

5. HÁLÓZATI KAPCSOLATOK EGYÉNI ÉS INTÉZMÉNYES MEGHATÁROZÓI

5.1 Az internetalapú szociális hálózatok, információkeresési és böngészési szokások

Czövek Andrea – Fazakas Ida – Becsei Lilla Társadalmi egyenlőtlenségek és internet- használati szokások

1. PROBLÉMAFELVETÉS

Néhány évtizede a technológiai innováció és fejlesztés (PC multimédia, internetes, stb.) egyre fontosabb helyet foglal el az emberek életében. A technológiai, információs és kommunikációs forradalom megváltoztatta az emberek mindennapi életét. Gyorsabb az információ terjedése, bővül az egyén és a társadalom kommunikációs tere.

Ez a folyamat különösen felgyorsult az utóbbi 10-15 évben. (Rouet 2005), és a mindennapi élet számos területére kiterjedt: kultúra, politika, oktatási rendszer, egészségügy, adminisztráció, a munka világa, közlekedés, szórakozás és egyebek.

Nem minden szakember értett egyet azzal, hogy ez a technológiafejlődés csak pozitívumokkal, előnyökkel jár. Wolton azt hangsúlyozza, hogy a technológiai fejlődésnek egyik negatív hatása az, hogy az emberek közötti közvetlen kommunikáció, a szociális kommunikáció háttérbe szorul. ((Wolton 200, id. Rouet 2005) Breton véleménye szerint ennek a fejlődésnek egy lehetséges negatív hatása az, hogy *ezáltal kitermelődnek újabb szociokulturális egyenlőtlenségek.* (Breton 2000 id. Rouet 2005). *A kutatásunkban mi ez utóbbi felvetés vizsgálatára vállalkozunk.*

Megkülönböztethető és megkülönböztetendő egymástól a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségek és a digitális egyenlőtlenségek kapcsolatának két, logikailag eltérő vizsgálata. Az egyik esetben a figyelem arra irányul, hogy a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségek hogyan hatnak az infokommunikációs eszközök használatára (a magyarázandó változó az IKT-használat, a magyarázó a társadalmi státusz és annak dimenziói). A másik esetben a kérdés elmentéses irányú: arra vagyunk kíváncsiak, hogy ezen eszközök használata hogyan hat (hat-e) az egyén vagy csoport társadalmi státuszára (a magyarázandó változó a társadalmi státusz és annak dimenziói, a magyarázó változó az IKT-használat). Az első kérdés abban az esetben releváns szociológiailag, ha feltételezzük, hogy a második összefüggés létezik, vagyis a társadalmi rétegzettségben elfoglalt helyre hatással van az infokommunikációs eszközök használata.

Kutatásunkban mi arra keressük a választ, hogy az infokommunikációs eszközök térhódítása hogyan járul hozzá a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségekhez.

Az internet társadalmi egyenlőtlenségekre, rétegződésre gyakorolt hatásaival foglalkozva a fő kérdésünk az, hogy az internet terjedésével az egyes társadalmi rétegek közötti különbségek változnak-e, és ha igen, növekednek, avagy csökkennek.

1.2. A kutatás célja:

1. Célunk megvizsgálni, hogy bizonyos meghatározott társadalmi csoportok tagjai mennyire, hogyan használják az internetet (hasznos használati index), vagyis a különböző társadalmi csoportok IKT eszközhasználati szokásainak feltárása.
2. A kutatás célja továbbá, hogy megvizsgáljuk, hogyan zajlik, és mennyire meghatározottak - a társadalmi és a társadalom alrendszerének működési sajátosságai által meghatározott - a társadalmi rétegződés által az internet és az IKT eszközök mezejében – a digitális térben – a tőke konverzációs folyamatok.

3. Vizsgálat tárgyává tesszük, hogy a társadalom különböző – speciális sajátosságokkal bíró - csoportjai milyen jellemzőkkel leírható internetesen oldalakon keresnek legszívesebben információkat.

A kutatás kiindulópontjai azok a kérdések, hogy a vajon az internet segítségével elvileg könnyebben hozzáférhető erőforrásokkal - gazdasági előnyök, társadalmi és földrajzi távolságokat áthidaló kapcsolatok, kulturális javak stb. – kik élnek, ezek megtudják-e változtatni a társadalom által determinált pozíciót. Illetve, hogy azok, akik számára nehezebben elérhetőek, vagy fontosabbak ezek az erőforrások, milyen módon juthatnak hozzá könnyebben ezekhez (pl. idősök a kapcsolatokhoz, az iskolások a pályaválasztást segítő információkhoz stb.). Vagyis milyen jellemzőkkel bíró internetes oldalakon keresnek, illetve a böngésző/kereső által kiadott oldalak közül milyen sajátosságok dominálnak, amelyek alapján egy oldalt megnéznék, ottmaradnak, információkat szereznek róla.

2. A KUTATÁS ELMÉLETI HÁTTERE

II.1. A társadalmi rétegződés és mobilitás

A kutatásunk az IKT eszközök, illetve az internethasználat társadalmi folyamatokra gyakorolt hatását vizsgálja. Így fontos megérteni azokat az alapvetéseket, amelyek a társadalomra, a társadalmi rétegződésre és a mobilitási folyamatokra vonatkoznak.

A társadalom szerkezetének és a rétegződésének megértéséhez, ismerni kell a társadalom fogalmát, melyet Böhm köznapri értelmezésben az együttélés keretének, sajátos viszonyok rendszerének definiál. Ez azt jelenti, hogy a társadalom egyben az egyéneket egymáshoz fűző kapcsolatrendszer is. (Böhm 2003) Ennek árnyaltabb, részletesebb politikai-szociológiai meghatározása Giddens szerint: "A társadalom a politikai uralom egy adott rendszerének alávetett, különálló területen élő és a körülöttük lévő csoportoktól eltérő identitással rendelkező emberek csoportja." (Giddens 2003, 693)

Gyakran hallhatjuk és olvashatjuk, hogy az ember társadalmi lény, ami egyben feltételezi azt, hogy az emberi élet lehetetlen a társadalmon kívül. Ennek igazolására az alábbiakból lehet kiindulnunk: az emberiség életéhez, a mindenkori fennmaradásához, és a fejlődéséhez szükséges a társadalom, mint feltétel. Ezt alátámasztja, hogy az ember már a kezdetektől fogva egyedül képtelen lett volna felülkerekedni és életben maradni az őt körülvevő természeti erőknél, hiszen mindannyian korlátozott képességekkel születünk és rendelkezünk életünk során, melyek egyénileg eltérhetnek, és erősen korlátoznak bennünket. Ezért is volt szükséges, hogy már az őseink is kisebb társadalmi csoportokba szerveződjenek, melyekből az idők folyamán alakultak ki az egyre nagyobb társadalmak. *Az emberi társadalmak egyik fő jellemzője, hogy szerkezetük van és tagoltak.* (Andorka 2006) Ez a tagoltság azt jelenti, hogy a társadalomban vannak mikro- és makrotársadalmi csoportok. A kisebb csoportok a primer és a szekunder csoportokat jelentik, melyek közé tartoznak a család, a rokonság, a szomszédság, a baráti kör. A nagycsoportok közé a létszámukban is nagyobb rétegeket sorolják, mint az ifjúság csoportját, a nyugdíjasokét, a férfiak vagy a nők csoportját. A társadalom tagoltságán belül a szakemberek megkülönböztetik a társadalmi struktúrát, azaz a társadalmi szerkezetet, ami az egyének és a társadalmi csoportok közötti viszonylag tartós viszonyokat jelenti általánosságban, mint pl. az alá- és fölérendeltség. (Böhm 2003) A társadalom azonban nem az egyének véletlenszerű és formátlan közösségeiből áll, hanem azokból a viszonyokból, melyek a társadalmat alkotó egyének közötti többé-kevésbé- állandóságot is adják. Ez azt jelenti, hogy *a társadalom tagjai között különböző viszonyok és kapcsolatok vannak, ezért az egyének különböző társadalmi pozíciókkal rendelkeznek, és különböző szerepeket töltenek be.* Ezek alapján a társadalmi szerkezet nem más, mint a különböző pozíciókat betöltő egyének és csoportok közötti viszonyok. A különböző szociológiai kutatások eredményei szerint ezek a pozíciók, viszonylag tartósak, melyben az egyének akár életük végéig is megmaradnak, sőt azok még rajtuk is túlmutatnak, mert ezeket az utódaikra is átörökíthetik és általában át is örökítik. A társadalomban ezek a státusok vagy pozíciók meghatározott szerepeket és ezen belül viselkedésmódokat követelnek meg, mely szerepek egyben meghatározott viszonyokat is jelentenek, amik pedig végeredményben a társadalmi szerkezetet

adják meg. (Andorka 2006) Sem a pozíciók, sem az azokat betöltő személyek nem egyelők, ezért nem csak az egyén helyzetét, de magát a társadalmat is az egyenlőtlenség jellemzi. A társadalom szerkezetét és felépítését nem csak a gazdaság befolyásolhatja, hanem erősen meghatározzák azt, az intézményei és azok működési mechanizmusai is, melyek hatással vannak a társadalmat alkotó egyének és csoportok életére is. Így mutat a társadalmi szerkezet és az egyenlőtlenség törvényszerű összefüggést. (Andorka 2006)

A társadalmak következő ismérve a társadalmi rétegződés, mely a társadalmi egyenlőtlenséggel, és szerkezettel mutat szoros összefüggést. (Böhm 2003) Ezek összefüggéseit és kapcsolatát a következőkkel lehet jellemezni.

A társadalmi rétegződés azt jelenti, hogy a társadalom csoportokra, rétegekre bomlik. A mai iparosodott országok rétegződnek a vagyon, a tulajdon, az anyagi és kulturális javak elérhetősége alapján is. (Giddens 2003) A szakemberek használnak olyan más definíciót is, mely szerint a társadalmi réteg egy olyan társadalmi kategória, és egy gyűjtőfogalom is egyben, mely a termelőeszközökhöz való viszony alapján különböztet meg csoportokat, rétegeket. A szociológia azokat a kategóriákat nevezi *rétegeknek, melyeket a foglalkozások jellege alapján* különböztetnek meg. Ilyen rétegek a Kolosi Tamás által bevezetett státuscsoportok vagy Ferge Zsuzsa munkajelleg csoportjai is. (Andorka 2006) Ferge (1969) empirikus rétegződéskutatása alapján, egy új *munkajelleg szerinti csoportosítást fogalmazott* meg. Ennek alapja lett a munkamegosztásban elfoglalt hely, a jövedelem, a lakásszínvonal és a kulturális szint, melyeket sokkal meghatározóbb szórásnak tartott, mint a tulajdonviszonyok szerinti osztályhelyzetet. Vizsgálata alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rétegződést a munkajelleg-csoportok jobban mutatják, mint a termelőeszközökhöz való viszonyon alapuló osztályszerkezet. A társadalmi rétegződésben az osztályok, a rétegek, a csoportok is, mint speciális társadalmi kategóriák, fogalmak szerepelnek. E kategóriák helyzetének eltérését jelentik a foglalkozás, munkahely, beosztás, lakóhely, iskolai végzettség és még egyéb ismérvek. (Vámosi 2001) A különböző kutatások és vizsgálatok megállapították, hogy ezek a csoportok egymástól eltérnek az életmódban és az életkörülményekben, melyek ez által egyfajta hierarchikus sorrendet is jelentenek egyben. (Andorka 2006) *Az egyén életét (a várható élettartamát, az életmódját, a társadalmi kapcsolatait, de akár a politikai nézetét is) nagyban befolyásolja a társadalomban elfoglalt helye, helyzete.* Ezeknek az egyenlőtlenségeknek a leírására használják a szociológusok a társadalmi rétegződés fogalmát, mely alapján maga a rétegződés a különböző embercsoportok között lévő strukturális egyenlőtlenségeket jelenti. (Giddens 2003)

A társadalmi szerkezet, azaz a struktúra és a rétegződés abban különbözik egymástól, hogy a társadalmi rétegződés egy szélesebb és képlékenyebb fogalom, mert abban az egyenlőtlenségek fejeződnek ki. *A rétegződéssel kapcsolatos vizsgálatok elsősorban e hierarchikusságban azt vizsgálják, hogy kik/mik vannak kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetben.* (Andorka 2006) Minden társadalom hierarchikusan épül fel, melyben egymásra épülnek a különböző rétegek, ahol a hierarchia csúcán a kiváltságos rétegek, az elit áll, míg a hátrányosabb helyzetűek az alsóbb szinteken helyezkednek el. (Vámosi 2001) Egy társadalom tagoltságát tehát a társadalom szerkezete és a rétegződés együtt fejezik ki, melyek fontosabb dimenziói a tulajdon, a hatalom, a státus és pozíció, a munkamegosztás, a participáció, a társadalmi cselekvés, és a regionális tagoltság. Mivel mindezek egymással szoros összefüggésben állnak, egyik a másikat erősítheti, sokszor feltételezi, ezért meghatározza az egyén helyzetét, a betölthető szerepét a társadalomban. (Böhm 2003) A társadalmak szerkezetéből és a rétegződésből nyilvánvalóvá válik, hogy van, volt és mindig is lesz társadalmi egyenlőtlenség egy-egy társadalmon belül.

A társadalom elemzésével kapcsolatban a szakemberek megkülönböztetnek ún. nyitott-, és zárt társadalmakat.

Andorka utalása szerint *egy társadalom annál nyitottabb, „minél kisebb az eltérés a különböző rétegekből származók mobilitási, esélyei, arányszámai között”.* (Andorka 2006, 235.) Azaz, a társadalom nyitottságát vagy zártságát az egyes rétegek, osztályok közötti átjárás lehetősége minősíti, hogy mennyire könnyű vagy nehéz egy egyén számára, hogy jobb pozícióba, státuszba kerülhessen. A nyitott társadalmak a demokráciával alakultak ki, melyben a nyitottságot a szakemberek szerint bizonyos esélyegyenlőséggel is kell biztosítani a társadalom tagjai számára. A szociológia ezt a mozgást, átjárást illeti a mobilitás fogalmával. Ezek alapján tehát *a társadalmi mobilitás olyan mozgást jelöl, mely során az egyén pályája vagy a család társadalmi*

helyzete a társadalmi hierarchiában megváltozik. Így a mobilitás, a mozgási lehetőségre a hely- és helyzetváltoztatásra utal, ami egyben szoros összefüggést mutat az adott társadalom működésével is. A jelenséggel kapcsolatosan többféle felosztást és formát lehet megkülönböztetni. Ez a mozgás történhet vertikálisan, azaz fölfelé és lefelé hierarchikusan, és történhet horizontálisan is, térben és regionálisan, amikor a mozgás magát a helyváltoztatást jelenti, azaz amikor az egyén a változtatása során a társadalmi hierarchiában ugyanolyan szinten marad. (Andorka 2006)

A vertikális társadalmi mobilitás két formája a cirkuláris és a strukturális mobilitás. A cirkuláris mobilitás azt jelenti, hogy az egyes társadalmi rétegeknek a személyi összetételében történik változás, még pedig oly módon, hogy maga a személyi összetétel megcserélődik, így az adott rétegen belül történik a helycsere. A strukturális mobilitás során egy-egy társadalmi réteg létszámában történik viszonylag rövid idő alatt változás, a gazdasági-társadalmi szerkezet megváltozásának következményeként. A nemzedékek esetében is történhet mozgás, mely megvalósulhat a generáción belül és a generációk között is. A nemzedékek közötti, intergenerációs mobilitás során az egyén helyzete a szüleikhez képest változik meg, ami azt jelenti, hogy a saját életpályáján belül ér el magasabb vagy alacsonyabb pozíciót, pozíciókat. A nemzedéken belüli mobilitás (intragenerációs, karrier mobilitás) esetén az egyén a foglalkozási életpályája során a szülők pozíciójához képest lép át másik társadalmi helyzetbe, társadalmi rétegbe. Az előzőeken kívül *az egyén élethelyzetét még a házassága is befolyásolhatja.* Ilyenkor házassági mobilitásról beszélünk, mely során az egyén a házasságkötésével kerül át egy másik társadalmi helyzetbe. A vertikális mobilitáson belül a fent említett csoportosításon kívül meg lehet még különböztetni a kis lépések mobilitását, mely során a szülők társadalmi helyzetéhez viszonyítva kevéssel jobb pozícióba kerül a gyermekük, míg a nagy ívű mobilitás során sokkal jobb pozícióba kerül. A kollektív mobilitás esetében az egyes társadalmi rétegek helyzetében történik a javulás vagy romlás. (Bóhm 2003)

Összefoglalva a társadalmi mobilitás folyamatai a strukturális változás legtöbb formájában – a változást előidéző feltételektől függetlenül – lényegi elemet alkotnak. A társadalmi mobilitást tág értelemben definiáljuk, hogy magába foglalja a személyek társadalmi pozíciók közötti minden mozgását, beleértve a foglalkozási mobilitás és migráció mellett a más vallásra való áttérést, a házasságot, a növekvő jövedelmet, a munkanélküliséget és a politikai kötődés változásait is. Az egyirányú szélsőséges mobilitás megváltoztatja a populáció társadalmi pozíciók közötti eloszlását, ezáltal megváltoztatja a társadalmi struktúrát is. (P.Bau 1997) A társadalmi mobilitás az a jelenség, ami megmutatja, hogy az adott társadalomban milyen jellegű és mekkora mértékű az átáramlás az egyes társadalmi csoportok között, míg az egyéni mobilitás azt jelenti, hogy az egyéneknek milyen lehetőségeik vannak arra, hogy a meglévő társadalmi csoportjukból egy másikba lépjenek át. (Falus szerk. 2003)

A fentiekből jól látható, hogy a különböző társadalmi helyzetű egyéneknek (családok gyermekeinek) különbözőek nem csak a pozícióik, státuszaik, hanem a társadalomban a mozgási, átjárási esélyei is. (Andorka 2006) Ezeket az esélyeket nagyban befolyásolhatják az oktatási intézmények, melyeknek szintén meghatározó szerepe van ebben a jelenségben, hiszen az iskolában megszerzett tudás, az iskolai végzettség és képesség sok esetben meghatározza, hogy ki milyen munkaszerepeket vállalhat el az élete során, és ezzel milyen helyet tud elfoglalni a társadalmi ranglétrán. (Falus szerk. 1998)

Mindezeket összegezve elmondható, hogy a társadalmak, amelyekben az emberek élnek strukturáltak, ahol a tagok privilegizáltabb vagy hátrányosabb helyzetet foglalnak el az életük során. Ez által a társadalmi egyenlőtlenségek folyamatosan jelen vannak és újratermelődnek. (Andorka 2006) Mivel a különböző társadalmi egyenlőtlenségek kihatnak az életünk számos területére, így jelentős hatással bírnak a mobilitásra is.

A szociológiai kutatások és vizsgálatok a társadalmi szerkezet tanulmányozása során kiemelten foglalkoznak az egyenlőtlenségekkel, az eltérő esélyekkel, a különböző privilégiumokkal és a hátrányokkal is.

A társadalmi szerkezet, az abban meglévő egyenlőtlenségek és azok újratermelődésének magyarázatára különböző vizsgálatok összefüggései alapján több elmélet is született, melyeket a témát kutató és vizsgáló szakemberek alkottak meg úgy, mint pl. Comte, Durkheim, Marx, Weber, Mead. A társadalmi szerkezet kutatásakor a szociológusok azt vizsgálják, hogy a társa-

dalomban jelenlévő előnyök és hátrányok mennyire igazságosak vagy igazságtalanok, és a különböző társadalmi kategóriák mi alapján különböznek el. A vizsgálatok szempontjából egydimenziós és több dimenziós társadalomszerkezeti elméleteket lehet megkülönböztetni, annak alapján, hogy ezek a kategóriák hány dimenzió szerint különböznek el.

A témámmal kapcsolatosan fontosnak tartom kiemelni Bourdieu elméletét, melyben a társadalmi szerkezetet a különböző tőkék megléte, fontossága, összefüggései és hatása szerint vizsgálta. Pierre Bourdieu francia szociológus a társadalmi egyenlőtlenségekkel kapcsolatos vizsgálatának eredményei, és a francia iskolarendszer kutatása alapján alkotta meg a háromdimenziós társadalomszerkezeti elméletét. Ez a megközelítés és magyarázat építkezik Weber korábbi elméletére, de figyelembe veszi az eddig bekövetkezett változásokat is, így azokkal kiegészülve egy új és komplexebb elméletet fogalmaz meg.

Az újabb felfogásokban az oktatás, a nevelés egyre inkább úgy vetődött föl, mint humán tőke, azaz emberi beruházás. (Böhm 2003) Ez a megközelítés adja Bourdieu elméletének is az újszerűségét, melyben a tőkét nem közgazdaságtani értelemben használja, mint Schultz. Theodore Schultz közgazdaságtani elmélete szerint az emberi tőke olyan emberi erőforrás, mely az egyén részét képezi. Ezt a tőkét azért nevezi emberi tőkének, mert egyrészt az emberben testesül meg (emberi) és azért tőke, mert a jövőbeli szükséglet kielégítés és/vagy kereset forrása is egyben. Így ezt a tőkét oly módon lehet megszerezni, hogy az emberek önmagukba, gyerekeikbe ruháznak be. Bourdieu ezzel szemben háromféle tőkét különböztet meg, és azok egymásba való átválthatóságának fontosságával, szerepével magyarázza magát a jelenséget. A háromféle tőke: pénztőke (maga a pénz), kulturális tőke (a műveltség), szociális tőke (társadalmi kapcsolatok). Ezek alapján a társadalmi tőke az emberek személyes kapcsolathálóit jelenti, melyeken keresztül a különböző erőforrások mobilizálhatók számukra. Bourdieu szerint a társadalomban a különböző erőforrások nem egyenlően állnak a társadalom minden tagjának a rendelkezésére. Szerinte ahhoz, hogy fel tudjunk jutni a társadalmi hierarchia csúcsára mind a három tőkére egyaránt, szükségünk van. Annak, hogy az egyént az uralkodó osztály hagyja érvényesülni, és el is fogadja őt, az a feltétele, hogy tudnia kell az uralkodó osztály kulturális követelményeinek megfelelően viselkedni, és egyúttal a megfelelő kapcsolatokkal is kell rendelkeznie ugyanebben az osztályban. Szerinte azonban az alkalmazkodás csak azoknak adatik meg, akik rendelkeznek megfelelő gazdasági és kulturális tőkével is. A szociológus elméletének másik meghatározó része a különféle tőkék egymásba konvertálhatósága, azaz a tőkék átválthatósága. Állítása szerint a kulturális és a társadalmi tőke egyik sajátossága az, hogy bizonyos feltételek mellett átválthatók gazdasági tőkévé. E szerint az anyagi-, kulturális- és társadalmi kapcsolatrendszernek az összefüggései azt jelenti, hogy minél szűkebb az egyén kapcsolatrendszere, annál kisebb a valószínűsége, hogy ki tudjon törni a kedvezőtlenebb társadalmi helyzetéből. (Bourdieu 1987) Ebben a megközelítésben is az oktatás, a nevelés, mint humán tőke, azaz emberi beruházás kerül megfogalmazásra. A kultúra Giddens (2003) szerint az emberi együttélés egyik legmeghatározóbb jellemzője, mely a mindennapi életünket befolyásoló értékeket és normákat tartalmazza. *A kultúrán belül megkülönböztethetünk elit- és tömegkultúrát*, mely szerint az elitkultúra a magas kultúra fogyasztását jelenti, úgymint a művészetek és tudományok, míg a tömegkultúra inkább a társadalom nagyobb részének az együttélési szabályok, a normák, értékek összességét jelenti, melyeket a mindennapi életük során sajátítanak el és alkalmaznak. A kultúra közvetítésében, azaz az értékek és normák közvetítésében nagy szerepe van a nevelésnek és az oktatásnak, amik a szocializáció formái. (Böhm 2003) *A szocializáció egy olyan tanulási folyamat*, mely egész életünk során tart. Gyermekkorban a társadalmi beilleszkedéshez szükséges társadalmi normákat és értékeket tudatosítjuk, melyek a felnőttkori szocializációnk során *az állandóan változó gazdasági-társadalmi jelenségekhez való alkalmazkodásunkat segíti elő*. (Giddens 2003) Az oktatás során olyan alapvető ismereteket sajátítunk el, melyek szükségesek a felnőtt szerepekhez, míg a nevelés olyan személyiségfejlesztést jelent, ahol az értékek, normák, viselkedési szabályok átadása történik.

II.2. Tőkekonverzió és társadalmi újratermelés

A digitális megosztottságot a korábbi kutatások különböző dimenziók mentén vizsgálják. A főbb magyarázó változók a lakóhely településtípusa, a régiója, a foglalkoztatottsági státusz, a

jövedelem, az iskolázottság, a faji/etnikai hovatartozás, az életkor, a nem és a családszerkezet. (DiMaggio et al 2004). Vagyis a digitális megosztottságot vizsgáló változók a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségi dimenziók mentén határozódnak meg. A kutatásunk elméleti háttérét ebből kiindulva határoztuk meg. Az internet használat társadalmi esélyekre gyakorolt hatása kapcsán Bourdieu tőkekonverziós elméletét vettük elő. Bourdieu szerint a társadalmi újrateermelés (reprodukciónak) a *tőkék konvertálásával* megy végbe, ezért a tőkemozgás logikája révén fogható fel a társadalmi reprodukció folyamata.

A társadalmi világ struktúráját és működését akkor ítélni helyesen, ha a *tőke* fogalmát nem-csupán a közgazdaságtanból ismert formában, hanem *valamennyi megjelenési* formájában vezetjük be. Bourdieu (1997) ennek megfelelően meghatározta a gazdasági, kapcsolati és kulturális tőkét. Az utóbbi kettő látszólag nincs gazdasági tulajdonsága. Azonban mint köztudott, a látszólag megvásárolhatatlan dolgoknak is megvan a maguk ára. Csak azért olyan nehéz pénzre váltani őket, mert a *gazdasági jelleg* kifejezett *tagadásának* szándékával jöttek létre. A tőkében egyfajta fennmaradási tendencia rejlik; ugyanúgy termelhet profitot, mint ahogyan önmagát is reprodukálhatja vagy növelheti.

A Bourdieu által meghatározott tőkék rövid jellemzését a következő képen adhatjuk meg:

1. *Gazdasági tőke*: közvetlenül pénzzé konvertálható, főleg tulajdonjogi formában hajlamos intézményesülni
2. *Kulturális tőke*: bizonyos feltételek mellett gazdasági tőkévé konvertálható, különösen az iskolai végzettségi titulusok formájában hajlamos intézményesülni
3. *Társadalmi tőke*: a "kapcsolatokból" fakad, azon aktuális és potenciális erőforrások összessége, amelyek a kölcsönös ismeretségek vagy elismerés többé-kevésbé intézményesült viszonyai tartós hálózatának birtoklásához kapcsolódnak, vagy másként kifejezve, olyan erőforrásokról van szó, amelyek egy csoporthoz való tartozáson alapulnak. A "kapcsolatok" hatása jól látható, amikor kb. azonos értékű gazdasági, vagy kulturális tőkével igen különböző eredményeket érnek el, attól függően, hogy mennyire képesek önmaguk érdekében mobilizálni egy többé-kevésbé intézményesült tőkeerős csoport (család, egykori elit iskola-társak, előkelő klub, nemesség, stb.) tőkéjét. Az egyén által birtokolt társadalmi tőke nagysága egyrészt a kapcsolati hálójának kiterjedésétől, másrészt annak a tőkének a nagyságától függ, melyet azok birtokolnak, akikkel kapcsolatban áll. *A társadalmi tőke multiplifikációs hatást gyakorol a többi tőkére.* (Tomay 2002)

A tőke vagy anyagi formában, vagy elsajátított, „inkorporált” formában felhalmozott munka. A tőke az objektív és szubjektív struktúrákban rejlő erő. A tőke ugyanakkor a társadalmi világ belső szabályszerűségeinek alapvető elve is. A tőkefelhalmozáshoz azonban, akár tárgyasult, akár elsajátított formájában, időre van szükség. A tőke a dolgok objektívitasában rejlő erő, amely arról gondoskodik, hogy ne minden legyen rögtön lehetséges vagy rögtön lehetetlen. *A tőke különböző fajtáinak és alfajtáinak bizonyos időpontban adott elosztási struktúrája a társadalmi világ belső struktúrájának felel meg,* vagyis azoknak a benne rejlő kényszereknek, amelyek a társadalmi valóság tartós működését meghatározzák és a gyakorlat sikereségeit eldöntik. (Bourdieu 1997)

A különböző tőkefajták kölcsönös konvertálhatóságának ténye a kiindulópontja azon stratégiáknak, amelyek a tőke újrateermelését tudatosan, vagy nem szándékoltan célozzák.

Az újrateermelés azon stratégiái, amelyek révén a tőkével rendelkező osztályok ösztönösen, vagy tudatosan úgy őrzik, vagy javítják az osztályviszonyok struktúrájában elfoglalt pozíciójukat, hogy közben megőrzik, vagy növelik tőkéjüket, ezek a stratégiák rendszert alkotnak. A stratégiákat egyetlen elv szervezi: a jövővel kapcsolatos beállítottság, diszpozíció, amit viszont a csoport objektív jövője alakít ki. A stratégiák a reprodukálható tőke mennyiségétől és szerkezetétől, valamint az intézményesített vagy nem intézményesített reprodukciós eszközök rendszerének állapotától függnak. (Tomay 2002)

A tőkék jellemzője, hogy azok nem csak közgazdasági értelemben vett jószágok, hanem relációk is, viszonyok, amelyek a társadalmi struktúrát alakító folyamatok erőterében alakulnak. Így nem egyenlő eséllyel férünk hozzá a társadalmi mobilitást jelentő mértékben és minőségben. A tőke ritka jószág. Időt, energiát kell befektetni a megszerzésükhöz, amelyet nem tud mindenki egyenlő eséllyel befektetni. A tőke cserélhető, konvertálható, vagyis akinek valamelyik fajtájából sok van, azt be tudja váltani egy másikra. Pl. a jó kapcsolatok konvertálhatóak

magas jövedelmi és munkapozíciót jelentő állásba, vagy a jó iskola, magas kulturális tőke szintén gazdasági, és pozíciós előnyt jelentő munkapiaci helyzetbe. Ez utóbbi a leggyakoribb a modern, piaci, tudás alapú demokratikus társadalmakban.

Látjuk tehát, hogy a gazdasági gyakorlat valóban általános közgazdaságtanának ki kell terjednie mindazokra a gyakorlatformákra, amelyek bár objektíve gazdasági jellegűek, de a társadalmi életben nem ilyenek ismerik őket, és nem is ismerhetők fel ilyenként. Ezek csak jókora ködösítés vagy szebben mondva, *eufemizálás*, szépítés alapján valósulnak meg. A gyakorlat általános közgazdaságtanának ezért arra kell törekednie, hogy a tőkét és a profitot valamennyi-megjelenési formájában megragadja, és meghatározza azokat a törvényszerűségeket, amelyek alapján a tőke különböző fajtái (vagy ami ugyanazt eredményezi: a hatalom különböző fajtái) kölcsönösen egymásba transzformálódnak). (Bourdieu 1978)

II.3. A kulturális tőke

A kulturális tőke három formában létezhet. Elsőként a bensővé tett, *inkorporált állapotban*, a szervezet tartós készségének formájában. Másodikként a *tárgyasult állapotban*, kulturális javak, képek, könyvek, lexikonok, eszközök vagy gépek formájában, melyekben bizonyos elméletek és azok kritikái, problematikák stb. hagyta nyomot vagy valósultak meg. Harmadikként az *intézményesült állapotban*, olyan tárgyasult formában, amelyet azért kell külön kezelni, mert igen sajátos tulajdonságokat kölcsönöz az általa garantált kulturális tőkének. (Bourdieu 1997)

A rekonverziós stratégiák legfontosabbika a gazdasági tőke konvertálása kulturális tőkévé, azaz pl. érdemet igazoló és magas pozíciót megérdemeltté tevő iskolai végzettséggé, majd-e tőke visszakonvertálása valóban magas pozícióvá. Így az iskola átveszi a családtól a helyzetátadó funkciót. Bourdieu szerint a társadalmi reprodukció akkor is végbemegy, ha elvileg bárkinek adott a megfelelő tudás megszerzésének lehetősége. Az iskola három funkciót teljesít, a tananyag átadását, a társadalmi reprodukciót, és ennek az elkendőzését (ideologikus funkció), azaz úgy végzi el a társadalmi reprodukciót, hogy a származási egyenlőtlenségeket iskolai egyenlőtlenséggé alakítja, az egyén személyes tulajdonságaira visszavezetve, majd az iskolából kikerülve ezek újra gazdasági tőkévé konvertálhatóak. Az iskola értékesíthetővé teszi azt a tőkét, amit a család szocializált, de úgy teszi ezt, mintha az egyén belső értékeit jutalmazná. Az elsajátított tudás kellő energiával lehet ugyanolyan a felső, és népi rétegeknél, de az elsajátított tudás használati módja (habitus) sohasem lesz ugyanolyan. (Tomay 2002)

Bourdieu konklúziója azért is fontos megállapítás, mivel az iskolarendszernek elvileg a mobilitás legfontosabb csatornájaként kellene működni mely, ha demokratikusan működik, az esélyegyenlőséget, mint egyik fő célját, mindenki számára egyaránt biztosíthatná.

A kulturális tőke legtöbb sajátossága abból a tényből, fakad, hogy alapvetően *testre szabott* és valamilyen bensővé tételt (inkorporációt) tételez fel. Az inkorporált tőke olyan tulajdon, amely a „személy” szilárd részévé, habitusává vált, a „tulajdonlásból” itt „tulajdonság” válik. Az inkorporált, és ezáltal elsajátított tőke ezért (ellentétben a pénzzel, a birtoklási jogcímekekkel vagy akár a nemesi címekkel) nem adható tovább *rövid időtáv alatt* ajándékozás, öröklés, vétel vagy csere útján. (Bourdieu 1978; 1987; 1997)

Az elsajátított kulturális tőkét mindig az első elsajátítás körülményei formálják. Ezek többé-kevésbé észrevehető nyomokat hagynak rajta, például egy osztály vagy egy régió tipikus beszédmódját. Mivel a kulturális tőke továbbadásának és átörökítésének társadalmi feltételei sokkal rejtettebbek, mint ahogyan ez a gazdasági tőkénél történik, gyakran csupán szimbolikus tőkének tekintik; tehát nem ismerik fel valóságos tőke-természetét, ehelyett legitím képességnek vagy autoritásnak tartják, amely azokon a piacokon (például a párválasztás piacán) jövedelmez, amelyeken a gazdasági tőke nem kap teljes elismerést. Ebből a valóban „szimbolikus logikából” következik továbbá, hogy a nagyobb kulturális tőke birtoklását „valami különösnek” tartják, ezért további anyagi és szimbolikus profitok bázisává válik.

A kulturális tőkének a gyors és könnyű elsajátítása csak azokban a családokban megy akadálytalanul és idővesztés nélkül végbe, amelyek olyan erős kulturális tőkével rendelkeznek, hogy az egész szocializációs időszak egyúttal felhalmozási időszak is. Ebből következik,

hogy a kulturális tőke átadása kétségtelenül a legleplezettebb tőkeátörökítési forma. (Bourdieu 1978; 1987; 1997)

Összességében, a különböző tőkeformák, akárcsak a kártyajátékban az aduk, hatalmat jelentenek, ami meghatározza a profitszerzés esélyeit egy adott mezőben (valójában minden mezőhöz vagy almezőhöz a tőke egy adott formája tartozik, amely abban a játékban hatalomként vagy tétként jelenik meg). Mindazon játékokban, amelyekben a kulturális tőke használata elfogadott, a kulturális tőke mennyisége meghatározza a profitszerzés esélyeit mindenki számára, s így hozzájárul a pozíciók kijelöléséhez a társadalmi térben (annak függvényében, hogy ezt a pozíciót a kulturális mezőben elért siker összességében mekkora mértékben határozza meg) – és ugyanez, *mutatis mutandis*, a gazdasági tőkére is igaz lenne. (Bau 1997)

II.4. A kapcsolati tőke

A társadalmi mobilitás szempontjából a kulturális tőke mellett kiemelt jelentősége van a társadalmi tőkének, amelyre a hazai kutatások az utóbbi évtizedig nem sok érdeklődést fordítottak. A társadalmi hálózatok rendszere, amely ugyanúgy érinti a többségi társadalom tagjait, alapvetően meghatározzák a kisebbségi lét cselekvésstratégiáit is. Mivel az egyén kapcsolathálóba beágyazva él, így a család, rokonság, szomszédság, baráti kapcsolatok stb., tehát a kapcsolatok mintázata és minősége befolyásolja az egyén helyzetét és magatartását, következőképp társadalmi mobilitását, tudáshoz fűződő viszonyát, iskolai teljesítményét is. (Elekes 2011)

Egy másik aspektusból nézve a kapcsolati tőke jelentőségét azt mondhatjuk, hogy a társadalmi struktúrában a részek közötti összefüggések az emberek olyan társas kapcsolatai, amelyek társas interakciójukban fejeződnek ki, vagyis olyan személyek közötti kötések, akik különböző csoportokhoz vagy rétegekhez tartoznak. Tehát a társadalmi struktúra a társadalmi pozíciók közötti, különböző vonalak mentén kialakuló populáció- eloszlásokat jelenti – olyan pozíciókat, amelyek tükrözik és befolyásolják az emberek szerepviszonyait és társas kapcsolatait. Az azonos vagy egymáshoz közeli pozíciókat betöltők közötti szemtől szembe kapcsolatok valószínűsége meghaladja az egymástól távoli pozíciókat betöltők közötti szemtől szembe kapcsolatok valószínűségét. (Bau 1997)

A társadalmi kapcsolatok a gyakorlatban csak olyan anyagi és/vagy szimbolikus *csereviszonyok alapján létezhetnek*, amelyek fenntartásához hozzájárulnak. A kölcsönös elismeréssel, és ezáltal a csoporthoz való tartozás elismerésével termelődik újra a csoport, és egyúttal *rögzülnek határai* is, vagyis azok a határok, amelyeken túl a csoport számára lefektetett cserekapcsolatokra (kereskedelem, asztaltársaság, házasság) nem kerülhet sor.

A társadalmi tőke újratermeléséhez elengedhetetlen az állandó csereaktusokban megvalósuló szakadatlan *kapcsolattartás*, amely újra és újra megerősíti a kölcsönös elismerést. A kapcsolattartás időbe és pénzbe és ez által, közvetlenül vagy közvetetten gazdasági tőkébe is kerül. (Bourdieu 1997)

A hálózati tőke a társadalmi tőke és a tudástőke közös része. A társadalmi tőke a személyek közötti viszonyokból következő, azokból "levezethető" erőforrás, amelyet ki-ki tudástőkéje szerint képes felhasználni. (A tudástőke mindazon képességek és készségek összessége, amelyek lehetővé teszik a cselekvő számára, hogy a helyzeteknek megfelelően, kreatív módon tudjon viselkedni.) Mindkét tőkefajta nehezen ragadható meg empirikusan, mert magában a személyben rejlik vagy a személyek közötti viszonyokból származik. (Czakó-Sík 2000)

Coleman (1990) megkísérli ötvözni a racionális cselekvések elméletét a csereelmélettel, az igazságos elosztás elméletével és a reciprocitás elvét felhasználó gouldneri gondolatokkal. Ennek során *a társadalmi tőkét úgy definiálja, mint a személyek között létrejövő olyan társadalmi intézményt, amely elősegíti számukra céljaik elérését oly módon, hogy csökkenti a célok eléréséhez szükséges társadalmi költségeket*. Putnam (1993) a társadalmi tőkét, mint közjót fogja fel, ami lehetővé teszi a politikai közösségek hatékony cselekvését, a demokratikus kormányzást, a polgári társadalom fejlődését.

A hálózati tőke mindaddig "holt tőke", amíg a társadalomban meghatározott normák, szabályok, szankciók szerint a gazdasági tranzakciókban fel nem használják.

A társadalmi tőke a személyes kapcsolatok hálózatán keresztül érhető el a szereplők számára. Az adott társadalmi csoportra, egyénre jellemző, hogy milyen társadalmi tőkerészt és

milyen hálózatokon keresztül akar, illetve képes elérni. A hálózati tőke tudástőke-elemeinek (kapcsolatteremtési, kezelési készség stb.) nagysága, minősége szintén fontos szerepet játszik abban, hogy a hálózati tőkét milyen mértékben képes az egyén vagy a csoport hasznosítani.

A hálózati tőke értéket teremt, és cselekvési potenciált jelent. Mivel a relációk, a szereplők, a helyzetek és a szándékok sokfélék, a látszólag hasonló hálózati tőke bizonyos szereplőknek hasznos, másoknak haszontalan lehet. (Czakó-Sík 1995)

Az életutak mobilitási perspektívái egyre inkább felhívták a figyelmemet a *granovetteri gyenge és erős kötések szerepére*, és azoknak az életutakat meghatározó távlataira.

II.4.1. A gyenge és erős kötések szerepe a társadalmi struktúra alakulásában

A gyenge kötések társadalmi integrációra való hatása

A társadalmat a kapcsolati hálózatokon keresztül figyelve azt láthatjuk, hogy a különböző társadalmi rétegek csomókat alkotnak a hálóban. Ezek a csomók valójában egyáltalán nem lennének egymással kapcsolatban, ha ezt a gyenge kötések nem támogatnák. Ebből következik, hogy a *kevés gyenge kötéssel bíró egyének* a társadalmi rendszer távoli részeiből származó hírektől meg lesznek fosztva, és közeli barátai provinciaális híreire és nézeteire szorítkoznak. Ez nemcsak el fogja szigetelni őket a legújabb eszméktől és divatoktól, hanem kedvezőtlen helyzetbe juttathatja őket a munkaerőpiacon is, illetve a társadalmi csoportok közti eligazodást is nehezíti, így *növelve az esélyét általában a társadalmi elszigetelésének is*. Így érthető, hogy a gyenge kötések nélküli társadalmi rendszerek széttöredezettek és inkoherensekké válnak. Az új eszmék lassan fognak terjedni, a tudományos törekvések háttérbe kerülnek, és a faj, etnikum, földrajzi helyzet vagy más jellemzők alapján elkülönült alcsoportok nehezen fogják megérteni, és így elérni egymást. (Granowetter 1991)

Coser érvelése ebben a témában azt sugallja, hogy mivel a hídszerű gyenge kötések valóban összekapcsolják a különböző csoportokat, más gyenge kötések sokkal nagyobb valószínűséggel kapcsolnak össze egymástól jelentősen különböző egyéneket. Így a hídszerű gyenge kötések általános makro-strukturális hatásán túl az is kijelenthető, hogy *ezek pontosan azok a kötéstípusok, amelyek komplex szerepkészletekhez vezetnek*, és megkövetelik hordozóalanyaiktól a szellemi és kognitív rugalmasság kifejlődését. A társadalmi struktúra, amivel az alacsonyabb társadalmi-gazdasági háttérű gyerekek szembesülnek, nem serkenti azt a komplex szerepkészletet, amely viszont megkönnyítené a „szellemi rugalmasság és önirányítás” fejlődését (Coser 1975: 258).

A gyenge kötésnek az egyénre, a munkavállalásra való hatása

A munkahely nem csak biztos jövedelmet jelent, hanem behelyez bennünket a társadalom valamelyik „polcára”. A munkastátus szoros kapcsolatban áll a társadalmi státussal. Fontos, tehát, hogy a kapcsolati tőke hogyan forgatható be a munkaerő-piaci pozíció megszerzésébe, vagyis, hogy hogyan konvertálható a kapcsolati tőke a gazdasági tőkét jelentő munkapozícióba.

A gyenge kötéseknek különleges szerepe van az egyének mobilitási lehetőségeiben – miszerint létezik egy azokra irányuló strukturális tendencia, akikhez az egyén csak gyengén kötött, s amelynek célja, hogy könnyebben hozzájusson a munkalehetőségekkel kapcsolatos azon információkhoz, melyekkel már nem rendelkezik. Az ismerősök a közeli barátoknál nagyobb valószínűséggel mozognak a sajátjuktól eltérő körökben is. Valószínűleg az egyén és a hozzá legközelebb álló személy között van a legnagyobb átfedés a már ismert dolgokkal kapcsolatban, annyira, hogy azok az információk, amelyekről tudomásunk van, valószínűleg nagyobb mértékben egyeznek meg az egyén által már ismertekkel (Granowetter 1991). A „gyenge kötések” az új munkahelyre vonatkozó információk megszerzésének időpontja körüli ritka kapcsolatokkal határozva meg, azt tapasztalhatjuk, hogy a szakképzettebb, műszaki és vezető pozícióban lévő munkások nagyobb valószínűséggel hallottak az új munkahelyekről a gyenge kötésekön (27,8 %), mint az erőseken keresztül (16,7 %), míg a többség mindkettőn keresztül értesült róluk (55,6 %). Regressziós elemzést alkalmaztak annak meghatározására, hogy vajon a használt kötések erejének van-e valamilyen hatása a jövedelmekre és más változók csoportjára. Az eredmények azt jelezték, hogy az erős kötések használatának nincs konzisztens hatása. A gyenge kötéseknel a jövedelemre alapos és negatív volt az összhatás, ellentétben a gyenge kötések hipotézisének jóslataival. De jelentős interakció volt a gyenge kötés és az iskolázottság között, mivel „a gyenge kötések valójában jövedelemcsökkenéshez vezetnek az alacsony iskolai vég-

zettségüeknél, de ez a csökkenés kisebb mértékű lesz az iskolai végzettség emelkedésével úgy, hogy a főiskolai diplomások közt egy kis növekedés is látható. Ez a növekedés fokozódik a képzettség további emelkedésével. (Granovetter 1974) Ezzel az értelmezéssel megegyezik Lin (1991) és munkatársai megállapítása, miszerint a gyenge kötéseknek csak akkor van pozitív hatásuk a foglalkozási státusra, ha azok az egyént egy magas státusú egyénhez kapcsolják. Az alacsonyabb státusúaknak a hasonlóan alacsony státussal rendelkezőkhöz való gyenge kötése nem különösen hasznosak, annál inkább az a magasabb státusúakkal való kapcsolat. Az utóbbi esetben már maga a státuskülönbség is erősen azt sugallja, hogy a kötések lényeges társadalmi távolságot hidaltak át.

A gyenge és erős kötések hasznossága, illetve a hozzájuk jutás egyenlőtlenségei

A gyenge kötések információval látják el az embereket és olyan eszközökkel, amelyek saját társadalmi köreikben nem állnak rendelkezésre, ám az erősebb kötések nagyobb mértékben motiválják a segítségnyújtást, és általában könnyebben elérhetőek.

Vannak, akiknek kifejezetten előnyös az erős kapcsolatok ápolása, nem csak a biztonság, hanem a társadalmi státus szempontjából is. Peter Blau abból indul ki, hogy mivel a modern társadalmak osztálystruktúrája piramis alakú, a piramis csúcán a magas státusúak kevesen vannak. Mivel kevés a többi magas státusú egyén, a felsőbb osztálynak sok erőforrást kell befektetnie az olyan intézményekbe, mint a magánklubok, különleges iskolák és társadalmi nyilvántartások. A homofiliás erős kötések hálózatának fenntartására tett erőfeszítések itt nehezebbek, mint az alacsonyabb rétegeknél (lásd például Baltzell 1958). Ez a befektetés (amely nyilván gazdasági befektetés is), amelyeket ők képesek is megtenni, – szemben az alacsonyabb rétegekkel – nyilván meg is térül. (Granovetter 1991)

Pool (1980: 5) megfigyelte, hogy „a gyenge kapcsolatok hasznossága az egyén biztonságának és következképp egészségének egy funkciója. Egy nagymértékben bizonytalan személy erős kényszerűségből függővé válik egy vagy egynéhány hatékonyan védelmező egyéntől. Egy személy, akinek vannak olyan forrásai, amelyekre számíthat, képes ellenállni annak, hogy bármely adott másik egyéntől függővé váljék, és szabadabban kutathat alternatív lehetőségek után”. A mindennapi problémák összes fajtájának van olyan eredménye, hogy felértékelődnek a többnyire homofil erős kapcsolatok. Toronto egy elővárosának segélyhálózatáról készült tanulmányokat összefoglalva, Wellman (1979: 1222-1223) megemlíti, hogy „minél szorosabb (erősebb) a bizalmas viszony (a válaszadók ordinálisan rangsorolták a közeli barátokat), annál inkább válik a segítség észlelt elérhetősége a kötés egyik szembeötlően meghatározó részévé. Számos tanulmány szintén említi, hogy a szegényebb emberek inkább támaszkodnak az erőskötésekre, mint mások. Erickson és Yancey (In: Granovetter 1991) egy Philadelphiáról írt tanulmányának következtetése szerint „a modern társadalom struktúrája olyan, hogy néhány ember jellegzetesen előnyösnek találja az erős hálózatok fenntartását, és kimutattuk már, hogy ezek az emberek nagyobb valószínűséggel a fiatalok, a feketék és a kevésbé képzettek”; továbbá az „erős hálózatok – úgy tűnik – a gazdasági bizonytalansághoz és a szociális intézmények hiányához kapcsolódnak.

Az erős kötések makacs használata a szegényeknél és veszélyeztetetteknél a gazdasági nyomásra adott válasz. Lehetőségek nélkülinek hiszik magukat. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy az erős kötésekben lévő társadalmi energiák nagy koncentrációjának az a hatása, hogy a *szegények kommunikációit olyan zárt hálózatokká töri szét, amelyek között gyenge a kapcsolat; az egyének annyira zártak lehetnek, hogy ezután elveszítik a gyenge kötések kiterjesztésével járó előnyöket.*

Nem csak az általános nehézség serkent az erős kötések használatára. A munkaszerzés minél nagyobb kényszer – pl. nagy az egzisztenciális biztonságvesztés, tartós munkanélküliség esetében stb. – annál jellemzőbb az erős kötésekben keresztül való munkaszerzés. Az erős kötésű kapcsolatot használók esetében nagyobb valószínűséggel volt munkanélküli időszakuk a két állás között, mint azoknak, akik gyenge kötésekkel használtak (1974: 54), és azt látni, hogy am azok a munka iránti nagy szükségükben fordulnak az erős kötésekhez, mivel ezeket könnyebb elérni és szívesebben segítenek, jöllehet korlátozott az az információ, amit nyújtani tudnak. (Gyarmati 2009)

Pool felveti, hogy az átlagos családméret is hat az erős kapcsolatok preferenciájára a gyenge kapcsolatokkal szemben, mert ahol „az elsődleges családok nagyok, az egyén teljes kapcsolatainak többsége valószínűleg ezekben van lekötve” (In: Granowetter 1991).

A társadalmi struktúra önmagában meghatározó tényezője lehet annak, hogy sokan nehezen jutnak hídszerű gyenge kötésekhez, és erős kapcsolataik homofil jellegűek, ami szűkíti a társadalmi mozgásra való lehetőséget. Mivel általában feltételezhetjük a homofíliára való hajlamot (tendenciát az önmagához hasonló barátok választására), ezért minél alacsonyabb valakinek az osztályrétege, annál nagyobb az erős kötések viszonylagos gyakorisága. Ez azért következik be, mivel a homofíliás jellegű kötések nagyobb valószínűséggel erősek és az alacsonyabb státusú egyének olyan sokan vannak, hogy viszonylag könnyebb számukra önmagukhoz nagyon hasonló barátokat keresni és választani.

Lehetséges, hogy a hídszerű gyenge kötések ösztönzésének stratégiája, amit Karweit és munkatársai javasoltak, nem csak kulturálisan különböző csoportok összekötését eredményezi, hanem szélesebb makrohatásként csökkenti az egyének elidegenedésének mindenre kiterjedő érzését, és növeli az általános társadalmi szolidaritást. (In: Granowetter 1991)

Pool azt állítja például, hogy a gyenge kötések számát növeli a kommunikációs rendszer fejlődése, a bürokratizálódás, a népsűrűség és a piaci mechanizmus terjedése.

II.4.2. Erős és gyenge kötések szerepe a magyar társadalomban

Magyarország mai struktúráját és működésének mechanizmusait nagyon erősen befolyásolják a rendszerváltás előtti időszak és magával a rendszerváltással bekövetkező változások. A rendszerváltás előtt még a hagyományos, *erős kapcsolatoknak a bizalmon alapuló széles körű, intenzív együttműködését* találtuk. A gazdasági együttműködést elősegítő bizalom a rokon és baráti kapcsolatok mellett kiterjedt a munkatársakra és a szomszédokra egyaránt (Sik 1988, Utasi 1988). A bizalom azonban az elmúlt másfél évtizedben az emberi kapcsolatoknak a korábbtól szűkebb körére redukálódott (Utasi 1994), problémáikat az emberek egyre inkább csak a szűk családdal osztják meg jórészt. Elsősorban azért terjedhettek dinamikusan ezek a változások, mert a társadalmat irányító elitek és forráserős rétegek egyaránt törvényszerű „átmeneti” jelenségként aposztrofálták az egyenlőtlenségek gyors és nagymértékű növekedését. A fokozódó egyenlőtlenséget mintegy a „fejlődéssel járó” szükséges jelenségnek tekintették „a középosztály gazdasági megerősödéséig”. A társadalom legalsó és legfelső decilise között 1982-ben mért 3,8-szeres jövedelemegyenlőtlenség 1994-re már megkétszereződött: 7,3-szeresre változott (Andorka 1996, Ferge 2000). Ezzel a praxissal pedig a társadalomirányítók a „forráserősök” további gazdasági növekedését, jólétének célját preferálták a többségi társadalom kohéziójával és integrációjával szemben, és tudatosan tovább növelték az egyenlőtlenséget, szót sem ejtettek az elosztási arányok módosításának szükségességéről. A kormányokkal szembeni bizalmatlanság mértékéhez hasonló értékeket mutat a szűk kapcsolatkörön kívüliekkel, a „mások”-kal, általában az „emberek”-kel szembeni bizalmatlanság mértéke is. A *magyar vizsgálat válaszadóinak kétharmada (68%) szerint „általában nem bízhatunk” vagy „sohasem bízhatunk” az emberekben* (Demokrácia, MTA PTI 2000).

A rendszerváltást követően a forrásokban gazdagabb, magasabb státusú társadalmi rétegekben dinamikusan terjedt a jólét, vele az individualizálódás. A gazdagodásvágy szükségképpen lazította a „gazdaságtalannak” ítélt kapcsolatokat, s egyúttal felértékelte, nélkülözhetetlenné tette a forráserős erős és gyenge köteleket. Fokozódott a gazdasági-vagyoni egyenlőtlenség, a „vesztes”, forráshiányos rétegek még a korábbtól is erősebb családi összekapaszkodásra kényszerültek. Az individuális értékpreferenciák erősödésével párhuzamosan az általánosan forráshiányos, ám határozottan gazdagodás-elvű társadalomban *csökkent a magas státusúaknak a lemaradók iránt érzett, azokat segíteni szándékozó szolidaritástudata.*

Összehasonlítva régebbi korokkal, napjainkban nagyobb szabadsággal választhatjuk meg a barátainkat, mint tették azt évszázadokkal korábban élt elődeink a merevebb társadalmi réteghatárokat, elzárkózást, „rendies” elkülönülést követelő társadalmakban. *A szabadabb barátságok ellenére a barátságokra a házastársi kapcsolathoz hasonló erős kulturális és státushomogámia jellemző.* Nehéz választ adni arra a kérdésre, hogy miért gyakorol ennyire erős hatást a homogámia a „szabad” társválasztásra. Az egymással barátságra lépők szabad választásának eredményeként a hasonló társadalmi értékekkel könnyebben érvényre juthat a kap-

csolati tőkék zavarmentes cseréje. A társadalmi integráció aspektusából a szolidaritás a legjelentősebb jellegzetessége a bizalmas kapcsolatoknak, s így a barátságoknak is. Az egyének egymás iránti szolidaritásának megnyilvánulása az anyagi vagy munkajavak áramoltatásával vagy szimbolikus erőforrások juttatásával történik. Ilyenek a hasznos információk, közbenjárás valahol valakinél, esetleg csak az egymásnak nyújtott időráfordítás, érzelmi támogatás, események közös látogatása vagy társasági együttlét. Az egymásnak juttatott erőforrások más típusú tőkévé, vagyonná alakulhatnak, s végül is elősegíthetik a társadalom integrációját (Wellman–Wortley 1990, Bourdieu 1978, 1980).

A csak a hasonló társadalmi helyzetben lévők, vagy még inkább a csak a családi kapcsolatokra épülő szolidaritás mégis esélytelenné teszi a legalsó rétegeket a társadalmi érvényesülésre. Nem csak a legalsó rétegeket érinti ez a tendencia, hiszen minden társadalmi réteget bele zár a saját köreibé, gyengítve a társadalmi mobilitási lehetőségeket.

A szoros baráti vagy családi zárt kapcsolatok, az erős kötések nem alkalmasak külső információk kanalizálására. Ezért a kevés gyenge kötéssel rendelkező egyének helyzete hátrányos, mert kimaradnak az információkból, hisz körülzárja őket a szoros kapcsolatok gyűrűje. Így az elszigeteltség hátrányos helyzetben tarthatja őket, ha társadalmi helyzetükön szeretnének változtatni. A szoros zárt kapcsolatok nem segítik az egyén mobilitását. A társadalmi rétegek közötti egyenlőtlenségek nemcsak a gazdasági és a kulturális tőkében érhetők tetten, hanem a társadalmi tőke tekintetében is. A forrásban gazdag hálózatokhoz kapcsolódás a magasabb státuszúakra jellemző, mert több, forrásgazdagabb, illetve nagyobb kiterjedésű és társadalmilag is heterogénebb hálózati kapcsolódásokkal rendelkeznek. Így a magasabb társadalmi osztályok társadalmi tőkéje több információt és nagyobb befolyást eredményez. Következésképpen az alacsonyabb státuszúaké kevesebbet, *ami azt jelenti, hogy csak különleges esetekben képesek átlépni a társadalmi réteghatárokat.* (Utasi 2001)

A vizsgálatok igazolták, hogy a család meghatározó, domináns integráló erő a mai magyar társadalomban. Azt is meggyőzően jelzik az arányok, hogy a családon kívüli kötelékek csak relatíve kevesek számára biztosítanak integrációs csatornát. Az integráló kapcsolatok ugyanis kumulatív jellegűek. Ezt jól jelzi, hogy azoknak van nagyobb eséllyel intenzív baráti köteléke, akik erős, intenzív családi kapcsolatokkal élnek. Úgy tűnik, hogy az intenzív erős kapcsolatok a presztízshez hasonlóan viselkednek: minél több van valakinek, annál nagyobb eséllyel képes azt gyarapítani (Mills 1972). Az intenzív erős kapcsolatok által termelődő szociális tőke végül is más tőketípushoz hasonlóan viselkedik: kumulálódik a társadalmi hierarchia kedvező életfeltételeket jelző végpontján, miközben az ellentétes póluson a többi hiányhoz hasonlóan az integráló erős kapcsolatok is nagy eséllyel hiányoznak, és izolációt eredményeznek, fokozzák a negatív érzéseket, csökkentik az életesélyeket.

A családon kívüli kapcsolatok kialakítását a történelmi tényezőkön és a nagy társadalmi folyamatokon túl más tényezők is befolyásolják.

Nagymértékben befolyásolja a barátságok alakulását a gyakran más biológiai egyenlőtlenségekkel együtt járó *életciklushatás*. A fiatal korcsoportokban, főleg a diákevek idején még általánosan meglévő barátságok a házasságkötést követően rendszerint ritkulnak, majd idős korban, elsősorban a nyugdíjba vonulást követően tovább redukálódnak (Allan 1979, Utasi 1990). Ezt az életciklus-változást követő trendet jelzi a legutóbbi vizsgálat is. Az életciklushatás és az életkorhatás nyilvánvalóan többnyire összekapcsolódik, s együtt fontos strukturális meghatározói a baráti kapcsolatok alakulásának.

A munkaerő-piaci státus is meghatározója a barátságok kialakulásának. A vezetők (72%) és értelmiségiek (69,2%) rétegében volt a legmagasabb, s a munkások eltérő csoportjaiban (51,4–52,8%) a legalacsonyabb az intim barátot megnevezők aránya. Különbséget találunk a szerint is, hogy milyen mértékű az aktív válaszadó munkaerő-piaci részvétele. A teljes munkaidős alkalmazottak nagyobb arányának (57%), a részmunkaidőben foglalkoztatottak közül valamelyest kevesebbnek (53%) van bizalmas barátja, miközben a saját vállalkozással rendelkezőknek – akiknek a munkasikeréhez elengedhetetlenek a bizalmi kapcsolatok s a szinte állandó munkaerő-piaci részvétel – a nem vezető beosztású alkalmazottaktól magasabb aránya (60%) jelzett intim baráti kapcsolatot. A munkamegosztásban aktívak jó eséllyel tesznek szert családon kívüli baráti kapcsolatra, miközben a munkaerőpiacról kimaradók, kiszorulóik körében az aktívakhoz képest jelentősen ala-

csenyebb a baráttal rendelkezők aránya. A háztartásbeliek és az özvegyi nyugdíjasok nem egészen harmadának (30,8–31,3%) van csak bensőséges barátja, de még tőlük is nehezebb a munkahellyel nem rendelkező, gyermekgondozási táppénzt igénybe vevő fiatal anyák helyzete, akik közül legfeljebb minden hatodik (16,7%) beszélhet családtagjain kívül bárkivel is bizalmasan problémáiról, gondjairól. (Utasi 2001)

Az életkor előrehaladtával, a nyugdíjba vonulással az esetek túlnyomó többségében csökken a társadalmi presztízs, gyorsan redukálódnak a kapcsolatok, s ezzel együtt radikálisan csökken a bizalmas barátok száma is. Ezt a többféle egyenlőtlenségi dimenzióban összekapcsolódó társadalmi leértékelődést tükrözi a nyugdíjas csoportokban talált alacsony barátarány

Minél kevesebb hátrányt kell elszenvedni az egyenlőtlenségeket hordozó életfeltételi dimenziókban, annál valószínűbb, hogy az egyén talál a problémáit megértő, érzelmi szolidaritást vállaló bizalmas barátot. Ezt igazolta a *műveltségi különbségeket az iskolai végzettség szintjeivel szimbolizált metszetben végzett elemzés* is. A befejezett általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők csupán negyedének van intim baráti kapcsolata (25,4%). Ebben az iskolázottsági csoportban minden valószínűség szerint az idős korhoz és az alacsony munkamegosztási státushoz kapcsolódó hátrányok egymást erősítő hatásával találkozunk. Az általános iskolát végzettek között már minden harmadiknak van bizalmas barátja (38,3%), ám hozzájuk képest is jelentős növekményt a szakmunkásképzőt végzettek (52%) és középiskolai érettségivel rendelkezők (55,8%) csoportjaiban találunk. A műveltségi hierarchia magas szintjéhez kapcsolódó kevesebb társadalmi hátrányt is jelzi, hogy a diplomások kétharmadának van (64,6%) bizalmas barátja. A főiskolai és az egyetemi diplomához kötődő szociális tőkék közötti egyenlőtlenségre, illetve a különböző diplomával rendelkezőknek a hatalmi hierarchiában elfoglalt differenciált szociális tőkéjére következtethetünk abból, hogy a főiskolai diploma birtokosaihoz képest (61,5%) az egyetemi diplomával rendelkezőknek – akik a legnagyobb arányban válnak vezetővé, s tesznek szert így nagyobb hatalomra, presztízsrre s szélesebb körű kapcsolatokra – jelentősen magasabb aránya (70,7%-a) rendelkezik bizalmas baráti kapcsolattal. (Utasi 2011)

A roma, mélyszegény, vagy szegény fiatalok számára az iskola, mint mobilitási csatorna különösen meghatározó, hisz a családok zömének alig van olyan gazdasági vagy kapcsolati tőkéje, amelyet a társadalmi felemelkedés során igénybe lehetne venni. Az ad esélyt, ha van egy-egy tanár az általános vagy a középiskolában, akik bátorítják, segítik és tanácsokkal látják el ezeket a fiatalokat továbbtanuláskor, vagy megjelenik az életükben egy-egy civil szakember, akik új perspektívákat nyitnak meg, és tanácsadással, pozitív megerősítésekkel szintén segítenek a továbbtanuláskor. Ezek a tények kiemelik a mobilitás szempontjából meghatározó granovetteri gyenge kötések jelentőségét, amelyek nagy társadalmi távolságok áthidalására képesek, illetve itt kell hangsúlyozni a másodlagos szocializáció jelentőségét is. (Elekes 2011)

II.4.3. A hálózati tőke működési mechanizmusa

A hálózati tőkének nincs fizikai formája, megtestesülése, csak közvetett jelekből lehet következtetni nagyságára, értékére, működőképességére. A felhasználásával termelt érték lehet anyagi jellegű: pénz, vagyon, termék, anyagi szolgáltatás; vagy nem anyagi jellegű: befolyás, presztízs, pozíció, bizalom. A hálózati tőke minden más tőkefajtvá konvertálható. (Czakó 1997)

A közösségre jellemző érintkezési szabályok és viselkedésmódok határozzák meg a hálózati kapcsolatok tőkévé alakításának módját, az intézménnyé alakulás mikéntjét. A partnerek közötti személyes viszony – bizalom/bizalmatlanság és kölcsönösség/egyoldalúság, függés/függetlenség – szerint lehet e szabályok közül a legmegfelelőbbet alkalmazni.

A hálózati tőke, mint elkötelezettségek, kölcsönös szolgáltatások rendszere sajátos "bankrendszerként" lehetővé teszi a hálózati tőke allokációját. Ennek költségei minimalizálhatók, ha a szereplők egymással szoros közelségben élnek, vagy ha van arra alkalmas közvetítő személy vagy intézmény, aki, vagy amelyik összehozza a partnereket.

A társadalmi struktúrák olyan társadalmi pozíciókból állnak, amelyek nemcsak elkülönülnek egymástól, hanem össze is kapcsolódnak, mert az egymástól független pozíciók nem alkotnak koherens társadalmi struktúrát. Az egyik – már említett – feltevés az, hogy az azonos pozíciójú személyek közötti szemtől szembe kapcsolatok száma meghaladja a különböző pozíciójú személyek közötti, a pozíciók közötti társadalmi megkülönböztetést tükröző kapcsolatok

számát. Kétségtelen, hogy nem minden társadalmi kapcsolat integráló. A társadalmi kapcsolatok szükségszerű kísérőjelenségei a dominancia, a kizsákmányolás és a konfliktus csakúgy, mint a kölcsönös megbecsülés, a támogatás és a kooperáció. Nem azt feltételezzük, hogy bármiféle társadalmi kapcsolat elégséges az integrációhoz, hanem azt, hogy bizonyos mértékű társadalmi kapcsolódás szükséges az integrációhoz. A különböző csoportok és rétegek integrációja nem nyugodhat kizárólag funkcionális egymásrautaltságukon: ehhez a tagjaik közötti tényleges társadalmi interakció szükséges. (Bau 1997)

Mind a társadalmi kapcsolatteremtés folyamatai, mind a társadalmi mobilitás folyamatai úgy kapcsolják össze a társadalmi pozíciókat, hogy csatornákat teremtenek a közöttük való átmenethez, bár az átmenet jellege meglehetősen eltér.

Ott jön létre és marad életben könnyebben ez a kötelék, ahol a szolidaritás-erőforrások reciprocitásával működhet, ahol kölcsönös érdekek (is) erősítik a kontaktus életképességét, ahol megvan a szolidaritás bizalmi tőkén alapuló elnyújtott reciprocitásának, viszonyosságának az esélye. (Utasi 2011)

A baráttal rendelkezők optimistább életszemlélete is a kedvezőbb életminőségre utal. Az önmagukat „nagyon boldognak” vagy „boldognak” érzők körében kétszer annyinak van bizalmas barátja, mint akik „inkább boldogtalannak” vagy „boldogtalannak” tekintik magukat. A bizalmas barátság és a szubjektív életminőség mértékének együttjárása és kölcsönhatása az adatok alapján egyértelmű. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy akinek van bizalmas barátja, az nagyobb eséllyel tartozik kedvezőbb pozíciót képviselő társadalmi csoporthoz, réteghez, és annak másokhoz viszonyítva relatíve kevesebb hátrányt, szükségletet kell elszenvednie a társadalmi egyenlőtlenségek rendszerében (Utasi 2000).

A rendszerváltással változott Magyarországon a networkjavak megszerzésének és felhasználásának struktúrája. Míg Utasi általában a szoros családi kapcsolatokon kívüli barátszerzés esélyeit mutatta be, Angelusz és Tardos a network, mint erőforrás strukturális átalakulását kutatta a rendszerváltás után. Azt találták, hogy míg korábban viszonylag nagy esélye volt, hogy valaki a társadalmi hierarchia alacsonyabb szintjeiről network-erőforrások révén javíthassa életesélyeit, mára ez a lehetőség mérséklődött. A két időszak között ilyen értelemben is polarizáció zajlott le, a globális erőforrásoknál megfigyelhető hasonló módon. Főleg hátrányosabb helyzetben élők csoportjaiban a kapcsolathálózati erőforrások szintje abszolút értelemben is csökkent. Másfelől, a kutatás adatai úgy is értelmezhetők, hogy más erőforrásokhoz - így kulturális és gazdasági javakhoz - képest a társadalmi determináltság még mindig gyengébb, azaz a networkjavak megléte, esetleg felhalmozása még mindig képezhet bizonyos ellensúlyt más javak birtoklásával (illetve hiányával) szemben.

A kapcsolathálózati erőforrások erős és gyenge kötésű elemeinek kiemelésével a networkjavak instrumentalizációjának kapcsán az látszik, hogy az átfogott két évtized során elsősorban a gyenge kötésű, lazább ismeretségek meghatározottságában ment végbe jelentős emelkedés. Míg korábban itt szinte alig mutatkozott kapcsolat, az ilyen jellegű ismeretségek mindennapiságát, részben inkább a lakóhelyi milió, mint a társadalmi státushierarchia befolyását jelezve, most ez utóbbi tényezők is jelentős szerepet játszanak már e kapcsolattípus társadalmi eloszlásában.

Az erős és gyenge kötésű kapcsolatok magyarázatának mintája egymáshoz meglehetősen hasonlóvá vált. A korábbi tapasztalatok talaján nem volt alaptalan a két kötéstípus szerinti networkjavakat hangsúlyosan külön kezelni, ahol a kapcsolati erőforrások egyik fajtájának (például a családi, baráti körbe való beágyazottság) megléte bizonyos fokig kompenzálhatta a másikfajta (például a szélesebb ismeretségi kör) hiányát. A jelen tapasztalatok e szétválás mérséklődésére, voltaképp ebben a vonatkozásban is e tényezők közti konszolidáció erősödésére utalnak. Az e téren is megjelenő polarizáció nyomán a társadalom egy jelentős részében mind az erős, mind a gyenge kötésű kapcsolatok szűkös javakká válnak. (Angelusz-Tardos 1997)

II.4.4. Az internet hatása a kapcsolati tőkére

Az internet társas kapcsolatokra, közösségekre, társadalmi tőkére vonatkozó hatását tekintve többféle nézet él. Egyesek szerint kedvezően befolyásolja a közösségi életben való részvételt, leginkább azért, hogy lehetőséget teremt új, az eddigieknél demokratikusabb, közös érdeklődésen alapuló kapcsolatok kialakítására (Lin 1999; Wellman et al. 2001, 2002, 2003);

Hampton 2001; Cole 2000; Rainie-Kohut 2000). Mások szerint elvonja az embereket a társas tevékenységektől, akik a személyes kapcsolataikra fordítható időt egyre inkább magányosan töltik, egy virtuális valóságban, ami személyiségtorzuláshoz és függőséghez vezethet (Kraut et al. 1998; Nie–Hillygus 2002; Pronovost 2002). Egy harmadik megközelítés képviselői szerint az internet nem gyengíti és nem is alakítja át gyökeresen a közösséget, hanem inkább kiegészítő szerepet játszik a meglévő kapcsolatok fenntartásában (McKenna–Barght 2000; Tyler 2002; Hampton–Wellman 2003; Wellman–Hogan 2004; Hogan–Wellman 2011). Rámutatnak arra, hogy az online kontaktusok legnagyobb hányadában ugyanazokkal a barátainkkal, rokonainkkal, ismerőseinkkel kommunikálunk, akikkel az interneten kívüli világban is kapcsolatban állunk. Az internethasználóknak csak egy töredékére jellemző, hogy társas érintkezéseit elsősorban online bonyolítja, a többség az internetet inkább rokoni, baráti kapcsolataik ápolására használja. (In: Csüllög 2012)

Magyarországon (Albert–Dávid–Molnár 2007) az adatok alapján úgy tűnik, hogy az internethasználat egyáltalán nem csökkenti az emberek kapcsolathálózatának méretét, sőt, inkább megkönnyíti a kapcsolattartást, kapcsolatfelvételt. A World Internet Project 2001–2003 adatait elemezve azt találtuk, hogy az internet használóknak átlagosan 1,3 olyan barátjuk van, akit a világháló révén ismertek meg, és akivel azóta is találkoztak, azaz az onlineismeretségből „offline”, hús-vér ismeretség lett. Az olyan barátok száma, akiket a kérdezettek az interneten ismertek meg, de még nem találkoztak személyesen, átlag 3,2 fő. Az olyan barátok száma, akiket a válaszadók már ismertek személyesen, de inkább a weben keresztül tartják velük a kapcsolatot, átlag 1,8 fő (Albert–Dávid 2007:153). A 2011. évi adatok szerint a teljes népesség 4,8%-ának van átlagosan 3,2 olyan barátja, akit a világháló révén ismert meg, és találkoztak is azóta. Az internethasználat pozitív hatással bír a kapcsolathálózatok méretére és diverzitására (Wang–Wellman 2010, Hampton et al. 2011). Az internethasználóknak heterogénebb a kapcsolathálózata, mint a nem internetezőknél. A lakóhely és iskolai végzettség szerinti heterogenitás magasabb az internethasználóknál, a kor és nem szerinti viszont nem.

II.5. Gazdasági tőke

Másféle tőkefajtákra gazdasági tőke segítségével lehet szert tenni, de csak többé-kevésbé költséges *átalakítás*imunkák árán, amelyek az adott területen hatékony hatalomformák előállításához szükségesek.

A gazdasági tőke egyrészt az összes többi tőkefajta alapja, másrészt azonban a gazdasági tőke transzformált és travesztált megjelenési formái sohasem vezethetők vissza teljesen erre a tőkére, mivel sajátos hatásaikat csak annak arányában tudják kifejteni, amennyire elrejtik (még-hozzá először is saját tulajdonosuk előtt), hogy alapjuk a gazdasági tőke, és ily módon, még ha csak végső fokon is, de meghatározza hatásaikat. (Bourdieu 1978; 1986)

Így a gazdasági tőke jelentősége akkor látszik meg, ha a konverziós folyamatot figyeljük meg. A leggyakoribb konverziós irány a gazdasági tőke kulturális tőkébe fordítása és vissza-konvertálása gazdasági tőkébe. A rekonverzió természetesen úgy megy végbe, hogy a magas iskolai végzettség (kulturális tőke) magas társadalmi pozíciót és magas jövedelmi szintet jelentő munkapozíciót legitimál.

A gazdasági tőke lehetővé teszi az időráfordítást a rekonverziós folyamat végbeviteléhez. Azok a családok tudják ezt megtenni, ahol a szülők – többnyire az anya – sok időt tud fordítani gyermekére, illetve, ahol a gyermek hosszú időre kivonható a gazdasági tevékenység alól, vagyis hol nincs szükség a hamar az utódok munkavállalására, így hosszú ideig tudnak iskolába járni. Természetesen a konverzió megtörténik rosszabb helyzetű családoknál is, azonban itt nem feltétlenül előnyös a mobilitás, vagy jó társadalmi helyzet elérésének szempontjából. Hiszen itt kevesebb a rekonverzióra felhasználható gazdasági erőforrás, így kevesebb idő, kapcsolat segíti a magasabb kulturális tőke megszerzését. A kevesebb erőforrásból megszerzhető alacsonyabb szintű kulturális tőke pedig csak alacsonyabb munkapozíciót legitimál.

Fontos azonban az is látni, hogy csak a gazdasági erőforrás, vagyis legtöbbször a magasabb megszerzhető jövedelem, nem eredményezi önmagában a társadalmi érvényesülést. Csak akkor, ha a kapcsolati és kulturális tőke révén érvényessé tehető a társadalmi folyamatokban. Ez azért lényeges a kutatásunk szempontjából, mert a gazdasági lehetőségek megragadása az inter-

net adta lehetőségekkel, még nem jelent valódi társadalmi esélyt – gyakran éppen csak a megélhetés feltételét biztosítja – ehhez még szükséges ezek átforgatása kapcsolati, vagy kulturális javakba.

II.6. Digitális szakadék

A digitális szakadék (digital gap) viszonylag új keletű fogalom. A jelen kontextusban fontos kiemelni, hogy digitális szakadék fogalmát használják földrajzi értelemben („globális megosztottság”), másfelől pedig az egyes társadalmakon belül, a különböző társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségekkel kapcsolatban („társadalmi megosztottság”).

Kezdetben szinte kizárólag az info-kommunikációs eszközökhöz való hozzáférés dichotóm kategóriaként kezelték a digitális szakadék fogalmát. Újabban egyre inkább a használat dimenziójában értelmezik, és a használatnak is különféle típusait különítik el.

A 2000-es évek elején, Magyarországon a hozzáférési esélyekben megmutatkozó digitális szakadék jelentette a legnagyobb társadalmpolitikai problémát. A fejlettebb országok példájából azonban ismert, hogy a szinte teljes hozzáférés biztosítása esetén is jelentős különbségek maradhatnak fenn a használati formák és a használat intenzitása vonatkozásában. (Cho et al.; Dányi, 2003)

Ennek okai viszont már nem pusztán a társadalom egyes csoportjai között fennálló vertikális egyenlőtlenségekből keresendők, hanem a horizontális, életmóddal, az egyén életstílusbeli preferenciáival kapcsolatosak. Az egyéni életstílusban ugyanis a társadalmi státus és az érték-választások kifelé (a társas környezet felé) manifesztálódnak a fogyasztási szokásokban.

Az információs technológiák megerősítik vagy gyengítik a már meglévő globális (országok közötti) és társadalmi különbségeket, a részvételen alapuló demokratikus berendezkedést. A digitális szakadék ennek megfelelően többdimenziós jelenség, amelynek Norris (2001) id. Nagy Réka szerint legalább három – globális, társadalmi, politikai – aspektusát különíthetjük el. A mi kutatásunk ebből a társadalmi aspektust vizsgálja. Eszerint a digitális szakadék fogalma az információs társadalom egy részproblémájának elnevezéseként jött létre. Azt az egyenlőtlenséget írja le, amely azáltal alakul ki, hogy az emberek bizonyos szempontok alapján elhatárolt csoportjai különböző hozzáférési és használati eséllyel rendelkeznek az új technológiai eszközöket illetően. A digitális szakadék szempontjából, az egyik leggyakrabban felmerülő technológia az internet, a világháló, amelyben a világ bármely pontján lévő számítógépek sokasága csatlakozik egymáshoz.

A társadalmi digitális szakadék dichotóm terminus az egyes társadalmakon belüli, információs technológiákkal kapcsolatos egyenlőtlenségeket jelöli, az információhoz hozzáférők és nem hozzáférők közötti különbségeket. A társadalmi digitális szakadék olyan társadalmi-demográfiai ismérvek mentén alakul ki, mint a jövedelem, iskolai végzettség, kor, etnikai és regionális hovatartozás.

A társadalmi szakadékkal kapcsolatban a legfontosabb kérdés jelenleg az, hogy az egyenlőtlenségek milyen időtávon maradnak fenn? A pozitív szcenárió szerint a televízió terjedéséhez hasonlóan középtávon a társadalom széles rétegei fognak hozzáférni az új technológiákhoz. A negatív forgatókönyvek azt hangsúlyozzák, hogy az információs technológiák (és főként az internet) merőben más jellegűek (interaktivitást követelnek meg, komplexek, több technológiát olvasztanak magukba, felhasználhatók oktatási célokra, stb.), és az internethasználatban megjelennek a „relatív egyenlőtlenségek”, azaz a használat célja új egyenlőtlenségeket teremt.

A felerősítés-modell szerint az új technológiák komplex hatása csakis a társadalmi intézmények és az egyén közötti viszonyban, a meglévő intézményes keretek vizsgálatában ragadható meg. A felerősítő hatásuk várhatóan nem lesz egyenletes, azaz az intézményi keretektől, logikáktól és erőforrásoktól függően változhat. Ebből adódóan ezek vizsgálata az egyes konkrét partikuláris esetek (intézmények) elemzésén keresztül történhet csak meg. „(A)z internettel (új technológiákkal) kapcsolatban fontos kérdés az, hogy milyen értelemben változtathat meg bármit is? A felerősítés-modell egyértelmű választ ad erre a kérdésre: az internet önmagában nem változtat meg semmit, csupán felerősíti a meglévő erőket, amelyek változást idézhetnek elő.” (Agre 2002) (Agre megerősítés-modellnek nevezi azokat az elméleti elképzeléseket, amelyek a diffúziós modellekkel rokoníthatók)

A globális szakadékhoz hasonlóan a társadalmi szakadék is a fizikai hozzáférés alapján definiálható. Mára általánosan elfogadottá vált az állítás, hogy a számítógép- és internethasználat a társadalomban egyre fontosabb feltétele a gazdasági boldogulásnak, a magas fokú iskolázottságnak, a jó karrierlehetőségeknek, különféle network-ökben való részvételnek és így tovább. Ezért egyáltalán nem mindegy, hogy az új technológiák által nyújtott lehetőségek a hagyományosan kedvezőtlen körülmények között élő társadalmi csoportok felzárkózását jelentik-e, vagy tovább erősítik az információ- gazdag, szociálisan kedvező helyzetben levő réteg pozícióját.

Számos szociológiai változó mentén jelentős törés van az információs és kommunikációs technológiákat használók és nem használók között. Pippa Norris „*Digital Divide?*” című könyvében az Egyesült Államok, valamint az Európai Unió országain belüli információs egyenlőtlenségeket a jövedelem, a foglalkozás, az iskolázottság, a nem és a kor dimenzióin keresztül közelíti meg.

Daniel Bell (1973) bevezette az információs társadalom fogalmát. Víziója szerint ebben a társadalmi alakzatban az információ kapja a legnagyobb szerepet. Mint minden változás, ez is váltott ki pro és kontra véleményeket, félelmeket, szorongásokat.

Kialakult a digitális szakadék fogalma is, azaz arra a jelenségre hívták fel a figyelmet, hogy bizonyos társadalmi csoportok hozzáférnek, és használnak eszközöket az információk elérésére, mások nem.

Magyarországon 2002-ben még a lakosság 17%-a internethasználó, miközben az EU-ban ez a szám 51%. Az információhoz való hozzáférés tekintetében számolni kell azzal, hogy a társadalmi egyenlőtlenség dimenziói között ennek jelentősége lesz.

Az információs társadalommal foglalkozó teóriákat két nagy csoportba lehet osztani:

Liberális, technofil koncepciók mentén szerveződő, és a negatív hatást tulajdonító technofób elvek mentén szerveződő álláspontok. Egyértelmű, hogy az előbbi esélyt lát az egyenlőtlenség kiküszöbölésére, míg a másik kevésbé.

II.7. Hasznos használat

Míg a digitális szakadék elméletei elsősorban a hozzáférés különbségei alapján gondolják dichotómnak a társadalmat, addig a hasznos használat hangsúlyozói azt gondolják, hogy a penetráció előrehaladtával nem az a fontos, hogy ki fér hozzá az internethez és ki nem, hanem hogy ki mit csinál és mit képes csinálni, amikor használja a világhálót; a használat minősége válik megkülönböztető dimenzióvá. Még ha – ahogy egyes kutatók jóslják – teljessé válik is a telítettség a hozzáférésben, ez nem jelenti azt, hogy a digitális megosztottság legyőzött, hiszen új aspektusok, mégpedig a felhasználók közötti különbségek válnak fontossá.

A DiMaggio-Hargittai páros által javasolt új megközelítés a felhasználók közötti egyenlőtlenségekre koncentrál, kulcsfogalma ebből következően a digitális (vagy technológiai) egyenlőtlenség („digital inequality”). Ennek legfontosabb vizsgálandó dimenzióit a technikai apparátus, a használat autonómiájának, a képességek és készségek, a társadalmi támogatás és a *használat céljának egyenlőtlenségei*.

A digitális egyenlőtlenségek a használat céljában, sokszínűségében gyökereznek. Különösen a gazdasági haszonnal járó vagy a politikai és társadalmi tőke gyarapítására alkalmas tevékenységek elválasztása fontos a szórakozástól vagy fogyasztástól. Feltehető, hogy az iskolázottság jó előrejelzője az internet tőkenövelő felhasználási módjának, noha ezek az egyenlőtlenségek összegződve az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyserzési esélyeket jelentenek, és így nagyban összefüggenek a társadalmi rétegzettség alapjait képező összes faktorial.

A szakirodalom a használat sokszínűségében rejlő egyenlőtlenségeket főként a hasznos használat kifejezéssel köti össze. Ennek mérésére szolgál az ún. „*Hasznos Használat Index*” (HHI). Mivel hasznosságról van szó, az index készítésekor a valamilyen szempontból hasznosnak tekinthető (valamilyen tőke növelésére alkalmas) tevékenységeket célszerű bevonni. Így tehát nem került be a szórakozás, a csetelés, a fórum és az e-mail. (ez utóbbi főleg azért, mert jókora elterjedtsége által igen csekély a differenciáló hatása.)

Összességében tehát a következő hat változóból (online tevékenységi formából) hozható általában létre a hasznos használat indexet:

- Munkával és/vagy tanulmánnyal kapcsolatos információk keresése
- Személyes ügyekkel kapcsolatos információk keresése
- Online újságok olvasása
- Egészségügyi/gyógyászati információk keresése
- Bankügyletek, átutalások, tranzakciók
- Termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos információk keresése és/vagy online vásárlás (Bognár at al. 2004)

Az index tehát azt mutatja meg, hogy ki hányféle célból szokta használni az internetet. Az index képzése során minden egyes online tevékenységnek azonos jelentőséget tulajdonítanak. A korábbi kutatások adatai szerint a különböző szinteken elhelyezkedő személyek eloszlása fordított V alakot mutat, vagyis a legalsó szinten (egyetlen hasznos tevékenységet sem szokott csinálni) és a legfelső szinten (az összes hasznos lehetőséget használja) elhelyezkedők vannak a legkevésbé, és a középső szinten a legtöbb.

7. Az elméleti háttér összefoglalása

A társadalom szükségképpen hierarchikus felépítésű, a társadalmi pozíciók a társadalom és annak alrendszeireiben működő mechanizmusok sajátosságai alapján kerülnek kiosztásra. *Kutatásunk elméleti alapjául a társadalmi újratermelés tőkekonverziós elméletét vettük alapul.* Eszerint a társadalmi újratermelés (reprodukciónak) a *tőkék konvertálásával* megy végbe, ezért a tőkemozgás logikája révén fogható fel a társadalmi reprodukció folyamata. A három tőke, amelynek az elosztási logikáját érdemes megismerni, a gazdasági tőke, a kulturális tőke, és kapcsolati tőke. Ezek egymásba konvertálhatóak. A modern demokratikus társadalmakban a társadalmi pozíció nem örökíthető át egyszerűen a születéssel, mint ahogyan az a rendies társadalmakban történt, hanem bonyolult, időigényes folyamaton keresztül lehet csak ezt megtenni, amely fontos eleme, hogy magának a gazdasági tőkének (amely alapja a többi tőkefajtának) a szerepe elrejtve maradjon. A kulturális tőke sajátossága, hogy hiába szerzünk sokat az intézményes, vagy instrumentális, vagy akár iskolai formájából, nem tudjuk egyforma eséllyel felhasználni a társadalmi érvényesülésben, mert annak inkorporált és a habitussal leírt formáját csak a családból szerezhethetjük meg. A magas társadalmi státusú családok általa átadott, a személyiség szilárd részévé váló habitusjellemzők erősen eltérnek az alacsony státusú családokban megtanulhatóktól, így ezek bizonyos körökben érvénytelenek, akadályozzák a belépést a magasabb rétegekbe. A habitus már az iskolában a szelekció alapjává válik. Az iskola három funkciót teljesít, a tananyag átadását, a társadalmi reprodukciót, és ennek az elkendőzését (ideologikus funkció), azaz úgy végzi el a társadalmi reprodukciót, hogy a származási egyenlőtlenségeket iskolai egyenlőtlenséggé alakítja, az egyén személyes tulajdonságaira visszavezetve, majd az iskolából kikerülve ezek újra gazdasági tőkévé konvertálhatóak. Az iskola értékesíthetővé teszi azt a tőkét, amit a család szocializált, de úgy teszi ezt, mintha az egyén belső értékeit jutalmazná. Az elsajátított tudás kellő energiával lehet ugyanolyan a felső, és népi rétegeknél, de az elsajátított tudás használati módja (habitus) sohasem lesz ugyanolyan.

Az érvényes kapcsolati tőke megszerzésének ugyan így akadályai vannak bizonyos csoportok esetében, és könnyebben elérhető a privilegizált csoportok számára. A magyar társadalomban a rendszerváltás utáni időszakban csökkent a bizalom, és a szolidaritás. Így az egzisztenciálisan bizonytalan csoportok számára felértékelődtek a biztonságot jelentő és könnyen elérhető kapcsolatok, amilyen a család, és elérhetetlenné váltak olyan kapcsolatok, amelyek átkötnék őket a magasabb rétegekhez, amelyek mobilitási esélyt jelentenének. A jó helyzetűek viszont a saját csoportjaikban képesek kialakítani és fenntartani a gazdaságilag hasznos kapcsolatokat. Ennek a folyamatnak a logikáját erősíti, hogy a kapcsolati hálókat jellemzője, illetve fennmaradásuk alapja a reciprocitás. Ezt a társadalmi hierarchia alján „felfelé” nem tuják teljesíteni, csak egymás között, vagyis a horizontális kapcsolataikban képesek viszonyosságra, így benne ragadnak a viszonylagos biztonságot jelentő, de kevés érvényesüléssel kecsegtető alacsony erőforrással, tőkészerzési eséllyel bíró homofil kapcsolataikban. A társadalom másik pólusán viszont éppen a reciprocitás lesz a viszonylag kevés befektetéssel elérhető rekonverziós folyamatok alapja és előnye – egyébként szintén a homofil, ám tőkeerős kapcsolatokkal.

A családon kívüli kapcsolatok kialakítását a társadalmi folyamatokon túl befolyásolják az életciklushoz kapcsolódó jelenségek – nehezebben szereznek barátot, akik a gyermekvállalás korai időszakában otthon vannak, illetve az idősek és könnyebben azok, akik iskolába járnak, vagy aktívak.

A gazdasági aktivitás szintén befolyásolja az egyén networkjét – könnyebben szereznek kapcsolatokat, akik munkavállalók, rendszeres munkavállalók, és magas társadalmi presztízsű munkapozíciókat töltenek be, mint azok, akik nem dolgoznak, alkalmi munkavállalók, vagy alacsony presztízsű munkát végeznek.

A kapcsolati háló összefüggésben van az iskolai végzettséggel is. Több érvényes és bizalmas kapcsolata van a főiskolát és egyetemet végzetteknek, mint az alacsonyabb iskolai fokozatot szerzett egyéneknek.

A gazdasági tőke alapja az összes többi tőkefajtának, de csak azokon keresztül tud érvényesülni, többé-kevésbé költséges átalakítási munkák árán.

Az internet, illetve az IKT eszközök használata olyan tudás, amely, ha nagyon egyenlőtlenül oszódik a társadalmi mechanizmusok által, akkor önmagában jelentheti az egyenlőtlenségek drasztikus növekedését. De más hatása is lehet a társadalmi folyamatokra. Akik az egyenlőtlenségek erősödésében hisznek, azok ezt legalább négy területen vélelmezik:

- ▶ Technikai apparátus egyenlőtlensége
- ▶ A használat autonómiájának egyenlőtlensége
- ▶ Képességek és készségek egyenlőtlensége
- ▶ *A használat céljának egyenlőtlensége*

A digitális szakadék kifejezés elsősorban az IKT eszközökhöz való hozzáférés esélykülönbségeire és ennek következményeire hívták fel a figyelmet. Később a figyelem – az IKT eszközök és az internet terjedésével – egyre inkább a használati szokások felé fordult. Azt nézték, hogy, elsősorban az internet használata milyen célt szolgál. Az tekinthető hasznos használatnak, amellyel tőkékre lehet szert tenni, és az haszontalannak, amely ilyen előnnyel nem jár.

Az IKT eszközök és internet használat terjedésének pozitív olvasata is lehetséges. Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat/egyenlőtlenségeket okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezhetjük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése felpuhítja azokat a korlátokat, amelyeket a hagyományos egyenlőtlenségi tényezők hoznak létre.

Tulajdonképpen az IKT eszközök használatának tudása is olyan szimbolikus jószág, amelynek megszerzése vélhetően a fiatalabb generáció számára könnyebb (digitális bennszülöttek), de annak vizsgálta, hogy a társadalom rétegei közötti elosztása mennyire egyenlő, vagy egyenlőtlen jogosan válhat a vizsgálódás tárgyává, hiszen elterjedtsége egyre jellemzőbb és az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyserzési esélyeket jelenthet, vagy éppen ezek ki-egyenlítését is.

Felhasznált irodalom:

Agre, Philip E. (2002): *Real-Time Politics: The Internet and the Political Process* http://www.giovanninavarria.com/pdf_docs/agre/agre_real-time.pdf Letöltve 2014. 10. 23.

Allan, G.(1979): *A Sociology of Friendship and Kinship*. Unwin. London.

Andorka Rudolf (2006): *Bevezetés a szociológiába*. Budapest. Osiris.

Angelusz Róbert – Fábián Zoltán – Tardos Róbert 2006: *Digitális egyenlőtlenségek és az infokommunikációs eszközhasználat válfajai. Elektronikus változat*. Letöltés ideje 2014. augusztus

Angelusz Róbert–Tardos Róbert (1997): *A kapcsolathálózati erőforrások átrendeződésének tendenciái a kilencvenes években*

[Http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0010_2A_08_Kapcsolathalo_elemzes_szerk_Takacs_Karoly/ch03s02.html](http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0010_2A_08_Kapcsolathalo_elemzes_szerk_Takacs_Karoly/ch03s02.html) Letöltés: 2014. 06.21.

Bourdieu, P. (1978): *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Budapest, Gondolat.

- Bourdieu Pierre (1982): *Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke*. In: Angelusz Róbert (Szerk.) *A társadalmi rétegződés komponensei*. Budapest. Új Mandátum Könyvkiadó
- Bourdieu Pierre (1987): *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. General Press Kiadó
- Bourdieu, Pierre (1997): „Ökonomische Kapital, kulturelles Kapital, soziales Kapital.” *Soziale Welt*, Sonderband 2. 183-198. oldal. A jelen fordítás forrása: Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei. Válogatott tanulmányok*. Új Mandátum, Bp., 1997, 156-177. old.
- Bognár Éva-Dessewffy Tibor-Galács Anna-Pintye István-Rét Zsófia-Ságvári Bence-Sülyi Áron (2004): *Digitális szakadék monitor*. <http://mek.oszk.hu/06500/06560/06560.pdf> Letöltés: 2013. 11. 05.
- Bóhm Antal (2003): *Az ezredvég magyar társadalma*. Budapest. Rejtjel Kiadó.
- Czakó Ágnes(1997): Szervezetek, szerveződések a társadalomban; http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0010_2A_01_Czako_Agnes_Szervezetek_szervezodesek_a_tarsadalomban-Szervezetszociologiai_jegyzetek/ch13s02.html#ftn.id546687 Letöltés: 2014. 05. 22.
- Czakó Ágnes - Sik Endre (1995): *A hálózati tőke szerepe Magyarországon a rendszerváltás előtt és után*. 2000. 7. sz., 3-12. o.
- Cho, Jaeho, Homero Gil De Zuniga, Hernando Rojas, Dhavan V. Shah. (2003): *Beyond Access: The Digital Divide and Internet Uses and Gratifications IT&Society*. Vol.1., Issue 4. (Spring): pp. 46–72. (<http://www.stanford.edu/group/siqss/itandsociety/v01i04/v01i04a05.pdf>) Letöltve 2013. 10.13.
- Coleman, James S. (1990): *Foundations of Social Theory*. The Belknap Press of Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts.
- Coser, R. (1975): *The complexity of roles as seedbed of individual autonomy*. In: L. Coser (szerk.): *The Idea of Social Structure: Essays in Honor of Robert Merton*. 237-263. Harcourt Brace Jovanovic. New York.
- Csüllög Krisztina (2012): *Kapcsolatok online és offline. Az internet és más infokommunikációs technológiák szerepe a privát kapcsolathálózatokban* http://phd.lib.uni-corvinus.hu/665/2/Csullog_Krisztina_thu.pdf Letöltve: 2014. 08. 12.
- DiMaggio, Paul, Hargittai Eszter (2002): „'Digital Divide' to 'Digital Inequality': Studying Internet Use As Penetration Increases ESDIS – http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/info_soc/esdis/index.htm
- DiMaggio, Paul, Eszter Hargittai, Celeste, Coral, and Shafer, Steven (2004): *From Unequal Access to Differentiated Use: A Literature Review and Agenda for Research on Digital Inequality* <http://www.webuse.org/pdf/DiMaggioEtAl-DigitalInequality2004.pdf> Letöltés 2013. 10.23.
- Elekes Györgyi (2011): *Kutatás közben* EDUKACIO 2011/2 253-281.p
- Falus Iván (1998): *Az oktatás stratégiai és módszerei*. In: Falus Iván (Szerk.) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Bp. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Falus Iván (1998): *Az oktatás stratégiai és módszerei*. In: Falus Iván (Szerk.) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Budapest. Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Ferge Zsuzsa (1969): *Társadalmunk rétegződése: elvek és tények*. Budapest. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.
- Giddens, Anthony (2003): *Szociológia*. Budapest. Osiris.
- Granovetter (1991): *The Strength of Weak Ties. A Network Theory Revisited*. *Social Structure and Network Analysis*. (Szerk.: P. Marsden–N. Lin.) Sage Publications, Beverly Hills, 1982. 105-130. A jelen fordítás eredeti megjelenése: Angelusz Róbert és Tardos Róbert (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Bp., 1991. 371–400. old.
- Gyarmati Andrea (2009): *Hogyan verjük hidat az idősekhez?* http://www.infonia.hu/digitalis_folyoirat/2009_4/2009_4_gyarmati_hid.pdf Letöltve 2014. 07. 12.

- Lin, Nan (1991): *Social Resources and Social Mobility: A Structural Theory of Status Attainment*. Kézirat, 1987. február. A jelen fordítás forrása: Angelusz Róbert és Tardos Róbert (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. MKI, Budapest, 1991. 23–49. old.
- Mills, C. W. (1972): *Az uralkodó elit*. _releaseinfo_. Gondolat. Budapest.
- Norris, Pippa. (2001): *Digital Divide? Civic Engagement, Information Poverty and the Internet in Democratic Societies*. New York, Cambridge University Press.
- NTIA. 2002. *A Nation Online*. Washington, DC: US Department of Commerce.
http://www.ntia.doc.gov/ntiahome/dn/nationonline_020502.htm
- Pongrácz Tiborné–Spéder Zsolt 2003: Élettársi kapcsolat és házasság - hasonlóságok és különbségek az ezredfordulón.
 In: Szociológiai Szemle 2003/4
- Pumam, Robert D. (1993): *Social Capital and Public Affairs*. in *The American Prospect*, tavasz 1-8.
- Sik E. (1988). *Az örök kaláka*. 1988. Gondolat. Budapest.
- Utasi Ágnes (1988): *Presztízs, életstílus, fogyasztás*. In: Gábor Luca (szerk.): *Egyenlőtlen helyzetek*. Budapest: Kossuth Könyvkiadó (p. 63-88.)
- Utasi Ágnes (1994): *Időskori kapcsolatháló*. In: Turgonyi J.(szerk.): *Időskorúak önismerete*. Budapest: Népjóléti Minisztérium (p. 61-77.)
- Utasi Ágnes (2000): *Életminőség és kapcsolatok*. = INFO- Társadalomtudomány, 2000, 50.
- Utasi Ágnes (2001): *A társadalmi integráció és szolidaritás alapjai: a bizalmas kapcsolatok*
<http://www.c3.hu/scripta/szazadveg/24/utasi.htm> Letöltés 2014. 05. 12.
- Vámosi Zoltán (2001): *Szociológiai aspektusok*. Budapest. Gábor Dénes főiskola LSI Oktatóközpont.

2. FEJEZET – A KUTATÁS BEMUTATÁSA

Mintavétel

Az adatgyűjtés során a mintavétel több szakaszban zajlott. Az első szakaszban begyűjtött adatok összesítése után, növeltük a mintába kerülő férfiak arányát, valamint a gazdaságilag inaktívak mintába kerülésének lehetőségét. A mintába földrajzi terület szempontjából többnyire Észak-magyarországi válaszadók kerültek.

Mintánk életkorra, nemre és foglalkoztatási státusra vonatkozó adatok tekintetében tükrözi az alapsokaság arányait. A többi szociodemográfiai változóra vetítve nem reprezentatív a minta.

A lekérdezés során kiképzett és felkészített kérdezőbiztosok segítségével, több mint ötszáz válaszadót értünk el, a kérdőívek digitalizálása után ötszáz elemzésbe bevonható kérdőívünk született. A vizsgálat során biztosítottuk a válaszadó anonimitását, nem kértünk és használtunk fel nevet vagy bármely természetes személy azonosítására szolgáló adatot. A válaszadási hajlandóságot növelte a kérdezőbiztos jelenléte, valamint jelentősen hozzájárult a teljes kérdőív kitöltéséhez, a válaszadó kitöltés során felmerülő kérdéseinek megválaszolásával.

A lekérdezés egy rövid – körülbelül három hónapos – időintervallumot ölelt fel, vizsgáltunk idődimenziója keresztmetszeti.

Kutatási módszer

Hipotéziseink vizsgálatára kérdőívet dolgoztunk ki, melyet a próbalekérdezést követően pontosítottunk, kiegészítettünk. A próbalekérdezés során negyven válaszadó visszajelzései alapján a nehezen értelmezhető, vagy adott csoport jellemzőnek vélt tulajdonságát háttérbe szorító kérdéseket átdolgoztuk.

A kutatás egy fontos célja, hogy a különböző társadalmi csoportok, rétegek használati szokásait megvizsgálja. Kiemelt feladat a mérőeszköz megalkotásakor, hogy azok számára is könnyen értelmezhetőek legyenek a kérdések, akik nem jártasak az infokommunikációs eszkö-

zők használatában, valamint azok számára is kitölthető legyen a kérdőív, akik napi szinten, magas IKT használati tudással birtokolják ezeket az eszközöket, és használják a különböző technológiákat. A mérőeszköz megalkotásakor olyan attribútumokat alkottunk meg, melyekkel igen tág IKT használati szinten is kitölthető a kérdőív, jelentős adatvesztés nélkül. Az elemzésbe nem vontuk be a próbalekérdezés során kapott adatokat.

A válaszadók papíralapon töltötték ki kérdőívünket, így a kutatás szempontjából kiemelten fontos célcsoportok is a bevonhatóvá váltak a mintába, melyet online kérdőív használatával nem érthettünk volna el.

Az adatok kódolását, majd digitalizálást három, egymástól független szakember végezte az SPSS statisztikai program segítségével.

A kérdőív átdolgozott és vizsgálatunkban alkalmazott formája tizenkilenc kérdéskört és kettőszázhuszonhat változót tartalmazott. Az általános szociodemográfiai változók vizsgálata során kapott adatokat a minta bemutatása fejezetben, míg a további adatok elemzését a beszámoló többi fejezeteiben mutatjuk be részletesen.

Az elemzés során az SPSS 20 (Statistical Package for Social Sciences) programot használtuk. Egyváltozós elemzések közül gyakorisági megoszlásokat, szórásanalízist, átlagot, mediánt, többváltozós elemzések közül keresztábrákat, varianciaanalízist és korrelációanalízist használtunk (az elfogadott szignifikancia szint Pearson féle χ^2 együttható $< 0,05$;). Az adatok feldolgozásakor, a vizsgált összefüggések leírására és feltárására a meglévő változók eredményeinek felhasználásával új változókat, különböző indexszámokat hoztunk létre, melyeket a következő alfejezetekben mutatunk be.

A kérdőív bemutatása

A kérdéscsoportok kialakítása a vonatkozó tudományterületek ismeretei és elméletei mentén történt. Valamint az egyes itemeket felölelő válaszlehetőségeket – a szociáldemográfiai adatok vonatkozásában – a Központi Statisztikai Hivatal adatszolgáltatása nyomán alakítottuk ki (pl.: egy főre jutó jövedelem, állandó lakóhely attribútumai).

A minél kisebb adatvesztés érdekében, azok a szenzitív adatok, melyek a megkérdezettek vallására, pénzügyi helyzetére vonatkoznak, a kérdőív közepén kaptak helyet. Illetve a válaszadási hajlandóság fokozása miatt, törekedtünk a zárt kérdések használatára kérdőívünkben. Nyílt végű kérdéseket az egyes itemek *Egyéb* válaszlehetőségei között alkalmaztunk, ezeket azonban nagyon csekély mértékben töltötték ki a mintába került személyek.

Kérdőívünkben specifikáltuk egyes itemek kitöltési csoportját, mint például az internet és IKT eszközök használatára vonatkozó kérdéseket, melyeket az internetet használó válaszadóink töltöttek ki, vagy szakmacsoporthoz kötődő kérdéseket az aktív és jelenleg nem aktív megkérdezettek válaszoltak meg és főállású tanulók nem.

Mérőeszközünk megalkotásakor mindvégig szem előtt tartottuk a korábban már említett, heterogén válaszadói csoportok lehetséges értelmezési keretét internethasználati szokásaikkal kapcsolatban. Ennek eredményeként az egészen egyszerű számítógépes, technikai feladatokról a jártasságot igénylő tevékenységekig összegyűjtöttük a kérdéseket, majd csoportokba rendeztük azokat.

Az adatokat statisztikai elemző módszerek segítségével dolgoztuk fel. A változók attribútumainak kialakításakor nominális és metrikus mérési rendszereket használtunk. Magasabb mérési szintek használatával az adatok később bevonhatók bonyolultabb elemzési eljárásokba. Válaszlehetőségek közül relatív és naptári gyakoriságok, Likert skálán mért adatok vannak túlnyomó többségben mérőeszközünkben. A különböző kérdéseknél használtunk egy, illetve több válaszlehetőség megjelölését, a válaszadóra érvényes attribútumok között.

A kérdőív kérdéscsoportjai és alcsoportjai a következők voltak:

- **Általános szociáldemográfiai blokk**
  - Nem
  - Születési év
  - Lakóhely
  - Legmagasabb iskolai végzettség
  - Gazdasági aktivitás

Szakmacsoport megjelölése
Családi állapot
Nemzeti/etnikai kisebbséghez tartozás
Vallás
Jövedelem

- **Általános internet és IKT eszközök használati szokásaira vonatkozó blokk**
  - Internethasználat
  - Internetet nem használók kérdésköre (okok)
  - Internetet használók kérdésköre (mióta)
  - Infokommunikációs eszközhasználat
- Specifikus – **internet és IKT eszközök használatára** vonatkozó – kérdések blokkja
  - Digitális jártasság
    - 20 item felsorolása és önálló használati fokának megjelölése (önállóan el tudja végezni, online - , semmiképpen nem tudja el végezni, még soha nem használta válaszlehetőségek)
  - Konverziós folyamatok vizsgálata
    - 30 item felsorolása és a válaszadóra jellemző kategóriák felsorolása (ötfokozatú skálán egyáltalán nem jellemzőtől a nagyon jellemző attribútumokig)
    - 14 item felsorolása és tevékenység gyakoriságának megjelölése (gyakran, ritkán, soha)
  - Használatra, tevékenységekre vonatkozó kérdéskör
    - 20 item felsorolása és gyakoriságok megjelölése (naponta, gyakran, ritkán, soha)
  - Preferált oldalak jellemzői
    - 18 item felsorolása és fontosságuk megjelölése (ötfokozatú skálán egyáltalán nem fontostól a nagyon fontosig)

A kérdések válaszlehetőségeinek bemutatása és a vizsgálat során bevezetett új változók kialakításának leírása

Kérdőívünk adatainak elemzéséhez, mintánk összetételének leírásához, a szociáldemográfiai blokk egyes adatai használtuk fel.

- **Általános szociáldemográfiai blokk**
  - Nem
  - Születési év
  - Lakóhely
  - Legmagasabb iskolai végzettség
  - Gazdasági aktivitás
  - Szakmacsoport megjelölése
  - Családi állapot
  - Nemzeti/etnikai kisebbséghez tartozás
  - Vallás
  - Jövedelem

Az általános szociológiai háttérváltozók közül válaszadóinktól megkérdeztük születési évüket. A születési év változóját a későbbiek folyamán minden válaszadó esetén átszámoltuk életkorra (2014-es adatokat alapul véve), az így kapott adatokat hisztogramon, normál eloszlás görbével ábráztuk, majd az adatok eloszlása alapján életkori csoportokat alkottunk. Az életkori csoportokat 20 évenkénti bontásba gyűjtöttük, így leírhatóvá vált többek között a gazdaságilag aktív és inaktív csoportok közötti különbség, vagy a 60 év feletti csoport IKT használati jellemzői.

A lakóhely kérdését négy attribútummal fedtük le, melyek a következők voltak: falu, község, város, megyeszékhely. A KSH településtípusok lélekszámára vonatkozó adatai alapján a falu és község attribútumokat összevontuk az adatok feldolgozásakor, valamint a város és megyeszékhely válaszlehetőségeket meghagytuk.

A legmagasabb iskolai végzettség kérdéséhez összesen tizenegy válaszlehetőséget adtunk meg, melyek közül a válaszadó kiválasztotta a rá jellemző végzettséget. Az adatfelvétel során az iskolai végzettségeket lefedő válaszlehetőségekkel elkerülhető volt az adatvesztés – a nyíltvégű *egyéb* lehetőséget egyetlen válaszadónk sem jelölte meg vagy töltötte ki – azonban az adatok feldolgozásakor indokolttá vált különböző csoportosítások létrehozása. Az első ilyen felosztás a tizenegy válaszlehetőséget öt csoportba osztotta, melyek a következők voltak. Iskolai végzettséget tekintve legalacsonyabb kategóriát a 8 általános iskolai osztályt, vagy kevesebb, mint 8 általános iskolai osztályt végzetek alkotják. Megkülönböztettük továbbá a 10 évfolyamot és szakmát megszerzők csoportját, ide az előbb leírt csoporton kívül a szakiskolát/szakmunkásképzőt elvégző válaszadóink kerültek. Ennél magasabb iskolai végzettségi szinten az érettségizők vannak, melyet az érettségi és szakma besorolás követ. A változó válaszlehetőségeinek csoportosításakor az érettségi és szakma attribútum mellé vettük a felsőfokú szakképzettséget megszerző válaszadóinkat. Főiskolát, egyetemet elvégző megkérdezettekhez soroltuk a PhD vagy DLA fokozattal rendelkezőket, mely mindössze nyolc válaszadót érintett mintánkban.

Az eredmények elemzése során, az imént bemutatott felosztáson kívül szükségessé vált egy ennél kevésbé differenciált csoportosítás is. Az eredmények eloszlását megvizsgálva, iskolai végzettségük alapján két részre osztottuk válaszadóinkat: érettségivel rendelkezőkre és érettségivel nem rendelkezőkre. Így dichotóm értékű iskolai végzettség változót is vizsgálhattunk elemzésünkben.

Ugyancsak csoportosítottuk a gazdasági aktivitásra vonatkozó kérdésünket, melynek a kérdőívben felvett válaszlehetőségei a következők voltak: alkalmazott, vállalkozó, alkalmi munkás, nyugdíj mellett dolgozik, gyesen vagy, gyeden van, munkanélküli, nyugdíjas, eltartott, tanuló/hallgató. Indokolttá vált a kilenc attribútum csoportosítása, melyet az aktív és inaktív dichotómia és a tanuló/hallgató státus egészített ki. Aktív csoportba soroltuk a rendszeres munkatevékenységből keresettel rendelkezőket: az alkalmazottakat, vállalkozókat. A tanuló/hallgató kategóriát nem vontuk össze egyéb válaszlehetőségekkel. Osztályozásunk szerint inaktívak az alkalmi munkások, nyugdíj mellett dolgozók, gyesen vagy gyeden lévő szülő, a nyugdíjas, eltartott valamint a munkanélküli/álláskereső válaszadó.

Szerettük volna megtudni, hogy mely szakmaterületekhez tartozóan alakulnak ki különbségek az egyes dimenziók mentén. Így arra kértük a jelenleg vagy egykor gazdaságilag aktív válaszadókat, hogy jelöljék meg az Országos Képzési Jegyzék huszonegy szakmacsoportján belül, melyhez tartoznak vagy tartoztak. A huszonegy kategóriát az elemzés során az OKJ alapján négy csoportba gyűjtöttük, agrár, humán, műszaki és gazdasági-szolgáltatási területekhez. Humán szakterülethez soroltuk az egészségügyi, szociális, oktatási, egyéb szolgáltatások szakmacsoportokat. Műszaki szakterülethez a gépészet, elektronika, informatika, vegyipar, építészet, könnyűipar, faipar, közlekedés-üzemvitel csoportokat. A mezőgazdaság és élelmiszeripar az agrár területhez, míg a közgazdaság, ügyvitel, kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció, vendéglátás, idegenforgalom a gazdasági-szolgáltatási területhez sorolódtak.

Kérdőívünk következő iteme a válaszadók családi állapotát vizsgálta. Adataink feldolgozása során szűkítettük a kérdést lefedő attribútumokat a válaszgyakoriságok tanulmányozását követően. Ez alapján a következő csoportokat hoztuk létre: nőtlen/hajadon, elvált/özvegy, házasság, élettársi kapcsolatban élők. Élettársi kapcsolatban élőkhez soroltuk az élettársi kapcsolat; elvált, élettársi kapcsolatban és az özvegy, élettársi kapcsolatban válaszlehetőségeket. Az elvált vagy özvegy családi állapotot megjelölőket egy kategóriába vontuk, valamint a házasság és nőtlen/hajadon válaszlehetőségeket meghagytuk eredeti felosztásuk szerint.

A nemzeti/etnikai kisebbséghez tartozás kérdését igen/nem válaszlehetőségekkel mértük, majd a nemzeti/etnikai kisebbséghez tartozók besorolhatták magukat az általunk megadott tizenkilenc kategória egyikébe. A vallásra vonatkozó kérdéshez tizenöt attribútumot adtunk meg kérdőívünkben. Az elemzések során nem differenciáltuk adatainkat e két változó vonatkozásában.

Az általános adatok felvételének blokkjában utolsó kérdésünk a jövedelemre vonatkozott. A háztartás egy főre jutó havi nettó jövedelmét kellett megadni a következő csoportok egyikének megjelölésével.

0-20 000 Ft
20 001-50 000 Ft

50 001-100 000 Ft
100 001 – 150 000 Ft
150 001-200 000 Ft
200 001-300 000 Ft
300 001 – 400 000 Ft
400 000 Ft felett

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján később csoportosítottuk az egy főre jutó havi nettó jövedelmet, mely nyomán a következő kategóriák jöttek létre.

Deprivált kategóriába 0-50 000 Ft-ig besorolt jövedelem, szegényhez 50 000-100 000 Ft-ig sorolt jövedelem. Átlagos jövedelemhez 100 000-200 000 Ft-tal rendelkezők, és jó helyzetű egy főre jutó havi nettó jövedelem alapján a 200 000 Ft feletti összeggel rendelkezők.

A tőkekonverziós folyamatokhoz kapcsolódóan a gazdasági aktivitás, a jövedelem és településtípus már csoportosított változóit alapul véve rétegeket alakítottunk ki. A három változó adatainak eloszlását megvizsgálva, az SPSS Pivot táblái segítségével alakítottuk ki azokat a rétegeket, melyeket későbbi elemzéseink során felhasználunk. A minimum és maximum értékek meghatározásával kialakítottuk a csoportok relatív minimum létszámát, és tartalmilag megvizsgáltuk az így létrejövő rétegeket, ahol szükséges volt bővítettük vagy szűkítettük az elemzésbe bevont változók egyes attribútumait a réteg létrehozásához. Az elemzéssel létrejött rétegváltozónk a következő attribútumokból áll:

- átlagos vagy jó jövedelmű, inaktív vagy tanuló, városi
- átlagos vagy jó jövedelmű, aktív, község, falu
- átlagos vagy jó jövedelmű, aktív, városi
- szegény vagy deprivált, aktív, városi
- szegény vagy deprivált inaktív vagy tanuló, városi
- szegény vagy deprivált, aktív, község, falu
- szegény vagy deprivált, inaktív vagy tanuló, község, falu

Az elemzések egyes összefüggéseiben vizsgáltuk a tanulók csoportját, melyeket elválasztva a fenti elemzésben bemutatott gazdasági kategóriáktól (inaktív vagy aktív), különálló attribútumként kezeltünk.

▪ **Általános internet és IKT eszközök használati szokásaira vonatkozó blokk**

Internethasználat

Internetet nem használók kérdésköre (okok)

Internetet használók kérdésköre (mióta)

Infokommunikációs eszközhasználat

A mintát megosztja az internetet használók és nem használók aránya, melyet dichotóm válaszlehetőséggel mértünk. Az internetet nem használók esetén kíváncsiak voltunk arra, hogy miért tesznek így, ezeket anyagi, attitűdbeli, vagy felhasználói tudás válaszlehetőségeivel fedtük le. Az internetet használó válaszadóinkat arra kértük jelöljék meg, hogy mely életkoruktól használják a világhálót.

Az általános, internet és IKT eszközök használati szokásaira vonatkozó blokk utolsó iteme az infokommunikációs eszközök birtoklására vonatkozott. A felsorolásban, mobiltelefon, okos telefon, iPod, iPad, E-book olvasó, tablet/táblagép, számítógép, notebook, navigációs eszköz (pl. GPS) szerepeltek.

▪ **Specifikus – internet és IKT eszközök használatára vonatkozó – kérdések blokkja**

- Digitális jártasság

20 item felsorolása és önálló használati fokának megjelölése

(önállóan el tudja végezni, online -, semmiképpen nem tudja el végezni, még soha nem használta válaszlehetőségek)

A heterogén IKT használati szokásokkal rendelkező mintánk digitális jártasságra vonatkozó tudását húsz item segítségével mértük, melyekben a válaszadók megjelölték, hogy önállóan, online segítséggel, vagy egyáltalán nem tudják elvégezni az adott tevékenységet, esetleg még soha nem használták azt. A tevékenységeket az egészen egyszerűektől a bonyolultabbakig soroltuk fel, ugyanakkor figyelembe vettük egy-egy általános feladat elvégzését igénylő lépéseket (pl.: letöltés, online kitöltés stb.). A felsorolt itemek tevékenységei nem kívánnak specifikus

szaktudását, olyan hétköznapi használatra kérdeznek, melyek az eszközök, vagy platformok szerves részei. Fontosnak tartottuk a technikai eszközök használatának feltárásában, hogy ne csak az internethez kapcsolódó tevékenységek kapjanak szerepet, hanem a telekommunikációs eszközök használatával kapcsolatos hétköznapi feladatok is megjelenjenek.

Az adatok vizsgálata során a különböző kategóriák és szórásértékek mintázatai alapján három csoportot tudtunk elkülöníteni, melyeket részletesen az adatok elemzése fejezetekben fogunk bemutatni. A három csoport a következő: átlag alatti felhasználói jártasság, átlagos felhasználói jártasság és átlag feletti felhasználói jártasságot igénylő feladatok. Az egyes feladatcsoportokban, – mivel teljesen megegyező a bevonni kívánt változók mérési szintje – az egyes tevékenységekhez kötődő önállósági szinteket azonos pontértékekkel láttuk el és csoportonként átlagokat hoztunk létre. Megvizsgáltuk egy-egy csoport átlagpontszámainak eloszlását, szélső értékeit, és megfigyeltük mely terjedelemben alakíthatók ki a jártassági kategóriák pontszámai. Az így kapott pontértékeket a három már említett csoportba soroltuk. A felhasználói jártasságra vonatkozó új változónkat megvizsgáltuk az egyes itemeket külön-külön is befolyásoló, és statisztikailag szignifikáns összefüggést mutató egyéb változókkal pl.: iskolai végzettség, életkor, település. A bevont változók és kapcsolatuk erőssége mutatja a csoportosítás érvényességét.

- **Specifikus – internet és IKT eszközök használatára** vonatkozó – kérdések blokkja
  - Konverziós folyamatok vizsgálata
    - 30 item felsorolása és a válaszadóra jellemző kategóriák felsorolása (ötfokozatú skálán egyáltalán nem jellemzőtől a nagyon jellemző attribútumokig)
    - 14 item felsorolása és tevékenység gyakoriságának megjelölése (gyakran, ritkán, soha)

A tőkekonverziós folyamatok megfigyelésére egy harminc itemből álló kérdéskört hoztunk létre, melyben olyan tevékenységeket soroltunk fel, melyek az internet használatára vonatkoznak. A válaszadók értékelték, hogy mennyire jellemző rájuk az adott állítás. A kérdések kialakításakor konverziós folyamatokban szerepet játszó tevékenységeket vettük alapul.

A konverziós folyamatok másik kérdéscsoportja tizennégy kérdésből állt. A kérdéseket csoportosítottuk abból a szempontból, hogy gazdasági, kulturális vagy kapcsolati tőke megszerzéséhez járulnak hozzá. A kulturális tőkére vonatkozó csoportot később differenciáltuk magas kultúra megszerzéséhez kapcsolódó használati irányok megtartásával.

Gazdasági tőke megszerzéséhez a következő itemeket soroltuk:

- Előfordult már, hogy interneten keresztül olcsóbban jutottam egy termékhez.
- Előfordult már, hogy az interneten keresztül olyan termékhez jutottam hozzá, ami a magyar kereskedelmi forgalomban nem volt.
- Előfordult már, hogy úgy spóroltam, hogy az interneten keresett receptek alapján készítettem ételt /vezettem a háztartást.
- Előfordult már, hogy az interneten keresztül eladott használt/magam által készített tárgyaimból szereztem bevételt.

Kapcsolati tőke megszerzéséhez a következő itemeket soroltuk:

- Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén munkához jutottam.
- Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén jutottam el orvoshoz.
- Előfordult már, hogy interneten alakult kapcsolat révén jutottam információhoz, ami segítette a sikeres választást, egészségügyi lehetőségekről információ, telekocsi szolgálat, jogi, építkezéshez kapcsolódó információ stb.)
- Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén jutottam fontos technikai, műszaki információhoz, vagy vettem műszaki eszközöket, készítettem illetve javítottam meg tárgyakat.
- Előfordult már, az interneten kialakított ismeretségből jó személyes találkozásokra alapuló barátság lett/hosszú kapcsolat lett / házasság lett.

Kulturális tőke megszerzéséhez a következő itemeket soroltuk:

- Előfordult már, hogy valamilyen iskolai feladathoz, vagy munkahelyi problémamegoldáshoz az interneten talált szakmai anyagokat használtam fel.
- Előfordult már, hogy szakmai folyóiratokat olvastam interneten.

- Előfordult már, hogy filmeket néztem interneten keresztül.
- Előfordult már, hogy gyűjteményeket, múzeumokat, koncerteket, színházi előadást néztem meg interneten keresztül.
- Előfordult már, hogy az álláskereséshez, iskolaválasztáshoz az interneten található információkat használtam. (önéletrajz, állásinterjú, pályaválasztási kérdőív, pályaválasztási információ, fórum egy munkahellyel kapcsolatban stb.)

Az elemzés során később a kulturális tőke változóját tovább szűkítettük és kizártuk azt az itemet az indexérték készítésekor, melyek nem a magas kultúra megszerzésére irányulnak. Ily módon kikerült az elemzésből az online filmnézés változója.

A fent felsorolt csoportokból tőkekonvertálásra vonatkozó indexszámokat hoztunk létre, melyeket tőkekonvertáló és nem konvertáló kategóriákba osztottunk a változókön belül. Az indexek létrehozása során a már kódolt relatív gyakoriságok inverzértékét alapul véve átlagokat számoltunk, mivel az összes bevont változó ugyanazon a mérési szinten található, tartalmi jelentésük alapján könnyen felállítható volt a már kódolt sorrend. A relatív gyakoriság és a kódolt pontszámok szerint, tőkekonvertáló besorolást a többnyire gyakran vagy valamely válaszkategóriában ritkán választ jelölők kaphattak, míg a többnyire ritkán vagy soha választ jelölők nem konvertáló kategóriákba kerültek. Ezek átlagai a használók esetén 1 és 1,5-ös indexértéknél mozognak, e fölött nem konvertálók értékeit találjuk. Az új változók validálásakor bevont, és az egyes itemeknél konzisztenciát mutató kapcsolatok mérik a konvertálási csoportok érvényességét.

- Specifikus – **internet és IKT eszközök használatára** vonatkozó – kérdések blokkja
  - Használatra, tevékenységekre vonatkozó kérdéskör
20 item felsorolása és gyakoriságok megjelölése
(naponta, gyakran, ritkán, soha)

A használatra, tevékenységekre vonatkozó kérdéskör megegyezik a már bemutatott önálló jártassággal kapcsolatos kérdésekkel, azonban a mérési szint eltér, mivel relatív és naptári gyakoriságokat mértünk. Ezeket a változókat és szinteket a későbbiek folyamán dichotóm értékűvé alakítottuk.

Hasznos használati index létrehozása

Az adatok elemzésével lehetőségünk nyílt egy olyan változó létrehozására, mely leírja az internet és IKT eszközök használatának konverziós folyamatok alapján megtérülő szintjét, ez a hasznos használati index. Az indexszám, majd az indexen belüli csoportok kialakításában a tőkekonverziós és jártassági kategóriákat használtuk.

A bevont változók halmaza a következő:

- Az internetet munkakeresésére használom.
- Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.
- Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.
- Pénzügyeimet interneten intézem.
- Az internetet hírek olvasására használom.
- Az internetet szakmai lapok, szakcikk olvasására használom.
- Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.
- Színház, vagy mozi jegyet rendelek az interneten.
- Az internetet az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.
- Társkeresésre használom az internetet.
- Az internetet új baráti kapcsolat kialakítására használom.
- Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.
- Programok megtalálása, letöltése, használata
- Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)
- Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)
- Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra
- jelentkezés, szolgáltatási információk keresése, szolgáltatás ügyintézése, ügyfélkapu, stb.)

Mivel a bevont változók válaszlehetőségei nem egységesek, külön kódot kapott minden válasz tartalmi jelentésük alapján. A hasznos használati indexszám létrehozásakor az így kapott

pontokat a konverziós folyamat csoportjában és felhasználói jártasság dimenzióban átlagoltuk, és megfigyeltük az együtt járásait, mely alapján nem használók, hasznosan használók és nagyon hasznosan használók kategóriái jöttek létre. Az index készítésekor pontértékeik alapján legalacsonyabb pontszámmal a nem használók közé kategorizáltuk azokat, akik nem sorolhatók a tőkekonvertálók közé és jártasságuk is alacsony. Hasznosan használókhöz a sűrűbben konvertálókat és jártasságukban többnyire a kicsit vagy közepesen jellemző attribútumokat választó megkérdezetteket soroltuk. Legmagasabb indexértékkel a nagyon hasznos használók között találjuk azokat a válaszadókat, akik jártasság alapján inkább gyakran vagy naponta használják a felsorolt tevékenységeket, illetve inkább jellemző rájuk a tőkekonverzió. A kapott indexpontszámok érvényességét ellenőriztük, megvizsgáltuk a kapcsolat erősségét más változókkal is.

- Specifikus – **internet és IKT eszközök használatára** vonatkozó – kérdések blokkja
  - Preferált oldalak jellemzői
    - 18 item felsorolása és fontosságuk megjelölése (öt fokozatú skálán egyáltalán nem fontostól a nagyon fontosig)

Az *olyan oldalakat szeretem...* kezdetű mondatot tizenhét itemmel egészítettük ki. Arra voltunk kíváncsiak, hogy az egyes felhasználói csoportok differenciálódnak-e egy-egy állítás mentén. Az elemzés során az ötfokozatú válaszlehetőségeket háromra szűkítettük.

Külön állításokat fogalmaztunk meg a személyes adatok védelmére, illetve az ehhez kapcsolódó személyességre vonatkozólag. Az oldalak esztétikai és funkcionális, technikai megoldásait és technológiai beágyazottságát is az itt vizsgált itemek között tüntettük fel.

3. FEJEZET - A KUTATÁSI EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

Általános adatok bemutatása

A 2011-es népszámlálás adatai alapján országos átlagban ezer férfira 1106 nő jutott, ez a nők-férfiak százalékos arányát tekintve 53 – 47 százaléknak felel meg. Mintánkban ez az arány a korösszetétel eltolódása és a regionális sajátosságok miatt 59 – 41 %.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nő	291	58,2	59,0	59,0
	Férfi	202	40,4	41,0	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

8. táblázat: A mintában szereplő válaszadók nem szerinti gyakorisága és aránya

Mintánkban összesen 500 főt, ebből 291 nőt és 202 férfit kérdeztünk meg IKT használati szokásaikról. 1,4 százalék volt hiányzó, vagy értelmezhetetlen válaszok aránya.

			Használja-e az Internetet?		Total
			Igen	Nem	
A válaszadó neme	Nő	Gyakoriság	239	50	289
		Százalékos megoszlás	82,7%	17,3%	100,0%
	Férfi	Gyakoriság	173	29	202
		Százalékos megoszlás	85,6%	14,4%	100,0%
Összesen		Gyakoriság	412	79	491
		Százalékos megoszlás	83,9%	16,1%	100,0%

9. táblázat: A nem és az internethasználat összefüggései

A nem és az internethasználat változóit együtt vizsgálva megfigyelhető, hogy a férfiak esetében közel 3 százalékkal magasabb az internethasználók aránya.

Az életkor meghatározásánál az adatokat metrikusan vettük fel, vagyis a válaszadókat arra kértük, hogy születési évüket tüntessék fel, így többféle lehetőségünk volt az életkor szerinti csoportosításra.

A minta életkor szerinti összetételét az alábbi táblázatok mutatják.

N	Valid	489
	Missing	11
Mean		1973,1452
Median		1972,0000
Mode		1990,00
Std. Deviation		15,40496
Minimum		1926,00
Maximum		2001,00

10. táblázat A mintában szereplő válaszadók életkorának összesítése

Látható, hogy legfiatalabb válaszadónk 2001-ben született, míg a legidősebb 1926-ban, vagyis 87 éves. Válaszadónk átlagban 40 évesek, a számtani közepe a mintánknak 1972-ben született, míg a leggyakrabban előforduló születési év a mintában az 1990-es év.

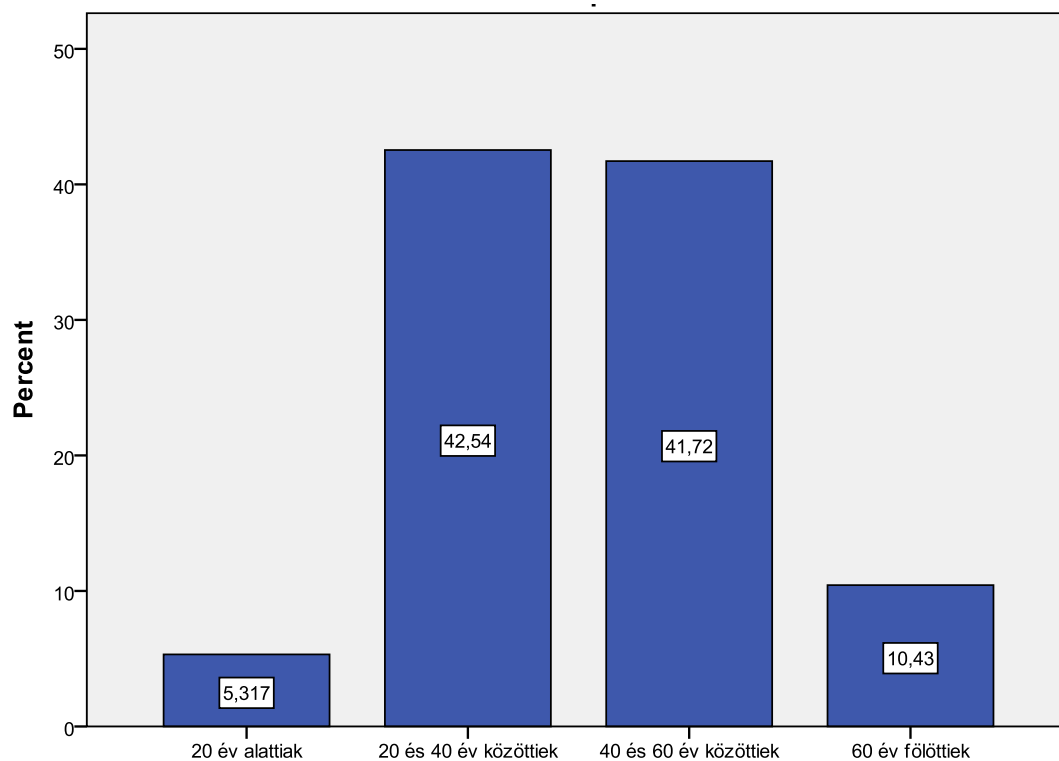
Az elemzés során az alábbi kategóriákat választottuk az életkori csoportokba való besoroláshoz.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20 évesnél fiatalabb	11	2,2	2,2	2,2
	20-29 éves	145	29,0	29,7	31,9
	30-39 éves	72	14,4	14,7	46,6
	40-49 éves	124	24,8	25,4	72,0
	50-59 éves	80	16,0	16,4	88,3
	60 évesnél idősebb	57	11,4	11,7	100,0
	Total	489	97,8	100,0	
Missing	System	11	2,2		
Total		500	100,0		

11. táblázat: életkori csoportok gyakorisága és aránya a mintában

A táblázatból látszik, hogy közel 30 százaléka a válaszadóknak a 20-29 éves korosztályból került ki, 25 százaléka a mintának 40-49 éves. A többi életkori csoport mintában megjelenő aránya 12-16 százalék között változik, kivéve a 20 évesnél fiatalabbak, akik elenyésző arányban vannak jelen válaszadóink között.

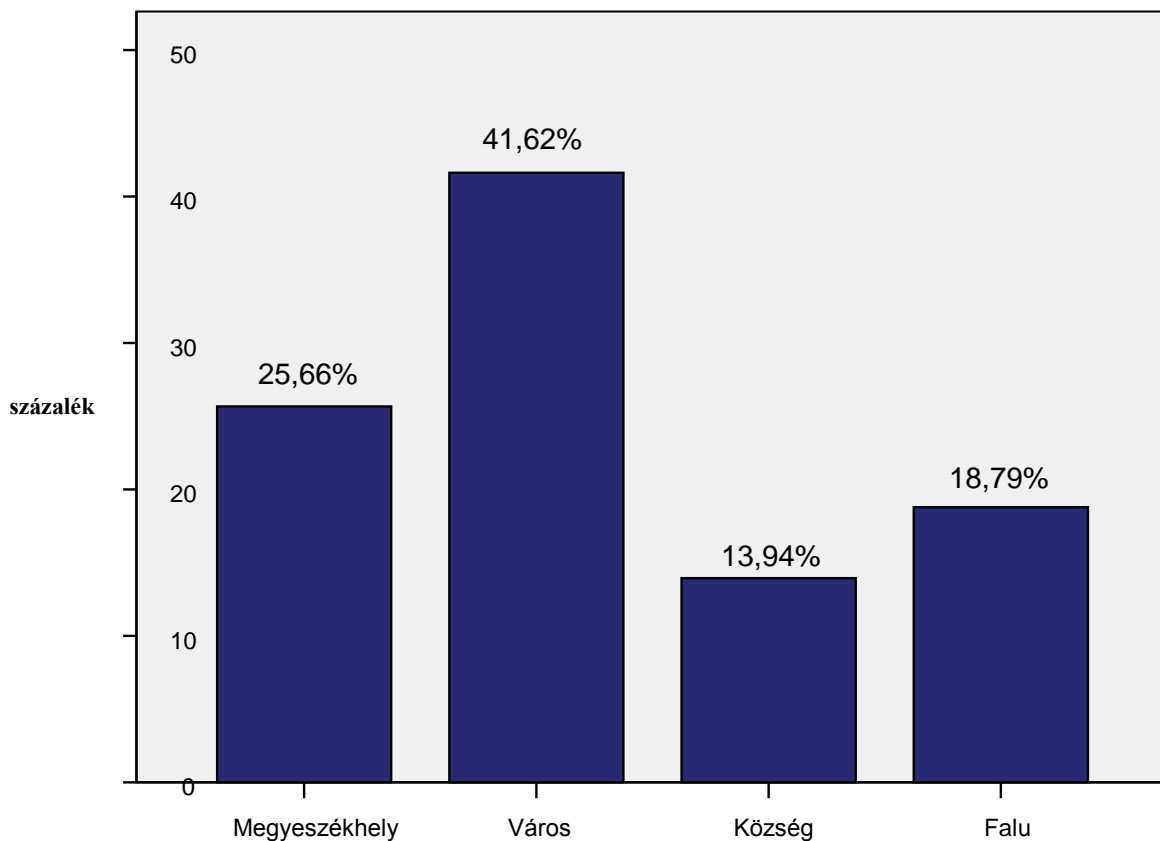
A mintába került válaszadók életkorának csoportosítására továbbá használtunk egy ennél nagyobb léptékű felosztást is, mely segítségével 20 évenként osztályoztuk az adatokat. Az újkódolás segítségével olyan kiemelt csoportokra vonatkozó összefüggéseket tárhatunk fel, mint például a 40 és 60, valamint a 60 év feletti IKT használati szokásai.

1. ábra: A minta életkori csoportosítása (20 évenkénti felosztás)

Az utolsó két oszlopról leolvasható, hogy 40 és 60 év közöttiek a megkérdezettek 41,7 százalékát alkotják (N=204), míg 60 év fölöttiekhez alig több mint 10 százalék, vagyis 51 válaszadó sorolható.

Az életvitelszerű lakhely kérdését négy attribútummal fedtük le. A fővárost szándékosan kihagytuk a lehetőségek közül, mivel az Észak-magyarországi régióból gyűjtöttünk adatokat.

Mintánkban 127 fő (25,7 százalék) jelölt meg megyeszékhelyet lakóhelyként, városban 206 fő (41,6 százalék) él, községet jelölt meg 69 fő (13,9 százalék), míg falut 93 fő (18,8 százalék).

Az eloszlásból látható, hogy a korpuszunkban a legtöbben városiak ezt követik a megyeszékhelyen lakók, majd a faluban és a községben élők.

Az adatok feldolgozása során, a településhierarchia végén elhelyezkedő község és falu válaszlehetőségeket összevontuk, így három attribútumra szűkítettük a kérdés felosztását.

Az iskolai végzettségre vonatkozóan tizenegy attribútumot jelöltünk meg a kérdőívben. Az alábbi táblázatban látható, hogy a kérdőívben szereplő válaszlehetőségeket milyen számban és arányban jelölték a válaszadók. Mivel egyes válaszlehetőségek esetében alacsony elemszám volt jellemző (pl. 8 általános alatti = 6 fő; 10 évfolyam + szakma = 7 fő), az elemzésben ezeket az adatokat csoportosítottuk.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	8 általános alatti	6	1,2	1,2	1,2
	8 általános iskolai végzettség	28	5,6	5,7	6,9
	10 évfolyam + szakma	7	1,4	1,4	8,3
	Szakiskola/szaktanácsképző	86	17,2	17,4	25,7
	Érettségi	98	19,6	19,8	45,5
	Érettségi + szakma	102	20,4	20,6	66,2
	Felsőfokú szakképzés (FSZ)	37	7,4	7,5	73,7
	Főiskola (BA, BSc)	84	16,8	17,0	90,7
	Egyetem (MA, MSc)	37	7,4	7,5	98,2
	Doktori (PhD, DLA)	8	1,6	1,6	99,8
	Egyéb	1	,2	,2	100,0
	Total	494	98,8	100,0	
Missing	System	6	1,2		
Total		500	100,0		

12. táblázat: A mintában szereplő válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége

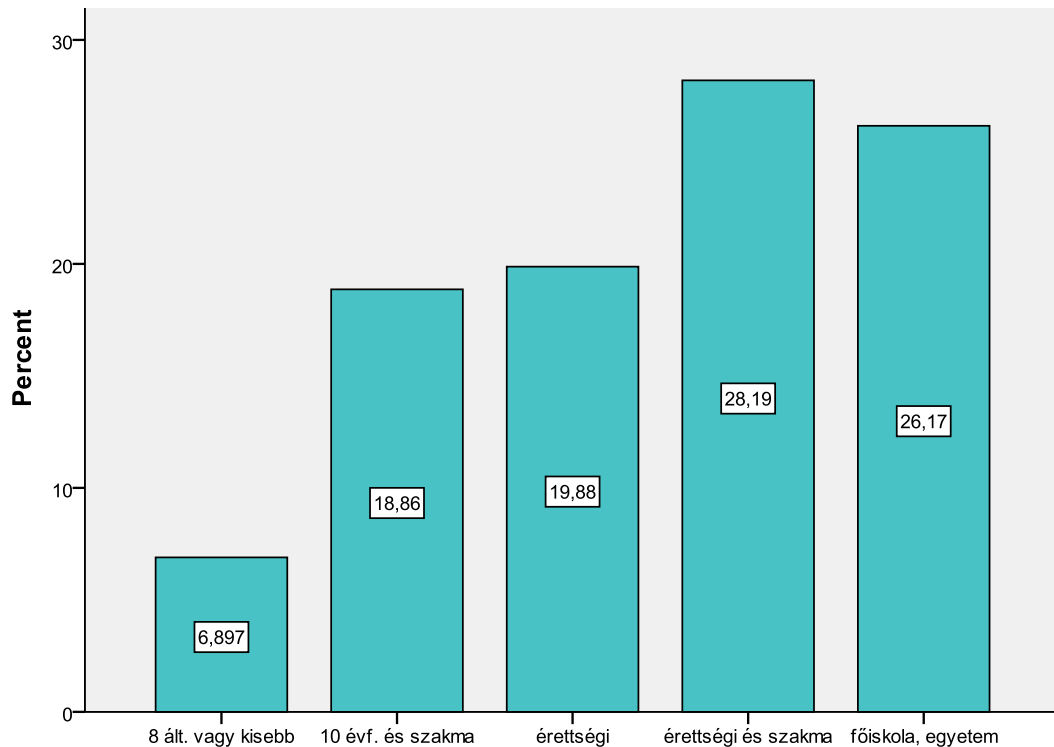
A táblázatból láthatjuk, hogy a legtöbben az érettségi és szakma válaszlehetőséget jelölték (N=102), hasonló arányban az érettségizettek szerepelnek (N=98), a legkevesebb a 8 általános alatti (N=6), a 10 évfolyam és szakma (N=7), valamint a doktori (N=8).

Az iskolai végzettséget az elemzések során öt csoportba vontuk, majd további csoportosítás eredményeként dichotóm változót hoztunk létre.

Az öt kategóriát a következő attribútumok összevonásával alkottuk meg. Iskolai végzettséget tekintve legalacsonyabb kategóriát a 8 általános iskolai osztályt, vagy kevesebb, mint 8 általános iskolai osztályt végzetek alkotják. Megkülönböztettük továbbá a 10 évfolyamot és szakmát megszerzők csoportját, ide az előbb leírt csoporton kívül a szakiskolát/szaktanácsképzőt elvégző válaszadóink kerültek. Ennél magasabb iskolai végzettségi szinten az érettségizők vannak, melyet az érettségi és szakma besorolás követ. A változó válaszlehetőségeinek csoportosításakor az érettségi és szakma attribútum mellé vettük a felsőfokú szakképzést megszerző válaszadóinkat. Főiskolát, egyetemet elvégző megkérdezettekhez soroltuk a PhD vagy DLA fokozattal rendelkezőket, mely mindössze nyolc válaszadót érintett mintánkban.

A csoportosítás százalékos megoszlását a következő ábrán láthatjuk.

3. ábra: Iskolai végzettség szerinti csoportosítás

A fenti ábráról leolvasható, hogy az érettségivel és szakmával rendelkezők képviseltették magukat legnagyobb arányban a mintában. Őket követik a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, majd az érettségizettek és 10 évfolyamos és szakmát megszerzők százalékos megoszlása. Legkevesebben a 8 általános iskolai osztályt végeztek vannak, mindössze 34 válaszadónk sorolta magát a kérdőívben ezekbe a kategóriákba.

Az eredmények elemzése során, az imént bemutatott felosztáson kívül szükségessé vált egy ennél kevésbé differenciált csoportosítás is. Az eredmények eloszlását megvizsgálva, iskolai végzettségük alapján két részre osztottuk válaszadóinkat: érettségivel rendelkezőkre és érettségivel nem rendelkezőkre.

Iskolai végzettség megoszlása érettségivel rendelkezők és nem rendelkezők arányaiban					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Érettségivel nem rendelkezik	127	25,4	25,7	25,7
	Érettségivel rendelkezik	367	73,4	74,3	100,0
	Total	494	98,8	100,0	
Missing	System	6	1,2		
Total		500	100,0		

6. táblázat: Iskolai végzettség, dichotóm változó

A táblázatból láthatjuk, hogy az érettségivel nem rendelkezők alkotják a minta közel 26 százalékát (N=127), míg a nem rendelkezők 74 százalékát teszik ki a megkérdezetteknek (N=367).

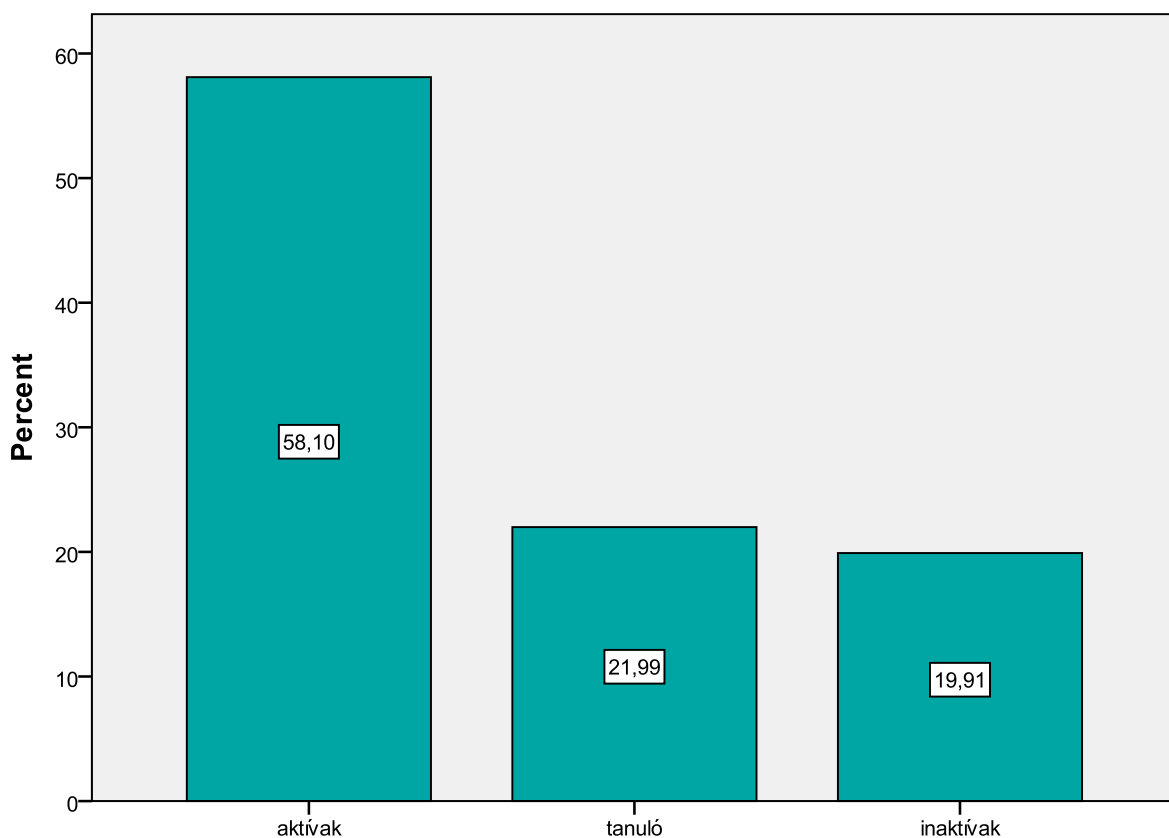
Elemzésünk során fontos változó a válaszadók gazdasági aktivitása, melyet kilenc attribútummal vizsgáltunk. A lenti táblázat a gazdasági aktivitás szerinti gyakoriságot és eloszlást mutatja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alkalmazott	227	45,4	52,5	52,5
	Vállalkozó	24	4,8	5,6	58,1

	Alkalmi munkás	9	1,8	2,1	60,2
	Nyugdíj mellett dolgozik	3	,6	,7	60,9
	Gyesen, vagy gyeden van	16	3,2	3,7	64,6
	Munkanélküli	11	2,2	2,5	67,1
	Nyugdíjas	46	9,2	10,6	77,8
	Eltartott	1	,2	,2	78,0
	Tanuló/hallgató	95	19,0	22,0	100,0
	Total	432	86,4	100,0	
Missing	System	68	13,6		
Total		500	100,0		

7. táblázat: A minta gazdasági aktivitás szerinti eloszlása

Ennél a kérdésnél a hiányzó adatok aránya számottevő (13,6 százalék). A válaszolók közötti eloszlás esetében megfigyelhető, hogy a minta több mint fele (52,5 százaléka) alkalmazott, ezt követi 22 százalékkal a tanulók/hallgatók csoportja, majd 10,6 százalékkal a nyugdíjasok. A további attribútumoknál megfigyelhető alacsony elemszám szükségessé tette az „aktív”, „inaktív” és a „tanuló” kategóriák megalkotását.

4. ábra: Gazdasági aktivitás csoportosítása

Az ábráról leolvasható, hogy legnagyobb arányban az aktívak képviselték magukat a mintában, a megkérdezettek 58,1 százaléka sorolta magát az aktívakat alkotó attribútumok valamelyikébe. Gazdasági aktivitás szempontjából a következő válaszadókat soroltuk ide: alkalmazottak, vállalkozók. Tanuló kategóriába a megkérdezettek 21,9 százaléka sorolható. Osztályozásunk szerint inaktívak az alkalmi munkások, nyugdíj mellett dolgozók, gyesen vagy gyeden lévő szülő, a nyugdíjas, eltartott valamint a munkanélküli/álláskereső válaszadó. A minta 19,9 százalékát alkotják a gazdasági szempontból inaktív megkérdezettek.

Kíváncsiak voltuk, hogy válaszadóink, mely szakmacsoporton belül foglalkoztatottak, vagy mely szakmacsoporthoz köthetően mentek nyugdíjba, gyesre.

Ennek eredményeit tartalmazza a következőben bemutatott táblázat. Az adatok feldolgozása során később csoportosítottuk a válaszlehetőségeket, ezek négy szakterületre bonthatók, műszaki, agrár, humán és gazdasági-szolgáltatási.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Egészségügyi	23	4,6	5,8	5,8
	Szociális	102	20,4	25,6	31,4
	Oktatási	30	6,0	7,5	38,9
	Egyéb szolgáltatások	52	10,4	13,1	52,0
	Gépészet	26	5,2	6,5	58,5
	Elektronika	13	2,6	3,3	61,8
	Informatika	5	1,0	1,3	63,1
	Vegyipar	8	1,6	2,0	65,1
	Építészet	14	2,8	3,5	68,6
	Könnyűipar	8	1,6	2,0	70,6
	Faipar	6	1,2	1,5	72,1
	Nyomdaipar	1	,2	,3	72,4
	Közlekedés, építészet, technika	5	1,0	1,3	73,6
	Környezetvédelem, vízgazdálkodás	5	1,0	1,3	74,9
	Közgazdaság	7	1,4	1,8	76,6
	Ügyvitel	13	2,6	3,3	79,9
	Kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció	45	9,0	11,3	91,2
	Vendéglátás, idegenforgalom	6	1,2	1,5	92,7
	Közlekedés-üzemvitel	4	,8	1,0	93,7
	Mezőgazdaság	15	3,0	3,8	97,5
	Élelmiszeripar	10	2,0	2,5	100,0
	Total	398	79,6	100,0	
Missing	System	102	20,4		
Total		500	100,0		

8. táblázat: A minta szakmacsoportok szerinti megoszlása

A szakmacsoportokat a jelenleg érvényes országos képzési jegyzék alapján határoztuk meg. A fenti táblázatból kiemeljük, hogy a mintánkban szereplő válaszadók jelentős része (25,6 százalék) a szociális szakmacsoport, valamint az egyéb szolgáltatások (13,1 százalék) és a kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció (11,3 százalék) területén tevékenykedik. A hiányzó válaszok nagyrészt a tanulók/hallgatók csoportját fedik, akik számára ennek a kérdésnek az átugrása szerepelt az instrukcióban.

Szakmacsoportok terület szerinti bontása					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Humán	206	41,2	51,9	51,9
	Műszaki	95	19,0	23,9	75,8
	Gazdasági-szolgáltatási	71	14,2	17,9	93,7
	Agrár	25	5,0	6,3	100,0
	Total	397	79,4	100,0	
Missing	System	103	20,6		

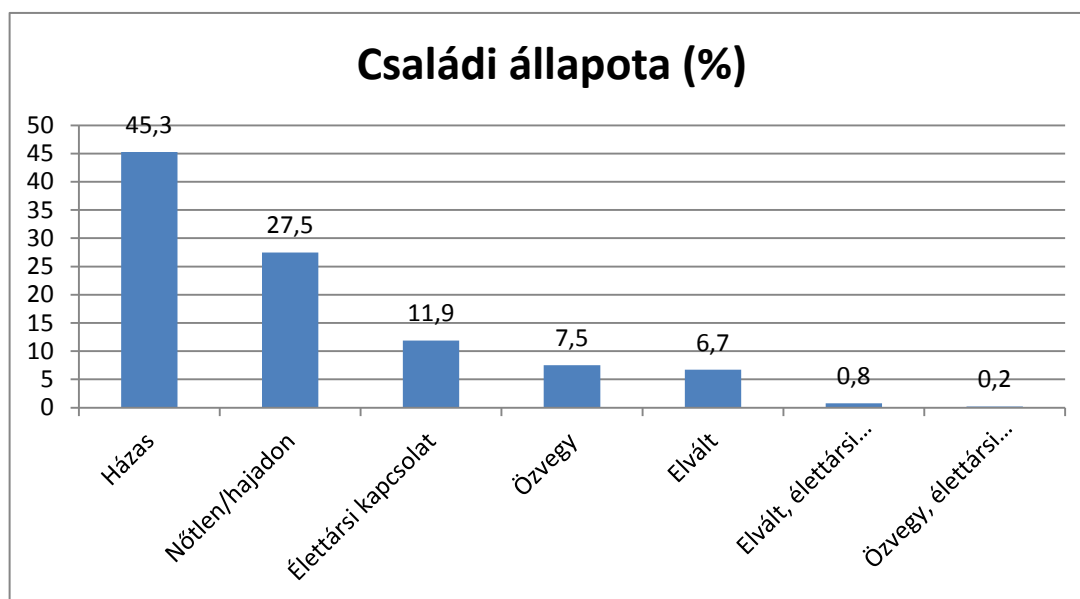
Total	500	100,0		

9. táblázat: Szakmacsoportok humán, műszaki, gazdasági-szolgáltatási és agrár terület szerinti felosztása

Humán szakterülethez soroltuk az egészségügyi, szociális, oktatási, egyéb szolgáltatások szakmacsoportokat. Műszaki szakterülethez a gépészet, elektronika, informatika, vegyipar, építészet, könnyűipar, faipar, közlekedés-üzemvitel csoportokat. A mezőgazdaság és élelmiszeripar az agrár területhez, míg a közgazdaság, ügyvitel, kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció, vendéglátás, idegenforgalom a gazdasági-szolgáltatási területhez sorolódtak. A négy terület meghatározása és százalékos megoszlása alapján is láthatjuk, hogy kiemelkedik a humán terület, melyet a műszaki követ. Szakmájuk szempontjából a gazdasági-szolgáltatási és agrár területhez kötődnek legkevésbé a megkérdezett válaszadók.

Általános adatokra vonatkozó kérdéseink sorában a családi állapotra vonatkozó volt a következő, melyet hét válaszlehetőséggel fedtünk le. Ennél a kérdésnél meglehetősen jó válaszadói hajlandósággal talákoztunk. Mindössze 5 fő válasza volt hiányos.

A leggyakoribb a házasságban élő, ez a mintának majd a felét jelenti, 224 Fő (45,3%). Majd a Hajadon/nőtlen kategória következik 136 Fő (27,5%). (Lsd 1. számú melléklet) Ezek az adatok az életkorra vonatkozó eredményekkel összevetve nem meglepők. Az özvegy és elvált kategóriák esetén külön válaszlehetőségként megjelöltük az élettársi kapcsolatot. Így élettársi kapcsolatban a minta 13%-a él. Az élettársi kapcsolatnál érdemes megjegyezni, hogy két külön kategóriára oszthatók az ilyen jellegű együttélést választók. A házasság előtti „próbaházasság” jellegű együttélés, és a házasság utáni együttélés. (Pongrácz - Spéder, 2003) A kérdőív kategóriái lehetőséget nyújtanak ennek a két elterjedt formának a különválasztására.

5. ábra: A családi állapot

Adataink feldolgozása során a családi állapotra vonatkozó válaszlehetőségeket is szűkítettük a válaszgyakoriságok tanulmányozását követően. Ez alapján a következő csoportokat hoztuk létre: nőtlen/hajadon, elvált/özvegy, házás, élettársi kapcsolatban élők.

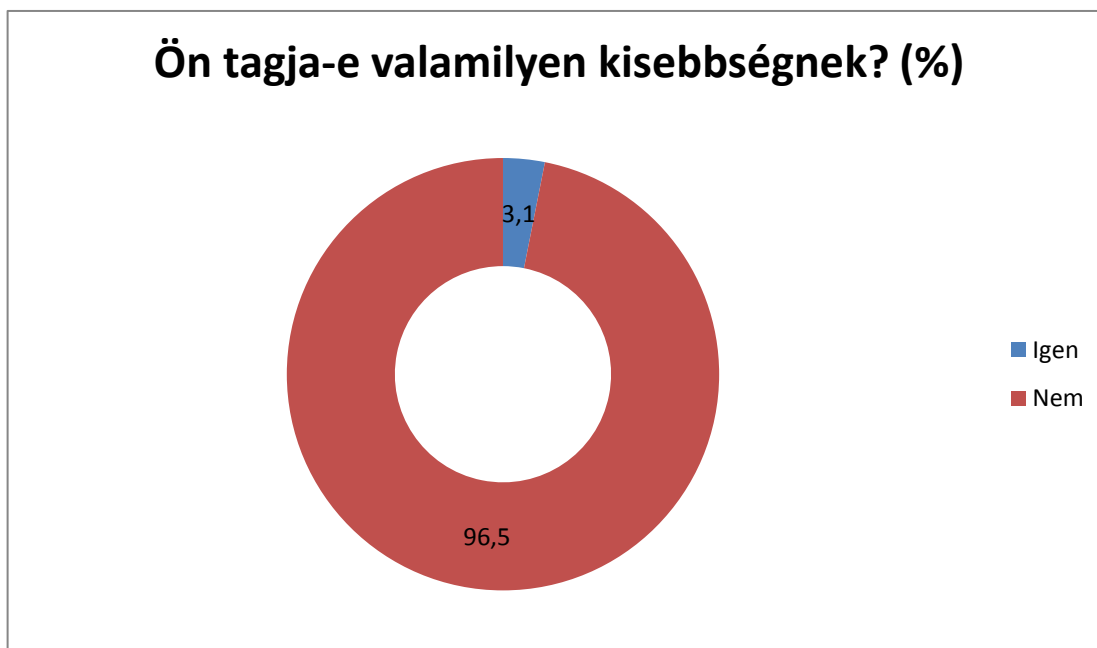
Élettársi kapcsolatban élőkhez soroltuk az élettársi kapcsolat; elvált, élettársi kapcsolatban és az özvegy, élettársi kapcsolatban válaszlehetőségeket. Az elvált vagy özvegy családi állapotot megjelölőket egy kategóriába vontuk, valamint a házás és nőtlen/hajadon válaszlehetőségeket meghagytuk eredeti felosztásuk szerint.

Családi állapot változó (egyedülálló, házás, elvált, kapcsolatban)				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	nőtlen, hajadon	138	27,6	27,8	27,8
	házas	225	45,0	45,3	73,0
	elvált, özvegy	70	14,0	14,1	87,1
	élettársi kapcsolatban	64	12,8	12,9	100,0
	Total	497	99,4	100,0	
Missing	System	3	,6		
Total		500	100,0		

10. táblázat: Családi állapot változó válaszlehetőségeinek kategorizálása

A kisebbséghez való tartozást először dichotóm változóval mértük. A következő kérdésnél tértünk ki részletesebben a különböző Magyarországon előforduló kisebbségekre. Természetesen az „egyéb” kategóriát is nyitva hagytuk. Elenyésző, mindössze 15 Fő (3%) jelölt meg valamilyen kisebbséget. (Lsd 2. számú **melléklet**) Ez elmarad az országos átlagtól, a 2011-es népszámlálási adatok alapján 6% körül tehető a különböző kisebbségek aránya (KSH 2011). Meg kell jegyeznünk, annak ellenére, hogy nem törekedtünk reprezentativitásra ezek az eredmények nem mondhatók rossznak. Területileg eltérő a kisebbségek aránya, így az országon belül 2%-7%-ig terjed – ezt figyelembe véve nem mutatkozik nagy eltérés. 5 esetben itt hiányos volt a kérdőív.

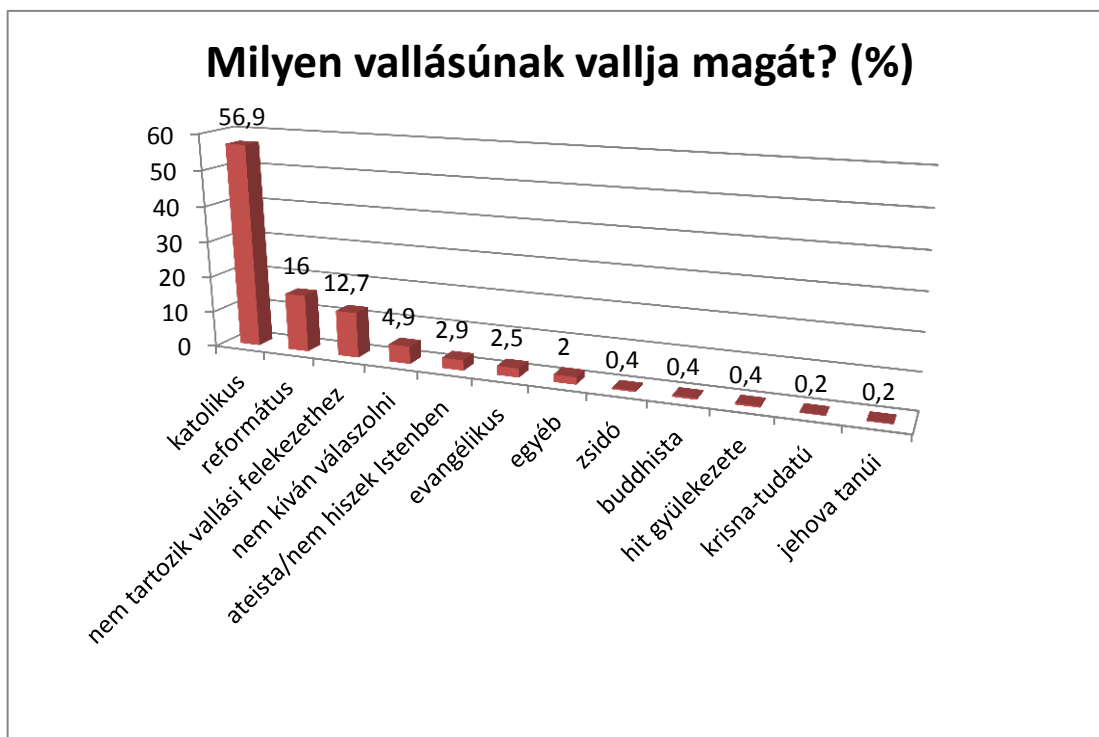

6. ábra: A kisebbséghez tartozás aránya

A Magyarországon honos kisebbségek közül a cigány (roma) (11 Fő) és német (3 Fő) fordult elő (1 Fő egyéb kategóriát választott). (Lsd 3. számú melléklet)

Vallás szempontjából a leggyakoribb a katolikus, 278 Fő, ez több mint a minta fele. Aztán a református (78 Fő) és evangélikus (12 Fő) vallásúak a leggyakoribbak – arányuk lényegesen elmarad a katolikusoktól. 24 Fő (5%) nem kívánt válaszolni erre a kérdésre. (Lsd 4.

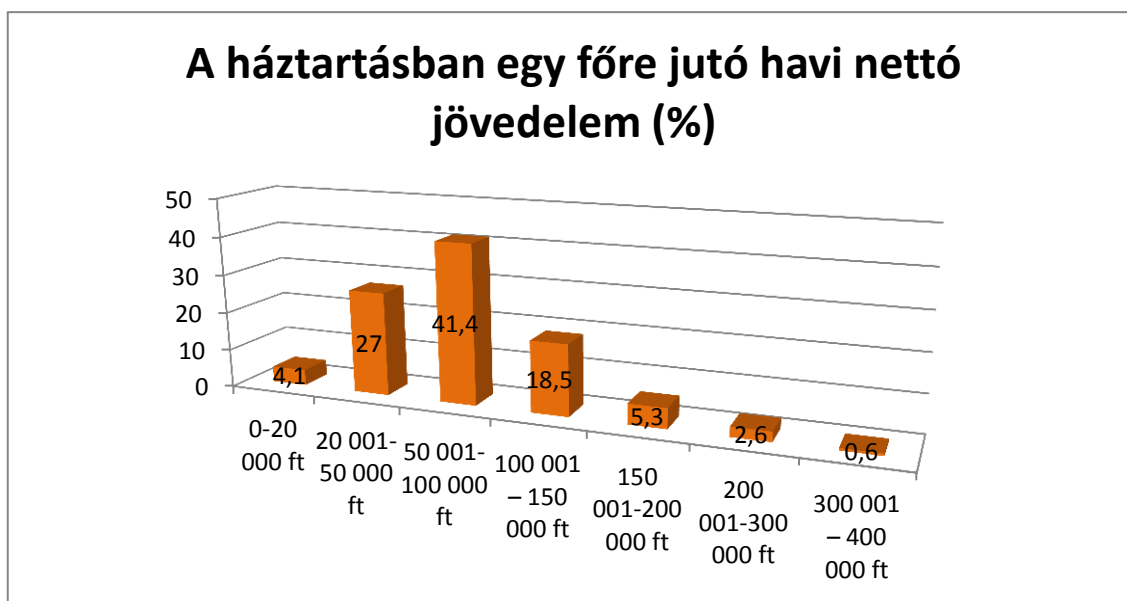
számú melléklet)

7. ábra: Vallás szerinti megoszlás

A jövedelemre vonatkozó kérdés vizsgálatakor megállapítható, hogy a leggyakoribb kategória az 50 és 100ezer Ft közötti – A minta 41%-a, 204 Fő. Ez megfelel az országos átlagnak. (KSH, 2011)

A válaszok megoszlása is kiegyensúlyozottnak tekinthető, azaz az átlagos kategória körül gyakoriak a jövedelmi értékek (20-50e Ft-ig 27%, 100 és 150eFt között pedig 18,5%) A 300e Ft fölötti kategória elenyésző, az 1%-os sem éri el, mindössze 3 Fő. (Lsd 5. számú melléklet)

8. ábra: A jövedelemre vonatkozó kérdés megoszlása

A KSH adatai alapján később csoportosítottuk az egy főre jutó havi nettó jövedelmet, mely nyomán a következő kategóriák jöttek létre.

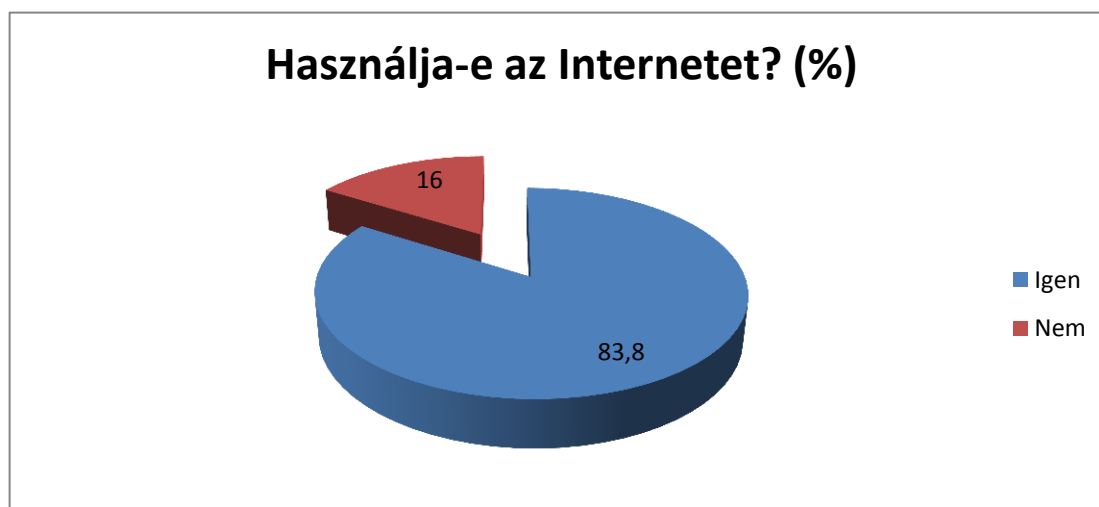
Deprivált kategóriába 0-50 000 Ft-ig besorolt jövedelem, szegényhez 50 000-100 000 Ft-ig sorolt jövedelem. Átlagos jövedelemhez 100 000-200 000 Ft és jó helyzetű egy főre jutó havi nettó jövedelem alapján a 200 000 Ft feletti összeggel rendelkezők.

Jövedelmi kategóriák					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Deprivált (0-50 000 Ft)	155	31,0	31,4	31,4
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	204	40,8	41,4	72,8
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	118	23,6	23,9	96,8
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	16	3,2	3,2	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

11. táblázat: Jövedelmi kategóriák

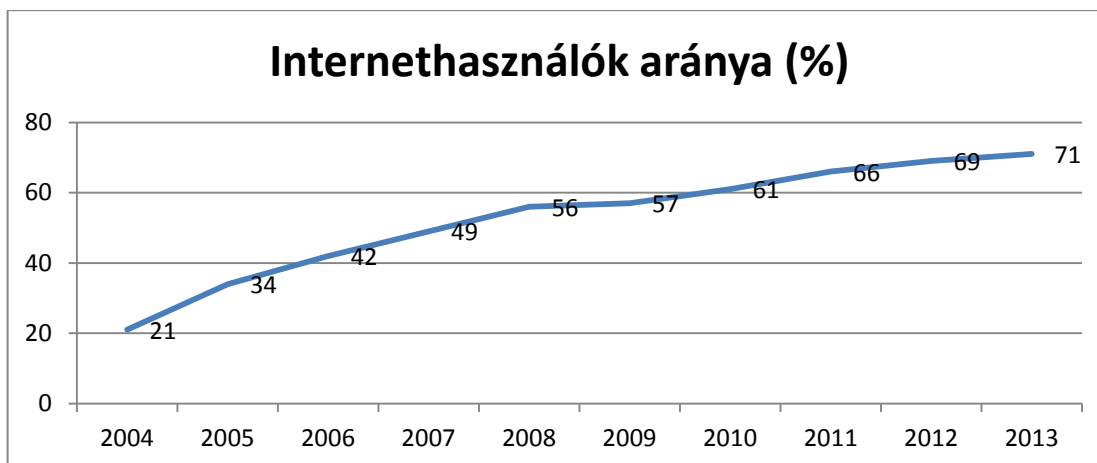
A táblázatból is látható, hogy legtöbb válaszadónk egy főre jutó havi nettó jövedelme alapján a szegény kategóriába sorolható. Őket követik a depriváltak, míg az átlagos vagy jó jövedelműek együttesen is alig több mint a minta negyedét teszik ki.

Kérdőívünk következő kérdése az internethasználatra vonatkozott.

9. ábra: Az Internethasználat gyakorisága

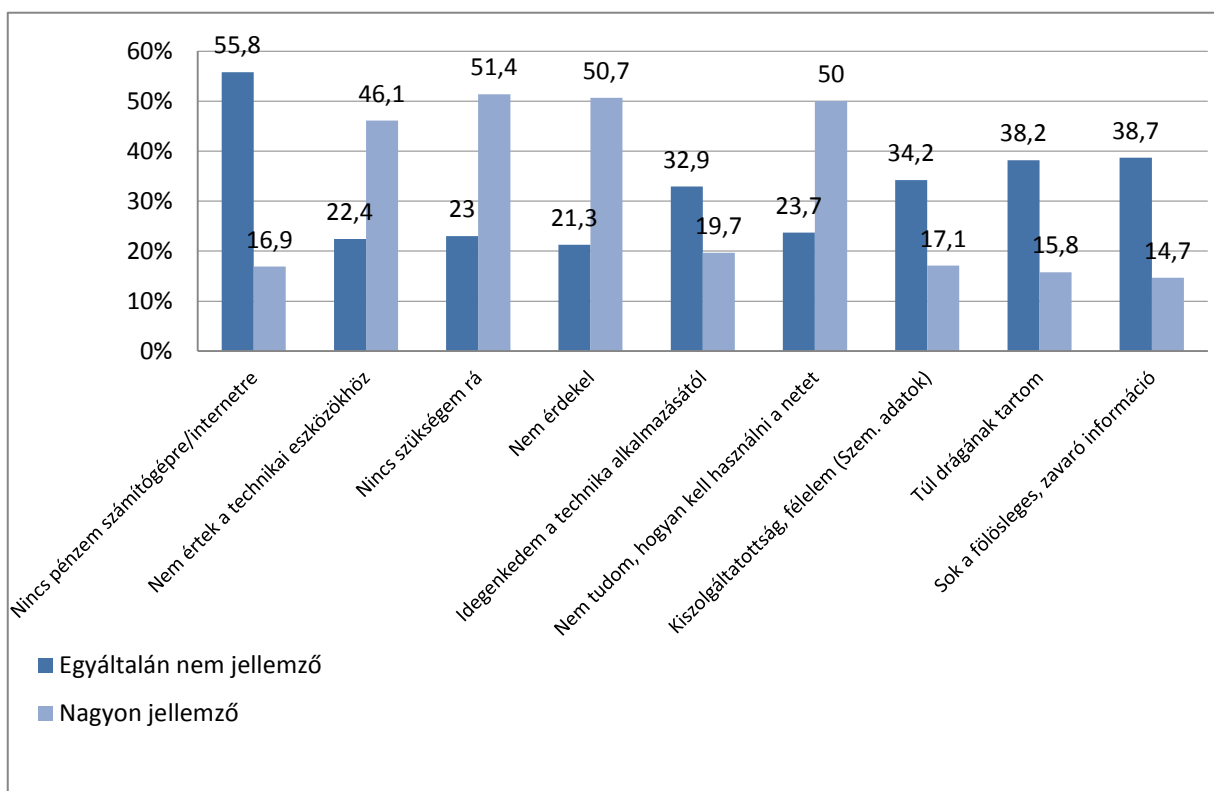
A válaszadók 16%-a nem él az Internet által nyújtott lehetőségekkel. (Lsd 6.számú melléklet) Ez az eredmény kissé felülmúlja az országos (2013-as) átlagot.

10. ábra: Az Internethasználók arányának változása ¹

¹ focus.hu/tovabb-nott-az-internethasznalok-szama-magyarorszagon- 2014.07.17.

Kérdőívünkben kíváncsiak voltunk arra, hogy azok, akik nem használnak internetet, mely okok miatt tesznek így. A válaszadók ötfokozatú skálán értékelték, mennyire jellemző rájuk az adott kérdés.

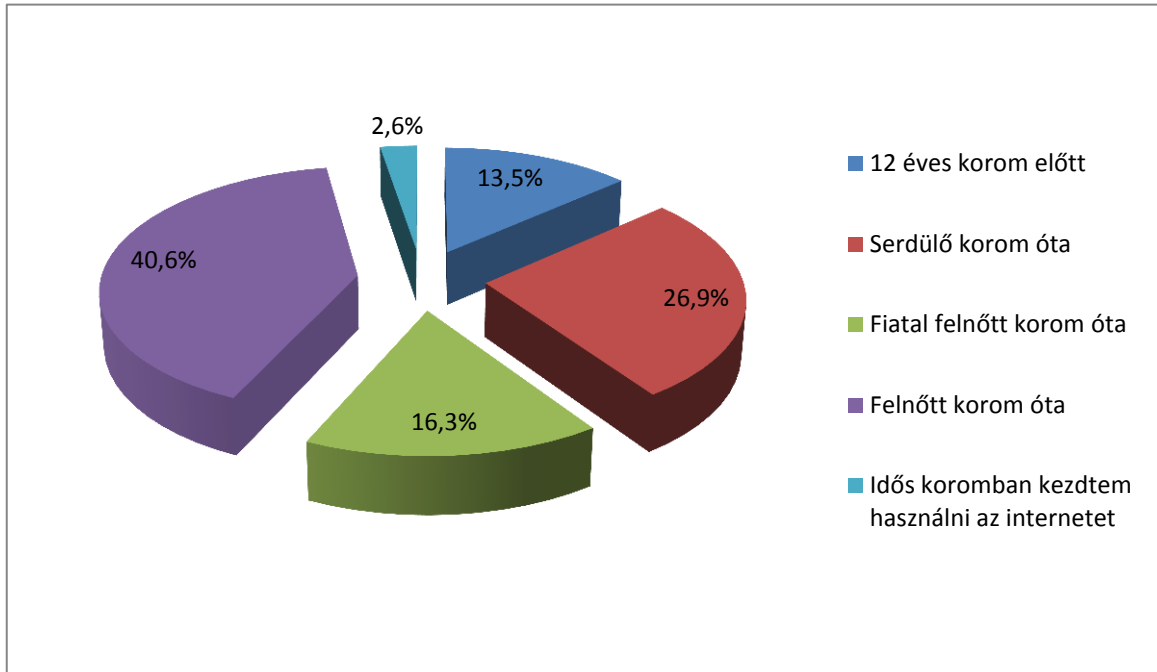

11. ábra: Miért nem használják az internetet?

A mögöttes okokat gazdasági, technikai tudás, érzelmi viszonyulás dimenzióival fedtük le, és itemenként azok a válaszadók jelölték meg elkerülésük okait ezeknél a kérdéseknél, akik internetet nem használnak, vagyis a válaszok alapján 76 fő. Legkevésbé a sok fölösleges és zavaró információ tartja vissza a megkérdezetteket az internet használatától (14,7 százalék), melyet az anyagiakra vonatkozó okok követnek. Túl drágának tartja az internetet a válaszadók 15,8 százaléka, és nincs pénze számítógépre vagy internetre 16,9 százaléknak. Arányaiban valamivel több embert zavar a kiszolgáltatottság személyes adatainkat illetően és hasonló megoszlást olvashatunk le a technikától való idegenkedés kérdésében is (19,7 százalék). Négy olyan okot

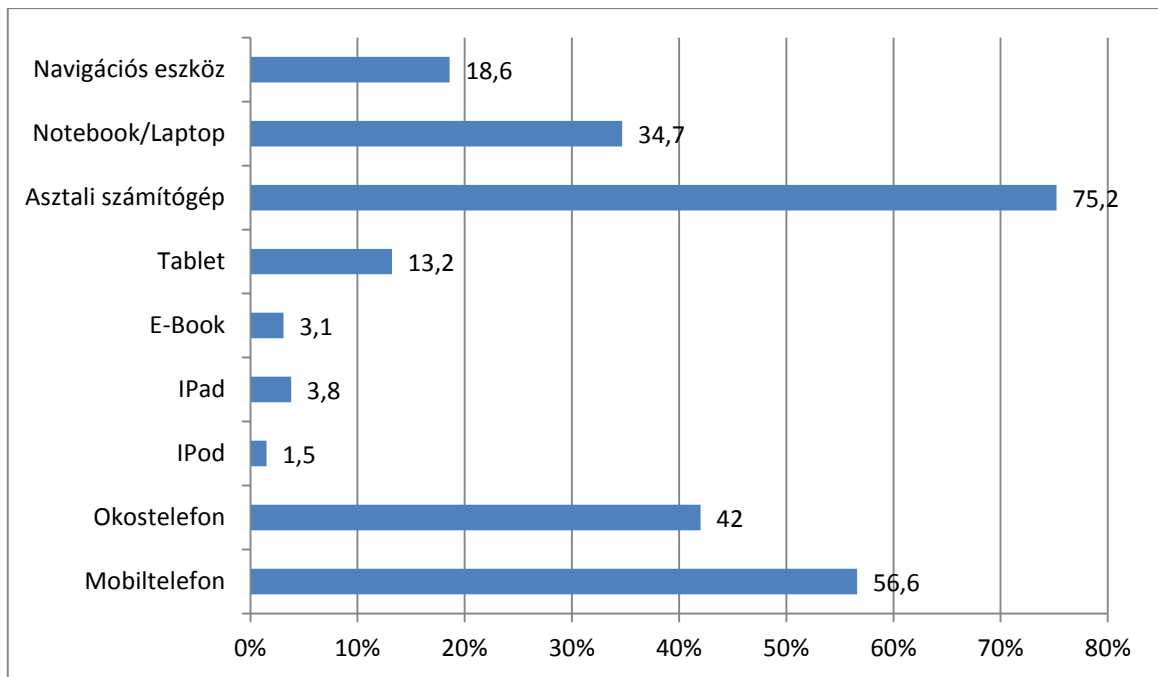
soroltunk fel, ahol a vizsgálati korpuszba került személyek körülbelül fele nagyon jellemzőnek tartja azokat saját elkerülésére vonatkozólag. A válaszadók 46,1-ára nagyon jellemző, hogy nem ért a technikai eszközökhöz, 50,1 százaléka nem tudja hogyan kell használni az internetet, és 50,7 százalékukra jellemző, hogy nem érdekli őket az internet világa. Nagyon jellemző válasz-kategóriában legtöbben azt jelölték, azért nem használnak internetet, mert nincs szükségük rá (51,4 százalék).

12. ábra: Válaszadók életkor szerinti százalékos megoszlása internet-használat

Fontos kérdés, hogy a felhasználók, mely életszakaszukban kezdték használni az internetet. Meghatározó, milyen technológiai milliőben és milyen szinten nyílt lehetőségünk elsajátítani a világháló használatát.

Az y vagy z generáció tagjai beleszületnek abba a világba, ahol természetes, ha keresnek valamit, szórakozni, beszélgetni, tanulni szeretnének, használják az internetet, a korábbi generációk ettől teljesen eltérő szocializációs úton sajátítják el a világháló használatát. A mintánkba került válaszadók 40,6 százaléka – vagyis 169 fő – felnőttként kezdte használni az internetet, melyet arányaiban a serdülők követnek (26,9 százalék, N=112). Fiatal felnőttként találkozott az internettel 68 fő, a megkérdezettek 16,3 százaléka és gyerekként 56 fő, a válaszadók majdnem 15 százaléka használta a világhálót. Alulreprezentáltak azok, akik idős korban mélyültek el az internet nyújtotta lehetőségekben, a minta mindössze 2,6 százalékára, 11 főre jellemző ez.

13. ábra: Milyen infokommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül?

Az infokommunikációs eszközökhöz való hozzáférés és használat között az utóbbi évek kutatásai fontos különbséget tesznek. Az eszközök és funkcióik sokféleségének növekedésével egyre fontosabb az eszköz birtoklásától a különböző felhasználási minőségek közötti eltérésekig a különbségtétel (Angelusz-Fábián 2006).

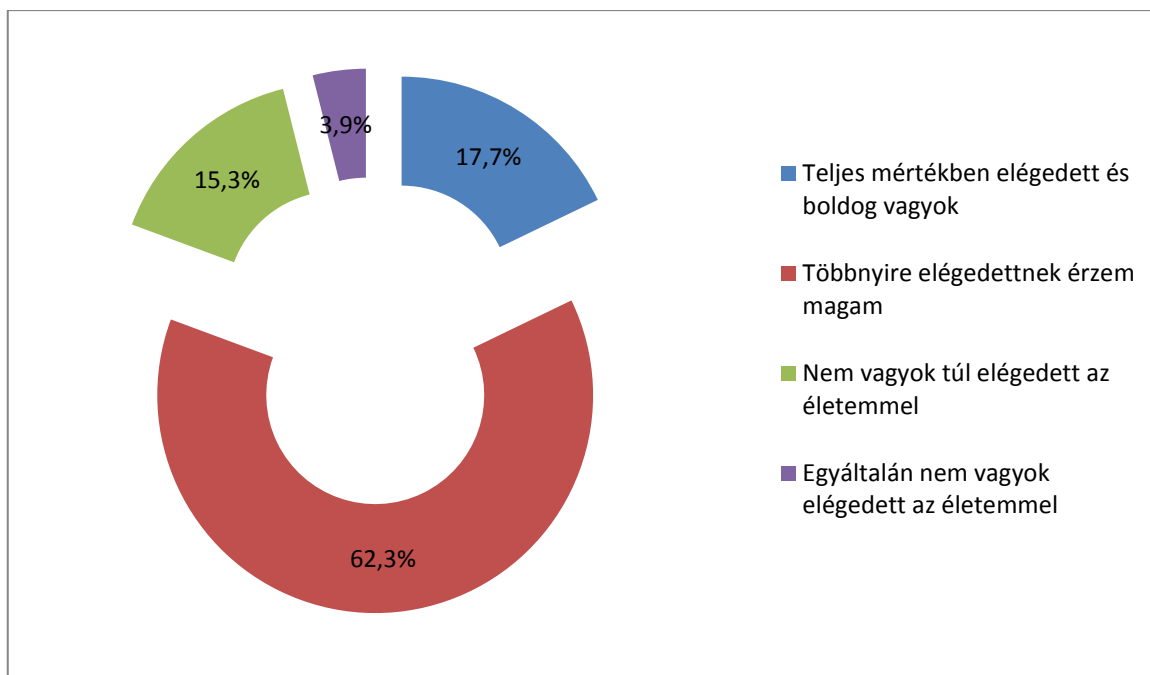
2003-ban a vizsgált népesség mindössze 31,5 százaléka rendelkezett otthonában számítógéppel (Angelusz-Fábián 2006). Tíz évvel később, a KSH 2013-as adatfelvétele alapján asztali számítógéppel már a háztartások majdnem 60 százaléka rendelkezik. Érdekesen alakul ehhez képest a számítógépet ténylegesen használók aránya, mely ugyanebben az évben 73,2 százalék volt (KSH 2013).

Az általunk megkérdezettek közül 360 fő használ asztali számítógépet. A megkérdezettek 75,2 százaléka jelölte meg ezt a technikai eszközök felsorolásából, hasonló százalékos megoszlásban, mint a 2013-as Központi Statisztikai Hivatal által végzett adatfelvétel idején.

Telekommunikációs eszközök közül okostelefont 201 fő, a megkérdezettek 42 százaléka, míg mobiltelefont 271 válaszadó, 56,6 százalék használ.

Notebookot vagy laptopot a megkérdezettek több mint harmada használ. Az egyre elterjedtebb navigációs eszközök (GPS,) a válaszadók 18,6 százaléka számára használatos infokommunikációs eszköz. Tabletet ennél kevesebben használnak, 63 fő, vagyis a minta 13,2 százaléka jelölte meg eszközlistán.

1,5 illetve 3,8 százalék között van azoknak az aránya, akik IPod-ot, E-Bookot vagy IPad-et használnak.

14. ábra: Élettel való elégedettség

Kíváncsiak voltunk arra, mennyire elégedettek életükkel válaszadóink. Kutatásunkban 306 fő, a megkérdezettek 62,3 százaléka jelölte, hogy többnyire elégedettnek érzi magát. Ezt követi a teljes mértékben elégedett és boldog válaszadók 17,7 százaléka. Nem túl elégedett az életével 15,3 százalék és 3,9 százalék egyáltalán nem elégedett életével.

Szorosan kapcsolódik a válaszadók saját életükkel való elégedettségéhez, hogy mennyire tartják jónak, biztonságosnak a világot, melyben élünk.

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	13	2,6	2,6	2,6
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	156	31,2	31,7	34,3
	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	195	39,0	39,6	74,0
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	101	20,2	20,5	94,5
	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalanok érzem magam benne.	19	3,8	3,9	98,4
	Egyéb	8	1,6	1,6	100,0
	Total	492	98,4	100,0	
Missing	System	8	1,6		

Total	500	100,0		

12. táblázat: Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, melyben élünk? kérdés százalékos megoszlása

Érdekes, hogy az előző itemnél látott elégedettséghez képest, a legtöbben (195 fő), 39,6 százalék nem látja kiszámíthatónak a világot, bizonytalan a jövőjében és céljai megvalósulásában. Ezt követi azoknak a csoportja (31,7 százalék), akik jól eligazodnak a világban, ismerik a módját céljaik elérésének és nem tartanak attól, ami történhet velük. A megkérdezettek 20,5 százaléka számára (101 főnek) a világ, melyben él nem kiszámítható és nem biztonságos. A válaszlehetőségek két szélsőértéke, mely szerint a teljes mértékben jó, kiszámítható és biztonságos a világ 13 főnek, illetve teljesen rossz és bizonytalanak érzi magát a megkérdezettek 3,9 százaléka, vagyis 19 fő.

4. FEJEZET - HOGYAN HASZNÁLJUK A NETET? - IKT ESZKÖZÖKKEL KAPCSOLATOS HASZNÁLATI SZOKÁSOK SAJÁTOSÁGAI

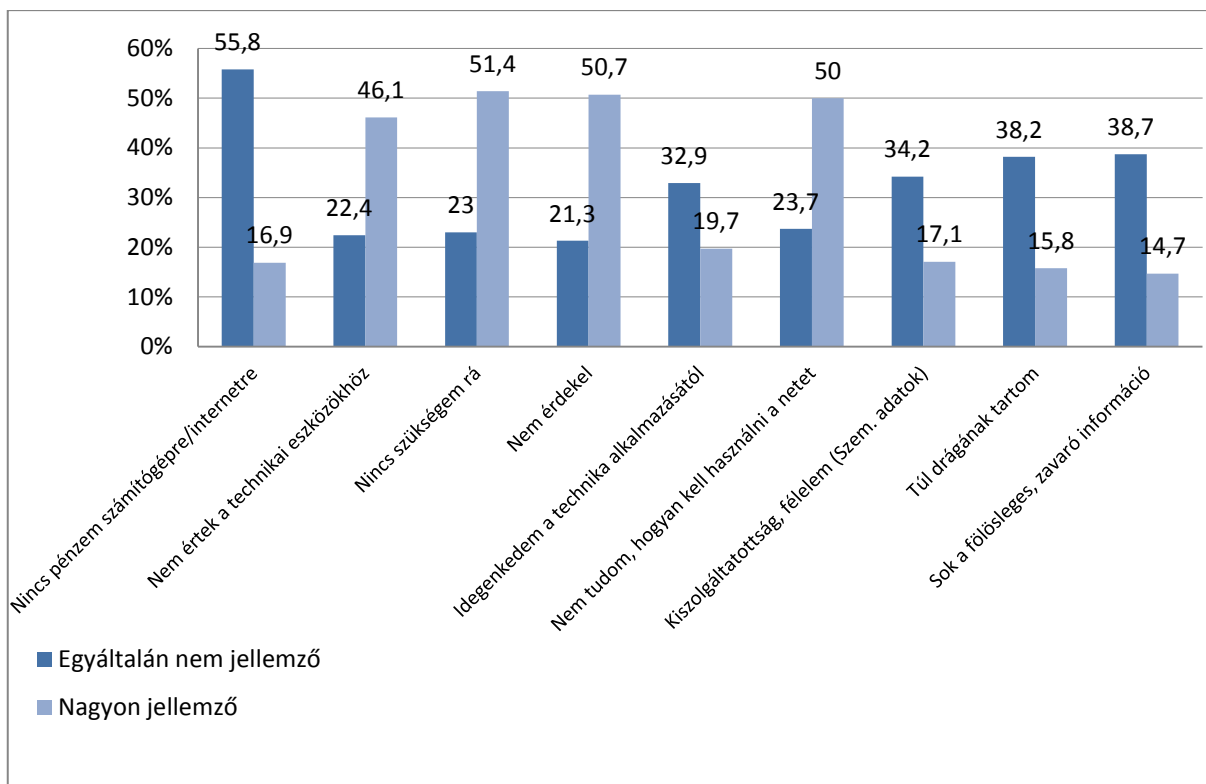
Az internet és IKT eszközökre vonatkozó felhasználói jártasság vizsgálata

A kutatásunkban fontos kérdés, hogy a nem használat mögöttes okai között a tudás vagy a használat képességének hiánya mennyiben fellelhető. Mint az az elméleti részből kiderül, a digitális egyenlőtlenség elméletei kezdetben a hozzáférés egyenlőtlenségéről beszéltek, vagyis hogy a különböző társadalmi csoportoknak, rétegeknek eltérő esélyük van vagy volt az internethez és az IKT eszközökhöz való hozzáférésre. Az egyenlőtlen hozzáférés legfontosabb oka a gazdasági erőforrások különbözőségében rejlett.

Ma az internet penetrációja okán többé nem az a kérdése a digitális egyenlőtlenség vizsgálatakor, hogy ki fér hozzá és ki nem, hanem, hogy mire használja és mennyire autonómmódon tudja ezt tenni, illetve milyen képességekkel rendelkezik az internet hasznos használatára vonatkozóan.

Így természetesen felmerült a kérdés, hogy a nem használat oka a képességek hiányában rejlik-e? Kíváncsiak voltunk, és vizsgáltuk, hogy az egyes online, internetes tevékenységekre vonatkozóan mutatkoznak-e eltérések a használat autonómiájában a különböző társadalmi rétegek között.

Kérdőívünkben megvizsgáltuk, hogy azok, akik nem használnak internetet, mely okok miatt tesznek így. A válaszadók ötfokozatú skálán értékelték, hogy mennyire jellemző rájuk az adott kérdés.

Miért nem használják az internetet?

A mögöttes okokat gazdasági, technikai tudás, kognitív, érzelmi viszonyulás dimenzióival fedtük le. A válaszok alapján legkevésbé a sok fölösleges és zavaró információ tartja vissza a megkérdezetteket az internet használatától (14,7 százalék), melyet az anyagiakra vonatkozó okok követnek. Túl drágának tartja az internetet a válaszadók 15,8 százaléka, és nincs pénze számítógépre vagy internetre 16,9 százaléknak. Arányaiban valamivel több embert zavar a kiszolgáltatottság személyes adatainkat (17,1%) illetően és hasonló megoszlást olvashatunk le a technikától való idegenkedés kérdésében is (19,7 százalék). Négy olyan okot soroltunk fel, ahol a vizsgálati korpuszba került személyek körülbelül fele nagyon jellemzőnek tartja azokat saját elkerülésére vonatkozólag. A válaszadók 46,1 százalékára nagyon jellemző, hogy nem ért a technikai eszközökhöz, 50,1 százaléka nem tudja hogyan kell használni az internetet, és 50,7 százalékukra jellemző, hogy nem érdekli őket az internet világa. Nagyon jellemző válaszkategóriában legtöbben azt jelölték, azért nem használnak internetet, mert nincs szükségük rá (51,4 százalék).

A nem használat szempontjai közül elkülöníthetjük az érdeklődés hiányát (nem érdekl, nincs szüksége rá), majd a tudás, ismeretek hiányát (nem tudja a netet vagy a technikai eszközöket használni). Tehát akik nem használják, főként azért nem teszik, mert nem tudják használni vagy úgy ítélik meg, hogy nincs szükségük rá, kevésbé a materiális javak vagy a személyi adatok kiszolgáltatottságától való félelem.

Kollányi (2006) a World Internet Project 2006-os felmérésében az internet nem használat okai között a materiális és kognitív szempontokat különítene el. Az internettől távol maradók egyértelműen kognitív szempontok miatt nem használják az internetet és ezen belül is kiemelkedik a motiváció hiánya (nem érdekel, nem hasznos) illetve a tudás hiánya (nem tudja hogy kell használni). Ez a korábbi tendenciát tovább erősítik a jelen kutatás eredményei. A tudás, az ismeretek hiánya, mint az internet nem használatának oka továbbra is az egyik leggyakoribb.

A kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy az infokommunikációs eszközök térhódítása hogyan hat a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségek viszonyára.

Az emberi társadalmak egyik fő jellemzője, hogy szerkezetük van és tagoltak. A társadalom szerkezetét és felépítését nem csak a gazdaság befolyásolhatja, hanem erősen meghatározzák azt, az intézményei és azok működési mechanizmusai is, melyek hatással vannak a társad-

dalmat alkotó egyének és csoportok életére is. Így mutat a társadalmi szerkezet és az egyenlőtlenség törvényszerű összefüggést. (Andorka 2006)

A társadalmi szerkezet, azaz a struktúra és a rétegződés abban különbözik egymástól, hogy a társadalmi rétegződés egy szélesebb és képlékenyebb fogalom, mert abban az egyenlőtlenségek fejlődnek ki. A rétegződéssel kapcsolatos vizsgálatok elsősorban e hierarchikusságban azt vizsgálják, hogy kik/mik vannak kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb helyzetben. Egy társadalom tagoltságát tehát a társadalom szerkezete és a rétegződés együtt fejezik ki, melyek fontosabb dimenziói a tulajdon, a hatalom, a státus és pozíció, a munkamegosztás, a participáció, a társadalmi cselekvés, és a regionális tagoltság.

A társadalom elemzésével kapcsolatban a szakemberek megkülönböztetnek ún. nyitott-, és zárt társadalmakat. Andorka utalása szerint egy társadalom annál nyitottabb, „minél kisebb az eltérés a különböző rétegekből származók mobilitási, esélyei, arányszámai között”. (Andorka 2006, 235.) Azaz, a társadalom nyitottságát vagy zártságát az egyes rétegek, osztályok közötti átjárás lehetősége minősíti, hogy mennyire könnyű vagy nehéz egy egyén számára, hogy jobb pozícióba, státuszba kerülhessen.

Magyarországot a szociológusok erősen szegmentált társadalomként írják le (Ferge 2000, Szalai 2010) Az iskolai teljesítés itt mutatja a legnagyobb összefüggést a szülők szociokulturális státusával, az oktatási rendszer nem képes kompenzálni az otthonról hozott hátrányokat. Az iskolai összeköt a munkaerő-piacca, ahol a jövedelmek a munkapozíció szerint oszlanak. A fogyasztás lehetőségét az objektív és szimbolikus javakból csak gyengén módosítja az újraelosztás magyarországi rendszere.

Tulajdonképpen az IKT eszközök használatának tudása is olyan szimbolikus jószág, amelynek megszerzése vélhetően a fiatalabb generáció számára könnyebb (digitális bennszülöttek), de annak vizsgálta, hogy a társadalom rétegei közötti elosztása mennyire egyenlő, vagy egyenlőtlen jogosan válhat a vizsgálódás tárgyává, hiszen elterjedtsége egyre jellemzőbb és az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyszerzési esélyeket jelenthet.

Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezzük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése és használata felpuhítja azokat a korlátokat, amelyeket a hagyományos egyenlőtlenségi tényezők hoznak létre. Itt most olyan szempontokat válogattunk ki, amelyek nagyban összefüggenek a társadalmi rétegzettség alapjait képező faktorokkal (iskolai végzettség, jövedelem, gazdasági aktivitás, település hierarchia, jövedelem, életkor).

Az IKT eszközökkel kapcsolatos felhasználói jártasság vizsgálati adatainak bemutatása

Az IKT eszközökkel kapcsolatos jártasságok vizsgálatára vonatkozóan a kérdőívben arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire képesek az eszközök által nyújtott lehetőségeket kihasználni a mindennapi életük során. A válaszlehetőségek között szerepelt, hogy önállóan vagy segítséggel (online vagy személyes) tudja az adott feladatot elvégezni illetve semmiképp. Külön fontos kiemelni, azokat a válaszokat, hogy melyik funkciót, feladatot nem használta még soha.

A kérdőív válaszainak kódolásánál az *önállóan el tudja végezni* az 1-es értéket, a *semmiképp sem tudja elvégezni* a 4-es értéket kapta.

A használati jártasság megoszlása átlagok alapján

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	426	1,00	5,00	1,0775	,49096
Honlap megtalálása	427	1,00	5,00	1,1288	,58925
E-mail olvasása	424	1,00	5,00	1,1604	,69632
Szövegírás számítógépen	427	1,00	5,00	1,2951	,93299
Képek, dokumentumok letöltése	426	1,00	5,00	1,3239	,86677
Nyomtatás internetes oldalról	423	1,00	5,00	1,4208	1,06328

Linkek küldése, fogadása	419	1,00	5,00	1,4248	1,13067
E-mail fiók létrehozása	426	1,00	5,00	1,4507	1,05548
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	422	1,00	5,00	1,4668	1,19086
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	424	1,00	5,00	1,5071	1,23959
Programok megtalálása, letöltése, használat	423	1,00	5,00	1,5816	1,04285
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	424	1,00	5,00	1,6698	1,35250
Skype használata	422	1,00	5,00	1,6848	1,35860
Mobil-névjegykártya fogadása	412	1,00	5,00	1,8786	1,54095
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	425	1,00	5,00	1,9176	1,43911
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	426	1,00	5,00	2,0423	1,57573
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	425	1,00	5,00	2,1271	1,57302
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	5,00	2,2612	1,64976
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	423	1,00	5,00	2,2671	1,63407
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	422	1,00	5,00	2,5166	1,68364

A kérdőív 16. kérdésében húsz itemet szerepeltettünk. A fenti táblázatban az egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet láthatjuk. Az egyes itemekre adott válaszok átlaga 1,07 – 2,51 között alakult, változó szórás értékek mellett.

Az egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet három egységre bontva mutatjuk be, első öt item (ahol a szórás 1 alatt marad), majd a következő kilenc item (ahol az átlagérték 1,9 alatti, változó szórás mellett, végül a 2,04 feletti átlagot mutató hat itemet, magas szórás mellett.

Átlag alatti felhasználói jártasság itemjeinek eredményei

Az átlag alatti felhasználói jártasságba olyan tevékenységek tartoznak, amelyek nem igényelnek magas tudást a felhasználó részéről, vagyis ezeket általában a mintában szereplők tudják. A korábbi kutatásokból is kiderül (Digitális szakadék monitor, 2004) hogy ezek a mindenki által végzett gyakori tevékenységeknek nincs differenciáló hatása ha a szociológiai háttérváltozókkal hasonlítjuk össze.

Ugyanakkor fontos ezen itemek differenciált vizsgálatát is elvégezni, hiszen a kiindulásunk, miszerint ezt mindenki képes önállóan autonóm módon használni is egy vizsgálható kérdés. Ez további oktatási, fejlesztési feladatokat jelölhet ki a különböző csoportok számára.

Átlag alatti felhasználói szint, alapszinten használók – első harmad

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	426	1,00	5,00	1,0775	,49096
Honlap megtalálása	427	1,00	5,00	1,1288	,58925

E-mail olvasása	424	1,00	5,00	1,1604	,69632
Szövegírás számítógépen	427	1,00	5,00	1,2951	,93299
Képek, dokumentumok letöltése	426	1,00	5,00	1,3239	,86677

A sorrend első öt iteme esetében - *SMS küldés / Honlap megtalálása / E-mail olvasása / Szövegírás számítógépen / Képek, dokumentumok letöltése* – alacsony szórás mellett az átlag 1,4 alatt marad. Tehát ezen funkciókkal kapcsolatosan magas jártasággal rendelkeznek a mintában szereplők.

Első öt item százalékos megoszlása

<i>SMS küldés</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	411	82,2	96,5
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	9	1,8	2,1
	Még soha nem használta	6	1,2	1,4
	Total	426	85,2	100,0
Missing	System	74	14,8	
Total		500	100,0	

<i>Honlap megtalálása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	400	80,0	93,7
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	14	2,8	3,3
	Online segítséggel tudja elvégezni	5	1,0	1,2
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	1	,2	,2
	Még soha nem használta	7	1,4	1,6
	Total	427	85,4	100,0
Missing	System	73	14,6	
Total		500	100,0	

<i>E-mail olvasása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	394	78,8	92,9
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	16	3,2	3,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	12	2,4	2,8
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>Szövegírás számítógépen</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	375	75,0	87,8
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	24	4,8	5,6
	Online segítséggel tudja elvégezni	3	,6	,7
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	4	,8	,9
	Még soha nem használta	21	4,2	4,9
	Total	427	85,4	100,0
Missing	System	73	14,6	
Total		500	100,0	

<i>Képek, dokumentumok letöltése</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	347	69,4	81,5

	Ismerőse segítségével el tudja végezni	57	11,4	13,4
	Online segítséggel tudja elvégezni	2	,4	,5
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	3	,6	,7
	Még soha nem használta	17	3,4	4,0
	Total	426	85,2	100,0
Missing	System	74	14,8	
Total		500	100,0	

Az első öt item válaszainak százalékos megoszlásakor a következő eredményeket figyelhetjük meg. A legmagasabb mértékben 96,5%-ban az SMS-t tudnak önállóan küldeni a vizsgálati korpuszba került válaszadók. Szintén magas arányban tudnak önállóan megtalálni honlapokat és emailt olvasni (93,7% illetve 92,9%). Szöveget írni szintén sokan tudnak önállóan 87,8%-a a mintának, de 4,9%-a még sosem használta ezt a funkciót. Magas arányban 81,5% tud önállóan képeket, dokumentumokat letölteni, de 4,0% ezt a funkciót nem használta még soha.

Az eredményeket összegezve úgy gondoljuk, hogy ezen funkciókat jellemezhetjük úgy, hogy ezekre vonatkozóan magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók. Tehát sokan megbízhatóan írnak sms-t, emailt, szövegeket a számítógép, táblagép, notebook, mobil- és okos telefon segítségével, illetve böngésznek honlapokat és töltenek le képeket, dokumentumokat. Ezeket *alapjártasságoknak, átlag alatti felhasználói szintnek* tekintjük.

Átlagos felhasználói jártasság itemjeinek eredményei

Az átlagos felhasználói jártassághoz kapcsolódó IKT tevékenységek, a mintában az átlagok és szórás alapján kettős természetűek. Van olyan tevékenység amelyet sokan és magas önállósággal végeznek az online térben, de van olyan tevékenység amelyre vonatkozóan keveseknek van tudása (magas szórásérték mellett). Ezeket az átlagos felhasználói szinthez tartozó tevékenységeket mutatjuk be ebben az alfejezetben részletesen.

Átlagos felhasználói szint – átlagos szinten használók - középső harmad

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Nyomtatás internetes oldalról	423	1,00	5,00	1,4208	1,06328
Linkek küldése, fogadása	419	1,00	5,00	1,4248	1,13067
E-mail fiók létrehozása	426	1,00	5,00	1,4507	1,05548
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	422	1,00	5,00	1,4668	1,19086
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	424	1,00	5,00	1,5071	1,23959
Programok megtalálása, letöltése, használat	423	1,00	5,00	1,5816	1,04285
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	424	1,00	5,00	1,6698	1,35250
Skype használata	422	1,00	5,00	1,6848	1,35860
Mobil-névjegykaartya fogadása	412	1,00	5,00	1,8786	1,54095

Az átlagok alapján alakult sorrend középső egységében kilenc 1,42 – 1,87 közötti átlagot mutató itemet szerepeltetünk (lásd fent), változó, de inkább magas szórásértékek mellett.

Ezeket a funkciókhoz tartozó jártasságokat tekintjük *átlagos felhasználói szintnek*. Ugyanakkor a vizsgálati korpuszba került válaszadók nem mutatnak egységes képet a jártasságokat tekintve, ha megnézzük a százalékos megoszlásokat is.

Második egység kilenc itemének százalékos megoszlása
Nyomtatás internetes oldalról

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	340	68,0	80,4
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	50	10,0	11,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	1	,2	,2
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	30	6,0	7,1
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

Linkek küldése, fogadása

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	349	69,8	83,3
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	34	6,8	8,1
	Még soha nem használta	36	7,2	8,6
	Total	419	83,8	100,0
Missing	System	81	16,2	
Total		500	100,0	

E-mail fiók létrehozása

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	328	65,6	77,0
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	65	13,0	15,3
	Online segítséggel tudja elvégezni	1	,2	,2
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	3	,6	,7
	Még soha nem használta	29	5,8	6,8
	Total	426	85,2	100,0
Missing	System	74	14,8	
Total		500	100,0	

Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	349	69,8	82,7
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	31	6,2	7,3
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	40	8,0	9,5
	Total	422	84,4	100,0
Missing	System	78	15,6	
Total		500	100,0	

Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	346	69,2	81,6
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	31	6,2	7,3
	Online segítséggel tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	45	9,0	10,6

	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

Programok megtalálása, letöltése, használata

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	272	54,4	64,3
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	114	22,8	27,0
	Online segítséggel tudja elvégezni	4	,8	,9
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	8	1,6	1,9
	Még soha nem használta	25	5,0	5,9
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	311	62,2	73,3
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	55	11,0	13,0
	Online segítséggel tudja elvégezni	1	,2	,2
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	1	,2	,2
	Még soha nem használta	56	11,2	13,2
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

Skype használása

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	306	61,2	72,5
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	57	11,4	13,5
	Online segítséggel tudja elvégezni	1	,2	,2
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	56	11,2	13,3
	Total	422	84,4	100,0
Missing	System	78	15,6	
Total		500	100,0	

Mobil-névjegykártya fogadása

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	286	57,2	69,4
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	44	8,8	10,7
	Online segítséggel tudja elvégezni	4	,8	1,0
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	76	15,2	18,4
	Total	412	82,4	100,0
Missing	System	88	17,6	
Total		500	100,0	

Az egyes itemek válaszainak százalékos megoszlásakor átrendeződik középső harmad rangsora. Legmagasabb arányban linkeket tudnak önállóan küldeni és fogadni (83,3%), következik a videó megosztók használata (82,7%), közösségi portálok használata (81,6%) illetve az internetes oldalról való nyomtatás (80,4%), amely az átlagok alapján az első helyen volt. Az e-mail fiók létrehozása (77%), a mobil névjegy fogadás (69,4%) és a programok megtalálása, letöltése, használata (64,3%) funkciókat a százalékos megoszlások alapján sokan ismerősük segítségével tudják elvégezni.

Középső harmad rangsora a százalékos megoszlás alapján

	N	%-os érték
Linkek küldése, fogadása	419	83,3
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)	422	82,7
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	424	81,6
Nyomtatás internetes oldalról	423	80,4
E-mail fiók létrehozása	426	77,0
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	424	73,3
Skype használata	422	72,5
Mobil-névjegykártya fogadása	412	69,4
Programok megtalálása, letöltése, használat	423	64,3

A magas szórásértékeket látjuk visszaköszönni a százalékos megoszlás eredményeinél, mivel átrendeződik a rangsor ezek alapján. Megbízható jártasságokkal rendelkeznek a linkek küldését, videó megosztó rendszereket és a közösségi portálokat illetve nyomtatás funkciók tekintetében.

Az email fiók létrehozását, a skype használata, a mobil névjegy fogadása amely már magasabb szintű felhasználói tudást követel, sokan csak ismerősük segítségével tudják elvégezni. Valószínű többen tudnak önállóan email rendszereket használni, de fiókot létrehozni a százalékos megoszlás alapján kevesebben tudnak önállóan.

Nagyon változatos a kép a *dokumentumok, képek megosztása on-line felületen* funkció esetében, az átlagok alapján alakult sorrendben az utolsók között szerep, nagyon magas szórásértékkel. 73,3%-ban tudják ezt önállóan elvégezni, és 13%-ban segítséggel, ugyannyi arányban nem használják.

Kiemelkedik a *programok megtalálása, letöltése és használata* funkció, ezt a vizsgálati korpuszba került válaszadók 27%-a csak ismerőse segítségével teszi meg, önállóan nem.

Érdeemes bemutatni azokat az itemeket, amelyeket a vizsgálati korpuszba került válaszadók még sosem használtak. Tíz százalék fölötti értéket kapott a mobil-névjegykártya fogadása (18,4%), skype használata (13,3%), dokumentumok, képek megosztása on-line felületen (13,2%), közösségi portálok használata (10,6%). Ezeket a funkciókat a legkevésbé használatosak a középső egység itemei közül.

A középmezőnybe tartozó jártasságok változatos képet mutatnak, akik használják azokat megbízhatóan boldogulnak a linkek, videók küldésében, fogadásában, a közösségi portálok használatában, de már nem ilyen egyértelmű a jártasság kérdése ha email fiókot kell létrehozni vagy programokat kell letölteni, használni, vagy dokumentumokat, képeket kell on-line felületen megosztani, ehhez már sokaknak kell külső segítség.

Ebbe a harmadba található funkciókhoz tartozó jártasságokat *átlagos felhasználói szintnek* nevezhetjük.

Átlag feletti felhasználói jártasság itemjeinek eredményei

Az átlag feletti jártasságot jelentő tevékenységek között olyanokat találunk amelyek leginkább alkalmasak arra, hogy a felhasználók hasznosan tudjanak online vagy IKT tevékenységeket végezni önmaguk számára.

Ebben az átlagok és szórás mellett láthatjuk, hogy alacsony arányban kerültek a vizsgálati korpuszba került válaszadók közül.

Nyilvánvalóan fontos megismernünk, hogy kik azok a csoportok, akik az átlag feletti felhasználói jártassággal rendelkeznek és melyek azok a tevékenységek amelyeket ezek az online térben privilegizált csoportok használnak.

Átlag feletti felhasználói szint– átlag feletti felhasználók - utolsó harmad

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	425	1,00	5,00	1,9176	1,43911
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	426	1,00	5,00	2,0423	1,57573
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	425	1,00	5,00	2,1271	1,57302
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	5,00	2,2612	1,64976
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	423	1,00	5,00	2,2671	1,63407
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	422	1,00	5,00	2,5166	1,68364

Az átlagok alapján az átlagos felhasználói szint feletti jártasságok itemjei a 1,9-2,5 közötti átlagértékek alkotják, magas szórásértékek mellett. Ezek azok a funkciók, amelyekhez magasabb felhasználói tudás, jártasság szükséges, ezért ezt a harmadot *átlag feletti felhasználói szintnek* nevezzük.

Ebben a csoportban olyan funkciókat találunk, amelyek aktív felhasználót feltételeznek. Nemcsak megtalál, letölt, továbbküld funkciókat, hanem amelyek segítségével megoldhat fontos feladatokat a mindennapokban, pl. ügyintézés, online közös munka, alkalmazások letöltése, szolgáltatások (banki, vásárlás, stb.) igénybevétele. Nyilván ezek egy része nemcsak a készségek hiányából fakad, hanem lehet bizalmatlanság is, de mindenképpen figyelemre méltó, hogy a legkevesebb önállósággal ezen a téren rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók.

Utolsó harmad hat itemének százalékos megoszlása

Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	251	50,2	59,1
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	97	19,4	22,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	6	1,2	1,4
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	3	,6	,7
	Még soha nem használta	68	13,6	16,0
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	255	51,0	59,9
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	75	15,0	17,6
	Online segítséggel tudja elvégezni	6	1,2	1,4
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	3	,6	,7
	Még soha nem használta	87	17,4	20,4
	Total	426	85,2	100,0
Missing	System	74	14,8	
Total		500	100,0	

Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	229	45,8	53,9
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	97	19,4	22,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	3	,6	,7
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	8	1,6	1,9
	Még soha nem használta	88	17,6	20,7
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

On-line tv csatornák, adások beállítása

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	222	44,4	52,2
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	80	16,0	18,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	17	3,4	4,0
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	2	,4	,5
	Még soha nem használta	104	20,8	24,5
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	215	43,0	50,8
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	87	17,4	20,6
	Online segítséggel tudja elvégezni	14	2,8	3,3
	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	7	1,4	1,7
	Még soha nem használta	100	20,0	23,6
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Önállóan el tudja végezni	172	34,4	40,8
	Ismerőse segítségével el tudja végezni	109	21,8	25,8
	Online segítséggel tudja elvégezni	15	3,0	3,6

	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	3	,6	,7
	Még soha nem használta	123	24,6	29,1
	Total	422	84,4	100,0
Missing	System	78	15,6	
Total		500	100,0	

A rangsor nem változik számottevően a százalékos megoszlás alapján, az átlagértéknél kialakultakhoz képest. Összességében a minta alig több mint a fele mondta azt, hogy önállóan tud elektronikus ügyintézészt végrehajtani (59,1%) vagy elektronikus banki szolgáltatásokat használni (59,9%). Alkalmazásokat letölteni mobiltelefonra (53,9%) vagy on-line tv csatornákat, adásokat beállítani (52,2%) még kevesebben tudnak önállóan elvégezni. A legkevesebben az információ megosztó rendszereket (pl. google drive, dropbox, wetransfer) (50,8%) vagy az online közös munkát (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) (40,8%) képesek elvégezni. Ezt a két legkevésbé használt funkció, a válaszadók közül 23,6% és 29,1%-a még soha nem használta ezt a lehetőséget az internetnek. A többi item esetében is 20% fölötti a soha nem használók aránya a mintában.

Ennek megfelelően az utolsó harmadban található funkciókhoz tartozó jártasságokat *átlag felhasználói szint feletti jártasságoknak* nevezhetjük.

A felhasználói jártassági szint és a szociológiai háttérváltozók közti összefüggések vizsgálatának eredményei

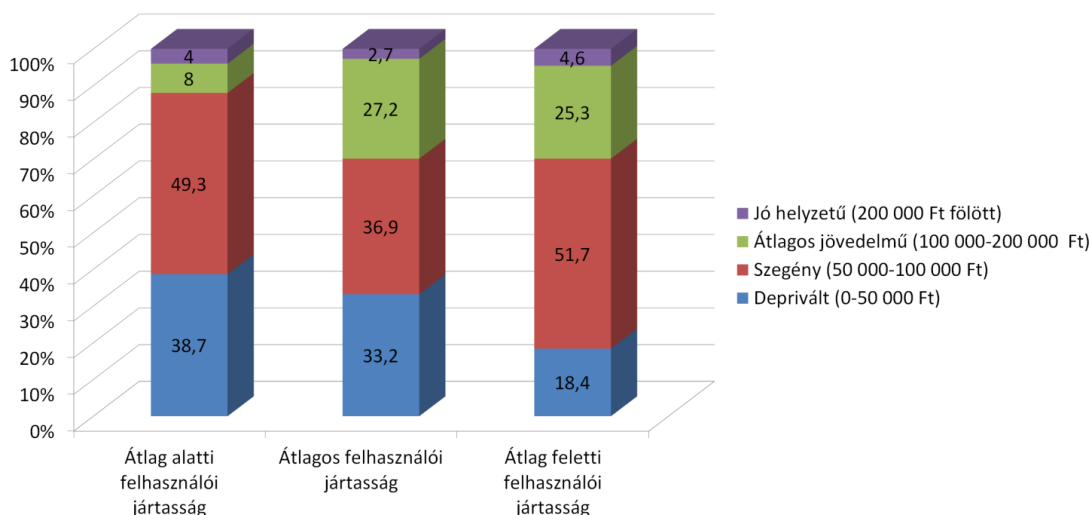
Az új változóként bevezetett felhasználói jártasság szintet és szociológiai háttérváltozókat keresztábrákkal vizsgáltuk, a szignifikanciaszint 0,05 alatti a következő változók összefüggésében: **jövedelem, életkor, település hierarchia, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás.**

Mind az öt vizsgált változó esetén szignifikáns összefüggést találtunk, ezeket mutatjuk be a következőkben keresztábrák és diagramok segítségével.

Jövedelem és felhasználói jártassági szint összefüggése

Felhasználói jártasság * Jövedelmi kategóriák Crosstabulation							
			Jövedelmi kategóriák				Total
			Deprivált (0-50 000 Ft)	Szegény (50 000- 100 000 Ft)	Átlagos jövedelmű (100 000- 200 000 Ft)	Jó hely- zetű (200 000 Ft fölött)	
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	29	37	6	3	75
		% within Fel- használói jártas- ság	38,7%	49,3%	8,0%	4,0%	100,0%
	Átlagos	Count	110	122	90	9	331
		% within Fel- használói jártas- ság	33,2%	36,9%	27,2%	2,7%	100,0%
	Átlag feletti	Count	16	45	22	4	87
		% within Fel- használói jártas- ság	18,4%	51,7%	25,3%	4,6%	100,0%
Total	Count	155	204	118	16	493	
	% within Fel- használói jártas- ság	31,4%	41,4%	23,9%	3,2%	100,0%	

Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és **jövedelmi kategóriák** vizsgálata során. A kérdőív jövedelmi kategóriáit a KSH adatai alapján csoportosítottuk.

Felhasználói jártasság és jövedelmi kategóriák kapcsolata (N=493) (sig. < 0,05)

Ha a fenti ábra átlagos felhasználói jártasság oszlopát tekintjük, körülbelül harmadannyian, vagyis hasonló arányban depriváltak, szegények, illetve átlagos jövedelműek. Átlag feletti összefüggések kategóriájában az arány a következő elmozdulást mutatja, a szegények aránya nő, a depriváltaké csökken, az átlagos és jó jövedelműeké némiképp nő. Az átlag alatti csoportban ugyanez az eltolódás fordítva látható, vagyis a legszegényebb csoportok aránya nő, és a jó helyzetűeké csökken.

Tehát az átlag feletti felhasználói csoportban vannak a legkevesebben a depriváltak közül és a legtöbbben az átlagos és jó jövedelműek, ez az átlag alatti felhasználói csoportban épp fordítva van.

Életkor és felhasználói jártassági szint összefüggése

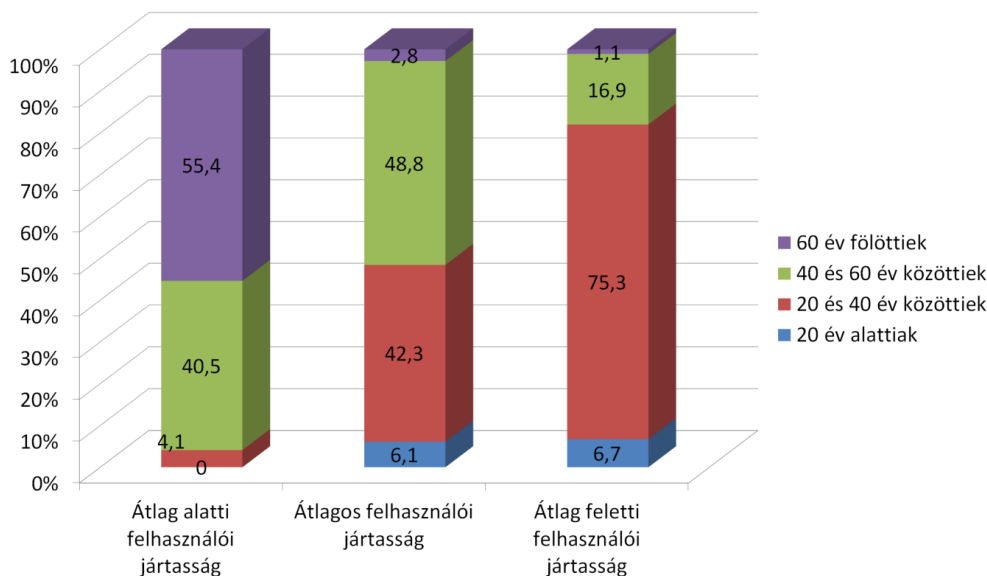
Felhasználói jártasság * Életkor szerint csoportosítva Crosstabulation							
			Életkor				Total
			20 év alattiak	20 és 40 év közöttiek	40 és 60 év közöttiek	60 év fölöttiek	
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	0	3	30	41	74
		% within Felhasználói jártasság	0,0%	4,1%	40,5%	55,4%	100,0%
	Átlagos	Count	20	138	159	9	326
		% within Felhasználói jártasság	6,1%	42,3%	48,8%	2,8%	100,0%
	Átlag feletti	Count	6	67	15	1	89
		% within Felhasználói jártasság	6,7%	75,3%	16,9%	1,1%	100,0%
Total		Count	26	208	204	51	489
		% within Felhasználói jártasság	5,3%	42,5%	41,7%	10,4%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	239,287 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	198,979	6	,000

Linear-by-Linear Association	131,753	1	,000
N of Valid Cases	489		

Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és az életkor változóinak vizsgálatánál.

Felhasználói jártasság és életkor kapcsolata (N=489) (sig. < 0,05)

A fenti diagramon láthatjuk, hogy az átlagos felhasználói szinten nem meglepő módon a 20 és 40, valamint a 40 és 60 év közöttiek csoportját találjuk közel azonos arányban. Átlag feletti szinten a 20 és 40 év közöttiek magasan felülreprezentáltak. Átlag alatti jártasság esetén ugyanez a korcsoport nem fordul elő a vizsgált kategóriában, ugyanakkor magas arányban a 40 és 60, valamint a 60 év fölötti korcsoportokat találjuk. 20 év alatti átlag alatti felhasználói jártassággal rendelkező nem volt a vizsgálati korpuszban.

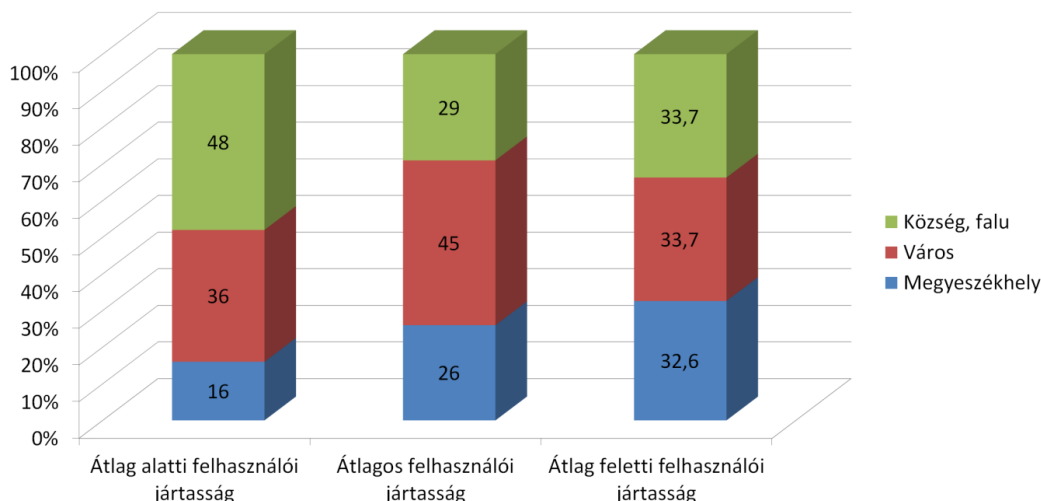
Település hierarchia és felhasználói jártassági szint összefüggése

Felhasználói jártasság * Lakóhely község, falu csoportosítva Crosstabulation						
			Lakóhely			Total
			megyeszékhely	város	község, falu	
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	12	27	36	75
		% within Felhasználói jártasság	16,0%	36,0%	48,0%	100,0%
	Átlagos	Count	86	149	96	331
		% within Felhasználói jártasság	26,0%	45,0%	29,0%	100,0%
	Átlag feletti	Count	29	30	30	89
		% within Felhasználói jártasság	32,6%	33,7%	33,7%	100,0%
Total		Count	127	206	162	495
		% within Felhasználói jártasság	25,7%	41,6%	32,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,004 ^a	4	,007
Likelihood Ratio	13,771	4	,008
Linear-by-Linear Association	6,065	1	,014

N of Valid Cases	495		

Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és a **település hierarchia** csoportjainak vizsgálata során. A kérdőív települési kategóriáit a KSH adatai alapján hoztuk létre.

Felhasználói jártasság és lakóhely kapcsolata (N=495) (sig. < 0,05)

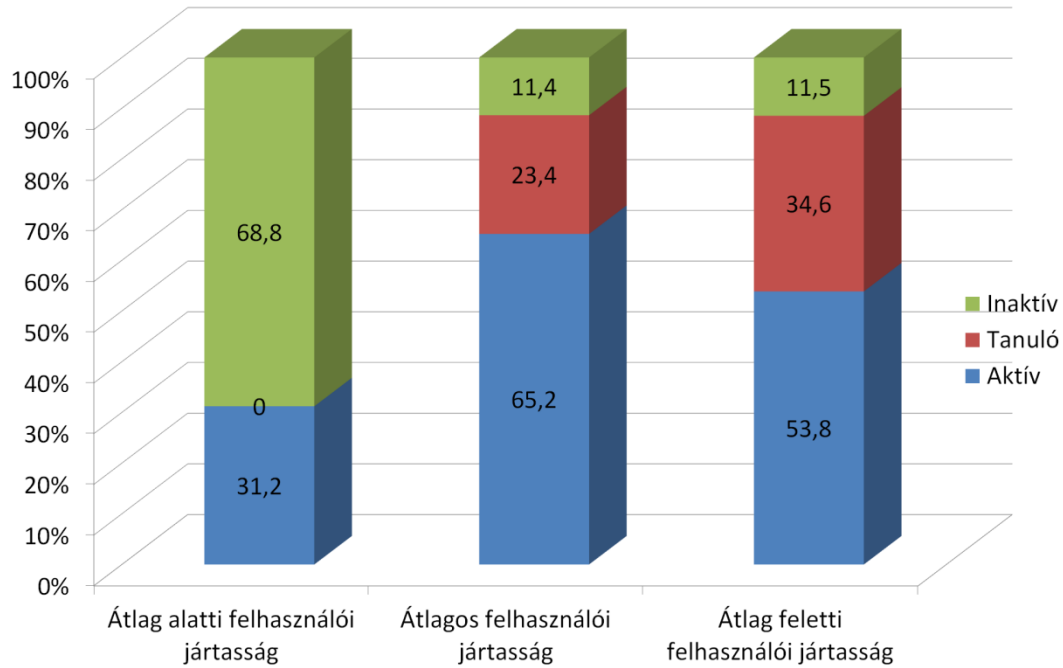
Érdekes, hogy átlag feletti felhasználói jártassági csoportban a minta közel azonos arányban oszlik meg. Átlagos felhasználói jártasság esetén a város, míg az átlag alatti felhasználói kategóriában a községek és falvak válaszadói képviseltették magukat nagyobb arányban.

Gazdasági aktivitás és felhasználói jártassági szint összefüggése

		Gazdasági aktivitás			Total	
		aktívak	tanuló	inaktívak		
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	20	0	44	64
		% within Felhasználói jártasság	31,2%	0,0%	68,8%	100,0%
	Átlagos	Count	189	68	33	290
		% within Felhasználói jártasság	65,2%	23,4%	11,4%	100,0%
	Átlag feletti	Count	42	27	9	78
		% within Felhasználói jártasság	53,8%	34,6%	11,5%	100,0%
Total		Count	251	95	86	432
		% within Felhasználói jártasság	58,1%	22,0%	19,9%	100,0%

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	120,721 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	107,774	4	,000
Linear-by-Linear Association	29,652	1	,000
N of Valid Cases	432		

Szintén szignifikáns eredményt mutatunk be a **gazdasági aktivitás** és a felhasználói jártasság összefüggésében.

Felhasználói jártasság és gazdasági aktivitás kapcsolata (N=495) (sig. < 0,05)

Fontos, hogy a gazdasági aktivitás és a felhasználói jártasság kapcsolata milyen képet mutat. A gazdasági aktivitást a kérdőívben 9 attribútummal fedtük le, ebből három kategóriát alakítottunk az adatfeldolgozás során – aktív, inaktív, tanuló. Az aktív kategóriába került az alkalmazott, vállalkozó, nyugdíj mellett dolgozik, az inaktív kategóriába a munkanélküli álláskereső, GYES, GYED, alkalmi munkás, nyugdíjas, eltartott, a tanuló csoportot pedig külön kezeltük.

Az alacsony jártassággal rendelkezők 31 százaléka aktív, míg 68,8 százaléka inaktív és egyetlen olyan válaszadónk sem volt a mintánkban aki tanulóként alacsony jártassággal rendelkezne. Átlagos csoportban az imént bemutatotthoz képest az aktívak és tanulók aránya nő és az inaktívaké körülbelül hatodára csökken. Átlag felett a tanulók aránya nő, az inaktívaké ugyanolyan és az aktív gazdasági csoporthoz tartozóké némiképp csökken.

Iskolai végzettség és felhasználói jártassági szint összefüggése

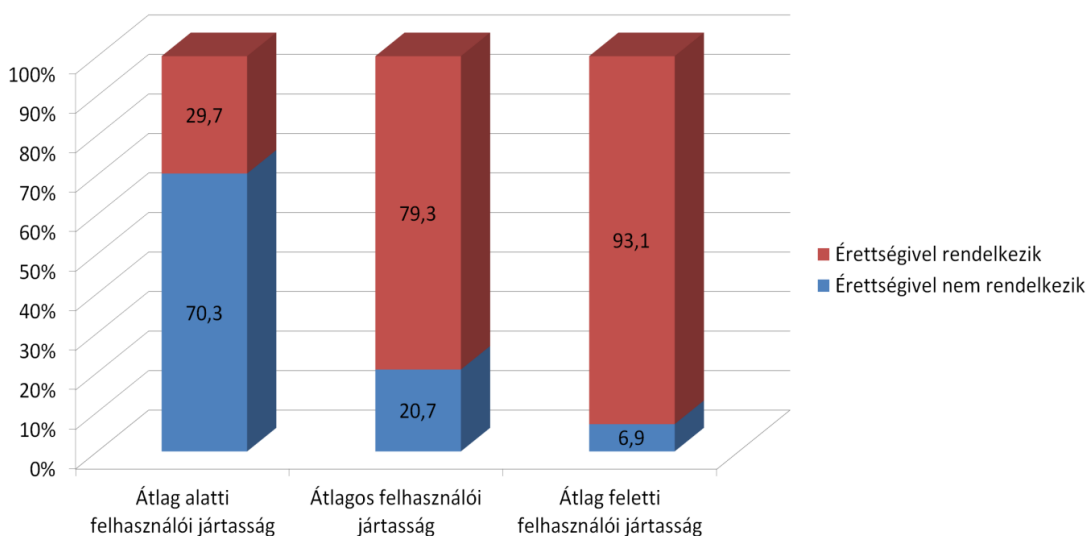
Felhasználói jártasság * Iskolai végzettség Crosstabulation			Iskolai végzettség				
			8 ált. vagy kisebb	10 évf. és szakma	érettségi	érettségi és szakma	főiskola, egyetem
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	21	31	4	11	7
		% within Felhasználói jártasság	28,4%	41,9%	5,4%	14,9%	9,5%
	Átlagos	Count	12	57	65	108	91
		% within Felhasználói jártasság	3,6%	17,1%	19,5%	32,4%	27,3%
	Átlag feletti	Count	1	5	29	20	31
		% within Felhasználói jártasság	1,2%	5,8%	33,7%	23,3%	36,0%
Total		Count	34	93	98	139	129
		% within Felhasználói jártasság	6,9%	18,9%	19,9%	28,2%	26,2%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	122,867 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	106,735	8	,000
Linear-by-Linear Association	54,933	1	,000
N of Valid Cases	493		

Felhasználói jártasság * Iskolai végzettség dichotóm Crosstabulation					
			Iskolai végzettség dichotóm		Total
			Érettségivel nem rendelkezik	Érettségivel rendelkezik	
Felhasználói jártasság	Átlag alatti	Count	52	22	74
		% within Felhasználói jártasság	70,3%	29,7%	100,0%
	Átlagos	Count	69	264	333
		% within Felhasználói jártasság	20,7%	79,3%	100,0%
	Átlag feletti	Count	6	81	87
		% within Felhasználói jártasság	6,9%	93,1%	100,0%
Total		Count	127	367	494
		% within Felhasználói jártasság	25,7%	74,3%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	97,396 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	89,598	2	,000
Linear-by-Linear Association	79,184	1	,000
N of Valid Cases	494		

Statistikailag szignifikáns összefüggést találtunk a felhasználói jártasság és **iskolai végzettség** vizsgálata során. Kutatásunkban az iskolai végzettséget 11 attribútummal fedtük le, melyeket előbb öt csoportba, majd dichotóm változóvá alakítva is szignifikáns összefüggést találtunk a két változó között.

Felhasználói jártasság és iskolai végzettség kapcsolata (N=494) (sig. < 0,05)

Az érettségivel nem rendelkezők 70,3 százaléka átlag alatti felhasználói jártassággal rendelkezik, és mindössze 29,3 százaléka rendelkezik érettségivel. Ez az arány fordított az átlagos felhasználói szinten. Átlag feletti jártassági kategóriában magasan felülreprezentáltak az érettségizettek.

Összegzésként megállapítható, hogy az infokommunikációs eszközök terjedése és használata a hagyományos értelemben az egyenlőtlenség általános leíró kategóriái - iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, település hierarchia, jövedelem - hasonló összefüggéseket mutat, mint az elméletben bemutatott. Vagyis az offline meglévő hagyományos egyenlőtlenségi tényezők újratermelődnek, kimutathatók online térben is.

5. FEJEZET - INTERNET HASZNÁLATI SZOKÁSOK VIZSGÁLATA – MIRE ÉS MILYEN GYAKRAN HASZNÁLJÁK A NETET?

A 18. kérdésben azt szerettük volna megtudni, hogy mire használják az internetet és az egyéb elektronikus eszközöket illetve, hogy milyen gyakran teszik ezt a vizsgálati korpuszba került válaszadók. A válaszlehetőségek között a 16. kérdésben is szerepeltetett húsz itemet használtuk, amelyekre vonatkozóan ott megkérdeztük, hogy milyen jártasságokkal rendelkeznek. Így összehasonlíthatóvá válik, hogy a gyakori használat és a jártasság között van-e összefüggés.

A kérdőív válaszainak kódolásánál a *naponta, gyakran* az 1-es értéket, a *ritkán, soha* a 2-es értéket kapta. A válaszok átlag szerinti megoszlását a következő táblázat mutatja.

A használati szokás megoszlása átlagok alapján

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlap megtalálása	425	1,00	2,00	1,1247	,33077
E-mail olvasása	425	1,00	2,00	1,1482	,35575
Szövegírás számítógépen	424	1,00	2,00	1,2948	,45650
Képek, dokumentumok letöltése	423	1,00	2,00	1,3073	,46193
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)	424	1,00	2,00	1,3514	,47798
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	423	1,00	2,00	1,4113	,49266
Linkek küldése, fogadása	423	1,00	2,00	1,4468	,49775
SMS küldés	425	1,00	2,00	1,4588	,49889
Programok megtalálása, letöltése, használat	421	1,00	2,00	1,4964	,50058
Nyomtatás internetes oldalról	424	1,00	2,00	1,5189	,50023
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	420	1,00	2,00	1,5833	,49359
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	424	1,00	2,00	1,5873	,49291
E-mail fiók létrehozása	422	1,00	2,00	1,6232	,48515
Skype használata	425	1,00	2,00	1,6329	,48257
Elektronikus ügyintézés (pl. pályázat)	424	1,00	2,00	1,6722	,46998
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	418	1,00	2,00	1,6746	,46907

Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	422	1,00	2,00	1,6754	,46880
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	423	1,00	2,00	1,7636	,42538
Mobil-névjegyártya fogadása	420	1,00	2,00	1,8119	,39125
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	2,00	1,8259	,37966

A fenti táblázatban a kérdőívben szerepeltetett egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet láthatjuk. Az egyes itemekre adott válaszok átlaga 1,12 – 1,82 között alakult, alacsony szórás értékek mellett.

Az itemeket két csoportba sorolhatjuk az átlagok alapján a 1,12 – 1,49 közötti átlagokat a gyakran használt funkciókba, az 1,51 – 1,82 közötti átlagokhoz tartozó itemeket pedig ritkán használt funkciókba.

Kilenc item esetében találunk 1,5 alatti átlagot, tehát ezeket a funkciókat használják gyakran, akár naponta. Ezen itemek között megtaláljuk az átlag alatti felhasználói szint funkcióit, tehát láthatjuk, hogy ezen tevékenységekkel kapcsolatban magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók és gyakran is használják ezeket.

A gyakran használt funkciók között találunk olyanokat is - *Videó megosztó használata* (pl.: youtube, indavideo, vimeo), *Közösségi portál használata* (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása), *Linkek küldése, fogadása, Programok megtalálása, letöltése, használat* - amelyekre vonatkozóan nem rendelkeznek magas jártassági szinttel a felhasználók, pedig gyakran használják ezeket.

Az eszközhasználatra vonatkozóan az eredményeket százalékos megoszlás alapján is megnézhetjük.

Az első kilenc itemre vonatkozó válaszok százalékos megoszlása

<i>E-mail olvasása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	258	51,6	60,7
	Gyakran	104	20,8	24,5
	Ritkán	49	9,8	11,5
	Soha	14	2,8	3,3
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

<i>Honlap megtalálása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	243	48,6	57,2
	Gyakran	129	25,8	30,4
	Ritkán	42	8,4	9,9
	Soha	11	2,2	2,6
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

<i>Szövegírás számítógépen</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	171	34,2	40,3
	Gyakran	128	25,6	30,2
	Ritkán	89	17,8	21,0

	Soha	36	7,2	8,5
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	144	28,8	34,0
	Gyakran	131	26,2	30,9
	Ritkán	97	19,4	22,9
	Soha	52	10,4	12,3
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>Képek, dokumentumok letöl- tése</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	127	25,4	30,0
	Gyakran	166	33,2	39,2
	Ritkán	98	19,6	23,2
	Soha	32	6,4	7,6
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

<i>Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	125	25,0	29,6
	Gyakran	124	24,8	29,3
	Ritkán	103	20,6	24,3
	Soha	71	14,2	16,8
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

<i>Linkek küldése, fogadása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	111	22,2	26,2
	Gyakran	123	24,6	29,1
	Ritkán	132	26,4	31,2
	Soha	57	11,4	13,5
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

<i>SMS küldés</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	91	18,2	21,4
	Gyakran	139	27,8	32,7
	Ritkán	151	30,2	35,5
	Soha	44	8,8	10,4
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	

Total	500	100,0	

<i>Programok megtalálása, le- töltése, használat</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	89	17,8	21,1
	Gyakran	123	24,6	29,2
	Ritkán	155	31,0	36,8
	Soha	54	10,8	12,8
	Total	421	84,2	100,0
Missing	System	79	15,8	
Total		500	100,0	

Ha a naponta és gyakran százalékos megoszlást összeadjuk, akkor láthatjuk, hogy 85 százalék fölött olvasnak emailt és böngésznek honlapokat. Szintén gyakran 70 százalék körül írnak szövegeket és töltenek le képeket, dokumentumokat, használnak videó megosztó rendszereket a vizsgálati mintában szereplők.

A százalékos megoszlás alapján a mintában szereplők inkább ritkán használnak videó megosztó rendszereket, közösségi portálokat, küldnek vagy fogadnak linkeket, küldnek sms-t és töltenek le programokat. Ezen funkciók százalékos megoszlása 60 százalék alatt van.

A második csoportba az 1,51 – 1,82 közötti átlagokhoz tartozó tizenegy item funkcióikat ritkán vagy soha nem használják a vizsgálati korpuszba került válaszadók.

A csoport itemjei a következők:

- Nyomtatás internetes oldalról
- Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen
- Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)
- E-mail fiók létrehozása
- Skype használása
- Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)
- Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra
- Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)
- Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)
- Mobil-névjegykártya fogadása
- On-line tv csatornák, adások beállítása

Ha ezeket a funkciókat összehasonlítjuk a jártassági szintekkel, akkor azt látjuk, hogy részben az átlagos, részben az átlag fölötti felhasználói jártasságba tartozó itemeket találjuk meg itt. Tehát ezen tevékenységekkel, funkciókkal kapcsolatban átlagos és magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók és ritkán vagy soha nem is használják ezeket.

A funkciók százalékos megoszlása a következőképpen alakult.

<i>Nyomtatás internetes oldalról</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	74	14,8	17,5
	Gyakran	130	26,0	30,7
	Ritkán	167	33,4	39,4
	Soha	53	10,6	12,5
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>Dokumentumok, képek meg- osztása on-line felületen</i>		Frequency	Percent	Valid Percent

Valid	Naponta	61	12,2	14,5
	Gyakran	114	22,8	27,1
	Ritkán	162	32,4	38,6
	Soha	83	16,6	19,8
	Total	420	84,0	100,0
Missing	System	80	16,0	
Total		500	100,0	

<i>Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	27	5,4	6,4
	Gyakran	148	29,6	34,9
	Ritkán	107	21,4	25,2
	Soha	142	28,4	33,5
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>E-mail fiók létrehozása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	74	14,8	17,5
	Gyakran	85	17,0	20,1
	Ritkán	156	31,2	37,0
	Soha	107	21,4	25,4
	Total	422	84,4	100,0
Missing	System	78	15,6	
Total		500	100,0	

<i>Skype használása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	58	11,6	13,6
	Gyakran	98	19,6	23,1
	Ritkán	163	32,6	38,4
	Soha	106	21,2	24,9
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

<i>Elektronikus ügyintézés (pl. pályázatra)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	27	5,4	6,4
	Gyakran	112	22,4	26,4
	Ritkán	170	34,0	40,1
	Soha	115	23,0	27,1
	Total	424	84,8	100,0
Missing	System	76	15,2	
Total		500	100,0	

<i>Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	44	8,8	10,5
	Gyakran	92	18,4	22,0
	Ritkán	134	26,8	32,1

	Soha	148	29,6	35,4
	Total	418	83,6	100,0
Missing	System	82	16,4	
Total		500	100,0	

<i>Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	54	10,8	12,8
	Gyakran	83	16,6	19,7
	Ritkán	134	26,8	31,8
	Soha	151	30,2	35,8
	Total	422	84,4	100,0
Missing	System	78	15,6	
Total		500	100,0	

<i>Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	41	8,2	9,7
	Gyakran	59	11,8	13,9
	Ritkán	155	31,0	36,6
	Soha	168	33,6	39,7
	Total	423	84,6	100,0
Missing	System	77	15,4	
Total		500	100,0	

<i>Mobil-névjegyártya fogadása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	24	4,8	5,7
	Gyakran	55	11,0	13,1
	Ritkán	192	38,4	45,7
	Soha	149	29,8	35,5
	Total	420	84,0	100,0
Missing	System	80	16,0	
Total		500	100,0	

<i>On-line tv csatornák, adások beállítása</i>		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Naponta	22	4,4	5,2
	Gyakran	52	10,4	12,2
	Ritkán	186	37,2	43,8
	Soha	165	33,0	38,8
	Total	425	85,0	100,0
Missing	System	75	15,0	
Total		500	100,0	

A százalékos megoszlás alapján azt láthatjuk, hogy 60 százalék alattiak a - *Nyomtatás internetes oldalról, Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen, Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)* -, ezeket a funkciókat használják a vizsgálati korpuszba került válaszadók a legritkábban.

A funkciók közül az - *E-mail fiók létrehozása, Skype használata, Elektronikus ügyintézés (pl. pályázatra, Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra, Információ megosztó rendszerek hasz-*

nálata (pl. google drive, dropbox, wetransfer – 60 és 70 százalék között mozog, tehát a vizsgált minta inkább ritkán vagy nem használja ezeket a tevékenységeket.

Az itemek közül a legkevésbé az - *Online közös munka* (pl.: google dokumentumok online szerkesztése), *Mobil-névjegykártya fogadása*, *On-line tv csatornák*, *adások beállítása* – funkciókat használják gyakran.

A soha nem használt kategóriában a legkiemelkedőbb az online közös munka, ezt a válaszadók 39,7 százaléka soha nem használta.

Ha a jártassági csoportokkal hasonlítjuk össze az eszköz használatának gyakoriságát, akkor azt látjuk, hogy az átlagos és átlag feletti jártassági szinthez tartozó itemeket találjuk a második csoportban. Tehát ezeket a tevékenységeket inkább ritkán vagy soha nem végzik a válaszadók és ezekhez kapcsolódik magas jártassági szint.

Olyan funkciókat találunk itt amelyek a hasznos használati indexhez is tartoznak – elektronikus banki szolgáltatások, ügyintézés, alkalmazások letöltése, online munka – de ezeket ritkán használják a mintában szereplők és magas jártassági szint is kapcsolódik hozzá.

Összességében a leggyakoribb tevékenységek az email írás, olvasás, honlapok böngészése, szövegek szerkesztése, írása számítógépen, a legritkábban végzett tevékenységek a mobil-névjegy fogadás, online tv csatornák beállítása, de legkevésbé az online közös munka a jellemző a vizsgálati korpuszba került válaszadók körében.

A gyakori és ritka IKT tevékenységek és a szociológiai háttérváltozók közti összefüggések vizsgálatának eredményei

Megvizsgáltuk, hogy az IKT tevékenységek a gyakoriságon és százalékos megoszláson túl, milyen összefüggést mutatnak a különböző szociológiai változók mentén. Ezzel is árnyalva a képet a kapott eredmények tükrében. Az IKT tevékenységeket és szociológiai háttérváltozókat keresztábrákkal vizsgáltuk, az elfogadott szignifikanciaszint 0,05 alatti. A következő szociológiai háttérváltozók összefüggésében vizsgáltunk és a következőkben ezeket mutatjuk be: **életkor, gazdasági aktivitás, iskolai végzettség, jövedelem.**

(3., 4., 5. mellékletek)

A gyakori IKT tevékenységek és szociológiai háttérváltozók összefüggései

Elsőként az előző fejezetben a leggyakrabban végzett tevékenységek szignifikáns összefüggéseit emeljük ki - *email írás, olvasása, honlap megtalálása, szövegírás számítógépen.* Az **életkor** tekintetében sok változóval szignifikáns összefüggést találtunk, ezeket mutatjuk be a következőkben keresztábrák segítségével.

Életkor szerint csoportosítva * E-mail olvasása dich Crosstabulation					
			E-mail olvasása		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	23	3	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	88,5%	11,5%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	193	13	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	93,7%	6,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	132	44	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	75,0%	25,0%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	7	3	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	70,0%	30,0%	100,0%
Total		Count	355	63	418
		% within Életkor szerint csoportosítva	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,901 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,670	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,605	1	,000
N of Valid Cases	418		

Szignifikáns összefüggést találtunk az életkor és az email olvasás, írás tevékenység között. A táblából láthatjuk, hogy minden életkori kategóriában 70 százalék fölött használják ezt a funkciót, tehát nagyon gyakran, de a legkiemelkedőbb a 20 és 40 év közötti életkor, ahol 90 százalék fölötti az arány.

Életkor szerint csoportosítva * Honlap megtalálása_dich Crosstabulation					
			Honlap megtalálása		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	26	0	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	195	11	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	94,7%	5,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	134	42	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	76,1%	23,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	10	0	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
Total		Count	365	53	418
		% within Életkor szerint csoportosítva	87,3%	12,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,135 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,600	3	,000
Linear-by-Linear Association	21,788	1	,000
N of Valid Cases	418		

A honlapok megtalálása is szignifikáns összefüggést mutat az életkori csoportokkal, a táblázatból láthatjuk, hogy minden életkori csoport magas arányban használja a netet, honlapokat gyakran talál meg, ebben kiemelkedik a 20 év alatti korcsoport és a 60 év fölöttiek csoportjában nem találunk olyat, aki nem tenné ezt gyakran.

Életkor szerint csoportosítva * Szövegírás számítógépen dich Crosstabulation					
			Szövegírás számítógépen		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	17	8	25
		% within Életkor szerint csoportosítva	68,0%	32,0%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	172	34	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	83,5%	16,5%	100,0%

	zöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	83,5%	16,5%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	102	74	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	58,0%	42,0%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
Total	Count		294	123	417
	% within Életkor szerint csoportosítva		70,5%	29,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,011 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,222	3	,000
Linear-by-Linear Association	24,532	1	,000
N of Valid Cases	417		

Szintén a gyakori tevékenységek közé tartozik a számítógépen való szövegírás, de láthatjuk a táblázatban, hogy az életkor emelkedésével az arány csökken, vagyis minél idősebb valaki annál ritkábban teszi ezt és minél fiatalabb, annál gyakrabban szerkeszt, ír számítógépen, kiemelkedik itt is a 20 és 40 év közöttiek csoportja.

A leggyakrabban végzett tevékenységek - *email írás, olvasása, honlap megtalálása, szövegírás számítógépen* – szignifikáns összefüggést mutatnak **a gazdasági aktivitással** is.

Ezeket mutatjuk be a következőkben.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * E-mail olvasása dich Crosstabulation					
			E-mail olvasása		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktív	Count	193	41	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	82,5%	17,5%	100,0%
	tanuló	Count	91	4	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	95,8%	4,2%	100,0%
	inaktív	Count	31	11	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	73,8%	26,2%	100,0%
Total		Count	315	56	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,891 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	16,210	2	,000
Linear-by-Linear Association	,046	1	,831
N of Valid Cases	371		

A gazdasági aktivitás szempontjából kiegyenlítettek a vizsgált csoportok, a vizsgálati mintába került válaszadók gyakran használják az emailt, de kiemelkedik a tanulók csoportja ebben is.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Honlap megtalálása dich Crosstabulation					
			Honlap megtalálása		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktív	Count	188	46	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	80,3%	19,7%	100,0%
	tanuló	Count	93	2	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	97,9%	2,1%	100,0%
	inaktív	Count	38	4	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	90,5%	9,5%	100,0%
Total		Count	319	52	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	86,0%	14,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,067 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	22,930	2	,000
Linear-by-Linear Association	10,666	1	,001
N of Valid Cases	371		

A honlapok megtalálása, böngészése is szignifikáns összefüggést mutat a gazdasági aktivitással, de hasonló arányokat találunk a mintában az aktív, inaktív és tanulók csoportjában, kiemelkedik kissé itt is a tanulók csoportja.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Szövegírás számítógépen dich Crosstabulation					
			Szövegírás számítógépen		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktívak	Count	152	82	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	65,0%	35,0%	100,0%
	tanuló	Count	84	10	94
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	89,4%	10,6%	100,0%
	inaktívak	Count	21	21	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	257	113	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	69,5%	30,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,285 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	30,314	2	,000
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	370		

A számítógépesen való szövegírás tekintetében a szignifikáns összefüggést a tanulók csoportjával találjuk. A tanulók 89,4 százaléka gyakran használja ezt a funkciót. Az inaktívak fele-fele arányban, az aktívak kicsit többen gyakrabban használják, mint nem.

A leggyakrabban végzett tevékenységek - *email írás, olvasása, honlap megtalálása, szövegírás számítógépen* – szignifikáns összefüggést mutatnak **az iskolai végzettséggel** is.

Ezeket mutatjuk be a következőkben.

Crosstab					
			E-mail olvasása		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	9	5	14
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	64,3%	35,7%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	38	24	62
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	61,3%	38,7%	100,0%
	érettségi	Count	91	3	94
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	96,8%	3,2%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	101	29	130
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	77,7%	22,3%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	121	1	122
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	99,2%	0,8%	100,0%
	Total	Count	360	62	422
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	85,3%	14,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	68,140 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	75,042	4	,000
Linear-by-Linear Association	29,222	1	,000
N of Valid Cases	422		

Az iskolai végzettség és az email írás, olvasás között szignifikáns összefüggést találtunk. A mintában mindenki inkább gyakran teszi ezt, de kiemelkedik az érettségizettek csoportja 96,8 illetve a főiskolát, egyetemet végzettek csoportja 99,2 százalékkal.

Crosstab					
			Honlap megtalálása		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	13	1	14
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	92,9%	7,1%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	48	15	63
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	76,2%	23,8%	100,0%
	érettségi	Count	91	3	94
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	96,8%	3,2%	100,0%

		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	96,8%	3,2%	100,0%
	érettségi szakma és	Count	103	26	129
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	79,8%	20,2%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	114	8	122
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	93,4%	6,6%	100,0%
Total	Count		369	53	422
	% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával		87,4%	12,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,925 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	27,318	4	,000
Linear-by-Linear Association	1,800	1	,180
N of Valid Cases	422		

A honlapok megtalálása és böngészése is szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A táblázatban láthatjuk, hogy ezt leggyakrabban a 8 általános vagy annál kevesebb (92,9 százalék), az érettségizett (96,8 százalék) és a főiskolát, egyetemet végzettek (93,4 százalék) teszik. Érdekes, hogy a szakmával rendelkezők, akár 10 évfolyamhoz vagy érettségihez köthetően kevésbé gyakran böngésznek honlapokat.

Crosstab					
			Szövegírás számítógépen		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	7	6	13
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	53,8%	46,2%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	22	40	62
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	35,5%	64,5%	100,0%
	érettségi	Count	80	14	94
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	85,1%	14,9%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	78	52	130
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	60,0%	40,0%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	109	13	122
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	89,3%	10,7%	100,0%

Total	Count	296	125	421
	% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	70,3%	29,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	75,361 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	76,649	4	,000
Linear-by-Linear Association	30,850	1	,000
N of Valid Cases	421		

Szignifikáns összefüggést mutat a számítógépen való szövegírás és az iskolai végzettség is. Az érettségizettek és főiskolát, egyetemet végzettek csoportja teszi ezt gyakran, legkevésbé a 10 évfolyamot és szakmát végzettek szerkesztenek szöveget számítógépen.

A leggyakrabban végzett tevékenységek - *email írás, olvasása, honlap megtalálása, szövegírás számítógépen* – szignifikáns összefüggést mutatnak **a jövedelemmel** is.

Ezeket mutatjuk be a következőkben.

Crosstab					
			E-mail olvasása		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	98	29	127
		% within Jövedelmi kategóriák	77,2%	22,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	149	18	167
		% within Jövedelmi kategóriák	89,2%	10,8%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	99	13	112
		% within Jövedelmi kategóriák	88,4%	11,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	12	3	15
		% within Jövedelmi kategóriák	80,0%	20,0%	100,0%
Total		Count	358	63	421
		% within Jövedelmi kategóriák	85,0%	15,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,772 ^a	3	,021
Likelihood Ratio	9,320	3	,025
Linear-by-Linear Association	3,938	1	,047
N of Valid Cases	421		

Szignifikáns összefüggést mutat a jövedelem az email olvasással, de a táblázatban láthatjuk, hogy egyformán gyakran teszik a különböző jövedelmi kategóriákba tartozók, kissé kiemelkedik ebből a szegények csoportja (89,2 százalék) és alulmarad a depriváltak csoportja (77,2 százalék).

A *honlap megtalálása és szövegírás számítógépen* itemek valamint a jövedelem kategóriák között nem találtunk szignifikáns összefüggést (lsd. 5. melléklet).

Összességében azt látjuk, hogy a gyakran használt tevékenységeket életkor szerinti megoszlásban inkább a 20 év alattiak illetve a 20 és 40 év közöttiek használják, gazdasági aktivitás

szerint pedig kiemelkedik a tanulók csoportja, az email olvasás, írás, honlapok megtalálása és szövegírás számítógépen tekintetében.

Iskolai végzettséget tekintve pedig az érettségizettek és a főiskolát, egyetemet végzettek csoportja emelkedik ki, kivéve a honlapok böngészését, ezt a 8 általános vagy az alatti végzettek is gyakran teszik.

A jövedelem kevésbé meghatározó ezekben a tevékenységekben. Az email olvasás tekintetében találtunk szignifikáns összefüggést, de százalékos megoszlás tekintetében nincs nagy eltérés abban, hogy milyen jövedelme van valakinek, mindenki gyakran olvas emailt a mintánkban.

A ritkán vagy soha nem végzett IKT tevékenységek és szociológiai háttérváltozók összefüggései

A ritkán vagy soha nem használt IKT tevékenységek és az életkor közötti - a mobil-névjegykártya fogadása, online tv csatornák, adások beállítása, online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) - szignifikáns összefüggéseket is bemutatjuk keresztábrák segítségével.

Crosstabulation					
			Mobil-névjegykártya fogadása		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	8	18	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,8%	69,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	43	163	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,9%	79,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	28	144	172
		% within Életkor szerint csoportosítva	16,3%	83,7%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	9	9
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	79	334	413
		% within Életkor szerint csoportosítva	19,1%	80,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,715 ^a	3	,126
Likelihood Ratio	7,169	3	,067
Linear-by-Linear Association	4,937	1	,026
N of Valid Cases	413		

A mobil-névjegykártya fogadása és az életkor szintén szignifikáns összefüggést mutat, az életkor előrehaladásával ennek gyakorisága csökken, a 60 év felettiak ezt sosem teszik.

Crosstabulation					
			On-line tv csatornák, adások beállítása		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint	20 év alattiak	Count	5	21	26

csoportosítva		% within Életkor szerint csoportosítva	19,2%	80,8%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	49	157	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	23,8%	76,2%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	19	157	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,8%	89,2%	100,0%
60 év fölöttiek	Count	0	10	10	
	% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%	
Total	Count	73	345	418	
	% within Életkor szerint csoportosítva	17,5%	82,5%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,315 ^a	3	,004
Likelihood Ratio	15,267	3	,002
Linear-by-Linear Association	9,855	1	,002
N of Valid Cases	418		

Az online tv csatornák, adások beállítása és az életkor között is szignifikáns összefüggést találtunk. A táblázatból láthatjuk, hogy mindenik életkori csoport ritkán illetve soha nem teszi ezt, de a 60 év fölöttiek ezt sosem teszik.

Crosstabulation					
			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	7	19	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	26,9%	73,1%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	65	141	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	31,6%	68,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	28	146	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	16,1%	83,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
Total	Count	100	316	416	
	% within Életkor szerint csoportosítva	24,0%	76,0%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,671 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	18,178	3	,000
Linear-by-Linear Association	11,925	1	,001

N of Valid Cases	416		

Az online közös munka az egyik legritkábban végzett tevékenységek között szerepelt a rangsorban és szignifikáns összefüggést mutat az életkorral is. Minden korcsoportban magas a soha nem használók aránya, de kiemelkedik a 60 év fölöttiek, egyetlen olyan válaszadónk sem volt a mintában, aki ezt használná. Online közös munkára legtöbben a 20 és 40 év közöttiek használják a netet.

A ritkán vagy soha nem használt IKT tevékenységek és a **gazdasági aktivitás** közötti - a mobil-névjegykártya fogadása, online tv csatornák, adások beállítása, online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) - szignifikáns összefüggéseket is bemutatjuk keresztábrák segítségével.

A mobil-névjegykártya fogadása és a gazdasági aktivitás között nem találtunk összefüggést (ld. 3. melléklet).

Crosstabulation					
			On-line tv csatornák, adások beállítása		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktívák	Count	35	199	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	15,0%	85,0%	100,0%
	tanuló	Count	23	72	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,2%	75,8%	100,0%
	inaktívák	Count	4	38	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	9,5%	90,5%	100,0%
Total		Count	62	309	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	16,7%	83,3%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,915 ^a	2	,052
Likelihood Ratio	5,790	2	,055
Linear-by-Linear Association	,048	1	,827
N of Valid Cases	371		

A gazdasági aktivitás és az on-line tv beállítása között is szignifikáns összefüggést találtunk, ezt leggyakrabban a tanulók teszik a mintánkból.

Crosstabulation					
			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktívák	Count	44	188	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	19,0%	81,0%	100,0%

	tanuló	Count	34	61	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,8%	64,2%	100,0%
	inaktív	Count	6	36	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	14,3%	85,7%	100,0%
Total		Count	84	285	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	22,8%	77,2%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,788 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	12,129	2	,002
Linear-by-Linear Association	,888	1	,346
N of Valid Cases	369		

A gazdasági aktivitás és az online közös munka között is szignifikáns összefüggés van, de érdekes módon nem munkára használják gyakran, nem az aktívakra jellemző, hanem a tanulók csoportjára, tehát inkább az oktatáshoz, tanuláshoz kapcsolható.

A ritkán vagy soha nem használt IKT tevékenységek és **a iskolai végzettség** közötti - *a mobil-névjegykaartya fogadása, online tv csatornák, adások beállítása, online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)* - szignifikáns összefüggéseket is bemutatjuk keresztábrák segítségével.

A mobil-névjegykaartya fogadása és az online tv csatornák beállítása valamint az iskolai végzettség között nem találtunk összefüggést (lsd. 4. melléklet).

Crosstab					
			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	0	14	14
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	0,0%	100,0%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	7	54	61
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	11,5%	88,5%	100,0%
	érettségi	Count	28	66	94
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	29,8%	70,2%	100,0%
érettségi és szakma	Count	25	105	130	
	% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	19,2%	80,8%	100,0%	
főiskola, egyetem		Count	38	83	121

		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	31,4%	68,6%	100,0%
Total	Count		98	322	420
	% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával		23,3%	76,7%	100,0%
Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)		
Pearson Chi-Square	16,874 ^a	4	,002		
Likelihood Ratio	20,493	4	,000		
Linear-by-Linear Association	8,073	1	,004		
N of Valid Cases	420				

Az online közös munka és az iskolai végzettség között szignifikáns összefüggést találunk. Láthatjuk, hogy a 8 általános vagy az alatti végzettséggel rendelkezők ezt soha nem használják, leggyakrabban - bár ők is inkább ritkán -, az érettségizettek (29,8 százalékban) és a főiskolát, egyetemet végzettek (31,4 százalékban) végeznek online közös munkát.

Összességében a ritkán használt tevékenységek között felülreprezentáltak a 60 év fölöttiek életkor szerinti megoszlásban, gazdasági aktivitás tekintetében pedig inkább a tanulók használják ezeket a funkciókat.

Iskolai végzettség tekintetében csak az online közös munka mutatott szignifikáns összefüggést, ezt inkább a főiskolát, egyetemet végzettek használják.

A jövedelem nem mutat szignifikáns összefüggést egyik itemmel sem, tehát nem valószínű, hogy ezek használatát a jövedelem befolyásolja.

A hasznos IKT tevékenységek és szociológiai háttérváltozók összefüggései

A szakirodalom alapján *hasznosnak definiált tevékenységek* között is találunk fontos összefüggéseket az *életkorral, gazdasági aktivitással, iskolai végzettséggel és jövedelemmel* kapcsolatban. A hasznos tevékenységek között találjuk az *alkalmazások letöltését, az információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer), linkek küldése, fogadása, elektronikus banki szolgáltatások használatát, az elektronikus ügyintézés.*

Az *alkalmazások letöltése* megkönnyíthetik a hétköznapi életben a tájékozódást, az ügyintézés, a tanuláshoz kapcsolódó információkhoz való hozzáférést, egészséges életmódhoz kapcsolódó tartalmak megtalálását, használatát.

Crosstabulation					
			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	14	12	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,8%	46,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	87	117	204
		% within Életkor szerint csoportosítva	42,6%	57,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	32	139	171
		% within Életkor szerint csoportosítva	18,7%	81,3%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10

		% within Életkor szerinti csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
Total	Count		133	278	411
		% within Életkor szerinti csoportosítva	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,680 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,369	3	,000
Linear-by-Linear Association	33,436	1	,000
N of Valid Cases	411		

Szignifikáns összefüggést találtunk az alkalmazások letöltése és az életkori csoportok között, a táblázatból láthatjuk, hogy a 20 év alattiak és a 20 és 40 év közöttiek majdnem fele fele arányban teszik ezt gyakran illetve ritkán, de ez az arány az életkor előrehaladtával megváltozik, a 60 év felettiak egyáltalán nem használják.

Az alkalmazások letöltése és a gazdasági aktivitás, iskolai végzettség és jövedelem között nem találtunk szignifikáns összefüggést (lsd. 3., 4., 5. mellékletek).

Crosstabulation					
			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerinti csoportosítva	20 év alattiak	Count	8	18	26
		% within Életkor szerinti csoportosítva	30,8%	69,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	74	131	205
		% within Életkor szerinti csoportosítva	36,1%	63,9%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	55	119	174
		% within Életkor szerinti csoportosítva	31,6%	68,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10
		% within Életkor szerinti csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
Total		Count	137	278	415
		% within Életkor szerinti csoportosítva	33,0%	67,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,025 ^a	3	,110
Likelihood Ratio	9,099	3	,028
Linear-by-Linear Association	1,877	1	,171
N of Valid Cases	415		

Az információmegosztó rendszerek (dropbox, drive) használata és az életkor között nem találunk szignifikáns összefüggést, de a táblázat adataiból láthatjuk, azt a tendenciát, hogy 70 százalék körüli minden életkori csoport esetében a soha nem használók aránya, de a 60 év fölöttiek esetén ezt egyáltalán nem használják. Az információ megosztó rendszerek nagyban meg-

könnyítik az információk egyszerű továbbítását, akár az egyidejű közös munka lehetőségét is megteremti, de ezt a vizsgálati korpuszba került válaszadók ezt nem használják.

Az információ megosztó rendszerek használatának gyakorisága és a gazdasági aktivitás, iskolai végzettség és jövedelem között nem találtunk szignifikáns összefüggést (ld. 3., 4., 5. mellékletek).

Crosstabulation					
			Linkek küldése, fogadása		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	144	62	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	69,9%	30,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	62	112	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	35,6%	64,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
Total		Count	233	183	416
		% within Életkor szerint csoportosítva	56,0%	44,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,112 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	65,698	3	,000
Linear-by-Linear Association	59,024	1	,000
N of Valid Cases	416		

A linkek küldése, fogadása és az életkor között is szignifikáns összefüggést találtunk, kiemelkedik a táblázatból, hogy a 20 év alattiak gyakran teszik ezt, de a 60 évfölöttiek 70 százalékos arányban soha. A linkek küldése és fogadása nagyon meggyorsítja az információ-továbbítást, akár munkáról, akár szórakozásról van szó.

Crosstabulation					
			Linkek küldése, fogadása		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	aktívák	Count	90	142	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,8%	61,2%	100,0%
	tanuló	Count	85	10	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	89,5%	10,5%	100,0%
	inaktívák	Count	22	20	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	52,4%	47,6%	100,0%

Total	Count	197	172	369
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	53,4%	46,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,587 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	77,919	2	,000
Linear-by-Linear Association	25,433	1	,000
N of Valid Cases	369		

A linkek fogadása és küldése a gazdasági aktivitással is mutat összefüggést, a táblázatban láthatjuk, hogy kiemelkedik a tanulók csoportja, ők 89,5 százalékban gyakran használják ezt a funkciót.

Crosstab					
			Linkek küldése, fogadása		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	11	3	14
		% within Iskolai végzettség	78,6%	21,4%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	19	41	60
		% within Iskolai végzettség	31,7%	68,3%	100,0%
	érettségi	Count	75	19	94
		% within Iskolai végzettség	79,8%	20,2%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	56	74	130
		% within Iskolai végzettség	43,1%	56,9%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	72	50	122
		% within Iskolai végzettség	59,0%	41,0%	100,0%
Total		Count	233	187	420
		% within Iskolai végzettség	55,5%	44,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	47,997 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	50,243	4	,000
Linear-by-Linear Association	,001	1	,977
N of Valid Cases	420		

A linkek fogadása, küldése szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. Leggyakrabban a 8 általános vagy az alatti végzettséggel illetve az érettségizettek használják ezt a funkciót. Legritkábban a 10 évfolyamhoz kapcsolódó szakmai végzettséggel rendelkezők használják a linkek küldését, fogadását.

A linkek küldése, fogadás és a jövedelem között nem találtunk szignifikáns összefüggést (lsd. 5. melléklet).

Crosstab					
			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	1	24	25
		% within Életkor szerint csoportosítva	4,0%	96,0%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	110	96	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,4%	46,6%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	60	116	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	34,1%	65,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	173	244	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	41,5%	58,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,380 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	37,051	3	,000
Linear-by-Linear Association	1,517	1	,218
N of Valid Cases	417		

Az elektronikus banki szolgáltatások használata és az életkor között is szignifikáns összefüggést találunk. A táblázatból láthatjuk, hogy ezt a 20 év alattiak és a 60 év fölöttiek nem használják magas arányban, de a 20 és 40 év közöttiek igen, a mintánk több mint fele gyakran használja. A szolgáltatások kialakításánál érdemes ezt az eredményt figyelembe venni és korcsoportok szerint differenciáltan alakítani ezeket.

Az elektronikus banki szolgáltatások a gazdasági aktivitással nem mutat szignifikáns összefüggést (lsd. 3. melléklet).

Crosstab						
			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total	
			gyakran	soha		
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	0	14	14	
		% within Iskolai végzettség	0,0%	100,0%	100,0%	
	10 évf. és szakma	Count	13	49	62	
		% within Iskolai végzettség	21,0%	79,0%	100,0%	
	érettségi		Count	40	53	93
			% within Iskolai végzettség			

		% within Iskolai végzettség	43,0%	57,0%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	44	86	130
		% within Iskolai végzettség	33,8%	66,2%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	76	46	122
		% within Iskolai végzettség	62,3%	37,7%	100,0%
Total		Count	173	248	421
		% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	41,1%	58,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,758 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	51,340	4	,000
Linear-by-Linear Association	33,273	1	,000
N of Valid Cases	421		

Az elektronikus banki szolgáltatások használata szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A 8 általános vagy az alatti végzettséggel rendelkezők egyáltalán nem használják ezt a funkciót. A leggyakrabban a főiskolát, egyetemet végzettek e-bankolnak az interneten, 62,3 százalékban.

Crosstab					
			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	33	93	126
		% within Jövedelmi kategóriák	26,2%	73,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	74	94	168
		% within Jövedelmi kategóriák	44,0%	56,0%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	57	54	111
		% within Jövedelmi kategóriák	51,4%	48,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	9	6	15
		% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%
Total	Count	173	247	420	
	% within Jövedelmi kategóriák	41,2%	58,8%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,191 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	19,728	3	,000
Linear-by-Linear Association	17,825	1	,000

N of Valid Cases	420		

Az e-bank szolgáltatás használatának gyakorisága és a jövedelem szignifikáns összefüggést mutat. A táblázatban láthatjuk, hogy minél magasabb jövedelmi csoportot vizsgálunk annál gyakrabban használja az elektronikus banki szolgáltatást.

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	4	22	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	15,4%	84,6%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	83	123	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	40,3%	59,7%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	50	125	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,6%	71,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	139	278	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	33,3%	66,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,843 ^a	3	,013
Likelihood Ratio	11,366	3	,010
Linear-by-Linear Association	1,044	1	,307
N of Valid Cases	417		

Az elektronikus ügyintézés funkció és az életkor között szignifikáns összefüggést találunk. A táblázatban láthatjuk, hogy a 20 év alattiak 84,6 százalékban soha nem használják ezt a tevékenységet, pedig ez egyre gyakoribb az ügyintézők során, hogy ügyeinket elektronikusan kell intézni pályázatok, iskolai jelentkezések, különböző ügyintézők esetén (időpontfoglalás, jegyrendelés, elektronikus napló, útlevel, személyi iratok igénylés, stb.). A 20 és 40 év közöttiek is csak 40 százalékban használják. Ezt érdemes figyelembe venni az elektronikus ügyfélkapuk, e-adóbevallások, elektronikus pályázati űrlapok bevezetésekor.

Az elektronikus ügyintézés nem mutat szignifikáns összefüggést a gazdasági aktivitással (lsd. 3. melléklet).

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	0	14	14
		% within Iskolai végzettség	0,0%	100,0%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	6	55	61
		% within Iskolai végzettség	9,8%	90,2%	100,0%

	érettségi	Count	30	64	94
		% within Iskolai végzettség	31,9%	68,1%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	40	90	130
		% within Iskolai végzettség	30,8%	69,2%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	61	61	122
		% within Iskolai végzettség	50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count	137	284	421	
	% within Iskolai végzettség	32,5%	67,5%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,221 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	44,645	4	,000
Linear-by-Linear Association	33,547	1	,000
N of Valid Cases	421		

Az elektronikus ügyintézés használata szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A 8 általános vagy az alatti végzettséggel rendelkezők egyáltalán nem használják ezt a funkciót. A leggyakrabban a főiskolát, egyetemet végzettek intézik ügyeiket az interneten, de ez a csoport is 50-50 százalékban teszi ezt gyakran vagy soha.

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	20	107	127
		% within Jövedelmi kategóriák	15,7%	84,3%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	61	106	167
		% within Jövedelmi kategóriák	36,5%	63,5%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	46	65	111
		% within Jövedelmi kategóriák	41,4%	58,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	9	6	15
		% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%
Total		Count	136	284	420
		% within Jövedelmi kategóriák	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,745 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,311	3	,000
Linear-by-Linear Association	23,852	1	,000
N of Valid Cases	420		

Az elektronikus szolgáltatások használatának gyakorisága és a jövedelem szignifikáns összefüggést mutat. A táblázatban láthatjuk, hogy minél magasabb jövedelmi csoportot vizsgálunk annál gyakrabban használják az interneten az elektronikus ügyintézés funkciót.

A hasznos tevékenységek használata is összefüggést mutat az életkorral, minél fiatalabb valaki annál valószínűbb hogy hasznos tevékenységeket is végez az interneten. Gazdasági aktivitás tekintetében a tanulók csoportja mutat szignifikáns összefüggést a hasznos tevékenységekkel. Iskolai végzettség és jövedelem tekintetében csak az e-bank és e-ügyintézés kapcsán találunk szignifikáns összefüggést. Minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége illetve a jövedelme annál valószínűbb, hogy használ e-bank és e-ügyintézés funkciókat a neten.

Egyéb összefüggések az IKT tevékenységek és szociológiai változók között

Érdekes összefüggéseket találtunk olyan tevékenységek esetén is, amelyek az átlagok és százalékos megoszlás alapján nem voltak a rangsor elején vagy végén, de differenciálják az ismereteinket az eredmények.

Szignifikáns összefüggéseket találtunk az **életkor** és **gazdasági aktivitás** tekintetében is sok változó esetén.

Ilyen például az sms küldés. A mintában szereplők több mint 50 százaléka gyakran, akár naponta teszi.

Crosstabulation					
			SMS küldés dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	15	11	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	57,7%	42,3%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	133	73	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	64,6%	35,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	79	97	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	44,9%	55,1%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
Total	Count	227	191	418	
	% within Életkor szerint csoportosítva	54,3%	45,7%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,032 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	30,952	3	,000
Linear-by-Linear Association	18,653	1	,000
N of Valid Cases	418		

A kereszt táblában láthatjuk, hogy a statisztikailag szignifikáns összefüggést találtunk az sms írás funkció és az életkor változójának vizsgálata során. Láthatjuk, hogy a 40 és 60 év közöttiek fele és a 60 év felettek egyáltalán nem írnak sms-t. Leggyakrabban a 20-40 év közöttiek írnak sms-t. Fontos lehet ezt a telefonok kialakításánál és a szolgáltatások megtervezésénél figyelembe venni.

Az sms küldés és gazdasági aktivitás között nem találtunk szignifikáns összefüggést (ld. 3. melléklet).

Életkor szerint csoportosítva * E-mail fiók létrehozása dich Crosstabulation					
			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	20	6	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	76,9%	23,1%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	88	117	205
		% within Életkor szerint csoportosítva	42,9%	57,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	49	125	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,2%	71,8%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	1	9	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,0%	90,0%	100,0%
Total	Count	158	257	415	
	% within Életkor szerint csoportosítva	38,1%	61,9%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,286 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	29,925	3	,000
Linear-by-Linear Association	26,728	1	,000
N of Valid Cases	415		

Az email fiók létrehozása és az életkor is mutat szignifikáns összefüggést, a táblázatból láthatjuk, hogy a 20 év alattiak gyakran teszik ezt 80 százalékos körüli arányban, de a 60 év fölöttiekre ugyanez fordítva jellemző, ők 90 százalékban ritkán illetve soha nem teszik. Valószínű, hogy ők azok akik ismerősük segítségével tudják ezt a funkciót elvégezni és csak egy email címmel rendelkeznek.

Az email fiók létrehozása a gazdasági aktivitással is mutat szignifikáns összefüggést (ld. 3. melléklet), itt a tanulók csoportja a kiemelkedő, ők használják ezt leggyakrabban.

Életkor szerint csoportosítva * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich Crosstabulation					
			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	149	56	205
		% within Életkor szerint csoportosítva	72,7%	27,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	68	107	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	38,9%	61,1%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	4	6	10
		% within Életkor szerint csoportosítva			

		% within Életkor szerinti csoportosítva	40,0%	60,0%	100,0%
Total	Count		245	171	416
		% within Életkor szerinti csoportosítva	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,587 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	61,647	3	,000
Linear-by-Linear Association	54,018	1	,000
N of Valid Cases	416		

A közösségi portálok használata és az életkor között szignifikáns összefüggés találtunk, a táblázatból láthatjuk, hogy az életkor előrehaladtával a használat gyakorisága csökken. A 20 év alattiak 92,3 százaléka naponta használja, ez az arány a 60 év fölöttiek esetében 40 százalékos csupán.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich Crosstabulation					
			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	112	121	233
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	48,1%	51,9%	100,0%
	tanuló	Count	80	15	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,2%	15,8%	100,0%
	inaktív	Count	21	21	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		213	157	370
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		57,6%	42,4%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,198 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	40,667	2	,000
Linear-by-Linear Association	8,315	1	,004
N of Valid Cases	370		

A közösségi portálok használata és a gazdasági aktivitás között szintén szignifikáns az összefüggés és itt is kiemelkedik a tanulók csoportja, leggyakrabban ők használják a közösségi portálokat ismerőseik felkutatására, megosztásokra.

Életkor szerint csoportosítva * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich Crosstabulation					
			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	164	42	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	79,6%	20,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	78	97	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	44,6%	55,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	5	5	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	271	146	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	65,0%	35,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	60,936 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	63,168	3	,000
Linear-by-Linear Association	53,382	1	,000
N of Valid Cases	417		

A videó megosztó rendszerek használata (pl. youtube) az életkorral szintén szignifikáns összefüggést mutat, hasonlóan ahogy a közösségi oldalak használatánál láttuk, itt is jellemzően itt is a 20 év alattiak használják a videó megosztó rendszereket gyakran, az idősebbek kevésbé.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich Crosstabulation					
			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	128	106	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,7%	45,3%	100,0%
	tanuló	Count	83	12	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	87,4%	12,6%	100,0%
	inaktívak	Count	23	19	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,8%	45,2%	100,0%
Total		Count	234	137	371

	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	63,1%	36,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,364 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	36,421	2	,000
Linear-by-Linear Association	6,283	1	,012
N of Valid Cases	371		

A video megosztó rendszerek használata (pl. youtube) a gazdasági aktivitással szintén szignifikáns összefüggést mutat, a táblázatban láthatjuk, hogy a tanulók használják ezeket gyakran a mintában.

A gazdasági aktivitás még a *képek, dokumentumok letöltésével* is szignifikáns összefüggést mutat, a tanulók felülreprezentáltak ebben is, 92,6 százalékuk használja ezt a funkciót gyakran (lsd. 3. melléklet).

		% within Életkor szerint csoportosítva	4,0%	96,0%	100,0%
20 és 40 év közöttiek	Count		110	96	206
	% within Életkor szerint csoportosítva		53,4%	46,6%	100,0%
40 és 60 év közöttiek	Count		60	116	176
	% within Életkor szerint csoportosítva		34,1%	65,9%	100,0%
60 év fölöttiek	Count		2	8	10
	% within Életkor szerint csoportosítva		20,0%	80,0%	100,0%
Total	Count		173	244	417
	% within Életkor szerint csoportosítva		41,5%	58,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,380 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	37,051	3	,000
Linear-by-Linear Association	1,517	1	,218
N of Valid Cases	417		

Az elektronikus banki szolgáltatások használata és az életkor között is szignifikáns összefüggést találunk. A táblázatból láthatjuk, hogy ezt a 20 év alattiak és a 60 év fölöttiek nem használják magas arányban, de a 20 és 40 év közöttiek igen, a mintánk több mint fele gyakran használja. A szolgáltatások kialakításánál érdemes ezt az eredményt figyelembe venni és korcsoportok szerint differenciáltan alakítani ezeket.

Az elektronikus banki szolgáltatások a gazdasági aktivitással nem mutat szignifikáns összefüggést (lsd. 3. melléklet).

Crosstab

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	0	14	14
		% within Iskolai végzettség	0,0%	100,0%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	13	49	62
		% within Iskolai végzettség	21,0%	79,0%	100,0%
	érettségi	Count	40	53	93
		% within Iskolai végzettség	43,0%	57,0%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	44	86	130
		% within Iskolai végzettség	33,8%	66,2%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	76	46	122
		% within Iskolai végzettség	62,3%	37,7%	100,0%
Total	Count	173	248	421	
	% within Iskolai végzettség phd egyetem, főiskolával	41,1%	58,9%	100,0%	
Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)		
Pearson Chi-Square	45,758 ^a	4	,000		
Likelihood Ratio	51,340	4	,000		
Linear-by-Linear Association	33,273	1	,000		
N of Valid Cases	421				

Az elektronikus banki szolgáltatások használata szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A 8 általános vagy az alatti végzettséggel rendelkezők egyáltalán nem használják ezt a funkciót. A leggyakrabban a főiskolát, egyetemet végzettek e-bankolnak az interneten, 62,3 százalékban.

Crosstab					
			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	33	93	126
		% within Jövedelmi kategóriák	26,2%	73,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	74	94	168
		% within Jövedelmi kategóriák	44,0%	56,0%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	57	54	111
		% within Jövedelmi kategóriák	51,4%	48,6%	100,0%

	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	9	6	15
		% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%
Total		Count	173	247	420
		% within Jövedelmi kategóriák	41,2%	58,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,191 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	19,728	3	,000
Linear-by-Linear Association	17,825	1	,000
N of Valid Cases	420		

Az e-bank szolgáltatás használatának gyakorisága és a jövedelem szignifikáns összefüggést mutat. A táblázatban láthatjuk, hogy minél magasabb jövedelmi csoportot vizsgálunk annál gyakrabban használja az elektronikus banki szolgáltatást.

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	4	22	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	15,4%	84,6%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	83	123	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	40,3%	59,7%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	50	125	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,6%	71,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	139	278	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	33,3%	66,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,843 ^a	3	,013
Likelihood Ratio	11,366	3	,010
Linear-by-Linear Association	1,044	1	,307
N of Valid Cases	417		

Az elektronikus ügyintézés funkció és az életkor között szignifikáns összefüggést találtunk. A táblázatban láthatjuk, hogy a 20 év alattiak 84,6 százalékban soha nem használják ezt a tevékenységet, pedig ez egyre gyakoribb az ügyintézők során, hogy ügyeinket elektronikusan kell intézni pályázatok, iskolai jelentkezések, különböző ügyintézők esetén (időpontfoglalás, jegyrendelés, elektronikus napló, útlevel, személyi iratok igénylés, stb.). A 20 és 40 év közöttiek is csak 40 százalékban használják. Ezt érdemes figyelembe venni az elektronikus ügyfélkapuk, e-adóbevallások, elektronikus pályázati űrlapok bevezetésekor.

Az elektronikus ügyintézés nem mutat szignifikáns összefüggést a gazdasági aktivitással (Isd. 3. melléklet).

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kisebb	Count	0	14	14
		% within Iskolai végzettség	0,0%	100,0%	100,0%
	10 évf. és szakma	Count	6	55	61
		% within Iskolai végzettség	9,8%	90,2%	100,0%
	érettségi	Count	30	64	94
		% within Iskolai végzettség	31,9%	68,1%	100,0%
	érettségi és szakma	Count	40	90	130
		% within Iskolai végzettség	30,8%	69,2%	100,0%
	főiskola, egyetem	Count	61	61	122
		% within Iskolai végzettség	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	137	284	421
		% within Iskolai végzettség	32,5%	67,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,221 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	44,645	4	,000
Linear-by-Linear Association	33,547	1	,000
N of Valid Cases	421		

Az elektronikus ügyintézés használata szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A 8 általános vagy az alatti végzettséggel rendelkezők egyáltalán nem használják ezt a funkciót. A leggyakrabban a főiskolát, egyetemet végzettek intézik ügyeiket az interneten, de ez a csoport is 50-50 százalékban teszi ezt gyakran vagy soha.

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	20	107	127
		% within Jövedelmi kategóriák	15,7%	84,3%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	61	106	167
		% within Jövedelmi kategóriák	36,5%	63,5%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	46	65	111
		% within Jövedelmi kategóriák	41,4%	58,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft)	Count	9	6	15
		% within Jövedelmi kategóriák			

	fölött)	% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%
Total		Count	136	284	420
		% within Jövedelmi kategóriák	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,745 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,311	3	,000
Linear-by-Linear Association	23,852	1	,000
N of Valid Cases	420		

Az elektronikus szolgáltatások használatának gyakorisága és a jövedelem szignifikáns összefüggést mutat. A táblázatban láthatjuk, hogy minél magasabb jövedelmi csoportot vizsgálunk annál gyakrabban használják az interneten az elektronikus ügyintézés funkciót.

A hasznos tevékenységek használata is összefüggést mutat az életkorral, minél fiatalabb valaki annál valószínűbb hogy hasznos tevékenységeket is végez az interneten. Gazdasági aktivitás tekintetében a tanulók csoportja mutat szignifikáns összefüggést a hasznos tevékenységekkel. Iskolai végzettség és jövedelem tekintetében csak az e-bank és e-ügyintézés kapcsán találtunk szignifikáns összefüggést. Minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége illetve a jövedelme annál valószínűbb, hogy használ e-bank és e-ügyintézés funkciókat a neten.

6. FEJEZET - AZ INTERNET ÉS AZ IKT ESZKÖZÖK HASZNOS HASZNÁLATI SZOKÁSA

Az eszközhasználati és internet használati szokásokat a tevékenység típusai alapján is vizsgáltuk. Megnéztük, hogy egyes tevékenységek végzése mennyire jellemző a mintánk válaszadói között. *A kérdőívben a tevékenységeket úgy határoztuk meg, hogy azok alkalmasak lehetnek a bourdieu-i tőkék megszerzésére is akár.* A használati szokásból még nem tudjuk meg, hogy valóban konvertálják is az interneten megszerzhető erőforrásokat, csak azt tudjuk meg, hogy használják-e úgy a válaszadók az internetet és az IKT eszközöket, hogy az akár alkalmas lehet a tőkefajták megszerzésére és a mindennapok világában való hasznosításra. A tőkekonverzió esetében arra kérdeztünk rá, hogy volt-e már olyan, hogy az interneten szerzett előnyöket az „off line” életben hasznosította. Itt arra kérdeztünk rá, hogy milyen tevékenységekre használják az internetet.

A harminc itemből álló kérdéscsoport állításait 1-től ötig kellett értékelnie a válaszadóknak, ahol az 1-es jelölte az egyáltalán nem jellemző és az 5-ös teljes mértékben jellemző kategóriát.

A harminc itemből álló kérdéscsoport kérdései közül kettő módusza 3, a többi kérdésben döntöttek a válaszadók valamelyik irányban.

A különböző tőkefajtákhoz tartozó itemek hasonló arányban kerültek a kérdőívbe. A kulturális itemekből 9, a gazdasági itemekből 10, és a kapcsolati itemekből 11 került kérdőívbe.

Legalacsonyabb arányban a párkeresésre, párkapcsolat kialakításra és fenntartására használják az internetet, itt a szórás értéke is alacsony, legmagasabb arányban pedig a közösségi oldalakat használják a válaszadóink, itt a szórás nagy.

Ha egyenként megnézzük az itemeket sok izgalmas információt találhatunk, már az egyszerű százalékos elemzés során is. Az itemeket a tőke kategóriák szerint mutatjuk be, amelyek megszerzésére alkalmas az adott tevékenység a szakirodalom szerint.

Az internet használati szokások egyszerű százalékos megoszlásának bemutatása

A gazdasági itemek bemutatása

A gazdasági kategóriába 10 item került. Az internetet *munkakeresésre használók* arányait nézve az alábbi táblázatot kapjuk:

Az internetet munkakeresésére használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	184	36,8	43,5	43,5
	kicsit jellemző	62	12,4	14,7	58,2
	közepesen jellemző	88	17,6	20,8	79,0
	jellemző	52	10,4	12,3	91,3
	nagyon jellemző	37	7,4	8,7	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A legmagasabb arányban az egyáltalán nem jellemző kategóriába kerültek a válaszadók. A jellemző és nagyon jellemző kategóriák együtt sem érik el azok arányát, akik álláskeresésre nem használják az internetet. Nagyon jellemző ez a tevékenység 7,4 százalékra és jellemző 10,4 százalékra. Közepesen jellemző 17,6 százalékra, ami azért lehet jelentős ebben az esetben, mert ha valaki nem utasítja el teljesen ezt a tevékenységet, az jelentheti, hogy volt már olyan, hogy így keresett munkát, vagy megtenné, ha abba a helyzetbe kerülne, hiszen az álláskeresés nem folyamatos tevékenység az egyénéletében – jó esetben. Pozitív olvasatban a válaszadók kevesebb, mint fele nem használja egyáltalán álláskeresésre az internetet.

A *pályák és foglalkozások megismerése* a munkapiacra való belépés első lépcsője, a megszerezhető pozícióhoz szükséges lépések tervezése és a lehetőségek felmérése. Megnéztük, hogy milyen arányban használják a válaszadók erre a tevékenységre az internetet.

Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	172	34,4	41,1	41,1
	kicsit jellemző	85	17,0	20,3	61,3
	közepesen jellemző	100	20,0	23,9	85,2
	jellemző	41	8,2	9,8	95,0
	nagyon jellemző	21	4,2	5,0	100,0
	Total	419	83,8	100,0	
Missing	System	81	16,2		
Total		500	100,0		

A pályák, foglalkozások megismerésére határozottan használja az internetet a válaszadók 5 százaléka, és további 9,8 százalék jelölte, hogy jellemző rá. Összességében nem magas azok aránya ilyen tevékenységet folytatnak az interneten. Egyáltalán nem jellemző ez a használati szokás a válaszadók 41,1 százalékára. A középső kategóriát, a közepesen jellemző válaszlehetőséget 23,9 százaléka választotta a mintának. Gondolhatjuk, hogy ez a tevékenység az élet egy adott periódusában jellemző általában az emberekre, amikor fiatalon pályát választ. A mai, munkavállalás szempontjából bizonytalan világban hasznos lehetne a pályák, foglalkozások megismerése más életciklusban is.

A *pályaválasztási ismeretek* tekintetében is hasonló arányokat találunk. A pályák világának megismerése után a pályaválasztás a következő lépcsőfok a munkaerő-piacra lépés előtt. Az alábbi táblázaton azt láthatjuk, hogy milyen arányban használják a mintába bekerült válaszadók az internetet a pályaválasztáshoz szükséges információk megszerzésére.

Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	223	44,6	52,8	52,8
	kicsit jellemző	75	15,0	17,8	70,6
	közepesen jellemző	72	14,4	17,1	87,7
	jellemző	26	5,2	6,2	93,8
	nagyon jellemző	26	5,2	6,2	100,0
	Total	422	84,4	100,0	
Missing	System	78	15,6		
Total		500	100,0		

A nagyon jellemző és jellemző kategóriában egyaránt 6,2 százalékot találunk, 17,1 százalék jelölte, hogy közepesen jellemző rá ez a tevékenység, és a válaszadók több mint fele egyáltalán nem használja az internetet abból, hogy információkat szerezzen pályaválasztáshoz. Itt újra felmerülhet, hogy egy adott életszakasz kérdése ez, a minta azon alanyai, akik nem ebben ilyen életszakaszban vannak, nyilván nem is használják erre az internetet. Érdekes lehet majd megnézni, hogy a pályaválasztás előtt állók közül milyen arányú a pályaválasztási célú internet használat.

Ha az *iskolaválasztáshoz szükséges információk* megismerése céljából való internet használat arányát nézzük, akkor az alábbi táblázatot kapjuk.

Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	205	41,0	49,0	49,0
	kicsit jellemző	59	11,8	14,1	63,2
	közepesen jellemző	59	11,8	14,1	77,3
	jellemző	51	10,2	12,2	89,5
	nagyon jellemző	44	8,8	10,5	100,0
	Total	418	83,6	100,0	
Missing	System	82	16,4		
Total		500	100,0		

Az internetet iskolaválasztáshoz szükséges információk megszerzésére a mintába került válaszadók 10,5 százaléka használja, jellemző még ez a tevékenység a válaszadók további 12,2 százalékára. Egyáltalán nem használja az iskolákról való információszerzésre a világhálót a válaszadók csaknem fele, 49 százaléka.

A következő item nagyobb csoport számára lehet releváns, mint az eddig bemutatottak. Megnéztük, hogy milyen arányban használják az válaszadók az internetet *a pénzügyeik intézésére*.

Pénzügyeimet interneten intézem.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	155	31,0	36,6	36,6
	kicsit jellemző	44	8,8	10,4	46,9
	közepesen jellemző	55	11,0	13,0	59,9
	jellemző	90	18,0	21,2	81,1
	nagyon jellemző	80	16,0	18,9	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
Missing	System	76	15,2		
Total		500	100,0		

Ezt a tevékenységet magasabb arányban jelölték 5-ös értékkel, mint a korábbiakat. A válaszadók 18,9 százalékára nagyon jellemző, hogy az interneten intézi pénzügyeit, és további 21,2 százalékra jellemző ez a tevékenység. Összességében magasabb arányban vannak azok, akik pénzügyeiket részben vagy egészen az interneten intézik, mint akik egyáltalán nem teszik ezt. Egyáltalán nem jellemző az interneten való pénzügyi ügyintézés a minta 36,6 százalékára. A kicsit jellemző kategóriát, vagyis 4-es válaszlehetőséget a minta 10,4 százaléka, a középértéket 13 százalék választotta.

Kíváncsiak voltunk, hogy az *utazáshoz, szálláskereséshez* milyen arányban fordulnak az internet adta lehetőségekhez, használják ilyen céllal a világhálót.

Utazási kínálatot, szállást keresek.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	105	21,0	25,0	25,0
	kicsit jellemző	52	10,4	12,4	37,4
	közepesen jellemző	99	19,8	23,6	61,0
	jellemző	77	15,4	18,3	79,3
	nagyon jellemző	87	17,4	20,7	100,0
	Total	420	84,0	100,0	
Missing	System	80	16,0		
Total		500	100,0		

Az utazáshoz információszerezésre, illetve szálláskeresésre a mintából a válaszadók valamivel több, mint egyötöde használja az internetet, pontosan 20,7 százalék. Jellemző ez a tevékenység további 18,3 százalékra. Összesen tehát 39 százalék a válaszadónak használja az utazáshoz, szálláskereséshez az internet által könnyen elérhető információkat. Azok aránya, akik erre egyáltalán nem használják az internetet a válaszadók egynegyede, 25 százalék. Kicsit jellemző a válaszadók 12,4 százalékára és közepesen jellemző 23,6 százalékára.

Megnéztük azt is, hogy a *vásárlásra* milyen százalékban használják az internetet.

Vásárlásra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	117	23,4	27,9	27,9
	kicsit jellemző	90	18,0	21,5	49,4
	közepesen jellemző	80	16,0	19,1	68,5
	jellemző	79	15,8	18,9	87,4
	nagyon jellemző	53	10,6	12,6	100,0
	Total	419	83,8	100,0	
Missing	System	81	16,2		
Total		500	100,0		

A vásárlás esetében a válaszkategóriák között nagyon megoszlott a válaszok száma. Legnagyobb arányban az egyáltalán jellemző kategóriát jelölték a válaszadók. Ezt 27,9 százalék jelölte. Nagyon jellemző, hogy interneten vásárol a mintába került válaszadók 12,6 százaléka. Jellemző az internetes vásárlás a minta válaszadóinak 18,9 százalékára. Magasabb arányban vásárolnak a neten, mint amilyen arányban a pályákról információt gyűjtenek, vagy amilyen arányban állást keresnek, de alacsonyabb arányba, mint ahányan az utazáshoz, szállás kereséshez használják.

Megnéztük azt is, hogy milyen arányban használják a világhálót a *kollégákkal való kapcsolattartásra*.

Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	158	31,6	37,4	37,4
	kicsit jellemző	57	11,4	13,5	50,8

	közepesen jellemző	71	14,2	16,8	67,6
	jellemző	67	13,4	15,8	83,5
	nagyon jellemző	70	14,0	16,5	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A Kollégákkal való kapcsolattartás iteménél azt láthatjuk, hogy a minta 37,4 százalékára egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység, míg 16,5 százalékára nagyon jellemző. Jellemző a mintába került válaszadók 15,8 százalékára a neten való kapcsolattartás a munkatársakkal. Közepesen jellemző a minta 16,8 százalékára és inkább nem jellemző a minta további 13,5 százalékára. Ha megnézzük, hogy a válaszadók közül akikre nagyon jellemző és jellemző összesen milyen arányban vannak, akkor azt látjuk, hogy az így kapott 32,3 százalék is még is alacsonyabb arány, mint akik egyáltalán nem használják a kollégákkal való kapcsolattartásra az internetet (37,4%).

Kíváncsiak voltunk, hogy milyen arányban *használják munkára* az internetet a válaszadók.

Az internetet inkább munkára használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	109	21,8	26,0	26,0
	kicsit jellemző	61	12,2	14,6	40,6
	közepesen jellemző	74	14,8	17,7	58,2
	jellemző	75	15,0	17,9	76,1
	nagyon jellemző	100	20,0	23,9	100,0
	Total	419	83,8	100,0	
Missing	System	81	16,2		
Total		500	100,0		

Nagyon jellemző a minta 23,9 százalékára, hogy az internetet munkára használja, és további 17,9 százalékra jellemző ez a tevékenység. A válaszadók 26 százaléka egyáltalán nem használja munkára az internetet. Közepesen jellemző a válaszadók 17,7 százalékára és kicsit jellemző a vizsgálati korpuszba került válaszadók 14,6 százalékára a neten való munkavégzés. Érdekes, hogy magasabb arányban használják munkára az internetet, mint ahányan a kollégákkal való kapcsolattartásra. Bár nyilván nem törvényszerű, hogy a kettő együtt járjon.

Az utolsó gazdasági item az *interneten való ügyintézésre* kérdez rá.

Az internetet csak ügyintézésre használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	177	35,4	42,0	42,0
	kicsit jellemző	83	16,6	19,7	61,8
	közepesen jellemző	110		26,1	87,9
	jellemző	29		6,9	94,8
	nagyon jellemző	22	4,4	5,2	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

Az internetet kifejezetten ügyintézésre használók aránya mintánkban 6,9 százalékos arányú, és további 26,1 százalék jelölte, hogy ez a tevékenység jellemző rá. Egyáltalán nem jellemző a neten való ügyintézés a válaszadóink 42 százalékára.

Összességében, ha a gazdasági kategória itemjeinek az ötessel jelölt, vagyis nagyon jellemző kategóriáit nézzük, akkor azt találjuk, hogy a *legmagasabb arányban munkára használják* az internetet, aztán pedig az utazáshoz információra és szálláskeresésre. Ennél a két itemnél a minta valamivel több, mint egyötöde a nagyon jellemző kategóriát jelölte. *10 százalék alatti a*

nagyon jellemző kategóriát jelölők aránya a *pályaismeretre, pályaválasztásra* vonatkozó információszerzés célú internet használat, illetve a *munkakeresésre és pénzügyek* intézésére is nagyon jellemzően a minta kevesebb, mint 10 százaléka használja az internetet.

Kapcsolati itemek bemutatása

A kutatásunk elméleti háttéréből az derül ki, hogy a családon kívüli és más társadalmi rétegből érkező baráti, ismerősi kapcsolatok, vagyis a heterofil kapcsolatok, jelentősen növelik a társadalmi érvényesülés, munkaszerzés esélyeit. Azok a társadalmak, amelyekben könnyű ilyen kapcsolatokat kialakítani integráltabbak, és ez a jellemző növeli a társadalmi szolidaritást is. Az internet lehetővé teszi a társadalmi és földrajzi különbségek leküzdését, így az olyan erősen szegmentált társadalmakban is, mint amilyen Magyarország, lehetőséget ad a homofil kapcsolatok heterofil kapcsolatokra való váltásának. Ezért voltunk kíváncsiak arra a kutatásban, hogy *milyen arányban használják a válaszadóink a világhálót új kapcsolatok kialakítására*. Másrészt az erős homofil kapcsolatok nagyobb biztonságot adnak és könnyebben, kevesebb kényelmetlenséggel elérhetőek. Így arra is kíváncsiak voltunk, hogy milyen mértékben használják a mintába került egyének általában a kapcsolataik ápolására az internetet. A kapcsolati jellemzőket 11 itemmel vizsgáltuk.

Megnéztük, hogy a válaszadóink milyen arányban *használják a közösségi oldalakat*.

Közösségi oldalakat használók.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	69	13,8	16,4	16,4
	kicsit jellemző	30	6,0	7,1	23,5
	közepesen jellemző	33	6,6	7,8	31,3
	jellemző	72	14,4	17,1	48,3
	nagyon jellemző	218	43,6	51,7	100,0
	Total	422	84,4	100,0	
Missing	System	78	15,6		
Total		500	100,0		

A táblázatból az derül ki, nagyon ki, hogy magas arányban, nagyon jellemzően a mintából a válaszadóknak több mint a fele, 51,7 százalék használja a közösségi oldalakat az interneten. Ez a tevékenység további 17,5 százalékra jellemző. Összesen a nagyon jellemzően és jellemzően kategória ebben az itemben eléri a 68,8 százalékot. Az internetet a közösségi oldalakra egyáltalán nem használja a válaszadók 16,4 százaléka, kicsit jellemző ez a tevékenység 7,1 százalékra és közepesen jellemző 7,8 százalékra. Ez a magas arány lehetőséget adhat arra, hogy az internet segítségével ápolják a homofil, kialakítsák a heterofil kapcsolataikat a válaszadók. Hogy ezt megteszik-e ebből a kérdésből nem derül ki, de későbbi többváltozós elemzések érdekesek lehetnek ennek kiderítésére.

Megnéztük azt is, hogy az internetet milyen arányban használják *társkeresésre*. Ez egyrészt azért lehet érdekes, mert a mobilitás egyik útja a házassággal valósul meg, és az internet lehetőséget adhat viszonylag könnyen ilyen kapcsolat kialakítására. Másrészt a szociológiai vizsgálatok azt mutatják, hogy az a tendencia, hogy az az emberek nem szeretnek egyedül élni, így válás, vagy megözvegyülés után inkább - ha nagyobb arányban élettársi és nem házassági kapcsolat formájában is - de újra kapcsolatot építenek ki. Az is kiderül a korábbi kutatásokból, hogy a családon kívüli kapcsolatok építése éppen azoknak könnyebb, akiknek erős és nagyszámú családi kapcsolataik vannak, akik aktívak, akik jobb módúak, vagy iskolába járnak, és kisebb az esélye annak, aki inaktív, alacsony társadalmi pozíciójú, vagy a családi kapcsolatai is kisszámúak. Az internet akár kiváló lehetőség lehet azoknak, akiknek a kapcsolati networkje gyenge, vagy kisszámú.

Társkeresésére használom az internetet.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	347	69,4	82,0	82,0

	kicsit jellemző	35	7,0	8,3	90,3
	közepesen jellemző	14	2,8	3,3	93,6
	jellemző	9	1,8	2,1	95,7
	nagyon jellemző	18	3,6	4,3	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A táblázatból az derül ki, hogy mindössze 27 fő, a minta 6,4 százaléka jelölte nagyon jellemző, vagy jellemző értékkel a társkeresés tevékenységét. Ebből a nagyon jellemzőt 4,3 százalék, a jellemzőt 2,1 százalék jelölte. Egyáltalán nem használja az internetet társkeresésre a mintába került válaszadók 82 százaléka. Összességében kijelenthető, hogy nem jellemző, hogy az internetet társkeresésre használnák a válaszadóink.

Megnéztük azt is, hogy a *baráti kapcsolatok ápolás* mennyire jellemző a mintánkban.

Baráti kapcsolat fenntartására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	88	17,6	21,0	21,0
	kicsit jellemző	53	10,6	12,6	33,6
	közepesen jellemző	78	15,6	18,6	52,1
	jellemző	75	15,0	17,9	70,0
	nagyon jellemző	126	25,2	30,0	100,0
	Total	420	84,0	100,0	
Missing	System	80	16,0		
Total		500	100,0		

A baráti kapcsolatok ápolása terén azt láthatjuk, hogy nagyon jellemző a válaszadók 30 százalékára, és jellemző 17,9 százalékra. Akik tehát jellemzően használják a baráti kapcsolatok ápolására a netet, összesen majdnem a válaszadók fele, 47,9 százalék. A minta több mint egyötödére, 21 százalékra egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység, kicsit jellemző 12,6 százalékra, illetve közepesen jellemző 18,6 százalékra. Érdekes lehet, hogy magasabb arányban jelölték azt, hogy az internetet nem használják a baráti kapcsolatok ápolására, mint ahányan nem használják a közösségi oldalakat. Még ha a kevésbé jellemző alsó három kategóriát is nézzük, akkor is alacsonyabb azok aránya, akik nem tagjai közösségi oldalaknak, mint azoknak, akik nem használják a baráti kapcsolatok ápolására a netet. Érdekes lehet, hogy később, hogy mire használják vajon a közösségi oldalakat. Összességében mégis azt gondolhatjuk inkább jellemző tevékenysége a mintánkban a baráti kapcsolatok interneten való ápolása.

Még izgalmasabb kérdés, hogy *új barátságok kialakítására* milyen arányban használják az internetet. Az újbarátságok értékes, addig meg nem lévő, vagy akár az adott társadalmi pozícióban nehezen megszerezhető erőforrásokhoz juttathatnak bennünket.

Új baráti kapcsolat kialakítására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	213	42,6	50,6	50,6
	kicsit jellemző	57	11,4	13,5	64,1
	közepesen jellemző	61	12,2	14,5	78,6
	jellemző	41	8,2	9,7	88,4
	nagyon jellemző	49	9,8	11,6	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

Új barátok megszerzésére a válaszadók 11,6 százaléka használja az internetet, ami közel egyharmada a baráti kapcsolatok ápolásánál látott aránynak. További 9,7 százalékra jellemző,

hogy új baráti kapcsolatok kialakítására használja a netet. A válaszadók valamivel több, mint fele, 50,6 százaléka egyáltalán nem és további 13,5 százaléka inkább nem használja ilyen tevékenységre a világhálót. A korábbi kutatások három tendenciát találtak, amikor az internet kapcsolati jellemzőkre való hatását vizsgálták. Egyrészt alkalmasnak találták a netet a hidszerű kötések kialakítására, másrészt az internetnek elszigetelő hatását mutatták ki, harmadrészt pedig azt állapították meg, hogy az internet nem segíti az új kapcsolatok kialakítását, hanem a meglévő kapcsolatink ápolását szolgálja inkább. Ha csak ezt az egyszerű megoszlási táblázatot nézzük, akkor a mintánkban ez utóbbi tendencia látszik kirajzolódni.

Megnéztük, hogy mennyire jellemző a mintánkban, hogy *párkapcsolat kialakítására használnák* az internetet.

Párkapcsolat kialakítására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	347	69,4	82,4	82,4
	kicsit jellemző	28	5,6	6,7	89,1
	közepesen jellemző	25	5,0	5,9	95,0
	jellemző	9	1,8	2,1	97,1
	nagyon jellemző	12	2,4	2,9	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

Az alacsony arányszám a nagyon jellemző kategóriában nem meglepő a korábbi adatok fényében, hiszen társkeresésre is csak alig több mint 4 százalék használja a netet, és újbarátokat is alacsony arányban keresnek az interneten keresztül. A párkapcsolat kialakítására a válaszadóink 2,9 százaléka válaszolta, hogy nagyon jellemző rá, és további 2,1 százalék, hogy jellemző rá ez a tevékenység. Hasonló arányban vannak azok, akikre egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység, mint amilyen arányban a társkeresés esetében is láttunk. Egyáltalán nem jellemző a párkapcsolat kialakítása a neten a válaszadók 82,4 százalékára.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a *rokonok kapcsolatának ápolására* mennyire jellemző, hogy az internetet használják.

Rokoni kapcsolat fenntartására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	136	27,2	32,2	32,2
	kicsit jellemző	66	13,2	15,6	47,8
	közepesen jellemző	77	15,4	18,2	66,0
	jellemző	70	14,0	16,5	82,5
	nagyon jellemző	74	14,8	17,5	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A rokonok kapcsolatának interneten való ápolása a válaszadók 17,5 százalékára nagyon jellemző, és további 16,5 százalékra jellemző. Ez együtt csaknem annyi, amint ahányan egyáltalán nem használják ilyen célra az internetet. Akikre egyáltalán nem jellemző, hogy az interneten tartanak a kapcsolatot a rokonaikkal az a minta 32,2 százaléka. Kicsit jellemző, vagy inkább nem jellemző a válaszadók 15,6 százalékára, és közepesen jellemző a 18,2 százalékukra.

A *párkapcsolat ápolása, fenntartás* az interneten keresztül lehet romantikus gesztus, ha nincs messze a másik, vagy olcsó és elérhető lehetőség azok számára ahol nem együtt élnek együtt a párok tartósan, vagy ideiglenesen pl. más településen való munkavállalás miatt.

Párkapcsolat fenntartására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	295	59,0	70,2	70,2

	kicsit jellemző	36	7,2	8,6	78,8
	közepesen jellemző	35	7,0	8,3	87,1
	jellemző	29	5,8	6,9	94,0
	nagyon jellemző	25	5,0	6,0	100,0
	Total	420	84,0	100,0	
Missing	System	80	16,0		
Total		500	100,0		

Úgy tűnik, a minta válaszadói közül legnagyobb arányban azok vannak, akikre egyáltalán nem jellemző, hogy a párkapsukat az interneten tartanak fenn. Ezen válaszadók aránya 70,2 százalék a mintában. Nagyon jellemző ez a tevékenység a minta 6 százalékára és jellemző továbbá 6,9 százalékra. Itt a szórás nem magas, a kevésbé jellemző két kategóriában 8, 3 százalék, illetve 8,6 százalék sorolta magát a mintából.

A következő táblázaton azt mutatjuk be, hogy milyen arányban használják az internetet a *kapcsolati hálóba tartozó emberekről, a barátokról szóló információk megszerzésére*.

A kapcsolati hálóba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	153	30,6	36,5	36,5
	kicsit jellemző	87	17,4	20,8	57,3
	közepesen jellemző	82	16,4	19,6	76,8
	jellemző	60	12,0	14,3	91,2
	nagyon jellemző	37	7,4	8,8	100,0
	Total	419	83,8	100,0	
Missing	System	81	16,2		
Total		500	100,0		

Ez az adatsor azért lehet érdekes, mert noha a közösségi oldalak tagja a minta 43,6 százaléka, mégis a kapcsolati hálóba tartozó személyekről információk megismerése a válaszadók mindössze 8,8 százalékára nagyon jellemző. A jellemző kategóriába a minta mindössze 14,3 százaléka sorolta magát. Egyáltalán nem jellemző a válaszadók 36,5 százalékára, hogy információk megismerésére használnák a netet, amelyek a kapcsolataikra vonatkoznak. Inkább nem jellemző a válaszadók egyötödére, vagyis pontosabban 20,8 százalékra és közepesen jellemző 19,6 százalékra.

Ezek után különösen izgalmas lehet megnézni, hogy vajon milyen arányban használják a válaszadók az *önmagukról szóló információk továbbítására, megosztására* az internetet.

A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálóba tartozó személyek között.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	187	37,4	44,2	44,2
	kicsit jellemző	98	19,6	23,2	67,4
	közepesen jellemző	66	13,2	15,6	83,0
	jellemző	45	9,0	10,6	93,6
	nagyon jellemző	27	5,4	6,4	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

Ebben az itemben többen jelölték a két végpólust, mint az információ szerzés estében. Magasabb arányban egyáltalán nem jellemző, hogy megosszon információt magáról, mint hogy szerezzen információt a kapcsolatai körében, és fordítva is, többen osztanak meg, mint szereznek információt a kapcsolati hálón belül. Részletesebben nézve a válaszadók 44,2 százalékára

egyáltalán nem jellemző, hogy arra használná az internetet, hogy megosszon magáról információt az ismerősei között, és nagyon jellemző ez a tevékenység 10,6 százalékára a válaszadóknak. További jelentős 15,6 százalékra jellemző a megosztás.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy, ha meg kell határozni, hogy leginkább mire használják az internetet, akkor milyen arányban jelölik, hogy *inkább kapcsolattartásra használják* – mint másra.

Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	87	17,4	20,7	20,7
	kicsit jellemző	67	13,4	15,9	36,6
	közepesen jellemző	106	21,2	25,2	61,8
	jellemző	76	15,2	18,1	79,8
	nagyon jellemző	85	17,0	20,2	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

A táblázatból azt láthatjuk, hogy nagyon jellemzőnek tartja a válaszadók valamivel több, mint egyötöde, 20,2 százaléka, hogy az internetet inkább kapcsolattartásra használja. További 18,1 százalék tartja magára nézve jellemzőnek ezt a tevékenységet. Akik egyáltalán nem gondolják jellemzőnek ezt a tevékenységet azok 20,7 százalékban vannak, a két végponton tehát hasonló arányszámot látunk. Ebben az itemben legtöbbször a nehezen értékelhető harmas értéket jelölték.

Még egy item tartozik a kapcsolati elemek közé, ami olyan információ megszerzésére irányul, amely fontos, és a rossz döntés a személy számára nagy kockázattal jár, így jellemző, hogy személyes tapasztalatokról kérünk információt a kapcsolataink között. Az internet segít kiterjeszteni a hasznos információ begyűjtésének körét. Az utolsó item ebben a kategóriában arra keresi a választ, hogy milyen arányban veszik igénybe az internetet *orvosi vagy egészségügyi szolgáltatás keresésére*.

Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	149	29,8	35,2	35,2
	kicsit jellemző	79	15,8	18,7	53,9
	közepesen jellemző	96	19,2	22,7	76,6
	jellemző	59	11,8	13,9	90,5
	nagyon jellemző	40	8,0	9,5	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

Érdekes lehet látni, hogy milyen arányban váltják le a személyes kapcsolatokat, vagy váltják át az „ismeretlenektől” való információszerzésre az internet segítségével, az orvos, vagy egészségügyi szolgáltatás keresése során. Azt látjuk, hogy nem a legkritikább tevékenység a választható tevékenységek közül ez. Nagyon jellemző, hogy az interneten szerez információt az orvostól, egészségügyi szolgáltatásról a minta válaszadói 9,5 százalékára, és jellemző további 13,9 százalékra. Egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység a válaszadók 35,2 százalékára.

Összességében a kapcsolati itemekből azt olvashatjuk ki, hogy *legmagasabb arányban a közösségi oldalakat használják* a válaszadók, itt azonban kevesebben szereznek információkat a kapcsolati hálójukba tartozókról, mint ahányan megosztanak magukról információkat. *Legkisebb arányban a társkeresésre, párkapcsolat kialakítására és fenntartására használják* a világhálót. Talán ennél a kategóriánál, a kapcsolati használat esetében ütközik ki, hogy attól, hogy a

használatra jellemző a tevékenység, még nem biztos, hogy tőke is nyerhető belőle. Noha a közösségi oldalakat a mintába került válaszadók 43,6 százaléka használja, a barátaival interneten kapcsolatot tart a válaszadók 30 százaléka, és új baráti kapcsolatok kialakítására is a válaszadók 11,6 százaléka használja, mégis a kapcsolati tőkekonvertálók vannak legkevesebben a mintába. Mint később látni fogjuk, a válaszadók közül azok, akik az internetes kapcsolataik révén előnyöket tudnak szerezni, vagyis a kapcsolatokat más tőkébe be tudják forgatni a minta mindössze alig több, mint 3 százalékára jellemző.

A kulturális itemek bemutatása

A kulturális javak a társadalmi folyamatok sajátosságai alapján egyenlőtlenül osztoznak, azonban fontos tőke jószág a társadalmi érvényesülés szempontjából. Van olyan formája, amely az interneten keresztül nem megszerezhető –mint amilyen az inkorporált formája – de vannak olyanok, amelyekhez könnyebben és olcsóbban lehet hozzá jutni az internet segítségével, mint a való életben. A település hátrányok, szolgáltatási hiányok, a kulturális javak megszerzéséhez hiányzó pénz hiánya stb leküzdhető lehet az internet segítségével. Megnéztük, hogy vajon élnek e ezekkel a lehetőségekkel a válaszadók.

Megnéztük, hogy milyen arányban használják az internetet *hírek olvasására*.

Az internetet hírek olvasására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	33	6,6	7,8	7,8
	kicsit jellemző	31	6,2	7,3	15,1
	közepesen jellemző	103	20,6	24,2	39,3
	jellemző	102	20,4	24,0	63,3
	nagyon jellemző	156	31,2	36,7	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

A hírek olvasása az interneten fontos információk megismerését teszi lehetővé, amelyek segítik az életünk több területén is a racionális döntéshozást, vagy a döntések következményeinek felmérését. A hírek megszerzéséhez azonban nincs szükség költséges előfizetésekre, gyorsabban frissül, mint az írott sajtó, és kevesebb időbe telik így megszerezni az információkat. A válaszadóink közül legnagyobb arányban azok vannak, akik élnek ezzel a lehetőséggel. A hírek olvasására használja nagyon jellemzően az internetet a válaszadók 36,7 százaléka és jellemző a hírek olvasása további 24 százalékra. Azok, akikre egyáltalán nem jellemző, hogy híreket olvasnának az interneten azok mindössze 7,8 százalékban vannak, kicsit jellemző ez a tevékenység a válaszadók 7,3 százalékára, és közepesen jellemző 24,2 százalékukra.

Megnéztük általában *újságolvasására* milyen arányban használják a válaszadóink az internetet.

Az internetet újságolvasásra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	103	20,6	24,3	24,3
	kicsit jellemző	66	13,2	15,6	40,0
	közepesen jellemző	84	16,8	19,9	59,8
	jellemző	65	13,0	15,4	75,2
	nagyon jellemző	105	21,0	24,8	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

Az újság olvasás hasonló előnyöket rejt, mint a hír olvasás. Gyors, olcsó, könnyen elérhető, friss információhoz lehet jutni. A mintába bekerültek valamivel kisebb arányban olvasnak

újságot, mint híreket. Nagyon jellemzőnek gondolja magára nézve az újságolvasást az interneten a mintába került válaszadók 24,8 százaléka, és jellemzőnek jelölte 15,4 százalékuk. Egyáltalán nem jellemző, hogy újságot olvasna neten a minta 24,3 százalékára és inkább nem jellemző további 15,6 százalékára. A két végponton tehát hasonló arányban vannak.

Kíváncsiak voltunk, hogy milyen arányban használják *szakmai lapok, szakmai cikkek* olvasására az internetet a válaszadóink.

Az internetet szakmai lapok, szakkikkek olvasására használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	92	18,4	21,9	21,9
	kicsit jellemző	48	9,6	11,4	33,3
	közepesen jellemző	107	21,4	25,4	58,7
	jellemző	84	16,8	20,0	78,6
	nagyon jellemző	90	18,0	21,4	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

Ezt a tevékenységet is előszeretettel végzik a mintánk válaszadói. Nagyon jellemző a válaszadók 21,4 százalékára, és jellemző 20 százalékukra. Egyáltalán nem olvas szakmai lapokat az interneten a mintába került válaszadók 21,9 százaléka. Legnagyobb arányban azok vannak, akik a semleges hármas válaszlehetőséghez ikszeltek, vagyis akikre közepesen jellemző a szakmai lapok olvasása a világhálón.

Kíváncsiak voltunk, hogy a közéleti információkra milyen arányban kíváncsiak a mintába került személyek. Megkérdeztük, hogy használják-e az internetet *politikai témájú tájékozódásra*.

Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	188	37,6	44,4	44,4
	kicsit jellemző	70	14,0	16,5	61,0
	közepesen jellemző	71	14,2	16,8	77,8
	jellemző	50	10,0	11,8	89,6
	nagyon jellemző	44	8,8	10,4	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A politikai témákban való tájékozódás fele olyan arányban jelenik meg a nagyon jellemző kategóriában, mint a hírek olvasása, vagy mint az újság olvasás. Ez a fajta információ az interneten, a válaszadók 10,4 százalékát érdeklí nagyon, vagyis ilyen arányban nagyon jellemző a politikai témájú tájékozódás az interneten a válaszadók között. További 11,8 százalékra jellemző ez a tevékenység. Egyáltalán nem jellemző politikai irányú tájékozódásra használni a netet a válaszadók 44,5 százalékára. Itt a középső, közepesen jellemző kategóriát alacsonyabb arányban választották, a minta 16,8 százaléka jelölte magát ide.

A populárisabb kulturális elemekre is rákérdeztünk a kérdőívben, megkérdeztük, azt is, hogy mennyire jellemző, hogy az *interneten követik a divatot*.

Az interneten követem a divatot.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	182	36,4	43,3	43,3
	kicsit jellemző	87	17,4	20,7	64,0
	közepesen jellemző	71	14,2	16,9	81,0
	jellemző	45	9,0	10,7	91,7
	nagyon jellemző	35	7,0	8,3	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

	Total	420	84,0	100,0	
Missing	System	80	16,0		
Total		500	100,0		

A táblázat adataiból az derül ki, inkább nem jellemző a mintánkra, hogy a divatot az interneten követnék. Az egyáltalán nem jellemző 1-es válaszkategóriát jelölte a válaszadók 43,3 százaléka, és kicsit jellemző vagy inkább nem jellemző kategóriát további 20,7 százalék. A minta körülbelül kétharmada tehát nem a divatot követi az interneten. Nagyon jellemző az interneten a divatról való tájékozódás a válaszadók 8,3 százalékára, és jellemző 10,7 százalékukra.

A hétköznapokban szükséges, de a populáris elemek közé sorolható információ az **időjárásra vonatkozó** is. Megkérdeztük, hogy mennyire jellemző, hogy az interneten tájékozódjanak a várható időjárásról.

Az időjárásról szóló információt keresem.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	34	6,8	8,0	8,0
	kicsit jellemző	49	9,8	11,6	19,6
	közepesen jellemző	97	19,4	22,9	42,6
	jellemző	97	19,4	22,9	65,5
	nagyon jellemző	146	29,2	34,5	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

Az időjárást magas arányban követik az internet segítségével a válaszadóink. A legmagasabb arány a nagyon jellemző kategóriába esik. A válaszadók 34,5 százalékára nagyon jellemző, hogy az interneten az időjárásra vonatkozó információkat keresi. A jellemző kategóriába a szintén magasnak számító 22,9 százalék került. A válaszadók csaknem kétharmada tehát jellemzően keresi az időjárásra vonatkozó információt a neten. Egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység a válaszadók 8 százalékára és kicsit jellemző csak a 11,6 százalékukra.

Megkérdeztük azt is, hogy a **színház, vagy mozijegy vásárlásra** milyen arányban használják az internetet.

Színház, vagy mozijegyet rendelék.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	224	44,8	53,2	53,2
	kicsit jellemző	73	14,6	17,3	70,5
	közepesen jellemző	54	10,8	12,8	83,4
	jellemző	38	7,6	9,0	92,4
	nagyon jellemző	32	6,4	7,6	100,0
	Total	421	84,2	100,0	
Missing	System	79	15,8		
Total		500	100,0		

A kulturális élmény, vagy javak megszerzéséhez szükséges jegyeket a válaszadók 7,6 százaléka szerzi az interneten, illetve ez a tevékenység ilyen arányban nagyon jellemző a válaszadókra. További 9 százalékra jellemző, neten vásárol jegyet moziba, vagy színházba. A válaszadók több mint felére, 53,2 százalékára egyáltalán nem jellemző ez a tevékenység, és további 17,3 százalékra kicsit jellemző. A legmagasabb arány az egyáltalán nem jellemző válaszkategóriába került. Érdeemes lehet megjegyezni, hogy a neten való rendelés, vásárlás készsége, vagyis az ismerete annak, hogyan kell neten vásárolni szintén olyan tudás, amely az előny-szerzés feltétele. Vagyis olyan tudás, amely növelheti, vagy csökkentheti az internet által a társadalmi különbségeket.

Érdekelt bennünket az is, hogy milyen arányban használják az internetet *iskolai/munkahelyi feladatok megoldására*.

Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	90	18,0	21,4	21,4
	kicsit jellemző	36	7,2	8,6	30,0
	közepesen jellemző	59	11,8	14,0	44,0
	jellemző	65	13,0	15,5	59,5
	nagyon jellemző	170	34,0	40,5	100,0
	Total	420	84,0	100,0	
Missing	System	80	16,0		
Total		500	100,0		

Ebben a kategóriában a legnagyobb arányszám a nagyon jellemző válaszlehetőséghez került. A válaszadók 40,5 százalékára nagyon jellemző, hogy az internetet az iskolai/munkahelyi feladatok megoldására használja. A jellemző kategóriában 15,5 százalékos arányt találunk. Vagyis csaknem kétharmada a válaszadóknak a munkában, iskolai feladatok során használja az internetet. A választók 21,4 százalékára egyáltalán nem jellemző és csak kicsit jellemző a 8,6 százalékukra ez a tevékenység.

Ennek ellentételezése lehet az utolsó item bemutatása a kulturális kategóriában, ahol arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen arányban *használják játékra* az internetet a válaszadók.

Az internetet inkább játékra használom.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	194	38,8	45,9	45,9
	kicsit jellemző	70	14,0	16,5	62,4
	közepesen jellemző	80	16,0	18,9	81,3
	jellemző	43	8,6	10,2	91,5
	nagyon jellemző	36	7,2	8,5	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

Talán meglepő, hogy a játékra jellemzően nem használják a válaszadóink az internetet. Az egyáltalán nem jellemző, és kicsit jellemző kategóriában együtt a válaszadók több mint 60 százaléka szerepel. Egyáltalán nem játszik az interneten a válaszadók 45,9 százaléka, jellemzően nem játszik 16,5 százalékuk. A válaszadók 8,5 százalékára jellemző nagyon, és 10,2 százalékukra kicsit, hogy játék tevékenységet folytatnak a világhálón.

Összességében a kulturális kategória itemjeiből azt láthatjuk, hogy leginkább iskolai és munkahelyi feladatok megoldására használják az internetet a válaszadóink, illetve a hírekre és időjárásra kíváncsiak. Legkevésbé a divatot követik, vagy játszanak az interneten. *A leginkább gyakori tevékenységek között szerepel olyan, amely segíthet, vagy hozzájárulhat a tőkeszerzéshez az interneten keresztül – vagyis hasznos használat – és olyan is, amely erre nem alkalmas. A legkisebb arányszámokkal olyan tevékenységek szerepelnek, amelyek olyan kulturális javak, amelyek nem is használhatóak tőkeszerzésre.*

A további elemzések és többváltozós elemzések mutatják majd meg, hogy ezek az arányszámok milyen társadalmi előnyöket jelenthetnek.

7. FEJEZET - A HASZNOS HASZNÁLATI INDEX VIZSGÁLATA

Míg a digitális szakadék elméletei elsősorban a hozzáférés különbségei alapján gondolják dichotómnak a társadalmat, addig a hasznos használat hangsúlyozói azt gondolják, hogy a

penetráció előrehaladtával nem az a fontos, hogy ki fér hozzá az internethez és ki nem, hanem hogy ki mit csinál és mit képes csinálni, amikor használja a világhálót; a használat minősége válik megkülönböztető dimenzióvá. Még ha – ahogy egyes kutatók jósolják – teljessé válik is a telítettség a hozzáférésben, ez nem jelenti azt, hogy a digitális megosztottság legyőzött, hiszen új aspektusok, mégpedig a felhasználók közötti különbségek válnak fontossá.

A DiMaggio-Hargittai páros által javasolt új megközelítés a felhasználók közötti egyenlőtlenségekre koncentrál, kulcsfogalma ebből következően a digitális (vagy technológiai) egyenlőtlenség („digital inequality”). Ennek legfontosabb vizsgálendő dimenzióit a technikai apparátus, a használat autonómiájának, a képességek és készségek, a társadalmi támogatás és a *használat céljának egyenlőtlenségei*.

A digitális egyenlőtlenségek a használat céljában, sokszínűségében gyökereznek. Különösen a gazdasági haszonnal járó vagy a politikai és társadalmi tőke gyarapítására alkalmas tevékenységek elválasztása fontos a szórakozástól vagy fogyasztástól. Feltehető, hogy az iskolázottság jó előrejelzője az internet tökenövelő felhasználási módjának, noha ezek az egyenlőtlenségek összegződve az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyszerzési esélyeket jelentenek, és így nagyban összefüggenek a társadalmi rétegzettség alapjait képező összes faktorial.

A szakirodalom a használat sokszínűségében rejlő egyenlőtlenségeket főként a hasznos használat kifejezéssel köti össze. Ennek mérésére szolgál az ún. „*Hasznos Használat Index*” (HHI). Mivel hasznosságról van szó, az index készítésekor a valamilyen szempontból hasznosnak tekinthető (valamilyen tőke növelésére alkalmas) tevékenységeket célszerű bevonni. Így tehát nem került be a szórakozás, a csetelés, a fórum és az e-mail. (ez utóbbi főleg azért, mert jókora elterjedtsége által igen csekély a differenciáló hatása.)

Összességében tehát a következő hat változóból (online tevékenységi formából) hozható általában létre a hasznos használat index:

- Munkával és/vagy tanulmánnyal kapcsolatos információk keresése
- Személyes ügyekkel kapcsolatos információk keresése
- Online újságok olvasása
- Egészségügyi/gyógyászati információk keresése
- Bankügyletek, átutalások, tranzakciók
- Termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos információk keresése és/vagy online vásárlás

Az index tehát azt mutatja meg, hogy ki hányféle célból szokta használni az internetet. Az index képzése során minden egyes online tevékenységnek azonos jelentőséget tulajdonítanak. A korábbi kutatások (Digitális szakadék monitor 204) adatai szerint a különböző szinteken elhelyezkedő személyek eloszlása fordított V alakot mutat, vagyis a legalsó szinten (egyetlen hasznos tevékenységet sem szokott csinálni) és a legfelső szinten (az összes hasznos lehetőséget használja) elhelyezkedők vannak a legkevesebben, és a középső szinten a legtöbben.

Tehát az internet, illetve az IKT eszközök használata olyan tudás, amely, ha nagyon egyenlőtlenül oszródik a társadalmi mechanizmusok által, akkor önmagában jelentheti az egyenlőtlenségek drasztikus növekedését.

Az IKT eszközök és internet használat terjedésének pozitív olvasata is lehetséges. Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat/egyenlőtlenségeket okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezhetjük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése felpuhítja azokat a korlátokat, amelyeket a hagyományos egyenlőtlenségi tényezők hoznak létre.

Tulajdonképpen az IKT eszközök használatának tudása is olyan szimbolikus jószág, amelynek megszerzése vélhetően a fiatalabb generáció számára könnyebb (digitális bennszülöttek), de annak vizsgálta, hogy a társadalom rétegei közötti elosztása mennyire egyenlő, vagy egyenlőtlen jogosan válhat a vizsgálódás tárgyává, hiszen elterjedtsége egyre jellemzőbb és az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyszerzési esélyeket jelenthet, vagy éppen ezek kiegyenlítését is.

Kutatásunkban létrehoztunk egy hasznos használati indexet a szakirodalom alapján, igyekeztünk a valamilyen szempontból hasznos – vagyis valamilyen tőke növelésére alkalmas – tevékenységeket, funkciókat bevonni az index kialakításába.

A kérdőívünkben olyan itemeket válogattunk össze, ahol a hasznos tevékenységek használatának gyakoriságára, ezekre vonatkozó jártasságukra vagy a konverziós funkcióikra, az offline életbe való átkonvertálásra kérdeztünk rá.

Ennek megfelelően a 17.-es, 18.-as kérdések következő itemjeit szerepeltettük az indexben, összesen 16 itemet:

Gazdasági itemjei

- az internetet munkakeresésre használom
- pénzügyeimet intézem
- pályák, foglalkozások megismerésére használom
- az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom

Kulturális itemjei

- hírek olvasása
- szakmai lapok olvasása
- politika hírek olvasása
- színház, mozijegy vásárlás
- iskolai, munkahelyi feladat

Kapcsolati itemjei

- társkeresésre használom
- új baráti kapcsolat kialakítására
- interneten keresek orvost

Magas, átlag feletti felhasználói jártasság itemjei

- programok letöltése
- online közös munka
- e-bank
- e-ügyintézés

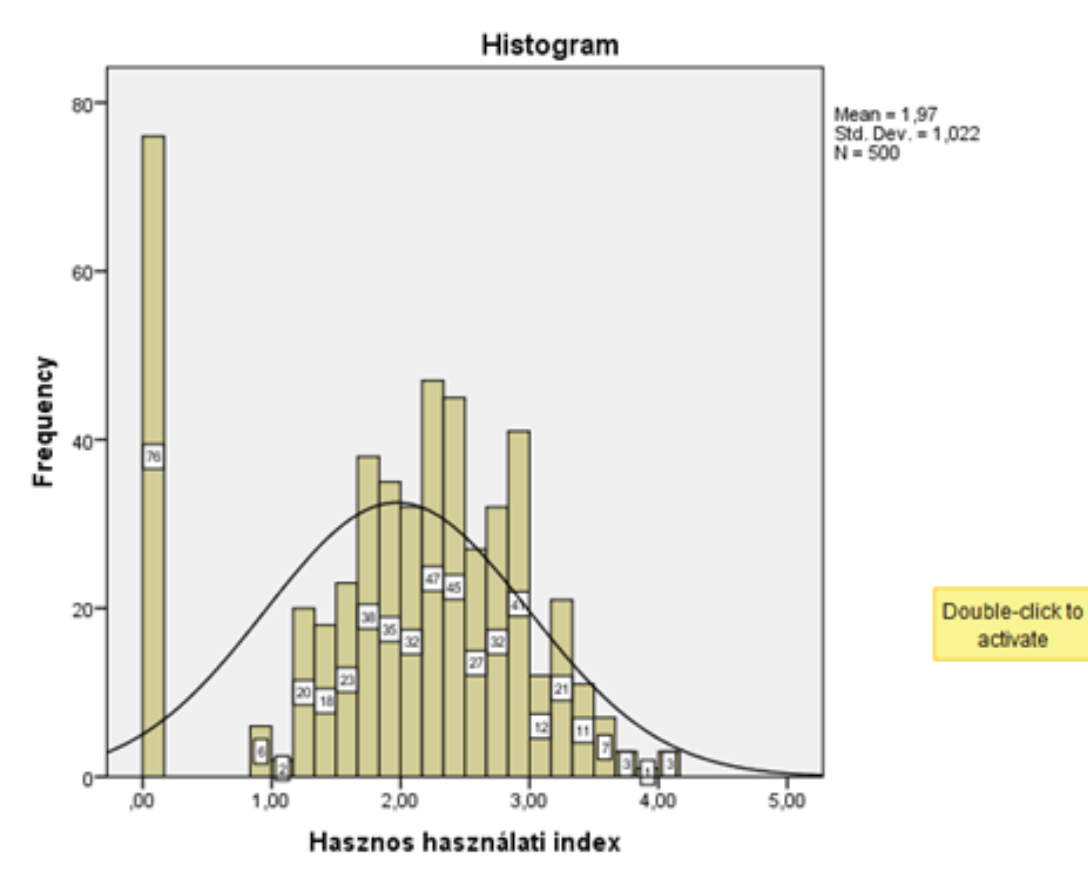
Az index tehát azt mutatja meg, hogy ki hányféle célból szokta használni az internetet. Az index kialakítását (ld. a 3. fejezet, módszertani rész).

Az átlagok alapján egy index-számot hoztunk létre, amelynek legmagasabb értéke 4,5.

0-1,5 - nem hasznosan használnak internetet csoport

1,5-2,5 - hasznosan használnak internetet csoport

2,5-4,5 – nagyon hasznosan használnak internetet csoport

A fenti hisztogramon a vizsgált mintának a hasznos használati index szerinti megoszlását láthatjuk. Látjuk az ábrán, hogy a különböző szinteken elhelyezkedő személyek eloszlása fordított V alakot mutat, vannak, vagyis a legalsó szinten (a 0 értéknél, egyetlen hasznos tevékenységet sem szokott csinálni) és a legfelső szinten (4,5 értéket az összes hasznos lehetőséget használja) elhelyezkedők vannak a legkevesebben, és a középső szinten a legtöbb (a 2,3 értéket érték el a legtöbb).

A hasznos használati index és a szocio-demográfiai változók közti összefüggések

Feltételeztük, hogy a HHI index értéke más és más a különféle szocio-demográfiai csoportokban. Korábbi vizsgálatok (Digitális szakadék monitor 2004) a legmarkánsabb eltéréseket az életkor és az iskolai végzettség (amik persze nem függetlenek egymástól) esetében tapasztaltak.

Az új változóként bevezetett index számot és szociológiai háttérváltozókat keresztábrákkal vizsgáltuk, ahol a Pearson-féle Chi négyzet 0,05 alatti szignifikanciaszintet fogadtuk el.

A következő változók összefüggésében vizsgáltuk meg ezt: nem, település hierarchia, gazdasági aktivitás, életkor iskolai végzettség és jövedelem.

A nemek tekintetében nem találtunk szignifikáns összefüggést, de a többi öt változó esetén szignifikáns összefüggést találtunk, ezeket mutatjuk be a következőkben keresztábrák segítségével.

Crosstabulation							
			HHI csoportok			Total	
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak		
A	válaszadó	Nő	Count	76	122	93	291

neme		% within A válaszadó neme	26,1%	41,9%	32,0%	100,0%
	Férfi	Count	42	96	64	202
		% within A válaszadó neme	20,8%	47,5%	31,7%	100,0%
Total		Count	118	218	157	493
		% within A válaszadó neme	23,9%	44,2%	31,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,261 ^a	2	,323
Likelihood Ratio	2,277	2	,320
Linear-by-Linear Association	,550	1	,458
N of Valid Cases	493		

A nemek tekintetében nem találunk szignifikáns összefüggést, az egyes hasznos használati index csoportokban való eloszlás kiegyenlített a mintában.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Gazdasági aktivitás	aktívak	Count	53	130	68	251
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	21,1%	51,8%	27,1%	100,0%
	tanuló	Count	1	44	50	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	1,1%	46,3%	52,6%	100,0%
	inaktívak	Count	50	21	15	86
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	58,1%	24,4%	17,4%	100,0%
Total		Count	104	195	133	432
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,1%	45,1%	30,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	94,765 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	99,410	4	,000
Linear-by-Linear Association	10,140	1	,001
N of Valid Cases	432		

Szignifikáns összefüggést találtunk a gazdasági aktivitás és hasznos használati index között. A táblázatban láthatjuk, hogy a tanulók azok akik nagyon hasznosan használják az internetet, több mint fele a tanulói mintának ide tartozik. A gazdaságilag aktív csoport (alkalmazott, vállalkozó) hasznosan használja, a gazdaságilag inaktívak (munkanélküli, gyesen, gyeden lévők, nyugdíjas, eltartott) akik nem hasznosan használják az internetet.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Lakóhely	megyeszékhely	Count	23	48	56	127
		% within Lakóhely község, falu csoportosítva	18,1%	37,8%	44,1%	100,0%
	város	Count	49	95	62	206
		% within Lakóhely község, falu csoportosítva	23,8%	46,1%	30,1%	100,0%
	község, falu	Count	47	75	40	162
		% within Lakóhely község, falu csoportosítva	29,0%	46,3%	24,7%	100,0%
Total		Count	119	218	158	495
		% within Lakóhely község, falu csoportosítva	24,0%	44,0%	31,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,806 ^a	4	,008
Likelihood Ratio	13,526	4	,009
Linear-by-Linear Association	11,507	1	,001
N of Valid Cases	495		

A település hierarchia és hasznos használati index között is szignifikáns összefüggést találtunk. Láthatjuk, hogy főleg a megyeszékhelyen lakók használják nagyon hasznosan az internetet. A hasznosan használók csoportjában azonos arányban találunk városon illetve falun, községben lakókat.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Életkori csoportok	20 év alattiak	Count	1	18	7	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	3,8%	69,2%	26,9%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	10	85	113	208
		% within Életkor szerint csoportosítva	4,8%	40,9%	54,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	64	104	36	204
% within Életkor szerint csoportosítva		31,4%	51,0%	17,6%	100,0%	
60 év fölött	Count	43	7	1	51	

	tiék	% within Életkor szerint csoportosítva	84,3%	13,7%	2,0%	100,0%
Total	Count		118	214	157	489
	% within Életkor szerint csoportosítva		24,1%	43,8%	32,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	194,721 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	193,352	6	,000
Linear-by-Linear Association	129,153	1	,000
N of Valid Cases	489		

Az életkor és HH index között is szignifikáns az összefüggés. Az életkori csoportok oldaláról nézve a leghasznosabban a 20 és 40 év közöttiek használják a netet. A legkiemelkedőbb százalékos arányt a 20 év alatti csoport esetében a hasznosan használják csoportnál találjuk, ők 69,2 százalékban hasznosan használják az internetet. A nem használók csoportjában magasan felülreprezentáltak a 60 év fölöttiek 84,3 százalékban, míg a 20 év alatti válaszadók mindössze 3,8 százaléka tartozik ide.

Crosstabulation							
			HHI csoportok			Total	
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak		
Iskolai végzettség	8 ált. vagy kevesebb	Count	22	12	0	34	
		% within Iskolai végzettség	64,7%	35,3%	0,0%	100,0%	
	10 évf. és szakma	Count	45	42	6	93	
		% within Iskolai végzettség	48,4%	45,2%	6,5%	100,0%	
	érettségi	Count	8	44	46	98	
		% within Iskolai végzettség	8,2%	44,9%	46,9%	100,0%	
	érettségi és szakma	Count	32	72	35	139	
		% within Iskolai végzettség	23,0%	51,8%	25,2%	100,0%	
	főiskola, egyetem	Count	11	49	69	129	
		% within Iskolai végzettség	8,5%	38,0%	53,5%	100,0%	
	Total		Count	118	219	156	493
			% within Iskolai végzettség	23,9%	44,4%	31,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	131,378 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	141,931	8	,000
Linear-by-Linear Association	79,533	1	,000
N of Valid Cases	493		

Az iskolai végzettség – ahogy a korábbi kutatások is mutatták –szignifikáns összefüggést mutat a hasznos használattal.

A táblázatban láthatjuk, hogy ha soronként vizsgáljuk az eredményeket, akkor a százalékok fordított arányban előbb csökkenek az 8 általános és kevesebb valamint a 10 évfolyam eseté, majd nőnek az érettségitől kezdődően.

A 8 általános vagy annál kevesebb végzettségi szinttel rendelkezők egyáltalán nem képviseltetik magukat a nagyon hasznosan használók csoportjában, a legtöbben természetesen a nem használók csoportjában vannak (64,7 százalék). Ugyanez a tendencia érvényes a 10 évfolyamot és szakmai végzettséggel rendelkezőkre, de ők kiegyenlítettebben szerepelnek a nem használók és hasznosan használók csoportjában (48,4 és 45,2 százalékban).

Az érettséggel fordul meg ez az irány, itt már azt látjuk, hogy ők hasonló arányban a hasznosan és nagyon hasznosan használók csoportjába tartoznak (44,9 és 46,9 százalék) és kevesen vannak a nem használók körében (8,2 százalék).

A főiskolát, egyetemet végzettek több mint a fele tartozik a nagyon hasznosan használók csoportjába, 53,5 százalék.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Iskolai végzettség (dichotóm)	Érettséggel nem rendelkezik	Count	67	54	6	127
		% within Iskolai végzettség dichotóm	52,8%	42,5%	4,7%	100,0%
	Érettséggel rendelkezik	Count	51	166	150	367
		% within Iskolai végzettség dichotóm	13,9%	45,2%	40,9%	100,0%
Total	Count	118	220	156	494	
	% within Iskolai végzettség dichotóm	23,9%	44,5%	31,6%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	98,841 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	105,670	2	,000
Linear-by-Linear Association	96,538	1	,000
N of Valid Cases	494		

Az iskolai végzettséget ha dichotóm változóvá alakítjuk, érettséggel nem rendelkező és érettséggel rendelkezők csoportjára, akkor láthatjuk, hogy a tábla egyértelmű mutatja, minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége annál valószínűbb hogy hasznosan használja az internetet.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Jövedelmi	Deprivált (0-50)	Count	49	76	30	155

kategóriák	000 Ft)	% within Jövedelmi kategóriák	31,6%	49,0%	19,4%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	56	80	68	204
		% within Jövedelmi kategóriák	27,5%	39,2%	33,3%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	11	56	51	118
% within Jövedelmi kategóriák		9,3%	47,5%	43,2%	100,0%	
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	3	6	7	16	
	% within Jövedelmi kategóriák	18,8%	37,5%	43,8%	100,0%	
Total	Count	119	218	156	493	
	% within Jövedelmi kategóriák	24,1%	44,2%	31,6%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,169 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	34,750	6	,000
Linear-by-Linear Association	24,349	1	,000
N of Valid Cases	493		

A jövedelmi kategóriák és a hasznos használati index között is találtunk szignifikáns összefüggést a Chi négyzet együttható alapján. A táblázatban láthatjuk, hogy a deprivált csoportba tartozók kevesen vannak abban a csoportban akik nagyon hasznosan használják az internetet (19,4 százalék), kicsit többen vannak a hasznosan használók csoportjában (49,0 százalék), mint a nem használókéban (31,6 százalék).

A szegény jövedelmi csoportba tartozók közel azonos arányban vannak a különböző használati csoportokban, kevéssé emelkedik ki a hasznos használati csoport 39,2 százalékkal.

Az átlagos jövedelműek közel azonos arányban vannak a hasznosan és nagyon hasznosan használók csoportjában (47,5 és 43,2 százalék).

A jó helyzetűek aránya egyre nő a használati csoportokban, legtöbben a nagyon hasznosan használók között szerepelnek, 43,8 százalékban. Érdekes, hogy a jó jövedelműek kétszer annyian vannak a nem hasznosan használók körében, mint az átlagos jövedelműek.

Összességében azt látjuk, hogy minél magasabb jövedelmi kategóriában szerepel valaki, annál valószínűbb, hogy a hasznosan használók csoportjába tartozik.

Korábbi vizsgálatokban DiMaggio és Hargittai megállapítják, hogy az iskolázottság és a jövedelem erősen növeli a „tökenövelő” használat valószínűségét (DiMaggio és Hargittai 2002). Továbbá azt találták, hogy az internet használatához szükséges készségek és képességek egyenlőtlen eloszlásáról nincsenek pontos adatok, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők és a nők magabiztossága a használat területén kisebb, mint az átlag (Hargittai 2003).

Kutatásunk eredményeit összegezve láthatjuk, hogy az iskolázottság és jövedelem tekintetében hasonló eredményekre jutottunk. Továbbá a lakóhely, a gazdasági aktivitás és az életkor is befolyással van a hasznos használat valószínűségére. A nagyon hasznosan használók csoportját leginkább a tanulók, illetve gazdaságilag aktív, megyeszékhelyen lakó, 20 és 40 év közötti, főiskolát vagy egyetemet végzett és jó jövedelmi helyzetűek alkotják.

Tehát az iskolázottság, a jövedelem nagysága, a település hierarchia, életkor és gazdasági aktivitás jelentősen növeli annak valószínűségét, hogy valaki hasznos tevékenységeket végez az

interneten, vagyis annak lehetőségét hordozza, hogy társadalmilag hasznos tőkéket szerezzen az interneten. Ezt a csoportot nagyon magas hasznos használati index jellemzi.

Annak vizsgálatát, hogy ezt a lehetőséget mennyiben konvertálják a csoportba tartozók a következő fejezetekben taglaljuk. Megvizsgáljuk, hogy a hasznosan internetet használni tudók mennyire konvertálják az offline életbe ezeket a tudásokat, tőkéket.

A hasznos használati index és a felhasználói jártasság összefüggései

A korábbi fejezetekben bemutattuk az IKT eszközökre vonatkozó jártasságot és azok összefüggéseit. Feltételeztük, hogy összefüggést találunk a használat gyakorisága, mennyisége, tapasztalata, a felhasználói jártasság és a hasznos használat között.

A Digitális szakadék monitor 2004-es vizsgálatának adataiból tisztán látható, hogy minél több éve, minél gyakrabban és minél többet internetezik valaki, annál magasabb használatának hasznossági indexe.

Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Felhasználói jártasság	Átlag alatti felhasználói jártasság	Count	78	0	0	78
		% within Felhasználói jártasság	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Átlagos felhasználói jártasság	Count	44	193	96	333
		% within Felhasználói jártasság	13,2%	58,0%	28,8%	100,0%
	Átlag feletti felhasználói jártasság	Count	0	27	62	89
		% within Felhasználói jártasság	0,0%	30,3%	69,7%	100,0%
Total		Count	122	220	158	500
		% within Felhasználói jártasság	24,4%	44,0%	31,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	340,602 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	332,752	4	,000
Linear-by-Linear Association	209,037	1	,000
N of Valid Cases	500		

Láthatjuk, hogy a felhasználói jártasság és a hasznos használati index között szignifikáns összefüggést találunk. A táblázatból kiolvasható, hogy az átlag alatti felhasználói jártassággal rendelkezők teljes mértékben lefedik a nem hasznosan használók csoportját.

Az átlagos felhasználói jártassággal rendelkezők legtöbbször a hasznosan használók csoportjában vannak (58 százalék). Az átlag feletti felhasználói jártassággal rendelkezők a nagyon hasznosan használók csoportjában felülreprezentáltak (69,7 százalék).

Az egyes funkciókra, tevékenységekre vonatkozóan szignifikáns összefüggést találtunk a 18-as kérdés itemjei között. A következőkben ezeket mutatjuk be részletesen.

Az egyes itemek gyakoriságának százalékos megoszlására vonatkozóan az YY mellékletben láthatjuk, hogy 85 százalék körül alakult a mintában.

Az itemeket a jártassági szinteknek megfelelően csoportosítva mutatjuk be. **Az átlag alatti felhasználói jártasságba** tartoztak az - SMS küldés / Honlap megtalálása / E-mail olvasása / Szövegírás számítógépen / Képek, dokumentumok letöltése – ezek azok a funkciók amelyekre vonatkozóan a mintában szereplők magas jártassággal rendelkeznek, ezt „mindenki képes elvégezni” kategória.

Ezeket differenciáltan mutatjuk be a következőkben, hogy a hasznosan vagy nem hasznosan használók csoportjai milyen összefüggéseket mutatnak ezekkel a funkciókkal.

Crosstab					
			SMS küldés		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	11	37	48
		% within hhicsop	22,9%	77,1%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	104	115	219
		% within hhicsop	47,5%	52,5%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	115	43	158
		% within hhicsop	72,8%	27,2%	100,0%
Total		Count	230	195	425
		% within hhicsop	54,1%	45,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	44,868 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	46,588	2	,000
Linear-by-Linear Association	44,758	1	,000
N of Valid Cases	425		

A táblázatban láthatjuk, hogy a nagyon hasznosan használók csoportja használja leggyakrabban sms küldésre a telefonját 72,8 százalékban, és legkevésbé a nem hasznosan használók csoportja, 77,1 százalékban soha.

Crosstab					
			Honlap megtalálása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	27	21	48
		% within hhicsop	56,2%	43,8%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	189	30	219
		% within hhicsop	86,3%	13,7%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	156	2	158
		% within hhicsop	98,7%	1,3%	100,0%
Total		Count	372	53	425
		% within hhicsop	87,5%	12,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	61,500 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	57,564	2	,000
Linear-by-Linear Association	55,110	1	,000
N of Valid Cases	425		

A honlapok böngészése, megtalálása szignifikáns összefüggést mutat a HHI-vel, a leggyakrabban a nagyon hasznosan használók teszik ezt a nem hasznosan használóknak pedig alig fele teszi ezt gyakran.

Crosstab		
		E-mail olvasása
		Total

			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	22	25	47
		% within hhicsop	46,8%	53,2%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	184	36	220
		% within hhicsop	83,6%	16,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	156	2	158
		% within hhicsop	98,7%	1,3%	100,0%
Total		Count	362	63	425
		% within hhicsop	85,2%	14,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	78,213 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	74,187	2	,000
Linear-by-Linear Association	69,880	1	,000
N of Valid Cases	425		

Az emailek olvasása is a nagyon használók csoportjára a legjellemzőbb, ők ezt valószínű, hogy naponta teszik, míg a nem hasznosan használók csoportja több mint fele, 53,2 százalékban ritkán vagy soha nem használja. A hasznosan használók csoportja is magas százalékban olvas gyakran, akár naponta emailt, 83,6 százalékban.

Crosstab					
			Szövegírás számítógépen		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	10	38	48
		% within hhicsop	20,8%	79,2%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	139	79	218
		% within hhicsop	63,8%	36,2%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	150	8	158
		% within hhicsop	94,9%	5,1%	100,0%
Total		Count	299	125	424
		% within hhicsop	70,5%	29,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	107,098 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	116,302	2	,000
Linear-by-Linear Association	105,389	1	,000
N of Valid Cases	424		

A számítógépen való szövegírás is a nagyon hasznosan használók csoportjára jellemző, a vizsgálati korpuszba került válaszadók ezt 94,9 százalékban használják gyakran, akár naponta. Ugyanez a nem hasznosan használók csoportjára fordítva igaz, ők 79,2 százalékban ritkán vagy soha nem használják ezt a funkciót.

Crosstab					
			Képek, dokumentumok letöltése		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	10	36	46

portok		% within hhicsop	21,7%	78,3%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	136	83	219
		% within hhicsop	62,1%	37,9%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	147	11	158
		% within hhicsop	93,0%	7,0%	100,0%
	Total	Count	293	130	423
% within hhicsop		69,3%	30,7%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	96,035 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	103,284	2	,000
Linear-by-Linear Association	94,909	1	,000
N of Valid Cases	423		

A képek, dokumentumok letöltése és a HHI között is szignifikáns összefüggést találtunk. Ezt szintén a nagyon hasznosan használók teszik gyakran 93 százalékban, és legkevésbé a nem hasznosan használók csoportja, ők mindössze 21,7 százalékban teszik ezt gyakran és 78,3 százalékban ritkán vagy soha.

Összességében elmondhatjuk az eredmények alapján, hogy a bemutatott tevékenységeket az átlag értékek és százalékos megoszlás alapján (lsd. 18-as kérdés bemutatása fejezet) gyakran teszik a vizsgálati korpuszba került válaszadók, ezekhez magas jártassági szint tartozik, de ezt differenciáltabban láthatjuk a kereszttáblákban, hogy a válaszadók közül minden esetben kiemelkedik a nagyon hasznosan használók csoportja és alul marad a nem hasznosan használók csoportja.

Az **átlagos felhasználói jártassági** csoportba tartozó itemek a következők voltak:

Nyomtatás internetes oldalról, Linkek küldése, fogadása, E-mail fiók létrehozása, Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo), Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása), Programok megtalálása, letöltése, használat, Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen, Skype használása, Mobil-névjegyártya fogadása.

Crosstab					
			Nyomtatás internetes oldalról		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	3	44	47
		% within hhicsop	6,4%	93,6%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	84	135	219
		% within hhicsop	38,4%	61,6%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	117	41	158
		% within hhicsop	74,1%	25,9%	100,0%
Total	Count	204	220	424	
	% within hhicsop	48,1%	51,9%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	83,715 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	92,341	2	,000
Linear-by-Linear Association	83,397	1	,000
N of Valid Cases	424		

Az internetes oldalról való nyomtatás funkciót a nagyon hasznosan használók kétszer olyan gyakran használják, mint a hasznosan használók csoportja és több mint tízszerese a nem hasznosan használókhoz képest. A nem hasznosan használók ezt a funkciót szinte egyáltalán nem használják.

Crosstab					
			Linkek küldése, fogadása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használják	Count	7	39	46
		% within hhicsop	15,2%	84,8%	100,0%
	hasznosan használják	Count	102	117	219
		% within hhicsop	46,6%	53,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használják	Count	125	33	158
		% within hhicsop	79,1%	20,9%	100,0%
Total		Count	234	189	423
		% within hhicsop	55,3%	44,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	72,896 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	77,869	2	,000
Linear-by-Linear Association	72,711	1	,000
N of Valid Cases	423		

A linkek, küldése és fogadása is a nagyon hasznosan használók csoportjára jellemző a leginkább. A hasznosan használók csoportja ugyanolyan arányban használja gyakran és ritkán, de a nem hasznosan használók ezt a funkciót is ritkán használja.

Crosstab					
			E-mail fiók létrehozása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használják	Count	4	43	47
		% within hhicsop	8,5%	91,5%	100,0%
	hasznosan használják	Count	72	147	219
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
	nagyon hasznosan használják	Count	83	73	156
		% within hhicsop	53,2%	46,8%	100,0%
Total		Count	159	263	422
		% within hhicsop	37,7%	62,3%	100,0%

Chi-Square Tests			

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,195 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	38,753	2	,000
Linear-by-Linear Association	34,961	1	,000
N of Valid Cases	422		

Email fiók létrehozása vonatkozásában azt láthatjuk, hogy a nagyon hasznosan és hasznosan használók csoportja között oszlik meg ez a funkció, és nem használnak email fiókot a nem hasznosan használók csoportjába tartozó válaszadók.

Crosstab					
			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	11	37	48
		% within hhicsop	22,9%	77,1%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	138	81	219
		% within hhicsop	63,0%	37,0%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	126	31	157
		% within hhicsop	80,3%	19,7%	100,0%
Total	Count	275	149	424	
	% within hhicsop	64,9%	35,1%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	53,702 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	53,499	2	,000
Linear-by-Linear Association	48,546	1	,000
N of Valid Cases	424		

A videó megosztó rendszereket (youtube, vimeo) is a hasznosan használók csoportja használ gyakrabban, a másik két csoporthoz képest. Azt vártuk volna, hogy ez a funkció ki-egyenlítettébb lesz a mintánkban a százalékos arányokat tekintve, bár a százalékos arányokat tekintve a nem hasznosan használók körében ez a funkció kapta az egyik legmagasabb értéket. Tehát nem túl gyakran, de a többi tevékenységhez viszonyítva leginkább videó megosztó rendszereket néznek a neten a nem hasznosan használók csoportjába tartozók.

Crosstab					
			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	11	36	47
		% within hhicsop	23,4%	76,6%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	116	103	219
		% within hhicsop	53,0%	47,0%	100,0%

	nagyon hasznosan használják	Count	122	35	157
		% within hhicsop	77,7%	22,3%	100,0%
Total		Count	249	174	423
		% within hhicsop	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	50,572 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	52,455	2	,000
Linear-by-Linear Association	50,243	1	,000
N of Valid Cases	423		

A közösségi portálok használata és a felhasználói jártassági szint között is szignifikáns összefüggést találtunk. A leggyakrabban ezt is a nagyon hasznosan használó csoport teszi, de az eddigi százalékos eredményeket tekintve ez a rangsor vége fele helyezkedik el. A nem hasznosan használók körében pedig ez a leggyakoribb tevékenység az átlagos jártassági csoportba tartozó itemek közül.

Crosstab					
			Programok megtalálása, letöltése, használata		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használják	Count	2	45	47
		% within hhicsop	4,3%	95,7%	100,0%
	hasznosan használják	Count	88	128	216
		% within hhicsop	40,7%	59,3%	100,0%
	nagyon hasznosan használják	Count	122	36	158
		% within hhicsop	77,2%	22,8%	100,0%
Total		Count	212	209	421
		% within hhicsop	50,4%	49,6%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	93,541 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	105,492	2	,000
Linear-by-Linear Association	93,319	1	,000
N of Valid Cases	421		

A programok megtalálása, letöltése és használata szintén a nagyon hasznosan használók csoportjában a jellemző, de ez az arány a nem használók körében nagyon magas, ők 95,7 százalékban sosem használják ezt a funkciót.

Crosstab					
			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használják	Count	4	43	47

portok		% within hhicsop	8,5%	91,5%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	71	145	216
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	100	57	157
		% within hhicsop	63,7%	36,3%	100,0%
	Total	Count	175	245	420
% within hhicsop		41,7%	58,3%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	59,476 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	63,876	2	,000
Linear-by-Linear Association	58,963	1	,000
N of Valid Cases	420		

Dokumentumokat, képeket megosztani on-line felületen szintén a nagyon hasznosan használók szoktak gyakran, de már nem olyan magas arányban, mint a korábbi funkciók esetén. A nem hasznosan használók ezt is ritkán teszik, 91,5 százalékban soha.

Crosstab					
			Skype használása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	5	43	48
		% within hhicsop	10,4%	89,6%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	72	147	219
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	79	79	158
		% within hhicsop	50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count	156	269	425	
	% within hhicsop	36,7%	63,3%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,680 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	30,267	2	,000
Linear-by-Linear Association	27,346	1	,000
N of Valid Cases	425		

A Spype használata fele fele arányban jellemzi a nagyon hasznosan használókat, valószínű, hogy ezt a funkciót a telefon helyettesíti már, bár az okostelefonra letölthető alkalmazás után ingyenes hívást tenne lehetővé, de ezt nem használják gyakran. A nem hasznosan használók ezt a funkciót sem használják szinte soha.

Crosstab					
			Mobil-névjegyártya fogadása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	0	47	47

portok		% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	31	185	216
		% within hhicsop	14,4%	85,6%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	48	109	157
		% within hhicsop	30,6%	69,4%	100,0%
	Total	Count	79	341	420
% within hhicsop		18,8%	81,2%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,926 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	35,104	2	,000
Linear-by-Linear Association	27,810	1	,000
N of Valid Cases	420		

Mobil-névjegykártyát a mintában senki nem használ gyakran, ez talán érthető is, hogy ezt nem gyakran kell tennünk a mindennapokban, de a nem hasznosan használók csoportjában egyáltalán nem jellemző, hogy mobil-névjegykártyát fogadnának.

Összességében azt látjuk, hogy a nagyon hasznosan használók csoportja az átlagos felhasználói szinthez tartozó itemek mindenikében kiemelkedik a használat gyakoriságát tekintve. Ebben kiemelkedő 75 és 80 százalék közötti tevékenységek, a nyomtatás internetes oldalról, linkek küldése, fogadása, videó megosztó rendszerek használata, közösségi portálok használata, programok megtalálása, letöltése, használata.

A nem hasznosan használók csoportja pedig leginkább közösségi portálokat illetve videó megosztó rendszereket használnak, a többi funkciót csak ritkán vagy soha.

Az **átlag feletti felhasználói jártassági** csoportba tartozó itemek a következők voltak:

Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat), Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.), Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra On-line tv csatornák, adások beállítása, Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer), Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése).

Az átlag feletti felhasználói jártasságot igénylő tevékenységeket az átlagok megosztása és a százalékos értékek alapján a vizsgálati korpuszba került válaszadók általában nem gyakran használják és nem is rendelkeznek magas jártassági szinttel ezekre vonatkozóan.

Ezeket differenciáltan mutatjuk be a következőkben, hogy a hasznosan vagy nem hasznosan használók csoportjai milyen összefüggéseket mutatnak ezekkel a funkciókkal.

Crosstab					
			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	1	46	47
		% within hhicsop	2,1%	97,9%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	35	184	219
		% within hhicsop	16,0%	84,0%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	103	55	158
		% within hhicsop	65,2%	34,8%	100,0%

Total	Count	139	285	424
	% within hhicsop	32,8%	67,2%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	123,400 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	130,131	2	,000
Linear-by-Linear Association	110,772	1	,000
N of Valid Cases	424		

Az elektronikus ügyintézés és a HHI között is szignifikáns összefüggést találtunk. Interneten ügyintézés a nagyon hasznosan használók csoportja folytat a leggyakrabban, de ennek aránya csak 65,2 százalék. A nem hasznosan használó csoport tagjai 97,7 százalékban ritkán vagy soha nem használják az elektronikus ügyintézését.

Crosstab					
			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	1	47	48
		% within hhicsop	2,1%	97,9%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	58	160	218
		% within hhicsop	26,6%	73,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	116	42	158
		% within hhicsop	73,4%	26,6%	100,0%
Total		Count	175	249	424
		% within hhicsop	41,3%	58,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	117,119 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	129,530	2	,000
Linear-by-Linear Association	112,349	1	,000
N of Valid Cases	424		

Az e-bank szolgáltatást is a leggyakrabban a nagyon hasznosan használók csoportja használja, ezt a funkciót gyakrabban használják, mint az elektronikus ügyintézését, 73,4 százalékban. A másik két csoport a nem használók és a hasznosan használók is magas arányban nem használják ezt a funkciót soha 97,9 illetve 73,4 százalékban.

Crosstab					
			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	1	45	46

portok		% within hhicsop	2,2%	97,8%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	61	155	216
		% within hhicsop	28,2%	71,8%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	74	82	156
		% within hhicsop	47,4%	52,6%	100,0%
		Count	136	282	418
Total	% within hhicsop	32,5%	67,5%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,913 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	44,766	2	,000
Linear-by-Linear Association	36,365	1	,000
N of Valid Cases	418		

A vizsgálati mintánk egyik csoport sem használja gyakran az alkalmazások letöltését mobiltelefonra. A legritkábban a nem hasznosan használók csoportja alkalmazza a letöltés funkciót 97,8 százalékban.

A leggyakrabban a nagyon hasznosan használók csoportja tölt le alkalmazásokat mobiltelefonra, de ezt mindössze 47,4 százalékuk teszi gyakran. Ez a mobil-alkalmazások világában nem jó hír, nagyon sok olyan alkalmazást találhatunk az interneten, amelyek megkönnyítik a hétköznapi problémáink megoldását, hasznos és gyors megoldásokat nyújtanak. Elsősorban ezen alkalmazások megismertetése, használatának megtanítása lenne a cél talán, nemcsak a fejlesztésük.

Crosstab					
			On-line tv csatornák, adások beállítása		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	0	48	48
		% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	27	192	219
		% within hhicsop	12,3%	87,7%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	47	111	158
		% within hhicsop	29,7%	70,3%	100,0%
Total	Count	74	351	425	
	% within hhicsop	17,4%	82,6%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,772 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	37,092	2	,000
Linear-by-Linear Association	30,304	1	,000
N of Valid Cases	425		

Az okos on-live tv-k kezelése, beállítása sem gyakori tevékenység a vizsgált mintában. A nagyon hasznosan használók csoportja is mindössze 29,7 százalékban teszi ezt gyakran, az internetet nem hasznosan használók pedig egyáltalán nem használják ezt a funkciót. Valószínű, ha összevetnénk ezt az eredményt az eladott okos tv-k arányával, akkor meglepődnénk, hogy sok okos internetképes tv-t vásárolunk, de nem tudjuk kezelni ezeket.

Crosstab					
			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	8	39	47
		% within hhicsop	17,0%	83,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	49	168	217
		% within hhicsop	22,6%	77,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	80	78	158
		% within hhicsop	50,6%	49,4%	100,0%
Total	Count	137	285	422	
	% within hhicsop	32,5%	67,5%	100,0%	

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,569 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	38,272	2	,000
Linear-by-Linear Association	33,477	1	,000
N of Valid Cases	422		

Az információ megosztó rendszereket, mint a google drive, dropbox amelyek alkalmasak képek, dokumentumok megosztására, tárolására és közös munkára is, nem gyakran használják a mintában szereplők. A nagyon hasznosan használók csoportja majdnem azonos százalékos arányban - 50,6 százalékban gyakran és 49,4 százalékban soha nem - használják az információ megosztó rendszereket.

Crosstab					
			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)		Total
			gyakran	soha	
HHI csoportok	nem használnak	Count	0	47	47
		% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	16	202	218
		% within hhicsop	7,3%	92,7%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	84	74	158
		% within hhicsop	53,2%	46,8%	100,0%
Total	Count	100	323	423	

	% within hhicsop	23,6%	76,4%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	122,934 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	129,901	2	,000
Linear-by-Linear Association	104,831	1	,000
N of Valid Cases	423		

Az online közös munka és a hasznos használati index szignifikáns összefüggést mutat. A nem hasznosan használók egyáltalán nem használják az internetet online közös munkára. A hasznosan használók sem használják ezt a funkciót, 92,7 százalékuk ezt sosem teszi. A nagyon hasznosan használók kicsit több mint fele 53,2 százaléka gyakran használja az internet online munka funkcióját.

Összegzésként elmondhatjuk, hogy az átlag feletti felhasználói jártasságot igénylő itemeket általában kevesebb arányban használják a vizsgálati korpuszba került válaszadók. E-banki szolgáltatást és e-ügyintézést a nagyon hasznosan használók csoportja használ gyakrabban, a nem hasznosan használók soha. Az online közös munka is inkább a nagyon hasznosan használók csoportjára jellemző. Online tv beállítást viszont nem használják a mintába került válaszadók.

Az átlag alatti felhasználói jártasságot igénylő feladatok kapcsán összességében elmondhatjuk az eredmények alapján, hogy a bemutatott tevékenységeket mindenikét magas arányban a nagyon hasznosan használók csoportja alkalmazza és alul maradnak a nem hasznosan használók csoport tagjai.

A nagyon hasznosan használók csoportja az átlagos felhasználói szinthez tartozó itemek mindenképpen kiemelkedik, a használat gyakoriságát tekintve. Ebben kiemelkednek a 75 és 80 százalék közötti tevékenységek, a nyomtatás internetes oldalról, linkek küldése, fogadása, videó megosztó rendszerek használata, közösségi portálok használata, programok megtalálása, letöltése, használata.

A nem hasznosan használók csoportja pedig leginkább közösségi portálokat illetve videó megosztó rendszereket használnak, a többi funkciót csak ritkán vagy soha.

Az átlag feletti felhasználói jártasságot igénylő itemeket esetén is jellemzően a nagyon hasznosan használók csoportja a gyakoribb használók, de találunk olyan tevékenységeket amelyeket egyik csoport sem használ gyakran, mint az alkalmazások letöltése vagy online tv beállítások. Az e-bank szolgáltatásokat, az e-ügyintézést, információ megosztó rendszereket (pl. google drive, dropbox) vagy az online közös munkát szintén a nagyon hasznosan használók csoportja végezi.

8. FEJEZET - AZ INTERNET, MINT A TŐKEKONVERZIÓ ESZKÖZE

A kutatásunk egyik fő kérdése az volt, hogy az interneten elvileg könnyebben, olcsóbban és gyorsabban megszerezhető gazdasági előnyöket, heterofil kapcsolatokat és kulturális javakat az internet használók megszerzik-e, vagyis használják-e az internetet ilyen erőforrások megszerzéséhez.

A tőke index itemeinek egyszerű elemzése

Az adatok egyszerű elemzésével azt nézzük meg először, hogy a bourdieu-i tőkék közül a gazdasági, kapcsolati és kulturális tőkére vonatkozó használat milyen sajátossággal bír.

Gazdasági index elemei

Olcsóbban jutottam egy termékhez

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	162	32,4	38,2	38,2
	ritkán	174	34,8	41,0	79,2
	soha	88	17,6	20,8	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
Missing	System	76	15,2		
Total		500	100,0		

Az egyszerű adatelemzés azt mutatja, hogy a válaszadók 32,4 százaléka gyakran *jutott olcsóbban egy termékhez az interneten keresztül*, és további 34,8 százalékkal a válaszadóknak már ritkán, de előfordult ilyen esemény. A válaszadók valamivel több, mint egy negyede, 20,8 százalékuk soha nem jutott még olcsóbban termékhez az interneten keresztül.

Olyan termékhez jutottam hozzá, ami a magyar kereskedelmi forgalomban nem volt					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	78	15,6	18,4	18,4
	ritkán	143	28,6	33,6	52,0
	soha	204	40,8	48,0	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

A válaszadók mindössze 15,6 százaléka használja az internetet gyakran arra, hogy *olyan termékhez jusson hozzá, ami a magyar kereskedelmi forgalomban nem kapható*, és 28,6 százalékkal ritkán előfordult ugyan ez. A minta 40,8 százaléka még soha nem vett az interneten keresztül hazai forgalomban nem kapható terméket.

Úgy spóroltam, hogy az interneten keresett receptek alapján vezettem a háztartást					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	118	23,6	27,8	27,8
	ritkán	155	31,0	36,5	64,2
	soha	152	30,4	35,8	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

A minta 23,6 százaléka gyakran, míg további 31 százaléka ritkán *spórol úgy, hogy az interneten keresett receptek alapján vezeti a háztartását*. Ezzel a lehetőséggel a válaszadók 30,4 százaléka nem élt soha.

Álláskereséshez, iskolaválasztáshoz az interneten található információkat használtam					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	125	25,0	29,3	29,3
	ritkán	177	35,4	41,5	70,9
	soha	124	24,8	29,1	100,0
	Total	426	85,2	100,0	
Missing	System	74	14,8		
Total		500	100,0		

A mintába került válaszadók egy negyedére, vagyis 25 százalékára jellemző, hogy *álláskeresésre, iskolaválasztásra használja az interneten megszerezhető információkat*, és ritkán él

ezzel a válaszadók 35, 4 százaléka. Még soha nem használta az internetet álláskereső, vagy iskolaválasztás esetében a válaszadók 30,4 százaléka.

Az interneten keresztül eladott használt/magam által készített tárgyaimból szereztem bevételt					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	60	12,0	14,1	14,1
	ritkán	85	17,0	20,0	34,1
	soha	280	56,0	65,9	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

Az interneten keresztül eladott használt/maga által készített tárgyaimból gyakran szerez bevételt a minta 12 százaléka, és néha használja erre az internetet adta lehetőségeket a minta 17 százaléka. Még soha nem szerzett bevételt saját készítésű, vagy használt tárgyaimból a minta 56 százaléka.

Minden itemnél nagyjából 15 százalékos volt a hiányzó válasz.

Az egyszerű elemzés még következtetésre nem ad lehetőséget, azonban érdekességek már így is kiderülhetnek. A gazdasági index itemei közül *legmagasabb arányban olcsóbban igyekeznek termékekhez hozzájutni, illetve interneten keresnek olyan információt, amely segít az álláskeresőben, vagy iskolaválasztásban.* A minta egészét nézve *legkevésbé termékek eladására használják a válaszadók az internetet.*

Az elméletből az derült ki, hogy a gazdasági tőke ugyan alapja a többi tőkének, azonban csupán a gazdasági erővel nem könnyű érvényesülni. Az internet a minta válaszai alapján *gazdasági értelemben inkább a spórolásban való segítségként használják, illetve az álláskereső és iskolaválasztás körüli döntéshez.*

Kapcsolati index elemei

Megnéztük, hogy a minta válaszai alapján mit láthatunk a kapcsolati erőforrások tekintetében. Vajon használják-e az internetet a válaszadók a kapcsolataik bővítésére, illetve az internetes kapcsolatok révén szerzett információk alapján a kapcsolati erőforrást beforgatják-e más előnyök megszerzésére.

Az interneten alakult ismeretség révén munkához jutottam					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	20	4,0	4,7	4,7
	ritkán	83	16,6	19,5	24,2
	soha	322	64,4	75,8	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

A válaszadók mindössze 4 százaléka válaszolta, hogy gyakran, és további 16,6 százalék, hogy ritkán volt olyan, hogy az *interneten alakult ismeretség révén jutott munkához.* Ilyen nem fordult elő a minta 64,4 százalékaival.

Az interneten kötött ismeretség révén jutottam el orvoshoz					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	19	3,8	4,5	4,5
	ritkán	83	16,6	19,6	24,1
	soha	322	64,4	75,9	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
Missing	System	76	15,2		

Total	500	100,0		

Hasonló az arány a következő itemnél is, ahol azt láthatjuk, hogy a minta 3,8 százalékaival gyakran, illetve 16,6 százalékaival ritkán előfordult, hogy *az interneten kötött ismeretség révén jutott el orvoshoz*. A minta 64,4 százaléka ilyen fajta segítséget nyújtó kapcsolatra nem tett szert az interneten.

Az interneten kialakított ismeretségből jó személyes találkozásokra alapuló barátság lett/hosszú kapcsolat lett / házasság lett					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	50	10,0	11,8	11,8
	ritkán	119	23,8	28,0	39,8
	soha	256	51,2	60,2	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

A válaszadók 10 százaléka gyakran tesz szert olyan kapcsolatra az interneten keresztül, amelyek később *jó személyes találkozásokra alapuló barátsággá vagy hosszú kapcsolattá, házassággá alakulnak*. A minta válaszadói közül 23,8 százalékkal ritkán de előfordul ilyen, míg soha nem szerzett barátot /társat az interneten keresztül a válaszadók több, mint fele vagyis 51,2 százaléka.

Internetes ismerős révén jutottam információhoz, ami segítette a sikeres választást, egészségügyi lehetőségekről információ, telekocsi szolgálat, jogi, építkezéshez kapcsolódó információ					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	68	13,6	16,1	16,1
	ritkán	187	37,4	44,2	60,3
	soha	168	33,6	39,7	100,0
	Total	423	84,6	100,0	
Missing	System	77	15,4		
Total		500	100,0		

A válaszadók 13,6 százaléka gyakran, míg 37,4 százaléka ritkán *internetes ismerős révén jutott információhoz, ami segítette a sikeres választást, egészségügyi lehetőségekről információ, telekocsi szolgálat, jogi, építkezéshez kapcsolódó információról*. A válaszadók 33,6 százaléka ilyen segítséghez soha nem jutott az internetes ismerősein keresztül.

Az interneten kötött ismertség révén jutottam fontos technikai, műszaki információhoz, vagy vettem műszaki eszközöket, készítettem illetve javítottam meg tárgyakat					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	96	19,2	22,6	22,6
	ritkán	189	37,8	44,6	67,2
	soha	139	27,8	32,8	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
Missing	System	76	15,2		
Total		500	100,0		

Az interneten kötött ismertség révén jutott fontos technikai, műszaki információhoz, vagy vett műszaki eszközöket, készített illetve javított meg tárgyakat a minta 19,2 százalék és ritkán tette ezt további 37,8 százalék. Soha nem élt ezzel a lehetőséggel, vagy nem tudott információt szerezni az internetes kapcsolatai révén a műszaki lehetőségekről a válaszadók 27,8 százaléka.

A kapcsolati index itemeinél is 15 százalék körüli a hiányzó válaszok aránya.

Összességében a kapcsolati index itemei közül azok esetében látunk *magasabb százalékokat, amelyek olyan információk megszerzéséről szólnak, amik segítségével spórolni lehet.* Az egészségről szóló információk a legértékesebbek, hiszen itt a legnagyobb a kockázata a hibás döntésnek. Megfelelő „off line” kapcsolat nélkül több idő és pénz a jogi, műszaki információk megszerzése is. A kifejezetten barátkozási, vagy társkeresési lehetőségekkel azonban kevesen élnek a mintából. *Legkevésbé sikeres az internetes kapcsolat a munkaszerzés szempontjából.*

Kulturális index elemei:

Iskolai feladathoz, vagy munkahelyi problémamegoldáshoz az interneten talált szakmai anyagokat használtam fel					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	207	41,4	48,6	48,6
	ritkán	137	27,4	32,2	80,8
	soha	82	16,4	19,2	100,0
	Total	426	85,2	100,0	
Missing	System	74	14,8		
Total		500	100,0		

A kulturális index elemei közül magas arányban, 41,4 százalékban használják gyakran az internetet *iskolai feladathoz, vagy munkahelyi problémamegoldáshoz az ott talált szakmai anyagok segítségével.* Ritkán, de használja ilyen céllal a válaszadók 27,4 százaléka a világhálót. Soha nem használta még iskolai, vagy munkahelyi feladat megoldása során az internet segítségét a válaszadók 16,4 százaléka.

Szakmai folyóiratokat olvastam interneten					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	175	35,0	41,1	41,1
	ritkán	190	38,0	44,6	85,7
	soha	61	12,2	14,3	100,0
	Total	426	85,2	100,0	
Missing	System	74	14,8		
Total		500	100,0		

Szakmai folyóiratokat gyakran olvas a minta 35 százaléka és ritkán 38 százaléka. Soha nem használja szakmai folyóirat olvasására az internetet a minta 12,2 százaléka.

Gyűjteményeket, múzeumokat, koncerteket, színházi előadást néztem meg interneten keresztül					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	88	17,6	20,7	20,7
	ritkán	177	35,4	41,5	62,2
	soha	161	32,2	37,8	100,0
	Total	426	85,2	100,0	
Missing	System	74	14,8		
Total		500	100,0		

A gyűjteményeket, múzeumokat, koncerteket, színházi előadást interneten megnézők arányánál az tapasztaljuk, hogy 17,6 százalék a gyakran, és további 35,4 százalék a ritkán választ jelölte meg. 32,2 százalék jelölte a soha kategóriát ennél az itemnél.

Filmeket néztem interneten keresztül					

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	gyakran	235	47,0	55,3	55,3
	ritkán	141	28,2	33,2	88,5
	soha	49	9,8	11,5	100,0
	Total	425	85,0	100,0	
Missing	System	75	15,0		
Total		500	100,0		

Nem meglepő módon gyakran *filmeket néz* az interneten keresztül a mintába került válaszadók 47 százaléka és ritkán 28,2 százalékuk. A soha válaszkategóriát ennél az itemnél mindössze 9,8 százalék jelölte.

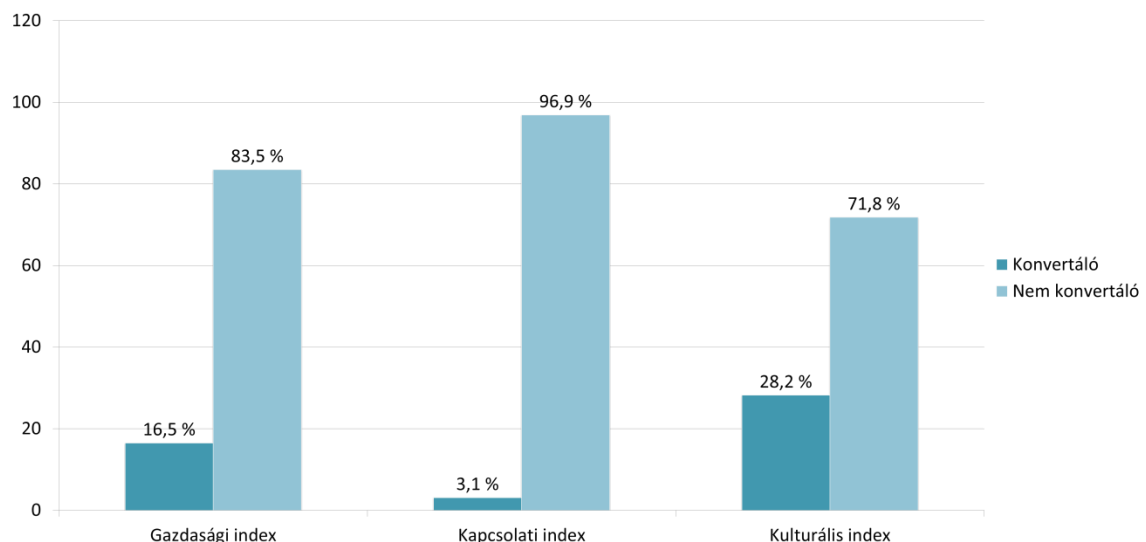
Összességében a kulturális index elemeinél azt láthatjuk, hogy *a legmagasabb arányban a filmek nézése* jelenik meg, és *jelentős még a munkához, iskolához kapcsolódó feladatok esetében az internet adta lehetőségek használata*. A kulturális index elemei közül legalacsonyabb arányban a magas kultúra, vagy „öncélú” kulturális javakhoz jutás szerepel, bár a gyakran és ritkán kategóriák összevonásával nem elhanyagolható az arányuk.

Tőke konverzió a tőkeindexek viszonylatában

A tőkekonverzióra vonatkozó kérdéssor itemeiből indexszámokat alkottunk, amely segítségével megalkottuk a tőkeindexeket, amelyek jelzik, hogy a válaszadók az adott tőkefajta konvertálják e.

A tőkefajta itemjeinek egyszerű százalékos elemzésénél azt láttuk, hogy inkább az olcsón megszerezhető és leginkább gazdasági hasznot hozó információk megszerzésére használják az internetet a válaszadóink. Érdekes lehet azonban, hogy összességében a válaszadók milyen arányban tudnak internetes erőforrásokra építve tőkét konvertálni, vagyis *milyen arányban használják az internetet a társadalmi cselekvési terük bővítésére, olyan lehetőségek kihasználásával, ami a társadalmi helyük alapján nem lenne lehetséges a világháló nélkül*.

A tőkefajta indexálásával megnéztük a konvertálók és nem konvertálók arányát a tőkefajtaenként.

.ábra A minta százalékos megoszlása tőkefajtaenként a konvertálók és nem konvertálók között

Az diagram azt mutatja, hogy összegében nem magas azok aránya, akik az interneten gyorsan, könnyen és olcsón megszerezhető erőforrásokat beforgatják a hétköznapi megkönnyítésébe, a társadalmi folyamatok hatásának tompítása érdekében. Legnagyobb arányban a kulturális tőke fordítódik be az „off line” életbe 28,2 százalékánál a válaszadóknak. Mint az itemek egyszerű százalékos elemzésénél láthattuk itt a filmnézés csaknem a minta felére, 47 százalékra jellemző, ami megnöveli a kulturális tőkekonvertálók arányát. Legkevésbé a kapcs-

lati tőkét használják a helyzetük javítására a válaszadók. Ezt mindössze 3,1 százalék teszi. Ez az arány talán váratlan lehet a közösségi oldalak rendkívüli népszerűsége mellett. Ezzel kapcsolatban a szakirodalomból azt érthetjük meg, hogy gyakran nem változtat a kapcsolati network minőségén, mintázatán az internetes kapcsolattartás, vagyis nem szerzünk általa hídszerű gyenge kötésekkel jelentő kapcsolatokat, inkább a meglévő kapcsolataink ápolására használjuk a földrajzi távolságok áthidalására alkalmas világhálót.

A gazdasági tőkét konvertálók 16,5 százalékban képviselik magukat a mintában, amely nem magas arány, de messze túlszárnyalja a kapcsolati tőkeindex arányát. Az egyszerű százalékos elemzéséből az itemeknek az derült ki, hogy a válaszadók keresik azokat az információkat és lehetőségeket, amelyek olcsóbbá teszik a vásárlást és az ügyintézkést a költségesebb tranzakciók kapcsán (építkezés, műszaki cikkek javítása, előállítás stb).

A diagram megmutatja, hogy a tőkekonvertálók milyen arányban fordulnak elő mintában, de azt még ebből az oszlopsorból nem tudhatjuk meg, hogy azok tartoznak-e a konvertálók táborába, akik ezzel változtatni tudnak az eredeti, nem kedvező társadalmi pozíciójukon. Ennek megismerésére az adatok további elemzésére van szükség.

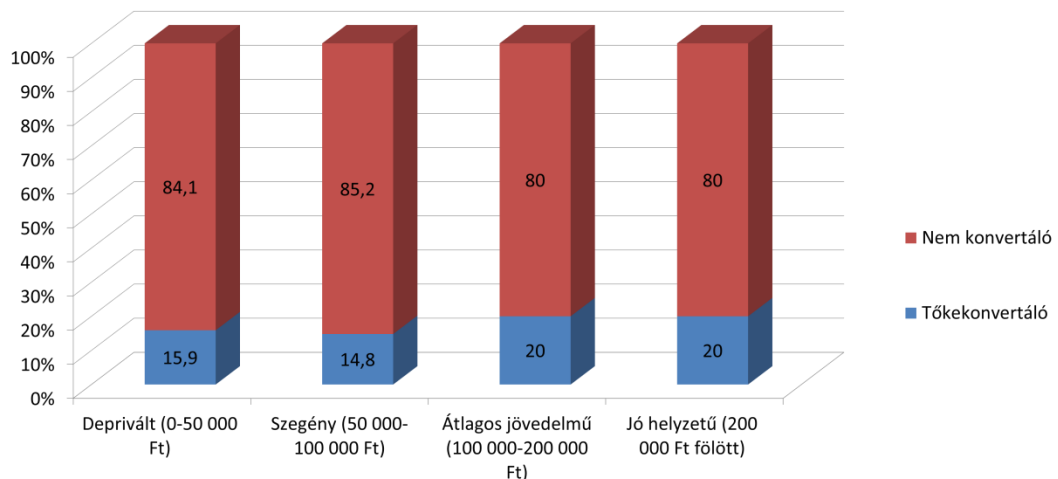
A tőkekonverzió többváltozós, szociológiai háttérváltozók közti összefüggések elemzése

Annak érdekében, hogy kiderüljön, melyek azok a csoportok a válaszadók közül, akik a konvertálók csoportjába tartoznak, további elemzéseket végeztünk a társadalmi rétegező tényezők közül néhányval. *Arra keressük a választ, hogy vajon a jó helyzetűek számára nyújt további előnyöket az internet, vagy a társadalmi rétegek alsó pozícióiban élők számára ad esélyt a helyzetük változtatására.* Vagyis, hogy vajon tovább erősíti a társadalomban érvényes egyenlőtlen esélyszerzés különbségeit, vagy összébb húzza az egyenlőtlenségeket az internet.

A tőkekonvertálók a jövedelmi jellemzők összefüggésében vizsgálva

Megnéztük, hogy a jövedelmi kategóriákkal összehasonlítva azokat, akik konvertálják az interneten megszerezhető előnyöket a mindennapi életükbe, milyen összefüggéseket láthatunk meg.

Ha a **gazdasági indexet** hasonlítjuk össze a jövedelmi kategóriákkal, vagyis azt nézzük meg, hogy a különböző jövedelmi kategóriákban milyen arányban vannak a gazdasági-tőkekonvertálók, akkor a következő eredményeket kapjuk:

A deprivált csoport 15,9 százaléka, a szegények kategóriájába esők 14,8 százaléka, az átlagos helyzetűek 20 százaléka és a jó helyzetűek szintén 20 százaléka esik a konvertálók csoportjába. Statisztikai összefüggést nem találunk, de az látszik, hogy mind két jobb helyzetű ka-

tegóriájában 5 százaléknak magasabb a gazdasági indexe. Vagyis a *deprivált és szegény csoportok inkább nem konvertálják a gazdasági előnyöket*. Azonban azt sem mondhatjuk, hogy a különbség hasonló a társadalmi működés sajátosságához, hiszen nincs nagy különbség az átlagos és jó helyzetűek illetve a deprivált és a szegények között az arányokban. Inkább azt mondhatjuk, hogy *jövedelmi kategóriák szerint nézve egyik csoport sem használja magas arányban az internet gazdasági előnyeit*, noha az alsó kategóriában nagyobb szükség lehetne rá.

Ha a jövedelmi kategóriákat a *kapcsolati indexel* hasonlítjuk össze, akkor azt tapasztaljuk, hogy az arány hasonló a gazdasági index esetében tapasztaltnal, de a mértéke még alacsonyabb a kapcsolati tőke konvertálásának, mint a gazdaságának.

Jövedelmi kategóriák és kapcsolati index				
		Kapcsolati index		Összesen
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	2	124	126
		1,6%	98,4%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	3	166	169
		1,8%	98,2%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	7	104	111
		6,3%	93,7%	100,0%
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	1	14	15	
	6,7%	93,3%	100,0%	
Összesen		13	408	421
		3,1%	96,9%	100,0%

A két alsó jövedelmi kategóriában nem éri el a kettő százalékot; a depriváltak esetében 1,6 százalék, a szegények csoportjában 1,8 százalék az internetes kapcsolati előnyökkel élők aránya. A két magasabb jövedelmi kategóriában pedig nem éri el a 7 százalékot; az átlagos jövedelműeknél 6,3 százalék, a jó helyzetűeknél 6,7 százalék. Vagyis *inkább tudnak hasznos kapcsolatokat kialakítani a jó helyzetűek*, mint az alsó jövedelmi kategóriába eső válaszadók, azonban minden kategóriában alacsony az arányuk, és *statisztikai összefüggést nem találtunk köztük*.

Jövedelmi kategóriák és kulturális index				
		Kulturális index csoport		Összesen
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	33	93	126
		26,2%	73,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	46	123	169
		27,2%	72,8%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	33	78	111
		29,7%	70,3%	100,0%
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	7	8	15	
	46,7%	53,3%	100,0%	
Összesen		119	302	421
		28,3%	71,7%	100,0%

A **kulturális index** és a jövedelmi kategóriák vizsgálata esetében magasabb konvertálási arányokat látunk, mint a többi tőkefajta esetében. Itt az arányok az alsó három kategóriában kiegyenlítettek, *kiugrás a jó helyzetűek kategóriájában látszik*. A depriváltak 26,2 százaléka, a szegények 27,2 százaléka és az átlagos jövedelműek 29,7 százaléka kulturális- tőkekonvertáló. Folyamatosan emelkedő tendencia látszik a magasabb jövedelmi kategóriák felé, de nincs nagy eltérés. A jó helyzetűek esetében azonban már több mint 16 százalékos ugrást láthatunk. Közöttük az interneten megszerezhető kulturális előnyökkel 46,7 százalék él. Statisztikai összefüggést itt sem találunk, de a tendencia a magasabb jövedelműek magasabb előnyszerzését mutatja.

Összességében is elmondható, hogy a jövedelmi kategóriák és a tőke fajták konvertálás között egyik tőke esetében sem találtunk statisztikai összefüggést, azonban minden esetben a magasabb jövedelműek tudnak az internet előnyeivel nagyobb mértékben élni. Legkevésbé a kapcsolati tőke hangsúlyos, és leginkább a kulturális tőkét konvertálják az „off line” életbe minden jövedelmi kategóriában.

Tőkekonvertálók az iskolai végzettség összefüggésében vizsgálva

A szakirodalom szerint a társadalmi struktúrában elfoglalt pozíció kapcsolatot mutat az iskolai végzettséggel. Az iskolai végzettség az egyik rétegző tényező. Érdekesnek látszik tehát e szerint is ránézni az adatokra, hogy megállapítsuk, a különböző tőkefajták konvertálásával azok hozzá-e magukat jobb helyzetbe, akiknek az iskolai végzettségük miatt a társadalmi helyzetük

alul pozicionált a társadalmi működés logikája szerint. Az internet lehetőségeit vajon ők használják e előnyszerzésre, vagy az eleve jobb helyzetű, magas iskolai végzettségűek.

Legmagasabb iskolai végzettsége * gazdindexcsoport Crosstabulation				
		Gazdasági indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség szerinti csoportok	8 általános alatti	0	2	2
		0,0%	100,0%	100,0%
	8 általános iskolai végzettség	2	9	11
		18,2%	81,8%	100,0%
	10 évfolyam + szakma	0	6	6
		0,0%	100,0%	100,0%
	Szakiskola/szakmunkásképző	9	47	56
		16,1%	83,9%	100,0%
	Érettségi	21	74	95
		22,1%	77,9%	100,0%
	Érettségi + szakma	13	83	96
		13,5%	86,5%	100,0%
Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	4	30	34	
	11,8%	88,2%	100,0%	
Főiskola (BA, BsC)	12	67	79	
		15,2%	84,8%	100,0%
Egyetem (MA, MsC)	8	27	35	
	22,9%	77,1%	100,0%	
Doktori (PhD, DLA)	1	6	7	
	14,3%	85,7%	100,0%	
Egyéb	0	1	1	
	0,0%	100,0%	100,0%	

<i>Total</i>	70	352	422
	16,6%	83,4 %	10 0,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,259 ^a	10	,793
Likelihood Ratio	7,582	10	,670
Linear-by-Linear Association	,002	1	,969
N of Valid Cases	422		

Ha az iskolai végzettséget a **gazdasági indexel** hasonlítjuk össze, akkor azt tapasztaljuk, hogy azok a válaszadók, akik nem fejezték be az általános iskolát, vagyis *nem rendelkeznek alapfokú végzettséggel sem, azok egyáltalán nem is használják az internet gazdasági előnyeit.* Érdekes módon a tíz évfolyam plusz szakmával rendelkezők sem konvertálók, azonban ez az adat a kategória alacsony elemszámából is fakadhat. A nyolc általános végzettségű, vagyis csak az alapfokú iskolát elvégzettek között a mintába bekerült válaszadók 18,2 százaléka gazdasági előnyt szerez az internet segítségével, valamivel kisebb ez az arány a szakiskolát, szakmunkásképzőt végzettek esetében, ahol 16,1 százalék a konvertálók aránya. *Az érettségivel rendelkezők és az egyetemet végzettek csoportjában magasabb valamivel az arány,* itt mind két kategóriában a válaszadók valamivel több mint egy ötöde gazdasági-tőkekonvertáló. Az érettségizettek 22,1 százaléka, az egyetemet végezettek 22,9 százaléka tartozik ebbe a kategóriába. A magasabb és alacsonyabb végzettségi kategóriákban is alacsonyabb arányú a jó gazdasági indexszámmal rendelkezők aránya. Érettségi plusz szakma kategóriába tartozók 13,5 százaléka, felsőfokú szakképzettséggel rendelkezők 11,8 százaléka, főiskolát végzettek 15,2 százaléka és doktori fokozattal rendelkezők 14,3 százaléka gazdasági-tőkekonvertáló. A hiányzó válaszok aránya 15,9 százalék.

Összességében azt láthatjuk, hogy az iskolai végzettség nem differenciál jelentősen az interneten megszerezhető gazdasági előnyök tekintetében. Negatív olvasatban azt mondhatjuk, hogy azok, aki valószínűleg jobb helyzetűek hasonló arányban élnek az interneten olcsón és könnyen megszerezhető gazdasági előnyökkel, mint azok, akiknek erre nagyobb szükségük lenne. Pozitív olvasatban úgy is fogalmazhatunk, hogy az alacsony iskolai végzettségi kategóriákban – az alapfokú végzettséget sem szerettek kivételével – szinte mindenhol egy hatod arányú a konvertálók százalékos megoszlása. Statisztikai összefüggést nem találtunk.

Legmagasabb iskolai végzettsége * kapcsindexcsoport Crosstabulation				
		Kapcsolat indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség kategóriái	8 általános alatti	0	2	2
		0,0%	100,0%	100,0%
	8 általános iskolai végzettség	0	11	11
		0,0%	100,0%	100,0%
	10 évfolyam + szakma	0	6	6
		0,0%	100,0%	100,0%
	Szakiskola/szakmunkásképző	0	56	56
		0,0%	100,0%	100,0%
	Érettségi	2	93	95
		2,1%	97,9%	100,0%
Érettségi + szakma	3	93	96	
	3,1%	96,9%	100,0%	
Felsőfokú szakképzetés (FSZ)	0	34	34	
	0,0%	100,0%	100,0%	
Főiskola (BA, BsC)	3	77	80	
	3,8%	96,2%	100,0%	

	Egyetem (MA, MsC)	3	32	35
		8,6%	91,4%	100,0%
	Doktori (PhD, DLA)	2	5	7
		28,6%	71,4%	100,0%
	Egyéb	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		13	410	423
		3,1%	96,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,740 ^a	10	,012
Likelihood Ratio	15,601	10	,112
Linear-by-Linear Association	8,987	1	,003
N of Valid Cases	423		

Ha az iskolai végzettséget a **kapcsolati indexel** hasonlítjuk össze, akkor érdekesebb eredményre jutunk. Itt az látszik, hogy minden kategóriában, amely nem jelent érettségit adó végzettséget, vagyis kevesebb, mint nyolc általános, alapfokú, szakképző, tíz évfolyam plusz szakma kategóriákban egyáltalán nem szerepel olyan, aki kapcsolati előnyökre tenne szert az interneten keresztül. Az érettségizettek 2,1 százaléka, az érettségi mellett szakmát is szerzők 3,1 százaléka, a főiskolai végzettségűek 3,8 százaléka, az egyetemet végzettek 8,6 százaléka és a doktori fokozatot szerzettek 28,6 százaléka tudja előnyösen építeni és használni az internetes kapcsolatait.

Ebben az összehasonlításban statisztikai összefüggést is találtunk (sig 0,012) azonban gyengíti az eredmény érvényességét, hogy magas az ötnél kevesebb cellagyakorosság, hiszen az összesített diagramon azt láthattuk, hogy eleve legkevesebben a kapcsolati tőkével élnek az interneten, így kevés az elemszám. *A tendencia azonban leolvasható, vagyis minél magasabb az iskolai végzettség, annál valószínűbb, hogy érvényes kapcsolatokra tudunk szert tenni, így éppen azoknak van kisebb esélyük a hídszerű kapcsolatok kialakítására, akiknek nagyobb szükségük lenne rá.*

Érdekes adatokat találunk akkor is, ha az iskolai végzettséget a **kulturális indexel** hasonlítjuk össze.

Legmagasabb iskolai végzettsége * kultindexcsoport Crosstabulation				
		Kulturális indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség szerinti csoportok	8 általános alatti	0	2	2
		0,0%	100,0%	100,0%
	8 általános iskolai végzettség	2	9	11
		18,2%	81,8%	100,0%
	10 évfolyam + szakma	1	5	6
		16,7%	83,3%	100,0%
	Szakiskola/szakképző	8	48	56
		14,3%	85,7%	100,0%
	Érettségi	30	65	95
		31,6%	68,4%	100,0%
Érettségi + szakma	19	77	96	
	19,8%	80,2%	100,0%	
Felsőfokú szakképzés (FSZ)	8	26	34	
	23,5%	76,5%	100,0%	
Főiskola (BA, BsC)	33	47	80	
Legmagasabb iskolai		41,2%	58,8%	100,0%

végzettsége	Egyetem (MA, MsC)	14	21	35
		40,0%	60,0%	100,0%
	Doktori (PhD, DLA)	3	4	7
		42,9%	57,1%	100,0%
Egyéb	0	1	1	
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		118	305	423
		27,9%	72,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,729 ^a	10	,017
Likelihood Ratio	22,807	10	,011
Linear-by-Linear Association	11,209	1	,001
N of Valid Cases	423		

Ebben a kategóriában az alapfokú végzettség megszerzése és a magas iskolai fokozat jelent vízválasztót. Akinek nincs meg az alapfokú végzettsége, vagyis kevesebb, mint nyolc általánossal rendelkezik, az egyáltalán nem él az interneten megszerezhető kulturális javakkal, míg, akik főiskolai vagy annál magasabb végzettséggel rendelkeznek azok magasabb, mint 40 százalékos arányban élnek ezzel. Részletesebben megnézve az adatokat azt tapasztaljuk, hogy a nyolc osztályt végzettek 18,2 százaléka, 10 évfolyam plusz szakma kategóriában 16,7 százalék, szakiskolát végzettek 14,3 százaléka, az érettségivel rendelkezők 31,6 százaléka, az érettségi mellett szakmát szerzők 19,8 százaléka, a felsőfokú szakképzést szerzők 23,5 százaléka kulturális tökekonvertáló. Az ennél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknél egy nagy ugrást tapasztalunk az arányokban. A főiskolai végzettséggel rendelkezők 41,2 százaléka, az egyetemi végzettséggel rendelkezők 40 százaléka, míg a doktori fokozatot szerzettek 42,9 százaléka szerez előnyt az interneten gyorsan és olcsón megszerezhető kulturális javakból. Ebben az összehasonlításban statisztikai összefüggést is találunk (sig 0,017). Igaz az ötnél kevesebb cellagyakorosság itt is magasabb az elvárnál, de magasabb elemszám alapján jöttek az eredmények, így a tendenciát érvényesnek gondolhatjuk. Azok jutnak kulturális előnyökhöz az interneten keresztül, akik eleve magasabb kulturális szinttel rendelkeznek, vagyis a társadalomban adott hátrányok és előnyök felerősödnek az iskolai végzettség és kulturális index összefüggésében.

Az is érdekes lehet, ha azokkal az itemekkel dolgozunk csak, amelyek a „**magas kultúra**” kategóriába sorolódtak, vagyis, ha az iskolai végzettség és a magas kultúra interneten való megszerzésének összefüggését vizsgáljuk.

Legmagasabb iskolai végzettsége * magaskultcsop Crosstabulation				
		Magas kultúra csoport		Total
		Nem konvertáló	Tőkekonvertáló	
Iskolai végzettség szerinti csoportok	8 általános alatti	2	0	2
		100,0%	0,0%	100,0%
	8 általános iskolai végzettség	9	2	11
		81,8%	18,2%	100,0%
	10 évfolyam + szakma	6	0	6
		100,0%	0,0%	100,0%
	Szakiskola/szaktanácsképző	51	6	57
		89,5%	10,5%	100,0%
	Érettségi	75	20	95
		78,9%	21,1%	100,0%
	Érettségi + szakma	81	15	96
		84,4%	15,6%	100,0%

	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	28	6	34
		82,4%	17,6%	100,0%
	Főiskola (BA, BsC)	60	20	80
		75,0%	25,0%	100,0%
	Egyetem (MA, MsC)	27	8	35
		77,1%	22,9%	100,0%
	Doktori (PhD, DLA)	4	3	7
	57,1%	42,9%	100,0%	
	Egyéb	1	0	1
		100,0%	0,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,637 ^a	10	,387
Likelihood Ratio	12,050	10	,282
Linear-by-Linear Association	4,870	1	,027
N of Valid Cases	424		

Itt azt találjuk, hogy a nyolc általános végzettségűek 18, 2 százaléka, a szakiskolások 10,5 százaléka, az érettségizettek 21,1 százaléka, az érettségi mellett szakmát is szerzők 15,6 százaléka és a felsőfokú szakképzősök 17,6 százaléka konvertálja az interneten megszerezhető magas kultúrát. Azt látjuk, hogy az iskolai végzettség tekintetében általában a kulturális tőkeindex és magas kultúra indexe hasonló eredményt mutat, néhol azonos az arány, néhol néhány százalékkal alacsonyabb, de a tendencia nem változik jelentősen. Ennél akár nagyobb különbségre is számíthatunk a fentebb felsorolt végzettségi kategóriákban, hiszen ennél az indexnél kimaradtak az olyan itemek, mint pl. a filmnézés az interneten, amit sokan jelöltek. *Ez jó hír is lehet, hiszen ha nem is magas arányban, de azokat az előnyöket használják ki az alacsonyabb iskolai végzettségűek, melyek akár a társadalmi helyzetükre is hathat. A magasabb végzettségi kategóriákban továbbra is megmaradnak a magasabb arányok, de alacsonyabbak ezek, mint ha általában csak a kulturális indexet néznénk.* A főiskolai végzettséggel rendelkezők 25 százaléka, az egyetemi végzettségűek 22,9 százaléka és a doktori fokozattal rendelkezők 42,9 százaléka a magas kultúrát fogyasztja az interneten. Érdekes lehet, legalább három adat. Mind a két kultúra index esetében az érettségizettek magasabb arányban konvertálóak, mint azok, akik az érettségi mellett szakmát is szereztek. Az iskolatípusok közti minőségi különbséget is jelölheti, hogy más az igény a kultúrafogyasztásra a két végzettségi kategóriában. Az is érdekes, és talán nem ezt vártuk volna, hogy a főiskolai és egyetemi végzettségűek általános kulturális és magas kultúrára vonatkozó index aránya közötti különbség jóval magasabb, mint az alsóbb iskolai fokozatok esetében. A nyolc általános végzettségűek esetében egyáltalán nincs különbség, míg a többi kategóriában kevesebb, mint 10 százalékpont a különbség. A főiskolai és egyetemi végzettség esetében azonban magasabb, mint 20 százalékpont a különbség általában a kultúra és a magas kultúra fogyasztására vonatkozó arányok között. A doktori fokozattal rendelkezők azonban csak a magas kultúrát konvertálják.

Ha csak a magas kultúra- konvertálást hasonlítjuk össze az iskolai végezettségekkel, akkor nem találunk statisztikai összefüggést (sig 0,387).

Az iskolai végzettség és a tőkekonverzió vizsgálatának esetében az érettségi megléte jelent változást. Az érettségi hiánya az adatok szerint csökkenti az esélyt minden tőkefajta esetében a konverzióra, vagyis arra, hogy a társadalmi folyamatok által determinált pozíciójukon a mintába került válaszadók változtassanak. Megnéztük, hogy ha az adatokat úgy elemezzük, hogy az iskolai végzettség dichotóm kategóriáit, vagyis az érettséggel rendelkezők és nem rendelkezők kategóriáit használjuk, akkor látunk-e összefüggést az egyes tőkefajták esetében.

Iskolai végzettség dichotóm * gazdindexcsoport Crosstabulation		
	Gazdasági indexcsoport	Total

		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség dichotóm kategóriái	Érettségivel nem rendelkezik	11	64	75
		14,7%	85,3%	100,0%
	Érettségivel rendelkezik	59	288	347
		17,0%	83,0%	100,0%
Total		70	352	422
		16,6%	83,4%	100,0%

Chi-square test

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,243 ^a	1	,622
Continuity Correction ^b	,104	1	,747
Likelihood Ratio	,250	1	,617
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	,243	1	,622
N of Valid Cases	422		

A dichotóm kategóriával összehasonlítva a **gazdasági-tőkekonvertálók** csoportját akkor jobban látszik, hogy az iskolai végzettség növeli az esélyt az interneten elérhető gazdasági előnyök megszerzésére. Az érettségivel nem rendelkezők 14,7 százaléka él vele, míg az érettségizettek 17 százaléka. *Statistikai összefüggést azonban így sem találtunk.*

Ha a **kapcsolati indexet** és az iskolai végzettség dichotóm kategóriáit hasonlítjuk össze, akkor az alábbi táblázatot kapjuk:

Iskolai végzettség dichotóm * kapcsindexcsop Crosstabulation				
		Kapcsolati indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség dichotóm csoportjai	Érettségivel nem rendelkezik	0	75	75
		0,0%	100,0%	100,0%
	Érettségivel rendelkezik	13	335	348
		3,7%	96,3%	100,0%
Total		13	410	423
		3,1%	96,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,891 ^a	1	,089
Continuity Correction ^b	1,773	1	,183
Likelihood Ratio	5,163	1	,023
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	2,884	1	,089
N of Valid Cases	423		

Azt látjuk, *minden válaszadó, aki az index száma alapján kapcsolati-tőkekonvertáló kategóriába került az rendelkezik legalább érettségivel.* A szakirodalomból azt láttuk, hogy a híd-szerű kapcsolatok megszerzése azoknak nehezebb, akik alacsonyabb társadalmi helyben vannak. az iskolai végzettség alapján az internet nem javít ezen a helyzeten. Igaz nem találtunk statisztikai összefüggést az iskolai végzettség és a kapcsolati-tőkekonvertálás között.

Iskolai végzettség dichotóm * kultindexcsop Crosstabulation				
		Kulturális indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Iskolai végzettség dichotóm kategóriái	Érettségivel nem rendelkezik	11	64	75
		14,7%	85,3%	100,0%
	Érettségivel rendelkezik	107	241	348

	zik	30,7%	69,3%	100,0%
Total		118	305	423
		27,9%	72,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,932 ^a	1	,005
Continuity Correction ^b	7,153	1	,007
Likelihood Ratio	8,797	1	,003
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	7,913	1	,005
N of Valid Cases	423		

Ha a kulturális index és az iskolai végzettség dichotóm kategóriáinak összehasonlítását nézzük, akkor már egyértelműen látszik az iskolai végzettség szerepe. A legalább érettségivel rendelkezők szignifikánsan magasabb arányban konvertálják a kulturális javakat az internetről, mint azok, akik nem rendelkeznek érettségivel.

A helyzet nem változik jelentősen, ha csak a magas kultúra indexet nézzük.

Iskolai végzettség dichotóm * magaskultúrcsoport Crosstabulation				
		Magas kultúra csoport		Total
		Nem konvertáló	Tőkekonvertáló	
Iskolai végzettség dichotóm kategóriái	Érettségivel nem rendelkezik	68	8	76
		89,5%	10,5%	100,0%
	Érettségivel rendelkezik	276	72	348
		79,3%	20,7%	100,0%
Total		344	80	424
		81,1%	18,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,209 ^a	1	,040
Continuity Correction ^b	3,571	1	,059
Likelihood Ratio	4,709	1	,030
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	4,199	1	,040
N of Valid Cases	424		

Mint a több kategóriás elemzésnél is látszott, a magas kultúra-konvertálók kevesebben vannak a mintában, mintha általában a kultúraindexet nézzük, de a magasabb százalékos értékek a magasabb iskolai végzettségűeknél maradtak. A két kategóriás vizsgálat esetében azt láthatjuk, hogy megmarad a statisztikai összefüggés. szignifikánsan *magasabb arányban konvertálják, vagyis forgatják be hasznukra a magas kultúrát azok, akik amúgy is magasabb tőkével rendelkeznek*. Ez az érték azért is jelentős, mert a magas kultúra az a jószág, amely a társadalmi mozgást, nagyobb cselekvési teret teszi lehetővé. Azok a társadalmi tőkemozgás logikája révén kevesebbet szereznek a kulturális tőkéből, azok számára ezt az egyenlőtlenséget nem szünteti az interneten megkapható lehetőség sem. Érdekes, hogy a társadalmi mozgás lehetőségei szempontjából is az érettségit írják le vízvázlatonak a szociológusok, ha társadalmi folyamatokat igyekeznek jelezni. A nyolc általános után a szakmaszerzés nem hoz jelentős esélynövekedés, csak az érettségi.

Gazdasági aktivitása * gazdindexcsoport Crosstabulation				
		Gazdasági indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Gazdasági aktivitás csoportok	Alkalmazott	22	188	210
		10,5%	89,5%	100,0%

Vállalkozó	5	17	22
	22,7%	77,3%	100,0%
Alkalmi munkás	2	5	7
	28,6%	71,4%	100,0%
Nyugdíj mellett dolgozik	0	1	1
	0,0%	100,0%	100,0%
Gyesen vagy, gyeden van	3	13	16
	18,8%	81,2%	100,0%
Munkanélküli	3	6	9
	33,3%	66,7%	100,0%
Nyugdíjas	0	9	9
	0,0%	100,0%	100,0%
Tanuló/hallgató	24	72	96

Tőkekonvertálók a gazdasági aktivitás összefüggésében

A gazdasági aktivitás, és munkapozíció szintén a társadalmi rétegződés vizsgálatának elemző tényezője. Érdekes tehát megnézni, hogy az internet segítségével megváltozik-e a tőkék hozzájárulási feltétele, ha ezzel a rétegző tényezővel vetjük össze a konvertálókat.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,167 ^a	7	,024
Likelihood Ratio	16,988	7	,017
Linear-by-Linear Association	8,960	1	,003
N of Valid Cases	370		

A gazdasági aktivitás és a **gazdasági tőke index** összehasonlítása kapcsán azt találjuk, hogy négy *20 százalék feletti arányban konvertáló csoport a vállalkozók, alkalmi munkások, munkanélküliek, és a tanulók. A nyugdíjasok, vagy a nyugdíj mellett dolgozók egyáltalán nem élnek az internet adta gazdasági előnyökkel.* Részletesebben a vállalkozók 22,7 százaléka, a tanulók 25 százaléka, az alkalmi munkások 28,6 százaléka és munkanélküliek 33,3 százaléka használja a gazdasági előnyöket, amelyeket az internet biztosít. Az alkalmazottak 10,5 százaléka, és a gyesen, gyeden lévők 18,8 százaléka gazdasági tőkekonvertáló. Ha ezekhez az adatokhoz hozzá gondoljuk az egyszerű elemzés eredményeit, akkor leginkább azt feltételezhetjük, hogy az olcsóbb hétköznapiok tekintetében történik a konverzió. Így érthetőbb lehet a munkaerőpiacról részben, vagy egészen kiszorultak viszonylag magas aránya a gazdasági konverzió tekintetében például az alkalmazotti csoporttal szemben. Az, hogy a tanulók is a magasabb arányú konvertálók csoportjába esik – egy negyedük használja az internet adta gazdasági előnyüket – érdekes adat lehet majd a használati jártasság összefüggésében is.

Szignifikáns összefüggés látszik az adatsor között, de az ötnél kevesebb cellagyakorosság itt is érvényesül, az elemszámhoz viszonyított sok kategória miatt (sig 0,024).

A **kapcsolati index** elemzése során meg kell jegyezni, hogy az egész mintában alacsony arányban voltak, akik konvertálják ezt a tőkét.

Gazdasági aktivitása * kapcsindexcsoport Crosstabulation				
		Kapcsolati indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Gazdasági aktivitás	Alkalmazott	2	208	210
		1,0%	99,0%	100,0%
	Vállalkozó	2	21	23
		8,7%	91,3%	100,0%

	Alkalmi munkás	1	6	7
		14,3%	85,7%	100,0%
	Nyugdíj mellett dolgozik	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
	Gyesen vagy, gyeden van	2	14	16
		12,5%	87,5%	100,0%
	Munkanélküli	0	9	9
		0,0%	100,0%	100,0%
	Nyugdíjas	0	9	9
		0,0%	100,0%	100,0%
	Tanuló/hallgató	1	95	96
		1,0%	99,0%	100,0%
Total		8	363	371
		2,2%	97,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,083 ^a	7	,005
Likelihood Ratio	12,111	7	,097
Linear-by-Linear Association	,009	1	,923
N of Valid Cases	371		

Ha gazdasági aktivitással vetjük össze az adatokat, akkor azt látjuk, hogy a *jelentősebb konvertálók között az alkalmi munkavállalók és a gyesen, gyeden lévő kismamák vannak*. Azonban az ő esetükben is alig haladja meg a 10 százalékot a konvertálók aránya. Az alkalmazottak 1 százaléka, a vállalkozók 8,7 százaléka, és a tanulók 2,2 százaléka kapcsolati tőkekonvertáló. *Teljesen kimaradnak a konvertálók köréből a nyugdíjasok, még, ha dolgoznak is munka mellett és a munkanélküliek.*

A **kulturális index** és gazdasági aktivitás összefüggésében az *alkalmazottak, munkanélküliek és a tanulók képviseltetik magukat magasabb arányban.*

Gazdasági aktivitása * kultindexcsoport Crosstabulation				
		Kulturális indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Gazdasági aktivitás	Alkalmazott	51	159	210
		24,3%	75,7%	100,0%
	Vállalkozó	1	22	23
		4,3%	95,7%	100,0%
	Alkalmi munkás	1	6	7
		14,3%	85,7%	100,0%
	Nyugdíj mellett dolgozik	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
	Gyesen vagy, gyeden van	3	13	16
		18,8%	81,2%	100,0%
Munkanélküli	4	5	9	
	44,4%	55,6%	100,0%	
Nyugdíjas	0	9	9	
	0,0%	100,0%	100,0%	
Tanuló/hallgató	37	59	96	
	38,5%	61,5%	100,0%	
Total		97	274	371
		26,1%	73,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,739 ^a	7	,006
Likelihood Ratio	23,733	7	,001
Linear-by-Linear Association	6,877	1	,009
N of Valid Cases	371		

A munkanélküliek 44,4 százaléka, a tanulók 38,5 százaléka és az alkalmazottak 24,3 százaléka konvertálja az interneten könnyen és olcsón elérhető kulturális javakat. A vállalkozók 4,3 százaléka, az alkalmi munkások 14,3 százaléka és a gyesen, gyeden lévők 18,8 százaléka kulturális tőkekonvertáló. *A nyugdíjasok, még ha dolgoznak is a nyugdíj mellett nem használják ilyen célra az internetet.* Itt újra felmerülhet a használati jártasság kérdése, illetve az értékrendbeli különbségek. Az idősebbek lehet, hogy inkább a tárgyasult kulturális javakat részesítik előnyben, mint a könyvek, színház, tévé stb. Ez a kutatásunkból nem derül ki.

Ha megnézzük az adatokat aszerint is, milyen arányban **magas kultúra fogyasztók** a gazdasági aktivitás szerinti csoportok, akkor a társadalmi helyzet javítására alkalmas kulturális javak fogyasztási szokásait is láthatjuk. Ez esetben az arányok eltolódnak.

Gazdasági aktivitása * magaskultcsop Crosstabulation				
		Magas kultúra csoport		Total
		Nem konvertáló	Tőkekonvertáló	
Gazdasági aktivitás	Alkalmazott	180	31	211
		85,3%	14,7%	100,0%
	Vállalkozó	22	1	23
		95,7%	4,3%	100,0%
	Alkalmi munkás	6	1	7
		85,7%	14,3%	100,0%
	Nyugdíj mellett dolgozik	0	1	1
		0,0%	100,0%	100,0%
	Gyesen vagy, gyeden van	15	1	16
		93,8%	6,2%	100,0%
Munkanélküli	5	4	9	
	55,6%	44,4%	100,0%	
Nyugdíjas	9	0	9	
	100,0%	0,0%	100,0%	
Tanuló/hallgató	70	26	96	
Gazdasági aktivitása	Tanuló/hallgató	72,9%	27,1%	100,0%
Total		307	65	372
		82,5%	17,5%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,644 ^a	7	,002
Likelihood Ratio	22,630	7	,002
Linear-by-Linear Association	7,218	1	,007
N of Valid Cases	372		

A munkanélkülieknél marad az arányszám, itt 44,4 százalék továbbra is, az tanulók esetében 11,5 százalékponttal alacsonyabb, vagyis 27 százalék, az alkalmazottak esetében szintén csökken az arány csaknem 10 százalékponttal, 14,7 százalékra. A gyesen, gyeden lévők magas kultúra fogyasztása is alacsonyabb, 6,2 százalék, a vállalkozók arány marad 4 százalék és az alkalmi munkások aránya sem változik 14,3 százalék ebben a kategóriában is. Úgy tűnik, hogy az interneten elérhető kultúra fogyasztói között a tanulók és gyesen, gyeden lévők szívesebben

szórakoznak, míg a munkanélküliek és alkalmi munkavállalók a magas kultúrát fogyasztják. Ez pozitív olvasatban úgy is fogalmazható, hogy *a válaszadók közül a legelső munkapozícióban több mint egy hatod, és a munkapiacról teljesen kiszorulók körében csaknem fele olyan tőkét konvertál az internetről, ami a társadalmi pozíciójukat javíthatja.* Itt egyébként szignifikáns összefüggést is találtunk az adatsorok között (sig 0,02).

Tőkekonvertálók az életkorral összefüggésben

Az életkor meghatározó tényezője az internet használati szokásoknak, még inkább a jártasságnak. A tőkekonverzió kapcsán is felmerült már más szociológiai háttér változók esetében, hogy az életkor nem kihagyható elemzendő változó a tőkekonverzió vizsgálata során is. Megnéztük, hogy különböző életkori kategóriák hogyan vannak összefüggésben a konverziós sajátosságokkal.

Életkor szerint csoportosítva * gazdindexcsoport Crosstabulation				
		Gazdasági indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Életkori kategóriák	20 év alattiak	3	23	26
		11,5%	88,5%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	56	148	204
		27,5%	72,5%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	9	168	177
		5,1%	94,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	0	10	10
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		68	349	417
		16,3%	83,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,278 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	41,370	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,251	1	,000
N of Valid Cases	417		

Az életkori kategóriák tükrében figyelve a gazdasági előnyöket konvertálókat azt láthatjuk, hogy a 20 év alattiak 11,5 százaléka, a 20-40 év közöttiek 27,5 százaléka, a 40-60 év közöttiek 5,1 százaléka *tőkekonvertáló*, míg a 60 év felettiak között egyáltalán nem találunk olyat, aki gazdasági tőkekonvertáló lenne. Úgy tűnik, hogy az életkor valóban jelentős szerepet játszik abban, hogy valaki előnyt szerez-e az internet nyújtotta gazdasági lehetőségekből. Szignifikáns összefüggés is látszik az adatok között.

Az életkort a *kapcsolati indexel* is összehasonlítottuk, amelynek eredményeit az alábbi táblázat mutatja.

Életkor szerint csoportosítva * kapcsindexcsoport Crosstabulation				
		Kapcsolat indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Életkori kategóriák	20 év alattiak	0	26	26
		0,0%	100,0%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	11	194	205
		5,4%	94,6%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	2	175	177
		1,1%	98,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	0	10	10
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		13	405	418
		3,1%	96,9%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,920 ^a	3	,074
Likelihood Ratio	8,165	3	,043
Linear-by-Linear Association	2,106	1	,147
N of Valid Cases	418		

A kapcsolati index, vagyis az interneten szerzett kapcsolatok beforgatása a való életbe, vagy konvertálása másik tőkébe, a minta válaszadói közül *értékelhető arányban 20-40 év közöttiek* esetében jelenik meg. A 20 év alattiak közül a válaszadóink közül *senki* nem használja az internetet arra, hogy az ott szerzett kapcsolatokat az előnyére bármilyen formában felhasználja, és ugyan ez igaz a 60 év felettiekre is. A 40-60-as korcsoport 1,1 százaléka él az internet alapján szerzett kapcsolatok erőforrásaival. Mint korábban láttuk, az egész mintában legalacsonyabb arányban a kapcsolati-tőkekonvertálók vannak, úgy tűnik ők egyértelműen a fiatal-középkorú korcsoportból kerülnek ki. A konvertálók alacsony elemszáma miatt statisztikai összefüggés nem kimutatható.

Ha az *általános kulturális indexet* vetjük össze az életkorral, akkor már találunk összefüggést az adatok között.

Életkor szerint csoportosítva * kultindexcsoport Crosstabulation				
		Kulturális indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Életkor szerinti csoportok	20 év alattiak	5	21	26
		19,2%	80,8%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	87	118	205
		42,4%	57,6%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	25	152	177
		14,1%	85,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	0	10	10
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		117	301	418
		28,0%	72,0%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	42,994 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	46,539	3	,000
Linear-by-Linear Association	22,206	1	,000
N of Valid Cases	418		

A kulturális index és életkor összehasonlításában azt láthatjuk, hogy *legmagasabb arányban itt is a 20-40 év közötti* életkori kategóriában szerepelnek a konvertálók. Itt érvényesebben jelenthető ki, hogy leginkább ők a kulturális tőkekonvertálók, hiszen magas százalékos arányban, 42,4 százalékosan szerepelnek. A 20 év alattiak 19,2 százalékosan, és a 40-60 év közöttiek 14,1 százalékosan használják az interneten megszerezhető kulturális javakat a hasznukra. *A 60 év feletti válaszadók közül senki* nem használja az interneten megszerezhető kulturális javakat. Itt az adatok között *szignifikáns összefüggést* is találunk.

Ha külön választjuk a kulturális javakat általában és *a magas kultúrát* vetjük össze az életkorral, akkor hasonló arányokat kapunk, más százalékos megoszlásokkal.

Életkor szerint csoportosítva * magaskultcsop Crosstabulation

		Magas kultúra csoport		Total
		Nem kovertáló	Tőkekonvertáló	
Életkor szerinti csoportok	20 év alattiak	23	3	26
		88,5%	11,5%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	140	65	205
		68,3%	31,7%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	166	12	178
		93,3%	6,7%	100,0%
	60 év fölöttiek	9	1	10
		90,0%	10,0%	100,0%
Total		338	81	419
		80,7%	19,3%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	39,797 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	42,357	3	,000
Linear-by-Linear Association	18,266	1	,000
N of Valid Cases	419		

A magas kultúra-konvertálók is legnagyobb arányban a 20-40 év közötti korcsoportból kerülnek ki. Az arányuk valamivel több, mint 10 százalékkal csökken ebben a kategóriában, 31,7 százalék. A fiatalabb korosztály is nagyjából 10 százalékkal kevesebb arányban áll a második helyen, a 20 év alatti kategóriában a válaszadók 11,5 százaléka az interneten elérhető magas kultúra hasznosítója. A 40-60 éves kategóriában is alacsonyabb százalékos arányt találunk itt, mint ha általában a kultúra indexre kérdezzük rá. Az arányuk ebben a kategóriában 6,7 százalék.

A tőkekonverzió és a családi állapot összehasonlítása

A családi állapot és a tőkekonverzió elemzése azért lehet izgalmas, mert a társadalom szociológiai elemzéseiből az derül ki, hogy az egyedülállók nagyobb kockázatnak vannak kitéve a gazdasági és kapcsolati depriváltság tekintetében. A kutatásunk azt mutatja, hogy a mintába bekerült válaszadók **gazdasági index csoportjában a nőtlen/hajadon** csoport került legmagasabb százalékos arányban. Ennek a csoportnak a 27,2 százaléka gazdasági-tőkekonvertáló, utánuk következnek az *elvált, de élettársi kapcsolatban élők* 25 százalékkal. az *özvegyek egyáltalán nem* használják a gazdasági előnylehetőségeit az internetnek. Feltételezhetjük, hogy az özvegyek inkább idősebbek, és láttuk, hogy az idősebb korosztály sokkal kisebb arányban nyer az internet előnyeiből. A házasok 9,7 százaléka, az élettársi kapcsolatban élők 19,3 százaléka hasznosítja az internet gazdasági területen nyújtott előnyeit. Úgy tűnik, minél kevésbé biztonságot adó szoros családi kapcsolattal rendelkezik valaki, anél inkább épít az internet gazdasági lehetőségeire. A családi állapot és gazdasági index esetében az adatok között találtunk statisztikai összefüggést (sig 0,002).

A **kapcsolati index** még érdekesebb lehet, hiszen azok, akik számára még, vagy már nem adatik meg a kapcsolat biztonsága, azok számára a kapcsolat kialakítására jól, könnyen használható lehet az internet. Három kategóriában kerültek be a kapcsolati-tőkekonvertálók közé a válaszadók. A házasok 3,7 százaléka, élettársi kapcsolatban élők 3,5 százaléka és a nőtlen/hajadonok 2,9 százaléka. A kapcsolati index és családi állapot között statisztikai összefüggés nincs (sig 0,94). Az mindenesetre kiderül, hogy a kapcsolati előnyöket az interneten keresztül a kapcsolatban élők használják inkább, így nem jelent ellenpontot az özvegyek magányára, vagy a kapcsolat nélkül élők társtalálására, legalábbis a mintába került válaszadók válaszai alapján.

A tőkekonverzió és az összevont változók többdimenziós elemzése

A tőkekonverziós indexet megnéztük eddig azokra a szociológiai változókra, amelyek a társadalmi rétegződés tényezői. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy ezek a tényezők összeadódnak, vagy egyik kiválthatja a másikat, ha az interneten való előnyszerzés tekintetében vizsgáljuk. Vagyis a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségi dimenziók alapján megalkotott rétegcsoportok esetében milyen sajátosságait, összefüggéseit találjuk a tőkekonverzióknak a különböző tőkefajták esetében.

Társadalmi rétegek és a tőkekonverzió összefüggései

Először azt nézzük meg, hogy a különböző társadalmi réteg csoportok hogyan tudnak élni az internet adta gazdasági előnyökkel. Vajon az összevont változós elemzés felnagyítja, vagy csökkenti az előnyszerzés különbségeit a korábbi adatokhoz viszonyítva és a társadalomban érvényes logikához képest?

Rétegek * gazdindexcsoport Crosstabulation				
		Gazdasági indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Rétegek	gazdag, inaktív vagy tanuló, városi	7 21,9%	25 78,1%	32 100,0%
	gazdag, aktív, falusi	3 27,3%	8 72,7%	11 100,0%
	gazdag, aktív, városi	11 17,2%	53 82,8%	64 100,0%
	szegény, aktív, városi	8 8,1%	91 91,9%	99 100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, városi	18 30,0%	42 70,0%	60 100,0%
	szegény, aktív, falusi	5 8,8%	52 91,2%	57 100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, falusi	7 16,7%	35 83,3%	42 100,0%
	Total	59 16,2%	306 83,8%	365 100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,377 ^a	6	,008
Likelihood Ratio	17,076	6	,009
Linear-by-Linear Association	,469	1	,494
N of Valid Cases	365		

Nagyon érdekes adatokat találunk, ha azt nézzük, hogy melyik rétegből kerülnek ki a gazdasági-tőkekonvertálók legmagasabb arányban. Legtöbbször a medián jövedelem alatt élő városi inaktívak vannak, és a korábbi elemzés adataiból láthatjuk, hogy az inaktívakból kiesnek a nyugdíjasok, hisz ők egyáltalán nem konvertálják a gazdasági előnyöket az internetről. Ez a csoport 30 százalékban gazdasági – tőkekonvertáló, csaknem kétszer nagyobb arányban mint a városban élő átlag, vagy az átlagfeletti jövedelmű aktívak. *Vagyis a jövedelmi hátránnyal élő inaktívak magasabb arányban gazdasági-tőkekonvertálók, mint azok, akik a társadalmi tőkeelosztás folyamataiban az internet nélkül is előnyös helyzetben vannak, hiszen az átlagos, vagy a feletti jövedelmű, városban élő aktívak 17, 2 százaléka gazdasági-tőkekonvertáló.*

Vizsgáltuk azokat is, akik még hátrányosabb helyzetben vannak, hiszen település, jövedelmi és foglalkoztatási depriváltság állapotában élnek, csak fele arányban hasznosítják a gazdasági előnyöket. Ők csupán 16, 7 százalékban élnek ezzel a lehetőséggel. *Legalacsonyabb és egyben hasonló arányban az aktív, viszont a medián jövedelem alatt kereső városi vagy falusi válaszadók kerültek a gazdasági tőkeindexük alapján a konvertálók kategóriájába. Az alacsony jöve-*

delmű, aktív falusiak 8,8 százaléka, a hasonló helyzetű, de városban élők 8,1 százaléka gazdasági-tőkekonvertáló.

Összességében az látszik, hogy a *legalsó rétegek* kategóriákban nem a legalacsonyabb a gazdasági előnyök beforgatása a mindennapi életbe – a legalsó kategória városi tagjai 30 százalékban, falusi tagjai 16,7 százalékban teszik ezt. A legjobb helyzetűek gazdasági-tőkekonvertálói többen vannak a falvakban, mint a városokban – átlagos, vagy átlagfeletti jövedelmű, aktív városiak közül 17,2 százalék, ugyan ebben a kategóriában falun élők 27,3 százalék került a konvertálók kategóriájába. Az alacsony jövedelmi kategóriában aktívak között nincs jelentős különbség abban, hogy falun, vagy városban élnek.

A pozitív olvasata ezeknek az adatoknak – különösen, ha hozzá vesszük a korábbi adatokból, hogy a gazdasági konvertálók között magas (33%) arányban vannak a munkanélküliek – hogy mind a városban, mind a falvakban a szegények és inaktívak az internet segítségével egyharmad, illetve egyhatod arányban tudnak gazdasági haszonra szert tenni az interneten keresztül. Ebben a kategóriában azonban majdnem kétszeres a különbség, ha valaki falun, vagy városban lakik.

A társadalmi érvényesül szempontjából talán döntőbb tényező, hogy kik azok a rétegek kategóriákból, akik *kapcsolati tőkére* tudnak szert tenni az interneten keresztül. Itt adatok továbbra is valamilyen tendenciát tudnak csak mutatni, hiszem alacsony az elem szám, mert általában kevés a kapcsolati-tőkekonvertáló a mintában.

Rétegek * kapsindexcsop Crosstabulation				
		Kapcsolati indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Rétegek	gazdag, inaktív vagy tanuló, városi	2	30	32
		6,2%	93,8%	100,0%
	gazdag, aktív, falusi	0	11	11
		0,0%	100,0%	100,0%
	gazdag, aktív, városi	3	62	65
		4,6%	95,4%	100,0%
	szegény, aktív, városi	1	98	99
		1,0%	99,0%	100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, városi	2	58	60
		3,3%	96,7%	100,0%
	szegény, aktív, falusi	0	57	57
		0,0%	100,0%	100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, falusi	0	42	42
		0,0%	100,0%	100,0%
Total		8	358	366
		2,2%	97,8%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,735 ^a	6	,258
Likelihood Ratio	9,001	6	,174
Linear-by-Linear Association	4,154	1	,042
N of Valid Cases	366		

Az adatokból az látszik, hogy a városban élők, és azok között is jellemzőbben az inaktívak a kapcsolati tőkekonvertálók. Az átlagos, vagy átlag feletti jövedelmű, de inaktív városiak 6,2 százaléka, míg a jó jövedelmi aktív városiak 4,6 százaléka kapcsolati-tőkekonvertáló. Az alacsony jövedelmű és inaktív városiak 3.3 százaléka tudja hasznosítani az interneten szerzett kapcsolatit. Az elemszámok jelzik, hogy adatokból messzemenő következtetés levonására nem vállalkozhatunk – statisztikai összefüggés sincs – de az talán tendenciaként megállapítható, hogy internetes kapcsolati tőkére inkább építenek jó jövedelemmel rendelkező városiak.

A **kulturális tőkeindex** arányai sokat elárulhatnak az internet egyenlőtlenségekre gyakorolt hatásáról. Ez az a tőkefajta, amit leggyakrabban és legkönnyebben tudunk gazdasági tőkébe fordítani, és aminek a társadalmi elosztása Magyarországon különösen egyenlőtlen és a privilegiált csoportok javára történik.

Rétegek * kultindexcsoport Crosstabulation				
		Kulturális indexcsoport		Total
		Tőkekonvertáló	Nem konvertáló	
Rétegek	gazdag, inaktív vagy tanuló, városi	10 31,2%	22 68,8%	32 100,0%
	gazdag, aktív, falusi	6 54,5%	5 45,5%	11 100,0%
	gazdag, aktív, városi	15 23,1%	50 76,9%	65 100,0%
	szegény, aktív, városi	22 22,2%	77 77,8%	99 100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, városi	20 33,3%	40 66,7%	60 100,0%
	szegény, aktív, falusi	10 17,5%	47 82,5%	57 100,0%
	szegény, inaktív vagy tanuló, falusi	12 28,6%	30 71,4%	42 100,0%
	Total	95 26,0%	271 74,0%	366 100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,091 ^a	6	,121
Likelihood Ratio	9,548	6	,145
Linear-by-Linear Association	,654	1	,419
N of Valid Cases	366		

A kulturális indexet összevetve a rétegekkel azt láthatjuk, hogy *legnagyobb arányban a falun élő jó anyagi helyzetű aktívak konvertálók*, vagyis azok, akik csak települési hátránnyal küzdenek. Ők 54,5 százalékos aránnyal szerepelnek a kulturális-tőkekonvertálók között. Ők több, mint kétszer olyan arányban vannak a mintában, mint a legjobb helyzetűek, a jó anyagi helyzetben élő, aktív városiak, akik 23,1 százalékban szerepelnek a kulturális javak konvertálói között. *A legrosszabb helyzetűek, vagyis a falun élő, szegény, inaktívak csaknem egyharmada kulturális-tőkekonvertáló.* Ők 28,6 százalékban forgatják be a mindennapjaikban az internet kulturális előnyeit. *Legkevésbé az alacsony jövedelmű, de aktív, falun élők konvertálják a kulturális előnyöket, ők ezt 17,5 százalékos arányban teszik.*

Összességében statisztikai összefüggés nem látszik a rétegek és kulturális-tőkekonvertálók között, de egyik kategóriában sincsenek kevesebben, mint a réteghez viszonyított egyötöd. A falusiak, ha jó anyagi helyzetben jól használják a kulturális előnyöket, azonban ha nincsenek jó anyagi helyzetben, akkor nehezebben élnek ezekkel az előnyökkel.

A **magas kultúra index** és réteghelyzet összehasonlítása pontosabban mutatja a társadalmi előnyökhöz jutásra is alkalmas kulturális tőke hasznosítását.

Rétegek * magaskultcsop Crosstabulation				
		Magas kultúra csoport		Total
		Nem konvertáló	Tőkekonvertáló	
Rétegek	gazdag, inaktív vagy tanuló, városi	25 78,1%	7 21,9%	32 100,0%
	gazdag, aktív, falusi	7	5	12

		58,3%	41,7%	100,0%
gazdag, aktív, városi		53	12	65
		81,5%	18,5%	100,0%
szegény, aktív, városi		89	10	99
		89,9%	10,1%	100,0%
szegény, inaktív vagy tanuló, városi		43	17	60
		71,7%	28,3%	100,0%
szegény, aktív, falusi		51	6	57
		89,5%	10,5%	100,0%
szegény, inaktív vagy tanuló, falusi		34	8	42
		81,0%	19,0%	100,0%
Total		302	65	367
		82,3%	17,7%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,780 ^a	6	,015
Likelihood Ratio	15,070	6	,020
Linear-by-Linear Association	,713	1	,398
N of Valid Cases	367		

A réteghelyzetet a magas kultúra indexel összevetve statisztikai összefüggést is találunk az adatok között. *Kiemelkedően magas a magas kultúra-konvertálók aránya a jó anyagi helyzetű, aktív, falun élők között.* Ők magas arányban le tudják küzdeni a települési hátrányokat ennek a tökefajtnak a tekintetében. Az arányuk a mintában 41,7 százalék. A társadalmi rétegződés általunk használt kategóriájának két legalsó pozíciójában a lakóhely település típusa hoz változást. Az alacsony jövedelmű, inaktív, városiak 28,3 százaléka magas kultúra-konvertáló, egyben ők rendelkeznek a második legmagasabb aránnyal a rétegek kategóriák között. Majdnem 10 százalékkal kevesebb az ugyan ebben a kategóriában falun élők aránya a konvertálók között, ők csak 19 százalékból magas kultúra-konvertálók. *Legalacsonyabb arányban az alacsony jövedelemmel bíró, de aktív falusi és városiak vannak a konvertálók táborában.* Mind két kategóriában alig több mint 10 százalék tud olyan kulturális jószágra szert tenni, ami a társadalmi mozgását segítené. Érdekes módon a legjobb helyzetű csoport, vagyis a jó jövedelmű, aktív, városiak a harmadik legalacsonyabb százalékos vannak jelen a konvertálók csoportjában. Köztük 18,5 százalékos ez az arány. Megközelíti a legrosszabb réteghelyzetűek arányát.

Összességében azt látni, hogy a legjobb helyzetűek fele olyan arányban használják az internetet az érvényes kulturális javak megszerzésére, mint a hasonlóan jó helyzetű, de falusi reprezentánsai a mintának. *Nem sokban különbözik a legjobb helyzetűek közti magas kultúra-konvertálók aránya a legrosszabb helyzetűekétől.* Igaz ez utóbbi csoportnak nagyobb szüksége lehetne az internet adta lehetőségre az „eredeti tőkeelosztás” módosítására, mint a legjobb helyzetűeknek. *A jó anyagi helyzetűek nagyobb arányban – kétszer olyan magas arányban – tudják leküzdeni a települési hátrányukat, mint a szegények, legalábbis a kultúra területén.*

A hasznos használati index és a tőke konverziós csoportok közti összefüggések

A rétegek, rétegző tényezők és a többi szociológiai háttérváltozó és a tőkekonverzió közötti összefüggések keresése számos választ adhatott arra, hogy kik azok, akik képesek változtatni a tőkeelosztás társadalmilag meghatározott struktúráján. Azonban végig ott lappangott a kérdés, hogy a réteghelyzetén túl nincs-e más fontos tényező. Különösen az időségek közötti alacsony arányszám, és a 20-40 évesek kapcsán talált szignifikáns összefüggés vezet arra bennünket, hogy vajon *függetlenül a szociológiai jellemzőktől maga a hasznos használat milyen összefüggéseket mutat a tőkekonverzióval a különböző tökefajtnak tekintetében.* Természetes a kettő – mármint a szocio - kulturális háttértényezők és hasznos használat - nem lehet teljesen független, hiszen számos összefüggést találtunk a szociológiai változók és hasznos használat között. Azonban a hasznos használat és a tőkekonverzió közötti összefüggések lehetnek jelző számai az

internetes „tőke javak újraelosztásának” érvényesítési irányának. Ugyanis, hogy a jártasság, és ezzel a hasznos használat megtanítása érvényessé teheti az internetet bármely társadalmi réteg, vagy csoport számára.

gazdindexcsop * hhicsop Crosstabulation					
		HHI csoportok			Total
		nem használ- nak	hasznosan hasz- nálak	nagyon haszno- san használak	
Gazdasági index cso- portok	Tőkekonvertáló	1	21	48	70
		1,4%	30,0%	68,6%	100,0 %
	Nem konvertáló	47	197	110	354
		13,3%	55,6%	31,1%	100,0 %
Total		48	218	158	424
		11,3%	51,4%	37,3%	100,0 %

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	36,778 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	37,974	2	,000
Linear-by-Linear Association	33,922	1	,000
N of Valid Cases	424		

Ha tehát megnézzük, hogy azok, akik magas indexszámot kaptak az internet, illetve IKT eszközök használatának jellemzőire, vagyis hasznos használók, vagy nagyon hasznos használók, azok élnek-e az internet gazdasági előnyeivel, akkor azt látjuk, hogy a konvertálók összesen 98,6 százaléka ebbe a kategóriába esik. A konvertálók között csupán 1,4 százalék azok aránya, akik nem hasznos használók. A nem konvertálók ez az arány több mint 10 százalékkal több. A nem konvertálók között 31,1 százalék a nagyon hasznos használók aránya, ami fele a konvertálók esetében talált 68,6 százalékos aránynak.

Erős szignifikáns összefüggést találtunk a hasznos használat és a gazdasági-tőkekonvertálók között.

kapcsindexcsop * hhicsop Crosstabulation						
		HHI csoportok			Total	
		nem hasz- nálak	hasznosan használak	nagyon hasznosan használak		
Kapcsolati index cso- portok	Tőkekonvertáló	Count	0	1	12	13
		% within kapcsindexcsop	0,0%	7,7%	92,3%	100,0%
	Nem konvertáló	Count	48	218	146	412
		% within kapcsindexcsop	11,7%	52,9%	35,4%	100,0%
Total		Count	48	219	158	425
		% within kapcsindexcsop	11,3%	51,5%	37,2%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	17,479 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	18,561	2	,000

Linear-by-Linear Association	14,132	1	,000
N of Valid Cases	425		

A **kapcsolati index** vizsgálatánál minden esetben meg kell jegyezni, hogy az egész mintában alacsony arányban vannak a konvertálók, így a konvertálók alacsony elemszáma korlátozza az eredmények érvényességét, illetve a magyarázat érvényességét is. Az azonban leolvasható a táblázatról, hogy a 13 elemszámú konvertáló közül 12 válaszadó nagyon hasznos használó, 1 fő pedig hasznos használó. A nem használók között nincs kapcsolati tőkekonvertáló. Szignifikáns összefüggést is találtunk a két változó között.

A hasznos használatot a **magas kultúra indexel** vetettük még össze, amely jobban mutatja annak a kulturális tőke jószág csoportnak a beforgatását a hétköznapi életbe, amely lehetőséget teremt a társadalmi mozgásra is akár.

magaskultcsop * hhicsop Crosstabulation						
			HHI csoportok			Total
			nem használnak	hasznosan használnak	nagyon hasznosan használnak	
Magas-kultúra csoportok	Nem konvertáló	Count	46	202	96	344
		% within magaskult csop	13,4%	58,7%	27,9%	100,0%
		Count	2	18	62	82
	Tőkekonvertáló	% within magaskult csop	2,4%	22,0%	75,6%	100,0%
		Count	48	220	158	426
	Total	% within magaskult csop	11,3%	51,6%	37,1%	100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	64,986 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	64,428	2	,000
Linear-by-Linear Association	54,481	1	,000
N of Valid Cases	426		

A táblázat nagyon egyértelműen mutatja, hogy azok, akik hasznos használók 22 százalékban, akik nagyon használók azok 75,6 százalékban magas kultúra-tőkekonvertálók. A nem hasznos használók mindössze 2,4 százaléka konvertáló ebben a tőkefajta kategóriában. Nagyon szoros tehát az összefüggés a két változó között – itt megfelelő elemszámok/cellagyakoriság is támogatja az eredmény érvényességét.

Az internet tőkekonverzióra való hatásának összegzése

A tőke konverziójának lehetősége az interneten szerzett erőforrások segítségével nagyon változatos képet mutat.

Az egyszerű elemzéseiből azt láthatjuk, hogy a *gazdasági index* itemjei közül legmagasabb arányban az *termékekhez való olcsóbb hozzájutás* tekintetében hasznosul az internet.

Az interneten szerzett *kapcsolatokat* legnagyobb arányban a *műszaki, technikai eszközök elkészítése, javítása, megvásárlása kapcsán szerzett információkra fordítják* a válaszadók.

A *kulturális index* elemei közül az általános kulturális jószágok tekintetében a *filmnézés* szerepel legmagasabb arányban, a magas kultúra elemei közül pedig a *munkahelyi, iskolai feladat, probléma megoldásához* nyúlnak az internet olcsón, könnyen elérhető erőforrásához.

Az indexszámokkal megalkotott konvertálók megoszlása a mintában úgy fest, hogy a gazdasági- tőkekonvertálók 16,5 százalékban vannak, a kapcsolati-tőkekonvertálók mindössze 3,1 százalékban és a kulturális-tőkekonvertálók 28,2 százalékban. Összességében alacsony azok aránya, akik konvertálók a mintában. Legkevésbé a kapcsolati network előnyeit használják ki a válaszadóink.

Igyekeztünk összefüggéseket találni a konvertálók és a szociológiai háttérváltozók között. *A tőkefajta konvertálása és a jövedelmi kategóriák között nem találtunk statisztikai összefüggést.* Legmagasabb arányban az átlagos és jó jövedelműek között találtunk gazdasági-tőkekonvertálókat.

A tőkék konvertálása és az iskolai végzettség tekintetében a *kapcsolati-tőkekonvertálók és a kulturális-tőkekonvertálók mutatnak szignifikáns összefüggést az iskolai végzettséggel.* Mindkettő kategóriában magasabb arányban reprezentáltak a felsőfokú végzettségűek. A gazdasági index esetében a legnagyobb arányban az egyetemi végzettségűeket találtuk, de itt nincs statisztikai összefüggés.

A tőkekonverzió és a gazdasági aktivitás között nem találtunk statisztikai összefüggést. Az, hogy kik a konvertálók a mintából legmagasabb arányban az talán meglepő lehet. A gazdasági aktivitás szerint a gazdasági-tőkekonvertálók legnagyobb arányban a munkanélküliek közül kerülnek ki. A kapcsolati-tőkekonvertálók a vállalkozók közül, és a kulturális-tőkekonvertálók is munkanélküliek közül kerülnek ki legmagasabb arányban. Az arány a magas kultúra kivételével esetén sem változik.

Az életkor szerint minden tőkefajta konvertálásánál szignifikáns összefüggést találtunk. a 20-40 évesek minden tőkefajta konvertálói között felülreprezentáltak.

A rétegeket vizsgálva a gazdasági-, és magas kultúra-konvertálókkal kapcsolatban találtunk szignifikáns összefüggést, és a kapcsolati-, vagy általános kultúra-konvertálók és a réteg közötti összefüggést nem sikerült kimutatni.

A rétegeket elemezve azt mondhatjuk, hogy három tőkefajta konvertálói között az első kettő legmagasabb arányban megtaláljuk a *jó anyagi helyzetű, aktív falusiakat, a rossza anyagi helyzetű inaktív, vagy tanuló városiakat.* Ők a kultúra és magas kultúra, illetve a gazdasági tőke konvertálói között találhatóak magas százalékban. A kapcsolatokat konvertálók a jó helyzetű, aktív, vagy inaktív városban élők.

Határozott és szoros összefüggést mutat minden tőkefajta konvertálóival a hasznos használat, még inkább a nagyon hasznos használat.

Vagyis azt állíthatjuk biztosan, hogy a mintába bekerültek alacsony arányban tőkekonvertálók. Közülük azok tudnak előnyt szerezni az interneten olcsón, könnyen és gyorsan elérhető erőforrásokból, akik 20-40 év közöttiek, és hasznos használók.

Nincs szignifikáns összefüggés, de talán tendenciaként megállapítható, hogy nagyobb esélye van a tőkekonverzióra annak, akinek magas az iskolai végzettsége és jó anyagi helyzetben van. Mind a kétváltozós elemzés, mind pedig az összevont réteghelyzet elemzése azt mutatja, hogy a lakóhely típusa, vagy a gazdasági aktivitás nem differenciál jelentősen a konverzió tekintetében.

9. FEJEZET - MIT TART FONTOSNAK EGY INTERNETES OLDAL MEGJELENÉSÉN, MILYEN OLDALAKAT SZERET NÉZNI KÉRDÉS ITEMJEINEK VIZSGÁLATA

Az internetes oldal megjelenésének vizsgálatát azért tartottuk fontosnak, mert sok olyan tapasztalatot szereztünk, hogy pályázatokból létrehozott weblapok, akár valóban hasznos információkkal megtöltve, nagyon alacsony látogatottságot produkáltak. Egy friss kutatás (Becsei 2012) is megmutatta, hogy van jelentősége annak, hogy milyen jellemzőkkel bír egy weboldal. A korábbi kutatások azt is igazolják, hogy eltérő igényei vannak a különböző életkori, életciklusbeli stb, csoportoknak. Ezen igények megismerése segíthet abban, hogy hatékonyabban működő információs honlapokat lehessen létrehozni, vagy még inkább abban, hogy a különböző sajátosságokkal és igényekkel bíró csoportok biztonságosan és szívesen olvassák. Vagyis csökkenthető lehet az online egyenlőtlenségek mértéke.

Kérdőívünk preferenciákat vizsgáló iteménél arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen jellemzők írhatóak le egy internetes oldal használatával kapcsolatban. Tizenhét itemmel fedtük le az oldalak leírására használt területeket, melyeket a válaszadók egyáltalán nem fontos választól a nagyon fontos-ig osztályozhattak.

Az egyes itemek válaszainak százalékos megoszlásakor a következő eredményeket figyeltük meg.

Az oldalak interaktivitására vonatkozó kérdés esetén a vizsgálati korpuszba került válaszadók (N=415) többsége inkább tartja fontosnak a honlapok interaktivitását. Egyáltalán vagy alig fontosnak a megkérdezettek 33,5 százaléka, közepesen fontosnak alig több mint 30 százaléka, 36,4 százalékuk fontosnak érzi a honlapok interaktivitását. Láthatjuk, hogy elég egyenletesen oszlik el a minta e kérdés tekintetében.

Ennél szélsőségesebb véleményt képviselnek a mintában a kérdőív kitöltői, ha a honlapokról való átlinkelésről van szó. Ez a jelenség a felhasználók számára többnyire bosszantó, ugyanakkor segít kapcsolatot teremteni különböző honlapok között. Page ranking és több olyan szoftver is van már, mely az ilyen oldalakat megszüri. A megkérdezettek közel harmada számára nagyon fontos, hogy ne linkelje tovább egy-egy oldal, melyet böngészik.

Az, hogy milyen egy-egy honlap külseje nagyban függ a felhasználói célcsoporttól. A külsőség a megkérdezettek számára kevésbé fontos. Mindössze 31 százalék jelölte, hogy fontos vagy nagyon fontos, és 37,6 százaléka a megkérdezetteknek egyáltalán vagy alig tartja fontosnak a színes és szokatlan formai megoldásokat egy internetes oldalon.

Felmerülhet, hogy a külsőn ilyen fontossága mellett a tartalom és funkcionalitás milyen szerepet kap. A megkérdezettek majdnem fele számára nagyon fontos ennek az elemnek a megléte, vagyis olyan oldalak böngészése, melyek kerülnek a szokatlan formai megoldásokat, egyszerűek és funkcionálisak. Mindössze a felhasználók 5 százalékának nincs szüksége erre.

Ennek az ellenkezőjét láthatjuk a személyesség egy dimenziójában. Több olyan honlappal is találkozhattunk, ahol adataink megadása után, nevünkön szólít az oldal. A marketing törekvések, és személyességre való törekvés ellenére a mintába került 411 válaszadó 54,5 százalékának ez egyáltalán nem vagy alig fontos.

Megnéztük, a mintában általában talált megoszlások hogyan és milyen csoportokra igaz. Összefüggéseket kerestünk a weboldalra vonatkozó preferenciák és néhány szociológiai háttérváltozó között. Ebből itt néhány olyan eredményt mutatunk be, amely a gazdasági aktivitás és életkor vonatkozásában mutat statisztikai összefüggést. A többi adat keresztábrákban a mellékletben lesznek találhatóak.

A gazdasági aktivitás, illetve az életkor és az internetes oldalak megjelenésének itemjei összefüggésének elemzése

A gazdasági aktivitás háromkategóriás változóját hasonlítottuk össze a preferenciákkal. Szignifikáns összefüggést találtunk az *interaktív oldal* igénye és a gazdasági aktivitás között.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * amelyek interaktívak Crosstabulation						
			amelyek interaktívak			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	87	82	57	226
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,5%	36,3%	25,2%	100,0%
	tanuló	Count	23	23	49	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,2%	24,2%	51,6%	100,0%
	inaktívak	Count	16	10	14	40

		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,0%	25,0%	35,0%	100,0%
Total	Count		126	115	120	361
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	34,9%	31,9%	33,2%	100,0%
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	21,990 ^a	4	,000			
Likelihood Ratio	21,475	4	,000			
Linear-by-Linear Association	5,338	1	,021			
N of Valid Cases	361					
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,74.						

Az láthatjuk az adatokból, hogy az interaktív oldalakat választják szívesebben a tanulók, és fontos még ugyan ez a jellemző az inaktívoknak. Az aktívak számára az weboldalak interaktivitás indifferens. Ugyan így szignifikáns összefüggés van az életkor és az interaktív oldalak preferenciája között is. A leghasznosabb és leggyakoribb használók a 20-40 közötti korosztály is az interaktív oldalakat szereti.

Megnéztük, hogy találunk-e összefüggést a *színes, szokatlan formai megoldásokat* kedvelő válaszadók és a gazdasági aktivitás között.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * ahol színes, szokatlan formai megoldások vannak Crosstabulation						
			ahol színes, szokatlan formai megoldások vannak			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	95	78	52	225
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	42,2%	34,7%	23,1%	100,0%
	tanuló	Count	30	20	41	91
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	33,0%	22,0%	45,1%	100,0%
	inaktívak	Count	15	14	11	40
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	37,5%	35,0%	27,5%	100,0%
Total	Count		140	112	104	356
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		39,3%	31,5%	29,2%	100,0%
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	15,670 ^a	4	,003			
Likelihood Ratio	15,097	4	,005			
Linear-by-Linear Association	3,602	1	,058			

N of Valid Cases	356		
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,69.			

A *színes, szokatlan formai megoldások* preferenciájának és az aktivitásnak a kereszt tábláját azért tartottuk fontosnak bemutatni, egyrészt, mert szignifikáns összefüggés található, másrészt, mert a másik fontos változóval, az életkorral is összefüggés látszik. a tanulók és 20-40 évesek is az ilyen oldalakat kedvelik.

A bizalom mindig fontos kérdés az internetes kutatások sorában. Kíváncsiak voltunk, hogy gazdasági aktivitás változóval a *személyes megszólítás* regisztráció után mutat-e összefüggést. A weboldal személyessé tétele feltételezi, hogy az oldal információkat tud meg rólnk.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * amely személyes, pl. nevenem szólít regisztráció után. Crosstabulation						
			amely személyes, pl. nevenem szólít regisztráció után.			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	143	35	45	223
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	64,1%	15,7%	20,2%	100,0%
	tanuló	Count	38	25	32	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,0%	26,3%	33,7%	100,0%
	inaktív	Count	19	10	11	40
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	47,5%	25,0%	27,5%	100,0%
Total		Count	200	70	88	358
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	55,9%	19,6%	24,6%	100,0%
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	17,130 ^a	4	,002			
Likelihood Ratio	17,138	4	,002			
Linear-by-Linear Association	8,932	1	,003			
N of Valid Cases	358					
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,82.						

Az adatokból az látszik, hogy legkevésbé az aktívok preferálják a személyes oldalakat, de a másik két kategória *magas arányai is a nem fontos válaszkategóriánál* összpontosulnak. Az összefüggés tehát a nem fontos válaszkategóriával látszik. Az életkori kategóriával összehasonlítva is hasonló statisztikai összefüggést kapunk. Minél idősebb valaki annál kevésbé kedveli a személyes oldalakat. Egy másik item eredményei is megerősítik ennek az eredményét. Szignifikáns összefüggés látszik az életkor és a gazdasági aktivitás változóval is abban, hogy nem fontos, hogy adatot kelljen szolgáltatni egy weboldalon, vagy regisztrálni kelljen.

Az egyik „online hátrányt” szenvedő csoport az idősek. Kíváncsiak voltunk, hogy ők vajon szívesebben időznének-e olyan oldalon, amelyet könnyű olvasni *a nagyobb betűméret* miatt.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * melyek az átlagosnál nagyobb betűméretet használnak Crosstabulation						
			melyek az átlagosnál nagyobb betűméretet használnak			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	144	42	38	224
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	64,3%	18,8%	17,0%	100,0%
	tanuló	Count	54	30	11	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	56,8%	31,6%	11,6%	100,0%
	inaktívak	Count	19	8	11	38
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	21,1%	28,9%	100,0%
Total	Count	217	80	60	357	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	60,8%	22,4%	16,8%	100,0%	
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	11,237 ^a	4	,024			
Likelihood Ratio	10,548	4	,032			
Linear-by-Linear Association	2,722	1	,099			
N of Valid Cases	357					
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,39.						

Gazdasági aktivitás szerint inkább az inaktívak számára fontos az átlagosnál nagyobb betűméret. Az életkor szerint nézve minél idősebb valaki annál fontosabbá válik. Érdekes, hogy másik item hasonló kérdése, hogy az olyan oldalakat kedvelik-e, amelyek akadálymentesek, ott is szignifikáns összefüggést találtunk, de ott minél fiatalabb a válaszadó, annál fontosabb.

Megnéztük, hogy van- összefüggés a gazdasági aktivitás és az *interaktivitás, pl. fórum, hozzászólás* kedvelés között.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * melyek interaktívak (hozzászólhatok, fórumot indíthatok, kérdezhetek) Crosstabulation						
			melyek interaktívak (hozzászólhatok, fórumot indíthatok, kérdezhetek)			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	110	55	60	225
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	48,9%	24,4%	26,7%	100,0%
	tanuló	Count	23	22	50	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,2%	23,2%	52,6%	100,0%
	inaktívak	Count	13	14	13	40
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív				

		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	32,5%	35,0%	32,5%	100,0%
Total	Count		146	91	123	360
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		40,6%	25,3%	34,2%	100,0%
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	25,694 ^a	4	,000			
Likelihood Ratio	25,361	4	,000			
Linear-by-Linear Association	11,512	1	,001			
N of Valid Cases	360					
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,11.						

Látszik, hogy a tanulók számára nagyon fontos, hogy egy oldal interaktív legyen. Legkevésbé az aktívoknak van ilyen elvárásuk a weboldalakkal szemben. Az életkori változóval is statisztikai összefüggést találtunk. Minél fiatalabb a válaszadó, annál fontosabb ez a jellemzője az oldalnak. A legmagasabb arány a 20 év alattiaknál látszik.

Ezek után különösen érdekes az aktivitás és a *közösségi portálokkal összekötött oldalak* kedvelésének összefüggése.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * melyek közösségi portálokkal egybekötöttek						
Crosstabulation						
			melyek közösségi portálokkal egybekötöttek			Total
			nem fontos	közepesen fontos	fontos	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	145	49	27	221
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	65,6%	22,2%	12,2%	100,0%
	tanuló	Count	33	34	27	94
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,1%	36,2%	28,7%	100,0%
	inaktív	Count	21	13	6	40
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	52,5%	32,5%	15,0%	100,0%
Total	Count		199	96	60	355
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		56,1%	27,0%	16,9%	100,0%
Chi-Square Tests						
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)			
Pearson Chi-Square	27,052 ^a	4	,000			
Likelihood Ratio	26,778	4	,000			
Linear-by-Linear Association	10,588	1	,001			
N of Valid Cases	355					
a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,76.						

Látszik a magas arányok a nem fontos kategóriáknál találhatóak. A tanulóknál a legesetlegesebb, de mégis az összefüggés a nem fontos válaszkategóriával látszik. Az életkor szerint is látunk statisztikai összefüggést. Itt is a nem fontos kategóriával van összefüggésben és minél idősebb a válaszadó, annál inkább nem fontos.

A további adatokból kiderül, hogy mind két változó esetén összefüggés van a reklámok elutasítása, és a funkcionalitás preferálása között.

Összességében a weboldalakkal szemben az az elvárás látszik, hogy legyen funkcionális, interaktív, biztonságos, ne kérjen adatokat, ne kelljen feltétlenül regisztrálni. Nem fontos a weblapok esetében, hogy kapcsolatban legyen közösségi oldalakkal, és hogy reklámok legyenek rajta. Az akadálymentesség minden korosztály számára fontos tényező.

10. FEJEZET - A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE

Az internet és IKT eszközökre vonatkozó felhasználói jártasság vizsgálat összegzése

A kutatásunkban fontos kérdés volt, hogy a nem használat mögöttes okai között a tudás vagy a használat képességének hiánya mennyiben fellelhető. Mint az az elméleti részből kiderül, a digitális egyenlőtlenség elméletei kezdetben a hozzáférés egyenlőtlenségéről beszéltek, vagyis hogy a különböző társadalmi csoportoknak, rétegeknek eltérő esélyük van vagy volt az internethez és az IKT eszközökhöz való hozzáférésre. Az egyenlőtlen hozzáférés legfontosabb oka a gazdasági erőforrások különbözőségében rejlett.

Ma az internet penetrációja okán többé nem az a kérdése a digitális egyenlőtlenség vizsgálatakor, hogy ki fér hozzá és ki nem, hanem, hogy mire használja és mennyire autonóm módon tudja ezt tenni, illetve milyen képességekkel rendelkezik az internet hasznos használatára vonatkozóan. Így merült fel a kérdés, hogy a nem használat oka a képességek hiányában rejlik-e? Kíváncsiak voltunk, és vizsgáltuk, hogy az egyes online, internetes tevékenységekre vonatkozóan mutatkoznak-e eltérések a használat autonómiájában a különböző társadalmi rétegek között.

Az IKT eszközökkel kapcsolatos felhasználói jártasság vizsgálati adatainak összegzése

Az IKT eszközökkel kapcsolatos jártasságok vizsgálatára vonatkozóan a kérdőívben arra voltunk kíváncsiak, hogy mennyire képesek az eszközök által nyújtott lehetőségeket kihasználni a mindennapi életük során. A válaszlehetőségek között szerepelt, hogy önállóan vagy segítséggel (online vagy személyes) tudja az adott feladatot elvégezni illetve semmiképp. Külön fontos kiemelni, azokat a válaszokat, hogy melyik funkciót, feladatot nem használta még soha.

A kérdőív 16. kérdésében húsz itemet szerepeltettünk. Az egyes itemekre adott válaszok átlaga 1,07 – 2,51 között alakult, változó szórás értékek mellett.

Az egyes itemekre adott válaszok átlaga alapján kialakult sorrendet három egységre bontva mutattuk be, első öt item (ahol a szórás 1 alatt marad) *az átlag alatti felhasználói jártasság*, majd a következő kilenc item (ahol az átlagérték 1,9 alatti, változó szórás mellett), *az átlagos felhasználói jártasság*, végül a 2,04 feletti átlagot mutató hat itemet, magas szórás mellett, *az átlag feletti felhasználói jártasság*.

Átlag alatti felhasználói jártasság itemek eredményeinek összegzése

Az átlag alatti felhasználói jártasságba olyan tevékenységek tartoznak, amelyek nem igényelnek magas tudást a felhasználó részéről, vagyis ezeket a mintában szereplők általában önállóan tudják elvégezni. A korábbi kutatásokból is kiderül (Digitális szakadék monitor, 2004) hogy ezek a mindenki által végzett gyakori tevékenységeknek nincs differenciáló hatása, ha a szociológiai háttérváltozókkal hasonlítjuk össze.

Ugyanakkor fontos ezen itemek differenciált vizsgálatát is elvégezni, hiszen a kiindulásunk, miszerint ezt mindenki képes önállóan autonóm módon használni is egy vizsgálható kérdés. Ez további oktatási, fejlesztési feladatokat jelölhet ki a különböző csoportok számára.

Az első öt item válaszainak százalékos megoszlásakor a következő eredményeket figyelhetjük meg. A legmagasabb mértékben 96,5 százalékban az SMS-t tudnak önállóan küldeni a vizsgálati korpuszba került válaszadók. Szintén magas arányban tudnak önállóan megtalálni honlapokat és emailt olvasni (93,7 illetve 92,9 százalék). Szöveget írni szintén sokan tudnak önállóan 87,8 százaléka a mintának, de 4,9 százaléka még sosem használta ezt a funkciót. Magas arányban 81,5 százalékban tudnak önállóan képeket, dokumentumokat letölteni, de 4,0 százalékuk ezt a funkciót nem használta még soha.

Az eredményeket összegezve úgy gondoljuk, hogy ezen funkciókat jellemezhetjük úgy, hogy ezekre vonatkozóan magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók. Tehát sokan megbízhatóan írnak sms-t, emailt, szövegeket a számítógép, táblagép, notebook, mobil- és okos telefon segítségével, illetve böngésznek honlapokat és töltenek le képeket, dokumentumokat. Ezeket *alapyártasságoknak, átlag alatti felhasználói szintnek* tekintjük.

Átlagos felhasználói jártasság itemek eredményeinek összegzése

Az átlagos felhasználói jártassághoz kapcsolódó IKT tevékenységek, a mintában az átlagok és szórás alapján kettős természetűek. Van olyan tevékenység amelyet sokan és magas önállósággal végeznek az online térben, de van olyan tevékenység amelyre vonatkozóan keveseknek van tudása (magas szórásérték mellett).

Érdemes bemutatni azokat az itemeket, amelyeket a vizsgálati korpuszba került válaszadók még sosem használtak. Tíz százalék fölötti értéket kapott a mobil-névjegykaart fogadása (18,4 százalék), skype használata (13,3 százalék), dokumentumok, képek megosztása on-line felületen (13,2 százalék), közösségi portálok használata (10,6 százalék). Ezeket a funkciók a legkevésbé használatosak a középső egység itemei közül.

A középmezőnybe tartozó jártasságok változatos képet mutatnak, akik használják azok megbízhatóan boldogulnak a linkek, videók küldésében, fogadásában, a közösségi portálok használatában, de már nem ilyen egyértelmű a jártasság kérdése ha email fiókot kell létrehozni vagy programokat kell letölteni, használni, vagy dokumentumokat, képeket kell on-line felületen megosztani, ehhez már sokaknak kell külső segítség.

Ebbe a harmadba található funkciókhoz tartozó jártasságokat *átlagos felhasználói szintnek* nevezhetjük.

Átlag feletti felhasználói jártasság itemek eredményeinek összegzése

Az átlag feletti jártasságot jelentő tevékenységek között olyanokat találunk, amelyek leginkább alkalmasak arra, hogy a felhasználók hasznosan tudjanak online vagy IKT tevékenységeket végezni önmaguk számára. Ebben az átlagok és szórás mellett láthatjuk, hogy alacsony arányban kerültek a vizsgálati korpuszba került válaszadók közül.

Összességében a minta alig több mint a fele mondta azt, hogy önállóan tud elektronikus ügyintézészt végrehajtani (59,1 százalék) vagy elektronikus banki szolgáltatásokat használni (59,9 százalék). Alkalmazásokat letölteni mobiltelefonra (53,9 százalék) vagy on-line tv csatornákat, adásokat beállítani (52,2 százalék) még kevesebben tudnak önállóan elvégezni. A legkevesebben az információ megosztó rendszereket (pl. google drive, dropbox, wetransfer) (50,8 százalék) vagy az online közös munkát (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) (40,8 százalék) képesek elvégezni. Ezt a két legkevésbé használt funkció, a válaszadók közül 23,6 és 29,1 százaléka még soha nem használta ezt a lehetőségét az internetnek. A többi item esetében is 20 százalék fölötti a soha nem használók aránya a mintában.

Ennek megfelelően az utolsó harmadban található funkciókhoz tartozó jártasságokat *átlag feletti jártasságoknak* nevezhetjük.

Internet használati szokások vizsgálata – Mire és milyen gyakran használják a netet? vizsgálat összegzése

A 18. kérdésben azt szerettük volna megtudni, hogy mire használják az internetet és az egyéb elektronikus eszközöket illetve, hogy milyen gyakran teszik ezt a vizsgálati korpuszba került válaszadók. A válaszlehetőségek között a 16. kérdésben is szerepeltetett húsz itemet használtuk, amelyekre vonatkozóan ott megkérdeztük, hogy milyen jártasságokkal rendelke-

nek. Így összehasonlíthatóvá válik, hogy a gyakori használat és a jártasság között van-e összefüggés.

A kérdőív válaszainak kódolásánál a *naponta*, *gyakran* az 1-es értéket, *a ritkán*, *soha* a 2-es értéket kapta. Az egyes itemekre adott válaszok átlaga 1,12 – 1,82 között alakult, alacsony szórás értékek mellett. Az itemeket két csoportba soroltuk az átlagok alapján a 1,12 – 1,49 közötti átlagokat a gyakran használt funkciókba, az 1,51 – 1,82 közötti átlagokhoz tartozó itemeket pedig ritkán használt funkciókba.

Kilenc item esetében találunk 1,5 alatti átlagot, tehát ezeket a funkciókat használják *gyakran*, akár *naponta*. Ezen itemek között megtaláljuk az átlag alatti felhasználói szint funkcióit, tehát láthatjuk, hogy ezen tevékenységekkel kapcsolatban magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók és gyakran is használják ezeket.

A gyakran használt funkciók között találunk olyanokat is - *Videó megosztó használata* (pl.: *youtube, indavideo, vimeo*), *Közösségi portál használata* (pl.: *esemény létrehozása, ismerősök felkutatása*), *Linkek küldése, fogadása*, *Programok megtalálása, letöltése, használat* - amelyekre vonatkozóan nem rendelkeznek magas jártassági szinttel a felhasználók, pedig gyakran használják ezeket.

Ha a *naponta* és *gyakran* százalékos megoszlást összeadjuk, akkor láthatjuk, hogy 85 százalék fölött olvasnak emailt és böngésznek honlapokat. Szintén gyakran 70 százalék körül írnak szövegeket és töltenek le képeket, dokumentumokat, használnak videó megosztó rendszereket a vizsgálati mintában szereplők. A százalékos megoszlás alapján a mintában szereplők inkább *ritkán* használnak videó megosztó rendszereket, közösségi portálokat, küldnek vagy fogadnak linkeket, küldnek sms-t és töltenek le programokat. Ezen funkciók százalékos megoszlása 60 százalék alatt van.

A második csoportba az 1,51 – 1,82 közötti átlagokhoz tartozó tizenegy item funkcióikat *ritkán* vagy *soha* nem használják a vizsgálati korpuszba került válaszadók.

A csoport itemjei a következők:

- Nyomtatás internetes oldalról
- Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen
- Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)
- E-mail fiók létrehozása
- Skype használása
- Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)
- Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra
- Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)
- Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)
- Mobil-névjegykártya fogadása
- On-line tv csatornák, adások beállítása

Ha ezeket a funkciókat összehasonlítjuk a jártassági szintekkel, akkor azt látjuk, hogy részben az átlagos, részben az átlag fölötti felhasználói jártasságba tartozó itemeket találjuk meg itt. Tehát ezen tevékenységekkel, funkciókkal kapcsolatban átlagos és magas jártassággal rendelkeznek a vizsgálati korpuszba került válaszadók és ritkán vagy soha nem is használják ezeket.

A százalékos megoszlás alapján azt láthatjuk, hogy 60 százalék alattiak a - *Nyomtatás internetes oldalról, Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen, Elektronikus banki szolgáltatások használata* (pl. *közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.*) -, ezeket a funkciókat használják a vizsgálati korpuszba került válaszadók a legritkábban.

A funkciók közül az - *E-mail fiók létrehozása, Skype használása, Elektronikus ügyintézés* (pl: *pályázatra, Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra, Információ megosztó rendszerek használata* (pl. *google drive, dropbox, wetransfer* – 60 és 70 százalék között mozog, tehát a vizsgált minta inkább ritkán vagy nem használja ezeket a tevékenységeket.

Az itemek közül a legkevésbé az - *Online közös munka* (pl.: *google dokumentumok online szerkesztése*), *Mobil-névjegykártya fogadása, On-line tv csatornák, adások beállítása* – funkciókat használják gyakran.

A soha nem használt kategóriában a legkiemelkedőbb az online közös munka, ezt a válaszadók 39,7 százaléka soha nem használta.

Ha a jártassági csoportokkal hasonlítjuk össze az eszköz használatának gyakoriságát, akkor azt látjuk, hogy az átlagos és átlag feletti jártassági szinthez tartozó itemeket találjuk a második csoportban. Tehát ezeket a tevékenységeket inkább ritkán vagy soha nem végzik a válaszadók és ezekhez kapcsolódik magas jártassági szint.

Olyan funkciókat találunk itt amelyek a hasznos használati indexhez is tartoznak – elektronikus banki szolgáltatások, ügyintézés, alkalmazások letöltése, online munka – de ezeket ritkán használják a mintában szereplők és magas jártassági szint is kapcsolódik hozzá.

Összességében a leggyakoribb tevékenységek az email írás, olvasás, honlapok böngészése, szövegek szerkesztése, írása számítógépen, a legritkábban végzett tevékenységek a mobilnévjegy fogadás, online tv csatornák beállítása, de legkevésbé az online közös munka a jellemző a vizsgálati korpuszba került válaszadók körében.

A gyakori és ritka IKT tevékenységek és a szociológiai háttérváltozók közti összefüggések vizsgálatának eredményeinek összegzése

Megvizsgáltuk, hogy az IKT tevékenységek a gyakoriságon és százalékos megoszláson túl, milyen összefüggést mutatnak a különböző szociológiai változók mentén. Ezzel is árnyalva a képet a kapott eredmények tükrében. Az IKT tevékenységeket és szociológiai háttérváltozókat keresztábrákkal vizsgáltuk, az elfogadott szignifikanciaszint 0,05 alatti. A következő szociológiai háttérváltozók összefüggésében találtunk szignifikáns összefüggéseket: *életkor, gazdasági aktivitás, iskolai végzettség, jövedelem*.

Összességében azt láttuk, hogy a *gyakran használt tevékenységeket* életkor szerinti megoszlásban inkább a 20 év alattiak illetve a 20 és 40 év közöttiek használják, gazdasági aktivitás szerint pedig kiemelkedik a tanulók csoportja, az email olvasás, írás, honlapok megtalálása és szövegrírás számítógépen tekintetében.

Iskolai végzettséget tekintve pedig az érettségizettek és a főiskolát, egyetemet végzettek csoportja emelkedik ki, kivéve a honlapok böngészését, ezt a 8 általános vagy az alatti végzettek is gyakran teszik.

A jövedelem kevésbé meghatározó ezekben a tevékenységekben. Az email olvasás tekintetében találtunk szignifikáns összefüggést, de százalékos megoszlás tekintetében nincs nagy eltérés abban, hogy milyen jövedelme van valakinek, mindenki gyakran olvas emailt a mintánkban.

Összességében a *ritkán használt tevékenységek* között felülreprezentáltak a 60 év fölöttiek életkor szerinti megoszlásban, gazdasági aktivitás tekintetében pedig inkább a tanulók használják ezeket a funkciókat.

Iskolai végzettség tekintetében csak az online közös munka mutatott szignifikáns összefüggést, ezt inkább a főiskolát, egyetemet végzettek használják.

A jövedelem nem mutat szignifikáns összefüggést egyik itemmel sem, tehát nem valószínű, hogy ezek használatát a jövedelem befolyásolja.

A *hasznos tevékenységek használata* is összefüggést mutat az életkorral, minél fiatalabb valaki annál valószínűbb hogy hasznos tevékenységeket is végez az interneten. Gazdasági aktivitás tekintetében a tanulók csoportja mutat szignifikáns összefüggést a hasznos tevékenységekkel. Iskolai végzettség és jövedelem tekintetében csak az e-bank és e-ügyintézés kapcsán találtunk szignifikáns összefüggést. Minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége illetve a jövedelme annál valószínűbb, hogy használ e-bank és e-ügyintézés funkciókat a neten.

A hasznos használati index vizsgálat eredményeinek összegzése

Kutatásunk kiindulópontja nem az, hogy ki fér hozzá az internethez és ki nem, hanem hogy ki mit csinál és mit képes csinálni, amikor használja a világhálót; a használat minősége válik megkülönböztető dimenzióvá.

A DiMaggio-Hargittai páros által javasolt új megközelítés a felhasználók közötti egyenlőségekre koncentrált, kulcsfogalma ebből következően a digitális (vagy technológiai) egyenlőség („digital inequality”). Ennek legfontosabb vizsgálandó dimenzióit a technikai apparátus, a használat autonómiájának, a képességek és készségek, a társadalmi támogatás és a *használat céljának egyenlőségei*.

A digitális egyenlőségek a használat céljában, sokszínűségében gyökereznek. Különösen a gazdasági haszonnal járó vagy a politikai és társadalmi tőke gyarapítására alkalmas tevékenységek elválasztása fontos a szórakozástól vagy fogyasztástól. Feltehető, hogy az iskolázottság jó előrejelzője az internet tökenövelő felhasználási módjának, noha ezek az egyenlőségek összegződve az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyszerzési esélyeket jelentenek, és így nagyban összefüggenek a társadalmi rétegzettség alapjait képező összes faktortal.

A szakirodalom a használat sokszínűségében rejlő egyenlőségeket főként a hasznos használat kifejezéssel köti össze. Ennek mérésére szolgál az ún. „*Hasznos Használat Index*” (HHI). Mivel hasznosságról van szó, az index készítésekor a valamilyen szempontból hasznosnak tekinthető (valamilyen tőke növelésére alkalmas) tevékenységeket célszerű bevonni. Így tehát nem került be a szórakozás, a csetelés, a fórum és az e-mail. (ez utóbbi főleg azért, mert jókora elterjedtsége által igen csekély a differenciáló hatása.)

Az index tehát azt mutatja meg, hogy ki hányféle célból szokta használni az internetet.

A kutatásunk ezen részében azt vizsgáltuk, hogy az infokommunikációs eszközök térhódítása hogyan hat a hagyományos társadalmi egyenlőségek viszonyára.

Az internet, illetve az IKT eszközök használata olyan tudás, amely, ha nagyon egyenlőtlenül oszródik a társadalmi mechanizmusok által, akkor önmagában jelentheti az egyenlőségek drasztikus növekedését.

Az IKT eszközök és internet használat terjedésének pozitív olvasata is lehetséges. Az infokommunikációs eszközök terjedése azt az ígéretet rejti magában, hogy a hagyományos deprivációkat/egyenlőségeket okozó tényezők hatalma gyengül, és létrejön az infokommunikációs kompetenciákra alapozott új világ. Azt feltételezhetjük, hogy az új infokommunikációs eszközök megjelenése felpuhítja azokat a korlátokat, amelyeket a hagyományos egyenlőségi tényezők hoznak létre.

Tulajdonképpen az IKT eszközök használatának tudása is olyan szimbolikus jószág, amelynek megszerzése vélhetően a fiatalabb generáció számára könnyebb (digitális bennszülöttek), de annak vizsgálta, hogy a társadalom rétegei közötti elosztása mennyire egyenlő, vagy egyenlőtlen jogosan válhat a vizsgálódás tárgyává, hiszen elterjedtsége egyre jellemzőbb és az internethasználatból eredő egyenlőtlen előnyszerzési esélyeket jelenthet, vagy éppen ezek ki-egyenlítését is.

Kutatásunkban létrehoztunk egy hasznos használati indexet a szakirodalom alapján, igyekeztünk a valamilyen szempontból hasznos – vagyis valamilyen tőke növelésére alkalmas – tevékenységeket, funkciókat bevonni az index kialakításába.

A kérdőívünkben olyan itemeket válogattunk össze, ahol a hasznos tevékenységek használatának gyakoriságára, ezekre vonatkozó jártasságukra vagy a konverziós funkcióikra, az offline életbe való átkonvertálásra kérdeztünk rá.

Ennek megfelelően a 17.-es, 18.-as kérdések következő itemjeit szerepeltettük az indexben, összesen 16 itemet.

A vizsgált mintának a hasznos használati index szerinti megoszlása fordított V alakot mutat, a különböző szinteken elhelyezkedő személyek eloszlása alapján, vannak, vagyis a legalsó szinten (a 0 értéknél, egyetlen hasznos tevékenységet sem szokott csinálni) és a legfelső szinten (4,5 értéket az összes hasznos lehetőséget használja) elhelyezkedők vannak a legkevésbé, és a középső szinten a legtöbben (a 2,3 értéket érték el a legtöbben).

A hasznos használati index és a szocio-demográfiai változók közti összefüggések

Feltételeztük, hogy a HHI index értéke más és más a különféle szocio-demográfiai csoportokban. Korábbi vizsgálatok (Digitális szakadék monitor 2004) a legmarkánsabb eltéréseket az életkor és az iskolai végzettség (amik persze nem függetlenek egymástól) esetében tapasztaltak.

Az új változóként bevezetett index számot és szociológiai háttérváltozókat keresztábrákkal vizsgáltuk, ahol a Pearson-féle Chi négyzet 0,05 alatti szignifikanciaszintet fogadtuk el.

A következő változók összefüggésében vizsgáltuk meg ezt: nem, település hierarchia, gazdasági aktivitás, életkor iskolai végzettség és jövedelem.

A nemek tekintetében nem találtunk szignifikáns összefüggést, de a többi öt változó esetén szignifikáns összefüggést találtunk,

Korábbi vizsgálatokban DiMaggio és Hargittai megállapítják, hogy az iskolázottság és a jövedelem erősen növeli a „tőkenövelő” használat valószínűségét (DiMaggio és Hargittai 2002). Továbbá azt találták, hogy az internet használatához szükséges készségek és képességek egyenlőtlen eloszlásáról nincsenek pontos adatok, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők és a nők magabiztossága a használat területén kisebb, mint az átlagé (Hargittai 2003).

Kutatásunk eredményeit összegezve láthatjuk, hogy az iskolázottság és jövedelem tekintetében hasonló eredményekre jutottunk. Továbbá a lakóhely, a gazdasági aktivitás és az életkor is befolyással van a hasznos használat valószínűségére. A nagyon hasznosan használók csoportját leginkább a tanulók, illetve gazdaságilag aktív, megyeszékhelyen lakó, 20 és 40 év közötti, főiskolát vagy egyetemet végzett és jó jövedelmi helyzetűek alkotják.

Tehát az iskolázottság, a jövedelem nagysága, a település hierarchia, életkor és gazdasági aktivitás jelentősen növeli annak valószínűségét, hogy valaki hasznos tevékenységeket végez az interneten, vagyis annak lehetőségét hordozza, hogy társadalmilag hasznos tőkéket szerezzen az interneten. Ezt a csoportot nagyon magas hasznos használati index jellemzi.

Annak vizsgálatát, hogy ezt a lehetőséget mennyiben konvertálják a csoportba tartozók a következő fejezetekben taglaljuk. Megvizsgáljuk, hogy a hasznosan internetet használni tudók mennyire konvertálják az offline életbe ezeket a tudásokat, tőkéket.

A hasznos használati index és a felhasználói jártasság összefüggései

A korábbi fejezetekben bemutattuk az IKT eszközökre vonatkozó jártasságot és azok összefüggéseit. Feltételeztük, hogy összefüggést találunk a használat gyakorisága, mennyisége, tapasztalata, a felhasználói jártasság és a hasznos használat között.

A felhasználói jártasság és a hasznos használati index között szignifikáns összefüggést találunk. A táblázatból kiolvasható, hogy az átlag alatti felhasználói jártassággal rendelkezők teljes mértékben lefedik a nem hasznosan használók csoportját.

Az átlagos felhasználói jártassággal rendelkezők legtöbben a hasznosan használók csoportjában vannak (58 százalék). Az átlag feletti felhasználói jártassággal rendelkezők a nagyon hasznosan használók csoportjában felülreprezentáltak (69,7 százalék).

A HHI és a felhasználói jártassági szintekhez tartozó itemek közötti szignifikáns összefüggéseket is bemutattuk.

Az átlag alatti felhasználói jártassághoz tartozó itemek és a HH index között szignifikáns összefüggést találtunk. Összességében elmondhatjuk az eredmények alapján, hogy a bemutatott tevékenységeket az átlag értékek és százalékos megoszlás alapján (lsd. 4. fejezet) gyakran teszik a vizsgálati korpuszba került válaszadók, ezekhez magas jártassági szint tartozik, de ezt differenciáltabban láthatjuk a keresztábrákban, hogy a válaszadók közül minden esetben kiemelkedik a nagyon hasznosan használók csoportja és alul marad a nem hasznosan használók csoportja.

Összességében azt látjuk, hogy a nagyon hasznosan használók csoportja az *átlagos felhasználói szinthez tartozó itemek* mindenikében kiemelkedik a használat gyakoriságát tekintve. Ebben kiemelkedő 75 és 80 százalék közötti tevékenységek, a nyomtatás internetes oldalról, linkek küldése, fogadása, videó megosztó rendszerek használata, közösségi portálok használata, programok megtalálása, letöltése, használata.

A nem hasznosan használók csoportja pedig leginkább közösségi portálokat illetve videó megosztó rendszereket használnak, a többi funkciót csak ritkán vagy soha.

Az *átlag feletti felhasználói jártasságot igénylő itemeket* esetén is jellemzően a nagyon hasznosan használók csoportja a gyakoribb használók, de találunk olyan tevékenységeket amelyek egy csoport sem használ gyakran, mint az alkalmazások letöltése vagy online tv beállítások. Az e-bank szolgáltatásokat, az e-ügyintéztést, információ megosztó rendszereket (pl.

google drive, dropbox) vagy az online közös munkát szintén a nagyon hasznosan használók csoportja végez.

Az internet és az IKT eszközök hasznos használati szokás vizsgálatának összegzése

Az eszközhasználati és internet használati szokásokat a tevékenység típusai alapján is vizsgáltuk. Megnéztük, hogy egyes tevékenységek végzése mennyire jellemző a mintánk válaszadói között. *A kérdőívben a tevékenységeket úgy határoztuk meg, hogy azok alkalmasak lehetnek a bourdieu-i tőkék megszerzésére is akár.* A használati szokásból még nem tudjuk meg, hogy valóban konvertálják is az interneten megszerzhető erőforrásokat, csak azt tudjuk meg, hogy használják-e úgy a válaszadók az internetet és az IKT eszközöket, hogy az akár alkalmas lehet a tőkefajták megszerzésére és a mindennapok világában való hasznosításra. A tőkekonverzió esetében arra kérdeztünk rá, hogy volt-e már olyan, hogy az interneten szerzett előnyöket az „off line” életben hasznosította. Itt arra kérdeztünk rá, hogy milyen tevékenységekre használják az internetet.

A harminc itemből álló kérdéscsoport állításait 1-től ötig kellett értékelnie a válaszadóknak, ahol az 1-es jelölte az egyáltalán nem jellemző és az 5-ös teljes mértékben jellemző kategóriát.

Legalacsonyabb arányban a párkeresésre, párkapcsolat kialakításra és fenntartására használják az internetet, itt a szórás értéke is alacsony, legmagasabb arányban pedig a közösségi oldalakat használják a válaszadóink, itt a szórás nagy.

Ha egyenként megnézzük az itemeket sok izgalmas információt találhatunk, már az egyszerű százalékos elemzés során is.

A gazdasági itemek bemutatása

Összességében, ha a gazdasági kategória itemjeinek az ötössel jelölt, vagyis nagyon jellemző kategóriáit nézzük, akkor azt találjuk, hogy a *legmagasabb arányban munkára használják* az internetet, aztán pedig az utazáshoz információra és szálláskeresésre. Ennél a két itemnél a minta valamivel több, mint egyötöde a nagyon jellemző kategóriát jelölte. *10 százalék alatti* a nagyon jellemző kategóriát jelölők aránya a *pályaismeretre, pályaválasztásra* vonatkozó információszerzés célú internet használat, illetve a *munkakeresésre* és *pénzügyek* intézésére is nagyon jellemzően a minta kevesebb, mint 10 százaléka használja az internetet.

Kapcsolati itemek bemutatása

Összességében a kapcsolati itemekből azt olvashatjuk ki, hogy *legmagasabb arányban a közösségi oldalakat használják* a válaszadók, itt azonban kevesebben szereznek információk a kapcsolati hálójukba tartozókról, mint ahányan megosztanak magukról információkat. *Legkisebb arányban a társkeresésre, párkapcsolat kialakítására és fenntartására használják* a világhálót. Talán ennél a kategóriánál, a kapcsolati használat esetében ütközik ki, hogy attól, hogy a használatra jellemző a tevékenység, még nem biztos, hogy tőke is nyerhető belőle. Noha a közösségi oldalakat a mintába került válaszadók 43,6 százaléka használja, a barátaival interneten kapcsolatot tart a válaszadók 30 százaléka, és új baráti kapcsolatok kialakítására is a válaszadók 11, 6 százaléka használja, mégis a kapcsolati tőkekonvertálók vannak legkevesebben a mintába. Mint később látni fogjuk, a válaszadók közül azok, akik az internetes kapcsolataik révén előnyöket tudnak szerezni, vagyis a kapcsolatokat más tőkébe be tudják forgatni a minta mindössze alig több, mint 3 százaléka jellemző.

A kulturális itemek bemutatása

Összességében a kulturális kategória itemjeiből azt láthatjuk, hogy leginkább iskolai és munkahelyi feladatok megoldására használják az internetet a válaszadóink, illetve a hírekre és időjárásra kíváncsiak. Legkevésbé a divatot követik, vagy játszanak az interneten. *A leginkább gyakori tevékenységek között szerepel olyan, amely segíthet, vagy hozzájárulhat a tőkészerzéshez az interneten keresztül – vagyis hasznos használat – és olyan is, amely erre nem alkalmas. A legkisebb arányszámokkal olyan tevékenységek szerepelnek, amelyek olyan kulturális javak, amelyek nem is használhatóak tőkészerzésre.*

A tőkekonverziós folyamatok vizsgálat eredményeinek összegzése

A kutatásunk egyik fő kérdése az volt, hogy az interneten elvileg könnyebben, olcsóbban és gyorsabban megszerezhető gazdasági előnyöket, heterofil kapcsolatokat és kulturális javakat az internet használók megszerzik-e, vagyis használják-e az internetet ilyen erőforrások megszerzéséhez.

Az adatok egyszerű elemzésével azt néztük meg először, hogy a bourdieu-i tőkék közül a gazdasági, kapcsolati és kulturális tőkére vonatkozó használat milyen sajátossággal bír.

A gazdasági index itemei közül legmagasabb arányban olcsóbban igyekeznek termékekhez hozzájutni, illetve interneten keresnek olyan információt, amely segít az álláskeresésben, vagy iskolaválasztásban. A minta egészét nézve legkevésbé termékek eladására használják a válaszadók az internetet.

Az elméletből az derült ki, hogy a gazdasági tőke ugyan alapja a többi tőkének, azonban csupán a gazdasági erővel nem könnyű érvényesülni. Az internet a minta válaszai alapján gazdasági értelemben inkább a spórolásban való segítségként használják, illetve az álláskeresés és iskolaválasztás körüli döntéshez.

Megnéztük, hogy a minta válaszai alapján mit láthatunk a kapcsolati erőforrások tekintetében. Vajon használják-e az internetet a válaszadók a kapcsolatuk bővítésére, illetve az internetes kapcsolatok révén szerzett információk alapján a kapcsolati erőforrást beforgatják-e más előnyök megszerzésére.

Összességében a kapcsolati index itemei közül azok esetében látunk magasabb százalékot, amelyek olyan információk megszerzéséről szólnak, amik segítségével spórolni lehet. Az egészségről szóló információk a legértékesebbek, hiszen itt a legnagyobb a kockázata a hibás döntésnek. Megfelelő „off line” kapcsolat nélkül több idő és pénz a jogi, műszaki információk megszerzése is. A kifejezetten barátkozási, vagy társkeresési lehetőségekkel azonban kevesen élnek a mintából. Legkevésbé sikeres az internetes kapcsolat a munkaszerezés szempontjából.

Összességében a kulturális index elemeinél azt láthatjuk, hogy a legmagasabb arányban a filmek nézése jelenik meg, és jelentős még a munkához, iskolához kapcsolódó feladatok esetében az internet adta lehetőségek használata. A kulturális index elemei közül legalacsonyabb arányban a magas kultúra, vagy „öncélú” kulturális javakhoz jutás szerepel, bár a gyakran és ritkán kategóriák összevonásával nem elhanyagolható az arányuk.

Tőke konverzió a tőkeindexek viszonylatában

Kutatásunk szempontjából fontos, és érdekes kérdés, hogy összességében a válaszadók milyen arányban tudnak internetes erőforrásokra építve tőkét konvertálni, vagyis milyen arányban használják az internetet a társadalmi cselekvési terük bővítésére, olyan lehetőségek kihasználásával, ami a társadalmi helyük alapján nem lenne lehetséges a világháló nélkül.

Összegében nem magas azok aránya, akik az interneten gyorsan, könnyen és olcsón megszerezhető erőforrásokat beforgatják a hétköznapjaik megkönnyítésébe, a társadalmi folyamatok hatásának tompítása érdekében. Legnagyobb arányban a kulturális tőke fordítódik be az „off line” életbe, 28,2 százalékánál a válaszadóknak. A gazdasági tőkét konvertálók 16,5 százalékban képviselik magukat a mintában, amely nem magas arány, de messze túlszárnyalja a kapcsolati tőkeindex arányát. Legkevésbé a kapcsolati tőkét használják a helyzetük javítására a válaszadók. Ezt mindössze 3,1 százalék teszi.

Kíváncsiak voltunk, hogy azok tartoznak-e a konvertálók táborába, akik ezzel változtatni tudnak az eredeti, nem kedvező társadalmi pozíciójukon. Ennek megismerésére az adatok további elemzését végeztük el.

Megnéztük, hogy a jövedelmi kategóriákkal összehasonlítva azokat, akik konvertálják az interneten megszerezhető előnyöket a mindennapi életükbe, milyen összefüggéseket láthatunk meg. Összességében elmondható, hogy a jövedelmi kategóriák és a tőke fajták konvertálás között egyik tőke esetében sem találtunk statisztikai összefüggést, azonban minden esetben a magasabb jövedelműek tudnak az internet előnyeivel nagyobb mértékben élni. Legkevésbé a

kapcsolati tőke hangsúlyos, és leginkább a kulturális tőkét konvertálják az „off line” életbe minden jövedelmi kategóriában.

Az iskolai végzettség az egyik rétegző tényező. Megnéztük az adatokat tehát e szerint is. *Összességében azt láthatjuk, hogy az iskolai végzettség nem differenciál jelentősen az interneten megszerezhető gazdasági előnyök tekintetében.* Negatív olvasatban azt mondhatjuk, hogy azok, aki valószínűleg jobb helyzetűek hasonló arányban élnek az interneten olcsón és könnyen megszerezhető gazdasági előnyökkel, mint azok, akiknek erre nagyobb szükségük lenne. Pozitív olvasatban úgy is fogalmazhatunk, hogy az alacsony iskolai végzettségi kategóriákban – az alapfokú végzettséget sem szerettek kivételével – szinte mindenhol egy hatod arányú a konvertálók százalékos megoszlása. Statisztikai összefüggést nem találtunk.

A kapcsolati tőke és iskolai végzettség között statisztikai összefüggést nem találtunk. *A tendencia azonban látszik, vagyis minél magasabb az iskolai végzettség, annál valószínűbb, hogy érvényes kapcsolatokra tudunk szert tenni, így éppen azoknak van kisebb esélyük a híd-szerű kapcsolatok kialakítására, akiknek nagyobb szükségük lenne rá.*

Akinek nincs meg az alapfokú végzettsége, vagyis kevesebb, mint nyolc általánossal rendelkezik, az egyáltalán nem él az interneten megszerezhető kulturális javakkal, míg, akik főiskolai vagy annál magasabb végzettséggel rendelkeznek azok magasabb, mint 40 százalékos arányban élnek ezzel. Azok jutnak kulturális előnyökhöz az interneten keresztül, akik eleve magasabb kulturális szinttel rendelkeznek, *vagyis a társadalomban adott hátrányok és előnyök felerősödnek az iskolai végzettség és kulturális index összefüggésében.*

Azt is megállapítottuk, hogy az iskolai végzettség tekintetében általában a kulturális tőkeindex és magas kultúra indexe hasonló eredményt mutat, néhol azonos az arány, néhol néhány százalékkal alacsonyabb, de a tendencia nem változik jelentősen.

Az iskolai végzettség és a tőkekonverzió vizsgálatának esetében az érettségi megléte jelent változást. Az érettségi hiánya az adatok szerint csökkenti az esélyt minden tőkefajta esetében a konverzióra, vagyis arra, hogy a társadalmi folyamatok által determinált pozíciójukon a mintába került válaszadók változtassanak.

A gazdasági aktivitás, és munkapozíció szintén a társadalmi rétegződés vizsgálatának elemző tényezője. Érdekesnek találtuk megnézni, hogy az internet segítségével megváltozik-e a tőkék hozzájárulási feltétele, ha ezzel a rétegző tényezővel vetjük össze a konvertálókat.

A gazdasági aktivitás és a **gazdasági tőke index** összehasonlítása kapcsán azt találjuk, hogy négy *20 százalék feletti arányban konvertáló csoport a vállalkozók, alkalmi munkások, munkanélküliek, és a tanulók. A nyugdíjasok, vagy a nyugdíj mellett dolgozók egyáltalán nem élnek az internet adta gazdasági előnyökkel.*

A kapcsolati-tőkekonvertálók és a gazdasági aktivitás változóinak összehasonlításában a jelentősebb konvertálók között az alkalmi munkavállalók és a gyesen, gyeden lévő kismamák vannak. Teljesen kimaradnak a konvertálók köréből a nyugdíjasok, még, ha dolgoznak is munka mellett és a munkanélküliek.

A **kulturális index** és gazdasági aktivitás összefüggésében az alkalmazottak, munkanélküliek és a tanulók képviseltetik magukat magasabb arányban. A nyugdíjasok, még ha dolgoznak is a nyugdíj mellett nem használják ilyen célra az internetet. *A magas-kultúra összehasonlításában azt láttuk, hogy a munkanélküliek és alkalmi munkavállalók a magas kultúrát fogyasztják. Ez pozitív olvasatban úgy fogalmazható, hogy a válaszadóink közül a legalsó munkapozícióban több mint egy hatod, és a munkapiacról teljesen kiszoruló körében csaknem fele olyan tőkét konvertál az internetről, ami a társadalmi pozíciójukat javíthatja.*

Az életkor meghatározó tényezője az internet használati szokásoknak, még inkább a jártasságnak. A tőkekonverzió kapcsán is felmerült már más szociológiai háttér változók esetében, hogy az életkor nem kihagyható elemzendő változó a tőkekonverzió vizsgálata során is. Megnéztük, hogy különböző életkori kategóriák hogyan vannak összefüggésben a konverziós sajátosságokkal. *Minden tőketípus esetében szignifikáns összefüggés mutatkozik a konvertálók és az életkor összehasonlításában. A 20-40 év közötti korosztály a nyertes, és a 60 év a vesztesek, akik semmilyen tőkét nem tudnak beforgatni a mindennapi élethelyzetük javítására.*

Meg nézzük azt is, hogy a *különböző társadalmi réteg csoportok* hogyan tudnak élni az internet adta gazdasági előnyökkel.

Összességében az látszik, hogy a *legalsó rétegek* kategóriákban nem a *legalacsonyabb a gazdasági előnyök beforratása a mindennapi életbe*. A legjobb helyzetűek gazdasági-tőkekonvertálói többen vannak a falvakban, mint a városokban. *Az alacsony jövedelmi kategóriában aktívak között nincs jelentős különbség abban, hogy falun, vagy városban élnek.*

A pozitív olvasata ezeknek az adatoknak – különösen, ha hozzá vesszük a korábbi adatokból, hogy a gazdasági konvertálók között magas (33%) arányban vannak a munkanélküliek – hogy *mind a városban, mind a falvakban a szegények és inaktívak az internet segítségével egyharmad, illetve egy hatod arányban tudnak gazdasági haszonra szert tenni az interneten keresztül.*

A kapcsolati tőkeindex esetében elemszámok alacsonyak, (kevés a kapcsolati tőkekonvertáló a mintában) így az adatokból messzemenő következtetés levonására nem vállalkozhatunk – statisztikai összefüggés sincs – de az talán tendenciaként megállapítható, hogy *internetes kapcsolati tőkére inkább építenek jó jövedelemmel rendelkező városiak.*

A kulturális indexet összevetve a rétegekkel azt láthatjuk, hogy *legnagyobb arányban a falun élő jó anyagi helyzetű aktívak konvertálók*, vagyis azok, akik csak települési hátránnyal küzdenek. Összességében statisztikai összefüggés nem látszik a rétegek és kulturális-tőkekonvertálók között, de egyik kategóriában sincsenek kevesebben, mint a réteghez viszonyított egyötöd.

A réteghelyzet és konvertálók összefüggésének során végig ott lappangott a kérdés, hogy a réteghelyzeten túl nincs e más fontos tényező. Különösen az időségek közötti alacsony arányszám, és a 20-40 évesek kapcsán talált szignifikáns összefüggés vezet arra bennünket, megnézzük, hogy *a hasznos használat milyen összefüggéseket mutat a tőkekonverzióval a különböző tőkefajták tekintetében.*

A hasznos használók, vagy nagyon hasznos használók, és a tőindex összehasonlításából azt kaptuk, hogy konvertálók összesen 98,6 százaléka ebbe a kategóriába esik. *Erős szignifikáns összefüggést találtunk a hasznos használat és a gazdasági-tőkekonvertálók között.*

A **kapcsolati index** vizsgálatánál 13 elemszámú konvertáló közül 12 válaszadó nagyon hasznos használó, 1 fő pedig hasznos használó.

Összegezve az eredményeket azt állíthatjuk biztosan, hogy a mintába bekerültek alacsony arányban tőkekonvertálók. Közülük azok tudnak előnyt szerezni az interneten olcsón, könnyen és gyorsan elérhető erőforrásokból, akik 20-40 év közöttiek, és hasznos használók.

Nincs szignifikáns összefüggés, de talán tendenciaként megállapítható, hogy nagyobb esélye van a tőkekonverzióra annak, akinek magas az iskolai végzettsége és jó anyagi helyzetben van. Mind a kétváltozós elemzés, mind pedig az összevont réteghelyzet elemzése azt mutatja, hogy a lakóhely típusa, vagy a gazdasági aktivitás nem differenciál jelentősen a konverzió tekintetében.

Az internetes oldalak jellemzőinek preferenciáját is vizsgáltuk. Az igények megismerése segíthet abban, hogy hatékonyabban működő információs honlapokat lehessen létrehozni, vagy még inkább abban, hogy a különböző sajátosságokkal és igényekkel bíró csoportok biztonságosan és szívesen olvassák. Vagyis csökkenthető lehet az online egyenlőtlenségek mértéke.

Összességében a weboldallal szemben az az elvárás látszik, hogy legyen funkcionális, interaktív, biztonságos, ne kérjen adatokat, ne kelljen feltétlenül regisztrálni. Nem fontos a weblapok esetében, hogy kapcsolatban legyen közösségi oldalakkal, és hogy reklámok legyenek rajta. Az akadálymentesség minden korosztály számára fontos tényező.

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Kérdőív sorszáma:

Tisztelt Asszonyom / Uram!

Az Eszterházy Károly Főiskola informatikai eszközök és internet használati szokások vizsgálatára vonatkozó kutatáshoz kéri segítségét a kérdőív kitöltésével.

Kérjük, hogy a kérdések pontos megválaszolásával segítse munkánkat.

A kérdőívet név nélkül, bizalmasan kezeljük. Nyugodtan elmondhatja/leírhatja őszinte véleményét, szokásait.

Ha a válaszokkal kapcsolatban bármilyen problémája, kérdése akad, nyugodtan forduljon a kérdőívet kitöltető személyhez.

*Lekérdezés ideje: ..... év ..... hónap
nap*

Lekérdezés helye: .....

1. **Neme:** 1. Nő 2. Férfi

2. **Születési éve:** .....

3. **Lakóhelye, ahol életvitelszerűen tartózkodik (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!):**

1. Megyeszékhely
2. Város
3. Község
4. Falu

4. **Legmagasabb iskolai végzettsége:**

(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

1. 8 általános alatti
2. 8 általános iskolai végzettség
3. 10 évfolyam + szakma
4. Szakiskola/szaktanulmányok
5. Érettségi
6. Érettségi + szakma
7. Felsőfokú szakképzés (FSZ)
8. Főiskola (BA, BSc)
9. Egyetem (MA, MSc)
10. Doktori (PhD, DLA)
11. Egyéb

5. **Gazdasági aktivitása:**

(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

1. Alkalmazott
2. Vállalkozó
3. Alkalmi munkás
4. Nyugdíj mellett dolgozik
5. Gyesen vagy, gyeden van
6. Munkanélküli
7. Nyugdíjas
8. Eltartott
9. Tanuló/Hallgató *(Folytassa a 7-es kérdéstől!)*

6. **Melyik foglalkozási területen, szakmacsoportban foglalkoztatott, vállalkozó, vagy honnan ment nyugdíjba, gyesre? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**

1. Egészségügyi	12. Nyomdaipar
2. Szociális	13. Közlekedés, építészet, technika
3. Oktatási	14. Környezetvédelem, vízgazdálkodás
4. Egyéb szolgáltatások	15. Közgazdaság
5. Gépészet	16. Ügyvitel
6. Elektronika	17. Kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció
7. Informatika	18. Vendéglátás, idegenforgalom
8. Vegyipar	19. Közlekedés-üzemvitel
9. Építészet	20. Mezőgazdaság
10. Könnyűipar	21. Élelmiszeripar
11. Faipar	

- 7. Családi állapota: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Nőtlen/hajadon
  2. Házas
  3. Özvegy
  4. Elvált
  5. Élettársi kapcsolat
  6. Özvegy, élettársi kapcsolat
  7. Elvált, élettársi kapcsolat
- 8. Ön tagja-e valamilyen nemzetiségi/etnikai kisebbségnek? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Igen
  2. Nem *(Folytassa a 10. kérdéstől!)*
- 9. Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. bolgár	11. szlovák
2. cigány (roma)	12. szlovén
3. görög	13. ukrán
4. horvát	14. arab
5. lengyel	15. kínai
6. német	16. orosz
7. örmény	17. vietnámi
8. román	18. egyéb: .....
9. ruszin	19. nem kíván válaszolni
10. szerb	
- 10. Milyen vallásúnak vallja magát? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. katolikus	9. hit gyülekezet
2. református	10. krisna-tudatú
3. evangélikus	11. jehova tanúi
4. baptista	12. egyéb: .....
5. unitárius	13. ateista/nem hiszek istenben
6. zsidó	14. nem tartozik vallási közösséghez, felekezethez
7. buddhista	15. nem kíván válaszolni
8. iszlám	
- 11. Becsülje meg háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelmet! (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. 0-20 000 Ft
  2. 20 001-50 000 Ft
  3. 50 001-100 000 Ft
  4. 100 001 – 150 000 Ft
  5. 150 001-200 000 Ft
  6. 200 001-300 000 Ft
  7. 300 001 – 400 000 Ft
  8. 400 000 Ft felett

12. Használja Ön az internetet? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

1. Igen (Kérjük folytassa a 14. kérdéstől!)
2. Nem (Kérjük a továbbiakban a 13., 20., 21. kérdésekre válaszoljon!)

13. Az alábbiakban felsorolt okok közül, melyek azok, amelyek miatt nem használja az internetet? Ezt öt fokozatban jelölheti meg, ahol az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző. (Kérem karikázza be a megfelelőt!)

1.	nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre	1	2	3	4	5
2.	nem értek a technikai eszközökhöz (számítógép, mobiltelefon, stb.)	1	2	3	4	5
3.	nincs szükségem rá	1	2	3	4	5
4.	nem érdekel	1	2	3	4	5
5.	idegenkedem, félek a technika alkalmazásától	1	2	3	4	5
6.	nem tudom, hogyan kell használni az internetet	1	2	3	4	5
7.	félek, hogy kiszolgáltatotam a személyes adataimat	1	2	3	4	5
8.	túl drágának tartom	1	2	3	4	5
9.	sok a fölösleges, zavaró információ	1	2	3	4	5

14. Mióta használja az internetet? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

1. 12 éves korom alatt elkezdtem használni
2. Serdülő korom óta
3. Fiatal felnőtt korom óta
4. Felnőtt korom óta
5. Idős koromban kezdtem használni

15. Milyen info-kommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül? (Kérem, húzza alá az Ön által használt eszköznek /eszközöknek a nevét!)

1. Mobiltelefon	6. Tablet/táblagép
2. Okos telefon	7. Számítógép
3. iPod	8. Notebook
4. Ipad	9. Navigációs eszköz (pl. GPS)
5. E-book olvasó	10. Egyéb: .....

16. Kérem, jelölje X-szel az alábbi táblázatban, hogy felsorolt eszközök használatában - amelyeket használ, vagy valaha használt - milyen jártassággal rendelkezik!

	Eszközök használata	Önállóan el tudja végezni	Ismerőse segítségével tudja elvégezni	Online segítség-gel tudja elvégezni	Semmi-képpen sem tudja elvégezni	Még soha nem használtam
1.	Szövegírás számítógépen					
2.	SMS küldés					
3.	Mobil-névjegykártya fogadása					
4.	E-mail olvasása					
5.	Nyomtatás internetes oldalról					
6.	Honlap megtalálása					
7.	Képek, dokumentumok letöltése					
8.	Skype használása					
9.	Programok megtalálása, letöltése, használat					
10.	Alkalmazások letöltése mobiltelefonra					
11.	Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)					
12.	On-line tv csatornák, adások beállítása					
13.	Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen					
14.	E-mail fiók létrehozása					
15.	Linkek küldése, fogadása					
16.	Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)					
17.	Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)					
18.	Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)					
19.	Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)					
20.	Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra jelentkezés, szolgáltatási információk keresése, szolgáltatás ügyintézése, ügyfélkapu, stb.)					

17. Az alábbiakban felsorolt állításokról – melyek az internet és az egyéb elektronikus eszközök használatára vonatkoznak - döntse el, hogy mennyire jellemző Önre, ha az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző

	Tevékenység/ jellemző					
1.	Az internetet munkakeresésére használom.					
2.	Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.					
3.	Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.					
4.	Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.					
5.	Az internetet hírek olvasására használom.					
6.	Az internetet újságolvasásra használom.					
7.	Az internetet szakmai lapok, szócikkek olvasására használom.					
8.	Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.					
9.	Az interneten követem a divatot.					
10.	Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.					
11.	Az interneten az időjárásról szóló információt keresem.					
12.	Pénzügyeimet interneten intézem.					
13.	Utazási kínálatot, szállást szoktam keresni az interneten.					
14.	Vásárlásra használom az internetet.					
15.	Színház, vagy mozi jegyet rendelék az interneten.					
16.	Az internetet az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.					
17.	Az interneten használok közösségi oldalakat.					
18.	Társkeresésre használom az internetet.					
19.	Az internetet baráti kapcsolat fenntartására használom.					
20.	Az internetet új baráti kapcsolat kialakítására használom.					
21.	Párkapcsolat kialakítására használom az internetet.					
22.	Az internetet rokoni kapcsolat fenntartására használom.					
23.	Az internetet a párkapcsolatom fenntartására használom.					
24.	Az internetet a kollégákkal végzett közös munka során használom.					
25.	Az internetet a kapcsolati hálomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.					
26.	Az internetet a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálomba tartozó személyek között.					
27.	Az internetet inkább játékokra használom.					
28.	Az internetet inkább munkára használom.					
29.	Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.					
30.	Az internetet csak ügyintézésre használom.					

18. Mire használja az internetet és az egyéb elektronikus eszközöket? A tevékenységekre vonatkozó használati jellemzőket jelölje X-szel.

	Tevékenység/gyakoriság	Naponta	Gyakran	Ritkán	Soha
1.	Szövegírás számítógépen				
2.	SMS küldés				
3.	Mobil-névjegykártya fogadása				
4.	E-mail olvasása				
5.	Nyomtatás internetes oldalról				
6.	Honlapok böngészése				
7.	Képek, dokumentumok letöltése				
8.	Skype használása				
9.	Programok megtalálása, letöltése, használata				
10.	Alkalmazások letöltése, pl. mobiltelefonra				
11.	Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)				
12.	On-line tv csatornák, adások beállítása				
13.	Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen				
14.	E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül. (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, naptár stb.)				
15.	Linkek küldése, fogadása				
16.	Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)				
17.	Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)				
18.	Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)				
19.	Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)				
20.	Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra jelentkezés, szolgáltatási információk keresése, szolgáltatás ügyintézése, ügyfélkapu, stb.)				

19. Kérjük jelölje X-szel a megfelelő oszlopban, hogy mit tart fontosnak egy internetes oldal megjelenésén, ha az 1= egyáltalán nem fontos, 5 = nagyon fontos

	AZ OLYAN OLDALAKAT SZERETEM, ...	1	2	3	4	5
1.	amelyek interaktívak					
2.	ahol nem linkelnek tovább egy-egy újabb információért					
3.	ahol színes, szokatlan formai megoldások vannak					
4.	amely egyszerű, és funkcionális (rendeltetésének megfelelően működik)					
5.	amely személyes, pl. nevémen szólít regisztráció után					
6.	melyek az átlagosnál nagyobb betűméretet használnak					
7.	melyeken nem csak funkcionális tartalmak érhetőek el (van zenei aláfestés, játékok, kvízek stb.)					
8.	melyek nem kérnek semmilyen személyes információt tőlem (az ingyenes tartalmak eléréséhez)					
9.	melyeken kizárólag a számomra fontos információt találok meg					
10.	melyek interaktívak (hozzászólhatok, fórumot indíthatok, kérdezhetek)					
11.	melyek megtalálnak az ott elérhető információkkal (e-mailt küldenek, megjelennek a közösségi portálon a hírfolyamban)					
12.	melyek közösségi portálokkal egybekötöttek					
13.	melyekkel könnyen megtalálhatóak a személyes, élő kapcsolatfelvételi lehetőségek (pl.: ügyintézés, szolgálta-					

	tások)					
14.	melyekkel online szinte mindent el tudok intézni (pl.: bankolás)					
15.	amelyeken, nincsenek reklámok					
16.	ahol sok fotó/kép van					
17.	ahol van külön hírfolyam					
18.	amelyek akadálymentesítettek					

20. Kérjük jelölje X-el, hogy az alábbi állítások milyen gyakorisággal jellemzőek Önre!

	Tevékenység/jellemző	Gyakran	Ritkán	Soha
1.	Előfordult már, hogy interneten keresztül olcsóbban jutottam egy termékhez.			
2.	Előfordult már, hogy az interneten keresztül olyan termékhez jutottam hozzá, ami a magyar kereskedelmi forgalomban nem volt.			
3.	Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén munkához jutottam.			
4.	Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén jutottam el orvoshoz.			
5.	Előfordult már, hogy interneten alakult kapcsolat révén jutottam információhoz, ami segítette a sikeres választást, egészségügyi lehetőségekről információ, telekocsi szolgálat, jogi, építkezéshez kapcsolódó információ stb.)			
6.	Előfordult már, hogy az interneten alakult kapcsolat révén jutottam fontos technikai, műszaki információhoz, vagy vettem műszaki eszközöket, készítettem illetve javítottam meg tárgyakat.			
7.	Előfordult már, hogy valamilyen iskolai feladathoz, vagy munkahelyi problémamegoldáshoz az interneten talált szakmai anyagokat használtam fel.			
8.	Előfordult már, hogy szakmai folyóiratokat olvastam interneten.			
9.	Előfordult már, hogy filmeket néztem interneten keresztül.			
10.	Előfordult már, hogy gyűjteményeket, múzeumokat, koncerteket, színházi előadást néztem meg interneten keresztül.			
11.	Előfordult már, hogy az álláskereséshez, iskolaválasztáshoz az interneten található információkat használtam. (önéletrajz, állásinterjú, pályaválasztási kérdőív, pályaválasztási információ, fórum egy munkahellyel kapcsolatban stb.)			
12.	Előfordult már, hogy úgy spóroltam, hogy az interneten kerestem receptek alapján készítettem ételt /vezettem a háztartást.			
13.	Előfordult már, hogy az interneten keresztül eladott használt/magam által készített tárgyaimból szereztem bevételt.			
14.	Előfordult már, az interneten kialakított ismeretségből jó személyes találkozásokra alapuló barátság lett/hosszú kapcsolat lett / házasság lett.			

2. melléklet

A kutatási minta mellékletei

1. számú melléklet

Családi állapota

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nőtlen/hajadon	136	27,2	27,5	27,5
	Házass	224	44,8	45,3	72,7
	Özvegy	37	7,4	7,5	80,2
	Elvált	33	6,6	6,7	86,9
	Élettársi kapcsolat	59	11,8	11,9	98,8
	Özvegy, élettársi kapcsolatban	1	,2	,2	99,0
	Elvált, élettársi kapcsolatban	4	,8	,8	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	495	99,0	100,0	
Missing	System	5	1,0		
Total		500	100,0		

2. számú melléklet

Ön tagja-e valamilyen kisebbségnek?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	15	3,0	3,1	3,1
	Nem	473	94,6	96,5	99,6
	4,00	1	,2	,2	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	490	98,0	100,0	
Missing	System	10	2,0		
Total		500	100,0		

3. számú melléklet

Mely nemzetiséghez tartozónak vallja magát?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	cigány (roma)	11	2,2	8,6	8,6
	német	3	,6	2,3	10,9
	egyéb	1	,2	,8	11,7
	99,00	113	22,6	88,3	100,0
	Total	128	25,6	100,0	
Missing	System	372	74,4		
Total		500	100,0		

4. számú melléklet
Milyen vallásúnak vallja magát?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	katolikus	278	55,6	56,9		56,9
	református	78	15,6	16,0		72,8
	evangélikus	12	2,4	2,5		75,3
	zsidó	2	,4	,4		75,7
	buddhista	2	,4	,4		76,1
	hit gyülekezete	2	,4	,4		76,5
	krisna-tudatú	1	,2	,2		76,7
	jehova tanúi	1	,2	,2		76,9
	egyéb	10	2,0	2,0		78,9
	ateista/nem hiszek Istenben	14	2,8	2,9		81,8
	nem tartozik vallási felekezethez	62	12,4	12,7		94,5
	nem kíván válaszolni	24	4,8	4,9		99,4
	99,00	3	,6	,6		100,0
	Total	489	97,8	100,0		
Missing	System	11	2,2			
Total		500	100,0			

5. számú melléklet
Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	0-20 000 ft	20	4,0	4,1		4,1
	20 001-50 000 ft	133	26,6	27,0		31,0
	50 001-100 000 ft	204	40,8	41,4		72,4
	100 001 – 150 000 ft	91	18,2	18,5		90,9
	150 001-200 000 ft	26	5,2	5,3		96,1
	200 001-300 000 ft	13	2,6	2,6		98,8
	300 001 – 400 000 ft	3	,6	,6		99,4
	99,00	3	,6	,6		100,0
	Total	493	98,6	100,0		
Missing	System	7	1,4			
Total		500	100,0			

6. számú melléklet
Használja-e az Internetet?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	Igen	413	82,6	83,8		83,8
	Nem	79	15,8	16,0		99,8

	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

3. számú Melléklet

Az IKT tevékenységek itemjei és az életkor és gazdasági aktivitás, mint szociológiai háttérváltozó közti összefüggések vizsgálatának keresztábrái

Életkor szerint csoportosítva * Szövegrírás számítógépen dich Crosstabulation

			Szövegrírás számítógépen dich		Total	
			gyakran	soha		
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	17	8	25	
		% within Életkor szerint csoportosítva	68,0%	32,0%	100,0%	
	20 és 40 év közöttiek	Count	172	34	206	
		% within Életkor szerint csoportosítva	83,5%	16,5%	100,0%	
	40 és 60 év közöttiek	Count	102	74	176	
		% within Életkor szerint csoportosítva	58,0%	42,0%	100,0%	
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10	
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%	
	Total		Count	294	123	417
			% within Életkor szerint csoportosítva	70,5%	29,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,011 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,222	3	,000
Linear-by-Linear Association	24,532	1	,000
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,95.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * SMS küldés dich Crosstabulation

			SMS küldés dich		Total	
			gyakran	soha		
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	15	11	26	
		% within Életkor szerint csoportosítva	57,7%	42,3%	100,0%	
	20 és 40 év közöttiek	Count	133	73	206	
		% within Életkor szerint csoportosítva	64,6%	35,4%	100,0%	
	40 és 60 év közöttiek	Count	79	97	176	
		% within Életkor szerint csoportosítva	44,9%	55,1%	100,0%	
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10	
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%	
	Total		Count	227	191	418
			% within Életkor szerint csoportosítva	54,3%	45,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,032 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	30,952	3	,000
Linear-by-Linear Association	18,653	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,57.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Mobil-névjegykártya fogadása dich Crosstabulation

			Mobil-névjegykártya fogadása dich		Total	
			gyakran	soha		
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	8	18	26	
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,8%	69,2%	100,0%	
	20 és 40 év közöttiek	Count	43	163	206	
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,9%	79,1%	100,0%	
	40 és 60 év közöttiek	Count	28	144	172	
		% within Életkor szerint csoportosítva	16,3%	83,7%	100,0%	
	60 év fölöttiek	Count	0	9	9	
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%	
	Total		Count	79	334	413
			% within Életkor szerint csoportosítva	19,1%	80,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,715 ^a	3	,126
Likelihood Ratio	7,169	3	,067
Linear-by-Linear Association	4,937	1	,026
N of Valid Cases	413		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,72.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * E-mail olvasása dich Crosstabulation

			E-mail olvasása dich		Total	
			gyakran	soha		
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	23	3	26	
		% within Életkor szerint csoportosítva	88,5%	11,5%	100,0%	
	20 és 40 év közöttiek	Count	193	13	206	
		% within Életkor szerint csoportosítva	93,7%	6,3%	100,0%	
	40 és 60 év közöttiek	Count	132	44	176	
		% within Életkor szerint csoportosítva	75,0%	25,0%	100,0%	
	60 év fölöttiek	Count	7	3	10	
		% within Életkor szerint csoportosítva	70,0%	30,0%	100,0%	
	Total		Count	355	63	418
			% within Életkor szerint csoportosítva	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,901 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,670	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,605	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,51.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Nyomtatás internetes oldalról dich Crosstabulation

			Nyomtatás internetes oldalról dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	6	20	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	23,1%	76,9%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	114	92	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	55,3%	44,7%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	78	97	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	44,6%	55,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
	Total	Count	200	217	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	48,0%	52,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,883 ^a	3	,002
Likelihood Ratio	15,536	3	,001
Linear-by-Linear Association	,592	1	,442
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,80.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Honlap megtalálása dich Crosstabulation

			Honlap megtalálása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	26	0	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	195	11	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	94,7%	5,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	134	42	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	76,1%	23,9%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	10	0	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
	Total	Count	365	53	418
		% within Életkor szerint csoportosítva	87,3%	12,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,135 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,600	3	,000
Linear-by-Linear Association	21,788	1	,000

N of Valid Cases	418

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,27.

Életkor szerint csoportosítva * Képek, dokumentumok letöltése_dich Crosstabulation

			Képek, dokumentumok letöltése_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	23	3	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	88,5%	11,5%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	174	32	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	84,5%	15,5%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	88	86	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,6%	49,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
	Total	Count	288	128	416
		% within Életkor szerint csoportosítva	69,2%	30,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,615 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	63,612	3	,000
Linear-by-Linear Association	55,843	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,08.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Skype használása_dich Crosstabulation

			Skype használása_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	14	12	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,8%	46,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	84	122	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	40,8%	59,2%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	54	122	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,7%	69,3%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10

	% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total	Count	154	264	418
	% within Életkor szerint csoportosítva	36,8%	63,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,691 ^a	3	,034
Likelihood Ratio	8,737	3	,033
Linear-by-Linear Association	8,610	1	,003
N of Valid Cases	418		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,68.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Programok megtalálása, letöltése, használat_dich Crosstabulation

			Programok megtalálása, letöltése, használat_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	17	9	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	65,4%	34,6%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	128	78	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	62,1%	37,9%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	64	108	172
		% within Életkor szerint csoportosítva	37,2%	62,8%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	1	9	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,0%	90,0%	100,0%
	Total	Count	210	204	414
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,7%	49,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,173 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	33,416	3	,000
Linear-by-Linear Association	28,850	1	,000
N of Valid Cases	414		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,93.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich Crosstabulation

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	14 53,8%	12 46,2%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	87 42,6%	117 57,4%	204 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	32 18,7%	139 81,3%	171 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	0 0,0%	10 100,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	133 32,4%	278 67,6%	411 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,680 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,369	3	,000
Linear-by-Linear Association	33,436	1	,000
N of Valid Cases	411		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,24.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich
Crosstabulation

			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	8 30,8%	18 69,2%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	74 36,1%	131 63,9%	205 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	55 31,6%	119 68,4%	174 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	0 0,0%	10 100,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	137 33,0%	278 67,0%	415 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,025 ^a	3	,110
Likelihood Ratio	9,099	3	,028
Linear-by-Linear Association	1,877	1	,171

N of Valid Cases	415		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,30.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * On-line tv csatornák, adások beállítása dich Crosstabulation

			On-line tv csatornák, adások beállítása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	5 19,2%	21 80,8%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	49 23,8%	157 76,2%	206 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	19 10,8%	157 89,2%	176 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	0 0,0%	10 100,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	73 17,5%	345 82,5%	418 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,315 ^a	3	,004
Likelihood Ratio	15,267	3	,002
Linear-by-Linear Association	9,855	1	,002
N of Valid Cases	418		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,75.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich Crosstabulation

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	15 57,7%	11 42,3%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	110 53,4%	96 46,6%	206 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	46 26,9%	125 73,1%	171 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	2 20,0%	8 80,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	173 41,9%	240 58,1%	413 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,627 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	32,428	3	,000
Linear-by-Linear Association	27,881	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,19.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * E-mail fiók létrehozása dich Crosstabulation

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	20	6	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	76,9%	23,1%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	88	117	205
		% within Életkor szerint csoportosítva	42,9%	57,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	49	125	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,2%	71,8%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	1	9	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,0%	90,0%	100,0%
	Total	Count	158	257	415
		% within Életkor szerint csoportosítva	38,1%	61,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,286 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	29,925	3	,000
Linear-by-Linear Association	26,728	1	,000
N of Valid Cases	415		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,81.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Linkek küldése, fogadása dich Crosstabulation

			Linkek küldése, fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	144	62	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	69,9%	30,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	62	112	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	35,6%	64,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
	Total	Count	233	183	416
		% within Életkor szerint csoportosítva	56,0%	44,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,112 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	65,698	3	,000
Linear-by-Linear Association	59,024	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,40.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich Crosstabulation

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	164	42	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	79,6%	20,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	78	97	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	44,6%	55,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	5	5	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,0%	50,0%	100,0%
	Total	Count	271	146	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	65,0%	35,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	60,936 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	63,168	3	,000
Linear-by-Linear Association	53,382	1	,000
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,50.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich Crosstabulation

			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	149	56	205
		% within Életkor szerint csoportosítva	72,7%	27,3%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	68	107	175
		% within Életkor szerint csoportosítva			

	% within Életkor szerint csoportosítva	38,9%	61,1%	100,0%
60 év fölöttiek	Count	4	6	10
	% within Életkor szerint csoportosítva	40,0%	60,0%	100,0%
Total	Count	245	171	416
	% within Életkor szerint csoportosítva	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,587 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	61,647	3	,000
Linear-by-Linear Association	54,018	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,11.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) dich Crosstabulation

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		7	19	26
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva		26,9%	73,1%	100,0%
	Count		65	141	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		31,6%	68,4%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		28	146	174
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		16,1%	83,9%	100,0%
	Count		0	10	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		0,0%	100,0%	100,0%
Total	Count		100	316	416
	% within Életkor szerint csoportosítva		24,0%	76,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,671 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	18,178	3	,000
Linear-by-Linear Association	11,925	1	,001
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,40.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich Crosstabulation

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		1	24	25
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva		4,0%	96,0%	100,0%
	Count		110	96	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		53,4%	46,6%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		60	116	176
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		34,1%	65,9%	100,0%

	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	173	244	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	41,5%	58,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,380 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	37,051	3	,000
Linear-by-Linear Association	1,517	1	,218
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,15.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich Crosstabulation

			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich		Total
			gyakran	soha	
	20 év alattiak	Count	4	22	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	15,4%	84,6%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	83	123	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	40,3%	59,7%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	40 és 60 év közöttiek	Count	50	125	175
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,6%	71,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	139	278	417
		% within Életkor szerint csoportosítva	33,3%	66,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,843 ^a	3	,013
Likelihood Ratio	11,366	3	,010
Linear-by-Linear Association	1,044	1	,307
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,33.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Szövegrás számítógépen dich Crosstabulation

			Szövegrás számítógépen dich		Total
			gyakran	soha	
	aktívak	Count	152	82	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	65,0%	35,0%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	84	10	94
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	89,4%	10,6%	100,0%
	inaktívak	Count	21	21	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	257	113	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	69,5%	30,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,285 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	30,314	2	,000
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,83.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * SMS küldés dich Crosstabulation

			SMS küldés dich		Total
			gyakran	soha	
	aktívak	Count	116	118	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	49,6%	50,4%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	Count	63	32	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	66,3%	33,7%	100,0%
	inaktívak	Count	23	19	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,8%	45,2%	100,0%
Total		Count	202	169	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,4%	45,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,639 ^a	2	,022
Likelihood Ratio	7,763	2	,021
Linear-by-Linear Association	3,031	1	,082
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,13.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Mobil-névjegykártya fogadása dich Crosstabulation

			Mobil-névjegykártya fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
	aktívak	Count	36	195	231
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	15,6%	84,4%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	Count	22	73	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	23,2%	76,8%	100,0%
	inaktívak	Count	6	35	41
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	14,6%	85,4%	100,0%
Total		Count	64	303	367
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	17,4%	82,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,934 ^a	2	,231
Likelihood Ratio	2,802	2	,246
Linear-by-Linear Association	,392	1	,531
N of Valid Cases	367		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,15.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * E-mail olvasása dich Crosstabulation

			E-mail olvasása dich		Total
			gyakran	soha	

		Count	193	41	234
	aktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	82,5%	17,5%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	91	4	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	95,8%	4,2%	100,0%
	inaktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	73,8%	26,2%	100,0%
Total		Count	315	56	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,891 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	16,210	2	,000
Linear-by-Linear Association	,046	1	,831
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,34.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Nyomtatás internetes oldalról dich Crosstabulation

			Nyomtatás internetes oldalról dich		Total
			gyakran	soha	
		Count	110	124	234
	aktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	47,0%	53,0%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	44	51	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	46,3%	53,7%	100,0%
	inaktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,1%	61,9%	100,0%
Total		Count	170	201	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	45,8%	54,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,152 ^a	2	,562
Likelihood Ratio	1,165	2	,558
Linear-by-Linear Association	,825	1	,364
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,25.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Honlap megtalálása dich Crosstabulation

			Honlap megtalálása dich		Total
			gyakran	soha	
		Count	188	46	234
	aktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	80,3%	19,7%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	93	2	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	97,9%	2,1%	100,0%
	inaktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,1%	61,9%	100,0%
Total		Count	319	52	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	86,0%	14,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,067 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	22,930	2	,000
Linear-by-Linear Association	10,666	1	,001
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,89.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Képek, dokumentumok letöltése dich Crosstabulation

			Képek, dokumentumok letöltése dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	141	91	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	60,8%	39,2%	100,0%
	tanuló	Count	88	7	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	92,6%	7,4%	100,0%
	inaktív	Count	25	17	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	59,5%	40,5%	100,0%
Total		Count	254	115	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	68,8%	31,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,798 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	40,435	2	,000
Linear-by-Linear Association	5,769	1	,016
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,09.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Skype használása dich Crosstabulation

			Skype használása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	82	152	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,0%	65,0%	100,0%
	tanuló	Count	35	60	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,8%	63,2%	100,0%
	inaktív	Count	13	29	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Total		Count	130	241	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,0%	65,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,444 ^a	2	,801
Likelihood Ratio	,449	2	,799
Linear-by-Linear Association	,074	1	,786
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,72.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Programok megtalálása, letöltése, használat dich Crosstabulation

				Programok megtalálása, letöltése, használat dich		Total
				gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás	ak-	aktív	Count	98	132	230

tív/tanuló/inaktív	% within Gazdasági aktivitás	42,6%	57,4%	100,0%
	aktív/tanuló/inaktív			
tanuló	Count	60	35	95
	% within Gazdasági aktivitás	63,2%	36,8%	100,0%
inaktív	aktív/tanuló/inaktív			
	Count	19	23	42
Total	% within Gazdasági aktivitás	45,2%	54,8%	100,0%
	aktív/tanuló/inaktív			
	Count	177	190	367
	% within Gazdasági aktivitás	48,2%	51,8%	100,0%
	aktív/tanuló/inaktív			

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,540 ^a	2	,003
Likelihood Ratio	11,623	2	,003
Linear-by-Linear Association	3,096	1	,078
N of Valid Cases	367		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,26.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich Crosstabulation

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	64	164	228
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	28,1%	71,9%	100,0%
	tanuló	Count	36	59	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	37,9%	62,1%	100,0%
	inaktív	Count	13	29	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Total	Count	113	252	365	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,028 ^a	2	,220
Likelihood Ratio	2,969	2	,227
Linear-by-Linear Association	1,154	1	,283
N of Valid Cases	365		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,00.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich Crosstabulation

			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	71	160	231
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	30,7%	69,3%	100,0%
	tanuló	Count	35	60	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,8%	63,2%	100,0%
	inaktív	Count	10	32	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	23,8%	76,2%	100,0%
Total	Count	116	252	368	

	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,5%	68,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,469 ^a	2	,291
Likelihood Ratio	2,497	2	,287
Linear-by-Linear Association	,053	1	,818
N of Valid Cases	368		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,24.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * On-line tv csatornák, adások beállítása dich Crosstabulation

			On-line tv csatornák, adások beállítása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	35	199	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	15,0%	85,0%	100,0%
	tanuló	Count	23	72	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,2%	75,8%	100,0%
	inaktívak	Count	4	38	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	9,5%	90,5%	100,0%
Total	Count	62	309	371	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	16,7%	83,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,915 ^a	2	,052
Likelihood Ratio	5,790	2	,055
Linear-by-Linear Association	,048	1	,827
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,02.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich Crosstabulation

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	71	158	229
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
	tanuló	Count	57	38	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	60,0%	40,0%	100,0%
	inaktívak	Count	20	22	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	47,6%	52,4%	100,0%
Total	Count	148	218	366	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,4%	59,6%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,454 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	24,348	2	,000
Linear-by-Linear Association	14,301	1	,000
N of Valid Cases	366		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,98.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * E-mail fiók létrehozása dich Crosstabulation

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	72	160	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
	ak-tanuló	Count	55	40	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	57,9%	42,1%	100,0%
	inaktívak	Count	8	34	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	19,0%	81,0%	100,0%
Total		Count	135	234	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,6%	63,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,243 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	27,043	2	,000
Linear-by-Linear Association	,741	1	,389
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,37.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Linkek küldése, fogadása dich Crosstabulation

			Linkek küldése, fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	90	142	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,8%	61,2%	100,0%
	ak-tanuló	Count	85	10	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	89,5%	10,5%	100,0%
	inaktívak	Count	22	20	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	52,4%	47,6%	100,0%
Total		Count	197	172	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	53,4%	46,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,587 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	77,919	2	,000
Linear-by-Linear Association	25,433	1	,000
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,58.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)_dich Crosstabulation

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo) dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	128	106	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,7%	45,3%	100,0%
	tanuló	Count	83	12	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	87,4%	12,6%	100,0%
	inaktívak	Count	23	19	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,8%	45,2%	100,0%
Total		Count	234	137	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	63,1%	36,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,364 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	36,421	2	,000
Linear-by-Linear Association	6,283	1	,012
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,51.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)_dich Crosstabulation

			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	112	121	233
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	48,1%	51,9%	100,0%
	tanuló	Count	80	15	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,2%	15,8%	100,0%
	inaktívak	Count	21	21	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	213	157	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	57,6%	42,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,198 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	40,667	2	,000
Linear-by-Linear Association	8,315	1	,004
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,82.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich Crosstabulation

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	44	188	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	19,0%	81,0%	100,0%
	tanuló	Count	34	61	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,8%	64,2%	100,0%
	inaktív	Count	6	36	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	14,3%	85,7%	100,0%
Total		Count	84	285	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	22,8%	77,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,788 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	12,129	2	,002
Linear-by-Linear Association	,888	1	,346
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,56.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich Crosstabulation

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	99	135	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	42,3%	57,7%	100,0%
	tanuló	Count	38	56	94
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,4%	59,6%	100,0%
	inaktív	Count	16	26	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,1%	61,9%	100,0%
Total		Count	153	217	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	41,4%	58,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,305 ^a	2	,859
Likelihood Ratio	,307	2	,858
Linear-by-Linear Association	,303	1	,582
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,37.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)_dich Crosstabulation

			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	73	160	233
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,3%	68,7%	100,0%
	tanuló	Count	30	65	95

	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,6%	68,4%	100,0%
	Count	14	28	42
inaktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	33,3%	66,7%	100,0%
	Count	117	253	370
Total	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,6%	68,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,066 ^a	2	,967
Likelihood Ratio	,066	2	,968
Linear-by-Linear Association	,051	1	,821
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,28.

4. Melléklet

Az IKT tevékenységek itemjei és az életkor és gazdasági aktivitás, mint szociológiai háttérváltozó közti összefüggések vizsgálatának keresztábrái

Életkor szerint csoportosítva * Szövegírás számítógépen dich Crosstabulation

			Szövegírás számítógépen dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		17	8	25
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva		68,0%	32,0%	100,0%
	Count		172	34	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		83,5%	16,5%	100,0%
Életkor szerint csoportosít- va	Count		102	74	176
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		58,0%	42,0%	100,0%
	Count		3	7	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		30,0%	70,0%	100,0%
Total	Count		294	123	417
	% within Életkor szerint csoportosítva		70,5%	29,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,011 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,222	3	,000
Linear-by-Linear Association	24,532	1	,000
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,95.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * SMS küldés dich Crosstabulation

			SMS küldés dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	15	11	26

	% within Életkor csoportosítva szerint	57,7%	42,3%	100,0%
	Count	133	73	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint	64,6%	35,4%	100,0%
	Count	79	97	176
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint	44,9%	55,1%	100,0%
	Count	0	10	10
60 év fölöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint	0,0%	100,0%	100,0%
	Count	227	191	418
Total	% within Életkor csoportosítva szerint	54,3%	45,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,032 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	30,952	3	,000
Linear-by-Linear Association	18,653	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,57.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Mobil-névjegykártya fogadása dich Crosstabulation

			Mobil-névjegykártya fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		8	18	26
20 év alattiak	% within Életkor csoportosítva szerint		30,8%	69,2%	100,0%
	Count		43	163	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint		20,9%	79,1%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		28	144	172
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint		16,3%	83,7%	100,0%
	Count		0	9	9
60 év fölöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint		0,0%	100,0%	100,0%
	Count		79	334	413
Total	% within Életkor csoportosítva szerint		19,1%	80,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,715 ^a	3	,126
Likelihood Ratio	7,169	3	,067
Linear-by-Linear Association	4,937	1	,026
N of Valid Cases	413		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,72.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * E-mail olvasása dich Crosstabulation

			E-mail olvasása dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		23	3	26
20 év alattiak	% within Életkor csoportosítva szerint		88,5%	11,5%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		193	13	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor csoportosítva szerint		93,7%	6,3%	100,0%
40 és 60 év közöttiek	Count		132	44	176

	% within Életkor szerint csoportosítva	75,0%	25,0%	100,0%
	Count	7	3	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	70,0%	30,0%	100,0%
	Count	355	63	418
Total	% within Életkor szerint csoportosítva	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,901 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,670	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,605	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,51.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Nyomtatás internetes oldalról dich Crosstabulation

		Nyomtatás internetes oldalról dich		Total
		gyakran	soha	
	Count	6	20	26
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva	23,1%	76,9%	100,0%
	Count	114	92	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	55,3%	44,7%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count	78	97	175
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	44,6%	55,4%	100,0%
	Count	2	8	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
	Count	200	217	417
Total	% within Életkor szerint csoportosítva	48,0%	52,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,883 ^a	3	,002
Likelihood Ratio	15,536	3	,001
Linear-by-Linear Association	,592	1	,442
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,80.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Honlap megtalálása dich Crosstabulation

		Honlap megtalálása dich		Total
		gyakran	soha	
	Count	26	0	26
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
	Count	195	11	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	94,7%	5,3%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count	134	42	176
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	76,1%	23,9%	100,0%
	Count	10	0	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	100,0%	0,0%	100,0%
	Count	365	53	418
Total				

% within Életkor szerint csoportosítva	87,3%	12,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,135 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,600	3	,000
Linear-by-Linear Association	21,788	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,27.

Életkor szerint csoportosítva * Képek, dokumentumok letöltése_dich Crosstabulation

			Képek, dokumentumok letöltése_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	23	3	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	88,5%	11,5%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	174	32	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	84,5%	15,5%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	88	86	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,6%	49,4%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	3	7	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
	Total	Count	288	128	416
		% within Életkor szerint csoportosítva	69,2%	30,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,615 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	63,612	3	,000
Linear-by-Linear Association	55,843	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,08.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Skype használása_dich Crosstabulation

			Skype használása_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	14	12	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,8%	46,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	84	122	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	40,8%	59,2%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	54	122	176
		% within Életkor szerint csoportosítva	30,7%	69,3%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
	Total	Count	154	264	418
		% within Életkor szerint csoportosítva	36,8%	63,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,691 ^a	3	,034

Likelihood Ratio	8,737	3	,033
Linear-by-Linear Association	8,610	1	,003
N of Valid Cases	418		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,68.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Programok megtalálása, letöltése, használat_dich Crosstabulation

			Programok megtalálása, letöltése, használat_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	17	9	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	65,4%	34,6%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	128	78	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	62,1%	37,9%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	64	108	172
		% within Életkor szerint csoportosítva	37,2%	62,8%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	1	9	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,0%	90,0%	100,0%
	Total	Count	210	204	414
		% within Életkor szerint csoportosítva	50,7%	49,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,173 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	33,416	3	,000
Linear-by-Linear Association	28,850	1	,000
N of Valid Cases	414		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,93.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich Crosstabulation

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	14	12	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,8%	46,2%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	87	117	204
		% within Életkor szerint csoportosítva	42,6%	57,4%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	32	139	171
		% within Életkor szerint csoportosítva	18,7%	81,3%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	0	10	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	0,0%	100,0%	100,0%
	Total	Count	133	278	411
		% within Életkor szerint csoportosítva	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,680 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	38,369	3	,000
Linear-by-Linear Association	33,436	1	,000
N of Valid Cases	411		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,24.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich Crosstabulation

			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	8 30,8%	18 69,2%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	74 36,1%	131 63,9%	205 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	55 31,6%	119 68,4%	174 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	0 0,0%	10 100,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	137 33,0%	278 67,0%	415 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,025 ^a	3	,110
Likelihood Ratio	9,099	3	,028
Linear-by-Linear Association	1,877	1	,171
N of Valid Cases	415		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,30.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * On-line tv csatornák, adások beállítása dich Crosstabulation

			On-line tv csatornák, adások beállítása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count % within Életkor szerint csoportosítva	5 19,2%	21 80,8%	26 100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	49 23,8%	157 76,2%	206 100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	19 10,8%	157 89,2%	176 100,0%
	60 év fölöttiek	Count % within Életkor szerint csoportosítva	0 0,0%	10 100,0%	10 100,0%
	Total	Count % within Életkor szerint csoportosítva	73 17,5%	345 82,5%	418 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,315 ^a	3	,004
Likelihood Ratio	15,267	3	,002
Linear-by-Linear Association	9,855	1	,002
N of Valid Cases	418		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,75.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich Crosstabulation

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich	Total

			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	15	11	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	57,7%	42,3%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	110	96	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	53,4%	46,6%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	46	125	171
		% within Életkor szerint csoportosítva	26,9%	73,1%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	2	8	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
	Total	Count	173	240	413
		% within Életkor szerint csoportosítva	41,9%	58,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,627 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	32,428	3	,000
Linear-by-Linear Association	27,881	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,19.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * E-mail fiók létrehozása dich Crosstabulation

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	20	6	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	76,9%	23,1%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	88	117	205
		% within Életkor szerint csoportosítva	42,9%	57,1%	100,0%
	40 és 60 év közöttiek	Count	49	125	174
		% within Életkor szerint csoportosítva	28,2%	71,8%	100,0%
	60 év fölöttiek	Count	1	9	10
		% within Életkor szerint csoportosítva	10,0%	90,0%	100,0%
	Total	Count	158	257	415
		% within Életkor szerint csoportosítva	38,1%	61,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,286 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	29,925	3	,000
Linear-by-Linear Association	26,728	1	,000
N of Valid Cases	415		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,81.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Linkek küldése, fogadása dich Crosstabulation

			Linkek küldése, fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	Count	24	2	26
		% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	20 és 40 év közöttiek	Count	144	62	206
		% within Életkor szerint csoportosítva	69,9%	30,1%	100,0%

	Count	62	112	174
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	35,6%	64,4%	100,0%
	Count	3	7	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	30,0%	70,0%	100,0%
Total	Count	233	183	416
	% within Életkor szerint csoportosítva	56,0%	44,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,112 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	65,698	3	,000
Linear-by-Linear Association	59,024	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,40.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich Crosstabulation

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		24	2	26
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva		92,3%	7,7%	100,0%
	Count		164	42	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		79,6%	20,4%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		78	97	175
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		44,6%	55,4%	100,0%
	Count		5	5	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		271	146	417
	% within Életkor szerint csoportosítva		65,0%	35,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	60,936 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	63,168	3	,000
Linear-by-Linear Association	53,382	1	,000
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,50.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich Crosstabulation

			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		24	2	26
Életkor szerint csoportosítva	20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva	92,3%	7,7%	100,0%
	Count		149	56	205
	20 és 40 év közöttiek				

	% within Életkor szerint csoportosítva	72,7%	27,3%	100,0%
	Count	68	107	175
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	38,9%	61,1%	100,0%
	Count	4	6	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	40,0%	60,0%	100,0%
	Count	245	171	416
Total	% within Életkor szerint csoportosítva	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,587 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	61,647	3	,000
Linear-by-Linear Association	54,018	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,11.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) dich Crosstabulation

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		7	19	26
	% within Életkor szerint csoportosítva		26,9%	73,1%	100,0%
	Count		65	141	206
	% within Életkor szerint csoportosítva		31,6%	68,4%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		28	146	174
	% within Életkor szerint csoportosítva		16,1%	83,9%	100,0%
	Count		0	10	10
	% within Életkor szerint csoportosítva		0,0%	100,0%	100,0%
Total	Count		100	316	416
	% within Életkor szerint csoportosítva		24,0%	76,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,671 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	18,178	3	,000
Linear-by-Linear Association	11,925	1	,001
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,40.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich Crosstabulation

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		1	24	25
	% within Életkor szerint csoportosítva		4,0%	96,0%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		110	96	206
	% within Életkor szerint csoportosítva		53,4%	46,6%	100,0%

	Count	60	116	176
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	34,1%	65,9%	100,0%
	Count	2	8	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva	20,0%	80,0%	100,0%
Total	Count	173	244	417
	% within Életkor szerint csoportosítva	41,5%	58,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,380 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	37,051	3	,000
Linear-by-Linear Association	1,517	1	,218
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,15.

Crosstabs

Életkor szerint csoportosítva * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich Crosstabulation

			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		4	22	26
20 év alattiak	% within Életkor szerint csoportosítva		15,4%	84,6%	100,0%
	Count		83	123	206
20 és 40 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		40,3%	59,7%	100,0%
Életkor szerint csoportosítva	Count		50	125	175
40 és 60 év közöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		28,6%	71,4%	100,0%
	Count		2	8	10
60 év fölöttiek	% within Életkor szerint csoportosítva		20,0%	80,0%	100,0%
Total	Count		139	278	417
	% within Életkor szerint csoportosítva		33,3%	66,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,843 ^a	3	,013
Likelihood Ratio	11,366	3	,010
Linear-by-Linear Association	1,044	1	,307
N of Valid Cases	417		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,33.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Szövegírás számítógépen dich Crosstabulation

			Szövegírás számítógépen dich		Total
			gyakran	soha	
	Count		152	82	234
aktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		65,0%	35,0%	100,0%
	Count		84	10	94
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		89,4%	10,6%	100,0%
	Count		21	21	42
inaktívak	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív		50,0%	50,0%	100,0%
Total	Count		257	113	370

% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	69,5%	30,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,285 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	30,314	2	,000
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,83.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * SMS küldés dich Crosstabulation

			SMS küldés dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	116	118	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	49,6%	50,4%	100,0%
	ak-tanuló	Count	63	32	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	66,3%	33,7%	100,0%
	inaktívak	Count	23	19	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,8%	45,2%	100,0%
Total		Count	202	169	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,4%	45,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,639 ^a	2	,022
Likelihood Ratio	7,763	2	,021
Linear-by-Linear Association	3,031	1	,082
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,13.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Mobil-névjegykártya fogadása dich Crosstabulation

			Mobil-névjegykártya fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	36	195	231
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	15,6%	84,4%	100,0%
	ak-tanuló	Count	22	73	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	23,2%	76,8%	100,0%
	inaktívak	Count	6	35	41
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	14,6%	85,4%	100,0%
Total		Count	64	303	367
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	17,4%	82,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,934 ^a	2	,231
Likelihood Ratio	2,802	2	,246
Linear-by-Linear Association	,392	1	,531
N of Valid Cases	367		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,15.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * E-mail olvasása dich Crosstabulation

			E-mail olvasása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	193	41	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	82,5%	17,5%	100,0%
	ak-tanuló	Count	91	4	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	95,8%	4,2%	100,0%
inaktívak	Count	31	11	42	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	73,8%	26,2%	100,0%	
Total		Count	315	56	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,9%	15,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,891 ^a	2	,001
Likelihood Ratio	16,210	2	,000
Linear-by-Linear Association	,046	1	,831
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,34.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Nyomtatás internetes oldalról dich Crosstabulation

			Nyomtatás internetes oldalról dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	110	124	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	47,0%	53,0%	100,0%
	ak-tanuló	Count	44	51	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	46,3%	53,7%	100,0%
inaktívak	Count	16	26	42	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,1%	61,9%	100,0%	
Total		Count	170	201	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	45,8%	54,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,152 ^a	2	,562
Likelihood Ratio	1,165	2	,558
Linear-by-Linear Association	,825	1	,364
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,25.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Honlap megtalálása dich Crosstabulation

			Honlap megtalálása dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	188	46	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	80,3%	19,7%	100,0%
	ak-tanuló	Count	93	2	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	97,9%	2,1%	100,0%
inaktívak	Count	38	4	42	
	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	90,5%	9,5%	100,0%	
Total		Count	319	52	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	86,0%	14,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,067 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	22,930	2	,000
Linear-by-Linear Association	10,666	1	,001
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,89.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Képek, dokumentumok letöltése_dich Crosstabulation

			Képek, dokumentumok letöltése_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	141	91	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	60,8%	39,2%	100,0%
	tanuló	Count	88	7	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	92,6%	7,4%	100,0%
	inaktívak	Count	25	17	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	59,5%	40,5%	100,0%
Total		Count	254	115	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	68,8%	31,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,798 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	40,435	2	,000
Linear-by-Linear Association	5,769	1	,016
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,09.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Skype használása_dich Crosstabulation

			Skype használása_dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktívak	Count	82	152	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,0%	65,0%	100,0%
	tanuló	Count	35	60	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,8%	63,2%	100,0%
	inaktívak	Count	13	29	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Total		Count	130	241	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,0%	65,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,444 ^a	2	,801
Likelihood Ratio	,449	2	,799
Linear-by-Linear Association	,074	1	,786
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,72.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Programok megtalálása, letöltése, használat dich Crosstabulation

			Programok megtalálása, letöltése, használat dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	98	132	230
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	42,6%	57,4%	100,0%
	tanuló	Count	60	35	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	63,2%	36,8%	100,0%
	inaktív	Count	19	23	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	45,2%	54,8%	100,0%
Total		Count	177	190	367
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	48,2%	51,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,540 ^a	2	,003
Likelihood Ratio	11,623	2	,003
Linear-by-Linear Association	3,096	1	,078
N of Valid Cases	367		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,26.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra dich Crosstabulation

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	64	164	228
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	28,1%	71,9%	100,0%
	tanuló	Count	36	59	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	37,9%	62,1%	100,0%
	inaktív	Count	13	29	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Total		Count	113	252	365
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,028 ^a	2	,220
Likelihood Ratio	2,969	2	,227
Linear-by-Linear Association	1,154	1	,283
N of Valid Cases	365		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,00.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer) dich Crosstabulation

			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer) dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	71	160	231
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	30,7%	69,3%	100,0%
	tanuló	Count	35	60	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,8%	63,2%	100,0%

	inaktív	Count	10	32	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	23,8%	76,2%	100,0%
Total		Count	116	252	368
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,5%	68,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,469 ^a	2	,291
Likelihood Ratio	2,497	2	,287
Linear-by-Linear Association	,053	1	,818
N of Valid Cases	368		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,24.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * On-line tv csatornák, adások beállítása dich Crosstabulation

			On-line tv csatornák, adások beállítása dich		Total
			gyakran	soha	
	aktív	Count	35	199	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	15,0%	85,0%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	23	72	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	24,2%	75,8%	100,0%
	inaktív	Count	4	38	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	9,5%	90,5%	100,0%
Total		Count	62	309	371
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	16,7%	83,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,915 ^a	2	,052
Likelihood Ratio	5,790	2	,055
Linear-by-Linear Association	,048	1	,827
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,02.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich Crosstabulation

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich		Total
			gyakran	soha	
	aktív	Count	71	158	229
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	aktív	Count	57	38	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	60,0%	40,0%	100,0%
	inaktív	Count	20	22	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	47,6%	52,4%	100,0%
Total		Count	148	218	366
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,4%	59,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,454 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	24,348	2	,000
Linear-by-Linear Association	14,301	1	,000

N of Valid Cases	366		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,98.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * E-mail fiók létrehozása dich Crosstabulation

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
	aktív	Count	72	160	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,0%	69,0%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	55	40	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	57,9%	42,1%	100,0%
	inaktív	Count	8	34	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	19,0%	81,0%	100,0%
Total		Count	135	234	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	36,6%	63,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,243 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	27,043	2	,000
Linear-by-Linear Association	,741	1	,389
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,37.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Linkek küldése, fogadása dich Crosstabulation

			Linkek küldése, fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
	aktív	Count	90	142	232
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,8%	61,2%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-tanuló	Count	85	10	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	89,5%	10,5%	100,0%
	inaktív	Count	22	20	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	52,4%	47,6%	100,0%
Total		Count	197	172	369
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	53,4%	46,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,587 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	77,919	2	,000
Linear-by-Linear Association	25,433	1	,000
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,58.

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich Crosstabulation

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo) dich		Total
			gyakran	soha	
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	ak-aktív	Count	128	106	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,7%	45,3%	100,0%
	tanuló	Count	83	12	95

	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	87,4%	12,6%	100,0%
	Count	23	19	42
inaktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	54,8%	45,2%	100,0%
	Count	234	137	371
Total	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	63,1%	36,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,364 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	36,421	2	,000
Linear-by-Linear Association	6,283	1	,012
N of Valid Cases	371		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,51.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)_dich Crosstabulation

			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
		Count	112	121	233
	aktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	48,1%	51,9%	100,0%
		Count	80	15	95
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	84,2%	15,8%	100,0%
		Count	21	21	42
	inaktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	50,0%	50,0%	100,0%
		Count	213	157	370
Total		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	57,6%	42,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,198 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	40,667	2	,000
Linear-by-Linear Association	8,315	1	,004
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,82.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich Crosstabulation

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich		Total
			gyakran	soha	
		Count	44	188	232
	aktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	19,0%	81,0%	100,0%
		Count	34	61	95
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	35,8%	64,2%	100,0%
		Count	6	36	42
	inaktív	% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	14,3%	85,7%	100,0%
		Count	84	285	369
Total		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	22,8%	77,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,788 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	12,129	2	,002
Linear-by-Linear Association	,888	1	,346
N of Valid Cases	369		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,56.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich Crosstabulation

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.) dich		Total
			gyakran	soha	
	aktívak	Count	99	135	234
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	42,3%	57,7%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	Count	38	56	94
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	40,4%	59,6%	100,0%
	inaktívak	Count	16	26	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	38,1%	61,9%	100,0%
Total		Count	153	217	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	41,4%	58,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,305 ^a	2	,859
Likelihood Ratio	,307	2	,858
Linear-by-Linear Association	,303	1	,582
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,37.

Crosstabs

Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich Crosstabulation

			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich		Total
			gyakran	soha	
	aktívak	Count	73	160	233
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,3%	68,7%	100,0%
Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	tanuló	Count	30	65	95
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,6%	68,4%	100,0%
	inaktívak	Count	14	28	42
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	33,3%	66,7%	100,0%
Total		Count	117	253	370
		% within Gazdasági aktivitás aktív/tanuló/inaktív	31,6%	68,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,066 ^a	2	,967
Likelihood Ratio	,066	2	,968
Linear-by-Linear Association	,051	1	,821
N of Valid Cases	370		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,28.

5. Melléklet

**Az IKT tevékenységek itemjei és a jövedelmi kategória, mint szociológiai háttér-
változó közti összefüggések vizsgálatának keresztábrái**
Jövedelmi kategóriák * E-mail olvasása_dich

Crosstab

		E-mail olvasása dich		Total	
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	98	29	127
		% within Jövedelmi kategóriák	77,2%	22,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	149	18	167
		% within Jövedelmi kategóriák	89,2%	10,8%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	99	13	112
		% within Jövedelmi kategóriák	88,4%	11,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	12	3	15
		% within Jövedelmi kategóriák	80,0%	20,0%	100,0%
	Total	Count	358	63	421
		% within Jövedelmi kategóriák	85,0%	15,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,772 ^a	3	,021
Likelihood Ratio	9,320	3	,025
Linear-by-Linear Association	3,938	1	,047
N of Valid Cases	421		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,24.

Jövedelmi kategóriák * Honlap megtalálása_dich

Crosstab

		Honlap megtalálása dich		Total	
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	111	16	127
		% within Jövedelmi kategóriák	87,4%	12,6%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	145	22	167
		% within Jövedelmi kategóriák	86,8%	13,2%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	99	13	112
		% within Jövedelmi kategóriák	88,4%	11,6%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	13	2	15
		% within Jövedelmi kategóriák	86,7%	13,3%	100,0%
	Total	Count	368	53	421
		% within Jövedelmi kategóriák	87,4%	12,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,158 ^a	3	,984
Likelihood Ratio	,159	3	,984
Linear-by-Linear Association	,024	1	,877
N of Valid Cases	421		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,89.

Jövedelmi kategóriák * Szövegírás számítógépen_dich

Crosstab

		Szövegírás számítógépen dich	Total

			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	80 63,5%	46 36,5%	126 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	122 72,6%	46 27,4%	168 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	83 74,8%	28 25,2%	111 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	11 73,3%	4 26,7%	15 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	296 70,5%	124 29,5%	420 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,369 ^a	3	,224
Likelihood Ratio	4,290	3	,232
Linear-by-Linear Association	3,367	1	,067
N of Valid Cases	420		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,43.

Jövedelmi kategóriák * Mobil-névjegykártya fogadása_dich

Crosstab

			Mobil-névjegykártya fogadása_dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	18 14,3%	108 85,7%	126 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	28 17,0%	137 83,0%	165 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	29 26,4%	81 73,6%	110 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	2 13,3%	13 86,7%	15 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	77 18,5%	339 81,5%	416 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,515 ^a	3	,089
Likelihood Ratio	6,241	3	,100
Linear-by-Linear Association	3,446	1	,063
N of Valid Cases	416		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,78.

Jövedelmi kategóriák * On-line tv csatornák, adások beállítása_dich

Crosstab

			On-line tv csatornák, adások beállítása_dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	22 17,3%	105 82,7%	127 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	33 19,6%	135 80,4%	168 100,0%

Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	16	95	111
	% within Jövedelmi kategóriák	14,4%	85,6%	100,0%
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	2	13	15
	% within Jövedelmi kategóriák	13,3%	86,7%	100,0%
Total	Count	73	348	421
	% within Jövedelmi kategóriák	17,3%	82,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,452 ^a	3	,693
Likelihood Ratio	1,476	3	,688
Linear-by-Linear Association	,459	1	,498
N of Valid Cases	421		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,60.

Jövedelmi kategóriák * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich

Crosstab

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich		Total
			gyakran	soha	
Deprivált (0-50 000 Ft)	Count		25	101	126
	% within Jövedelmi kategóriák		19,8%	80,2%	100,0%
Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count		44	123	167
	% within Jövedelmi kategóriák		26,3%	73,7%	100,0%
Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count		28	83	111
	% within Jövedelmi kategóriák		25,2%	74,8%	100,0%
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count		2	13	15
	% within Jövedelmi kategóriák		13,3%	86,7%	100,0%
Total	Count		99	320	419
	% within Jövedelmi kategóriák		23,6%	76,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,723 ^a	3	,436
Likelihood Ratio	2,863	3	,413
Linear-by-Linear Association	,223	1	,637
N of Valid Cases	419		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,54.

Jövedelmi kategóriák * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra _dich

Crosstab

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra _dich		Total
			gyakran	soha	
Deprivált (0-50 000 Ft)	Count		38	88	126
	% within Jövedelmi kategóriák		30,2%	69,8%	100,0%
Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count		54	109	163
	% within Jövedelmi kategóriák		33,1%	66,9%	100,0%
Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count		37	74	111
	% within Jövedelmi kategóriák		33,3%	66,7%	100,0%

	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	5	9	14
		% within Jövedelmi kategóriák	35,7%	64,3%	100,0%
Total		Count	134	280	414
		% within Jövedelmi kategóriák	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,443 ^a	3	,931
Likelihood Ratio	,445	3	,931
Linear-by-Linear Association	,358	1	,550
N of Valid Cases	414		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,53.

Jövedelmi kategóriák * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich

Crosstab

		Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich		Total	
		gyakran	soha		
	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	40	87	127
		% within Jövedelmi kategóriák	31,5%	68,5%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	58	107	165
		% within Jövedelmi kategóriák	35,2%	64,8%	100,0%
Jövedelmi kategóriák	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	34	77	111
		% within Jövedelmi kategóriák	30,6%	69,4%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	3	12	15
		% within Jövedelmi kategóriák	20,0%	80,0%	100,0%
Total		Count	135	283	418
		% within Jövedelmi kategóriák	32,3%	67,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,830 ^a	3	,608
Likelihood Ratio	1,916	3	,590
Linear-by-Linear Association	,313	1	,576
N of Valid Cases	418		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,84.

Jövedelmi kategóriák * Linkek küldése, fogadása_dich

Crosstab

		Linkek küldése, fogadása_dich		Total	
		gyakran	soha		
	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	65	62	127
		% within Jövedelmi kategóriák	51,2%	48,8%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	85	81	166
		% within Jövedelmi kategóriák	51,2%	48,8%	100,0%
Jövedelmi kategóriák	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	70	41	111
		% within Jövedelmi kategóriák	63,1%	36,9%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	11	4	15
		% within Jövedelmi kategóriák	73,3%	26,7%	100,0%

Total	Count	231	188	419
	% within Jövedelmi kategóriák	55,1%	44,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,668 ^a	3	,083
Likelihood Ratio	6,809	3	,078
Linear-by-Linear Association	5,039	1	,025
N of Valid Cases	419		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,73.

Jövedelmi kategóriák * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich

Crosstab

		Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich		Total	
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	33 26,2%	93 73,8%	126 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	74 44,0%	94 56,0%	168 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	57 51,4%	54 48,6%	111 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	9 60,0%	6 40,0%	15 100,0%
Total		Count % within Jövedelmi kategóriák	173 41,2%	247 58,8%	420 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,191 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	19,728	3	,000
Linear-by-Linear Association	17,825	1	,000
N of Valid Cases	420		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,18.

Jövedelmi kategóriák * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)_dich

Crosstab

		Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)_dich		Total	
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	20 15,7%	107 84,3%	127 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	61 36,5%	106 63,5%	167 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	46 41,4%	65 58,6%	111 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	9 60,0%	6 40,0%	15 100,0%
Total		Count	136	284	420

% within Jövedelmi kategóriák	32,4%	67,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,745 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	28,311	3	,000
Linear-by-Linear Association	23,852	1	,000
N of Valid Cases	420		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,86.

Jövedelmi kategóriák * SMS küldés_dich

Crosstab

			SMS küldés_dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	66	61	127
		% within Jövedelmi kategóriák	52,0%	48,0%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	88	80	168
		% within Jövedelmi kategóriák	52,4%	47,6%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	64	47	111
		% within Jövedelmi kategóriák	57,7%	42,3%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	9	6	15
		% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%
	Total	Count	227	194	421
		% within Jövedelmi kategóriák	53,9%	46,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,202 ^a	3	,753
Likelihood Ratio	1,207	3	,751
Linear-by-Linear Association	,964	1	,326
N of Valid Cases	421		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,91.

Jövedelmi kategóriák * Nyomtatás internetes oldalról_dich

Crosstab

			Nyomtatás internetes oldalról_dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	45	82	127
		% within Jövedelmi kategóriák	35,4%	64,6%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	89	78	167
		% within Jövedelmi kategóriák	53,3%	46,7%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	61	50	111
		% within Jövedelmi kategóriák	55,0%	45,0%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	7	8	15
		% within Jövedelmi kategóriák	46,7%	53,3%	100,0%
	Total	Count	202	218	420
		% within Jövedelmi kategóriák	48,1%	51,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,069 ^a	3	,007
Likelihood Ratio	12,211	3	,007
Linear-by-Linear Association	7,271	1	,007
N of Valid Cases	420		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,21.

Jövedelmi kategóriák * Képek, dokumentumok letöltése_dich

		Crosstab		Total	
		Képek, dokumentumok letöltése_dich			
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	83	44	127
		% within Jövedelmi kategóriák	65,4%	34,6%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	119	48	167
		% within Jövedelmi kategóriák	71,3%	28,7%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	78	32	110
		% within Jövedelmi kategóriák	70,9%	29,1%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	10	5	15
		% within Jövedelmi kategóriák	66,7%	33,3%	100,0%
	Total	Count	290	129	419
		% within Jövedelmi kategóriák	69,2%	30,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,409 ^a	3	,703
Likelihood Ratio	1,395	3	,707
Linear-by-Linear Association	,569	1	,451
N of Valid Cases	419		

a. 1 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,62.

Jövedelmi kategóriák * Skype használása_dich

		Crosstab		Total	
		Skype használása_dich			
		gyakran	soha		
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count	41	86	127
		% within Jövedelmi kategóriák	32,3%	67,7%	100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count	61	107	168
		% within Jövedelmi kategóriák	36,3%	63,7%	100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count	44	67	111
		% within Jövedelmi kategóriák	39,6%	60,4%	100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count	7	8	15
		% within Jövedelmi kategóriák	46,7%	53,3%	100,0%
	Total	Count	153	268	421
		% within Jövedelmi kategóriák	36,3%	63,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,117 ^a	3	,548
Likelihood Ratio	2,105	3	,551
Linear-by-Linear Association	2,057	1	,152
N of Valid Cases	421		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,45.

Jövedelmi kategóriák * Programok megtalálása, letöltése, használat_dich

			Programok megtalálása, letöltése, használat dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	59 46,8%	67 53,2%	126 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	84 50,6%	82 49,4%	166 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	57 51,8%	53 48,2%	110 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	9 60,0%	6 40,0%	15 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	209 50,1%	208 49,9%	417 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,275 ^a	3	,735
Likelihood Ratio	1,280	3	,734
Linear-by-Linear Association	1,090	1	,297
N of Valid Cases	417		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,48.

Jövedelmi kategóriák * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen_dich

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	53 42,4%	72 57,6%	125 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	62 37,3%	104 62,7%	166 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	48 43,6%	62 56,4%	110 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	10 66,7%	5 33,3%	15 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	173 41,6%	243 58,4%	416 100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,335 ^a	3	,149
Likelihood Ratio	5,293	3	,152
Linear-by-Linear Association	1,071	1	,301
N of Valid Cases	416		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,24.

Jövedelmi kategóriák * E-mail fiók létrehozása_dich

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	56 44,1%	71 55,9%	127 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	55 33,1%	111 66,9%	166 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	41 36,9%	70 63,1%	111 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	5 35,7%	9 64,3%	14 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	157 37,6%	261 62,4%	418 100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,738 ^a	3	,291
Likelihood Ratio	3,718	3	,294
Linear-by-Linear Association	1,309	1	,253
N of Valid Cases	418		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,26.

Jövedelmi kategóriák * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)_dich

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)_dich		Total
			gyakran	soha	
Jövedelmi kategóriák	Deprivált (0-50 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	78 61,4%	49 38,6%	127 100,0%
	Szegény (50 000-100 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	109 64,9%	59 35,1%	168 100,0%
	Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)	Count % within Jövedelmi kategóriák	76 69,1%	34 30,9%	110 100,0%
	Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)	Count % within Jövedelmi kategóriák	9 60,0%	6 40,0%	15 100,0%
	Total	Count % within Jövedelmi kategóriák	272 64,8%	148 35,2%	420 100,0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,676 ^a	3	,642
Likelihood Ratio	1,684	3	,641
Linear-by-Linear Association	,847	1	,357
N of Valid Cases	420		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,29.

Jövedelmi kategóriák * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)_dich

Crosstab

	Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich	T o t a l
	gyakran	soha

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
hhicsop * Szövegírás számítógépen_dich	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
hhicsop * SMS küldés_dich	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
hhicsop * Mobil-névjegyártya fogadása_dich	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
hhicsop * E-mail olvasása_dich	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
hhicsop * Nyomtatás internetes oldalról_dich	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
hhicsop * Honlap megtalálása_dich	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
hhicsop * Képek, dokumentumok letöltése dich	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
hhicsop * Skype használata_dich	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
hhicsop * Programok megtalálása, letöltése, használat dich	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Deprivált (0-50 000 Ft)		Count	77	50	127	
		% within Jövedelmi kategóriák	60,6%	39,4%	100,0%	
Jövedelmi kategória		Count	93	74	167	
Szegény (50 000-100 000 Ft)		% within Jövedelmi kategóriák	55,7%	44,3%	100,0%	
Átlagos jövedelmű (100 000-200 000 Ft)		Count	66	44	110	
		% within Jövedelmi kategóriák	60,0%	40,0%	100,0%	
Jó helyzetű (200 000 Ft fölött)		Count	10	5	15	
		% within Jövedelmi kategóriák	66,7%	33,3%	100,0%	
Total		Count	246	173	419	
		% within Jövedelmi kategóriák	58,7%	41,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,289 ^a	3	,732
Likelihood Ratio	1,296	3	,730
Linear-by-Linear Association	,026	1	,872
N of Valid Cases	419		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,19.

YY Melléklet

A HASZNOS HASZNÁLATI INDEX ÉS A FELHASZNÁLÓI JÁRTASSÁG ITEMJEI KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK KERESZTTÁBLÁI

hhicsop * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
hhicsop * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%

hhicsop * On-line tv csatornák, adások beállítása_dich	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
hhicsop * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen_dich	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
hhicsop * E-mail fiók létrehozása_dich	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
hhicsop * Linkek küldése, fogadása_dich	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
hhicsop * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)_dich	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
hhicsop * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)_dich	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
hhicsop * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
hhicsop * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
hhicsop * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%

hhicsop * SMS küldés_dich

Crosstab

		SMS küldés dich		Total	
		gyakran	soha		
hhicsop	nem használnak	Count	11	37	48
		% within hhicsop	22,9%	77,1%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	104	115	219
		% within hhicsop	47,5%	52,5%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	115	43	158
		% within hhicsop	72,8%	27,2%	100,0%
Total		Count	230	195	425
		% within hhicsop	54,1%	45,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	44,868 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	46,588	2	,000
Linear-by-Linear Association	44,758	1	,000
N of Valid Cases	425		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 22,02.

hhicsop * Honlap megtalálása_dich

Crosstab

		Honlap megtalálása dich		Total	
		gyakran	soha		
hhicsop	nem használnak	Count	27	21	48
		% within hhicsop	56,2%	43,8%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	189	30	219
		% within hhicsop	86,3%	13,7%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	156	2	158
		% within hhicsop	98,7%	1,3%	100,0%
Total		Count	372	53	425
		% within hhicsop	87,5%	12,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	61,500 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	57,564	2	,000
Linear-by-Linear Association	55,110	1	,000
N of Valid Cases	425		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,99.

hhicsop * E-mail olvasása_dich

Crosstab

			E-mail olvasása_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	22	25	47
		% within hhicsop	46,8%	53,2%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	184	36	220
		% within hhicsop	83,6%	16,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	156	2	158
		% within hhicsop	98,7%	1,3%	100,0%
Total	Count	362	63	425	
	% within hhicsop	85,2%	14,8%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	78,213 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	74,187	2	,000
Linear-by-Linear Association	69,880	1	,000
N of Valid Cases	425		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,97.

hhicsop * Szövegírás számítógépen_dich

Crosstab

			Szövegírás számítógépen_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	10	38	48
		% within hhicsop	20,8%	79,2%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	139	79	218
		% within hhicsop	63,8%	36,2%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	150	8	158
		% within hhicsop	94,9%	5,1%	100,0%
Total	Count	299	125	424	
	% within hhicsop	70,5%	29,5%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	107,098 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	116,302	2	,000
Linear-by-Linear Association	105,389	1	,000
N of Valid Cases	424		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,15.

hhicsop * Képek, dokumentumok letöltése_dich

Crosstab

			Képek, dokumentumok letöltése_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	10	36	46
	% within hhicsop		21,7%	78,3%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	136	83	219

	% within hhicsop	62,1%	37,9%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	147	11	158
	% within hhicsop	93,0%	7,0%	100,0%
Total	Count	293	130	423
	% within hhicsop	69,3%	30,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	96,035 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	103,284	2	,000
Linear-by-Linear Association	94,909	1	,000
N of Valid Cases	423		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,14.

hhicsop * Nyomtatás internetes oldalról_dich

Crosstab

		Nyomtatás internetes oldalról_dich		Total	
		gyakran	soha		
hhicsop	nem használnak	Count	3	44	47
		% within hhicsop	6,4%	93,6%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	84	135	219
		% within hhicsop	38,4%	61,6%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	117	41	158
		% within hhicsop	74,1%	25,9%	100,0%
Total	Count	204	220	424	
	% within hhicsop	48,1%	51,9%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	83,715 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	92,341	2	,000
Linear-by-Linear Association	83,397	1	,000
N of Valid Cases	424		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 22,61.

hhicsop * Linkek küldése, fogadása_dich

Crosstab

		Linkek küldése, fogadása_dich		Total	
		gyakran	soha		
hhicsop	nem használnak	Count	7	39	46
		% within hhicsop	15,2%	84,8%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	102	117	219
		% within hhicsop	46,6%	53,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	125	33	158
		% within hhicsop	79,1%	20,9%	100,0%
Total	Count	234	189	423	
	% within hhicsop	55,3%	44,7%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	72,896 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	77,869	2	,000
Linear-by-Linear Association	72,711	1	,000
N of Valid Cases	423		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,55.

hhicsop * E-mail fiók létrehozása_dich

			E-mail fiók létrehozása dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	4	43	47
		% within hhicsop	8,5%	91,5%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	72	147	219
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	83	73	156	
	% within hhicsop	53,2%	46,8%	100,0%	
Total	Count	159	263	422	
	% within hhicsop	37,7%	62,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,195 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	38,753	2	,000
Linear-by-Linear Association	34,961	1	,000
N of Valid Cases	422		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,71.

hhicsop * Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich

			Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	11	37	48
		% within hhicsop	22,9%	77,1%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	138	81	219
		% within hhicsop	63,0%	37,0%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	126	31	157	
	% within hhicsop	80,3%	19,7%	100,0%	
Total	Count	275	149	424	
	% within hhicsop	64,9%	35,1%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	53,702 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	53,499	2	,000
Linear-by-Linear Association	48,546	1	,000
N of Valid Cases	424		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 16,87.

hhicsop * Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)_dich

			Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása) dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	11	36	47
		% within hhicsop	23,4%	76,6%	100,0%

	hasznosan használnak	Count	116	103	219
		% within hhicsop	53,0%	47,0%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	122	35	157
		% within hhicsop	77,7%	22,3%	100,0%
Total		Count	249	174	423
		% within hhicsop	58,9%	41,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	50,572 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	52,455	2	,000
Linear-by-Linear Association	50,243	1	,000
N of Valid Cases	423		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,33.

hhicsop * Programok megtalálása, letöltése, használat_dich

Crosstab

			Programok megtalálása, letöltése, használat_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	2	45	47
		% within hhicsop	4,3%	95,7%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	88	128	216
		% within hhicsop	40,7%	59,3%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	122	36	158	
	% within hhicsop	77,2%	22,8%	100,0%	
Total	Count	212	209	421	
	% within hhicsop	50,4%	49,6%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	93,541 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	105,492	2	,000
Linear-by-Linear Association	93,319	1	,000
N of Valid Cases	421		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 23,33.

hhicsop * Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen_dich

Crosstab

			Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	4	43	47
		% within hhicsop	8,5%	91,5%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	71	145	216
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	100	57	157	
	% within hhicsop	63,7%	36,3%	100,0%	
Total	Count	175	245	420	
	% within hhicsop	41,7%	58,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	59,476 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	63,876	2	,000
Linear-by-Linear Association	58,963	1	,000

N of Valid Cases	420	

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,58.

hhicsop * Skype használása_dich

			Skype használása dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	5	43	48
		% within hhicsop	10,4%	89,6%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	72	147	219
		% within hhicsop	32,9%	67,1%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	79	79	158
		% within hhicsop	50,0%	50,0%	100,0%
Total		Count	156	269	425
		% within hhicsop	36,7%	63,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,680 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	30,267	2	,000
Linear-by-Linear Association	27,346	1	,000
N of Valid Cases	425		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,62.

hhicsop * Mobil-névjegykártya fogadása_dich

			Mobil-névjegykártya fogadása dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	0	47	47
		% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	31	185	216
		% within hhicsop	14,4%	85,6%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	48	109	157
		% within hhicsop	30,6%	69,4%	100,0%
Total		Count	79	341	420
		% within hhicsop	18,8%	81,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,926 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	35,104	2	,000
Linear-by-Linear Association	27,810	1	,000
N of Valid Cases	420		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,84.

hhicsop * Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat)_dich

			Elektronikus ügyintézés (pl: pályázat) dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	1	46	47
		% within hhicsop	2,1%	97,9%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	35	184	219
		% within hhicsop	16,0%	84,0%	100,0%

	nagyon hasznosan használnak	Count	103	55	158
		% within hhicsop	65,2%	34,8%	100,0%
Total		Count	139	285	424
		% within hhicsop	32,8%	67,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	123,400 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	130,131	2	,000
Linear-by-Linear Association	110,772	1	,000
N of Valid Cases	424		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,41.

hhicsop * Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich

Crosstab

			Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	1	47	48
		% within hhicsop	2,1%	97,9%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	58	160	218
		% within hhicsop	26,6%	73,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	116	42	158
		% within hhicsop	73,4%	26,6%	100,0%
Total		Count	175	249	424
		% within hhicsop	41,3%	58,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	117,119 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	129,530	2	,000
Linear-by-Linear Association	112,349	1	,000
N of Valid Cases	424		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,81.

hhicsop * Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich

Crosstab

			Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	1	45	46
		% within hhicsop	2,2%	97,8%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	61	155	216
		% within hhicsop	28,2%	71,8%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	74	82	156
		% within hhicsop	47,4%	52,6%	100,0%
Total		Count	136	282	418
		% within hhicsop	32,5%	67,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,913 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	44,766	2	,000
Linear-by-Linear Association	36,365	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,97.

hhicsop * On-line tv csatornák, adások beállítása_dich

			On-line tv csatornák, adások beállítása dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	0	48	48
		% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	27	192	219
		% within hhicsop	12,3%	87,7%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	47	111	158
		% within hhicsop	29,7%	70,3%	100,0%
Total	Count	74	351	425	
	% within hhicsop	17,4%	82,6%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,772 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	37,092	2	,000
Linear-by-Linear Association	30,304	1	,000
N of Valid Cases	425		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,36.

hhicsop * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich

			Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	8	39	47
		% within hhicsop	17,0%	83,0%	100,0%
	hasznosan használnak	Count	49	168	217
		% within hhicsop	22,6%	77,4%	100,0%
	nagyon hasznosan használnak	Count	80	78	158
		% within hhicsop	50,6%	49,4%	100,0%
Total	Count	137	285	422	
	% within hhicsop	32,5%	67,5%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,569 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	38,272	2	,000
Linear-by-Linear Association	33,477	1	,000
N of Valid Cases	422		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,26.

hhicsop * Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich

			Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)_dich		Total
			gyakran	soha	
hhicsop	nem használnak	Count	0	47	47

	% within hhicsop	0,0%	100,0%	100,0%
hasznosan használnak	Count	16	202	218
	% within hhicsop	7,3%	92,7%	100,0%
nagyon hasznosan használnak	Count	84	74	158
	% within hhicsop	53,2%	46,8%	100,0%
Total	Count	100	323	423
	% within hhicsop	23,6%	76,4%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	122,934 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	129,901	2	,000
Linear-by-Linear Association	104,831	1	,000
N of Valid Cases	423		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,11.

Az internet alapú szociális hálózatok, valamint információkeresési és böngészési szokások

TÁMOP-4.2.2. C-11/1/KONV-2012-0008 projekt

II. tanulmány

Ludányi Ágnes - Szilágyi István

agnes.ludanyi@ektf.hu szistvan@ektf.hu

Bevezetés

Az internet alapú szociális hálózatok, információkeresési és böngészési szokások című kutatást, a TÁMOP-4.2.2. C-11/1/KONV-2012-0008 projekt finanszírozta, és 2012-2014 között valósult meg Egerben, az Eszterházy Károly Főiskolán.

Célja a digitális egyenlőtlenségek és a társadalmi egyenlőtlenségek különböző összefüggéseinek vizsgálata, három kérdéskör mentén.

Ez a tanulmány az internethasználathoz kapcsolódó attitűd – IKT eszközhasználat – internet-használati szokások összefüggéseit tárgyalja.

A társadalmi egyenlőtlenségek problémája, a szociálpolitikai beavatkozásoknak és egyéb tényezőknek (mint például az internetnek) az egyenlőtlenségekre gyakorolt hatásainak vizsgálata a társadalomtudományi érdeklődés kiemelt területe.

Pierre Bourdieu (1978) tőkekonverzióról alkotott elmélete keretként szolgált társadalomtudományi kutatásoknál és szociálpolitikai beavatkozásoknál egyaránt. A kulturális tőkét, mint a társadalmi mobilitást befolyásoló tényezőt alapvetőnek tekintjük.

Ily módon az információhoz való hozzájutás, az infokommunikációs eszközök használata révén, (mint a kulturális illetve a kapcsolati tőke felhalmozásának potenciális eszköze) összefüggésbe hozható az egyenlőtlenségeket befolyásoló tényezőkkel is (Csepeli – Prazsák, 2010).

Mivel az internethasználat során tanúsított viselkedés mélyebb, pszichológiai összetevői hordozzák a viselkedések tartósságát, fontosnak tartottuk az attitűdvizsgálatot. Kutatásunkban célként jelöltük meg, hogy az internethasználathoz kapcsolódó attitűd társadalmi csoportokhoz való kapcsolódását tárjuk fel. Vizsgáljuk továbbá ezeknek az attitűdöknek a használati szokásokban, jártasságokban való megnyilvánulását is.

1. Elméleti bevezető, szociológiai háttér:

A társadalmi rétegződés kutatói a közgazdaságtudomány tőke fogalmát kölcsönözve a gazdasági pénztőke mellett több olyan javat megkülönböztetnek, melyek társadalmi hasznot, előnyt („profitot”) jelentenek az egyén számára, végső soron meghatározzák az egyén társadalmi helyzetét. A francia szociológus P. Bourdieu (1978) háromféle tőketípust különböztet meg: a pénztőkét, a kulturális és a társadalmi tőkét. A társadalmi (kapcsolati) tőke fogalma alatt az egyén interperszonális kapcsolati hálózatát érti, a kulturális tőke pedig az egyén műveltségét jelöli. A különféle tőketípusok egymást erősítik, illetve egymás között konvertálhatók (a kapcsolati tőke például pénztőkévé). További jellemzője e tőketípusoknak, hogy családon belül örökíthetők.

Az információs társadalom kontextusában az alábbi összefüggésekre kell felhívni a figyelmet a három tőketípussal kapcsolatban. Mint jeleztük az információs korban a gazdasági tőke az ipari termelésből fokozatosan a szolgáltatási szektorba koncentrálnak, a bruttó nemzeti termék egyre nagyobb hányada a „harmadik” szektorban képződik, és itt talál munkahelyet a munkaerő egyre nagyobb hányada. Az információs társadalom egyenlőtlenségi rendszerében felértékelődik a humán (kulturális) tőke szerepe (iskolai oktatás, képzés, nyelvtudás stb.) ezen belül pedig, a kulturális tőkében egyre fontosabbá válik, a digitális írástudás, az IKT eszközök használatához szükséges ismeret, tudásanyag.

Az info-kommunikációs eszközök használata nagymértékben hozzájárul a személyközi kapcsolati hálózatok kiépítéséhez és fenntartásához. A marketing és a politikai kommunikációval foglalkozók ezt már régen felismerve használják az új média lehetőségeit (internetes fórumok, SMS, elektronikus kampánylevelek stb.)

Digitális szakadék – digitális egyenlőtlenségek

A digitális szakadék (digital gap) viszonylag új keletű fogalom. A jelen kontextusban fontos kiemelni, hogy digitális szakadék fogalmát használják földrajzi értelemben („globális megosztottság”), másfelől pedig az egyes társadalmakon belül, a különböző társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségekkel kapcsolatban („társadalmi megosztottság”).

Kezdetben szinte kizárólag az info-kommunikációs eszközökhöz való hozzáférés dichotóm kategóriaként kezelték a digitális szakadék fogalmát. Újabban egyre inkább a használat dimenziójában értelmezik, és a használatnak is különféle típusait különítik el.

Jelenleg Magyarországon a hozzáférési esélyekben megmutatkozó digitális szakadék jelenti a legnagyobb társadalompolitikai problémát. A fejlettebb országok példájából azonban ismert, hogy a szinte teljes hozzáférés biztosítása esetén is jelentős különbségek maradhatnak fenn a használati formák és a használat intenzitása vonatkozásában. (Dányi, 2003)

Ennek okai viszont már nem pusztán a társadalom egyes csoportjai között fennálló vertikális egyenlőtlenségekből keresendők, hanem a horizontális, életmóddal, az egyén életstílusbeli preferenciáival kapcsolatosak. Az egyéni életstílusban ugyanis a társadalmi státusz és az érték-választások kifelé (a társas környezet felé) manifesztálódnak a fogyasztási szokásokban.

Az információs technológiák megerősítik vagy gyengítik a már meglévő globális (országok közötti) és társadalmi különbségeket, a részvételen alapuló demokratikus berendezkedést. A digitális szakadék ennek megfelelően többdimenziós jelenség, amelynek Norris (2001) szerint legalább három – globális, társadalmi, politikai – aspektusát különíthetjük el.

A digitális szakadék fogalma az információs társadalom egy részproblémájának elnevezéseként jött létre. Azt az egyenlőtlenséget írja le, amely azáltal alakul ki, hogy az emberek bizonyos szempontok alapján elhatárolt csoportjai különböző hozzáférési és használati eséllyel rendelkeznek az új technológiai eszközöket illetően. A digitális szakadék szempontjából, az egyik leggyakrabban felmerülő technológia az internet, a világháló, amelyben a világ bármely pontján lévő számítógépek sokasága csatlakozik egymáshoz.

A társadalmi digitális szakadék dichotóm terminus az egyes társadalmakon belüli, információs technológiákkal kapcsolatos egyenlőtlenségeket jelöli, az információhoz hozzáférők és nem hozzáférők közötti különbségeket. A társadalmi digitális szakadék olyan társadalmi-demográfiai ismérvek mentén alakul ki, mint a jövedelem, iskolai végzettség, kor, etnikai és regionális hovatartozás.

A társadalmi szakadékkal kapcsolatban a legfontosabb kérdés jelenleg az, hogy az egyenlőtlenségek milyen időtávon maradnak fenn. A pozitív scenárió szerint a televízió terjedéséhez hasonlóan középtávon a társadalom széles rétegei fognak hozzáférni az új technológiákhoz. A negatív forgatókönyvek azt hangsúlyozzák, hogy az információs technológiák (és főként az internet) merőben más jellegűek (interaktivitást követelnek meg, komplexek, több technológiát olvasztanak magukba, felhasználhatók oktatási célokra, stb.), és az internethasználatban megjelennek a „relatív egyenlőtlenségek”, azaz a használat célja új egyenlőtlenségeket teremt.

A felerősítés-modell szerint az új technológiák komplex hatása csakis a társadalmi intézmények és az egyén közötti viszonyban, a meglévő intézményes keretek vizsgálatában ragadható meg. A felerősítő hatásuk várhatóan nem lesz egyenletes, azaz az intézményi keretektől, logikáktól és erőforrásoktól függően változhat. Ebből adódóan ezek vizsgálata az egyes konkrét partikuláris esetek (intézmények) elemzésén keresztül történhet csak meg. „(A)z internettel (új technológiákkal) kapcsolatban fontos kérdés az, hogy milyen értelemben változtathat meg bármit is? A felerősítés-modell egyértelmű választ ad erre a kérdésre: az internet önmagában nem változtat meg semmit, csupán felerősíti a meglévő erőket, amelyek változást idézhetnek elő.” (Agre 2002) Agre megerősítés-modellnek nevezi azokat az elméleti elképzeléseket, amelyek a diffúziós modellekkel rokoníthatók.

A társadalmi szakadék

A globális szakadékhoz hasonlóan a társadalmi szakadék is a fizikai hozzáférés alapján definiálható. Mára általánosan elfogadottá vált az az állítás, hogy a számítógép- és internethasználat a társadalomban egyre fontosabb feltétele a gazdasági boldogulásnak, a magas fokú iskolázottságnak, a jó karrierlehetőségeknek, különféle network-ökben való részvételnek és így tovább. Ezért egyáltalán nem mindegy, hogy az új technológiák által nyújtott lehetőségek a hagyományosan kedvezőtlen körülmények között élő társadalmi csoportok felzárkózását jelentik-e, vagy tovább erősítik az információ- gazdag, szociálisan kedvező helyzetben levő réteg pozí-

cióját. Számos szociológiai változó mentén jelentős törés van az információs és kommunikációs technológiákat használók és nem használók között. Pippa Norris „*Digital Divide?*” című könyvében, az Egyesült Államok, valamint az Európai Unió országain belüli információs egyenlőtlenségeket a jövedelem, a foglalkozás, az iskolázottság, a nem és a kor dimenzióin keresztül közelíti meg.

Az internet hatásait vizsgáló kutatások

Az internetes főbb kutatási kérdéseket Di Maggio (2001) öt csoportba osztja:

1. Internet és egyenlőtlenség: lehetőség vagy újratermelés.

Ez a kérdéskör vizsgálja azt, hogy az internet vajon milyen hatással lesz a már létező társadalmi egyenlőtlenségekre. Az amerikai Nemzeti Telekommunikációs és információs Hivatal 1995-től kibocsátott éves jelentései szerint az Egyesült Államokban jelentős eltérések tapasztalhatók a hozzáférés valószínűségében az egyes társadalmi csoportokban. Megfigyelhető volt, hogy az internet használói inkább a magasabb iskolai végzettségű és magasabb jövedelmű réteg képviselői közül kerülnek ki. Jellemző továbbá, hogy minél idősebb korcsoportot vizsgálunk, annál alacsonyabb az internethasználók aránya. Ezen kívül, főként az elterjedés korai szakaszában megfigyelhető volt a férfiak és a városban lakók felülreprezentáltsága is (NTIA, 1995, 1998, 1999, 2000). Az amerikai tapasztalatok számos más országban is jellemzőnek bizonyultak az egyenlőtlenségek természetét illetően. Ezek az egyenlőtlenségek azonban lényeges változásokon mehetnek át az évek folyamán. Az idősoros vizsgálatok tapasztalatai szerint például, míg a hagyományosnak tekinthető törésvonalak (pl. nem) mentén csökkennek a hozzáférés egyenlőtlenségei, újfajta egyenlőtlenségek jelenhetnek meg a már használók között. Az egyenlőtlenségeket globális, vagyis országok közötti, illetve társadalmi, azaz egyes országokon belüli szinten is érdemes tárgyalni.

Végeredményben egyelőre úgy tűnik, hogy az internet esetében reprodukálódnak a nemzetközi téren tapasztalható egyenlőtlenségek, amelyek az egyéb médiaellátottságot is jellemzik.

2. Izoláció vagy növekvő kapcsolati tőke.

Ez a kutatási irány azt vizsgálja, hogy vajon a világháló milyen változásokat fog hozni az emberek közti kapcsolatok jellegében, valamint az időeltöltés módozataiban. Az ötvenes-hatvanas években lefolytatott vizsgálatok szerint a televízió elterjedése jelentős hatással volt az emberek szabadidő-eltöltésére és személyes kapcsolataira. A negatív jóslatok szerint az internet elterjedése – amely a televíziónál sokkal bonyolultabb, és többirányú cselekvéseket tesz lehetővé – hasonló eredményekkel járhat. A pesszimista vélemény képviselői azt hangoztatták, hogy az internet használatának elterjedésével jelentősen csökkenhet az egyéb médiumokra és időtöltési formákra szánt idő. Különösen veszélyesnek tartották az internetet a személyes és családi kapcsolatokra nézve: véleményük szerint ugyanis a világháló növelni fogja a társadalmi izolációt, és visszaszorítja a közösségi életben való részvételt. Az optimisták ezzel szemben azt hangsúlyozták, hogy az eddig csak offline (nem a világhálón) végezhető tevékenységek online intézése rengeteg időmegtakarítást eredményezhet az egyén számára. Az internet segítségével végezhető adatgyűjtés, ügyintézés, vásárlás megkönnyíti mindennapi életünket, több szabad időt tesz lehetővé. A pozitívan gondolkodók – a pesszimistáknak ellentmondva – kiemelték a világháló társadalmi kapcsolatokra és interperszonális kommunikációra gyakorolt pozitív hatásának lehetőségét is. Az internetes kommunikáció egyrészt elősegítheti a meglévő kapcsolatok erősítését, például az e-mail segítségével, amely egy gyorsabb és egyszerűbb kommunikációs csatornaként intenzívebbé teheti a már meglévő kapcsolatokat. Másrészt pedig a világhálón keresztül új típusú ismerkedési és kapcsolat-felvételi technikák jelennek meg. A fórumokban és chat-roomokban lehetővé válik a speciális érdeklődésű, hasonló politikai, vallási, szakmai gondolkodású, azonos hobbit űző emberek egymásra találása, vélemény- és információcseréje földrajzi távolságtól függetlenül. Egyes kutatások, a pesszimistákat igazolva azt mutatták ki, hogy minél többet internetezik valaki, annál kevesebb időt szán offline kapcsolataira és egyéb tevékenységekre. Más vizsgálatok azonban határozottan cáfolták ezeket az eredményeket, megkérdőjelezve a fenti kutatások módszertani helyességét állítván, hogy az internethasználat és a társadalmi kapcsolatok mennyisége és jellege nincs összefüggésben egymással. Újabb kutatások pedig egyenesen azt mutatták ki, hogy a világháló használói (különösen az elterjedés korai szakaszában használóvá válók) a nem használóknál többet olvasnak, sportolnak, járnak moziba, több

társadalmi és kulturális eseményen vesznek részt⁷. Az eddigi kutatások végeredményben tehát azt sugallják, hogy bár az internet egyes esetekben alkalmas arra, hogy felerősítsen bizonyos közösségi kapcsolatokat és szélesítse az egyén kapcsolatrendszerét, a világháló egyelőre inkább kiegészíti, mint helyettesíti a hagyományos médiumokat és off-line kapcsolattartási formákat.

3. A demokratikus nyilvánosság új terepe vagy információ-koncentráció.

A politikai élet és a nyugati demokráciák politizálási stílusa kapcsán az internet komoly hatását remélték az utópikus várakozások. A világhálón az információk könnyen és olcsón hozzáférhetők, valamint lehetőség van a visszacsatolásra és az aktív politizálásra is. Világszerte tanúi vagyunk annak, hogy a kormányok, parlamentek és a különböző

4. Hatékonyság vagy ellenőrzés

Az internet szervezetekre gyakorolt várható hatásával kapcsolatban is megjelent az optimista és pesszimista felvetések ellentéte. Egyesek szerint az információs technológiák egészen újfajta szervezeti formákat hoznak majd létre, amelyekben a hagyományos bürokratikus hierarchia háttérbe szorul, és felértékelődnek az egyéni kezdeményezések. Az internet és az intranet forradalmasíthatják a munkafolyamatokat, hiszen megkönnyítik a részlegek és az egyes alkalmazottak közti kommunikációt, egyeztetést, tárgyalást, valamint lecsökkentik ezek költségeit. Hasonló pozitív fejleményeket vártak az elektronikus technológiák közszférában, közműhelyekben való alkalmazásától is. Az új technológiák használatának segítségével egy hatékonyabban, olcsóbban, átláthatóbban, kevésbé bürokratikusán működő közigazgatás létrejöttét jósolták. A pesszimista vélemények ezzel szemben azt hangsúlyozták, hogy az új kommunikációs technológiák új és korszerűbb lehetőséget nyújtanak a vezetőknek alkalmazottaik ellenőrzésére. Eddig viszonylag kis számú kutatás foglalkozott ezen hipotézisek ellenőrzésével. Általános tapasztalatnak mondható, hogy csakúgy, mint más területeken, a változások nem pusztán a technológiai lehetőségekből adódnak. Az egyes újítások adaptálása és az általuk nyújtott lehetőségek különböző kihasználása erősen függ a szervezeti normáktól és hagyományoktól, a társadalmi környezettől. Az alkalmazottak e-mail és web használatát sok cég intenzíven ellenőrzi, és az ellenőrzés mértéke, illetve a hozzáférés biztosítása eltérő lehet a szervezeti hierarchia egyes szintjein. A megfigyelések arra is rámutattak, hogy az egyes ágazatokban a piaci nyomás hatására vetik be az új technológiákat, speciális területeken. Ez azonban nem jelent általános átalakításokat. Tehát, bár az új technológiák mélyreható változásokat eredményezhetnek a szervezeti felépítésben és működésben, az hogy ezek a változások milyen kiterjedtek, mely alkalmazottakat érintik, milyen területeket alakítanak át, igen változó lehet az egyes ágazatok, területek, sőt egyes cégek esetében.

5. Egyéni kibontakozás vagy újabb tömegmédiá.

A Di Maggio által megjelölt öt kutatási irány közül az internet kultúrára gyakorolt hatásáról tudunk talán a legkevesebbet. Ezúttal is leginkább a technológia nyújtotta lehetőségeket sorolhatnánk fel, de az, hogy ezek milyen módon valósulnak meg, mennyire válnak kihasználttá, továbbra is a jövő kérdése. Az internet egyelőre kiegészítő szerepet játszik más médiumok és kulturális fogyasztási szokások mellett. Az új médium azonban az eddigiekhez képest egészen eltérő tevékenységekre ad lehetőséget. Egyrészt mindenki megtalálhatja a számára érdekes és értékkel bíró tartalmakat, függetlenül attól, hogy az adott téma mennyire népszerű. Ami azonban ennél is fontosabb, az interneten magunk hozhatunk létre és terjeszthetünk kulturális „termékeket”. Ez megvalósulhat úgy, hogy saját zenénket, írásunkat, alkotásunkat tesszük a világhálóra. Így gyakorlatilag mindenki olcsón kiadóvá, producerré válhat, az egyéni kreativitás kiteljesedhet és közönséget találhat. Az optimista vélekedések szerint ezzel a kulturális javak és információk áramlása demokratizálódhat: az internet megszüntetheti mind az alkotók, mind a közönség függőségét a hagyományos hír- és média-vállalatoktól, szervezetektől. Fontos kérdés azonban, hogy ezek a szervezetek, hogy jelennek meg a világhálón. A pesszimista álláspont képviselői ez esetben azt emelik ki, hogy a gazdaságilag erős, befolyásos szervezetek az interneten is kiépíthetik érdekeltségeiket, elnyomva ezzel az önálló kezdeményezéseket, jelentéktelen és láthatatlanná téve a világháló nyújtotta, alternatív lehetőségeket.

Az országok behálózottságában mutatkozó különbségek egyik legnagyobb magyarázó erővel rendelkező változója a gazdasági fejlettség volt, úgy az egyének internet- hozzáféréseit. Az alábbiakban – Norris (2001) alapján – számba vesszük társadalmi szakadékot meghatározó öt legfontosabb társadalmi mutatót.

1. Jövedelem.

Mint ahogyan a globális szakadékot is alapvetően a jövedelem határozza meg. Jóllehet az internet terjedése az adatátviteli sebesség folyamatos növekedését, a szolgáltatások megbízhatóbbá válását, a használat egyszerűsödését és a hozzáférés árának csökkenését vonja maga után, a háztartások behálózottságát továbbra is erősen befolyásolja a családok bevétele.

2. Foglalkozás.

A foglalkozás szintén befolyásolja a behálózottságot. Mára sok munkahelyen az internet és a belső hálózatok használata elengedhetetlen feltétele lett a hatékony működésnek. Ez azt is jelenti, hogy sok (elsősorban vezető beosztású) munkavállalónak van lehetősége a munkahelyén az újabb információs technológiák alkalmazásához szükséges tudás megszerzésére. A másik oldalon azonban ott vannak azok a dolgozók, akiknek – még ha használnak is számítógépet munkájuk során – nem nyílik lehetőségük az internetezéshez fontos készségek elsajátítására. Ennek ellenére a foglalkozás jellege kevésbé befolyásolja a behálózottságot, mint például a jövedelem. Ennek egyik oka nyilvánvalóan az, hogy a foglalkozás típusa és a jövedelem összefügg. Fontos azonban észrevenni azt a jelenséget is, hogy míg az otthoni hozzáférések száma évek óta folyamatosan növekszik, addig a munkahelyi internet-elérés szintje, alig változik. A munkahelyi hatás tehát az idő előre haladtával valószínűleg egyre gyengülni fog.

3. Iskolázottság.

Az iskolázottság, az internet-hozzáférés szempontjából a jövedelem mellett szintén nagyon fontos befolyásoló tényező. Az oktatási intézmények általában jó lehetőséget nyújtanak az információs technológiák használatára. A legtöbb országban az iskolák az első behálózott intézmények között voltak. Ez nemcsak azt jelenti, hogy az iskolai környezet lehetővé teszi az önképzést az érdeklődő diákok számára, hanem az oktatás során az új eszközökhöz szükséges készségek (angol nyelvtudás, gépírás, stb.) is könnyen elsajátíthatóvá válnak.

4. Nem.

Az internet térnyerésének kezdetén az online közösségen belül a férfi felhasználók jelentősen felülreprezentáltak voltak. Az utóbbi időben a nemi szakadék (gender gap) az Egyesült Államokban szűkülni látszik: az új technológiákhoz való eltérő hozzáállásuk ellenére nagyjából ugyanannyi nő internetezik, mint férfi. Néhány tanulmány azonban hangsúlyozza, hogy az Egyesült Államokon és Kanadán túl a nemi szakadék még mindig létező jelenség. Az Európai Unió egyes tagországaiban például a nemi szakadék az utóbbi években tovább növekedett. Fontos megemlíteni, hogy a nemi szakadék az EU-ban az egyéb okból hátrányos helyzetű csoportok között még szélesebb.

4. Életkor.

Az új technológiák fogadtatása általában kedvezőbb a fiatalabbak körében.

Így van ez az internet esetében is: a hozzáféréssel rendelkezők között az 26 évnél idősebbek erősen alulreprezentáltak. Ugyanakkor az utóbbi hónapokban a nyugdíjasok körében az internethasználat az EU-ban olyan gyorsan növekedett, hogy e dimenzióban (legalábbis egyes tagországok esetében) kedvező változásokra lehet számítani.

Az utóbbi időben az amerikai adatok a társadalmi szakadék bizonyos dimenzióiban a különbségek csökkenését mutatják, míg Európában minden szempontból egyre élesebbek a különbségek a csoportok között. A fizikai (vagy formális) hozzáférésből adódó szakadékok tárgyalása után most áttérünk az online populáción belül tapasztalható egyenlőtlenségek bemutatására.

A demokratikus szakadék

Az utóbbi években egyre több olyan kutatás zajlott, amelyik a fizikai hozzáférés kérdéskörénél néhány réteggel mélyebbre akart menni az információs technológiák hatásának megértésében. A kutatások egyik része azon előfeltevésekből indult ki, miszerint az internet jellegénél fogva alkalmas lehet a fejlett világ országaiban oly kínos folyamat, a demokratikus intézményrendszer iránti növekvő bizalmatlanság megfékezésére. Az érvelés úgy hangzik, hogy – mivel az internet alkalmas a politikai participáció növelésére, a közéleti témák szerinti információszerezésre, a politikai párbeszéd kialakítására, valamint a döntéshozatalban való részvételre – kellő számú érdeklődő felhasználó esetén a képviselői demokrácia új minősége jöhet létre.

Néhány évtizede a technológiai innováció és fejlesztés (PC multimédia, internet, stb.) egyre fontosabb helyet foglal el az emberek életében. A technológiai, információs és kommuni-

kációs forradalom megváltoztatta az emberek mindennapi életét. Gyorsabb az információ terjedése, bővül az egyén és a társadalom kommunikációs tere.

Ez a folyamat különösen felgyorsult az utóbbi 10-15 évben és a mindennapi élet számos területére kiterjedt: kultúra, politika, oktatási rendszer, egészségügy, adminisztráció, a munka világa, közlekedés, szórakozás és egyéb. Ebben a folyamatban fontos pillanat volt 1992, amikor Al Gore az Amerikai Egyesült Államok alelnökjelöltje (W J Clinton oldalán), a technológia fejlesztését a kampány programjának fontos részeként emelte ki. Ezt követő években számos más politikai szereplő is feltétel nélkül hangoztatta a technológiafejlesztések fontosságát. Nem minden szakember értett egyet azzal, hogy ez a technológiafejlődés csak pozitívumokkal, előnyökkel jár. Wolton azt hangsúlyozza, hogy a technológiai fejlődésnek egyik negatív hatása az, hogy az emberek közötti közvetlen kommunikáció, a szociális kommunikáció háttérbe szorul. Breton véleménye szerint ennek a fejlődésnek egy lehetséges negatív hatása az, hogy ez által kitermelődnek újabb szociokulturális egyenlőtlenségek. (Breton 2000 id. Rouet 2005). A felsorolt negatív hatások mellett a technológiafejlődés veszélyeket is magában rejt. Nem felelőtlenység kijelenteni, hogy a következő években, – ha nem avatkozik be a politika, az oktatás vagy a helyi fejlesztés, – akkor egyre nagyobb lesz, a társadalmi szakadék a technológiai eszközöket használók, (információs társadalom) és nem használók között. A technikai eszközöket használók körében külön ki kell emelni a gyermekek használói csoportját. Sonia Livingstone, a London School of Economics and Political Science kutató tanára kiemeli az Internet-függőség veszélyét a gyermekek körében. Egyes országokban, int Bulgária és Románia a gyermekek 119 percet töltenek naponta internetezéssel. Ez jóval meghaladja az európai átlagot, ami 88 perc naponta. Sonia Livingston kutatása arra is rámutat, hogy a fent említett két országban a gyermekek nagyon sok agresszióval és szexualitással kapcsolatos tartalmakat néznek. Ennek a veszélyét fokozza az is, hogy - szintén a kutatás adatai alapján – ebben a két országban tudnak legkevesebbet a szülők az Internet használatának veszélyeiről. Az EU Kids Online, adatai szerint (23.000 gyermekkel folytatott interjú alapján) nyolcból egy gyermeknél valamilyen emocionális zavar mutatható ki az agresszióval és szexualitással kapcsolatos tartalmak miatt. (intelteach-gj-sp.wikispaces.com/riscurile/ 2013.01.19.)

A téma fontossága ellenére, nagyobb volumenű tudományos kutatások csak 2000-2001 körül kezdődtek el. Európai premiernek számított 2000 és 2002 között, a franciaországi Poitiers Egyetem munkatársai által folytatott kutatás („Cent fenetres sur Internet”), amely az internet-használat sok szempontú elemzését végezte el.

Daniel Bell (1973) bevezette az információs társadalom fogalmát. Víziója szerint ebben a társadalmi alakzatban az információ kapja a legnagyobb szerepet. Mint minden változás, ez is váltott ki pro és kontra véleményeket, félelmeket, szorongásokat. Kialakult a digitális szakadék fogalma is, azaz arra a jelenségre hívták fel a figyelmet, hogy bizonyos társadalmi csoportok hozzáférnek, és használnak eszközöket az információk elérésére, mások nem. Magyarországon 2002-ben még a lakosság 17%-a internethasználó, miközben az EU-ban ez a szám 51%. Az információhoz való hozzáférés tekintetében számolni kell azzal, hogy a társadalmi egyenlőtlenség dimenziói között ennek jelentősége lesz. Az információs társadalommal foglalkozó teóriákat két nagy csoportba lehet osztani: Liberális, technofil koncepciók mentén szerveződő, és a negatív hatást tulajdonító technofób elvek mentén szerveződő álláspontok. Egyértelmű, hogy az előbbi esélyt lát az egyenlőtlenség kiküszöbölésére, míg a másik kevésbé. Mark Warschauer (2002) arra hívja fel a figyelmet, hogy az internethasználat elterjesztését célzó és programok nem fordítanak elegendő figyelmet az emberi és társadalmi tényezőkre. Szükség van a digitális szakadék fogalmának újrafogalmazására, ami figyelembe veszi azon túl, hogy használja, vagy nem használja, hogy képesek-e az emberek megfelelően használni az új technológiákat.

Az internethasználathoz szükséges kompetenciák, túl a pénzügyi, fizikai komponenseken: Számítógépes ismeretek, egyéb kognitív képességek, speciális attitűdök, és megfelelő tartalmak, valamint politikai hozzáférés.

Az internet ugyanis akkor tényező a társadalmi működések irányításában, ha az emberek kommunikálhatnak a kormánnyal, a különféle szabályozó testületekkel, és a más intézményekkel. Az internet a posztmodern kor legújabb technológiája. A Bourdieu által vizsgált kulturális tőke összetevőkkel, és a digitális kor kulturális tőkéje egy új, speciális operacionalizálásra szoruló jelenség. A társadalmi rétegződés kutatói a közgazdaságtudomány tőke fogalmát köl-

csönözve a gazdasági pénztőke mellett több olyan javat megkülönböztetnek, melyek társadalmi hasznot, előnyt („profitot”) jelentenek az egyén számára, végső soron meghatározzák az egyén társadalmi helyzetét. Az információs társadalom kontextusában az alábbi összefüggésekre kell felhívni a figyelmet a három tőketípussal kapcsolatban. Mint jeleztük az információs korban a gazdasági tőke az ipari termelésből fokozatosan a szolgáltatási szektorba koncentrálódik, a bruttó nemzeti termék egyre nagyobb hányada a „harmadik” szektorban képződik, és itt talál munkahelyet a munkaerő egyre nagyobb hányada. Az információs társadalom egyenlőtlenségi rendszerében felértékelődik a humán (kulturális) tőke szerepe (iskolai oktatás, képzés, nyelvtudás stb.) ezen belül pedig, a kulturális tőkében egyre fontosabbá válik, a digitális írástudás, az IKT eszközök használatához szükséges ismeret, tudásanyag. Az info-kommunikációs eszközök használata nagymértékben hozzájárul a személyközi kapcsolati hálózatok kiépítéséhez és fenntartásához. A marketing és a politikai kommunikációval foglalkozók ezt már régen felismerve használják az új média lehetőségeit (internetes fórumok, SMS, elektronikus kampánylevelek stb.)

Digitális szakadék – digitális egyenlőtlenség

A digitális szakadék (digital gap) viszonylag új keletű fogalom. A jelen kontextusban fontos kiemelni, hogy digitális szakadék fogalmát használják földrajzi értelemben („globális megosztottság”), másfelől pedig az egyes társadalmakon belül, a különböző társadalmi csoportok közötti egyenlőtlenségekkel kapcsolatban („társadalmi megosztottság”).

Kezdetben szinte kizárólag az info-kommunikációs eszközökhöz való hozzáférés dichotóm kategóriájaként kezelték a digitális szakadék fogalmát. Újabban egyre inkább a használat dimenziójában értelmezik, és a használatnak is különféle típusait különítik el.

Jelenleg Magyarországon a hozzáférési esélyekben megmutatkozó digitális szakadék jelenti a legnagyobb társadalompolitikai problémát. A fejlettebb országok példájából azonban ismert, hogy a szinte teljes hozzáférés biztosítása esetén is jelentős különbségek maradhatnak fenn a használati formák és a használat intenzitása vonatkozásában. (Dányi, 2003)

Ennek okai viszont már nem pusztán a társadalom egyes csoportjai között fennálló vertikális egyenlőtlenségekből keresendők, hanem a horizontális, életmóddal, az egyén életstílusbeli preferenciáival kapcsolatosak. Az egyéni életstílusban ugyanis a társadalmi státus és az értékvalasztások kifelé (a társas környezet felé) manifesztálódnak a fogyasztási szokásokban.

A társadalmi szakadék

A globális szakadékhoz hasonlóan a társadalmi szakadék is a fizikai hozzáférés alapján definiálható. Mára általánosan elfogadottá vált az az állítás, hogy a számítógép- és az internethasználat a társadalomban egyre fontosabb feltétele a gazdasági boldogulásnak, a magas fokú iskolázottságnak, a jó karrierlehetőségeknek, különféle network-ökben való részvételnek és így tovább. Ezért egyáltalán nem mindegy, hogy az új technológiák által nyújtott lehetőségek a hagyományosan kedvezőtlen körülmények között élő társadalmi csoportok felzárkózását jelentik-e, vagy tovább erősítik az információ- gazdag, szociálisan kedvező helyzetben levő réteg pozícióját.

Számos szociológiai változó mentén jelentős törés van az információs és kommunikációs technológiákat használók és nem használók között. Pippa Norris (2001) az Egyesült Államok, valamint az Európai Unió országain belüli információs egyenlőtlenségeket a jövedelem, a foglalkozás, az iskolázottság, a nem és a kor dimenzióin keresztül közelíti meg.

Az internet hatásait vizsgáló kutatások:

P. Bourdieu az 1945 utáni francia szociológia egyik kiemelkedő alakja. Franciaországban ez az időszak a modernizáció vége, gyors társadalmi átalakulás, életformaváltás ideje. Bourdieu életpályája “saját elméletének cáfolata” mivel egy dél-francia, paraszti- kistisztviselői családból jutott el a francia felső értelmiségbe. Bourdieu bár a szociológiának sok különböző részterületével foglalkozott, (főleg: művészetszociológia, oktatási rendszer újtermelési funkciója) ezeket nem külön- külön művelte, hanem egy szisztematikus átfogó elmélet keretében. Munkássága kapcsolódik a francia strukturalizmushoz, de polemizál is vele, társadalmi struktúra elmélete Marxra, és Weberre támaszkodik.

Első munkája egy etnológiai mű az algériai kabil paraszti társadalomról, ebben dolgozza ki gyakorlatelméletét, ebben alakítja ki a tőke, habitus, gyakorlati logika fogalmait, melyek később is centrális fogalmai lesznek.

Ebben a munkában Bourdieu elhatárolódik a strukturalizmustól, és a cselekvésemeléttől is. A cselekvők nem- tudatos stratégiákat követnek.

Bourdieu elhatárolta magát a funkcionalizmustól, mivel ő inkább a konfliktust, a harcot, a funkcionalisták meg inkább a konszenzust állítják előtérbe, de a bourdieui mezőelmélet annyiban hasonlít a funkcionalizmushoz, hogy a mezők ugyanúgy osztódnak al-mezőkre, mint a rendszerek alrendszerekre. Bourdieu elhatárolódik a cselekvésemeléttől is, a tétek, nyereségek, pozíciók és a köztük lévő viszonyok meghatározása az elsődleges, ebből vezeti le a cselekvéseket. Amit csinálnak, az csak a mezőn belül érvényes.

Habitus: A gyakorlatok, játékok ésszerűek, de nem tudatos kalkuláció eredményei, a mező fogalom ezt a játéktért, a habitus, a cselekvő felől világítja meg.

Strukturált diszpozíciók társadalmi rendszere, amelyek bizonyos gyakorlatokat képesek generálni. Azaz viselkedéseket hoz létre, méghozzá nem véletlen halmazként, hanem valamilyen struktúra szerint. A cselekvő kreatív is, meg nem is: cselekszenek, de a cselekvésüket generáló elvekkel nincsenek igazán tisztában. Ez egy parsons-i álláspontból is elfogadható lenne, de a habitus nem csak a tudatos, gondolati síkon jelenik meg, hanem benne van az izmokban, a testtartásban is. Ez teszi érthetővé a félig-tudatosságot, a doxikus tudást. A habitus fogalma oldja fel azt a problémát is, hogy a cselekvőket rosszhiszeműként érzékeljük-e. (Ha valaki azt vallja, hogy a tudás önérték, és közben ezt a tőkéjét arra használja, hogy kormánytanácsadóként politikai tőkére tegyen szert, rosszhiszeműnek minősülne. Ezt oldja fel a habitus, nem kell feltételezni, hogy az egyén rosszhiszemű, ez egy sajátos habitus, ami lehetővé teszi a tőkekonverziót.)

A habitus egy beállítottság, ami kondicionálás eredménye. (Nem tudatos szocializáció)

A fogalom problémája: nem magyarázza azokat az eseteket, amikor a gyors társadalmi változások következtében a mező teljesen átalakul, és a cselekvők mégis kompetensként viselkednek, noha szocializációjuk idején még más volt a helyzet. (Bourdieu itt próbálkozott a preadaptáció biológiai fogalmának bevezetésével, de társadalmi kérdésekre való használata problematikus.) Ez a probléma jelentkezett például a burzsoázia új reprodukciós gyakorlatával, azaz a közvetlen anyagi átöröklésről az iskolai reprodukcióra való átállás kapcsán.

Tőke: ez a fogalom eszköz a szociológia széttöredezett részterületeinek összekapcsolására. Bourdieu-nél a társadalmi újratermelés (reprodukción) a tőkék konvertálásával megy végbe, ezért a tőkemozgás logikája révén fogható fel a társadalmi reprodukció folyamata. Bourdieu-nél a tőke fogalma az etnológiai kutatás kapcsán merült fel, amikor a látszólag irracionális cselekvések korábbi magyarázataival szemben (tradicionális cselekvésként, vagy racionális magyarázattal próbálták korábban megfogni) az ösztöke mennyiségével magyarázza pl. a házassági piacon elfoglalt pozíciót, így már tágabb értelemben gazdaságilag is racionális viselkedésként fogható fel cselekvésük.

- A tőke nem csak jószág, hanem relációk is
- a tőke ritka jószág (időt, energiát kell befektetni)
- a tőke cserélhető, konvertálható

Problémák:

1. Az inkorporált kulturális tőke ritka jószág-e. A tanítással a tanár tőkéje elvben nem csökken, míg a tanulóké gyarapszik, de a tudás relatív értéke csökken vele.
2. A tőkekonverzió feltétele a nem explicit racionalitás. A tőkefelhalmozást habitus vezérli.
3. A mezőfogalommal kapcsolatban: intézményi feltételektől függ a tőkefelhalmozás és konverzió, csak egy mezőn belül értékesíthető
4. Ellenőrizhetőség problémája: a befektetett tőke – profit összehasonlítása, kalkuláció problémája: A tőkekonverzió megállapítható, ha az egyén sikeresen reprodukálta magát és osztályát, de ebben van egy körkörösség: az osztályreprodukción magyarázza a tőkekonverzióval, és fordítva.

Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke

A tőke anyagi formában, vagy elsajátított, "inkorporált" formában felhalmozott munka. A tőkefelhalmozáshoz időre van szükség. A tőke a dolgok objektivitásában rejlő erő, mely arról gondoskodik, hogy ne minden legyen rögtön lehetséges, vagy rögtön lehetetlen. A tőke különböző fajtáinak, és alfajtáinak bizonyos időpontban adott elosztási struktúrája, a társadalmi világ

belső struktúrájának felel meg. A társadalmi világ struktúrájának működését csak akkor ítéljük meg helyesen, ha a tőke fogalmát nem csak a közgazdasági értelemben, hanem valamennyi megjelenési formájában vezetjük be. A tőke három alapvető formájában fordul elő, hogy éppen melyik formájában fordul elő, az a transzformációs költségektől függ.

4. Gazdasági tőke: közvetlenül pénzzé konvertálható, főleg tulajdonjogi formában hajlamos intézményesülni

5. Kulturális tőke: bizonyos feltételek mellett gazdasági tőkévé konvertálható, különösen az iskolai végzettségi titulusok formájában hajlamos intézményesülni

a) Belsővé tett, inkorporált kulturális tőke a szervezet, tartós készségének formájában.

Testre szabott, valamilyen belsővé teteli folyamatot feltételez. Elsajátítási folyamat előzi meg, és ezt az időt a beruházónak személyesen kell ráfordítania, a képviselési elv itt kizárt. Az inkorporált tőke olyan tulajdon, amely a személyiség szilárd részévé, habitusává, tulajdonlásból tulajdonsággá válik. A kulturális tőke szimbolikus hatékonyságának legerősebb alapja átadásának logikájából ered. Az egyénnek csak annyi ideje van a kulturális tőke felhalmozására, amennyit a családja szabad, gazdasági kényszerektől mentes időként biztosítani tud számára.

b) Objektívált kulturális tőke: kulturális javak, képek, könyvek, lexikonok, eszközök, vagy gépek formájában

Az objektívált kulturális tőkének számos olyan tulajdonsága van, melyet csak az inkorporált tőkéhez való viszonya alapján lehet meghatározni. Az objektívált kulturális tőke tulajdonjoga ugyan átruházható, de azok a képességek, melyek élvezetét, vagy használatát lehetővé teszik már nem szükségképpen ruházhatóak át. A kulturális javak tehát vagy anyagi elsajátítás, vagy szimbolikus elsajátítás tárgyai. Az objektívált kulturális tőke a konfliktusokban fegyverként használhatóak, ezen konfliktusok színhelye a kulturális termelés, tágabban a társadalmi osztályok terepe.

c) Intézményesült kulturális tőke: olyan tárgyasult formában, amit azért kell külön kezelni, mert sajátos tulajdonságokat kölcsönöz az általa garantált kulturális tőkének.

Az inkorporált tőke titulusok formájában történő objektíválása küszöböli ki az inkorporált kulturális tőke biológiai korlátoknak való alávetettségéből származó hiányosságait. A titulusok különbséget hoznak létre az állandó bizonyítási kényszer alatt álló autodidakta kulturális tőkéje, és azon kulturális tőke között, melyet jogilag olyan titulusok révén ismernek el, illetve garantálnak, melyek formálisan függetlenek hordozójuk személyétől. Az iskolai végzettség a kulturális kompetencia bizonyítéka, viszonylag független nemcsak a személytől, de attól a kulturális tőkétől is, mellyel az adott pillanatban tényleg rendelkezik. A titulusok a gazdasági tőke kulturális tőkévé való átalakulásából származnak, oda-vissza váltható, az erre vonatkozó stratégiák befolyásolták az oktatásban lezajlott robbanást, és a tudományos címek inflációját.

6. Társadalmi tőke: a “kapcsolatokból” fakad, bizonyos körülmények mellett ugyancsak gazdaságivá konvertálható, főleg a nemesi címekben hajlamos intézményesülni.

Azon aktuális és potenciális erőforrások összessége, amelyek a kölcsönös ismeretségek vagy elismerés többé-kevésbé intézményesült viszonyai tartós hálózatának birtoklásához kapcsolódnak, vagy másként kifejezve, olyan erőforrásokról van szó, amelyek egy csoporthoz való tartozáson alapulnak. A társadalmi kapcsolatok csak olyan anyagi és/vagy szimbolikus csereviszonyok alapján létezhetnek, melyek fenntartásához hozzájárulnak. A “kapcsolatok” hatása jól látható, amikor kb. azonos értékű gazdasági, vagy kulturális tőkével igen különböző eredményeket érnek el, attól függően, hogy mennyire képesek önmaguk érdekében mobilizálni egy többé-kevésbé intézményesült tőkeerős csoport (család, egykori elit iskolatársak, előkelő klub, nemesség, stb.) tőkét. Az egyén által birtokolt társadalmi tőke nagysága egyrészt a kapcsolati hálójának kiterjedésétől, másrészt annak a tőkének a nagyságától függ, melyet azok birtokolnak, akikkel kapcsolatban áll. A társadalmi tőke multiplikatív hatást gyakorol a többi tőkére. De a csoportok nem törekszenek tudatosan, a társadalmi tőke koncentrálására, és kihasználására, még akkor sem, ha nyíltan erre irányulnak, (pl. exkluzív klubok). A kapcsolatháló léte se nem természetes, se nem társadalmi “adottság”, inkább egy folyamatos intézményesítő tevékenység terméke. A kapcsolatháló azoknak az egyéni vagy kollektív beruházási stratégiáknak a terméke, amelyek tudatosan vagy öntu-

datlanul olyan társadalmi kapcsolatok megteremtésére és fenntartására irányulnak, amelyek előbb- utóbb közvetlen haszonnal kecsegtetnek.

A "beavatottság varázsát" állandó cserék révén termelik újjá, a kölcsönös ismertség és elismerés egyszerre feltétele és eredménye ennek a cserének.

Tőkeátalakulások: Másféle tőkefajtákra gazdasági tőke segítségével lehet szert tenni, de csak költséges átalakítási munkák árán. Vannak azonnal megvásárolható javak, vannak, amelyek a társadalmi kapcsolati vagy kötelezettségi tőke alapján szerezhető be. Abból a kettős feltevésből kell kiindulni, hogy a gazdasági tőke egyrészt az összes többi tőkefajta alapja, másrészt a gazdasági tőke transzformált és travesztált megjelenési formái sohasem vezethetők vissza teljesen erre a tőkére, mivel sajátos hatásaikat csak annak arányában tudják kifejteni, amennyire elrejtik. A gazdasági tőke társadalmivá alakítása sajátos munkát, időt és figyelmet igényel, ugyanígy a kulturális tőke legjobb mércéje a megszerzésére fordított idő. A különböző tőkefajták kölcsönös konvertálhatóságának ténye a kiindulópontja azon stratégiáknak, amelyek a tőke újratermelését a lehető legcsekélyebb tőke átalakítási költségek segítségével kívánják elérni. A különböző tőkefajták reprodukálhatóságuk szerint különböznek egymástól aszerint, hogy milyen könnyen ruházhatók át: mi a tőkeátvitelkor fellépő apadási arány, és milyen mértékben leplezhető el a tőkeátruházás. (az apadási kockázat és leplezési költségek ellenkező előjelűek.)

A kulturális tőke átadása nagyobb titkosság mellett, de nagyobb kockázattal is történik, mint a gazdasági tőkéné. Az elsajátítás önkényes jellege sehol sem nyilvánul meg annyira világosan, mint a tőkeátadásnál. Ezért minden reprodukciós stratégia óhatatlanul legitimációs stratégia is, mely arra irányul, hogy szentesítse mind az exkluzív elsajátítást, mind annak reprodukcióját. Minél inkább akadályozzák, vagy fékezik a gazdasági tőke hivatalos átruházását, annál inkább határozza meg a társadalmi struktúra újratermelését a tőkének kulturális tőkeként zajló rejtett körforgalma, ennek főszereplője az oktatási rendszer, ez a saját funkciója leplezésére különösen képes reprodukciós eszköz.

Rekonverziós stratégiák:

Az újratermelés azon stratégiái, amelyek révén a tőkével rendelkező osztályok ösztönösen, vagy tudatosan úgy őrzik, vagy javítják az osztályviszonyok struktúrájában elfoglalt pozíciójukat, hogy közben megőrzik, vagy növelik tőkéjüket, ezek a stratégiák rendszert alkotnak. A stratégiákat ugyanis egyetlen elv szervezi: a jövővel kapcsolatos beállítottság, diszpozíció, amit viszont a csoport objektív jövője alakít ki. A stratégiák a reprodukálható tőke mennyiségétől és szerkezetétől, valamint az intézményesített vagy nem intézményesített reprodukciós eszközök rendszerének állapotától függenek. A modell szerint az iskolai robbanás annak a következménye, hogy teljesen átalakultak az iskola intézményi funkciói, azaz megváltozott az oktatási rendszer és az osztályviszonyok struktúrája közti viszony. Az átalakulás oka a gazdasági tőke tekintetében leggazdagabb réteg reprodukciós stratégiarendszerének átalakulása a közvetlen gazdasági tőke átadás helyett egyre intenzívebben használják az oktatási rendszert. Ez az átalakulás indította el az iskolai címek inflációját, ami arra kényszeríti az összes osztályt, hogy egyre erősebben vegye igénybe az iskola szolgáltatásait.

Az uralkodó osztályt érintő átalakulások párhuzamosak a gazdasági mező és a vállalati struktúra átalakulásával, azzal, hogy megváltozott a viszony a családi vállalkozások és az ipari, kereskedelmi vállalkozások közt. Szaporodtak a gazdasági egységek típusai, és csökkentek az egyéni vállalkozások, valamint az elemi gazdasági egységek között egyre változatosabb és bonyolultabb viszonyok alakulnak ki.

- A gazdasági mező átalakulásával tendenciaszerűen nő a cégek közti tényleges függőség, az azonos típusú vállalatok közti mechanikus szolidaritást organikus szolidaritás váltja fel (Durkheim), amely az érdekek kölcsönösségén és a hatalom felaprózódásán alapszik.
- A gazdasági mező átalakulását a gazdasági kapcsolatok és vállalatok működésének növekvő bürokratizálódása kísérte. (elkülönül a családi és vállalati pénzügy, a munkaerő-felvétel elvont kritériumok által történik, a hatalom már nem egyénhez, hanem pozícióhoz kötődik)
- A családi vállalkozásokat részben legalább a tulajdonosai irányították, a vezető megválasztásánál a tulajdonjog elégséges garancia volt.

Az egyéni tulajdonban levő vállalatok hatalmi rendszerré való átalakulásának tendenciája használhatatlanná teszi azokat az eszközöket, melyek révén a vállalat korábban biztosította magának a szükséges tulajdonságokkal és megfelelő osztályhabitussal rendelkező vezető személyzetet, most az iskolai cím, kivált a "nagy iskolák" diplomája szükséges, ha nem is elégséges feltétele a gazdasági hatalmi pozíciók megszerzésének.

A hatalom ezen iskolái a szelekció révén diákjaik jelentős hányadát az uralkodó osztályból toborozzák, és olyan kiterjedt kapcsolathálóhoz juttatják őket, ami megkönnyíti az uralkodó osztályba való integrálódásukat. Mindezzel a hatalom iskolái megkettőzik és megerősítik azokat az osztály-készségeket, amelyeket a családi nevelés oldott módon adott át.

Bourdieu a republikánus ideológiát veszi célba. Elmélete szerint a francia iskolarendszer osztályjellegű, annak ellenére, hogy ez manifeszt célkitűzésével ellenkezik. Sokak szerint a '45 utáni hirtelen bővülés a közép- és felsőfokú oktatásban azt jelenti, hogy a népi osztályok nagyobb esélyekhez jutnak, Bourdieu szerint azonban a társadalmi reprodukció akkor is végbemegy, ha többen járnak iskolába. Az iskola három funkciót teljesít: a "besulykolást" azaz a tananyag átadását, a társadalmi reprodukciót, és ennek az elkendőzését (ideologikus funkció), azaz úgy végzi el a társadalmi reprodukciót, hogy a származási egyenlőtlenségeket iskolai egyenlőtlenséggé alakítja, az egyén személyes tulajdonságaira visszavezetve, majd az iskolából kikerülve ezek újra gazdasági tőkévé konvertálhatóak. Az iskola értékesíthetővé teszi azt a tőkét, amit a család szocializált, de úgy teszi ezt, mintha az egyén belső értékeit jutalmazná.

Bourdieu tétele szerint az elsajátított tudás kellő energiával lehet ugyanolyan a felső, és népi rétegeknél, de az elsajátított tudás használati módja (habitus) sohasem lesz ugyanolyan, és ezt értékeli az oktatási rendszer.

Az iskola biztosítja, hogy a polgárság úgy termelje újra önmagát, hogy úgy tűnjön, egyéni iskolai érdemről van szó, holott a családi szocializáció tette sikeressé az iskolában. (Az iskola látszatra érdem szerint jutalmaz, valójában a tudáselsajátítás módja szerint szankcionál.)

A tőkekonverziós elmélet itt bonyolódik: az explicit mérhető tőkéhez itt társul egy mérhetetlen habitus.

Elméleti háttér, pszichológia aspektusból

A pszichológiai attitűd vizsgálatoknak létjogosultsága van az internettel kapcsolatban is, hisz mind a tárgyi, mind a szociális világ valamennyi eleme lehet attitűd-tárgy.

Magyarországon Víg Zoltán (2005) végzett kérdőíves vizsgálatot egyetemi hallgatók körében, egyik célként megjelölve az internettel kapcsolatos vélemények feltárását. Adatai erősítik azt a megállapítást, hogy az alacsony magyarországi használatnak nem a gyenge infrastruktúra az oka. Ebben a vizsgálatban a kutatók azt tekintették „felhasználónak” aki hetente legalább egyszer került kapcsolatba a számítógéppel. A kérdőív adatokat szolgáltatott az internetes tudásról, és arról is, hogy milyen módon fejlesztik az egyetemisták ezt a tudást. Néhány adat ebből a kutatásból:

Az egyetemisták 39 %-a saját ismert gépi környezetben dolgozik problémamentes biztonsággal, egyötödüknek viszont minden internet-használati feladat gondot jelent.

A szerző kiegészítette vizsgálatát a nem használók differenciáltabb megismerése irányába is. Ebben az internetről alkotott sztereotípiák finomítása volt a cél. Témánk szempontjából a személyes adatok biztonsága kérdéskör releváns, és ezt illetően az derült ki, hogy egynegyede a mintának úgy véli, hogy kiszivároghatnak személyes információk, noha egyötödük ezt elképzelhetetlennek tartja. Szintén a biztonság kérdéskörébe tartozik, az a kérdés is, hogy cenzúrázni kell-e a gyerekek érdekében az internetet. Meglepő, hogy a válaszadók kétharmada felelt igen-nel, és egyötödük elutasít minden szabályozást.

Az attitűd és a vélemény fogalmának áttekintése

Az attitűd és a vélemény fogalmát gyakran szinonimaként használják a szakirodalomban. Mindkettő helyeslő vagy helytelenítő diszpozíció bizonyos dolgokkal, személyekkel, tevékenységekkel, történésekkel és viselkedésekkel szemben. Mégis miért beszélünk bizonyos esetekben attitűdről, más esetekben pedig véleményről? Mi a különbség a két fogalom között? A két fogalom közötti legfontosabb különbség az, hogy az attitűd sokkal szilárdabb és tartósabb viszonyu-

lás, mint a vélemény és így az ember viselkedését jobban befolyásolja. A vélemény (vagy nézet) sokkal változékonyabb, nem stabil viszonyulás, és nem feltétlenül hat az emberek viselkedésére. A viszonyulás stabilitása és viselkedésre gyakorolt hatásán túl két lényeges differenciáló tényező van az attitűd és vélemény között:

1. milyen mértékben általánosak
2. milyen affektivitást tartalmaznak. (Az attitűdök sokkal intenzívebben affektivitás szempontjából)

Különbség még a két fogalom között az, hogy a vélemény általában egyetlen kérdésre adott válaszként fogalmazódik meg, míg az attitűd egymással összefüggő (például vallás, előítélet, hazafiság, stb.) jelenségekre irányul. Előfordul, hogy az emberek olyan dolgokról, történésekről vagy helyzetekről véleményt nyilvánítanak, amelyekről kevés és hiányos információval rendelkeznek, és nincs különösebb érzelmi érintettségük. Bizonyos témákkal szemben az emberek közönyösek vagy érdektelenek, mégis a közvélemény kutatásokban elvárják, hogy legyen véleményük. Ezzel magyarázható, hogy közvélemény-kutatásban a kutatók gyakran kapnak olyan válaszokat, hogy „nincs véleményem”. (Farágó – Karczag, - Mérei 1998)

Vélemény, véleményalkotás

Az attitűdöktől eltérően, a vélemények gyakran közéleti események következményei. Ahogy az események változnak, úgy változnak a vélemények is. Ilyen értelemben a véleményalkotás a társadalmi befolyásolás egyik formájának tekinthető. „Az amerikai közvélemény erőteljesen támogatta a vietnami katonai intervenciót, amíg nyilvánvalóvá nem vált, hogy az ellenség a végtelenségig fogja folytatni a harcot. Ekkor a közvélemény a tárgyalások útján való rendezés felé kezdett fordulni.” Farágó- Karczag in Mérei 1998. 15. old.) Hasonló hatással lehet a háborút ellenző híres személyiségek véleménye is. A véleményalkotás befolyásolása lehet közvetlen kommunikáció (előadás, szentől - szembeni beszélgetés, mindennapi társalgás) révén vagy közvetett (rádió, sajtó, televízió) módon. Mind az attitűd, mind a vélemény mérésénél felmerül a kérdés, hogy az adott személy véleménye, attitűdje mennyire „igaz”. Ugyanis elképzelhető, hogy valaki olyan véleményt nyilvánít ki, ami megfelel a társadalmi elvárásoknak vagy olyan véleményt hangoztat, amely kedvező helyzetet teremt számára, de valójában más a „magánvéleménye”.

A véleményalkotás három társadalmi befolyásolási folyamattal hozható összefüggésbe: engedelmesség, azonosulás és internalizáció.

Az engedelmesség oly módon befolyásolja véleményalkotást, hogy az emberek azért juttatják kifejezésre pozitív vagy negatív véleményüket, hogy befogadják őket az adott társadalmi csoportba. Ilyen esetben a vélemény inkább egy „elfogadott vélemény”, mint „magánvélemény”.

Az azonosulás során az ember saját véleményét bizonyos szerepkapcsolatokban érvényesíti, megpróbál azonosulni az őt körülvevő személyekkel. Az azonosulás által alkotott vélemények nincsenek szükségszerűen összhangban az egyén más véleményével vagy attitűdjével. Például Amerikában és más országokban is számos egyetemista radikalizmusa a csoporttal való azonosulással magyarázható, ugyanis az egyetem elvégzése után a radikalizmusukat hirtelen konzervatívabb viselkedés váltja fel.

„Az internalizáció kifejezéssel, Kelman arra az esetre utal, amikor a vélemény azért alakul ki vagy módosul, mert egybevág a személy más nézeteivel”. (Farágó – Karczag in: Mérei, 17. old.) Az ilyen módon kialakult vélemény független mások által és a társadalom által elfogadott reakcióktól. Ezekben az esetekben az egyén nem azért hangoztatja véleményét, mert külső megerősítést vár, vagy azért mert szükségesek a szerepkapcsolataihoz, hanem azért, mert ezek tartalma egybevág saját belső meggyőződésével. (Farágó – Karczag in Mérei 1998)

Véleménykutatások nemcsak a pszichológiai és szociológiai szempontjából fontosak. Felhasználhatók a gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai élet csaknem minden területén. A felmérések segítségével egyszerre vizsgálhatjuk az általánost, a közös tényezőket, illetve a különöset és egyedit. Egyfelől vizsgálhatjuk a lakosság egészének véleményét, beállítódását, másfelől az egyes rétegek, csoportok sajátosságait. A kutatások sok esetben egyszeriek, azaz egy adott időpontban, egy meghatározott szituációban rögzítik a társadalom különböző csoportjainak véleményét. Sokszor viszont a változások regisztrálására, monitorozására törekszenek, nyomon követik a lakosság ismereteiben, véleményében bekövetkezett időrendi módosulásokat.

A kutatások nem állnak meg a pszichológiai és szociológiai leírásoknál, feladatnak tekintik az adatok felhasználására tett javaslatokat is.

Az attitűd fogalmának rövid története

Az attitűd fogalom elemzésekor az 1800-as évek végén és az 1900-as évek elején végzett kísérleti vizsgálatokból kell kiindulnunk. Herbert Spencer id. Váriné (1987) volt az egyik legrégebbi pszichológus, aki az attitűd fogalmát használta. A "First Principles" című könyvében (1862.) a következőképpen írta le: "Ahhoz, hogy vitás kérdésekben helyes döntésekhez jussunk, sok függ attól a szellemi attitűdtől, amelyet a vita hallgatása közben vagy az abban való részvétel alatt tartunk fenn: és ahhoz, hogy helyes attitűdöt tartsunk fenn az szükséges, hogy megtanuljunk, milyen igazak és mégis milyen hamisak az általános emberi vélekedések." (In: Halász – Hunyady - Marton 42.o.)

Spencer korában "mentális attitűdök" és "motoros attitűdök" jelentéstartalma használata terjedt el. Valamivel később, 1888-ban Lange (1888.) kifejti elméletét a "motoros attitűdről", amelyben az érzékelési folyamatot nagyrészt muszkuláris felkészülés vagy beállítódás következményének tekintette. Ezt a felkészülési állapotot több megnevezéssel jelölték a kor kutatói: Merbe sajátos tudati állapotnak (bewusstseinslage), Breitweiser (1911.) beállítódásnak (Einstellung) nevezte, de használatos volt a würzburgi iskola képviselői által bevezetett célfeladat (aufgabe) kifejezés is. A német nyelvben a Haltung (magatartás) kifejezést is gyakran használták a beállítódás szinonimájaként.

A kutatások kezdeti szakaszára tehát az volt jellemző, hogy a legtöbb kutató az attitűdviselkedést előkészítő hatásának vizsgálatára helyezte a hangsúlyt. A következő időszakban a beállítódás különböző aspektusainak vizsgálata foglalkoztatja a szakembereket. A 40-es években az előkészítő szakasz dinamikus oldalának tanulmányozása Freeman (1940.) nevéhez fűződik.

"Az attitűd pozitív és negatív viszonyulások: tárgyak, személyek, csoportok, helyzetek vagy a környezet bármely más azonosítható mozzanatai, akár absztrakt eszmék vagy politikai irányzatok iránti vonzalmak, s tőlük való idegenkedések." (Atkinson 1995, 521. o.)

Adorno a fasisztoid személyiség jellemzőit vizsgálva rámutatott, hogy az F-skála által jelölt attitűdöket nem mindig tudatos megfontolások jellemzik. Adorno gondolata később számos kutatás kiindulópontjává vált.

A behaviorista pszichológia számára szintén megfelelő volt az attitűdfogalom. Számukra fontos, hogy az attitűd külsőleg megfigyelhető viselkedés, amely tanulás útján alakul ki. A behavioristák leginkább a jutalmazás, a büntetés és a dekonkondicionálás attitűdváltozásra irányuló hatását vizsgálták.

Az alaklélektan nem a tudattalanra, a kondicionálásra helyezi a hangsúlyt, hanem a Gestalt-alakzatokra és a változás dinamikájára, ahol az egészben ellentmondásmentesnek látszik az attitűd hármasszerkezete. (ld. attitűd szerkezete)

Az attitűdfogalom használata a szociálpszichológiában Thomas és Znaniecki érdeme. A lengyel parasztokról szóló tanulmányukban hangsúlyozzák, hogy az attitűdök egyéni mentális folyamatok, amelyek meghatározzák a személyek aktuális és potenciális reakcióit a szociális világban.

Znaniecki attitűd felfogása eltért a korábbi felfogásoktól, mert ő az úgynevezett kettős-kötésű attitűd felfogást (társadalmi és egyéni) képviselte, amit korábban individuális és kognitív képződménynek tekintettek.

Az említett mű megjelenése előtt csak ritkán fordult elő az attitűd fogalom a szociológiai irodalomban, de közvetlenül ezután számos szerző alkalmazta. Munkájukban kihangsúlyozzák az attitűd és az érték közti szoros kapcsolatot.

Bernard (1930.) a következőképpen szintetizálta a kurrens szociológiai irodalomban talált koncepciókat: "A szociális attitűdök szociális tárgyakra irányuló egyéni attitűdök. A kollektív attitűdök a kollektív érintkezés által erősen összekapcsolódott egyéni attitűdök, hogy nagyon szabványossá és egyöntetűvé váltak a csoporton belül. Az attitűd eredetileg próbareakció, vagyis félbeszakított, előkészítő vagy helyettesítő viselkedés, amely valamilyen befejezetlen alkalmazkodási reakción belül keletkezik, de a szervezet permanens beállítódásává válhat. A konkrét izomválasztól az absztrakt, belső vagy idegi válaszig terjed. Attitűdök alkotják minden

nyelv és kommunikáció alapját. Minden befejezett szociális viselkedés implikálódik bennük, és rajtuk keresztül megy végbe gyakorlatilag minden szociális alkalmazkodás. A közvélemény a kollektív attitűdök legmagasabb formája." (In. Halász – Hunyady - Marton 1979. 46. o.)

Az attitűd szerkezete

Az attitűd hármasszerkezetű, véleményre, nézetre utaló megnyilvánulás, amely társadalmilag meghatározott, de mindig egyénileg kivitelezett.

Az attitűd értelmezésénél figyelembe kell vennünk az adott tárgyra vonatkozó információkat, ismereteket és gondolatokat, mint kognitív elemeket, amelyek a személy számára objektív tudásként értelmezhetők. A megismerési összetevő tehát megjeleníti mindazt, amit az adott tárgyról tudunk. Ez a tárgy teljes ismeretanyagának csak egy részét jelenti, és nem feltétlenül tényekre alapozott tudásról van szó, inkább a tudás illúziójáról, amelyek birtokában határozott véleményeket hangoztathatunk.

Az attitűd affektív komponense kifejezi a személy tárgyhoz való objektív viszonyulását a pozitív és negatív polarizáció számtalan árnyalatában - a rajongás, szeretet és előnyben részesítéstől az elutasítás, mellőzés és gyűlöletig. Ezek a tudatosan átélt, félig tudatos, vagy tudattalan érzelmi-indulati elemek jelentik mindazt, amit az adott tárggyal szemben érzünk.

Az attitűd kognitív és érzelmi összetevői, mint motivációs tényezők, valamilyen módon a viselkedéshez kapcsolódnak, és a viselkedést befolyásolják.

Az attitűdök természetesen különböznek abban is, hogy egyes attitűdök szerveződésében és fenntartásában mikor melyik összetevő jut meghatározó szerephez. Például egy alkoholisták alkoholfogyasztási attitűdjében az érzelmi - élvezeti komponens fontosabb lesz, mint az alkoholfogyasztásra vonatkozó ismeretei. Vagy a politikus attitűdjében valószínűleg nagyobb hangsúlyt kapnak az ismeretek, információk és racionális megfontolások, mint az indulatok és az érzelmek. Csakis olyan attitűd tekinthető stabilnak, amelynek az összetevői összhangban vannak egymással. " (Hankiss Á. 48. o.)

Annak ellenére, hogy többnyire a szociális attitűdöknek három komponensét különítik el, a szakirodalomban találkozunk olyan attitűd meghatározással is, amely, egyedül az affektív tényezőben véli megragadni az attitűdöt. Kaltz és Statland (1959) megkülönböztet háromtényezős, kéttényezős és csupán érzelmi típusú beállítódást. Akár háromtényezős attitűdről, akár az affektív tényezőhöz kapcsolódó attitűd korrelátumról beszélünk, minden esetben számolnunk kell a belső konzisztenciával.

Ha az attitűd összetevői nincsenek összhangban, akkor ez belső konfliktusok forrásává válhat. Attitűdön belüli konfliktus esetén az ellentmondás leggyakrabban abban áll, hogy mást diktálnak az érzelmek és mást a józan megfontolások. (Hankiss Á. 1987.) Például az alkoholisták vagy a dohányos tiszttartókban van az alkoholfogyasztás és a dohányzás káros hatásával, de ez ütközik az attitűd érzelmi-szükségleti összetevőjével, azzal, hogy szenvedélyesen dohányzik, vagy alkoholt fogyaszt. Ellentmondás létrejöhet attitűdök között is. Például ha valakinek a korrupcióval vagy protekcionizmussal szemben negatív attitűdje van, de egy adott pillanatban olyan helyzetbe kerül, hogy egy másik attitűdje (pl. családja, gyermeke iránti felelősség) azt kívánja, hogy ezeket vegye igénybe. A két attitűd ellentmond egymásnak, és szintén belső konfliktus forrásává válhat.

Az attitűdök konzisztenciája

Úgy tűnik, hogy az emberek attitűdjei rendelkeznek bizonyos belső logikával. Ez egyfajta "pszichés-logika" amit a szociálpszichológusok kognitív konzisztenciának neveznek. Ennek az a lényege, hogy az emberek arra törekednek, hogy attitűdjeinkben és viselkedésünkben következetesek legyenek, és az inkonzisztencia arra készíti őket, hogy a három komponens közül egyet, vagy többet addig módosítsanak, amíg az egyensúly helyre nem áll.

A konzisztenciával kapcsolatos laboratóriumi kutatások egyértelműen alátámasztják a fenti alaptételt, de azok, akik laboratóriumon kívül vizsgálják a társadalmi és politikai életre vonatkozó attitűdöket, nem tapasztalják minden esetben a konzisztenciára való törekvést. Számos nem-konzisztencia példát lehet tapasztalni az ideológia nézetekre vonatkozó felméréseknél. "Ilyen nem-konzisztencia egy példáját tárta fel egy a New York Times és az NBC News által az 1970-es évek végén végzett felmérés. A felmérés azt mutatta, hogy az amerikaiak többsége helyteleníti a legtöbb "kormány által támogatott jóléti programot". Mégis, 81 százalékuk azt mondta, helyesli a kormány "alacsony jövedelmű, csak az egyik szülőnél nevelkedő gyermekek

pénzügyi támogatását szolgáló programját". Hasonlóképp, 81 százalékuk jóváhagyta a kormány "segítségét abban, hogy a szegények olcsóbban vásároljanak családjuknak élelmet", és 82 százalékuk helyeselte a szegények egészségügyi kezelésének támogatását. A programok támogatásának ez a mintája az emberek csaknem minden csoportjának tekintetében - gazdag és szegény, liberális és konzervatív, demokrata és republikánus - hasonló volt. " (Atkinson 1995. 523. o.)

Ezek a tapasztalatok arra utalnak, hogy az emberek többsége nem szervezi vélekedését és attitűdjét semmiféle átfogó ideológia szerint, tehát a nem-konzisztencia elterjedtebb, mint a konzisztencia.

Az attitűd és a viselkedés közti konzisztencia jelzi, hogy az attitűdök, hogyan eredményezhetnek (vagy nem) viselkedést.

A kognitív disszonancia elmélete feltételezi, hogy két egymással ellentétes, inkonzisztens viselkedés vagy vélekedés egy belső feszültséget hoz létre, amely arra motiválja az embert, hogy kiküszöbölje az inkonzisztenciát és helyreállítsa a harmóniát. Az inkonzisztencia által előidézett feszültséget, kényelmetlen érzést hívják kognitív disszonanciának.

Az attitűdök konzisztencia elméletének megalapozója Heider volt. 1958-ban dolgozta ki egyensúlyelméletét, amelyben elkülönítette azokat a társas viszonyokat, amelyeket az egyén kiegyensúlyozottnak, illetve kiegyensúlyozatlannak hajlamos értékelni. A kiegyensúlyozottság, vagy annak hiánya a pozitív és negatív értékelések összhangjától függ. Az általa felhalmozott gazdag tapasztalati anyag ellenére Heider kevésbé meggyőzően bizonyította, elméletének érvényességét a társas kapcsolatok tényleges szerveződésében.

A belső konzisztencia magyarázatában Rosenberg (1960.) az érzelmi és megismerési elemek összefüggéséből indul ki. Feltételezi, hogy az attitűdök szerveződésében az érzelmek együtt változnak az ismeretekkel, és az attitűdváltozást elsősorban az érzelmi komponens határozza meg. Ezt bizonyítja Rosenberg 1960-as nevezetes kísérlete, amelyben bizonyos politikai kérdéskör (az USA gazdasági segélyprogramjának) megítélését oly módon befolyásolták, hogy hipnózis segítségével az érzelmi viszonyulást - átmenetileg - megváltoztatták, ezzel átépült az ítéletek egész rendszere, és ilyen módon azzal ismét összhangba került.

Az említett két megközelítéstől eltér L. Festinger elmélete. "A kognitív disszonancia jelentkezését és magyarázatát a személyiség egészébe teljesebben beleágyazza, és tekintetbe veszi az információ-feldolgozás, a megismerés folyamatainak túl az elhatározások és a tényleges tettek feszültségkeltő, kognitív szerveződésre hatást gyakorló szerepét is. Ez a megközelítés ébresztette fel azt a - jelenleg kellőképpen még ki nem elégített - igényt, hogy a kutatások tisztázzák a konzisztencia törekvés motivációs hátterét." (Halász - Hunyady - Marton 1979. 26. o.) Elméletének egyik fontos feltételezése, hogy az attitűdökkel ellentétes viselkedés miatti disszonancia az attitűdök megváltoztatása irányába gyakorol nyomást. Tehát, nemcsak az lehetséges, hogy az attitűdök viselkedést eredményeznek, hanem az is, hogy a viselkedés eredményez attitűdöket.

Az elmélet másik fontos eleme, hogy az attitűddel ellentétes viselkedés akkor hozza létre a legnagyobb disszonanciát, ha nincsenek más "konszonáns" indokai a viselkedésnek. Minél nagyobb a disszonancia, annál nagyobb az attitűdváltozás valószínűsége. Ezt szemléltette Festinger és Carlsmith (1959) 1-20 dolláros kiváltott engedelmesség-kísérlete, amelynek a fő következtetése az, hogy a disszonanciát okozó viselkedés akkor vezet attitűdváltozáshoz, ha minimális mértékű nyomással váltható ki - legyen az jutalom, vagy büntetés.

A kognitív disszonancia elmélete tehát az attitűdváltozás egyik lehetséges magyarázatát szolgáltatja, és a viselkedés sikeres bejósolását teszi lehetővé.

Festinger a disszonancia mérséklésének három módját különbözteti meg:

1. A viselkedés megváltoztatása, a viselkedés hozzáigazítása az ismerethez.
2. Egy környezeti elem megváltoztatása.
3. Új, enyhítő ismereti elem beiktatása.

A disszonancia mérséklésének igénye az emberi racionalitásra épül, mégis igazi céljukat és felépítési módjukat tekintve hamisak és irracionálisak.

Az attitűd dimenziói és funkciói

Az attitűd egyik alapvető dimenziója az érzelmi-értékelési tartomány, amely pozitív és negatív irányba polarizálja az emberek attitűdjeit. Az attitűdök érzelmi irányultságának felmérése a kutatások egyik fontos feladata. Minél szélsőbb ponton helyezkedik valamelyik érzelmi póluson, annál nagyobb az attitűd intenzitása. Az intenzív attitűdökre jellemző a stabilitás és a

perszeverencia. Nehezebben ragadható meg a másik fontos attitűddimenzió a relevancia, amely azt fejezi ki, hogy az adott attitűd mennyire fontos a személy számára, milyen mértékben elkötelezett iránta az ember. A relevancia jelzi az attitűd beépülését a személyiségbe, a hit, meggyőződés és elhivatottság formájában. A releváns attitűdök szintén tartósak és stabilak, míg kevésbé releváns attitűdök instabilak, idővel véleményekké alakulnak át.

Az attitűdök számos pszichológiai funkciót látnak el. Ugyanazt az attitűdöt különböző emberek különböző okból vállalják és tartják fent. Az, hogy egy attitűd milyen funkciót lát el, meghatározhatja azt, hogy az attitűd mennyire konzisztens. Olyan szaktekintélyek, mint Katz és Statland (1959), Bruner és White (1956), valamint Smith, akik úgy vélik, hogy az attitűdök megváltoztatására szolgáló eszközök azoktól a funkcióktól függenek, amelyeket az adott attitűdök betöltenek.

A kutatók az attitűdök számos funkcióját azonosították. Legtöbben (Katz, Bruner, White) négy funkciót különítenek el.

1. utilitáris (adaptív) - kiegyenlítési funkció,
2. ismeret (ökonómiai) funkció,
3. énvédő funkció, és
4. kifejező (értékkifejező) funkció.

Utilitáris funkció:

Azok az attitűdök, amelyeket hasznosságuk miatt tartunk fenn, hogy ez által előnyöket szerezzünk, jutalmakat kapjunk és elkerüljük a büntetést instrumentális, utilitáris funkciót töltenek be. Az ilyen attitűdök nem föltétlenül konzisztensek egymással. Például valaki támogathat olyan pártot melynek elveivel nem ért egyet, akkor, ha ez a párt saját gazdasági érdekeit képviseli. Az ilyen attitűdök megváltoztatásához az embereket csak arról kell meggyőzni, hogy melyik alternatíva hoz több hasznot.

Az attitűd-kialakulás az egyéni hasznosságnak jelen és múltbeli percepciójától függ, vagyis a múltbeli megerősítéstől és attól, hogy az ember alkalmasnak tartja a jövőbeli céljainak elérésére. Ez a funkció jól illeszkedik az S-R típusú megerősítés - tanulás behaviorista szemlélethez.

Az attitűd hasznossága szociális alkalmazkodás funkciót is betölthet. Erre számtalan példa van. Adorno vizsgálatai igazolták, hogy a zsidókkal szembeni antiszemita attitűd nem azért alakult ki a legtöbb embernél, mert valamilyen kifogásuk lett volna ellenük személy szerint, hanem azért mert ez az attitűd segítette beilleszkedésüket antiszemita szociális környezetükbe. Szintén a szociális igazodás (alkalmazkodás) tapasztalható akkor is, amikor valakinek egy politikai párttal szembeni attitűdjét közvetlen környezetének (család, barátok stb.) hasonló attitűdje, vélekedése határozza meg. Hasonló jelenséggel állunk szemben bizonyos szakmák gyakorlása esetén is. Például nem minden szociális pályán dolgozó szakember toleráns vagy előítéletmentes, mégis viselkedésükben ez nem tapasztalható, mert szakmai elvárásoknak megfelelően viselkednek.

Ismeretfunkciók:

Azok az attitűdök, amelyek segítenek megérteni a mindennapi élet történéseit, segítenek abban, hogy tájékozódni tudjunk az információk sokaságában, ismereti funkciót töltenek be. Az életben a tények túl gazdagok ahhoz, hogy ezeket teljességükben meg tudjuk ragadni, ezért ezeket megpróbáljuk kategóriákba csoportosítani, általánosítani és egyszerűsíteni. Mint minden általánosítás az attitűd is a valóság túlzott leegyszerűsítését vonja maga után így eltorzíthatják a valóság észlelését. Ugyanakkor segítik az embert tájékozódni a bonyolult társadalmi univerzumban, és a hozzáértés érzését adják.

Azok az attitűdök, amelyek ismeretfunkciót töltenek be könnyen megváltoztathatók, ha az egyén új információkra és tapasztalatokra tesz szert a tárggyal kapcsolatban.

Énvédő funkció

Azok az attitűdök, amelyek azt a célt szolgálják, hogy megvédjék az egyén énjét elfogadhatatlan impulzusaitól, szorongásától és önértékelését fenyegető veszélyektől énvédő funkciót látnak el. Ezek lehetnek adaptívak, de hátráltathatják is az alkalmazkodást. Az attitűd énvédő mechanizmusai között megtaláljuk az izolációt a realitásokkal szemben, a racionalizációt, a projekciót, és az eltolást. Ezek közül talán a leggyakoribb a projekció, amelyet megtalálunk az

előítélet bűnbakelméletének formájában is. Ez a felfogás arra készítette a kutatók egy részét (Adorno, Levirson és Samford 1950), hogy megvizsgálják, vajon a náci Németországban kialakult antiszemitizmus és fasiszta ideológia mennyire magyarázható a pszichoanalitikus elmélet segítségével. Az ilyen attitűdöket nehezen lehetne megváltoztatni hagyományos információs megközelítésekkel (pl. kedvező információkban részesítjük a nem kedvelt tárgyról). Az ilyen attitűdöket önbelátás, katarzisz vagy kognitív újraszervezés útján lehet megváltoztatni.

Értékkifejező funkció

Azok az attitűdök, amelyek tükrözik az egyén centrális értékeit, és énképét értékkifejező funkciót látnak el. Ezek az attitűdök általában konzisztensek egymással és nem könnyen változnak meg. Az embernek olyan attitűdjei lesznek a legjellemzőbbek, amelyek megfelelnek központi értékeiknek. Az értékkifejező attitűdök világosságot derítenek az önmagunkról alkotott képre, és ezt a képet az ideálshoz közelebbé formálják.

Még a személyiségfejlődés korai szakaszában szükséges tudni "ki vagyok én", később még fontosabb tudni, hogy azonosak vagyunk-e azzal, akik szeretnénk lenni. (Halász – Hunyady - Morton 1979.) Ha az egyén új csoportba vagy szervezetbe kerül, gyakran átveszi, és sajátjává teszi a csoport értékeit. Ha elfogadjuk azt, hogy a személyek szociális és szakmai identitásának kialakításában saját csoportjaik fontos szerepet játszanak, akkor megértjük a személyiségfejlesztő (csoportos) foglalkozások fontosságát a szakmai értékek és attitűdök alakulásában. Véleményünk szerint személyiségfejlesztő foglalkozások nélkül, csupán elméleti ismeretek segítségével, ez nem érhető el.

Az itt tárgyalt funkciók nem egymást kölcsönösen kizáróak. A személyek különböző attitűdjei szolgálhatnak különböző funkciókat, vagy egy attitűd több funkciót is szolgálhat, de az is előfordulhat, hogy több attitűd szolgál egy funkciót. A funkciók pontos értelmezése segítséget nyújthat az attitűdök megváltoztatásában alkalmazott módszerek helyes kiválasztásában.

Az attitűd és az érték viszonya

Kutatásunk szempontjából fontosnak tartjuk a két fogalom közti hasonlóságok, és eltérések tisztázását.

Az attitűd fogalommal kapcsolatos részben már említettük, hogy problémát jelenthet az attitűdöt pontosan megkülönböztetni olyan rokonjelenségektől, mint a vélemény, szokás, vagy érték.

A tudományos kutatók és a laikusok körében egyaránt a leggyakrabban a szociális attitűd és az érték azonosításával találkozunk. Több évtizeden át e két fogalom azonosítása volt jellemző a szociálpszichológiában. Az azonosítás oka az lehet, hogy az attitűdnek és az értéknek több közös eleme van: például mindkettőnél érvényesül a szelektív és az értékelő aktus, mindkettő a motiváció sajátos formája és mindkettő pszichikus reprezentáció.

Több szerzőnél találjuk azt az elgondolást, hogy az érték és az attitűd, mint kognitív struktúra rokon egymással. Rokeach (id. Váriné 1987) pedig azt hangsúlyozza, hogy az érték, mint minden vélekedés, kognitív, affektív és viselkedéses összetevőkre bontható. A kutatók közül főleg azoknál tapasztalható e két fogalom összemosása, akik az attitűd funkciókkal foglalkoznak (D. Katz, H. Triandis). D. Katz rendszerében nem különül el megfelelően az attitűd és az érték fogalma, Triandis pedig az értéket az attitűd sajátos válfajának tekinti. A hasonlóságok ellenére az érték nem azonos az attitűddel, mert több lényeges eltérés kimutatható a kettő között. Az érték összetettebb és magasabb szintű szerveződés, mint az attitűd, amely mindig valamilyen konkrét tárgyhoz, dologhoz való viszonyunkat fejezi ki, míg az érték a tárgyak és dolgok egész osztályával kapcsolatos viszonyulásunkból tevődik össze. Az értékek abban is különböznek, hogy tartósabbak, mint az attitűdök és ellenállóbbak a változásokkal szemben. A két fogalom közti leglényegesebb minőségi különbség a tudatosság fokában ragadható meg. Az attitűd szerveződése többnyire a tudattalan szférába tartozik, az érték szerveződésében a tudatosság elengedhetetlen követelmény. Ezt a különbséget jól illusztrálja az a tény, hogy attitűdjei kialakulhatnak egy szellemileg visszamaradt embernek is, de értékei soha. A tudatosság hiánya az állatok szelektív, és preferatív viselkedésére is jellemzők, éppen ezért nem beszélhetünk az állatok érték jellegű viselkedéséről sem.

Az érték és az attitűd között nincs abszolút merev határ. Bizonyos esetekben korábbi attitűdjeink felértékelődhetnek, és értékekké alakulhatnak át. Például ha valakinek gyermekkorában kialakult nyílt, bizalmas, szeretetre épülő attitűdje az emberekkel szemben, ez később átalakul-

hat emberszeretetté, vagy segítőkészséggé. A folyamat fordítva is végbemehet: korábbi értékeink egyszerű attitűdökké alakulnak át.

Az attitűdök mérése

Az attitűd és a vélemény mérése hasonló eszközökkel/módszerekkel történik. Mindkét esetben felmerül a kérdés, hogy mennyire mérünk „valós” véleményt vagy attitűdöt, vagy milyen mértékben csak a verbális megnyilvánulást tudjuk vizsgálni, ami nem esik egybe az illető viselkedésével. „A véleményt kutató kérdésekre adott verbális válaszokból nem következtethetünk másra, mint más, hasonló kérdésekre adott verbális válaszokra. Lehetséges, hogy ezek a reakciók korrelálnak nem verbális szituációkban adott reakciókkal, azonban, ezt kisbérletileg igazolnunk is kell”. (Fragó–Karczag 17.old.) A legtöbb pszichológiai és szociológiai kutatás tehát a kiváltott verbális véleménnyel és attitűddel foglalkozik. A leggyakoribb vizsgálati eszköz a kérdőív, illetve különböző skálázási eljárások. Ezekből mutatunk be egy párat.

Attitűd - skálázási eljárások

Az attitűdskálák különböznek a felépítés módszerében, a választás módjában valamint az eredmények magyarázatában és elemzési módjában. Bármely attitűdskála egyes tételeinek kiválasztásában két kritériumot kell figyelembe venni. Először is a tételnek olyan választásokat kell kiváltaniuk, amelyek pszichológiailag összefüggnek a mérendő attitűddel. Ez az összefüggés viszont, nem szükséges hogy túl nyilvánvaló legyen, mert így sugallhatja a vizsgálat célját és befolyásolhatja a válaszokat. A második kritérium azt követeli meg, hogy a skála, tegyen különbséget olyan emberek között, akik, a mért dimenzió, különböző pontjain helyezkednek el. Szintén fontos, hogy ne csak az attitűd két ellentétes szélsőségeit különítse el, hanem azokat is, akik egymástól kis mértékben térnek el, és a skála különböző pontjain, helyezkednek el.

A legismertebb skálázási eljárások (Thurstone, Likert, Bogardus-féle szociális távolság, Guttman stb.) közül kettőt ismertetünk részletesebben, mivel ezek állnak legközelebb módszertanilag az elővizsgálatban és a vizsgálatban alkalmazott módszereinkhez. A továbbiakban a Likert skálázási eljárást mutatjuk be, amelynek megszerkesztési módját használtuk fel a vizsgálatban alkalmazott attitűdskála kidolgozásánál.

Likert skála

A leggyakrabban használt összegző skálát Likert (1932) fejlesztett ki. Az ilyen skála esetén azt kéri a vizsgálati személytől, hogy minden tételre válaszoljon kifejezve az adott tétellel szembeni egyetértés vagy egyet nem értés fokát a következőképpen: nagymértékben helyesli (1), helyesli (2), határozatlan (3), helyteleníti (4), nagymértékben helyteleníti (5). A jelölés szempontjából nem számít, hogy 5 a magas érték és 1 az alacsony, vagy fordítva. Fontos az, hogy a válaszokat következetesen az attitűd azon irányának az egységeiben értékeljék.

A Likert-típusú skála megszerkesztése a következő eljárással történik:

1. A kutató nagyszámú tételt gyűjt össze, amely az adott tárggyal kapcsolatban egyértelműen kedvező vagy kedvezőtlen.
2. Ezeket a tételeket eljuttatják egy olyan csoportnak, amely reprezentálja azt a populációt, amelyben a kérdőívet használni akarjuk. E személyek megjelölik mindegyik tételre az egyetértésük, vagy egyet nem értésük fokát.
3. A különböző tételekre adott válaszokat oly módon értékelik, hogy annak a válasznak adják a legnagyobb pontszámot, amelyik a legkedvezőbb attitűdöt mutatja.
4. Minden egyes egyén össz-pontszámát kiszámolják.
5. A válaszokat elemzik azzal a céllal, hogy megállapítsák, melyek azok a tételek, amelyek határozottan különbséget tesznek magas és alacsony értékek között. Kihagyják azokat a tételeket, amelyek nem mutatnak lényeges korrelációt az összpontszámmal, illetve azokat a tételeket, amelyek nem differenciálnak az alacsonyan és magasán értékelők között. Így biztosítják a kérdőív belső konzisztenciáját. (Halász – Hunyady - Morton 1979.)

A Likert skálának bizonyos előnyei vannak a Thurstone-típusú skálával szemben. Először is sokkal egyszerűbben lehet megszerkesztetni, és megszerkesztése kevesebb időt vesz igénybe. Másodszer lehetővé teszi olyan tételek alkalmazását, amelyek nincsenek közvetlen kapcsolatban az adott attitűddel. Harmadszor nagyobb a skálák megbízhatósága, főleg azoknál, amelyeknél a lehetséges alternatívák száma nő. A Likert típusú skálák 5, 7 vagy 9 fokozatban is lehetővé teszik a választást, míg a Thurstone-típusú skálák csak két alternatíva között teszik lehetővé a

választást. Negyedszer, a Likert típusú skála, legtöbb szakember (Edwards és Kennedy) véleménye szerint, pontosabb és árnyaltabb információt nyújt az egyén véleményéről.

Számos előnye melle, a Likert skálának bizonyos hátrányai is vannak. Ez egyik hátránya, hogy nem szolgáltat alapot ahhoz, hogy megmondhassuk mennyivel kedvezőbb egy attitűd, mint a másik.

Egy másik hátránya - akárcsak a Thurstone skálának - hogy az összpontszámoknak gyakran nem világos a jelentése, mivel számos válaszminta ugyanazt a pontszámot eredményezheti.

Az attitűd és a viselkedés predikciója

Az attitűd mentális összetevői és viselkedésbeli következményei között fennálló kapcsolatot számos vita tárgyát képezi. A nyugati szociológia gondolkodásmódban elterjedt az a nézet, hogy az ember attitűdjei meghatározzák az ember viselkedését. A probléma korán sem ilyen egyszerű. Mivel az attitűdvizsgálatok kérdőíves úton, csak a mentális elemek felmérése révén történnek, a viselkedés előrejelzése nem mindig sikeres. Bár az egyén attitűdje valóban kapcsolatban van a viselkedésével, de az, hogy ez a kapcsolat fennmarad vagy sem az más tényezőktől is függ. A szociálpszichológia kutatások számtalan példát szolgáltatnak az attitűd és a viselkedés egybeesésére, vagy annak hiányára. Például az Egyesült Államokban 1952 - 1964. közötti időszakban a választási kampány alatt megkérdezettek attitűdjei és a választásokon tapasztalt attitűd között 85 %-os egyezés mutatkozott. De vannak olyan vizsgálati tapasztalatok, amelyek ennek az ellenkezőjét igazolták. (Atkinson 1995.) Az ezzel kapcsolatban sokat idézett klasszikus vizsgálatot az 1930-as években végezték az Egyesült Államokban. Ennek a lényege, hogy az ázsiaiakkal szemben nagyon erős előítéletes nézetek nem voltak összhangban, a valóságban tapasztalt viselkedéssel. Ennek az az oka, hogy az emberi viselkedést sok attitűdtől eltérő tényező is meghatározza.

Ezek a tényezők hatással vannak az attitűd és a viselkedés konzisztenciájára. Egy ilyen tényező a társadalmi korlátok kényszerítő hatása. Gyakran úgy viselkedünk, ahogy azt elvárják tőlünk a társadalmi normák, szabályok alapján és nem úgy, ahogy érzünk és hiszünk. Ahogy a fenti példában is a faji előítéletek nem jelentek meg akkor, amikor a tulajdonosok ténylegesen szembetaláltak magukat a szolgáltatást kereső ázsiai párral. Ezt a jelenséget Schauck (1932) úgy magyarázza, hogy a magánéletben képviselt attitűdök gyakran markánsan különböznek a nyilvánosan megvallottaktól. Ily módon a meggyőző kommunikáció engedékenységet válthat ki anélkül, hogy megváltoztatná az emberek magánattitűdjét. Még nehezebbé válik az előítéletes magatartás kimutatása nyílt viselkedésben, ha a faji megkülönböztetést törvények tiltják. A másik fontos tényező, amit figyelembe kell vennünk az attitűd és viselkedés kapcsolatában az a kortárs csoportok befolyásoló hatása. Például a tizenévesek marihuána iránti attitűdje enyhén korrelál tényleges marihuána fogyasztásukkal.

Általában elmondhatjuk, hogy azok az attitűdök jobban bejósolhatók, amelyek erősek és konzisztensek. Ezt jól szemlélteti az említett választási vizsgálat, ahol az állampolgárok szilárd politikai attitűdje 85 %-os egybeesést eredményezett a viselkedésükkel.

Amikor a kognitív és az affektív összetevők nem konzisztensek egymással akkor az attitűd nem megbízható előrejelzője a viselkedésnek. Festinger feltételezi, hogy az ilyen attitűdök időleges változásokat hoznak létre a viselkedésben, és az egyének hamarosan visszatérnek régi viselkedésükhöz, hacsak a környezeti összefüggések nem támogatják az új viselkedést. A közvetlen tapasztalatokon alapuló és specifikus attitűdök rendszerint jobban befolyásolják a viselkedést, mint azok az attitűdök, amelyek csak általánosan kapcsolódnak a viselkedéshez. Egy vizsgálatban a születésszabályozásra irányuló attitűdök csak 0,08 korreláltak azzal, hogy a nők használtak-e fogamzásgátló tablettát, de a specifikusan a tablettaszedésre irányuló attitűd 0,7-es korrelációt mutatott az előző viselkedéssel.

Az említett nézetektől némileg eltér Albert Bandura szemlélete az attitűd és a viselkedés változásainak viszonyáról. A problémát úgy lehet megfogalmazni - véleménye szerint - "a viselkedés kognitív, affektív és motorikus osztályaiban okozott változások milyen fokban és milyen feltételek közepette hatnak egymásra kölcsönösen" (Halász - Hunyady - Marton 1979. 334. o.)

Ebből következik, hogy az attitűdváltozások magyarázatában három megközelítési mód alkalmazható:

1 nézetorientált megközelítés,

- 2 érzelmi orientált megközelítés és
- 3 viselkedés-orientált megközelítés.

Úgy gondoljuk, hogy az attitűd formálás folyamatában az elméleti oktatás a nézetorientált megközelítést követi, míg a személyiségfejlesztés, az etikai tanítása és a szakmai gyakorlat az érzelmi orientált és viselkedésorientált megközelítésre épül.

A nézetorientált megközelítés értelmében feltételezik, hogy az emberek attitűdváltoztatásra készíthetők, ha új információkat nyújtanak nekik az attitűdtárgyról. Az attitűdtárggyal kapcsolatos nézetek megváltoztatásának leghatékonyabb módja a meggyőző közlés. Az erre irányuló tanulmányok vizsgálják a közlő és a befogadó, valamint a kommunikáció jellegzetességeit egyaránt.

A második általános stratégia az érzelemre irányuló megközelítés. Ebben a felfogásban az attitűdtárggyal szembeni viselkedést úgy módosítják, hogy az egyén affektív tulajdonságait változtatják meg. Rosenberg véleménye szerint a változás előidézését teljesen hiábavaló a megismerés oldalról megközelíteni, ennek sokkal sikeresebb módja az érzelmek átfordítása. Például sokkal könnyebben kialakítható pozitív attitűd a komoly irodalommal szemben, ha sikerül elérni, hogy az ember "ráérezzen" az olvasás örömére, mint logikai érvelésekkel. (Hankiss Á. 1987.)

Az attitűdök módosításának harmadik módja viselkedésre irányuló stratégián alapszik.

A viselkedésorientált megközelítési mód mellett több érv is szól. Az egyik az, hogy a szociális tanulás keretei között végzett vizsgálatok igazolják, hogy sokkal könnyebb megerősítési összefüggéseket létrehozni nyílt cselekvések között, mint változó személyes meggyőződések esetén. Az is a viselkedésorientált megközelítés mellett szól, hogy a nagyon erős viselkedés esetén (krónikus alkoholizmus, szenvedélyes dohányzás) a kognitív módosulás csak gyenge és átmeneti viselkedésmódosulást idéz elő. A viselkedésorientált megközelítés a kognitív disszonancia alapelveihez igazodik. A kognitív disszonancia által leggyakrabban használt módszer azt célozza meg, hogy a személy attitűdjeivel ellentétes viselkedést fogadjon el minimális külső kényszerítés feltétele mellett. Azok a személyek, akik nagy jutalom vagy nagy erejű kényszerítő hatásra kezdenek az attitűdjüktől eltérő módon viselkedni, valószínűleg elégséges külső igazolással rendelkeznek, ezért kevés disszonanciát éreznek és minimális lesz az attitűdváltozás.

A viselkedés változásának tartóssága és interiorizálása

Az, hogy az attitűdváltozás során a kialakult viselkedések mennyire tartósak és mennyire válnak belsővé, az a külső és belső megerősítéstől, és az ellenőrzéstől függ. Ezzel kapcsolatos vizsgálatok egyértelműen igazolják, hogy akkor tartósabb a viselkedés és akkor interiorizált, ha azt belső megerősítés, belső értékek irányítják. Ez nem jelenti azt, hogy a külső megerősítés fontosságát elhanyagoljuk. Kezdetben szükség van egy külső ösztönző tényezőre, vagy egy szociális felügyeletre ahhoz, hogy a viselkedés tartós maradjon. Azt, hogy a külső kontroll nem elegendő a tartós viselkedésváltozáshoz, jól bizonyítják azok a módszeres szociális elemzések Bateson (1967 id. Váriné 1987)) amelyek feltárták, hogy az emberek gyakran kitaranak olyan viselkedések mellett, amelyek kevés támogatást kapnak. De az is előfordul, hogy olyan viselkedések mellett tartanak ki, amelyeknek semmilyen szociális támogatása nincs, vagy esetleg negatív következményekkel jár.

A belső megerősítési kontrollnak több mechanizmusa van. Ilyen mechanizmus lehet az anticipált következmény. Számos vizsgálattal igazolták, hogy tartós viselkedést tarthatnak fenn az elképzelt jutalmak vagy büntetések. Egy másik mechanizmus az önértékelő következmények kontrollja. Ez azt jelenti, hogy az emberek a viselkedés bizonyos normáit fogadják el aszerint, hogy miként egyezik meg az önmaguk által előírt követelményekkel, és ezeket önjutalmazó vagy önbüntető következményként értékelik. Ez az elv nem zárja ki a külső (társadalmi) megerősítést, hiszen az emberek hajlamosak arra, hogy keressék azok kapcsolatát, akik hasonló viselkedésnormákat követnek és így kölcsönösen megerősítik egymást.

A bizalom fogalmi megközelítése

A bizalom szónak számos jelentése és meghatározása van. Az, hogy milyen bizalomról beszélhettünk, az főleg a bizalom tárgyától függ. Bízhatunk emberekben, tárgyokban, elvekben, egy adott politikában, hírekben, információkban, bízhatunk a jövőnkben, a kereskedelemben, a társadalmi rendszerben, de bízhatunk önmagunkban is. Ennek megfelelően a bizalom szónak számos szinonimáját használják különböző nyelvekben. Magyar nyelven, helyzettől függően

leginkább a bizalom, megbízható, megbízhatóság kifejezéseket használjuk. Ritkábban a szavahihető (angolul trustworthy). kifejezést használjuk, főleg ha újságírókról, közösségi vezetőkről vagy üzleti partnerekről van szó. Francia nyelven a leggyakrabban a *confiance* kifejezést használják a bizalom szóra. Az önbizalomra két kifejezést is használnak: *confiance en soi meme* és *aplombe*. Angolul leginkább a *confidence* kifejezést használják, de bizonyos esetekben használatos a *reliable* kifejezés is, illetve a *self-reliable* kifejezés az önbizalomra. (nydi.btk.pte.hu/sites/nydi.btk.pte.hu/.../BabarczyEszter 2012_tezisek.pdf/2014.07.15)

A bizalomnak leginkább anticipáló jellege van. Eszerint megelőlegezzük, hogy az, amit mások tesznek, mondanak vagy felkínálnak nekünk, azok számunkra kedvezőek lesznek. Bizalom esetén elvárásokat fogalmazunk meg másokkal szemben. Ezeknek az elvárásoknak érzelmi, kognitív és morális alapjai vannak. A beigazolódott bizalom előnyökkel jár, meglepedést okoz, növeli az önbizalmat, és arra serkenti az egyént, hogy máskor is és másokkal szemben is viselkedjen bizalommal. A bizalom rosszhiszemű kihasználása pedig lerombolja az egyén bizalmát, és szűkíti a jövőbeni lehetőségeinek körét. A bizalom lehetséges ellentétje a bizalmatlanság és bizonytalanság. **A bizonytalanság két fő forrása az előre-jelezhetetlenség és az irányíthatatlanság.** Ez azt jelenti, hogy mások cselekvései nincsenek teljes ellenőrzésünk alatt, így a mások cselekvései mindig hordoznak bizonytalanságot és kockázatot.

A bizalom kutatásával több tudományterület is foglalkozik. Leginkább a szociológia, szociálpszichológia, a közgazdaságtan és a politika tudománya.

„A bizalmat kutató szociológiai irodalom általánosított, személyközi és intézményes bizalmat különböztet meg. Az első típusú kutatásban a kérdezett általános attitűdjét mérik (mennyiben hajlamos a bizalomra vagy a bizalmatlanságra) – ez inkább személyiségfüggő vonás, mint konkrét helyzetekre vonatkoztatható attitűd (amely természetesen korábbi tapasztalatokat tükrözhet). Ettől megkülönböztetjük az intézményi bizalmat, amely specifikus helyzetekre jellemző – a bizalom foka itt az alany és egy másik szereplő közti viszonyt jellemzi” (Babarczy Eszter: Közösségre alapozott bizalom az Interneten)

A mai modern társadalmunkban az egyének közti közvetlen és közvetett kommunikáció egyre fontosabbá válik. Ahogy kiterjed a kommunikáció és nő a másokkal való együttműködés iránti függőség, úgy nő a megbízhatóságukba vetett bizalom fontossága. Ma az élet különböző területein számtalan opcióból választhatunk, növekszik a mások által megvalósítható alternatívák száma, növekszik az egyének választási szabadsága, és ezzel együtt növekszik a sebezhetőségünk is. Mindezek miatt kiemelkedő jelentőséghez jut a bizalom kérdése, mint a környezetünk áttetszőségének fontos tényezője. (www.tankonyvtar.hu > Books > Social Sciences > Sociology –Czakó Ágnes-2014.07.18.)

A bizalomnak három összetevője van. Az első dimenzió az emberek közti kapcsolat, az együttműködés. A bizalmat a kapcsolatok minősége fejezi ki. Kezdetben a bizalom egy egyoldalú elvárás és egyoldalú elkötelezettség, amely fokozatosan kölcsönössé válhat, majd az egyes emberekbe vetett bizalmon felül kialakulhat egy általánosabb, az egész csoportba vagy szervezetbe vetett bizalom. Ilyen szituációkban minden egyes cselekvő sikere az összes többi cselekvésétől függ. Ennek a folyamatnak a végeredménye mindig egy direkt vagy indirekt csere, kapcsolat. A kapcsolat csalódás esetén megszűnhet, a bizalomra érdemes kapcsolatok pedig tartóssá, szorossá válhatnak. A bizalom második dimenziója a személyiség. Sokan a bizalmat személyiség egy tulajdonságának tekintik, felteszik, hogy létezik olyan emberek, akik alapvetően bíznak másokban, és léteznek olyan emberek, akik eleve bizalmatlanok másokkal szemben. A bizalom harmadik dimenziója kulturális szabályként fogalmazható meg. Vannak olyan társadalmak és kultúrák, ahol a bizalomra nézve általános, normatív szabályok érvényesek. Normatívan előírt elvárások létezése esetén a társadalom tagjai elszámoltathatók lesznek cselekedeteikért. Az előírások, s betartásukba vetett bizalom megszegéséért különböző szankciók járnak. A bizalmi alapú kultúrák, az egyének bizalomra vonatkozó döntéseit, cselekedeteit nagymértékben befolyásolják. (www.tankonyvtar.hu > Books > Social Sciences > Sociology –Czakó Ágnes-2014.07.18.)

Bizalom az internethasználatban

Az elektronikus kereskedelem elterjedésével, egyre inkább előtérbe került a szolgáltató (eladó) és a vásárló közti bizalom kérdése. Ez a típusú bizalom tranzakciós bizalomnak tekinthető, vagyis valamilyen internetes tranzakcióval kapcsolatban merülhet fel: valamilyen szolgál-

tatás használatával vagy internetes vásárlással kapcsolatos. Legtöbb cég vezetősége felismerte, hogy mennyire fontos a bizalom az ilyenfajta internet alapú kereskedelem sikerességében. Bár voltak jogi eszközök a szolgáltatásokkal szembeni panaszok orvoslására, de ennél többre volt szükség a bizalom kialakításához. A cégek erre a célra dolgoztak ki a különböző stratégiákat és módszereket. A bizalom kérdését kezelő stratégiák közül eddig egyik sem volt teljesen sikeres. A kifejlesztett módszerek között megemlíthetjük az elektronikus visszajelző adatbázist, amelyet azzal a céllal hoztak létre, hogy az eladók és a vásárlók ellenőrizhessék a szolgáltatók hírnevét, szavahihetőségét és megbízhatóságát. A módszer lényege, hogy az elektronikus visszajelző rendszerben minden regisztrálnak lehetősége nyílt a szolgáltatással kapcsolatos pozitív és negatív megjegyzések valamint észrevételek közzétételére. Ez a módszer segítette a bizalom légkör kialakítását a szolgáltató és a vásárló között. Ez a rendszer sem volt tökéletes, mert a szolgáltatók „mesterséges” módon is elárasztották adatbázisaikat pozitív visszajelzésekkel, vagy olyan módon alakították a szoftverük működését, megnehezítették a rossz hírnév és negatív jelzések közlését. (Patricia Wallace: Az internet pszichológiája, Osiris 2002)

Az internet használatában is többféle bizalom létezik. Van egy úgynevezett általánosított (személyközi) bizalom, amely arra utal, hogy mennyire bízunk meg a beszélgető partnerünkben. Mennyire hiszünk az általa közölteben, és mennyire osztunk meg vele személyes dolgokat. Ez egy elég magas szintű bizalmat feltételez, hiszen sok esetben a kommunikáló partnerünknek csak az internetes becenevét ismerjük. Ebben az esetben nagy a kockázata annak, hogy illetékteleneknek szolgálatunk ki fontos információkat magunkról. A másik típusú bizalom a tranzakciós (intézményes) bizalom. Ebben az esetben a bizalom arról szól, hogy megbízunk egy szolgáltatásban vagy internetes vásárlásban, nem félünk, hogy átvernek vagy kicsalják a pénzünket. „Általában feltételezzük, hogy az általánosított bizalom általában korrelál a kockázatvállalási hajlammal, míg az intézményes bizalom specifikus kockázati tényezőkre vonatkozik az intézménnyel, társadalmi szereppel kapcsolatban.”

. Általában feltételezzük, hogy az általánosított bizalom általában korrelál a kockázatvállalási hajlammal, míg az intézményes bizalom specifikus kockázati tényezőkre vonatkozik az intézménnyel, társadalmi szereppel kapcsolatban. (ki.oszk.hu/kf/.../hitelesseg-az-interneten-a-mertekadotol-a-megbizhatoig/- 2014.07.18.)

Az internetes kutatások - a mi kutatásunk is - főleg a tranzakciós (intézményes) bizalom vizsgálatára összpontosítanak. A bizalom kialakítása szempontjából nagyon fontos, hogy minél jobban meggyőződjünk a szolgáltatások megbízhatóságáról. Mit tehetünk azért, hogy meggyőződjünk, arról, mennyire megbízható és hiteles az interneten kínált portéka, pénzügyi tranzakció forrása? Az alábbiakban felsorolunk egy pár tanácsot. Ellenőrizzük, hogy:

- mi az információ forrása?
- elismert szervezet tette közzé?
- az információt hitelesíti-e szakmai szervezet vagy szaktekintély?
- elsődleges vagy másodlagos információforrás?
- a forrás eredete egyértelműen meghatározott és dokumentált?
- van-e bibliográfia, hivatkozás a felhasznált forrásokhoz?
- ki szponzorálja a cikket vagy a honlapot?
- mi az információforrás célja: tájékoztatás, meggyőzés, értékesítés?

Természetesen ezek az ellenőrzések sem biztosítják teljes mértékben a megbízhatóságot, de lényegesen csökkentik annak a veszélyét, hogy becsapjanak. (ki.oszk.hu/kf/.../hitelesseg-az-interneten-a-mertekadotol-a-megbizhatoig/- 2014.07.18.)

Idősek internethasználata

A fejlett társadalmakban az életkor meghosszabbodása a társadalom előregedését is eredményezi. Becslések szerint 2025-re a lakosság 25% 60 év feletti lesz. Az idős embereknél a szociális aktivitástól való elzártság olyan negatív hatásokat vált ki, mint a magány, a fölösleges-ézés, szellemi és fizikai hanyatlás és lelki betegségek.

A idős korrall foglalkozó kutatók véleménye szerint a kronológia kor csak részben befolyásolja a kognitív funkciók hanyatlását. Legalább ilyen negatív hatással van az izoláció. A tartós izoláció csökkenti a motivációt, fokozza fizikai és mentális hanyatlást és a lelki betegségek (például a depresszió) megjelenésének valószínűségét. Jasmin Mc Conatha és munkatársai

geriátriai depresszió skálával végzett felmérés alapján megállapították, hogy hat hónapos rendszeres internethasználat szignifikánsan csökkentette a depressziót.

Az internethasználat kutatók egybeeső véleménye, hogy az internet rendszeres használata pont ezeket a negatív hatásokat csökkenti.

Az idős korosztály gyakran idegenkedik az infokommunikációs eszközök, ezen belül az internet használatától, így pont azok maradnak így ki a számítógép használat nyújtotta előnyökből, akiknek legjobban megkönnyítené az életét. Idősödve nyűg tud lenni az ügyintézés, sorban állás. nehéz az ügyintéző pár odavetett szavából megérteni: mit is kell tenni, a formanyomtatványokat, hogyan kell kitölteni, stb. Legtöbb idős ember arról sem tud, hogy **egyre több ügyet lehet elektronikus úton is intézni** (gáz-és áramszolgáltatás, vásárlás, magánlevelezés, stb.) Az említett előnyök mellett az internet használata pozitív hatással van a lelki folyamatok karbantartására. Ezt a tényt számos tudományos vizsgálat igazolja.

Mind a nemzetközi, mind a hazai szakirodalom kiemeli, az idősek bevonásának fontosságát az internet használatába. Az időseknek az információs társadalomba való bevonására számos elképzelés született. Egyesek a képzés és az ismeretterjesztés fontosságát hangsúlyozzák, mások inkább az idősbárát eszközök fejlesztésében látják a megoldás kulcsát. Egyre több az idősek célcsoportjára fókuszáló közösségi oldal: web oldalak, telefon- és internet-szolgáltatások, valamint képzési és eszköz-kínálatok. (Rab Árpád: A magyarországi idős korosztály információs írástudása és motivációi)

Több kutatás foglalkozik azzal, hogy internethasználat milyen hatással van az idős emberekre. Az American Journal of Geriatric Psychiatry kötetben közölt tanulmány szerint az internet használatának hatására az idős emberek agyi tevékenysége fokozódik, illetve a különböző kognitív funkciók javulását lehet tapasztalni. A longitudinális kutatás alanyai olyan 55 és 76 év közötti idős emberek voltak, akik napi rendszerességgel használták az internetet. A kutatás tapasztalatai szerint (kutatásvezető: Gary Small professzor) az internet napi használata lassítja a testi, lelki életkori regressziót, segít az új információk elsajátításában és csökkenti a depressziót.

A Zürichi Egyetem Gerontológiai Központja által 2008-ban végzett közvélemény kutatás eredményei részben megegyeznek az amerikai kutatás eredményeivel. A kutatásban több nyelvtérülten élő 65 év feletti emberek véleményét kérték ki az internethasználattal kapcsolatos elvárásokról, szükségleteikről illetve a használattal kapcsolatos kompetenciákról. A kutatás eredményeiből kiemelnénk egy pár érdekes adatot.

- az internetet nem használó 65 év feletti populáció többsége nő
- az életkor növekedésével csökken az internethasználók száma: a 80 és 84 év közöttiek 17%-a használ internetet, a 85 év felettek mindössze 8%-a
- az internethasználat nagy mértékben a felhasználók technikai képzettségétől és érdeklődésétől (a nem használók 71%-a a nem használás okaként a technikai „nehézségeket” jelöli meg)
- az internet nem használásában kisebb mértékben van szerepe a látás, hallás vagy memória zavaroknak (27% jelöli meg okként) illetve a finom-motoros mozgás zavarainak (15%-a jelöli meg okként)
- legtöbb idős ember az internet használatát kapcsolattartás céllal veszi igénybe

Az egyetlen lényeges eltérés az amerikai vizsgálattal szemben, hogy az internetet nem használók, úgy gondolják, hogy ez nem vezet a társadalmi kirekesztettségükhöz (a megkérdezettek mindössze 17% gondolja, hogy az internet használatának hiánya fokozza a társadalmi kirekesztettségüket)

A kutatás tapasztalatai alapján, a szerzők javaslatokat tesznek az idősek internethasználatának fokozására. Ezekből említenénk meg egy párat:

- szükségesnek tartják az internet használat alapjainak oktatását az idős emberek számára
- javasolják az internet díjak csökkentését, hogy az alacsonyabb szociális státuszú személyek számára is könnyen elérhető legyen az internet
- javasolják az idősek által használt szolgáltatások bővítését (például idősek számára hasznos portálok kialakítását)

(Hans Rudolf Schelling & Alexander Seifert: L'utilisation de l'internet par les personnes âgées, <http://marketing5.net/Hans-Rudolf-Schelling-Alexander-Seifert---L'utilisation-de-l-pdf-e4253.pdf>)

Magyarországon jelenleg a népesség 19% időskorú. Ezen belül az idős emberek több mint egynegyede egyedül él. Ezért is lenne nagyon fontos az idős embereknek az információs társadalomba való integrálása. Az idősek információs társadalomba történő integrációja csak az erre szakosodott szervezetek és a szakmai szolgáltatók összefogásával képzelhető el. Olyan összehangolt tevékenységre lenne szükség, amelyben együtt gondolkodnának és tevékenykednének a geriátriai intézetek, pszichológusok, civilszervezetek, szoftvergyártók és különböző internetszolgáltatók.

Magyarországon több programot dolgoztak ki erre a célra. A két legismertebb program a "Kattints rá Nagy!" és "Az idősek felkészítése az információs társadalom kihívására"

(Kolin Péter: Idősek az információs társadalomban)

Magyarországon végzett felmérések eredményei azt mutatják, hogy az 55 és 74 év közötti idős emberek 84% nem rendelkezik számítógépes ismeretekkel (az európai átlag 65%). A hazai szakemberek véleménye szerint az internet használatának hiánya a kognitív defícitén kívül, fokozza az idős emberek társadalmi kirekesztettségét is.

Az idősek várható nyeresége nyilvánvalónak tűnik:

- a kirekesztődés és elmagányosodás megszűnhet vagy jelentősen csökkenhet,
- előnyös lehetőségek nyílnak meg a szellemi és fizikai rehabilitáció terén,
- számos kényelmi szolgáltatás válik elérhetővé,
- csökken az információs kiszolgáltatottság, az egészségügyi ellátás, az életminőséget javító szolgáltatások, ügyintézés, stb. területén.

A probléma kezelésére olyan programokat dolgoztak ki, amelyek segítik a harmadik életkorban lévők az internetes ismeretek elsajátításában. A „Kattints rá Nagy!” program, Magyarországon körülbelül húsz helyszínen zajlik: Debrecen, Eger, Miskolc, Pécs. A résztvevők átlagéletkora, 63 év. A programokat 2008-tól a határon túli magyarok számára is kiterjesztették. Így a „Kattints rá Nagy!” programot, Csíkszeredában és Komáromban (Komarno) is megszervezték, és folyamatosan bővül a határon túli települések száma, ahol a programot megszervezik.

Annak ellenére, hogy számos program létezik az idősek részére internet használatának elsajátítására, sokszor azt lehet tapasztalni, hogy az idősek rendelkeznek számítógéppel, egyéb IKT eszközzel és internet elérhetőséggel, de ezek használathoz a környezetüktől kérnek segítséget.

A kutatás bemutatása

- problémafelvetés
- a kutatás célja
- az előkutatás bemutatása
- minta bemutatása
- hipotézisek
- adatgyűjtés módja
- adatok bemutatása
- összefüggések elemzése
- összegzés, következtetések

Problémafelvetés.

A hagyományos társadalmi egyenlőtlenségek és az új strukturáló tényezők, a digitális egyenlőtlenségek kapcsolatának két iránya van: egyrészt a hagyományos egyenlőtlenségek befolyásolják (magyarázzák) az információs eszközökhöz való hozzájutást, azaz a meglévő egyenlőtlenségekhez új egyenlőtlenségek kapcsolódnak, másrészt az új strukturáló tényezők felülírhatják, megváltoztathatják a meglévő egyenlőtlenségeket:

Az információhoz való hozzájutás, az infokommunikációs eszközök használata, befolyásolja (magyarázza) a társadalmi státuszt (Bognár-Galács, 2004). Fontos megjegyezni, hogy egy-egy szociológiai kutatásnál ezeket az irányokat el kell különíteni, de a valós társadalmi folyamatokban ezek a folyamatok dinamikusan hatnak egymásra. E folyamatoknak és kölcsönhatásoknak két kimenetele van: az új társadalmi formáció a pesszimista előrejelzések szerint növeli a meglévő egyenlőtlenségeket, és szűkíti a társadalmi esélyeket, az optimista előrejelzések szerint

viszont, csökkenti a meglévő társadalmi különbségeket, és esélyt teremt a leküzdésükre (Dessewffy-Galács, 2002).

A számítógép- és internethasználat elterjedésének felgyorsuló szakaszában a digitális megosztottság növekszik, és az információs társadalomba való bekapcsolódás szempontjából nem valósul meg az esélyegyenlőség. A használó és nem használó csoportok között szétnyílik az úgynevezett „digitális olló”. Ennek több összetevője van: a használó csoportokban, illetve társadalmi közegekben intenzívebbé, teljesebbé válik a használat, míg más társadalmi csoportokban a motiváció vagy a megfelelő készségek hiánya, esetleg kulturális gátlások miatt a használat lassan terjed, vagy meg sem kezdődik.

Véleményünk szerint nem elhanyagolható az internet szerepe a mai társadalmakban, kiváltképpen a magyar társadalomban, és elfogadhatónak találjuk azt az állítást, hogy az internet, előnyt jelent, a használók számára. 2002 végén, a felnőtt magyar lakosság, 17 százaléka, internethasználó, míg az Európai Unió tagállamaiban átlagosan a lakosság több mint fele (51%) használja az internetet.

A „digitális írástudás” korunk egyik kiemelkedő kulturális tényezője. Az IKT technológiák használata alapvető elvárás nem csak a fiatalabb generációk, hanem az idősebbek felé is. A munka világa mellett a közélet, a hivatalos ügyek intézése, az érdekképviselés is megkívánja az ilyen jellegű kompetenciákat. Nem elegendő a technikai ellátottság, hanem a lehetőségek minél hatékonyabb kihasználása jelenti az igazi előnyt. A szakirodalomban egyre gyakrabban találkozunk a témával kapcsolatos kifejezésekkel. „Digitális szakadék”, „kulturális szegénység” – ezek az egyenlőtlenségek, társadalomban elszenvedett hátrányok újabb dimenzióira utalnak. A hozzáférés bővülése - egyre olcsóbbá válnak az eszközök, szolgáltatások, egyre több tartalommal párosulva – az oktatásban tapasztalható „Green effektushoz” hasonló folyamatokat generál. Azaz az „utolsó belépő törvényének” megfelelően a digitális kompetenciák megszerzése már nem előny, hanem feltétel a jobb állások, életlehetőségek eléréséhez. Az ebből kimaradók, a „kulturális szegények” (Csepeli – Prazsák, 2009) az egyébként is meglévő, anyagi, kulturális hátrányukat növelik. Az oktatással szemben támasztott elvárások egyike ezeknek a deficiteknek a kompenzálása. Ahhoz, hogy az említett hátrányokat csökkenteni tudjuk, ismernünk kell az összetevőit, és mértékét. Fel kell térképeznünk azokat a szocio-ökonómiai sajátosságokat, melyek összekapcsolódnak az IKT kompetenciák hiányával.

Az infokommunikációs eszközök térhódításával felmerül az a kérdés, hogy a hagyományos társadalmi egyenlőtlenségekhez ez a jelenség hozzájárul-e, és ha igen, akkor milyen formában. Vagy konzerválja az eredetileg kialakult egyenlőtlenségeket. Új egyenlőtlenségek mutathatóak ki, vagy ezek alkalmasak arra, hogy megváltoztassák a meglévőket. Az információhoz való hozzájutást ugyanis, (Bognár-Galács, 2004). szerint, az infokommunikációs eszközök használata befolyásolja, ily módon a társadalmi státust is.

Az információs társadalommal foglalkozó teóriákat ennek megfelelően két nagy csoportba lehet osztani: liberális, technofil koncepciók mentén szerveződő, és a negatív hatást tulajdonító technofób elvek mentén szerveződő álláspontokra.

Az előbbi esélyt lát az egyenlőtlenség kiküszöbölésére, míg a másik kevésbé.

Hasonlóan vélekedik Dessewffy-Galács (2002) hogy a társadalmi esélyek szűkülnek, a meglévő egyenlőtlenségek nőnek, az új társadalmi formációban, de az optimista felfogás szerint, képes csökkenteni a meglévő társadalmi különbségeket, esélyt teremt a leküzdésére.

Abban egyetértés van, hogy nem elhanyagolható az IKT eszközök, de leginkább az internet szerepe a mai társadalomban.

2002 végén a felnőtt magyar lakosság 17 százaléka internethasználó, az EU-ban ez a szám 51 %, azaz a lakosság több mint fele.

Az is konstatálható, hogy a megosztottság növekszik, használók és nem használók külön válnak, bizonyos csoportokban intenzív a használat, másokban nem terjedt el. Ennek oka többféle lehet, motiváció hiánya, kulturális deficit, vagy bizonyos adekvát készségek hiánya játszhat szerepet.

A teljes kutatás célja:

A kutatás általános célja, az internet és az IKT eszközök mezejében – a digitális térbe – a tőke-konverzációs folyamatok vizsgálata.

A kutatás célja továbbá megvizsgálni, hogy bizonyos meghatározott társadalmi csoportok tagjai mennyire hasznosan használják az internetet (hasznos használati index).

Vizsgáljuk, hogy különböző társadalmi csoportoknál hogyan jelenik meg, és milyen sajátosságai vannak a közösségi hálózat felhasználásának. (tudatossága / hasznossága.)

Cél kutatni a különböző társadalmi csoportok IKT eszközhasználati szokásait. Megvizsgáljuk, hogy a számítógéppel, mint az internetezés alapvető eszközével való rendelkezés a kulturális vagy inkább az anyagi tőke által meghatározott-e. A következő info-kommunikációs eszközöket vizsgáljuk a kutatásban:

- személyi számítógép használata
- internet használata
- elektronikus levelezés használata
- közösségi
- on-line vásárlás
- mobiltelefon használata

Vizsgáljuk a különböző életkorúak, és különböző végzettségűek IKT eszközök használatával kapcsolatos attitűdjeit, az internethasználattal kapcsolatos bizalmat és az internet hasznosságára vonatkozó vélekedéseiket.

A kutatás célja továbbá megvizsgálni, hogy bizonyos meghatározott társadalmi csoportok tagjai mennyire hasznosan használják az internetet (hasznos használati index).

Vizsgáljuk, hogy különböző társadalmi csoportoknál hogyan jelenik meg, és milyen sajátosságai vannak a közösségi hálózat felhasználásának tudatossága / hasznossága.

Cél kutatni a különböző társadalmi csoportok IKT eszközhasználati szokásait.

Megvizsgáljuk, hogy a számítógéppel, mint az internetezés alapvető eszközével való rendelkezés, a kulturális vagy inkább az anyagi tőke által meghatározott-e.

A következő info-kommunikációs eszközöket vizsgáljuk a kutatásban:

- személyi számítógép használata
- internet használata
- elektronikus levelezés használata
- közösségi
- on-line vásárlás
- mobiltelefon használata

Vizsgálat tárgyává tesszük, hogy a számítógéppel, mint az internetezés alapvető eszközével való rendelkezés kulturális, vagy inkább anyagi tőke által meghatározott-e.

A következő info-kommunikációs eszközöket vizsgáljuk a kutatásban:

- személyi számítógép használata
- internet használata
- elektronikus levelezés használata
- közösségi hálózatok jellemzőinek feltárása
- on-line vásárlás
- mobiltelefon használata

Ezeket lehetne csoportosítani. pl.: eszközök megléte, felhasználás jellege.

Magyarországon a fiatal korosztály 80%-a használja az internetet egy piackutató cég felmérése szerint (Kurucz 2007). Ez a magas arány szinte kötelezően irányítja fokozott figyelmünket erre a közegre, mivel a fiatalok – így a főiskolánk hallgatói is- jelentős része használója, alakítója az internet világának.

Az interneten nagyon sok információ nagyon gyorsan elérhető. E miatt, már az idősebb generáció is szívesen használja, a fiataloknak pedig természetes közegük a cyber tér. Azonban mi magunk is sok olyan projektet ismerünk, amelynek a végterméke egy információs honlap, amelynek látogatottsága végül nagyon gyér. Az internetes mentálhigiénés szolgáltatás az intézményünkben sem éri el azt a szintet, amit vártunk, vagy akár azt, amit a hallgatók korábban igényként jeleztek.

A generációk közötti eltérések képet adnak arról, hogy igény jelentkezik valamilyen körülhatárolásra, mivel ma egy olyan generációról van szó, mely a technológiai fejlődések követ-

keztében teljesen más körülmények között nő fel, mint az azt megelőző. Ezek a sajátosságok a gyorsaság, azonnaliság, az online létezés és annak következményei, az interaktív média használata, és a véleménynyilvánítás lehetőségének szabadsága. Várkonyi (2008) szerint az új generáció már más intelligenciaszerkezettel rendelkezik, míg a könyvolvasás a lineáris információ-szerkezetet kívánja meg, az új információs technológia inkább a gyorsaságot és rugalmasságot az információ-felvételben. Szükséges lenne megismerni, hogy hogyan lehet olyan internetes felületet létrehozni, amelyre rátalálnak, ott maradnak, és szívesen igénybe is veszik az ott online megjelenő információkat.

Az internet segíti azt, hogy mindenki legalább közel egyenlő eséllyel jusson információkhoz. A közösségi portálok is ezt a folyamatot támogatják azzal, hogy lehetőséget teremtenek információk hasznosítására. Például oly módon, hogy kapcsolati hálóban rejlő erőforrásokat kamatoztatnak, vagy tudatosan használják a közösségi portálok adta megosztó felületeket. Ilyen sikeres alkalmazásra számos jó példát találhatunk akár saját ismeretségi körünkben is. „Az információk – elsősorban a tudományos és szakmai információk – egyre fontosabb alkotóelemei a társadalmi és gazdasági haladásnak. Használatukat és hasznosításukat különböző tényezők befolyásolhatják, nehezíthetik vagy segíthetik elő” (Balázs 1993:5).

Egy közösségi oldal arculatát, sőt a kínált szolgáltatásait is döntően az oldal tematikája és célcsoportja határozza meg. A különböző célcsoportok felé nyújtható szolgáltatások, (életvezetés, pályaválasztás, pályamódosítás, életciklushoz kapcsolódó döntések, információk) tanácsadások segíthetnek olyan társadalmi célok megvalósítását, mint a munkaerőpiacra való bekapcsolódás, visszatérés, nők munkába állása, családi élet fontossága stb. Illetve az internetes szolgáltatások segíthetnek, kiegészíthetnek, vagy megelőzhetnék állami szolgáltatók (munkaügyi központok, tanácsadó szolgáltatások, képzőintézmények stb.) programjainak igénybevételét.

A kutatási téma a fent leírt illeszkedési pontok mentén elsősorban az információs társadalom hatásvizsgálataként értelmezhető, mivel a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében, társadalmi konfliktusok kezelésében és internet alapú szociális kapcsolatok IKT használat mentén kialakult sajátosságokat vizsgálja, és ezek összefüggését elemzi.

Ha megismerjük, a böngészési szokásokat, illetve azt, hogy a társadalom, különböző csoportjai mikor érzik biztonságosnak, és felhasználóbarátnak a szolgáltatást, akkor különböző célcsoportok számára azok igényeinek megfelelően lehet kialakítani a felhasználói felületet, és digitális tartalmakat.

Cél még megismerni, hogy a társadalmunk különböző csoportjai (életkor, nem, munkapozíció stb.) hogyan, és milyen „hívó jelek” alapján böngésznek az interneten, hogyan keresnek információt, mikor érzik biztonságosnak, és megbízhatónak az információt, és milyen formában szükséges a szolgáltatást számukra biztosítani, ahhoz, hogy a megbízhatóságot, és hasznosság-érzést növeljük.

2013. április-május időszakban, a Pew Research 2252 felnőttel végzett kutatása szerint, Amerikában az emberek 15% nem használt internetet, 9% pedig csak segítséggel használta az internetet. A fent említett kutatás azt is vizsgálja, hogy ez a 15% milyen okokból nem használ internetet. A megkérdezettek 21%-át nem érdekli az internet, 13%-nak nincs számítógépe otthon, 10% úgy találja, hogy túl bonyolult és frusztráló az internet használata, 8% úgy gondolja, hogy túl nehéz a használata, és szintén 8% túl öregnek tartja magát, ahhoz, hogy új dolgokat tanuljon meg. Összességében elmondható, hogy az amerikaiak többsége inkább kognitív és technikai okok miatt nem használ internetet. A nem használók mindössze 8% fejezte ki az igényét, hogy a közeljövőben megtanulja az internet használatát, és 92% t továbbá sem érdekli az internet használata. (www.hotnews.ro/stiri-opinii-15590775-nu-prea-cred-fin -2014. 06.15.)

Közel hasonló eredmények születtek egy 2006-ban végzett magyarországi kutatásban is, ahol szintén a kognitív és technikai okok jelentek meg nagyobb arányban. A megkérdezettek 46,5% a „nincs szükségem rá”, 30,5% pedig a „nem érdekel” okot jelölte meg, és mindössze 17,7% jelölte meg okként, hogy „túl drága”.

A magyarországi kutatásokból az is kiderül, hogy 2002-ben még a szociális és anyagi okok voltak jellemzők az internet nem használatában, addig a 2006 kutatásban már a kognitív, és technikai okok voltak túlsúlyban: kognitív 70%, materiális 30%. (Kollányi Bence: Miért nem használ internetet? A World Internet Project 2006-os felmérésének eredményei – 2014.06.20.)

Kutatásokban az is megfigyelhető, hogy a kognitív szemponton belül, milyen tényező elsődleges: a motiváció hiánya (nem érdekel, nem hasznos) a nem tudás hiánya (nem tudja használni) vagy félelmek, negatív attitűdök (idegenkedek, félek használni és félek, hogy kiszolgáltatom személyes adataimat). A 2002-s kutatásban erre nem kérdeztek rá. 2004-ben a megkérdezettek 63,7% a motiváció hiányát jelölte meg, 13,2% a tudás hiányát és 2,4% a különböző félelmeket. (20,7% egyéb okok). A 2006. kutatásban: motiváció hiánya: 65,7%, 16,9% a tudás hiánya és 3,9% a különböző félelmek. (13,5% egyéb okok) %. (Kollányi Bence: Miért nem használ internetet? A World Internet Project 2006-os felméréseinek eredményei – 2014.06.20.)

A mi kutatásunkban nem kérdeztünk rá arra, hogy a nem használók a későbbiekben szándékoznak internetet használni, vagy sem.

A magyarországi és az említett amerikai vizsgálat adatai hasonló tendenciát mutatnak.

A 2006-os magyarországi vizsgálatban, arra a kérdésre, hogy ennyire valószínű, hogy egy év múlva internetet használ a következő válaszok születtek:

- nagyon valószínű: 1,4%
- valószínű: 6,4%
- nem valószínű: 89,8%
- nem tudja: 2,4%

Érdekes az életkor szerinti megoszlása azoknak a nem használóknak, akik a jövőben sem akarják használni az internetet. Elmondható, hogy az életkor növekedésével, nő azoknak a száma, akik a jövőben sem akarják használni az internetet. Így például az 50-59-es korosztály az országos reprezentatív átlag közel tízszerese, míg a 60 feletti korosztály, az országos reprezentatív minta átlagának a hatvanszorosa.

Mintaválasztás:

Az IKT eszközök használata kapcsán az alábbi változó-csoportokat vesszük figyelembe:

- iskolai végzettség,
- jövedelemi viszonyok,
- életkor,
- szakképzettség,
- nem,
- etnikai hovatartozás,
- vallás,
- foglalkozási status, valamint hogy
- faluban vagy városban él az adatközlő.

A mintavételnél biztosítottuk, hogy valamennyi változóba tartozók bekerüljenek a mintába.

A kutatás menete, mérőeszköze

A kutatás során, mérőeszközként offline kérdőíveket szerkesztettünk (ld. melléklet) azért, hogy azon társadalmi csoportok tagjai is elérhetőkké váljanak, akik nem használják az internetet. A társadalmi egyenlőtlenségek kérdését vizsgálva, fontosnak tartottuk, hogy az internetet nem használóktól (idősek, alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, stb.) is adatokhoz jussunk.

A kutatásunkban használt kérdőív szocio-demográfiai blokkja azonos a projekt másik két pillérében/munkacsoportjában alkalmazott kérdőívekben szereplő blokkal. Ezáltal megvalósítható a három pillér eredményeinek összehasonlítása.

A lekérdezést 2013-ban végeztük, mely során kérdezőbiztosok segítségével 500 válaszadót értünk el. Kérdőívünket a próbalekérdezés eredményei alapján pontosítottuk, a kitöltők számára nehezen értelmezhető kérdéseket átfogalmaztuk, módosítottuk.

Az adatfeldolgozás SPSS program segítségével történt.

A kérdőív bemutatása:

A végleges kérdőív 18 kérdéskört és a csoportosítások után 91 változót tartalmazott.

A kérdőív elején a szocio-demográfiai mutatókra kérdeztünk rá (társadalmi nem, életkor, lakóhely típusa, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás, foglalkozási terület, családi állapot, etnikai hovatartozás, vallási csoportozás, családjában egy főre jutó jövedelem).

Mérési szintekre bontva, nominálisként tekintettünk a nemre, gazdasági aktivitásra, foglalkozási területre, családi állapotra, és etnikai valamint vallási hovatartozásra vonatkozó kérdésekre; ordinális változókként kezeltük a lakóhely típusát, iskolai végzettséget; skálaként kezeltük az életkort és az egy főre jutó jövedelmet.

Dichotóm változóként jelent meg kérdőívünkben az internethasználat, melynek attribútumait további kérdésekkel differenciáltuk.

Az internetet nem használók esetében, ötfokú skálán értékelték a válaszadók kilenc általunk megjelölt okot (ld. kérdőív melléklet 13. kérdés).

Az internetet használókra vonatkozóan megkérdeztük, hogy milyen életkorban kezdte használni az internetet, illetve milyen infó-kommunikációs eszközöket használ.

A 36 itemet tartalmazó, internettel kapcsolatos attitűdöket vizsgáló kérdésünk szintén az internethasználókra vonatkozik (ld. kérdőív melléklet 16. kérdés). Ennél a kérdésnél internetre vonatkozó állításokat fogalmaztunk meg, melyeket egy ötfokú Likert típusú skálán kellett a válaszadóknak jelölniük aszerint, hogy mennyire tartják ezeket önmagukra jellemzőknek (1= egyáltalán nem jellemző 5=nagyon jellemző).

Minden válaszadóra vonatkozik a két utolsó kérdés, melyekben az étellel való elégedettség és a világ biztonságosságára vonatkozó vélemény változókat vizsgáljuk öt, illetve hat attribútum mentén (ld. kérdőív melléklet 17., 18. kérdések).

Az elemzésben megjelennek, a projekt használati szokásokat vizsgáló munkacsoportja által használt kérdőív három kérdéséből nyert adatok másodelemzése is.

Próbakérdezés

Minden mérőeszköz, elkészítésénél és alkalmazásánál törekedni kell az esetleges szubjektivitásból adódó torzulások kiküszöbölésére. Bármilyen pontosan is tervezi meg a kutató az adatgyűjtés eszközeit pl. kérdőívet, attitűdskálát, mindig fennáll a hiba lehetősége. A legbiztosabb védelem a hibák ellen a kérdőív teljes vagy esetleg részleges próbakérdezése. Ezen kívül számtalan más eszköze is van a hibák kiküszöbölésének. Például: névtelenség, ellenőrző kérdések, más objektív adatokkal való összevetés, stb. Éppen ezért célszerű a kérdőíveket szakemberek együttműködésével megszerkeszteni, és az elkészített kérdőíveket kipróbálni – gyakran többször is- mielőtt alkalmaznánk. Ezeknek a módszertani elveknek a figyelembevételével készítettük el team-munkában a kutatási kérdőívünk próba-változatát. A kérdőív elkészítése után próbavizsgálatot (elővizsgálatot) végeztünk. A minél biztonságosabb mérőeszköz elkészítés érdekében az egész mérőeszköz lekérdezését (teljes lekérdezés) választottuk. Elővizsgálatunk célja a kérdőív alkalmazhatóságának felmérése volt. Az elővizsgálatban olyan személyek vettek részt, akik a későbbi fővizsgálat mintájában nem szerepeltek. Összesen negyven személy vett részt a próbakérdezésen. A minta megfelelően reprezentálta a kutatás mintáját (demográfiai adatok, életkori és nemi jellemzők, foglalkozás, stb.). Viszont, törekedtünk arra, hogy a téma szempontjából „szélsőségesnek” nevezhető esetek is lekérdezésre kerüljenek. Ezzel teszteltük, hogy a mérőeszköz egyaránt alkalmas a digitális eszközöktől távolmaradók és a folyamatos felhasználók feltérképezésére is. A próbakérdezést kérdezőbiztosok végezték el. A kérdőív kitöltése alkalmával a vizsgálati személyeknek lehetőségük volt kérdéseket feltenni egyes kérdésekkel kapcsolatban, illetve lehetőségük volt jelezni, ha valamelyik kérdés nem egyértelmű számukra. A kérdőívek kitöltése után statisztikai eljárásokkal főleg eloszlások vizsgálatával - és tartalomelemzéssel vizsgáltuk meg a mérőeszköz alkalmazhatóságát. Az elemzés során a következő kérdésekre kerestük a választ:

1. Melyek azok a kérdések, amelyeket a vizsgálati személyek nem értenek pontosan, vagy többféleképpen értelmeznek.

2. Melyek azok a kérdések, amelyek szórása nem megfelelő – nem mutatnak szórást (például majdnem minden vizsgálati személy, hasonló jelölést adott)

3. Melyek azok a kérdések, amelyeknél a hiányosak vagy nem pontosak a válaszkategóriák

4. Melyek azok a kérdések, amelyek nagy „fedést” mutatnak egymással

5. A kérdőív terjedelme megfelelő, vagy túlzottan igénybe veszi a kitöltő személyt, a figyelme lankad, és ezáltal torzul a kitöltés hitelessége

Az elővizsgálat elvégzése után a kutató csoport tagjai megbeszéltek az elővizsgálat tapasztalatait, és elvégezték a megfelelő korrekciókat. Azokat a kérdéseket, amelyek nem mutatnak megfelelő szórást, kihagytuk a végleges kérdőívből. Hiányos vagy nem releváns kategóriákat találtunk a 14. 16. 18. 20. és 21. kérdéseknél. Ezeknél a kérdéseknél, korrigáltuk, illetve kiegészítettük az irreleváns és hiányos kategóriákat. A 16. kérdés 7. pontja több kérdés pontjával mutatott egybeesést. Ezeket az egybeeséseket korrigáltuk (megszüntettük).

Ezen kívül más jellegű módosításokat/pontosításokat is alkalmaztunk. Például az iskolai és munkahelyi Internet használatára vonatkozó kérdések (17. kérdés) a GYES-en lévők számára nem válaszolhatók meg adekvátan, hiszen használták, és használni fogják de, most nem használják. Hasonló a helyzet azokkal, akik iskolába jártak, jelenleg nem iskolások.

A korrekciók elvégzése után, a kutatócsoport minden tagja átnézte a kérdőívet, és végül alkalmazásra megfelelőnek találtuk.

A téma fontossága ellenére, nagyobb volumenű tudományos kutatások csak 2000-2001 körül kezdődtek el. Európai premiernek számított 2000 és 2002 között, a franciaországi Poitiers Egyetem munkatársai által folytatott kutatás („Cent fenetres sur Internet”), amely az internet-használat sok szempontú elemzését végezte el. A kutatás részletes eredményei Jean-Francois Rouet írja le a „Cent fenetres sur Internet” (Száz ablak az Interneten) című munkájában.

Hipotézisek:

- Az internettel kapcsolatos attitűdökben az érzelmi komponens kimutathatóan erősebb, mint a kognitív.
- Az idősebb generáció (50 év fölöttiek) tagjai kevésbé érzi biztonságosnak az internet-használatot, mint a fiatal (14-35) korosztály képviselői.
- Feltételezzük, hogy a társadalom különböző csoportjai, más-más felületet, szolgáltatási formát preferálnak. (pl. fiatalok inkább közösségi oldalakon tájékozódnak és magas színvonalú játékokon keresztül szereznek inkább információt.)
- Feltesszük, hogy magasabb társadalmi státusú csoportok képviselői jobban bíznak az internetes szolgáltatásokban, mint a hátrányos helyzetű (alacsony státusú) csoportok képviselői.

Adatok bemutatása:

Az adatok elemzésénél a következő logikát követjük. Először bemutatjuk az általános adatokat, kitérünk a nem használók néhány jellemzőjére, illetve minden kérdésre vonatkozó általános kitekintést tesszük meg. Utána az adatok részletesebb elemzése következik, kérdésenként, és a keresztábrák bemutatását is itt tesszük meg. Végül az összefüggéseket tárjuk fel, összegezve az egész kutatásra vonatkozóan, és a hipotézisek szempontjából.

Általános adatok elemzése

A 2011-es népszámlálás adatai alapján országos átlagban ezer férfira 1106 nő jutott, ez a nők-férfiak százalékos arányát tekintve 53 – 47 százaléknak felel meg. Mintánkban ez az arány a korösszetétel eltolódása és a regionális sajátosságok miatt 59 – 41 %.

Mintánkban összesen 500 főt, ebből 291 nőt (59 %) és 202 férfit (41 %) kérdeztünk meg IKT használati szokásaikról. 1,4 százalék volt a hiányzó, vagy értelmezhetetlen válaszok aránya.

A válaszadók neme

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nő	291	58,2	59,0	59,0
	Férfi	202	40,4	41,0	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

A mintában szereplő válaszadók nem szerinti gyakorisága és aránya:

A nem és az internethasználat változóit együtt vizsgálva megfigyelhető, hogy a férfiak esetében közel 3 százalékkal magasabb az internethasználók aránya.

A válaszadó neme * Használja-e az Internetet?

			Használja-e az Internetet?		Total
			Igen	Nem	
A válaszadó neme	Nő	Gyakoriság	239	50	289
		Százalékos megoszlás	82,7%	17,3%	100,0%
	Férfi	Gyakoriság	173	29	202
		Százalékos megoszlás	85,6%	14,4%	100,0%
Összesen	Gyakoriság	412	79	491	
	Százalékos megoszlás	83,9%	16,1%	100,0%	

A nem és az internethasználat összefüggései:

Az életkor meghatározásánál az adatokat metrikusan vettük fel, vagyis a válaszadókat arra kértük, hogy születési évüket tüntessék fel, így többféle lehetőségünk volt az életkor szerinti csoportosításra.

A minta életkor szerinti összetételét az alábbi táblázatok mutatják.

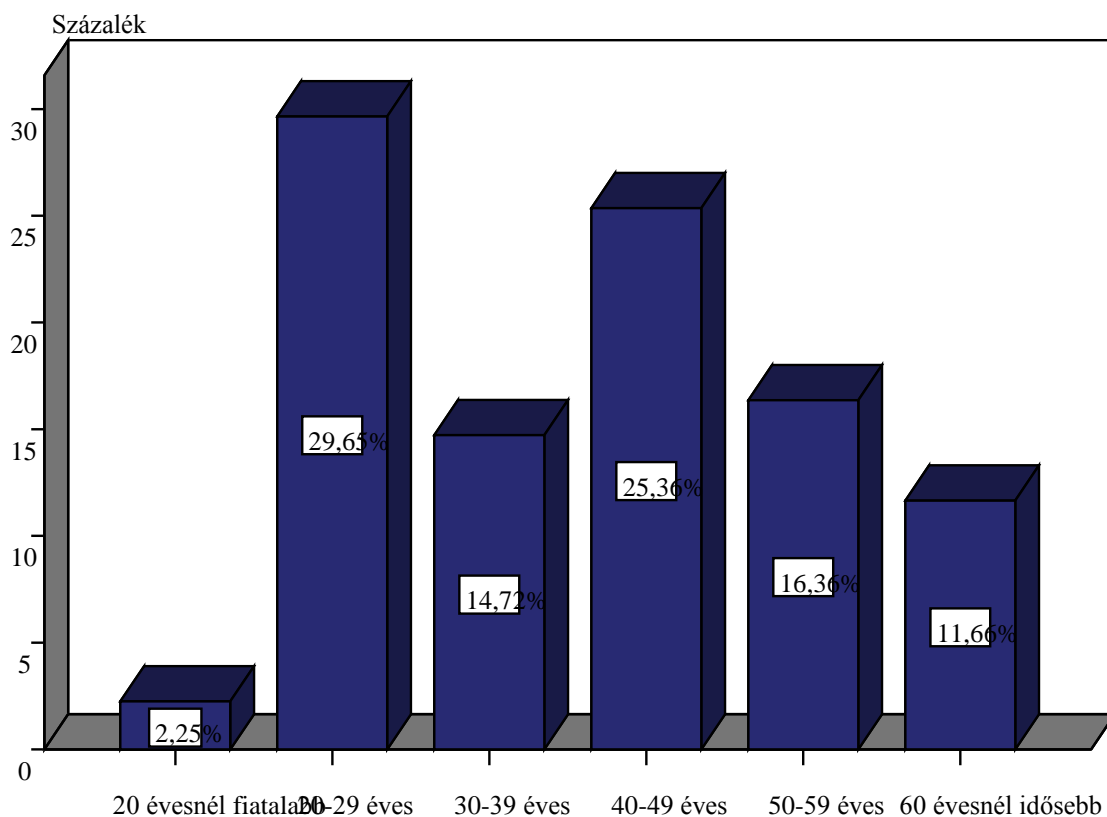
N	Valid	489
	Missing	11
Mean		1973,1452
Median		1972,0000
Mode		1990,00
Std. Deviation		15,40496
Minimum		1926,00
Maximum		2001,00

A mintában szereplő válaszadók életkorának összesítése

Látható, hogy legfiatalabb válaszadónk 2001-ben született, míg a legidősebb 1926-ban, vagyis 87 éves. Válaszadóink átlagban 40 évesek, a számtani közepe a mintánknak 1972-ben született, míg a leggyakrabban előforduló születési év a mintában az 1990-es év.

Az elemzés során az alábbi kategóriákat választottuk az életkori csoportokba való besoroláshoz.

Életkori csoportok

A mintában szereplő válaszadók életkorának összesítése

Életkori csoportok

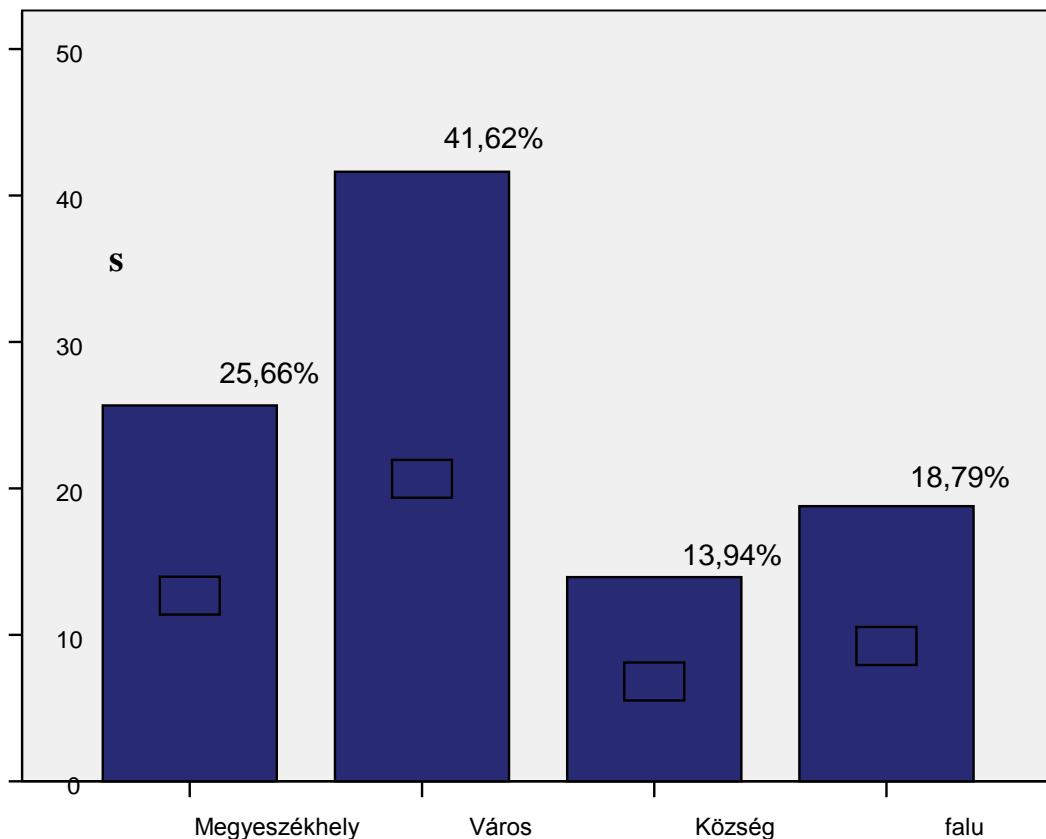
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	20 évesnél fiatalabb	11	2,2	2,2	2,2
	20-29 éves	145	29,0	29,7	31,9
	30-39 éves	72	14,4	14,7	46,6
	40-49 éves	124	24,8	25,4	72,0
	50-59 éves	80	16,0	16,4	88,3
	60 évesnél idősebb	57	11,4	11,7	100,0
	Total	489	97,8	100,0	
Missing	System	11	2,2		
Total		500	100,0		

Életkori csoportok gyakorisága és aránya a mintában:

A táblázatból látszik, hogy közel 30 százaléka a válaszadóknak a 20-29 éves korosztályból került ki, 25 százaléka a mintának pedig, 40-49 éves. A többi életkori csoport mintában megjelenő aránya 12-16 százalék között változik, kivéve a 20 évesnél fiatalabbak, akik elenyésző arányban vannak jelen válaszadóink között.

Az életvitelszerű lakhely esetében négy csoportba sorolhatták magukat a válaszadók. A fővárost szándékosan kihagytuk a lehetőségek közül, mivel az Észak-magyarországi régióból gyűjtöttünk adatokat.

Életvitelszerű lakóhely

A válaszadók lakóhely szerinti eloszlása a mintában

Mintánkban 127 fő (25,7 százalék) jelölt meg megyeszékhelyet lakóhelyként, városban 206 fő (41,6 százalék) él, községet jelölt meg 69 fő (13,9 százalék), míg falut 93 fő (18,8 százalék).

Az eloszlásból látható, hogy a korpuszunkban a legtöbben városiak ezt követik a megyeszékhelyen lakók, majd a faluban és a községben élők.

Az iskolai végzettségre vonatkozóan tizenegy attribútumot jelöltünk meg a kérdőívben. Az alábbi táblázatban látható, hogy a kérdőívben szereplő válaszlehetőségeket milyen számban és arányban jelölték a válaszadók. Mivel egyes válaszlehetőségek esetében alacsony elemszám volt jellemző (pl. 8 általános alatti = 6 fő; 10 évfolyam + szakma = 7 fő), az elemzésben ezeket az adatokat csoportosítottuk.

Legmagasabb iskolai végzettsége

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 8 általános alatti	6	1,2	1,2	1,2
8 általános iskolai végzettség	28	5,6	5,7	6,9
10 évfolyam + szakma	7	1,4	1,4	8,3

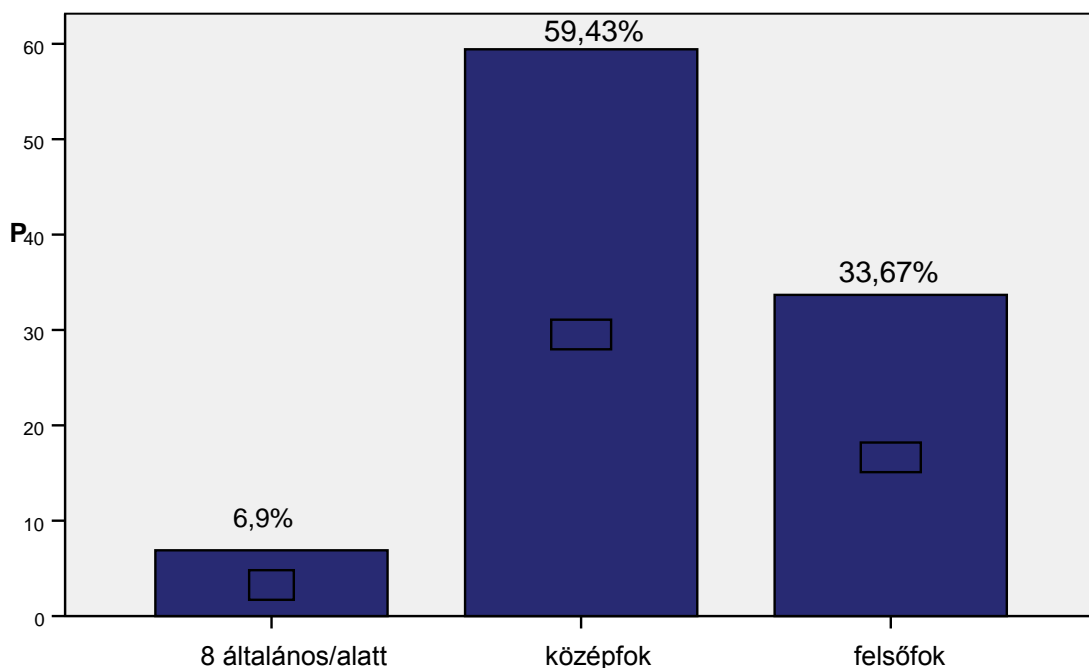
Szakiskola/szaktanulmánykészítő	86	17,2	17,4	25,7
Érettségi	98	19,6	19,8	45,5
Érettségi + szakma	102	20,4	20,6	66,2
Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	37	7,4	7,5	73,7
Főiskola (BA, BsC)	84	16,8	17,0	90,7
Egyetem (MA, MsC)	37	7,4	7,5	98,2
Doktori (PhD, DLA)	8	1,6	1,6	99,8
Egyéb	1	,2	,2	100,0
Total	494	98,8	100,0	
Missing System	6	1,2		
Total	500	100,0		

A mintában szereplő válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége

A táblázatból láthatjuk, hogy a legtöbben az érettségi és szakma válaszlehetőséget jelölték meg, (N=102), hasonló arányban az érettségizettek szerepelnek (N=98), a legkevesebb a 8 általános alatti (N=6), a 10 évfolyam és szakma (N=7), valamint a doktori (N=8).

Az iskolai végzettséget az elemzések során összevontuk három csoportba. Alacsony iskolai végzettségi csoportba soroltuk a 8 általános alatti és a 8 általános iskolai végzettségeket; a középfokú iskolai végzettség kategóriába soroltuk a 10 évfolyam és szakma, szakiskola/ szaktanulmánykészítő, érettségi, szakma és érettségi, valamint a felsőfokú szakképzettség attribútumokat választókat. A felsőfokú végzettségi csoportba soroltuk a főiskolai, egyetemi és doktori végzettségi szinteket.

Iskolai végzettség csoportok

Iskolai végzettség szerinti csoportok a mintában:

A fenti ábrán láthatjuk, hogy a középfokú csoportba tartozik a vizsgálati korpusz közel 60 százaléka, ezt követi 33, 67 százalékban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, végül alacsony iskolai végzettséggel a minta 6,9 százaléka rendelkezik.

A gazdasági aktivitást kilenc attribútummal vizsgáltuk. A lenti táblázat a gazdasági aktivitás szerinti gyakoriságot és eloszlást mutatja.

Gazdasági aktivitása

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alkalmazott	227	45,4	52,5	52,5
	Vállalkozó	24	4,8	5,6	58,1
	Alkalmi munkás	9	1,8	2,1	60,2
	Nyugdíj mellett dolgozik	3	,6	,7	60,9
	Gyesen, vagy gyeden van	16	3,2	3,7	64,6
	Munkanélküli	11	2,2	2,5	67,1
	Nyugdíjas	46	9,2	10,6	77,8
	Eltartott	1	,2	,2	78,0
	Tanuló/hallgató	95	19,0	22,0	100,0
	Total	432	86,4	100,0	
Missing	System	68	13,6		
Total		500	100,0		

A minta, gazdasági aktivitás szerinti eloszlása.

Ennél a kérdésnél a hiányzó adatok aránya számottevő (13,6 százalék). A válaszolók közötti eloszlás esetében megfigyelhető, hogy a minta több mint fele (52,5 százaléka) alkalmazott, ezt követi 22 százalékkal a tanulók/hallgatók csoportja, majd 10,6 százalékkal a nyugdíjasok. A további attribútumoknál megfigyelhető alacsony elemszám szükségessé tette az „aktív”, „inaktív” és a „tanuló” kategóriák megalkotását.

Melyik foglalkoztatási területen, szakmacsoportban foglalkoztatott

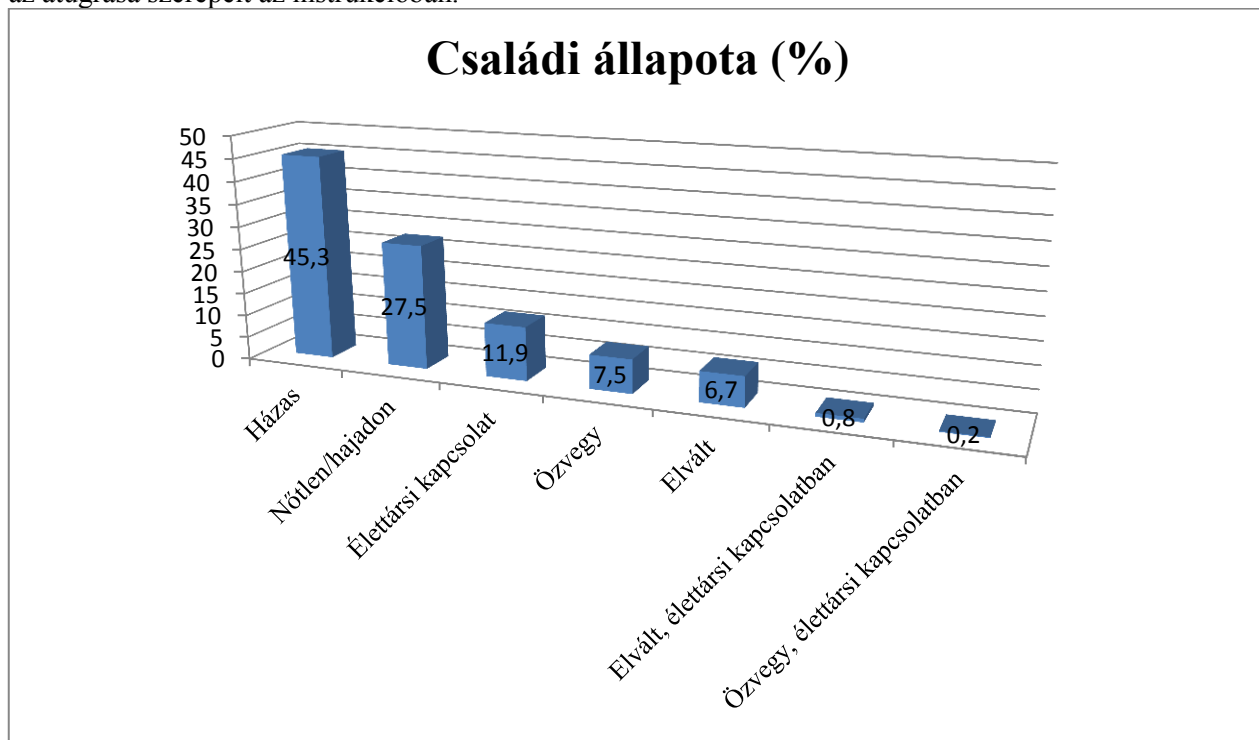
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Egészségügyi	23	4,6	5,8	5,8
	Szociális	102	20,4	25,6	31,4
	Oktatási	30	6,0	7,5	38,9
	Egyéb szolgáltatások	52	10,4	13,1	52,0
	Gépészet	26	5,2	6,5	58,5
	Elektronika	13	2,6	3,3	61,8
	Informatika	5	1,0	1,3	63,1
	Vegyipar	8	1,6	2,0	65,1
	Építészet	14	2,8	3,5	68,6
	Könnyűipar	8	1,6	2,0	70,6
	Faipar	6	1,2	1,5	72,1
	Nyomdaipar	1	,2	,3	72,4
	Közlekedés, építészet, technika	5	1,0	1,3	73,6
	Környezetvédelem, vízgazdálkodás	5	1,0	1,3	74,9
	Közgazdaság	7	1,4	1,8	76,6
	Ügyvitel	13	2,6	3,3	79,9

Kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció	45	9,0	11,3	91,2
Vendéglátás, idegenforgalom	6	1,2	1,5	92,7
Közlekedés-üzemvitel	4	,8	1,0	93,7
Mezőgazdaság	15	3,0	3,8	97,5
Élelmiszeripar	10	2,0	2,5	100,0
Total	398	79,6	100,0	
Missing System	102	20,4		
Total	500	100,0		

A minta szakmacsoportok szerinti megoszlása

A szakmacsoportokat a jelenleg érvényes országos képzési jegyzék alapján határoztuk meg, ezek négy szakterületre bonthatók, műszaki, agrár, humán és gazdasági-szolgáltatási.

A fenti táblázatból kiemelnénk, hogy a mintánkban szereplő válaszadók jelentős része (25,6 százalék) a szociális szakmacsoport, valamint az egyéb szolgáltatások (13,1 százalék) és a kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció (11,3 százalék) területén tevékenykedik. A hiányzó válaszok nagyrészt a tanulók/hallgatók csoportját fedik, akik számára ennek a kérdésnek az átugrása szerepelt az instrukcióban.

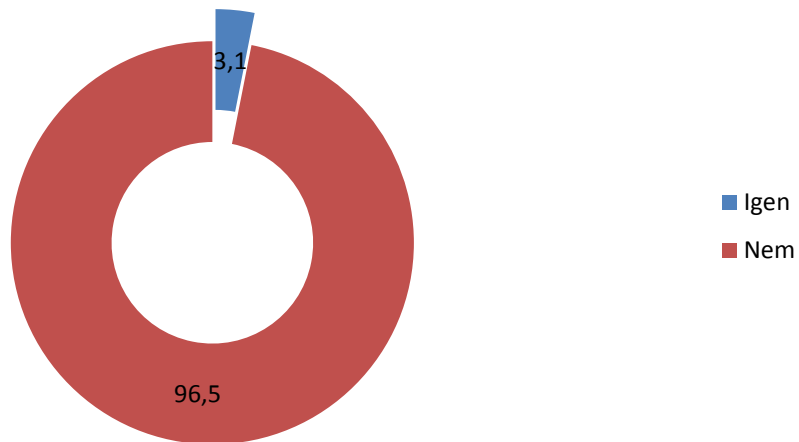

A családi állapot

A családi állapotra vonatkozó kérdésnél meglehetősen jó válaszadói hajlandósággal talákoztunk. Mindössze 5 fő válasza volt hiányos. A leggyakoribb a házasságban élő, ez a mintának majd a felét jelenti, 224Fő (45,3%). Majd a Hajadon/nőtlen kategória következik 136Fő (27,5%). Ezek az adatok az életkorra vonatkozó eredményekkel összevetve nem meglepők. Az özvegy és elvált kategóriák esetén külön válaszlehetőségként megjelöltük az élettársi kapcsolatot. Így élettársi kapcsolatban a minta 13%-a él. Az élettársi kapcsolatnál érdemes megjegyezni, hogy két külön kategóriára oszthatók az ilyen jellegű együttélést választók. A házasság előtti „próbaházasság” jellegű együttélés, és a házasság utáni együttélés. (Pongrácz - Spéder, 2003). A kérdőív kategóriái lehetőséget nyújtanak, ennek a két elterjedt formának a különválasztására

Ön tagja-e valamilyen kisebbségnek? (%)

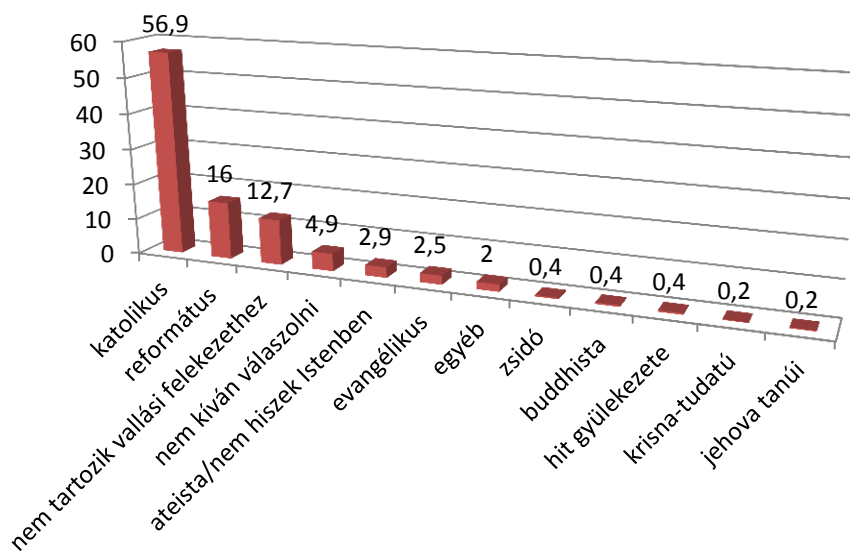
A kisebbséghez tartozás aránya

A kisebbséghez való tartozást először dichotóm változóval mértük. A következő kérdésnél tértünk ki részletesebben a különböző Magyarországon előforduló kisebbségekre. Természetesen az „egyéb” kategóriát is nyitva hagytuk. Elenyésző, mindössze 15 fő (3%) jelölt meg valamilyen kisebbséget. Ez elmarad az országos átlagtól, a 2011-es népszámlálási adatok alapján 6% körül tehető a különböző kisebbségek aránya (KSH 2011). Meg kell jegyeznünk, annak ellenére, hogy nem törekedtünk reprezentativitásra ezek az eredmények nem mondhatók rossznak. Területileg eltérő a kisebbségek aránya, így az országon belül 2%-7%-ig terjed – ezt figyelembe véve nem mutatkozik nagy eltérés. 5 esetben itt hiányos volt a kérdőív.

A Magyarországon honos kisebbségek közül a cigány (roma) (11 fő) és német (3 fő) fordult elő

(1 fő egyéb kategóriát választott).

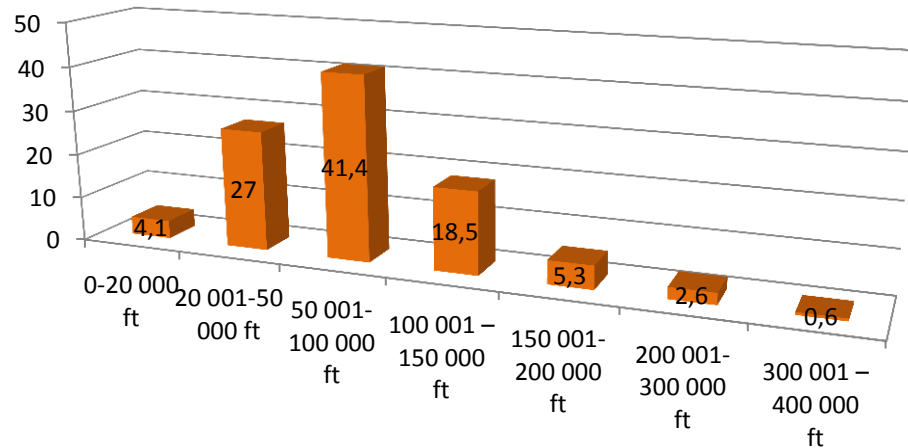
Milyen vallásúnak vallja magát? (%)

Vallás szerinti megoszlás

Vallás szempontjából a leggyakoribb a katolikus, 278 fő, ez több mint a minta fele. Aztán a református (78 fő) és evangélikus (12 fő) vallásúak a leggyakoribbak – arányuk lényegesen elmarad a katolikusoktól. 24 fő (5%) nem kívánt válaszolni erre a kérdésre.

A háztartásban egy főre jutó havi nettó jövedelem (%)

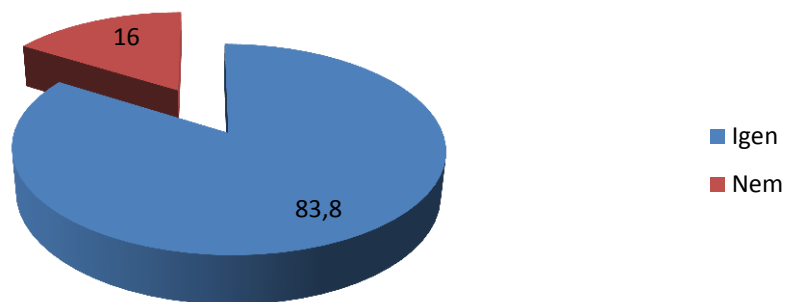
A jövedelemre vonatkozó kérdés megoszlás.

A jövedelemre vonatkozó kérdés vizsgálatakor megállapítható, hogy a leggyakoribb kategória az 50 és 100ezer Ft közötti. A minta 41%-a, 204 fő. Ez megfelel az országos átlagnak (KSH, 2011) A válaszok megoszlása is kiegyensúlyozottnak tekinthető, azaz az átlagos kategória körül gyakoriak a jövedelmi értékek (20-50e Ft-ig 27%, 100 és 150eFt között pedig 18,5%) A 300e Ft fölötti kategória elenyésző, az 1%-os sem éri el, mindössze 3Fő.

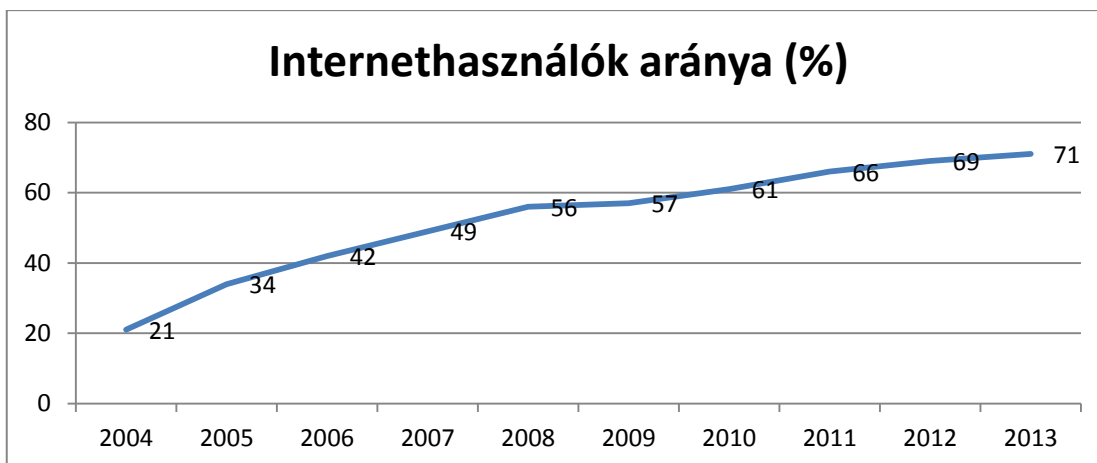
A válaszadók 16%-a nem él az Internet által nyújtott lehetőségekkel.

Ez az eredmény, kissé felülmúlja az országos (2013-as) átlagot. Alábbiakban ezeket mutatjuk be.

Használja-e az Internetet? (%)

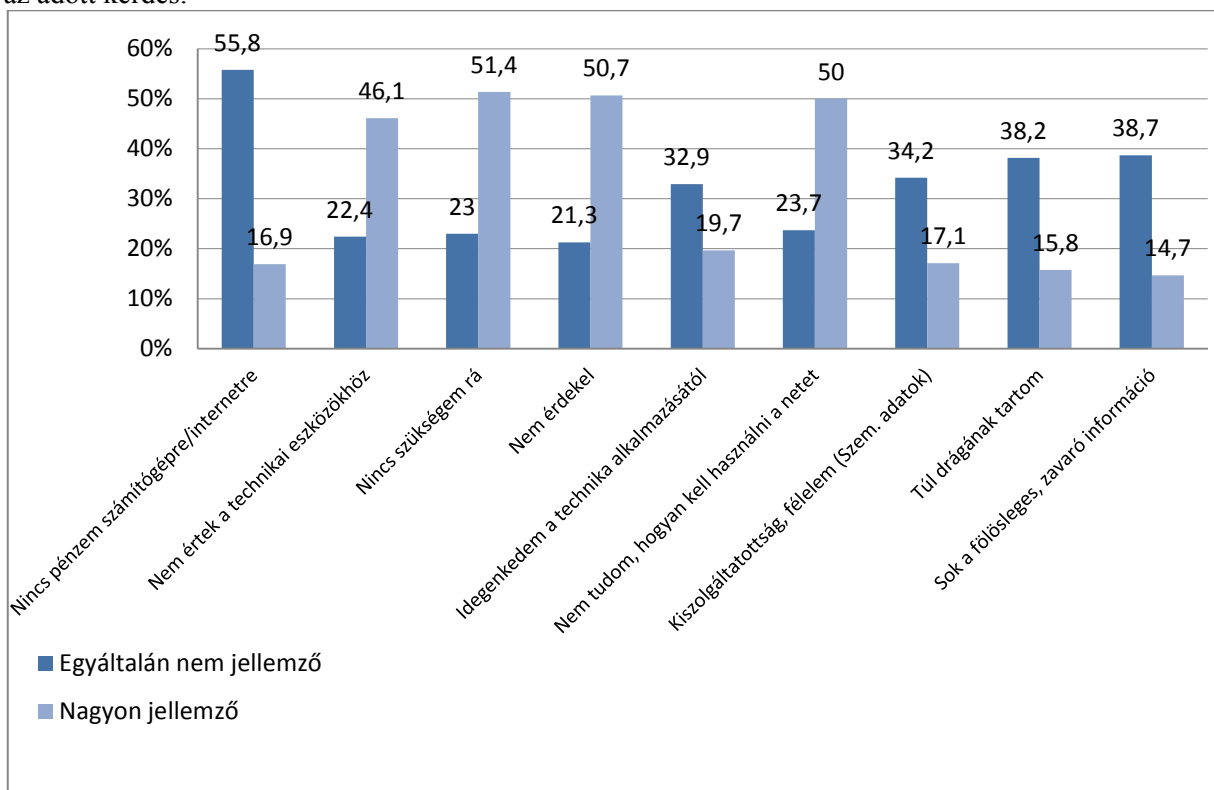

Az Internethasználat gyakorisága

Az Internethasználók arányának változása

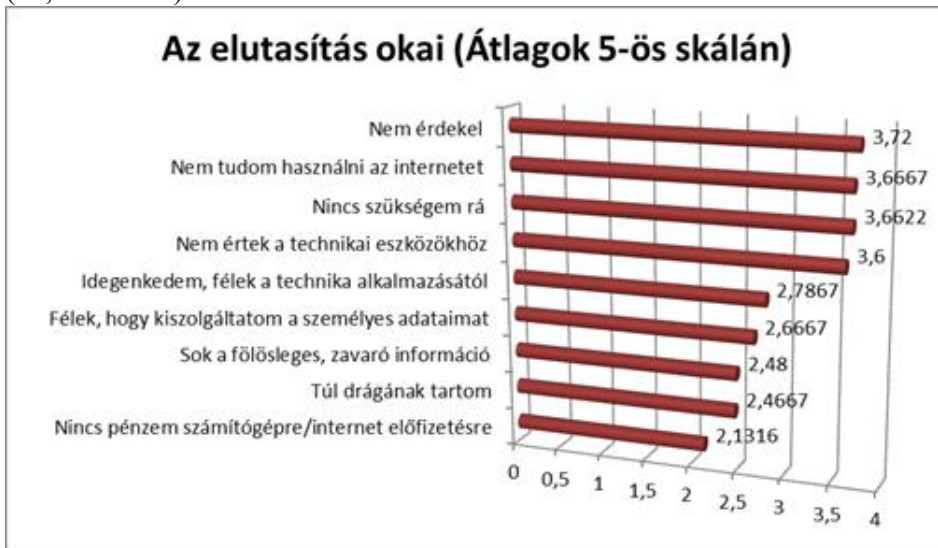
Kérdőívünkben kíváncsiak voltunk arra, hogy azok, akik **nem** használnak internetet, mely okok miatt tesznek így. A válaszadók ötfokozatú skálán értékelték, mennyire jellemző rájuk az adott kérdés.

Miért **nem** használják az internetet?

A mögöttes okokat gazdasági, technikai tudás, érzelmi viszonyulás dimenzióival fedtük le, és itemenként azok a válaszadók jelölték meg elkerülésük okait ezeknél a kérdéseknél, akik internetet nem használnak, vagyis a válaszok alapján 76 fő. Legkevésbé a sok fölösleges és zavaró információ tartja vissza a megkérdezetteket az internet használatától (14,7 százalék), melyet az anyagiakra vonatkozó okok követnek. Túl drágának tartja az internetet a válaszadók 15,8 százaléka, és nincs pénze számítógépre vagy internetre 16,9 százaléknak. Arányaiban valamivel több embert zavar a kiszolgáltatottság személyes adatainkat illetően és hasonló megoszlást olvashatunk le a technikától való idegenkedés kérdésében is (19,7 százalék). Négy olyan okot soroltunk fel, ahol a vizsgálati korpuszba került személyek körülbelül fele nagyon jellemzőnek tartja azokat saját elkerülésére vonatkozólag. A válaszadók 46,1-ára nagyon jellemző, hogy nem ért a technikai eszközökhöz, 50,1 százaléka nem tudja, hogyan kell használni az internetet, és 50,7 százalékukra jellemző, hogy nem érdekli őket az internet világa. Nagyon jellemző válasz-

kategóriában legtöbben azt jelölték, azért nem használnak internetet, mert nincs szükségük rá (51,4 százalék).

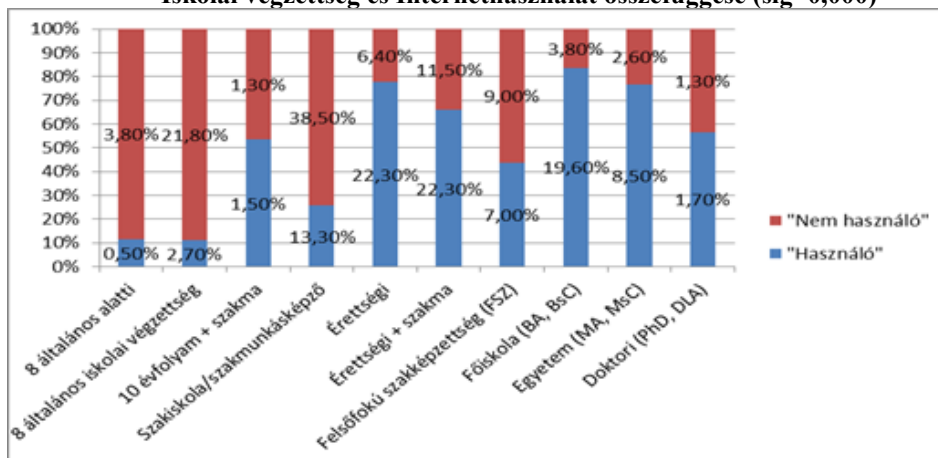
Az elutasítás okai

Az internetet nem használók okait vizsgálva három csoport különíthetünk el.

- **anyagi okok:**
  - nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre
  - túl drágának találok
- **kognitív okok:**
  - nem értek a technikai eszközökhöz
  - nem érdekel
  - nem tudom, hogyan kell használni az internetet
  - nincs szükségem rá
- **érzelmi okok:**
  - idegenkedem, félek a technika alkalmazásától
  - félek, hogy kiszolgáltatom személyes adataimat
  - sok a fölösleges, zavaró információ

Az elutasítás okait láthatjuk csökkenő sorrendben. Első helyen a „nem érdekel” válasz szerepel, amelynek differenciálására szükséges lesz a további kutatásban. „Nem tudom használni”, és „nincs szükségem rá” a további ok-tulajdonítás, és a „túl drágának tartom”, anyagi ok, csak az utolsó előtti helyre került.

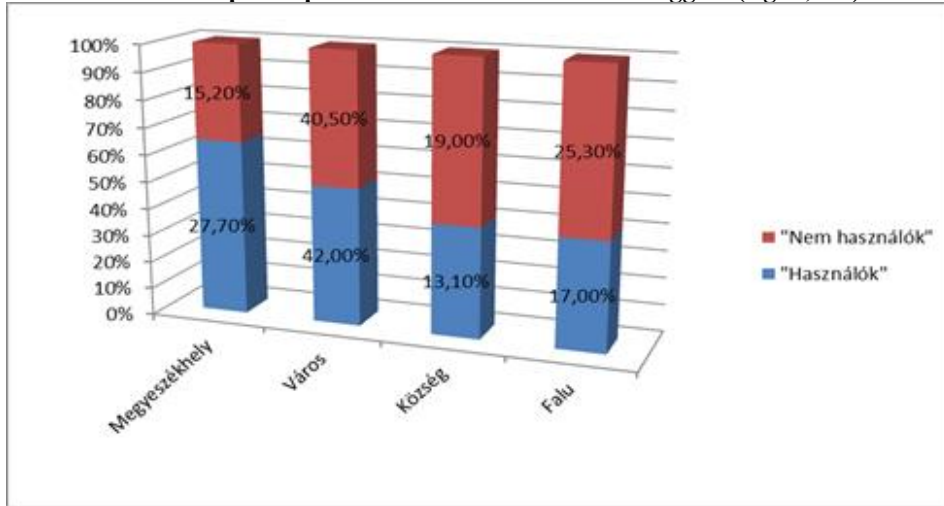
Iskolai végzettség és Internethasználat összefüggése (sig=0,000)

Iskolai végzettség és internet használat

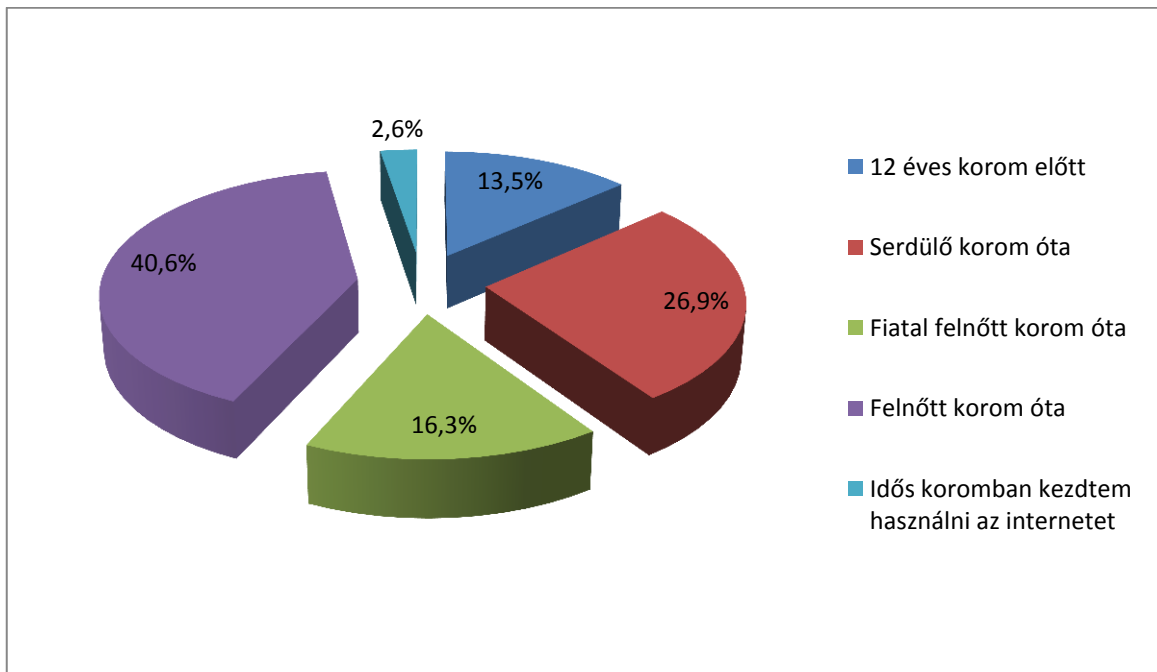
Iskolai végzettség tekintetében, más kutatásokkal összhangban az látható, hogy a magasabb iskolai végzettségűek körében alacsony a „nem használók” aránya, a 8. általános iskolai végzettség alatt, 8 osztályos és szakiskolai végzettséggel a legmagasabb az nem használók aránya. Az érettségi tekinthető választóvonalnak az arányokat figyelembe véve. Fenti összefüggés szignifikáns.

Településtípus és Internethasználat összefüggése (sig=0,000)

Településtípus és internethasználat összefüggései

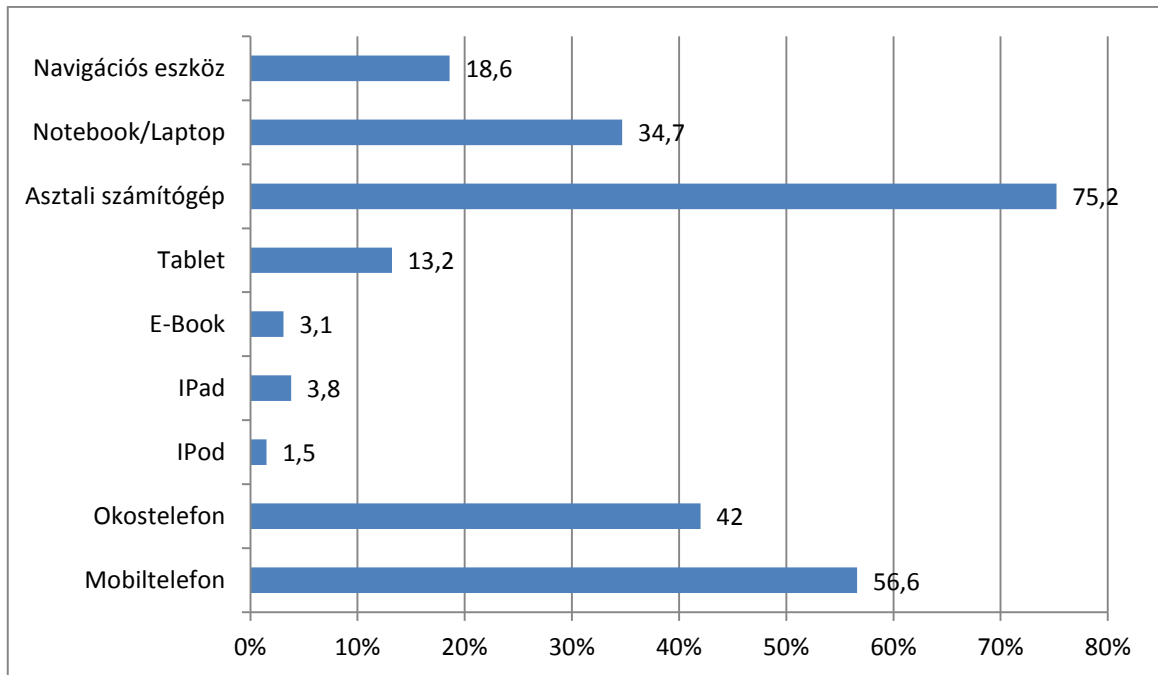
A településtípus és internethasználat összefüggését vizsgálva látszik, hogy a községben, faluban élők nagyobb arányban nem használók, míg a városban, megyeszékhelyen élők esetében ez fordított. Amennyiben a kutatás eredményeképpen tervezni lehet különböző társadalmi csoportok, településtípusok, és iskolai végzettségű emberek támogatására, úgy ezek az adatok relevánsakká válhatnak. Élve azzal a feltevéssel, hogy az internethasználatnak van egyenlőtlen-ség kompenzáló hatása. Mert ha ez igaz, akkor a nem használók deficitje kimutatható.

Válaszadók életkor szerinti százalékos megoszlása internet-használat

Fontos kérdés, hogy a felhasználók, mely életszakaszukban kezdték használni az internetet. Meghatározó, milyen technológiai miliőben és milyen szinten nyílt lehetőségünk elsajátítani a világháló használatát.

Az y vagy z generáció tagjai beleszületnek abba a világba, ahol természetes, ha keresnek valamit, szórakozni, beszélgetni, tanulni szeretnének, használják az internetet, a korábbi generációk ettől teljesen eltérő szocializációs úton sajátítják el a világháló használatát. A mintánkba került válaszadók 40,6 százaléka – vagyis 169 fő – felnőttként kezdte használni az internetet, melyet arányaiban a serdülők követnek (26,9 százalék, N=112). Fiatal felnőttként találkozott az internettel 68 fő, a megkérdezettek 16,3 százaléka és gyerekként 56 fő, a válaszadók majdnem 15 százaléka használta a világhálót. Alulreprezentáltak azok, akik időskorukban mélyültek el az internet nyújtotta lehetőségekben, a minta mindössze 2,6 százalékára, 11 főre jellemző ez.

Milyen infokommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül?

Az infokommunikációs eszközökhöz való hozzáférés és használat között, az utóbbi évek kutatásai fontos különbséget tesznek. Az eszközök és funkcionálisaik sokféleségének növekedésével egyre fontosabb az eszköz birtoklásától a különböző felhasználási minőségek közötti eltérésekig a különbségtétel (Angelusz-Fábián 2006).

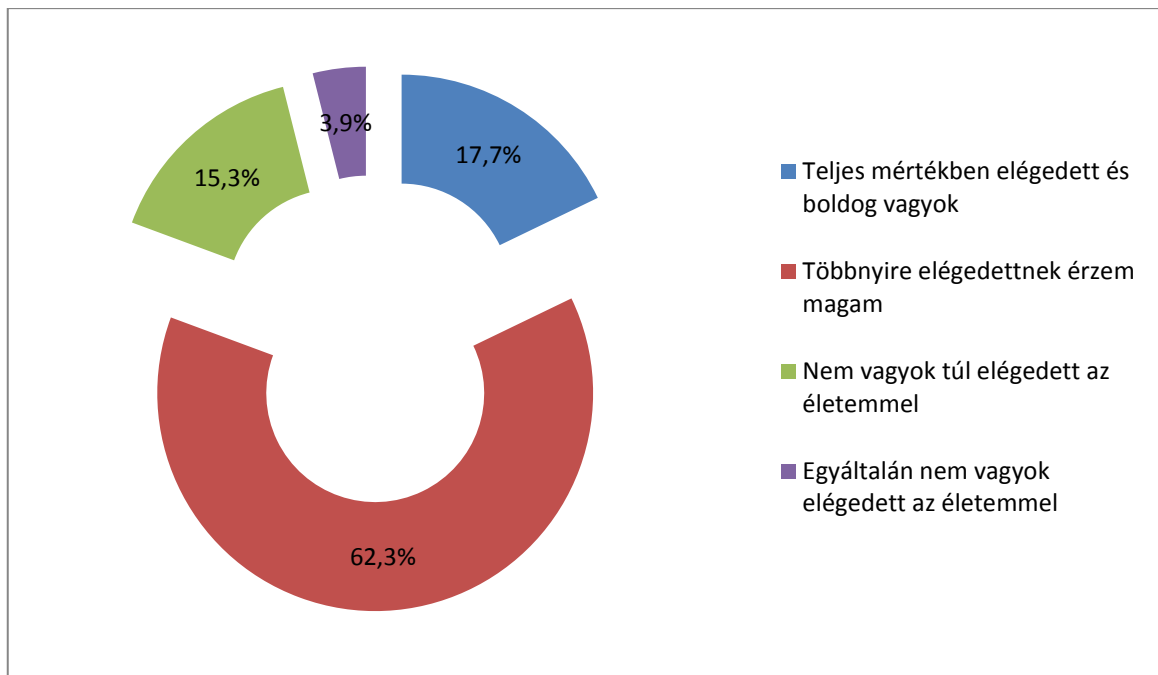
2003-ban a vizsgált népesség mindössze 31,5 százaléka rendelkezett otthonában számítógéppel (Angelusz-Fábián 2006). Tíz évvel később, a KSH 2013-as adatfelvétele alapján asztali számítógéppel már a háztartások majdnem 60 százaléka rendelkezik. Érdekesen alakul ehhez képest a számítógépet ténylegesen használók aránya, mely ugyanebben az évben 73,2 százalék volt (KSH 2013).

AZ ÁLTALUNK MEGKÉRDEZETTEK KÖZÜL 360 FŐ HASZNÁL ASZTALI SZÁMÍTÓGÉPET. A MEGKÉRDEZETTEK 75,2 SZÁZALÉKA JELÖLTE MEG EZT A TECHNIKAI ESZKÖZÖK FELSOROLÁSÁBÓL, HASONLÓ SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSBAN, MINT A 2013-AS KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ÁLTAL VÉGZETT ADATFELVÉTEL IDEJÉN.

Telekommunikációs eszközök közül okostelefont 201 fő, a megkérdezettek 42 százaléka, míg mobiltelefont 271 válaszadó, 56,6 százalék használ.

Notebookot vagy laptopot a megkérdezettek több mint harmada használ. Az egyre elterjedtebb navigációs eszközök (GPS,) a válaszadók 18,6 százaléka számára használatos infokommunikációs eszköz. Tabletet ennél kevesebben használnak, 63 fő, vagyis a minta 13,2 százaléka jelölte meg eszközlistán.

1,5 illetve 3,8 százalék között van azoknak az aránya, akik iPod-ot, E-Bookot vagy iPadet használnak.

Élettel való elégedettség

Kíváncsiak voltunk arra, mennyire elégedettek életükkel válaszadóink. Kutatásunkban 306 fő, a megkérdezettek 62,3 százaléka jelölte, hogy többnyire elégedettnek érzi magát. Ezt követi a teljes mértékben elégedett és boldog válaszadók 17,7 százaléka. Nem túlságosan elégedett az életével, 15,3 százalék, és 3,9 százalék egyáltalán nem elégedett életével. teljes mértékben elégedett és boldog válaszadók 17,7 százaléka. Nem túlságosan elégedett az életével, 15,3 százalék, és 3,9 százalék egyáltalán nem elégedett életével.

Szorosan kapcsolódik saját életükkel való elégedettséghez, hogy mennyire tartják jónak, biztonságosnak a világot, melyben élünk a válaszadók. Érdekes, hogy az előző itemnél látott elégedettséghez képest, a legtöbben (195 fő), 39,6 százalék nem látja kiszámíthatónak a világot, bizonytalan a jövőjében és céljai megvalósulásában. Ezt követi azoknak a csoportja (31,7 százalék), akik jól eligazodnak a világban, ismerik a módját céljaik elérésének és nem tartanak attól, ami történhet velük. A megkérdezettek 20,5 százaléka számára (101 főnek) a világ, melyben él nem kiszámítható és nem biztonságos. A válaszlehetőségek két szélsőértéke, mely szerint a teljes mértékben jó, kiszámítható és biztonságos a világ 13 főnek, illetve teljesen rossz és bizonytalanak érzi magát a megkérdezettek 3,9 százaléka, vagyis 19 fő.

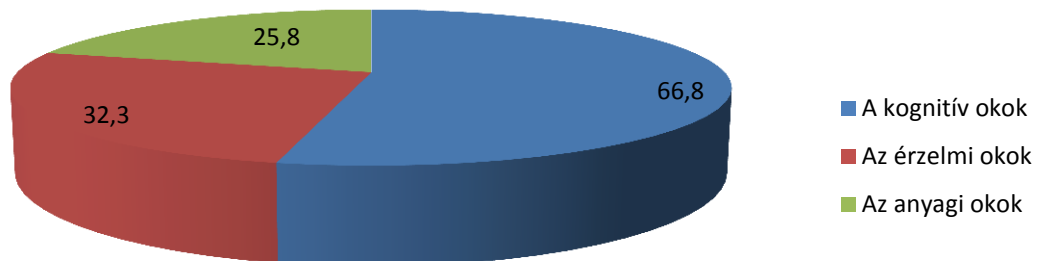
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	13	2,6	2,6	2,6
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	156	31,2	31,7	34,3
	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	195	39,0	39,6	74,0
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	101	20,2	20,5	94,5
	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalannak érzem magam benne.	19	3,8	3,9	98,4
	Egyéb	8	1,6	1,6	100,0
	Total	492	98,4	100,0	
Missing	System	8	1,6		
Total		500	100,0		

Részletes adatbemutató:

Az internethasznált mellőzésének okai - csoportosítva

A három oksági tényező megoszlása (%)

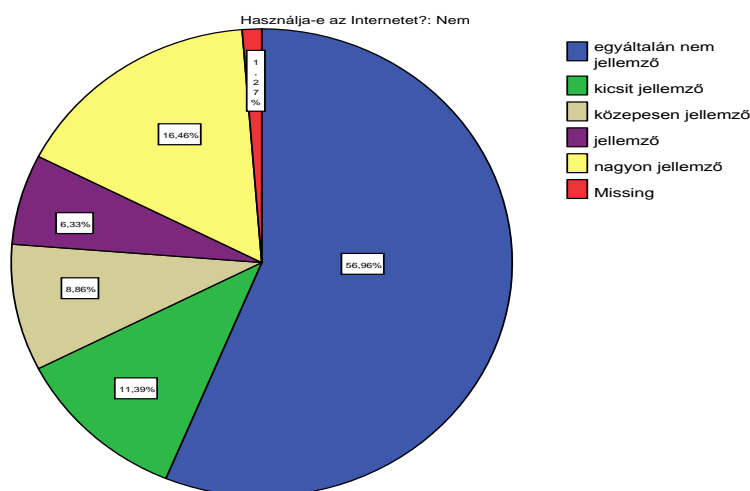
Amennyiben ezt a kognitív hozzáférést valamilyen módon nem tudják biztosítani a digitális szakadék rossz oldalán rekedtek számára, akkor minden bizonnyal elkerülhetlenné válik, a társadalmi egyenlőtlenségek egy új dimenzióval való bővülése, újratermelődése és megszilárdulása.

Nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	45	56,3	57,0	57,0
kicsit jellemző	9	11,3	11,4	68,4
közepesen jellemző	7	8,8	8,9	77,2
jellemző	5	6,3	6,3	83,5
nagyon jellemző	13	16,3	16,5	100,0
Total	79	98,8	100,0	
Missing System	1	1,3		
Total	80	100,0		

Használja-e az Internetet? = Nem

Nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre

Egybevág a szakirodalommal, hogy nem az anyagi helyzet nehézsége tekinthető a nem használat okaként. Mindössze a minta 16,46%-a tartja nagyon jellemzőnek önmagára, hogy anyagi okok miatt nem használó. Ha együtt kezeljük a 6,33% jellemző használati mutatóval, akkor is csak a minta mintegy 22% az, aki anyagi okok miatt nem használó.

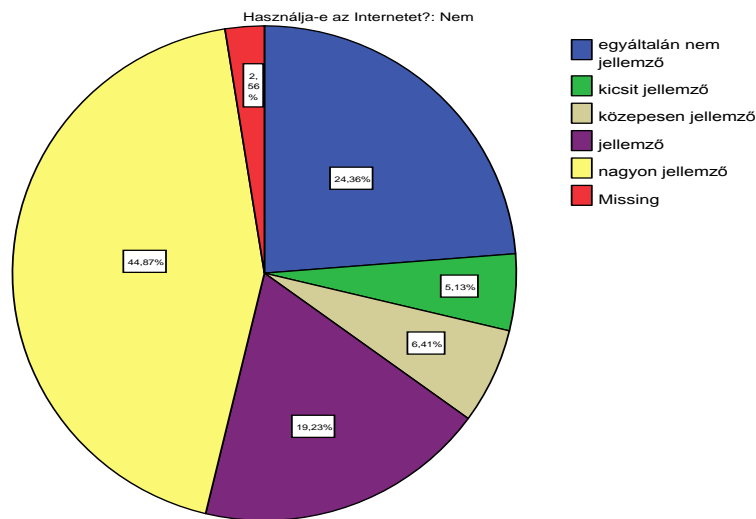
Nem értek a technikai eszközökhöz.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	19	23,8	24,4	24,4
kicsit jellemző	4	5,0	5,1	29,5
közepesen jellemző	5	6,3	6,4	35,9

	jellemző	15	18,8	19,2	55,1
	nagyon jellemző	35	43,8	44,9	100,0
	Total	78	97,5	100,0	
Missing	System	2	2,5		
Total		80	100,0		

a Használja-e az Internetet? = Nem

Nem értek a technikai eszközökhöz

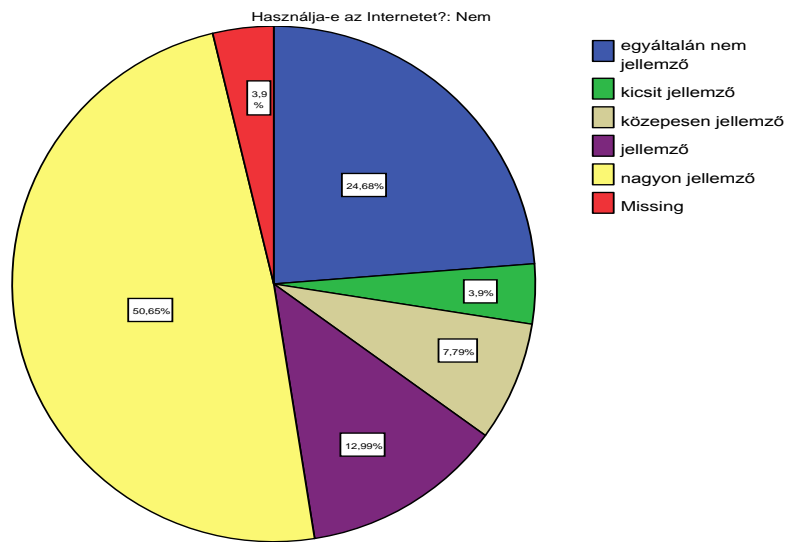
Lényegesen magasabb számban jelzik az adatközlők, hogy jellemzően, vagy nagyon jellemzően nem értenek a technikai eszközökhöz. Ez a minta 64,1 %- a. A minta egynegyede ért a technikai eszközökhöz.

Nincs szükségem rá.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	19	23,8	24,7	24,7
	kicsit jellemző	3	3,8	3,9	28,6
	közepesen jellemző	6	7,5	7,8	36,4
	jellemző	10	12,5	13,0	49,4
	nagyon jellemző	39	48,8	50,6	100,0
	Total	77	96,3	100,0	
Missing	System	3	3,8		
Total		80	100,0		

Használja-e az Internetet? = Nem

Nincs szükségem rá

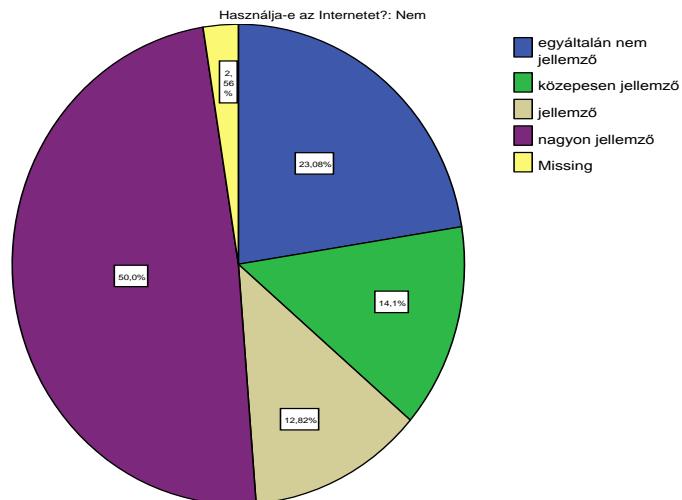

Nem érdekel

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	18	22,5	23,1	23,1
	közepesen jellemző	11	13,8	14,1	37,2
	jellemző	10	12,5	12,8	50,0
	nagyon jellemző	39	48,8	50,0	100,0
	Total	78	97,5	100,0	
Missing	System	2	2,5		
Total		80	100,0		

a Használja-e az Internetet? = Nem

Nem érdekel

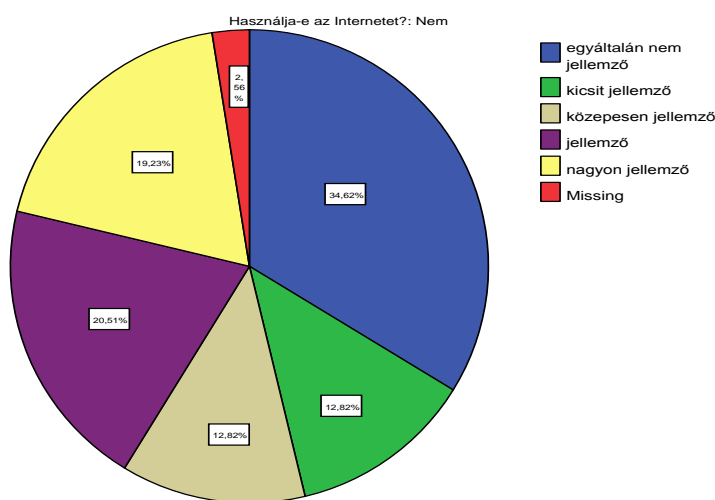
A minta 62,82%-át nem érdekli az internet, gyenge érdeklődést mutat 14,1 százalék, és mindössze 23,08 százalék jelöli azt, hogy egyáltalán nem jellemző rá az, hogy érdektelen lenne.

Idegenkedem, félek a technika alkalmazásától

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	27	33,8	34,6	34,6
kicsit jellemző	10	12,5	12,8	47,4
közepesen jellemző	10	12,5	12,8	60,3
jellemző	16	20,0	20,5	80,8
nagyon jellemző	15	18,8	19,2	100,0
Total	78	97,5	100,0	
Missing System	2	2,5		
Total	80	100,0		

Használja-e az Internetet? = Nem

Idegenkedem, félek a technika alkalmazásától

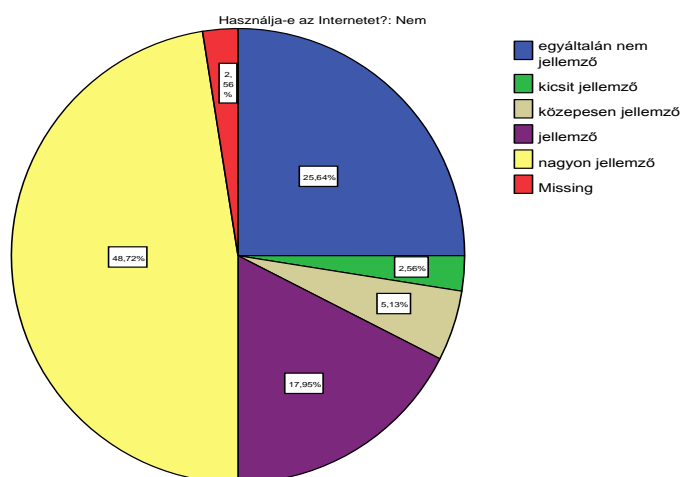
Ebben a kérdésben a félelem okára nem kérdeztünk rá, csak egyszerűen arra vonatkozott a kérdés, hogy bármilyen averziót érez-e a válaszadó az internethasználattal kapcsolatban. Itt 34,62 százalék semmilyen averziót nem jelez, viszont majd 40 százalékuk félelmet keltőnek ítéli a technikai eszközöket.

Nem tudom használni az internetet(a)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	20	25,0	25,6	25,6
kicsit jellemző	2	2,5	2,6	28,2
közepesen jellemző	4	5,0	5,1	33,3
jellemző	14	17,5	17,9	51,3
nagyon jellemző	38	47,5	48,7	100,0
Total	78	97,5	100,0	
Missing System	2	2,5		
Total	80	100,0		

Használja-e az Internetet? = Nem

Nem tudom használni az internetet

A képesség, készség hiányára vonatkozó kérdésre adott válasz is elgondolkodtató, hiszen a válaszadók 66,67 százaléka jellemzőnek vallja, hogy nem tudja használni az internetet. Egyértelműen csak 25,64 százalék tartja magára nézve jellemzőnek, hogy tudja használni az internetet.

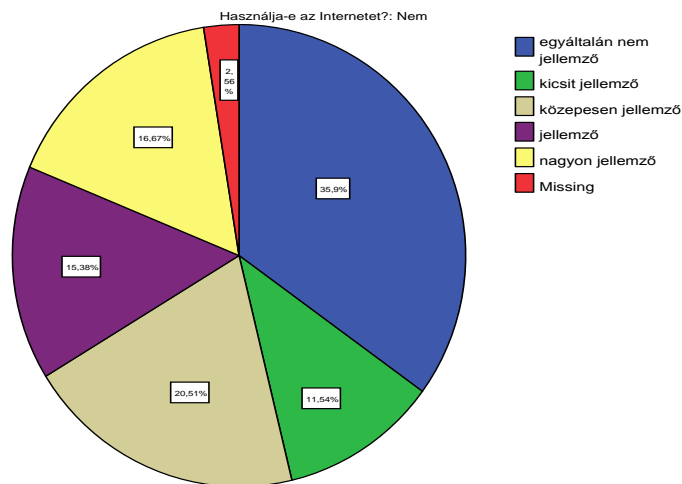
Félek, hogy kiszolgáltatom a személyes adataimat

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	28	35,0	35,9	35,9
kicsit jellemző	9	11,3	11,5	47,4
közepesen jellemző	16	20,0	20,5	67,9
jellemző	12	15,0	15,4	83,3
nagyon jellemző	13	16,3	16,7	100,0
Total	78	97,5	100,0	

Missing System	2	2,5		
Total	80	100,0		

a Használja-e az Internetet? = Nem

Félek, hogy kiszolgáltatom a személyes adataimat

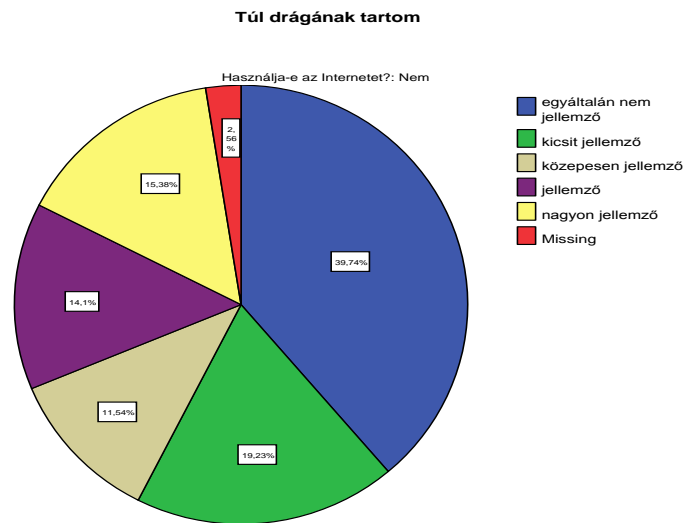

Ebben a kérdésben a félelemre vonatkozó adatok már differenciáltabban kezelik a félelemre vonatkozó kérdéskört. A személyes adatokkal kapcsolatos kérdésre relative nagy százalékban, (32,05 százalék) közölték, hogy félnek az adataikkal kapcsolatos nyilvánosságtól.

Túl drágának tartom

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	31	38,8	39,7	39,7
kicsit jellemző	15	18,8	19,2	59,0
közepesen jellemző	9	11,3	11,5	70,5
jellemző	11	13,8	14,1	84,6
nagyon jellemző	12	15,0	15,4	100,0
Total	78	97,5	100,0	
Missing System	2	2,5		
Total	80	100,0		

Használja-e az Internetet? = Nem

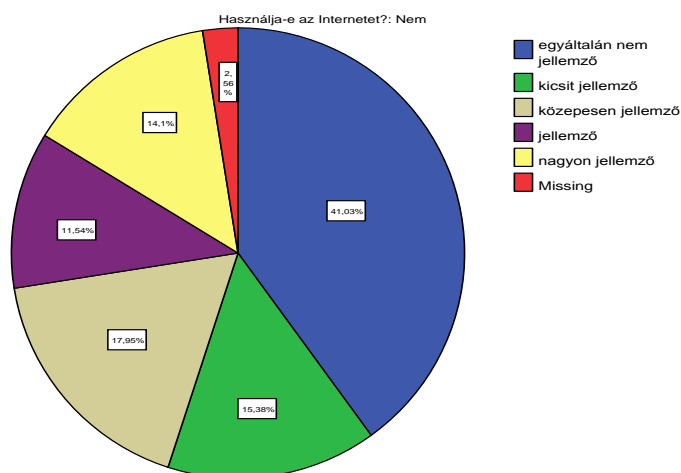
29,39 százalék azzal indokolja a nem használatot, hogy drágának ítéli. Egybe-cseng a korábbi táblázat adatával, hogy 58,97 százalék nem tartja ezt az okot jellemző-nek. Az anyagi helyzet, a gazdasági kondíciók úgy látszik, hogy nem bírnak olyan erő-vel, hogy a használat, nem használat kérdését befolyásolják, illetve arra csak gyengén hatnak.

Sok a fölösleges, zavaró információ

	Frequenc y	Percent	Valid Per- cent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jel- lemző	32	40,0	41,0	41,0
kicsit jellemző	12	15,0	15,4	56,4
közepesen jellemző	14	17,5	17,9	74,4
jellemző	9	11,3	11,5	85,9
nagyon jellemző	11	13,8	14,1	100,0
Total	78	97,5	100,0	
Missin System	2	2,5		
g Total	80	100,0		

a Használja-e az Internetet? = Nem

Sok a fölösleges, zavaró információ

A „zavaró és sok információ” kérdés, további vizsgálatot igényel, feltehető hogy a külső ingerekre vonatkozó igény, és tűrés személyiségjellemzőkkel hozható összefüggésben, amelyekre ebben a kutatásban nem tértünk ki, a bevezetőben leírt kutatási céloknak megfelelően. A minta egynegyede válaszolta azt, hogy zavarja a sok információ.

Kutatásokban az is megfigyelhető, hogy a kognitív szemponton belül, milyen tényező elsődleges: a motiváció hiánya (nem érdekel, nem hasznos) a nem tudás hiány (nem tudja használni) vagy félelmek, negatív attitűdök (idegenkedek, félek használni és félek, hogy kiszolgáltatatom személyes adataimat) A 2002-s kutatásban erre nem kérdeztek rá.

A mi kutatásunkban nem kérdeztünk rá arra, hogy a nem használók a későbbiekben szándékoznak internetet használni, vagy sem.

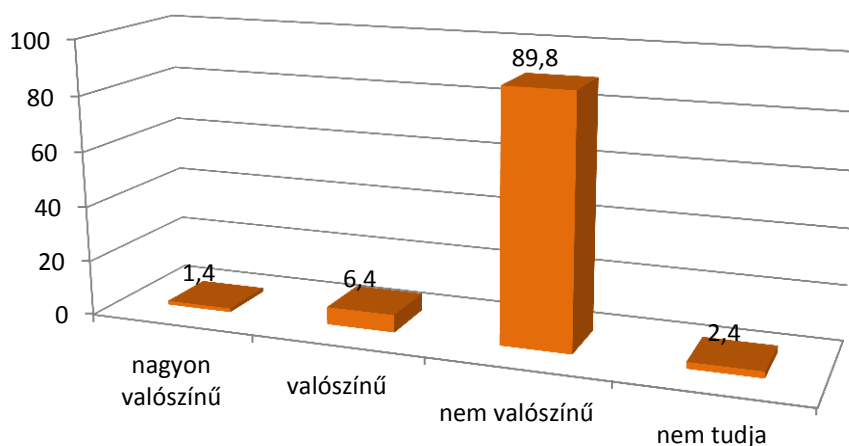
A magyarországi és az említett amerikai vizsgálat adatai hasonló tendenciát mutatnak.

A 2006-os magyarországi vizsgálatban, arra a kérdésre, hogy mennyire valószínű, hogy egy év múlva internetet használ a következő válaszok születtek:

- nagyon valószínű: 1,4%
- valószínű: 6,4%
- nem valószínű: 89,8%
- nem tudja: 2,4%

Mennyire valószínű, hogy egy év múlva internetet használ (%)

Az internethasználat valószínűsége

A különböző IKT eszközök használata életkor szerint

Okos telefon és mobiltelefon használata

A 30 év alatti korosztály inkább okos telefont használ a mobil helyett: 81,8% (20 év alatti) és 68,3% (20-29 év) okos telefont használ és csak 36,4% (20 év alatti) és 55,2% (20-29 év között) használ mobiltelefont. Az életkor előre haladtával fokozatosan csökken az okos telefont használók száma: 40-49 év között 30,2% és a 60 év feletiek mindössze 2,1% használ okos telefont. Az életkorral nemcsak az okos telefont használók száma csökken, hanem a mobil használók száma is: 40-49 év között 59%, a 60 év feletiek mindössze 27,7% használ mobil telefont.

iPod és iPad használata

A két eszköz használatával kapcsolatban elmondható, hogy az általunk vizsgált populáció csak nagyon ritkán használja ezeket az IKT eszközöket. A 20- 29 és 30- 39 év közti korosztályok 2,8% használ iPod-ot, a 20 év alatti és a 60 év feletti korosztálynál 0% tapasztalható. Az iPad esten hasonló tendencia mutatható ki: a 20- 29 és 30- 39 év közötti korosztályok használják leginkább, de arányuk nagyon alacsony (4,8%; 2,8%; és 5,7%). Ennél az eszközhasználatnál is azt tapasztaltuk, hogy 20 év alattiak és a 60 év feletiek egyáltalán nem használják az iPad-et.

E book és Tablet használata

Az E book szintén a kevésbé használt IKT eszközök közé tartozik. A 20 év alatti és a 60 év feletti korosztály egyáltalán nem használja. A többi korosztálynál is az európai átlag alatti százalékos arány mutatható ki: 4,0% és 8% között a 20 és 59 év közötti korosztályoknál. Ennél gyakoribb a Tablet használata. Az 50 és 59 év közöttiek csak nagyon kevesen használják (5,3%) a 60 év feletiek pedig egyáltalán nem használják. A 20 év alatti korosztálytól a 49 éves korosztályig nincs lényeges különbség a Tablet használatának gyakoriságában (12,3% és 18,2% között), mindössze a 30 és 39 közöttieknél tapasztalható nagyobb arány (25,4%)

Asztali számítógép és Laptop használata

Az asztali számítógép használta a leggyakoribb az általunk vizsgált populációnál. A teljes populáció 74,1% használ asztali számítógépet. Lényeges különbséget nem tapasztalhatunk a 20-tól 59 évig terjedő korosztályoknál (73% és 87% között). Ettől lényeges eltérés mutatható ki a 20 év alatti korosztálynál, itt 100% a használók aránya, és a 60 év feletti korosztálynál – a használók aránya 27,7%.

A laptopot jóval kevesebben használják, mint az asztali számítógépet. Leginkább a 20- 29 és 30 – 39 év közötti korosztályok. (42,8% és 52,1%) legkevésbé a 20 év alattiak (18%) és a 60 év feletiek (6,4%). Bár oksági vizsgálatot nem végeztünk, feltételezzük, hogy a 20 év alatti

korosztálynál a ritkább használat háttérében anyagi okok, míg a 60 év felettiéknél kognitív okok állak a ritkább használat háttérében.

Navigációs eszköz használata

A navigációs eszközök használata egyik korosztálynál sem túl gyakori. A 20 év alatti korosztálynál 0% (ez adódhat az életkori sajátosságból.) A 30-39 éves korosztálynál a leggyakoribb ennek az eszköznek a használata, ez 36,5%. A többi korosztály kisebb mértékben használja a navigációs eszközöket (15,9 és 18,7 % között), a 60 feletti egyáltalán nem használják, náluk is 0%.

Összességében elmondhatjuk, az idősebb korosztálybeliek nem használják vagy csak nagyon kevesen használják az újabb és bonyolultabb IKT eszközöket. Például az 50-59 korosztálynál az iPod, Ipad, Tablet, E Book használata 1,3% és 5,3% között van. A 60 év felettiéknél mind a négy eszköz használatánál 0% van. Hasonló a helyzet az okos telefon és a navigációs eszköz használatánál: az 50-59 korosztálynál: 12,0% és 18,7% az okos telefon esetén és 2,1% és 4,3% a navigációs eszköz használatánál.

Az iskolai végzettség csoportosítás:

- 8 általános/alatt = 1 (1,2 válasz)
- 10 évfolyam+szakmától – felsőfokú szakképzettségig =2 (3,4,5,6 válaszok)
- főiskolától – doktoriig =3 (7,8,9,10 válaszok)

Az IKT eszközök használat végzettségi szint szerint

Az iskolai végzettségnél három csoportot különítettünk el:

- általános végzettség
- középfokú végzettség
- felsőfokú végzettség

Az alábbi táblázatban a kilenc IKT eszköz használatának gyakoriságát mutatjuk be.

IKT eszköz % Végzettség	MOBIL	OKOS TELEFON	IPOD	IPAD	EBOOK	TABLET	ASZTALI SZ	LAPTOP	NAVIG. ESZKÖZ			
Általános	7,2	34,5	,4	3	0	,4	3	,8	44	6,9	0	
Középfokú	6,6	40,6	,4	1	1	0	3,5	,3	73	3	0,6	6,4
Felsőfokú	3,4	45,7	,2	1	7	,9	3,4	,3	75	3	4,6	5,0

A **mobil telefon** és **okos telefon** használatnál is egyértelműen jellemző, hogy a magasabb végzettséggel rendelkezők gyakrabban nagyobb arányban használnak okos telefont, mint mobil telefont. Valószínű, hogy ennek inkább kognitív okai vannak, mint anyagi. Az okos telefon használata több ismeretet igényel.

Az **iPod** és **iPad** használatánál nincs lényeges eltérés a különböző végzettségűek között a használat szempontjából. Mindegyik csoportnál az európai átlagnál alacsonyabb a használók száma (aránya).

Hasonló tendencia mutatható ki az **E Book** és a **Tablet** használata esetén is. Az E Bookot, a felsőfokú végzettségűek is ritkán használják (7,9%), a középfokú és általános végzettségű-

ek egyáltalán nem használják (0%). A tabletet valamivel többen használják (3,4% és 13,5% között) de ez is elmarad az európai átlagtól.

Az **asztali számítógép** és a **laptop** használatánál az tapasztalható, hogy a magasabb végzettségűek gyakrabban használják mint az IKT eszközt. Látványos eltérés főleg a laptop használatánál van az általános végzettségű csoport (6,9%) és a felsőfokú végzettségű csoport (34,6%) között.

A **navigációs eszközöket** főleg a közép és felsőfokú végzettségűek használják (16,4% és 25%), de ez is az európai átlag alatt van. Az általunk megvizsgált populációnál az általános végzettségűek nem használnak navigációs eszközöket (0%).

Összességében elmondhatjuk, hogy a bonyolultabb és újabb IKT eszközöket főleg a magasabb végzettséggel rendelkezők használják, tehát a használatnak vagy nem használatnak kognitív okai lehetnek.

IKT eszközök használata: gyakoriságok:

	N	Mi- nimum	Ma- ximum	Me- an	Std. Deviation
SMS küldés	42	1,00	5,0	1,0	,49096
Honlap megtalálása	42	1,00	5,0	1,1	,58925
E-mail olvasása	42	1,00	5,0	1,1	,69632
Szövegírás számítógépen	42	1,00	5,0	1,2	,93299
Képek, dokumentumok letöltése	42	1,00	5,0	1,3	,86677
Nyomtatás internetes oldalról	42	1,00	5,0	1,4	1,0632
Linkek küldése, fogadása	41	1,00	5,0	1,4	1,1306
E-mail fiók létrehozása	42	1,00	5,0	1,4	1,0554
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideó, vimeo)	42	1,00	5,0	1,4	1,1908
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	42	1,00	5,0	1,5	1,2395
Programok megtalálása, letöltése, használat	42	1,00	5,0	1,5	1,0428
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	42	1,00	5,0	1,6	1,3525
Skype használata	42	1,00	5,0	1,6	1,3586
Mobil-névjegykártya fogadása	41	1,00	5,0	1,8	1,5409
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	42	1,00	5,0	1,9	1,4391
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	42	1,00	5,0	2,0	1,5757
Alkalmazások letöl-	42	1,00	5,0	2,1	1,5730

tése, mobiltelefonra	5		0	271	2	
On-line tv csatornák, adások beállítása	42	1,00	5,0	2,2	1,6497	
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	3	42	1,00	5,0	2,2	1,6340
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	2	42	1,00	5,0	2,5	1,6836
Valid N (listwise)	39					
	6					

Látható hogy az SMS, e-mailezés, honlapok megkeresése, mint információ - szerzési lehetőség, és kapcsolattartási forma vezeti a rangsort, ügyintézés, alkalmazások letöltése, skype, stb. lényegesen alacsonyabb ranghelyűek.

Szükségesnek ítéltük az életkor szerint bontást, mert keressük azokat az IKT eszközhasználati szokásokat, amelyekkel egy – egy korosztály azonosítható, ugyanakkor ebben gondoltuk megjelenni azokat a beavatkozási pontokat is, amelyek adekvátak a felsőoktatásban, akár a szociális képzésben, mint tananyag. Diagnosztikus értéke van annak, hogy ismerjük a korosztályos jellemzőket, mert a tananyagok kidolgozásához ezek elengedhetetlenek.

Életkori csoportok szerinti bontásban:

Életkor = 20 évesnél fiatalabb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
E-mail olvasása	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
Honlap megtalálása	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
Képek, dokumentumok letöltése	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
Linkek küldése, fogadása	10	1,00	1,00	1,0000	,00000
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
E-mail fiók létrehozása	11	1,00	2,00	1,0909	,30151
Programok megtalálása, letöltése, használat	11	1,00	2,00	1,2727	,46710
Szövegírás számítógépen	11	1,00	5,00	1,3636	1,20605
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	11	1,00	5,00	1,3636	1,20605
Nyomtatás internetes oldalról	11	1,00	5,00	1,4545	1,21356
Skype használata	11	1,00	5,00	1,4545	1,21356
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	11	1,00	5,00	1,7273	1,61808
Mobil-névjegykártya fogadása	11	1,00	5,00	1,8182	1,60114
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	11	1,00	5,00	2,1818	1,53741
On-line tv csatornák, adások beállítása	11	1,00	5,00	2,5455	1,69491
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	11	1,00	5,00	2,5455	1,69491
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	11	1,00	5,00	3,3636	1,91169
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	11	1,00	5,00	3,4545	1,80907
Valid N (listwise)	10				

Látható, hogy a 20 év alatti korosztály elsősorban a kapcsolattartást, és a közösségi oldalak használatát preferálja, valamint képeket, dokumentumokat tölt le. Közös munka, szolgáltatások, ügyintéзések nem jellemzik ezt a korosztályt.

Életkor: 20-29 év

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
E-mail olvasása	144	1,00	1,00	1,0000	,00000
Szövegírás számítógépen	144	1,00	3,00	1,0208	,18582
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	144	1,00	2,00	1,0208	,14332
SMS küldés	144	1,00	5,00	1,0278	,33333

E-mail fiók létrehozása	144	1,00	3,00	1,0278	,20293
Linkek küldése, fogadása	144	1,00	5,00	1,0347	,34303
Képek, dokumentumok letöltése	144	1,00	3,00	1,0347	,24844
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	144	1,00	5,00	1,0486	,36123
Honlap megtalálása	144	1,00	3,00	1,0625	,33904
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	144	1,00	5,00	1,0972	,50618
Nyomtatás internetes oldalról	144	1,00	5,00	1,1250	,54033
Programok megtalálása, letöltése, használat	143	1,00	5,00	1,2028	,57604
Skype használata	142	1,00	5,00	1,2817	,92534
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	144	1,00	5,00	1,4792	1,10288
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	144	1,00	5,00	1,5486	1,13328
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	144	1,00	5,00	1,6319	1,26683
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	144	1,00	5,00	1,6458	1,22028
On-line tv csatornák, adások beállítás	144	1,00	5,00	1,6806	1,23273
Mobil-névjegykártya fogadása	143	1,00	5,00	1,7133	1,45167
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	144	1,00	5,00	1,8056	1,30238
Valid N (listwise)	141				

A 20-29 évesek esetében nincs nagy különbség az előző korosztályhoz képest, csak az SMS került alacsonyabb ranghelyre, de a tendenciák ugyanazok. Kapcsolatot tartanak, video megosztókat használnak, de egyéb életfelületen való alkalmazást nem preferálnak.

Életkor = 30-39 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlap megtalálása	71	1,00	5,00	1,0704	,48768
SMS küldés	71	1,00	5,00	1,1127	,66653
E-mail olvasása	71	1,00	5,00	1,1268	,67463
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	71	1,00	5,00	1,2394	,93296
Nyomtatás internetes oldalról	71	1,00	5,00	1,2958	,99131
Skype használata	71	1,00	5,00	1,2958	,85179
Szövegírás számítógépen	71	1,00	5,00	1,3099	,96498
Képek, dokumentumok letöltése	71	1,00	5,00	1,3099	,95006
Linkek küldése, fogadása	70	1,00	5,00	1,3571	1,04999
E-mail fiók létrehozása	71	1,00	5,00	1,3662	,95975
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	71	1,00	5,00	1,3944	1,12731
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	71	1,00	5,00	1,4648	1,13176
Programok megtalálása, letöltése, használat	70	1,00	5,00	1,5286	1,09969
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	71	1,00	5,00	1,6338	1,27883
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	71	1,00	5,00	1,6479	1,34269
Mobil-névjegykártya fogadása	71	1,00	5,00	1,7887	1,49203
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	71	1,00	5,00	1,9577	1,44851
On-line tv csatornák, adások beállítása	71	1,00	5,00	1,9718	1,53038
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	70	1,00	5,00	2,3286	1,61264
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	71	1,00	5,00	2,3662	1,63217
Valid N (listwise)	68				

A 30-39 éves korosztálynál az ún. szórakoztató, és kapcsolattartó funkciót felváltja az életvezetéshez szükséges használat.

Életkor = 40-49 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	111	1,00	5,00	1,0541	,40086
Honlap megtalálása	111	1,00	5,00	1,1982	,80701
E-mail olvasása	110	1,00	5,00	1,2818	,88961
Szövegírás számítógépen	112	1,00	5,00	1,4018	1,00861
Képek, dokumentumok letöltése	111	1,00	5,00	1,5135	1,00783
Nyomtatás internetes oldalról	110	1,00	5,00	1,6091	1,24955
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, video)	109	1,00	5,00	1,6147	1,31873
Linkek küldése, fogadása	109	1,00	5,00	1,6330	1,33791
E-mail fiók létrehozása	111	1,00	5,00	1,7027	1,25477
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	110	1,00	5,00	1,7364	1,44424
Mobil-névjegykártya fogadása	107	1,00	5,00	1,8318	1,50148
Programok megtalálása, letöltése, használat	111	1,00	5,00	1,8378	1,17968
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	110	1,00	5,00	1,8455	1,45379
Skype használata	111	1,00	5,00	2,0090	1,56377
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	110	1,00	5,00	2,0091	1,44308
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	110	1,00	5,00	2,0545	1,55532
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	111	1,00	5,00	2,1712	1,51881
On-line tv csatornák, adások beállítása	110	1,00	5,00	2,2909	1,61612
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	110	1,00	5,00	2,4545	1,73277
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	110	1,00	5,00	2,8091	1,68912
Valid N (listwise)	105				

Az látszik, hogy az SMS, honlap-keresés, és mailezés minden korosztálynál előkelő helyen szerepel, de a további kutatásoknak ki kell térniük arra, hogy ezek tartalma mennyiben módosul. Más funkciója van pl a 20 éves korosztály esetében az SMS-nek, mint a 30-40-50-éves korosztály esetében. Ennek vizsgálatára jelen kutatásban nem tértünk ki.

Életkor = 50-59 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
SMS küldés	68	1,00	5,00	1,2059	,72398
Honlap megtalálása	70	1,00	5,00	1,2571	,75538
E-mail olvasása	68	1,00	5,00	1,4118	1,06834
Szövegírás számítógépen	69	1,00	5,00	1,5362	1,29000
Képek, dokumentumok letöltése	69	1,00	5,00	1,6667	1,17156
Nyomtatás internetes oldalról	68	1,00	5,00	1,8235	1,35978
Programok megtalálása, letöltése, használat	68	1,00	5,00	1,9265	1,20095
E-mail fiók létrehozása	69	1,00	5,00	1,9710	1,40347
Linkek küldése, fogadása	67	1,00	5,00	2,0746	1,62661
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	67	1,00	5,00	2,1791	1,69603
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	69	1,00	5,00	2,3188	1,76146
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	69	1,00	5,00	2,3913	1,64690
Skype használata	67	1,00	5,00	2,4030	1,69723
Mobil-névjegykártya fogadása	63	1,00	5,00	2,4444	1,82083
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	68	1,00	5,00	2,8088	1,83056
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	70	1,00	5,00	2,8429	1,81488
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	69	1,00	5,00	2,9855	1,79454
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	69	1,00	5,00	3,3478	1,72205
On-line tv csatornák, adások beállítása	69	1,00	5,00	3,3623	1,85481
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	67	1,00	5,00	3,4478	1,76913
Valid N (listwise)	57				

Életkor = 60 évesnél idősebb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
E-mail olvasása	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
SMS küldés	14	1,00	2,00	1,0714	,26726
Honlap megtalálása	13	1,00	2,00	1,0769	,27735
Linkek küldése, fogadása	12	1,00	5,00	1,5833	1,16450
Képek, dokumentumok letöltése	13	1,00	5,00	1,6154	1,12090
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	13	1,00	5,00	1,6154	1,32530
Nyomatás internetes oldalról	12	1,00	5,00	1,9167	1,50504
Skype használata	13	1,00	5,00	2,0000	1,73205
Szövegírás számítógépen	13	1,00	5,00	2,1538	1,67562
Mobil-névjegykártya fogadása	12	1,00	5,00	2,1667	1,40346
E-mail fiók létrehozása	13	1,00	5,00	2,2308	1,64083
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	13	1,00	5,00	2,2308	1,48064
Programok megtalálása, letöltése, használat	13	1,00	5,00	2,3846	1,55662
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	12	1,00	5,00	2,4167	1,62135
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	13	1,00	5,00	2,4615	1,66410
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	13	1,00	5,00	2,5385	1,61325
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	12	1,00	5,00	3,5833	1,67649
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	12	1,00	5,00	3,5833	1,78164
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	12	1,00	5,00	3,7500	1,60255
On-line tv csatornák, adások beállítása	13	1,00	5,00	3,8462	1,81871
Valid N (listwise)	10				

17 kérdés átlagok sorrendben – teljes mintára vonatkozóan

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Közösségi oldalakat használok.	422	1,00	5,00	3,8057	1,52264
Az internetet hírek olvasására használom.	425	1,00	5,00	3,7459	1,24058
Az időjárásról szóló információt keresem.	423	1,00	5,00	3,6430	1,27971
Az iskolai / munkahelyi felada-	420	1,00	5,00	3,4500	1,58750

taimhoz használom.					
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	420	1,00	5,00	3,2333	1,51455
Az internetet szakmai lapok, szócikkek olvasására használom.	421	1,00	5,00	3,0760	1,42893
Az internetet inkább kapcsolat-tartásra használom.	421	1,00	5,00	3,0119	1,40657
Az internetet újságolvasásra használom.	423	1,00	5,00	3,0071	1,51061
Az internetet inkább munkára használom.	419	1,00	5,00	2,9905	1,52488
Utazási kínálatot, szállást keresek.	420	1,00	5,00	2,9738	1,46292
Pénzügyeimet interneten intézem.	424	1,00	5,00	2,7547	1,57439
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	423	1,00	5,00	2,7163	1,49403
Vásárlásra használom.	419	1,00	5,00	2,6683	1,38592
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	423	1,00	5,00	2,6076	1,51677
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	423	1,00	5,00	2,4374	1,34207
A kapcsolati hálomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	419	1,00	5,00	2,3819	1,33673
Az internetet munkakeresésére használom.	423	1,00	5,00	2,2813	1,35912
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	423	1,00	5,00	2,2719	1,39713
Az internetet az iskolára, iskola-választásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	418	1,00	5,00	2,2105	1,42391
Az interneten követem a divatot.	420	1,00	5,00	2,2000	1,32103
Az internetet inkább játékra használom.	423	1,00	5,00	2,1891	1,33746
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	421	1,00	5,00	2,1829	1,43504
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	419	1,00	5,00	2,1742	1,21028
Az internetet csak ügyintézésre használom.	421	1,00	5,00	2,1354	1,18852
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálomba tartozó személyek között.	423	1,00	5,00	2,1182	1,26012
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	421	1,00	5,00	2,0048	1,30748
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	422	1,00	5,00	1,9502	1,22519
Párkapcsolat fenntartására használom.	420	1,00	5,00	1,6976	1,22873
Társkeresésére használom az	423	1,00	5,00	1,3830	,97110

internetet.					
Párkapcsolat kialakítására használom.	421	1,00	5,00	1,3634	,90685
Valid N (listwise)	386				

A teljes mintára vonatkozóan a közösségi oldalhasználat képviseli a legmagasabb átlagot. A másodikat úgy lehet értelmezni, hogy az állampolgári ismeretekhez tartozó hírek olvasása, információ-gyűjtés a társadalmi környezetből, szintén lényeges adat. Az iskolai feladatok, és munkavégzés is jó átlagú, ami a kulturális tőke megszerzés egyik eszközének tekinthető.

Az Internettel kapcsolatos állítások átlagai:
Életkor = 20 évesnél fiatalabb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Közösségi oldalakat használok.	11	2,00	5,00	4,3636	,92442
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	11	1,00	5,00	4,2727	1,27208
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	10	1,00	5,00	4,1000	1,28668
Az internetet hírek olvasására használom.	11	2,00	5,00	3,6364	,92442
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	11	1,00	5,00	3,3636	1,20605
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	11	1,00	5,00	3,3636	1,36182
Az időjárásról szóló információt keresem.	11	1,00	5,00	3,2727	1,55505
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	11	1,00	5,00	3,1818	1,47093
Az internetet inkább játékokra használom.	11	1,00	5,00	3,0909	1,57826
Az interneten követem a divatot.	11	1,00	5,00	2,6364	1,28629
Utazási kínálatot, szállást keresek.	11	1,00	5,00	2,6364	1,56670
Párkapcsolat fenntartására használom.	11	1,00	5,00	2,5455	1,63485
Vásárlásra használom.	11	1,00	5,00	2,5455	1,43970
A kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	11	1,00	4,00	2,4545	1,03573
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	11	1,00	4,00	2,4545	1,12815
Párkapcsolat kialakítására használom.	11	1,00	5,00	2,3636	1,62928
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között.	11	1,00	5,00	2,2727	1,34840
Az internetet újságolvasásra használom.	11	1,00	4,00	2,1818	1,25045
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	11	1,00	5,00	2,0909	1,37510
Az internetet inkább munkára használom.	10	1,00	5,00	2,0000	1,41421
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	11	1,00	5,00	2,0000	1,41421
Az internetet szakmai lapok, szakcikkek olvasására használom.	11	1,00	4,00	1,9091	,94388
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	11	1,00	4,00	1,8182	1,16775
Társkeresésére használom az internetet.	11	1,00	5,00	1,7273	1,42063
Az internetet munkakeresésére használom.	11	1,00	4,00	1,6364	,92442
Az internetet politikai témájú tájékoztásra használom.	11	1,00	4,00	1,5455	,93420
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	11	1,00	5,00	1,4545	1,21356
Az internetet csak ügyintézésre használom.	11	1,00	3,00	1,3636	,67420
Pénzügyeimet interneten intézem.	11	1,00	2,00	1,2727	,46710
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	11	1,00	2,00	1,2727	,46710
Valid N (listwise)	9				

Látható, hogy a legfiatalabb korosztály elsősorban kapcsolat dominanciával jellemezhető. A közösségi oldalak használata, a barátok jelentősége nagy, és az iskolai feladatok elvégzése is megjelenik.

Életkor = 20-29 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Közösségi oldalakat használok.	144	1,00	5,00	4,5833	,84041
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	144	1,00	5,00	3,9931	1,36641
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	144	1,00	5,00	3,9097	1,21709
Az internetet hírek olvasására használom.	144	1,00	5,00	3,7639	1,14651
Az időjárásról szóló információt keresem.	144	1,00	5,00	3,6806	1,25521
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	143	1,00	5,00	3,6364	1,17213
Az internetet inkább munkára használom.	143	1,00	5,00	3,2168	1,41988
Pénzügyeimet interneten intézem.	144	1,00	5,00	3,0903	1,46719
Az internetet szakmai lapok, szakcikkek olvasására használom.	142	1,00	5,00	3,0845	1,29644
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	144	1,00	5,00	3,0139	1,44835
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	144	1,00	5,00	3,0069	1,44598
Utazási kínálatot, szállást keresek.	142	1,00	5,00	2,9930	1,46591
Vásárlásra használom.	143	1,00	5,00	2,9510	1,28001
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	144	1,00	5,00	2,8889	1,42461
Az internetet munkakeresésére használom.	144	1,00	5,00	2,8681	1,28600
Az internetet újságolvasásra használom.	144	1,00	5,00	2,8403	1,48023
A kapcsolati hálomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	141	1,00	5,00	2,8156	1,31802
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	144	1,00	5,00	2,7431	1,52254
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	144	1,00	5,00	2,7014	1,17122
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	144	1,00	5,00	2,5139	1,25149
Az interneten követem a divatot.	143	1,00	5,00	2,4685	1,29356
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálomba tartozó személyek között.	144	1,00	5,00	2,4583	1,26753
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	144	1,00	5,00	2,3819	1,30623
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	144	1,00	5,00	2,2431	1,33928
Párkapcsolat fenntartására használom.	142	1,00	5,00	2,2113	1,38805
Az internetet inkább játékokra használom.	144	1,00	5,00	2,1458	1,29533

Az internetet csak ügyintézésre használom.	144	1,00	5,00	2,1042	1,17502
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	144	1,00	5,00	1,9444	1,27251
Párkapcsolat kialakítására használom.	144	1,00	5,00	1,6944	1,12367
Társkeresésére használom az internetet.	144	1,00	5,00	1,6319	1,19291
Valid N (listwise)	134				

Nincs lényeges különbség a 20 év alattiak és a 20-29 évesek között, preferált helyen vannak a közösségi és kapcsolati motívumok, valamint az iskolai feladatok elvégzéséhez való használati gyakorlat.

Életkor = 30-39 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Közösségi oldalakat használok.	70	1,00	5,00	4,1143	1,23409
Az internetet hírek olvasására használom.	70	1,00	5,00	3,9571	1,26761
Utazási kínálatot, szállást keresek.	70	1,00	5,00	3,6714	1,17611
Az időjárásról szóló információt keresem.	70	1,00	5,00	3,6429	1,14253
Az internetet szakmai lapok, szakcikk olvasására használom.	70	1,00	5,00	3,4714	1,41136
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	68	1,00	5,00	3,3676	1,33723
Az internetet újságolvasásra használom.	70	1,00	5,00	3,3000	1,48763
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	70	1,00	5,00	3,2857	1,44606
Vásárlásra használom.	68	1,00	5,00	3,2500	1,32005
Pénzügyeimet interneten intézem.	70	1,00	5,00	3,1714	1,58774
Az internetet inkább munkára használom.	70	1,00	5,00	3,0714	1,49706
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	70	1,00	5,00	3,0143	1,34588
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	70	1,00	5,00	2,8429	1,28126
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	70	1,00	5,00	2,7714	1,38492
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	70	1,00	5,00	2,6000	1,42849
Az interneten követem a divatot.	70	1,00	5,00	2,5571	1,44097
A kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	70	1,00	5,00	2,5429	1,28182
Az internetet munkakeresésére használom.	69	1,00	5,00	2,4058	1,15452
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	68	1,00	5,00	2,3971	1,37287
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	70	1,00	5,00	2,3857	1,44757
Az internetet inkább játékokra használom.	70	1,00	5,00	2,3571	1,38350
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba	70	1,00	5,00	2,3429	1,23811

tartozó személyek között.					
Az internetet csak ügyintézésre használom.	70	1,00	5,00	2,3429	1,08862
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	70	1,00	5,00	2,2857	1,06516
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	70	1,00	5,00	2,1429	1,41714
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	70	1,00	5,00	2,0571	1,41304
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	70	1,00	5,00	1,8714	1,15371
Párkapcsolat fenntartására használom.	70	1,00	5,00	1,4571	,98813
Társkeresésére használom az internetet.	70	1,00	4,00	1,2429	,66889
Párkapcsolat kialakítására használom.	68	1,00	3,00	1,0735	,31463
Valid N (listwise)	63				

Fenti korosztálynál (30-39 év) már megjelennek a hírek iránti érdeklődések, és a napi életvezetéshez szükséges információk keresése, noha a pályaválasztáshoz, munkakereséshez nem jellemző a használat. Pénzügyek intézése is új elem ebben a korosztályban, ranghelyét tekintve.

Életkor = 40-49 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Az internetet hírek olvasására használom.	111	1,00	5,00	3,8108	1,17947
Az időjárásról szóló információt keresem.	110	1,00	5,00	3,7818	1,26623
Az internetet újságolvasásra használom.	111	1,00	5,00	3,2793	1,47815
Közösségi oldalakat használok.	110	1,00	5,00	3,2273	1,67364
Az internetet szakmai lapok, szakcikk olvasására használom.	110	1,00	5,00	3,1455	1,50129
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	109	1,00	5,00	3,0642	1,62888
Utazási kínálatot, szállást keresek.	109	1,00	5,00	2,8257	1,48351
Az internetet inkább munkára használom.	110	1,00	5,00	2,8000	1,48262
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	110	1,00	5,00	2,7182	1,47848
Pénzügyeimet interneten intézem.	110	1,00	5,00	2,6000	1,58085
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	110	1,00	5,00	2,5182	1,36625
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	110	1,00	5,00	2,5091	1,38634
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	110	1,00	5,00	2,4909	1,36634
Vásárlásra használom.	109	1,00	5,00	2,4495	1,40427
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	110	1,00	5,00	2,3545	1,54793
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	109	1,00	5,00	2,3394	1,46705
Az internetet csak ügyintézésre használom.	110	1,00	5,00	2,2091	1,28574
Az internetet inkább játékokra használom.	110	1,00	5,00	2,0727	1,25405
A kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	110	1,00	5,00	1,9545	1,25169
Az interneten követem a divatot.	110	1,00	5,00	1,9364	1,23613
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	110	1,00	5,00	1,9091	1,33784
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	109	1,00	5,00	1,8899	1,18118
Az internetet munkakeresésére használom.	111	1,00	5,00	1,8288	1,24954
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	110	1,00	5,00	1,8000	1,18709
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	108	1,00	5,00	1,7593	1,15904
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között.	110	1,00	5,00	1,7182	1,10156
Az internetet pályaválasztási ismeret megszerzésére használom.	111	1,00	5,00	1,6486	1,05872

retek megszerzésére használom.					
Párkapcsolat fenntartására használom.	109	1,00	5,00	1,4037	,98243
Társkeresésére használom az internetet.	110	1,00	5,00	1,3091	,91617
Párkapcsolat kialakítására használom.	110	1,00	5,00	1,2091	,75535
Valid N (listwise)	103				

Ebben a korosztályban (40-49 év) elsőbbséget élvez a Net az írott sajtóval szemben, főleg a hírek és az időjárás vezet. A hírek egyfajta állampolgári aktivitást is mutatnak, valamint erőteljes az utazás, munkakeresés, egészségügyi szolgáltatások keresése is.

Életkor= 50-59 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Az internetet hírek olvasására használom.	69	1,00	5,00	3,4058	1,52739
Az időjárásról szóló információt keresem.	68	1,00	5,00	3,3529	1,42226
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	68	1,00	5,00	3,1765	1,72723
Az internetet inkább munkára használom.	66	1,00	5,00	3,0455	1,71358
Közösségi oldalakat használok.	68	1,00	5,00	2,8824	1,76643
Az internetet szakmai lapok, szakcikkre olvasására használom.	68	1,00	5,00	2,7794	1,55348
Az internetet újságolvasásra használom.	67	1,00	5,00	2,7313	1,58193
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	69	1,00	5,00	2,6232	1,61884
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	67	1,00	5,00	2,6119	1,51713
Utazási kínálatot, szállást keresek.	68	1,00	5,00	2,5882	1,42719
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	67	1,00	5,00	2,5224	1,63631
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	68	1,00	5,00	2,3529	1,52359
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	68	1,00	5,00	2,2941	1,45642
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	68	1,00	5,00	2,2059	1,45129
Pénzügyeimet interneten intézem.	69	1,00	5,00	2,2029	1,55847
A kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	67	1,00	5,00	2,0896	1,29955
Vásárlásra használom.	68	1,00	5,00	2,0588	1,37007
Az internetet inkább játékokra használom.	68	1,00	5,00	2,0441	1,42927
Az internetet csak ügyintézésre használom.	66	1,00	5,00	2,0152	1,22151
Az internetet munkakeresésére használom.	68	1,00	5,00	1,9559	1,50059

A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között.	68	1,00	5,00	1,8382	1,28841
Az interneten követem a divatot.	66	1,00	5,00	1,7727	1,21270
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	65	1,00	5,00	1,6923	1,35696
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	67	1,00	5,00	1,6716	1,22336
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	66	1,00	5,00	1,6212	1,11996
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	68	1,00	5,00	1,4559	,85403
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	66	1,00	5,00	1,4394	1,08314
Párkapcsolat fenntartására használom.	68	1,00	5,00	1,2941	,96288
Párkapcsolat kialakítására használom.	68	1,00	5,00	1,1029	,55016
Társkeresésére használom az internetet.	68	1,00	5,00	1,1029	,52233
Valid N (listwise)	60				

Ebben a korcsoportban (50-59) főként munkára, hírek olvasására, és feladatvégzésre használják a megkérdezettek a net-et. A kapcsolati igény háttérbe szorul, és a szórakozásra vonatkozó kérdések is. Az életkori jellemzőknek megfelelően ez már az érett felnőtt kor, ahol a kapcsolatrendszer már kialakult, stabil, és relatíve aktív a szakmai élet is.

Életkor = 60 évesnél idősebb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Az internetet hírek olvasására használom.	13	2,00	5,00	4,0000	1,00000
Az időjárásról szóló információt keresem.	13	1,00	5,00	3,7692	1,48064
Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	13	1,00	5,00	3,3846	1,32530
Közösségi oldalakat használok.	12	1,00	5,00	3,1667	1,74946
Az internetet újságolvasásra használom.	13	1,00	5,00	3,0769	1,49786
Az internetet szakmai lapok, szakcikkek olvasására használom.	13	1,00	5,00	2,6154	1,38675
Baráti kapcsolat fenntartására használom.	13	1,00	5,00	2,3846	1,70970
Az internetet inkább játékokra használom.	13	1,00	4,00	2,3077	1,10940
Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	13	1,00	5,00	2,3077	1,18213
Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	13	1,00	5,00	2,2308	1,48064
Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	13	1,00	5,00	2,2308	1,48064
Pénzügyeimet interneten intézem.	13	1,00	5,00	2,1538	1,34450
Utazási kínálatot, szállást keresek.	13	1,00	5,00	2,0769	1,55250
Az internetet inkább munkára használom.	13	1,00	5,00	2,0000	1,73205

lom.					
A kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.	13	1,00	5,00	2,0000	1,58114
Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	12	1,00	5,00	1,8333	1,58592
Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	13	1,00	5,00	1,7692	1,53590
Vásárlásra használom.	13	1,00	4,00	1,7692	1,01274
A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között.	13	1,00	5,00	1,7692	1,23517
Az internetet csak ügyintézésre használom.	13	1,00	3,00	1,6923	,75107
Új baráti kapcsolat kialakítására használom.	13	1,00	3,00	1,6923	,94733
Az interneten követem a divatot.	13	1,00	4,00	1,5385	,96742
Az internetet munkakeresésére használom.	13	1,00	4,00	1,5385	1,05003
Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	13	1,00	4,00	1,2308	,83205
Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	12	1,00	2,00	1,0833	,28868
Párkapcsolat fenntartására használom.	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
Párkapcsolat kialakítására használom.	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
Társkeresésére használom az internetet.	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
Színház, vagy mozijegyet rendelek.	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	13	1,00	1,00	1,0000	,00000
Valid N (listwise)	11				

A legidősebb korosztály hírekről tájékozódik, és az időjárásról elsősorban. Nem meglepő az egészségügyi szolgáltatások iránti kereslet, viszont itt egy fordított tendencia van az előző életkorúakhoz képest, ugyanis a társas igény itt közelít a fiatal felnőtt korosztályéhoz.

Életkori csoportok keresztábrák, kérdésenként – 17/1 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet munkakeresésére használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet munkakeresésére használom. Crosstabulation

		Az internetet munkakeresésére használom.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	6	4	0	1	0	11
		% within eletkor2	54,5%	36,4%	,0%	9,1%	,0%	100,0%
20-29 éves		Count	27	30	40	29	18	144
		% within eletkor2	18,8%	20,8%	27,8%	20,1%	12,5%	100,0%
30-39 éves		Count	22	10	26	9	2	69
		% within eletkor2	31,9%	14,5%	37,7%	13,0%	2,9%	100,0%
40-49 éves		Count	70	10	18	6	7	111
		% within eletkor2	63,1%	9,0%	16,2%	5,4%	6,3%	100,0%
50-59 éves		Count	44	7	2	6	9	68
		% within eletkor2	64,7%	10,3%	2,9%	8,8%	13,2%	100,0%
60 évesnél idősebb		Count	10	0	2	1	0	13
		% within eletkor2	76,9%	,0%	15,4%	7,7%	,0%	100,0%
Total		Count	179	61	88	52	36	416
		% within eletkor2	43,0%	14,7%	21,2%	12,5%	8,7%	100,0%

Munkakeresésre a 20 év alattiak, és a 40-60 fölöttiek nagy része nem használja az internetet. Legaktívabbak ebben a kérdésben a 20-29 évesek, és utánuk a 30-39 éves korosztály. A 60 év felettek 76%-a egyáltalán nem tartja jellemzőnek ezt a használatot, ami a magyarországi munkavállalási reménytelenséget is tükrözi 60 év felett.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	103,984 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	116,986	20	,000
Linear-by-Linear Association	31,589	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 9 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,95.

Életkori csoportok – 17/2 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.	412	82,4%	88	17,6%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom. Crosstabulation

		Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	6	3	0	2	0	11
		% within eletkor2	54,5%	27,3%	,0%	18,2%	,0%	100,0%
20-29 éves		Count	25	39	46	22	12	144
		% within eletkor2	17,4%	27,1%	31,9%	15,3%	8,3%	100,0%
30-39 éves		Count	22	15	25	7	1	70
		% within eletkor2	31,4%	21,4%	35,7%	10,0%	1,4%	100,0%
40-49 éves		Count	62	13	22	8	4	109
		% within eletkor2	56,9%	11,9%	20,2%	7,3%	3,7%	100,0%
50-59 éves		Count	45	10	6	1	4	66
		% within eletkor2	68,2%	15,2%	9,1%	1,5%	6,1%	100,0%
60 évesnél idősebb		Count	11	1	0	0	0	12
		% within eletkor2	91,7%	8,3%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	171	81	99	40	21	412
		% within eletkor2	41,5%	19,7%	24,0%	9,7%	5,1%	100,0%

A pályák megismerésére használom kérdésben, sajnálatos, hogy a fiatal korcsoport az egyáltalán nem jellemző, vagy kicsit jellemző válaszkategóriába esik. Nagyon jellemző választ adók is csak 6%-ban vannak a 20-29 éveseknél.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	94,814 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	107,621	20	,000
Linear-by-Linear Association	47,244	1	,000
N of Valid Cases	412		

a. 12 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,56.

Életkori csoportok – 17/3 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom. Crosstabulation

			Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	5	3	1	1	1	11
		% within eletkor2	45,5%	27,3%	9,1%	9,1%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	37	41	33	21	12	144
		% within eletkor2	25,7%	28,5%	22,9%	14,6%	8,3%	100,0%
	30-39 éves	Count	38	12	15	1	4	70
		% within eletkor2	54,3%	17,1%	21,4%	1,4%	5,7%	100,0%
	40-49 éves	Count	74	12	19	2	4	111
		% within eletkor2	66,7%	10,8%	17,1%	1,8%	3,6%	100,0%
	50-59 éves	Count	54	4	3	1	4	66
		% within eletkor2	81,8%	6,1%	4,5%	1,5%	6,1%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	13	0	0	0	0	13
		% within eletkor2	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	221	72	71	26	25	415
		% within eletkor2	53,3%	17,3%	17,1%	6,3%	6,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	101,635 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	111,663	20	,000
Linear-by-Linear Association	50,645	1	,000
N of Valid Cases	415		

a. 12 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,66.

Életkori csoportok – 17/4 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.	411	82,2%	89	17,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használok. Crosstabulation

			Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	3	2	4	2	0	11
		% within eletkor2	27,3%	18,2%	36,4%	18,2%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	32	32	26	28	26	144
		% within eletkor2	22,2%	22,2%	18,1%	19,4%	18,1%	100,0%
	30-39 éves	Count	37	8	9	10	6	70
		% within eletkor2	52,9%	11,4%	12,9%	14,3%	8,6%	100,0%
	40-49 éves	Count	68	13	17	5	5	108
		% within eletkor2	63,0%	12,0%	15,7%	4,6%	4,6%	100,0%
	50-59 éves	Count	49	4	1	5	6	65
		% within eletkor2	75,4%	6,2%	1,5%	7,7%	9,2%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	12	0	0	1	0	13
		% within eletkor2	92,3%	,0%	,0%	7,7%	,0%	100,0%
Total		Count	201	59	57	51	43	411
		% within eletkor2	48,9%	14,4%	13,9%	12,4%	10,5%	100,0%

Iskolaválasztás tekintetében az látszik, hogy a fiatal korcsoportok sem élnek ezzel az információval, nem jellemző választ adtak a 20 év alattiak 27,7%-ban és a 20-29 éveseknél is 22,2%, noha jellemzően az iskolaválasztásoknak ez kitüntetett időszaka.

Az egyszerű és bonyolult műveletek gyakoriságának bemutatása korosztályonként.

18 kérdés szórásainak elemzése

A 18. és a 19. kérdésnél az átlag mellett fontosnak tartottuk a szórások elemzését is.

A szórás vagy szóródás, az értékek különbözősége, amely egyrészt az értékek egymástól való különbözőségében, másrészt valamely középértéktől való eltérésben fejeződik ki. Ezek az adatok vagy egymáshoz képest különböznek, vagy egy meghatározott értéktől térnek el.

Pszichológiai kutatásokban az alacsony átlag azt mutatja, hogy a mérési adatok nagyon közel vannak egymáshoz, a magas szórás pedig azt jelzi, hogy az adatpontok széles intervallumban helyezkednek el. A 18. kérdés esetében az alacsony szórás azt jelenti, hogy az adott eszköz használatában vagy nem használatában egységes a különböző korcsoportok véleménye, a válaszok egy szűk intervallumban helyezkednek el. A magas szórás esetén, pedig ennek az ellenkezője: a megvizsgált korcsoportok véleménye nem egységes, a válaszok széles intervallumban helyezkednek el.

Az egyszerű és bonyolult műveletek gyakoriságának bemutatása korosztályonként.

Egyszerű tevékenységek:	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
E-mail olvasása	3,09	3,7	3,6	3,16	3,16	2,91	,82118
SMS küldés	2,36	2,86	2,95	2,67	2,07	1,84	,92967
Skype használása	2,09	2,39	2,54	2,11	1,91	2,15	,98162
Nyomtatás internetes oldalról	2,00	2,61	2,64	2,53	2,38	1,92	,92202
Honlap böngészése	3,72	3,72	3,53	3,19	3,02	3,08	,77339

Az egyszerű tevékenységek csoportja öt itemet tartalmaz. Az „e-mail olvasása” és „honlap böngészése” műveleteknél életkortól függetlenül magas átlagokat találunk, alacsony szórás érték mellett. Ez azt jelenti, hogy életkortól függetlenül nagyon egységes a vélemény abban, hogy ezek gyakran alkalmazott IKT eszközök. A másik három eszközhasználatnál nagyjából közepes körüli átlag mellett szintén magas szórás mutatható ki. A válaszok szűk intervallumban helyezkednek el. Tehát ebben is egységes a válaszadók véleménye, arra vonatkozóan, hogy ezeknek az eszközöknek a használata kevésbé gyakori, mint az e-mail olvasás és a honlapok böngészése.

Bonyolult tevékenységek:	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
Programok megtalálása, letöltése, használata	2,81	3,00	2,66	2,39	2,07	1,75	,96126
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	2,45	2,44	2,22	2,00	1,53	1,30	,99586
Információ megosztó rendszerek használata	2,00	2,39	2,04	1,98	1,8	1,38	1,02950
Online közös munka, dokumentumok online szerkesztése	1,63	2,35	1,98	1,72	1,53	1,30	,96045
E-mail több funkciójának (chat, képfeltöltés) használata	2,63	2,68	2,31	2,18	1,72	1,69	1,03430
Életkor szerinti átlagok:	2,30	2,57	2,24	2,05	1,74	1,48	

Eredmények:	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
Elektronikus banki szolgáltatások	1,03	2,38	2,38	2,05	1,77	1,92	,95960
Elektronikus ügyintézés	1,0	2,33	2,30	2,00	1,91	1,92	,88174

A bonyolult műveletek csoportja szintén öt itemet tartalmaz. Ezek közül háromnál („programok megtalálása és letöltése”, „alkalmazások letöltése, mobiltelefonra” és „e-mail több funkciójának használata”) közepes körüli átlag mellett alacsony szórásértékek vannak. Kivételt képez az 50 – 59 éves és a 60 év feletti korosztálya, ahol alacsony átlagok vannak, mindhárom eszközhasználatnál. Egységes a válaszadók véleménye abban, hogy az 50 év feletti korosztály kivételével, a többi korosztálynál közepes gyakoriságú a bonyolult eszközök használata. Az online közös munka, online szerkesztés eszközhasználatnál jóval átlag alatti átlagok mellett alacsony szórásérték van. Egységes a válaszadók véleménye arra vonatkozóan, hogy ez az eszközhasználat életkortól függetlenül kevésbé gyakori.

Mindkét elektronikus szolgáltatás esetén nagyon alacsony átlagok mellett alacsony szórás mutatható ki. Életkortól függetlenül egységesnek tűnik a válaszadók véleménye arra vonatkozóan, hogy ritkán használják ezeket az elektronikus szolgáltatásokat. Ez egybeesik kutatásunk egyéb adataival, amelyek az mutatják ki, hogy az emberek nagy része nem bíz az elektronikus ügyintézésben.

Megbízhatósági itemek	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
Megbízom az internetben	3,63	3,15	3,31	3,23	3,54	2,83	,97244
- Megbízom az ott megjelent hírekben	3,63	2,86	2,97	2,73	2,80	3,00	,98663
- Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	1,09	2,81	3,07	2,89	2,16	2,08	1,40075

Mennyire elégedett életével? * Első helyen jelölt - közösségi old. haszn. Crosstabulation

			Első helyen jelölt - közösségi old. haszn.										Total
			Ügyintézés	baráti/rokonikapcsolattartás	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	híradás magamról	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	szabadidő hasznos eltöltése	információk szerzése mindennapi élethez	szórakozás	hírek, információk gyűjtése a világról	egyéb	
Mennyire elégedett életével?	Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Count	9	24	2	1	8	4	7	6	6	0	67
		Expected Count	7,2	25,7	2,4	,6	9,0	4,5	4,5	5,5	7,2	,4	67,0
	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Count	21	81	7	2	30	18	14	20	25	0	218
		Expected Count	23,6	83,5	7,6	1,9	29,3	14,7	14,7	17,8	23,6	1,3	218,0
	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Count	6	18	3	0	7	1	2	2	3	2	44
		Expected Count	4,8	16,9	1,5	,4	5,9	3,0	3,0	3,6	4,8	,3	44,0
	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Count	0	5	0	0	1	0	0	0	3	0	9
		Expected Count	1,0	3,4	,3	,1	1,2	,6	,6	,7	1,0	,1	9,0
	Egyéb	Count	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	4
		Expected Count	,4	1,5	,1	,0	,5	,3	,3	,3	,4	,0	4,0
Total		Count	37	131	12	3	46	23	23	28	37	2	342
		Expected Count	37,0	131,0	12,0	3,0	46,0	23,0	23,0	28,0	37,0	2,0	342,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,560(a)	36	,489
Likelihood Ratio	33,899	36	,569
Linear-by-Linear Association	1,007	1	,316
N of Valid Cases	342		

a 35 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

A Pearson féle χ^2 0,489 – tehát nincs összefüggés- ez abból is látszik, hogy a „count” és „expected count” között nincsenek nagy eltérések, ha megvizsgáljuk külön-külön a cellákat.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	35,560 ^a	36	,489
Likelihood Ratio	33,899	36	,569
Linear-by-Linear Association	1,007	1	,316
N of Valid Cases	342		

a. 35 cells (70,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

Mennyire elégedett életével? * Második helyen jelölt - közösségi old. haszn. Crosstabulation

			Második helyen jelölt - közösségi old. haszn.									Total
			ügyintézés	baráti/rokonikapcsolattartás	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	híradás magamról	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	szabadidő hasznos eltöltése	információk szerzése mindennapi élethez	szórakozás	hírek, információk gyűjtése a világról	
Mennyire elégedett életével?	Tejes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Count	6	9	4	4	14	5	16	5	4	67
		Expected Count	5,9	9,5	5,1	4,0	7,5	5,5	15,6	9,5	4,3	67,0
	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Count	19	29	16	11	22	19	46	38	16	216
		Expected Count	19,1	30,6	16,6	12,7	24,2	17,8	50,3	30,6	14,0	216,0
	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Count	3	10	3	4	2	3	13	3	2	43
		Expected Count	3,8	6,1	3,3	2,5	4,8	3,6	10,0	6,1	2,8	43,0
	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Count	1	0	3	0	0	1	2	2	0	9
		Expected Count	,8	1,3	,7	,5	1,0	,7	2,1	1,3	,6	9,0
	Egyéb	Count	1	0	0	1	0	0	2	0	0	4
		Expected Count	,4	,6	,3	,2	,4	,3	,9	,6	,3	4,0
Total		Count	30	48	26	20	38	28	79	48	22	339
		Expected Count	30,0	48,0	26,0	20,0	38,0	28,0	79,0	48,0	22,0	339,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,173 ^a	32	,209
Likelihood Ratio	38,101	32	,212
Linear-by-Linear Association	,157	1	,692
N of Valid Cases	339		

a. 26 cells (57,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,24.

Nincs összefüggés.

Mennyire elégedett életével? * Harmadik helyen jelölt - közösségi old. haszn. Crosstabulation

			Harmadik helyen jelölt - közösségi old. haszn.										Total
			ügyintézés	baráti/rokonikapcsolattartás	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	híradás magamról	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	szabadidő hasznos eltöltése	információk szerzése mindennapi élethez	szórakozás	hírek, információk gyűjtése a világról	egyéb	
Mennyire elégedett életével?	Tejes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Count	4	7	6	3	4	12	7	7	16	0	66
		Expected Count	8,1	8,7	5,9	3,5	3,2	8,1	7,7	9,1	11,4	,4	66,0
	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Count	26	32	18	12	10	22	26	28	36	2	212
		Expected Count	25,9	27,8	19,0	11,4	10,1	25,9	24,7	29,1	36,7	1,3	212,0
	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Count	6	4	5	3	1	5	6	9	5	0	44
		Expected Count	5,4	5,8	3,9	2,4	2,1	5,4	5,1	6,0	7,6	,3	44,0
	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Count	4	1	0	0	1	1	0	1	1	0	9
		Expected Count	1,1	1,2	,8	,5	,4	1,1	1,0	1,2	1,6	,1	9,0
	Egyéb	Count	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	4
		Expected Count	,5	,5	,4	,2	,2	,5	,5	,5	,7	,0	4,0
Total		Count	41	44	30	18	16	41	39	46	58	2	335
		Expected Count	41,0	44,0	30,0	18,0	16,0	41,0	39,0	46,0	58,0	2,0	335,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,405 ^a	36	,774
Likelihood Ratio	30,689	36	,719
Linear-by-Linear Association	3,780	1	,052
N of Valid Cases	335		

a. 28 cells (56,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

Az élet- elégedettség kérdést, attitűd-skálaként kezeljük. (Hiszen az állítások fokozatosak, és akár egy 1-4ig terjedő skála „magyarázataként” is felfogható.

Megnézzük a használatot, a gyakoriságot is, nem csak a célját. A következőkben, ezt mutatjuk be.

Mennyire elégedett életével és közösségi oldalak használatának gyakorisága

	Fő	Átlag	Szórás
nem látogatok	79	2,1 772	,78052
naponta	243	2,0 782	,80678
hetente	79	1,9 747	,53047
havonta egy-két alkalommal	16	1,6 250	,61914
ritkábban, mint havonta	9	2,1 111	,33333
Total	426	2,0 610	,74898

Érdeemes megnézni az átlag alattiakat, fölöttieket, és a szórások hol kisebbek, hol nagyobbak.

Látható, hogy nagy különbségek nincsenek – ha összeadjuk a használók átlagait az is 1,9 – így érthető, hogy nincs összefüggés (sig=0,073) – alábbi táblázat. Tehát nincs összefüggés.

Test of Homogeneity of Variances

Mennyire elégedett életével?

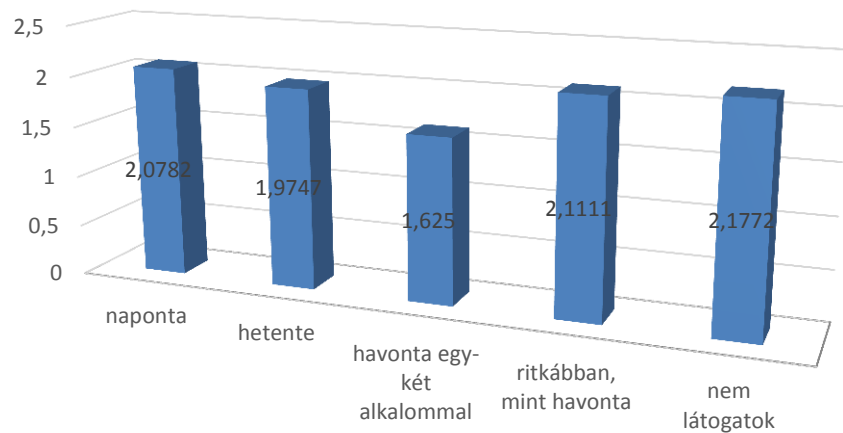
Levene Statistic	df 1	df 2	Sig.
4,439	4	421	,002

ANOVA

Mennyire elégedett életével?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4,791	4	1,198	2,159	,073
Within Groups	233,622	421	,555		
Total	238,413	425			

Mennyire elégedett életével és közösségi oldalak használatának gyakorisága (átlagok 4-es skálán)

Elégedettség és közösségi oldalak használata

Az értékek gyakoriságok alapján rendezettek.

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él és közösségi oldalak használatának gyakorisága

	Elemszám	Átlag	Szórás
nem látogatok	79	3,1013	1,09304
naponta	245	2,8490	,90855
hetente	78	2,8718	,82744
havonta egy-két alkalommal	17	2,7059	1,10480
ritkábban, mint havonta	9	3,3333	1,32288
Total	428	2,9042	,95210

Itt fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy az átlag növekedése a bizonytalanság növekedését jelenti.

Itt teljesül a szórás-homogenitás, azonban itt sincs összefüggés. (sig=0,143)

Test of Homogeneity of Variances

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

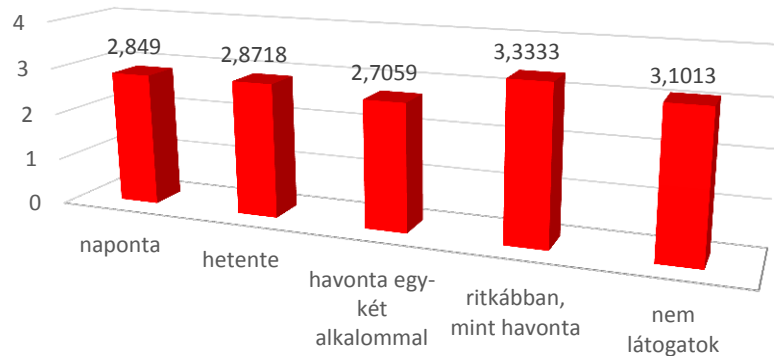
Levene Statistic	df 1	df 2	Sig.
2,004	4	423	,093

ANOVA

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	6,223	4	1,556	1,728	,143
Within Groups	380,849	423	,900		
Total	387,072	427			

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él és közösségi oldalak használatának gyakorisága (átlagok 5-ös skálán)

Biztonságérzet és közösségi oldalak használatának gyakorisága

A használat gyakorisága és biztonság:

Mennyire elégedett életével és a közösségi oldalak használatának gyakorisága

	Elemzés	Átlag	Szórás
napi 2-3 órát	195	2,0564	,76110
napi 4-6 órát	39	2,1026	,59802
napi 7-8 órát	11	1,6364	,67420
napi 8 óránál többet	5	2,8000	1,64317
egész nap online vagyok	4	3,0000	1,82574
Total	254	2,0748	,79420

Itt a feltétel nem teljesül, de az összefüggés az szignifikáns ($\text{sig}=0,010$)– azaz az átlagok eltérése a (boldogság szintje) összefügg azzal, hogy ki mennyit tölt közösségi oldalak böngészésével. A magyarázat irányát nem tudjuk, azaz nem mondhatjuk, hogy azok boldogabbak, akik többet/kevésbé közösségeknek - vagy fordítva, azaz nem boldogít a közösségi oldal. És amint látszik - nem is lineáris az összefüggés.

Test of Homogeneity of Variances

Mennyire elégedett életével?

Levene Statistic	df 1	df 2	Sig.
6,676	4	249	,000

ANOVA

Mennyire elégedett életével?

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	8,264	4	2,066	3,400	,010
Within Groups	151,315	249	,608		
Total	159,579	253			

A válaszolók azt kellett megjelöljék, hogy milyen gyakorisággal használnak internetet, illetve egyéb infokommunikációs eszközöket. A 20 tevékenységforma mindegyikénél, a válaszokat a „naponta”, „gyakran”, „ritkán” és „soha” oszlopokban jelölhették.

A válaszok értékelése:

- naponta = 4
- gyakran = 3
- ritkán = 2
- soha = 1

Ilyen értelemben a magas átlagok azt jelzik, hogy adott műveletet gyakran alkalmazzák az emberek, illetve a kisebb átlagok azt jelzik, hogy adott művelet ritkán (vagy soha) nem alkalmazzák.

Az elemzést két szempontot követve végeztük el:

- **életkori csoportok szerint:** 20 év alatt, 20-29 év, 30-39 év, 40-49 év, 50-59 év, és 60 felett
- **végzettség szerint:**
  - általános végzettség (8 általános alatt és 8 általános végzettség)
  - középfokú végzettség (szakiskola, érettségi, illetve érettségi + szakma)
  - felsőfokú végzettség: (felsőfokú szakképzettség, főiskola, egyetem és doktori)

Mind a két kategóriánál (életkor és végzettség) az elemzés a következő szempontok alapján történt.

1. egyszerű és bonyolult tevékenységek gyakoriságának összehasonlítása
2. elektronikus ügyintézés és szolgáltatások használata
1. egyszerű és bonyolult tevékenységek gyakoriságának összehasonlítása

A húsz tevékenységformáról megkérdeztünk több hozzáértő szakember véleményét arról, hogy melyiket találják egyszerűnek, illetve melyiket bonyolultnak. A véleményüket figyelembe véve választottam ki öt egyszerű és öt bonyolult tevékenységet. Ezek a következők:

Egyszerű tevékenységek:

E-mail olvasása
SMS küldés
Skype használása
Nyomtatás internetes oldalról

Bonyolult tevékenységek

Programok megtalálása, letöltése, használata
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra
Információ megosztó rendszerek használata
Online közös munka, dokumentumok online szerkesztése

tése

Honlap böngészése

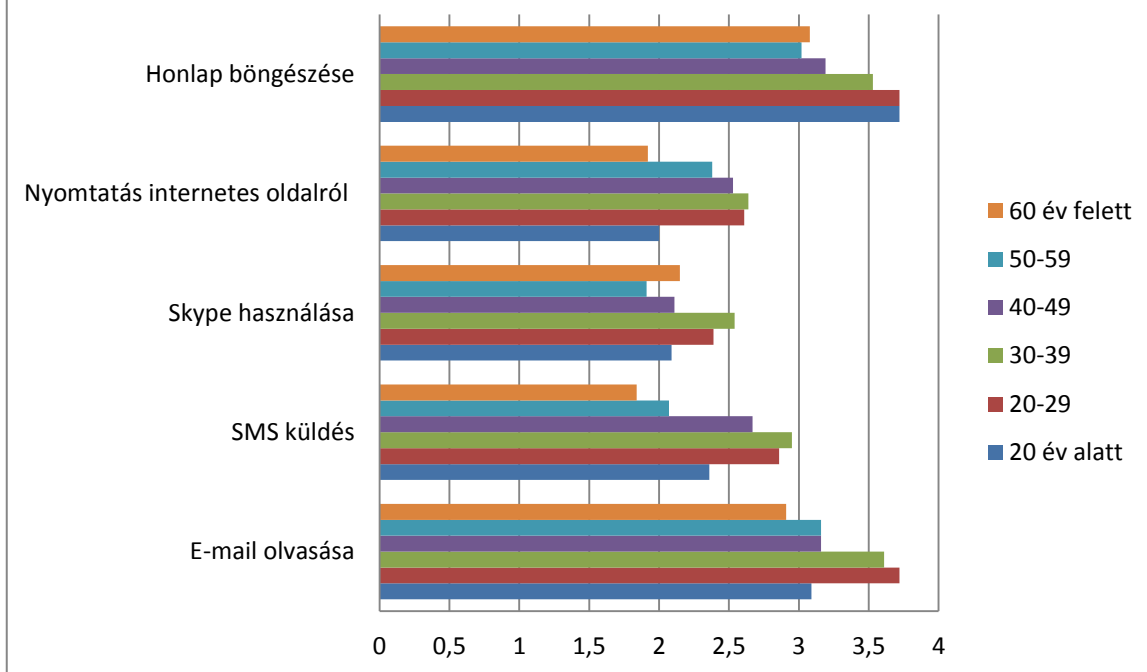
E-mail több funkciójának (chat, képfeltöltés)

használata

Az egyszerű és bonyolult műveletek gyakoriságának bemutatása korosztályonként.

Egyszerű tevékenységek:	20 év alatt	20-29	30-39	40-49	50-59	60 év felett
E-mail olvasása	3,09	3,72	3,61	3,16	3,16	2,91
SMS küldés	1,84	2,36	2,86	2,95	2,67	2,07
Skype használása	2,09	2,39	2,54	2,11	1,91	2,15
Nyomtatás internetes oldalról	2,00	2,61	2,64	2,53	2,38	1,92
Honlap böngészése	3,08	3,72	3,72	3,53	3,19	3,02

Az egyszerű műveletek életkor szerinti átlagai (4-es skálán)

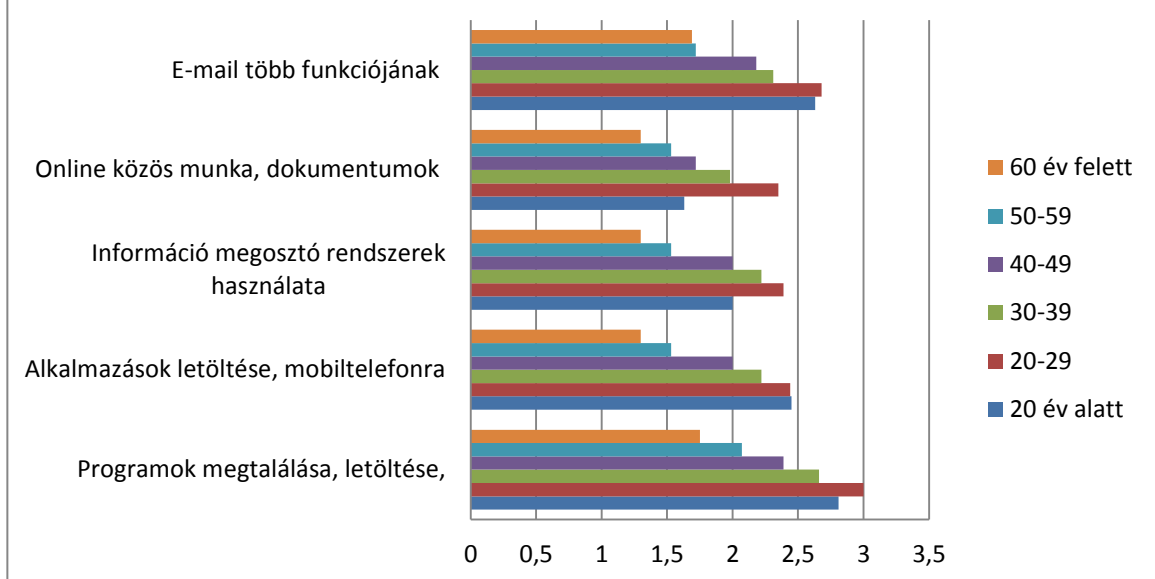
Az összegző táblázat és az életkor szerint táblázatok alapján is egyértelműnek tűnik, hogy az egyszerű tevékenységek csoportjába tartozó eszközhasználatok közül minden korosztálynál a leggyakoribb (legkedveltebb) az email olvasása és a honlapok böngészése (átlagok: 3,42 és 3,42). Az egyszerűtevékenységek csoportjába tartozó másik három tevékenységforma közül leggyakoribb az sms küldés (és fogadás), ezt követi a nyomtatás internetes oldalról. Meglepő módon a három tevékenységforma közül a legkevésbé gyakori a skype használata. Mindhárom tevékenységformánál azt tapasztaltuk, hogy a 20 és 50 éves kor közti korosztályra a legjellemzőbb az egyszerű eszközhasználat, és legkevésbé a 60 év felettiekre.

Az összegző táblázat alapján, és részben az életkori táblázat szerint is, a legritkábban használt tevékenységformák az online tv csatornák és adások letöltése, illetve a mobil névkártyák fogadása (1,89 és 1,83). Ezeket a tevékenységeket nem soroltuk sem az egyszerű sem a bonyolult műveletek kategóriájába.

Bonyolult tevékenységek:

A bonyolult műveletek életkor szerinti átlagai (4-es skálán)

A bonyolult műveletek életkor szerinti átlagai (4-es skálán)

A bonyolultabb eszközhasználatnál azt tapasztaltuk, hogy ezek leggyakoribbak a 20 év alatti korosztálytól 40 éves korig. (átlagok 2,24 és 2,57 között), és az életkor előre haladtával ezek használatának gyakorisága fokozatosan csökken. Például: 40-49 év között: 2,05; 50-59 év között: 1,74; 60 év felett: 1,48.

Ami a bonyolultabb eszközhasználatok gyakorisát illeti (életkortól függetlenül) a következő sorrend állapítható meg:

- programok megtalálása, letöltése: 2,93 átlag
- E-mail több funkciójának használata: 2,64 átlag
- Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra 2,38 átlag
- Inf. megosztó rendszerek használata 2,33 átlag
- Online közös munka: 2,11 átlag

Elektronikus ügyintézés és szolgáltatások használata

Ezzel kapcsolatban a 18. kérdőívben két item (kérdés) van:

- Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)
- Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra jelentkezés, szolgáltatások, információk keresése, stb.)

Eredmények:

	20 év alatt	20-29	30-39	40-49	50-59
60 év felett					

Elektronikus banki szolgáltatások	1,03	2,38	2,38	2,05	1,77	1,92
Elektronikus ügyintézés	1,03	2,33	2,30	2,00	1,91	1,92

Az átlagok alapján elmondhatjuk, hogy nincs lényeges különbség az elektronikus ügyintézés és az elektronikus banki szolgáltatások használatának gyakorisága területén. A legalacsonyabb átlag a 20 év alattiaknál (1,03 átlag) tapasztalható, ami az életkori sajátosságokból adódik – nem foglalkoznak ilyen jellegű ügyintézéssel. A leggyakoribb használat a 20 és 40 év közötti korosztálynál (2,38 és 2,33 átlag), tapasztalható illetve az életkor előre haladtával ezek gyakorisága csökken.

Kutatásaink eredményei eltérnek a hasonló nemzetközi kutatások eredményeitől. Ezek szerint a magyarországi átlag elmarad az európai átlagtól a banki ügyintézés, a közintézményekkel való kapcsolattartás, valamint az online áru- vagy szolgáltatások területén. A magyarok az európai átlagnál lényegesen kisebb arányban intéznek az interneten banki ügyeket, illetve

vásárolnak online módon árukat, szolgáltatásokat. A GfK Digital Connected Consumer kutatásának 2013. évi adatai tükrében az internetezők jelentős része továbbra is a személyes csatornákat részesíti előnyben banki vagy biztosítási ügyintézéskor. (hvg.hu/tudomany/20081202_eu_broadband -2014.08.07.)

Különböző kutatások arra is kitérnek, hogy a banki ügyintézés, a közintézményekkel való kapcsolattartás, valamint az online áru- vagy szolgáltatásrendelés területén főleg az idősebb korosztály idegenkedik az internetes ügyintézésétől.

Teljes minta – gyakoriságok (5=nagyon jellemző – ezért a csökkenő sorrend)

Életkori csoportok szerint:

Életkor= 20 évesnél fiatalabb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	11	4,00	5,00	4,5455	,52223
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	11	2,00	5,00	4,1818	,98165
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	11	2,00	5,00	4,0909	1,22103
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	11	2,00	5,00	3,9091	1,30035
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	11	1,00	5,00	3,9091	1,30035
Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	11	1,00	5,00	3,7273	1,27208
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	11	1,00	5,00	3,6364	1,36182
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	11	1,00	5,00	3,6364	1,50151
Megbízom az ott megjelent hírekben.	11	2,00	5,00	3,6364	,92442
Megbízom az internetben	11	2,00	5,00	3,6364	1,12006
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	11	1,00	5,00	3,5455	1,63485
A tanulásomat nagyban segíti.	11	1,00	5,00	3,3636	1,43337
Engem az internet kikapcsol, pihentet	11	2,00	5,00	3,2727	1,10371
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	11	1,00	5,00	3,0000	1,61245
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	11	1,00	5,00	3,0000	1,73205
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	11	1,00	5,00	3,0000	1,34164
Mindig is vonzott a technika.	11	1,00	5,00	2,9091	1,30035
Megtalálom azokat az embereket, akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	11	1,00	5,00	2,7273	1,19087
Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.	11	1,00	5,00	2,7273	1,27208
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	11	1,00	5,00	2,5455	1,29334
Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	11	1,00	5,00	2,4545	1,63485
Az internet oldja a magányomat	11	1,00	5,00	2,4545	1,57249
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	11	1,00	5,00	2,3636	1,56670
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	11	1,00	4,00	2,2727	1,19087

Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	11	1,00	5,00	2,1818	1,25045
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	11	1,00	5,00	2,1818	1,40130
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	11	1,00	4,00	2,0909	1,04447
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	11	1,00	4,00	2,0000	1,00000
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	11	1,00	5,00	1,9091	1,30035
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdem valamelyik hozzáértő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	11	1,00	5,00	1,9091	1,22103
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	11	1,00	4,00	1,6364	1,02691
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	11	1,00	3,00	1,5455	,68755
Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	11	1,00	5,00	1,5455	1,21356
A családom tagjait csak így tudom elérni	11	1,00	2,00	1,4545	,52223
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	11	1,00	2,00	1,0909	,30151
Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	11	1,00	1,00	1,0000	,00000
Valid N (listwise)	11				

Életkor= 20-29 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	144	1,00	5,00	4,6597	,69124
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	144	1,00	5,00	4,1042	,93658
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	144	1,00	5,00	3,8819	1,09351
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	144	1,00	5,00	3,8403	1,10728
Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	143	1,00	5,00	3,6993	1,06833
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	144	1,00	5,00	3,5556	1,04298
A tanulásomat nagyban segíti.	143	1,00	5,00	3,5245	1,41835
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	143	1,00	5,00	3,4336	1,25910
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	143	1,00	5,00	3,3986	1,13919
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	143	1,00	5,00	3,3636	1,21924
Engem az internet kikapcsol, pihentet	143	1,00	5,00	3,2727	1,18192
Megbízom az internetben	144	1,00	5,00	3,1528	,85542
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	143	1,00	5,00	3,1399	1,24811

Mindig is vonzott a technika.	143	1,00	5,00	3,0070	1,43643
Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.	140	1,00	5,00	2,9857	1,37284
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	143	1,00	5,00	2,8671	1,38013
Megbízom az ott megjelent hírekben.	143	1,00	5,00	2,8671	,91342
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	143	1,00	5,00	2,8112	1,27241
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	143	1,00	5,00	2,7133	1,46134
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	143	1,00	5,00	2,6923	1,14591
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	143	1,00	5,00	2,5175	1,20359
Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	143	1,00	5,00	2,3217	1,31942
Megtalálom azokat az embereket, akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	143	1,00	5,00	2,3077	1,24601
Az internet oldja a magányomat	142	1,00	5,00	2,2183	1,27227
Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	143	1,00	5,00	2,1958	1,27411
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	142	1,00	5,00	2,1761	1,29538
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	143	1,00	5,00	2,1748	1,23514
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	143	1,00	5,00	2,1399	1,20212
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	143	1,00	5,00	2,0769	1,19904
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	143	1,00	5,00	2,0769	1,15110
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	142	1,00	5,00	2,0493	1,17496
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	143	1,00	5,00	1,8951	1,24308
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	142	1,00	5,00	1,8662	1,30046
Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	143	1,00	5,00	1,8182	1,19645
A családom tagjait csak így tudom elérni	143	1,00	5,00	1,6923	1,12732
Azért használom, mert nincs párokapcsolatom.	143	1,00	5,00	1,5035	1,02004
Valid N (listwise)	135				

Életkor = 30-39 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	70	2,00	5,00	4,6000	,62322
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	70	1,00	5,00	4,3286	,84650
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	70	1,00	5,00	3,8429	1,18732
Hasznosnak tartom az állás, és pályaválasztás szempontjából	70	1,00	5,00	3,7000	1,08146
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	70	1,00	5,00	3,5286	1,21251
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	69	1,00	5,00	3,4783	1,24391
Megbízom az internetben	70	1,00	5,00	3,3143	1,00062
Engem az internet kikapcsol, pihentet	70	1,00	5,00	3,2000	1,19903
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	70	1,00	5,00	3,1143	1,29148
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	70	1,00	5,00	3,0000	1,39357
Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcstelen tartalmak.	70	1,00	22,00	2,9857	2,59035
Megbízom az ott megjelent hírekben.	70	1,00	5,00	2,9714	,91638
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	70	1,00	5,00	2,8571	1,19523
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	70	1,00	5,00	2,7571	1,30146
Mindig is vonzott a technika.	70	1,00	5,00	2,7000	1,45811
A tanulásomat nagyban segíti.	70	1,00	5,00	2,6857	1,37833
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	70	1,00	5,00	2,6143	1,12021
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	70	1,00	5,00	2,5857	1,27964
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősemet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	70	1,00	5,00	2,5143	1,17637
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	70	1,00	5,00	2,4857	1,49145
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	70	1,00	5,00	2,3857	1,25447
Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	70	1,00	5,00	2,3857	1,33289
Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	70	1,00	5,00	2,2143	1,26139
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	70	1,00	5,00	2,2000	1,19903
Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	70	1,00	5,00	2,0857	1,39089
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	70	1,00	5,00	2,0571	1,04792
Az internet oldja a magányomat	69	1,00	5,00	2,0435	1,22995

Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	70	1,00	5,00	2,0429	1,02767
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	70	1,00	5,00	1,9286	1,20772
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	70	1,00	5,00	1,9000	1,05157
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	70	1,00	5,00	1,8571	1,09393
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	70	1,00	5,00	1,7571	1,17258
A családom tagjait csak így tudom elérni	70	1,00	5,00	1,7286	1,04841
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	70	1,00	5,00	1,7143	1,09204
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	70	1,00	5,00	1,6714	1,00320
Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	70	1,00	3,00	1,2143	,56190
Valid N (listwise)	68				

Életkor = 40-49 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	112	1,00	5,00	4,3482	1,00189
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	111	1,00	5,00	4,1802	,87592
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	111	1,00	5,00	3,7838	1,22404
Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	111	1,00	5,00	3,3604	1,21201
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	110	1,00	5,00	3,3273	1,22743
Megbízom az internetben	110	1,00	5,00	3,2364	1,03982
Engem az internet kikapcsol, pihentet	111	1,00	5,00	3,1081	1,28170
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	111	1,00	5,00	3,0450	1,41670
Megbízom az ott megjelent hírekben.	111	1,00	5,00	2,8919	1,03880
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	111	1,00	5,00	2,8198	1,22250
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	110	1,00	35,00	2,7636	3,36721
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	110	1,00	5,00	2,7000	1,18515
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	111	1,00	5,00	2,6396	1,49419
Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.	109	1,00	5,00	2,6055	1,36774
Mindig is vonzott a technika.	111	1,00	5,00	2,5586	1,39274
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	111	1,00	5,00	2,5315	1,32679
Szeretek "képben" lenni a politikát	112	1,00	5,00	2,3750	1,24571

illetően.					
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	110	1,00	5,00	2,3091	1,35285
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	110	1,00	5,00	2,3000	1,54177
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	110	1,00	5,00	2,1455	1,36022
A tanulásomat nagyban segíti.	110	1,00	5,00	2,1273	1,31407
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	110	1,00	5,00	2,1182	1,21709
Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	110	1,00	5,00	2,1000	1,38769
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	111	1,00	5,00	1,9369	1,19300
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	110	1,00	5,00	1,9000	1,29891
Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	110	1,00	11,00	1,8818	1,50675
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	110	1,00	5,00	1,7727	1,04626
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	109	1,00	11,00	1,7339	1,40530
Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	110	1,00	12,00	1,6636	1,41601
Az internet oldja a magányomat	111	1,00	5,00	1,6486	1,12532
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	111	1,00	5,00	1,5315	1,09395
A családom tagjait csak így tudom elérni	110	1,00	5,00	1,4364	,87291
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	110	1,00	4,00	1,4273	,88265
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	109	1,00	4,00	1,4128	,69670
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	110	1,00	4,00	1,3273	,69215
Azért használom, mert nincs párcapcsolatom.	111	1,00	4,00	1,1351	,51322
Valid N (listwise)	101				

Életkor = 50-59 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	68	1,00	5,00	4,4706	,85467
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	68	1,00	5,00	4,2059	1,03027
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	68	1,00	5,00	3,6471	1,34680
Megbízom az internetben	68	1,00	5,00	3,5441	1,02846
Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	68	1,00	5,00	3,3088	1,32999
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	68	1,00	5,00	3,1912	1,45845
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	68	1,00	5,00	3,0735	1,41755
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	68	1,00	5,00	2,8382	1,37797
Megbízom az ott megjelent hírekben.	68	1,00	5,00	2,8088	1,16231
Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcstelen tartalmak.	69	1,00	5,00	2,7246	1,33817
Engem az internet kikapcsol, pihentet	69	1,00	5,00	2,7246	1,40256
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	67	1,00	5,00	2,5224	1,18524
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	68	1,00	5,00	2,5000	1,58820
Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	68	1,00	5,00	2,5000	1,39829
Mindig is vonzott a technika.	68	1,00	5,00	2,4118	1,35201
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	68	1,00	5,00	2,4118	1,37391
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	67	1,00	5,00	2,4030	1,42552
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	68	1,00	5,00	2,2794	1,45423
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	67	1,00	5,00	2,1791	1,32488
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	68	1,00	5,00	2,1618	1,33395
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	68	1,00	5,00	2,1176	1,26408
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	67	1,00	5,00	1,9851	1,21222
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	67	1,00	5,00	1,9851	1,29676
Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	66	1,00	5,00	1,9545	1,32934
A tanulásomat nagyban segíti.	67	1,00	5,00	1,9254	1,34066
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	67	1,00	5,00	1,7612	1,28026
Az internet oldja a magányomat	69	1,00	5,00	1,6957	1,12856
A családom tagjait csak így tudom elérni	68	1,00	4,00	1,6029	,93265
Számomra gazdasági haszonnal jár az	67	1,00	5,00	1,5672	1,09023

internethasználat.					
Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	67	1,00	5,00	1,5373	1,03468
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	68	1,00	5,00	1,5294	1,02899
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	67	1,00	5,00	1,5224	1,00541
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	68	1,00	5,00	1,5147	1,04371
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	67	1,00	5,00	1,4627	,87609
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	68	1,00	5,00	1,4412	,99824
Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	68	1,00	4,00	1,1029	,46166
Valid N (listwise)	61				

Életkor= 60 évesnél idősebb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Én hasznosnak tartom az internetet	13	3,00	5,00	4,3077	,75107
Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	12	3,00	5,00	3,9167	,79296
Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	13	1,00	5,00	3,7692	1,23517
Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	12	1,00	5,00	3,2500	1,21543
Engem az internet kikapcsol, pihentet	12	2,00	5,00	3,1667	,93744
A szabadidőm eltöltésében segít az internet	12	1,00	5,00	3,0833	1,37895
Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	12	2,00	5,00	3,0833	1,08362
Megbízom az ott megjelent hírekben.	12	2,00	4,00	3,0000	,60302
Modern embernek vallom magam, ezért használom.	13	1,00	5,00	3,0000	1,47196
Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	12	1,00	4,00	2,8333	1,02986
Mindig is vonzott a technika.	12	1,00	5,00	2,8333	1,52753
Megbízom az internetben	12	2,00	5,00	2,8333	,93744
Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősemet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	12	1,00	5,00	2,7500	1,21543
Hasznosnak tartom az állás, és pályaválasztás szempontjából	12	1,00	5,00	2,5000	1,24316
Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	13	1,00	5,00	2,4615	1,39137
Az internet segít kapcsolatokat teremteni	11	1,00	4,00	2,4545	1,03573
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	13	1,00	5,00	2,3077	1,49358
Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	12	1,00	4,00	2,2500	1,05529

Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.	12	1,00	5,00	2,2500	1,35680
A tanulásomat nagyban segíti.	12	1,00	4,00	2,1667	1,19342
Az internet oldja a magányomat	12	1,00	5,00	2,0833	1,50504
Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	12	1,00	5,00	2,0833	1,44338
Megtalálom azokat az embereket, akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	12	1,00	5,00	1,9167	1,37895
Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	12	1,00	5,00	1,9167	1,24011
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	12	1,00	5,00	1,8333	1,26730
Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	12	1,00	4,00	1,7500	,96531
Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	12	1,00	4,00	1,5833	,99620
Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	12	1,00	4,00	1,5000	1,00000
Ami nincs az interneten, az nem is létezik	11	1,00	5,00	1,4545	1,21356
A családom tagjait csak így tudom elérni	12	1,00	3,00	1,4167	,66856
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	12	1,00	4,00	1,4167	,90034
Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	12	1,00	5,00	1,3333	1,15470
Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	12	1,00	3,00	1,2500	,62158
Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	12	1,00	2,00	1,2500	,45227
Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	13	1,00	3,00	1,2308	,59914
Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	12	1,00	2,00	1,0833	,28868
Valid N (listwise)	11				

Ezek állítások/vélemények az internet használatával kapcsolatban. A kérdőívet kitöltők az állítással való egyetértést vagy nem egyetértést 5 fokozatban jelölték meg.

1 = egyáltalán nem jellemző (nem ért egyet)

5 = nagyon jellemző (egyet ért az állítással)

Ennek megfelelően a nagyobb átlagok az egyetértést, a kisebb átlagok a nem egyetértést fejezték ki. A kiértékelésnél előbb az egész populációra érvényes adatokat tüntettük fel, majd külön-külön az egyes életkori csoportokat mutattuk be. Az életkori csoportok felosztásánál a legtöbb irodalomban használt felosztást alkalmaztuk:

- 20 év alatti csoport
- 10 éves intervallumok: 20-29, 30-39, 40-49, 50-59,
- 60 év felett

A kérdéseket csoportosítva elemeztük ki, a következő kategóriákban:

- az internet hasznossága
- az internet megbízhatósága
- az internet fontossága a kapcsolatokban
- egyéb

Az elemzéseknél a saját adataink mellett, összehasonlításként, hasonló hazai és külföldi kutatások eredményeit is bemutattuk.

Az internet hasznosságával kapcsolatos vélekedések.

Az internet hasznosságát hat item mentén követhetjük:

Ebből négy általános, minden korosztályra érvényes állítás van: „hasznosnak tartom az internetet”, „hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából”, „hasznosnak tartom, mert időt takarít meg”, „hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából”, és két item életkorra jellemző hasznossági mutató: „hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából”, „hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából”.

Általános hasznossági mutatók:

életkorok

Általános hasznossági mutatók:	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett
„hasznosnak tartom az internetet”	4,54	4,56	4,60	4,34	4,47	4,30
„hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából”	4,18	4,10	4,32	4,18	4,20	3,91
„hasznosnak tartom, mert időt takarít meg”	3,91	3,84	3,84	3,78	3,64	3,25
„hasznosnak tartom a kapcsolataim fenntartása szempontjából”	4,09	3,88	3,52	3,04	3,07	3,08

Általános hasznossági mutatók	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
„hasznosnak tartom az internetet”	4,54	4,56	4,60	4,34	4,42	4,30	,80379
2. „hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából”	4,18	4,10	4,32	4,18	4,20	3,91	,91621
3. „hasznosnak tartom, mert időt takarít meg”	3,91	3,84	3,84	3,72	3,64	3,25	1,20228
4. „hasznosnak tartom a kapcsolataim fenntartása szempontjából”	4,09	3,88	3,52	3,0	3,07	3,08	1,31042

Az egész populációt bemutató táblázatból kiderül, hogy a hat hasznossági mutatónak a legmagasabb átlaga a 30 item (vélemény/állítás) közül. A „hasznosnak tartom az internetet” és a „hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából”, állítások minden életkori csoportnál az első illetve a második legmagasabb átlagú mutatók.

Ha a hasznosságot életkori csoportok szempontjából elemezzük, akkor a következőket tapasztaljuk. Minden életkori csoportnál a legfontosabb, hogy általában hasznosnak tartják az internetet (életkori csoportok átlaga: 4,48), ez követi a hasznos a tájékozódás szempontjából (életkori csoportok átlaga: 4,15) majd az időmegtakarítás szempontjából vélt fontosság (életkori csoportok átlaga: 3,71) és végül a hasznosság a kapcsolattartás szempontjából (életkori csoportok átlaga: 3,45)

Az életkorhoz köthető hasznossági mutatók az általános hasznossági mutatók után a legfontosabbak (legmagasabb átlag) a következőképpen:

- 20 kor alatt. „hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából” (életkori átlag: 3,90)
- 20-30 év között: „hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából”, (életkori átlag: 3,69)

Összességében elmondhatjuk, hogy az internet használatát korosztálytól függetlenül mindenki hasznosnak tartja. Természetesen ezek mellett olyan hasznosságokat jelölnek meg fontosnak, amelyek összefüggésben vannak az életkori sajátosságokkal, például iskolaválasztás és pályaválasztás.

A középérték a sokaság egészének általános, tömör jellemzését szolgálja, az ettől való eltérés a szórás. A szórás vagy szóródás, az értékek különbözősége, amely egyrészt az értékek egymástól való különbözőségében, másrészt valamely középértéktől való eltérésben fejeződik ki. Ezek az adatok vagy egymáshoz képest különböznek, vagy egy meghatározott értéktől térnek el. Röviden: a szóródáson azonos fajta számszerű értékek különbözőségét értjük.

A szórás számítása: az egyedi értékek átlagtól való eltéréseinek a négyzetes átlaga, az átlagtól mért átlagos négyzetes eltérés. Pszichológia kutatásokban, az alacsony átlag azt mutatja, hogy a mérési adatok nagyon közel vannak egymáshoz, a magas szórás pedig azt jelzi, hogy az adatpontok széles intervallumban helyezkednek el.

A „hasznosnak tartom az internetet” állítás esetén jól látható, hogy a különböző korcsoportok átlagai nem térnek el jelentősebb mértékben – nem meglepő, hogy alacsonyabb szórással találkozunk, azaz ebben a kérdésben a minta véleménye egységes, azaz korosztálytól függetlenül a minta tagjai hasznosnak tartják az internetet. Nagyjából hasonló a helyzet az internet hasznossága a tájékoztatás szempontjából állításnál is, de itt valamivel kisebb az egyetértés. A kapcsolatok fenntartása esetén viszont a fiatalabb korosztályok nagyobb „hasznosságot” tulajdonítanak az Internetnek. Az idősebb generációk egy egész kategóriával alacsonyabban értékelik ezt a tényezőt – így nem meglepő a magasabb szórás – azaz az össz-mintán belül, lényegesebb véleménykülönbségeket figyelhetünk meg. Az időgazdálkodás szempontjából is hasonló tendenciát fedezhetünk fel. A fiatalabbak magasabb értékeket produkálnak, az idősek alacsonyabbakat – itt is nagyok a véleménykülönbségek.

Megbízhatósági itemek
Általános megbízhatósági mutatók:

Életkorok
Életkorok

Megbízhatósági itemek	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
Megbízom az internetben	3,63	3,15	3,31	3,23	3,54	2,83	,97244
- Megbízom az ott megjelent hírekben	3,63	2,86	2,97	2,73	2,80	3,00	,98663
- Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	1,09	2,81	3,07	2,89	2,16	2,08	1,40075

Korábbi kapcsolatok	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
- Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás	3,63	3,36	2,85	2,30	2,17	2,46	1,36518
- A családom tagjait csak így tudom elérni	1,45	1,69	1,72	1,43	1,60	1,41	,99445
- Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	1,54	2,04	1,67	1,42	1,46	1,08	1,02855

Új kapcsolatok	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
- Az internet segít kapcsolatokat teremteni	3,63	3,39	2,61	2,53	2,42	2,45	1,30552
- Azért használom, mert nincs párkapcsolatom	1,45	1,50	1,21	1,13	1,10	1,33	,77894
- Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani	3,00	2,17	1,71	1,73	1,52	1,25	1,27318

Egyéb kapcsolati mutatók	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
Az internet oldja a magányomat	2,45	2,21	2,04	1,64	1,69	2,08	1,23525
Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét	2,54	2,14	1,92	1,90	1,72	1,83	1,26164

Túlzott internethasználat	20 év alatt	20-29 év	30-39 év	40-49 év	50-59 év	60 év felett	Std. Deviation
El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	3,00	2,86	1,91	2,14	1,98	2,30	1,39408
Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	2,28	2,07	2,38	1,41	1,52	1,41	1,03589

Az első két itennél (megbízom az internetben és megbízom az ott megjelent hírekben) a különböző korcsoportok átlagai nem térnek el lényegesen, így az alacsony szórás azt jelenti, hogy a minta véleménye egységes ebben a kérdésben. A harmadik item esetén (megbízom a pénzügyeim intézésében) a 20 év alatti korosztály értékeit nem vettük figyelembe, hiszen nem jellemző, hogy ebben a korban internetes pénzügyeket intézzenek. A többi korosztály átlagai nem térnek el lényegesen, de a szórás magasabb. Ez azt jelenti, hogy az adott kérdésben nem egységes a megvizsgált minta véleménye - azaz egyesek nagymértékben megbíznak, mások pedig egyáltalán nem bíznak meg a pénzügyek internetes intézésében.

Korábbi kapcsolatok:

életkori

csoportok

A három állítás közül „A család tagjait csak így tudom elérni” állításnál alacsony átlagok mellett alacsony szórásérték van. Eszerint egységes a korcsoportok véleménye abban, hogy az internetnek nincs kiemelt szerepe a családtagokkal való kapcsolat fenntartásában. Ennek ellentéte az első állítás: „Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás”. Magas átlagok mellett magas szórásérték van. Ez azt jelenti, hogy a megvizsgált minta véleménye nem egységes, vagyis egyesek számára nagyon fontos az internetes kapcsolattartás, mások számára pedig nem. Végül a „Csak így van időm kapcsolatokat ápolni” alacsony átlagok mellett a közepes a szórás értéke.

Új kapcsolatok:

életkori csoportok

„Az internet segít kapcsolatokat teremteni” állítás átlagai eltérőek, a szórás értékei pedig magasak, azaz az össz-mintán belül lényegesebb véleménykülönbségeket figyelhetünk meg. „Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani” állításnál – a 20 év alatti korosztály kivételével hasonló a helyzet. Az előző adatoktól lényegesen eltér a harmadik állítás átlagai alacsonyak, és a szórás is alacsony, ami azt jelenti, hogy korosztálytól függetlenül egységes a vélemény abban, hogy az internetet nem a párkapcsolatok kiépítésére használják.

Egyéb kapcsolati mutatók:

Mindkét állítás esetén jól látható, hogy a különböző korcsoportok átlagai nem térnek el jelentősebb mértékben, a szórásértékek pedig magasak. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a minta véleménye nem egységes, azaz kapcsolatban, hogy az internet oldja a magányukat vagy segít megtalálni a hozzájuk hasonló emberek társaságát. Az állítások széles intervallumban helyezkednek el, tehát sokan vannak, akik számára ez nagyon fontos, illetve vannak olyan válaszolók, akik számára ez egyáltalán nem fontos.

Túlzott internethasználat

életkori csoportok

A két állítás esetén jól látható, hogy a különböző korcsoportok átlagai jelentős mértékben eltérnek, ugyanakkor a szórás értékei magasak, azaz ebben a kérdésben a minta véleménye nem egységes. A válaszok itt is széles skálán helyezkednek el, azaz sokan úgy azt gondolják, hogy az életük elképzelhetetlen internet nélkül, is szintén elég sokan ennek az ellenkezőjét gondolják.

Az interneten található információkban való megbízás

Az internetben való megbízhatóságot három állítás/vélemény elemzésével mutatjuk be:

- Megbízom az internetben
- Megbízom az ott megjelent hírekben.
- Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem

Az életkori csoportok felosztásánál a legtöbb irodalomban használt felosztást alkalmaztuk:

- 20 év alatti csoport
- 10 éves intervallumok: 20-29, 30-39, 40-49, 50-59,
- 60 év felett

Az internetes szakirodalom, két típusú bizalom fogalmat különít el:

- általánosított bizalom (ezek főleg emberek közti bizalomra vonatkoznak)
- tranzakciós bizalom fogalmat (ezek főleg szolgáltatásokra, pénzügyek intézésére vonatkoznak)

Az elemzésünkben a tranzakciós bizalommal kapcsolatos véleményeket, állításokat vizsgáljuk, az egész mintára vonatkozóan, illetve életkori csoportonként.

Az egész mintára vonatkozóan:

- a három megbízhatósági mutató közül a legmagasabb átlag (3,27) az internetben való általános megbízhatóság, ez 7. legmagasabb átlag a 30 állítás közül
- ezt követi az internetes hírekben való megbízhatósága (átlag: 2,90) – 10. legmagasabb átlag a 30 állítás közül
- végül a pénzügyi tranzakciókba való bizalom (átlag: 2,61) – 17. legmagasabb átlag a 30 állítás közül

A fenti átlagok alapján egyértelmű a következtetés, miszerint az emberek legkevésbé az internetes pénzügyi tanácsokban, szolgáltatásokban bíznak meg. Ez a kutatás egyéb adataiból is kiderül. (lásd 20. és 21. kérdések elemzését)

Az alábbiakban a megbízhatóságot életkor szerint mutatjuk be.

Az első item: „Megbízom az internetben” esetén nem tapasztalható lényeges különbség a különböző korosztályok között (az átlagok 3,15 és 3,63 között) kivétel a 60 feletti korosztály, akik kevésbé bíznak az internetben (2,83). Hasonlóan nem mutatható ki összefüggés az életkor és a „Megbízom az ott megjelent hírekben” mutató között sem. A pénzügyek intézésében való megbízhatóság területén azt tapasztaltuk, hogy a 20-50 éves korosztály jobban bízik a pénzügyek intézésében (2,81 és 3,00 között), mint az 50 év feletti korosztály (2,08 és 2,16 között). A 20 év alatti korosztályt nem vettük figyelembe ennél a mutatónál, hiszen kevésbé jellemző, hogy pénzügyeket intéznek ebben az életkorban.

Az internet használata másokkal való kapcsolattartásra

A harminc item közül több olyan van, amely a kapcsolattartásról szól. Ezek közül kiválasztottuk a legfontosabbakat:

- Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás
- Az internet segít kapcsolatokat teremteni
- Az internet oldja a magányomat
- A családom tagjait csak így tudom elérni
- Azért használom, mert nincs párkapcsolatom
- Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani
- Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.
- Csak így van időm kapcsolatokat ápolni

- A felsorolt itemeket a következő képen csoportosítottuk:

- korábbi kapcsolatok: „Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás”, „A családom tagjait csak így tudom elérni”, „Csak így van időm kapcsolatokat ápolni”
- új kapcsolatok: „Az internet segít kapcsolatokat teremteni” „Azért használom, mert nincs párkapcsolatom, „Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani”.
- egyéb (partner, barátság : „Az internet oldja a magányomat”, „Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét”.
- Korábbi kapcsolatok: életkori csoportok

A táblázat alapján úgy tűnik, hogy az internethasználat az ismerősökkel való kapcsolattartásban nagyobb szerepet játszik a 20 év alatti és a 20-29 korosztálynál (3,63 és 3,36), mint az 50-59 és 60 év feletti korosztálynál (2,17 és 2,46). Nem tértünk ki oksági elemzésre, de egyéb kutatások hasonló eredményeinél főleg kognitív (eszközhasználattal kapcsolatos ismeretek, jártasságok) és időmegtakarítással kapcsolatos okokat jelölnek meg.

Pozitívként értékelhető, hogy a családtagokkal való kapcsolatban – korosztálytól függetlenül - az internethasználat nem játszik fontos szerepet. Minden korosztálynál jóval átlag alatti értékeket találunk. (1,41 és 1,69 között).

A harmadik item esetén (Csak így van időm kapcsolatokat ápolni) nincs lényeges különbség a korosztályok között. Mindössze annyi mutatható ki, hogy a 40 év alattiak nagyobb mértékben használják az internetet erre a célra, mint a 40 év feletti korosztály.

Ezek az adatok nagymértékben egybeesnek a hazai és nemzetközi kutatások eredményeivel. Az Ipsos felmérése szerint a fiatalok több mint egynegyede interneten tartja a kapcsolatot a barátaikkal. Az is kiderül az Ipsos 24 országra kiterjedő kutatásából, hogy minél fiatalabb valaki, annál inkább választja a kapcsolattartás virtuális változatát.

Új kapcsolatok:

Életkori csoportok

Az új kapcsolatok csoportba is három item található. Úgy tűnik, hogy az új kapcsolat kialakításában is inkább a harminc év alatti korosztály használja az internetet (3,63 és 3,39), mint az idősebb korosztály. (2,40 és 2,25). Valószínű, hogy ez is kognitív tényezőként értelmezhető, vagyis azzal, hogy ez a korosztály nagyobb jártassággal és tudással rendelkezik az internethasználat területén. Meglepő, hogy egyik korosztálynál sem jellemző, hogy az internetet párkapcsolatok kialakítására használnák fel. Minden korosztálynál jóval átlag alatti értékeket

találunk (1,10 és 1,50 között). Feltételezhető, hogy erre a célra inkább az írott médiát használják fel az érintettek.

- Egyéb kapcsolati mutatók:

Életkori csoportok

Az egyéb kategóriában két véleményt/állítást vizsgáltuk meg. Mindkét mutató esetében azt tapasztaltuk, hogy a 30 év alatti korosztálynál nagyobb átlagokat találunk (2,54 és 2,17 között), mint az 50 év feletti korosztálynál (1,69 és 2,08 között). A legmeglepőbb, hogy a magányoldása és közösségek keresése itemek a legmagasabb értéket a 20 év alatti korosztálynál mutatnak. Kutatásunkban nincs lehetőség az oksági tényezők feltárására, így nem tudhatjuk, hogy ez a magas átlag valóban a fiatalok közvetlen kapcsolatainak beszűkülésével magyarázható, vagy azért van, mert a fiatalok ezt a formát tartják a kapcsolattartás leggazdaságosabb formájának, esetleg más tényezők vannak a jelenség hátterében.

A három kapcsolati tényezőt figyelembe véve pozitívként értékelhetjük, hogy a 19. kérdés 30 iteme közül nem a kapcsolati mutatók a legmagasabb értékek az internethasználat szempontjából. Ezt jól mutatja az a tény, hogy az egész populációra vonatkozó táblázatban a legmagasabb átlagú item (Az internet segít kapcsolatokat teremteni – 2,85) a 11. az átlagok rangsorában. Általában a legtöbb mutató átlag alatti érték vagy átlag közeli érték.

Túlzott internethasználat

A túlzott internethasználatot többféle képen lehet vizsgálni. Ilyen lehet például az internetezéssel eltöltött idő, amit napi vagy heti használat viszonylatában lehet vizsgálni. A mi kérdőívünkben két kérdéssel közelítettük meg ezt a mutatót:

- El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül
- Engem az internet fogva tart, és már függök tőle

Túlzott internethasználat

életkori csoportok

20 alatt, 20-29, 30-39, 40-49, 50-59 60 felett

El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül
2,30

3,00 2,86 1,91 2,14 1,98

Engem az internet fogva tart,
és már függök tőle
1,41

2,28 2,07 2,38 1,41 1,52

A 30 év alatti korosztály inkább gondolja úgy, hogy internet nélkül nehéz elképzelni a mindennapi életet (2,86 és 30,00 átlagok), mint az 50 év feletti (1,98 és 2,30). Úgy tűnik, hogy az idősek kevésbé tartják fontosnak internethasználatot. Ez a tendencia nemcsak a mi vizsgálatunkban tapasztalható. Más, hazai és nemzetközi kutatásokban is hasonló tendenciát lehet tapasztalni. Pozitívnak értékelhető, hogy a megvizsgáltak úgy vélekednek, nem függnek túlzottan az internetről. Ennél az itemnél nincsenek lényeges különbségek a korcsoportok között. Valamivel nagyobb érték tapasztalható a 40 év alattiaknál (2,07 és 2,38 között) és kisebb értékek a 40 év feletti korosztálynál (1,41 és 1,52 közti értékek), de mindegyik átlag alatti érték.

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? – Megbízom az internetben

Case Processing Summary^a

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom az internetben	406	97,8%	9	2,2%	415	100,0%

a. Használja-e az Internetet? = 1 gen

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom az internetben Crosstabulaflon

			Megbízom az internetben				Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző		nagyon jellemző
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	2 18,2% 14,3%	1 9,1% 1,9%	3 27,3% 1,7%	2 18,2% 1,8%	3 27,3% 6,7%	11 100,0% 2,7%
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	2 1,4% 14,3%	18 12,9% 34,6%	68 48,9% 37,6%	33 23,7% 28,9%	18 12,9% 40,0%	139 100,0% 34,2%
	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	5 3,0% 35,7%	23 13,6% 44,2%	76 45,0% 42,0%	52 30,8% 45,6%	13 7,7% 28,9%	169 100,0% 41,6%
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	2 2,9% 14,3%	6 8,8% 11,5%	30 44,1% 16,6%	20 29,4% 17,5%	10 14,7% 22,2%	68 100,0% 16,7%
	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalannak érzem magam benne.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	2 16,7% 14,3%	2 16,7% 3,8%	4 33,3% 2,2%	4 33,3% 3,5%	0 ,0% ,0%	12 100,0% 3,0%
	Egyéb	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	1 14,3% 7,1%	2 28,6% 3,8%	0 ,0% ,0%	3 42,9% 2,6%	1 14,3% 2,2%	7 100,0% 1,7%
Total	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az internetben	14 3,4% 100,0%	52 12,8% 100,0%	181 44,6% 100,0%	114 28,1% 100,0%	45 11,1% 100,0%	406 100,0% 100,0%	

a. Használja-e az Internetet? = Igen

A fenti táblázat adatai alapján azt az összefüggést, hogy az emberek mennyire érzik jónak, biztonságosnak azt a világot, amelyben élnek és, hogy mennyire bíznak az internetben, a következő képen vizsgáljuk:

- a nem bízik az internetben, kategóriába soroljuk, az „egyáltalán nem jellemző” és „kicsit jellemző” válaszokat,
- a megbízik az internetben, kategóriába soroljuk, a „jellemző” és „nagyon jellemző” válaszokat,
- a „közepesen jellemző” válaszokat nem vesszük figyelembe az értékelésnél,

Az összefüggés vizsgálatánál csak az internetezőket adatait vettük figyelembe, bár érdekes lett volna megvizsgálni, hogy a nem internetezés és az internetben való megbízás között van-e összefüggés. Egyébként a nem internetezés vizsgáló hazai és nemzetközi kutatások sem térnek ki ennek az összefüggésnek a vizsgálatára.

Az internetben való bizalom összetett tényező: értelmezhető, mint megbízhatóság a kommunikációs rendszerben, a technikai eszközben, illetve ennek pontosságában való bizalom, de értelmezhető, mint hírközlő, kapcsolattartó vagy ügyintéző rendszerekben való megbízhatóság.

Mennyire érzi jónak,

biztonságosnak a világot

nem bízik, az internetben

bízik az internetben

1. A világot, amelyben élek teljes mértékben jó és kiszámítható

27,3%

45,5%

2. eligazodom, ismerem	A	világban,	amelyben	élek
		14,3%		36,6%
3. kiszámítható, bizonytalan	A	világ,	amelyben	élek
			16,6%	38,5%
4. A világ, amelyben élek nincs biztonság			11,7%	44,1%
5. Teljesen rossznak látom a világot, amelyben élek			33,4%	33,3%

Az adatok alapján nem mutatható ki összefüggés között, hogy mennyire látják az emberek biztonságosnak a világot, amelyben élnek és, hogy mennyire bíznak, vagy nem bíznak az internetben. Egyetlen lényegesebb összefüggés mutatható ki: attól függetlenül, hogy az emberek mennyire érzik biztonságosnak a világot, amelyben élnek, többnyire megbíznak az internetben. Az 1. 2. 3. és 4. csoportoknál (a „teljes mértékben jó és kiszámítható”-tól a „világban nincs biztonság”) a megbízom az internetben mutatók lényegesen magasabbak, mint a nem bízom az internetben mutatók. Még az 5. csoportnál is, akik teljesen rossznak és bizonytalanak látják a világot, a bízom az internetben és a nem bízom az internetben mutatók egyformák (33,3%)

Chi-Square Tests^b

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,975 ^a	20	,026
Likelihood Ratio	30,614	20	,060
Linear-by-Linear Association	,272	1	,602
N of Valid Cases	406		

a. 16 cells (53,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,24.

b. Használja-e az Internetet? = Igen

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? (21) – Megbízom benne, ezért pénzügyeimet is ott intézem (19/8)

Case Processing Summary^a

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	406	97,8%	9	2,2%	415	100,0%

a. Használja-e az Internetet? = Igen

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem Crosstabulation

			Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	5 45,5%	1 9,1%	0 ,0%	5 45,5%	0 ,0%	11 100,0%
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	30 21,6%	14 10,1%	40 28,8%	30 21,6%	25 18,0%	139 100,0%
A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	53 31,4%	24 14,2%	39 23,1%	38 22,5%	15 8,9%	169 100,0%	
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	42 61,8%	10 14,7%	6 8,8%	7 10,3%	3 4,4%	68 100,0%
Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizony talánnak érzem magam benne.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	3 25,0%	3 25,0%	5 41,7%	1 8,3%	0 ,0%	12 100,0%	
	Egyéb	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	1 14,3%	1 14,3%	1 14,3%	2 28,6%	2 28,6%	7 100,0%
Total	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	134 33,0%	53 13,1%	91 22,4%	83 20,4%	45 11,1%	406 100,0%	
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

a. Használja-e az Internetet? = Igen

A fenti táblázat adatai alapján azt az összefüggést, hogy az emberek mennyire érzik biztonságosnak azt a világot, amelyben élnek és, hogy mennyire bíznak az internetes pénzügyi intézésekben, a következő képen vizsgáljuk:

- a nem bízik a pénzügyi ügyek intézésében kategóriába soroljuk az „egyáltalán nem jellemző” és „kicsit jellemző” válaszokat,
- a megbízik a pénzügyei intézésébe, kategóriába soroljuk a „jellemző” és „nagyon jellemző” válaszokat,

- a „közepesen jellemző” válaszokat nem vesszük figyelembe az értékelésnél,

Kutatásunkban erre a kérdésre csak az internetet használók válaszoltak. Értelemszerűen, az elemzésénél csak az internetezők véleményét vettük figyelembe. (vannak olyan kutatások, amelyben a nem internetezők véleményét is megkérdezik az internet megbízhatóságáról)

Ezek alapján a következő csoportokat állíthatjuk fel:

Milyennek látja, a világot	nem bízunk az internetes pénzügyek intézésében	bízunk az internetes pénzügyek intézésében
1. A világot, amelyben élek teljes mértékben jó és kiszámítható	54,6%	45,4%
2. A világban, amelyben élek eligazodom, ismerem	31,7%	37,6%
3. A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan	45,7%	31,4%
4. A világ, amelyben élek nincs biztonság	76,5%	14,7%
5. Teljesen rossznak látom a világot, amelyben élek	50,0%	8,3%

Az adatok alapján egyértelmű, hogy bizonyos összefüggés van közöttük, hogy az emberek mennyire látják biztonságosnak a világot, és mennyire bíznak meg a pénzügyeik internetes intézésében. Nem mutatható ki különbség a megbízhatóság szempontjából az internetes pénzügyi intézésekben azoknál, akik megbízhatónak látják a világot. (1. és 2. csoport) Valószínű, hogy ezekben az esetekben a megbízhatóság más tényezőktől függ, például attól, hogy tranzakciókat végző intézetek milyen, a bizalom kérdését kezelő stratégiát fejlesztettek ki.

Lényeges összefüggés mutatható ki a megbízhatóság szempontjából azoknál, akik nem látják biztonságosnak a világot (3. 4. és 5. csoport). Azoknak, akik csak részben tartják kiszámíthatónak a világot (3. csoport) 45,7% nem bízunk az internetes pénzügyi tranzakciókban, 31,4% pedig megbízunk. Ennél sokkal nagyobb eltérés mutatható ki azoknál, akik teljesen rossznak és bizonytalanoknak látják a világot (5. csoport). Ennél a csoportnál az emberek mindössze 8,3% bízik meg a pénzügyeik internetes intézésében és 50,1% nem bízunk az ilyen jellegű ügyintézetekben. Feltételezhetően egyéb más tényezők (életkor, végzettség, valamint az intézetek visszajelző és bizalomkezelő stratégiája) is szerepet játszanak abban, hogy az emberek mennyire bíznak meg az internetes pénzügyi tranzakciókban.

A fenti biztonsággal kapcsolatos adatok eltérnek az európai átlagtól. Európában és Amerikában is az emberek sokkal inkább bíznak meg az elektronikus pénzügyek intézésében. A következőkben bemutatunk egy pár adatot, amelyek akár összehasonlításként is szolgálhatnak a kutatásunk adataihoz.

Amerikai pszichológiai és szociológiai kutatásai alapján úgy tűnik, az emberek 40-50% megbízhatónak tekinti az Interneten található tartalmakat és szolgáltatások igénybevételét, s csak egészen kis hányaduk érzi kifejezetten kétségbe vonhatónak azokat.

Még az internetet **nem használóknak** is csak 13 százalékuk gondolja azt, hogy az Interneten megtalálható információknak, tartalmaknak csak kisebb része megbízható. Több, mint 42% szerint nagyjából az információk fele, és 45 százalékuk szerint az információk nagyobb része megbízható. Összességében elmondható, hogy az amerikai nem-internetezők 32 százaléka hiszi azt, hogy az Interneten található tartalmak nagyobb része nem megbízható. Ezzel szemben a magyarországi kutatások adatai alapján a nem-internetezők 45% gondolja azt, hogy az Interneten található tartalmak nagyobb része nem megbízható

Az Internet **használóknak** csak 6 százalékuk gondolja úgy, hogy a világhálón fellelhető információknak csak kisebb része megbízható, több mint 37% szerint nagyjából az információk fele megbízható, és 57% szerint pedig az információk nagyobb része tekinthető megbízhatónak.

A fenti adatokat összehasonlítva a saját vizsgálatunk adataival, úgy tűnik, hogy az általunk megvizsgált populáció lényegesen bizalmatlanabb az internetes tartalommal, és ezen belül a pénzügyi tranzakciókkal szemben, mint az amerikai populáció.

Chi-Square Tests^b

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	61,924 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	64,714	20	,000
Linear-by-Linear Association	14,099	1	,000
N of Valid Cases	406		

a. 15 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,78.

b. Használja-e az Internetet? = Igen

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? (21 – Megbízom az ott megjelent hírekben (19/9) -

Case Processing Summary^a

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom az ott megjelent hírekben.	406	97,8%	9	2,2%	415	100,0%

a. Használja-e az Internetet? = Igen

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? * Megbízom az ott megjelent hírekben. Crosstabulation

			Megbízom az ott megjelent hírekben.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatóknak, biztonságosnak érzem.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	4 36,4% 12,9%	0 ,0% ,0%	4 36,4% 2,3%	2 18,2% 2,4%	1 9,1% 4,8%	11 100,0% 2,7%
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	5 3,6% 16,1%	36 25,9% 38,3%	66 47,5% 37,5%	24 17,3% 28,6%	8 5,8% 38,1%	139 100,0% 34,2%
	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	10 5,9% 32,3%	39 23,1% 41,5%	77 45,6% 43,8%	37 21,9% 44,0%	6 3,6% 28,6%	169 100,0% 41,6%
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	7 10,3% 22,6%	16 23,5% 17,0%	24 35,3% 13,6%	16 23,5% 19,0%	5 7,4% 23,8%	68 100,0% 16,7%
	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalannak érzem magam benne.	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	4 33,3% 12,9%	3 25,0% 3,2%	2 16,7% 1,1%	3 25,0% 3,6%	0 ,0% ,0%	12 100,0% 3,0%
	Egy éb	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	1 14,3% 3,2%	0 ,0% ,0%	3 42,9% 1,7%	2 28,6% 2,4%	1 14,3% 4,8%	7 100,0% 1,7%
	Total	Count % within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? % within Megbízom az ott megjelent hírekben.	31 7,6% 100,0%	94 23,2% 100,0%	176 43,3% 100,0%	84 20,7% 100,0%	21 5,2% 100,0%	406 100,0% 100,0%

a. Használja-e az Internetet? = Igen

Chi-Square Tests^b

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,589 ^a	20	,004
Likelihood Ratio	35,795	20	,016
Linear-by-Linear Association	,037	1	,847
N of Valid Cases	406		

a. 15 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,36.

b. Használja-e az Internetet? = Igen

Az adatok feldolgozásánál ugyanazt a módszert alkalmaztuk, mint az előző táblázatnál. A fenti táblázat adatai alapján azt az összefüggést, hogy az emberek mennyire érzik biztonságosnak azt a világot, amelyben élnek és, hogy mennyire bíznak az internetes hírekben, a következő képen vizsgáljuk:

- a nem bízik, az internetes hírekben kategóriába soroljuk az „egyáltalán nem jellemző” és kicsit jellemző válaszokat,
- a megbízik, az internetes hírekben kategóriába soroljuk a „jellemző” és „nagyon jellemző” válaszokat,
- a „közepesen jellemző” válaszokat nem vesszük figyelembe az értékelésnél,

Kutatásunkban erre a kérdésre is csak az internetet használók válaszoltak. Értelemszerűen, az elemzésénél csak az internetezők véleményét vettük figyelembe.

<i>Milyennek látja, a világot</i>	<i>nem bízik, az internetes hírekben</i>	<i>bízik az internetes hírekben</i>
1. A világot, amelyben élek teljes mértékben jó és kiszámítható	36,4%	27,3%
2. A világban, amelyben élek eligazodom, ismerem	29,5%	23,1%
3. A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan	29,0%	25,5%
4. A világban, amelyben élek nincs biztonság	33,8%	30,9%
5. Teljesen rossznak látom a világot, amelyben élek	58,3%	25%

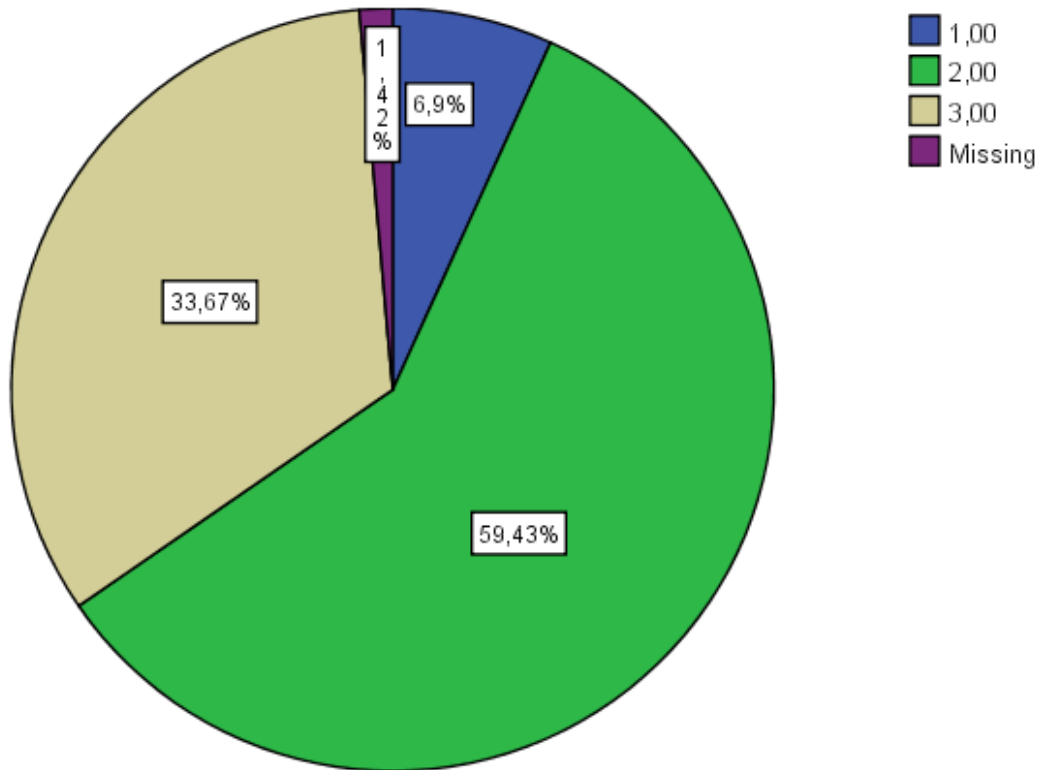
A fenti adatok alapján úgy tűnik, hogy nincs semmilyen összefüggés aközött, hogy az emberek mennyire látják biztonságosnak azt a világot, amelyben élnek és mennyire bíznak az interneten közölt hírekben és információkban. Egy fontosabb következtetés vonható le az adatokból, mégpedig az, hogy függetlenül attól, mennyire látják az emberek biztonságosnak vagy nem biztonságosnak a világot (1. 2. 3. 4. és 5. csoportok) inkább nem bíznak a hírekben, az internetes információkban. A felsorolt csoportok mindegyikénél nagyobb a százaléka, azoknak, akik „nem bíznak az internetes hírekben”, mint azoknak, akik „bíznak az internetes hírekben”. Egyetlen feltűnő, szignifikánsnak mondható eltérés mutatható ki: az a csoport, akik teljesen rossznak látják a világot, amelyben élnek (5.csoport), azoknak 58,3% nem bízik a hírekben, és mindössze 25,0% bízik az interneten közölt hírekben. A másik négy csoportnál minimális a különbség a „nem bízik” és bízik” értékek között. Feltételezhetően az internetes hírekben való bizalom más tényezőktől függ. Nemzetközi felmérések adatai alapján is kimutatható, hogy az utóbbi években csökkent az emberek bizalma az internetes hírekben.

Végzettség csoportosítva, gyakoriság

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	34	6,8	6,9	6,9
	2,00	293	58,6	59,4	66,3
	3,00	166	33,2	33,7	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok

Az újrakódolt 18 kérdés és a csoportosított végzettségek kereszttáblái következnek. Az összesítő táblázattal kezdem és a 20 kereszttáblából csak azokat másolom be, ahol szignifikáns összefüggést találtunk.

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Szövegírás számítógépen	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * SMS küldés	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Mobil-névjegyártya fogadása	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * E-mail olvasása	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Nyomtatás internetes oldalról	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Honlapok böngészése	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Képek, dokumentumok letöltése	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Skype használata	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Programok megtalálása, letöltése, használata	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Alkalmazások letöltése pl. mobiltelefonra	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * On-line tv csatornák, adások beállítása	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Dokumentumok, képek megosztása online felületen	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldésvégzésen kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, naptár, stb.)	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Linkek küldése, fogadása	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Videó megosztó használata (youtube, indavideo, vimeo)	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Közösségi portál használata (pl. esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * elektronikus banki szolg haszn	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Elektronikus ügyintézés	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%

Iskolai végzettség – 18/1 kereszt

Crosstab

			Szövegírás számítógépen				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	3	3	3	4	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	23,1%	23,1%	23,1%	30,8%	100,0%
		% within Szövegírás számítógépen	8,3%	3,4%	2,4%	2,4%	3,1%
	2,00	Count	26	69	74	82	251
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	10,4%	27,5%	29,5%	32,7%	100,0%
		% within Szövegírás számítógépen	72,2%	77,5%	58,3%	48,5%	59,6%
	3,00	Count	7	17	50	83	157
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	4,5%	10,8%	31,8%	52,9%	100,0%	
	% within Szövegírás számítógépen	19,4%	19,1%	39,4%	49,1%	37,3%	
Total		Count	36	89	127	169	421
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	8,6%	21,1%	30,2%	40,1%	100,0%	
	% within Szövegírás számítógépen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,461 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	31,048	6	,000
Linear-by-Linear Association	25,488	1	,000
N of Valid Cases	421		

a. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,11.

Iskolai végzettség – 18/4 kereszt

Crosstab

			E-mail olvasása				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	2	3	4	5	14
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	14,3%	21,4%	28,6%	35,7%	100,0%
		% within E-mail olvasása	14,3%	6,3%	3,8%	2,0%	3,3%
2,00	Count	7	40	68	136	251	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	2,8%	15,9%	27,1%	54,2%	100,0%	
	% within E-mail olvasása	50,0%	83,3%	65,4%	53,1%	59,5%	
3,00	Count	5	5	32	115	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	3,2%	3,2%	20,4%	73,2%	100,0%	
	% within E-mail olvasása	35,7%	10,4%	30,8%	44,9%	37,2%	
Total	Count	14	48	104	256	422	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	3,3%	11,4%	24,6%	60,7%	100,0%	
	% within E-mail olvasása	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,519 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	30,287	6	,000
Linear-by-Linear Association	20,396	1	,000
N of Valid Cases	422		

a. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,46.

Iskolai végzettség – 18/5 kereszt

Crosstab

			Nyomtatás internetes oldalról				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	7	4	2	1	14
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	50,0%	28,6%	14,3%	7,1%	100,0%
		% within Nyomtatás internetes oldalról	13,2%	2,4%	1,5%	1,4%	3,3%
2,00	Count	39	116	67	28	250	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	15,6%	46,4%	26,8%	11,2%	100,0%	
	% within Nyomtatás internetes oldalról	73,6%	69,9%	51,5%	38,9%	59,4%	
3,00	Count	7	46	61	43	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	4,5%	29,3%	38,9%	27,4%	100,0%	
	% within Nyomtatás internetes oldalról	13,2%	27,7%	46,9%	59,7%	37,3%	
Total	Count	53	166	130	72	421	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	12,6%	39,4%	30,9%	17,1%	100,0%	
	% within Nyomtatás internetes oldalról	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,640 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	50,378	6	,000
Linear-by-Linear Association	44,599	1	,000
N of Valid Cases	421		

a. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,76.

Iskolai végzettség – 18/6 kereszt

Crosstab

			Honlapok böngészése				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=elsőfok	1,00	Count	1	0	5	8	14
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=elsőfok	7,1%	,0%	35,7%	57,1%	100,0%
		% within Honlapok böngészése	9,1%	,0%	3,9%	3,3%	3,3%
2,00	2,00	Count	5	33	85	128	251
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=elsőfok	2,0%	13,1%	33,9%	51,0%	100,0%
		% within Honlapok böngészése	45,5%	78,6%	66,4%	53,1%	59,5%
3,00	3,00	Count	5	9	38	105	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=elsőfok	3,2%	5,7%	24,2%	66,9%	100,0%
		% within Honlapok böngészése	45,5%	21,4%	29,7%	43,6%	37,2%
Total		Count	11	42	128	241	422
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=elsőfok	2,6%	10,0%	30,3%	57,1%	100,0%
		% within Honlapok böngészése	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,824 ^a	6	,015
Likelihood Ratio	17,175	6	,009
Linear-by-Linear Association	5,448	1	,020
N of Valid Cases	422		

a. 4 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,36.

Iskolai végzettség – 18/14 kereszt

Crosstab

			E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, naptár, stb.)				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=felsőf ok	1,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=felsőf ok % within E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, napár, stb.)	4 28,6%	1 7,1%	9 64,3%	0 ,0%	14 100,0%
	2,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=felsőf ok % within E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, napár, stb.)	63 25,3%	96 38,6%	49 19,7%	41 16,5%	249 100,0%
	3,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=felsőf ok % within E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, napár, stb.)	40 25,6%	57 36,5%	26 16,7%	33 21,2%	156 100,0%
Total	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=felsőf ok % within E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, napár, stb.)	107 25,5%	154 36,8%	84 20,0%	74 17,7%	419 100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,942 ^a	6	,001
Likelihood Ratio	21,000	6	,002
Linear-by-Linear Association	,164	1	,685
N of Valid Cases	419		

a. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,47.

Iskolai végzettség – 18/18 kereszt

Crosstab

			Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	8 57,1%	6 42,9%	0 ,0%	0 ,0%	14 100,0%
		% within Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	4,8%	3,9%	,0%	,0%	3,3%
	2,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	110 44,0%	88 35,2%	35 14,0%	17 6,8%	250 100,0%
	% within Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	65,5%	57,1%	59,3%	43,6%	59,5%	
	3,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	50 32,1%	60 38,5%	24 15,4%	22 14,1%	156 100,0%
	% within Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	29,8%	39,0%	40,7%	56,4%	37,1%	
Total	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	168 40,0%	154 36,7%	59 14,0%	39 9,3%	420 100,0%	
	% within Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,950 ^a	6	,030
Likelihood Ratio	16,863	6	,010
Linear-by-Linear Association	12,007	1	,001
N of Valid Cases	420		

a. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,30.

Crosstab

			elektronikus banki szolg haszn				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=f elsőf ok	1,00	Count	12	2	0	0	14
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=f elsőf ok	85,7%	14,3%	,0%	,0%	100,0%
		% within elektronikus banki szolg haszn	8,5%	1,9%	,0%	,0%	3,3%
	2,00	Count	96	67	78	9	250
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=f elsőf ok	38,4%	26,8%	31,2%	3,6%	100,0%
		% within elektronikus banki szolg haszn	68,1%	62,6%	52,7%	36,0%	59,4%
	3,00	Count	33	38	70	16	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=f elsőf ok	21,0%	24,2%	44,6%	10,2%	100,0%
		% within elektronikus banki szolg haszn	23,4%	35,5%	47,3%	64,0%	37,3%
Total		Count	141	107	148	25	421
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középf ok; 3=f elsőf ok	33,5%	25,4%	35,2%	5,9%	100,0%
		% within elektronikus banki szolg haszn	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	39,374 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	42,086	6	,000
Linear-by-Linear Association	34,185	1	,000
N of Valid Cases	421		

a. 4 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,83.

Iskolai végzettség – 18/20 kereszt

Crosstab

			Elektronikus ügyintézés				Total
			1,00	2,00	3,00	4,00	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	10	4	0	0	14
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	71,4%	28,6%	,0%	,0%	100,0%
		% within Elektronikus ügyintézés	8,8%	2,4%	,0%	,0%	3,3%
	2,00	Count	84	100	57	9	250
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	33,6%	40,0%	22,8%	3,6%	100,0%
		% within Elektronikus ügyintézés	73,7%	58,8%	50,9%	36,0%	59,4%
	3,00	Count	20	66	55	16	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	12,7%	42,0%	35,0%	10,2%	100,0%
		% within Elektronikus ügyintézés	17,5%	38,8%	49,1%	64,0%	37,3%
Total		Count	114	170	112	25	421
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	27,1%	40,4%	26,6%	5,9%	100,0%
		% within Elektronikus ügyintézés	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

A válaszolók azt kellett megjelöljék, hogy milyen gyakorisággal használnak internetet, illetve egyéb infokommunikációs eszközöket. A 20 tevékenységforma mindegyikénél, a válaszokat a „naponta”, „gyakran”, „ritkán” és „soha” oszlopokban jelölhették.

A válaszok értékelése:

- naponta = 4
- gyakran = 3
- ritkán = 2
- soha = 1

Ilyen értelemben a magas átlagok azt jelzik, hogy adott műveletet gyakran alkalmazzák az emberek, illetve a kisebb átlagok azt jelzik, hogy adott művelet ritkán (vagy soha) nem alkalmazzák.

Az elemzés szempontja az iskolai végzettség és az elektronikus ügyintézés közti összefüggés vizsgálata.

A 18. kérdés életkor szerinti elemzéséből láthattuk, hogy van összefüggés az elektronikus ügyintézés és az életkor között. Ennél jóval szignifikánsabb összefüggés van a végzettség és az elektronikus ügyintézés gyakorisága között. A következőkben ezzel kapcsolatos adatokat mutatunk be.

Végzettség	Ügyintézés gyakorisága – elektronikus szolgáltatások	
	Soha – ritkán	gyakran – naponta
- általános végzettség	100%	0%
- középfokú végzettség	73,6%	26,4%
- felsőfokú végzettség	67,5%	32,5%

Végzettség	Ügyintézés gyakorisága – elektronikus banki szolgáltatások	
	Soha – ritkán	gyakran – naponta
- általános végzettség	100%	0%
- középfokú végzettség	65,2%	34,8%

- felsőfokú végzettség 45,2% 54,8%

Úgy tűnik, hogy az elektronikus ügyintézés gyakorisága leginkább az iskolai végzettséggel függ össze. Az általános végzettséggel rendelkezők 100% ritkán vagy soha nem él az elektronikus ügyintézés lehetőségével. (ebből 71,4% soha nem használja az internetet erre a célra!) A banki ügyintézéseknél a „soha” és „ritkán” arány szintén 100%, de itt a soha nem használók aránya még nagyobb: 85,7%. A középfokú végzettségnél a soha nem használók aránya 33,6% az szolgáltatásoknál, és 38,4% a banki ügyintézéseknél. A felsőfokú végzettségűeknél a soha nem használók aránya 12,7% a különböző szolgáltatások igénybevételénél, és 12,7% a banki ügyintézés területén.

A fenti adatokból az alábbi következtetéseket vonhatjuk le:

- minél magasabb az emberek iskolai végzettsége, annál gyakrabban használják az elektronikus ügyintézt. Ennek egyrészt kognitív okai lehetnek (ismeretek és készségek hiánya), másrészt pedig a bizalom az elektronikus ügyintézésben.
- a szolgáltatások elektronikus ügyintézése gyakoribb, mint a banki ügyintézés igénybevétele.
- a kutatásaink adatai alapján az elektronikus ügyintézés területén elmaradunk az európai átlagtól.

Iskolai végzettség szerint csoportok – 19-es kérdés kereszttek.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	43,809 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	47,104	6	,000
Linear-by-Linear Association	39,430	1	,000
N of Valid Cases	421		

a. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,83.

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Én hasznosnak tartom az internetet	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Megbízom az internetben	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Megbízom az ott megjelent hírekben.	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Engem az internet kikapcsol, pihentet	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Az internet segít kapcsolatokat teremteni	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Az internet oldja a magányomat	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Ami nincs az interneten, az nem is létezik	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * A szabadidőm eltöltésében segít az internet	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Modern embernek vallom magam, ezért használom.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Mindig is vonzott a technika.	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdézem valamelyik hozzáértő ismerősemet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%

1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * A családom tagjait csak így tudom elérni	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * A tanulásomat nagyban segíti.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok * Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

Iskolai végzettség – 19/8 kereszt

Crosstab

			Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	11	0	2	0	0	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	84,6%	,0%	15,4%	,0%	,0%	100,0%
		% within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	7,7%	,0%	2,1%	,0%	,0%	3,1%
	2,00	Count	100	41	48	40	20	249
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	40,2%	16,5%	19,3%	16,1%	8,0%	100,0%
		% within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	70,4%	75,9%	49,5%	50,0%	43,5%	59,4%
	3,00	Count	31	13	47	40	26	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	19,7%	8,3%	29,9%	25,5%	16,6%	100,0%
		% within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	21,8%	24,1%	48,5%	50,0%	56,5%	37,5%
Total		Count	142	54	97	80	46	419
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	33,9%	12,9%	23,2%	19,1%	11,0%	100,0%
		% within Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	48,720 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	52,265	8	,000
Linear-by-Linear Association	39,013	1	,000
N of Valid Cases	419		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,43.

Crosstab

			Megbízom az ott megjelent hírekben.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	1	0	4	6	2	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	7,7%	,0%	30,8%	46,2%	15,4%	100,0%
		% within Megbízom az ott megjelent hírekben.	2,8%	,0%	2,2%	7,3%	9,1%	3,1%
	2,00	Count	23	68	98	50	10	249
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	9,2%	27,3%	39,4%	20,1%	4,0%	100,0%
		% within Megbízom az ott megjelent hírekben.	63,9%	69,4%	54,1%	61,0%	45,5%	59,4%
	3,00	Count	12	30	79	26	10	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	7,6%	19,1%	50,3%	16,6%	6,4%	100,0%
		% within Megbízom az ott megjelent hírekben.	33,3%	30,6%	43,6%	31,7%	45,5%	37,5%
Total		Count	36	98	181	82	22	419
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	8,6%	23,4%	43,2%	19,6%	5,3%	100,0%
		% within Megbízom az ott megjelent hírekben.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,456 ^a	8	,018
Likelihood Ratio	19,376	8	,013
Linear-by-Linear Association	,007	1	,935
N of Valid Cases	419		

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,68.

Crosstab

			Az internet segít kapcsolatokat teremteni				Total	
			egy általán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző		nagyon jellemző
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	1	1	2	3	6	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	7,7%	7,7%	15,4%	23,1%	46,2%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	1,2%	1,3%	1,6%	4,2%	10,9%	3,1%
	2,00	Count	47	42	79	47	32	247
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	19,0%	17,0%	32,0%	19,0%	13,0%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	54,7%	55,3%	61,2%	66,2%	58,2%	59,2%
	3,00	Count	38	33	48	21	17	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	24,2%	21,0%	30,6%	13,4%	10,8%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	44,2%	43,4%	37,2%	29,6%	30,9%	37,6%
Total		Count	86	76	129	71	55	417
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	20,6%	18,2%	30,9%	17,0%	13,2%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,585 ^a	8	,017
Likelihood Ratio	15,146	8	,056
Linear-by-Linear Association	9,075	1	,003
N of Valid Cases	417		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,71.

Iskolai végzettség – 19/16 kereszt

Crosstab

			A szabadidő eltöltésében segít az internet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	nagyon jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	2	1	4	0	5	12
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	16,7%	8,3%	33,3%	,0%	41,7%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	2,2%	1,1%	3,9%	,0%	9,4%	2,9%
2,00	Count	51	62	56	50	30	249	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	20,5%	24,9%	22,5%	20,1%	12,0%	100,0%	
	% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	54,8%	65,3%	54,4%	67,6%	56,6%	59,6%	
3,00	Count	40	32	43	24	18	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	25,5%	20,4%	27,4%	15,3%	11,5%	100,0%	
	% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	43,0%	33,7%	41,7%	32,4%	34,0%	37,6%	
Total	Count	93	95	103	74	53	418	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	22,2%	22,7%	24,6%	17,7%	12,7%	100,0%	
	% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,211 ^a	8	,039
Likelihood Ratio	15,627	8	,048
Linear-by-Linear Association	2,326	1	,127
N of Valid Cases	418		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,52.

Iskolai végzettség – 19/20 kereszt

Crosstab

			Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	3	4	3	3	0	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	23,1%	30,8%	23,1%	23,1%	,0%	100,0%
		% within Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	3,4%	4,0%	2,2%	4,5%	,0%	3,1%
2,00	Count	51	44	88	47	17	247	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	20,6%	17,8%	35,6%	19,0%	6,9%	100,0%	
	% within Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	58,6%	43,6%	65,7%	70,1%	60,7%	59,2%	
3,00	Count	33	53	43	17	11	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	21,0%	33,8%	27,4%	10,8%	7,0%	100,0%	
	% within Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	37,9%	52,5%	32,1%	25,4%	39,3%	37,6%	
Total	Count	87	101	134	67	28	417	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	20,9%	24,2%	32,1%	16,1%	6,7%	100,0%	
	% within Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,051 ^a	8	,021
Likelihood Ratio	18,972	8	,015
Linear-by-Linear Association	2,541	1	,111
N of Valid Cases	417		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,87.

Iskolai végzettség – 19/28 kereszt

Crosstab

			Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	8 61,5%	1 7,7%	1 7,7%	2 15,4%	1 7,7%	13 100,0%
			4,6%	1,8%	1,4%	3,8%	1,6%	3,1%
	2,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	124 50,0%	41 16,5%	34 13,7%	24 9,7%	25 10,1%	248 100,0%
		71,7%	73,2%	46,6%	46,2%	39,1%	59,3%	
3,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	41 26,1%	14 8,9%	38 24,2%	26 16,6%	38 24,2%	157 100,0%	
		23,7%	25,0%	52,1%	50,0%	59,4%	37,6%	
	Total	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	173 41,4%	56 13,4%	73 17,5%	52 12,4%	64 15,3%	418 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	42,640 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	43,110	8	,000
Linear-by-Linear Association	33,659	1	,000
N of Valid Cases	418		

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,62.

Iskolai végzettség – 19/29 kereszt

Crosstab

			Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	5	3	2	3	0	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	38,5%	23,1%	15,4%	23,1%	,0%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	1,8%	5,9%	3,8%	15,8%	,0%	3,1%
	2,00	Count	170	29	29	15	6	249
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	68,3%	11,6%	11,6%	6,0%	2,4%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	59,6%	56,9%	55,8%	78,9%	50,0%	59,4%
	3,00	Count	110	19	21	1	6	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	70,1%	12,1%	13,4%	,6%	3,8%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	38,6%	37,3%	40,4%	5,3%	50,0%	37,5%
Total		Count	285	51	52	19	12	419
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	68,0%	12,2%	12,4%	4,5%	2,9%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,813 ^a	8	,008
Likelihood Ratio	19,210	8	,014
Linear-by-Linear Association	2,268	1	,132
N of Valid Cases	419		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,37.

Iskolai végzettség – 19/31 kereszt (a 11-es oszlop egy elütés miatt van – az eredményt lényegesen nem befolyásolja, ezért nem számoltam újra)

Crosstab

			Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.					Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		11,00
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	13	0	0	0	0	0	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	4,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	3,1%
2,00	Count	163	32	28	16	8	0	247	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	66,0%	13,0%	11,3%	6,5%	3,2%	,0%	100,0%	
	% within Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	61,7%	62,7%	62,2%	45,7%	38,1%	,0%	59,2%	
3,00	Count	88	19	17	19	13	1	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	56,1%	12,1%	10,8%	12,1%	8,3%	,6%	100,0%	
	% within Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	33,3%	37,3%	37,8%	54,3%	61,9%	100,0%	37,6%	
Total	Count	264	51	45	35	21	1	417	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	63,3%	12,2%	10,8%	8,4%	5,0%	,2%	100,0%	
	% within Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,441 ^a	10	,035
Likelihood Ratio	23,577	10	,009
Linear-by-Linear Association	14,625	1	,000
N of Valid Cases	417		

a. 7 cells (38,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

Iskolai végzettség – 19/32 kereszt

Crosstab

			A tanuláson nagyban segíti.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	2	2	2	4	3	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	15,4%	15,4%	15,4%	30,8%	23,1%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	1,4%	3,8%	2,6%	5,1%	4,3%	3,1%
	2,00	Count	97	32	34	42	42	247
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	39,3%	13,0%	13,8%	17,0%	17,0%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	68,8%	61,5%	44,7%	53,2%	60,9%	59,2%
	3,00	Count	42	18	40	33	24	157
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	26,8%	11,5%	25,5%	21,0%	15,3%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	29,8%	34,6%	52,6%	41,8%	34,8%	37,6%
Total		Count	141	52	76	79	69	417
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	33,8%	12,5%	18,2%	18,9%	16,5%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,668 ^a	8	,047
Likelihood Ratio	15,642	8	,048
Linear-by-Linear Association	,875	1	,350
N of Valid Cases	417		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,62.

Iskolai végzettség – 19/33 kereszt

Crosstab

			Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	1 7,7%	1 7,7%	4 30,8%	0 ,0%	7 53,8%	13 100,0%
			1,0%	1,2%	3,9%	,0%	11,9%	3,1%
	2,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	66 26,6%	49 19,8%	50 20,2%	48 19,4%	35 14,1%	248 100,0%
		66,0%	60,5%	49,0%	63,2%	59,3%	59,3%	
3,00	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	33 21,0%	31 19,7%	48 30,6%	28 17,8%	17 10,8%	157 100,0%	
			33,0%	38,3%	47,1%	36,8%	28,8%	37,6%
	Total	Count % within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok % within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	100 23,9%	81 19,4%	102 24,4%	76 18,2%	59 14,1%	418 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,477 ^a	8	,001
Likelihood Ratio	23,524	8	,003
Linear-by-Linear Association	1,148	1	,284
N of Valid Cases	418		

a. 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,83.

Iskolai végzettség – 19/34 kereszt (a 11-es itt ugyanaz a hiba)

Crosstab

			Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.					Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		11,00
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	3	1	5	0	4	0	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	23,1%	7,7%	38,5%	,0%	30,8%	,0%	100,0%
		% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	1,2%	1,5%	8,3%	,0%	17,4%	,0%	3,1%
2,00	Count	142	46	24	18	15	0	245	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	58,0%	18,8%	9,8%	7,3%	6,1%	,0%	100,0%	
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	58,9%	68,7%	40,0%	78,3%	65,2%	,0%	59,0%	
3,00	Count	96	20	31	5	4	1	157	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	61,1%	12,7%	19,7%	3,2%	2,5%	,6%	100,0%	
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	39,8%	29,9%	51,7%	21,7%	17,4%	100,0%	37,8%	
Total	Count	241	67	60	23	23	1	415	
	% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	58,1%	16,1%	14,5%	5,5%	5,5%	,2%	100,0%	
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	40,646 ^a	10	,000
Likelihood Ratio	34,201	10	,000
Linear-by-Linear Association	4,081	1	,043
N of Valid Cases	415		

a. 7 cells (38,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

Crosstab

			Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek v agyunk.					
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	Total
1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	1,00	Count	1	2	7	2	1	13
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	7,7%	15,4%	53,8%	15,4%	7,7%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek v agyunk.	,5%	3,8%	7,2%	4,8%	3,4%	3,1%
	2,00	Count	109	33	55	31	19	247
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	44,1%	13,4%	22,3%	12,6%	7,7%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek v agyunk.	55,9%	62,3%	56,7%	73,8%	65,5%	59,4%
	3,00	Count	85	18	35	9	9	156
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	54,5%	11,5%	22,4%	5,8%	5,8%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek v agyunk.	43,6%	34,0%	36,1%	21,4%	31,0%	37,5%
Total		Count	195	53	97	42	29	416
		% within 1=8 általános/alatt; 2=középfok; 3=felsőfok	46,9%	12,7%	23,3%	10,1%	7,0%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek v agyunk.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	17,515 ^a	8	,025
Likelihood Ratio	18,719	8	,016
Linear-by-Linear Association	9,081	1	,003
N of Valid Cases	416		

a. 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,91.

Összegzés:

A társadalom egyik részproblémájaként aposztrofált digitális szakadék okozta egyenlőtlenség volt a kutatásunk középpontjába. Arra kerestük a választ, hogy milyen attitűdök jellemzik a mintában szereplő adatközlőket az infokommunikációs eszközök, de leginkább az internethasználattal kapcsolatban. Milyen kognitív, affektív, és konatív komponensek mentén írhatók le a különböző rétegből, korcsoportból, foglalkoztatottsági kategóriába tartozókból, különböző településen élőkből álló személyek viszonya ehhez az attitűd tárgyhoz. Kérdés volt az is, hogy

mennyire érzik biztonságosnak a saját világukat, és mennyire a virtuális világot, illetve ezt összekapcsoltuk az étellel való elégedettség kérdéskörével.

Mint jeleztük, a digitális szakadék fogalma az információs társadalom egy részproblémájának elnevezéseként jött létre. Azt az egyenlőtlenséget írja le, amely azáltal alakul ki, hogy az emberek bizonyos szempontok alapján elhatárolt csoportjai különböző hozzáférési és használati eséllyel rendelkeznek az új technológiai eszközöket illetően. A digitális-szakadék szempontjából, az egyik leggyakrabban felmerülő technológia az internet, a világháló, amelyben a világ bármely pontján lévő számítógépek sokasága csatlakozik egymáshoz.

A társadalmi digitális szakadék dichotóm terminus az egyes társadalmakon belüli, információs technológiákkal kapcsolatos egyenlőtlenségeket jelöli, az információhoz hozzáférők és nem hozzáférők közötti különbségeket. A társadalmi digitális szakadék olyan társadalmi-demográfiai ismérvek mentén alakul ki, mint a jövedelem, iskolai végzettség, kor, etnikai és regionális hovatartozás.

Nem adunk választ arra az elméleti és gyakorlati dilemmára, hogy az infokommunikációs eszközök hozzájárulnak-e az egyenlőtlenség alakulásához, erősítik, vagy gyengítik azt, csak arra voltunk kíváncsiak, hogy adott időpontban milyen attitűd konstatálható a megkérdozettek körében.

Alábbiakban a fontosabb eredményeket kiemeljük, elsőként a nem használókra.

Egybevág a szakirodalommal, hogy nem az anyagi helyzet nehézsége tekinthető a **nem** használat okaként. Mindössze a minta 16,46%-a tartja nagyon jellemzőnek önmagára, hogy anyagi okok miatt nem használó. Ha együtt kezeljük a 6,33% jellemző használati mutatóval, akkor is csak a minta mintegy 22% az, aki anyagi okok miatt nem használó.

Ebben a kérdéskörben a félelemre vonatkozó adatok már differenciáltabbak. A személyes adatokkal kapcsolatos kérdésre relatíve nagy százalékban, (32,05 százalék) köztelték, hogy félnek az adataikkal kapcsolatos nyilvánosságtól. Ez egyben a bizalom/bizalmatlanság hipotézisre vonatkozóan ad támpontot, hiszen a minta mintegy egyharmada tartja tőle, hogy a személyes adataik olyan felhasználásra kerülnek, amely félelmet kelt. Alábbiakban erről pár szót. A bizalomnak három összetevője van. Az első dimenzió az emberek közti kapcsolat, az együttműködés. A bizalmat a kapcsolatok minősége fejezi ki. Kezdetben a bizalom egy egyoldalú elvárás és egyoldalú elkötelezettség, amely fokozatosan kölcsönössé válhat, majd az egyes emberekbe vetett bizalmon felül kialakulhat egy általánosabb, az egész csoportba vagy szervezetbe vetett bizalom. Ilyen szituációkban minden egyes cselekvő sikere az összes többi cselekvésétől függ. Ennek a folyamatnak a végeredménye mindig egy direkt vagy indirekt csere, kapcsolat. A kapcsolatot csalódás esetén megszűnhet, a bizalomra érdemes kapcsolatok pedig tartóssá, szorossá válhatnak. A bizalom második dimenziója a személyiség. Sokan a bizalmat személyiség egy tulajdonságának tekintik, felteszik, hogy létezik olyan emberek, akik alapvetően bíznak másokban, és léteznek olyan emberek, akik eleve bizalmatlanok másokkal szemben. A bizalom harmadik dimenziója kulturális szabályként fogalmazható meg. Vannak olyan társadalmak és kultúrák, ahol a bizalomra nézve általános, normatív szabályok érvényesek. Normatívan előírt elvárások létezése esetén a társadalom tagjai elszámoltathatók lesznek cselekedeteikért. Az előírások, s betartásukba vetett bizalom megszegéséért különböző szankciók járnak. A bizalmi alapú kultúrák, az egyének bizalomra vonatkozó döntéseit, cselekedeteit nagymértékben befolyásolják. (www.tankonyvtar.hu› Books › Social Sciences › Sociology –Czakó Ágnes-2014.07.18.)

Visszatérve a nem használókra: 29,39 százalék azzal indokolja a **nem** használatot, hogy drágának ítéli. Egybecseng a korábbi táblázat adatával, hogy 58,97 százalék nem tartja ezt az okot jellemzőnek. Az anyagi helyzet, a gazdasági kondíciók úgy látszik, hogy nem bírnak olyan erővel, hogy a használat, nem használat kérdését befolyásolják, illetve arra csak gyengén hatnak.

A „zavaró és sok információ” kérdés, további vizsgálatot igényel, feltehető hogy a külső ingerekre vonatkozó igény - és tűrés személyiségjellemzőkkel hozható összefüggésben, amelyekre ebben a kutatásban nem tértünk ki, a bevezetőben leírt kutatási céloknak megfelelően. A minta egynegyede válaszolta azt, hogy zavarja a sok információ. További kutatási irányt jelöl ki ugyanis, hogy a azok a személyiségvonások, és típusok, amelyek a környezeti ingerekkel való kapcsolat és viszony alapján differenciálják a személyeket, milyen együtt-járást mutatnak.

Az internetet használókra vonatkozó adatok összegzése:

A legfiatalabb korosztály elsősorban kapcsolati dominanciával jellemezhető. A közösségi oldalak használata, a barátok jelentősége nagy, és az iskolai feladatok elvégzése is megjelenik.

Nincs lényeges különbség a 20 év alattiak és a 20-29 évesek internet használati gyakorisága között, preferált helyen vannak a közösségi és kapcsolati motívumok, valamint az iskolai feladatok elvégzéséhez való használati gyakorlat.

A 30-39 éves korosztálynál, már megjelennek a hírek iránti érdeklődések, és a napi életvezetéshez szükséges információk keresése, noha a pályaválasztáshoz, munkakereséshez nem jellemző a használat. Pénzügyek intézése is új elem ebben a korosztályban, ranghelyét tekintve.

A (40-49 év) elsőbbséget élvez a Net az írott sajtóval szemben, főleg a hírek és az időjárás vezet. A hírek egyfajta állampolgári aktivitást is mutatnak, valamint erőteljes az utazás, munkakeresés, egészségügyi szolgáltatások keresése is.

Az 50-59 évesek korcsoportjában főként munkára, hírek olvasására, és feladatvégzésre használják a megkérdezettek a net-et. A kapcsolati igény háttérbe szorul, és a szórakozásra vonatkozó kérdések is. Az életkori jellemzőknek megfelelően ez már az érett felnőtt kor, ahol a kapcsolatrendszer már kialakult, stabil, és relatíve aktív a szakmai élet is.

Iskolaválasztás tekintetében az látszik, hogy a fiatal korcsoportok sem élnek ezzel az információval, nem jellemző választ adtak a 20 év alattiak 27,7%-ban és a 20-29 éveseknél is 22,2%, noha jellemzően az iskolaválasztásoknak ez kitüntetett időszaka.

Az egész populációt bemutató táblázatból kiderül, hogy a hat hasznossági mutatónak a legmagasabb átlaga a 30 item (vélemény/állítás) közül. A „hasznosnak tartom az internetet” és a „hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából”, állítások minden életkori csoportnál az első illetve a második legmagasabb átlagú mutatók.

Ha a hasznosságot életkori csoportok szempontjából elemezzük, akkor a következőket tapasztaljuk. Minden életkori csoportnál a legfontosabb, hogy általában hasznosnak tartják az internetet (életkori csoportok átlaga: 4,48), ez követi a hasznos a tájékozódás szempontjából (életkori csoportok átlaga: 4,15) majd az időmegtakarítás szempontjából vélt fontosság (életkori csoportok átlaga: 3,71) és végül a hasznosság a kapcsolattartás szempontjából (életkori csoportok átlaga: 3,45)

Az életkorhoz köthető hasznossági mutatók az általános hasznossági mutatók után a legfontosabbak (legmagasabb átlag) a következőképpen:

- 20 kor alatt. „hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából” (életkori átlag: 3,90)
- 20-30 év között: „hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából”, (életkori átlag: 3,69)

Összességében elmondhatjuk, hogy az internet használatát korosztálytól függetlenül mindenki hasznosnak tartja. Természetesen ezek mellett olyan hasznosságokat jelölnek meg fontosnak, amelyek összefüggésben vannak az életkori sajátosságokkal, például iskolaválasztás és pályaválasztás.

Az adatok alapján nem mutatható ki összefüggés aközött, hogy mennyire látják az emberek biztonságosnak a világot, amelyben élnek és, hogy mennyire bíznak, vagy nem bíznak az internetben. Egyetlen lényegesebb összefüggés mutatható ki: attól függetlenül, hogy az emberek mennyire érzik biztonságosnak a világot, amelyben élnek, többnyire megbíznak az internetben. Az 1. 2. 3. és 4. csoportoknál (a „teljes mértékben jó és kiszámítható”-tól a „világban nincs biztonság”) a megbízom az internetben mutatók lényegesen magasabbak, mint a nem bízom az internetben mutatók. Még az 5. csoportnál is, akik teljesen rossznak és bizonytalannak látják a világot, a bízom az internetben, és a nem bízom az internetben, mutatók egyformák (33,3%)

Újabb kutatási irányok, a felhasználhatóság, és fenntartás szempontjából:

A teljes kutatást tekintve újabb kutatási irányok bontakoztak ki ebben az alprojekt-részben is.

Az attitűdvizsgálatok kiegészíthetők a további differenciálással, hogy az érzelmi elemek, és a kognitív elemek pontosabban adjanak adatot a tárgyhasználattal kapcsolatos viszonyról. Különösen a bizalom kérdéskörében lenne ennek relevanciája.

További vizsgálatot igényel az is, hogy az életvezetésben kijelölt helye az IKT eszközöknek milyen a különböző társadalmi csoportoknál. Kérdés, hogy az egyenlőtlenség megszüntetésére irányuló személyes emberi befektetések mozgósításához, milyen felvilágosító, vagy készségfejlesztő, vagy tanácsadási munka rendelhető a szakemberek részéről.

Fiatalkorúak esetében a pályaválasztásnak, és a pályakezdők munkakeresésének esélyét nem látják feltétlenül a fiatalok, így az erre vonatkozó adekvát képzések módszertani anyagainak is tervezhetővé kell tenni.

Az idősek korosztály magyarországi támogatás, mentálhigiénés szempontból sem elhanyagolható, így az idősek IKT eszközhasználata is újabb kutatási lehetőséget rejtenek.

Az attitűd-vizsgálat arra a kérdésre is válaszolhat egy újabb vizsgálat esetén, hogy az állampolgári működés, és a net-használat között milyen összefüggés van. Ha sem híreket, sem a társadalmi működést követő információk keresése nem jellemző az IKT eszközök használatában, akkor ez vajon azonosítható-e egy érdektelen, a közösség ügyeiben részt nem vevő népeséggel is.

Irodalomjegyzék

Bourdieu, Pierre (1978) „*A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*” Gondolat, Budapest.

Di Maggio, Paul, Hargittai Eszter 2002. „'Digital Divide' to 'Digital Inequality': Studying Internet Use As Penetration Increases

Norris, Pippa. 2001. Digital Divide? Civic Engagement, Information Poverty and the Internet in Democratic Societies. *New York, Cambridge University Press.*

Warschauer, Mark. 2002. „*Reconceptualizing the Digital Divide.*” In First Monday, volume 7, number 7 (2002 July) http://www.firstmonday.org/issues/issue7_7/warschauer/

Wilson, Ernest J. III. 1999. „*Closing the Digital Divide.*” Internet Policy Institute, Washington <http://www.internetpolicy.org/briefing/ErnestWilson0700.html#contents>

Daniel Bell.(1973) „*The Coming of Post-Industrial Society*” (A posztindusztriális társadalom eljövetele)

Dányi Endre : „ A digitális szakadék fogalmának értelmezéséhez.” In: Z. Karvalics László és Dessewffy Tibor. 2003. „*Az Új Törvénykönyv.*” Kritika.

Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Bp. 1997.

Csepeli György (1997) Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Bp. 1997. Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Bp. 1997.

Halász - Hunyady - Marton: Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései Bp. Akadémiai Kiadó 1979

J. F. Rouert: Cent fenetres sur internet - Raris 2005 /Atlantique kiadó

Váriné Szilágyi Ibolya (1987): Az ember, a világ és az értékek világa Gondolat, Budapest hvg.hu/tudomany/20081202_eu_broadband -2014.08.07.)

Barabási Albert-László – Oltvai Zoltán N. (2004): Network Biology: Understanding the Cells's Functional Organization. Nature Reviews Genetics. 5, 101–113.

Barabási-Albert László (2003): Behálózva. A hálózatok új tudománya. Hogyan kapcsolódik minden egymáshoz, és mit jelent ez a tudományban, az üzleti és a mindennapi életben. Budapest, Magyar Könyvklub p. 7-9, 16-19, 38-40, 49-50, 80-83, 126-127

Barkóczi Balázs (2009): Mindeneken tool... Közösségi hálózatok és politikai tematizáció az interneten. Budapest, Generáció 2020.

Báthory Zoltán – Falus Iván (1997): Pedagógiai Lexikon II. köt., Budapest, Keraban p. 312–314.

Bell, Daniel (2001 [1976]): Az információs társadalom társas keretrendszere, Információs társadalom 1 (1)

Bollobás Béla (1985): Random Graphs. Academic, London

Bourdieu, Pierre. (1997): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke In Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Válogatott tanulmányok, Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 156–177.

Brown, Lester R. (1981): Building a Sustainable Society, Norton, New York

Caporeal, L. R. - Brewer M. B. (1995): Hierarchical evolutionary theory: The is an alternative, and it's not creationism, Psychological Inquiry, 6, p. 31-34

Castells, Manuel (2005): A hálózati társadalom kialakulása. Budapest, Gondolat—Infonia.

Cole, Jeffrey – Robinson, John (2002): Internet Use And Sociability in the UCLA (in: IT&Society, Volume 1, Issue 1, Summer 202-218.)

Coleman, James S. (1996 [1990]): Társadalmi tőke In Lengyel György–Szántó Zoltán (szerk.): *A gazdasági élet szociológiája*, Budapest: BKE, 99–129.

Coleman, James S. (1998): A társadalmi tőke az emberi tőke termelésében In Lengyel György–Szántó Zoltán (szerk.): *Tőkefajták: A társadalmi és a kulturális erőforrások szociológiája*. Budapest: Aula Kiadó, 11–43.

Coovert, J. Burke, M. (2005): Leadership and decision-making. In: Amichai-Hamburger (ed): *The Social Net. Human behavior in cyberspace*. Oxford University Press, New York.

Csányi Vilmos (2003): Az emberi természet. humánológia. Budapest, Vince Kiadó.

Dunbár, R. (1996): Grooming gossip, and the evolution of language. Harvard University Press.

Durkheim, Emile (1986): A társadalmi munkamegosztásról. Budapest, MTA Szociológiai Kut. Int.

Fritjof Capra (2007): Az élet szövedéke Avicor Kft

Fuchs, Christian 2003: The Internet as a Self-Organizing Socio-Technological System. Human Strategies in Complexity Research Paper.

Fuchs, Christian 2008: *hitemet and Society. Social Theory in the Information Age*. Routledge Research in Information Technology and Society Series, Number 8. New York, Routledge.

Fukuyama, Francis (2000): Bizalom. Budapest, Európa

Füzessi Károly (2008): Internet Napló

Gergely Attila (Kézirat, év nélkül): A települési közösség vizsgálatának elméleti keretei az amerikai szociológiában

Giddens, Anthony (1984): *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkeley, University of California Press.

Giddens, Anthony (2000) *Runaway World*. London Routledge.

Granovetter, Mark (1991 [1988]): A gyenge kötések ereje. A hálózatelmélet felülvizsgálata. In Angelusz Róbert–Tardos Róbert (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. Budapest: Magyar Közvéleménykutató Intézet.

Hanifan, Lyda J. (1916): The Rural School Community Center (in: *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 67

Harkai Nóra (2006): *Közösség és közösségi munka*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete.

Heller Ágnes (1970): *A mindennapi élet*. Budapest, Akadémiai Kiadó

- Henderson, Paul - Thomas N. David (1987): Skills in Neighbourhood Work National Institute Social Services Library No. 39. London, Allen and Unwin, Boston and Sidney
- Hobbes, Thomas (1651): Leviathan. Budapest, Helikon
- Hofkirchner, Wolfgang (1998): Emergence and the logic of explanation. Acta Polytechnica Scandinavica, Mathematics, Computing and Management in Engineering Series, 91: 23- 30.
- Human, Behavior (1976): The COMMUNITY. By Editors of TimeLife Books, ed. W.K. Goolrick, Canada p. 176
- Katz, Jon (2003): Lurking the Lurkers. <http://slashdot.org/features/98/12/28/1745252.shtml>
- Katz, Jon (1997): The Digital Citizen Wired, 1997/12
- Kling, Rob (1999): What is Social Informatics and Why Does it Matter? *D-LibMagazine*, V. évfolyam, 1. szám. <http://www.dlib.org/dlib/january99/kling/01kltng.html>
- Kollányi Bence – Molnár Szilárd – Székely Levente (2007): Társadalmi hálózatok, hálózati társadalom Budapest,
- Kollányi Bence (2009): Társadalomkép Christian Fuckh Internet és társadalom című könyvében. http://epa.oszk.hu/01900/01963/00029/pdf/infotars_2009_09_02_092-101.pdf_újra_letöltve_2014. augusztus 19. p. 5
- Kraut, Robert – Patterson, Michael – Lundmark, Vicki – Kiesler, Sara – Mukhopadhyay, Tridas – Scherlis, William (1998): Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? (in: *American Psychologist*, 53, (9), 1017-1032.)
- Kraut, Robert – Rainie, Lee – Shklovski, Irina (2004): The Internet and Social Participation: Contrasting Cross-Sectional and Longitudinal Analyses (in: *Journal of Computer-Mediated Communication* 10 (1))
- Leonhard Euler (1736): *Mechanica, sive motus scientia analyticae; exposita* (St Petersburg, in 2 vols. quarto)
- Levine, Peter (2005): Az internet es a civil társadalom (in: *Információs Társadalom*, V. évf. 1. szám, 41-60. p. 54
- Luhmann, Nikolas (2006): Bevezetés a rendszerelméletbe. Társadalomtudományi Könyvtár sorozat. Budapest, Gondolat Kiadó.
- McKenna, K. Y. A., Seidman, L. (2005): You, me, and we: interpersonal processes in electronic groups. In: Amichai-Hamburger (ed): *The Social Net. Human behavior in cyberspace*. Oxford University Press, New York.
- Mérei Ferenc (2006): *Közösségek rejtett hálózata. Szociometriai értelmezés*. Budapest, Osiris Kiadó p. 34.
- Minar, D. W. – Geer, S. (1969): *The Concept of Community*, Chicago, Aldine Neighbourhood Initiatives Foundation's Report. Telford, Horsehay House.
- Molnár Szilárd – Kollányi Bence – Székely Levente (2007): *Az információs társadalom szerk.: Pintér Róbert Társadalmi hálózatok, hálózati társadalom* p. 64-81
- Molnár Szilárd (2003/3): Társadalmi tőke és információs társadalom. *Szociológiai Szemle* p. 112-121
- Némedi Dénes (2006): [A civil társadalom és a társadalomtudományok. Megjegyzések Burawoy közszociológiai programjához](#) Replika . 54-55. (97-103.)
- Nicholas A. Christakis – James H. Fowler (2010): *Kapcsolatok Hálójában. Mire képesek a közösségi hálózatok és hogyan alakítják a sorsukat*. Budapest, Typotex
- Nie, Norman H. – Hillygus, D. Sunshine – Erbring, Lutz (2003): *Internet Use, Interpersonal Relations and Sociability: A Time Diary Study* (in: Wellman and Haythornthwaite (eds.): *The Internet in Everyday Life*, Blackwell Publishers, Oxford
- Nie, Norman H. – Hillygus, D. Sunshine (2002): *The Impact of Internet Use on Sociability: Time-Diary Findings* (in: *IT & Society* 1(1):1-20.
- Paolillo, J. (1999): *The Virtual Speech Community: Social Network and Language Variation on IRC*. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 4, 4.
- Papadakis, M. (2003): *Data on Family and the Internet: What Do We Know and How Do We Know It?* 121-40. In: J. Turow and A. Kavanaugh, eds., *The Wired Homestead*. Cambridge, MA: MIT Press.

- Parsons, Talcott (1960): *The Principle Structure of Community: A Sociological View* In: *Structure and Process in Modern Societies* (Glencoe, Ill.: Free Press, 1960) p. 153
- Plant, Raymond (1974): *Community and ideology* London/Boston, Routledge and Kegan Paul, p. 17, 38, 40
- Postmes, T., Spears, R., Sakhel, K., de Groot, D. (2001): *Social Influence in Computer-Mediated Communication: The Effects of Anonymity on Group Behavior*. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27 (10). 1243–1254.
- Putnam, R. D. (1993a): *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (1993b): *The Prosperous Community: Social Capital and Public Life*, *The American Prospect*, 13 (Spring): 35–42.
- Putnam, R. D. (1995): *Bowling Alone: America's Declining Social Capital*, *Journal of Democracy*, 6 (1): 64–78.
- Putnam, R. D. (2000): *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Putnam, R. D. (2002): *Bowling together*, *The American Prospect*, February 2002.
- Rheingold, H. (1993): *The Virtual Community* (online) p.5
- Rorty, Richard (1994): *Esetlegesség, ironia és szolidaritás*. Pécs, 1994, Jelenkor. p. 14, 217
- Rousseau J. J. (1767): *A treatise on the social contract*. Beckett and DeHondt, London
- Sallai Éva (1996): *Tanulható-e a pedagógus mesterség?*, VE Egyetemi Kiadó, Veszprém.
- Scherer, J. (1972): *Contemporary Community: Illusion or Reality?* London, Tavistock.
- Seligman, Adam B. (1997): *A civil társadalom eszméje*. Budapest, Kávé Kiadó. p. 62
- Shih, Clara (2011): *A Facebook kora. Piackutatás, értékesítés és újítás az internetes közösségi hálózatok segítségével*. Budapest, Kiskapu.
- Simmel, G (1973): *A nagyváros és a szellemi élet*. In: *Városshociológia*, (Szerk.: Szelényi Iván) Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó
- Somlai Péter (1983): *Gondolatok egy közösség-elmélet viszontagságos történetéről*. In Tönnies F.: *Közösség és társadalom*. Utószó. Budapest, Gondolat.
- Stanley Milgram (1967): „The Small World Problem”, *Psychology Today*, Vol. 2, 60-67
- Szécsi Gábor (2013): *Nyelv, média, közösség* Budapest, Gondolat
- Szelényi Iván (1973): *Bevezető tanulmány a „Városshociológia” kötethez*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó p.15, 16
- Tönnies, Ferdinand (1983): *Közösség és társadalom* Budapest, Gondolat Kiadó, p. 329
- Ujhelyi Adrienn (2007): *Digitális generáció. Alkalmazott Pszichológia*. (9) 1. 150-160.
- Utasi Ágnes (2000): *Középosztály. Kapcsolatok*. Budapest, Új Mandátum. p. 64
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona (2001): *Közösségfejlesztés*. Budapest, NKA és Közösségfejlesztők Egyesülete
- Varsányi Erika szerk. (1999): *Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből*. Budapest, Balassi Kiadó
- Vercseg Ilona (1993): *Közösség: Eszme és valóság* Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete
- Vercseg Ilona (1993): *A szomszédság, mint a közösségi cselekvés színtere*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete (Parola Füzetek)
- Vercseg Ilona (1993): *Közösség – Eszme és valóság*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete (Parola Füzetek)
- Wellman, Barry – Guila, (1999): *Net Surfers Dont Ride Alone: Virtual Communities as Communities* (in: Smith, M. A. – Kollock, P. (eds.): *Communities in Cyberspace*, Routledge London <http://www.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/netsurfers/netsurfers.pdf> Újra letöltve 2014. július 13.)
- Wellman, Barry – Haase, Anabel Quan – Witte, James – Hampton, Keith (2002): *Növeli, csökkenti vagy kiegészíti az Internet a társadalmi tőkét?* (in: *Információs Társadalom*, II. évf. 1. szám, 5-26. p. 18)

Wellman, Barry (1988): The Community Question Re-evaluated. In M. P. Smith (ed.): Power, Community and the city. Comparative Urban Research Vol.1. New Brunswick, Transaction Books. 81–107. p.

Bugán Antal: Érték és viselkedés, Akadémiai Kiadó, Bp. 1994.

Faragó Klára, Karcag Judit (1988): Attitűd és véleménymérés In: Pszichodiagnosztikai vademecum (I. explorációs és biográfiai módszerek, tünetbecslő skálák, kérdőívek. szerk. Mérei F., Szakács F.) Tankönyvkiadó, Budapest

Hankiss Ágnes (1987): Kötéltánc, Budapest,

Váriné Szilágyi Ibolya (1987): Az ember, a világ és az értékek világa Gondolat, Budapest.

Mellékletek

Kérdőív az Internet-használati szokásairól:

Kérdőív sorszáma:

Tisztelt Asszonyom / Uram!

Az Eszterházy Károly Főiskola informatikai eszközök és internet használati szokások vizsgálatára vonatkozó kutatáshoz kéri segítségét a kérdőív kitöltésével.

Kérjük, hogy a kérdések pontos megválaszolásával segítse munkánkat.

A kérdőíveket név nélkül, bizalmasan kezeljük. Nyugodtan elmondhatja/leírhatja őszinte véleményét, szokásait.

Ha a válaszokkal kapcsolatban bármilyen problémája, kérdése akad, nyugodtan forduljon a kérdőívet kitöltető személyhez.

Lekérdezés ideje:

év

hónap

nap

Lekérdezés helye: .....

1. **Neme:** 1. Nő 2. Férfi
2. **Születési éve:** .....
3. **Lakóhelye, ahol életvitelszerűen tartózkodik (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!):**
1. Megyeszékhely
  2. Város
  3. Község
  4. Falu
4. **Legmagasabb iskolai végzettsége: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. 8 általános alatti
  2. 8 általános iskolai végzettség
  3. 10 évfolyam + szakma
  4. Szakiskola/szaktanulmányok
  5. Érettségi
  6. Érettségi + szakma
  7. Felsőfokú szakképzés (FSZ)
  8. Főiskola (BA, BsC)
  9. Egyetem (MA, MsC)
  10. Doktori (PhD, DLA)
  11. Egyéb
5. **Gazdasági aktivitása: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Alkalmazott
  2. Vállalkozó
  3. Alkalmi munkás
  4. Nyugdíj mellett dolgozik
  5. Gyesen vagy, gyeden van
  6. Munkanélküli
  7. Nyugdíjas
  8. Eltartott
  9. Tanuló/Hallgató *(Folytassa a 7-es kérdéstől!)*
6. **Melyik foglalkozási területen, szakmacsoportban foglalkoztatott, vállalkozó, vagy honnan ment nyugdíjba, gyésre? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Egészségügyi	12. Nyomdaipar
2. Szociális	13. Közlekedés, építészet, technika
3. Oktatási	14. Környezetvédelem, vízgazdálkodás
4. Egyéb szolgáltatások	15. Közgazdaság
5. Gépészet	16. Ügyvitel
6. Elektronika	17. Kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció
7. Informatika	18. Vendéglátás, idegenforgalom
8. Vegyipar	19. Közlekedés-üzemvitel
9. Építészet	20. Mezőgazdaság
10. Könnyűipar	21. Élelmiszeripar
11. Faipar	
7. **Családi állapota: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Nőtlen/hajadon
  2. Házas
  3. Özvegy
  4. Elvált
  5. Élettársi kapcsolat
  6. Özvegy, élettársi kapcsolat
  7. Elvált, élettársi kapcsolat
8. **Ön tagja-e valamilyen nemzetiségi/etnikai kisebbségnek? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. Igen
  2. Nem *(Folytassa a 10. kérdéstől!)*
9. **Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
1. bolgár	11. szlovák
2. cigány (roma)	12. szlovén
3. görög	13. ukrán
4. horvát	14. arab

5. lengyel	15. kínai
6. német	16. orosz
7. örmény	17. vietnámi
8. román	18. egyéb:
9. ruszin	19. nem kíván válaszolni
10. szerb	

10. Milyen vallásúnak vallja magát? *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. katolikus	9. hit gyülekezet
2. református	10. krisna-tudatú
3. evangélikus	11. jehova tanúi
4. baptista	12. egyéb:
5. unitárius	.....
6. zsidó	13. ateista/nem hiszek istenben
7. buddhista	14. nem tartozik vallási közösséghez, felekezethez
8. iszlám	15. nem kíván válaszolni

11. Becsülje meg háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelmet! *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. 0-20 000 Ft
2. 20 001-50 000 Ft
3. 50 001-100 000 Ft
4. 100 001 – 150 000 Ft
5. 150 001-200 000 Ft
6. 200 001-300 000 Ft
7. 300 001 – 400 000 Ft
8. 400 000 Ft felett

12. Használja Ön az internetet? *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. Igen *(Kérjük, folytassa a 14. kérdéstől!)*
2. Nem *(Kérjük a továbbiakban a 13. 20. 21. kérdésekre válaszoljon!)*

13. Az alábbiakban felsorolt okok közül, melyek azok, amelyek miatt nem használja az internetet? *Ezt öt fokozatban jelölheti meg, ahol az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző. (Kérem, karikázza be a megfelelőt!)*

1. nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre	1	2	3	4	5
2. nem értek a technikai eszközökhöz (számítógép, mobiltelefon, stb.)	1	2	3	4	5
3. nincs szükségem rá	1	2	3	4	5
4. nem érdekel	1	2	3	4	5
5. idegenkedem, félek a technika alkalmazásától	1	2	3	4	5
6. nem tudom, hogyan kell használni az internetet	1	2	3	4	5
7. félek, hogy kiszolgáltatotom a személyes adataimat	1	2	3	4	5
8. túl drágának tartom	1	2	3	4	5
9. sok a fölösleges, zavaró információ	1	2	3	4	5

14. Mióta használja az internetet? *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. 12 éves korom alatt elkezdtem használni
2. Serdülő korom óta
3. Fiatal felnőtt korom óta
4. Felnőtt korom óta
5. Idős koromban kezdtem használni

15. Milyen info-kommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül? *(Kérem, húzza alá az Ön által használt eszköznek /eszközöknek a nevét!)*

1. Mobiltelefon	6. Tablet/táblagép
2. Okos telefon	7. Számítógép
3. IPod	8. Notebook
4. Ipad	9. Navigációs eszköz (pl. GPS)
5. E-book olvasó	10. Egyéb:

16. Kérem, jelölje X-szel az alábbi táblázatban, hogy felsorolt eszközök használatában - amelyeket használ, vagy valaha használt - milyen jártassággal rendelkezik!

	Eszközök használata	Önállóan el tudja végezni	Ismerőse segítségével tudja elvégezni	Online segítséggel tudja elvégezni	Semmiképpen sem tudja elvégezni	Még soha nem használtam
1.	Szövegírás számítógépen					
2.	SMS küldés					
3.	Mobil-névjegykártya fogadása					
4.	E-mail olvasása					
5.	Nyomtatás internetes oldalról					
6.	Honlap megtalálása					
7.	Képek, dokumentumok letöltése					
8.	Skype használása					
9.	Programok megtalálása, letöltése, használat					
10.	Alkalmazások letöltése mobiltelefonra					
11.	Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)					
12.	On-line tv csatornák, adások beállítása					
13.	Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen					
14.	E-mail fiók létrehozása					
15.	Linkek küldése, fogadása					
16.	Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)					
17.	Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)					
18.	Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)					
19.	Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)					
20.	Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra jelentkezés, szolgáltatási információk keresése, szolgáltatás ügyintézése, ügyfélkapu, stb.)					

17. Az alábbiakban felsorolt állításokról – melyek az internet és az egyéb elektronikus eszközök használatára vonatkoznak - döntse el, hogy mennyire jellemző Önre, ha az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző

	Tevékenység/ jellemző	1	2	3	4	5
1.	Az internetet munkakeresésére használom.					
2.	Az internetet pályák/ foglalkozások megismerésére használom.					
3.	Az internetet pályaválasztási ismeretek megszerzésére használom.					
4.	Az internetet az iskolára, iskolaválasztásra vonatkozó információk megszerzésére használom.					
5.	Az internetet hírek olvasására használom.					
6.	Az internetet újságolvasásra használom.					
7.	Az internetet szakmai lapok, szakcikkek olvasására használom.					
8.	Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.					
9.	Az interneten követem a divatot.					
10.	Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.					
11.	Az interneten az időjárásról szóló információt keresem.					
12.	Pénzügyeimet interneten intézem.					
13.	Utazási kínálatot, szállást szoktam keresni az interneten.					
14.	Vásárlásra használom az internetet.					
15.	Színház, vagy mozi jegyet rendelék az interneten.					
16.	Az internetet az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.					
17.	Az interneten használok közösségi oldalakat.					
18.	Társkeresésre használom az internetet.					
19.	Az internetet baráti kapcsolat fenntartására használom.					
20.	Az internetet új baráti kapcsolat kialakítására használom.					
21.	Párkapcsolat kialakítására használom az internetet.					
22.	Az internetet rokon kapcsolat fenntartására használom.					
23.	Az internetet a párkapcsolatom fenntartására használom.					
24.	Az internetet a kollégákkal végzett közös munka során használom.					
25.	Az internetet a kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.					
26.	Az internetet a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között.					
27.	Az internetet inkább játékokra használom.					
28.	Az internetet inkább munkára használom.					
29.	Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.					
30.	Az internetet csak ügyintézésre használom.					

18. Mire használja az internetet és az egyéb elektronikus eszközöket? A tevékenységekre vonatkozó használati jellemzőket jelölje X-szel.

	Tevékenység/gyakoriság	Napon-ta	Gyak-ran	Ritkán	Soha
1.	Szövegírás számítógépen				
2.	SMS küldés				
3.	Mobil-névjegykaartya fogadása				
4.	E-mail olvasása				

5.	Nyomtatás internetes oldalról				
6.	Honlapok böngészése				
7.	Képek, dokumentumok letöltése				
8.	Skype használása				
9.	Programok megtalálása, letöltése, használata				
10.	Alkalmazások letöltése, pl. mobiltelefonra				
11.	Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)				
12.	On-line tv csatornák, adások beállítása				
13.	Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen				
14.	E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül. (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, naptár stb.)				
15.	Linkek küldése, fogadása				
16.	Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)				
17.	Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)				
18.	Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)				
19.	Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)				
20.	Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra jelentkezés, szolgáltatási információk keresése, szolgáltatás ügyintézése, ügyfélkapu, stb.)				

19. Az alábbiakban felsorolt állításokról – melyek az internet megítélésére vonatkoznak - döntse el, hogy mennyire jellemző Önre, ha az: 1 = egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző

	Állítás/megítélés	1	2	3	4	5
1.	Én hasznosnak tartom az internetet					
2.	Megbízom az internetben					
3.	Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából					
4.	Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából					
5.	Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából					
6.	Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából					
7.	Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg					

	Állítás/megítélés	1	2	3	4	5
8.	Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem					
9.	Megbízom az ott megjelent hírekben					
10.	Engem az internet kikapcsol, pihentet					
11.	Engem az internet fogva tart, és már függök tőle					
12.	Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcsstelen tartalmak.					
13.	Az internet segít kapcsolatokat teremteni					
14.	Az internet oldja a magányomat					
15.	Ami nincs az interneten, az nem is létezik					

16.	A szabadidőm eltöltésében segít az internet					
17.	Szeretek „képben” lenni a politikát illetően					
18.	Modern embernek vallom magam, ezért használom					
19.	Mindig is vonzott a technika					
20.	Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam					
21.	Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök					
22.	El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül					
23.	Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdezem valamelyik hozzáértő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal					
24.	Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg					
25.	Azért használom, mert nincs párkapcsolatom					
26.	Csak így van időm kapcsolatokat ápolni					
27.	Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez					
28.	Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet					
29.	Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet					
30.	A családom tagjait csak így tudom elérni					
31.	Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat					
32.	A tanulásomat nagyban segíti					
33.	Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás					
34.	Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani					
35.	Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek társaságát.					
36.	Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.					

20. Mennyire elégedett az életével? *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.
2. Többnyire elégedettnek érzem magam.
3. Nem vagyok túl elégedett az életemmel.
4. Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.
5. Egyéb és pedig .....

21. Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él? *(Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)*

1. A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.
2. A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet velem.
3. A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.
4. A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.
5. Teljesen rossznak látom a világot, amelyben élek, és bizonytalannak érzem magam benne.
6. Egyéb, és pedig .....

Családi állapota

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	Nőtlen/hajadon	136	27,2	27,5		27,5
	Házass	224	44,8	45,3		72,7
	Özvegy	37	7,4	7,5		80,2
	Elvált	33	6,6	6,7		86,9
	Élettársi kapcsolat	59	11,8	11,9		98,8
	Özvegy, élettársi kapcsolatban	1	,2	,2		99,0
	Elvált, élettársi kapcsolatban	4	,8	,8		99,8
	99,00	1	,2	,2		100,0
	Total	495	99,0	100,0		
Missing	System	5	1,0			
Total		500	100,0			

Ön tagja-e valamilyen kisebbségnek?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	Igen	15	3,0	3,1		3,1
	Nem	473	94,6	96,5		99,6
	4,00	1	,2	,2		99,8
	99,00	1	,2	,2		100,0
	Total	490	98,0	100,0		
Missing	System	10	2,0			
Total		500	100,0			

Mely nemzetiséghez tartozónak vallja magát?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent
Valid	cigány (roma)	11	2,2	8,6		8,6
	német	3	,6	2,3		10,9
	egyéb	1	,2	,8		11,7
	99,00	113	22,6	88,3		100,0
	Total	128	25,6	100,0		
Missing	System	372	74,4			
Total		500	100,0			

Milyen vallásúnak vallja magát?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Per-	Cumulative Percent

Valid	katolikus	278	55,6	56,9	56,9
	református	78	15,6	16,0	72,8
	evangélikus	12	2,4	2,5	75,3
	zsidó	2	,4	,4	75,7
	buddhista	2	,4	,4	76,1
	hit gyülekezete	2	,4	,4	76,5
	krisna-tudatú	1	,2	,2	76,7
	jehova tanúi	1	,2	,2	76,9
	egyéb	10	2,0	2,0	78,9
	ateista/nem hiszek Istenben	14	2,8	2,9	81,8
	nem tartozik vallási felekezethez	62	12,4	12,7	94,5
	nem kíván válaszolni	24	4,8	4,9	99,4
	99,00	3	,6	,6	100,0
	Total	489	97,8	100,0	
Missing	System	11	2,2		
Total		500	100,0		

Családi állapota

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nőtlen/hajadon	136	27,2	27,5	27,5
	Házas	224	44,8	45,3	72,7
	Özvegy	37	7,4	7,5	80,2
	Elvált	33	6,6	6,7	86,9
	Élettársi kapcsolat	59	11,8	11,9	98,8
	Özvegy, élettársi kapcsolatban	1	,2	,2	99,0
	Elvált, élettársi kapcsolatban	4	,8	,8	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	495	99,0	100,0	
Missing	System	5	1,0		
Total		500	100,0		

Ön tagja-e valamilyen kisebbségnek?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	15	3,0	3,1	3,1
	Nem	473	94,6	96,5	99,6
	4,00	1	,2	,2	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	490	98,0	100,0	

Missing System	10	2,0		
Total	500	100,0		

Mely nemzetiséghez tartozónak vallja magát?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid cigány (roma)	11	2,2	8,6	8,6
német	3	,6	2,3	10,9
egyéb	1	,2	,8	11,7
99,00	113	22,6	88,3	100,0
Total	128	25,6	100,0	
Missing System	372	74,4		
Total	500	100,0		

Milyen vallásúnak vallja magát?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid katolikus	278	55,6	56,9	56,9
református	78	15,6	16,0	72,8
evangélikus	12	2,4	2,5	75,3
zsidó	2	,4	,4	75,7
buddhista	2	,4	,4	76,1
hit gyülekezete	2	,4	,4	76,5
krisna-tudatú	1	,2	,2	76,7
jehova tanúi	1	,2	,2	76,9
egyéb	10	2,0	2,0	78,9
ateista/nem hiszek Istenben	14	2,8	2,9	81,8
nem tartozik vallási felekezethez	62	12,4	12,7	94,5
nem kíván válaszolni	24	4,8	4,9	99,4
99,00	3	,6	,6	100,0
Total	489	97,8	100,0	
Missing System	11	2,2		
Total	500	100,0		

Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)

		Frequency	Percent	Valid cent	Per-	Cumulative Percent
Valid	0-20 000 ft	20	4,0	4,1		4,1
	20 001-50 000 ft	133	26,6	27,0		31,0
	50 001-100 000 ft	204	40,8	41,4		72,4
	100 001 – 150 000 ft	91	18,2	18,5		90,9
	150 001-200 000 ft	26	5,2	5,3		96,1
	200 001-300 000 ft	13	2,6	2,6		98,8
	300 001 – 400 000 ft	3	,6	,6		99,4
	99,00	3	,6	,6		100,0
	Total	493	98,6	100,0		
Missing	System	7	1,4			
Total		500	100,0			

Használja-e az Internetet?

		Frequency	Percent	Valid cent	Per-	Cumulative Percent
Valid	Igen	413	82,6	83,8		83,8
	Nem	79	15,8	16,0		99,8
	99,00	1	,2	,2		100,0
	Total	493	98,6	100,0		
Missing	System	7	1,4			
Total		500	100,0			

Descriptive Statistics^a

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlapok böngészése	12	2,00	4,00	3,0833	,51493
E-mail olvasása	13	2,00	4,00	2,9231	,75955
Videó megosztó használata (youtube, indavideo, vimeo)	13	1,00	4,00	2,5385	,87706
Képek, dokumentumok letöltése	13	2,00	3,00	2,3077	,48038
Skype használata	13	1,00	4,00	2,1538	,89872
Közösségi portál használata (pl. esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	13	1,00	4,00	2,0769	,95407
Linkek küldése, fogadása	13	1,00	3,00	2,0769	,75955
Szövegírás számítógépen	13	1,00	4,00	2,0769	,95407
Elektronikus ügyintézés	13	1,00	3,00	1,9231	,64051
Nyomtatás internetes oldalról	13	1,00	3,00	1,9231	,64051
elektronikus banki szolg haszn	13	1,00	4,00	1,9231	,86232
SMS küldés	13	1,00	2,00	1,8462	,37553
Dokumentumok, képek megosztása online felületen	12	1,00	4,00	1,8333	,93744
Programok megtalálása, letöltése, használata	12	1,00	3,00	1,7500	,62158
E-mail fiókja többi funkciójának használata a küldés-fogadáson kívül (chat, képfeltöltés, közösségi hírek, naptár, stb.)	13	1,00	3,00	1,6923	,75107
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	13	1,00	3,00	1,3846	,65044
Mobil-névjegykártya fogadása	12	1,00	2,00	1,3333	,49237
Online közös munka (pl. google dokumentumok online szerkesztése)	13	1,00	2,00	1,3077	,48038
On-line tv csatornák, adások beállítása	13	1,00	2,00	1,3077	,48038
Alkalmazások letöltése pl. mobiltelefonra	13	1,00	2,00	1,3077	,48038
Valid N (listwise)	10				

a. életkor2 = 60 évesnél idősebb

Crosstab

			Mobiltelefon		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	5	24	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	17,2%	82,8%	100,0%
		% within Mobiltelefon	1,9%	11,7%	6,1%
	2,00	Count	159	122	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	56,6%	43,4%	100,0%
		% within Mobiltelefon	59,3%	59,2%	59,3%
	3,00	Count	104	60	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	63,4%	36,6%	100,0%
		% within Mobiltelefon	38,8%	29,1%	34,6%
Total	Count	268	206	474	
	% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	56,5%	43,5%	100,0%	
	% within Mobiltelefon	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,381 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	22,244	2	,000
Linear-by-Linear Association	13,505	1	,000
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,60.

Crosstab

			Okostelefon		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	10	19	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	34,5%	65,5%	100,0%
		% within Okostelefon	5,0%	6,9%	6,1%
	2,00	Count	114	167	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	40,6%	59,4%	100,0%
		% within Okostelefon	57,3%	60,7%	59,3%
	3,00	Count	75	89	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	45,7%	54,3%	100,0%
		% within Okostelefon	37,7%	32,4%	34,6%
Total	Count	199	275	474	
	% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	42,0%	58,0%	100,0%	
	% within Okostelefon	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,846 ^a	2	,397
Likelihood Ratio	1,854	2	,396
Linear-by-Linear Association	1,836	1	,175
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,18.

Crosstab

			IPod		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	1	28	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	3,4%	96,6%	100,0%
		% within IPod	14,3%	6,0%	6,1%
	2,00	Count	4	277	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,4%	98,6%	100,0%
		% within IPod	57,1%	59,3%	59,3%
	3,00	Count	2	162	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,2%	98,8%	100,0%
		% within IPod	28,6%	34,7%	34,6%
Total		Count	7	467	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,5%	98,5%	100,0%
		% within IPod	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,855 ^a	2	,652
Likelihood Ratio	,649	2	,723
Linear-by-Linear Association	,438	1	,508
N of Valid Cases	474		

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,43.

Crosstab

			IPad		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	0	29	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	,0%	100,0%	100,0%
		% within IPad	,0%	6,3%	6,1%
	2,00	Count	4	277	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,4%	98,6%	100,0%
		% within IPad	25,0%	60,5%	59,3%
	3,00	Count	12	152	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	7,3%	92,7%	100,0%
		% within IPad	75,0%	33,2%	34,6%
Total		Count	16	458	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	3,4%	96,6%	100,0%
		% within IPad	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,108 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	12,072	2	,002
Linear-by-Linear Association	10,967	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,98.

Crosstab

			E-Book		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	0	29	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	,0%	100,0%	100,0%
		% within E-Book	,0%	6,3%	6,1%
	2,00	Count	0	281	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	,0%	100,0%	100,0%
		% within E-Book	,0%	61,0%	59,3%
	3,00	Count	13	151	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	7,9%	92,1%	100,0%
		% within E-Book	100,0%	32,8%	34,6%
Total	Count	13	461	474	
	% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	2,7%	97,3%	100,0%	
	% within E-Book	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,266 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	28,294	2	,000
Linear-by-Linear Association	20,924	1	,000
N of Valid Cases	474		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,80.

Crosstab

			Tablet		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	1	28	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	3,4%	96,6%	100,0%
		% within Tablet	1,6%	6,8%	6,1%
	2,00	Count	38	243	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	13,5%	86,5%	100,0%
		% within Tablet	62,3%	58,8%	59,3%
	3,00	Count	22	142	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	13,4%	86,6%	100,0%
		% within Tablet	36,1%	34,4%	34,6%
Total		Count	61	413	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	12,9%	87,1%	100,0%
		% within Tablet	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,446 ^a	2	,294
Likelihood Ratio	3,264	2	,196
Linear-by-Linear Association	,757	1	,384
N of Valid Cases	474		

a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,73.

Crosstab

			Asztali számítógép		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	13	16	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	44,8%	55,2%	100,0%
		% within Asztali számítógép	3,6%	13,7%	6,1%
	2,00	Count	206	75	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	73,3%	26,7%	100,0%
		% within Asztali számítógép	57,7%	64,1%	59,3%
	3,00	Count	138	26	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	84,1%	15,9%	100,0%
		% within Asztali számítógép	38,7%	22,2%	34,6%
Total		Count	357	117	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	75,3%	24,7%	100,0%
		% within Asztali számítógép	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,987 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	20,421	2	,000
Linear-by-Linear Association	18,892	1	,000
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,16.

Crosstab

			Notebook / Laptop		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	2	27	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	6,9%	93,1%	100,0%
		% within Notebook / Laptop	1,2%	8,7%	6,1%
	2,00	Count	86	195	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	30,6%	69,4%	100,0%
		% within Notebook / Laptop	52,4%	62,9%	59,3%
	3,00	Count	76	88	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	46,3%	53,7%	100,0%
		% within Notebook / Laptop	46,3%	28,4%	34,6%
Total		Count	164	310	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	34,6%	65,4%	100,0%
		% within Notebook / Laptop	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,810 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	24,227	2	,000
Linear-by-Linear Association	21,252	1	,000
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,03.

Crosstab

			Navigációs eszköz		Total
			Igen	Nem	
Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	1,00	Count	0	29	29
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	,0%	100,0%	100,0%
		% within Navigációs eszköz	,0%	7,5%	6,1%
	2,00	Count	46	235	281
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	16,4%	83,6%	100,0%
		% within Navigációs eszköz	52,9%	60,7%	59,3%
	3,00	Count	41	123	164
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	25,0%	75,0%	100,0%
		% within Navigációs eszköz	47,1%	31,8%	34,6%
Total		Count	87	387	474
		% within Legmagasabb iskolai végzettsége csoportosítva	18,4%	81,6%	100,0%
		% within Navigációs eszköz	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,091 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	16,975	2	,000
Linear-by-Linear Association	11,338	1	,001
N of Valid Cases	474		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,32.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	95,268 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	107,890	20	,000
Linear-by-Linear Association	50,900	1	,000
N of Valid Cases	411		

a. 8 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,15.

Életkori csoportok – 17/5 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet hírek olvasására használom.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet hírek olvasására használom. Crosstabulation

			Az internetet hírek olvasására használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	0	1	4	4	2	11
		% within eletkor2	,0%	9,1%	36,4%	36,4%	18,2%	100,0%
	20-29 éves	Count	7	13	34	43	47	144
		% within eletkor2	4,9%	9,0%	23,6%	29,9%	32,6%	100,0%
	30-39 éves	Count	5	5	12	14	34	70
		% within eletkor2	7,1%	7,1%	17,1%	20,0%	48,6%	100,0%
	40-49 éves	Count	7	4	35	22	43	111
		% within eletkor2	6,3%	3,6%	31,5%	19,8%	38,7%	100,0%
	50-59 éves	Count	13	7	13	11	25	69
		% within eletkor2	18,8%	10,1%	18,8%	15,9%	36,2%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	0	1	3	4	5	13
		% within eletkor2	,0%	7,7%	23,1%	30,8%	38,5%	100,0%
Total		Count	32	31	101	98	156	418
		% within eletkor2	7,7%	7,4%	24,2%	23,4%	37,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	34,354 ^a	20	,024
Likelihood Ratio	33,462	20	,030
Linear-by-Linear Association	,945	1	,331
N of Valid Cases	418		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,82.

Életkori csoportok – 17/6 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet újságolvasásra használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet újságolvasásra használom. Crosstabulation

			Az internetet újságolvasásra használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	4	4	0	3	0	11
		% within eletkor2	36,4%	36,4%	,0%	27,3%	,0%	100,0%
20-29 éves	Count	Count	37	30	25	23	29	144
		% within eletkor2	25,7%	20,8%	17,4%	16,0%	20,1%	100,0%
30-39 éves	Count	Count	13	9	13	14	21	70
		% within eletkor2	18,6%	12,9%	18,6%	20,0%	30,0%	100,0%
40-49 éves	Count	Count	20	13	30	12	36	111
		% within eletkor2	18,0%	11,7%	27,0%	10,8%	32,4%	100,0%
50-59 éves	Count	Count	25	5	14	9	14	67
		% within eletkor2	37,3%	7,5%	20,9%	13,4%	20,9%	100,0%
60 évesnél idősebb	Count	Count	2	4	1	3	3	13
		% within eletkor2	15,4%	30,8%	7,7%	23,1%	23,1%	100,0%
Total	Count	Count	101	65	83	64	103	416
		% within eletkor2	24,3%	15,6%	20,0%	15,4%	24,8%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,875 ^a	20	,007
Likelihood Ratio	42,390	20	,002
Linear-by-Linear Association	,982	1	,322
N of Valid Cases	416		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,69.

Életkori csoportok – 17/7 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet szakmai lapok, szakcikkek olvasására használom.	414	82,8%	86	17,2%	500	100,0%

életkor2 * Az internetet szakmai lapok, szakkikkek olvasására használom. Crosstabulation

			Az internetet szakmai lapok, szakkikkek olvasására használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
életkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	4	5	1	1	0	11
		% within életkor2	36,4%	45,5%	9,1%	9,1%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	23	21	42	33	23	142
		% within életkor2	16,2%	14,8%	29,6%	23,2%	16,2%	100,0%
	30-39 éves	Count	11	5	16	16	22	70
		% within életkor2	15,7%	7,1%	22,9%	22,9%	31,4%	100,0%
	40-49 éves	Count	27	6	30	18	29	110
		% within életkor2	24,5%	5,5%	27,3%	16,4%	26,4%	100,0%
	50-59 éves	Count	23	7	14	10	14	68
		% within életkor2	33,8%	10,3%	20,6%	14,7%	20,6%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	3	4	3	1	2	13
		% within életkor2	23,1%	30,8%	23,1%	7,7%	15,4%	100,0%
Total		Count	91	48	106	79	90	414
		% within életkor2	22,0%	11,6%	25,6%	19,1%	21,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	46,480 ^a	20	,001
Likelihood Ratio	43,991	20	,002
Linear-by-Linear Association	,486	1	,486
N of Valid Cases	414		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,28.

Életkori csoportok – 17/8 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
életkor2 * Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

életkor2 * Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom. Crosstabulation

			Az internetet politikai témájú tájékozódásra használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
életkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	7	3	0	1	0	11
		% within életkor2	63,6%	27,3%	,0%	9,1%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	78	27	19	9	11	144
		% within életkor2	54,2%	18,8%	13,2%	6,3%	7,6%	100,0%
	30-39 éves	Count	31	8	10	15	6	70
		% within életkor2	44,3%	11,4%	14,3%	21,4%	8,6%	100,0%
	40-49 éves	Count	38	19	24	17	12	110
		% within életkor2	34,5%	17,3%	21,8%	15,5%	10,9%	100,0%
	50-59 éves	Count	30	12	12	4	10	68
		% within életkor2	44,1%	17,6%	17,6%	5,9%	14,7%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	2	0	5	3	3	13
		% within életkor2	15,4%	,0%	38,5%	23,1%	23,1%	100,0%
Total		Count	186	69	70	49	42	416
		% within életkor2	44,7%	16,6%	16,8%	11,8%	10,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	41,674 ^a	20	,003
Likelihood Ratio	45,617	20	,001
Linear-by-Linear Association	14,898	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 9 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,11.

Életkori csoportok – 17/9 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az interneten követem a divatot.	413	82,6%	87	17,4%	500	100,0%

eletkor2 * Az interneten követem a divatot. Crosstabulation

			Az interneten követem a divatot.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	3	1	5	1	1	11
		% within eletkor2	27,3%	9,1%	45,5%	9,1%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	40	42	30	16	15	143
		% within eletkor2	28,0%	29,4%	21,0%	11,2%	10,5%	100,0%
	30-39 éves	Count	25	11	12	14	8	70
		% within eletkor2	35,7%	15,7%	17,1%	20,0%	11,4%	100,0%
	40-49 éves	Count	60	19	14	12	5	110
		% within eletkor2	54,5%	17,3%	12,7%	10,9%	4,5%	100,0%
	50-59 éves	Count	41	10	9	1	5	66
		% within eletkor2	62,1%	15,2%	13,6%	1,5%	7,6%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	9	2	1	1	0	13
		% within eletkor2	69,2%	15,4%	7,7%	7,7%	,0%	100,0%
Total		Count	178	85	71	45	34	413
		% within eletkor2	43,1%	20,6%	17,2%	10,9%	8,2%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	52,896 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	54,628	20	,000
Linear-by-Linear Association	22,740	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 9 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,91.

Életkori csoportok – 17/10 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat. Crosstabulation

			Az interneten keresek orvost, egészségügyi szolgáltatásokat.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	8	3	0	0	0	11
		% within eletkor2	72,7%	27,3%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	50	33	28	22	11	144
		% within eletkor2	34,7%	22,9%	19,4%	15,3%	7,6%	100,0%
	30-39 éves	Count	15	11	21	16	7	70
		% within eletkor2	21,4%	15,7%	30,0%	22,9%	10,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	36	23	25	13	13	110
		% within eletkor2	32,7%	20,9%	22,7%	11,8%	11,8%	100,0%
	50-59 éves	Count	35	6	13	6	8	68
		% within eletkor2	51,5%	8,8%	19,1%	8,8%	11,8%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	4	3	5	0	1	13
		% within eletkor2	30,8%	23,1%	38,5%	,0%	7,7%	100,0%
Total		Count	148	79	92	57	40	416
		% within eletkor2	35,6%	19,0%	22,1%	13,7%	9,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,003 ^a	20	,009
Likelihood Ratio	43,667	20	,002
Linear-by-Linear Association	,014	1	,906
N of Valid Cases	416		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,06.

Életkori csoportok – 17/11 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az időjárásról szóló információt keresem.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az időjárásról szóló információt keresem. Crosstabulation

			Az időjárásról szóló információt keresem.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	2	2	1	3	3	11
		% within eletkor2	18,2%	18,2%	9,1%	27,3%	27,3%	100,0%
	20-29 éves	Count	10	18	29	38	49	144
		% within eletkor2	6,9%	12,5%	20,1%	26,4%	34,0%	100,0%
	30-39 éves	Count	3	7	23	16	21	70
		% within eletkor2	4,3%	10,0%	32,9%	22,9%	30,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	8	9	27	21	45	110
		% within eletkor2	7,3%	8,2%	24,5%	19,1%	40,9%	100,0%
	50-59 éves	Count	9	12	14	12	21	68
		% within eletkor2	13,2%	17,6%	20,6%	17,6%	30,9%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	2	1	0	5	5	13
		% within eletkor2	15,4%	7,7%	,0%	38,5%	38,5%	100,0%
Total		Count	34	49	94	95	144	416
		% within eletkor2	8,2%	11,8%	22,6%	22,8%	34,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,733 ^a	20	,254
Likelihood Ratio	25,628	20	,178
Linear-by-Linear Association	,240	1	,624
N of Valid Cases	416		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,90.

Életkori csoportok – 17/12 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Pénzügyeimet interneten intézem.	417	83,4%	83	16,6%	500	100,0%

eletkor2 * Pénzügyeimet interneten intézem. Crosstabulation

			Pénzügyeimet interneten intézem.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	8	3	0	0	0	11
		% within eletkor2	72,7%	27,3%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	33	21	18	44	28	144
		% within eletkor2	22,9%	14,6%	12,5%	30,6%	19,4%	100,0%
	30-39 éves	Count	19	6	8	18	19	70
		% within eletkor2	27,1%	8,6%	11,4%	25,7%	27,1%	100,0%
	40-49 éves	Count	47	7	18	19	19	110
		% within eletkor2	42,7%	6,4%	16,4%	17,3%	17,3%	100,0%
	50-59 éves	Count	39	5	7	8	10	69
		% within eletkor2	56,5%	7,2%	10,1%	11,6%	14,5%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	6	2	3	1	1	13
		% within eletkor2	46,2%	15,4%	23,1%	7,7%	7,7%	100,0%
Total		Count	152	44	54	90	77	417
		% within eletkor2	36,5%	10,6%	12,9%	21,6%	18,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,306 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	58,694	20	,000
Linear-by-Linear Association	10,763	1	,001
N of Valid Cases	417		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,16.

Életkori csoportok – 17/13 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Utazási kínálatot, szállást keresek.	413	82,6%	87	17,4%	500	100,0%

eletkor2 * Utazási kínálatot, szállást keresek. Crosstabulation

			Utazási kínálatot, szállást keresek.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagy on jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	4	1	3	1	2	11
		% within eletkor2	36,4%	9,1%	27,3%	9,1%	18,2%	100,0%
20-29 éves		Count	33	21	34	22	32	142
		% within eletkor2	23,2%	14,8%	23,9%	15,5%	22,5%	100,0%
30-39 éves		Count	4	8	15	23	20	70
		% within eletkor2	5,7%	11,4%	21,4%	32,9%	28,6%	100,0%
40-49 éves		Count	33	12	24	21	19	109
		% within eletkor2	30,3%	11,0%	22,0%	19,3%	17,4%	100,0%
50-59 éves		Count	24	7	19	9	9	68
		% within eletkor2	35,3%	10,3%	27,9%	13,2%	13,2%	100,0%
60 évesnél idősebb		Count	7	3	0	1	2	13
		% within eletkor2	53,8%	23,1%	,0%	7,7%	15,4%	100,0%
Total		Count	105	52	95	77	84	413
		% within eletkor2	25,4%	12,6%	23,0%	18,6%	20,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	41,361 ^a	20	,003
Likelihood Ratio	46,755	20	,001
Linear-by-Linear Association	6,762	1	,009
N of Valid Cases	413		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,38.

Életkori csoportok – 17/14 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Vásárlásra használom.	412	82,4%	88	17,6%	500	100,0%

eletkor2 * Vásárlásra használom. Crosstabulation

			Vásárlásra használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	3	3	3	0	2	11
		% within eletkor2	27,3%	27,3%	27,3%	,0%	18,2%	100,0%
	20-29 éves	Count	23	31	39	30	20	143
		% within eletkor2	16,1%	21,7%	27,3%	21,0%	14,0%	100,0%
	30-39 éves	Count	8	16	7	25	12	68
		% within eletkor2	11,8%	23,5%	10,3%	36,8%	17,6%	100,0%
	40-49 éves	Count	41	19	19	19	11	109
		% within eletkor2	37,6%	17,4%	17,4%	17,4%	10,1%	100,0%
	50-59 éves	Count	34	15	8	3	8	68
		% within eletkor2	50,0%	22,1%	11,8%	4,4%	11,8%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	7	3	2	1	0	13
		% within eletkor2	53,8%	23,1%	15,4%	7,7%	,0%	100,0%
Total		Count	116	87	78	78	53	412
		% within eletkor2	28,2%	21,1%	18,9%	18,9%	12,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,858 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	74,914	20	,000
Linear-by-Linear Association	25,690	1	,000
N of Valid Cases	412		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,42.

Életkori csoportok – 17/15 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Színház, vagy mozijegyet rendelek.	414	82,8%	86	17,2%	500	100,0%

életkor2 * Színház, vagy mozijegyet rendelék. Crosstabulation

			Színház, vagy mozijegyet rendelék.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
életkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	9	1	0	0	1	11
		% within életkor2	81,8%	9,1%	,0%	,0%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	59	32	27	11	15	144
		% within életkor2	41,0%	22,2%	18,8%	7,6%	10,4%	100,0%
	30-39 éves	Count	26	12	13	11	6	68
		% within életkor2	38,2%	17,6%	19,1%	16,2%	8,8%	100,0%
	40-49 éves	Count	68	12	9	14	7	110
		% within életkor2	61,8%	10,9%	8,2%	12,7%	6,4%	100,0%
	50-59 éves	Count	47	15	4	0	2	68
		% within életkor2	69,1%	22,1%	5,9%	,0%	2,9%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	13	0	0	0	0	13
		% within életkor2	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	222	72	53	36	31	414
		% within életkor2	53,6%	17,4%	12,8%	8,7%	7,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	59,760 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	72,820	20	,000
Linear-by-Linear Association	19,019	1	,000
N of Valid Cases	414		

a. 8 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,82.

Élektori csoportok – 17/16 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
életkor2 * Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.	413	82,6%	87	17,4%	500	100,0%

életkor2 * Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom. Crosstabulation

			Az iskolai / munkahelyi feladataimhoz használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
életkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	1	0	1	3	5	10
		% within életkor2	10,0%	,0%	10,0%	30,0%	50,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	14	12	14	25	79	144
		% within életkor2	9,7%	8,3%	9,7%	17,4%	54,9%	100,0%
	30-39 éves	Count	11	12	13	14	20	70
		% within életkor2	15,7%	17,1%	18,6%	20,0%	28,6%	100,0%
	40-49 éves	Count	34	6	20	17	32	109
		% within életkor2	31,2%	5,5%	18,3%	15,6%	29,4%	100,0%
	50-59 éves	Count	21	5	10	5	27	68
		% within életkor2	30,9%	7,4%	14,7%	7,4%	39,7%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	9	0	1	0	2	12
		% within életkor2	75,0%	,0%	8,3%	,0%	16,7%	100,0%
Total		Count	90	35	59	64	165	413
		% within életkor2	21,8%	8,5%	14,3%	15,5%	40,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	70,636 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	69,625	20	,000
Linear-by-Linear Association	31,778	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,85.

Életkori csoportok – 17/17 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Közösségi oldalakat használok.	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%

eletkor2 * Közösségi oldalakat használok. Crosstabulation

			Közösségi oldalakat használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	0	1	0	4	6	11
		% within eletkor2	,0%	9,1%	,0%	36,4%	54,5%	100,0%
20-29 éves	Count	Count	3	2	9	24	106	144
		% within eletkor2	2,1%	1,4%	6,3%	16,7%	73,6%	100,0%
30-39 éves	Count	Count	6	3	4	21	36	70
		% within eletkor2	8,6%	4,3%	5,7%	30,0%	51,4%	100,0%
40-49 éves	Count	Count	30	12	12	15	41	110
		% within eletkor2	27,3%	10,9%	10,9%	13,6%	37,3%	100,0%
50-59 éves	Count	Count	26	8	5	6	23	68
		% within eletkor2	38,2%	11,8%	7,4%	8,8%	33,8%	100,0%
60 évesnél idősebb	Count	Count	3	2	2	0	5	12
		% within eletkor2	25,0%	16,7%	16,7%	,0%	41,7%	100,0%
Total	Count	Count	68	28	32	70	217	415
		% within eletkor2	16,4%	6,7%	7,7%	16,9%	52,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	105,916 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	114,718	20	,000
Linear-by-Linear Association	76,376	1	,000
N of Valid Cases	415		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,74.

Életkori csoportok – 17/18 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Társkeresésére használok az internetet.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Társkeresésére használok az internetet. Crosstabulation

			Társkeresésére használok az internetet.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	8	1	0	1	1	11
		% within eletkor2	72,7%	9,1%	,0%	9,1%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	102	19	7	6	10	144
		% within eletkor2	70,8%	13,2%	4,9%	4,2%	6,9%	100,0%
	30-39 éves	Count	60	5	3	2	0	70
		% within eletkor2	85,7%	7,1%	4,3%	2,9%	,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	95	6	4	0	5	110
		% within eletkor2	86,4%	5,5%	3,6%	,0%	4,5%	100,0%
	50-59 éves	Count	64	3	0	0	1	68
		% within eletkor2	94,1%	4,4%	,0%	,0%	1,5%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	13	0	0	0	0	13
		% within eletkor2	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	342	34	14	9	17	416
		% within eletkor2	82,2%	8,2%	3,4%	2,2%	4,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,967 ^a	20	,026
Likelihood Ratio	43,227	20	,002
Linear-by-Linear Association	17,883	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 19 cells (63,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,24.

Életkori csoportok – 17/19 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Baráti kapcsolat fenntartására használok.	413	82,6%	87	17,4%	500	100,0%

eletkor2 * Baráti kapcsolat fenntartására használok. Crosstabulation

			Baráti kapcsolat fenntartására használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	1	0	1	2	7	11
		% within eletkor2	9,1%	,0%	9,1%	18,2%	63,6%	100,0%
	20-29 éves	Count	8	12	29	31	64	144
		% within eletkor2	5,6%	8,3%	20,1%	21,5%	44,4%	100,0%
	30-39 éves	Count	8	11	14	18	17	68
		% within eletkor2	11,8%	16,2%	20,6%	26,5%	25,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	35	15	25	16	19	110
		% within eletkor2	31,8%	13,6%	22,7%	14,5%	17,3%	100,0%
	50-59 éves	Count	29	10	7	6	15	67
		% within eletkor2	43,3%	14,9%	10,4%	9,0%	22,4%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	6	3	0	1	3	13
		% within eletkor2	46,2%	23,1%	,0%	7,7%	23,1%	100,0%
Total		Count	87	51	76	74	125	413
		% within eletkor2	21,1%	12,3%	18,4%	17,9%	30,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	88,369 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	94,234	20	,000
Linear-by-Linear Association	62,555	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,36.

Életkori csoportok – 17/20 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Új baráti kapcsolat kialakítására használok.	415	83,0%	85	17,0%	500	100,0%

eletkor2 * Új baráti kapcsolat kialakítására használok. Crosstabulation

			Új baráti kapcsolat kialakítására használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	2	1	4	1	3	11
		% within eletkor2	18,2%	9,1%	36,4%	9,1%	27,3%	100,0%
	20-29 éves	Count	46	23	25	22	28	144
		% within eletkor2	31,9%	16,0%	17,4%	15,3%	19,4%	100,0%
	30-39 éves	Count	38	12	5	8	7	70
		% within eletkor2	54,3%	17,1%	7,1%	11,4%	10,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	67	15	17	5	6	110
		% within eletkor2	60,9%	13,6%	15,5%	4,5%	5,5%	100,0%
	50-59 éves	Count	48	5	6	4	4	67
		% within eletkor2	71,6%	7,5%	9,0%	6,0%	6,0%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	8	1	4	0	0	13
		% within eletkor2	61,5%	7,7%	30,8%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	209	57	61	40	48	415
		% within eletkor2	50,4%	13,7%	14,7%	9,6%	11,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,491 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	65,669	20	,000
Linear-by-Linear Association	40,571	1	,000
N of Valid Cases	415		

a. 8 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,06.

Életkori csoportok – 17/21 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Párkapcsolat kialakítására használom.	414	82,8%	86	17,2%	500	100,0%

eletkor2 * Párkapcsolat kialakítására használom. Crosstabulation

			Párkapcsolat kialakítására használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	5	2	1	1	2	11
		% within eletkor2	45,5%	18,2%	9,1%	9,1%	18,2%	100,0%
	20-29 éves	Count	94	19	18	7	6	144
		% within eletkor2	65,3%	13,2%	12,5%	4,9%	4,2%	100,0%
	30-39 éves	Count	64	3	1	0	0	68
		% within eletkor2	94,1%	4,4%	1,5%	,0%	,0%	100,0%
	40-49 éves	Count	100	3	4	0	3	110
		% within eletkor2	90,9%	2,7%	3,6%	,0%	2,7%	100,0%
	50-59 éves	Count	65	1	1	0	1	68
		% within eletkor2	95,6%	1,5%	1,5%	,0%	1,5%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	13	0	0	0	0	13
		% within eletkor2	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	341	28	25	8	12	414
		% within eletkor2	82,4%	6,8%	6,0%	1,9%	2,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	72,277 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	73,117	20	,000
Linear-by-Linear Association	34,715	1	,000
N of Valid Cases	414		

a. 20 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,21.

Életkori csoportok – 17/22 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Rokoni kapcsolat fenntartására használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Rokoni kapcsolat fenntartására használom. Crosstabulation

			Rokoni kapcsolat fenntartására használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	1	2	3	2	3	11
		% within eletkor2	9,1%	18,2%	27,3%	18,2%	27,3%	100,0%
20-29 éves	Count	33	22	27	34	28	144	
	% within eletkor2	22,9%	15,3%	18,8%	23,6%	19,4%	100,0%	
30-39 éves	Count	18	13	15	15	9	70	
	% within eletkor2	25,7%	18,6%	21,4%	21,4%	12,9%	100,0%	
40-49 éves	Count	49	14	21	10	15	109	
	% within eletkor2	45,0%	12,8%	19,3%	9,2%	13,8%	100,0%	
50-59 éves	Count	28	8	10	8	15	69	
	% within eletkor2	40,6%	11,6%	14,5%	11,6%	21,7%	100,0%	
60 évesnél idősebb	Count	5	5	0	1	2	13	
	% within eletkor2	38,5%	38,5%	,0%	7,7%	15,4%	100,0%	
Total	Count	134	64	76	70	72	416	
	% within eletkor2	32,2%	15,4%	18,3%	16,8%	17,3%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	37,547 ^a	20	,010
Likelihood Ratio	39,618	20	,006
Linear-by-Linear Association	11,568	1	,001
N of Valid Cases	416		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,69.

Életkori csoportok – 17/23 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Párkapcsolat fenntartására használom.	413	82,6%	87	17,4%	500	100,0%

életkor2 * Párkapcsolat fenntartására használom. Crosstabulation

			Párkapcsolat fenntartására használom.				Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző		nagyon jellemző
életkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	4	3	0	2	2	11
		% within életkor2	36,4%	27,3%	,0%	18,2%	18,2%	100,0%
	20-29 éves	Count	68	19	25	17	13	142
		% within életkor2	47,9%	13,4%	17,6%	12,0%	9,2%	100,0%
	30-39 éves	Count	55	5	4	5	1	70
		% within életkor2	78,6%	7,1%	5,7%	7,1%	1,4%	100,0%
	40-49 éves	Count	89	7	6	3	4	109
		% within életkor2	81,7%	6,4%	5,5%	2,8%	3,7%	100,0%
	50-59 éves	Count	61	2	0	2	3	68
		% within életkor2	89,7%	2,9%	,0%	2,9%	4,4%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	13	0	0	0	0	13
		% within életkor2	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	290	36	35	29	23	413
		% within életkor2	70,2%	8,7%	8,5%	7,0%	5,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	78,369 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	84,931	20	,000
Linear-by-Linear Association	43,764	1	,000
N of Valid Cases	413		

a. 12 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,61.

Életkori csoportok – 17/24 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
életkor2 * Kollégákkal való kapcsolattartásra használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * A kapcsolati hálomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használok. Crosstabulation

			A kapcsolati hálomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	2	4	3	2	0	11
		% within eletkor2	18,2%	36,4%	27,3%	18,2%	,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	30	30	34	30	17	141
		% within eletkor2	21,3%	21,3%	24,1%	21,3%	12,1%	100,0%
	30-39 éves	Count	20	15	17	13	5	70
		% within eletkor2	28,6%	21,4%	24,3%	18,6%	7,1%	100,0%
	40-49 éves	Count	58	21	17	6	8	110
		% within eletkor2	52,7%	19,1%	15,5%	5,5%	7,3%	100,0%
	50-59 éves	Count	32	13	11	6	5	67
		% within eletkor2	47,8%	19,4%	16,4%	9,0%	7,5%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	8	2	0	1	2	13
		% within eletkor2	61,5%	15,4%	,0%	7,7%	15,4%	100,0%
Total		Count	150	85	82	58	37	412
		% within eletkor2	36,4%	20,6%	19,9%	14,1%	9,0%	100,0%

eletkor2 * Kollégákkal való kapcsolattartásra használok. Crosstabulation

			Kollégákkal való kapcsolattartásra használok.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	6	2	1	1	1	11
		% within eletkor2	54,5%	18,2%	9,1%	9,1%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	33	21	31	30	29	144
		% within eletkor2	22,9%	14,6%	21,5%	20,8%	20,1%	100,0%
	30-39 éves	Count	25	7	17	13	8	70
		% within eletkor2	35,7%	10,0%	24,3%	18,6%	11,4%	100,0%
	40-49 éves	Count	52	15	13	12	18	110
		% within eletkor2	47,3%	13,6%	11,8%	10,9%	16,4%	100,0%
	50-59 éves	Count	31	11	7	9	10	68
		% within eletkor2	45,6%	16,2%	10,3%	13,2%	14,7%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	10	0	1	0	2	13
		% within eletkor2	76,9%	,0%	7,7%	,0%	15,4%	100,0%
Total		Count	157	56	70	65	68	416
		% within eletkor2	37,7%	13,5%	16,8%	15,6%	16,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	39,812 ^a	20	,005
Likelihood Ratio	43,771	20	,002
Linear-by-Linear Association	12,646	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,48.

Életkori csoportok – 17/25 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * A kapcsolati hálóm-ba tartozó személy ekről szóló információk megszerzésére használom.	412	82,4%	88	17,6%	500	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	49,387 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	54,036	20	,000
Linear-by-Linear Association	23,384	1	,000
N of Valid Cases	412		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,99.

Életkori csoportok – 17/26 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálóm-ba tartozó személy ek között.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálóm-ba tartozó személy ek között. Crosstabulation

			A rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálóm-ba tartozó személy ek között.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	4	3	2	1	1	11
		% within eletkor2	36,4%	27,3%	18,2%	9,1%	9,1%	100,0%
	20-29 éves	Count	42	38	31	22	11	144
		% within eletkor2	29,2%	26,4%	21,5%	15,3%	7,6%	100,0%
	30-39 éves	Count	23	18	15	10	4	70
		% within eletkor2	32,9%	25,7%	21,4%	14,3%	5,7%	100,0%
	40-49 éves	Count	67	21	13	4	5	110
		% within eletkor2	60,9%	19,1%	11,8%	3,6%	4,5%	100,0%
	50-59 éves	Count	41	13	3	6	5	68
		% within eletkor2	60,3%	19,1%	4,4%	8,8%	7,4%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	8	2	2	0	1	13
		% within eletkor2	61,5%	15,4%	15,4%	,0%	7,7%	100,0%
Total		Count	185	95	66	43	27	416
		% within eletkor2	44,5%	22,8%	15,9%	10,3%	6,5%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	46,821 ^a	20	,001
Likelihood Ratio	51,381	20	,000
Linear-by-Linear Association	21,002	1	,000
N of Valid Cases	416		

a. 11 cells (36,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,71.

Életkori csoportok – 17/27 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet inkább játékra használom.	416	83,2%	84	16,8%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet inkább játékra használom. Crosstabulation

			Az internetet inkább játékra használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	2	3	1	2	3	11
		% within eletkor2	18,2%	27,3%	9,1%	18,2%	27,3%	100,0%
20-29 éves	Count	66	26	27	15	10	144	
	% within eletkor2	45,8%	18,1%	18,8%	10,4%	6,9%	100,0%	
30-39 éves	Count	28	11	17	6	8	70	
	% within eletkor2	40,0%	15,7%	24,3%	8,6%	11,4%	100,0%	
40-49 éves	Count	53	19	21	11	6	110	
	% within eletkor2	48,2%	17,3%	19,1%	10,0%	5,5%	100,0%	
50-59 éves	Count	39	8	7	7	7	68	
	% within eletkor2	57,4%	11,8%	10,3%	10,3%	10,3%	100,0%	
60 évesnél idősebb	Count	5	0	7	1	0	13	
	% within eletkor2	38,5%	,0%	53,8%	7,7%	,0%	100,0%	
Total	Count	193	67	80	42	34	416	
	% within eletkor2	46,4%	16,1%	19,2%	10,1%	8,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,648 ^a	20	,060
Likelihood Ratio	30,195	20	,067
Linear-by-Linear Association	1,377	1	,241
N of Valid Cases	416		

a. 8 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,90.

Életkori csoportok – 17/28 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet inkább munkára használom.	412	82,4%	88	17,6%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet inkább kapcsolattartásra használom. Crosstabulation

			Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	1	1	4	3	2	11
		% within eletkor2	9,1%	9,1%	36,4%	27,3%	18,2%	100,0%
	20-29 éves	Count	6	21	34	40	42	143
		% within eletkor2	4,2%	14,7%	23,8%	28,0%	29,4%	100,0%
	30-39 éves	Count	13	11	20	14	12	70
		% within eletkor2	18,6%	15,7%	28,6%	20,0%	17,1%	100,0%
	40-49 éves	Count	36	19	31	10	14	110
		% within eletkor2	32,7%	17,3%	28,2%	9,1%	12,7%	100,0%
	50-59 éves	Count	24	10	13	8	12	67
		% within eletkor2	35,8%	14,9%	19,4%	11,9%	17,9%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	6	2	3	0	2	13
		% within eletkor2	46,2%	15,4%	23,1%	,0%	15,4%	100,0%
Total	Count		86	64	105	75	84	414
		% within eletkor2	20,8%	15,5%	25,4%	18,1%	20,3%	100,0%

eletkor2 * Az internetet inkább munkára használom. Crosstabulation

			Az internetet inkább munkára használom.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	5	3	0	1	1	10
		% within eletkor2	50,0%	30,0%	,0%	10,0%	10,0%	100,0%
	20-29 éves	Count	24	25	24	36	34	143
		% within eletkor2	16,8%	17,5%	16,8%	25,2%	23,8%	100,0%
	30-39 éves	Count	14	14	14	9	19	70
		% within eletkor2	20,0%	20,0%	20,0%	12,9%	27,1%	100,0%
	40-49 éves	Count	34	12	25	20	19	110
		% within eletkor2	30,9%	10,9%	22,7%	18,2%	17,3%	100,0%
	50-59 éves	Count	22	5	10	6	23	66
		% within eletkor2	33,3%	7,6%	15,2%	9,1%	34,8%	100,0%
	60 évesnél idősebb	Count	9	1	0	0	3	13
		% within eletkor2	69,2%	7,7%	,0%	,0%	23,1%	100,0%
Total	Count		108	60	73	72	99	412
		% within eletkor2	26,2%	14,6%	17,7%	17,5%	24,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	50,509 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	54,305	20	,000
Linear-by-Linear Association	2,764	1	,096
N of Valid Cases	412		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,46.

Életkori csoportok – 17/29 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet inkább kapcsolattartásra használom.	414	82,8%	86	17,2%	500	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	68,204 ^a	20	,000
Likelihood Ratio	76,545	20	,000
Linear-by-Linear Association	43,323	1	,000
N of Valid Cases	414		

a. 10 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,70.

Életkori csoportok – 17/30 kérdés

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
eletkor2 * Az internetet csak ügyintézésre használom.	414	82,8%	86	17,2%	500	100,0%

eletkor2 * Az internetet csak ügyintézésre használom. Crosstabulation

		Az internetet csak ügyintézésre használom.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
eletkor2	20 évesnél fiatalabb	Count	8	2	1	0	0	11
		% within eletkor2	72,7%	18,2%	9,1%	,0%	,0%	100,0%
20-29 éves		Count	61	32	32	13	6	144
		% within eletkor2	42,4%	22,2%	22,2%	9,0%	4,2%	100,0%
30-39 éves		Count	21	14	27	6	2	70
		% within eletkor2	30,0%	20,0%	38,6%	8,6%	2,9%	100,0%
40-49 éves		Count	48	15	32	6	9	110
		% within eletkor2	43,6%	13,6%	29,1%	5,5%	8,2%	100,0%
50-59 éves		Count	33	10	16	3	4	66
		% within eletkor2	50,0%	15,2%	24,2%	4,5%	6,1%	100,0%
60 évesnél idősebb		Count	6	5	2	0	0	13
		% within eletkor2	46,2%	38,5%	15,4%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	177	78	110	28	21	414
		% within eletkor2	42,8%	18,8%	26,6%	6,8%	5,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,744 ^a	20	,143
Likelihood Ratio	28,872	20	,090
Linear-by-Linear Association	,007	1	,935
N of Valid Cases	414		

a. 13 cells (43,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,56.

18 kérdés – teljes minta – 1-es kódot kapott a naponta, 4-es kódot a soha, ezért növekvő sorrendben mutatjuk be.

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
E-mail olvasása	425	1,00	4,00	1,5741	,82118
Honlap megtalálása	425	1,00	4,00	1,5788	,77339
Szövegírás számítógépen	424	1,00	4,00	1,9764	,97700
Képek, dokumentumok letöltése	423	1,00	4,00	2,0827	,91084
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	424	1,00	4,00	2,1344	1,02145
Közösségi portál használata	423	1,00	4,00	2,2837	1,06424

(pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)					
Linkek küldése, fogadása	423	1,00	4,00	2,3191	1,00698
SMS küldés	425	1,00	4,00	2,3482	,92967
Programok megtalálása, letöltése, használat	421	1,00	4,00	2,4133	,96126
Nyomtatás internetes oldalról	424	1,00	4,00	2,4693	,92202
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	420	1,00	4,00	2,6357	,95890
E-mail fiók létrehozása	422	1,00	4,00	2,7014	1,03430
Skype használása	425	1,00	4,00	2,7459	,98162
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	424	1,00	4,00	2,8585	,95960
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	424	1,00	4,00	2,8797	,88174
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	422	1,00	4,00	2,9052	1,02950
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	418	1,00	4,00	2,9234	,99586
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	423	1,00	4,00	3,0638	,96045
Mobil-névjegykaartya fogadása	420	1,00	4,00	3,1095	,83903
On-line tv csatornák, adások beállítása	425	1,00	4,00	3,1624	,83242
Valid N (listwise)	397				

Életkori bontásban:

Életkor = 20 évesnél fiatalabb

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlap megtalálása	11	1,00	2,00	1,2727	,46710
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	11	1,00	4,00	1,5455	,93420
Képek, dokumentumok letöltése	11	1,00	3,00	1,6364	,80904
Linkek küldése, fogadása	11	1,00	3,00	1,8182	,75076
E-mail olvasása	11	1,00	4,00	1,9091	1,04447
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	11	1,00	4,00	2,0000	,89443
Szövegrírás számítógépen	10	1,00	4,00	2,1000	1,10050
Programok megtalálása, letöltése, használat	11	1,00	3,00	2,1818	,75076
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	11	1,00	3,00	2,1818	,87386
E-mail fiók létrehozása	11	1,00	4,00	2,3636	,92442
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	11	1,00	4,00	2,5455	,93420
SMS küldés	11	1,00	4,00	2,6364	,80904
Skype használása	11	1,00	4,00	2,9091	1,22103
Nyomtatás internetes oldalról	11	1,00	4,00	3,0000	1,00000
Információ megosztó rendszerek	11	1,00	4,00	3,0000	1,26491

használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)					
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	11	2,00	4,00	3,3636	,67420
Mobil-névjegykártya fogadása	11	2,00	4,00	3,4545	,68755
On-line tv csatornák, adások beállítása	11	3,00	4,00	3,5455	,52223
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	11	3,00	4,00	3,9091	,30151
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	11	3,00	4,00	3,9091	,30151
Valid N (listwise)	10				

Életkor = 20-29 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlap megtalálása	144	1,00	3,00	1,2708	,51845
E-mail olvasása	144	1,00	3,00	1,2778	,53473
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	144	1,00	4,00	1,5556	,77349
Szövegírás számítógépen	144	1,00	4,00	1,5903	,74245
Képek, dokumentumok letöltése	144	1,00	4,00	1,6319	,67675
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	143	1,00	4,00	1,6643	,87165
Linkek küldése, fogadása	144	1,00	4,00	1,7153	,79035
Programok megtalálása, letöltése, használat	144	1,00	4,00	1,9931	,85686
SMS küldés	144	1,00	4,00	2,1319	,83830
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	144	1,00	4,00	2,1736	,85550
E-mail fiók létrehozása	144	1,00	4,00	2,3194	1,02863
Nyomtatás internetes oldalról	144	1,00	4,00	2,3889	,83717
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	143	1,00	4,00	2,5594	,99025
Skype használata	144	1,00	4,00	2,6042	1,02568
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	144	1,00	4,00	2,6042	1,09812
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	143	1,00	4,00	2,6154	,88750
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	144	1,00	4,00	2,6458	1,04090
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	144	1,00	4,00	2,6667	,83624
On-line tv csatornák, adások beállítása	144	1,00	4,00	2,7847	,91730
Mobil-névjegykártya fogadása	144	1,00	4,00	2,9236	,88563
Valid N (listwise)	141				

Életkor= 30-39 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
E-mail olvasása	71	1,00	4,00	1,3803	,68382
Honlap megtalálása	71	1,00	4,00	1,4648	,67254
Szövegírás számítógépen	71	1,00	4,00	2,0000	,92582
Képek, dokumentumok letöltése	71	1,00	4,00	2,0423	,81830
SMS küldés	71	1,00	4,00	2,0423	,91709
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	71	1,00	4,00	2,0845	,92190
Közösségi portál használata (pl.: esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)	71	1,00	4,00	2,1408	,97535
Programok megtalálása, letöltése, használat	71	1,00	4,00	2,3380	,90937
Nyomtatás internetes oldalról	71	1,00	4,00	2,3521	,86352
Linkek küldése, fogadása	71	1,00	4,00	2,3521	,97246
Skype használata	71	1,00	4,00	2,4507	,92255
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	71	1,00	4,00	2,5493	,80691
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	71	1,00	4,00	2,6197	,94667
E-mail fiók létrehozása	70	1,00	4,00	2,6857	,98603
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	71	1,00	4,00	2,6901	,83822
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	70	1,00	4,00	2,7714	,98056
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	70	1,00	4,00	2,9571	,93925
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	71	1,00	4,00	3,0141	,83654
Mobil-névjegykártya fogadása	71	1,00	4,00	3,0704	,74304
On-line tv csatornák, adások beállítása	71	1,00	4,00	3,1831	,68264
Valid N (listwise)	68				

Életkor= 40-49 éves

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Honlap megtalálása	111	1,00	4,00	1,8018	,86150
E-mail olvasása	111	1,00	4,00	1,8378	,92972
Szövegírás számítógépen	111	1,00	4,00	2,2252	1,02412
Képek, dokumentumok letöltése	111	1,00	4,00	2,3243	,96448
SMS küldés	111	1,00	4,00	2,3423	,87900
Videó megosztó használata (pl.: youtube, indavideo, vimeo)	111	1,00	4,00	2,4414	,96939
Nyomtatás internetes oldalról	111	1,00	4,00	2,4685	1,03414
Programok megtalálása, letöltése, használat	110	1,00	4,00	2,6091	,91967
Linkek küldése, fogadása	111	1,00	4,00	2,6667	,95664
Közösségi portál használata (pl.:	111	1,00	4,00	2,7477	,93875

esemény létrehozása, ismerősök felkutatása)					
E-mail fiók létrehozása	111	1,00	4,00	2,8198	,98348
Skype használása	111	1,00	4,00	2,8829	,97923
Dokumentumok, képek megosztása on-line felületen	107	1,00	4,00	2,9439	,92992
Elektronikus banki szolgáltatások használata (pl. közüzemi számla, távszámla, díjnet, stb.)	111	1,00	4,00	2,9459	,98938
Elektronikus ügyintézés (pl: pályázatra)	111	1,00	4,00	2,9910	,93901
Alkalmazások letöltése, mobiltelefonra	109	1,00	4,00	3,0000	,92296
Információ megosztó rendszerek használata (pl. google drive, dropbox, wetransfer)	111	1,00	4,00	3,0180	,95329
Mobil-névjegykártya fogadása	109	1,00	4,00	3,1101	,83155
Online közös munka (pl.: google dokumentumok online szerkesztése)	110	1,00	4,00	3,2727	,84494
On-line tv csatornák, adások beállítása	111	1,00	4,00	3,3153	,73833
Valid N (listwise)	102				

Internethasználók családi állapota és az étellel való elégedettsége, valamint a világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – összesítő táblázat

Case Processing Summary(a)

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapota * Mennyire elégedett életével?	410	98,8%	5	1,2%	415	100,0%
Családi állapota * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	410	98,8%	5	1,2%	415	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Igen

Internethasználók családi állapota és az élettel való elégedettségéről deklarált attitűdje – keresztábra

			Mennyire elégedett életével?					Total
			Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Egyéb	
Családi állapota	Nőtlen/hajadon	Count	29	78	18	6	2	133
		% within Családi állapota	21,8%	58,6%	13,5%	4,5%	1,5%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	38,2%	29,4%	34,0%	50,0%	50,0%	32,4%
Házás		Count	33	128	16	3	0	180
		% within Családi állapota	18,3%	71,1%	8,9%	1,7%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	43,4%	48,3%	30,2%	25,0%	,0%	43,9%
Özvegy		Count	1	4	4	2	0	11
		% within Családi állapota	9,1%	36,4%	36,4%	18,2%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	1,3%	1,5%	7,5%	16,7%	,0%	2,7%
Elvált		Count	0	16	6	1	1	24
		% within Családi állapota	,0%	66,7%	25,0%	4,2%	4,2%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	6,0%	11,3%	8,3%	25,0%	5,9%
Élettársi kapcsolat		Count	12	36	8	0	1	57
		% within Családi állapota	21,1%	63,2%	14,0%	,0%	1,8%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	15,8%	13,6%	15,1%	,0%	25,0%	13,9%
Özvegy, élettársi kapcsolatban		Count	0	1	0	0	0	1
		% within Családi állapota	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	,4%	,0%	,0%	,0%	,2%
Elvált, élettársi kapcsolatban		Count	1	2	1	0	0	4
		% within Családi állapota	25,0%	50,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	1,3%	,8%	1,9%	,0%	,0%	1,0%
Total		Count	76	265	53	12	4	410
		% within Családi állapota	18,5%	64,6%	12,9%	2,9%	1,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Igen

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,125(a)	24	,034
Likelihood Ratio	38,898	24	,028
Linear-by-Linear	,531	1	,466

Association			
N of Valid Cases	410		

a 23 cells (65,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

b Használja-e az Internetet? = Igen

Internethasználók családi állapota és világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – összesítő táblázat
Crosstab(a)

		Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?							Total
		A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalan-nak érzem magam benne.	Egyéb		
Családi állapota	Nőtlen/hajadon	Count	2	44	70	11	6	2	135
	% within Családi állapota	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	1,5%	32,6%	51,9%	8,1%	4,4%	1,5%	100,0%
Házias	Házias	Count	6	62	64	40	4	2	178
	% within Családi állapota	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	3,4%	34,8%	36,0%	22,5%	2,2%	1,1%	100,0%
Özvegy	Özvegy	Count	1	0	6	3	1	0	11
	% within Családi állapota	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	9,1%	,0%	54,5%	27,3%	9,1%	,0%	100,0%
Elvált	Elvált	Count	0	10	10	4	0	0	24
	% within Családi állapota	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	41,7%	41,7%	16,7%	,0%	,0%	100,0%
Élettársi kapcsolat	Élettársi kapcsolat	Count	2	22	18	11	1	3	57
	% within Családi állapota	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	7,1%	5,8%	5,8%	,0%	,0%	5,9%

Özvegy, élettársi kapcsolat- ban	% within Családi állapota	3,5%	38,6%	31,6%	19,3%	1,8%	5,3%	100,0 %
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságos- nak a világot, amelyben él? Count	18,2%	15,7%	10,5%	15,9%	8,3%	42,9%	13,9%
	Count	0	1	0	0	0	0	1
	% within Családi állapota	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0 %
Elvált, élettársi kapcsolat- ban	% within Mennyire tartja jónak, biztonságos- nak a világot, amelyben él? Count	,0%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,2%
	Count	0	1	3	0	0	0	4
	% within Családi állapota	,0%	25,0%	75,0%	,0%	,0%	,0%	100,0 %
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságos- nak a világot, amelyben él? Count	,0%	,7%	1,8%	,0%	,0%	,0%	1,0%
Total	Count	11	140	171	69	12	7	410
	% within Családi állapota	2,7%	34,1%	41,7%	16,8%	2,9%	1,7%	100,0 %
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságos- nak a világot, amelyben él?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0 %
	Count							

a Használja-e az Internetet? = Igen

Chi-Square Tests^b

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,041 ^a	30	,149
Likelihood Ratio	42,991	30	,059
Linear-by-Linear Association	,012	1	,914
N of Valid Cases	410		

a. 30 cells (71,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

b. Használja-e az Internetet? = Igen

Internetet nem használók családi állapota és az étellel való elégedettségük, valamint a világ biztonságosságáról deklarált attitűdjük – összesítő táblázat

Case Processing Summary^a

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapota * Mennyire elégedett életével?	79	98,8%	1	1,3%	80	100,0%
Családi állapota * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	80	100,0%	0	,0%	80	100,0%

a. Használja-e az Internetet? = Nem

Internetet nem használók családi állapota és az étellel való elégedettségük – keresztábra

			Mennyire elégedett életével?				Total
			Teljes mér- tétkben elége- dett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem ma- gam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	
Családi állapota	Nőtlen /hajadon	Count	0	1	1	0	2
		% within Családi állapota	,0%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	2,6%	4,5%	,0%	2,5%
Házas		Count	8	22	6	4	40
		% within Családi állapota	20,0%	55,0%	15,0%	10,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	72,7%	56,4%	27,3%	57,1%	50,6%
Özvegy		Count	2	12	10	2	26
		% within Családi állapota	7,7%	46,2%	38,5%	7,7%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	18,2%	30,8%	45,5%	28,6%	32,9%
Elvált		Count	0	4	4	1	9
		% within Családi állapota	,0%	44,4%	44,4%	11,1%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	10,3%	18,2%	14,3%	11,4%
Élettársi kapcsolat		Count	1	0	1	0	2
		% within Családi állapota	50,0%	,0%	50,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	9,1%	,0%	4,5%	,0%	2,5%
Total		Count	11	39	22	7	79
		% within Családi állapota	13,9%	49,4%	27,8%	8,9%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Nem

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,052(a)	12	,442
Likelihood Ratio	14,270	12	,284
Linear-by-Linear Association	1,696	1	,193
N of Valid Cases	79		

a 15 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,18.
 b Használja-e az Internetet? = Nem

Internetet nem használók családi állapota és világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – keresztábra

			Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?						
			A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalanok érzem magam benne.	Egyéb	Total
Családi állapota	Nőtlen /hajadon	Count	0	0	1	0	0	1	2
		% within Családi állapota	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	50,0%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	,0%	4,5%	,0%	,0%	100,0%	2,5%
Házias		Count	2	12	10	13	4	0	41
		% within Családi állapota	4,9%	29,3%	24,4%	31,7%	9,8%	,0%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100,0%	75,0%	45,5%	40,6%	57,1%	,0%	51,3%

Özvegy	Count	0	3	6	15	2	0	26
	% within Családi állapota	,0%	11,5%	23,1%	57,7%	7,7%	,0%	100,0%
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	18,8%	27,3%	46,9%	28,6%	,0%	32,5%
Elvált	Count	0	0	5	3	1	0	9
	% within Családi állapota	,0%	,0%	55,6%	33,3%	11,1%	,0%	100,0%
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	,0%	22,7%	9,4%	14,3%	,0%	11,3%
Élettársi kapcsolat	Count	0	1	0	1	0	0	2
	% within Családi állapota	,0%	50,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	100,0%
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	6,3%	,0%	3,1%	,0%	,0%	2,5%
Total	Count	2	16	22	32	7	1	80
	% within Családi állapota	2,5%	20,0%	27,5%	40,0%	8,8%	1,3%	100,0%
	% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Nem

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,695(a)	20	,000
Likelihood Ratio	26,578	20	,148
Linear-by-Linear Association	,565	1	,452
N of Valid Cases	80		

a 24 cells (80,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

b Használja-e az Internetet? = Nem

Családi állapot csoportosítva – internethasználat keresztábra

Családi állapot csoportok * Használja-e az Internetet? Crosstabulation

		Használja-e az Internetet?		Total	
		Igen	Nem		
Családi állapot csoportok					
társsal él	Count	244	43	287	
	% within Családi állapot csoportok	85,0%	15,0%	100,0%	
	% within Használja-e az Internetet?	58,8%	53,8%	58,0%	
társ nélkül él	Count	171	37	208	
	% within Családi állapot csoportok	82,2%	17,8%	100,0%	
	% within Használja-e az Internetet?	41,2%	42,0%		
Total		Count	415	80	495
		% within Családi állapot csoportok	83,8%	16,2%	100,0%
		% within Használja-e az Internetet?	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,701(b)	1	,403		
Continuity Correction(a)	,509	1	,476		
Likelihood Ratio	,696	1	,404		
Fisher's Exact Test				,458	,237
Linear-by-Linear Association	,699	1	,403		
N of Valid Cases	495				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 33,62.

Családi állapot csoportok – 19. kérdés szignifikáns összefüggést mutató keresztábrái

1. Összesítő táblázat

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapot csoportok * Én hasznosnak tartom az internetet	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom az internetben	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom az ott megjelent hírekben.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem az internet kikapcsol, pihentet	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcstelen tartalmak.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Az internet segít kapcsolatokat teremteni	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Az internet oldja a magányomat	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Ami nincs az interneten, az nem is létezik	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A szabadidőm eltöltésében segít az internet	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Modern embernek vallom magam, ezért használom.	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Mindig is vonzott a technika.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdézem valamelyik hozzátérő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A családom tagjait csak így tudom elérni	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A tanulásomat nagyban segíti.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Én hasznosnak tartom az internetet

Crosstab

			Én hasznosnak tartom az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	tárrsal él	Count	6	1	24	64	155	250
		% within Családi állapot csoportok	2,4%	,4%	9,6%	25,6%	62,0%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	75,0%	33,3%	88,9%	60,4%	55,2%	58,8%
	társ nélkül él	Count	2	2	3	42	126	175
		% within Családi állapot csoportok	1,1%	1,1%	1,7%	24,0%	72,0%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	25,0%	66,7%	11,1%	39,6%	44,8%	41,2%
Total		Count	8	3	27	106	281	425
		% within Családi állapot csoportok	1,9%	,7%	6,4%	24,9%	66,1%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,408(a)	4	,009
Likelihood Ratio	15,319	4	,004
Linear-by-Linear Association	6,483	1	,011
N of Valid Cases	425		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,24.

Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából

Crosstab

		Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él Count	37	28	70	67	45	247
	% within Családi állapot csoportok	15,0%	11,3%	28,3%	27,1%	18,2%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	75,5%	66,7%	61,4%	52,3%	51,1%	58,7%
	társ nélkül él Count	12	14	44	61	43	174
	% within Családi állapot csoportok	6,9%	8,0%	25,3%	35,1%	24,7%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	24,5%	33,3%	38,6%	47,7%	48,9%	41,3%
Total	Count	49	42	114	128	88	421
	% within Családi állapot csoportok	11,6%	10,0%	27,1%	30,4%	20,9%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,362(a)	4	,023
Likelihood Ratio	11,720	4	,020
Linear-by-Linear Association	10,686	1	,001
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,36.

Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából

Crosstab

			Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	37	40	64	59	49	249
		% within Családi állapot csoportok	14,9%	16,1%	25,7%	23,7%	19,7%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	78,7%	74,1%	64,6%	54,6%	42,6%	58,9%
	társ nélkül él	Count	10	14	35	49	66	174
		% within Családi állapot csoportok	5,7%	8,0%	20,1%	28,2%	37,9%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	21,3%	25,9%	35,4%	45,4%	57,4%	41,1%
Total		Count	47	54	99	108	115	423
		% within Családi állapot csoportok	11,1%	12,8%	23,4%	25,5%	27,2%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,531(a)	4	,000
Likelihood Ratio	28,257	4	,000
Linear-by-Linear Association	26,947	1	,000
N of Valid Cases	423		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,33.

Családi állapot csoportok * Engem az internet fogva tart, és már függök tőle
Crosstab

			Engem az internet fogva tart, és már függök tőle					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	152	58	23	12	2	247
		% within Családi állapot csoportok	61,5%	23,5%	9,3%	4,9%	,8%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	65,0%	63,7%	39,7%	41,4%	28,6%	58,9%
	társ nélkül él	Count	82	33	35	17	5	172
		% within Családi állapot csoportok	47,7%	19,2%	20,3%	9,9%	2,9%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	35,0%	36,3%	60,3%	58,6%	71,4%	41,1%
Total		Count	234	91	58	29	7	419
		% within Családi állapot csoportok	55,8%	21,7%	13,8%	6,9%	1,7%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	19,643(a)	4	,001
Likelihood Ratio	19,419	4	,001
Linear-by-Linear Association	16,073	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,87.

Családi állapot csoportok * Az internet segít kapcsolatokat teremteni

Crosstab

			Az internet segít kapcsolatokat teremteni					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	65	56	77	32	17	247
		% within Családi állapot csoportok	26,3%	22,7%	31,2%	13,0%	6,9%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	75,6%	73,7%	59,7%	45,1%	29,3%	58,8%
	társ nélkül él	Count	21	20	52	39	41	173
		% within Családi állapot csoportok	12,1%	11,6%	30,1%	22,5%	23,7%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	24,4%	26,3%	40,3%	54,9%	70,7%	41,2%
Total		Count	86	76	129	71	58	420
		% within Családi állapot csoportok	20,5%	18,1%	30,7%	16,9%	13,8%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	43,338(a)	4	,000
Likelihood Ratio	44,066	4	,000
Linear-by-Linear Association	40,813	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 23,89.

Családi állapot csoportok * Az internet oldja a magányomat

Crosstab

			Az internet oldja a magányomat					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	161	42	30	9	6	248
		% within Családi állapot csoportok	64,9%	16,9%	12,1%	3,6%	2,4%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	70,6%	63,6%	41,1%	31,0%	24,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	67	24	43	20	19	173
		% within Családi állapot csoportok	38,7%	13,9%	24,9%	11,6%	11,0%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	29,4%	36,4%	58,9%	69,0%	76,0%	41,1%
Total		Count	228	66	73	29	25	421
		% within Családi állapot csoportok	54,2%	15,7%	17,3%	6,9%	5,9%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	44,977(a)	4	,000
Likelihood Ratio	45,183	4	,000
Linear-by-Linear Association	43,284	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,27.

Családi állapot csoportok * Ami nincs az interneten, az nem is létezik

Crosstab

			Ami nincs az interneten, az nem is létezik					Total
			egyáltalán nem jel- lemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	178	36	18	7	9	248
		% within Családi állapot csoportok	71,8%	14,5%	7,3%	2,8%	3,6%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	64,5%	55,4%	52,9%	36,8%	36,0%	59,2%
társ nélkül él		Count	98	29	16	12	16	171
		% within Családi állapot csoportok	57,3%	17,0%	9,4%	7,0%	9,4%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	35,5%	44,6%	47,1%	63,2%	64,0%	40,8%
Total		Count	276	65	34	19	25	419
		% within Családi állapot csoportok	65,9%	15,5%	8,1%	4,5%	6,0%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	13,646(a)	4	,009
Likelihood Ratio	13,484	4	,009
Linear-by-Linear Association	13,148	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,75.

Családi állapot csoportok * A szabadidő eltöltésében segít az internet

Crosstab

			A szabadidő eltöltésében segít az internet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	71	59	55	37	26	248
		% within Családi állapot csoportok	28,6%	23,8%	22,2%	14,9%	10,5%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	76,3%	62,1%	53,4%	50,0%	46,4%	58,9%
	társ nélkül él	Count	22	36	48	37	30	173
		% within Családi állapot csoportok	12,7%	20,8%	27,7%	21,4%	17,3%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	23,7%	37,9%	46,6%	50,0%	53,6%	41,1%
Total		Count	93	95	103	74	56	421
		% within Családi állapot csoportok	22,1%	22,6%	24,5%	17,6%	13,3%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,402(a)	4	,001
Likelihood Ratio	20,122	4	,000
Linear-by-Linear Association	17,405	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 23,01.

Családi állapot csoportok * El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül

Crosstab

			El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	100	53	42	37	16	248
		% within Családi állapot csoportok	40,3%	21,4%	16,9%	14,9%	6,5%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	65,8%	63,1%	56,0%	58,7%	34,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	52	31	33	26	31	173
		% within Családi állapot csoportok	30,1%	17,9%	19,1%	15,0%	17,9%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	34,2%	36,9%	44,0%	41,3%	66,0%	41,1%
Total		Count	152	84	75	63	47	421
		% within Családi állapot csoportok	36,1%	20,0%	17,8%	15,0%	11,2%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,850(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,703	4	,003
Linear-by-Linear Association	11,596	1	,001
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,31.

Családi állapot csoportok * Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.

Crosstab

			Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	128	56	41	19	5	249
		% within Családi állapot csoportok	51,4%	22,5%	16,5%	7,6%	2,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	66,7%	58,9%	51,9%	50,0%	29,4%	59,1%
	társ nélkül él	Count	64	39	38	19	12	172
		% within Családi állapot csoportok	37,2%	22,7%	22,1%	11,0%	7,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	33,3%	41,1%	48,1%	50,0%	70,6%	40,9%
Total		Count	192	95	79	38	17	421
		% within Családi állapot csoportok	45,6%	22,6%	18,8%	9,0%	4,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,748(a)	4	,008
Likelihood Ratio	13,727	4	,008
Linear-by-Linear Association	12,824	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,95.

Családi állapot csoportok * Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.

Crosstab

		Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él Count	235	8	4	1	1	249
	% within Családi állapot csoportok	94,4%	3,2%	1,6%	,4%	,4%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	65,1%	32,0%	21,1%	8,3%	20,0%	59,0%
	társ nélkül él Count	126	17	15	11	4	173
	% within Családi állapot csoportok	72,8%	9,8%	8,7%	6,4%	2,3%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	34,9%	68,0%	78,9%	91,7%	80,0%	41,0%
Total	Count	361	25	19	12	5	422
	% within Családi állapot csoportok	85,5%	5,9%	4,5%	2,8%	1,2%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	40,272(a)	4	,000
Likelihood Ratio	41,444	4	,000
Linear-by-Linear Association	35,994	1	,000
N of Valid Cases	422		

a 3 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,05.

Családi állapot csoportok * Csak így van időm kapcsolatokat ápolni

Crosstab

		Csak így van időm kapcsolatokat ápolni					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	181	28	28	8	1	246
		% within Családi állapot csoportok	73,6%	11,4%	11,4%	3,3%	,4%	100,0%
		% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	67,8%	45,9%	48,3%	29,6%	16,7%	58,7%
	társ nélkül él	Count	86	33	30	19	5	173
		% within Családi állapot csoportok	49,7%	19,1%	17,3%	11,0%	2,9%	100,0%
		% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	32,2%	54,1%	51,7%	70,4%	83,3%	41,3%
Total		Count	267	61	58	27	6	419
		% within Családi állapot csoportok	63,7%	14,6%	13,8%	6,4%	1,4%	100,0%
		% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,609(a)	4	,000
Likelihood Ratio	29,775	4	,000
Linear-by-Linear Association	26,703	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,48.

Családi állapot csoportok * Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.

Crosstab

			Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	tárrsal él	Count	149	39	43	9	7	247
		% within Családi állapot csoportok	60,3%	15,8%	17,4%	3,6%	2,8%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	66,2%	57,4%	51,8%	37,5%	35,0%	58,8%
	társ nélkül él	Count	76	29	40	15	13	173
		% within Családi állapot csoportok	43,9%	16,8%	23,1%	8,7%	7,5%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	33,8%	42,6%	48,2%	62,5%	65,0%	41,2%
Total		Count	225	68	83	24	20	420
		% within Családi állapot csoportok	53,6%	16,2%	19,8%	5,7%	4,8%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,023(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,941	4	,003
Linear-by-Linear Association	15,655	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,24.

Családi állapot csoportok * Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet

Crosstab

			Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	192	23	21	6	6	248
		% within Családi állapot csoportok	77,4%	9,3%	8,5%	2,4%	2,4%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	67,1%	45,1%	40,4%	31,6%	42,9%	58,8%
	társ nélkül él	Count	94	28	31	13	8	174
		% within Családi állapot csoportok	54,0%	16,1%	17,8%	7,5%	4,6%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	32,9%	54,9%	59,6%	68,4%	57,1%	41,2%
Total		Count	286	51	52	19	14	422
		% within Családi állapot csoportok	67,8%	12,1%	12,3%	4,5%	3,3%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,703(a)	4	,000
Likelihood Ratio	26,580	4	,000
Linear-by-Linear Association	21,700	1	,000
N of Valid Cases	422		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,77.

Családi állapot csoportok*A családom tagjait csak így tudom elérni

Crosstab

			A családom tagjait csak így tudom elérni					Total
			egyáltalán nem jel- lemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	173	40	23	8	4	248
		% within Családi állapot csoportok	69,8%	16,1%	9,3%	3,2%	1,6%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	61,6%	61,5%	46,9%	50,0%	40,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	108	25	26	8	6	173
		% within Családi állapot csoportok	62,4%	14,5%	15,0%	4,6%	3,5%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	38,4%	38,5%	53,1%	50,0%	60,0%	41,1%
Total		Count	281	65	49	16	10	421
		% within Családi állapot csoportok	66,7%	15,4%	11,6%	3,8%	2,4%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	5,907(a)	4	,206
Likelihood Ratio	5,819	4	,213
Linear-by-Linear Association	4,740	1	,029
N of Valid Cases	421		

a 1 cells (10,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,11.

Családi állapot csoportok * A tanuláson nagyban segíti.

Crosstab

			A tanuláson nagyban segíti.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	103	33	49	36	27	248
		% within Családi állapot csoportok	41,5%	13,3%	19,8%	14,5%	10,9%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	71,5%	63,5%	64,5%	45,6%	39,1%	59,0%
	társ nélkül él	Count	41	19	27	43	42	172
		% within Családi állapot csoportok	23,8%	11,0%	15,7%	25,0%	24,4%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	28,5%	36,5%	35,5%	54,4%	60,9%	41,0%
Total		Count	144	52	76	79	69	420
		% within Családi állapot csoportok	34,3%	12,4%	18,1%	18,8%	16,4%	100,0%
		% within A tanuláson nagyban segíti.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,874(a)	4	,000
Likelihood Ratio	27,944	4	,000
Linear-by-Linear Association	25,410	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 21,30.

Családi állapot csoportok * Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.

Crosstab

			Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.				Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző		nagyon jellemző
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	83	50	54	39	22	248
		% within Családi állapot csoportok	33,5%	20,2%	21,8%	15,7%	8,9%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	81,4%	61,7%	52,9%	50,6%	37,3%	58,9%
	társ nélkül él	Count	19	31	48	38	37	173
		% within Családi állapot csoportok	11,0%	17,9%	27,7%	22,0%	21,4%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	18,6%	38,3%	47,1%	49,4%	62,7%	41,1%
Total		Count	102	81	102	77	59	421
		% within Családi állapot csoportok	24,2%	19,2%	24,2%	18,3%	14,0%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,593(a)	4	,000
Likelihood Ratio	38,612	4	,000
Linear-by-Linear Association	33,683	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 24,24.

Családi állapot csoportok * Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.

Crosstab

		Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él Count	173	36	29	6	4	248
	% within Családi állapot csoportok	69,8%	14,5%	11,7%	2,4%	1,6%	100,0%
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kiala- kítani.	70,9%	53,7%	47,5%	26,1%	17,4%	59,3%
	társ nélkül él Count	71	31	32	17	19	170
	% within Családi állapot csoportok	41,8%	18,2%	18,8%	10,0%	11,2%	100,0%
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kiala- kítani.	29,1%	46,3%	52,5%	73,9%	82,6%	40,7%
Total	Count	244	67	61	23	23	418
	% within Családi állapot csoportok	58,4%	16,0%	14,6%	5,5%	5,5%	100,0%
	% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kiala- kítani.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	45,223(a)	4	,000
Likelihood Ratio	45,971	4	,000
Linear-by-Linear Association	44,242	1	,000
N of Valid Cases	418		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,35.

Családi állapot csoportok * Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.

Crosstab

			Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	tárrsal él	Count	158	29	36	14	11	248
		% within Családi állapot csoportok	63,7%	11,7%	14,5%	5,6%	4,4%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	69,9%	51,8%	43,9%	48,3%	40,7%	59,0%
	társ nélkül él	Count	68	27	46	15	16	172
		% within Családi állapot csoportok	39,5%	15,7%	26,7%	8,7%	9,3%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	30,1%	48,2%	56,1%	51,7%	59,3%	41,0%
Total		Count	226	56	82	29	27	420
		% within Családi állapot csoportok	53,8%	13,3%	19,5%	6,9%	6,4%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,164(a)	4	,000
Likelihood Ratio	25,285	4	,000
Linear-by-Linear Association	20,843	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,06.

Családi állapot csoportok * Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.

Crosstab

		Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	139	24	52	19	13	247
		% within Családi állapot csoportok	56,3%	9,7%	21,1%	7,7%	5,3%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	70,6%	45,3%	53,1%	45,2%	44,8%	58,9%
	társ nélkül él	Count	58	29	46	23	16	172
		% within Családi állapot csoportok	33,7%	16,9%	26,7%	13,4%	9,3%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	29,4%	54,7%	46,9%	54,8%	55,2%	41,1%
Total		Count	197	53	98	42	29	419
		% within Családi állapot csoportok	47,0%	12,6%	23,4%	10,0%	6,9%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,119(a)	4	,000
Likelihood Ratio	22,348	4	,000
Linear-by-Linear Association	15,933	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,90.

Családi állapot csoportok * Mennyire elégedett életével? (20. kérdés)

Crosstab

			Mennyire elégedett életével?					Total
			Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Egyéb	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	55	191	32	7	1	286
		% within Családi állapot csoportok	19,2%	66,8%	11,2%	2,4%	,3%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	63,2%	62,4%	42,7%	36,8%	25,0%	58,2%
	társ nélkül él	Count	32	115	43	12	3	205
		% within Családi állapot csoportok	15,6%	56,1%	21,0%	5,9%	1,5%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	36,8%	37,6%	57,3%	63,2%	75,0%	41,8%
Total		Count	87	306	75	19	4	491
		% within Családi állapot csoportok	17,7%	62,3%	15,3%	3,9%	,8%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,957(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,801	4	,003
Linear-by-Linear Association	11,983	1	,001
N of Valid Cases	491		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,67.

Családi állapot csoportok * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

			Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?						Total
			A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalanok érzem magamban.	Egyéb	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	10	99	97	65	9	5	285
		% within Családi állapot csoportok	3,5%	34,7%	34,0%	22,8%	3,2%	1,8%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	76,9%	63,5%	49,7%	64,4%	47,4%	62,5%	57,9%
	társ nélkül él	Count	3	57	98	36	10	3	207
		% within Családi állapot csoportok	1,4%	27,5%	47,3%	17,4%	4,8%	1,4%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	23,1%	36,5%	50,3%	35,6%	52,6%	37,5%	42,1%
Total		Count	13	156	195	101	19	8	492
		% within Családi állapot csoportok	2,6%	31,7%	39,6%	20,5%	3,9%	1,6%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,895(a)	5	,036
Likelihood Ratio	12,015	5	,035
Linear-by-Linear Association	,896	1	,344
N of Valid Cases	492		

a 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,37.

Internethasználók családi állapota és az étellel való elégedettsége, valamint a világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – összesítő táblázat
Case Processing Summary(a)

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapota * Mennyire elégedett életével?	410	98,8%	5	1,2%	415	100,0%
Családi állapota * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	410	98,8%	5	1,2%	415	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Igen

Internethasználók családi állapota és az étellel való elégedettségéről deklarált attitűdje – keresztábra

			Mennyire elégedett életével?					Total
			Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Egyéb	
Családi állapota	Nőtlen/hajadon	Count	29	78	18	6	2	133
		% within Családi állapota	21,8%	58,6%	13,5%	4,5%	1,5%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	38,2%	29,4%	34,0%	50,0%	50,0%	32,4%
Házias	Házias	Count	33	128	16	3	0	180
		% within Családi állapota	18,3%	71,1%	8,9%	1,7%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	43,4%	48,3%	30,2%	25,0%	,0%	43,9%
Özvegy	Özvegy	Count	1	4	4	2	0	11
		% within Családi állapota	9,1%	36,4%	36,4%	18,2%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	1,3%	1,5%	7,5%	16,7%	,0%	2,7%
Elvált	Elvált	Count	0	16	6	1	1	24
		% within Családi állapota	,0%	66,7%	25,0%	4,2%	4,2%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	6,0%	11,3%	8,3%	25,0%	5,9%
Élettársi kapcsolat	Élettársi kapcsolat	Count	12	36	8	0	1	57
		% within Családi állapota	21,1%	63,2%	14,0%	,0%	1,8%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	15,8%	13,6%	15,1%	,0%	25,0%	13,9%
Özvegy, élettársi kapcsolatban	Özvegy, élettársi kapcsolatban	Count	0	1	0	0	0	1
		% within Családi állapota	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	,4%	,0%	,0%	,0%	,2%
Elvált, élettársi kapcsolatban	Elvált, élettársi kapcsolatban	Count	1	2	1	0	0	4
		% within Családi állapota	25,0%	50,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	1,3%	,8%	1,9%	,0%	,0%	1,0%
Total	Total	Count	76	265	53	12	4	410
		% within Családi állapota	18,5%	64,6%	12,9%	2,9%	1,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Igen

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,125(a)	24	,034
Likelihood Ratio	38,898	24	,028
Linear-by-Linear	,531	1	,466

Association			
N of Valid Cases	410		

a 23 cells (65,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

b Használja-e az Internetet? = Igen

Internethasználók családi állapota és világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – összesítő táblázat
Crosstab(a)

				Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?						otal
				A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámítható-nak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalan-nak érzem magam benne.	gyéb	
saládi állapot- ta	ötlen/ ajadon	N h	unt	2	4 4	70	11	6		35
			within Családi állapota	1,5%	3 2,6%	51,9%	8,1 %	4,4 %	,5%	00,0%
	ázás	H	unt	6	6 2	64	40	4		78
			within Családi állapota	3,4%	3 4,8%	36,0%	22,5 %	2,2 %	,1%	00,0%
zvegy	Ö	unt	unt	1	0	6	3	1		1
			within Családi állapota	9,1%	, 0%	54,5%	27,3 %	9,1 %	0%	00,0%
	lvált	E	unt	0	1 0	10	4	0		4
			within Családi állapota	,0%	4 1,7%	41,7%	16,7 %	,0%	0%	00,0%
				18,2 %	3 1,4%	40,9%	15,9 %	50, 0%	8,6%	2,9%
				54,5 %	4 4,3%	37,4%	58,0 %	33, 3%	8,6%	3,4%

		%							
		within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	7 ,1%	5,8%	5,8 %	,0%	0%	,9%
	É	Co							
lettársi kapcsolat	unt		2	2 2	18	11	1		7
		%							
		within Családi állapota	3,5%	3 8,6%	31,6%	19,3 %	1,8 %	,3%	00,0%
		%							
		within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	18,2 %	1 5,7%	10,5%	15,9 %	8,3 %	2,9%	3,9%
	Ö	Co							
zvegy, élettársi kapcsolatban	unt		0	1	0	0	0		
		%							
		within Családi állapota	,0%	1 00,0%	,0%	,0%	,0%	0%	00,0%
		%							
		within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	, 7%	,0%	,0%	,0%	0%	2%
	E	Co							
lvált, élettársi kapcsolatban	unt		0	1	3	0	0		
		%							
		within Családi állapota	,0%	2 5,0%	75,0%	,0%	,0%	0%	00,0%
		%							
		within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	, 7%	1,8%	,0%	,0%	0%	,0%
Total	Co								
	unt		11	1 40	171	69	12		10
		%							
		within Családi állapota	2,7%	3 4,1%	41,7%	16,8 %	2,9 %	,7%	00,0%
		%							
		within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100,0 %	1 00,0%	100,0 %	100, 0%	100, 0%	00,0%	00,0%

a Használja-e az Internetet? = Igen

Chi-Square Tests^b

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,041 ^a	30	,149
Likelihood Ratio	42,991	30	,059
Linear-by-Linear Association	,012	1	,914
N of Valid Cases	410		

a. 30 cells (71,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

b. Használja-e az Internetet? = Igen

Internetet nem használók családi állapota és az étellel való elégedettségük, valamint a világ biztonságosságáról deklarált attitűdjük – összesítő táblázat

Case Processing Summary^a

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapota * Mennyire elégedett életével?	79	98,8%	1	1,3%	80	100,0%
Családi állapota * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	80	100,0%	0	,0%	80	100,0%

a. Használja-e az Internetet? = Nem

Internetet nem használók családi állapota és az étellel való elégedettségük – keresztábra

			Mennyire elégedett életével?				Total
			Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	
C	N	Count					
saládi állapot	ötlen / hajadon		0	1	1	0	2
		% within Családi állapot	,0%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	,0%	2,6%	4,5%	,0%	2,5%
	H	Count	8	22	6	4	40
		% within Családi állapot	20,0%	55,0%	15,0%	10,0%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	72,7%	56,4%	27,3%	57,1%	50,6%
	Ö	Count	2	12	10	2	26

	% within Családi állapota	7,7%	46,2%	38,5%	7,7%	100,0%
	% within Mennyire elégedett életével?	18,2%	30,8%	45,5%	28,6%	32,9%
E	Count	0	4	4	1	9
lvált	% within Családi állapota	,0%	44,4%	44,4%	11,1%	100,0%
	% within Mennyire elégedett életével?	,0%	10,3%	18,2%	14,3%	11,4%
É	Count	1	0	1	0	2
lettársi kapcsolat	% within Családi állapota	50,0%	,0%	50,0%	,0%	100,0%
	% within Mennyire elégedett életével?	9,1%	,0%	4,5%	,0%	2,5%
Total	Count	11	39	22	7	79
	% within Családi állapota	13,9%	49,4%	27,8%	8,9%	100,0%
	% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

a Használja-e az Internetet? = Nem

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,052(a)	12	,442
Likelihood Ratio	14,270	12	,284
Linear-by-Linear Association	1,696	1	,193
N of Valid Cases	79		

a 15 cells (75,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,18.

b Használja-e az Internetet? = Nem

Internetet nem használók családi állapota és világ biztonságosságáról deklarált attitűdje – keresztábra

	Mennyire tartják jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?						
	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalanok érzem magam benne.	gyéb	otal

		attól, ami történhet ve								
saládi állá- pota	ötlen haja- don	unt	Co	0	0	1	0	0		
		%		,0%	0%	50,0%	,0%	,0%	0,0%	00,0%
		%		,0%	0%	4,5%	,0%	,0%	00,0%	,5%
		%		100,0%	75,0%	45,5%	40,6%	57,1%	0%	1,3%
ázás		unt	Co	2	12	10	13	4		1
		%		4,9%	9,3%	24,4%	31,7%	9,8%	0%	00,0%
		%		100,0%	75,0%	45,5%	40,6%	57,1%	0%	1,3%
zvegy		unt	Co	0	3	6	15	2		6
		%		,0%	1,5%	23,1%	57,7%	7,7%	0%	00,0%
		%		,0%	8,8%	27,3%	46,9%	28,6%	0%	2,5%
lvált		unt	Co	0	0	5	3	1		
		%		,0%	0%	55,6%	33,3%	11,1%	0%	00,0%
		%		,0%	0%	22,7%	9,4%	14,3%	0%	1,3%
lettársi kapcsolat		unt	Co	0	1	0	1	0		

within Családi állapota	,0%	5 0,0%	,0%	50,0 %	,0 %	0%	00,0 %
within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	,0%	6 ,3%	,0%	3,1 %	,0 %	0%	,5%
Total	2	1 6	22	32	7		0
within Családi állapota	2,5%	2 0,0%	27,5%	40,0 %	8,8 %	,3%	00,0 %
within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100, 0%	1 00,0%	100,0 %	100, 0%	100, 0%	00,0 %	00,0 %

a Használja-e az Internetet? = Nem

Chi-Square Tests(b)

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,695(a)	20	,000
Likelihood Ratio	26,578	20	,148
Linear-by-Linear Association	,565	1	,452
N of Valid Cases	80		

a 24 cells (80,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.
b Használja-e az Internetet? = Nem

Családi állapot csoportosítva – internethasználat keresztábra

Családi állapot csoportok * Használja-e az Internetet? Crosstabulation

		Használja-e az Internetet?		Total	
		Igen	Nem		
Családi állapot csoportok					
társsal él	Count	244	43	287	
	% within Családi állapot csoportok	85,0%	15,0%	100,0%	
	% within Használja-e az Internetet?	58,8%	53,8%	58,0%	
társ nélkül él	Count	171	37	208	
	% within Családi állapot csoportok	82,2%	17,8%	100,0%	
	% within Használja-e az Internetet?	41,2%	42,0%		
Total		Count	415	80	495
		% within Családi állapot csoportok	83,8%	16,2%	100,0%
		% within Használja-e az Internetet?	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,701(b)	1	,403		
Continuity Correction(a)	,509	1	,476		
Likelihood Ratio	,696	1	,404		
Fisher's Exact Test				,458	,237
Linear-by-Linear Association	,699	1	,403		
N of Valid Cases	495				

a Computed only for a 2x2 table

b 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 33,62.

Családi állapot csoportok – 19. kérdés szignifikáns összefüggést mutató keresztábrái

1. Összesítő táblázat

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Családi állapot csoportok * Én hasznosnak tartom az internetet	425	85,0%	75	15,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom az internetben	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az állás, és pályakiválasztás szempontjából	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a tájékozottság szempontjából	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom, mert időt takarít meg	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom benne, ezért pénzügyeimet ott intézem	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megbízom az ott megjelent hírekben.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem az internet kikapcsol, pihentet	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Engem sokszor feldühítenek az interneten lévő, ott megjelenő erkölcstelen tartalmak.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Az internet segít kapcsolatokat teremteni	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Az internet oldja a magányomat	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Ami nincs az interneten, az nem is létezik	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A szabadidőm eltöltésében segít az internet	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Szeretek "képben" lenni a politikát illetően.	424	84,8%	76	15,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Modern embernek vallom magam, ezért használom.	423	84,6%	77	15,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Mindig is vonzott a technika.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Korábban nem bíztam benne, de már megszoktam.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Mindig megnyugszom, ha a gép előtt ülök	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Ha valamilyen fontos információt az interneten nézek meg, mindig megkérdézem valamelyik hozzátérő ismerősömet is, hogy ő is egyet ért-e az ott leírtakkal.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéséhez.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Nem tudnék jól dolgozni, ha nem használnám az internetet	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	422	84,4%	78	15,6%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A családom tagjait csak így tudom elérni	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Számomra gazdasági haszonnal jár az internethasználat.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * A tanulásomat nagyban segíti.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	421	84,2%	79	15,8%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	418	83,6%	82	16,4%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	420	84,0%	80	16,0%	500	100,0%
Családi állapot csoportok * Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	419	83,8%	81	16,2%	500	100,0%

Családi állapot csoportok * Én hasznosnak tartom az internetet

Crosstab

			Én hasznosnak tartom az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	6	1	24	64	155	250
		% within Családi állapot csoportok	2,4%	,4%	9,6%	25,6%	62,0%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	75,0%	33,3%	88,9%	60,4%	55,2%	58,8%
	társ nélkül él	Count	2	2	3	42	126	175
		% within Családi állapot csoportok	1,1%	1,1%	1,7%	24,0%	72,0%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	25,0%	66,7%	11,1%	39,6%	44,8%	41,2%
Total		Count	8	3	27	106	281	425
		% within Családi állapot csoportok	1,9%	,7%	6,4%	24,9%	66,1%	100,0%
		% within Én hasznosnak tartom az internetet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,408(a)	4	,009
Likelihood Ratio	15,319	4	,004
Linear-by-Linear Association	6,483	1	,011
N of Valid Cases	425		

a 4 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,24.

Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából

Crosstab

		Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él Count	37	28	70	67	45	247
	% within Családi állapot csoportok	15,0%	11,3%	28,3%	27,1%	18,2%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	75,5%	66,7%	61,4%	52,3%	51,1%	58,7%
	társ nélkül él Count	12	14	44	61	43	174
	% within Családi állapot csoportok	6,9%	8,0%	25,3%	35,1%	24,7%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	24,5%	33,3%	38,6%	47,7%	48,9%	41,3%
Total	Count	49	42	114	128	88	421
	% within Családi állapot csoportok	11,6%	10,0%	27,1%	30,4%	20,9%	100,0%
	% within Hasznosnak tartom az iskola kiválasztása szempontjából	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,362(a)	4	,023
Likelihood Ratio	11,720	4	,020
Linear-by-Linear Association	10,686	1	,001
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,36.

Családi állapot csoportok * Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából

Crosstab

			Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	37	40	64	59	49	249
		% within Családi állapot csoportok	14,9%	16,1%	25,7%	23,7%	19,7%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	78,7%	74,1%	64,6%	54,6%	42,6%	58,9%
	társ nélkül él	Count	10	14	35	49	66	174
		% within Családi állapot csoportok	5,7%	8,0%	20,1%	28,2%	37,9%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	21,3%	25,9%	35,4%	45,4%	57,4%	41,1%
Total		Count	47	54	99	108	115	423
		% within Családi állapot csoportok	11,1%	12,8%	23,4%	25,5%	27,2%	100,0%
		% within Hasznosnak tartom a kapcsolataim működtetése és fenntartása szempontjából	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,531(a)	4	,000
Likelihood Ratio	28,257	4	,000
Linear-by-Linear Association	26,947	1	,000
N of Valid Cases	423		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,33.

Családi állapot csoportok * Engem az internet fogva tart, és már függök tőle
Crosstab

			Engem az internet fogva tart, és már függök tőle					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	152	58	23	12	2	247
		% within Családi állapot csoportok	61,5%	23,5%	9,3%	4,9%	,8%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	65,0%	63,7%	39,7%	41,4%	28,6%	58,9%
	társ nélkül él	Count	82	33	35	17	5	172
		% within Családi állapot csoportok	47,7%	19,2%	20,3%	9,9%	2,9%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	35,0%	36,3%	60,3%	58,6%	71,4%	41,1%
Total		Count	234	91	58	29	7	419
		% within Családi állapot csoportok	55,8%	21,7%	13,8%	6,9%	1,7%	100,0%
		% within Engem az internet fogva tart, és már függök tőle	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	19,643(a)	4	,001
Likelihood Ratio	19,419	4	,001
Linear-by-Linear Association	16,073	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,87.

Családi állapot csoportok * Az internet segít kapcsolatokat teremteni

Crosstab

			Az internet segít kapcsolatokat teremteni					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	65	56	77	32	17	247
		% within Családi állapot csoportok	26,3%	22,7%	31,2%	13,0%	6,9%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	75,6%	73,7%	59,7%	45,1%	29,3%	58,8%
	társ nélkül él	Count	21	20	52	39	41	173
		% within Családi állapot csoportok	12,1%	11,6%	30,1%	22,5%	23,7%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	24,4%	26,3%	40,3%	54,9%	70,7%	41,2%
Total		Count	86	76	129	71	58	420
		% within Családi állapot csoportok	20,5%	18,1%	30,7%	16,9%	13,8%	100,0%
		% within Az internet segít kapcsolatokat teremteni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	43,338(a)	4	,000
Likelihood Ratio	44,066	4	,000
Linear-by-Linear Association	40,813	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 23,89.

Családi állapot csoportok * Az internet oldja a magányomat

Crosstab

			Az internet oldja a magányomat					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	161	42	30	9	6	248
		% within Családi állapot csoportok	64,9%	16,9%	12,1%	3,6%	2,4%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	70,6%	63,6%	41,1%	31,0%	24,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	67	24	43	20	19	173
		% within Családi állapot csoportok	38,7%	13,9%	24,9%	11,6%	11,0%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	29,4%	36,4%	58,9%	69,0%	76,0%	41,1%
Total		Count	228	66	73	29	25	421
		% within Családi állapot csoportok	54,2%	15,7%	17,3%	6,9%	5,9%	100,0%
		% within Az internet oldja a magányomat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	44,977(a)	4	,000
Likelihood Ratio	45,183	4	,000
Linear-by-Linear Association	43,284	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,27.

Családi állapot csoportok * Ami nincs az interneten, az nem is létezik

Crosstab

			Ami nincs az interneten, az nem is létezik					Total
			egyáltalán nem jel- lemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	178	36	18	7	9	248
		% within Családi állapot csoportok	71,8%	14,5%	7,3%	2,8%	3,6%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	64,5%	55,4%	52,9%	36,8%	36,0%	59,2%
társ nélkül él		Count	98	29	16	12	16	171
		% within Családi állapot csoportok	57,3%	17,0%	9,4%	7,0%	9,4%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	35,5%	44,6%	47,1%	63,2%	64,0%	40,8%
Total		Count	276	65	34	19	25	419
		% within Családi állapot csoportok	65,9%	15,5%	8,1%	4,5%	6,0%	100,0%
		% within Ami nincs az interneten, az nem is létezik	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	13,646(a)	4	,009
Likelihood Ratio	13,484	4	,009
Linear-by-Linear Association	13,148	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,75.

Családi állapot csoportok * A szabadidő eltöltésében segít az internet

Crosstab

			A szabadidő eltöltésében segít az internet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	71	59	55	37	26	248
		% within Családi állapot csoportok	28,6%	23,8%	22,2%	14,9%	10,5%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	76,3%	62,1%	53,4%	50,0%	46,4%	58,9%
	társ nélkül él	Count	22	36	48	37	30	173
		% within Családi állapot csoportok	12,7%	20,8%	27,7%	21,4%	17,3%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	23,7%	37,9%	46,6%	50,0%	53,6%	41,1%
Total		Count	93	95	103	74	56	421
		% within Családi állapot csoportok	22,1%	22,6%	24,5%	17,6%	13,3%	100,0%
		% within A szabadidő eltöltésében segít az internet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,402(a)	4	,001
Likelihood Ratio	20,122	4	,000
Linear-by-Linear Association	17,405	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 23,01.

Családi állapot csoportok * El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül

Crosstab

			El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	100	53	42	37	16	248
		% within Családi állapot csoportok	40,3%	21,4%	16,9%	14,9%	6,5%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	65,8%	63,1%	56,0%	58,7%	34,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	52	31	33	26	31	173
		% within Családi állapot csoportok	30,1%	17,9%	19,1%	15,0%	17,9%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	34,2%	36,9%	44,0%	41,3%	66,0%	41,1%
Total		Count	152	84	75	63	47	421
		% within Családi állapot csoportok	36,1%	20,0%	17,8%	15,0%	11,2%	100,0%
		% within El sem tudom képzelni az életemet internet nélkül	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	15,850(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,703	4	,003
Linear-by-Linear Association	11,596	1	,001
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,31.

Családi állapot csoportok * Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.

Crosstab

			Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	128	56	41	19	5	249
		% within Családi állapot csoportok	51,4%	22,5%	16,5%	7,6%	2,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	66,7%	58,9%	51,9%	50,0%	29,4%	59,1%
	társ nélkül él	Count	64	39	38	19	12	172
		% within Családi állapot csoportok	37,2%	22,7%	22,1%	11,0%	7,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	33,3%	41,1%	48,1%	50,0%	70,6%	40,9%
Total		Count	192	95	79	38	17	421
		% within Családi állapot csoportok	45,6%	22,6%	18,8%	9,0%	4,0%	100,0%
		% within Azért használok, mert érdekes embereket ismerhetek meg.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,748(a)	4	,008
Likelihood Ratio	13,727	4	,008
Linear-by-Linear Association	12,824	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,95.

Családi állapot csoportok * Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.

Crosstab

		Azért használom, mert nincs párkapcsolatom.					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él Count	235	8	4	1	1	249
	% within Családi állapot csoportok	94,4%	3,2%	1,6%	,4%	,4%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	65,1%	32,0%	21,1%	8,3%	20,0%	59,0%
	társ nélkül él Count	126	17	15	11	4	173
	% within Családi állapot csoportok	72,8%	9,8%	8,7%	6,4%	2,3%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	34,9%	68,0%	78,9%	91,7%	80,0%	41,0%
Total	Count	361	25	19	12	5	422
	% within Családi állapot csoportok	85,5%	5,9%	4,5%	2,8%	1,2%	100,0%
	% within Azért használom, mert nincs párkap- csolatom.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	40,272(a)	4	,000
Likelihood Ratio	41,444	4	,000
Linear-by-Linear Association	35,994	1	,000
N of Valid Cases	422		

a 3 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,05.

Családi állapot csoportok * Csak így van időm kapcsolatokat ápolni

Crosstab

		Csak így van időm kapcsolatokat ápolni					Total
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él Count	181	28	28	8	1	246
	% within Családi állapot csoportok	73,6%	11,4%	11,4%	3,3%	,4%	100,0%
	% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	67,8%	45,9%	48,3%	29,6%	16,7%	58,7%
	társ nélkül él Count	86	33	30	19	5	173
	% within Családi állapot csoportok	49,7%	19,1%	17,3%	11,0%	2,9%	100,0%
	% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	32,2%	54,1%	51,7%	70,4%	83,3%	41,3%
Total	Count	267	61	58	27	6	419
	% within Családi állapot csoportok	63,7%	14,6%	13,8%	6,4%	1,4%	100,0%
	% within Csak így van időm kapcsolatokat ápolni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	29,609(a)	4	,000
Likelihood Ratio	29,775	4	,000
Linear-by-Linear Association	26,703	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,48.

Családi állapot csoportok * Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.

Crosstab

			Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	149	39	43	9	7	247
		% within Családi állapot csoportok	60,3%	15,8%	17,4%	3,6%	2,8%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	66,2%	57,4%	51,8%	37,5%	35,0%	58,8%
	társ nélkül él	Count	76	29	40	15	13	173
		% within Családi állapot csoportok	43,9%	16,8%	23,1%	8,7%	7,5%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	33,8%	42,6%	48,2%	62,5%	65,0%	41,2%
Total		Count	225	68	83	24	20	420
		% within Családi állapot csoportok	53,6%	16,2%	19,8%	5,7%	4,8%	100,0%
		% within Azért használom, mert így hozzá tudok szólni a társaim, kollégáim beszélgetéseihez.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,023(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,941	4	,003
Linear-by-Linear Association	15,655	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,24.

Családi állapot csoportok * Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet

Crosstab

			Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	192	23	21	6	6	248
		% within Családi állapot csoportok	77,4%	9,3%	8,5%	2,4%	2,4%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	67,1%	45,1%	40,4%	31,6%	42,9%	58,8%
	társ nélkül él	Count	94	28	31	13	8	174
		% within Családi állapot csoportok	54,0%	16,1%	17,8%	7,5%	4,6%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	32,9%	54,9%	59,6%	68,4%	57,1%	41,2%
Total		Count	286	51	52	19	14	422
		% within Családi állapot csoportok	67,8%	12,1%	12,3%	4,5%	3,3%	100,0%
		% within Nem lenne ennyi barátom, ha nem használnám az internetet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,703(a)	4	,000
Likelihood Ratio	26,580	4	,000
Linear-by-Linear Association	21,700	1	,000
N of Valid Cases	422		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,77.

Családi állapot csoportok*A családom tagjait csak így tudom elérni

Crosstab

			A családom tagjait csak így tudom elérni					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	173	40	23	8	4	248
		% within Családi állapot csoportok	69,8%	16,1%	9,3%	3,2%	1,6%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	61,6%	61,5%	46,9%	50,0%	40,0%	58,9%
	társ nélkül él	Count	108	25	26	8	6	173
		% within Családi állapot csoportok	62,4%	14,5%	15,0%	4,6%	3,5%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	38,4%	38,5%	53,1%	50,0%	60,0%	41,1%
Total		Count	281	65	49	16	10	421
		% within Családi állapot csoportok	66,7%	15,4%	11,6%	3,8%	2,4%	100,0%
		% within A családom tagjait csak így tudom elérni	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,907(a)	4	,206
Likelihood Ratio	5,819	4	,213
Linear-by-Linear Association	4,740	1	,029
N of Valid Cases	421		

a 1 cells (10,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,11.

Családi állapot csoportok * A tanulásonat nagyban segíti.

Crosstab

			A tanulásonat nagyban segíti.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	103	33	49	36	27	248
		% within Családi állapot csoportok	41,5%	13,3%	19,8%	14,5%	10,9%	100,0%
		% within A tanulásonat nagyban segíti.	71,5%	63,5%	64,5%	45,6%	39,1%	59,0%
	társ nélkül él	Count	41	19	27	43	42	172
		% within Családi állapot csoportok	23,8%	11,0%	15,7%	25,0%	24,4%	100,0%
		% within A tanulásonat nagyban segíti.	28,5%	36,5%	35,5%	54,4%	60,9%	41,0%
Total		Count	144	52	76	79	69	420
		% within Családi állapot csoportok	34,3%	12,4%	18,1%	18,8%	16,4%	100,0%
		% within A tanulásonat nagyban segíti.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	27,874(a)	4	,000
Likelihood Ratio	27,944	4	,000
Linear-by-Linear Association	25,410	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 21,30.

Családi állapot csoportok * Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.

Crosstab

			Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.				Total	
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző		nagyon jellemző
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	83	50	54	39	22	248
		% within Családi állapot csoportok	33,5%	20,2%	21,8%	15,7%	8,9%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	81,4%	61,7%	52,9%	50,6%	37,3%	58,9%
	társ nélkül él	Count	19	31	48	38	37	173
		% within Családi állapot csoportok	11,0%	17,9%	27,7%	22,0%	21,4%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	18,6%	38,3%	47,1%	49,4%	62,7%	41,1%
Total		Count	102	81	102	77	59	421
		% within Családi állapot csoportok	24,2%	19,2%	24,2%	18,3%	14,0%	100,0%
		% within Az ismerőseimmel így egyszerűbb a kapcsolattartás.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,593(a)	4	,000
Likelihood Ratio	38,612	4	,000
Linear-by-Linear Association	33,683	1	,000
N of Valid Cases	421		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 24,24.

Családi állapot csoportok * Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.

Crosstab

		Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	173	36	29	6	4	248
		% within Családi állapot csoportok	69,8%	14,5%	11,7%	2,4%	1,6%	100,0%
		% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	70,9%	53,7%	47,5%	26,1%	17,4%	59,3%
	társ nélkül él	Count	71	31	32	17	19	170
		% within Családi állapot csoportok	41,8%	18,2%	18,8%	10,0%	11,2%	100,0%
		% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	29,1%	46,3%	52,5%	73,9%	82,6%	40,7%
Total		Count	244	67	61	23	23	418
		% within Családi állapot csoportok	58,4%	16,0%	14,6%	5,5%	5,5%	100,0%
		% within Könnyebb nekem így új kapcsolatokat kialakítani.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,223(a)	4	,000
Likelihood Ratio	45,971	4	,000
Linear-by-Linear Association	44,242	1	,000
N of Valid Cases	418		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,35.

Családi állapot csoportok * Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.

Crosstab

			Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.					Total
			egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző	
Családi állapot csoportok	tárrsal él	Count	158	29	36	14	11	248
		% within Családi állapot csoportok	63,7%	11,7%	14,5%	5,6%	4,4%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	69,9%	51,8%	43,9%	48,3%	40,7%	59,0%
	társ nélkül él	Count	68	27	46	15	16	172
		% within Családi állapot csoportok	39,5%	15,7%	26,7%	8,7%	9,3%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	30,1%	48,2%	56,1%	51,7%	59,3%	41,0%
Total		Count	226	56	82	29	27	420
		% within Családi állapot csoportok	53,8%	13,3%	19,5%	6,9%	6,4%	100,0%
		% within Megtalálhatom a hozzám hasonló emberek közösségét.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	25,164(a)	4	,000
Likelihood Ratio	25,285	4	,000
Linear-by-Linear Association	20,843	1	,000
N of Valid Cases	420		

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,06.

Családi állapot csoportok * Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.

Crosstab

		Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.					Total	
		egyáltalán nem jellemző	kicsit jellemző	közepesen jellemző	jellemző	nagyon jellemző		
Családi állapot csoportok	társsal él	Count	139	24	52	19	13	247
		% within Családi állapot csoportok	56,3%	9,7%	21,1%	7,7%	5,3%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	70,6%	45,3%	53,1%	45,2%	44,8%	58,9%
	társ nélkül él	Count	58	29	46	23	16	172
		% within Családi állapot csoportok	33,7%	16,9%	26,7%	13,4%	9,3%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	29,4%	54,7%	46,9%	54,8%	55,2%	41,1%
Total		Count	197	53	98	42	29	419
		% within Családi állapot csoportok	47,0%	12,6%	23,4%	10,0%	6,9%	100,0%
		% within Megtalálom azokat az embereket akikkel azonos érdeklődésűek vagyunk.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,119(a)	4	,000
Likelihood Ratio	22,348	4	,000
Linear-by-Linear Association	15,933	1	,000
N of Valid Cases	419		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,90.

Családi állapot csoportok * Mennyire elégedett életével? (20. kérdés)

Crosstab

			Mennyire elégedett életével?					Total
			Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	Többnyire elégedettnek érzem magam.	Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	Egyéb	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	55	191	32	7	1	286
		% within Családi állapot csoportok	19,2%	66,8%	11,2%	2,4%	,3%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	63,2%	62,4%	42,7%	36,8%	25,0%	58,2%
társ nélkül él		Count	32	115	43	12	3	205
		% within Családi állapot csoportok	15,6%	56,1%	21,0%	5,9%	1,5%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	36,8%	37,6%	57,3%	63,2%	75,0%	41,8%
Total		Count	87	306	75	19	4	491
		% within Családi állapot csoportok	17,7%	62,3%	15,3%	3,9%	,8%	100,0%
		% within Mennyire elégedett életével?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,957(a)	4	,003
Likelihood Ratio	15,801	4	,003
Linear-by-Linear Association	11,983	1	,001
N of Valid Cases	491		

a 2 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,67.

Családi állapot csoportok * Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

			Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?						Total
			A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalanok érzem magamban.	Egyéb	
Családi állapot csoportok	társal él	Count	10	99	97	65	9	5	285
		% within Családi állapot csoportok	3,5%	34,7%	34,0%	22,8%	3,2%	1,8%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	76,9%	63,5%	49,7%	64,4%	47,4%	62,5%	57,9%
	társ nélkül él	Count	3	57	98	36	10	3	207
		% within Családi állapot csoportok	1,4%	27,5%	47,3%	17,4%	4,8%	1,4%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	23,1%	36,5%	50,3%	35,6%	52,6%	37,5%	42,1%
Total		Count	13	156	195	101	19	8	492
		% within Családi állapot csoportok	2,6%	31,7%	39,6%	20,5%	3,9%	1,6%	100,0%
		% within Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,895(a)	5	,036
Likelihood Ratio	12,015	5	,035
Linear-by-Linear Association	,896	1	,344
N of Valid Cases	492		

a 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,37.

Az internet alapú szociális hálózatok, valamint információkeresési és böngészési szokások

Klement Mariann
dr. Hadnagy József

BEVEZETÉS

Az egyén sokféle közösség tagja élete során. A család, a baráti közösségek, munkahely, lakóközösség, település mind sajátos funkciót töltenek be az egyén életében s mindegyik működéséhez más-más módon járul hozzá. Ezekben a társas szerveződésekben eltérő kapcsolatok jelennek meg, hiszen van, ahol nagyon szoros kötődés jellemzi a közösséget alkotókat s van, ahol nagyon laza kapcsolat tartja össze a közösség tagjait.

Az infokommunikációs eszközök megjelenésével és térhódításával az offline közösségek mellett egyre nagyobb szerep jut az online közösségeknek. A múlt századig jellemző közösségi fogalom tartalma jelentősen változott az információs és kommunikációs technológiai (továbbiakban: IKT) eszközök által felgyorsult közösségek alakulását, szerveződését segítő lehetőségeknek köszönhetően. Már nem egyértelmű sajátossága a közösségeknek a lokalitás fogalma, hiszen bárhol él az ember virtuálisan sokféle közösséghez kapcsolódhat s így vallhatja magát a közösség tagjának. Az internetnek köszönhetően akarva akaratlanul is több online közösségnek a tagjává válik az egyén.

Az IKT eszközök térhódítása mára már egyértelművé tette, hogy az ezzel kapcsolatos jelenségeket vizsgálni kell, hiszen létrejött egy másik tér az offline világon kívül, mely jelentős erővel és sajátos működéssel rendelkezik. Az „intelligens kütyük” azonnali elérhetőséget biztosítanak információk tekintetében és társas kapcsolatok tekintetében is, anélkül, hogy használatuk közben személyes jelenlétre lenne szükség. Használatukkal a közösséghez tartozás élménye is, és a közösség felfogásával kapcsolatos nézetek is átalakulóban vannak. Új közösségek jelennek meg melyek szerveződése más, mint a hagyományos közösségek személyes kapcsolatokon alapuló szerveződése. Eltűnik a lokalitás fogalmának fontossága, mint közösségek létrejöttének egyik tényezője (Henderson-Thomas, 2002), ugyan akkor a globalizációval együtt járó kettős hatás is érvényesül (Giddens, 2000) azaz megváltoznak a hagyományos emberi kapcsolatok, s felértékelődnek a közösségi kapcsolatok. Az IKT eszközök azonban egy más módot biztosítanak a közösségi kapcsolatok kialakítására és az így létrejött közösségek is sajátos funkciót töltenek be az egyének életébe. A közösségek tagjai, a közöttük lévő kapcsolatok révén hálózatokat hoznak létre, melyek át meg átszövik mindennapi életüket. Az online hálózatok törvényszerűségeinek ismerete hozzásegít bennünket, hogy megérthessük, az így létrejött szerveződések működését. Milyen célt szolgálnak ezek a hálózatok? Mi befolyásolja ezen hálózatok alakulását? Miért vagyunk tagjai különböző hálózatoknak? Hogyan működnek ezek a hálózatok?

Sok kérdés merül fel ezen új közösségi szerveződések működésével kapcsolatban, s mivel lassan szinte minden ember tagja valamely virtuális online közösségnek, így a fenti kérdésekre adott válaszok nagyon fontosak.

A közösségi hálózatok, a virtuális közösségek egy nagy társadalmi térben jönnek létre és működnek. Ezt a társadalmi teret Magyarországon is jellemzi az egyenlőtlenség, így az alábbi kérdések fogalmazódnak meg: a közösségi hálózatokat jellemző sajátosságok, vajon összefüggésben vannak-e a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésével? Hogyan szerveződnek ezek az új közösségek s milyen következményei vannak ennek a szerveződésnek?

Már a matematikai hálózatok kutatása során (Rényi, 1959, Erdős, 1960) szabályos és szabálytalan hálózatokat különböztettek meg a kutatók s matematikai hálózatok kapcsán, mára már

eljutottunk a közösségi hálózatok sajátosságainak feltárásáig, mely megkönnyíti az IKT eszközök segítségével létrejött közösségi kapcsolatokban rejlő hálózati sajátosságok felismerését, annak vizsgálatát. A szabálytalan hálózatokban egyenlőtlenségek alakulnak ki, melyek abból adódnak, hogy a kapcsolati hálóban lévő csomópontok eltérő számú kapcsolattal rendelkeznek, így a pontok elérhetőségének esélye nem egyforma a hálózatban. Így további kérdések fogalmazódnak meg: Vajon ezek az egyenlőtlenségek jelen vannak az IKT eszközökön keresztül szerveződő közösségek esetében is? Az eltérő társadalmi csoportok képviselői eltérő sajátosságokkal rendelkező hálózatokkal, közösségi kapcsolatokkal rendelkeznek? Ezek az eltérések, vagy sajátosságok befolyásolják a különböző szocio-ökonómiai státuszú egyének tőke konverzációs (Bourdieu, 1983) esélyeit, lehetőségeit? Barabási – Oltvai (2004) szerint a valóságban létrejövő közösségi kapcsolatok alapján működő hálózatok nem véletlenszerűek, azaz tudatosan szerveződnek. Az IKT eszközökön keresztül létrejövő hálózatok, közösségi kapcsolatok sem véletlenszerűek, inkább skála függetlenek, s ha megértjük és feltárjuk a különböző társadalmi csoportok által létrehozott hálózatok szerveződésének sajátosságait, talán közelebb kerülhetünk ahhoz is, hogy megértsük ezen hálózatok funkcióját szerepét az egyének tőke konverzációs folyamatában is.

A tanulmányban tisztázzuk a közösség leírására használt fogalmakat, s azt is, hogy a közösség fogalma milyen változásokon ment keresztül. Mivel az IKT eszközöknek köszönhetően új közösségek jönnek létre, illetve az újonnan alakult közösségek más sajátosságokkal rendelkeznek, mint a hagyományos offline közösségek, így a hálózatok törvényszerűségeit összefüggésbe hozzuk a közösségek leírására alkalmas sajátosságokkal, hogy megérthessük az online közösségekben megjelenő hálózatok működését. A közösségekről és a hálózatokról alkotott elméleti keretet arra használjuk, hogy a később bemutatott kutatási eredményeinket értelmezni és magyarázni tudjunk, hiszen 500 fős mintán vizsgáltuk a különböző társadalmi csoportok IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségeinek sajátosságait, azért, hogy összefüggéseket keressünk az eltérő szocioökonómiai státuszú egyének közösségeinek tőkekonverzációs hatásai, sajátosságai között.

1. EGYÉN ÉS A KÖZÖSSÉG

Ahhoz, hogy megértsük az online és offline közösségek szerveződését, és azok sajátosságait, vizsgáljuk meg külön-külön a kétféle működést. Nézzük először, hogy mit tudunk a „hagyományosan” szerveződő közösségekről!

Az ember beleszületik egy társadalomba, családba (nevet ad), társadalmi rétegbe, ami megjelöli induló státusát. Egyén és a közösség szükségszerűen valamilyen kapcsolatban állnak egymással, függetlenül attól, hogy kisebb (pl. családi) vagy nagyobb (pl. lakóhelyi) közösségről beszélünk. A közösség nemcsak egyszerűen tagjainak és azok tulajdonságainak összessége, ugyanis az együttességben természetes többlet rejlik az egyedülléthez képest.

A közösség meghatározására az évek során számtalan definíció született. Az egyik megközelítés szerint, a közösség az emberi együttélés és együttműködés ősi formája. Ebben az esetben a közösséghez való tartozás alapja a beleszületés, és ritkán a szabad választás. Értékszempontú gondolkodás mentén viszont a közösség, az emberi együttműködés legmagasabb-rendű formája és olyan társulás, melyet autonóm személyiségek szabadon hoznak létre. Az egyén ilyen társuláshoz nem beleszületés vagy véletlen, hanem önálló döntés során csatlakozik. (Báthory - Falus, 1997).

Mérei (2006) alakzatokról beszél, és azt mondja, hogy életünk közösségi élet, ami azt jelenti, hogy különböző társas alakzatokhoz tartozunk, és ez által áttekinthetetlen kapcsolatrendszerben mozgunk. Kötődéseink több egymással érintkező, társas mezőhöz tartoznak, akik esetenként csak rajtuk keresztül érintkeznek. Társas alakzatokba lépünk születésünkkel és az iskola, a különböző termelési egységek, egyesületek, szervezetek tagjaként is. Ezen alakzatok rögzített szabályrendszere és szokásai már a belépés előtt kialakultak. Az ember nem csak passzív részese, hanem alakítója is az őt körülvevő társadalmi alakzatoknak, állampolgári jogainak gyakorlása, civil szerepvállása és társadalmi szervezetekben való működése révén. A közvetlen

alakító tényezőkön kívül a társas visszahatás rejtettebb módon is megjelenhet, ugyanis a kész szabályrendszerekben belül is van lehetőség egyéni prioritások érvényesítésére.

Intézményes keretnek, vagy formális alakzatnak a szokásaikkal, szabályaikkal, rítusaikkal azokat a viszonyrendszereket mondjuk, „amelyek szervezeten, törvényes jogi implikációval illeszkednek be a termelésen nyugvó társadalmi rendbe.” (Mérei 2006. p. 34.). A különböző intézmények átfedésekkel és bonyolult kereszteződésekkel egységes hálózatot alkotnak. Ez a hálózat átszövi életünket, és alapja a társadalomnak, mint az emberi tevékenységek szervezeteinek. Intézményes alakzat a család, iskola, munkaegység, sportkörüli csapat, iskolai osztály, tanfolyami csoport, szakkör stb., mert működésük társadalmilag szabályozott. Ezek az intézményes egységek nem homogének, mivel spontán társulások, klikkek és barátságok alakulnak ki, amik egybe kapcsolódnak így különböző hálózatok jönnek létre.

Az ember természetes igénye a közösségi lét, e nélkül élet- és fejlődésképtelen, így minden életszakaszban szükségszerűen kapcsolódunk különböző közösségekhez, alakzatokhoz. A közösség célja egyrészt, hogy kielégítse az egyén közösségszükségletét, másrészt valamilyen a társadalom számára fontos feladat teljesítése (Báthory–Falus, 1997). A közösség további jellemzője, hogy közös célok vagy feladatok érdekében jönnek létre, melyek eléréséért közös döntéseket hoznak, és közös lépéseket tesznek. Fontos a közösségi (érzés) tudat, mert ez jelzi, hogy a közösség fontos az egyén számára, és az egyén is a közösség számára. Ezáltal válik lehetővé a közösség (hatékony) működése.

Az ember egyszerre több közösséghez is tartozik, melyek különböző nagyságúak és minőségűek lehetnek. A kisebb közösségek közül jelentős szerepet játszanak az egyén szocializációjában a család, valamint más közösségek, mint az iskola, munkahely, lakóhely vagy művészeti, gazdasági, politikai stb. közösségek. Ezek a társas hatásokon keresztül befolyásolják az egyén viselkedését, választásait, kapcsolati módjait (Sallai, 1996).

1.1 A jól működő közösség ismérvei

A különböző közösségek sok, egyedi gyakorlati jellemzővel rendelkeznek. Ezek közül több nemcsak egy adott közösségben jelenik meg, hanem általánosságban jellemzi a sikeres közösségi létet. Nézzük meg a teljesség igénye nélkül, mik a jól működő közösség jellemzői, illetve azokat a készségeket, melyeket a közösségi lét fejleszt vagy közösségben használhatók. A közösség jellemzői a közösségben végzett tevékenységek során mutatkoznak meg, miközben fontos emberi értékeket és készségeket sajátítunk el. A jó közösség fennmaradása szempontjából alapvető:

- *tagjai együtt tudjanak működni és dolgozni (együttműködési készség).*
- *a tiszta kommunikáció - a feladatokat és problémákat világosan átlátják és megbeszélik.*
- *a közösség tagjai közös ügyek (célok) érdekében össze tudnak fogni (összefogás készsége).*
- *mi-tudat, a közösségi érzés tudatának kialakulása.*
- *együttes élmények, melyeket társas tevékenységek során jönnek létre.*
- *elfogadják egymást és kölcsönös bizalommal vannak egymás iránt.*
- *tudnak örülni egymás sikerének, illetve át tudják érezni egymás problémáit, kudarcait.*
- *egyének nyitottak egymás felé.*
- *a kialakult szokásokat, szabályokat az egyének ismerik és be is tartják.*
- *biztosítja tagjai számára az egészséges versengés lehetőségét, mások érdekeinek tiszteletben tartásával.*
- *kialakul egyfajta hierarchia a közösségben betöltött szerep, a szociometriai pozíció szerint.*
- *lesznek vezető egyének, akikre hallgatnak, akiket követnek a tagok, akik össze tudják fogni a csoportot.*
- *a tagok felelősséget vállalnak egymásért, együtt éreznek és segítik egymást (szolidaritás és segítségnyújtás készsége).*
- *a kialakult konfliktusok megszüntetésén közösen dolgoznak.*

- *dinamikus társas egységeknek, a változások többnyire egy vagy néhány egyéntől indulnak ki és jutnak el a többiekhez.*
- *fogadja és megvitatja az egyéni ötleteket, újításokat, majd tagjai együtt döntenek a kezdeményezésekről.*

2. INTERNET ÉS TÁRSADALOM

Ahogy a bevezetőben ígéretet tettünk, most elkezdjük feltárni a társadalmi tőke az online – offline közösségek kapcsolódását, melyhez Molnár (2003) ad segítséget.

Az internet hálózatát százmilliók használják napi rendszerességgel, ezáltal alapvető hatással van a társadalmi kapcsolatrendszerek, a formális és informális struktúrák, a társadalmi tőke, a bizalom alakulására.

A szociológiai gondolkodás történetében meghatározó szerepet játszik annak a folyamatnak a vizsgálata, melynek során a modern társadalmakban egyre inkább háttérbe szorúlnak a személyes kapcsolatok, és az ezeken alapuló elsődleges közösségek (család, szomszédság, baráti kapcsolatok) jelentősege fokozatosan csökken. (Tonnie, 1983).

Daniel Bell 1976-ban megfogalmazza, hogy a posztindusztriális társadalmak kialakulását elősegítő stratégiai erőforrások az információ és az elméleti ismeretek lesznek (Bell, 2001 [1976]). Bell két társadalom átalakító tényező jelenségéről beszél:

- társadalmakat behálózó közlekedési és energiaellátási hálózatok mellett az új infrastruktúrák: (emberek közötti kommunikációt és adatátvitelt szolgáló) telefon-, számítógép-, fax- és kábeltelevízió – hálózat
- számítógépes adatfeldolgozási és a kommunikációs technológiák összeolvadása.

A modern társadalmak fejlődésének egyik veszélyforrása hogy egyre inkább a személytelen kapcsolatokon alapuló szerveződések kerülnek előtérbe, és ezzel párhuzamosan csökken a társadalmi normákat közvetlenül átadó, fenntartó közösségek szerepe. Az iparosodás fejlődése, a globalizáció, az információtechnológia forradalma a polgári aktivitás hanyatlását, az individualizálódást erősíti. Ebben a kontextusban jut fontos szerephez a társadalomtudományokban a társadalmi tőke fogalma. E tekintetben egyik fontos kiinduló pont **Robert D. Putnam** megközelítése (1993, 2000, 2002), még akkor is, ha maga a fogalom Mark Granovetter (1991 [1988]), James S. Coleman (1996 [1990], 1998) és Pierre Bourdieu (1997) munkáiban már korábban is megtalálható. A társadalmi tőkének több megfogalmazása is megtalálható, de mindegyiknek közös eleme, hogy a fogalmat a társadalmi hálózatokhoz kötik, melyekben az emberek mindennapi életével kapcsolatos interakciók, szimpátiák és baráti kötődések alakulnak ki. A társadalmi tőke, olyan nem anyagi erőforrás, mely a hálózatokat alkotó szereplők közötti kapcsolatok eredményeként jön létre, és a társadalmi együttműködés különböző (család, szomszédság, település, nemzet) közösségi szintjein végbemenő társadalmi és gazdasági folyamatokat befolyásolja.

A társadalmi tőke fogalmához kapcsolódó érdeklődés egyik oka az a vélelmezett vagy valós veszély, hogy az információs és kommunikációs technológiai eszközök elterjedésével az egyének közötti, személyes kommunikációs kapcsolatok kezdenek felszínesebbé válni, és elsorvadnak az elsődleges közösségekben (család, rokonság, barátok) a közvetlen emberi kapcsolatok.

Az IKT eszközök a kommunikáció megkönnyítésével új hálózatok kialakulását segítik elő és a hatékony gazdaságok egyre inkább hálózatként működnek, ami hat a társadalmi integrációra, a kisközösségek kohéziójára és az egyén társas viszonyaira.

2.1 Társadalmi tőke, és a civil társadalom

A társadalmi tőkét befolyásoló tényezők leépülése (civil társadalom gyengülése, társadalmi kapcsolatokat erősítő közösségi terek csökkenő száma, stb.) miatt évtizedek óta észrevehető, hogy hanyatlik a bizalom, az emberi kapcsolatok intenzitása és a civil szerepvállalás mértéke. Az emberekre jellemző, hogy inkább „bezárnak”, és a saját érdekeiket helyezik a közösség érdekei elé, és nehezen hoznak érte áldozatot.

Ebben a kontextusban gyakrabban kerül a figyelem középpontjába a „társadalmi tőke”, amit tovább erősít az IKT eszközök egyre gyorsuló társadalmi diffúziója.

A társadalmi tőke mindenekelőtt az emberek közötti kapcsolatok hálózatának értékét fejezi ki. Az egyik legkorábbi meghatározás szerint **Hanifan**, (1916) azt mondja, hogy társadalmi tőkéről akkor beszélhetünk, ha a mindennapi élet során az egyének, családok között létrejött társadalmi kapcsolatokban megjelenik a jóindulat, a szimpátia és a barátság. Meglátása szerint, amikor kapcsolatot alakítunk ki a szomszédokkal, akik további ismeretéseket köntnek másokkal, a társadalmi tőke létrejöttéről beszélhetünk. Ezáltal társadalmi szükségletek elégíthetők ki, és a kialakult kapcsolati háló segítségével támogatható, fejleszthető a közösség élete. Ez a megközelítés is az személyes kapcsolatokban rejlő erőforrásokat hangsúlyozza.

Bourdieu (1997) is hasonló gondolatok mentén mondja, hogy a társadalmi tőke, azaz a társadalmi kapcsolatokban rejlő tőke, elsősorban magánvagyon, melynek megszerzéséért az egyének erőfeszítéseket tesznek a társadalmi hálózatuk kialakítása, kiterjesztése és ápolása érdekében.

Coleman (1990, 1998), a gazdaságszociológia egyik meghatározó elemének tekintette a társadalmi tőkét, és az emberi kapcsolatok összességére vonatkoztatja a fogalmat, beleértve ebbe a kölcsönösséget, egymásnak nyújtott támogatást az egymás iránti bizalmat.

A társadalmi tőke hanyatlására **Putnam** (1993, 2000, 2002) hívta fel a figyelmet, aki a civil társadalmi élet visszaszorulását, a társas részvételi hajlandóság csökkenését figyeli meg a második világháborút követően. Meglátása szerint a siker és a versenyképesség fenntartása, a közösségi elkötelezettség újraélesztésével, azaz a társadalmi tőke növelésével érhető el.

Ha a társadalmi tőke meghatározásain gondolkodunk elengedhetetlen, hogy a „község” vagy a „civil társadalom” szóba kerüljön, mivel ezen terminológiák írják le, hogyan élnek az emberek saját életüket a különféle szervezetek, klubok, társulások, szomszédosági, baráti, ismerősi viszonyok által, valamint megmutatja, hogy kapcsolatok alakulnak, hatnak egymásra normák és értékek közvetítése révén.

A Putnam (1995) által leírt társadalmi tőkének két fontos alkotórésze van:

1. a *társadalmi hálózat*: baráti találkozók, látogatások, szomszédi kapcsolatok, társadalmi események,

2. a *civil elkötelezettség*: közösségekben való részvételi hajlandóság, véleménynyilvánítás, tagsági viszonyok, választásokon való részvétel stb.

Ily módon a társadalmi tőke önmagukban is komplex strukturális elemekből (társadalmi hálózatok) és komplex kulturális komponensekből (társadalmi normák, bizalom, részvételi hajlandóság) tevődik össze.

2.2 Hálózati társadalom és társadalmi tőke

Szociológiai gondolkodásunk előterében továbbra is jelen van az a kérdés, hogy az IKT eszközök használatának terjedésével párhuzamosan egyre inkább hálózatszerűen működő információs társadalomban az internet az izolálót mélyíti, és így még inkább visszaszorul a közösségi életben való részvétel, vagy ezzel ellenkező folyamat valósul meg.

A világháló rohamos fejlődése mentén, az ezredforduló idején megjelenő kutatási eredmények (Kraut et al, 1998; Nie et al, 2000, 2002, 2003), melyek azt mondják, hogy az internet tovább izolálja a felhasználókat, és kiszakítja őket társadalmi hálózataikból, mivel a használat miatt kevesebbet érintkeznek családtagjaikkal, barátaikkal és közösségeikkel. **Norman H. Nie** és munkatársai szerint az e-mail alkalmas ugyan emberek közötti kapcsolatok kialakítására és fenntartására, de nem pótolja a meghitt, intim légkörben zajló beszélgetéseket, a társas összejövetelek hangulatát. Nie és munkatársai szerint, az internet lehet az az izoláló technológia, amely romba dönti a közösségeket. Nie és Erbring (2002) megközelítése mentén minél több időt internetezik valaki, jellemzően annál kevesebb időt tölt el személyes emberi kapcsolatokban. **Kraut** (2004) kutatásai alapján azt mondja, hogy az internethasználat elvezethet a barátokkal és családtagokkal fenntartott kapcsolatok (kölcsönös látogatások) gyakoriságának csökkenéséhez. Ez a hatás erősebben érvényesül ahol azelőtt több társadalmi kapcsolattal rendelkeztek. Alakulhat ez mindaddig, hogy „a számítógép-hálózatok használatának következtében idővel egy egész társadalom felelőtlenbe vagy atomisztikusabbá válhat” (Levine, 2005. p. 54). Vannak kutatók,

akik úgy vélekednek, hogy ha az interneten keresztül létre is jönnek új kapcsolatok, ezek nagyrészt „gyenge kapcsolatok”, mivel az elektronikus levelezés „alacsonyabb” szintű kommunikáció, mint a telefonálás vagy a személyes találkozás (Cummings, Butler - Kraut, 2002).

Az információs technológiák negatív hatásait erősíti, hogy ezek alkalmat adnak az anomimitásra és az individualizmus megerősödésére, ezáltal gyengítik a társadalmi normákat, a bizalmat és pusztítják a társadalmi tőkét (Kiesler et al, 1991).

Felvetődik a kérdés, hogy a modern információtechnológia miként hat a társadalmi integrációra, a kisközösségek kohéziójára, az egyén társas viszonyaira. Vajon izolálja, szétzúzza az emberi kapcsolatokat, és gyengíti a kisközösségek kontrolálló és normaközvetítő szerepét?

Jon Katz (1997) „hálózati polgár”-ról beszél, aki az internetet a napi rutin szintjén használó toleráns, a közügyek iránt felelősséget vállaló, civil öntudattal rendelkező, szabadságszerető ember. Az IKT eszközök elterjedése megerősíti az egyén és állam kapcsolatát és lehetővé teszi, hogy sok felhasználó kommunikáljon egyszerre. Hálózati alkalmazások, közösségi informatikai fejlesztési programok mutatnak rá, hogy a civil társadalom, az emberek közötti bizalom a folyamatos konzultációkra épülő és az társadalom aktív részvételével működő demokrácia, a nyilvánosság intézményei megerősíthetők az IKT eszközök innovatív használata révén.

Putnam meglátása szerint a televízió elterjedésével az emberek életvitelében bekövetkező változások nagy szerepet játszottak a társadalmi tőke csökkenésében, viszont az új infokommunikációs eszközök elterjedése, és használata lehetőséget teremt arra, hogy az egyének növeljék társadalmi tőkéjüket (Putnam, 2002). **Cole és Robinson** (2002) vizsgálatai is azt igazolják, hogy az internetet használó polgárok nem fordítanak kevesebb időt társas kapcsolataik ápolására, mint azok, akik nem tartoznak a felhasználók közé. Rámutat arra is, hogy pozitívabb társadalmi attitűdöket mutatnak fel, miközben kevésbé érzik magukat magányosnak. **Wellman** és munkatársai (2002) így fogalmazzák: „Az internet növeli a személyek közötti kapcsolattartást, a szervezetekben való részvételi hajlandóságot és új lehetőséget biztosít a közösségi elkötelezettségnek. [...] „Az internet képes növelni a társadalmi tőkét, a civil elkötelezettséget, és az online közösségeknél ez a fejlődés érzékelhető is”. (p. 18)

Putnam (2000) megfogalmazásában a társadalmi tőke tekinthető „magán jószágnak” (private good), amikor az egyéni érdekek által vezérelt kapcsolatépítés eredményéhez jutunk, valamint „közjóknak” (public good), ami annak ellenére jön létre, hogy nem a nagyközösség alakít ki újabb társadalmi kapcsolatokat, hanem az egyének, mégis az egész közösség részesedik a hálózati mechanizmusok „jótéteményeiből”.

A kölcsönös haszon felismerése elvezeti az embereket az együttműködéshez, melynek kulturális hagyományai országonként, és régióként is eltérőek lehetnek (Putnam, 1993, 2000). Mindezek mellett megfogalmazza, hogy a társadalmi tőkének van egy makro-szintű olvasata is, ahol elsősorban a közjót érti alatta, amiből mindenki részesülhet. A társadalmi tőke is erőforrás, ezáltal annál sikeresebb egy társadalom, és erősebb a gazdaság minél több társadalmi tőkével rendelkeznek a közösségek. Az emberek közötti együttműködés és bizalom mértéke a gazdasági-társadalmi hatékonyság egyik nagy erőforrása. Fukuyama (1997) is, azt mondja, hogy az egyes gazdaságok a szerkezete is a társadalmi tőke szintjétől függ, és ez összefüggésbe hozható a modern információs és kommunikációs technológiai eszközök elterjedésével. Elgondolása alapján, azon társadalmakban, ahol a digitális forradalom előtt is nagyobb társadalmi tőkével rendelkeztek, eredményesebben terjed el a számítógép és az internet használata, mint a bizalom- és kapcsolat-hiányos országok nem annyira képesek kihasználni az IKT eszközökkel kínálgató lehetőségeket.

Az internet társadalmi elterjedése kapcsán több szociológus is kutatta, hogy a világháló használata hogyan hat a társadalmi tőkére. Wellman (2001) Putnam után a társadalmi tőke két formáját különbözteti meg. A hálózati tőke jellemzően azokból a kapcsolatokból áll, melyeket szomszédokkal, kollégákkal és közelebbi barátokkal rendszeresen ápolunk. Ez jelenti az információ egyik fontos forrását, a szolgáltatások alapját, és a „valahova tartozás” érzést is. A részvételi tőke alapja a politikai és önkéntes szervezetekben betöltött szerep, ami lehetőséget teremt az egyéneknek, hogy közösségben eredményeket érjenek el és céljaikat együtt fogalmazzák meg, és képviseljék. Wellman és munkatársai hozzákapcsolnak egy harmadik elemet is ezen meghatározásokhoz, ami a közösségi elkötelezettség. Véleményük szerint ez olyan erőteljes motiváci-

ót jelent, aminek segítségével hatékonyabban mobilizálható a társadalmi tőke. Mindez egyben felelősségérzetet is jelent, és hozzájárul az egyen identitásának erősítéséhez is.

Wellman és munkatársai (2002) az internet szerepét pozitívan értékelik, és a világhálót egy új érintkezési formának tartják, ami jelentősen megmozgatja az emberi közösségeket, miközben a tér és az idő korlátainak megszűnése az újonnan formálódó és megerősödő társadalmi csoportokat támogatja.

Ismeretes ezzel ellentétes nézet is, miszerint az internet csökkenti a társadalmi tőkét, mivel a hálózat elidegeníti az embereket és elfordítja őket valódi kapcsolataiktól. Hiszen, ha a napunkba beillesztjük az újtevékenységként, a világháló használatát, akkor az szükségszerűen csökken a többi tevékenységre, a kapcsolatok ápolására fordítható időmennyiség. Ők a mindennapi életbe beágyazottan vizsgálják az internetet, és megállapítják, hogy a világháló nincs közvetlen, egyértelmű hatással a társadalmi tőkére, viszont sokkal inkább kiegészíti azt, amivel elősegíti a meglévő kapcsolatok fenntartását. Így aztán mégis csak elmondható, hogy internet hatással van a hálózati tőkére is, mivel a számítógép és a világháló kiterjeszti az eddig mar meglévő kapcsolatokat. Az email, a csevegés (chat) nem helyettesíti a személyes kapcsolatokat, mindössze kiegészíti. A hálózati kommunikáció az eredeti helyzethez képest nem növeli meg a személyes találkozásokat. A legtöbb internetes kapcsolat az egymástól maximum 50 kilométer távolságra élő emberek között alakul ki.

Legerőteljesebben a térben egymástól elválasztott személyek közötti mélyebb, baráti kapcsolatok esetén jelenik meg az internetes kommunikáció.

Wellman kutatócsapatával arra jutott, hogy az internet a társadalmi tőkére kiegészítő jelleggel hat, és rendkívül nagymértékben megnöveli a részvételi tőkét. Minél több időt tölt valaki az internet előtt, annál inkább bevonódik az online szervezkedésekbe, és a politikai tevékenységekbe.

Christian Fuchs (2008) szerint a technológia és a társadalom viszonyát csak dinamikus folyamatként értelmezhetjük, így szabadulhatunk meg a technikai determinizmus és a technológia formálódását csakis társadalmi kontextusban értelmező konstruktivizmus egyoldalúságától egyaránt.

Egy másik fontos fogalom a kooperáció. Marx megközelítését használja a fogalom meghatározásához, aki azt mondja, hogy a kooperáció nem más, mint amikor számos munkás egymás mellett, együtt dolgozik, függetlenül attól, hogy egy és ugyanazon a feladaton vagy több különböző, de egymáshoz kapcsolódó részfeladaton dolgoznak.

Fuchs ezt kibővíti, és nem csupán a munka világára vonatkoztatja, hanem azt mondja, hogy az együttműködés (kooperáció) az emberi társadalom egyik legalapvetőbb mozgatórugója.

Fuchs megfogalmazása szerint „a kooperáció a kommunikációnak egy olyan speciális típusa, amelyben a szereplők osztják egy adott társadalmi jelenség értelmezését, összehangoltan hasznosítják a rendelkezésre álló erőforrásokat, aminek következtében új minőségű rendszer jön létre, mindkét fél tanul, a folyamat valamennyi szereplő javára válik, és mindenki kényelmesen érzi magát abban a társas rendszerben, amelyet közösen hoznak létre”. (Fuchs 2008 id. Kollányi 2009 p. 5)

Fuchs szerint a társas interakciókban új kvalitások és struktúrák jönnek létre, melyek nem magyarázhatók az egyéni szintekkel. Elgondolásában a struktúrák alulról felfelé épülnek ki, és bennük olyan rendszerszint jön létre, amely nem redukálható pusztán a struktúrát alkotó elemek összességére (hasonlóan ahhoz, ahogyan a sejtek összessége alkotja az élő szervezetet). A körös folyamatnak a jelölésére pedig, melynek során a társadalmi rendszer önszerveződő módon újra és újra létrehozza a társadalmi struktúrákat, Hofkirchner „re-kreáció” terminusát alkalmazza (Hofkirchner 1998).

3. A KÖZÖSSÉG FOGALMA ÉS ANNAK VÁLTOZÁSAI

3.1 Közösség fogalmának felfogásai, változásai

A "közösség" szó többféle tartalmat és minőséget is jelenthet számunkra. Kifejezhet emberek együtteséből álló szerveződést (labdarúgók közössége, faluközösség), ugyan akkor érték-tartalmából adódóan használjuk minőséget kifejező fogalomként is, amikor azt mondjuk: ...ez nem közösség, hiszen hiányzik belőle valami.

Kifejezhet *lokalitást*, mely a földrajzi elhelyezkedésre, szomszédsági kapcsolatokra vonatkozik, (egy lakónegyed közössége, egy település közössége), ugyan akkor, az egy közösséghez tartozás élményéből adódó *érzést, szándékot* is (Mi egy közösséghez tartozunk.). Tehát az együtt élő, egymáshoz kapcsolódó emberek közösségét a céljaik és eszméik mellett az a hely is befolyásolja, ahol az együtt élés történik.

Ez már önmagában hordozza az életmódra, a célokra, az értékrendre, eszmékre, etnikai és kulturális hovatartozásra vonatkozó jelentéseket is. Tehát valóban egy több jelentéssel rendelkező fogalomról van szó.

Nem csoda, hogy a társadalomtudományok mindegyike foglalkozik a fogalom meghatározásával.

Talcott Parsons (1960) közösségi definíciója: (a közösség) *"a társadalmi rendszer szerkezetének egyfajta megjelenése, amelyik vonatkozhat személyek területi elhelyezkedésére és cselekvéseikre is."* (In: Szelényi p.15.). Parsons és követői *"a társadalmi rendszert rendkívül általánosan határozták meg, társadalmi rendszernek nevezve minden olyan társadalmi alakulatot, interakció rendszert, ahol a cselekvők meghatározott szituációban közös magatartá szabályok, normák, értékek által szabályozva lépnek egymással kapcsolatba."* (Szelényi uo.).

A fenti meghatározásokból látszik a fogalom kettőssége, hiszen az egy területen való elhelyezkedés mellett fontos lesz a közösséget összekötő erők közül az érték, a norma és a cselekvéseket meghatározó különböző szabályok. Ezt a kettősséget fedezhetjük fel Minar és Geer (1969.) meghatározásában is: *"A közösség egy társadalmi struktúra leírása empirikus és normatív színezettel. Vonatkozik egy társadalmi egységre, mint olyanra és vonatkozik ezen egység értékes voltára, amennyiben létezik vagy pedig kívánatos voltára, amennyiben nem"*. (Minar és Greer 1969, id. Vercseg 1993. p 15.)

A közösség fogalmának meghatározása során a társadalomtudósoknál felfedezhető lesz a csoport fogalmának használata, illetve azzal való összevetése.

Heller Ágnes (1970) az alábbiakat mondja a közösség meghatározása során: *"A csoport a társadalmi integrációk legalacsonyabb, legkezdetlegesebb, legprimitívebb foka". "... egy ... magasabb rendű integráció, a közösség"* (Heller, 1970. p. 59.).

"A csoport lehet közösség, de lehet közösség több csoport egysége, lehet réteg is". (Uo.p. 62.)

"A tradicionális társadalmak hanyatlási periódusában jelent meg a választási lehetőség, mely szerint az ember – anélkül, hogy elbukna – otthaghatja tradicionális közösségét és újat választhat. De innen származik az is, hogy az ember megszűnik születésétől fogva közösségi lény lenni – végigélhetik életüket anélkül, hogy bárminemű közösség tagjaivá válnának". (Uo. p. 65.)

"A csoportba véletlenszerűen kerülünk, a közösséget tudatosan választjuk... Amennyiben individualitásom és az adott csoport szerves, lényegi és állandó korrelációba kerülnek egymással ... akkor már nem egyszerűen csoportról, hanem közösségről kell beszélni." (Uo. p. 56.)

A tudatos választás alapja a *"viszonylag homogén értékrendszer, melyet az egyén nem sérthet meg"*. (Uo. p. 63.)

A fenti meghatározásokból jó néhány fogalmat ki lehet emelni, mint például: tudatos választás, lényegi, szerves része. Ezek is definiálandó szavak lennének, ahhoz, hogy megértsük a közösség, közösségiség szavak jelentését. Az viszont látszik az idézetekből, hogy akkor, amikor közösségről beszélünk valamihez képest, valamihez viszonyítva gondolkodunk erről a fogalomról s előkerülnek mélyről olyan ellentétpárok, mint közösség - individuum, kollektivitás- individualitás, egyéni szabadság – kollektívizmus.

Ahhoz, hogy megértsük, hogyan kerülnek elő ezek a fogalmak a közösség kapcsán, vissza kell nyúlnunk a közösségekről alkotott elképzelések történetéhez.

3.2 A közösség fogalma a társadalomtörténeti korokban

A közösségről alkotott felfogások, a közösségek társadalmi funkcióinak megítélése a történelmi korok során változásokon ment keresztül.

A **reneszánsz** embere a hagyományos közösségi keretből való felszabadulást ünnepelte. Amennyiben az egyént nem korlátozza a közösség a személyes törekvéseiben, úgy visszanyerheti szabadságát.

A **polgárosodási** folyamat során az ember függetlensége nőtt. Többé már nem passzív befogadó volt, hanem sorsának tevékeny alakítója. A reformáció nagy változást hozott az egyén – közösség - társadalom viszonyában. Az egyén közösségi kötelekektől független önálló lény, aki építő eleme az erkölcsös rendnek.

A **XVII. századi** filozófusok az autonóm egyének és a közösség kapcsolatát már a transzcendens szférán kívül, a társadalmon belül próbálták megtalálni. A társadalmi változások a földrajzi felfedezések, a piacgazdaság kialakulása, a polgári forradalmak szintén hozzájárultak az alá-, fölé-rendeltségen alapuló társadalmi rend megkérdőjeleződéséhez.

Az európai **felvilágosodás** idején a feltörekvő polgárság meg akart szabadulni a rendi kötelekektől, szembefordult az elnyomó állammal, és hevesen bírálta az egyház hatalmát. Jelszavuk: az egyenlőség, szabadság, testvériség (szolidaritás), egy újfajta közösség elérését célozta meg. Ezt a közösséget az egyenjogú emberek szabad társulása hozta létre, nem pedig a hagyományok által szőtt kötelekek képezték az alapját. Ez lényeges változást jelent: míg a rendi szerkezetben a közösség világa az öröklött „természetes” kiváltságokon alapult (azáltal, hogy beleszülettek a közösségekbe), addig a polgári közösség a „társulás” – választott tagság – természeti eredetét hangsúlyozta. Ez utóbbi viszonyrendszer nem a sorsszerűen felfogott és számon kért státuszpresztízs elvén működő viszonyrendszer, hanem az egyének magánteljesítményén, és az ehhez kapcsolódó autonómián alapuló viszonyrendszer, mely az egyének szabadságát, törvény előtti egyenlőségét és a társadalmi szerződésből fakadó jogokat érvényesíti. (Somlai, 1983)

A **XVIII. században** kibontakozó új piaci viszonyok, a munka és a tőke felszabadulása tudatosabbá tette az egyént, s képessé vált a racionális önérdék érvényesítésére. Az autonóm egyén levált a közösségről, kilépett a „természeti állapotából”, és az egyenlő emberek között létrejövő szerződéses viszony lett a meghatározó, felmerült az egyéni- és közösségi érdek, önzés és önzetlenség, szabadság és szolidaritás ellentmondásokkal terhes ellentétpárok problematikája. Adódik a kérdés, hogyan lehet egységet teremteni a köz és a magánérdek között, mi készíteti az egyént az önös érdekein túlmutató együttes cselekvésre? Milyen kötelekek kötik össze az elkülönült egyéneket?

Az **angol gondolkodók** szerint a közösségi szféra erkölcsi alapja az a racionális felismerés, hogy szükségünk van egymásra, egymás tiszteletére, megbecsülésére. Az elkülönült „Én” nem tudja magát teljesen függetleníteni, így a kölcsönös függőség révén egy etikai térben formálódik ki a köz java.

Mások úgy vélik, hogy a hiúság kapcsolja az embert a társadalom egészéhez, a másokkal való érintkezés teremti meg azt az etikai szférát, melyben az egyén alakítja önmagát. A skót felvilágosodás bölcselei azt képviselték, hogy az erkölcsi érzék az ember világában található, nem pedig az isteni szférában. Ezért az egyetemes jó – közjó – is a társadalomban keresendő, melynek megvalósulása a magán révén – mint „általános” a „különösben” – képzelhető el. A morálfilozófusok tehát az erkölcsi érzületekre, az együttérzés eszméjére építettek, mely a társadalmat összetartó erőként – szolidaritásként – nyilvánul meg.

Hume kritikája arra vonatkozik, hogy a társadalmi rend alapjait sem lehet az erkölcsi érzületre alapozni, hanem sokkal inkább az emberek között létrejövő megállapodásokra. Az együttes cselekvés tehát abból fakad, hogy belátjuk, hogy saját érdekünk segíteni egymásnak, mert bízhatunk benne, hogy viszonzni fogják. Adódik a kérdés, mely a jelen kor különböző közösségi szerveződésénél is felmerül, miszerint hogyan építhető fel a társadalmi rend úgy, hogy egyaránt megfeleljen az igazságosság általános szabályainak és a racionális önérdék kívánalmait is teljesíteni tudja?

Kant úgy próbálta meg feloldani ezt az ellentétet, hogy elkülönítette az államot (melyet a politikai társadalom megtestesítőjeként tételezett fel) és a polgári társadalmat, melyben a kritikus polgárság a nyilvánosság szférájában fejt ki véleményét. Ezzel a szétválasztással viszont a jog és erkölcs egysége megszűnik.

Hegel bírálja Kantot ezért a megkülönböztetésért, mert úgy véli, hogy az államban teremődik meg a köz és magán egysége. Filozófiájában a skót felvilágosodás eszméihez fordul, ahol a „természetes együttérzés” a nyilvánosság szférájában valósul meg. Elismeri az egyéneknek az elismertségre irányuló igényeit (pl.: a tulajdon elismerése), melyet a kölcsönös elismertség, viszonyosság etikai terében érvényesít, de nem választja el a közjogot a magánerkölcstől, hanem a „megvalósult szabadság birodalmában”, a jogban oldja fel a különös és az általános érdek különbségeit.

„Az egyén a testületen keresztül kapcsolódik be a közösségi életbe, hogy aztán ez a közösségi (és csírájában már általános) szervezet az elismerés révén közvetítse az ő egyéni, különös érdekeit.” (Seligman, 1997, p. 62) Hegel tehát az államban látja megvalósulni az egyéni – közösségi – társadalmi érdekek szintézisét, a törvényesség és az erkölcsiség össze-kapcsolásával. Így próbálja helyreállítani az általános erény – közerkölcs – Hume, Smith, Kant által megbombázott bástyáját és hadat üzenni a lelkiismereti ügyé tét, magánszférába utalt „érték” ellen.

A fentiekből kitűnik, hogy a feudális rend által kínált kötöttségből kiszabadult ember szabadsága, autonómiája (a közösség elméleti alapjait tekintve) magával hozta a közösségi és egyéni érdekek szétválását, s ezen ellentmondás feloldására tett gondolat kísérletek nem feltétlenül jártak sikerrel.

A **kapitalizmus** térhódításával egyre világosabbá vált, hogy a polgári társadalom tényleges viszonyai eltértek a felvilágosodás idején megfogalmazott értékektől (a rendi kiváltságok részben fennmaradtak, kirívó egyenlőtlenségek, munkanélküliség, nyomor volt tapasztalható).

A **XIX. században** egyre több kritika fogalmazódott meg a Nyugat-Európában végbement tökéletes fejlődésre vonatkozóan. Kérdések, dilemmák merültek fel a szabadságot, egyenlőséget stb. garantáló pozitív jogok érvényesülésével kapcsolatban az új gazdasági, politikai, erkölcsi viszonyok valóságában. A társadalomtudósok feltárták (így Tönnies és Durkheim is), hogy a kapitalizmus térhódítása nem csupán a társadalom gazdasági szférájában hozott változást, hanem hatással volt az emberi viszonyokra, szerveződésekre, a közvéleményre és az erkölcsre; vagyis a „szociális szféra” teljes átalakulását eredményezte. Áthelyeződtek az egyén–közösség–társadalom problémakörön belüli hangsúlyok, és a közösségi összetartozás, a közösségi életben való részvétel lehetősége került a fókuszba. Mivel a XIX. századi gondolkodásban az egyén – mint autonóm polgár – hangsúlyosabbá válik, mint a polgárok közötti szolidaritás eszméje, érthető, hogy felmerült a kérdés: mi köti össze a társadalmat, hogyan lehetne lefektetni a kölcsönös együttműködés elméleti alapjait? Hogyan oldható fel a szabadság – egyenlőség, autonómia – együttműködés között feszülő ellentét? A kapitalizmus kibontakozásának, az antifeudális polgárosodásnak, a szabadságjogok elterjedésének döntő történelmi jelentősége volt a modernkori individualizáció elterjedésében.

A **modernizációs elméletek** sokáig összekapcsolták a haladás-, ill. fejlődéseméletet az iparosítás, tudomány, urbanizáció fejlődésével.

Tönnies – *Közösség és társadalom* című művében – a modernizáció irányát és ellentmondásait tárta fel. A közösség elvesztése – Tönnies elméletének megjelenésével (1983) – vált a társadalomtudomány egyik meghatározó témájává. A görög városállami modellt idealizálták, mely a teljes embert bevonta a társadalmi érintkezésbe. Ezzel szemben a modern ember, különböző szerepeiben más és más csoporttal, közösséggel érintkezik, ezáltal a társadalmi kapcsolatok részekre estek (Scherer 1982). Hegel az ember és a modern állam kapcsolatáról ezt írja: „Az egyes ember része az «egészben» olyan jelentéktelen, hogy az ember nem ismeri fel. Az «egész, mint olyan» (a társadalom) néhány ember irányítása alatt áll. Az egyének cselekedeteit személyes érdekük irányítja és nincs rálátásuk az egészre.” (Plant 1974, p. 17)

Más gondolkodók az **ipari forradalom** közösségekre gyakorolt hatását elemezték. Rávilágítottak azokra az ellentmondásokra, melyekkel a XIX. század szembesülni kényszerült az iparosítás, bürokratizálódás, technológiai fejlődés következményeként, s hogy ez milyen hatást gyakorolt az interperszonális kapcsolatokra. Az érem egyik oldala, hogy az egyén a társadalmi funkciók fokozatos differenciálódása következtében elidegenült a társadalomtól.

Egyik oldalon a hagyományos kötelékektől való szabadulás pozitívuma, a másik oldalon pedig a szolidaritás gyengülése, az individualizáció erősödése.

A másik oldalon az iparosításnak voltak pozitív következményei is. Ahogy pl. Marx és Engels rámutatott: csökkentette a szegénységet; a munkásosztály otthonhoz jutása pedig erősítette a szomszédsági kötelékeket. Max Weber az urbanizáció hagyományos közösségi alapoktól való felszabadulás lehetőségét, Durkheim pedig a (városi) munkamegosztásból fakadó egymásrautaltság kapcsolat – hálózat – teremtő erejét emelte ki. (Ugyanakkor Weber a közösségi kötelékektől megszabadult polgári lét negatív oldalára is felhívta a figyelmet, tudniillik a közösségi kötelékek gyengülésére.) (Wellman, 1988)

Az a társadalomtudósok által megfogalmazott kettősség, melyet a társadalmi változások hatására meggyengült hagyományos közösségek jelentettek, a XX. századba is áthúzódó jelenség.

A szabadság és egyenlőség, közérdek és magánérdek, individualizáció és szolidaritás dilemmáit, feszültségeit nem lehetett feloldani a modernizáció egyik változatában sem.

A II. világháború után új közösségi megközelítés bontakozott ki. A szisztematikus adat-gyűjtés kiszorította a „karosszék teóriákat”, a helyi társadalomtörténetet pedig megfosztotta mítoszától (a stabil helyi közösségek mítoszától). A hálózatelemzés felszabadította a közösségkérdést a hagyományos értelemben vett közösség és szomszédság megközelítésétől és újfajta dimenzióját nyitotta meg az emberi kapcsolatok elemzésének. A társadalomtudományban elterjedt széleskörű strukturális analízisek lehetőséget teremtettek a közösségkérdés integrált megközelítésére: a mikro- és makroszint együttes értelmezésére (Wellman, 1988).

A közösségek túléltek a történelem nagy változásait, a szomszédsági kapcsolatok tovább élnek. A nagy szervezetek, a bürokrácia megjelenése nem szüntette meg a közösségi kapcsolatokat, hanem inkább felébresztette az emberekben az informális kapcsolatok iránti igényt. A közösségek formái, funkciói, társadalmi megítélése az idők során változtak, de a közösségek nem haltak el. Újrafelfedezésük is bizonyítja, hogy a közösség kérdése valamilyen formában az idők végéig nyitva marad. Ma a kérdés már nem úgy merül fel, hogy léteznek-e közösségek vagy sem, inkább úgy, hogy milyen típusú közösségeket hoz létre a ma embere; melyek a közösség funkciói?

A fentiek figyelembe vételével még érdekesebb lesz az, hogy az IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségek, hálózatok milyen sajátosságokkal bírnak, s milyen funkciót töltenek be a közösséget alkotó tagok életében? Valódi közösség az, amely létrejön a PC-n keresztül vagy egy más társadalmi képződménnyel állunk szembe? Bármely válasz legyen is igaz, az IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségek térhódítása világméretű, így a megértésükhöz kapcsolódó minden próbálkozás fontos lehet. A következő fejezetben kitágítjuk, a közösség eddig megismert fogalmát s összefüggésbe hozzuk a társadalom fogalmával. Tesszük ezt azért, mert a két fogalom különbségére használt elméleti vonatkozások tovább segítenek bennünket abban, hogy megértsük a későbbi kutatási eredményeinket.

3.3 Közösség és társadalom

A XIX. század elején a korszak legfontosabb ideológiai irányzatai azokra a problémákra reflektáltak, melyek abból fakadtak, hogy a társadalmi átalakulás nem várt következményekkel is jártak (társadalmi egyenlőtlenségek, gazdasági válságok stb...).

A klasszikus polgári filozófia is a „társulás” egyéni szabadságot és egyenlőséget biztosító, szerződésből fakadó jogokat emelte ki a rendi uralom „természetes”-ként átörökített jogaival szemben. Az egyén felszabadítását hangsúlyozták a vallási, rendi, politikai kötelékektől, hogy szabad, egyenlő polgárokként maguk alkossák meg törvényeiket, hozzák létre „társulásaikat”, egy olyan társadalmat, mely a világot értő állampolgárok közössége. A XIX. század ideológiai áramlatai, mozgalmi azt a kérdést állították a középpontba, hogy a szabadság és egyenlőség értékei hogyan hatnak, miként működnek a megváltozott gazdasági, politikai, erkölcsi viszonyok között. (Somlai, 1983)

Ferdinand Tönnies társadalomkritikai elemzése során a modernizációval együtt járó társadalmi jelenségek leírásával foglalkozott. A már korábban említett *Közösség és társadalom* című mű-

vének kiindulópontja az individuum, melyre úgy tekintettek, mint örök és végleges emberi adottságok hordozójára. A társadalmi viszonyokat ebből a perspektívából kísérli meg leírni. Tönnies (1983) által használt fogalmak: a közösség, és a társadalom. Szerinte a társadalmi kötelek kialakulásának alapja az akarat. Az akarat típusai hívják létre az együttélés formáit. Az emberben rejlő akarat-típus (*Wesenwille*) hívja életre az együttélési formát. Beszélünk közösségről (melyet a rokonszenv, rokonság, szerves élet jellemez), ill. beszélünk a választó akarat (*Kürwille*) által létrehozott mechanikus képződményről – társadalomról, melyet a szükségletek kielégítésére irányuló racionális törekvés fog össze.

Gergely Attila az alábbiakat írja Tönnies alapján (Gergely p. 20.) Ugyancsak o idézi Tönniest: *“Minden valóságos akaras ezek között a szélsőségek között helyezkedik el ... Amit ezek képviselnek, ideáltípusok és olyan szabványul szolgálnak, melyek révén a valóság felismerhető és leírható.”* (Uo. p. 21.)

“Az emberi akaratok viszonyait, tehát a kapcsolatot vagy valóságos és szerves életnek tartjuk ez a közösség (Gemeinschaft) lényege –, vagy ideális és mechanikus képződménynek – ez a társadalom (Gesellschaft) fogalma.” (Tönnies, id. uo. p. 9..)

Közösség	Társadalom
– minden bizalmas, otthonos, kizárólagos együttlét – rokonok, barátok, szomszédok – régi – eleven organizmus	– a nyilvánosság, a világ – egymástól független személyek pusztá egymásmellettsége – új – mesterséges képződmény

1. sz. táblázat Közösség és társadalom

Jellemző társadalmi viszonyok: rokonságon, szomszédságon, barátságon – cserén, ésszerű kalkuláción alapulnak.

Központi intézmények: család, családjog, kiterjedt rokonsági kapcsolatok – állam, tőkés gazdaság.

Intézmények sorrendje: családi, falusi, kisvárosi élet – nagyvárosi, nemzeti, nemzetközi élet.

A gazdaság alapformája: föld, pénz.

Jogtípus: családjog – szerződési jog.

A társadalmi ellenőrzés típusa: megegyezés, szokás, erkölcs, vallás – konvenció, törvényhozás, közvélemény.

KÖZÖSSÉG

“A közösség elmélete az emberi akarat teljes egységéből mint eredeti és természetes állapotból indul ki. ... Az emberi akaratok leszármazás és nemi jelleg következtében egymáshoz kötődnek .... és a legenergikusabban három viszonyban fejeződnek ki: 1. az anya és a gyermekei közötti kapcsolatban; 2. a férfi és no mint házastársak közötti viszonyban; 3. a testvérek egymás közti kapcsolatában.” (uo. p 15.)

“A vér közössége, amely a lényeg egysége, a hely közösségévé fejlődik, amelynek közvetlen kifejezőmódja az együtt lakás; a fejlődés következő állomása a szellem közössége, az ugyanabban az irányban történő, azonos értelmű együttes hatás és tevékenység.” (Uo. p 23.) *“1. rokonság, 2. szomszédság, 3. barátság.”* (Uo.p 24.)

TÁRSADALOM

Olyan emberek köre, akik *“csakúgy, mint a közösségben, békésen élnek és laknak egymás mellett. Nem állnak azonban lényegi kapcsolatban egymással, hanem inkább el vannak egymástól választva, s míg a közösség esetében a kapcsolat minden elválasztás ellenére is fennáll, itt fordított a helyzet: az emberek minden kapcsolat ellenére egymástól elkülönülten élnek.”* (Uo. p 57.) *“A társadalomban mindenki egyedül van, s állandó feszültség van közte és a többiek között.”* (Uo.)

“A társadalom olyannak tűnik, mintha egymástól elválasztott egyénekből állna, akik azonban az egész társadalom érdekében tevékenykednek akkor, amikor számukra úgy tűnik, hogy a saját érdekükben dolgoznak.”(Uo. p 63.) Mindenki függőségbe kerül mindenkitől.

Tönnies összefoglalása

“A. Közösség

1. Családi élet = egyetértés. Ebbe az ember egész érületével, gondolkodásmódjával beletartozik. Sajátos alanya a nép.

2. Falusi élet = szokás. Ide tartozik az ember egész kedélyével. Sajátos alanya a község.

3. Városi élet = vallás. Ide tartozik az ember egész lelkiismeretével. Sajátos alanya az egyház.

B. Társadalom

1. Nagyvárosi élet = konvenció. Ez átfogja az ember minden törekvését. Sajátos alanya éppen a társadalom.

2. Nemzeti élet = politika. Ez átfogja az embert minden számításával. Sajátos alanya az állam.

3. Nemzetközi élet = közvélemény. Ez átfogja az embert teljes tudatával együtt. Sajátos alanya a tanultak köztársasága.” (Tönnies 1983. p. 329.)

Durkheim is felfigyelt a XIX. század végén zajló városiasodással együtt járó a technikai fejlődést magával hozó, s ezáltal a társadalmi viszonyrendszer átalakulását is magában hordozó változásokra. Ő az „organikus szolidaritás” fogalmát használta. A mechanikus szolidaritásból az organikus szolidaritáshoz vezető átmenetben az individuális autonómia növekedésének folyamatát látta. Tézise az individuum kultuszáról szóló tézis: szerinte a túl erős kollektív tudat megnyilvánulása esetén az egyén személyisége feloldódik a kollektív személyiségben, ezért az egyén csupán egy „tárgy” lesz, mellyel a társadalom rendelkezik. Az organikus szolidaritás fogalmával az egyén személyiségét tiszteletben tartja azáltal, hogy a kollektív tudat, az egyéni tudat egy részét nem fedi le. (Durkheim, 1986)

Durkheim a modernizációt pozitívan értékelte, hiszen az emberi szabadság, egyéni autonómia fejlődésének lehetőségét látta benne.

Tönnies és Durkheim elmélete segít feloldani azt a látszólag feloldhatatlannak tűnő ellentmondást, mely arról szól, hogy a társadalmi változások közepette, hogy növelheti az egyén az autonómiáját (szabadság, esélyegyenlőség) úgy, hogy közben szolidáris (testvériséget mutató és kifejező) maradjon ahhoz a közösséghez, melynek egyre inkább a tagja lesz, vagy melyhez egyre inkább tartozik, ha másként nem a lokalitásból adódóan.

A XX. századi modern társadalmak is újból és újból szembekerültek ezzel a kérdéssel s a tapasztalat azt mutatja, hogy a gazdasági racionalitás, a szabad társulás nem elégséges társadalmi szervező elv; nem hozza létre az emberek azon társulását automatikusan, melyben a szolidaritás, az inklúzió, az egyenlőtlenség csökkentésére irányuló törekvés érvényesül.

A közösségi értékek a posztmodern ideológiában a szolidaritás értékének hangsúlyozásával kerültek ismét előtérbe. Richard Rorty (1994) az emberek közötti szolidaritás eszményét és erkölcsi parancsát más megközelítésben vizsgálja. „A szolidaritást nem reflexióval fedezzük föl, hanem megalkotjuk. Azáltal jön létre, hogy növeljük más, tőlünk különböző emberek szenvedésének és megalázásának egyéni részletei iránti érzékenységünket.” (Rorty 1994. p. 14)

Abból indul ki, hogy a szolidaritás alapja a „mi”, az „ők”-el szemben. A szolidaritás-érzésünk akkor erős, ha egy olyan kisebb, lokálisabb csoportra vonatkozik, mely „magunkfajta emberek”-ből áll (az illető személy pedig „egy közülünk”). Rorty nem gondolja azt, hogy a szolidaritás készsége mindenkire egyformán érvényes és mindenkire egyaránt kiterjed, a szolidaritás azon múlik, hogy a hasonlóságokat, illetve különbözőségeket miként észleljük, illetve határozzuk meg magunkban. A közösségiséggel kapcsolatos fejlődés útja: a „mi tudatunk” kiterjesztése azokra, akiket eddig „ők”-ként értelmeltünk. „Meg kellene próbálnunk észrevenni, hogy hasonlóak vagyunk hozzájuk.” (Uo. p. 217)

Az értelmiség szerepét és küldetését hangsúlyozza az erkölcsi megújulásban, mely a jelenleginél „átfogóbb szolidaritásérzés” létrehozását eredményezné. Sellars alapján nem úgy mutatja be a szolidaritást, mint amit egyszer csak felismerünk az életünk során hanem, mint valami olyat, amit létrehozunk; valamit, amit megteremtünk. Azaz tennünk kell azért, hogy a szabadságfokunk növekedése mellett a közösséghez tartozásunk során képessé váljunk az „ők”-re úgy gondolni mint „mi” s közben ne csak gondolkodjunk, hanem képesek legyünk cselekedni is.

A szolidaritással kapcsolatban egy másik fogalom is fontos lesz, mely összekapcsolódik egymással, s ez a bizalom. Seligman (1997) a bizalmat az „organikus szolidaritás” modern változatának tartja; olyan csereüzletnek, melyben az adó és kapó fél között nincs azonnali kiegyenlítés, hanem személytől független, és időben is eltolódott kölcsönösségként nyilvánul meg. Ez persze feltételezi a bizalmat, hogy szükség esetén lesznek olyanok, akik hasonló módon segítséget

nyújtanak majd. Szolidaritáshoz tehát kell az, hogy az emberek bízzanak egymásban, bíznak abban, hogy az írott és íratlan szabályok működnek s normatív viselkedést meghatározó funkcióval bírnak, s azt is tudják, hogy közben áldozatot hoznak a másikért.

Utasi (2000) a szolidaritást a rendszerintegráció háromszögének egy oldalaként tünteti fel. Lockwood alapján úgy véli, hogy a szolidaritás a rendszerintegráció tekintetében a piaccgazdaság működéséből fakadó egyenlőtlenségeket kompenzálja. Ezt a szociális oldalt „az egyenlőtlen élet-feltételű társadalmi nagycsoportok, rétegek egymásrautaltságának racionális felismerése, esetenként kényszere is motiválja és működteti. Ezen keresztül valósulhat meg, hosszú távú érdekevezérelt racionalitással – a kedvezőbb helyzetű társadalmi rétegek önkorlátozásával – a szolidaritás”. (Utasi, 2000. p. 64)

Úgy tűnik, hogy míg Durkheim „mechanikus szolidaritásában” a kollektív tudat hozza működésbe a szolidaritást, s nem az egyén döntése, választása a meghatározó, addig a modern individuális társadalmakban a tudatos belátás, a közös kiszolgáltatottság felismerése, a racionalitás a meghatározó elem a szolidaritás megteremtéséhez. Nem véletlen tehát, hogy a posztmodern korban a közösségek kérdése helyett a szolidaritás kerül előtérbe. Tönnies „*Gemeinschaft*”-ját, melyet a közvetlen, személyes kapcsolatok által szőtt viszonyrendszerek jellemeztek, a „*Gesellschaft*” típusú – formális, személytelenebb, az emberek függetlenségét biztosító – kapcsolatok váltották fel. Az informális normák, a hagyományos értékek helyébe a racionális, formális törvények és szabályok léptek. Érthető, hogy az összetartozás szálait, hálóját is – „kollektív tudat” hiányában – racionális úton tudjuk megszöni. Vajon ez a racionalitás jellemző a jelenkor társadalmát jellemző IKT eszközök használata során létrejött közösségek esetében is? A mai korban egy átmenetnek lehetünk szemtanúi a fejlett világban: az ipari társadalomból az információs társadalomba való átmenetnek. Ez a változás annyiban kapcsolódik a fent bemutatott, Tönnies által leírt elmülethez, hogy a gazdaságban létrejövő alapvető változások mellett az emberi életviszonyokban megnyilvánuló változások is új kihívásokat jelentenek. Átalakultak a családi együttélési formák, megváltoztak a preferált értékek, melyek meghatározzák cselekvéseinket. Az individualizmus kultúrája elhatalmasodott a hagyományos társadalmi normák világába és az emberek saját felelőssége megnövekedett abban a tekintetben, hogy megszervezzék saját életüket. (Fukuyama 2000)

Miközben a technológiai változás feltartóztathatatlan, az infokommunikációs eszközök segítségével új közösségi kapcsolatok létrejöttét segítő eszközök és az általuk létrehozott hálózatokra jellemző sajátosságok jelennek meg. Míg a tradicionális társadalmakban korlátolt az egyén választási lehetősége, de a társadalmi köteleke erős, addig a modern társadalmakban az egyén választási lehetősége szinte korlátlan, ugyanakkor meggyengült a kötések ereje. Dahrendorf azt látja problémának, hogy a modern társadalom demokratikus intézményei alapját képező társadalmi kötelekek is gyengülnek (pl. bizalmatlanság a választott tisztségviselőkkel szemben). Az emberekkel foglalkozó szakmák képviselői iránt is meggyengült a bizalom lásd: tanárok megbecsülése napjainkban, vagy a segítő szakmák képviselők megítélése.

Mindezek figyelembe vételével nem csoda, hogy a közösség fogalmi meghatározása során említett lokalitás fogalma és tartalma is változáson megy keresztül.

3.4 Lokalitás fogalmának változása

Fentebb már szó esett arról, hogy a “közösség” szó nagyon gyakran a “lokalitás” szinonimája: közösségi szolgálat, közösségi gondoskodás, közösségi központ, stb... Ám “*a közösség, vagy a szomszédság meghatározása olyan mértékben nehezedő feladat, amilyen mértékben egyre mobillabbá válik a társadalom és az emberek közös érdekeik alapján tartoznak közösségekhez, mely érdekekre saját munkájuk, neveltetésük vagy társadalmi gyakorlatuk és a hely, ahol élnek, egyaránt hatással van.*” (Seebohmot id. Plant p. 40)

A lokalitás, az elhelyezkedés, a földrajzi hely fontos komponense a közösségeszmének. A német közösségelméletnek két szava volt a közösségre: a “Gemeinde” és a “Gemeinschaft”. Az első egyértelműen a helyi közösségre vonatkozik, a másodiknak, ezen kívüli értelme van. Ahogy König 1968-ban *A közösség* című munkájában megállapítja (id. Plant p. 38), a fogalom két használata nagyon közeli kapcsolatban volt egymással. A “Gemeinde” -ben a lokalitás vagy a

hely határozza meg a közösséget, mert az a középkorban a földhöz egyenlő jogokat élvező állampolgárok teljességére vonatkozott; s a “Gemeinschaft” szó, mely szintén használatos volt ebben az időben, egy olyan földdarabra vonatkozott, amelyet szabad emberek közösen birtokoltak.

Ez az állapot, azóta megváltozott. A “Gemeinde” megőrizte eredeti értelmét és idiomatikusan úgy fordíthatjuk: “neighbourhood” = szomszédság; a “Gemeinschaft -nak ma szélesebb értelmű vonatkozása van, mint volt: az emberek közötti kapcsolat minőségét jelenti egy adott helyen vagy lokalitásban vagy egy bizonyos csoporthoz tartozva.

Angolul szintén két értelemben használjuk a közösség szót: lakóhelyi közösség (residence community; Gemeinde); és erkölcsi közösség (moral community; Gemeinschaft).

A társadalmi alakzatok kialakulásának korai fázisában, a görög poliszban a közösség fogalom egyaránt jelentette az emberek csoportját, összetartozását és azonos helyhez kötöttségét, lokalitását is. Míg az athéni településközösség szervező ereje a közös ellenség és az ellene összefogott *polisz*; a feudalizmus emberéé – mint már láttuk – a *föld*; a munkamegosztás emberéé a megnövekedett *város*, mely a térség nagysága és a személyek száma miatt a szabadság egyfajta szimbólumává is vált, e szabadságnak azonban igen nagy ára van (állandó idegi megterhelés; a tudatosság fokozódása az érzelmek rovására; a bizalom elvesztése, számítóvá válás; az objektíve mérhető teljesítmény és a pénz, mint az “értékek közös nevezője” fásult, kiábrándult magatartáshoz vezet; befoghatatlan mennyiségű kapcsolat, elkülönültség; a legmagasabban szervezett munkamegosztás – kultúratermelés – az individuum fejlődésének elmaradása, stb.) (ld. Simmel id. uo.)

Roland L. **Warren** (1957) funkcionista felfogásban közelít a közösség felé. Szerinte, ha a közösség valóban létezik, akkor annak az azonos földrajzi elhelyezkedésben, amely a fizikai és lelki biztonságot otthonként nyújtja, az alábbi *öt funkció*nak kell megfelelnie:

1. A szocializáció, melyen keresztül a közösség bizonyos értékeket olt tagjaiba;
2. A gazdasági boldogulás funkciója – a közösség megélhetési lehetőséget biztosít tagjainak;
3. Társadalmi részvétel, teljesítve a társasági igény iránti általános igényt;
4. Társadalmi kontroll, megkövetelve a közösség értékeinek betartását;
5. Kölcsönös támogatás, mely folyamat segítségével a közösség tagjai megvalósítják azokat a feladatokat, amelyek túl nagyok, vagy túl sürgősek ahhoz, hogy egy egyedülálló személy kezelni tudja.

Warren szerint egy tanyabokortól a nagy városokig ez az öt funkció fordul elő számtalan formában, hol formálisan, hol informálisan. De bármilyenek legyenek is a helyi sajátosságok, ezek a funkciók jelen vannak minden emberi csoportban is, melyet a szociológusok közösségnek hívnak. (ld. Human Behavior p. 176).

“A legfőbb problémát az okozza, hogy a települések az iparosodás, a bürokratizálódás és az urbanizáció előre haladtával egyre inkább veszítenek integráltságuk fokából, vagy legalábbis integráltságuk jellege alapvetően megváltozik. A település egyre kevésbé nevezhető a klasszikus értelemben “közösségnek”, és a térbeli kötöttségek szerepe egyre csökken a társadalom életében.” (Szelényi, 1973 p. 16)

Tehát a modern társadalmakban a lokalitás szerepe erősen csökken, mert az idő- és térbeli távolságok ma már könnyen leküzdhetőek a modern kommunikációs- és közlekedési eszközöknek köszönhetően. Eszerint a helybeliségnek a globalizáció korában már nincs olyan nagy szerepe, mint korábban, a zárt társadalmak idején volt. Ezzel szemben komoly elméletek igazolják azt, hogy a lokalitás szerepe nő, egyrészt pontosan a modern kommunikációs eszközök révén, hiszen ma már nem feltétlenül szükséges bejárni a munkahelyre azért, hogy faxolni, telefonálni tudjunk, vagy számítógépes kapcsolatban legyünk másokkal. Ahhoz sem kell egy térben és egy lakóhelyen lennünk, hogy egy azon közösséghez tartozónak mondhassuk magunkat, sőt. Az IKT eszközök által szerveződött közösségek tagjai térben igen messze vannak egymáshoz, mégis egy időben összekapcsolva képesek kommunikálni s akciókat szervezni. A munkanélküliséggel, a részmunkaidő növekedésével, az állandóan dráguló utazási költségek miatt egyre több ember él otthon. Ezek alapján mondhatjuk azt, hogy kialakult egy újkori röghöz kötöttség is, s ez arra figyelmeztet bennünket, hogy figyeljünk oda a lokalitás szerepére, ugyan akkor tárjuk fel azokat a sajátosságokat is, melyek ezen új lokalitás felfogás, szerveződés mögött jelenségként ott vannak. (Henderson, Thomas, 1987)

Az individualizálódott, elidegenedéssel is jellemezhető jelen korban új típusú szomszédságnak, új típusú lokalitásnak lehetünk a részesei, s ha végig gondoljuk, hogy milyen szerepet töltött be a szomszédság, a lokalitás az egyén életébe akkor még fontosabb, hogy megértsük az új szerveződések mögött rejlő jelenségeket.

Hogy ezeket a jelenségeket megértsük a fent bemutatott, s a közösségeket szociológiai aspektusból bemutató elméleti keretet ki kell egészítenünk a közösségek alakulását meghatározó biológiai, viselkedéstudományi ismeretekkel, valamint a közösségi hálózatokra jellemző sajátosságok megismerésével.

4. RENDSZERSZEMLÉLET

A közösségről való gondolkodáshoz hasonlóan a rendszerről, és rendszerelméletről való gondolkodás is folyamatosan változott az idők folyamán.

Napjaink fő problémái ne érthetők meg egymástól elszigetelten, mert egymástól függenek és kapcsolatban állnak, ezért rendszerproblémák.

Csak azok az életképes megoldások, melyek fenntarthatóak. A fenntartható társadalom képes kielégíteni szükségleteit anélkül, hogy rontaná a jövő generáció kilátásait (Brown 1981). Napjaink nagy kihívása, hogy olyan szociális és kulturális környezetet hozzunk létre melyben a szükségletek kielégíthetők, a törekvések megfelelő támogatást kapnak úgy, hogy nem csorbul a jövő generáció ereje.

Létezik olyan közös szerveződési mintázat, mely minden élő rendszerben azonosítható, és a legfontosabb tulajdonsága, hogy hálózatmintázat. Az élő rendszerek összetevői hálózatszerűen rendeződnek. A 20-as években az ökológusok táplálékhálózat kutatásán keresztül figyeltek fel arra, hogy a hálózat az élet általános mintázata.

Kibernetikusok figyeltek fel arra, hogy az agyat fel lehet osztani alhálózatokra, melyek egymással is hálózatszerűen kommunikálnak. Egy bonyolult, hálózatokba ágyazott hálózat mintázatát alkotják.

Lawrence Henderson (biokémikus) használta a „rendszer” szót először az élő rendszerek és a szociális rendszerek leírására, amivel nagy hatással volt a rendszergondolkodás fejlődésére. Ettől kezdve a „rendszer”, egy integrált egészként értelmezhető, aminek lényeges tulajdonságai a részek közötti viszonyok eredményeként jön létre.

Woodger és társai azt hangsúlyozták, hogy hierarchikus természete az egyik kulcs jellemzője az élő rendszerek szerevezettségének, és minden élet szembevethető tulajdonsága hogy rendszerek többszintű szerkezeteit alakítják ki a rendszeren belül. Mindegyik a részeit tekintve egy egészet alkot, és egyben részei egy nagyobb egésznek. Ugyanez figyelhető meg a szociális rendszerekben és az ökoszisztémában, hiszen a teljes élővilágot élő rendszerek alkotják, amik más élő rendszereken belül léteznek. (Capra 2007)

A XX század nagy tudományos előrelépése volt, hogy a rendszereket nem lehet megérteni analízissel, ugyanis a részek tulajdonságai nem belső tulajdonságok, hanem olyanok, amiket csak a nagy egész összefüggésében lehet értelmezni. (Capra 2007)

Gestalt pszichológia

Christuan von Ehrenfels (filozófus) a XX század elején elsőként használta a Gestalt kifejezést a redukálhatatlan érzékelési mintázatok értelmezésében mondván, hogy az egész több, mint a részek összesség. A Gestalt pszichológusok azt hangsúlyozták, „hogy az élő szervezetek a dolgokat nem izolált elemekként értelmezik, hanem integrált érzékelési mintázatokként, jelentéssel bíró szervezett egészekként, melyek a részeikből hiányzó minőségeket mutatnak”. (Capra p. 51 2007)

Ökológia

Az ökológia a rendszergondolkodást a társulás és a hálózat kifejezésekkel gazdagította.

Létezik olyan közös szerveződési mintázat, ami minden élő rendszerben azonosítható. Ha egy élő rendszerről beszélünk, megfigyelhető, hogy összetevőik hálózatszerűen szerveződnek, tehát fontos tulajdonság a hálózat-mintázat.

Minden hálózat legnyilvánvalóbb tulajdonsága a nemlineáris szemlélet – minden irányba kiterjed, így a hálózatokon belüli viszonyok nemlineáris viszonyok.

A kommunikáció – hálózatok visszacsatolási hurkokat hoznak létre, megszerezhetik önmaguk szabályozásának képességét. Egy közösség, ami aktív kommunikációs hálózattal bír, tanulhat hibáiból, mert annak következményei a hálózaton keresztül szétterjednek, és a visszacsatolás hurkok mentén visszatérnek a forráshoz. Mindez a működés lehetőséget ad arra, hogy kijavíthatja hibáit, szabályozhatja és szervezheti önmagát. Az önszerveződés az élet rendszer-szemléletének központi fogalma, a visszacsatolás az önszabályozás és a hálózat. Az élet mintázata egy önszerveződésre képes hálózatmintázat.

Warren és Walter Pitts (1943) azt publikálják, hogy bármely élettani folyamat, viselkedés logikája átalakítható hálózatalkotás szabályaivá.

5. KÖZÖSSÉGEK ALAKULÁSÁNAK BIOLÓGIAI, MEGHATÁROZOTTSÁGA

5.1 Közösségiség és humán szocialitás

Miért jönnek létre a közösségek? Milyen funkciót töltenek be a közösségek az egyes emberek életébe? Ahhoz, hogy megértsük a XXI. század új közösségeit és azok funkcióját vissza kell nyúlnunk az ember kialakulásának történetéhez és a viselkedéséhez.

A társadalmiasult ember előtt a természeti emberről beszélhettünk. Már a természeti ember sajátosságainak megítélését tekintve is két megközelítés jellemezte a gondolkodókat. Thomas Hobbes (1651) vadállatként írta le, melyre jellemző volt az egymás elleni folyamatos harc. Ez a megközelítés a későbbi társadalomtudományokban is megjelenik, hiszen olyan társadalomról írnak a gondolkodók, ahol egyéni érdekek által leírható egyedek alkotnak laza szövődéseket. A másik megközelítés szerint a természeti ember erkölcsös, fajtása iránt gesztusokat gyakorló egyed volt. A természeti törvények mentén szervezték életüket, ugyan akkor tudták, hogy közösségben élni mindenkinek előnyösebb lesz. Rousseau (1767) szerint a „nemes vadember” a jóra és a kölcsönös segítségére volt alkalmas.

Mi jellemzi a természeti ember által alkotott csoportokat? Csányi (2003) azt mondja, hogy az állategyedekből szerveződő csoportok szervező ereje az önérdek, hiszen a csoportba szerveződéssel megnövekszik az egyedek továbbörökítő képessége, de nem jön létre az emberi csoportok, közösségek azon sajátossága, mely szerint az ember képes feláldozni önmagát fajtársaiért. Az állatvilágban inkább ráfordítás – költség arányának „felbecsülése” a mozgó rugója a közösségek szerveződésének s az határozza meg a csoport nagyságát, hogy meddig van értelme növelni az adott közösséget, hogy az, az egyedek számára is előnyt jelentsen. Meddig van értelme a védelmezésnek a csoporthoz tartozó támogatásának, amiből még haszna van más egyednek és a közösségnek is. Az is jellemzi az állatvilágot, hogy a közeli fajtársak felé irányulnak az esetleges kölcsönös segítségnyújtó viselkedések.

Az embernél nem kell, hogy közeli rokonságban legyen azzal a személyjellel, aki felé a segítség vagy a gesztus irányul. Az ember által létrehozott közösségekben a közösségi kapcsolatoknak, az erkölcsösségnek, a szolidaritásnak köszönhetően kialakul egy másik entitás, mely felette áll az egyedeknek, s ami olyan cselekedeteket ösztönzi a tagokat, hogy akár az ismeretlen tagok felé is kölcsönös támogató jelleggel közeledjen. Az egyén saját jólétét nem befolyásolja az, hogy hogyan élnek fajtársai, hogyan érznek és gondolkodnak. Az ember mégis kíváncsi ezekre a dolgokra s ezek a sajátosságok, közösségek, csoportok szervezőerejévé válnak.

Természetesen az evolúciót figyelembe véve, nem hagyhatjuk ki a gének meghatározó szerepét sem az emberi közösségek, csoportok szerveződése mögött rejlő magyarázatokból. Csányi (2003) alapján, most vegyük végig az emberre jellemző csoportélet sajátosságait.

A természeti ember közösségben élt. A gének által diktált program ugyan úgy meghatározta az életét, mint a természeti környezet által biztosított kihívások, változások. Az ember genetikusan magában hordozza az elmúlt hatmillió év változásait s a kultúra megjelenésével, a társadalmi környezet megjelenésével a gének mellett ezen környezet által támasztott változások, kihívások is fontos alakító tényezője volt a társadalmiasulásának, s annak, milyen közösségekhez, csoportokhoz tartozik.

A szociális vonzódás az emberszabású majmokra és az emberre egyaránt jellemző. (Csányi, 2003) Az ide tartozó fajok egyedei szeretik a közelséget, a testi kontaktust s nehezen viselik el az egyedüllétet. Minél nagyobb a közösség, amiben élnek, annál inkább vágnak a testi kontaktusra. Megfigyelések szerint, a majmok kurkászó tevékenysége is ennek a szociális vonzódásnak a megnyilvánulása s minél nagyobb csapatban élnek, annál több időt szánnak egymás tisztogatására, melynek inkább a testi kontaktusban való lét a lényege s a tisztulás ennek a jótékony következménye, de közben azt is tudjuk, hogy életbe vágóan fontos.

A **szociális vonzódás megvalósulása** három fő területére koncentrálódik az emberi érintkezésnek.

A **tapintás** az egyik csatorna, hiszen az embernek alapvető igénye a testi kontaktus. A simogatás, az érintés fontos gesztus melyben a másik személy elismerése is benne van. Az embert jellemző feromonoknak köszönhetően a **szaglásokon** keresztül is létrejön a társas térben a kapcsolódás vagy annak köszönhetően a vonzódás. A **vizuális** csatorna kínálja a szociális kapcsolatok kialakulásának harmadik lehetőségét. Ahogyan kinézünk, ahogyan megakad a szemünk egy tetszetősen kinéző egyedén, már létre is jön egy kapcsolat, melynek folytatásához persze több kell pusztán látványnál.

A humánétológusok megkülönböztetnek negyedik érintkezési formát és az ahhoz szükséges csatornát is a szociális vonzódás megvalósulása kapcsán. Ez nem más, mint a többé – kevésbé intim beszélgetés. Ez nem információ átadás, inkább hasonlít a majmok estében ismert kurkászáshoz, ezért nevezték el „kurkászó beszélgetésnek” (Csányi, 2003). Ezeket a beszélgetéseket általában olyan kérdésekkel kezdik az emberek, melyre nehéz pontosan válaszolni (Hogy vagy? Mi újság?), azonban megindul egy kapcsolat a két fél között s utána a kapcsolat érzelmi jellege erősödik a beszélgetés kapcsán. Dunbár (1996) azt mondja, hogy az emberi csoportok nagy számából adódóan, ha a szociális kapcsolatokat a régi módon szeretnénk ápolni, akkor az időnk jelentős részét kurkászással kellene töltenünk. Ennyi ideje a modern embernek nincs. Ezért az igazi - időigényes – kurkászás helyett az ember megteremtette a kurkászó beszélgetést, sőt ennél is tovább „fejlődtünk”. Már egy térben sem kell lennünk ahhoz, hogy a szociális vonódásunkat kiéljük és egyszerre akár több partnerrel is kurkászó beszélgetést folytathatunk. Nem kell más, mint egy jó IKT eszköz s a neten, a közösségi hálón, chat-en kiélhetjük említett vágyainkat. De van-e valamilyen biológiai meghatározottsága annak, hogy az embernek mekkora a befogadó képessége abban a tekintetben, hogy hány fővel képes egy csoportot, közösséget alkotni?

Dunbar szerint a primáták agykérgének térfogata és a csoportméret szoros korrelációt mutat, és ez az embernél kb. 150 fős csoportlétszámot tesz ki. Caporeal és Brewer (1995) szerint minden kultúrában megjelennek létszámfüggő funkcionális organizációk. Ezek a párosok vagy diádok, amelyben két ember kapcsolódik össze valamiért. Ilyen például a szex, az anyagyermek kapcsolat, az idősebb gyermek-felnőtt, a páros munka és a baráti kapcsolat, amelynek a funkciója egyfajta motoros mikrokoordináció. Ez teszi lehetővé a párok intimitását vagy közös munkavégzését. A következő szint a családi csoport vagy a munkacsoport, amely 5-6 tagból áll és jellemzője az együtt gondolkodás, régen a gyűjtögetés, vadászat, újabban a közös munka érdekében. A következő a banda a már ismert 30-50 létszámmal és közös szociális identitással (ez felel meg leginkább a csoportorganizmus kritériumainak), amely együtt tartózkodik és alkalmas életének megszervezésére vagy valamilyen nagyobb munka, vállalkozás közös koordinálására. Végül a klán, mintegy 500 fővel, amelynek tagjai csak időnként jönnek össze, de megosztják információikat, esetenként erőforrásaikat egymással, közös nyelvet beszélnek, vagy közös szubkultúrát alakítanak ki, közös szimbólumokkal és tolvajnyelvel.

Ezek a létszámok a modern időkben is jól kimutathatóak a katonaságnál, vállalati, politikai, vallási szervezetekben, és ezeknél is a 30-50 az a létszám, amelyet még közvetlenül lehet irányítani, amelynek tagjai tartós személyes kapcsolatokat építhetnek ki egymással. Minden nagyobb létszámú szervezet már a csoportok közötti kapcsolatokra épül. Desmond Morris egyszer azt írta, hogy nagyon egyszerűen meg lehet határozni a modern ember optimális csoportlétszámát, ha megszámloljuk, hogy a telefonnoteszünkben hány nevet találunk. Vizsgálódásai szerint a 30-50 fős szoros bandakapcsolat és a 150-es felső határ itt is kimutatható.

Vajon az így létrejövő csoportok elkülönülnek más hasonlóan szerveződő csoportoktól? Hogyan viselkednek ezek a csoportok egymással? Csányi (2003) alapján az alábbiakat mondhatjuk:

Attitűdök és viselkedésformák a saját csoporttal szemben

Magukat erkölcsösnek és felsőbbrendűnek érzik. A saját csoport értékeit univerzálisnak és belsőleg adottnak tekintik, saját szokásaikat, mint eredendően emberit fogják fel. Magukat erősnek tartják. Elfogadják a lopás és a gyilkosság elleni szankciókat. Engedelmeskednek a saját csoport hatóságainak. A csoportjuk tagjaival együtt működnek. Hajlandóak a csoporttagjai maradni. Hajlandóak harcolni és esetleg meghalni a csoportért.

Attitűdök és viselkedésformák az idegen csoporttal szemben

Az idegen csoportot megvetendőnek, erkölcstelennek és alsóbbrendűnek tekintik. Az idegeneket gyengének tartják. Az idegen csoporttól megfelelő szociális távolságot tartanak. Az idegen csoportot gyűlölik. Elfogadják az idegen csoportban elkövetett lopás vagy gyilkosság esetleges büntetlenségét, elfogadnak olyan saját szankciókat, amelyek a lopást és a gyilkosságot elősegítik. Nem működnek együtt az idegen csoport tagjaival. Nem engedelmeskednek az idegen hatóságoknak. Nem hajlandóak az idegen csoport tagjaivá válni. Nem hajlandóak harcolni és meghalni az idegen csoportért. Háborúban erkölcsös dolognak tartják az idegen csoport tagjait megölni. Az idegen csoport, mint rossz példa szolgál a gyermeknevelésben. A különböző problémákért az idegen csoportot vádolják. Félnak és nem bíznak az idegen csoportban.

Bár ezek a sajátosságok nem az IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségek csoportosulások jellemzői, de elgondolkodtató, ha a csoportok kialakulása mögött evolúciós és genetikai okokat találunk. Vajon a 21. században létrejövő új csoportokra nem jellemzőek valahogyan ezek a jelenségek? Különösen fontosnak tartom a fenti szempontok közül az egyiket: Amennyiben az idegen csoporttal szemben nagyobb szociális távolságot tartanak szempont igaz, akkor a hasonlóság elvén szerveződő közösségek tagjainak kitörési lehetőségei alacsonyak. A mobilitáshoz szükséges kapcsolati tőke állandó marad s bezárja a közösség tagjait abba a közösségbe, amelyet ők alakítottak ki, ha nagy szociális távolságot tartanak más csoportokkal szemben. Ez a későbbi kutatás bemutatása során is fókuszpontba kerül. A kutatás alap kiindulására is magyarázattal szolgál. Az egyént jellemző különböző tőketípusok konvertálása során a kapcsolati tőke a fenti elmélet alapján korlátozottan működtethető. Így lesznek csoportok, akik rendelkeznek olyan adottságokkal melyek az életésélyeiket növelik, vannak csoportok, ahol az életésélyek stagnálnak, s bizonyára vannak olyan csoportok, akik a kapcsolati rendszerüknek köszönhetően a lecsúszás áldozatai lehetnek. Azaz a társadalmi egyenlőtlenségek kialakulásban a közösségek alakító tényezői s azok evolúciós és genetikai háttere meghatározóak.

A szocialitás megnyilvánulása révén kialakuló embercsoportokat az is megkülönbözteti állati rokonaiktól – ez is lényeges faj specifikus különbség –, hogy az embercsoportoknak saját csoportidentitásuk, csoportindividualitásuk van. A kialakult embercsoportok mindent megtesznek, hogy magukat másoktól megkülönböztessék. Erre szolgálnak a legkülönbözőbb látható jelek: hajviselet, testi díszítések, öltözködés, és a csoport identitását elsősorban meghatározó névadás, valamint különböző csoportszimbólumok használata. A tartós csoportokban speciális szokások, nyelvhasználat, rítusok, sajátos kultúra alakul ki, amely mind arra szolgál, hogy jelölje az adott csoport, mint egy önálló entitás, mint egy önálló individuum létét, amelynek fennmaradása bizonyos mértékben független az őt éppen alkotó csoporttagtól. Ez a szociális tulajdonság tette lehetővé a csoport szelekció beindulását annak idején, ez vezetett el a „csoportorganizmus” kialakulásához, és ma is ez a leghatékonyabb tényezője az emberi szocialitásnak.

A csoportthűség tulajdonságának evolúciós megjelenése tette lehetővé a különböző tulajdonságú csoportok egyidejű létezését, tartós fennmaradását és hosszú távú szelekciós megmértetését, ami a jellegzetes emberi csoportok kialakulásához vezetett. A humánétológia nem azt állítja, hogy az evolúció során valamiféle ideális csoportszerkezet vagy társadalmi formáció kialakítása érdekében jelentek meg új genetikai mechanizmusok. Valószínűleg sokkal általánosabb változásról van szó. Az ember olyan képességhez jutott, ami lehetővé teszi, hogy egyszerű csoportalkotó ideákat elfogadjon és alkalmazzon. Az, hogy ezek az ideák konkrétan milyen csoportszerkezetet hoznak létre, nincs meghatározva. Lehetnek ezek akár káros, maladaptív eszmék is, amelyek a csoportot tönkreteszik, hiszen az elfogadásuk utáni csoport szelekció úgymint azonnal kiselejtezi azokat, amelyek az ember életét több generáció távlatában nem teszik

replikálhatóvá. Az ember tulajdonságai úgy alakultak, hogy bármiféle kulturális eszmét képes legyen elfogadni. A csoportok szintjén kialakult szelekciónak, a kulturális szelekciónak éppen ez biztosítja a szükséges variabilitást, ez tette lehetővé, hogy az ember evolúciós története során olyan sokféle csoportformációt kipróbálhatott. Nincsen, nem működik semmiféle magasabb rendű mechanizmus, általános erkölcs, morális érzék, amely az embercsoportokat a káros eszméktől megvédené. Az ember alapjában véve se nem jó, se nem rossz, a kultúrája teszi ezzé vagy azzá, de maga a jó és rossz fogalma is mindig kultúrafüggő.

Csányi (2003) által megfogalmazott gondolatokat figyelembe véve fontos az újonnan létrejövő csoportok vizsgálata, sajátosságaik feltárása, hiszen ezek a csoportok most vesznek körül minket s az evolúció jelen pillanatában az embernek kötelessége, hogy elébe menjen annak a törvényszerűségnek, mely kódolva van az általa létrehozott közösség működésében.

Ezért lesz fontos annak feltárása, hogy a közösségek, az IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségi hálózatok milyen szabályszerűséggel rendelkeznek.

Mindezeket látva, fölvetődik a kérdés, hogy mi a genetikai, biológiai evolúciós alapja az ember estében a hálózatok működtetésének, létrejöttének? Erre a kérdésre több hipotézis végiggondolásán keressük a választ.

Általános intelligencia hipotézis

A nagyobb agy lehetővé tette az ember számára a nyelv kialakulását, a gondolkodást s a kognitív funkciók kialakulását. A „társadalmi agy” hipotézisét támogató egyik jeles képviselő Robin Dunbar azt az álláspontot képviselte, hogy a nagyobb társas csoportok létrejötté nagyobb neokortex kialakulását tette szükségessé. A főemlősök agyának mérete és az általuk alkotott csoportok mérete között kereste az összefüggéseket. Számítása szerint az ember esetében ez 150 fő körüli lehet. Ez a Dunbár-szám. (In: Christakis, p. 274)

Az ehhez a csoporthoz tartozó tagokat felismerjük, stabil koherens kapcsolatot tudunk fenntartani velük. A nyelv teszi lehetővé, hogy ekkora csoportban is tudjunk működni s kapcsolatot tartani.

Adaptív intelligencia hipotézise

Bizonyos mentális képességek, a környezeti kihívásokra adott válaszokként alakulnak ki.

Szociális intelligencia hipotézise

Másokkal szoros közelségben, állandó együttműködésben vagyunk, azaz komplex társadalmi környezetben élünk, ami maga a szociális hálózat működését eredményezi. Az ember „ultraszociális” lény, így képes a társas környezethez alkalmazkodni s szociális hálózatot kialakítani, benne működni.

Kulturális intelligencia hipotézise

A magasabb kognitív funkciók a társas készségek egész komplexumán alapulnak.

Az IKT eszközökről folytatott diskurzusban elhangzik, hogy az emberek interakciókat folytathatnak olyan személyekkel, akik távoli országokban élnek, akikkel egyébként nem léphetnek kapcsolatba. A telefon, az internet mindezt lehetővé teszi. Azonban a technológiai eszközök fejlődése és elterjedése magával vonhatja az interakciók és a helyi közösségek megváltozását is. Az elektronikus kapcsolatok azonban erősíthetik a szomszédsági kapcsolatokat, ahogyan ezt bizonyították a Keith Hampton és Barry Wellman (In: Christakis p. 296-297) megfigyelései.

Az új technológiai eszközök érzékeltetni tudják az emberrel, hogy mennyire van összekapcsolva vagy éppen elszigetelten a világban. A kapcsolati háló is megváltozik ezen új eszközöknek köszönhetően:

- méretüket tekintve hálózatunk rohamosan nő, így növekszik azoknak a száma, akikkel kapcsolatba léphetünk
- a közösségformálás szempontjából jelentősen bővülnek az információ-megosztás és a közös akciók terén előttünk álló lehetőségek
- a testre szabottság tekintetében, jelentősen fokozódik a másokkal létesíthető kapcsolataink specifikus jellege
- a virtuális jelenlétet illetően, egyre több lehetősége van az egyénnek a virtuális identitás felvételére (Christakis, p. 304)

A közösségi oldalak felhasználói több száz embert is barátként tüntetnek fel, miközben vizsgálatok alátámasztják, hogy például a facebook felhasználóknak átlagban 110 barátjuk van.

Ez a szám, nem esik messze a már hivatkozott Dunbar számtól, mely 150 volt. Ebből a számból átlagban 6,6 személy a „látható”, azaz kép formájában is megjelenik az oldalon s így nagyon hasonlít az offline életben jellemző közvetlen barátok számára. Tehát hasonlít az offline és online világunk. Az azonban jellemző, hogy a legtöbb embernek vannak online kapcsolatai olyan emberekkel, akiket nem ismernek, nem tudják a telefon számát s az utcán sem ismerik fel őket. Ugyan akkor ezek a kapcsolatok akkor is megmaradnak, ha érdektelenné válnak. Nem lesz intenzív a fenntartott kapcsolat, rövidebb aktivitási hullámok jellemzik ezen kapcsolatokat s az is, hogy bár a kapcsolat intenzitása csökken, de folyamatos nyomon követés van, hogy hogyan alakul a sorsuk, hiszen a közösségi oldalon ez látszik.

Közösségi hálózatunk önálló étellel rendelkezik. Növekedik, változik, fennmarad, vagy éppen megszűnik. A kapcsolati háló egyfajta emberi szuperorganizmus, melyben az egész többre képes, mint a részek önmagukban. Azonban az eltérő szociális hálózatok eltérő javakkal is rendelkeznek. A hálózatok vizsgálata során az is a középpontba került, hogy az emberek társadalmi helyzetét a kapcsolataik határozzák meg. A „pozicionális egyenlőtlenségek” okát nem abban kell keresni, hogy kik vagyunk, hanem abban, hogy kikkel állunk kapcsolatban. (Christakis p. 333)

A kapcsolati hálók által megteremtett közjavak tekintetében is eltérések vannak a hálózatok között s az egyének eltérő módon és eséllyel jutnak hozzá a hálózatokban rejlő közjavakhoz. A pozicionális egyenlőtlenség esélyegyenlőtlenséget teremt és tovább erősíti a más okokból fennálló egyenlőtlenségeket. Felmerül egy új megközelítés és gondolat is, mely kitágítja a segítői tevékenységet. Az oktatási, egészségügyi és jövedelmi különbségek vizsgálatakor foglalkozni kell ezen személyek kapcsolati hálójával is a segítségnyújtás során.

6. EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS HÁLÓZAT

Mindkét fogalom előkerült már korábban, de mielőtt rátérnénk az online közösségek szerveződésének sajátosságaira, és azok összehasonlítására, vizsgáljuk meg alaposabban ezt a két kifejezést! A hálózat és az együttműködés látszólag azonos tartalmú fogalmak, de lényegi különbségek vannak közöttük. Együttműködés valósul meg, egy közös cél, elvégzendő feladat érdekében azonos erőforrású, képességű, státusú, korlátozott számú partner között. Ezt a közös munkát, együttműködést akkor tekintjük eredményesnek, ha minden tekintetben, azaz páronként és összességében is partneri módon, hatékonyan működtek.

Ezzel szemben a hálózatban különböző státusaik, képességeik és erőforrásaik lehetnek a tagoknak. A gyenge kapcsolatok az együttműködést megghiúsítják, a hálózatot ugyan ezek a laza kapcsolatok teszik egészségessé és hosszú távon fenntarthatóvá, életképessé.

Azok a rendszerek, melyek egymástól elkülönült elemekből állnak, és ezeket az elemeket gyenge vagy erős kapcsolatok kötik össze, hálózatnak tekinthető.

6.1 Társadalmi hálózatok

A hálózatkutatással Jacob Levy Moreno pszichiáter kezdett elsőként foglalkozni, és az 1910-es évek közepén dolgozta ki a hálózati kapcsolatok feltérképezésére alkalmas szociometria módszerét. A módszernek köszönhetően feltárhatók a csoportok belső struktúrái, de alkalmazható akciókutatásban vagy szerepek vizsgálatában is (Moreno, 1923 In Molnár-Kollányi-Székely 2007).

Moreno a szociometriát olyan vizsgálati módszerként használja, aminek segítségével megérthetjük a csoportok létrejöttét és szerveződését, és az egyének csoporton belüli szerepét. A szociometria feltárja azokat a rejtett struktúrákat, amelyek a személyes szimpátia, az egyes emberek közötti sajátos viszonyok alapján meghatározza a csoport szerkezetét, működésének alapjait. Az egyének egymáshoz főződő viszonyánál feltételezi, hogy a rejtett rokonszenvi választások megfigyelhetők a hálózat felépítésének. A kapcsolatokat egy egyszerű diagram, szociogram segítségével ábrázolja. Pontokkal jelöli a csoport tagjait, és a közöttük lévő viszonyt, annak kölcsönösségét egy-, illetve kétirányú nyilakkal jelöli. (Molnár-Kollányi-Székely 2007)

6.2 Online csoportok, közösségek

Ha rátérünk az online, vagy virtuális közösségek, csoportok megfigyelésére, először is határozzuk meg, hogy mit értünk virtuális, online közösség alatt. A definícióalkotás nem egyszerű, ugyanis már a szóösszetétel is paradox jelleget mutat, hiszen a tradicionális közösség egy adott földrajzi helyhez köthető (lokális), míg a virtuális jelző a fizikai hely nélküliségre utal (Wellman, Gulia, 1999). Rheingold (1993) leírása mentén a „virtuális közösségek olyan társadalmi gyülekezetek, amelyek az Interneten tűnnek fel, ha ehhez elég ember a megfelelő emberi érzésekkel nyílt megbeszéléseket folytat, és személyes kapcsolatok hálóját alkotja a kibertérben.” (Rheingold, 1993, p.5.).

Másik megközelítésben az online, vagy elektronikus közösség, egy olyan emberekből álló csoport, akik elsősorban kommunikáción keresztül találhatnak egymásra, mint pl.: skype, telefon, e-mail stb.. A hálózat alapja a számítógép, és a közösség a virtuális térben jön létre.

Fölvetődhet a kérdés, hogy mitől lesz egy hálózat közösségi? Akkor, ha az azt használók kölcsönös kapcsolatra képesek egymással. Ez a lehető legáltalánosabb meghatározás, és nagyjában minden belefér a fórumoktól a komplex hálózatokig bezárólag. Danah M. Boyd és Nicole B. Ellison (2007) a következő három kritérium mentén határozták meg a közösségi hálózatokat:

Lehetővé teszi az egyéneknek hogy:

- nyilvános vagy félig nyilvános szakosított oldalt hozzanak létre egy behatárolt rendszerben,
- összekösse azokkal a felhasználókkal, akikkel kapcsolatban vannak
- megnézhesék és áttekinthessék kapcsolataikat és mások kapcsolatait a rendszerben.

A legkorábbi hálózati szolgáltatások tág értelemben véve közösségi szolgáltatások voltak. A közösségi hálózatok ma elsősorban web-alapúak.

A közösségi hálózatokon általában két féle kapcsolat jelenik meg (különböző hálózatokon ezek eltérő túlsúlyban vannak). Egyik az egyének közötti, egy- az-egyhez kapcsolatok, ismerősi viszonyok, a másik a közösséghez tartozási viszonyok, sok- az-egyhez kapcsolatok, közös érdeklődési kör, ízlés, egyéni kedvtelések, tulajdonságok alapján létrejövő közösségek, klubok, van ahol hálózatoknak nevezik ezeket (Füzessi 2008).

A XX. század végén, az internet népszerűsége segítette a virtuális közösségek számának növekedését. A világháló segítségével lehetőség nyílik emberekkel ismerkedni, tartós kapcsolatot építeni, partneri viszonyt létesíteni szemtől szembe találkozások nélkül. A népszerűség egyik oka lehet az is, talán sokszor könnyebb nyitottnak lenni olyan emberekkel, akiket az internet segítségével ismerünk meg egy közösségi oldalon keresztül, mint, akiket személyesen ismerünk és esetleg napi kapcsolatban vagyunk, és sok mindent tudnak rólunk. Az online közösségek sikerének másik titka talán az, hogy a mai elfoglalt, individuális társadalomba egy kis kollektivitást csempésznek a hétköznapiakba. Az elmúlt években meghatározóak lettek az olyan alkalmazások (wiki, blog, Flickr, BitTorrent, közösségi oldalak), melyekben kifejezetten dominál a másokkal való interakció, az együttműködés, a csoportokban való részvétel (ezt nevezték el 2004-ben web 2.0-nek). A technológia gyors fejlődése is az aktívabb online közösségi életet támogatja: a mobil eszközök elterjedése, az okos telefonok és az azokon működtethető egyre több alkalmazás, az internet helyhez kötöttségének csökkenése a gyors közösségmozgósítás eszközévé tette az internetet. Az online közösségekben való részvétel az identitáskommunikáció egy igen meghatározó része lett (Pintér, 2008).

7 KÖZÖSSÉGI HÁLÓZATOK SAJÁTOSSÁGAI

Az IKT eszközök elterjedésével s a számítógép által biztosított lehetőségek megjelenésével új kapcsolódási lehetőségek jelentek meg az ember számára. Addig, amíg az offline térben az egyén meghatározhatta azt, hogy kivel tart kapcsolatot s annak tudatában is volt, addig az internet világának köszönhetően, nem mindig lehetünk biztosak abban, hogy kivel vagyunk kapcsolatban, sőt sokszor bizonytalan az is, hogy valóban azzal vagyunk-e kapcsolatban, akit a másik oldalon feltételezünk. Az online térben nem mindig van lehetőség a megbizonyosodásra a tekintetben, hogy ki van a vonal másik végén amikor chatelünk, amikor csatlakozunk egy közösségi fórumhoz vagy akár fennállhat ez akkor is, amikor egy ismeretlen számon kerestünk valakit, akivel még soha nem találkoztunk. Használjuk az infokommunikációs eszközöket s közben észrevétlenül egy olyan bizalom alakult ki bennünk, melynek már nem alapja a vizuális megerősítés. A hitünk, a látáson kívüli más érzékelésünk által biztosított jelek vétele során – melyek megváltoznak a kábelek és átjátszó állomások közvetítésének köszönhetően – ritkán fordul meg a fejünkben, hogy vajon tényleg azzal tartok éppen kapcsolatot, osztok meg információt, kérem a segítségét vagy szolgáltatását, akivel akartam.

Jelen világunkban új formája jelent meg az információszerzésnek, a kapcsolattartásnak, de mondhatjuk nyugodtan, hogy a szórakozásnak és az ügyintézésnek is. Különböző hálózatoknak leszünk a részesei akár a telefonunk által, akár az internet által vagy éppen a közösségi oldalaink által. Ezeknek a hálózatoknak vannak törvényszerűségei? Véletlenszerűen működnek ezek a hálózatok, vagy nagyon is tudatos erők és meghatározott jelenségek jellemzik? Befolyásolják az életünket a telefonunkba tárolt számok által létrejött hálózatok? A Facebook vagy más közösségi oldalunk kapcsolatainak köszönhetően létrejött hálózat befolyással van bárhogyan az életünkre? Ezek azok a kérdések, melyek a később bemutatott kutatásunk számára is fontos megválaszolendő kérdésként merülnek fel. Ezért fordulunk azokhoz a szerzőkhöz, akik a hálózatok jelenségeinek leírásával foglalkoztak. Ezen szabályszerűségeket ismeretében talán közelebb juthatunk ahhoz is, hogy az egyén töркеkonverziós folyamataira milyen hatást gyakorolnak azok a virtuális közösségek, melyeknek az IKT eszközöknek köszönhetően a részeseivé válunk.

7.1 Bizonyíték a hálózatok jelenlétére (Barabási-2003- alapján)

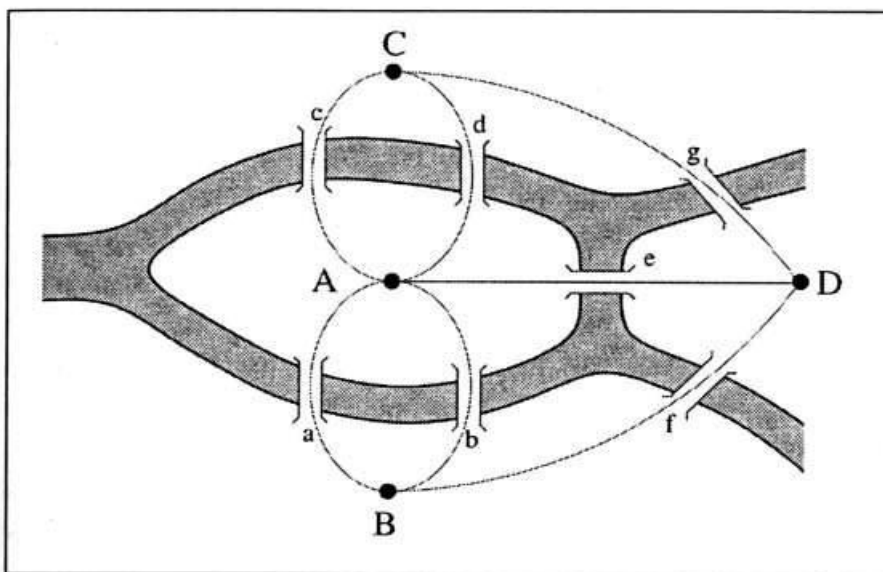
2000 február 7-én a Yahoo rendszerét egyszerre több százmillió felhasználó bombázta azzal az üzenettel, hogy „Igen! Hallottalak Téged!”. Az FBI összehangolt hackertámadásra gyanakodva kezdte meg a nyomozást, majd egy 15 éves fiú szobájába vezettek a szálak. „Maffia Boy” állnéven futó fiú, nem tudta feltörni a NASA vagy a Fehér Ház számítógépes kódjait, ezért az interneten is elérhető, de kevesebb védelemmel rendelkező egyetemek, egyéb felhasználók rendszerét célozta meg, s készítette őket az üzenet – Igen! Hallottalak Téged – elküldésére, amivel megbénította a Yahoo rendszerét! Mi történt valójában? Ez a fiú felismerte azt a hálózatot mely lehetőségként ott van az életünkben, s a felismerésen túl használni, működtetni kezdte. Olyan hálózatot hozott létre, melynek tagjai, számára ismeretlenek voltak, ugyan akkor képest volt a számítógép segítségével egy kapcsolati rendszerbe szervezni őket. Az internet által „biztosított” hálózatokban rejlő információ mennyiség egyszer csak olyan minőségi ugráson ment keresztül, mely átlépte a kritikus tömeget s képes volt egy nagy rendszer, mint a Yahoo megbénítására. Több hackert volt képes hálózatba kapcsolni, akik egyszer, egy időben kezdték meg azt a műveletet, mely alkalmas volt arra, hogy a Yahoo egy időre megbénuljon! Senki nem tudott többet a másiktól, sőt nem is ismerték egymást. A közösségi kapcsolatnak köszönhetően, azonban közvetíthetővé vált egy üzenet, mely a kapcsolati hálóban lévő személyek mindegyikét egy azonos időben, egy közös cselekvésre biztatott. Azaz bebizonyosodott, hogy az internetnek köszönhetően, olyan új kapcsolati rendszer jöhet létre, mely önálló életre képes, s komoly hatással tud lenni a mindennapi életre. (In: Barabási, 2003, p.7-9)

Természetesen nem a 21. század felfedezése az, hogy hálózatok bizonyos sajátosságokkal rendelkeznek, hiszen a matematikában régóta ismeretes a gráf-elmélet. Az viszont hogy egy új típusú kommunikációs rendszer segítségével hálózatok jönnek létre, melyeknek a működése meghatározott sajátosságok mentén szerveződik, s ennek hatása kimutatható az egyének, közösségek életére is, sőt a biológiai rendszerek működésére is, az mindenképpen új felfedezése a tudománynak.

Már a matematikában ismert hálózatok jelenségei is segítenek minket megérteni a közösségi hálózatok működését, így az alábbiakban ezt tekintjük át.

7.2 Matematikai gráfoktól a közösségi hálózatokig

A Königsbergi hidak problematikája és Leonhard Euler (1736) munkássága megeremtette a hálózatok vizsgálatának alapjait, azaz a gráfelméletet. A Königsbergi emberek feladványokkal múltatták ráérős délutánjaikat. (In: Barabási, 2003 p. 16-19.) Az egyik fejtörést a városban lévő folyóra épült hét híd körül kialakult probléma jelentette. Olyan útvonalat próbáltak keresni mely során mind a hét hidat használják, ugyan akkor egyiket sem mennek keresztül kétszer.

I. sz. ábra. A königsbergi hidak.

Königsberg elrendezése 1875 előtt a Kneiphof-szigettel (A) és a Pregel folyó két ága közötti D földterülettel. A königsbergi probléma megoldása azt jelentette, hogy a város körül olyan útvonalat találjunk, ami egy személytől minden egyes hídon csak egyszeri átkelést igényelne. 1736-ban Leonhard Euler létrehozta a gráfelméletet azáltal, hogy a négy földterület mindegyikét pontokkal (A-tól D-ig) és minden egyes hidat pedig egy éllel (a-tól g-ig) helyettesített, amellyel egy négy pontból és hét élből álló gráfot kapott. Aztán bebizonyította, hogy a königsbergi gráfon nem létezik olyan útvonal, amelyik minden élt csak egyszer metsz.

Euler matematikusként bebizonyította, hogy ez nem lehetséges s egyben útjára indította a gráfelméletet. A hálózatok vizsgálata szempontjából Euler a gráfokkal kapcsolatban fontos dolgokat fogalmazott meg. A folyó által közbezárt és határolt földterületeket pontokként kezelte s a pontok összekötését szolgáló hidakat s az azon átvezető útvonalat élekként. Így tudta modellezni, hogy a feladott probléma hét híd esetében nem oldható meg. A közösségi hálózatok szempontjából azonban sokkal fontosabb volt az, hogy a königsbergi hidak tulajdonképpen gráfok, melyek élekből és az élek által összekötött pontokból állnak. Az élek által kijelölt utak – a königsbergi hidak problematikájából kiindulva – nem a képzelet szüleményei, hanem igen is létező dolgok. Azaz a matematikai gráfok belső sajátossága az, hogy pontok élekkel kötődnek össze. Az is fontos felfedezés volt, hogy bizonyos adottságok esetében bizonyos feltételek nem teljesülhetnek a gráfok esetében, hiszen a hét híd nem tette lehetővé, hogy olyan útvonalat találjanak a lakosok, hogy bejárják mind a hét hidat, ugyan akkor ne használjanak egy hidat útvonalként csak egyszer. Tehát, ha a szociális hálózatokat is gráfoknak tekintjük, akkor a kapcsolódási pontokban az emberek vannak s a kapcsolat maga jelenti az összekötés lehetőségét. Ezekre a hálózatokra ugyan úgy érvényesek a gráfokra jellemző sajátosságok. Azaz a hálózat kiterjedtsége, az élek száma meghatározza a hálózatban lévő egyének lehetőségeit. Továbbá, ha változtatunk az élek számán, növeljük vagy csökkentjük az élekkel összekötni kívánt pontok számát, új lehetőségek jelennek meg a hálózatokban.

Rényi Alfréd (1959) és Erdős Pál (1960) szintén a gráfokkal és a hálózatokkal foglalkozó két kiváló tudós volt. Azt mondták, ha a véletlenül fellelhető pontokat élekkel kötjük össze s egy idő után minden pontra egy él jut, minőségi változás jön létre. Az éleken haladva, minden pont elérhetővé válik, azaz ha ezt levetítjük a társas szerveződésekre, mindannyian egy nagy hálózat tagjai vagyunk, s az elérhetőségünk az élektől, azaz a kapcsolatoktól függ. Azonban a kapcsolatainknak köszönhetően nem kell, hogy mindenkiel közvetlen kapcsolatban legyünk ahhoz, hogy a hálónkban lévő személyek elérjenek minket, vagy hatással legyenek ránk, hiszen a személyek közötti kapcsolatok – a hogy a gráf esetében a pontok közötti élek – lehetővé teszik a hálózatban történő kapcsolódásokat, információáramlást, és az egymásra hatást is. Nem ismerünk mindenkit a hálózatban, de a kapcsolatokon keresztül, bárkihez eljuthatunk. Az így szerveződő és élekkel és pontokkal rendelkező szerveződések a matematikában ÓRIÁSKOMPO-

NENSNEK nevezik. Mivel az élek számával változás is jelentkezik ezeknél a szerveződéseknel a fizikában ezt a jelenséget és az „éleknek” „kapcsolatoknak” köszönhető változást PERKOLÁCIÓNAK (fázisátalakulásnak), a társadalomtudományban pedig KÖZÖSSÉGNEK nevezük.

Persze a matematikai és a fizikából ismert rendszerek sok dologban eltérést mutatnak a tudósok arra törekedtek, hogy leegyszerűsítve képesek legyenek leírni, ezen rendszerek, azaz a hálózatok működését.

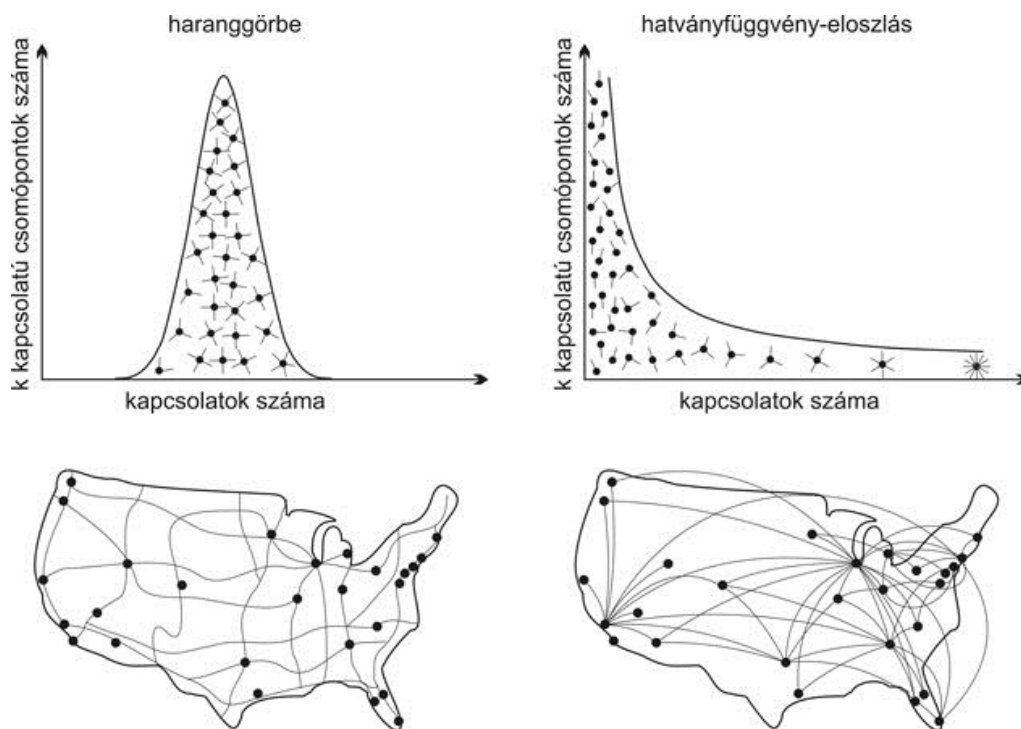
Erdős és Rényi kísérletet tett arra, hogy leegyszerűsítve megmondják a hálózatok működésének sajátosságait. Azt feltételezték, hogy a gráfokban rejlő, a pontok és élek által létrejövő hálózatok szerveződése véletlenszerű. Amennyiben a hálózatban lévő pontokhoz átlagban kevesebb él, azaz kapcsolat jut akkor a hálózat tagjai nem képesek egymáson keresztül kapcsolatba kerülni. A természet azonban más törvényszerűséget mutat s a társas szerveződések is eltérnek a véletlenszerűségtől, hiszen egy személynek kimutathatóan kétszáz és ötezer közötti ismerőse létezik, azaz egy személyhez kapcsolódóan több kapcsolat is rendelkezhető. (In: Barabási, 2003. p. 25.)

Rényi Alfréd és Erdős Pál (1959-1960) ezen véletlenszerű hálózatokkal kapcsolatban azt is elmondták, hogy a szabályos hálózatokban minden pontot, legalább egy él összeköt egymással. Azonban vannak szabálytalan hálózatok is, ahol lehetséges az, hogy a pontokat nem kötik össze élek. Így a hálózatban lévő pontok, amelyek a társas mezőben embereket jelölnek, az élek pedig kapcsolatokat, működhetnek úgy, hogy valakinek előnyt jelentenek, s valakit hátrányba taszítanak. Azaz lehetséges olyan hálózat, mely segíti az egyének működését és előre jutását s lehetnek olyan hálózatok is, melyek egyenlőtlenséghez vezetnek. A matematikában meglévő hálózatoktól így juthatunk el a mi kutatási témánkig. Az IKT eszközök segítségével létrejövő társas szerveződések, hálózatok társadalmi egyenlőtlenséget újra termelő, vagy azzal ellentétes folyamatokat eredményező sajátosságokat mutatnak. Kutatásunk során ezt vizsgáljuk.

A hálózatok alakulásának véletlenszerűségénél azonban érdemes még egy kicsit elidőzni. Erdős és Rényi gondolatai alapján véletlenszerűen úgy épül fel egy hálózat (gráf) hogy a hálózat pontjaihoz véletlenszerűen rendelünk hozzá éleket, azaz kapcsolatokat más hálózati pontok felé. Ebben az esetben lesznek olyan pontok melyekhez több, s lesznek olyan pontok, melyekhez kevesebb kapcsolódást segítő él rendelődik. Ez a szerveződés magában hordozza az egyenlőtlenség lehetőségét, hiszen annak a pontnak a hálózatban, melyhez több él (kapcsolat) is rendelhető értelem szerűen több kapcsolattal is rendelkezik a hálózat más pontjai felé. Míg a kevesebb éllel, azaz kapcsolattal rendelkező hálózati pontnak kevesebb az esélye a hálózat más pontjaihoz történő kapcsolódásra. Amennyiben ezt átgondoljuk az emberek által létrehozott kapcsolati hálóra is, akkor érdekes következtetéseket vonhatunk le. A véletlenszerűen szerveződő – azaz nem tudatosan, az ember által szervezett, vagy a szerveződés során nem tudatosult – társas hálózatok egyenlőtlenséget hordoznak magukban. Egyrészt ez az egyenlőtlenség származhat a kapcsolatok számából, másrészt pedig a hálózatban rejlő kapcsolati lehetőségek tudatos „kihasználásából” egyaránt. Persze Erdős és Rényi (1960) elmélete alapján mondhatjuk, hogy minél nagyobb egy hálózat, annál nagyobb az esélye a minőségi változásnak, azaz a nagyszámú kapcsolatok biztosíthatják azt, hogy minden ponthoz – hálózatba lévő személyhez – nagyjából azonos számú él – kapcsolat – fog tartozni. De vajon az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező emberek ugyan úgy, ugyan olyan tudatossággal használják, építik, működtetik azt a hálózatot, aminek a tudatosság különböző szintjein tartoznak?

Ezt a gondolatot matematikai úton szintén megalapozták. Erdős egyik tanítványa, Bollobás Béla modellezte a véletlenszerűen szerveződő hálózatok egyes pontjaira eső éleket, azaz kapcsolatokat. (In. Bollobás, 2003. p. 29-30.)

Láthattuk, hogy Erdős és Rényi szabályos és véletlenszerű gráfokat különböztetett meg. A szabályos gráfnál minden ponthoz tartozik egy él, így minden pontot összekötnek az élek. A véletlenszerűen létrejövő hálózatoknál azonban, ez nem biztos hogy így van, ahogy már fentebb is említettük. A véletlenszerű kapcsolatokat mutató hálózatok szemléltetésére alkalmas hisztogramot Erdős és Rényi tanítványa Bollobás Béla (1982) vezette be s Poisson-eloszlásnak nevezte el.

2. sz. ábra Poisson-eloszlás Barabási, 2003. alapján

Ez a hisztogram (haranggörbe) azt mutatja meg, hogy a csomópontoknak nagyjából azonos mennyiségű kapcsolódásuk van s nincs a hálózatban olyan pont, melynek jelentősen nagyobb vagy kisebb kapcsolódása lenne. Tehát a hálózatot alkotó pontoknak hasonlóan sok vagy kevés kapcsolata van. A véletlen hálózatok elve alapján mondhatjuk azt, hogy ezek a hálózatok nagyon demokratikusak. Ugyan akkor azt is fejtegette a két kutatón túl, több a hálózatokkal foglalkozó más kutató és kutató csoport, hogy vajon a természetben előforduló hálózatok véletlenszerű hálózatok. Azaz a hálózat kialakulása mögött nincsenek-e olyan erők, motívumok, melyek meghatározzák a hálózat nagyságát, sajátosságait, azaz ezek a hálózatok, s így az általunk vizsgált IKT eszközökön keresztül létrejövő hálózatok is, nem véletlenszerűek, ott vannak azok a mozgató erők, melyek létrehozzák őket.

A tudományos gondolkodást több mint 40 évig jellemezte az, hogy a természetben lévő hálózatok véletlenszerűség elvén létrejövő hálózatok. Azonban mára már tudjuk, hogy ezek a hálózatok mögött ott vannak azok a rendező elvek, melyek meghatározzák a hálózatok szerveződését.

A véletlenszerű hálózatok fokszámát a Poisson féle eloszlás jellemzi (lásd fenti haranggörbe). Mivel a tudomány eljutott mára odáig, hogy a természetben létrejövő hálózatokról ne a véletlenszerűséget tételezze fel, így a nem véletlenszerű hálózatok modellezésével, leírásával kapcsolatban is új dolgokat lehet mondani. A nem véletlenszerűen szerveződő hálózatok pontjainak fokszámát a hatványfüggvény eloszlás segítségével lehet bemutatni (fenti ábra jobb oldalán lévő hatványfüggvény-eloszlás).

Láthatjuk, hogy nincs olyan pont mely alapján hasonlóságot lehetne megállapítani a pontok között, vagy a kiválasztott ponthoz lehetne hasonlítani a másikat. A pontok folytonos hierarchiája figyelhető meg, nincs skála, nincs jellegzetes pont amikhez a többit hasonlítani lehetne. Ezért skálafüggetlen hálózatnak nevezik. Nincs benne olyan pont, melyre az összes többi hasonlítana s hozzá lehetne hasonlítani a többit. Skálafüggetlen hálózatnak szokták nevezni a hatványfüggvény eloszlású hálózatokat.

A skála független hálózat hatványfüggvény eloszlása, egy más hálózati sajátosság előrejelzését teszi lehetővé. A fenti ábrán is láthatjuk, hogy a legtöbb csomópontból csupán kevés kapcsolat indul ki s ezeket a középpontokat egy-két kapcsolat kapcsolja össze egymással.

A mi célunk felfedezni a kapcsolatok által létrejött hálózatok mögött rejlő rendező elvet, mely összefüggésbe hozható a kutatás fő vizsgálati céljával, mely nem más, mint az egyenlőtlenségek újratermelődésének vagy változásának sajátosságai az IKT eszközök által létrejött hálózatokban.

Pastor – Satorras – Vespignani, 2004 valamint Barabási-Oltvai 2004 vizsgálatai azt támasztják alá, hogy a komplex hálózatok olyan alapvető szerkezettel jellemezhetők, melyek egyetemes alapelvek szerint működnek:

- a hálózatot viszonylag kis létszámú csomópont ural
- ezek a csomópontok viszonylag erősen kapcsolódnak más csomópontokhoz
- a csomópontok „központok” nagymértékben befolyásolhatják a hálózat működését (ellenállóvá tehetik véletlen hibákkal szemben, ugyan akkor sebezhetővé teszik összehangolt támadásokkal szemben)

A természetben a legtöbb előforduló hálózatra érvényes a hatványfüggvény eloszlás, így skálafüggetlen hálózatról beszélhetünk. Az általunk vizsgált hálózatok is skálafüggetlen hálózatok.

A véletlenszerű hálózatok esetében tehát nem beszélhetünk központokról, hanem olyan pontokról melyhez az összes többi pont hasonlítható. Ez azt jelentette, hogy nincsenek központok a hálózatban. A hatványfüggvény eloszlással leírható hálózatoknál viszont láthatjuk, a skálafüggetlenségből adódóan vannak központok, melyek hierarchikus viszonyban vannak. Ezeknek a központoknak kulcsfontosságú szerepe van a hálózat működése, működtetése szempontjából!

Befolyásolják a központok:

- a stabilitást
- a dinamikus viselkedést
- a változatlan tulajdonságokat
- a valódi hálózatok hibákkal támadásokkal szembeni ellenálló képességét

A fentiekből láthatjuk milyen sokáig tartotta magát az a nézet, miszerint a gráfok s az azoknak megfeleltethető szociális szerveződések, a hálózatok milyen szabályszerűség szerint szerveződnek, s ennek köszönhetően milyen sajátosságokkal bírnak. A véletlenszerű hálózati szerveződés posztulátumának feladása során, azonban érdekes helyzet elé került a tudomány. Amennyiben a matematikai hálózatokhoz hasonló hálózatok az élő rendszerekben, így a társadalomban is jelen vannak – internet által összekapcsolt emberek hálózata, közösségi oldalak által összekötött emberek hálózata, telefonban lévő címek által létrejött közösség hálózata – akkor azok működéséről is nagyon jó lenne mondani valamit. Láthattuk, hogy a véletlenszerűen létrejövő hálózatok esetében jelen van az egyenlőtlenség, hiszen a hálózat nem minden pontja kapcsolódik egymáshoz. Valamint a hálózat nem minden pontja azonos kapcsolattal rendelkezik. Így van ez az élő rendszerek esetében is, azaz azoknál a hálózatoknál melyeknek úgy vagyunk tagjai, hogy nem is biztos, hogy tudjuk. Nem is biztos, hogy tudatosan vagyunk képesek megélni hálózatiságunkat, s tudatosan tudjuk használni a hálózat működésében rejlő lehetőségeket. Pedig ez fontos lenne. Ahhoz, hogy megértsük az IKT eszközökön keresztül létrejövő hálózatok hatásait a különböző szociokultúrájú egyénekre, tisztáznunk kell, milyen szabályok jellemzik a hálózatokat. Azokat a szerveződések, melyek a társas térben jönnek létre.

7.3 Hálózatok sajátosságai a matematikán túl

Stanley Milgram (1967) „Hatlépésnyi távolság” elmélete

Milgram harvardi professzorként vizsgálatot indított, mert érdekelte, hogy vajon mekkora a két ember közötti távolság. Fő kérdése volt, hogy hány ismeretségi kapcsolaton keresztül lenne összeköthető két véletlen módon kiválasztott személy. Kutatási eredményei meglepőek voltak. Bár ő maga soha nem használta a hatlépés távolság kifejezést, mégis eredményeinek publikálása után olyan hatást fejtett ki a társadalomra, hogy megihlette a művészeteket s egy színdarab neve után elterjedt a világban az elmélet elnevezése.

A vizsgálat során levelet indított el s nagy meglepetésére volt olyan levél, mely két személy összekapcsolódás után visszaért az egyetemre, azaz az instrukciónak megfelelően, egy másik személy kellett ahhoz, hogy egy ismeretlen ember összeköttetésbe kerüljön egy másik ismeretlen emberrel. Milgram rávilágított arra, hogy azon túl, hogy össze vagyunk kapcsolva, egy olyan világban élünk, ahol bármelyik személy mindössze néhány „kézfogásnyira” van bárki más személytől. A társadalomra nagyon is igaz, hogy egy sűrű háló szövődése alakult ki s ebben a hálóban a „kis világok” képesek összekapcsolódnak egymással.

Ezen elmélet azt sugallja, hogy mennyire egyszerű a kapcsolati hálónk használatával elérni a célszemélyt! Ugyan akkor azt is jelenti, hogy jelentőséget tulajdonítunk a kapcsolatoknak!

De hogyan és milyen eszközökkel tartjuk a kapcsolatot? Erre is keressük a választ a kutatásban, hiszen a különböző IKT eszközök használatáról és az azokkal megvalósult kapcsolatokról is kérdeztük a mintát adó személyeket.

7.4 „19 lépésnyi távolság” elmélete

Mivel IKT eszközökkel kapcsolatos a kutatásunk, így fontosnak tartjuk, hogy a webre mint elektronikus felületre és annak sajátosságaira is ránézzünk. Így találjuk magunkat szembe a „19 lépésnyi távolság” elméletével is. A hat lépés távolság elmélete megihlette a kutatókat és azt is megnézték, hogy a webre, mint az új elektronikus lét helyszínére is érvényes-e, a „kis világ” „elmélet” mely a hat lépés távolság elmélete mögött rejlik. A web különböző linkeket tartalmaz melyek mindegyike egy-egy web cím. A web címek mögött rejlő információ mennyiség felbecsülhetetlen, csak úgy, mint az, hogy mennyi link van jelen pillanatban a weben. Miért lesz fontos ez a számunkra? Nézzünk egy átlagos napot, amikor bemegyünk a munkahelyünkre, a fiatalok iskolába mennek, vagy éppen a hétfégi pihenés során „szörfölnek a neten”. Többször kapcsolódunk a neten egy-egy linkre s böngésszük az információkat. Amennyiben tudatosan keresgélünk, és szeretnénk tényleg utána járni az információknak, akkor olyan kereső programot használunk, mely célirányosan tölti le a linkeket, melyek mögött azok az információk lesznek, melyek számunkra fontosak. Nem mindig és nem mindannyian létezőnk a webfelületen ilyen tudatossággal. Létezik a kíváncsiság által hajtott web használat is, s akkor a linkek által felkínált és érdeklődést kiváltó címek alapján keresgélünk. Mindegy! Ekkor is egy hálózat részesei leszünk. Működtetünk egy hálózatot, miközben fontos, szórakoztató vagy éppen közömbös információkhoz jutunk. A kutatókat az érdekelte, hogy vajon milyen messze van két link mögött rejlő információ, azaz milyen távolságra vannak egymástól a weben lévő dokumentumok. A web-en egy információ elektronikus megtalálásához 19 lépés elegendő, még úgy is, hogy a kereső programok a web felület 16%-át fedik le. (Laurence-Giles 1998,1999 In: Barabási, 2003. p. 38-40)

Természetesen mind a hatlépés távolság elmélete mögött, mind a 19 lépés elmélete mögött egy nagyfokú tudatosság és az egyén döntése és tájékozottsága áll. A 19 kattintás során vezérelvet, egy logikát, vélt tudatosságot követünk, hiszen választanunk kell az újra feltáruló linkek, személyek sokasága közül. Akár információt szeretnénk megtudni, akár személyekhez szeretnénk eljutni. Minél tudatosabb a kapcsolati hálónk használata, annál hatékonyabban vagyunk képesek a benne rejlő lehetőségek kihasználására. Ezért érdekes az, hogy a vizsgált személyek hálózatának alakító tényezőit vesszük szemügyre, hiszen a tőkekonverzióhoz szükség lesz más réteghelyzetű társadalmi csoportokhoz való kapcsolódásra is, s ha viszont a kapcsolati hálónkban nincsenek eltérő státuszú személyek, vagy nem vagyunk ennek tudatában, az elektronikus világ épp úgy elszigetel, mint a szegregáció irányába ható más egyéb társadalmi intézkedések!

A tudatosság mellett azonban azt is láthatjuk, hogy a valóságban, sokkal több kapcsolattal rendelkeznek a hálózatot alkotó pontok, azaz a személyek vagy a web esetében a linkek. A véletlenszerű hálózatoknál – amiről már fentebb volt szó – a minőségi változáshoz elegendő volt az, ha a hálózat pontjaihoz legalább egy él (kapcsolat) tartozik. A valóságban sokkal több kapcsolódási lehetőség adódik a személyközi viszonyainkban vagy az elektronikus hálón. Így lehetséges az, hogy bár több milliárd ember él a Földön, vagy felbecsülhetetlen a linkek száma a weben, mégis nagyon kevés kapcsolati távolságra vagyunk egymástól, információktól. Hiába hatalmas a minket körülvevő világ, kis világokban élünk – ezek a kapcsolati hálónk által létrehozott világok – s ezek a kis világok a kapcsolatainknak köszönhetően, összekapcsolódnak egymással. Nem az én kapcsolatom lesz az egyetlen meghatározója annak, hogyan tudok a világ felé kapcsolódni, hanem annak a világnak a sajátosságai melynek a kapcsolataim révén én is a tagja vagyok. A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése szempontjából ennek óriási jelentősége lehet. A hálózatokra jellemző törvényszerűségek felismerése még árnyaltabb képet fest-

het a társadalomtudósok számára akkor, amikor értelmezni akarják a különböző réteghelyzetű egyének esélyeit vagy intervenciókkal fordulnak a slumokban élő társadalmi csoportok felé.

7. 5 Granovetter (1973) „A gyenge kapcsolatok ereje”

Ganovetter arra volt kíváncsi, hogy az emberek, amikor állást keresnek, kihez fordulnak. Érdekes eredményre jutott! Általában nem a hozzánk közel álló személyek lesznek egy állás betöltésénél vagy megtalálásánál a fontosak, hanem ismerőseink ismerősei, akikkel viszonylag távoli kapcsolatban vagyunk. Ennek a távoli kapcsolatnak az ereje Ganovettert a vízmolekulák közötti gyenge hidrogénkötésre emlékeztette. Ha ezek a gyenge, másodlagos kötések összetartják a vízmolekulákat, akkor a gyenge kapcsolatok szintén hasonlóan fontosak lesznek az ember életében, kapcsolataiban is.

Cikkében „A gyenge kapcsolatok ereje” címmel arra biztat minket (In. Barabási, 2003. p.49-50), hogy amikor állást keresünk, ne azokhoz az emberekhez forduljunk, akik a kapcsolati rendszerünkben erős kapcsolattal jellemezhetőek, azaz sűrűn találkozunk velük, majdhogyan barátaink, hanem a barátaink barátaihoz, akikkel ritkábban találkozunk, gyengébb a kapcsolatunk. Azon kapcsolatok melyek erősek a hálózatunkban már kiaknázottak. Máshogy viszonyulnak hozzánk, információik már ott vannak a hálózatunkban. Akikkel viszont ritkábban tartjuk a kapcsolatot, azok kapcsolati rendszere számunkra új kapcsolatokat és lehetőséget jelenthetnek. A kevésbé ismert, kapcsolati hálónkhoz tartozó és gyenge kapcsolattal jellemezhető ismerőseink erős kapcsolataink számunkra akkor elérhetőek, ha a mi gyenge kapcsolatainkra támaszkodunk s az ebben rejlő lehetőségeket aknazzuk ki. Ebből is kitűnik, hogy a kapcsolati háló alakulása nem véletlenszerű. A világ a körülöttünk lévő társadalom rengeteg kapcsolattal bíró kis csoportokból áll – baráti társaságok, munkahelyi közösségek – melyekben mindenki valamilyen kapcsolatban van a másikkal. Azonban ezeket a társaságokat, közösségeket, néhány külső kapcsolat összekapcsolja egymással, így a kis világok összeállnak nagy világokká. Ganovetter azt is mondja, hogy a gyenge kapcsolatok meghatározóak abban a tekintetben, hogy hogyan vagyunk képesek a „mi világunkon kívül” a társadalomban lévő más, sok egyéb világgal kommunikálni. Elgondolkodtató, hiszen a közösségi hálózatokra jellemző az, hogy amennyiben a hálózat pontjait legalább egy él (kapcsolat) összeköti egymással, úgy a hálózat tagjai képesek kommunikálni egymással, más kapcsolaton keresztül. Azonban az élő rendszerekre nem az a jellemző, hogy szabályosan szerveződnek s nem is véletlenszerűen. Azaz egy pontnak több kapcsolata is van, azaz az emberek több kapcsolattal rendelkeznek, de hálózatuk segítségével „kis világokat” alkotnak. A kapcsolati hálónkban lévő személyek befolyással vannak az életünkre. A közeli, erős kapcsolattal leírható személyek épp úgy meghatározzák, befolyásolják életünket, mint a gyenge kapcsolattal a világunkhoz kapcsolódó személyek. Ezzel párhuzamosan a mi barátaink barátai, akik nekünk már nem olyan közeli ismerőseink, gyenge kapcsolataink révén összekötnék minket más hálózatokkal, közösségekkel. Az általunk vizsgált társadalmi csoportok vajon milyen erős és gyenge kapcsolattal rendelkeznek? A társadalmi réteghelyzet nem zárja be ezeket a világokat a saját lehetőségeikbe? A gyenge kapcsolatok milyen más világokkal segítenek kapcsolatot teremteni a középréteg és az alsó rétegek számára? Ezek a kérdések új megközelítéseit teszik lehetővé a szociális beavatkozásoknak is s egy más szemléletet hozhatnak a szociális intervenciók területén is.

7. 6 Vilfrid Pareto 80/20-as szabálya

Fentebb már volt szó a hatványfüggvény eloszlással leírható hálózatról, melyben szemben a haranggörbe által jelzett sajátosságokkal, nincsenek olyan pontok, melyekről „jellemző pontról” beszélhetnénk, melyhez a hálózatban lévő összes pontot hasonlíthatnánk, melyhez az összes pont nagyon hasonlít. Miután kiderült, hogy a természetben a legtöbb komplex hálózatra érvényes a hatványfüggvény eloszlás – azaz a pontok nem hasonlíthatók egymáshoz, eltérő kapcsolatokkal rendelkeznek s így alkotnak hálózatot, így lesznek része a hálózatnak – skálafüggetlen hálózatnak nevezték el az ilyen hálózatokat. (Barabási, 2003. p.80-83.)

Ez azt is jelenti, hogy a természetben, az élő rendszerekre jellemző hálózatokban vannak középpontok, melyek akár meg is határozhatják a hálózat működését, így a hálózat tagjainak működését is. Ehhez a felfedezéshez kapcsolódik a Pareto szabály. Bár Pareto soha nem hasz-

nálta ezt a kifejezést, a közgazdászok terjesztették el. A szabály alapja az a megfigyelés, miszerint a gazdaságban néhány mennyiség a mindenütt jelen lévő haranggörbe helyett hatványfüggvényt követ. Például a jövedelmek hatványfüggvény eloszlásúak, a pénz többségét, néhány nagyon gazdag egyén keresi, míg a lakosság nagy része kis összeggel rendelkezik. Tehát a pénznek nagyjából 80%-át a lakosság mintegy 20%-a birtokolja.

A Pareto szabály a közgazdaságtanban még az alábbiakat jelentette, mely a természetben létrejövő hálózatokra is átültethető:

- a profit 80%-át a dolgozók 20%-a termeli meg
- a borsó 80%-a a hüvely 20%-ában található
- a világ gazdaságának 80%-át a vállalatok 20%-a mozgatja
- a következmények 80%-a az okok 20%-ára vezethető vissza

Ez a szabály végleg mellőzi a hálózatok esetében a véletlenszerűséget és egy új jelenséget is bevezet. A hálózatban középpontokról beszélhetünk, melyek meghatározzák a hálózat egészének működését, annak sajátosságait.

Mivel elismerték, hogy a természetes hálózatok hatványfüggvénnyel írhatók le, melynek eredménye az lett, hogy léteznek központok egy hálózatban, valamint a Pareto által említett 80/20 törvénye is gyökeret vert, így mondhatjuk azt, hogy a természetesen létrejövő hálózatok szerveződése mögött törvényszerűségek vannak s ezek nem véletlenszerűen szerveződnek.

Pareto felfedezése a haranggörbe által leírható mennyiségek helyett a hatványfüggvény görbéje által jellemezhető, csak úgy, mint a természetes hálózatok kapcsolatrendszere és felépítése. Tehát a hatványfüggvény görbével leírható természetes hálózatok kapcsolati sajátossága alapján hasonlóság mutatkozik a közgazdaságban jelen lévő sajátosságokkal melyek szintén hatványfüggvényekkel írhatók le. Így a matematika nyelvén arról van szó, hogy néhány jelentős esemény felelős a cselekmények meghatározó részéért. Így a közgazdaságban ismert egyenlőtlenség a hatványfüggvénnyel leírható természetes hálózatokra is részben igaz lehet. Ez azt jelenti, hogy a hálózatok középpontjai meghatározóak lehetnek a hálózat egész működése szempontjából. Így párhuzam, vonható a közösségi munka irodalmában ismert „véleményformálók” kiemelt szerepe és a hálózatban elfoglalt központi helye között is. Hálózat elmélet és közösségi munka elmélete így találkozik egymással, s kínál egy új gondolkodási és felfogási lehetőséget a közösségekkel végzett munka területén.

7. 7 A hatványfüggvény eloszlással leírható hálózatok sajátosságainak következményei

Az Erdős-Rényi által használt véletlen szerveződésű hálózatok elve két alapvető gondolatra épült:

- megnézzük a pontokat a hálózatban s azt gondoljuk, hogy a pontok száma rögzített
- feltételezték, hogy a hálózatban lévő minden pont egyenrangú.

Ez a matematikai gráfok esetében igaz lehet. Azonban ha megnézzük az élő rendszerekben létrejövő hálózatokat - s itt csak elegendő a saját kapcsolatrendszerünkre gondolnunk - láthatjuk, hogy a hálózatok a természetben növekednek. A weben lévő elérhetőségek exponenciálisan nőnek. A Pareto elvnek köszönhetően és a hatványfüggvény eloszlással leírható hálózatoknak köszönhetően azt is láthatjuk, hogy a hálózatban nem minden pont hasonlít egymásra, vannak középpontok. A nem véletlenszerűen létrejövő hálózatoknak is lehetnek működési alapelvei. Erről az alábbiakat olvashatjuk Barabásinál (2003).

A valódi hálózatokat irányító két alapelv:

1. Növekedés (a hálózat úgy növekszik, hogy pontok (személyek) adódnak hozzá melyek két „élel” kapcsolódnak a hálózatban lévő ponthoz)
2. Népszerűségi kapcsolódás (az új pont ahhoz kapcsolódik, melynek eleve több kapcsolata van. így jönnek létre a központok is.)

A növekedés, mint alapelv belátása egyszerűbbnek tűnt. A második alapelv kiindulási pontja az volt, hogy megnézték az emberek linkelési szokásait. Az derült ki, hogy amikor két olyan oldal közül választunk, melynek hasonló az információs tartalma, azt választjuk, melynek kétszer annyi a linkje. Azaz jobban megbízunk azokban az oldalakban, melyek több linkkel rendelkeznek. Ez a népszerűségi választás alapja. Tehát minden hálózat egy kis magból indul ki

és új pontok hozzáadásával bővül. Az ember kapcsolati hálója ontogenetikus fejlődése során változik, s új személyek kerülnek hozzáadásra. Barátkozunk, társas kapcsolatot élünk. Aztán a kapcsolati hálónkban az újonnan belépők is kapcsolódnak valahová a hálón belül, valamint más hálóik között is. Az újonnan belépő pontok (személyek) előnyben részesítik azokat a pontokat a hálón belül, melyek több linkkel (kapcsolattal) rendelkeznek. Ez egy újabb sajátosságot jelent a nem véletlenszerű hálózatok esetében. A növekedésnek köszönhetően új pontok, kapcsolatok és személyek jelennek meg a hálózatban. Mivel a népszerűségi választás is jelen van, azaz az új pontok oda kapcsolódnak a hálózaton belül, ahol több kapcsolat van, így ezeknek a pontoknak is nő a kapcsolati száma. Azaz, azoknak a pontoknak nagyobb lesz a növekedése és ezáltal, a középponti jellege is tovább erősödik, mely pontok eddig is sok kapcsolattal bírtak, azaz népszerűség alapján választották őket. Ezzel a fejlődéssel persze növekszik a hálózatok számára a gyenge kapcsolatok lehetősége, tehát a hálózatban mindenki jól jár, azonban a központi pontok szerepe tovább erősödik. A központoknak köszönhetően még egy sajátosság megjelenik. Nem a hálózat nagyságától függ az, hogy milyen kommunikációs, információ cserét segítő működés jellemzi a hálózatot. A központoknak köszönhetően, ezek határozzák meg a hálózat működését. Tehát a valódi hálózatok, szemben a matematikai hálózatokkal nem statikusak s bár szerepet játszik a véletlen a létrejöttükben, de tudatosan szerveződnek. A növekedés fontos szerepet játszik a működésükben, ugyanakkor nem központosítottak, holott központokat, több népszerűségi kapcsolattal rendelkező pontot különböztethetünk meg. Ezek a központok hierarchiája tartja össze a hálózatot. A sok kapcsolattal rendelkező csomópontokat, számos sok kapcsolattal rendelkező pont követ, majd még ezeknél is kisebb pontok követnek. Nincs központi csomópont, mely irányítaná az egész hálózatot. Ezek a fő jellegzetességei a tudatosan szerveződő hálózatoknak.

A fentiek lehetővé tették azt, hogy a hálózatokról információkhoz jussunk valamint azt is, hogy rálássunk a dinamikájára. Ez a szociális beavatkozások tervezésénél nagyon fontos lehet. A különböző réteghelyzetűek hálózati sajátosságainak feltárása estén tudatosabbá válhatnak az adekvát beavatkozások, melyek támaszkodnak a hálózat sajátosságaira és annak dinamikájára. Amennyiben ezekről a sajátosságokról informáljuk a hálózat tagjait is, ők is még tudatosabban lesznek képesek használni saját hálózatukban rejlő lehetőségeket. Így egy újfajta szociális beavatkozási rendszer, a hálózat alapú szociális segítség lehetősége kínálkozik a segítő szakma számára.

Miért állíthatjuk azt, hogy a hálózatok ismerete segíthet minket a tudatos lehetőségek kihasználásában?

- Minden pontnak a hálózatban van *alkalmassága*

Ezzel a sajátossággal nem csak a népszerűségi kapcsolódásra alapozhatunk a hálózatban, hanem arra is, hogy a kapcsolódni kívánó személyek látják a már meglévő hálózati pontok alkalmasságát, mely vonzó lehet a számukra.

- Beszélhetünk a pontok *hibatűrő képességéről*

Ez arról szól, hogy a társadalmat jellemző hálózatok, bekövetkező rizikó esetén (háború, válság, stb...) hogyan képesek reagálni. Amennyiben a rendszer hibatűrő képessége nagy, az a hálózat pontjainak, azaz a tagoknak is egy biztonságot nyújt a változás estében. Gondoljunk a különböző réteghelyzetű egyének szociális működőképességére. A rétegekben megjelenő hálózatok hibatűrő képessége is eltérő, hiszen az alkotó pontok, más-más alkalmassággal és más-más hibatűrő képességgel rendelkeznek. Újabb egyenlőtlenségi tényező. A hálózat számára bekövetkező működési rizikók estében bizonyos pontok el is tűnhetnek a hálózatból. A véletlenszerűen szerveződő hálózatoknál ez szétesést eredményezne. Tudjuk, hogy a nem véletlenszerűen szerveződő hálózatok esetében egészen más a helyzet. Bizonyos pontok kiveshetnek, de a kapcsolatok sokasága miatt, valamint a gyenge kapcsolatoknak köszönhetően is a hálózat a kritikus érték eléréséig stabil, változatlan marad. (Barabási, 2003. p. 126-127)

Viszont az is nagyon fontos lesz, hogy a rizikótényezők központokat érintenek a hálózaton belül, vagy kevesebb népszerűségi kapcsolattal rendelkező pontokat.

- Megkülönböztetjük a *hálózat hibatűrő képességét*

Ez összefüggésbe hozható a népszerűségi kapcsolódási pontok számával valamint a kevésbé sok kapcsolattal rendelkező pontok számával. Amennyiben a népszerűségi kapcsol-

latok magas számával rendelkező pontokat éri a támadás, úgy veszélyes lehet az egész hálózatra. Míg ellenkező esetben a skálafüggetlen hálózat ellen áll a változásnak és a támadásnak.

- A hálózatok esetében beszélhetünk *kritikus küszöbértékről* is.

A hálózatokon végig futó információ, egy betegség vagy egy termék népszerűségének elterjedése során beszélhetünk erről a hálózati jelenségről, sajátosságról.

8. ONLINE – OFFLINE KÖZÖSSÉGEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Az online csoportokkal kapcsolatos kutatások középpontjában gyakran a „valódi”, „személyesen alakított” „offline” csoportokkal való összevetés állt. Egy megközelítés mentén interneten szerveződő „online”, „ál- vagy pszeudoközösségek” nem lehet tényleges közösségek, mert nem tudják reprodukálni az offline közösségek szerepét és jelentőségét (Papadakis, 2003). Más empirikus vizsgálatok ennek ellentmondó eredményeket mutatnak, ugyanis azt állítják, hogy vannak *alapvető hasonlóságok* a két közösség között. Például mindkét esetben ugyanúgy kialakulnak a normák és szerepek (McKenna, Seidman, 2005; Coover, Burke, 2005), és ugyanolyan csoportdinamikai folyamatok játszódnak le. Mindkét működésnél megfigyelhető, hogy kialakul a közös nyelv, a csoportstruktúra és megfelelő feltételek mellett fellép a konformitás, vagy a csoportpolarizáció (Postmes et al., 2001).

Az offline és az online csoportok között van néhány *fontos különbség*, melyek közül a legtöbb abból fakad, hogy utóbbi esetében a technológia mediálja, közvetíti a kommunikációt. Ennek következtében, gyakran a személyes kommunikáció nyilvános és rögzített, és nincs időbeli vagy téri kötöttség, a hagyományos fizikailag, földrajzilag behatárolt tereket az azonnalitás és mindenhol ott levés helyettesíti. A kapcsolatépítésben nem a közelség a fő szervező erő - mint gyakran az offline kapcsolatban -, hanem a hasonló érdeklődés tartja össze az embereket. A mediatizált közösségekre jellemző, hogy internetezők, mobiltelefonálók, egy időben bekapcsolódnak a globális információ-áramlásba, amellet hogy intenzíven ragaszkodnak és kötődnek a számukra fontos lokális közösséghez, társadalmi csoportokhoz. (Szécsi, 2013)

Az online közösségek szabadon választhatók, a tagság önkéntes döntés következményei, tehát főleg a személyes érdekek és szükségletek tartják össze. A csoportok felépítését az hagyományos közösségeknél tárgyalt hierarchia helyett a hálózati struktúra jellemzi. Az online közösséget a kommunikáció osztott szabályai alkotják, a nyelv meghatározza a csoport határait, a tagok helyét és státuszát: a közösség teste maga a szöveg (Paolillo, 1999). További eltérés, hogy a résztvevők lehetnek anonimek, míg ez egy személyesen szerveződő közösségben nem lehetséges. Az anonimitás egy speciális esete a leskelődés vagy kukkolás. Ez a magatartás az online csoportok esetében jellemző, hogy folyamatosan olvassák a hozzászólásokat, láthatatlannak maradnak. Ők alkotják a „csendes tömeget”, és egyes becslések szerint arányuk akár a 90%-ot is elérheti (Katz, 2003). A hozzászólók, az oldal hirdetői, fenntartói tisztában vannak jelenlétükkel, tulajdonképpen a csoport szerves részét alkotják.

9. A KUTATÁS BEMUTATÁSA

9.1 Kutatási cél, mintaválasztás, hipotézisek, elővizsgálat

A kutatás célja:

Az internet és az IKT eszközök mezejében – a digitális térbe – a tőke-konverzációs folyamatok vizsgálata, különös tekintettel az IKT eszközökön keresztül létrejövő közösségi hálózatok sajátosságainak vizsgálata.

A kutatás célja továbbá, megvizsgálni, hogy bizonyos meghatározott társadalmi csoportok tagjai mennyire, hogyan és leginkább mire használják a közösségi oldalakat, és a különböző IKT eszközöket (hasznos használati index). Vizsgáljuk azt is, hogy különböző társadalmi csoportoknál hogyan jelenik meg, és milyen sajátosságai vannak a közösségi hálózat felhasználásának, tudatossága / hasznossága, hogyan írható le, és milyen különbségek mutatkoznak a személyesen kialakított és működtetett kapcsolataik függvényében.

Mintaválasztás:

Az alábbi tényezőkre vonatkozóan reprezentatív mintát állítottunk össze, így ennek megfelelően, lehetőség szerint rétegzett csoportos mintavételi eljárással dolgoztunk.

Az alábbi változó-csoportokat vettük figyelembe:

Iskolai végzettség, jövedelmi viszonyok, életkor, szakképzettség, nem, etnikai hovatartozás, vallás, foglalkozási status, faluban vagy városban él az adatközlő.

A mintavételnél biztosítottuk, hogy valamennyi változóba tartozók bekerüljenek a mintába.

A kutatás mintája 500 fő.

Hipotézisek:

- Feltételezzük, hogy a társadalom különböző csoportjai, eltérően alakítják ki kapcsolati hálózataikat az IKT eszközök segítségével.
- A magasabb társadalmi státuszú csoportokat az IKT eszközökön keresztül történő tudatos kapcsolati háló alakítás jellemzi, míg az alacsonyabb társadalmi csoportokat nem ez jellemzi.
- A vizsgált IKT eszközök közül a közösségi oldalak segítségével létrejövő kapcsolati hálózat a legalkalmasabb arra, hogy a hálózat tagjai a hálózatban rejlő lehetőségeket tudatosan használják.
- A különböző IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati háló nagyobb kiterjedése a magasabb társadalmi státuszúak esetében jellemző, és ők ezt a hálózatot tudatosan szervezik, használják, alakítják.
- Az online kapcsolati háló szerveződését és az offline kapcsolati háló szerveződését eltérő sajátosságok jellemzik.

Adatfeldolgozás:

SPSS statisztikai elemzés segítségével.

Elővizsgálat

(Próbakérdés)

Minden mérőeszköz, elkészítésénél és alkalmazásánál törekedni kell az esetleges szubjektivitásból adódó torzulások kiküszöbölésére. Bármilyen pontosan is tervezi meg a kutató az adatgyűjtés eszközeit pl. kérdőívet, attitűdskálát, mindig fennáll a hiba lehetősége. A legbiztosabb védelem a hibák ellen a kérdőív teljes vagy esetleg részleges próbakérdése. Ezen kívül számtalan más eszköze is van a hibák kiküszöbölésének. Például: névtelenség, ellenőrző kérdések, más objektív adatokkal való összevetés, stb. Éppen ezért célszerű a kérdőíveket szakemberek együttműködésével megszerkeszteni, és az elkészített kérdőíveket kipróbálni – gyakran többször is- mielőtt alkalmaznánk. Ezeknek a módszertani elveknek a figyelembevételével készítettük el team-munkában a kutatási kérdőívünk próba-változatát. A kérdőív elkészítése után próbavizsgálatot (elővizsgálatot) végeztünk. A minél biztonságosabb mérőeszköz elkészítés

érdekében az egész mérőeszköz lekérdezését (teljes lekérdezés) választottuk. Elővizsgálatunk célja a kérdőív alkalmazhatóságának felmérése volt. Az elővizsgálatban olyan személyek vettek részt, akik a későbbi fővizsgálat mintájában nem szerepeltek. Összesen negyven személy vett részt a próbakérdezésen. A minta megfelelően reprezentálta a kutatás mintáját (demográfiai adatok, életkori és nemi jellemzők, foglalkozás, stb.). Viszont, törekedtünk arra, hogy a téma szempontjából „szélsőségesnek” nevezhető esetek is lekérdezésre kerüljenek. Ezzel teszteltük, hogy a mérőeszköz egyaránt alkalmas a digitális eszközöktől távolmaradók és a folyamatos felhasználók feltérképezésére is. A próbakérdezést kérdezőbiztosok végezték el. A kérdőív kitöltése alkalmával a vizsgálati személyeknek lehetőségük volt kérdéseket feltenni egyes kérésekkel kapcsolatban, illetve lehetőségük volt jelezni, ha valamelyik kérdés nem egyértelmű számukra. A kérdőívek kitöltése után statisztikai eljárásokkal főleg eloszlások vizsgálatával - és tartalomelemzéssel vizsgáltuk meg a mérőeszköz alkalmazhatóságát. Az elemzés során a következő kérdésekre kerestük a választ:

1. Melyek azok a kérdések, amelyeket a vizsgálati személyek nem értenek pontosan, vagy többféleképpen értelmeznek.
2. Melyek azok a kérdések, amelyek szórása nem megfelelő – nem mutatnak szórást (például majdnem minden vizsgálati személy, hasonló jelölést adott)
3. Melyek azok a kérdések, amelyeknél a hiányosak vagy nem pontosak a válaszkategóriák
4. Melyek azok a kérdések, amelyek nagy „fedést” mutatnak egymással
5. A kérdőív terjedelme megfelelő, vagy túlzottan igénybe veszi a kitöltő személyt, a figyelmé lankad, és ezáltal torzul a kitöltés hitelessége

Az elővizsgálat elvégzése után a kutató csoport tagjai megbeszélték az elővizsgálat tapasztalatait, és elvégezték a megfelelő korrekciókat. Azokat a kérdéseket, amelyek nem mutatnak megfelelő szórást, kihagytuk a végleges kérdőívből. Hiányos vagy nem releváns kategóriákat találtunk a 14. 16. 18. 20. és 21. kérdéseknél. Ezeknél a kérdéseknél, korrigáltuk, illetve kiegészítettük az irreleváns és hiányos kategóriákat. A 16. kérdés 7. pontja több kérdés pontjával mutatott egybeesést. Ezeket az egybeeséseket korrigáltuk (megszüntettük).

Ezen kívül más jellegű módosításokat/pontosításokat is alkalmaztunk. Például az iskolai és munkahelyi Internet használatára vonatkozó kérdések (17. kérdés) a GYES-en lévők számára nem válaszolhatók meg adekvátan, hiszen használták, és használni fogják de, most nem használják. Hasonló a helyzet azokkal, akik iskolába jártak, jelenleg nem iskolások.

A korrekciók elvégzése után, a kutatócsoport minden tagja átnézte a kérdőívet, és végül alkalmazásra megfelelőnek találtuk.

A téma fontossága ellenére, nagyobb volumenű tudományos kutatások csak 2000-2001 körül kezdődtek el. Európai premiernek számított 2000 és 2002 között, a franciaországi Poitiers Egyetem munkatársai által folytatott kutatás („Cent fenetres sur Internet”), amely az internet-használat sok szempontú elemzését végezte el. A kutatás részletes eredményei Jean-Francois Rouet írja le a „Cent fenetres sur Internet” (Száz ablak az Interneten) című munkájában.

9.2 A mérőeszköz bemutatása

A mérőeszközünk első része az általános kérdésekből tevődött össze, melyek a következő területeket érintették (a teljes kérdőív a 2. sz. mellékletben megtekinthető):

- Nem
- Születési év
- Lakóhelye, ahol életvitelszerűen tartózkodik
- Legmagasabb iskolai végzettség
- Gazdasági aktivitás
- Foglalkozási terület, szakmacsoport, ahol foglalkoztatott, vállalkozó, vagy ahonnan nyugdíjba, gyesre ment
- Családi állapot
- Nemzetiségi/etnikai kisebbségi tagság

- Nemzetiséghez tartozás
- Vallásgyakorlás
- Egy főre jutó havi nettó jövedelem

Ezt követően a kutatási témákra vonatkozó kérdések következtek az alábbiak szerint:

Használja Ön az internetet?

Ezzel a zárt végű (igen, nem) kérdéssel a kérdőív kitöltőket két csoportra kívántuk bontani. És a különböző válaszok a kérdőív más-más kérdéseire vezették a kitöltőket. Igen válasz esetén a kitöltés a 14-es kérdéssel, nem válasz esetén a 13., 20., 21, kérdések megválaszolásával folytatódott.

Az alábbiakban felsorolt okok közül, melyek azok, amelyek miatt nem használja az internetet?

A kérdés az internete nem használó megkérdezettek felé irányult. Arra kértük a kitöltőket, hogy, kilenc lehetséges válaszlehetőség mentén, egy ötfokozatú skálán jelölje be azon okokat, amik miatt nem használ internetet. 1-es számmal jelölve, ami egyáltalán nem jellemző, majd így haladva az 5-ös erősség felé, ami a legjellemzőbb tényezőket mutatta.

Az alábbi kategóriák mentén kértük a válaszokat:

- nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre
- nem értek a technikai eszközökhöz (számítógép, mobiltelefon, stb.)
- nincs szükségem rá
- nem érdekel
- idegenkedem, félek a technika alkalmazásától
- nem tudom, hogyan kell használni az internetet
- félek, hogy kiszolgáltatatom a személyes adataimat
- túl drágának tartom
- sok a fölösleges, zavaró információ

Mióta használja az internetet?

Ez a kérdésünk már az internetet használókhoz szólt. Itt öt válasz alternatíva közül kellett egyet kiválasztani (aláhúzással), melyek a következők voltak:

- 12 éves korom alatt elkezdtem használni
- Serdülő korom óta
- Fiatal felnőtt korom óta
- Felnőtt korom óta
- Idős korban kezdtem használni

Milyen info-kommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül?

Ezen kérdésünk szólt egyaránt az internet használók és nem használók csoportjához (azaz a teljes mintához), hiszen arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen informatikai és kommunikációs eszközöket használnak a válaszadók a mindennapok során. Itt kilenc eszközt soroltunk fel, melyek közül egy-egy válaszadó többet is bejelölhetett. A felsorolt eszközök az alábbiak voltak:

Mobiltelefon	Tablet/táblagép
Okos telefon	Számítógép
iPod	Notebook
Ipad	Navigációs eszköz (pl. GPS)
E-book olvasó	Egyéb: .....

Mivel kérdőívünkbe nem soroltuk fel az összes információs és kommunikációs eszközt, ezért lehetőséget adtunk az egyéb kategóriában, hogy megadhassák a felsorolásban nem szereplő, de általuk használt eszközöket.

Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat?

A fenti kérdésünk az internet használókhoz szólt, és a közösségi oldalak látogatásának gyakoriságára voltunk kíváncsiak. Öt kategóriát hoztunk létre, melyek az alábbiak voltak:

- nem látogatok
- naponta
- hetente
- havonta egy-két alkalommal
- ritkábban, mint havonta

Négy válaszlehetőség esetén megjelöltük, hogy melyik kérdéssel folytassák a kérdőív kitöltését.

Jelölje be, hogy naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon!

Ez a kérdés már csak a naponta közösségi oldalakat látogatók felé szólt. Szerettük volna megtudni, hogy saját becsléseik alapján naponta mennyi időt töltenek a közösségi oldalak látogatásával. Itt öt kategóriát határoztunk meg, amiből választhattak, ezek a napi 2-3 órától ez egész online vagyok lehetőségeig az alábbiak voltak:

napi 2-3 órát

napi 4-6 óra

napi 7-8 órát

napi 8 óránál többet

egész nap online vagyok

A kitöltés során felmerült, hogy a napi 2 óránál kisebb kategória hiányozhat. Az elenyésző (5 Fő említette) aránya miatt elvetettük, hogy ezzel az újabb kategóriával bővítsük a kérdést.

Mire használja leginkább a közösségi oldalakat?

Ennél a kérdésnél a közösségi oldalak használóit arra kértük, hogy az általunk megadott 9 lehetőség, és amennyiben szükséges az egyéb kategóriában megjelölt rá leginkább jellemző három válaszokat rangsorolja úgy, hogy 1-es számot kapjon, ami a leginkább, 3-as számot kapjon, ami legkevésbé jellemzi Őt. Azért kértük, a hármassor kialakítását, mert szeretettük volna minél pontosabb képet kapni arról, hogy ki mire használja a közösségi oldalakat. A rangsorolással lehetőségünk nyílt az egyes itemek pontosabb sorba rendezésére. Az elemzés során „aggregált pontszámokkal” láttuk el az egyes itemeket. Ennek számítási módja később bemutatásra kerül. Hasonló módon jártunk el a 19-es kérdéssel is.

Az alábbi kilenc lehetőség közül választhattak:

hétköznapi életben ügyintézéshez segítség kérés

baráti / rokon kapcsolattartás

új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés

önmagam megjelenítése, híradás magamról

munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése

szabadidő hasznos eltöltése

információk szerzése a mindennapi élethez

szórakozás

hírek információk gyűjtése a világról

A mindennapi élete során kialakított személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolatai miben segítik Önt leginkább?

Kíváncsiak voltunk, hogy a válaszadók mi mentén alakítják a személyes kapcsolatrendszerüket, így a fenti kérdés mentén arra kértük, hogy a 17-es kérdésnél is használt kilenc kategória mentén ugyan csak a három legfontosabbat választva rangsorolja úgy, hogy 1-es számot kapjon, ami a leginkább, 3-as számot kapjon, ami legkevésbé jellemzi Őt. Amennyiben a kilenc kategória nem fedte le a válaszlehetőséget, az egyéb kategória segítségével a válaszadó beírhatta saját kategóriáját.

Fontos volt, hogy ugyan azokkal a kategóriákkal dolgozzunk a közösségi oldalak és a személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolatok vizsgálata mentén, hogy ezeket az elemzésünk során össze tudjuk vetni.

Az alábbi kilenc lehetőség közül választhattak:

hétköznapi életben ügyintézéshez segítség kérés

baráti / rokon kapcsolattartás

új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés

önmagam megjelenítése, híradás magamról

munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése

szabadidő hasznos eltöltése

információk szerzése a mindennapi élethez

szórakozás

hírek információk gyűjtése a világról

Becsülje meg – és húzza alá - , hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen találkozókkal járó) kapcsolatrendszerébe!

A következőkben arra kértük a válaszadókat, hogy saját becsléseik alapján ítélik meg, hány fő tartozik a személyes kapcsolatrendszerükbe. Itt öt kategóriát alakítottunk ki, amik közül egyet kellett megjelölniük. Az általunk kínált lehetőségek, az alábbiak voltak:

- 10-50 fő
- 50-100 fő
- 100-200 fő
- 200-400 fő
- 400 fő fölött

Bizonyos esetekben 5-fokú likert skálának tekintettük ezt a változót (az intervallumokat pedig az egyes kategóriák magyarázataként értékeltük), így lehetőségünk nyílt átlagok számítására és más statisztikai eljárások bevonására. Így jártunk el a 23-as kérdés válaszainál is.

Válassza ki – és húzza alá - hogy SZEMÉLYES (közvetlen találkozókkal járó) kapcsolati rendszerének az Ön megítélése szerint mi a 3 legfontosabb alakító, meghatározó tényezője!

Ezzel a kérdéssel további információkat akartunk gyűjteni arról, hogy a fent megjelölt személyes kapcsolatait saját megítélésük szerint milyen tényezők alakítják. Tíz válaszlehetőséget adtunk meg, és arra az esetre, ha ezek nem fednék le a személyes kapcsolatrendszerének alakító tényezőit, létre hoztunk egy egyéb kategóriát, ahol megfogalmazhatták saját szavaikkal, a szerintük leginkább adekvát tényezőt. Fontos volt, hogy a rájuk leginkább jellemző három választ jelöljék meg.

Az alábbi tíz lehetőség közül választhattak:

- hasonló a gondolkodásunk
- a közös érdeklődés
- a szabadidő közös eltöltése
- szimpátia
- hasonló az élethelyzetünk
- rokoni kapcsolatok ápolása
- munkahelyi kapcsolatok ápolása
- egy lakóközösséghez tartozás
- előnyöm származik belőle
- hasznom származik belőle
- egyéb: .....

Ebben az esetben (és a 22-es kérdésnél is) a 18-as és 19-es kérdéshez hasonlóan jártunk el. Az elemzés során „aggregált pontszámokkal” láttuk el az egyes itemeket.

Kérem, az előző kérdésben kiválasztott SZEMÉLYES (közvetlen találkozókkal járó) kapcsolati rendszerének 3 tényezőjét rangsorolja! 1 helyre írja be, ami Ön számára a legfontosabb tényező.

Itt nagy jelentőséget kapott, az imént kiválasztott három tényező, ugyanis most ezeket kellett rangsorolniuk aszerint, hogy véleménye szerint melyik a legfontosabb személyes kapcsolatot alakító tényező. Első helyre került a legfontosabb, és harmadik helyre a kevésbé fontosnak tartott tényező.

Kérem, jelölje X-el, hány kapcsolattal rendelkezik az alábbi táblázatban szereplő eszközöknek/rendszereknek köszönhetően!

Ezzel a táblázatba foglalt kérdéssel azt vizsgáltuk, hogy a telefonon, közösségi oldalak (iwiw, facebook stb.) és saját e-mail rendszerén keresztül becslése szerint hány kapcsolattal rendelkezik. A kategóriákat ugyan úgy alakítottuk ki, mint a korábbi kérdésnél a személyes kapcsolatok vizsgálatánál annak érdekében, hogy az elemzésnél ezek összevethetők legyenek.

Az általunk kínált lehetőségek, a különböző eszköz és rendszerek vonatkozásában az alábbiak voltak:

- 10-50 fő
- 50-100 fő
- 100-200 fő
- 200-400 fő

400 fő fölött

Válassza ki az előző kérdésben megjelölt, eszközök/rendszerek által biztosított kapcsolatok 3 legfontosabb alakító tényezőjét és rangsorolja ezeket!

Ismét egy olyan kérdés következett, ami kapcsolódott az előzőhöz, sőt annak pontosításának is tekinthető. Egy táblázat segítségével arra kértük a válaszadókat, hogy a különböző eszköz (telefon) és rendszerek (közösségi oldal és más elektronikus felület, ahol közösségekhez kapcsolódik; saját e-mail rendszer) vonatkozásában a három legfontosabb alakító tényezőt rangsorolja úgy, hogy 1-es számot kapjon, ami a leginkább, és 3-as számot kapjon, ami legkevésbé fontos alakító tényező megítélése szerint.

Tíz válaszlehetőséget adtunk meg, és arra az esetre, ha ezek nem fednék le a személyes kapcsolatrendszerének alakító tényezőit, létre hoztunk egy egyéb kategóriát, ahol megfogalmazhatták saját szavaikkal, a szerintük leginkább adekvát tényezőt.

Az alábbi tíz lehetőség közül választhattak:

hasonló a gondolkodásunk

a közös érdeklődés

a szabadidő közös eltöltése

szimpátia

hasonló az élethelyzetünk

rokoni kapcsolatok ápolása

munkahelyi kapcsolatok ápolása

egy lakóközösséghez tartozás

előnyöm származik belőle

hasznom származik belőle

egyéb: .....

Az alábbiakban felsorolt állításokról – melyek a közösségi oldalak használatára vonatkoznak - döntse el, hogy mennyire jellemző Önre!

A fenti kérdést csak a közösségi oldalakat használókhoz intéztük. Táblázatos formában rendeztük a húsz attitűd skálát a nagyobb átláthatóság érdekében. Arra kértük a válaszadókat, hogy mindegyiket sorra véve értékeljék, hogy mennyire igazak rájuk nézve az állítások. Ezeket egytől ötig úgy, hogy az egy az egyáltalán nem jellemzőt, és öt a nagyon jellemzőt jelölje.

A következő tevékenység / jellemző-ket értékelték:

A közösségi oldalakat a kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.

A közösségi oldalakat a kapcsolati hálómba tartozó személyek között a rólam szóló információk továbbítására használom.

A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl.

A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok.

Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal.

Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.

Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.

Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.

Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.

Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.

Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.

Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.

Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.

Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.

A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.

Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.

Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.

Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.

Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.

A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.

9.3 Eredmények bemutatása

Általános adatok elemzése

A 2011-es népszámlálás adatai alapján országos átlagban ezer férfira 1106 nő jutott, ez a nők-férfiak százalékos arányát tekintve 53 – 47 százaléknak felel meg. Mintánkban ez az arány a korösszetétel eltolódása és a regionális sajátosságok miatt 59 – 41 %.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nő	291	58,2	59,0	59,0
	Férfi	202	40,4	41,0	100,0
	Total	493	98,6	100,0	
Missing	System	7	1,4		
Total		500	100,0		

2. sz. táblázat: A mintában szereplő válaszadók nem szerinti gyakorisága és aránya

Mintánkban összesen 500 főt, ebből 291 nőt és 202 férfit kérdeztünk meg IKT használati szokásaikról. 1,4 százalék volt hiányzó, vagy értelmezhetetlen válaszok aránya.

			Használja-e az Internetet?		Total
			Igen	Nem	
A válaszadó neme	Nő	Gyakoriság	239	50	289
		Százalékos megoszlás	82,7%	17,3%	100,0%
	Férfi	Gyakoriság	173	29	202
		Százalékos megoszlás	85,6%	14,4%	100,0%
Összesen	Gyakoriság	412	79	491	
	Százalékos megoszlás	83,9%	16,1%	100,0%	

3. sz. táblázat: A nem és az internethasználat összefüggései

A nem és az internethasználat változóit együtt vizsgálva megfigyelhető, hogy a férfiak esetében közel 3 százalékkal magasabb az internethasználók aránya.

Az életkor meghatározásánál az adatokat metrikusan vettük fel, vagyis a válaszadókat arra kértük, hogy születési évüket tüntessék fel, így többféle lehetőségünk volt az életkor szerinti csoportosításra.

A minta életkor szerinti összetételét az alábbi táblázatok mutatják.

N	Valid	489
	Missing	11
Mean		1973,1452
Median		1972,0000
Mode		1990,00

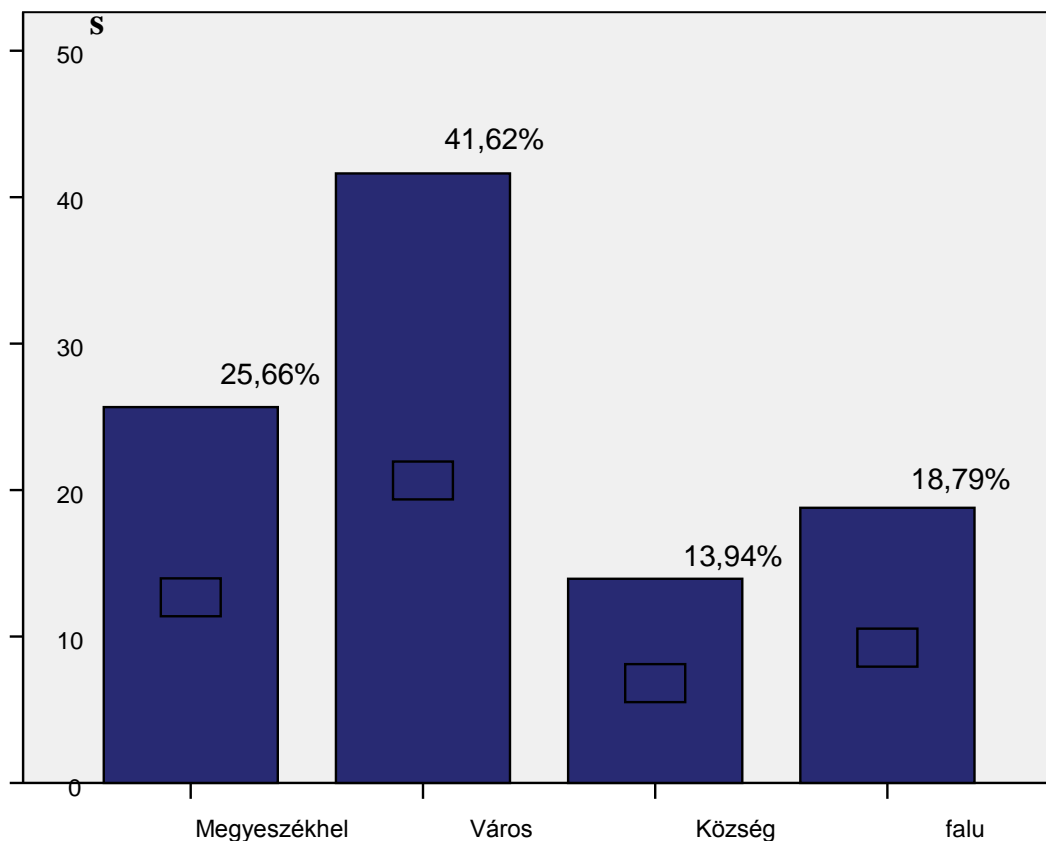
Std. Deviation		15,40496
Minimum		1926,00
Maximum		2001,00

4. sz. táblázat: A mintában szereplő válaszadók életkorának összesítése

Látható, hogy legfiatalabb válaszadónk 2001-ben született, míg a legidősebb 1926-ban, vagyis 87 éves. Válaszadónk átlagban 40 évesek, a számtani közepe a mintánknak 1972-ben született, míg a leggyakrabban előforduló születési év a mintában az 1990-es év.

Az életvitelszerű lakhely esetében négy csoportba sorolhatták magukat a válaszadók. A fővárost szándékosan kihagytuk a lehetőségek közül, mivel az Észak-magyarországi régióból gyűjtöttünk adatokat.

Életvitelszerű lakóhely

3. ábra: A válaszadók lakóhely szerinti eloszlása a mintában

Mintánkban 127 fő (25,7 százalék) jelölt meg megyeszékhelyet lakóhelyként, városban 206 fő (41,6 százalék) él, községet jelölt meg 69 fő (13,9 százalék), míg falut 93 fő (18,8 százalék).

Az eloszlásból látható, hogy a korpuszunkban a legtöbben városiak ezt követik a megyeszékhelyen lakók, majd a faluban és a községben élők.

Az elemzés során ennek a változónak a válaszkategóriáit összevontuk „Városi” és „Nem városi” értékekre – ez gyakran jobb összefüggéseket eredményezett. Ezt a későbbiekben jelezzük.

Az iskolai végzettségre vonatkozóan tizenegy attribútumot jelöltünk meg a kérdőívben. Az alábbi táblázatban látható, hogy a kérdőívben szereplő válaszlehetőségeket milyen számban és arányban jelölték a válaszadók. Mivel egyes válaszlehetőségek esetében alacsony elemszám volt jellemző (pl. 8 általános alatti = 6 fő; 10 évfolyam + szakma =7 fő), az elemzésben ezeket az adatokat csoportosítottuk.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	8 általános alatti	6	1,2	1,2	1,2
	8 általános iskolai végzettség	28	5,6	5,7	6,9
	10 évfolyam + szakma	7	1,4	1,4	8,3
	Szakiskola/szaktanácsképző	86	17,2	17,4	25,7
	Érettségi	98	19,6	19,8	45,5
	Érettségi + szakma	102	20,4	20,6	66,2
	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	37	7,4	7,5	73,7
	Főiskola (BA, BsC)	84	16,8	17,0	90,7
	Egyetem (MA, MsC)	37	7,4	7,5	98,2
	Doktori (PhD, DLA)	8	1,6	1,6	99,8
	Egyéb	1	,2	,2	100,0
	Total	494	98,8	100,0	
Missing	System	6	1,2		
Total		500	100,0		

13. táblázat: A mintában szereplő válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége

A táblázatból láthatjuk, hogy a legtöbben az érettségi és szakma válaszlehetőséget jelölték (N=102), hasonló arányban az érettségizettek szerepelnek (N=98), a legkevésbé a 8 általános alatti (N=6), a 10 évfolyam és szakma (N=7), valamint a doktori (N=8).

Az iskolai végzettséget az elemzések során összevontuk két csoportba. Az „átlagosnak” tekinthető iskolai végzettség alapján „Nem diplomások” és „Diplomások” kategóriákat alkalmaztunk.

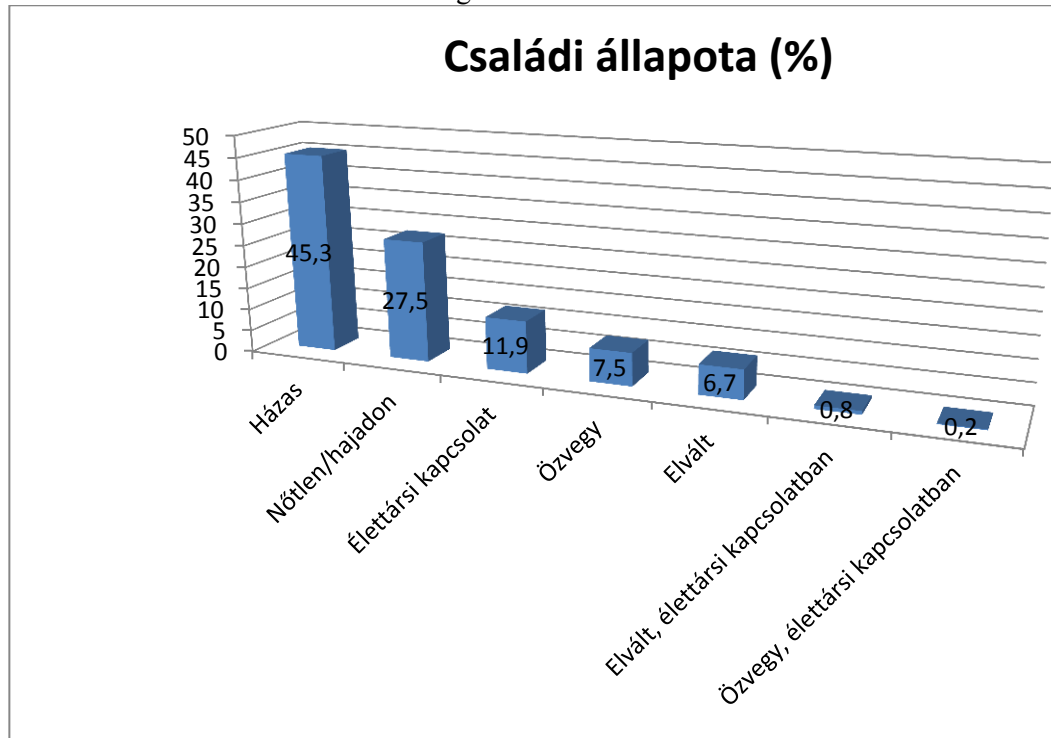
A gazdasági aktivitást kilenc attribútummal vizsgáltuk. A lenti táblázat a gazdasági aktivitás szerinti gyakoriságot és eloszlást mutatja.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Alkalmazott	227	45,4	52,5	52,5
	Vállalkozó	24	4,8	5,6	58,1
	Alkalmi munkás	9	1,8	2,1	60,2
	Nyugdíj mellett dolgozik	3	,6	,7	60,9
	Gyesen, vagy gyeden van	16	3,2	3,7	64,6
	Munkanélküli	11	2,2	2,5	67,1
	Nyugdíjas	46	9,2	10,6	77,8
	Eltartott	1	,2	,2	78,0
	Tanuló/hallgató	95	19,0	22,0	100,0
	Total	432	86,4	100,0	
Missing	System	68	13,6		
Total		500	100,0		

14. táblázat: A minta gazdasági aktivitás szerinti eloszlása

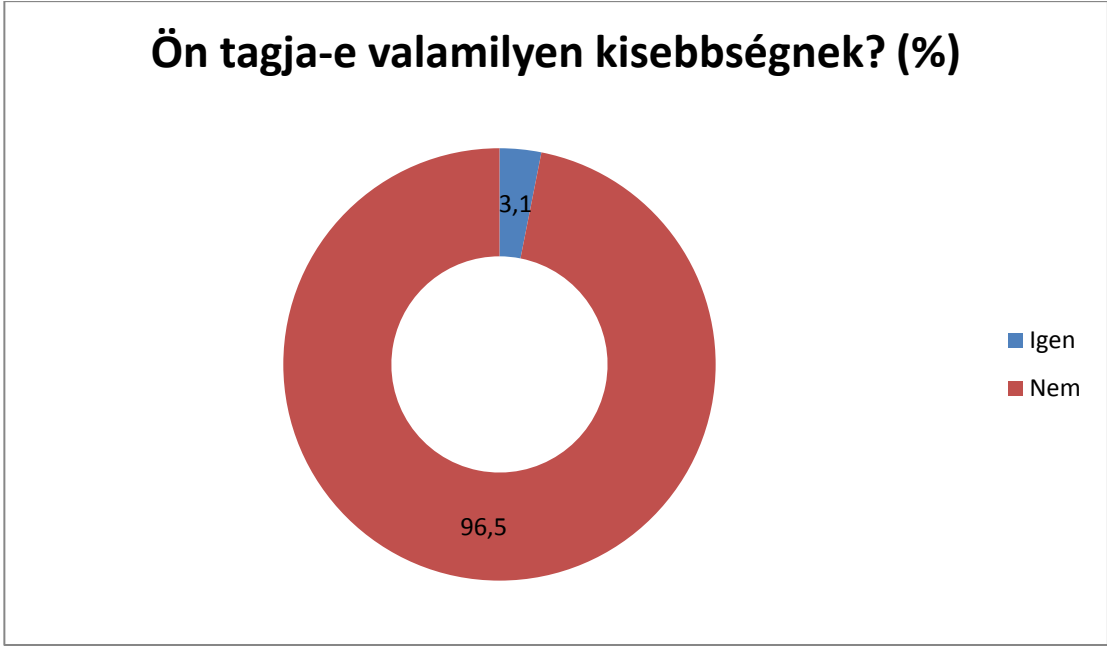
Ennél a kérdésnél a hiányzó adatok aránya számottevő (13,6 százalék). A válaszolók közötti eloszlás esetében megfigyelhető, hogy a minta több mint fele (52,5 százaléka) alkalmazott, ezt követi 22 százalékkal a tanulók/hallgatók csoportja, majd 10,6 százalékkal a nyugdíjasok. A további attribútumoknál megfigyelhető alacsony elemszám szükségessé tette az „aktív”, „inaktív” és a „tanuló” kategóriák megalkotását.

A családi állapotra vonatkozó kérdésnél meglehetősen jó válaszadói hajlandósággal találkoztunk. Mindössze 5 fő válasza volt hiányos. A leggyakoribb a házasságban élő, ez a mintának majd a felét jelenti, 224Fő (45,3%). Majd a Hajadon/nőtlen kategória következik 136Fő (27,5%). Ezek az adatok az életkorra vonatkozó eredményekkel összevetve nem meglepők. Az özvegy és elvált kategóriák esetén külön válaszlehetőségként megjelöltük az élettársi kapcsolatot. Így élettársi kapcsolatban a minta 13%-a él. Az élettársi kapcsolatnál érdemes megjegyezni, hogy két külön kategóriára oszthatók az ilyen jellegű együttélést választók. A házasság előtti „próbaházasság” jellegű együttélés, és a házasság utáni együttélés. (Pongrácz - Spéder, 2003) A kérdőív kategóriái lehetőséget nyújtanak ennek a két elterjedt formának a különválasztására. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

4. ábra: A családi állapot

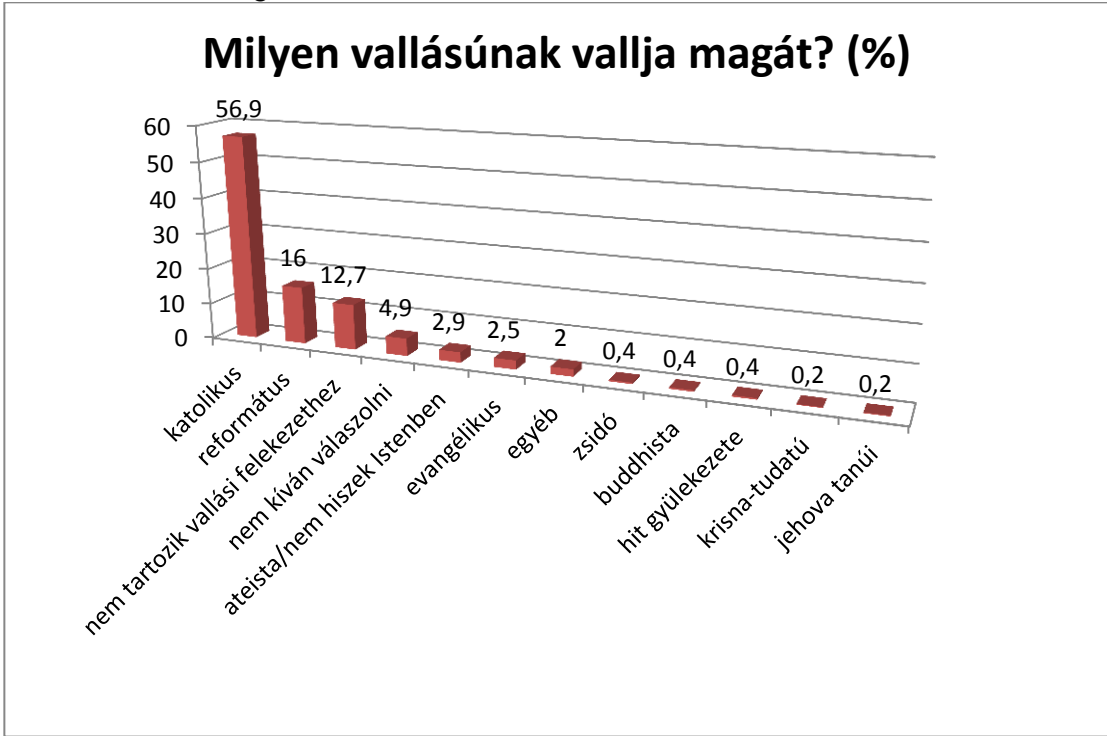
A kisebbséghez való tartozást először dichotóm változóval mértük. A következő kérdésnél tértünk ki részletesebben a különböző Magyarországon előforduló kisebbségekre. Természetesen az „egyéb” kategóriát is nyitva hagytuk. Elenyésző, mindössze 15Fő (3%) jelölt meg valamilyen kisebbséget. Ez elmarad az országos átlagtól, a 2011-es népszámlálási adatok alapján 6% körül tehető a különböző kisebbségek aránya (KSH 2011). Meg kell jegyeznünk, annak ellenére, hogy nem törekedtünk reprezentativitásra ezek az eredmények nem mondhatók rossznak. Területileg eltérő a kisebbségek aránya, így az országon belül 2%-7%-ig terjed – ezt figyelembe véve nem mutatkozik nagy eltérés. 5 esetben itt hiányos volt a kérdőív. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

5. ábra A kisebbséghez tartozás aránya

A Magyarországon honos kisebbségek közül a cigány (roma) (11Fő) és német (3Fő) fordult elő (1 Fő egyéb kategóriát választott). (Lsd 3. számú melléklet)

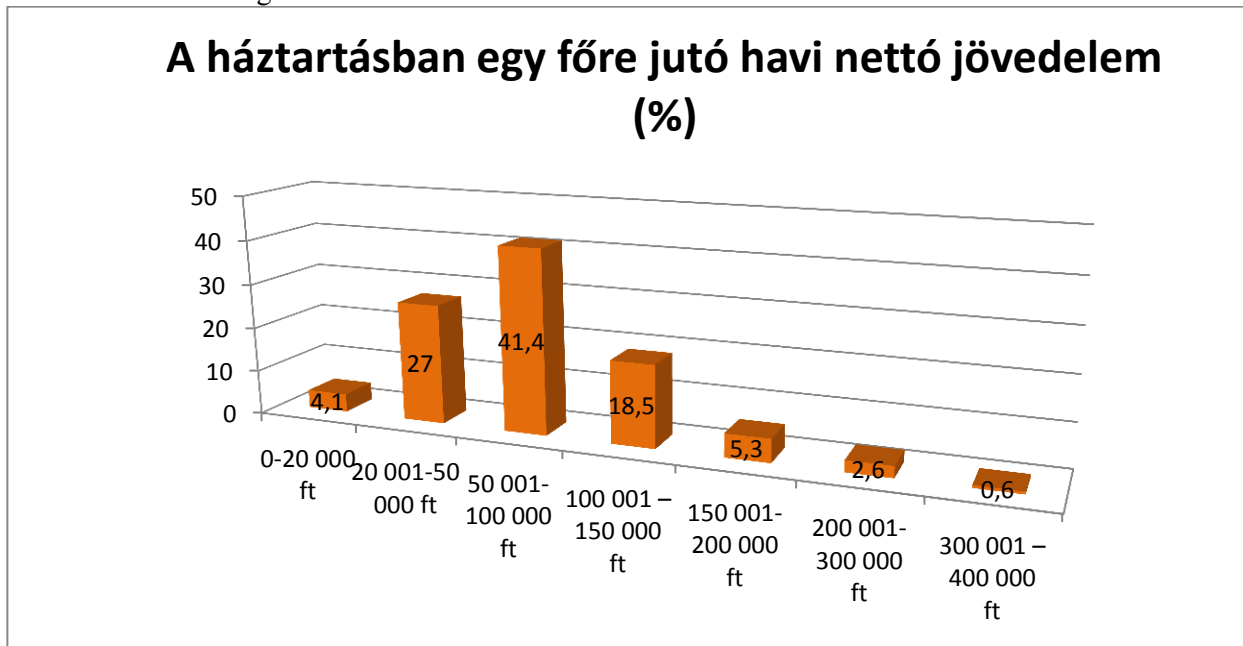
Vallás szempontjából a leggyakoribb a katolikus, 278Fő, ez több mint a minta fele. Aztán a református (78Fő)és evangélikus (12Fő) vallásúak a leggyakoribbak – arányuk lényegesen elmarad a katolikusoktól. 24Fő (5%) nem kívánt válaszolni erre a kérdésre. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

6. ábra Vallás szerinti megoszlás

A jövedelemre vonatkozó kérdés vizsgálatakor megállapítható, hogy a leggyakoribb kategória az 50 és 100ezer Ft közötti – A minta 41%-a, 204Fő. Ez megfelel az országos átlagnak (KSH, 2011) A válaszok megoszlása is kiegyensúlyozottnak tekinthető, azaz az átlagos kategória körül gyakoriak a jövedelmi értékek (20-50e Ft-ig 27%, 100 és 150eFt között pedig 18,5%)

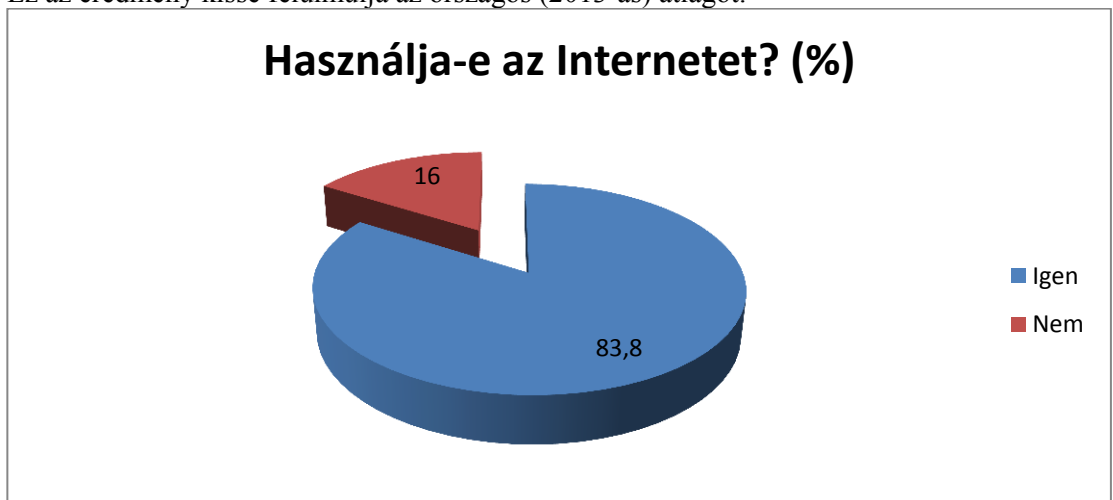
A 300e Ft fölötti kategória elenyésző, az 1%-os sem éri el, mindössze 3Fő. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

7. ábra A jövedelemre vonatkozó kérdés megoszlása

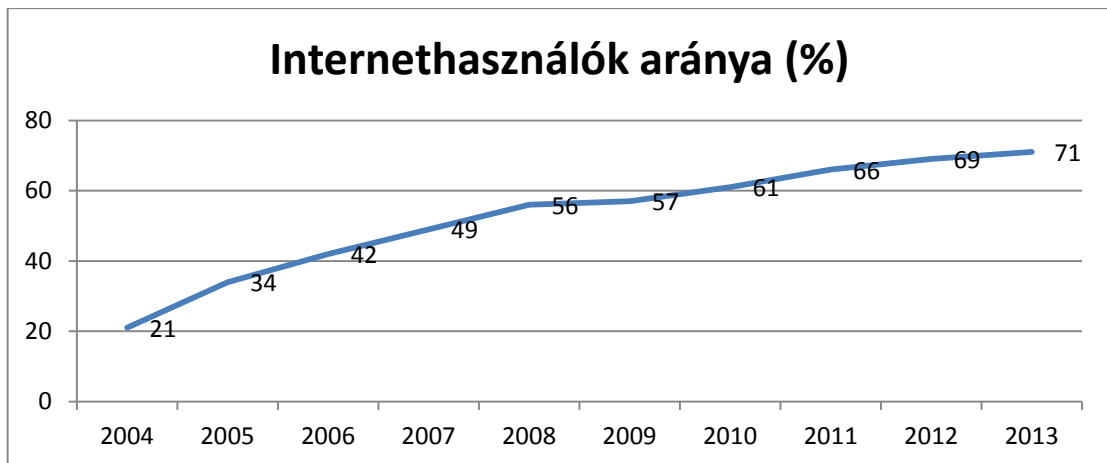
A válaszadók 16%-a nem él az Internet által nyújtott lehetőségekkel. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Ez az eredmény kissé felülmúlja az országos (2013-as) átlagot.¹²⁹

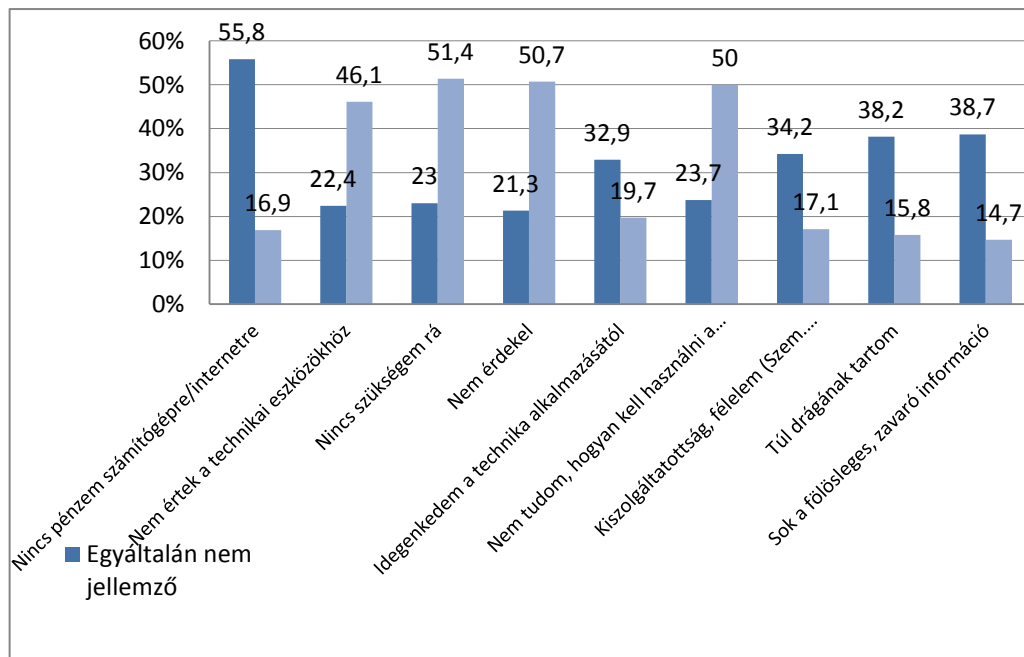
8. ábra Az Internethasználat gyakorisága

¹²⁹ focus.hu/tovabb-nott-az-internethasznalok-szama-magyarorszagon-2014.07.17.

9. ábra Az Internethasználók arányának változása

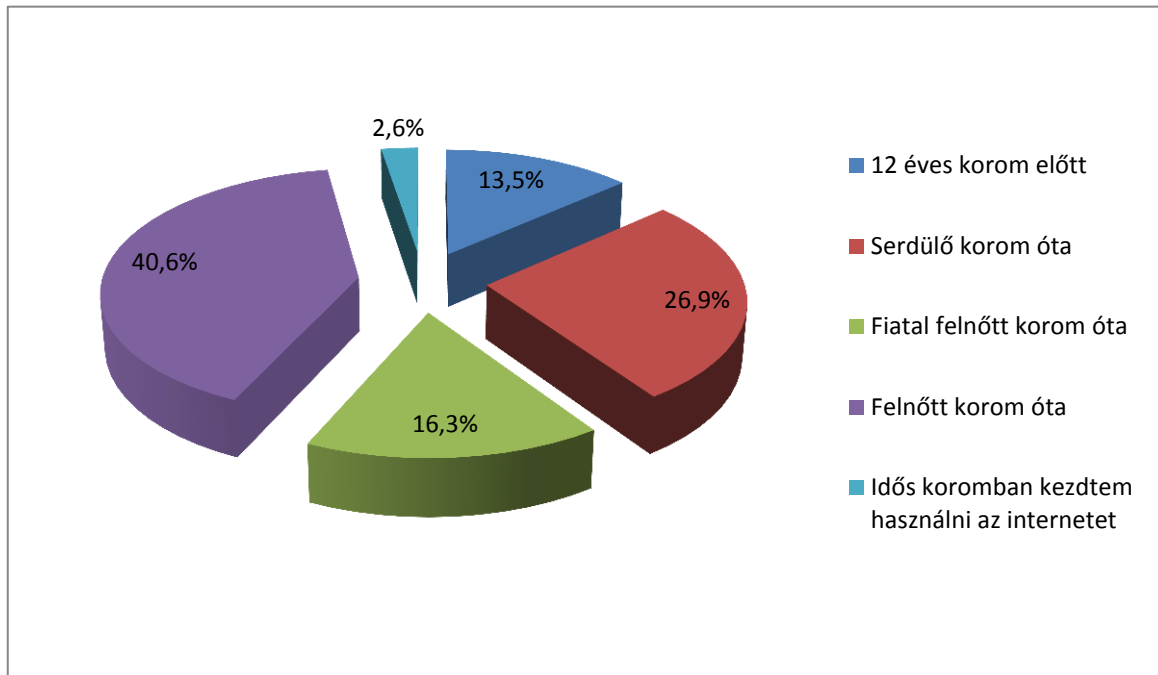
Kérdőívünkben kíváncsiak voltunk arra, hogy azok, akik nem használnak internetet, mely okok miatt tesznek így. A válaszadók ötfokozatú skálán értékelték, mennyire jellemző rájuk az adott kérdés. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

10. ábra: Miért nem használják az internetet?

A mögöttes okokat gazdasági, technikai tudás, érzelmi viszonyulás dimenzióival fedtük le, és itemenként azok a válaszadók jelölték meg elkerülésük okait ezeknél a kérdéseknél, akik internetet nem használnak, vagyis a válaszok alapján 76 fő. Legkevésbé a sok fölösleges és zavaró információ tartja vissza a megkérdezetteket az internet használatától (14,7 százalék), melyet az anyagiakra vonatkozó okok követnek. Túl drágának tartja az internetet a válaszadók 15,8 százaléka, és nincs pénze számítógépre vagy internetre 16,9 százaléknak. Arányaiiban valamivel több embert zavar a kiszolgáltatottság személyes adatainkat illetően és hasonló megoszlást olvashatunk le a technikától való idegenkedés kérdésében is (19,7 százalék). Négy olyan okot soroltunk fel, ahol a vizsgálati korpuszba került személyek körülbelül fele nagyon jellemzőnek tartja azokat saját elkerülésére vonatkozólag. A válaszadók 46,1-ára nagyon jellemző, hogy nem ért a technikai eszközökhöz, 50,1 százaléka nem tudja hogyan kell használni az internetet, és 50,7 százalékukra jellemző, hogy nem érdekli őket az internet világa. Nagyon jellemző válasz-

kategóriában legtöbben azt jelölték, azért nem használnak internetet, mert nincs szükségük rá (51,4 százalék). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

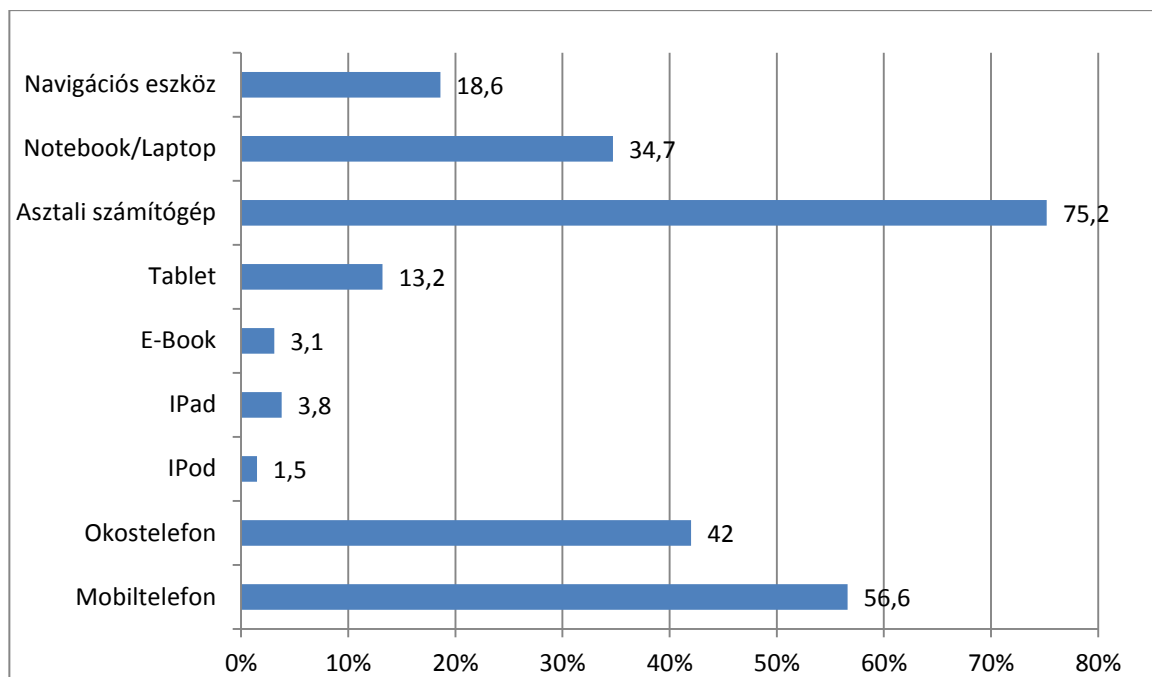

11. ábra: Válaszadók életkor szerinti százalékos megoszlása internet-használat

Fontos kérdés, hogy a felhasználók, mely életszakaszukban kezdték használni az internetet. Meghatározó, milyen technológiai milliőben és milyen szinten nyílt lehetőségünk elsajátítani a világháló használatát.

Az y vagy z generáció tagjai beleszületnek abba a világba, ahol természetes, ha keresnek valamit, szórakozni, beszélgetni, tanulni szeretnének, használják az internetet, a korábbi generációk ettől teljesen eltérő szocializációs úton sajátítják el a világháló használatát. A mintánkba került válaszadók 40,6 százaléka – vagyis 169 fő – felnőttként kezdte használni az internetet, melyet arányaiban a serdülők követnek (26,9 százalék, N=112). Fiatal felnőttként találkozott az internettel 68 fő, a megkérdezettek 16,3 százaléka és gyerekként 56 fő, a válaszadók majdnem 15 százaléka használta a világhálót. Alulreprezentáltak azok, akik időskorukban mélyültek el az internet nyújtotta lehetőségekben, a minta mindössze 2,6 százalékára, 11 főre jellemző ez. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

12. ábra: Milyen infokommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül?

Az infokommunikációs eszközökhöz való hozzáférés és használat között az utóbbi évek kutatásai fontos különbséget tesznek. Az eszközök és funkcionáliságaik sokféleségének növekedésével egyre fontosabb az eszköz birtoklásától a különböző felhasználási minőségek közötti eltérésekig a különbségtétel (Angelusz-Fábián 2006).

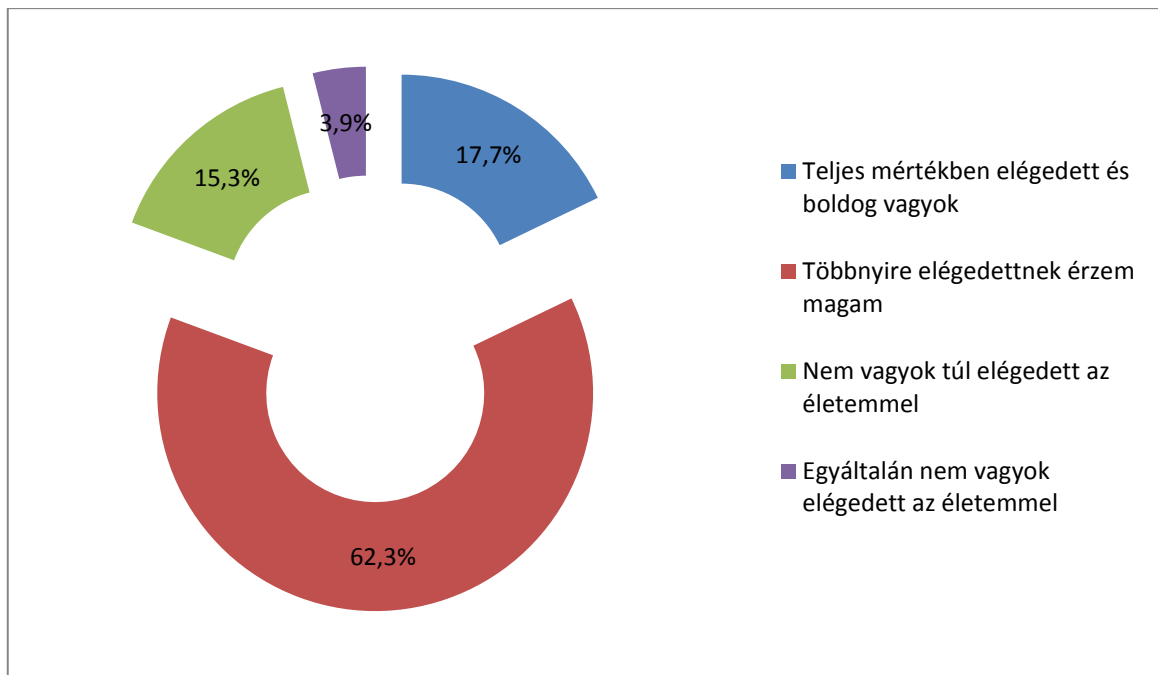
2003-ban a vizsgált népesség mindössze 31,5 százaléka rendelkezett otthonában számítógéppel (Angelusz-Fábián 2006). Tíz évvel később, a KSH 2013-as adatfelvétele alapján asztali számítógéppel már a háztartások majdnem 60 százaléka rendelkezik. Érdekesen alakul ehhez képest a számítógépet ténylegesen használók aránya, mely ugyanebben az évben 73,2 százalék volt (KSH 2013).

AZ ÁLTALUNK MEGKÉRDEZETTEK KÖZÜL 360 FŐ HASZNÁL ASZTALI SZÁMÍTÓGÉPET. A MEGKÉRDEZETTEK 75,2 SZÁZALÉKA JELÖLTE MEG EZT A TECHNIKAI ESZKÖZÖK FELSOROLÁSÁBÓL, HASONLÓ SZÁZALÉKOS MEGOSZLÁSBAN, MINT A 2013-AS KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ÁLTAL VÉGZETT ADATFELVÉTEL IDEJÉN.

Telekommunikációs eszközök közül okostelefont 201 fő, a megkérdezettek 42 százaléka, míg mobiltelefont 271 válaszadó, 56,6 százalék használ.

Notebookot vagy laptopot a megkérdezettek több mint harmada használ. Az egyre elterjedtebb navigációs eszközök (GPS,) a válaszadók 18,6 százaléka számára használatos infokommunikációs eszköz. Tabletet ennél kevesebben használnak, 63 fő, vagyis a minta 13,2 százaléka jelölte meg eszközlistán.

1,5 illetve 3,8 százalék között van azoknak az aránya, akik IPod-ot, E-Bookot vagy IPad-et használnak. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

13. ábra: Élettel való elégedettség

Kíváncsiak voltunk arra, mennyire elégedettek életükkel válaszadóink. Kutatásunkban 306 fő, a megkérdezettek 62,3 százaléka jelölte, hogy többnyire elégedettnek érzi magát. Ezt követi a teljes mértékben elégedett és boldog válaszadók 17,7 százaléka. Nem túl elégedett az életével 15,3 százalék és 3,9 százalék egyáltalán nem elégedett életével.

Szorosan kapcsolódik saját életükkel való elégedettséghez, hogy mennyire tartják jónak, biztonságosnak a világot, melyben élünk a válaszadók. Érdekes, hogy az előző itemnél látott elégedettséghez képest, a legtöbben (195 fő), 39,6 százalék nem látja kiszámíthatónak a világot, bizonytalan a jövőjében és céljai megvalósulásában. Ezt követi azoknak a csoportja (31,7 százalék), akik jól eligazodnak a világban, ismerik a módját céljaik elérésének és nem tartanak attól, ami történhet velük. A megkérdezettek 20,5 százaléka számára (101 főnek) a világ, melyben él nem kiszámítható és nem biztonságos. A válaszlehetőségek két szélsőértéke, mely szerint a teljes mértékben jó, kiszámítható és biztonságos a világ 13 főnek, illetve teljesen rossz és bizonytalan érzéssel magát a megkérdezettek 3,9 százaléka, vagyis 19 fő. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

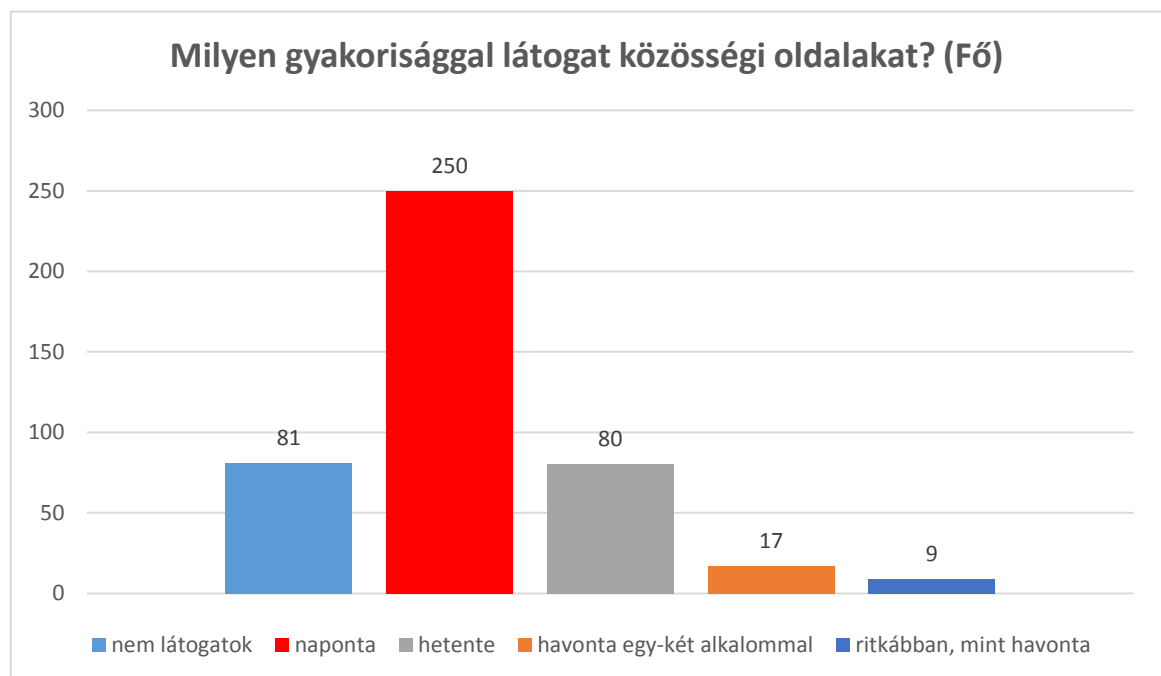
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	A világot, amelyben élek teljes mértékben jónak és kiszámíthatónak, biztonságosnak érzem.	13	2,6	2,6	2,6
	A világban, amelyben élek jól eligazodom, ismerem a módját, hogy elérjem a céljaimat, nem tartok attól, ami történhet ve	156	31,2	31,7	34,3
	A világ, amelyben élek nem kiszámítható, bizonytalan vagyok a jövőben, és a céljaim megvalósulásában.	195	39,0	39,6	74,0
	A világban, amelyben élek nincs kiszámíthatóság és biztonság.	101	20,2	20,5	94,5
	Teljesen rossznak látom a világot amelyben élek, és bizonytalannak érzem magam benne.	19	3,8	3,9	98,4
	Egyéb	8	1,6	1,6	100,0
	Total	492	98,4	100,0	
Missing	System	8	1,6		
Total		500	100,0		

7. Amilyennek a világot látják

Az alábbiakban bemutatjuk azokat az eredményeket, melyek az IKT eszközök által létrejövő közösségek sajátosságait tükrözik.

A közösségi oldalak használata az elmúlt években ugrásszerűen megnövekedett. Trendi lett közösségi oldalon létezni s ott posztolni olyan információkat, melyek a barátoknak, ismerősöknek szólnak. A közösségi oldalak új kapcsolatokhoz segítik az egyéneket, segítik a kapcsolatok ápolását s az információk hipergyorsaságú megosztását, terjedését. A lenti grafikonból láthatjuk, hogy a válaszadók közel húsz százaléka nem használja a közösséghez tartozás, s az abból eredő információkhoz történő hozzájutás ezen lehetőségét, tehát nem látogat közösségi oldalakat. Azonban az is látszik, hogy kiemelkedik azoknak az aránya, akik naponta látogatják a közösségi oldalakat. A válaszadók fele napi rendszerességgel lép fel közösségi oldalakra, így kapcsolódik egy közösséghez.

A már említett „nem látogatók” mellett, elmondhatjuk, hogy a naponta közösségi oldalak látogatói mellett, a heti rendszerességgel közösségi oldalakat látogatók aránya is kiemelkedik – bár közel sem annyira mint a naponta látogatók aránya – s ezekhez képest elenyésző arányban, de jelen van a havi, vagy ritkábban mint havi rendszerességgel közösségi oldalakat használók aránya. Ebből is látszik, hogy a vizsgált populáció jelentős részénél jellemző a közösségi oldalak használata, s az is, hogy eltérést mutat az, hogy ezt milyen rendszerességgel teszik. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

14. ábra Közösségi oldal látogatásának gyakorisága

A közösségi oldalak látogatásának rendszeressége mellett, az is nagyon fontos információ, hogy közben mennyi időt töltenek a vizsgált személyek a közösségi oldalakon. Lent erről láthatunk grafikont. A próbalekérdezés ellenére egy válaszlehetőség kimaradt a kérdőívből. A válaszadók közül néhányan jelezték (5 fő), hogy 2 óránál kevesebbet töltenek közösségi oldalakon, így őket besoroltuk az első válaszlehetőség válaszadói közé, s mivel nem jelentős az arányuk így nem volt torzító hatású az eredmények tekintetében. A válaszadók közel kétharmada napi 2-3 órát tölt közösségi oldalakon s ha arra gondolunk, hogy a társas kapcsolatok szervezésének ezen formája online térben történik mindenképpen elgondolkodtató. A szociális kurkászolás online módjára tehát az IKT eszközök új lehetőséget biztosítanak. A napi 2-3 órás válaszlehetőség mellett, elenyésző arányban jelennek meg az egyéb válaszlehetőségek, melyek az „egész nap online vagyok” válaszlehetőségig terjednek, azaz elenyésző arányban a teljes online élet alternatívája is megjelenik a közösségi oldalak használata során. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

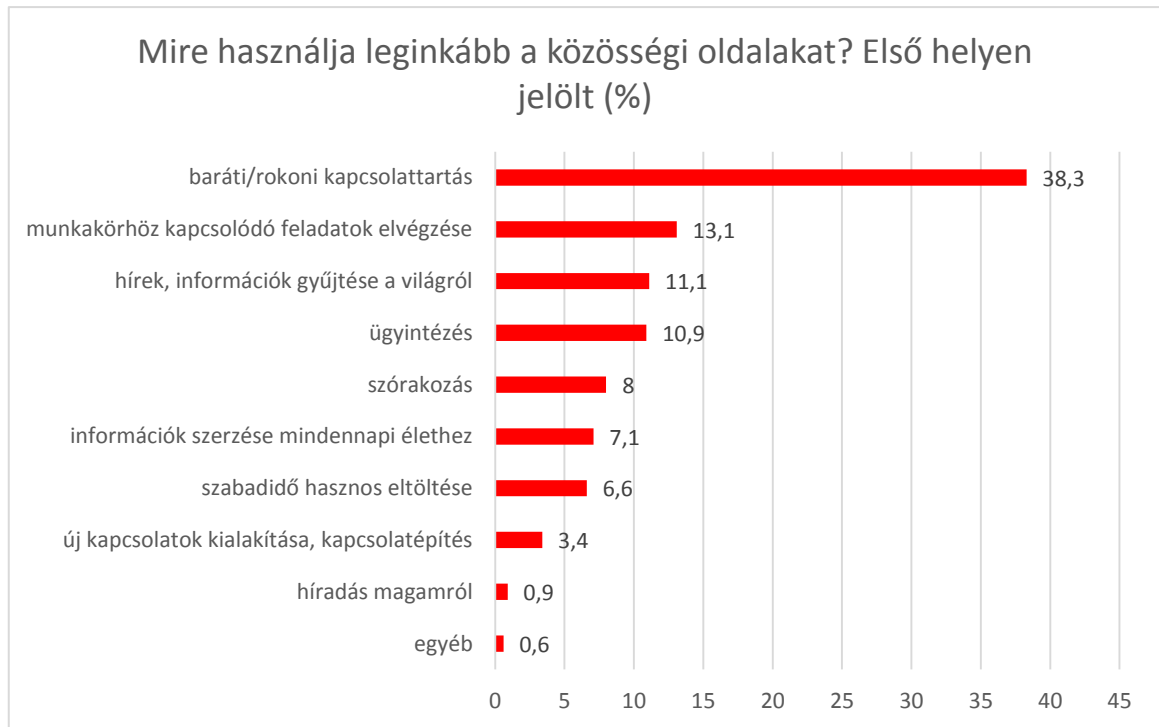
15. ábra Naponta a közösségi oldalakon töltött idő

A közösségi oldalak látogatásának intenzitása mellett, valamint az ott eltöltött idő dimenziója mellett, az is nagyon fontos információ számunkra, hogy mire használják a válaszadók az adott időfelhasználás során a közösségi oldalakat. Az alábbi ábra erről szolgáltat információkat.

A válaszadás i hajlandóság alacsonyabbnak bizonyult ennél a kérdésnél, bár itt már csak azok a válaszadók töltötték a kérdőívet, akik közösségi oldalakat látogattak, használtak. A megadott válaszlehetőségekre adott válaszokat százalékos arányok segítségével tüntettük fel.

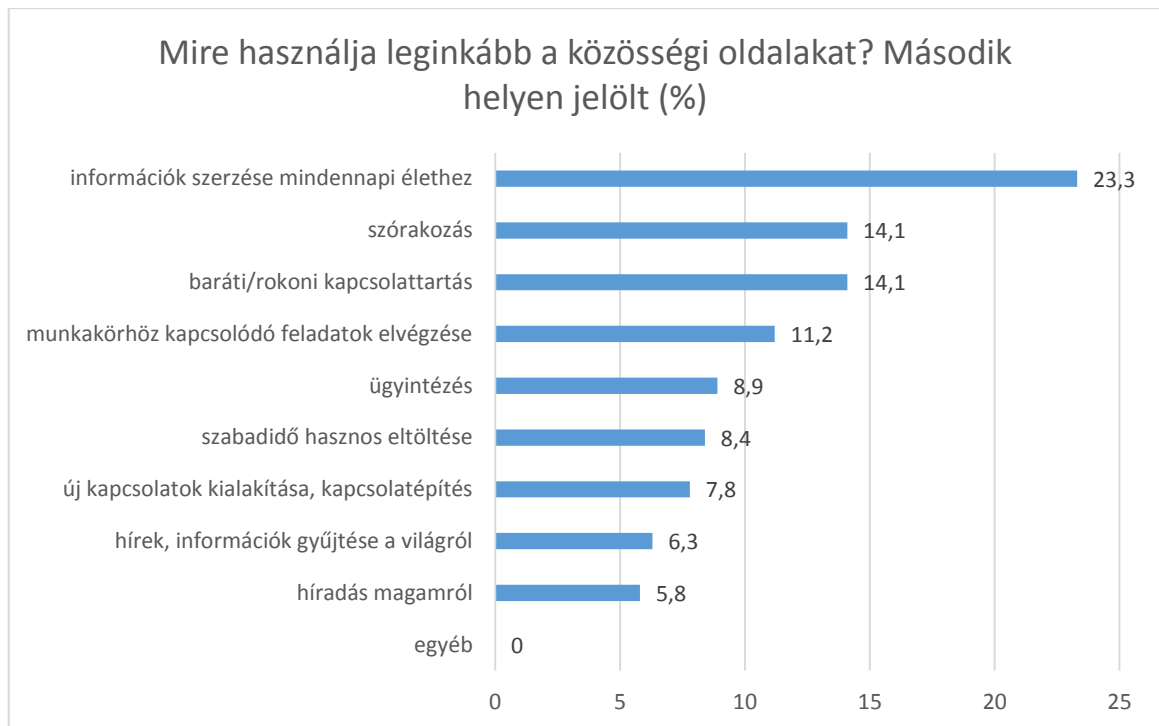
Láthatjuk, hogy a válaszadók 38,3 százaléka jelölte első helyen a baráti, rokoni kapcsolat-tartást, mint okot arra, hogy a közösségi oldalakat használja. Ez alkalmas arra, hogy régen látott ismerőst is bekapcsoljon az egyén kapcsolati hálójába. A baráti, rokoni kapcsolatok ápolásával, az elméleti áttekintésben már említett erős kapcsolatok ápolása és működtetése történik, mely erősíti az egyén körül azt a „kis világot” mely a kapcsolati hálóján keresztül létrejön. Ugyan akkor arra is érdemes figyelni, amit Ganovetter a gyenge kapcsolatok erejével kapcsolatban kifejtett. A társadalmi egyenlőtlenségek kiküszöbölésében viszont, ezek a gyenge kapcsolatok, és az általuk becsatornázott személyek információi, több esélyt biztosítanak. Tehát a válaszadók legnagyobb része elsődlegesen az erős kapcsolatok fenntartása érdekében használja a közösségi oldalakat. Az első helyen említett indokok között 13,1 százalékban a munkakörhöz kapcsolódó feladatok válaszlehetőség jelenik meg. Ebből is látszik az a tendencia, mely mutatja, hogy egyre több munkakör munkatevékenységében benne van a közösségi oldalak használata, azaz mindennapossá válik az, hogy közösségi oldalakon legyen jelen az egyén. Kiemelkedik továbbá az első helyen említett indokok közül a hírek, információk gyűjtése a világról indok (11,1%) valamint az ügyintézés (10,9%). A közösségi oldalak nem feltétlenül ismeretterjesztő céllal szerveződnek, azonban a válaszok alapján láthatjuk, hogy mégis fontos információs bázisként szolgálnak. Az ügyintézés válaszlehetőség százalékos aránya is a körülöttünk lévő változó világról szól. Látszik, hogy a közösségi oldalak más funkciót is betöltenek az egyén életében azon túl, hogy közösséghez kapcsolódhat, hiszen az IKT eszközök lehetővé tették a munka világának online úton történő megélését s azt, hogy a klasszikus munkahelyen kívül, más elektronikus terekben is végezhesse az ember azokat a tevékenységeket, melyek a munkájához kapcsolódnak. A munka mellett a mindennapi élet intézésében is segítséget nyújt a közösségi oldal, azaz áttevődik az online térbe az embert érintő ügyek intézésének egy része. Vajon ehhez a típusú munkavégzéshez, ügyintézéshez bármely réteghelyzethez kapcsolódó egyén azonos kompetenciával rendelkezik? Mi lesz azokkal, akik az elektronikus kutyuk világában kevésbé képesek eligazodni?

Az első helyen említett indokok százalékos arányai közül meglepő az új kapcsolatok kialakításának indokához kapcsolódó adat. (3,4%) A közösségi oldalak sajátosságai között ott van a kapcsolattartás valamint az új kapcsolatok kialakításának lehetősége. Elenyésző a vizsgált populáció azon aránya, akik ezt a lehetőséget preferálják a közösségi oldalak látogatása során. Láthatjuk, hogy ezek a válaszok mögött rejlő tevékenységek, akciók lehetőséget teremtenének a gyenge kapcsolatok fejlesztésére, melyekről már volt szó, hogy mennyire fontosak a kapcsolati háló szerveződése szempontjából. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

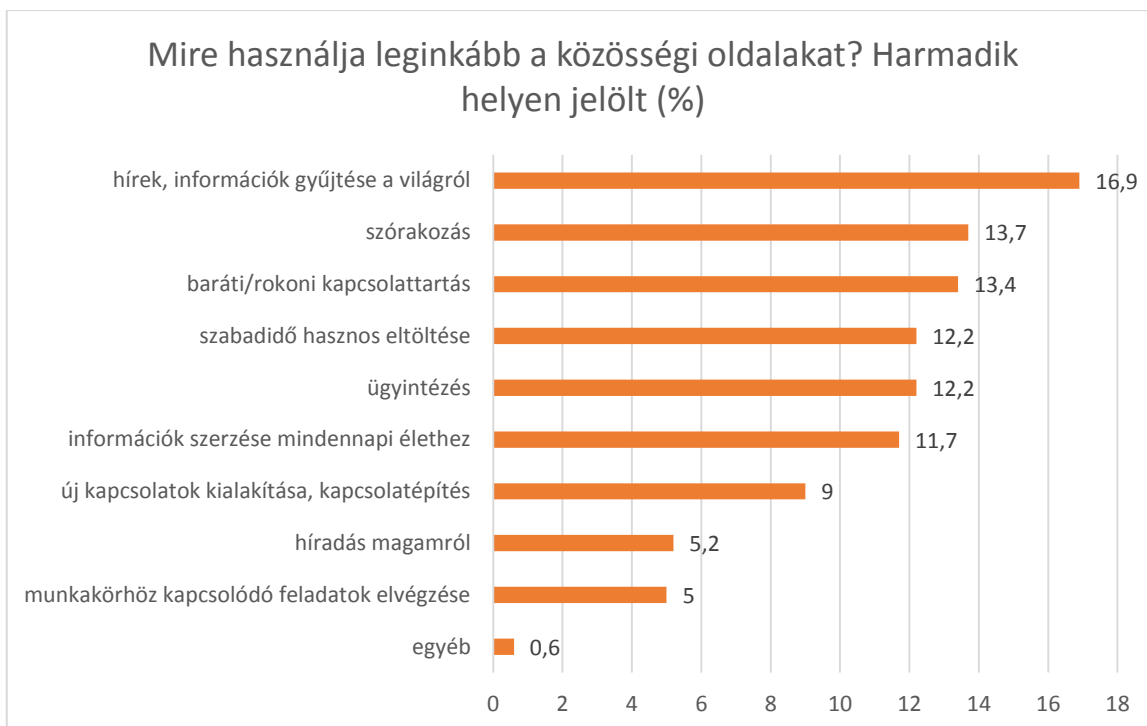
16. ábra Első helyen jelölt - közösségi oldal használat

Mivel a kérdés során rangsorolni kellett az adott válaszokat, így érdekes megnézni azt is, hogy a lehetséges indokok közül a második ranghelyre került válaszok, milyen százalékos eloszlást mutattak. Az információk szerzése a mindennapi élethez választ a válaszadók 23,3%-a említette a második helyen. A második ranghelyre került válaszok közül kiemelkedik még a baráti/rokoni kapcsolattartás indoka, valamint a szórakozás. (14,1%) Úgy tűnik, hogy a szabadidő hasznos eltöltéseként is megjelenik második ranghellyel 8,4%-ban a közösségi oldalak látogatása, azaz közel tíz százaléka a válaszadóknak második helyen jelöli indokként a szabadidő hasznos eltöltéseként a közösségi oldalak használatát. Utolsó a jelölések tekintetében a második helyen rangsorolt indokok közül a híradás magamról válaszlehetőség. Ennek is többféle értelmezését adhatjuk. A közösségi oldalakra elhelyezett információkat az egyének nem úgy ítélik meg, hogy az róluk szólna, illetve azzal az információval magukról adnának valamilyen képet. Ez a válaszlehetőség nagyon gyenge lábakon áll, hiszen ha megnézzük a közösségi oldalakat, láthatjuk, hogy a kapcsolati hálónkban lévő személyek mit reggeliztek aznap, vagy éppen hol buliztak, vagy nyaraltak. A másik lehetséges indok az, hogy a közösségi oldalon kipoztolt információkkal nem az a célja az egyéneknek, hogy hírt adjanak magukról. De akkor miért jelenítenek meg nagyon is személyes információkat? A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

17. ábra Második helyen jelölt - közösségi oldal használat

A rangsorolásban a harmadik helyre került közösségi oldal használati indokok százalékos megoszlását a lenti ábra mutatja. Harmadik helyen említett közösségi oldal használati indok közül a vizsgálati mintából a legtöbben (16,9%) a hírek információk gyűjtése a világról válaszlehetőséget jelölték. Harmadik helyre rangsorolta a válaszadók 13,7 %-a a szórakozást, 13,4%-a pedig a baráti/rokoni kapcsolattartást. A fentiek során feltett kérdésekre valamilyen választ találhatunk ebben a diagramban. A szórakozás mint indok említése harmadik helyen s a hozzá kapcsolódó százalékos arány alapján láthatjuk, hogy a közösségi oldalak látogatása mögött a szórakozás indoka is jelen van. A posztolt információk magunkról, valamint az információk böngészése másokról szórakoztató. A szórakozás új formája jelenik meg, hiszen a közösségi oldalakon megjelenő információknak köszönhetően, betekintheünk mások életébe, s ezáltal szórakoztathatjuk magunkat. Ráadásul ezt még a szabadidő hasznos eltöltéseként is felfoghatjuk, hiszen a harmadik helyen jelölt válaszlehetőségek közül 12,2%-a a válaszadóknak ezt az indokot jelölte meg. Itt is érdekes az új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés válaszlehetőség 9%-os aránya. Egy olyan közösség részese az egyén, mely rengeteg potenciált, lehetőséget rejt magába, de a közösségi oldal által biztosított lehetőséget mint ha nem akarná az egyén kihasználni, vagy a megítélése szerint nem ez a hajtó ereje a közösségi oldal használatának. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

18. ábra Harmadik helyen jelölt - közösségi oldal használat

Egy matematikai művelet segítségével a különböző válaszlehetőségek említési számait sorrendbe tudjuk rendezni, így összességében képet kaphatunk a vizsgált populációról abban a tekintetben, hogy miért használják a közösségi oldalakat. Ezt ábrázoltuk a lenti diagramon. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

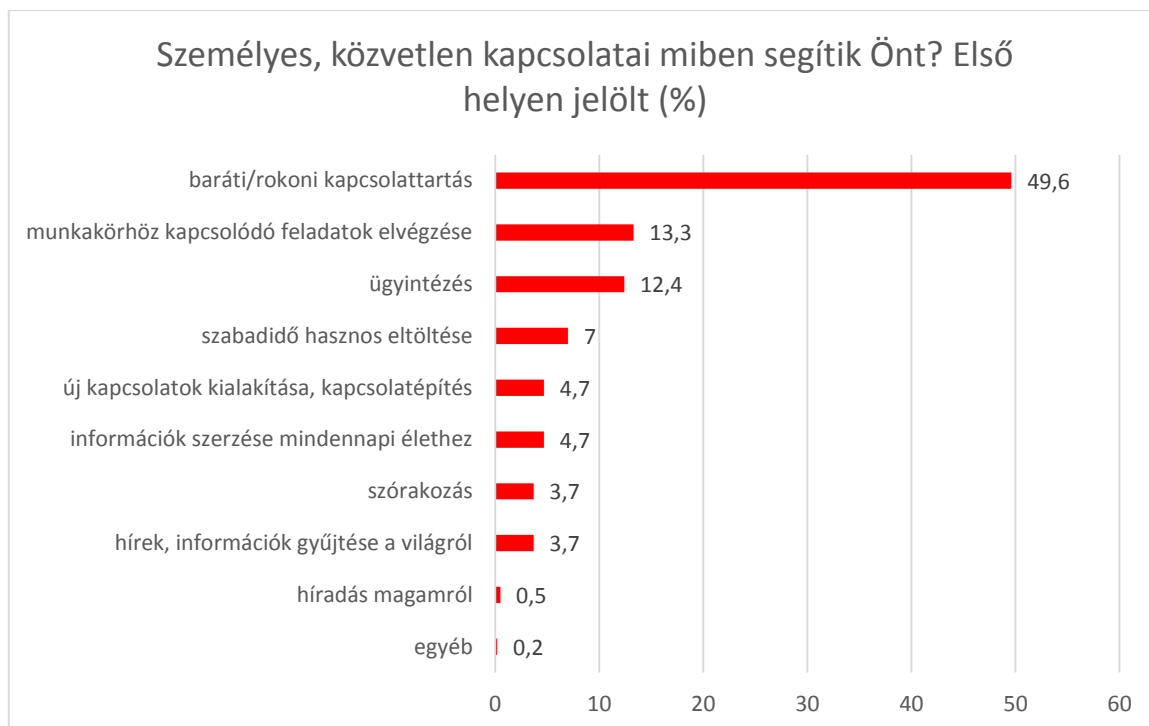
19. ábra A közösségi oldal felhasználása - összesítő

Az összesített táblázatból hasonló tendenciák olvashatók le, mint az első, második és harmadik ranghelyek százalékos arányait tartalmazó diagramokból, melyekről fentebb írtunk. A vizsgált populációt a közösségi oldalak használata mögötti indokok közül jellemzően az erős

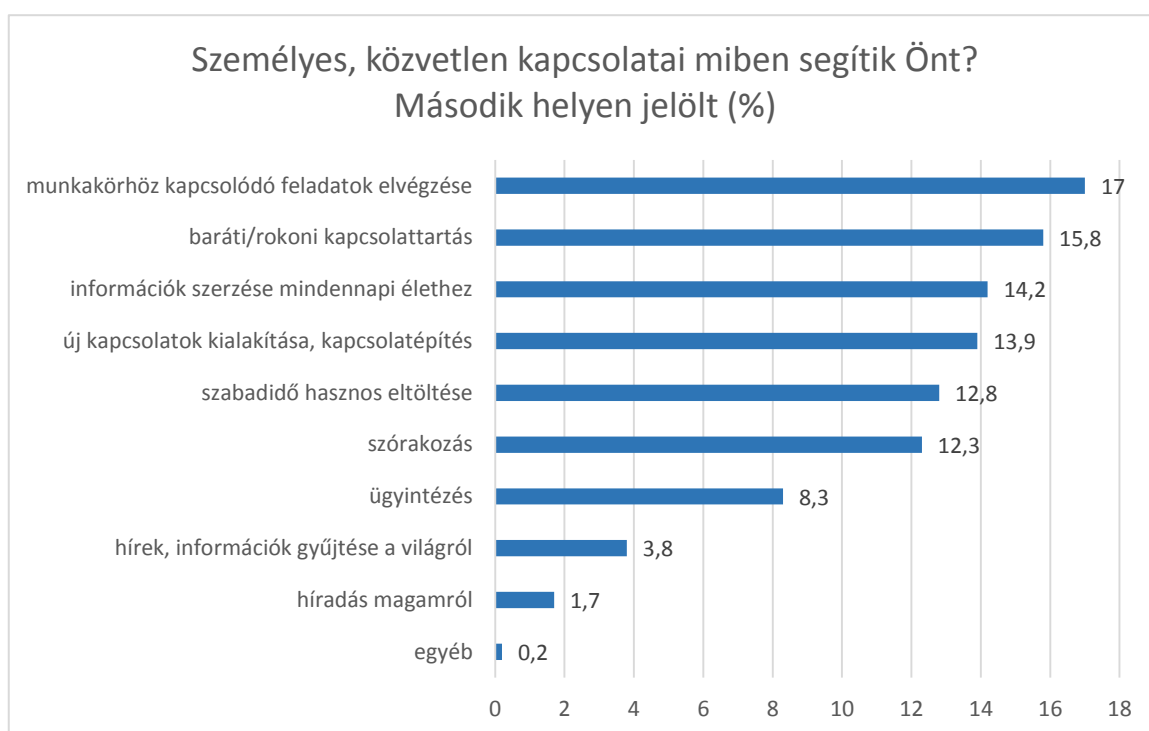

kapcsolatok fenntartását illetve ápolását segítő háttér motívumok jellemzik. Második helyen megjelenik az információk szerzése a mindennapi életről, mely a közösségi oldalak sajátosságait figyelembe véve, inkább az információ szerzés mások életéről takarja. A harmadik helyre kerülő munkakörhöz kapcsolódó ügyintézésből láthatjuk, hogy az IKT eszközök fejlődésével a munkakörök munka tevékenység jellegében is megjelenik a közösségi oldalak használata. Azt is láthatjuk, hogy közösségi oldalakat látogatni, vagy közösségi oldalakon jelen lenni az a szórakozás új alternatívájaként van jelen a vizsgált populáció esetében. Azt is láthatjuk, hogy a közösségi oldalt nem az új kapcsolatok létrehozása céljából látogatják a vizsgált személyek, hiszen ez a válaszlehetőség nagyon a végére került az összesítő táblázatban. A közösségi oldalak ismeretében viszont érdekes azon elgondolkodni, hogy jellemzően nem csak a rokonok és a barátok találhatóak ezeken az elektronikus felületeken s a későbbi IKT eszközökön keresztül vizsgált kapcsolati elemszámok ismeretében is gondolhatjuk, hogy a kapcsolati hálóban nem csak az erős kapcsolatokkal leírható személyek vannak jelen. Így viszont rengeteg új kapcsolati lehetőség is ott van a közösségi oldal által létrejövő közösségi kapcsolati hálóban, de hogy az ebben rejlő lehetőségeket mennyire képes kihasználni az egyén, arról sokkal kevesebbet tudunk. De vajon a közösségi oldalakban rejlő kapcsolatainkat másra, máshogy használjuk, mint az offline világban működtetett kapcsolatainkat? Valóban nagy különbségek lennének offline és online világunk között a kapcsolatok működtetése mögött megbúvó háttér indokok tekintetében? Erre kapunk választ az alábbiakban.

Láthatjuk, hogy a mindennapok során kialakított és működtetett kapcsolataink, melyek valós találkozásokkal, személyes jelenléttel egybekötött beszélgetésekkel jellemezhetőek nagy hasonlóságot mutatnak abból a szempontból az online térben létrejövő kapcsolatainkkal, hogy miben is segítik az embert ezek a kapcsolatok, mire használja ezeket. Kiemelkedik a válaszok közül (49,6%) a rokoni, baráti kapcsolattartás. Mindennapi személyes kapcsolataink során, törekszünk arra, hogy az erős kapcsolatainkat ápoljuk, illetve jellemző offline életünkre is, hogy a személyes találkozásokkal járó kapcsolataink nagy része, a baráti és rokoni szálak ápolásához kötődnek. A válaszadók 13,3%-a első helyen említi a személyes kapcsolatok mögött rejlő motívumok közül a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzését, ami érthető, hiszen elkerülhetetlen az, hogy az egyén a munkahelyén a munkatársaival ne lépjen kapcsolatba, illetve a hatékony munkavégzés érdekében ne dolgozzanak együtt, amihez személyes találkozással járó kapcsolat szükséges. Úgy tűnik, hogy a harmadik helyen legtöbbször első helyen említett ügyintézés is azt támasztja alá, hogy a személyes kapcsolatok a mindennapi élet élehetőségében nagy szerepet játszanak. A közösségi oldalak használata és a személyes kapcsolatok működtetése mögött rejlő motívumok, indokok között nagy különbséget nem találunk. A motívumok sorrendjének különbségei, még ha nem is olyan jelentősek, még is eltérést mutatnak. A személyes kapcsolatoknál a szórakozás mint válasz lehetőség az első helyen említett motívumok sorában a rangsorban az utolsó előtti helyre kerül, míg a fentebb bemutatott grafikonból láthattuk, hogy ez a válaszlehetőség a közösségi oldalak használata esetében a negyedik helyen volt. A hírek, információk gyűjtése a világról választ is kevesebben jelölték legfontosabb indokként a személyes kapcsolattartás esetén, mint tették azt a közösségi oldalak használata esetén. Elmondhatjuk tehát, hogy az első helyen jelölt személyes kapcsolatok működtetése mögött rejlő motívumok rangsorában jelentős hasonlóságokat találunk a közösségi oldalak használata mögött rejlő motívumok rangsorával, de azért az eltérések jelzik a kétféle kapcsolati háló alakításának lehetőségei között meglévő különbségeket. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

20. ábra Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

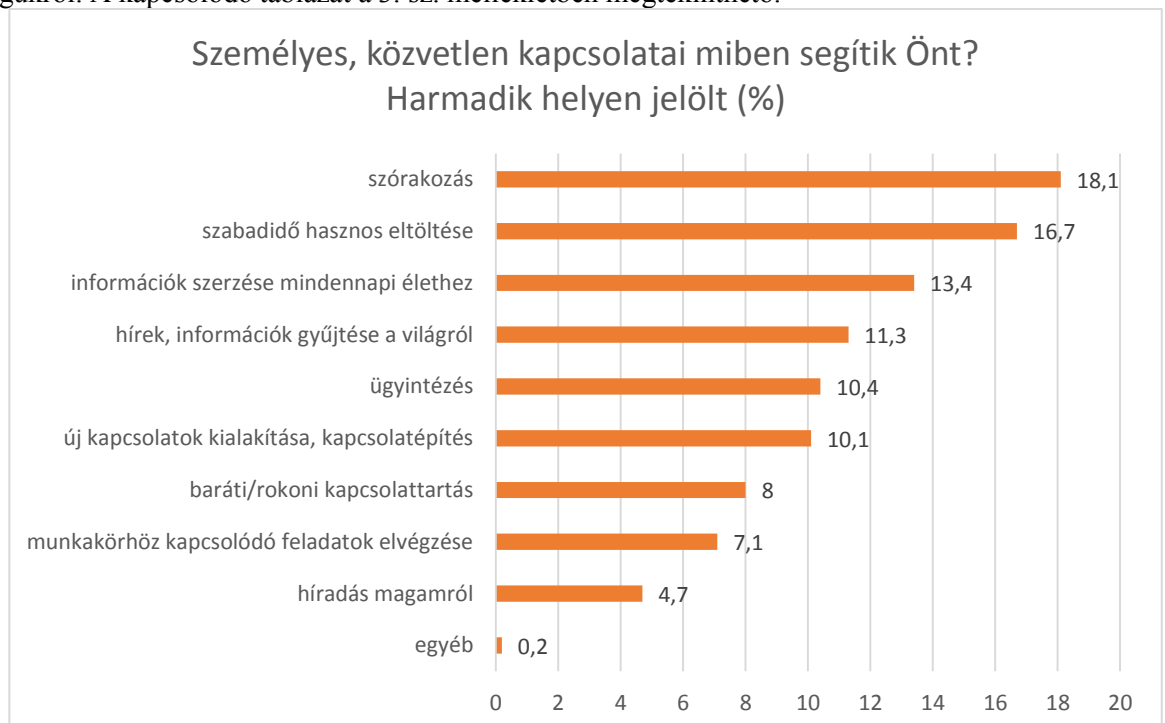

21. ábra Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

A fenti grafikon alapján láthatjuk, hogy a válaszadók mit gondoltak arról, hogy személyes kapcsolataik miben segítik őket leginkább. A válaszok a második ranghelyekre került százalékos megoszlás alapján kerültek feltüntetésre. Amennyiben összehasonlítjuk a százalékos megoszlásokat az előző táblázat (első helyen megjelölt motívumok százalékos megoszlása) adataival, láthatjuk, hogy a második helyre sorolt válaszok százalékos eloszlásai nem mutatnak akkora eltéréseket az első öt válaszlehetőség tekintetében, mint az előző grafikonban. Második ranghelyen jelölte leginkább a válaszadók 17%-a a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzését,

azaz a személyes kapcsolatok második helyen leginkább ebben segítik a válaszadókat. Ezt követi 15,8%-al a baráti, rokoni kapcsolattartás. Tehát azoknak a válaszadóknak, akiknek nem a baráti, rokoni kapcsolattartás került az első helyre annak megválaszolása során, hogy miben segítik őket a személyes kapcsolataik, azoknál is második helyen jelen van ez a válaszlehetőség. Érdekes volt a közösségi oldalak használata során adott válaszok közül az új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés válaszok kisebb arányú említése az első három ranghely bármelyikén. A személyes kapcsolatoknál azonban ez a válaszlehetőség mind az első helyen, mind a második helyen történő említések százalékos megoszlása esetében nagyobb arányban jelenik meg, mint a közösségi oldalak használati motívuma. Személyes kapcsolatokra adott válaszlehetőségei közül, a válaszadók 13,9%-a jelöli második ranghellyel az új kapcsolatok kialakításának lehetőségét jelző választ. Tehát személyes kapcsolataikat inkább használják új kapcsolatok kialakítására, kapcsolatépítésre a kutatásba bevontak, mint a közösségi oldalak által biztosított lehetőségeket.

Nézzük, meg hogyan alakultak a válaszok a harmadik helyen említett motívumok esetében, azaz miben segítik a személyes kapcsolataik a válaszadókat a rangsor harmadik helye alapján. A válaszadók 18,1%-a harmadik helyen a szórakozást emelte ki. Míg az első helyen említések sorában ez a válaszlehetőség a végére került, itt a harmadik helyen említett sorrendben a legtöbb említést kapta. Harmadik helyre sorolta a válaszadók 16,7%-a a szabadidő hasznos eltöltését, s a harmadik helyre sorolt válaszok sorában 13,4% arányban megjelenik az információ szerzés a mindennapi élethez válasz is. Láthatjuk azt is, hogy a hírek, információk szerzése a világról a válaszadók 11,3%-ánál került a harmadik helyre, tehát személyes kapcsolataink során nem feltétlenül a hírek információk megszerzését tartjuk a legfontosabbnak a világról. A személyes kapcsolataink során is és a közösségi oldalak használata során is jellemző a nagyon alacsony említés és ranghely a híradás magamról válaszlehetőség esetében. Vagy a válaszlehetőség megfogalmazásában voltunk pontatlanok, vagy tényleg ennyire elhanyagolható ez a motívum s az egyének kapcsolataikban, kapcsolati hálójukban nem arra törekednek, hogy híreket, információkat közöljenek magukról, hanem hogy az erős kapcsolataikat ápolják. Miközben nem elhanyagolható az sem, hogy a közösségi oldalakon valóban rengeteg információt jelentetnek meg önmagukról. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

22. ábra Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

A fentiek alapján megtudhattuk miben segítik a válaszadókat a személyes közvetlen kapcsolataik. Láthattuk mit jelöltek meg első, második, harmadik helyen s ezek a válaszok milyen százalékban jellemezték a vizsgált populációt. Egy matematikai művelet segítségével itt is elkészíthetünk egy olyan összesítő táblázatot, mely megmutatja a személyes, közvetlen kapcsolatok

mögött rejlő motívumokat, illetve megtudhatjuk, miben segítik a válaszadókat a személyes kapcsolataik. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

23. ábra Személyes kapcsolatai miben segítik leginkább – összpontszámok alapján

A fentiekből látszik, hogy a válaszadók jelentős része számára a személyes kapcsolatok leginkább a baráti, rokon kapcsolatok ápolásában segítik, azaz személyes kapcsolataik során a baráti rokon kapcsolatok ápolását részesítik előnybe. Bár az ábrából nem derül ki, de talán kijelenthetjük, hogy személyes kapcsolataink inkább a barátokra és a rokonokra koncentrálódnak. Ezek az erős kapcsolatokkal jellemezhető kapcsolatok személyes hálózatban, miközben azt is tudjuk, hogy a gyenge kapcsolatoknak igen nagy jelentősége van. Azt is láthatjuk, hogy a személyes kapcsolatainkat másodsorban a munkakörhöz kapcsolódó tevékenységeink betöltése során használjuk, ami érthető, hiszen a munkahelyen rá vannak kényszerülve az emberek arra, hogy kapcsolatot tartsanak fent egymással a sikeres munkavégzés érdekében. Ebből is látszik, hogy mennyire fontos szerepet tölt be az ember életében a munkahely. A munka elvégzéséhez szükséges feladatok során személyes kapcsolatok alakulnak ki, így bővül az egyén kapcsolati hálóját, mely új információk becsatornázásához vezet. A munka világa, így nem csak a pénzkereseti lehetőséget jelenti az egyén számára, hanem a szociális szükségletek – társas szükségletek – és az azzal járó előnyök – kapcsolati tőke – megszerzésének lehetőségét is. Az ügyintézés során is személyes kapcsolatba kerülünk másokkal, s ezek a kapcsolatok, melyek személyes találkozásokkal járnak segítik az ügyintézését is. A harmadik helyre került ügyintézés s a mögöt- te rejlő kapcsolati hálózat és személyes kapcsolódás szintén arra irányítja rá a figyelmet, hogy a személyes kapcsolati hálónk kiterjedtsége, minősége, működési sajátosságai vagy támogató jelleget biztosítanak számunkra a különböző ügyek intézéséhez, vagy hátrányt jelentenek. Kapcsolataink ápolását a szabadidő hasznos eltöltéseként is felfoghatjuk. A válaszadók megítélése szerint, a személyes találkozással járó kapcsolataink segítenek a szabadidő hasznos eltöltésében is. Bár nem ez került az első helyre a válaszok alapján, de negyedik helyen ott van a motívumok között. Úgy tűnik, hogy a válaszadók szerint a személyes találkozással járó kapcsolataink nem segítenek jellemzően bennünket a mindennapi élethez szükséges információszerzésben. Erő- sebbnek tűnik a társas szükséglet a napi rutin műveléséhez szükséges információk megszerzésé- nél. A válaszadók a szórakozás és az új kapcsolatok kialakítását, a kapcsolatépítést sem tekintik annyira fontosnak a személyes találkozással járó kapcsolatok kialakítása során, illetve úgy ítélik meg, hogy nem jellemző, hogy ebben segítenék őket a találkozások. Ez az eredmény is érdekes- ségeket vet föl. Mennyire tudatosan szervezzük, működtetjük személyes kapcsolatainkat? A kis

világ elmélet figyelembe vételével, a világunkhoz tartozó pontok, személyek és a velük kialakított kapcsolataink valóban bezárnak minket egy bizonyos világba? Amennyiben a személyes találkozással járó kapcsolataink nem segítenek minket új kapcsolatok kialakításában, akkor vagy a saját kis világunkhoz tartozó, már ismert emberekkel találkozunk és tartunk kapcsolatot. Vagy személyes találkozásink során nem is gondolunk arra, hogy ezek a kapcsolatok új kapcsolatok kialakításában is segíthetnének. Ezek az új kapcsolatok új információk megjelenését tennék lehetővé a kapcsolati hálónkban, mely információk más, új előnyök elérését segíthetnék. Már a fent bemutatott eredmények tükrében is felmerül az a sajátosság, hogy nem az lesz az érdekes, hogy online, offline terekben létrehozott közösségi hálózatunk között milyen hasonlóságok és, vagy különbségek vannak, hanem az, hogy a különböző térben létrejövő hálózatunkat mennyire vagyunk képesek tudatosan használni, kihasználni a jólétünk érdekében. Ezt a gondolatot erősíti meg a lenti összehasonlító táblázat is, mely rávilágít az online és offline közösségi hálózatunk használata mögött megbúvó motívumok hasonlóságára és eltéréseire. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A két sorrend összehasonlítása:

Személyes kapcsolatok miben segítik?	Mire használja a közösségi oldalakat?
1. baráti/rokoni kapcsolattartás	1. baráti/rokoni kapcsolattartás
2. munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	2. információk szerzése mindennapi élethez
3. ügyintézés	3. munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése
4. szabadidő hasznos eltöltése	4. szórakozás
5. információk szerzése mindennapi élethez	5. hírek, információk gyűjtése a világról
6. szórakozás	6. ügyintézés
7. új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	7. szabadidő hasznos eltöltése
8. hírek, információk gyűjtése a világról	8. új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés
9. híradás magamról	9. híradás magamról
10. egyéb	10. egyéb

8. táblázat. A két kapcsolatrendszer összehasonlítása

A táblázatból látszik az, amit már fentebb bemutatunk. A közösségi oldalak használatát és a személyes találkozással járó kapcsolatokat egyaránt jellemzi az a szándék, hogy a baráti, rokon kapcsolatokot ápolja az egyén. A válaszadók jelentős része ezt az indokot jelölte meg legtöbbször az első helyen. A második helyre került motívumok már eltérést mutatnak. A közösségi oldalak használata mögötti indokok között második helyen szerepel a hírek, információk szerzése a mindennapi élethez. A személyes kapcsolatokkal járó találkozások válaszainál viszont az információszerzés a mindennapi élethez válaszlehetőség - miszerint a személyes találkozásokkal járó személyes kapcsolatok ebben segítik a válaszadókat – az ötödik helyre került. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a közösségi oldalakkal szemben inkább elvárása a válaszadóknak az, hogy az itt létrejövő kapcsolati háló és közösség által olyan információkhoz jusson, mely segíti őt a mindennapi életben. Lehet, hogy a személyes találkozással járó kapcsolatokban nem a mindennapi élethez fontos információk megszerzése a legfontosabb? Illetve felvetődik az a kérdés is, hogy az interneten szerveződő közösségi oldalak közösségeiben a mindennapi élethez fontos információk jelennek meg, vagy csak már annyira hozzászoktak az emberek ahhoz, hogy kipoztolnak magukról mindenféle információt, hogy azt hiszik, hogy ezek az információk a mindennapi élethez nélkülözhetetlenek? A közösségi oldalakon megjelenő információk nyilván tartalmazznak olyan híreket, melyek segítik a közösség más tagjait is abban, hogy fontos információkhoz jussanak, de jelentős részük személyes s inkább tájékoztat az egyén magánéletének különböző szeleteiről, aspektusairól, mintsem azok mások számára fontos információt jelentenének. Vagy az is lehet, hogy a személyes kíváncsiság, a másik ember életének nyitottsága lesz az az információ, melyet úgy határoznak meg az emberek, mint a min-

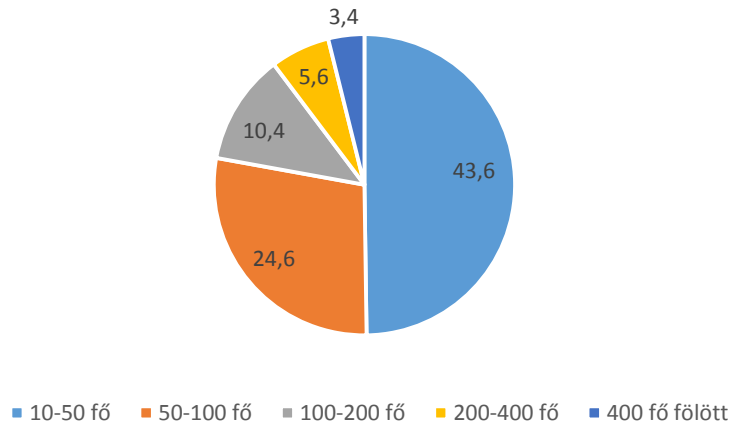
dennapi élethez fontos információ. Az biztos, hogy a válaszadók eltérést mutatnak abban a tekintetben, hogy mire használják a közösségi oldalakat s miben segítik személyes közvetlen találkozással járó kapcsolataik. Hiszen a közösségi oldalak esetében második helyre kerül a mindennapi élethez szükséges információk megszerzése válasz, míg a személyes találkozással járó kapcsolatoknál, ez a válasz az ötödik helyre kerül. A személyes találkozással járó kapcsolatok esetében második helyen szerepel a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, így a baráti, rokoni kapcsolattartás után ez a második legtöbbet említett válasz s megjelenik a munka világa. Ezt követi az ügyintézés, mely a mindennapi ügyvitel praktikumaként van jelen, azaz az emberek ügyintézés során sok személyes kapcsolatot hoznak létre, s ebben ez a kapcsolat segíti is őket. A közösségi oldalak használata során is elől helyezkedik el a rangsorban a munkához kapcsolódó válasz, de egy hellyel hátrébb szorul, mint a személyes kapcsolatoknál. Viszont ezzel szemben a szórakozás, mint a közösségi kapcsolatok szerveződése során megjelenő motívumban is eltérést mutatnak a válaszadók. A közösségi oldalak használata során a szórakozás, mint használati ok a negyedik helyre kerül. Ezzel szemben a személyes kapcsolatoknál, a szórakozás a hatodik helyen van. A személyes találkozással járó kapcsolataink jellemzően nem a szórakozásban segítenek minket, azonban a közösségi oldalak használata során a szórakozás fontosabb lesz, mint az ügyintézés, mely a hatodik helyre került. A közösségi oldalakon megjelenő információk és tartalmak szórakoztatóak, s ha ennek szánja a posztoló, ha nem mások számára ez a szórakozás körébe tartozó lesz. A közösségi oldalak új közösségek létrejöttét eredményezik, vagy teszik lehetővé. Azonban a közösséghez tartozás szervező ereje sokkal kevésbé kontrollált, mint az offline világban. Az offline világban aki nem szimpatikus, akivel az egyén nem képes egy társaságban lenni, az előbb utóbb nem lesz benne abba a közösségbe, vagy az egyén lép ki abból. Az online közösségi oldalakon keresztül szerveződő közösségek esetében azonban, elegendő a bekerüléshez az, ha az ismerősöm ismerősének az ismerőse ad hozzáférést a kapcsolódásra s máris a részesévé válik az egyén egy nagy közösségnek. Az ott megjelenő információknak köszönhetően, rengeteg életbe nyer betekintést a hálózat tagja. Persze ebbe a betekintésbe az egyéni döntés alapján adnak a tagok hozzáférést. Tehát mindenki önállóan dönt arról, mit jelenít meg magáról. Azonban ez szórakoztatóvá válik. A fentiekkel kapcsolatban két válasz is ellentmondásban van. Az egyik a híradás magamról válasz, a másik az új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés válasz. A híradás magamról válaszlehetőség offline és online kapcsolati háló alakítás mögött meghúzódó motívum vagy ok esetében egyaránt a kilencedik helyre került. Tehát a személyes találkozással járó kapcsolataink sem a híradást segítik magamról és nem is ezért hozzuk létre, és a közösségi oldalakon szerveződő kapcsolati hálót sem azért szövögeti az egyén, hogy híreket jelenítsen meg magáról. Miközben rengeteg hírt és információt osztunk meg, mindkét közösségi háló szerveződése során. A személyes találkozással járó kapcsolatok esetében a válaszadók inkább gondolják azt, hogy ez a kapcsolat segíti őket új kapcsolatok kialakításában, így ennél a kérdésnél ez a válaszlehetőség előrébb került (hetedik hely), mint a közösségi oldalakon szerveződő közösségeknél. Ott ez a válaszlehetőség a minta válaszai alapján a nyolcadik helyre került. Mindkét kapcsolati lehetőség (személyes találkozás vagy közösségi oldalhoz kapcsolódás) új kapcsolatok kialakítását hordozza magába, mely új javakhoz való jutás lehetőségét is jelentheti a rengeteg új információ mellett, s ennek ellenére ez a válasz mindkét kérdés estében igen hátul szerepel az összesített rangsorban. Meggyőződésünk, hogy ez a kapcsolati hálóról alkotott igen hiányos tudásunkból adódik, hiszen ha ismernénk a hálózatokban, szociális kapcsolati hálókból rejülő lehetőségeket, sokkal tudatosabban működtethetnénk azokat. Kiaknázhathatnánk a hálózatokra jellemző törvényszerűségeket, s lehetőségünk nyílna a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére is. A szabadidő hasznos eltöltésének megítélésében is jelentős eltérés mutatkozik az online és offline közösségi kapcsolatok esetében. A személyes találkozással járó kapcsolatok esetében a válaszadók előrébb helyezték (negyedik hely) válaszaik között azt, hogy ezek a személyes találkozások a szabadidő hasznos eltöltésében segítik őket. Míg az offline közösségek szervezésénél, a közösségi oldalak használatánál ez a válaszlehetőség a hetedik helyre került. Amennyiben visszaemlékezünk arra, hogy a válaszadók mit mondtak arról, hogy mennyi időt töltenek közösségi oldalakon, akkor ellenmondást találunk, hiszen átlag napi 4-6 órát közösségi oldalakon tölteni nem kevés, s ha ezt nem a szabadidő hasznos eltöltéseként értelmezik a válaszadók, akkor egy új jelenséggel állunk szembe. Közösségi oldalakon lenni napi néhány órát jelentős idő a napi rutinból, azonban annak megítélése, mint nem hasznos

szabadidő eltöltési tevékenység az mindenképpen elgondolkodtató. Ezzel szemben személyes találkozásokkal tölteni az időt, inkább minősül szabadidő hasznos eltöltésének, illetve a személyes találkozással járó kapcsolat, segíti az egyéneket abban, hogy szabadidejüket hasznosan töltsék. A válaszadók szerint a személyes találkozás tehát jobban segíti a szabadidő hasznos eltöltését, mint a közösségi oldal látogatása. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Láthattuk tehát, hogy milyen eltérések vannak, a személyes találkozással járó kapcsolataink és a közösségi oldal segítségével létrejövő kapcsolati hálónk működtetése között. Nézzük meg ezen közösségi hálózatok nagyságát, szerveződésének sajátosságait, hiszen a használat mellett, a szerveződés sajátosságai is olyan információkat hordozhatnak, melyek közelebb vihetnek minket az kutatásunk céljainak világos megválaszolásához. Miszerint, hogyan történik meg a társadalmi egyenlőtlenségek újra termelődése a különböző szociális hálózataink működése, működtetése következményeként.

Az elméleti áttekintés során bemutattuk, hogy milyen sajátosságokkal rendelkezik a közösségi hálózat. Láthattuk azokat a tulajdonságokat, melyek befolyásolják a közösségi kapcsolatok alakulását. A kapcsolati háló kiterjedtsége fontos tényező, bár az erős kapcsolatok mellett, természetesen nagy jelentősége van a gyenge kapcsolatoknak is. Azonban az is fontos, hogy a kapcsolati hálót jellemző kapcsolati szám mellett, mennyi hálóponttal, azaz személlyel tart kapcsolatot az egyén, miközben működteti a szociális kapcsolati hálóját. A kutatás adatainak bemutatása során most azok kerülnek elemzésre, melyek a vizsgált személyek kapcsolati hálójának működését befolyásolják. Az elméleti bevezetőben arról is szóltunk, hogy az IKT eszközök térhódításával új közösségek alakulását figyelhetjük meg. Vajon ezen eszközöknek köszönhetően kialakult közösségek tényleg eltérnek a hagyományos, személyes kapcsolatokon és találkozásokon alapuló közösségi szerveződésektől? A 28. kérdésre adott válaszokat a lenti diagramban foglaltuk össze. Láthatjuk, hogy a válaszadók fele (49,9%) az első kategóriában szereplő kapcsolati számot jelölte meg, azaz 10-50 kapcsolattal rendelkezik, s velük személyes találkozással járó kapcsolatot ápol. A válaszadók 28,4%-a a második kategóriát jelölte meg, s ezek szerint 50-100 fő közötti személy tartozik a személyes találkozással is járó kapcsolatrendszerébe, kapcsolati hálójába. A válaszadók több mint egy tizede 11,9%-a rendelkezik 100-200 fő közötti személyes, közvetlen találkozással járó közösségi hálózattal. Láthatjuk, hogy a kapcsolati háló kiterjedtsége és az ezzel együtt járó hálózati kiterjedtség a vizsgált populáció esetében csökkenő tendenciát mutat. Kevesebb egyén rendelkezik extrém magas létszámot jelentő kapcsolati hálóval, ami a személyes találkozással járó kritérium alapján érthető is. Az erő kapcsolattal leírható közösségi hálózati magba tartozó rokonok, barátok és a velük történő személyes találkozások is nagy odafigyelést igényel az egyéntől, ha fontosnak tartja a kapcsolati hálójának ápolását s tudatos működtetését. Elenyésző a válaszadók azon aránya akik 200-400 fő közötti kategóriát jelölték meg (6,4%) s még kevesebb azok aránya (3,4%) akik a 400 fő fölötti kategória alapján extrém magas személyes találkozással járó kapcsolattal rendelkeznek. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe?(%)

24. ábra: Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

Amennyiben a kumulatív százalékokat megvizsgáljuk, láthatjuk, hogy a minta 90%-ának kevesebb kapcsolat van mint 200 fő, így igazolódik a mi vizsgálatunkban is az elméleti bevezetőben Dunbar által idézett szám. Dunbar a közösségi hálózatok kiterjedtségének magyarázatára biológiai, evolúciós magyarázattal szolgált s azt mondta, hogy a primáták esetében a neokortex és kortex aránya határozza meg azt, hogy mennyi egyed tartozik egy főemlős kapcsolati hálójába. Az evolúció során a túlélést segítette az, ha minél több egyed tartozott az adott életközösséghez, hiszen védettséget jelentett a támadásokkal szemben. Mára már nem a védettség lesz a legfontosabb, viszont a közösségi hálózatban terjedő információk, kapcsolatok, gazdasági lehetőségek előnyt vagy hátrányt jelenthetnek a hálózat tagjai számára. A Dunbar szám 150, azaz ennyi személyt vagyunk képesek a kapcsolati hálónkba bekapcsolni és számon tartani. Ez a szám jellemzi a vizsgálati minta válaszait is. Ezt a hasonlóságot támasztja alá a következő táblázatban szereplő átlag is. A mérési szint miatt tudjuk, hogy átlagot megadni nem lehetne, azonban ha a vizsgált kérdés válaszlehetőségeit s az azokra jellemző válaszokat skálázzuk s az egész mintára nézve skálaként fogjuk fel, akkor az átlag értelmezhetővé válik. Az 1,8513 átlag így arról tanúskodik, hogy a válaszadók főleg a második válaszkategória felé tolódnak el válaszaik során, azaz átlagban az 50-100 közvetlen személyes kapcsolattal járó kapcsolati hálóval rendelkeznek. A fentiekben bemutatott s a válaszok skáláján az extrém kapcsolati számmal leírható válaszlehetőségek ismeretében – melyek befolyásolják az átlag kapcsolati számokat – valóban igazolódik a mintában az átlagos 150 fővel jellemezhető kapcsolati háló. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Statistics

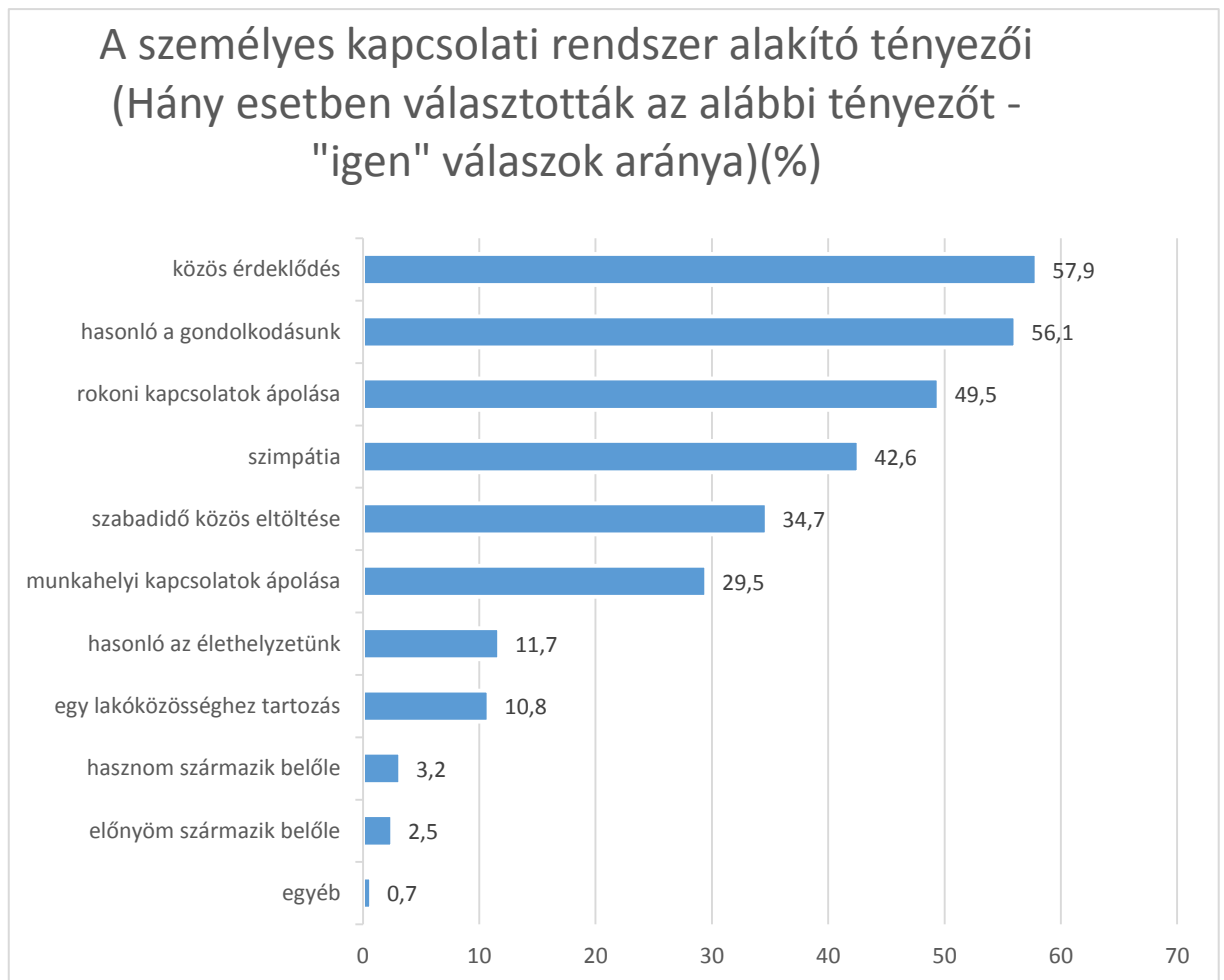
Valid	N	437
Missing	M	63
Mean		1,8513
Mode		1,00

9. táblázat: Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

A mintában szereplő, személyes találkozással járó kapcsolati háló kiterjedtségét láhattuk a fentiekben. Milyen sajátosságok, szervező erők jellemzik ezt a kapcsolati hálót? Az alábbiakban az erre vonatkozó kérdésre adott válaszokat elemezzük.

A kapcsolati rendszert alakító tényezőket két módon mértük fel. Először egy szempontokat tartalmazó listáról kellett a 3 legfontosabbat kiválasztani. Ezt a kérdést dichotóm módon kódoltuk, azaz választotta/nem választotta. Az alábbi ábra szemlélteti az egyes tényezők választásának arányát. A következő kérdésben arra kértük a válaszadókat, hogy rangsorolják a 3 legfontosabb tényezőt. Reményeink szerint ezáltal részletesebb képet kaphatunk a személyes kapcsolati rendszert működtető tényezőkről. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

24. ábra: Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A dichotóm válaszlehetőségek alapján a fenti diagramból az alábbi sajátosságok állapíthatók meg. A mintában szereplő válaszadók legtöbben választották (57,9%) a közös érdeklődés válaszlehetőségét. Ezek alapján az elméleti áttekintésben szereplő homonímia jelensége alapvető szervező ereje a közvetlen, személyes kapcsolatokkal járó közösségi hálózat szerveződésének. Ezt a sajátosságot támasztja alá a második helyen szereplő válaszlehetőség is, hiszen a hasonló a gondolkodásunk válasz is szintén a homonímia jelenséghez kapcsolható. A mintában szereplő válaszadók 56.1%-a választotta ezt a válaszlehetőséget a három legfontosabb tényezőnek a megadott lehetőségek közül. A rokon kapcsolatok ápolása is fontos szerepet tölt be a válaszadók kapcsolati hálójának szerveződésében, hiszen a minta 49,5%-a jelölte meg a legfontosabbak között, így ez a válasz a harmadik legtöbben megjelölt válaszok helyére került. Ez a válaszlehetőség a kapcsolati háló funkcionalitásáról árulkodik. Szervező erő a hasonlóság, szimpátia, és szervező erő az is, hogy mire tudja használni, mi a funkciója az adott kapcsolati hálónak. Hálózatunk tagjai rokonaink, barátaink, így hálózatunk segítenek ezen kapcsolatok ápolásában is. Viszont az is informatív, hogy a válaszadók leginkább a hálózat tulajdonságait jelölték meg legnagyobb arányban szervezőerőként (közös érdeklődés, hasonló gondolkodás) s

a funkcionalitáshoz kapcsolódó legtöbbet megjelölt válasz a harmadik helyre került. Olyan, mint ha az fontosabb lenne, hogy milyen tulajdonságok, sajátosságok alapján szervezik a válaszadók a személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati hálójukat annál, mint, hogy milyen funkcióit tudják működtetni és kihasználni a létrejövő közösségi hálózatuknak. A szimpátia választ 42,6 %-ban jelölték meg a válaszadók, mint a három legfontosabb személyes kapcsolatokkal járó hálózati szervező erőt. Ezek után egy újabb funkcionalitást jelző válaszlehetőség jelenik meg a százalékos arányokat mutató diagramban, hiszen a szabadidő közös eltöltését 34,7%-ban jelölték meg a válaszadók. Ezt követi a munkahelyi kapcsolatok ápolása 29,5%-os választási aránnyal s láthatjuk, hogy ez a válaszlehetőség is a kapcsolati háló funkcionalitásához kapcsolódik. Hiába van fontos szerepe az ember életében a munkának s tudjuk azt, hogy a kapcsolati háló hálópontjain fontos szerepet foglalnak el a munkatársak, a közvetlen találkozásokkal járó személyes kapcsolatok alakításánál és az így létrejövő kapcsolati háló szerveződésénél a munkahelyi kapcsolatok ápolása nem foglal el olyan fontos szerepet, mint a homonímia jelensége mögött rejlő okok. A következő kapcsolati háló szerveződés mögötti ok vagy sajátosság, a hasonló az élethelyzetünk válasz. Ezt az okot a közvetlen kapcsolatokkal járó hálózatok szerveződése mögötti válaszlehetőségek közül 11,7%-os arányban választották a válaszadók. Tehát nem az lesz a kapcsolati háló szerveződésének a leg jellemzőbb indoka, hogy hasonló az élethelyzet, azonban ha megnézzük a fent bemutatott okokat és a százalékos arányokat, akkor láthatjuk, hogy a baráti, rokon kapcsolatok ápolása, a hasonló gondolkodás, közös érdeklődés válaszok szintén egy kis világ kialakulását eredményezik. Ez nem jár feltétlenül azzal, hogy fontos legyen a hasonló élethelyzet, de a homonímia jelenségének köszönhetően, nem a választás motívuma, hanem a választás következménye lesz az, hogy a kapcsolati háló szerveződési sajátosságainak köszönhetően azonos élethelyzetűek kerülnek egy kapcsolati hálóba. Így létrejön a kis világ, melyre jellemző, hogy a hálózat pontjai, azaz a személyek, akik a hálózatot alkotják hasonló gondolkodásúak, hasonló érdeklődésűek és általában baráti, rokon kapcsolatban állnak egymással. Vajon az esélyegyenlőség vagy a lehetőségekhez való hozzájutás a hasonlósági elv alapján szerveződő közösségi hálózatokban, az így létrejövő kisvilágokban eltéréseket okoznak? Az azonos réteghelyzetben élő egyének a hasonlósági elv alapján azonos réteghelyzetűek közül választva alakítják kapcsolati hálójukat. Így viszont a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődnek. A kapcsolati tőke bizonyos hálózatok struktúrájából és sajátosságaiból adódóan nem válthatóak át gazdasági tőkévé, vagy kulturális tőkévé. Az egyének be vannak zárva a saját maguk által létrehozott kapcsolati világba s a kapcsolati hálóra jellemző javakat, tőkéket képesek cirkuláltatni, konvertálni s bár nem a hasonló élethelyzet a szervező ereje ennek a hálózatnak, azonban mégis következményként az lesz, hogy a kapcsolati hálóban nagyon is hasonló élethelyzetű egyének kerülnek. A fentebb leírt gondolatokhoz kapcsolódik a következő válaszlehetőség százalékos aránya is. Az egy lakóközösséghez tartozás választ a három legfontosabb közvetlen találkozással járó személyes kapcsolatok hálózatát alakító tényezők közül a válaszadók 10,8%-os arányban jelölték meg. Ez válaszlehetőség és az ehhez kapcsolódó választási arány is alátámasztja az elméleti áttekintésben leírt tény, miszerint megváltozott közösségekről beszélhetünk az új, infokommunikációs eszközöknek köszönhetően. A közösségek leírására használt fogalmak között a lokalitás fogalma régen kiemelkedő volt. A lokalitás fogalma szűken értelmezve a szomszédságot jelentette. A szomszédság nem más, mint az egy lakóközösségben élők szerveződése. Viszont a válaszokból láthatjuk, hogy még a közvetlen találkozással járó, személyes kapcsolatokkal jellemezhető közösségi hálózat alakítása mögött sem húzódik meg az az ok, mely arról szól, hogy egy lakóközösséghez tartoznak a hálózat tagjai. Nem fontos már az egy lakóközösséghez tartozás, sokkal fontosabb a hasonlóság, hasonló gondolkodás, hasonló érdeklődés. Még az is lehet, hogy a kérdésfeltevés során a válaszlehetőségek értelmezése sem egyértelmű s már mást jelent az ember számára a személyes találkozás, a közvetlen érintkezés tartalma. Mindezt nem tudjuk, így maradunk a tényeknél s azt állapíthatjuk meg, hogy sem az azonos élethelyzet, sem az azonos lakóközösség nem olyan magas arányban jelenik meg a minta válaszaiban, mint a személyes kapcsolati háló alakító tényezője, és ennél fontosabb a hasonló gondolkodás, érdeklődés és a baráti, rokon kötődés. A fenti diagramból még egy nagyon fontos információ kirajzolódik. Igen alacsony százalékos arány jellemzi a válaszadók válaszait az érdekek és a haszonhoz kapcsolódó közösségszervező indok. A hasznom származik belőle válasz 3,2%-os arányban jelenik meg a három legfontosabb szervező erő sorában. Ezzel az aránnyal ez

a válasz lehetőség a végére került. Az előnyöm származik belőle válasz, mint a személyes kapcsolatrendszer szervező ereje, oka 2,5%-os említési aránnyal került az utolsó helyre. A primáták közösségekbe szerveződtek s így védekeztek hatékonyan a külső támadásokkal szembe. Egyértelmű érdekük volt az, hogy közösséghez tartozzanak, mert aki elhagyta azt, vagy akit a közösség kizárt magából nem élte túl, így nem öröközte tovább génjeit sem. Persze a Dunbar szám ismeretében tudjuk, hogy a kapcsolati háló tagjainak száma korlátozódik 150 före, így azt is tudjuk, hogy ezen szám ismeretében több 150 fős közösség alakult s hogy ezen közösségek között milyen különbségek és hasonlóságok voltak nem tudjuk meg. Azért sem mert az evolúciós szelekció idő dimenziójának köszönhetően retrospektív módon nem vizsgálható. A másik ok az, hogy a primáták és az ember között van egy nagyon fontos különbség, ami a nyelvhasználat. Az embereket meg tudjuk kérdezni a közösségi hálózatuk szerveződéséről, azonban a nyelvhasználat nem rendelkező emlősöket nem tudjuk megkérdezni. Egy biztos. A mintában szereplő válaszadókat nem jellemzi a haszonszerzés és az érdek, mint a közösségi háló kialakításának motívuma, illetve nagyon alacsony az említési arány. A társadalmiasulási folyamat, az urbanizáció s az evolúció meg változtatta a közösségi hálózatok, a személyes kapcsolatok szerveződésének sajátosságait s a nyelvnek köszönhetően megvalósuló kommunikáció segíti az egyéneket abban, hogy hasonló érdeklődésű, hasonló gondolkodású társaik valamint barátaik és rokonaik bevonásával alakítsák ki hálózatukat.

A dichotom válaszlehetőségek elemzése után lehetőségünk nyílik a rangsorok megvizsgálására is. A közvetlen kapcsolatokkal járó személyes kapcsolati háló szerveződése mögött megbúvó okokat a válaszadók rangsorba rendezték. Első helyre rangsorolták az általuk megjelölt három ok közül azt, amelyiket a legfontosabbnak tartják személyes kapcsolati hálójuk szervező alakító tényezői közül. Ennek a logikának megfelelően rangsorolták a második és a harmadik helyre a másik két személyes hálózatot alakító tényezőt. Ezen rangsorok elemzése további megállapításokra adtak lehetőséget. Az alábbiakban ezt az elemzést mutatjuk be. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

25. ábra: Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti diagramon láthatjuk, hogy első ranghelyre 33% arányban került a baráti, rokonok kapcsolatok ápolása, mint a közvetlen találkozással járó személyes kapcsolatok hálózatának szervező ereje. Tehát személyes kapcsolataink hálózatát főleg a rokonok, baráti kapcsolatok mentén szervezzük. A rokonok, baráti kapcsolatok az erős kapcsolatokkal jellemezhető kapcsolatokhoz tartoznak. Rokoni baráti kapcsolatainkban rejlő lehetőségek – információ, gazdasági tőke,

kapcsolati tőke – nap mint nap elérhetőek az egyén számára, s ezek a lehetőségek nyíltak a kapcsolati háló tagjai számára. Emellett lesz nagyon fontos a gyenge kapcsolatok erejében rejlő lehetőségek megjelenése is a kapcsolati hálóban. Első ranghelyre került a szimpátia válasz a válaszadóknál 22,7% arányban. Tehát a második legtöbbször első helyen jelölt hálózat szervezői indok a szimpátia. Ez tovább erősíti a homonímia jelenségét hálózataink szerveződését tekintve. Ezt követi a hasonló gondolkodás válasz mely azt jelenti, hogy első helyen a válaszadók esetében 22,7% arányban jelenik meg. A szimpátia, a hasonló gondolkodás válaszok nem kapcsolódnak a közösségi hálózatok funkcionalitásához. A negyedik legtöbbször első helyen említett válasz 11,7 %-os arányban a közös érdeklődés. A százalékos arányok összegzése alapján láthatjuk, hogy több mint ötven százalékos arányban legjellemzőbb közösségi hálózati szervező erő a hasonlóság. Akár gondolkodásban, akár érdeklődésben s a szimpátiánk is nagy hatást fejt ki arra, hogy hogyan szervezzük kapcsolati hálózatunkat. A közösségi hálózatunk szerveződése szempontjából a funkcionális szervező erők között kiemelkedik a baráti, rokoni kapcsolatok ápolásának funkciója, majd elenyésző arányban jelölik legfontosabb, első helyen rangsorolt indokként a további funkcionálisnak tekinthető szervező indokokat. Mint a munkahelyi kapcsolatok ápolása (3%), szabadidő közös eltöltése (2,3%). Az első ranghellyel jelölt közösségi háló szervező erők válaszainak százalékos megoszlása során is jelen van a változó közösségiség felfogásának jelensége, hiszen az egy lakóközösséghez történő tartozás aránya (1,6%) is elenyésző. Valóban új közösségek jelennek meg az egyén életében. Új eszközök használata jellemzi az egyéneket s ezek használata során új közösségek szerveződnek, így valóban új közösségekhez tartozunk, melyek sajátosságai eltérnek a hagyományos közösségek sajátosságaitól. A hasznom származik belőle és az előnyöm származik belőle válaszok első helyen említése, illetve ennek aránya elhanyagolható a mintában. A fent bemutatott evolúciós, urbanizációs magyarázat mellett azonban még van egy lehetséges magyarázat. A haszon és az előny értelmezése és jelentése lehet annyira negatív, hogy ennek elővételezése a válaszadók részéről, egy tudatos hanyagolását idézte elő náluk. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Ezek után nézzük meg a második ranghellyel jelzett válaszok százalékos eloszlását.

26. ábra: Kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A második ranghellyel jelzett válaszok százalékos arányából láthatjuk, hogy a legnagyobb arányban második ranghelyre kerülő válasz a közös érdeklődés volt. A közös érdeklődés 28,1%-ban jelent meg a válaszadók esetében a második ranghelyen. Ezt követi 16,5 %-os

arányban a hasonló gondolkodás válasz. A két kapcsolati háló sajátosságát leíró válasz után két funkcionális sajátosságot rejtő választ találunk. A munkahelyi kapcsolatok ápolása 14,9%-os arányban jelenik meg a második ranghellyel jelzett válaszok között, mint a közvetlen kapcsolattal járó, személyes kapcsolati háló mögött megbúvó szerveződési sajátosság. Ezt követi a szabadidő közös eltöltése 13,7%-os arányban. A második ranghelyre kerülő kapcsolati háló szerveződési sajátosságok között is az utolsó harmadba került, s ezzel látszik, hogy nem jellemző, a hasonló élethelyzet, vagy az azonos lakóközösséghez tartozás. Tehát az első ranghelyek százalékos arányában sem domináns és a második ranghelyek százalékos arányánál sem domináns a két válaszlehetőség. Abban is tendencia rajzolódik ki, hogy a haszonnal és az érdekekkel összefüggésben lévő válaszok is elhanyagolható százalékos arányban jelennek meg, tehát nem jellemző a mintában szereplő válaszadók esetében a személyes közösségi hálózatuk szerveződésére. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A fentiekhez hasonló tendenciákat látunk a lenti diagramban is, mely a kapcsolati rendszert alakító meghatározó tényezők harmadik ranghellyel jelzett válaszok százalékos megoszlását tartalmazza.

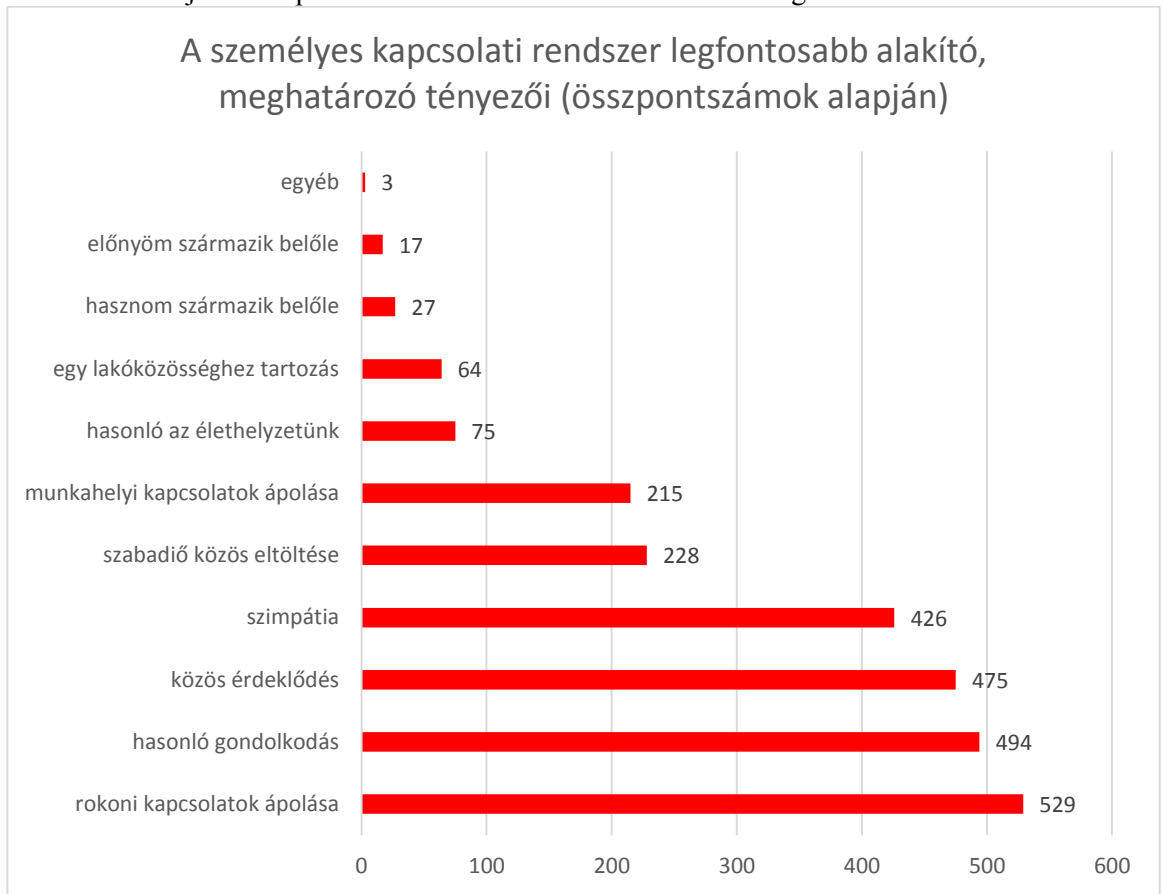

27. ábra: Kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti diagramból egy különbséget mindenképpen láthatunk az előző, első és második ranghelyen megjelölt személyes kapcsolatrendszer által kialakított közösségi hálózat szerveződése mögött rejlő indokok, sajátosságok válaszlehetőségeinek százalékos megoszlása között. A harmadik ranghelyen jelzett okok százalékos megoszlása alapján kialakult sorrend első három válaszlehetősége között egy funkcionális választ találunk, s az nem a rokonok, baráti kapcsolattartás, mely eddig megjelent, hanem a szabadidő közös eltöltése. Azonban nem ez a válasz kerül legnagyobb arányban a válaszadóknál a harmadik ranghelyre, hanem 20,5 %-os arányban a közös érdeklődés. A funkcionálisnak tekinthető szabadidő közös eltöltését 19,3% arányban kerül a harmadik ranghelyre, majd ezt követi 16,3% arányban a hasonló gondolkodás. A harmadik ranghelyen jelölt válaszlehetőségek sorában százalékos arányok tekintetében fontosabb lesz a munkahelyi kapcsolatok ápolása a baráti, rokonok kapcsolatok ápolásánál, ami azzal is magyarázható, hogy sokkal nagyobb az aránya annak, hogy a baráti, rokonok kapcsolatok ápolását első ranghelyen jelölték a válaszadók s ennek megfelelően kisebb lesz azok aránya, akik harmadik ranghelyen jelölik. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Az előzőekben bemutatott diagramokban szereplő adatokból egy matematikai művelet segítségével létrehozhatjuk azt az összesítő diagramot, mely megmutatja a közvetlen kapcsola-

tokkal járó, személyes kapcsolati hálónk szerveződése mögött megbúvó sajátosságokat. Az alábbiakban ezt láthatjuk. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

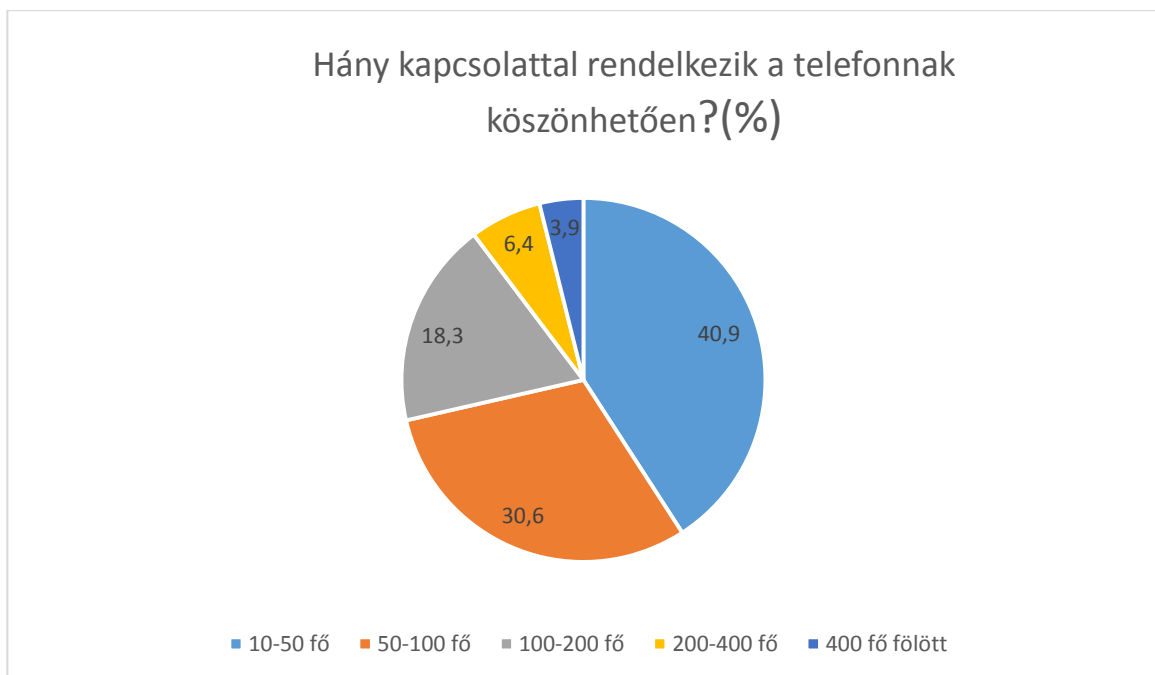

27. ábra: Személyes kapcsolatrendszer alakító tényezői összpontszámok alapján

A fentiek alapján láthattuk a közvetlen találkozásokkal járó, személyes kapcsolatrendszer során kialakult közösségi hálózat alakító tényezőit. Az alábbiakban az IKT eszközök által létrejövő közösségi hálózat sajátosságaira világítunk rá a kutatás eredményeinek elemzésével. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 10-50 fő	179	35,8	40,9	40,9
50-100 fő	134	26,8	30,6	71,5
100-200 fő	80	16,0	18,3	89,7
200-400 fő	28	5,6	6,4	96,1
400 fő fölött	17	3,4	3,9	100,0
Total	438	87,6	100,0	
Missing System	62	12,4		
Total	500	100,0		

9. táblázat: Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

28. ábra: *Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően*

Láthatjuk, hogy a vizsgálati minta válaszadóinak 40,9%-a 10-50 fő közötti kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően. Ezt követi a válaszadók 30,6%-a, akik 50-100 főt kapcsolnak be közösségi hálózatukba a telefonnak köszönhetően. 18,3%, legelterjedtebb infokommunikációs eszközön keresztül 100-200 fő közötti kapcsolati számmal rendelkezik s láthatjuk, hogy ahogy haladunk a kapcsolati számok extrém magas tartománya felé, úgy csökkennek az arányok. 200-400 főt már csak a válaszadók 6,4 %-a jelölt meg, amely igen magas kapcsolati háló pontot jelent s extrém módon kiterjedt hálózatról árulkodik. Mint ahogyan a válaszadók 3,9%-a is extrém kiterjedt kapcsolati hálóval rendelkezik, hiszen ők, bár elenyésző az arányuk, de 400 fölötti kapcsolattal rendelkeznek. Tudjuk, hogy a kapcsolati hálózat egyik fontos adata a kiterjedés, de nem ez az egyetlen és legfontosabb sajátossága, mely különbséget tud okozni személyek és közösségek között. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Statistics

Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

N	Valid	438
	Missing	62
Mean		2,0183
Mode		1,00

10. sz táblázat: *Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően*

A fenti ábrából kitűnik a válaszadók százalékos megoszlása, s az, hogy ezek alapján mennyi kapcsolattal rendelkeznek a telefonnak köszönhetően. Azt is láthatjuk, hogy a válaszok intenzitása alapján átlagot lehet számolni, azaz megtudhatjuk, hogy a válaszadók átlagban mennyi kapcsolattal rendelkeznek a telefonnak köszönhetően. Mivel az átlag számítás során, a vizsgálati mintát 2,0183 átlag jellemzi, elmondhatjuk, hogy a második válasz kategória jelent meg az általunk kérdezetteknél. Ez az átlag az 50-100 fő kapcsolati számot takarja ami közel van az elméleti bevezetőben leírt Dunbar számhoz. A módusz értékből (1) is láthatjuk, hogy az egyes válasz kategória mögött rejlő érték (10-50fő) választották a leggyakrabban. Vajon, hogyan alakul a válaszadók kapcsolati hálójában lévő egyének száma, más IKT eszköz segítségével létre jövő közösség esetében? A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

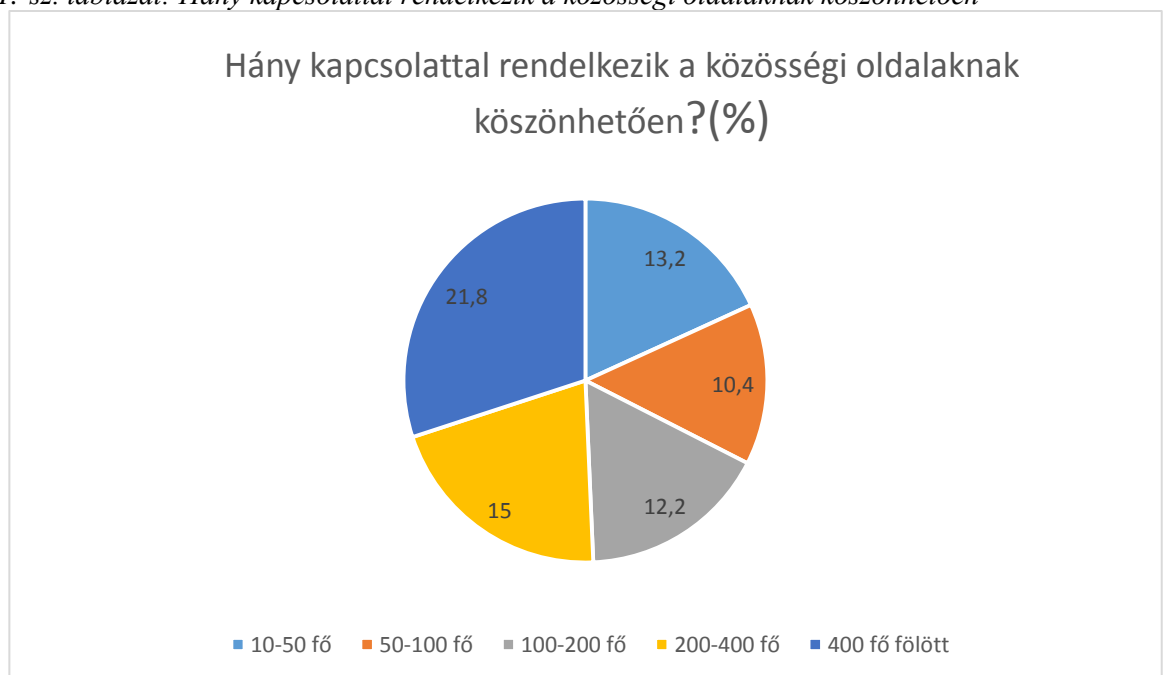
Közösségi oldalakon kialakított kapcsolati háló

Tudjuk, hogy a legelterjedtebb IKT eszköz a telefon, azonban azt is látjuk, hogy a facebook megjelenésével rohamosan nőtt azoknak a száma, akik bekapcsolódtak a világhálón

keresztül biztosított közösségi szerveződésébe s ma már nagyon kevés ember van, aki nem tartozik valamilyen közösségi oldalhoz. Azt is láthattuk a fent bemutatott eredmények között, hogy a mintában szereplő egyének milyen arányban használják a közösségi oldalakat s erre mennyi időt szánnak. Mekkora kiterjedésű hálózathoz kapcsolódnak a közösségi oldalaknak köszönhetően az emberek? Ezt tudhatjuk meg az alábbi ábra alapján. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	10-50 fő	66	13,2	18,2	18,2
	50-100 fő	52	10,4	14,3	32,5
	100-200 fő	61	12,2	16,8	49,3
	200-400 fő	75	15,0	20,7	70,0
	400 fő fölött	109	21,8	30,0	100,0
	Total	363	72,6	100,0	
Missing	System	137	27,4		
Total		500	100,0		

11. sz. táblázat: Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

29. sz. ábra: Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

A minta 21,8%-a 400 fő fölötti választ jelölt meg, így a válaszadók egy ötödére jellemző ez a szám. Láthattuk a telefon esetében ez a válaszlehetőség a legkevésbé volt jellemző a mintára. Igaz, hogy a második leggyakrabban jelölt válasz az a telefonon tartott kapcsolati szám válaszaihoz hasonlít, de már ebből az ábrából is láthatjuk, hogy az IKT eszközök segítségével valóban új közösségek jönnek létre, hiszen a telefonon létrejövő közösségi hálózatba bekapcsolt egyének száma sokkal kisebb, mint a közösségi oldalak által létrejövő közösségeket alkotó egyének száma. Az ábra fölött lévő táblázat viszont azt is mutatja, hogy 27,4% hiányzó adattal kell számolnunk. Míg a telefonos kapcsolatoknál 12,4% hiányzó adattal kellett számolni, a közösségi oldalak esetében ez a duplája a telefonos kapcsolatoknál jelzett értéknek. Ennek több oka is lehet. Hiányozhatnak az adatok a válaszadó hajlandóságából adódóan, de hiányozhatnak az adatok abból adódóan is, hogy a válaszadók nem használnak közösségi oldalakat. Ebből adódóan megállapíthatjuk, hogy a telefon használat még mindig elterjedtebb a vizsgálati mintánkban szereplő egyének körében, mint a közösségi oldalak. Viszont azoknál, akik közösségi oldalakat használnak, az ennek köszönhetően becsatornázott kapcsolati hálóba tartozó egyének szá-

ma százalékos arányok tekintetében extrém magas kapcsolati számot mutat. Telefonhasználat elterjedtebb, ugyan akkor a közösségi oldalak használata arányaiban négyszer nagyobb kiterjedésű hálózat létrehozását teszi lehetővé, mint a telefon. A válaszadók 12,2%-a 100-200 fő közötti egyénnel tart kapcsolatot, vagy inkább ennyi fő tartozik a kapcsolati hálójukba közösségi oldalakon keresztül. A válaszokban 15%-os arányban jelenik meg a 200-400 fő, így átlagban is nagyobb érték jellemzi a válaszadókat a közösségi oldalakon keresztül létre jövő kapcsolati hálóba tartozó egyének számát tekintve, mint a telefon esetében. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Statistics

Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

N	Valid	363
	Missing	137
Mean		3,3003
Mode		5,00

12. sz. táblázat: Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

A táblázatban szereplő átlag és módusz értékek is a fenti állításokat támasztják alá. A válaszlehetőségeket intenzitás alapján kezeljük, akkor a 3,3003 átlagot úgy értelmezhetjük, hogy a válaszadókat átlagban a harmadik válaszlehetőség jellemezte, mely válasz mögött a 100-200 fő húzódik meg. Azaz a mintát átlagban az jellemzi, hogy a közösségi oldalakon keresztül 200 főnél valamivel több kapcsolattal rendelkeznek. Ez átlagot tekintve is a duplája a telefonos kapcsolatoknak. A módusz értékből kitűnik (5), hogy az ötödik válasz kategóriát jelölték meg a leggyakrabban, mely válasz mögött a 400 fő fölötti számot fedezhetjük fel. A következő infokommunikációs technológia által létre jövő közösségi hálózat az email rendszer. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

E-mail rendszer segítségével létre jövő kapcsolati hálózat

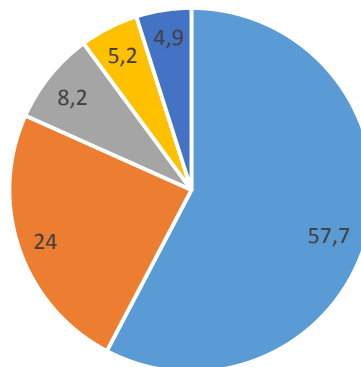
Az elektronikus levelezési rendszer szintén népszerű a világ lakosságának körében. Kiváló lehetőséget biztosít az online térben arra, hogy kapcsolatba kerüljünk barátainkkal, régen látott ismerőseinkkel, vagy munkakapcsolatot ápoljunk azokkal, akikkel a munkavégzés miatt szükséges. Az alábbiakban betekintést nyerhetünk a vizsgálati minta e-mail rendszeren keresztül létre jövő kapcsolati rendszerének sajátosságaiba.

A lenti táblázatból kitűnik, hogy a hiányzó adatok aránya 22,4%, ami több mint a telefon esetében, de kevesebb mint a közösségi oldalnál megjelenő arány. A válaszkategóriák százalékos arányainak megoszlása alapján is láthatjuk, hogy az adatok inkább hasonlítanak a telefonon keresztül kialakított kapcsolati háló számadataihoz, s nagyobb eltérést mutatnak a közösségi oldalaknál kapott számadatoktól. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	10-50 fő	224	44,8	57,7	57,7
	50-100 fő	93	18,6	24,0	81,7
	100-200 fő	32	6,4	8,2	89,9
	200-400 fő	20	4,0	5,2	95,1
	400 fő fölött	19	3,8	4,9	100,0
	Total	388	77,6	100,0	
Missing	System	112	22,4		
	Total	500	100,0		

13. sz. táblázat: Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően?(%)

■ 10-50 fő ■ 50-100 fő ■ 100-200 fő ■ 200-400 fő ■ 400 fő fölött

30. sz. ábra: Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

A válaszadók 57,7%-a, azaz több mint a fele 10-50 fő közötti kapcsolattal rendelkezik az e-mail kapcsolatainak köszönhetően. A második legjellemzőbb kapcsolati számot, 50-100 fő közötti kapcsolatot a válaszadók 24%-a jelölte meg. Tíz százalék alatt vannak a nagyon magas kapcsolati számot jelentő válaszlehetőségek. Nyolc százalék arányban (8,2) jellemző a minta válaszadóira az, hogy 100-200 fővel kerülnek kapcsolatba e-mail kapcsolati rendszerüknek köszönhetően s elenyésző az aránya azoknak, akik 200-400 fővel (5,2%) vagy 400 fő fölötti (4,9%) egyénnel kerülnek kapcsolatba az elektronikus levelezésüknek köszönhetően. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Statistics

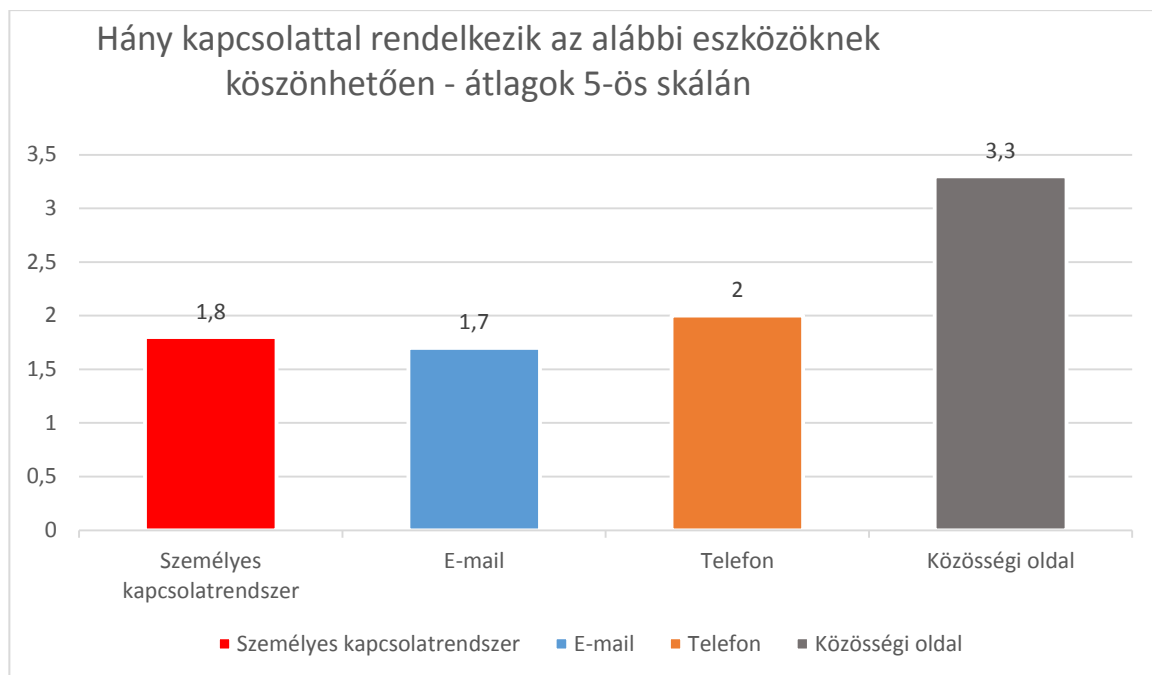
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

N	Valid	388
	Missing	112
Mean		1,7552
Mode		1,00

14. sz. táblázat: Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

Az átlag és a módusz értéket bemutató táblázatból is látszik, hogy a válaszadók átlagban az egyes és kettős válaszlehetőségek közé eső értékeket mutató kapcsolati számmal jellemezhetőek e-mail rendszerüknek köszönhetően. Ez a szám az 10-50 és az 50-100 közötti kapcsolati szám közé esik, úgy, hogy közben a legtöbbször választott válaszlehetőség az 1-es volt, a módusz érték alapján, azaz 10-50 fővel tartják a kapcsolatot e-mail-en keresztül.

A fentiek során megnézhattuk, hogy a telefon, közösségi oldalak és az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálónak milyen sajátosságai vannak. Leginkább arra láthattunk rá, hogy a kiválasztott infokommunikációs eszközök segítségével mekkora kiterjedésű közösségi hálózatot hoznak létre a vizsgálati mintába bevont személyek. Fentebb már láthattuk, hogy a közvetlen találkozásokkal járó, személyes kapcsolatokon keresztül kialakított közösségi hálózatot milyen sajátosságok jellemzik. Mennyi fő tartozik ebbe a kapcsolati rendszerbe és mi a legfontosabb alakító, meghatározó tényező. Mielőtt rátérnénk arra, hogy megnézzük az IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati háló szerveződésének sajátosságait, nézzük meg, a fent már bemutatott IKT eszközök által létrejövő közösségi háló kiterjedtségéről mit állapíthatunk meg. Ezt mutatjuk be az alábbi ábra segítségével. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

31. sz. ábra: Kapcsolatok számának átlaga a jelzett eszközök tekintetében

A fenti ábrán feltüntettük a személyes, közvetlen találkozókkal járó kapcsolati rendszert. Az elméleti bevezetőben jelzett új közösségiség és új közösségek megjelenésének hátterében az IKT eszközökön keresztül kialakuló közösségekkel kívánjuk összevetni a hagyományos, személyes kapcsolattal járó közösséget.

Az átlag értékeket tüntettük fel mind a személyes kapcsolatrendszerénél, mind pedig az e-mail, telefon és a közösségi oldal kapcsolatrendszerénél. Ez az átlag érték a válaszlehetőségek átlagait jelenti, mely átlagok mögött a kapcsolati hálóban lévő személyek száma áll s ez a hálózat kiterjedéséről szolgáltat információt.

Láthatjuk, hogy a közvetlen találkozással járó személyes kapcsolatrendszer átlag értéke 1,8, ami arról árulkodik, hogy a válaszadók átlagosan inkább 50-100 közötti kapcsolattal rendelkeznek, s bár nem éri el a 100 főt, de biztosan több mint 50 fő tartozik az így létrejövő kapcsolati hálóba. Közel hasonló a helyzet az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálónál is, hiszen 1,7 átlag esetében több fő kapcsolódik az egyén hálózatába, mint 10-50 fő de kevesebb mint 100 fő. Tehát az e-mail rendszeren keresztül működtetett kapcsolati hálózat kiterjedése nagyon hasonlít a személyes kapcsolati rendszer kiterjedésére. Már csak az a kérdés, hogy mekkora átfedés van, lehet a személyes kapcsolati háló és az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati háló között? Ez a kérdés azonban izgalmas minden más IKT eszköz segítségével kialakított kapcsolati hálóra is. A telefonon keresztül kialakított és működtetett kapcsolati háló kiterjedés már nagyobb, mint a közvetlen találkozással járó személyes kapcsolati háló. A telefontal átlagosan 100 főt kapcsolnak be a válaszadók a közösségi hálózatukba, azaz több fővel tartanak kapcsolatot nem személyes találkozásokon keresztül. Csányi megállapításai kell, hogy eszünkbe jussanak, aki azt mondta, hogy a primátákra jellemző kurkászolást, felváltotta a szociális kurkászolás. Ha az emberek ugyan annyi időt fordítanak szociális kurkászolásra, mint az emberszabásúak a kurkászolásra, akkor a nap jelentős részét kapcsolataink ápolásával töltönnék. Azonban az IKT eszközök segítséget nyújtanak abban, hogy személyes találkozás nélkül ápoljuk kapcsolatainkat. A fenti ábrán kiemelkedik a közösségi oldalak átlag értéke. A 3,3 átlag azt jelenti, hogy a válaszadók átlagban több mint 200 fővel rendelkeznek a közösségi oldalakon létrejövő közösségeikben. Ennyi főt tartalmaz az a közösség, melynek részeseivé válnak közösségi oldalakon. Tudjuk, hogy ez a közösségi szerveződés tudatos döntések sorozata, hiszen az egyén dönt, hogy hová csatlakozik, és dönt abban is, hogy kit vesz fel saját közösségi oldalára. Az átlag értékek mögött árulkodnak a módusz értékek is. Mind a személyes kapcsolatoknál, mind az e-mail és telefonon keresztül létrejövő közösségeknél a módusz érték 1 volt, azaz az első válaszlehetőség (10-50 fő) volt a leggyakrabban bejelölt válasz a mintában. Ez alól kivételt képezett a közösségi oldalt jellemző módusz érték, ami 5 volt (400 fő fölötti egyén

a kapcsolati hálóban). Ebből is látszik, hogy kiterjedésében a legnagyobb eltérést a vizsgált IKT eszközök által létrejövő közösségek közül, a közösségi oldalaknál találtunk. Viszont azt is látuk, hogy a vizsgálati személyek mire használják a közösségi oldalakat. A rokoni, baráti kapcsolatok tartása volt az elsődleges és nagyon háttérbe szorult az új kapcsolatok kialakításának lehetősége. Ez azért érdekes, mert a közösségi oldalak segítségével kialakított közösségi hálózat kiterjedése a legjelentősebb, itt kapcsol be az egyén a legtöbb személyt a kapcsolati hálójába. Ennek ellenére ezt a potenciált, mely a közösségi hálózatban rejlik, inkább az erős kapcsolatok kiaknázása érdekében használják ki a válaszadók, s nem a gyenge kapcsolatok kialakítását tartják fontosnak. A kapcsolati tőke konverzióját más tőkévé az egyén kapcsolati rendszerén keresztül képes megvalósítani. Az eltérő réteghelyzetűek mind a személyes mind az IKT eszközök segítségével kialakított kapcsolati hálózatokra támaszkodhatnak s amennyiben különbség van a társadalmi rétegek hálózatalkító sajátosságai között, különbség lehet a tőkekonverziós lehetőségeiben is. Ezért nagyon fontos a sajátosságok további vizsgálata.

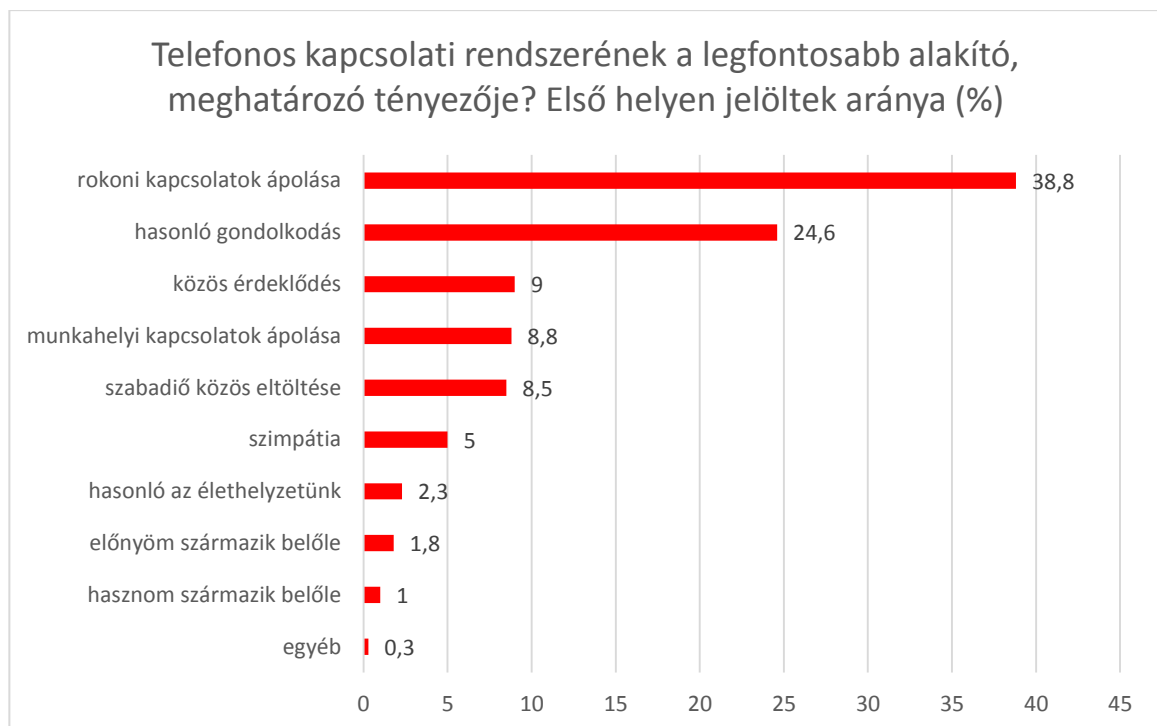
A közösségi kapcsolatok, a kapcsolati háló nagysága mellett az is nagyon fontos, hogy milyen sajátosságok mentén szerveződnek ezek a hálózatok. A lentiek során ezt vizsgáljuk meg. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

IKT eszközök által létrejövő közösségi hálózatok, hálózat alakító tényezői

A telefonos kapcsolatot alakító tényezők sorrendje

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
hasonló gondolkodás	98	19,6	24,6	24,6
közös érdeklődés	36	7,2	9,0	33,6
szabadió közös eltöltése	34	6,8	8,5	42,1
szimpátia	20	4,0	5,0	47,1
hasonló az élethelyzetünk	9	1,8	2,3	49,4
rokoni kapcsolatok ápolása	155	31,0	38,8	88,2
munkahelyi kapcsolatok ápolása	35	7,0	8,8	97,0
előnyöm származik belőle	7	1,4	1,8	98,7
hasznom származik belőle	4	,8	1,0	99,7
egyéb	1	,2	,3	100,0
Total	399	79,8	100,0	
Missing				
System	101	20,2		
Total	500	100,0		

15. sz. táblázat: A telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

32. sz. ábra: A telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

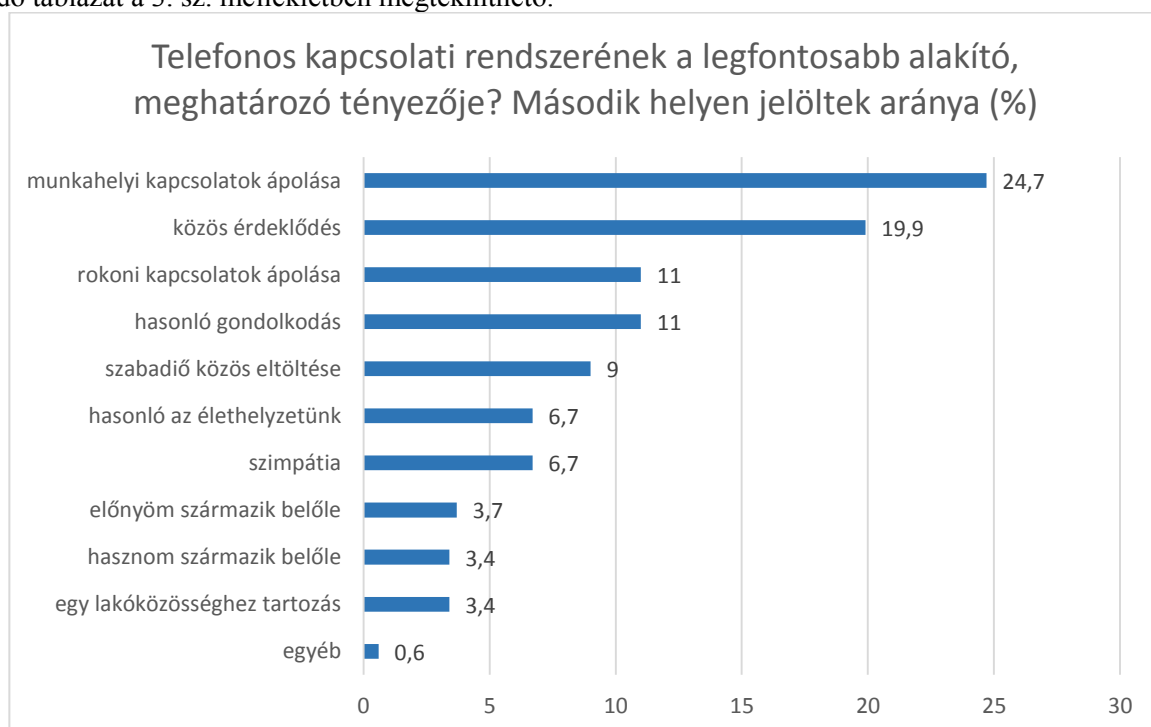
A válaszadóknak több tényező közül kellett kiemelni a legfontosabb három tényezőt, majd ezt a hármat kellett rangsorolniuk. A fentiekben az első helyre rangsorolt tényezők százalékos megoszlását láthatjuk. A rokonok kapcsolatok ápolása kiemelkedő arányban jelenik meg, így elmondhatjuk, hogy a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat első helyen kiemelt tényezője alapján az erős kapcsolatok ápolása a legfontosabb. Ezt követi a hasonló gondolkodás és a közös érdeklődés melyek alátámasztják a szakirodalomból is ismert homofília jelenségét, mely alapján kijelenthetjük, hogy a telefonos kapcsolatok kialakítása mögött a hasonlósági elv áll első helyen. Negyedik helyet foglal el a munkahelyi kapcsolatok ápolása válasz 8,8%-os említési aránnyal. Tehát a válaszadók a telefonos kapcsolati hálójuk kialakítása során kevésbé gondolkodnak abban, hogy a munkahelyi kapcsolataikat ápolják, rendezzék, tartásuk fent. Sokkal fontosabb a hasonlóság gondolkodásban, érdeklődésben. A közösségek megváltozását támasztja alá az a tény is, hogy a válaszlehetőségek közül hiányzik az egy lakóközösséghez tartozás, mivel a megkérdezettek nem jelölték meg egyáltalán ezt a háttér tényezőt. Azaz a lokalitás, szomszédság és az ezekhez tartozó fogalmi jelentések a telefonos kapcsolatok által szerveződő közösségeknél nem fontosak. Az előny és a haszn fontossága is eltörlődik a többi válaszlehetőséggel szemben, mint legfontosabb alakító tényező. Amennyiben az előnyt és a hasznat a kapcsolati hálózat tudatos használataként értelmezzük, úgy ez az eredmény elgondolkodtató. A negatívan csengő fogalmak, mint haszn, előny az is lehet, hogy kevésbé kívánatos fogalmak s jelentésükhöz sok negatívum tapad, így érthető az elutasításuk, de mindenképpen elgondolkodtató. A második legfontosabb alakító tényezők aránya árnyalja azt a képet, amit fent bemutatunk. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	39	7,8	11,0	11,0
	közös érdeklődés	71	14,2	19,9	30,9
	szabadió közös eltöltése	32	6,4	9,0	39,9
	szimpátia	24	4,8	6,7	46,6
	hasonló az élethelyzetünk	24	4,8	6,7	53,4
	rokonok kapcsolatok ápolása	39	7,8	11,0	64,3

	munkahelyi kapcsolatok ápolása	88	17,6	24,7	89,0
	egy lakóközösséghez tartozás	12	2,4	3,4	92,4
	előnyöm származik belőle	13	2,6	3,7	96,1
	hasznom származik belőle	12	2,4	3,4	99,4
	egyéb	2	,4	,6	100,0
	Total	356	71,2	100,0	
Missi	System	144	28,8		
ng					
Total		500	100,0		

16. sz. táblázat: A telefonos kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A lenti ábrán láthatjuk, hogy a telefonos kapcsolatok segítségével kialakított kapcsolati hálózat második legfontosabb alakító tényezői között kiemelkedik a munkahelyi kapcsolatok ápolása. Míg a legfontosabb szempontok között ez a válaszlehetőség az említések arányai alapján a negyedik helye került, addig a második legfontosabb szempontok közül a legnagyobb arányban jelölték meg a válaszadók. Ezt követik azok a válaszlehetőségek, melyek szintén az erős kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázását támogatják, mint a rokon kapcsolatok ápolása válasz. Magas százalékos arányban vannak jelen a hasonlósági elvet igazoló válaszlehetőségek is, mint a közös érdeklődés, hasonló gondolkodás is. Az előny és a haszn fogalmakhoz kapcsolódó válaszok említési aránya a második helyen rangsorolt, közösségi hálózat mögött rejlő szervező erők közül, csak úgy mint a legfontosabbak arányainál elhanyagolhatóak. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

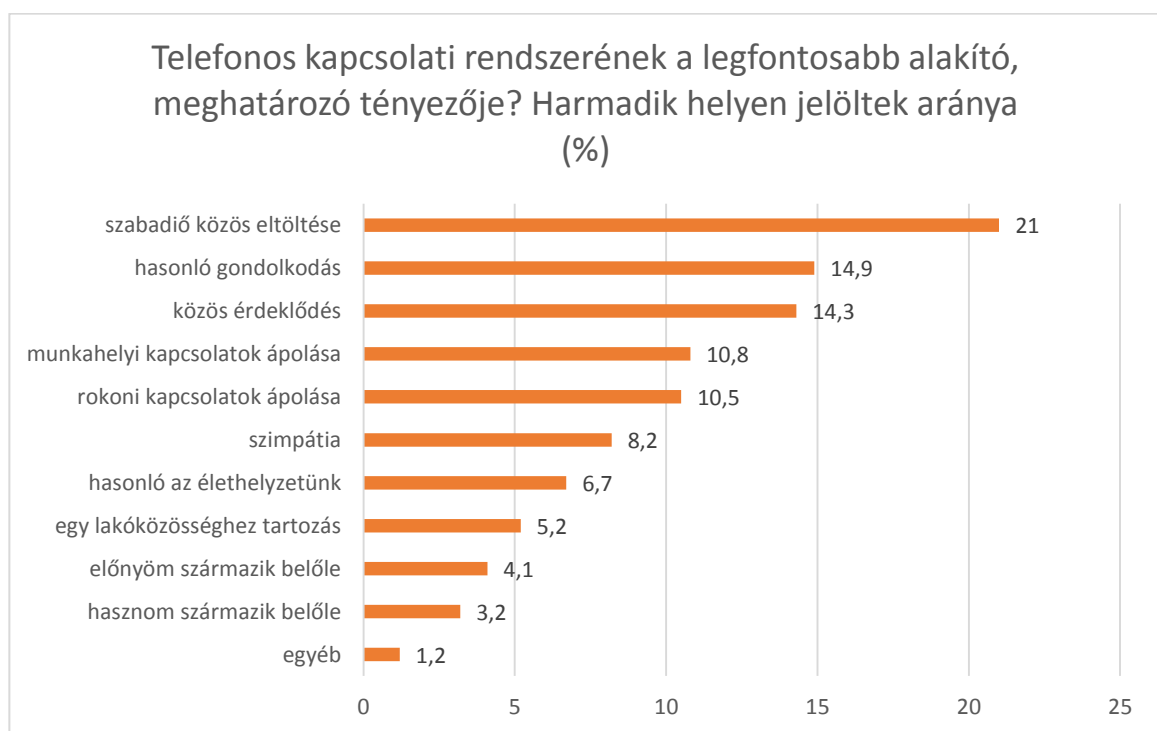

33. sz. ábra: A telefonos kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A kiválasztott legfontosabb kapcsolati háló alakító tényezők harmadik ranghelyre sorolt válaszainak arányai, egy újabb érdekességet mutatnak. A lenti táblázatból kitűnik, hogy a harmadik ranghelyre sorolt hálózati alakító tényezők közül a telefon segítségével létrejövő hálózatban már két új tényező is megjelenik. Első helyen a szabadidő közös eltöltése. Tehát a baráti rokon kapcsolattartás után, a munkahelyi kapcsolatok mellett a szabadidő közös eltöltése ott van a harmadik helyre rangsorolt hálózatalakító szempontok között. A másik megjelenő hálózatalakító szempont, mely eltűnt az első és a második ranghelyen jelöltek esetében, az egy lakóközösséghez tartozás. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	51	10,2	14,9	14,9
	közös érdeklődés	49	9,8	14,3	29,2
	szabadió közös eltöltése	72	14,4	21,0	50,1
	szimpátia	28	5,6	8,2	58,3
	hasonló az élethelyzetünk	23	4,6	6,7	65,0
	rokoni kapcsolatok ápolása	36	7,2	10,5	75,5
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	37	7,4	10,8	86,3
	egy lakóközösséghez tartozás	18	3,6	5,2	91,5
	előnyöm származik belőle	14	2,8	4,1	95,6
	hasznom származik belőle	11	2,2	3,2	98,8
	egyéb	4	,8	1,2	100,0
	Total	343	68,6	100,0	
	Missing System	157	31,4		
Total	500	100,0			

17. sz. táblázat: A telefonos kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

34. sz. ábra: A telefonos kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti ábrán láthatjuk, hogy a harmadik ranghely százalékos megoszlásai során is jelen van a homofília jelensége, azaz a telefonos kapcsolati hálózat alakító tényezőit mind az első, a második és a harmadik ranghely százalékos megoszlásainál jellemzi a hasonlósági elv. Nézzük meg, hogy egy matematikai művelet segítségével, milyen jellegzetesség állapítható meg a telefonon keresztül kialakított közösségi hálózat szerveződésére. A kapcsolódó táblázat a 3. mellékletben megtekinthető.

35. ábra: A telefonos kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – összpontszámok alapján

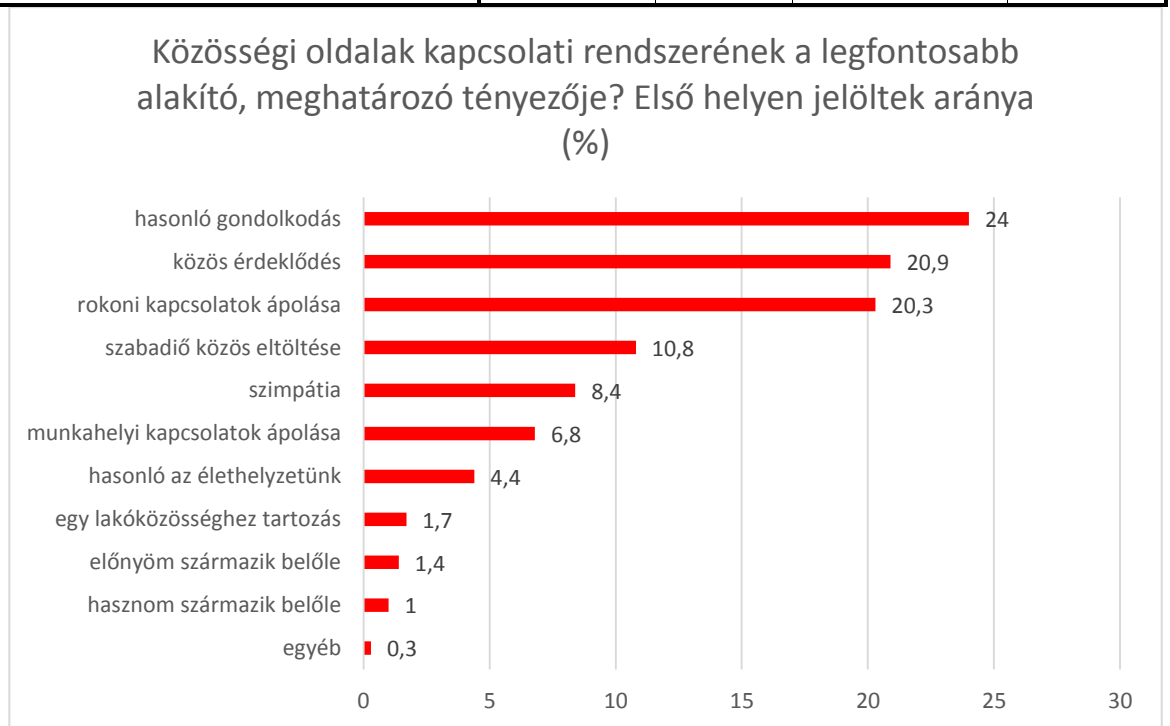
A fenti ábrából kitűnik, hogy a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat legfontosabb alakító tényezője a válaszadók esetében a baráti rokonok kapcsolatok ápolása szempont. Ez azt jelenti, hogy az a kapcsolati szám, ami a fenti elemzésben megjelent (10-50, 50-100 közötti) főleg a barátokra és a rokonokra korlátozódik, ami az erős kapcsolatok ápolását és fenntartását segíti. Ezt követi a közös érdeklődés, mely a homofília jelenségéhez kapcsolódó válasz, mely alátámasztja a Milgram féle kisvilág elméletet, miszerint kapcsolataink egy kis világba zárnak minket. Válaszadóinkat egy hasonlósági elv alapján szerveződő kis világba zárja a telefonon keresztül szerveződő kapcsolataik. Azt is megállapíthatjuk, hogy a harmadik jellemző kapcsolati hálózatot alakító tényező a munkahelyi kapcsolatok ápolása. Mivel Granovetter megállapította a gyenge kapcsolatok erejének fontosságát, láthatjuk, hogy a válaszadókat nem jellemzi a telefonon szerveződő kapcsolati hálózatuk szerveződésénél ennek megjelenése, így nem is tudják ezeket kihasználni. Tehát a vizsgálati mintában szereplő egyének telefonon keresztül olyan személyeket kapcsolnak be kapcsolati hálózatukba, akikkel munkakapcsolatban vannak, a szabadidő eltöltését végzik, barátaik, rokonaik, akikkel hasonló a gondolkodásuk, érdeklődésük. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Közösségi oldal által létrejövő kapcsolatok legfontosabb alakító, meghatározó tényezői
18. sz. táblázat: Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hasonló gondolkodás	71	14,2	24,0	24,0
közös érdeklődés	62	12,4	20,9	44,9
szabadidő közös eltöltése	32	6,4	10,8	55,7
szimpátia	25	5,0	8,4	64,2
hasonló az élethelyzetünk	13	2,6	4,4	68,6

	rokonok kapcsolatok ápolása	60	12,0	20,3	88,9
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	20	4,0	6,8	95,6
	egy lakóközösséghez tartozás	5	1,0	1,7	97,3
	előnyöm származik belőle	4	,8	1,4	98,6
	hasznom származik belőle	3	,6	1,0	99,7
	egyéb	1	,2	,3	100,0
	Total	296	59,2	100,0	
Missi	System	204	40,8		
ng	Total	500	100,0		

36. ábra: Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Az eddigi elemzés során kiderült, hogy a közösségi oldalakon keresztül hoznak létre legnagyobb kiterjedésű kapcsolati hálót a vizsgálatban résztvevők, így fontos kérdés, hogy milyen alakító tényezők jellemzik ezt a közösséget. A válaszadók ennél a kérdésnél is a lehetséges válaszok közül a három legfontosabbat választhatták ki, majd ezt a három tényezőt rangsorolták. Az első helyen jelölt hálózat alakító tényezők közül a válaszadók 24%-a jelölte meg a hasonló gondolkodás válaszlehetőséget, majd az első helyen megjelölt tényezők közül 20,9%-a a válaszadóknak a közös érdeklődést választotta. Ez a két adat egyértelműen alátámasztja a homofília jelenségét, azaz az óriási mennyiségű egyént hálózatba szervező közösségi oldalak esetében is a hálózat szervező ereje a hasonlósági elvben keresendő. A rokonok kapcsolatok ápolása válasz az első helyre rangsorolt válaszadók 20,3%-ára volt jellemző. Amennyiben visszaemlékezünk arra, hogy milyen alakító tényezők jellemezték első helyen a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózatot, úgy láthatjuk, hogy ebben a tekintetben van eltérés, hiszen ott a rokon baráti kapcsolatok ápolása volt a leginkább jellemző hálózat alakító tényező, az első ranghelyes jelölt tényezők között. Tehát az első ranghelyre került alakító tényezők tekintetében a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat szerveződésére még inkább jellemző a hasonlósági elv, mint a telefon esetében. Más eltérést is találunk a közösségi oldalon és a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezői között. Míg a telefon esetében a munkahelyi kapcsolatok válasz, mint a hálózatot alakító tényező százalékos arányát tekintve a válaszok lején

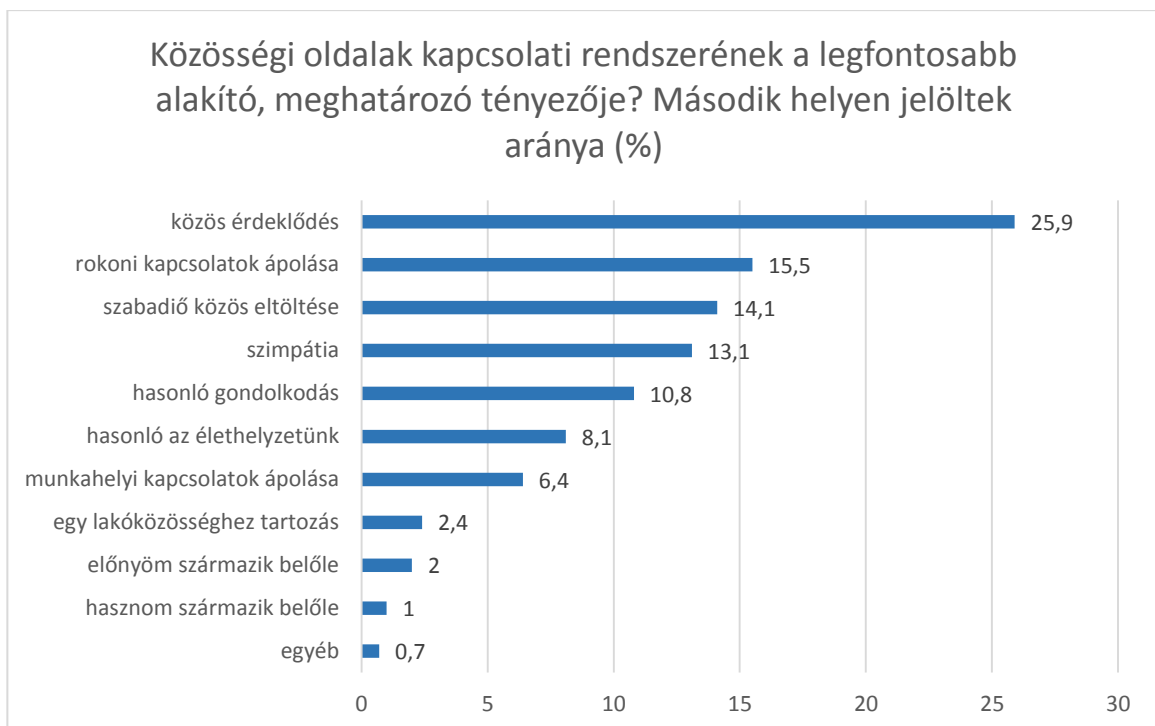
foglal helyet, addig a közösségi oldalakon szerveződő kapcsolati háló alakító tényezői között ez a válaszlehetőség a hatodik helyen szerepel 6,8% arányban. Az egy lakóközösséghez tartozás, mint kapcsolati háló alakító tényező a telefon esetében meg sem jelent az első ranghelyekre rangsorolt alakító tényezők között, addig a közösségi oldalaknál ez a válaszlehetőség, igaz igen alacsony arányban (1,7%), de megjelent.

Az alábbiakban a második ranghelyen jelölt alakító tényezők százalékos megoszlását mutatjuk be.

A válaszadók 25,9%-a a közös érdeklődést jelöli meg, mint a második legfontosabb közösségi oldalon keresztül létrejövő kapcsolati háló alakító tényező. Ezt követi 15,5%-al a rokonbaráti kapcsolatok válasz, azaz a második ranghelyre kerülő alakító tényezők közül a válaszadók közel egy hatoda jelöli meg ezt a válaszlehetőséget. A szabadidő közös eltöltése 14,1 %-os arányban itt is előrébb kerül, mint azt a telefontól láthattuk. Ahogy az első ranghelyre került hálózat alakító tényezők estében láthattuk, itt a második ranghelyre került alakító tényezőknél is megjelenik a munkahelyi kapcsolatok ápolása, de itt is a tényezők rangsorában hátrébb kerül, így elmondhatjuk, hogy tendenciáját tekintve a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezői között nem jellemző annyira a munkahelyi kapcsolatok ápolása, mint a telefon esetében. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
hasonló gondolkodás	32	6,4	10,8	10,8
közös érdeklődés	77	15,4	25,9	36,7
szabadidő közös eltöltése	42	8,4	14,1	50,8
szimpátia	39	7,8	13,1	64,0
hasonló az élethelyzetünk	24	4,8	8,1	72,1
rokon kapcsolatok ápolása	46	9,2	15,5	87,5
munkahelyi kapcsolatok ápolása	19	3,8	6,4	93,9
egy lakóközösséghez tartozás	7	1,4	2,4	96,3
előnyöm származik belőle	6	1,2	2,0	98,3
hasznom származik belőle	3	,6	1,0	99,3
egyéb	2	,4	,7	100,0
Total	297	59,4	100,0	
Missing				
System	203	40,6		
Total	500	100,0		

19. sz. táblázat: *Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője*

37. sz. ábra: Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

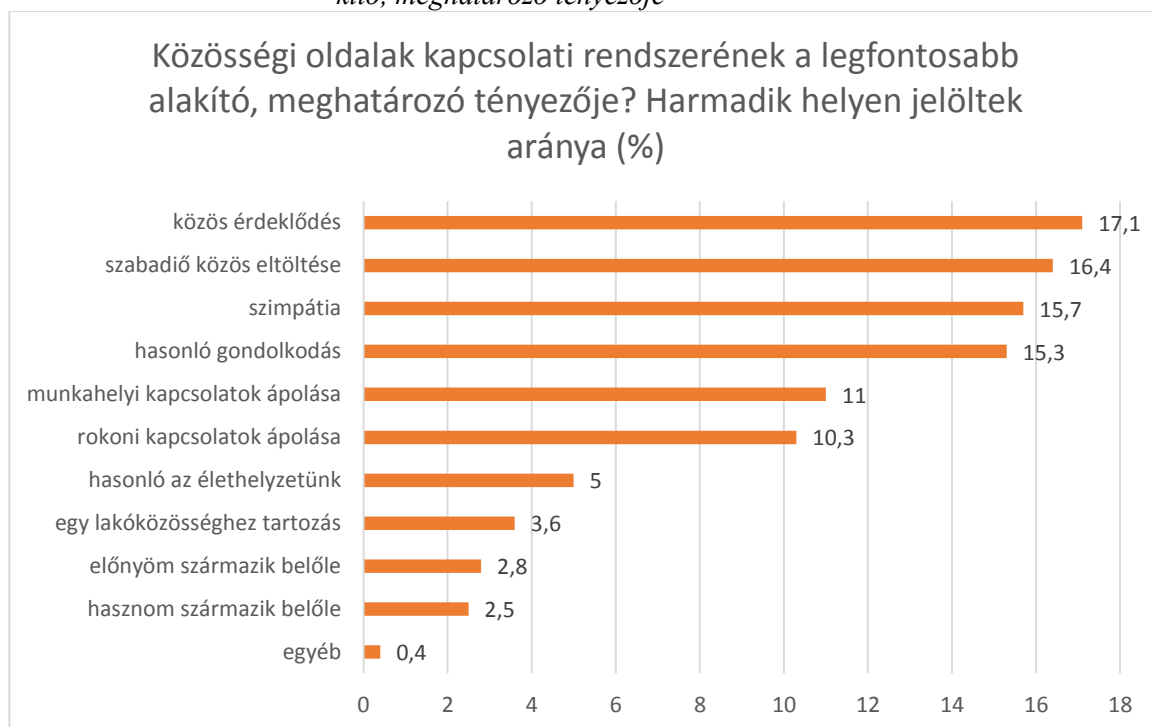
Azt is láthatjuk a fenti ábrán, hogy a lakóközösséghez tartozás szintén nem fontos alakító tényezője a közösségi oldalakon keresztül és a telefonon keresztül szerveződő kapcsolati hálózatnak, ami alátámasztja az elméleti áttekintőben írt gondolatokat, miszerint változik a közösség fogalma. Változnak a közösségek sajátosságai. Már nem egyértelmű fogalma a közösségnek a lokalitás és a szomszédság, azaz valóban változik a közösség tartalma és a szerveződése is, hiszen az IKT eszközök egy más közösségi kapcsolat kialakítását teszik lehetővé. Ez együtt jár egy új tőkekonverziós lehetőséggel is, melynek kihasználásában nagy szerep juthatna a közösségi kapcsolatoknak. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Az alábbiakban nézzük meg a közösségi kapcsolatok alakító, meghatározó tényezői hogyan alakulnak a harmadik ranghelyre sorolt válaszok esetében.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	43	8,6	15,3	15,3
	közös érdeklődés	48	9,6	17,1	32,4
	szabadió közös eltöltése	46	9,2	16,4	48,8
	szimpátia	44	8,8	15,7	64,4
	hasonló az élethelyzetünk	14	2,8	5,0	69,4
	rokon kapcsatok ápolása	29	5,8	10,3	79,7
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	31	6,2	11,0	90,7
	egy lakóközösséghez tartozás	10	2,0	3,6	94,3
	előnyöm származik belőle	8	1,6	2,8	97,2
	hasznom származik belőle	7	1,4	2,5	99,6
	egyéb	1	,2	,4	100,0
Total	281	56,2	100,0		
Missing	System	219	43,8		

Total	500	100,0	

20. sz. táblázat: Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

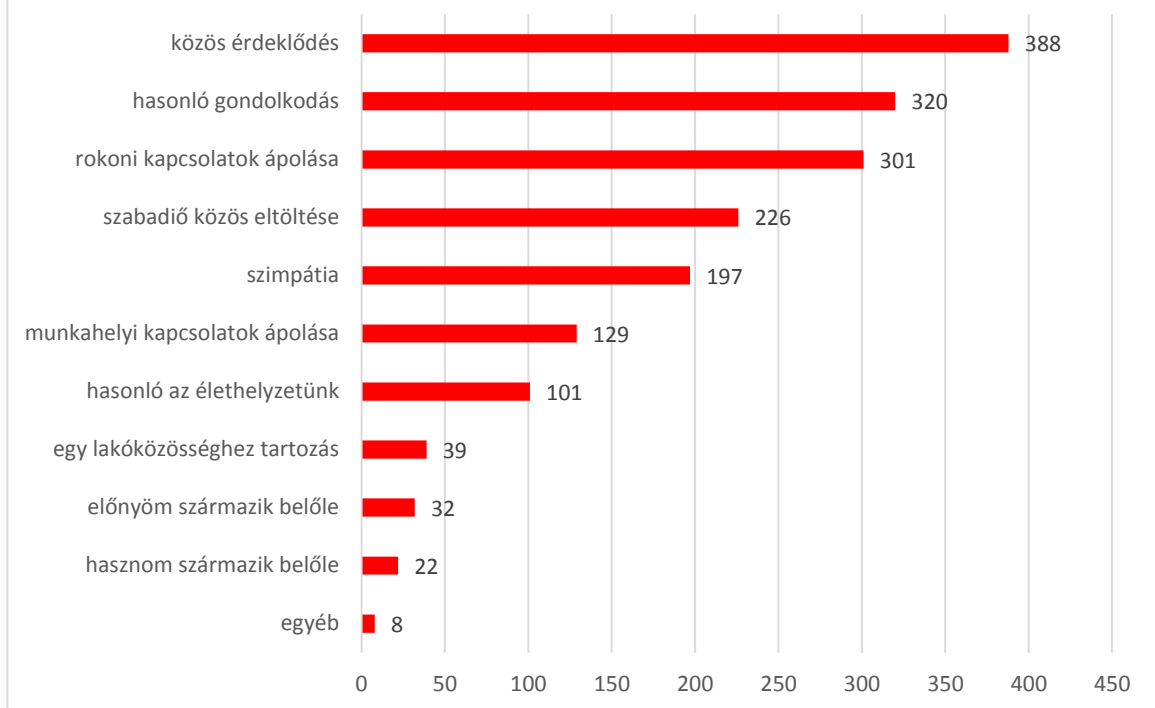
38. sz. ábra: Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti ábrán láthatjuk, hogy a harmadik helyen jelölt kapcsolati hálózatot alakító, meghatározó tényezők közül a válaszadók 17,1 %-a jelölte a közös érdeklődés választ, ami a homofília jelenségéhez kapcsolódó válasz. A közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezői között a harmadik ranghelyen szereplők közül a válaszadók 16,4%-a jelölte a funkcionalitást jelentő szabadidő eltöltését jelentő választ. Ezt követi 15,7%-al a szimpátia, és 15,3%-al a hasonló gondolkodás válasz, mely mindkettő a hasonlósági elvet alátámasztó válaszok. Az előnyt és a hasznot jelentő válaszok, csak úgy, mint a telefon esetében a közösségi oldalak esetében is az arányokat figyelembe véve utolsó helyre kerülnek.

A ranghelyek, valamint a mintában szereplő válaszadók válaszainak gyakorisága alapján, csak úgy mint a személyes találkozókkal járó kapcsolati rendszer vizsgálatánál, vagy a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati háló vizsgálata esetében is, egy speciális számítással (MEL-LÉKLET), összesítve láthatjuk a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati háló alakító, meghatározó tényezőit.

A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A közösségi oldalak kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezői (Összpontszámok X számú táblázat alapján)

39. ábra: A közösségi oldalak kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése

A fenti ábrán, első helyen szerepel a közös érdeklődés válasz, mint a közösségi oldalon keresztül létrejövő kapcsolati háló alakító, meghatározó tényezője. Ezt követi második legjobban jellemző alakító tényezőként a hasonló gondolkodás. harmadik helyen jelenik meg a alakító tényezők között a rokon kapcsolatok ápolása, majd megjelenik a szabadidő közös eltöltése, mely nem volt ennyire jellemző válasz a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati háló esetében. Az első két helyen szereplő, alakító tényező, a hasonlósági elv alapján szerveződő hálózatok mögöttes tényezői közé tartozik. Az ezt követő rokon kapcsolattartás pedig az erős kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázását teszi lehetővé. A tőkekonverzió szempontjából az óriási kapcsolati számmal rendelkező közösségi oldalak fantasztikus lehetőségeket biztosíthatnak a hálózat tagjai számára. Azonban a hálózat szerveződése mögött rejlő törvényszerűségek (hasonlósági elv, erős kapcsolatok ápolása, kiaknázása) nehéz helyzetbe hozzák a hálózat tagjait akkor, ha a kapcsolati tőkét más tőketípusra szeretnék átváltani. Akkor pedig még nehezebb a helyzet tőkekonverzió szempontjából, ha a személyes kapcsolati hálóban való lét nélkülözi a tudatosságot. hatodik helyen találjuk a munkahelyi kapcsolatok ápolása válaszlehetőséget s ezt követi a hasonló élethelyzet. Ebből is látszik, hogy a válaszadók nem tartják fontos hálózat alakító tényezőnek azt, hogy a hálózatukba hasonló élethelyzetű egyént csatornázzanak be. Viszont az első, azaz meghatározó tényezők között ott találjuk a hasonló érdeklődést és a hasonló gondolkodást. Ez a két tényező kérdés, hogy lehetővé teszi-e az emberek számára azt, hogy tőlük eltérő státuszú, szociokulturális sajátosságokkal rendelkező egyéneket kapcsoljanak be hálózatukba? Amennyiben a válasz igen, akkor a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésében az IKT eszközök segítségével létrejövő közösségek közül a közösségi oldalak segíthetik a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését. Amennyiben az előző kérdésre adott válasz nem lesz, akkor a közösségi oldalak segítségével létrejövő közösségek növelik a rétegek közötti egyenlőtlenséget.

A haszon és az érdek válaszok a minta egészében a végére kerültek, azaz a válaszadók ezeket a hálózatot alakító tényezőket nem tartották fontosnak. Fontos kérdés, hogy a fogalmakhoz tapadó negatív jelentések miatt történt ez, vagy más oka van. Granovetter a gyenge kapcsolatok erejébe vetett hite során elmondja, hogy az egyén például munkához jutás esetén nagyobb

eséllyel fordulhat a gyenge kapcsolatait jelentő személyek felé, mint azokhoz, akikkel napi kapcsolatot tart. Mi ez ha nem a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségek kihasználása, vagy bizonyos érdek mentén történő kapcsolati háló működtetés. Ennek ellenére a válaszadók a haszon és érdek válaszokat, mint kapcsolati hálót alakító tényezők válaszlehetőségeket elutasították.

Fentiekben láthattuk a közösségi oldalakon kialakuló kapcsolati háló alakító, meghatározó tényezőit, s azokat a sajátosságokat, melyek meghatározzák ennek a hálózatnak a működését. Most nézzük meg az e-mail rendszernek köszönhetően létrejövő közösségi hálózat mögött rejlő alakító, meghatározó tényezőket. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

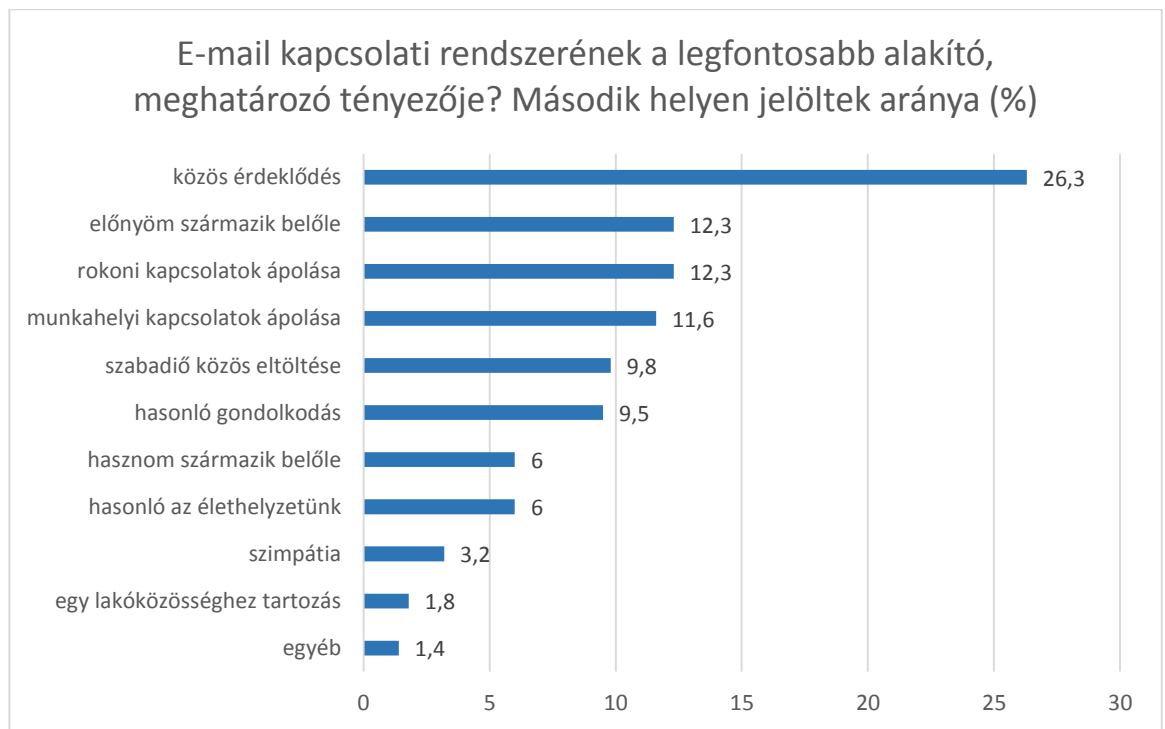
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	66	13,2	22,4	22,4
	közös érdeklődés	33	6,6	11,2	33,6
	szabadió közös eltöltése	15	3,0	5,1	38,6
	szimpátia	16	3,2	5,4	44,1
	hasonló az élethelyzetünk	7	1,4	2,4	46,4
	rokoni kapcsolatok ápolása	50	10,0	16,9	63,4
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	70	14,0	23,7	87,1
	egy lakóközösséghez tartozás	2	,4	,7	87,8
	előnyöm származik belőle	22	4,4	7,5	95,3
	hasznom származik belőle	9	1,8	3,1	98,3
	egyéb	5	1,0	1,7	100,0
	Total	295	59,0	100,0	
Missing	System	205	41,0		
Total		500	100,0		

21. sz. táblázat: E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

40. ábra: E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A válaszadók az e-mail rendszerhez kapcsolódó közösségi hálózat alakító tényezői közül hasonlóan a többi IKT eszközhöz, három tényezőt választhattak ki, majd ezt a három alakító tényezőt kellett rangsorba tenni. A fenti táblázatból kitűnik, hogy az első helyre rangsorolt hálózat alakító tényezők közül a válaszadók 23,7 %-a a munkahelyi kapcsolatok ápolását jelölte meg, mint legfontosabb kapcsolati hálót alakító tényezőt. Ez a tényező és a hozzá kapcsolódó válaszadói arány alapján már is kiderül, hogy az e-mail rendszer által szerveződő kapcsolati hálózatot főleg az jellemzi, hogy a munkahelyi kapcsolatok dominálnak benne. Ez az alakító tényező nem volt jellemző sem a telefonon keresztül szerveződő kapcsolati háló, sem a közösségi oldalakon keresztül szerveződő kapcsolati háló esetében. Második helyre került az első helyre rangsorolt alakító tényezők közül 22,4% arányban a hasonló gondolkodás válasz, így itt is megjelenik a hasonlósági elv, de a munkahelyi kapcsolatok válaszlehetőség arányszáma mutatja az eltérést az előzőekhez képest. Jelentős különbséget találunk azonban a 7,5% arányszámmal jelzett előnyöm származik belőle, válaszlehetőség tekintetében a telefonon és a közösségi oldalon keresztül kialakuló kapcsolati háló mögött rejlő alakító tényezőkhöz képest. Tehát a válaszadókat jellemzi az, hogy az e-mail rendszerüket és az általa létrehozott kapcsolati hálót leginkább a munkahelyi kapcsolatuk fenntartására használják és ezen szempont alapján alakítják. Valamint az is látszik, hogy az előnyöm származik belőle, alakító tényező erőteljesebb megjelenése összekapcsolódhat a munkahelyi kapcsolatok fenntartásával és az e-mail rendszerrel. Azaz a munka világával leginkább az e-mail rendszeren keresztül kapcsolódnak a mintában szereplő válaszadók, s így ennek köszönhetően az előny is megjelenik. Nézzük meg, hogyan alakulnak a második ranghellyel jelölt hálózat alakító tényezők. A lenti diagram ezt mutatja. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

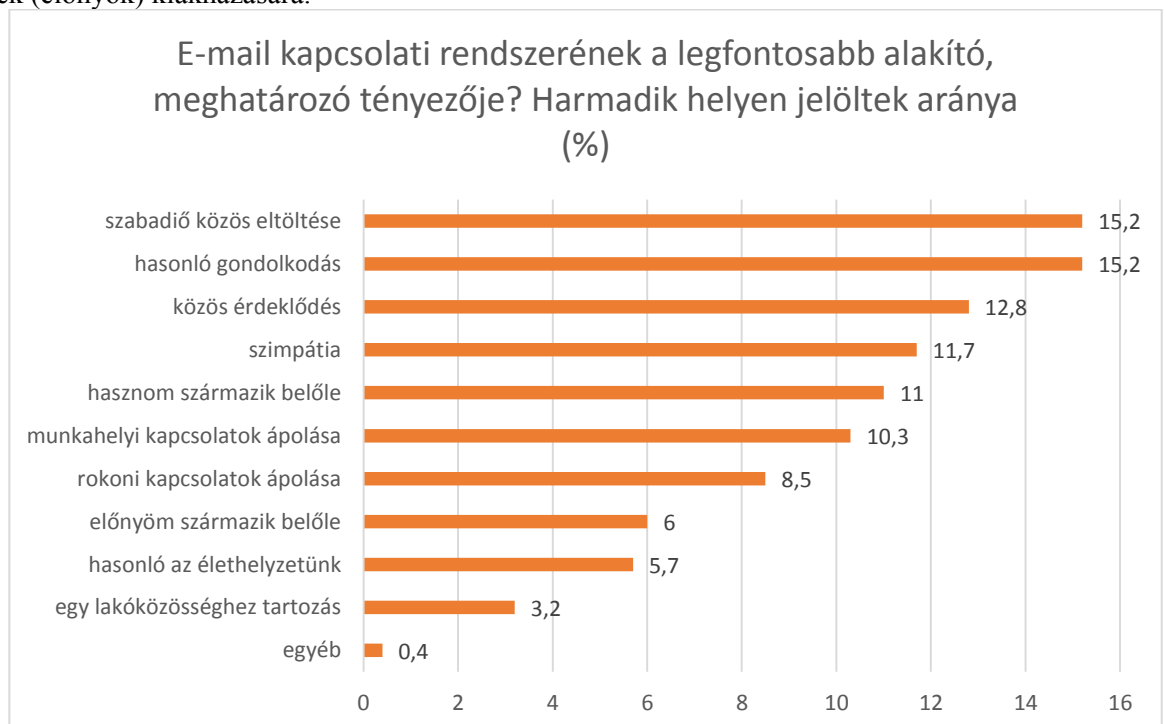

41. sz. ábra: E-mail kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A válaszadók 26,3%-a a közös érdeklődést helyezte a rangsor második helyére. Fentebb láthattuk, hogy az első ranghellyel jelölt tényezők a munka világára utaltak leginkább, a közös érdeklődés azonban ismét a hasonlósági elv alapján szerveződő kapcsolati hálózat jelleget erősíti. Úgy látszik, hogy a második ranghelyes alakító tényezők között is sokkal inkább jelen van az előnyöm származik belőle válasz, mint a közösségi oldalak vagy a telefonhoz kapcsolódó válaszoknál. Ezt a választ 12,3% arányban helyezték a második legfontosabbnak ítélt ranghelyre az alakító tényezők közül. Ezt követi a rokon kapcsalatok ápolása válasz, mely szintén 12,3 arányban jelenik meg. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a második ranghelyre sorolt hálózat

alakító tényezők esetében megfordul az a tendencia, miszerint az e-mail kapcsolati hálózat létrejöttét inkább a munka világához kapcsoltnak alakítják és használják az emberek, s nem a hasonlósági elv alapján, mint ahogy azt láttuk az első ranghelyek esetében. Ettől függetlenül mégis elmondhatjuk, hogy jelentős a változás a telefon és a közösségi oldalak vizsgálati eredményeihez képest, mely két dologban mutatkozik meg. Megjelenik az előny gondolata és motívuma, másrészt pedig megjelenik a munkához kapcsolódó, munkahelyi kapcsolatok ápolását jelentő motívum, mint kapcsolati háló alakító tényező. A fenti diagramon is láthatjuk, hogy a harmadik legnagyobb válaszarányú és második ranghelyre sorolt alakító tényező a rokoni baráti kapcsolatok ápolása 12,3% aránnyal s ezek után jelenik meg a munkahelyi kapcsolatok ápolása 11,6%-al. Az viszont szembeötlő, hogy a hasonló gondolkodás, mely jelentős hálózat alakító tényező volt mind a telefonnál, mind a közösségi oldalaknál, 9,5%-os aránnyal jellemzi csak az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózatot a válaszadóknál. Itt is láthatjuk, hogy a hasonló élethelyzet nem fontos motívuma a válaszadóknak az e-mail kapcsolataik létrehozásánál sem, s az sem jelentős, hogy egy lakóközösséghez tartozzanak, mely megint csak azt erősíti, hogy valóban változott a közösség fogalma és annak meghatározó, leíró tényezői, s az IKT eszközöknek köszönhetően új közösségek jönnek létre.

Ezt a tendenciát támasztják alá, a lenti diagramon látható adatok is, melyek megmutatják, hogy a válaszadók az e-mail rendszerüknek köszönhető kapcsolati hálózat alakító tényezői közül a harmadik ranghelyre sorolt tényezőket milyen arányban jelölték meg. A legnagyobb arányban (15,2%) két alakító tényező jelenik meg, az egyik a szabadidő eltöltése, a másik a hasonló gondolkodás. Őket követi arányait tekintve 12,8%-al a közös érdeklődés. Ezekből az adatokból is látszik, hogy valóban más szerepet tölt be az egyének életében az e-mail kapcsolati rendszer, hiszen a szabadidő eltöltésének hálózat alakító motívuma is erősen megjelenik, s ezzel sokkal színesebbé teszi a képet a telefon és a közösségi oldalakhoz képest. A három ranghely legnagyobb arányú alakító tényezői alapján elmondhatjuk, hogy a munkahelyi kapcsolatok ápolása, valamint a hasonlósági elv motívuma mellett, a szabadidő eltöltése is fontos motívuma lesz ezen „eszköz” segítségével létrejövő kapcsolati háló kialakításának. A hasonlósági elv valamelyest háttérbe szorulása pedig, azt a lehetőséget mutatja meg, hogy az e-mail kapcsolatok mint ha nagyobb lehetőséget biztosítanak a gyenge kapcsolatok kialakítására, s az abban rejlő lehetőségek (előnyök) kiaknázására.

42. sz. ábra: E-mail kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózat kialakítása mögött rejlő motívumok összesítését, a már korábban ismertetett matematikai művelet segítségével végeztük el. Így az első, második, harmadik ranghelyre sorolt hálózat alakító, meghatározó tényezőket tudtuk együtt értelmezni, mely a teljes vizsgálati mintára (válaszadók) ad egy képet. A lenti ábrából kitűnik, hogy az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózat legfontosabb alakító tényezője a munka világához köthető. A munkahelyi kapcsolatok ápolása motívumot sokféleképpen értelmezhetjük, hiszen ma már együtt jár a munkavégzés az e-mail rendszer használatával, s a munkatársak – bár egy légtérben vannak – e-mailen keresztül kommunikálnak s intézik a munkahelyi ügyeket. Azonban ez a kapcsolati hálózatot szervező, alakító tényező jelentheti azt is, hogy a munkakapcsolatnak köszönhetően, munkán túl magát a kapcsolatnak a fenntartását, ápolását is megvalósítják az egyének, mely a munkához kapcsolódó információkon túl, lehetőséget biztosít más típusú információk áramoltatására is. Így azonban a kapcsolatok tranzitivitásának köszönhetően, valamint a gyenge kapcsolatok sajátosságainak köszönhetően, új tőkekonverziós esélyek is megjelenhetnek az e-mail-es kapcsolati hálónak köszönhetően. Még egy sajátosságot meg kell említenünk. Az írásban történő kommunikáció e-mail-en keresztül kétoldalú. Az ember közölni akar valamit, s a közlés során választ vár és kap. Sokkal nagyobb a lehetősége annak, hogy ebben a kommunikációban a csatorna kialakítása mögött rejlő motívum mellett, más „előny” is megjelenik, hiszen a jelentés megosztása közben a sorok között a tények mellett ott bujkál az író stílusa, egyénisége, mely megindíthat egy más információ áramlási készletet, s ezzel más kapcsolat kialakítását is a munkán túl. Tudjuk, hogy ez a telefon esetében is jelen van, de van egy jelentős különbség. Telefonnál a percdíj egy visszatartó erő, s nem biztos, hogy a korlátozott beszélgetési idő lehetőséget biztosít a kommunikációs helyzet kibontakozására, főleg nem olyan réteghelyzetűeknél, akiknél a telefon inkább az elérhetőséget biztosítja (visszahívó sms használók) s nem a hívás indítását jelenti. Azonban az előbb megfogalmazott gondolatok megvalósulásának több feltétele is van. Egyrészt e-mail rendszerrel kell rendelkezni, azaz előfizetést kell kötni egy szolgáltatóval. Másrészt az e-mail rendszerhez PC-vel kell rendelkezni, vagy munkahely kell, ahol a munkához kapcsolódóan ezt a rendszert az egyén működtetheti. Ez a három tényező máris egyenlőtlenséget generáló tényezővé válik s talán a magas hiányzó adatok is arról árulkodnak, hogy a mintában szereplő egyének jelentős része nem rendelkezik ezekkel a lehetőségekkel. Így hiába állítjuk azt, hogy a telefon és közösségi oldalak kapcsolati hálójával szemben az e-mail kapcsolatokban sokkal erősebben van jelen a gyenge kapcsolatoknak köszönhető tőkekonverziós lehetőség, ez azok számára jelent lehetőséget, akik rendelkeznek azokkal a feltételekkel, hogy ezt a kapcsolati hálót létrehozzák, kialakítsák.

A lenti ábrán láthatjuk azt is, hogy a kapcsolati háló kialakítása mögött rejlő tényezők tekintetében az e-mail rendszert is jellemzi a hasonlósági elv alapján történő szerveződés, hiszen második és harmadik legfontosabb tényezők között ott van a hasonló gondolkodás és a közös érdeklődés. A negyedik helyre került a rokon, baráti kapcsolatok ápolása, majd ezt követi az előnyöm származik belőle válasz. Az e-mail rendszeren keresztül létrejövő kapcsolati hálózat az első, a vizsgált közösségi kapcsolatok kialakítását segítő IKT eszközök körében, mely esetében a válaszadók nagyobb arányban jelölték meg a az előnyt jelentő válaszlehetőséget, szemben a telefon és a közösségi oldalakkal. Az előnyt fel kell tudni mérni, s olyan tudatossággal kell működtetni a kapcsolati hálózatot, hogy ez az előzetesen felmért előny lehetősége realizálódhasson.

Továbbra is érdekes, hogy a hasonló élethelyzet válasz, mint a kapcsolati hálózatot alakító tényező elutasítása, vagy alacsony arányban történő preferálásával szemben, vajon a hasonló gondolkodás vagy hasonló érdeklődés magas aránya nem ugyan azon kisvilágba történő bezáródást eredményez-e? Lehet, hogy észre sem vesszük, hogy a hasonló gondolkodás, hasonló érdeklődés motívumai által vezérelt kapcsolati hálózat szervezése során, igen is hasonló élethelyzetűekkel – társadalmi státuszú egyénekkel – kerülünk egy hálózatba?

A lenti ábrán azt is láthatjuk, hogy az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózat, s az így kialakult közösség már nem jellemezhető a lokalitás és a szomszédság fogalmával. Valóban új típusú közösségek jönnek létre az IKT eszközöknek köszönhetően s ezek az új közösségek még az IKT eszköz hozzáférését tekintve is eltérő szervező erők alapján jönnek létre, s jelentenek előnyt vagy hátrányt a hálózat tagjai számára. A telefonnál, a közösségi oldalaknál sem volt jellemző a válaszadókra az egy lakóközösséghez tartozás kapcsolati hálót alakító motívuma, mint ahogyan az e-mail rendszerénél sem. Az e-mail kapcsolati háló esetében a

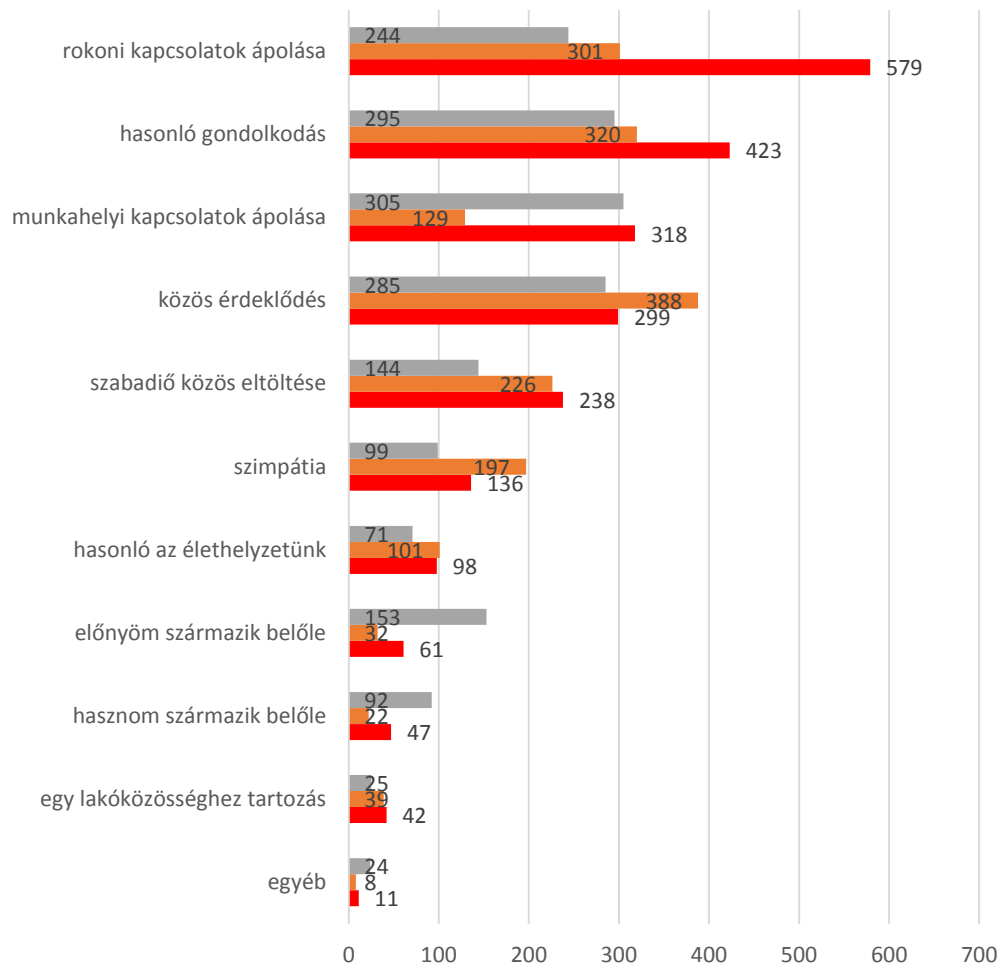
szimpátiának sincs jelentősége a hálózat alakítása során, ennél fontosabb viszont a szabadidő közös eltöltése, melyet szintén többféle módon értelmezhetünk. Gondolhatjuk azt, hogy e-mail rendszerükbe a válaszadók, olyan személyeket kapcsolnak be, akikkel együtt dolgoznak, illetve akikkel szabadidejüket is szívesen megosztják és szervezik. Gondolhatjuk azt is, hogy az e-mail kapcsolataik lehetőséget biztosítanak arra is, hogy e-mail-ezés közben úgy élik meg, hogy szabadidőt töltenek el közösen. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

43. ábra: E-mail kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – összpontszámok alapján

A vizsgált, közösségi hálózatok kialakítását támogató lehetőségek (telefon, közösségi oldalak, e-mail) összehasonlítására a lenti ábra teremt lehetőséget. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A különböző eszközök legfontosabb alakító, meghatározó tényezői (Összpontszámok alapján)

	egyéb	egy lakóközösséghez tartozás	hasznos származik belőle	előnyöm származik belőle	hasznos az élethelyzetünk	szimpátia	szabadidő közös eltöltése	közös érdeklődés	munkahelyi kapcsolatok ápolása	hasznos gondolkodás	rokonok kapcsolatok ápolása
■ E-mail	24	25	92	153	71	99	144	285	305	295	244
■ Közösségi oldalak	8	39	22	32	101	197	226	388	129	320	301
■ Telefon	11	42	47	61	98	136	238	299	318	423	579

43. sz. ábra: A különböző eszközök segítségével létrejövő kapcsolati hálózat alakító, meghatározó tényezőinek összehasonlítása

Láthatjuk, hogy a különböző kapcsolati hálózat szerveződését lehetővé tevő eszközök a válaszadók megítélése alapján eltérő alakító, meghatározó tényezőkkel jellemezhetőek.

A telefon esetében kiemelkedő kapcsolati háló alakító tényező a rokonok kapcsolatok ápolása, a hasonló gondolkodás, a munkahelyi kapcsolatok ápolása valamint a szabadidő közös eltöltése. A rokonok kapcsolatokban lévő információk, az erős kapcsolatok jellegzetességéből adódóan rendelkezésére állnak a hálózat minden tagja számára, így az ebben rejlő lehetőségeket nagyobb arányban használják ki a tagok. Mivel a hasonló gondolkodás a homofília elvének megfelelően az egyénhez hasonló személyek bekapcsolását eredményezi, s érvényesül a kisvilág elmélet, azaz amilyen erőforrások és javak áramlása jellemzi a hálózatot, az meghatározza a tagok lehetőségeit. Azonban a telefon esetében lehetőség nyílik a gyenge kapcsolatokban rejlő

lehetőségek kiaknázására, hiszen a kiemelkedő hálózati alakító tényezők között jelen van a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő közös eltöltése. Viszont ha ezzel párhuzamba állítjuk a „haszon és az előny” alakító tényezők adatait, akkor láthatjuk, hogy a hasznom származik belőle, vagy az előnyöm származik belőle válaszlehetőségekben megmutatkozó tudatosság nem jellemzi a válaszadókat a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezőit tekintve. Ez jelentheti azt is, hogy nem tudatosan kiaknázzák a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségeket, mely a telefonnal kapcsolatos hálózatokban a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő eltöltése során realizálódhat. Azonban más eszközök használóinál (e-mail) ez a tudatosság, s az előny és haszon kiaknázása jellemzőbb a mintában szereplő válaszadónál.

A közösségi oldalak esetében a másik két „eszközhöz” képest kiemelkedő kapcsolati háló alakító tényező a közös érdeklődés, a szimpátia és a hasonló élethelyzet. A közösségi oldalakon kialakuló közösségek tehát főleg az érdeklődés alapján szerveződnek, s mivel a profilképek lehetővé teszik a kapcsolati hálóba bekapcsolni kívánt személy vizuális ellenőrzését – hiszen a személyek különböző képeket tesznek közössé, melyet lájkolhatnak az emberek- a szimpátiának is kiemelkedő kapcsolati hálózat alakító szerepe van a másik két eszközhöz képest. A közösségi oldalak azt is lehetővé teszik, hogy sokkal jobban betekintést nyerjen az egyén a másik ember életébe. Láthatjuk, hol járt, kivel bulizott, mit vett fel egy eseményre és nagyon sokféle információval lehetünk gazdagabbak. Így nem csoda, hogy megjelenik közösségi hálózatalakító tényezőként a hasonló élethelyzet is, mely egyébként nagyon nem jellemzi a telefonon és az e-mail rendszeren keresztül kialakuló kapcsolati hálózatok motívumait.

Az e-mail rendszernek köszönhetően létrejövő közösségi hálózat esetében érdekes dolgot láthatunk. A már említett haszon és előny mögött rejlő tudatosság ennél az eszköznél jelenik meg az első helyen. Olyan, mint ha a tőkekonverziós folyamatok megvalósulása szempontjából ez az eszköz lenne a legalkalmasabb arra, hogy az egyén az így kialakított kapcsolati hálójában lévő lehetőségeket kiaknázhassa.

Azt is láthatjuk, hogy a táblázat adatai egyértelműen árulkodnak arról a tényről, miszerint az IKT eszközöknek köszönhetően új közösségek jönnek létre, mely közösségek sajátosságai eltérnek a klasszikus szomszédsággal és lokalitással leírható közösségektől. Elutasított, vagy kevésbé preferált válaszlehetőségként jelentkezett minden vizsgált eszköz esetében az egy lakóközösséghez tartozást kifejező válasz, azaz egyik eszköz esetében sem számít a területi elhelyezkedés. Ezek az eszközök áthidalják a térbeli távolságokat, elektronikus kapcsolattal helyettesítik a személyes találkozással járó kapcsolatokat, miközben a hasonló gondolkodás és érdeklődés fontos marad. Ennek ellenőrzésére nem kell a személyes találkozás, az emberek valós információként kezelik a közösségi oldalakon megjelenő képekből levont információkat, csak úgy, mint ahogyan az e-mail-ben közölt információkat, érzéseket.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a vizsgálati mintát jellemzi az, hogy a telefon használata elterjedtebb, mint a másik két, kapcsolati háló kialakítását lehetővé tevő eszköz. Azonban azt is láthatjuk, hogy a három vizsgált eszköz segítségével kialakított kapcsolati háló eltérő alakító tényezők preferálásával jön létre. Ennek köszönhetően az így létrejövő közösségek eltérő lehetőséget biztosítanak a hálózat tagjai számára, hogy a benne rejlő lehetőségeket, információkat, javakat, erőforrásokat az egyén a saját javára kiaknázza. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A fentiekben láthattuk, hogyan szerveződnek a közösségek a különböző IKT eszközök segítségével. A 21. század egyik legnagyobb közösségalkakító eszköze a közösségi oldal. Rengetegen kapcsolódnak, így válnak egy közösség tagjává a facebook, twitter, instagram rendszereknek köszönhetően, így a kutatásunk során mi is kiemelt szerepet szántunk ennek az eszköznek. Az alábbiakban, a kérdőívben szereplő kérdés húsz itemének elemzésével tárjuk fel a vizsgálati mintában szereplő válaszadók használati szokásait a közösségi oldalakkal kapcsolatban.

	Átlag	Módusz	Szórás
A közösségi oldalakat kapcsolati hálóba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	3,1407	3,00	1,21535

A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között	2,5352	2,00	1,21259
A saját közösségi oldalakra mindenkit felveszek aki engem bejelöl	1,9052	1,00	1,18537
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	2,1193	1,00	1,34341
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	2,7130	3,00	1,29096
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	1,8012	1,00	1,15922
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	3,2485	3,00	1,29956
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	2,8988	3,00	1,25473
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.	2,4738	3,00	1,18768
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	2,8462	1,00	1,44264
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.	2,6738	1,00	1,39033
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	3,3293	3,00	1,25914
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	2,1988	1,00	1,17760
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	2,0213	1,00	1,12906
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	2,1162	1,00	1,10712
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	3,8476	5,00	1,11479
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	1,6361	1,00	,98718
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	2,1498	1,00	1,10999
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	3,3293	5,00	1,42331
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	2,9665	3,00	1,36428

22. sz. táblázat: A 33-as kérdés átlagai, módusza, szórása

Az itemeket három csoportba sorolhatjuk s az elemzést is ezen szempontokhoz tartozó itemek adatainak bemutatásával valósítjuk meg. Ezek a következők:

1. A hasznos használati indexhez tartozó itemek.

Ezek az itemek arról adnak információt, hogy a válaszadók mire használják a közösségi oldalakat.

2. Online vs offline közösségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó itemek.

Ezek a kijelentések információt közölnek arról, hogy a válaszadók hogyan gondolkodnak a közösségi oldalakon kialakult közösségek és a személyes kapcsolatokkal járó közösségeik viszonyáról.

3. A közösségi hálózat szerveződéséhez kapcsolódó itemek.

Az ide tartozó kijelentések megmutatják, hogy a válaszadók, hogyan használják a közösségi oldalakat, azaz hogyan kapcsolódnak és válnak részesévé egy közösségi hálózatnak.

1. A hasznos használati indexhez kapcsolódó itemek eredményeinek bemutatása:

Ide tartozó kijelentések:

- A közösségi oldalakat kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom
- A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között
- Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal
- Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.
- Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.

A hasznos használati indexhez kapcsolódó itemek közül az ötből három módusz értéke 3 volt s mivel a válaszadók egyébként ritkán használták az 5-ös értéket, így tekinthetünk ezekre a válaszokra úgy, mint ami inkább jellemzik a válasz adókat mint nem. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati háló szerveződésénél fontos a hasznosság. Emlékeztünk, hogy amikor arról kérdeztük a mintában szereplőket, hogy mely alakító tényezőket emelné ki a telefon, közösségi oldal és e-mail rendszeren keresztül létrejövő kapcsolati háló alakító tényezői közül s a legfontosabb három tényezőt rangsorolni kellett, a válaszadók kevésbé preferálták az előnyöm származik belőle és a hasznom származik belőle válaszokat. Most viszont, ennél a kérdésnél a válaszlehetőségek finomításával, differenciálásával úgy tűnik a hasznosság mégis fontos a vizsgálati alanyoknak. A szórás értékek magas volta azonban jelzi azt, hogy a minta nem volt egységes. A hasznosságról szóló itemek közül kettőre nem a 3-as módusz érték volt jellemző. Az egyik kijelentés az volt, hogy azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert így közösséghez tartozhatok. Itt a módusz érték 1-es volt, tehát ez egyáltalán nem jellemzi a válaszadókat, viszont itt is az igen magas szórás érték azt mutatja, hogy nagyon nagy eltérés volt a válaszadók megítélését tekintve. A másik item, melynek a módusz értéke 2-es volt, arról szólt, hogy azért csatlakoznak a közösségi oldalakhoz, mert az egyén a róla szóló információkat osztja meg a közösségi oldalon keresztül. Tehát a válaszadók nem szívesen osztják meg másokkal a magukról szóló információt, illetve nem erre használják, s nem ezért szövik kapcsolati hálójukat a közösségi oldalon keresztül. Viszont, jellemző volt a válaszadókra az, hogy a közösségi oldalakon keresztül kialakított hálózatukat a benne lévő személyekről szóló információk megszerzésére használják. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

2. Online és offline közösségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó itemek bemutatása:

Ide tartozó kijelentések:

- Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.
- Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.
- Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.

Az online és offline közösségek preferálásához kapcsolódó kijelentések módusz értékei egyértelműen egy irányba mutatnak. Hiába hidalja át a közösségi oldal által biztosított lehetőség a térbeli távolságokat, s azt gondolhatnánk, hogy virtuális közösségek jönnek létre, a válaszadók egyértelműen jelezték, hogy az így létrejövő kapcsolati hálózatot jellemzi az, hogy az online közösségiség az offline világban is működik. A válaszadók egyértelműen

jelezték azt, hogy a közösségi oldalakon kialakult kapcsolati hálójukat a mindennapi élet során is működtetik s törekszenek a személyes kapcsolatok működtetésére. Úgy tűnik, hogy a szociális szükségletét az egyén nem képes kielégíteni a közösségi hálózaton keresztül létrejövő közösségekben, közösségekkel. A mintában szereplő válaszadóknak szükségük van a mindennapi élet során felkínálkozó személyes találkozásra. A Csányi által leírt szociális kurkászolás tehát nagyon is jellemzi a válaszadókat, s az is látszik, hogy ezt az igényüket az emberek személyes találkozásokra vágyva és azt megvalósítva akarják elérni. Azonban arra is figyelni kell, hogy a válaszadók milyen magas számot adtak meg akkor, amikor arra kérdeztünk rá, hogy mennyi kapcsolattal rendelkeznek a különböző IKT eszközökön keresztül létrejövő kapcsolati hálózatuknak köszönhetően. Ebből a szempontból kiemelkedő volt a közösségi oldal, s ezt a kapcsolati számot szinte képtelenség fenntartani személyes, közvetlen találkozásokkal, vagy ahogyan Csányi írta, egész nap csak ezzel kellene foglalkoznia az egyénnek. Tehát a közösségi oldalaknak köszönhetően igen nagy kiterjedésű kapcsolati hálózatot hoznak létre a vizsgálatba bevont alanyok, ugyan akkor arra is törekednek, hogy ezt a kapcsolati hálót személyes találkozásokon keresztül is működtessék.

3. A közösségi hálózat szerveződéséhez kapcsolódó itemek bemutatása:

Ide tartozó kijelentések?

- A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl
- A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok
- Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.
- Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.
- Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.
- Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.
- Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.
- A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.
- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.
- Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.
- Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.
- A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.

A fenti itemek módusz értékei alapján két csoportra bonthatóak a kijelentések. Egyik része az itemeknek 1-es módusz értékekkel jellemezhetőek, azaz a válaszadókat egyáltalán nem jellemzi a kijelentés akkor, amikor a közösségi oldalakon keresztül kialakítják a kapcsolati hálójukat. Nem jellemző a válaszadókra az, hogy a közösségi oldalakon bárkit felvesznek a saját oldalukra, aki őket bejelöli. Azaz a vizsgálati személyek válogatnak. Az sem jellemzi a válaszadókat, hogy bárkinek korlátlan hozzáférést biztosítanának saját közösségi oldalukhoz, azaz védik magukat. Ez azt is jelenti, hogy a külső világból érkezőknek lehetetlen bejutni egy belső világba ha azt nem akarja a belső világhoz tartozó személy, aki tudatosan alakítja kapcsolati hálóját. Az sem jellemzi a mintában szereplőket, hogy fontos lenne számukra, hogy minél többen tartozzanak a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálójukba. Igaz ismerjük azt is, hogy a közösségi oldalakon keresztül rendelkeznek a legtöbb kapcsolattal a kutatásba bevontak, mégis úgy tűnik, hogy jellemzően nem törekednek arra, hogy ez a hálózat minél nagyobb legyen. Ennél az itemnél kimagaslóan nagy volt a szórás érték, így itt is elmondhatjuk, hogy a minta nem volt homogén ezen válasz során. A válaszadók látszólagos ellentmondásba keveredtek a további elutasított itemek tekintetében. Nem jellemzi őket – hiszen 1-es módusz értéket kaptak – az, hogy törölnék a tőlük eltérő személyeket és az sem, hogy törölnék azokat a személyeket, akik nézetei, céljai eltérőek lennének a válaszadó céljaitól, nézeteitől. Ugyan akkor nagyon jellemző rájuk – 3-as és 5-ös módusz érték – az, hogy válogatnak azok közül, akik bejelölik őket, hogy kit vegyenek fel közülük a kapcsolati hálójukba. Valamint az is jellemzi őket, hogy hasonló érdeklődésű és hasonló státusszal rendelkező személyeket szívesebben vesznek fel a közösségi oldalakon keresztül szerveződő kapcsolati hálójukba. Hasonló jelenséggel állhatunk szembe, mint amit a haszon és az érdek jellegű válaszoknál kifejtettünk, hiszen a negatív tartalmú

válaszokat, mint ha szemérmesebben ítélték volna meg a válaszadók s később a differenciáltabb válaszlehetőségeknél kiderülnének a valós motívumok. Magas szórás értékek jellemezték ezeket a válaszlehetőségeket is, ami alól kivételt képzett a fontos az, hogy a közösségi oldalon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek válasz. Ezen item megítélésében nagyon egységes volt a vizsgálati minta, a válaszok alapján azt állapíthatjuk meg, hogy ez a sajátosság nem jellemezte a válaszadókat. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

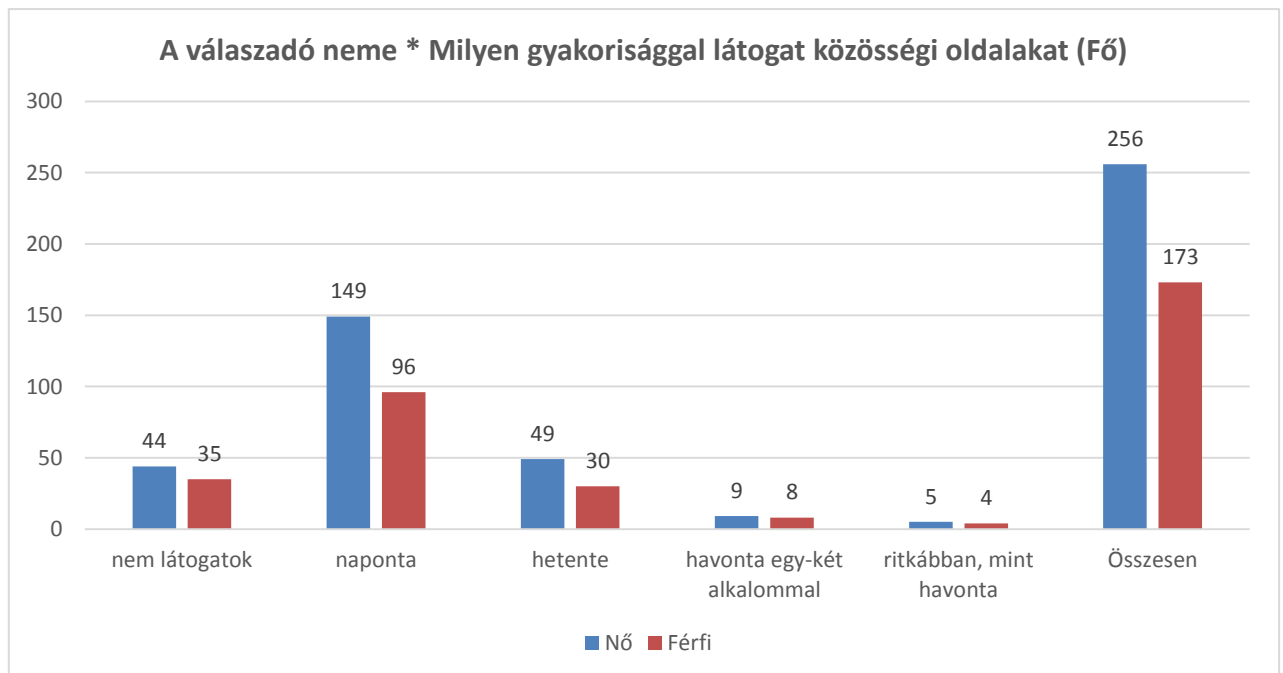
NEM

A kutatás során nem nevesítettük külön-külön a különböző orgánumokat. A közösségi oldalak „működési mechanizmusaira” voltunk kíváncsiak egységes jelenségként tekintettünk rájuk. A felhasználás gyakoriságát illetően két kérdést tettünk fel. Először a használat általános gyakoriságát kérdeztük, majd a rendszeres/napi felhasználók esetén az időtartamra is rákérdeztünk.

Az 500 főből 63 hiányzó válasz mellett, 81-en nyilatkoztak úgy, hogy nem élnek a közösségi oldalak használatának lehetőségével. A hiányzó válaszokat nem tekintve ez a minta majd 1/5-e (18,5%). A nők 17%-a (44 fő), a férfiak 20%-a (35 fő), egyáltalán nem látogat közösségi oldalakat.

A leggyakoribb, hogy naponta látogatnak közösségi portálokat – 246 fő, 57,2%.

A megkérdezettek közül Összességében intenzívnek mondható az aktivitás, legalább heti gyakorisággal a minta 75%-a látogat közösségi oldalakra. Ez a következőképpen oszlik meg: A nők több mint fele, 58,2 % (149 fő), míg a férfiak 55,5 %-a (96 fő) napi gyakorisággal látogat közösségi oldalakat. A férfiaknál és a nőknél az arányok hasonlóképp változnak. Legkisebb arányokban a havonta egy-két alkalommal, és a ritkábban, mint havonta kategóriák szerepeltek a nőknél és a férfiaknál is egyaránt. Az összes minta tekintetében ez mindössze 6 % (26 fő). A megkérdezett 256 nőből 3,5 % (9 fő) havonta egy-két alkalommal, 2 % (5 fő) ritkábban, mint havonta látogat közösségi oldalakat. Ugyan ez a megkérdezett 173 férfi esetében a havonta egy-két alkalommal látogatók 4,6 % (8 fő), a ritkábban, mint havonta látogatók 2,3 % (4 fő). Ha nemként ábrázoljuk az eredményeket apróbb eltéréseket tapasztalunk, így nem meglepő, hogy nem találtunk szignifikáns eltéréseket ($\text{sig}=,982$). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

44. ábra: A válaszadó neme * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

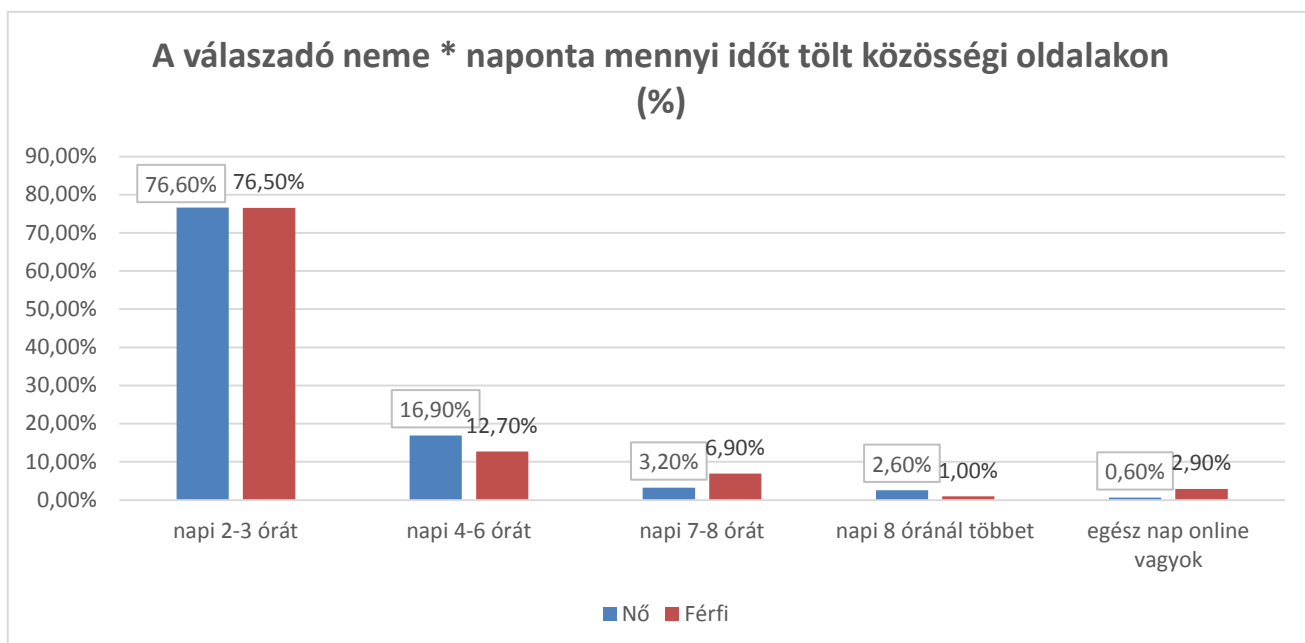
Ahogy a fentiekben említettük a használat napi gyakoriságára is rákérdeztünk. Sajnos a próbalekérdezés során nem derült ki, hogy az általunk felállított kategóriáktól eltérően indokolt lett volna, egy „2 óránál kevesebb” időtartam. Ezt a néhányan (5 fő) hiányolták. Őket alacsony arányuk miatt besoroltuk az első kategóriába, reményeink szerint ez nem nagy torzítás.

A napi közösségi oldal használatával töltött idő esetében az az érdekesség figyelhető meg, hogy szint teljesen azonos százalékokat kaptunk a napi 2-3 óra tekintetében. A 154 nőnek 76,6 %-a, (118 fő), míg a 102 férfinak 76,5 %-a (78 fő) tölt el napi szinten 2-3 órát a közösségi oldalakon.

A napi 7-8-órás kategóriában a férfiak (6,9 %), a 4-6 órás kategóriában a nők (16,9 %) vannak nagyobb arányban.

A napi 8 óránál többet és az egész nap online lévők száma elenyésző a mintában. Nők közül összesen 1 fő, míg a férfiak közül 3 fő mondta magáról, hogy egész nap online van jelen a közösségi oldalakon.

Ebben a kérdésben sem találtunk szignifikáns eltérést a válaszok között. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

45. sz. ábra: A válaszadó neme * naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

A kialakított és működtetett személyes kapcsolatrendszerüket vizsgálva, öt kategóriát alakítottunk ki a kérdésben. A válaszokból azt láthatjuk, hogy a 255 fő női válaszadóból 135 fő, azaz a nők 52,9 % mondta azt, hogy 10 és 50 fő között van azoknak a száma, akikkel személyes kapcsolatot ápol. 28,6 %-uk (73 fő) mondta, hogy becslései alapján 50 és 100 fő közöttinek mondható a személyes kapcsolatrendszerébe tartozók száma. A női válaszadók több, mint 80 %-a azt vallja, hogy személyesen kialakított kapcsolatrendszerébe maximálisan 100 fő tartozik bele. A nők 10% -a (26 fő) mondta, hogy 100 és 200 fő közötti, kevesebb mint 6% (15 fő), hogy 200 és 400 fő közötti, és legkevesebben hatan válaszolták azt, hogy 400 fő fölött van a személyesen működtetett kapcsolatainak száma.

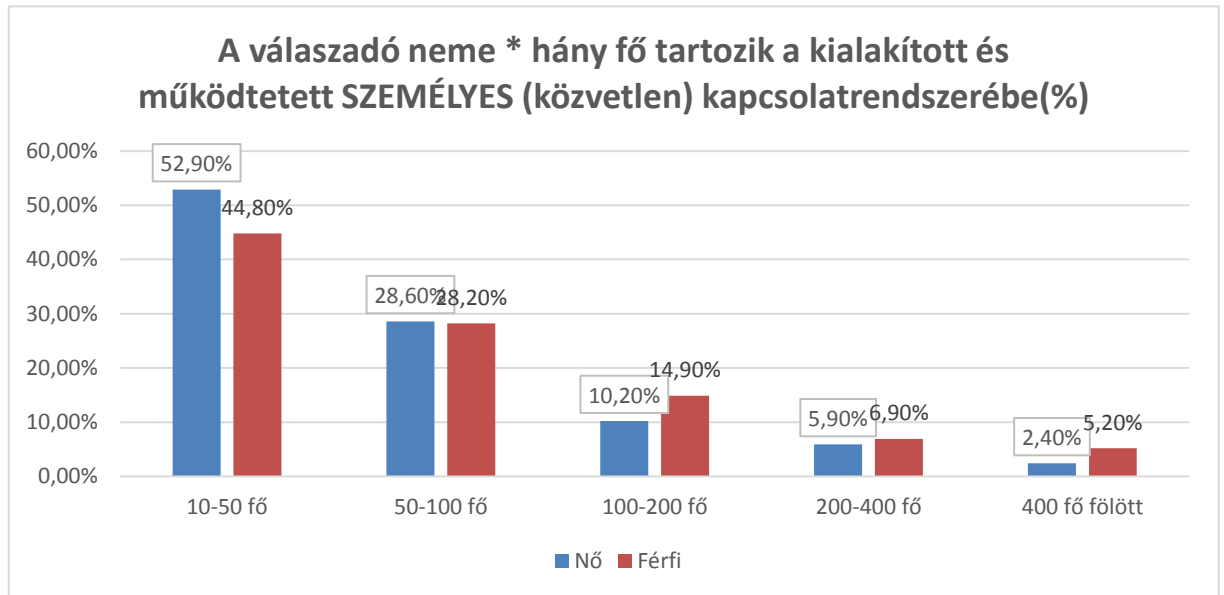
A 174 férfi válaszadónál ugyan ezen kategóriák mentén hasonló százalékos arányok voltak megfigyelhetők. 78 fő, a férfi válaszadók majdnem fele mondta, hogy a személyesen kialakított, és működtetett kapcsolatrendszerébe 10-50 fő tartozik.

Ennél kérdésnél is volt egy olyan kategória, ahol a két nemnél szinte teljesen megegyező százalékok jelentek meg. Az 50-100 fő személyes kapcsolatrendszeri kategóriánál a nők 28,6 %-a (73 fő), míg a férfiak 28,2 %-a (49 fő) jelentkeztek.

A férfiak 12,1 %-a nyilatkozott úgy ennél a kérdésnél, 200-400 fő, vagy 400 fő fölötti számra becsüli a személyes kapcsolatainak számát, ami a mindössze 21 fő.

Ha összevetjük a két nem viszonylatában kapott eredményeket, azt láthatjuk, hogy a válaszadók szinte fele (49, 5 %), 213 fő a lehetséges legkisebb kategóriát választva azt mondta, hogy személyes kapcsolatainak számát 10-50 fő között becsüli meg. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Elgondolkodtató, hogy miközben egyre több lehetőség van a különböző eszközök mentén a kapcsolattartásra, a személyesen kialakított és működtetett kapcsolatink száma hogyan változik.

46. sz. ábra: A válaszadó neme * hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe
Chi-Square Tests

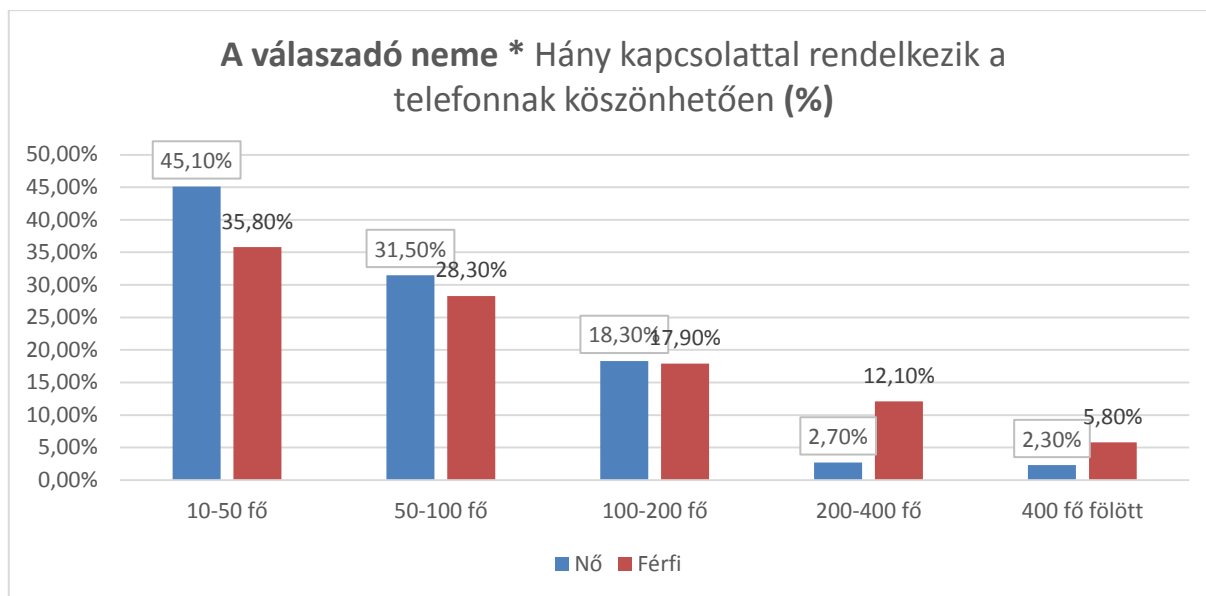
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,220(a)	8	,010
Likelihood Ratio	11,242	8	,188
Linear-by-Linear Association	4,812	1	,028
N of Valid Cases	430		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

23. sz. táblázat: A válaszadó neme * hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

A Chi Test mentén látható, hogy a személyes kapcsolati rendszer mentén kimutatható összefüggés (sig=,010), így elmondható, hogy a nemi hovatartozás meghatározza a kapcsolatok számát. A nők jellemzően kevesebbet a férfiak több kapcsolatot működtetnek.

A következőkben azt vizsgáltuk, hogy ugyanezen kategóriák menté, hány kapcsolattal rendelkeznek a nők és a férfiak a telefonnak köszönhetően. Itt újból az látható, mint a fenti kérdésnél, hogy legnagyobb számban a 10-50 fő közötti kategóriát választották (41,3 %). A női válaszadók majdnem fele (45,1 %), 116 fő, míg a férfi válaszadók közel egyharmada (35,8 %) 62 fő mondta, hogy becslései szerint maximum 50 fővel tartja a kapcsolatot telefonon. Azt gondolhatnánk, hogy a mobil telefonok világában ezek a számok jóval magasabbak lesznek. Ennél a kérdésnél is ugyancsak megfigyelhető, hogy mindkét nem tekintetében a legkevesebben voltak azok, akik megítélésük szerint 200-400 fő, vagy annál több emberrel tartanak kapcsolatot telefonon keresztül. A 400 fő fölötti kategória összességében 16 főnél (3,7 %) jelent meg. A nők 95 %-áról, míg a férfiak 82 %-áról mondható el, hogy 200 főnél kevesebb emberrel tart fenn telefonos kapcsolatot. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

47. sz. ábra: A válaszadó neme * hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,403(a)	8	,002
Likelihood Ratio	23,132	8	,003
Linear-by-Linear Association	1,611	1	,204
N of Valid Cases	431		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

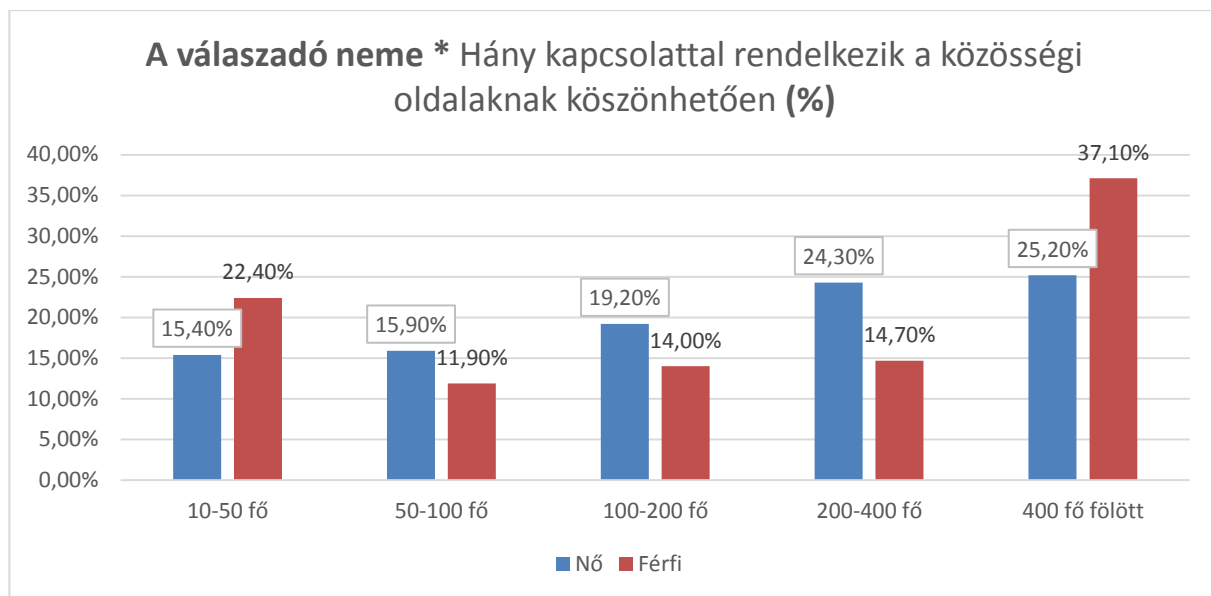
24. táblázat: A válaszadó neme * hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

A telefonon történő kapcsolattartás számánál a nemenkénti lekérdezésnél szignifikáns összefüggést találtunk. Telefon esetén $\text{sig} = ,002$, szignifikánsnak tekinthető a nemek közötti eltérés, azaz a férfiak több kapcsolatot működtetnek, mint a nők.

A következőkben azt vizsgáltuk, hogy ugyan ezen felállított kategóriák mentén hogyan alakulnak a kapcsolati számok a közösségi oldalaknak köszönhetően. Érdekes eredményeket látunk, ugyanis itt a tendencia nem azonos, a nőké lassan emelkedik, de a férfiaké a szélső értékekben erős. Az eltérés ebben az esetben is szignifikáns ($\text{sig} = ,038$)

Jól láthatóan megfordulnak a százalékos adatok, és elmondható, hogy a 214 női válaszadó fele (107 fő) mondta, hogy 200-400 fő, vagy a fölötti a közösségi oldalaknak köszönhetően a kapcsolatai száma. Az össz minta vonatkozásában is ugyan ez figyelhető meg, ha a két utolsó kategóriát összevonjuk. Legkisebb számban vannak azok (33 fő), akik 10-50 fő közötti kapcsolattal rendelkeznek a közösségi oldalaknak köszönhetően.

Kijelenthetjük, hogy a férfiak több kapcsolattal rendelkeznek, mint a nők. A legnagyobb eltérést (0,4) a telefonos kapcsolattartás esetén tapasztaltunk. A legkisebb eltérés a nemek között a kapcsolatok számában a közösségi oldalak esetén mutatkozik (nincs 0,1-sem). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

48. sz. ábra: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása neme szerint

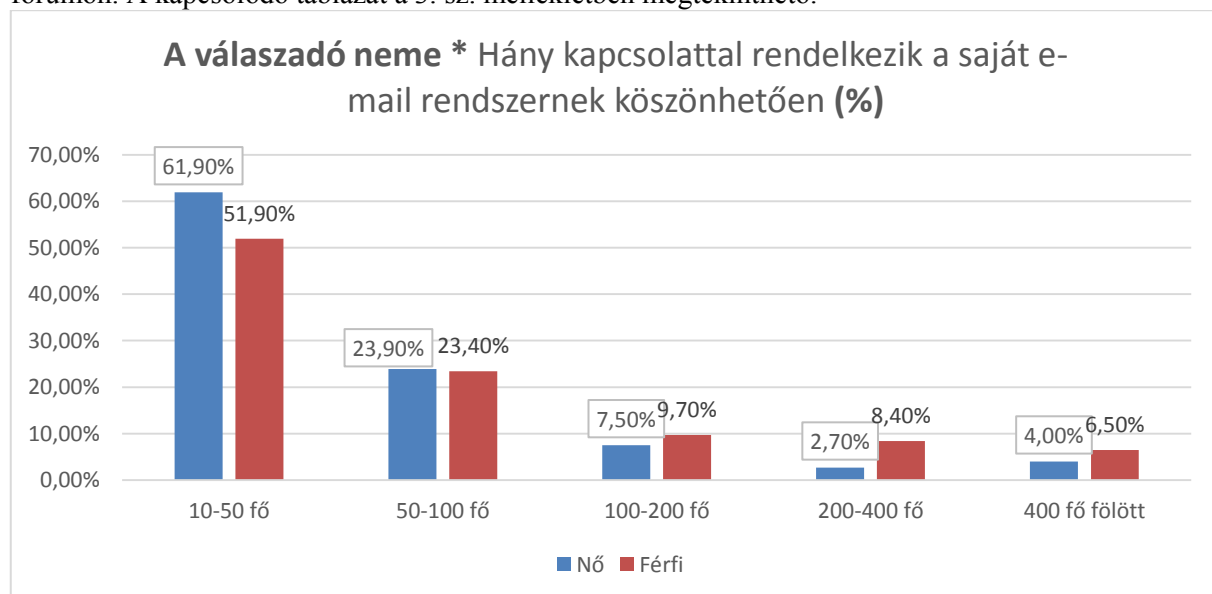
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,289(a)	8	,038
Likelihood Ratio	15,721	8	,047
Linear-by-Linear Association	,247	1	,619
N of Valid Cases	358		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count

25. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása neme szerint

A következőkben az e-mail rendszer alapján felvázolható kapcsolatrendszert vizsgáltuk. Mindkét nemre vonatkozóan megállapíthatjuk, hogy a többségében 10-50 közötti levelezőpartnerekkel rendelkeznek, és arányosan csökken azoknak a száma, akik ennél több kapcsolattal. 400 vagy annál több fővel a megkérdezett nők 4%-a, a férfiak 6,5%-a tartja a kapcsolatot ezen a fórumon. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

49. sz. ábra: Az email-ezés kapcsolati számának alakulása nemek szerint

A személyes kapcsolatok számát tekintve azt tapasztaltuk, hogy a férfiak átlagosan több kapcsolattal rendelkeznek, mint a nők. Tehát a férfiak átlagosan 2 fővel tartják személyesen a kapcsolatot. Ebben nagyon fontos szerepet játszik a gyakoriság, rendszeresség, így a bizalom. A nők valamivel kevesebb (1,76) fővel tartanak fenn közvetlen kontaktot.

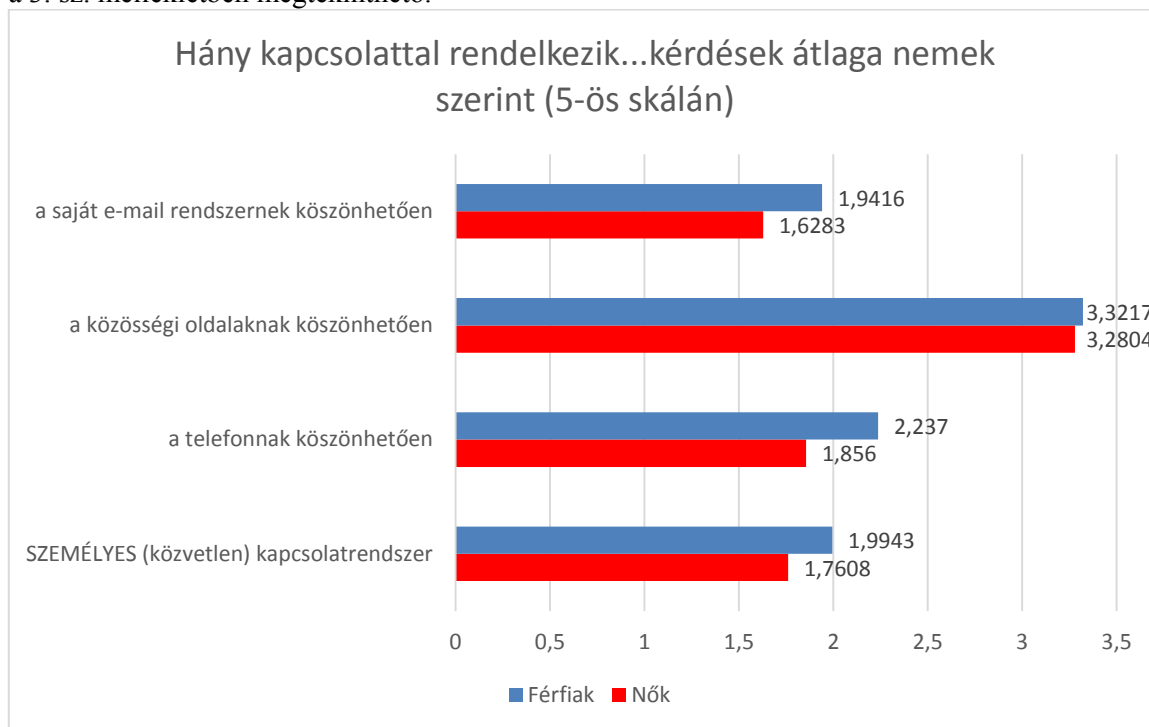
A telefonos kapcsolattartást vizsgálva elmondhatjuk, hogy a nők átlagosan jóval kevesebb (1,85) személlyel ápolják így a kapcsolatot, mint a férfiak (2,23).

A közösségi oldalak e célból történő használata számokban kevésbé tér el nem szerint. A nők átlagosan 3 (pontosan 3,28) fővel tartjk ezen a fórumon a kapcsolatot, hasonlóan a férfiakhoz (akik 3,32 fővel).

A két nemnél az e-mail történő kapcsolattartás mennyiségbeli eltérése kissé markánsabban mutatkozik meg. A nők valamivel kevesebb (1,62) személlyel leveleznek rendszeresen elektronikus úton, mint a férfiak (1,94 fő).

Minden fórum esetében a férfiak átlagosan több kapcsolattal rendelkeznek, mint a nők, így statisztikailag az átlagtól való eltérések (szórás) is nagyobbak ennél a nemnél (amely a keresztábra eredményei között kapott szélső értékekkel magyarázható).

A nemek és a személyesen történő kapcsolatok ápolása változók összefüggése egyértelmű szórás-homogenitást mutat. Ezeknél biztonsággal kezelhetjük a szignifikáns összefüggést, ennek ellenére a többen is érdemes megjegyezni az átlagok markáns eltérését. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

50. sz. ábra: Nemek * kapcsolatrendszerek – átlag, szórás

A következőkben a válaszadóknak egy ötös skálán kellett értékelniük, hogy bizonyos állítások mennyire jellemzőek rájuk.

A változók szignifikáns összefüggésének vizsgálata előtt szükséges teljesülnie a szórás-homogenitás feltételének (Levene-teszt nagyobb, mint 0,05, akkor vizsgálható, ha alacsonyabb, akkor nincs értelme összefüggést keresni).

Az alábbi két esetben nem releváns a független változóval (nemmel) való összefüggés vizsgálata:

- A közösségi oldalakat kapcsolati hálójába tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használja
  - Számára fontos, hogy a közösségi oldalán ismert, népszerű személyek is legyenek jelen
- A többi változó esetében fontos információ lehet a szignifikáns összefüggések elemzése.

Nemek szerinti bontásban az állítások értékelése csak kis esetben tér el egymástól. A nők kevésbé „igazolják vissza” a közösségi oldalakon a jelöléseket, míg a férfiak esetében átlagosan magasabb ez a szám (utóbbinál 2,06, előbbinél 1,79). Az átlagtól való jelentősebb eltérés mutatkozik meg a közösségi oldalon történő teljes hozzáférés biztosítása kapcsán mindkét nem esetében. Ugyanezt állapíthatjuk meg a „nem jelöli vissza a látszólag nagyon eltérő személyeket, szervezeteket” állítás kapcsán, sőt itt még nemenként is mutatkozik különbség. Ez átlagosan jobban jellemzi a nőket, mint a férfiakat. Hasonlóan magas szórást mutat az az állítás, hogy törlésre kerülnek azok a személyek vagy oldalak, akikről kiderül, hogy nem ért egyet a nézetével, céljaival. A nők esetében átlagosan magasabb értékelést kapott (2,76), mint a férfiak esetében (2,53).

Alacsonyabb az átlagtól való eltérés a „jelölés kezdeményezése” esetén. Az mondhatjuk, hogy inkább a férfiak kezdeményezik az „ismerőssé válást” (2,29), nők esetében ez alacsonyabb (2,04). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

A közösségi oldalakra vonatkozó kérdések átlagai 5-ös skálán, nemek szerint

51. sz. ábra: A megkérdezettek az alábbi szempontok alapján értékelték magukat 1-5-ig terjedő skálán aszerint, hogy mennyire jellemzőek rájuk az adott állítások

A következőkben azt vizsgáltuk meg, hogy nemenként milyen eltérést mutatnak a közösségi oldal használatának okai. Mindkettő nem esetében leginkább a barátokkal, rokonokkal tart-

ják a kapcsolatot ezen a fórumon. A válasz tekintetében nem mutat nagy különbséget a két nem. A nőknél a következő leggyakoribb okként a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése szerepel, a férfiak esetében a második leggyakoribb ok az ügyintézés. Ebben egyértelmű eltérést mutat a két nem, hiszen a munkával kapcsolatos feladatok elvégzéséhez a férfiak alig veszik igénybe a közösségi oldalakat (7,2%). Míg a nők esetében az ügyintézés céljából történő használat 4,8%. Hasonlóan nagyobb különbséget mutat a szórakozás is, hiszen a férfiak nagyobb arányban használják a közösségi oldalakat szórakozásra (11,6%), mint a nők (5,8%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

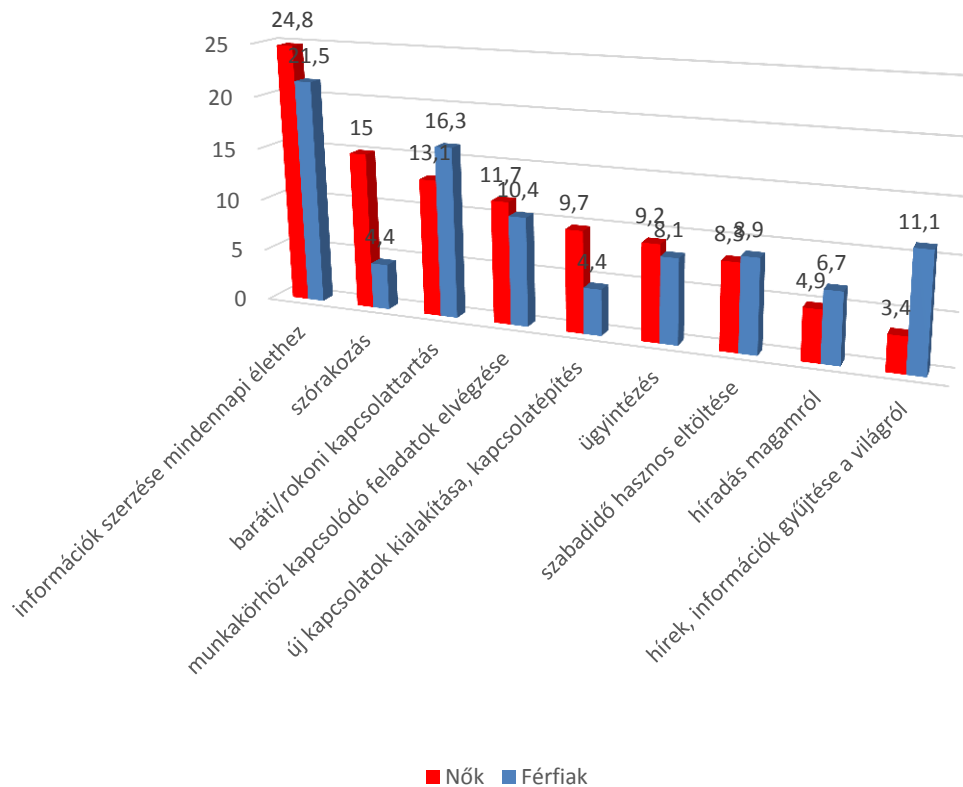

52. sz. ábra: Első helyen jelölt - közösségi oldal használata - nemenként

Ugyanezeket az okokat megvizsgáltuk szintén nemek szerint, viszont most a második leggyakoribb okra voltunk kíváncsiak. Minkét nem esetében a közösségi oldalakat használatának második leggyakoribb okaként a mindennapi információk szerzése áll. A nők esetében már itt nagyobb arányban jelenik meg a szórakozás (férfiak esetében ez az első helyen jelölt okok között nagyobb arányban szerep). Nagy eltérést mutat még a két nem között a világról való hírek, információk gyűjtése, mint második helyen szereplő ok, hiszen ezt a férfiak 7%-a, míg a nők 3,4% jelölte. Az új kapcsolatok kialakításának oka is kissé eltérő a nemek között, hiszen a nők esetében 9,7%, míg a férfiak közül 4,4% jelölte második legfontosabb okként. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

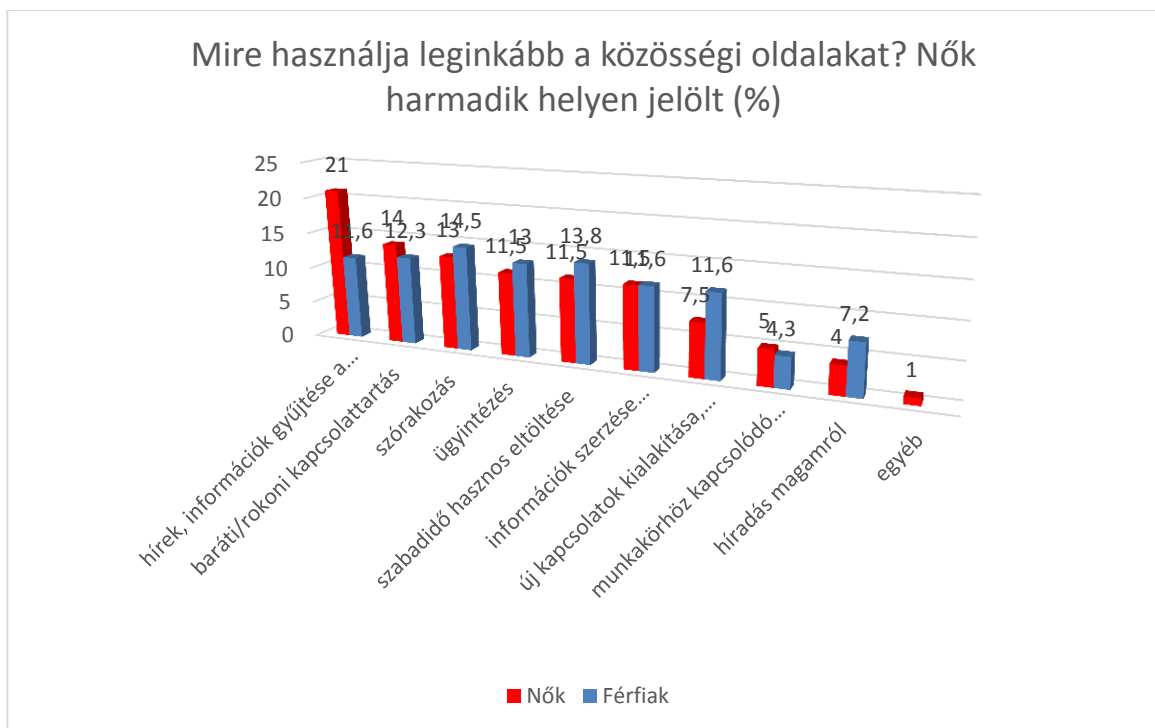

Mire használja leginkább a közösségi oldalakat? Nemenként
második helyen jelölt (%)

53. sz. ábra: Első helyen jelölt - közösségi oldal használat – nemenként

A harmadik okként a nőknél első helyen szerepel a világról történő hír, információ gyűjtés, a férfiaknál pedig a szórakozás. Ebben a kérdésben ez a legnagyobb eltérés a két nem között. Továbbá viszonylag nagyobb különbségeket mutat az új kapcsolatok kialakítása, mint ok, hiszen ezt a férfiak 11,6%-a jelölte harmadik legfontosabb okként, míg a nők 7,5%-a. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

54. sz. ábra: Harmadik helyen jelölt - közösségi oldal használata

Tehát ha összegezni akarnánk ezeket a válaszokat, akkor azt mondhatjuk, hogy közösségi oldalak használatának esetében a nők esetében az első helyen a baráti, és rokonai kapcsolattartás szerepel, ezt követi a mindennapi élethez szükséges információk szerzése, majd az világról való hírek, információk gyűjtése. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

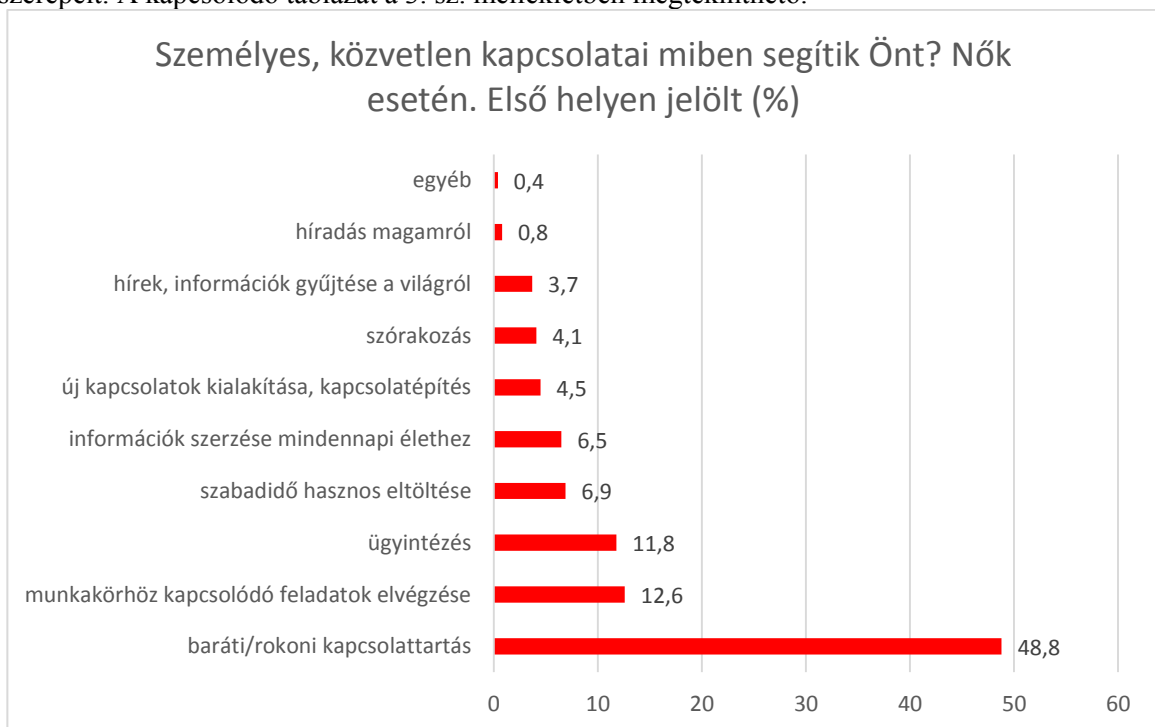
55. sz. ábra: A közösségi oldalak használatának okai a nőknél – aggregált pontszámok

A férfiak esetében első helyen szintén a barátokkal, rokonokkal történő kapcsolattartás szerepel, majd második leggyakoribb válaszként a mindennapi élethez szükséges információk szerzése jelent meg, és a harmadik leggyakoribb jelölést a szórakozás kapott. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

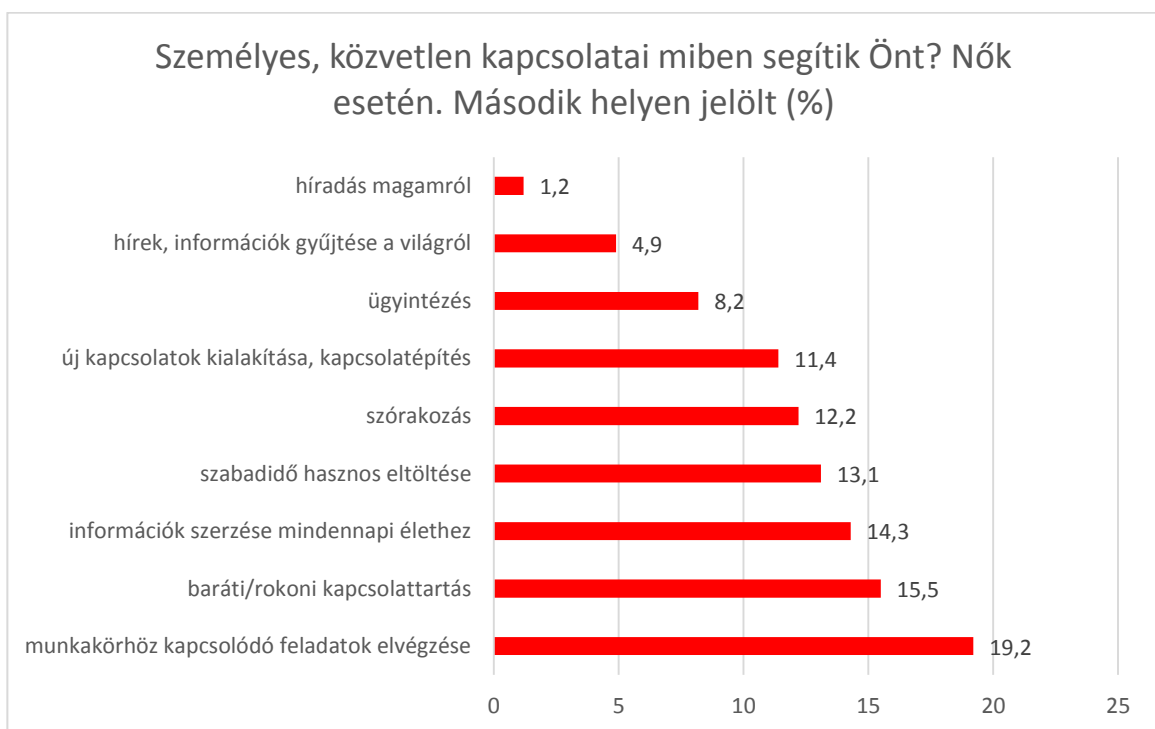
56. sz. ábra: A közösségi oldalak használatának okai a férfiaknál – aggregált pontszámok

A következőkben azt vizsgáltuk meg, hogy elsősorban miben segítik a válaszadókat a személyes kapcsolataik. A nőket első helyen a baráti, illetve rokoni kapcsolattartásban, másodikként a leggyakoribb válasz a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, majd az ügyintézés szerepelt. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

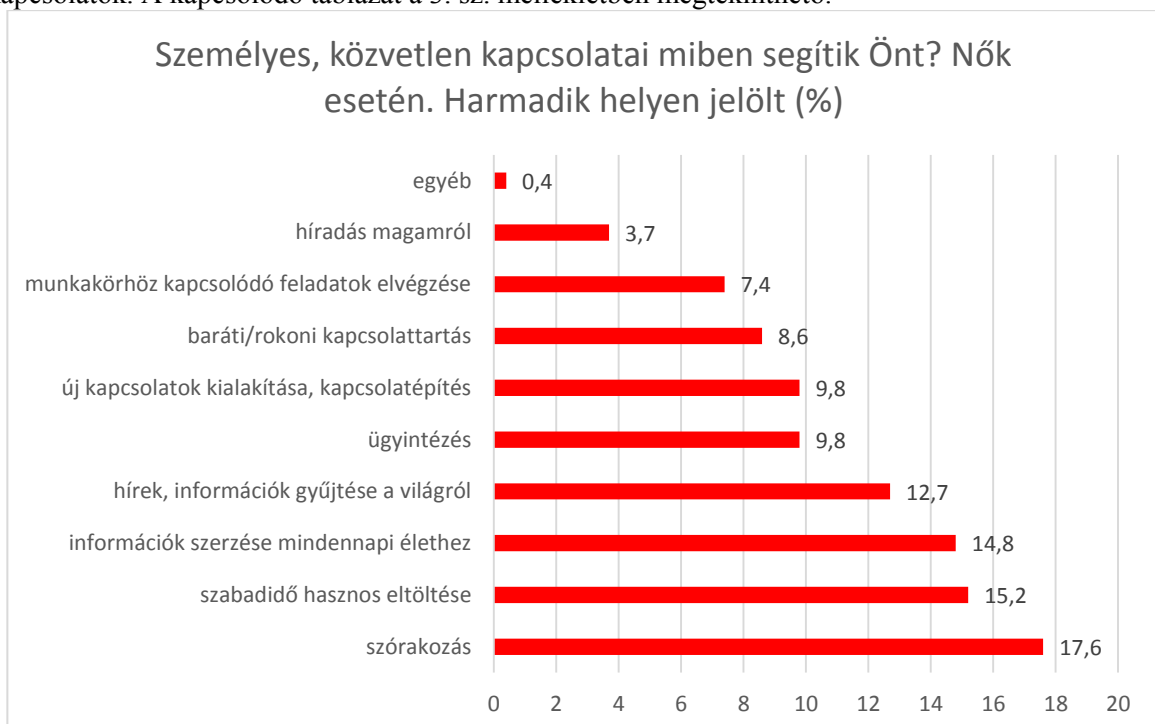
56. sz. ábra: Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább nők

A következőkben azt néztük meg, hogy második helyen milyen okok szerepelnek arra vonatkozóan, hogy miben segítik a válaszadókat a személyes kapcsolataik. A nőket első helyen a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, majd az baráti, rokoni kapcsolattartás, illetve a mindennapi élethez szükséges információk szerzéséhez segítik hozzá a személyes kapcsolataik. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

57. sz. ábra: Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik - Nők

Ugyanebben a kérdésben a harmadikként szereplő válaszok közül a három leggyakoribbak a következők voltak: a szórakozás, valamint a szabadidő hasznos eltöltéséhez, illetve a mindennapi élethez szükséges információk megszerzéséhez járulnak hozzá a közvetlen személyes kapcsolatok. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

58. sz. ábra: Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik - Nők

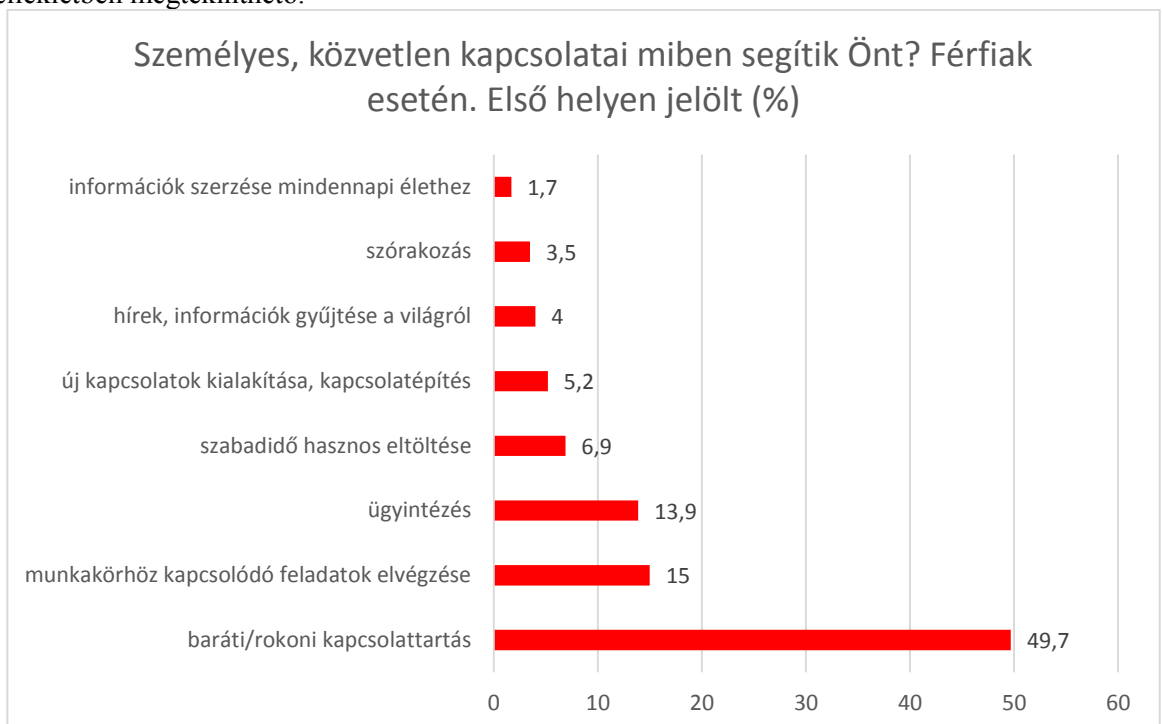
Ha az első, második, harmadik helyen szereplő válaszokat összesítjük, akkor azt kapjuk, hogy a nők esetében a leggyakoribb válasz a baráti, illetve rokon kapcsolattartás szerepel. A közvetlen, személyes kapcsolatok a válaszadókat a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzésében is tudják segíteni, hiszen ez volt a második legnépszerűbb válasz. A harmadik pedig a mindennapi élethez szükséges információkhoz való hozzájutás szerepel, hajszállal a szabadidő

hasznos eltöltése, valamint az ügyintézés előtt. Legkisebb gyakorisággal jelent meg az, hogy a válaszadót abban segítsék a közvetlen, személyes kapcsolatai, hogy hírt adjanak magukról. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

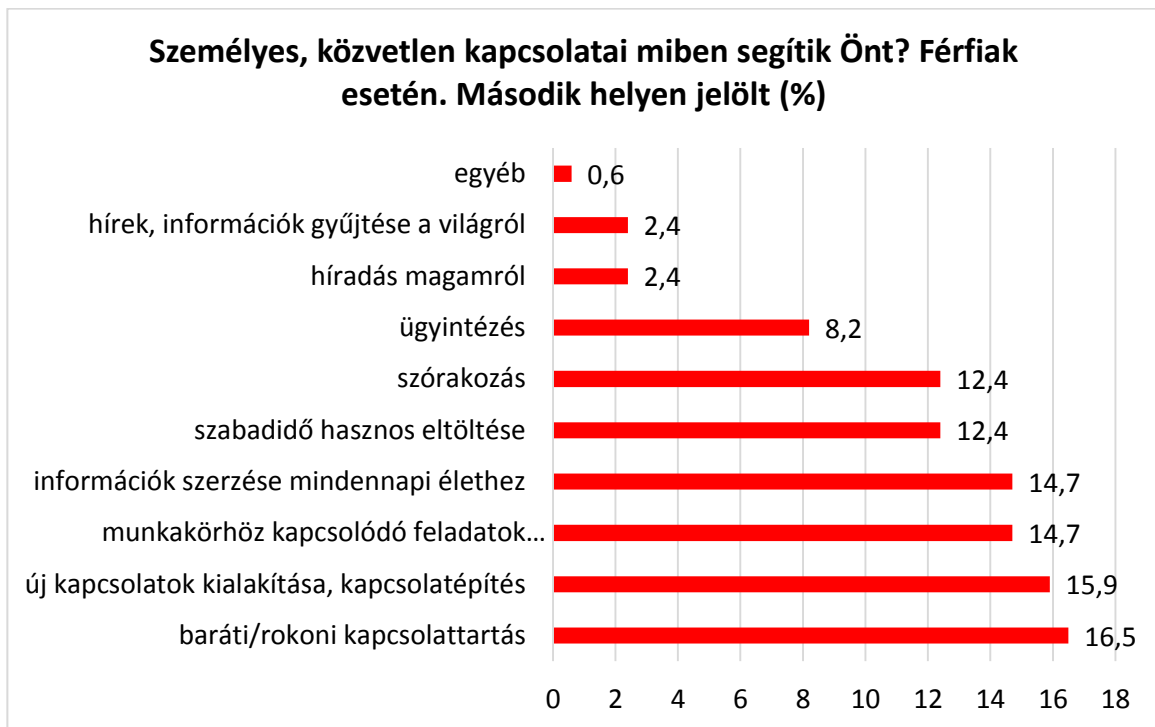
59. sz. ábra: Nők * Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? – aggregált pontszám alapján

A férfiak esetében is érdemes megvizsgálni ezt a kérdéskört. Tehát a személyes kapcsolataik a férfiak tekintetében elsősorban a baráti, rokon kapcsolattartáshoz járulnak hozzá leginkább, hiszen első helyen ezt jelölték a legtöbben. Ezt követően a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése szerepel a második helyen, de jóval kisebb arányban (előbbi 49,7%, utóbbi 15%), majd az ügyintézés. Elsősorban nagyon keveseket segítik a személyes kapcsolatok a mindennapi élethez szükséges információk megszerzéséhez (1,7%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

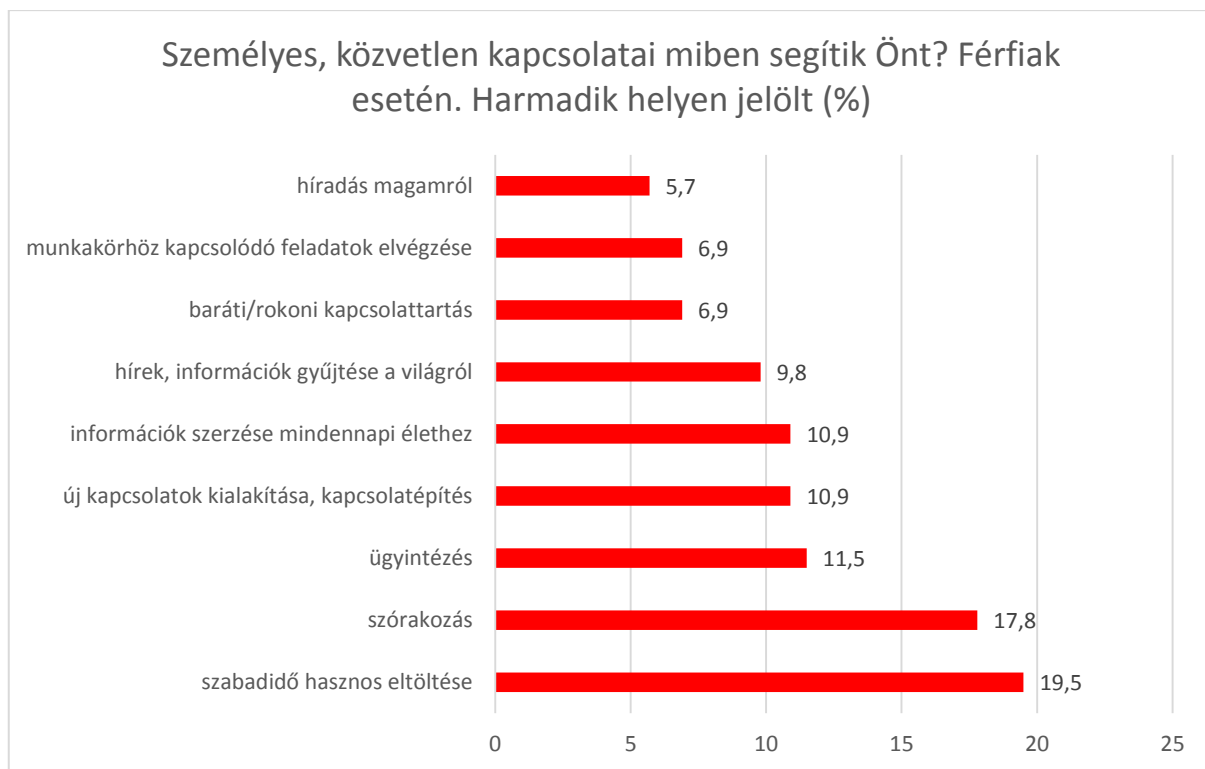
60. sz. ábra: Férfiak * Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

Ebben a kérdésben a második leggyakoribb válasznak szintén a baráti, rokoni kapcsolattartás bizonyult, bár jóval kisebb arányban és nem magasan vezetve a többi válaszlehetőségtől (16,5%). Ezt szorosan követte az új kapcsolatok kialakítása, a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, valamint a mindennapi élethez szükséges információk megszerzése válasz. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

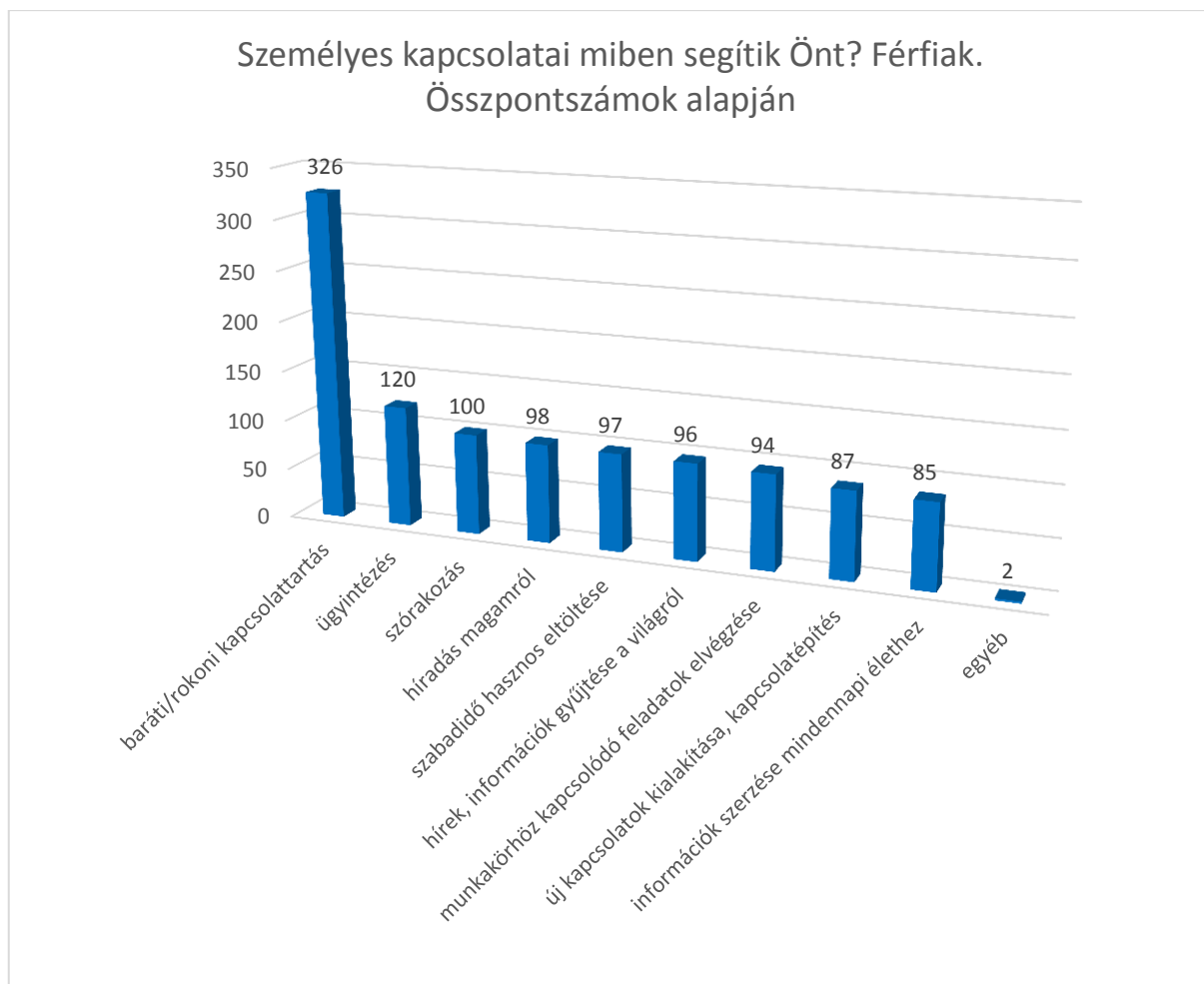
61. sz. ábra: Férfiak * Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

A férfiaknál harmadik helyen szerepel a szabadidő hasznos eltöltése, valamint a szórakozás és az ügyintézés. Legkevésbé segítik hozzá a férfiakat a személyes, közvetlen kapcsolatok a magukról történő híradásban (ez sehol nem képviseltette magát nagyobb arányban).

62. sz. ábra: Férfiak * Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

Ha összesítve szeretnék megvizsgálni a kérdést, akkor azt látjuk, hogy a legtöbbször válaszként a baráti, rokoni kapcsolattartás szerepel, magasan a többi válaszhoz képest. Ezt követi az ügyintézés, majd a kapcsolatépítés, vagyis az új kapcsolatok kialakítása. Legkevésbé segítik a férfiakat a közvetlen személyes kapcsolatok a szabadidő hasznos eltöltésében, illetve a mindennapi élethez szükséges információk gyűjtéséhez is kevésbé járulnak hozzá. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

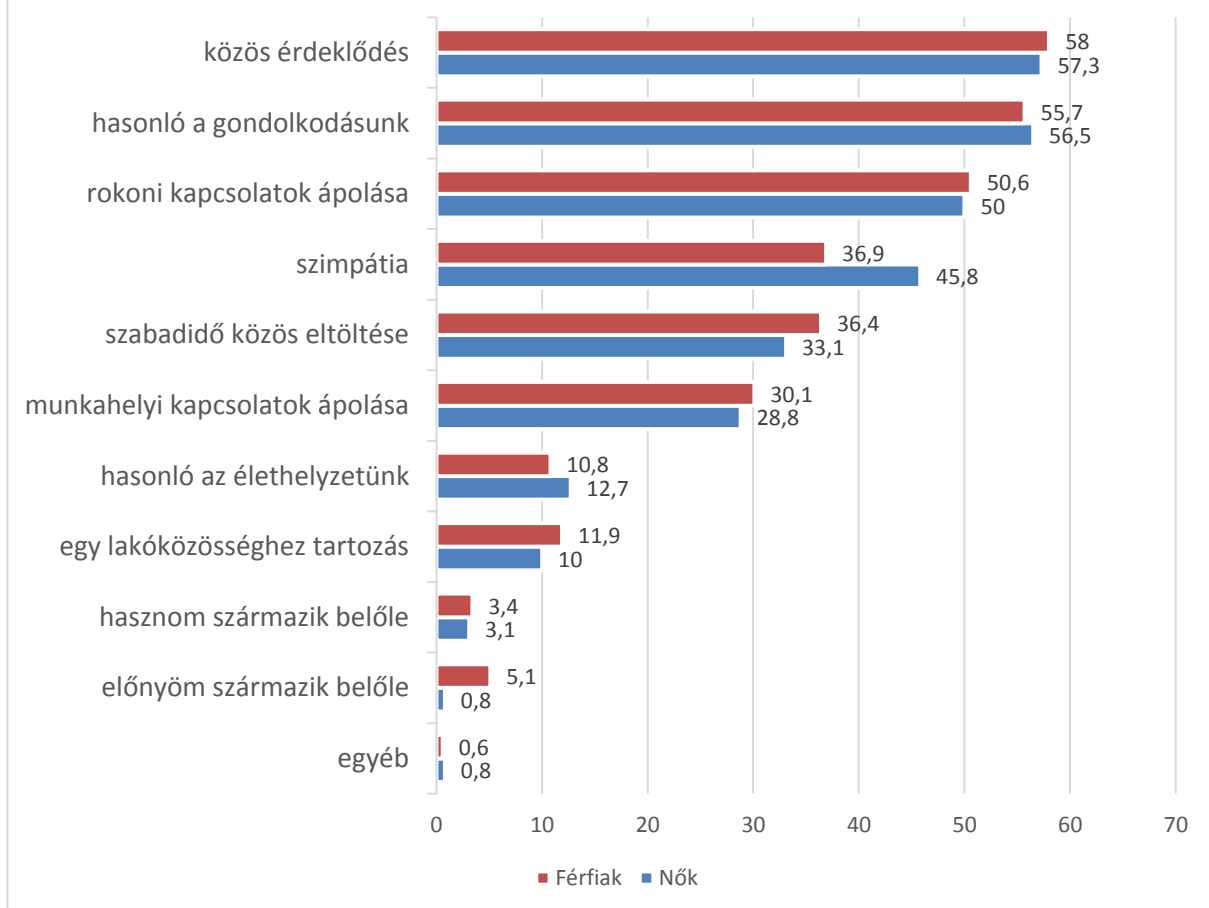

63. sz. ábra: Férfiak * Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? – aggregált pontszám alapján

A következőkben a személyes kapcsolat rendszer alakító tényezőit vizsgáltuk meg nemként. Mindkét nem esetében a legnagyobb arányban a közös érdeklődés, és a hasonló gondolkodás jelent meg. Tehát a személyes kapcsolatok építésének, fenntartásának, ápolásának ezek az alapjai. Ezt követően szintén nagyobb arányban megjelent a válaszok között a rokonai kapcsolatok ápolása is, valamint a férfiaknál a szimpátia. Érdekes, hogy a nőknél a személyes kapcsolatoknál a szimpátia tényezője kisebb arányban jelent meg, mint a férfiaknál. A legkisebb arányban jelent meg az a személyes kapcsolatalakító tényezők esetében a haszonszerzés célja, ezen belül is a nőknél kissé nagyobb arányban (összeshez képest természetesen lényegesen kisebb). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

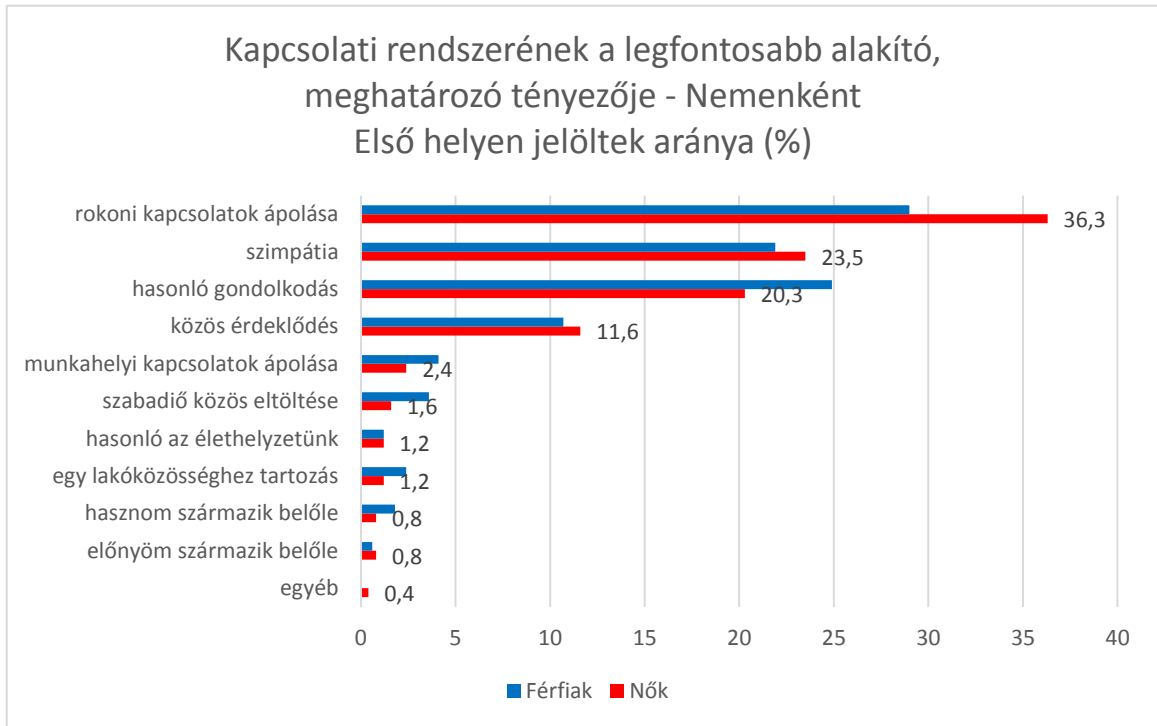
Nemenként a személyes kapcsolati rendszer alakító tényezői (Hány esetben választották az alábbi tényezőt - "igen" válaszok aránya)(%)

64. sz. ábra: A személyes kapcsolati rendszerek legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – nemek szerint

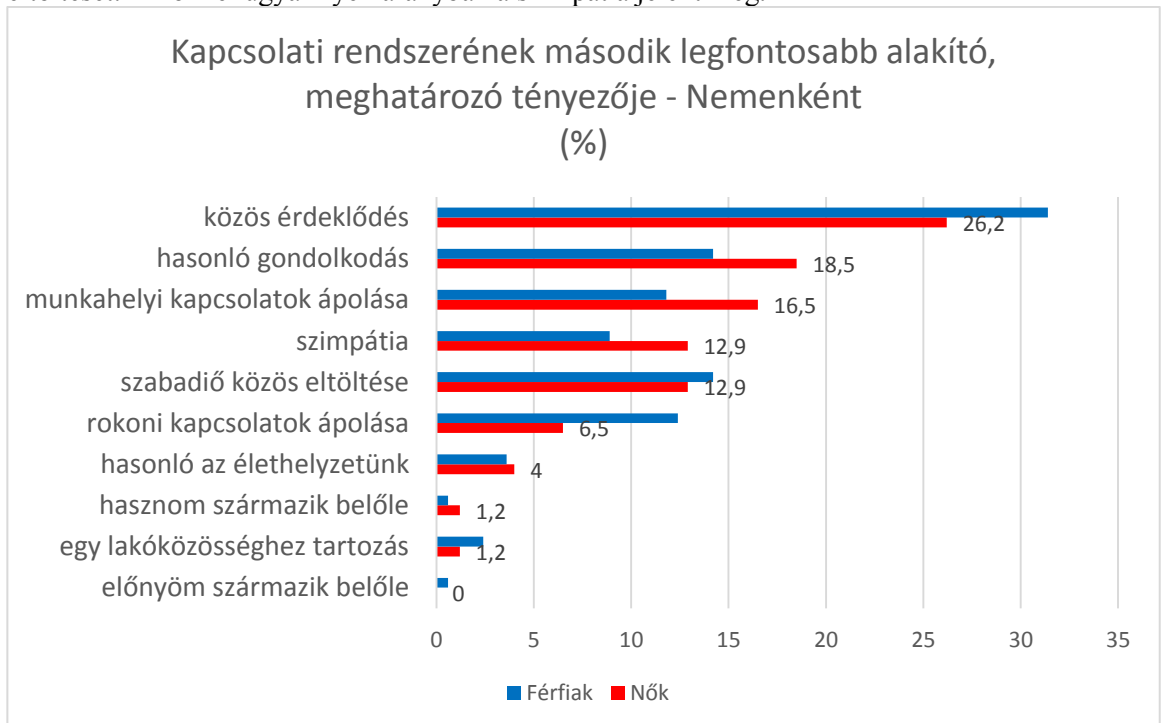
Ezen belül egyenként nemeként is megvizsgáltuk a szereplő válaszok sorrendjét. A nők esetében az első helyen a legnagyobb arányban a rokoni kapcsolatok ápolása jelent meg, mint a kapcsolati rendszerük legfontosabb tényezője. Ezt követte a szimpátia és a hasonló gondolkodás.

A férfiaknál ugyanez a helyzet az arányokat tekintve is, csak a hasonló gondolkodás megelőzte a szimpátiát a tényezők között. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

65. sz. ábra: sz. ábra: A személyes kapcsolati rendszerek legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – nemek szerint – első helyen jelöltek aránya

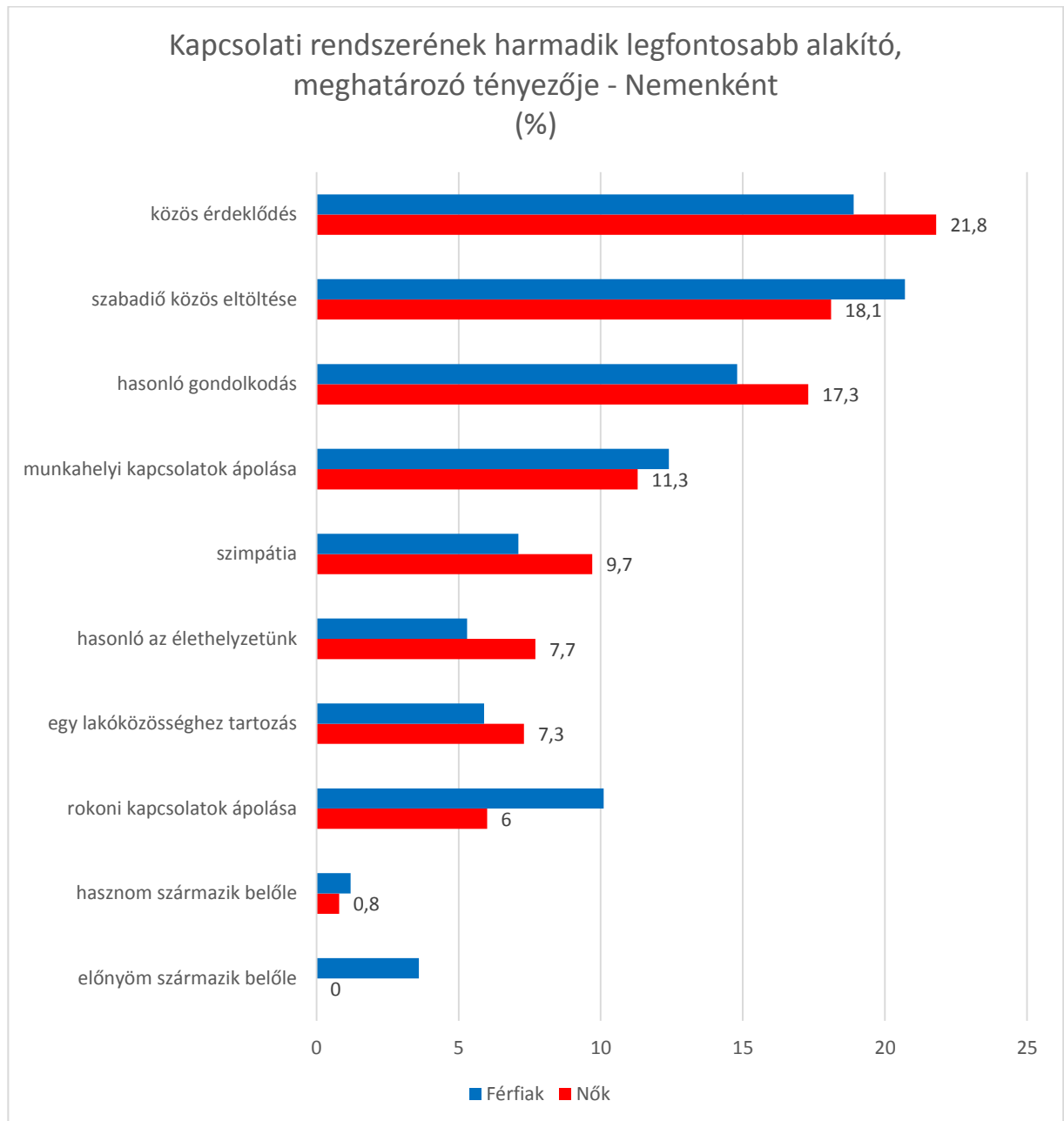
A második helyen a legtöbb nő a közös érdeklődés jelölte, és valamivel nagyobb arányban a férfiak is. Ezután mindkét nem esetében a hasonló gondolkodás jelent meg, amely a nőknél képviselt nagyobb megoszlást. A férfiak közel 13%-a jelölte második helyen a szabadidő közös eltöltését. A nőknél ugyanilyen arányban a szimpátia jelent meg.

66. sz. ábra: sz. ábra: A személyes kapcsolati rendszerek legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – nemek szerint – második helyen jelöltek aránya

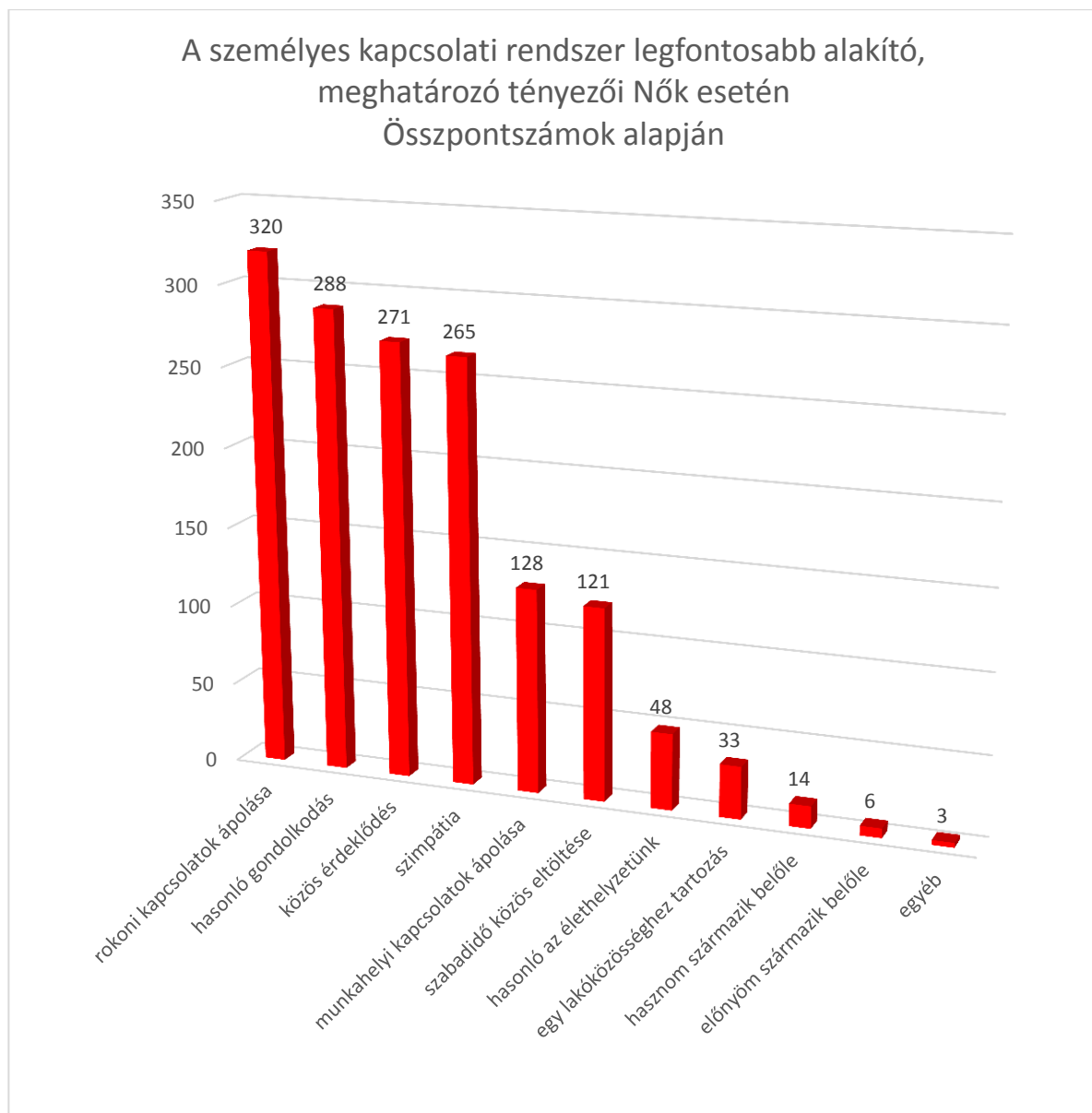
A kapcsolatalakító tényezők között harmadikként legtöbbet jelölt válasz a nőknél magasan a közös érdeklődés, hiszen a válaszadók több, mint egyötöde jelölte ezt, míg hasonló arány-

ban jelent meg a férfiak esetében a szabadidő eltöltése válaszlehetőség. A nők 17,5%-ánál szerepelt harmadikként a hasonló gondolkodás, mint kapcsolatalakító tényező. A nemek között nagyon eltérés mutatkozik meg a harmadik legjelentősebb kapcsolatalakító tényező esetében a rokoni kapcsolatok ápolásánál, hiszen a nők 6%-a, míg a férfiak 10,1%-a jelölte ezt a tényezőket. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

67. sz. ábra: A személyes kapcsolati rendszerek legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – nemek szerint – harmadik helyen jelöltek aránya

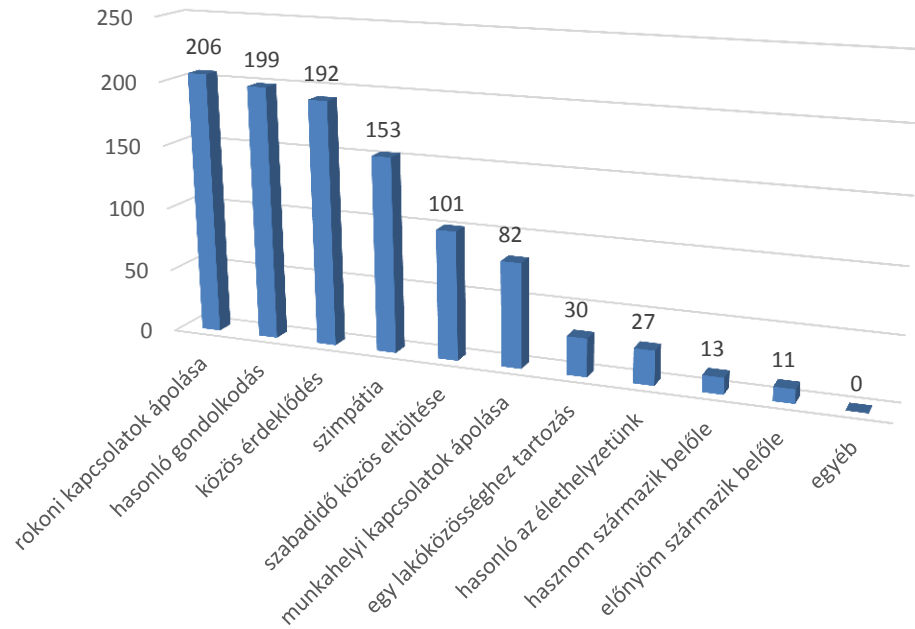
A kapcsolati rendszer alakító tényezőit is meg lehet vizsgálni összesítve a válaszok számának figyelembevételével. Eszerint a nők legfontosabb kapcsolatalakító faktorja a rokoni kapcsolatok ápolása, majd ezt viszonylag szorosan követi a hasonló gondolkodás, a közös érdeklődés és a szimpátia. Legkevésbé merült fel az, hogy egy személyes kapcsolatot az előnyeik, hasznuk szerint alakítsanak, ápoljanak. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

68. sz. ábra: A kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése nők esetén – aggregált pontszámok

A férfiak esetében is hasonló arányokról beszélünk (a kisebb elemszám miatt nem a válaszok számát érdemes figyelni). Legnagyobb arányban a rokonok kapcsolatok ápolása és a hasonló gondolkodás, valamint a közös érdeklődés jelent meg, mint kapcsolatalakító tényező a férfiak esetében (a nőknél láttuk, hogy a szimpátia is felzárkózott, de a férfiaknál ez nem történt meg). A férfiak esetében is elmondhatjuk, hogy egyáltalán nem haszon, és előnyszerzés céljából alakítják kapcsolataikat, hiszen ez fordult elő a válaszok között a legkevésbé. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

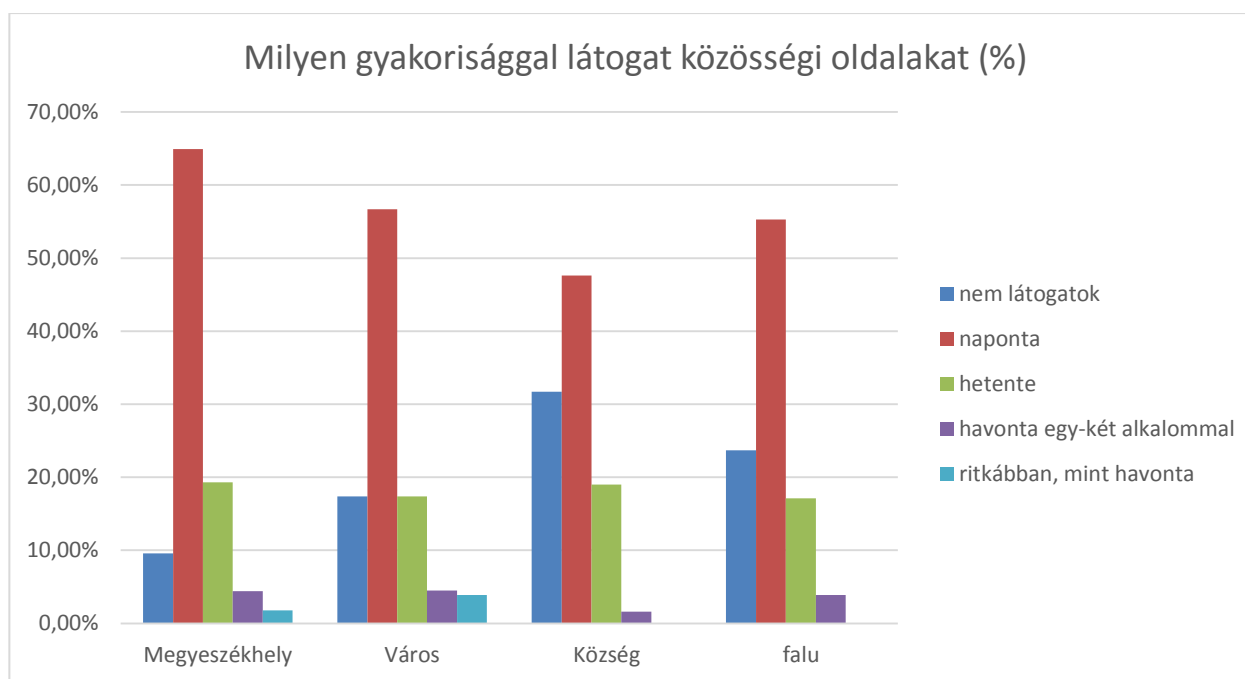
A személyes kapcsolati rendszer legfontosabb alakító,
meghatározó tényezői Férfiak esetén
Összpontszámok alapján

69. sz. ábra: A kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése férfiak esetén

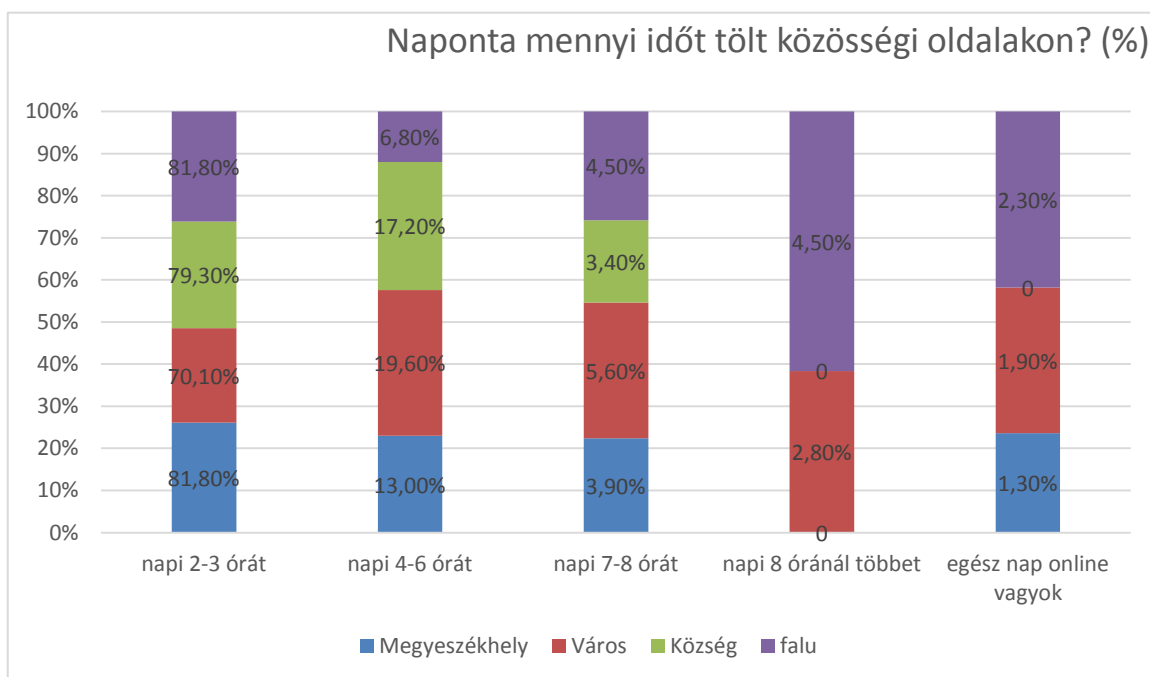
LAKÓHELY

Abban az esetben, ha lakóhely dimenziói alapján vizsgáljuk a közösségi oldalak látogatásának gyakoriságát, a vizsgálat alapján megállapíthatjuk, hogy a városi és falusi tér eltérő jellegei okoznak némi szakadékokat a közösségi oldalak használatának előnybe részesítésében. Természetesen a városi terek illetve megyeszékhely tudhat magának nagyobb számú látogatót a közösségi oldalak tekintetében a falusi, községi területekhez képest. A megyeszékhelyeken 9,6% mondta azt, hogy nem felhasználó, illetve 64,9%-uk naponta kapcsolódik be a virtuális közösség életébe. A városokban már több passzív jelleget tapasztalunk, 17,4% a nem használók aránya, ennek majdnem duplája a községek területén lévő érték, érdekes módon a falusiak esetében visszafordul a mutató és 23,7%-on mérséklődik, illetve 55,3%-a a falusiaknak naponta igénybe veszi ezt a lehetőséget. A hetente, havonta illetve ennél kevesebbszer használók aránya az egyes települési szintek viszonylatában túlzott eltéréseket nem mutatnak. A Chi-Square teszt 0,045-ös értéke, tehát az 5%-alatti szignifikancia szint elfogadhatóvá teszi a megállapítások értékelhetőségét. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

70. sz. ábra: Lakóhely * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

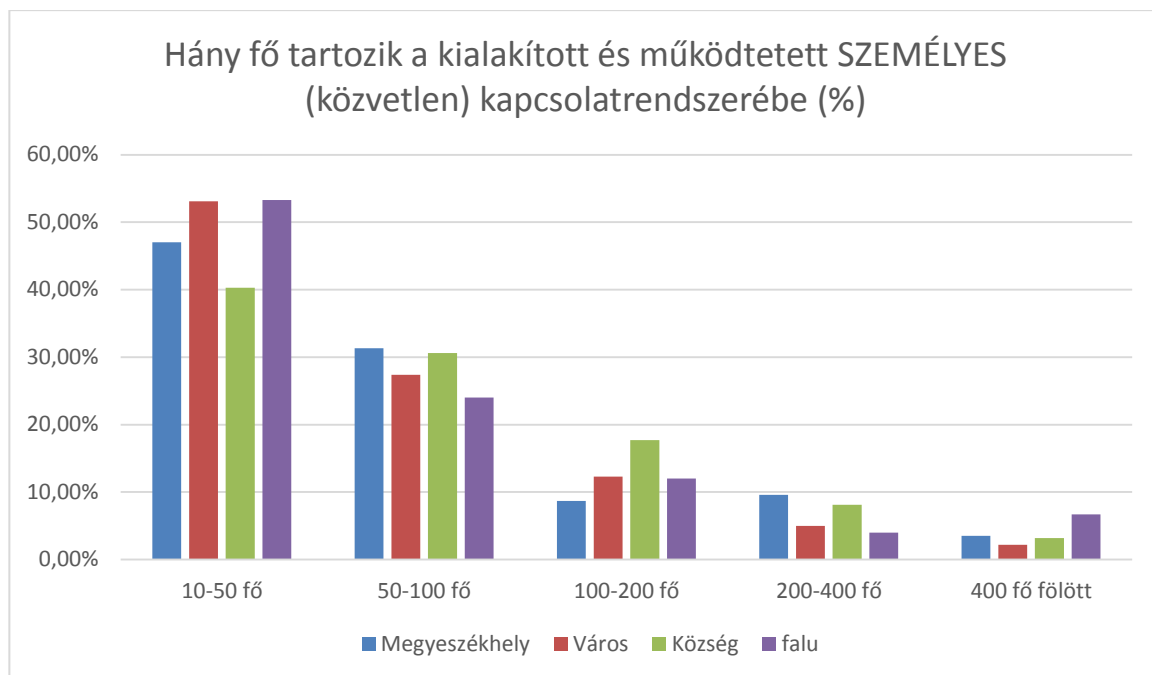
A fentiekhez hasonló tendenciát figyelhetünk meg abban a kérdésben, hogy a lakosok naponta mennyi időt töltenek a közösségi felületen? Többségében az átlagos közösségi oldalhasználat 2-3 órában merül ki, ehhez a mértékhez igazodik leginkább a megyeszékhely és a falu, a városokban és községekben ennél több időt töltenek az oldalakon. Napi 4-6 órát a városokban lakók közül töltenek legtöbbször online, 19,6%-uk adott ilyen értékeket, a községek lakói közelítik ezt az adatot, legkevesebb arányt a falu képviseli a négy órán felüli közösségi oldalhasználatában. Kiemelkedő adat a napi 8 óránál magasabb érték esetében a falusi lakosok aránya, a legkisebb települési egységeken 4,5%-os adat a legmagasabb a többi települési szinthez képest. A községeken és megyeszékhelyeken ez az adat 0%. Ugyancsak falun találunk legtöbb olyan lakost, aki szinte egész nap fent tartózkodik valamely online felületen. A Chi-Square Test ebben az esetben meghaladja az 5%-os szignifikancia küszöböt, így azt a megállapítást kell tennünk, hogy a települési szintek nagymértékben nem befolyásolják jellegükkel az online felületen eltöltött időt. Erre az eredményre a napi 2-3 órás érték esetében – mely a legnagyobb arány a lakosokon belül - valóban következtethetünk, hisz valamennyi települési szinten 70-80%-os ez az érték. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

71. sz. ábra: Lakóhely * Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

A közösség, illetve kapcsolataink legfontosabb szegmense, elemei a személyes kapcsolataink, melyek a legnagyobb mértékű ápolást, időt, figyelmet kívánnak. A közösségi felület, vagy bármely más kapcsolattartó eszköz elsődleges célja, feladata a személyes kapcsolati háló ápolásának elősegítése. Természetesen a szakmai kapcsolattartás is nélkülözhetetlen eleme életünknek, ugyanakkor jelenleg a közösségi felületek, mint a facebook inkább magán célú közösségeket tartalmaz. Ha ki akarjuk emelni a személyes kapcsolatainkat a kapcsolati hálóból, vizsgálhatjuk, hogy milyen arányt képvisel a közvetlen kapcsolatok a teljes ismerősi skálán belül. A lenti ábra ezt kívánja láttatni.

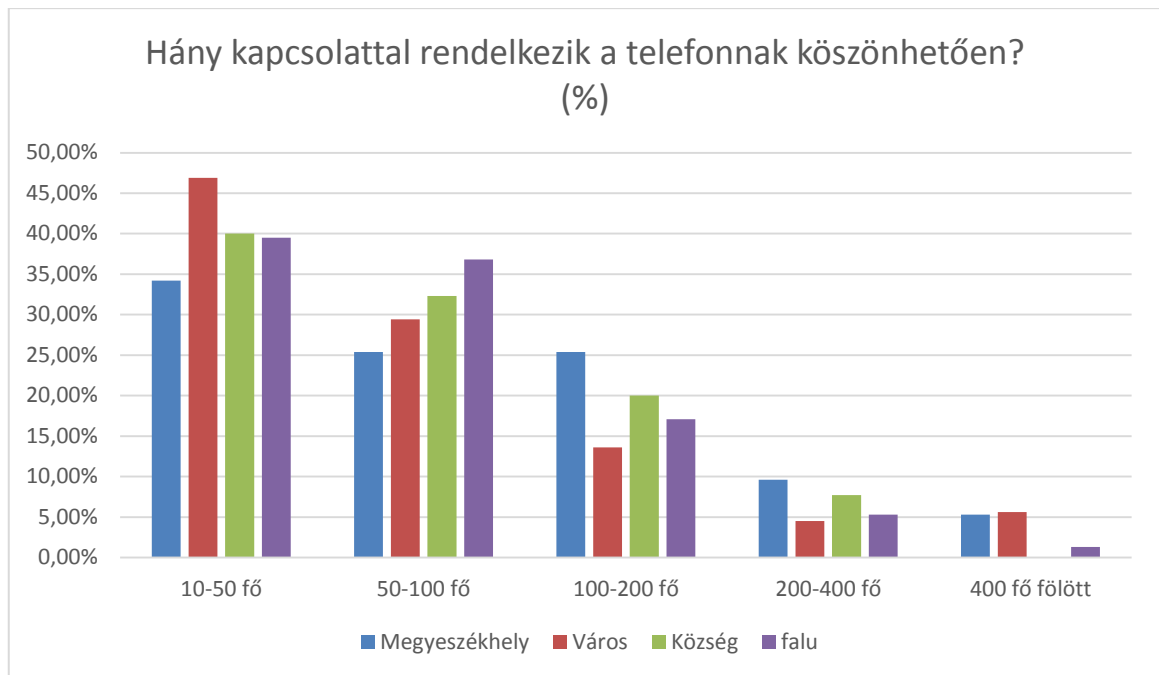
A legnagyobb százalékos arányt a 10-50 fő közötti személyes kapcsolatokban találjuk, tehát a lakosok majdnem fele települési szinttől függetlenül legfeljebb 50 személyes kapcsolatot határoz meg a működtetett kapcsolatrendszerében. Természetes csökkenő tendencia van a növekvő számú intervallumok felé haladva, 50-100 fő közötti személyes kapcsolatról a vizsgált sokaság harmada tud számot adni, ennél magasabb számú belső körrel (100-200 fő) legnagyobb részt a községek számolhatnak, 17,7%-os értékkel. A város és a falusi lakosság hasonló értékkel bír egymáshoz képest ebben az esetben, 12% körül mozog az adat. 200-400 fő között, illetve 400-nál is több közvetlen kapcsolat esetében jócskán 10% alá csökken az arányérték mindegyik települési szinten. A Chi-Square Test most is magas értéket mutat, mely alapján megállapítható, hogy a települési szintek eltérő mérete és sajátosságai csak kis mértékben járulnak hozzá a vizsgált kérdés eltérő eredményeihez. Az alábbi táblázat is mutatja szemléletesen, hogy hasonlóképpen mozognak az egyes intervallumok esetében megadott százalékos arányok. Akkor lenne magas kohézió a változók között, ha esetleg valamely települési szinten, például a falun éppen ellenkező tendencia rajzolódna ki a városi értékekhez képest, és így elmondhatnánk, hogy városban a nagyobb lélekszám miatt, illetve nagyobb népsűrűség következtében több a személyes kapcsolat, mint falun. A valóságban úgy tűnik, nincs ilyen települési jelleg-hatás, a lakosság ugyanolyan aránya ápol 10-50 fő közvetlen kapcsolatot az említett két település-szinten, az eredmény háttérében inkább pszichológiai, illetve szociológiai okok bújnak meg, semmint településjellegből fakadó hatások. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

72. sz. ábra: Lakóhely * Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen)

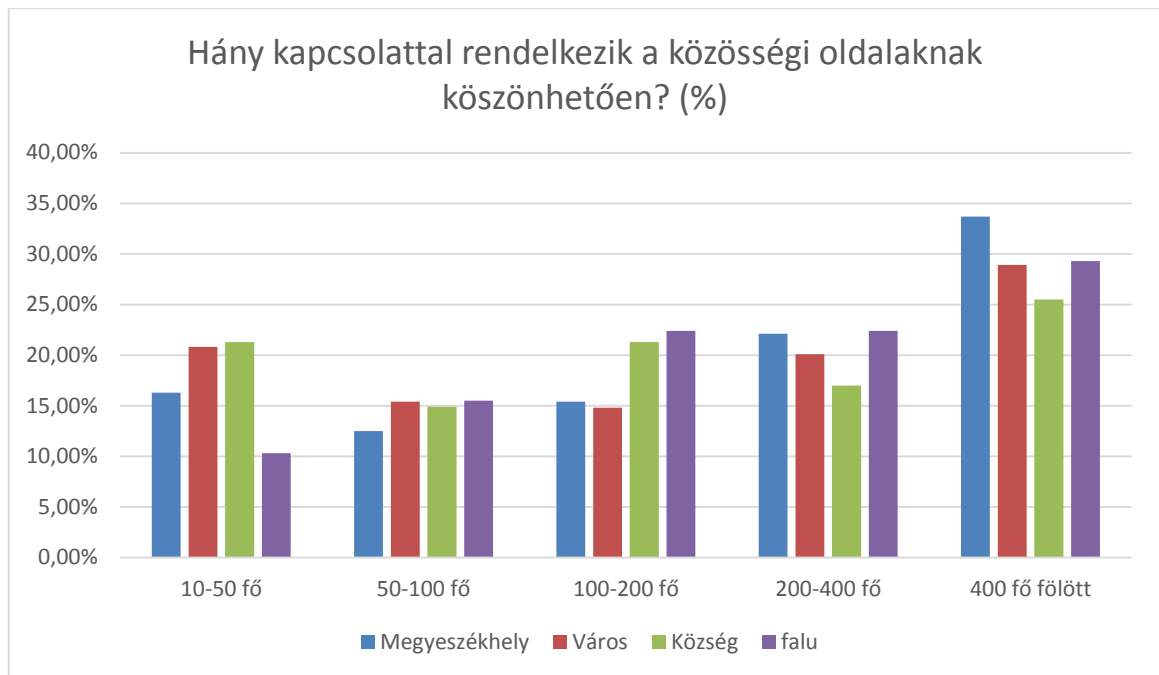
A közösségi oldalak alternatívájának tekinthető kapcsolattartó eszköz a telefon. Érdeemes azonban kiemelni, hogy az online közösségi tér más minőségeket, másfajta kapcsolattartási funkciókat tud ellátni, mint a telefon. Míg az utóbbi tulajdonképpen információközlést, beszélgetést, kommunikálást testesít meg, addig a közösségi felület szinte beenged látni a másik fél életébe, életének zajlásába, gondolhatunk itt a facebook idővonalára, mely képekkel, bejegyzésekkel állandóan frissíti az életesemények sorozatát, elősegítve esetleg azok iránt való érdeklődés felkeltését, vagy történések nyomon követését (esküvői fotók, gyermekáldás), akiket éppen nem hívnánk fel telefonon napi, heti vagy havi rendszerességgel. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a közösségi felület valamivel több, mint a telefon, nagyobb számú kapcsolat sokféle minőségű tartására ad lehetőséget. Ebből következően feltehetjük azt a hipotézist, hogy nagy számú kapcsolatot inkább az online felület képes biztosítani szemben a telefontal. Részletesen megvizsgálva a kérdést, a következő ábrákat vehetjük górcső alá: a telefonos kapcsolattartásokat szemléltető adatok azt mutatják, hogy a lakosság legnagyobb hányada 10-50 fő közötti kapcsolatot ápol telefonon, 41,2%-uk. Az 50-100 fő közötti értéket a lakosság másik 30,1 % jelölte be, tehát ők akár száz fővel való kapcsolattartást is köszönhetik a telefontal. 3,9%-a a lakosságnak 400 fő fölötti közösséggel is telefonos kapcsolatban áll. Kiemelendő, hogy a falvakban lakók a városiakhoz képest nagyobb része tartja 50-nél több fővel a kapcsolatot telefonon. Ez a reláció egészen a 400 fős küszöbig megmarad, amikor is a városiak 5,6%-a négyszáz fő fölötti telefonos beszélgetéseket tudnak magukénak szemben a falusiak 1,3%-os arányával. Érdekes, hogy a községekben lakók egyáltalán nem említenek négyszáznál magasabb telefonos kapcsolatszámot. A szignifikancia szint itt 5% alatt van, tehát korrelál a település szint a kapcsolatszámokkal, a városokban a 10-50 fő között inkább kommunikálnak telefonon az emberek, mint egy falun, ahol esetleg a kisebb problémákkal, kérdésekkel át lehet menni a szomszédba. Ennél magasabb számú kapcsolat esetében már a falu ugrik ki, elképzelhető, hogy a szétszóródott, elvándorolt rokonság, baráti kör leginkább telefonon érhető el. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

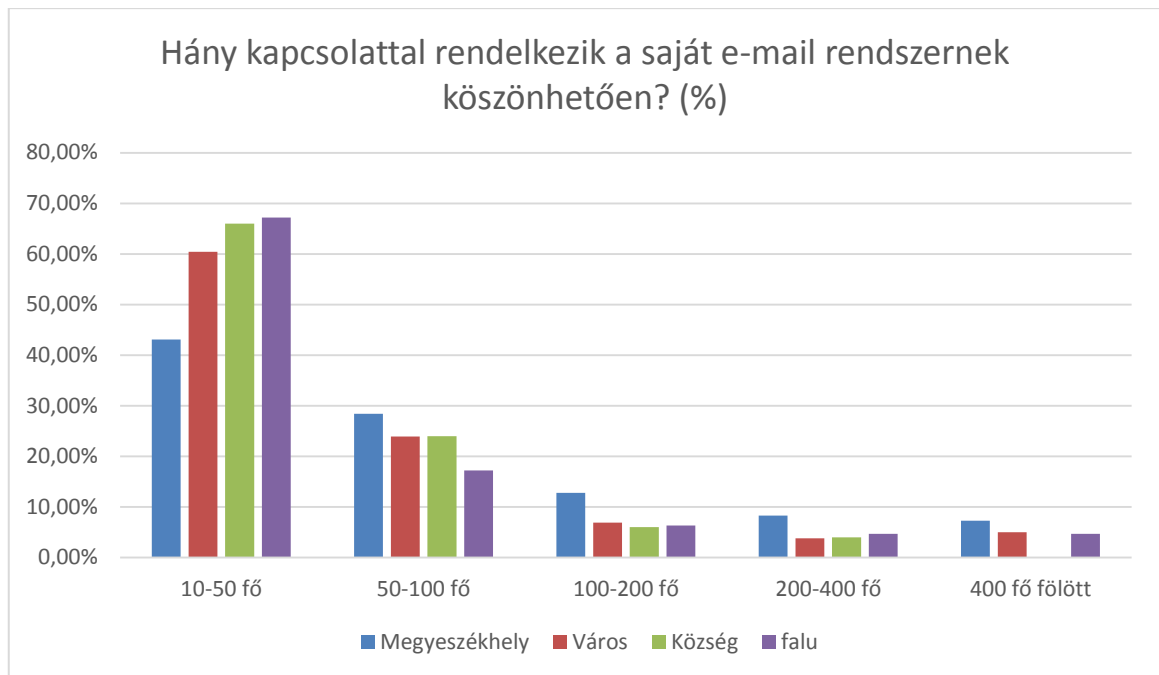
73. sz. ábra: Lakóhely * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

A másik oldalról, a közösségi oldalak felől is vizsgálhatjuk a kérdést, miszerint hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően? A közösségi oldalak előnye tulajdonképpen a kényelmesebb és könnyebb kapcsolattartás lehetősége. Ugyanakkor a kapcsolatok jellege, szorossága széles attribútumot ölel fel. A távoli, egyszer látott ismerőstől kezdve a legközvetlenebb baráti kör is része a közösségi oldalunk kapcsolati körének. A feltett hipotézis, mely szerint a telefonhoz képest itt nagyobb lélekszámú közösséget találunk, beigazolódni látszik az alábbi ábra alapján, sőt, ha megfigyeljük, pont ellentétes arculat rajzolódik ki, míg telefonon a kisebb közösséget preferálta a lakosság nagyobb része, addig az online felületen a nagyobb számú közösség hódított teret. Az ábra arculatát árnyalataiban a településjelleg csak kis mértékben befolyásolja, a szignifikancia szint 5% feletti értéke is ezt igazolja. A 10-50 fő közötti mutató esetén azért elmondható, hogy a falusi lakosság kisebb aránya (10,3%) köszönheti kapcsolatainak ápolását a közösségi felületeknek, mint például a városi lakossági arány (20,8%). Az arányok közötti nagyobb eltérés még talán a 100-200 fő közötti mutató esetében tapasztalható, ahol a falusiak meghaladják a városiak szintjét, 22,4%-uk kifejezetten sok kapcsolatot köszönhet az internetnek, míg a városi lakoságnál ez az érték mindössze 14,8%. Az utolsó két intervallumban a rangsor a következőképpen alakul: megyeszékhely, falu, város, község. A megyeszékhely érthető a nagy számok törvénye alapján, ugyanakkor érdekes kérdés, hogy a falu mért előzi meg a várost a nagyszámú online közösségek tekintetében. Ha végiggondoljuk, hogy a 21. században a falusi lakosság dinamikusabb mozgásokra képes, a közlekedési lehetőségeknél, autónak köszönhetően nagyobb tereket jár be, kíváncsi, nyitottabb a világra, lehetőségei vannak a kívülre tekintésre, tehát nem feltétlenül ismer kevesebb embert, mint egy megyeszékhelyen élő lakos. Illetve néhol pont az elzártság miatt az internet az egyetlen mód a külvilággal való kapcsolattartásra. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

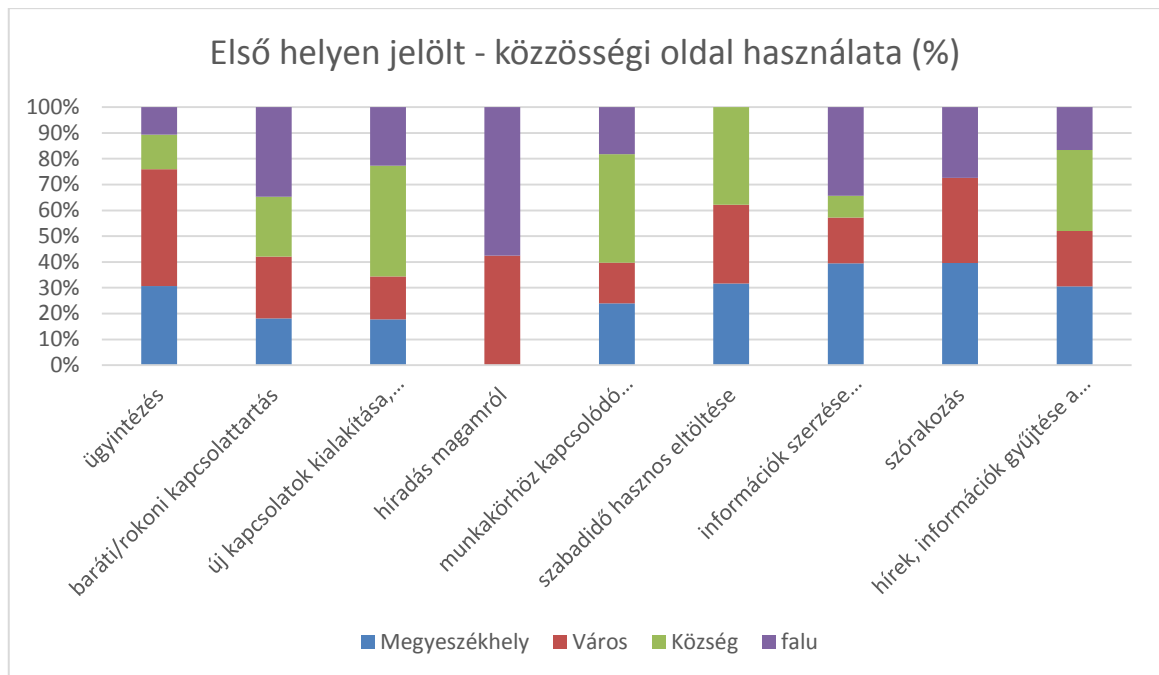
74. sz. ábra: Lakóhely * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

Az email szintén fontos eszköze a kapcsolattartásnak, alapvetően más dimenziókat tartalmaz, más funkciókat lát el, mint valamely közösségi felület. Sokkal inkább szakmai információcseré történik email esetében, komolyabb hangvételt tükröz mindennapi kommunikációnkban. Illetve email küldés esetén nincs azonnali, közvetlen válasz, ami szintén fontos szempont, ha az ebből fakadó kapcsolati hálókat vizsgáljuk. Feltettük a kérdést a vizsgált sokaságnak, hogy hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszerének köszönhetően? A válaszadók nagyobb része, 57,3% 10-50 fő között jelölte meg az e-mailen vezetett kapcsolatait. A város, község, falu esetében ez az intervallum nagyjából hasonló képet fest elénk, 60-67%-a a település szintek lakosságának ennyi embert ér el e-mail segítségével. A megyeszékhely esetében jobban megoszlik a lakosság, melynek következtében a többi intervallumnál azt láthatjuk, hogy a megyeszékhely értékei megelőzik a többi településéét, ahol is a másik három település kategória hasonló szintet képviselnek. 400 fő fölötti email közösségek is vannak, kivéve a község településszerkezetét, ahol ez a mutató 0. A szignifikancia szint 5% feletti (0,113), tehát a településszintek közötti különbségek inkább csak árnyalatnyi eltérések, illetőleg hasonlóan mozdul el a különböző intervallum szintek vizsgálatánál valamennyi településkategória. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

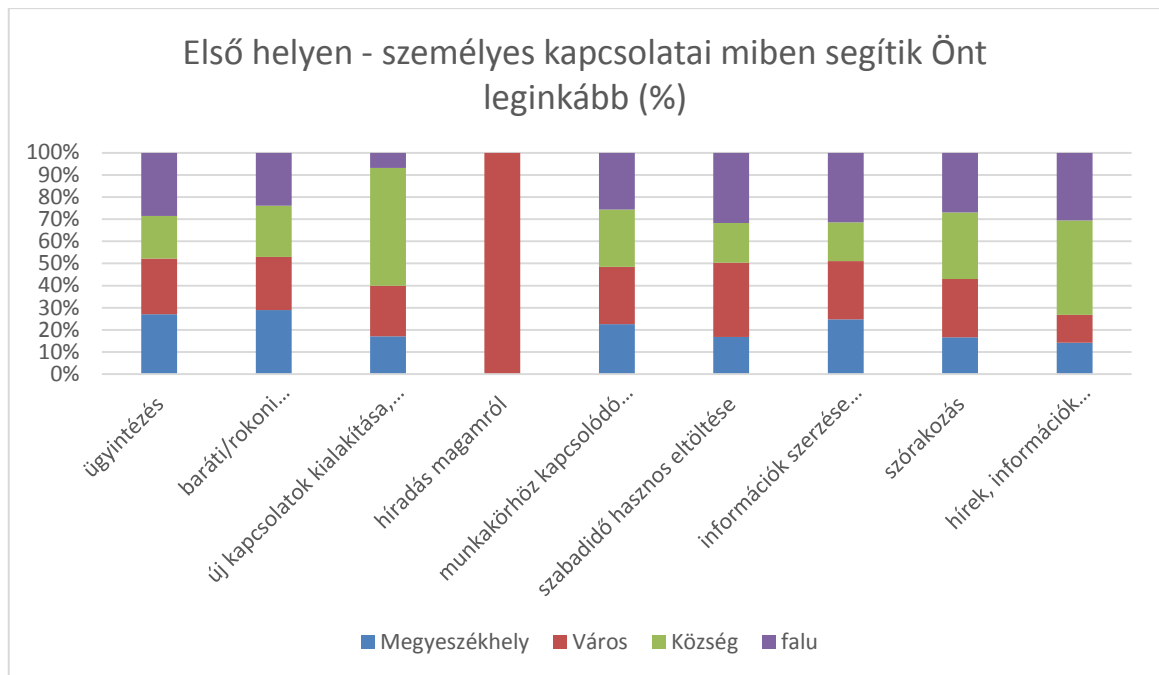
75. sz. ábra: Lakóhely * Hánykapcsolattal rendelkezik e-mail rendszerének köszönhetően

Voltaképp mire lehet a közösségi oldalakat használni, illetve a lakosság különböző hányadai számára milyen funkciót töltenek be az egyes közösségi oldalakon való részvétel? Az alábbi ábra próbál választ adni a kérdésre, melyeket a következőképpen olvashatunk: a legtöbben a településszinttől függetlenül baráti/rokoni kapcsolattartásra használják az online felületeket. A második leggyakoribb kategória a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése. E téren a község lakosai a legnagyobb képviselők. A megyeszékhelyeken és városokban sokan használják ügyintézésre a közösségi oldalakat, a másik két településszinten ez a kategória kis értéket mutat. Sokan hírek, információkhoz való hozzájutásra használják az online felületet, főként a megyeszékhelyeken, illetve a községi településeken. Szórakozás céljából megyeszékhelyeken 10,7%-a, városban 8,9%-a, falun 7,4%-a, községen a lakosság 0%-a használja a hálót. Új kapcsolatokra csak kevesen próbálnak ily módon szert tenni. Elenyésző az önmagunkról való tájékoztatás százalékos mutatói (város – 1,4%, falu – 1,9%), bár a közösségi portálokat, mint a facebook, tulajdonképpen egyéni profilok összességének is tekinthetjük, mely önmagában is önmagunkról való nyilatkozat. A szignifikancia vizsgálat öt % alatti értéket mutat (0,027), a településkategória meghatározza az egyes funkciók előfordulásának gyakoriságát, érthető módon nem jellemző egy falusi számára az online ügyintézés, szemben egy városi lakossal. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

76. sz. ábra: Lakóhely* Első helyen jelölt közösségi oldal használat

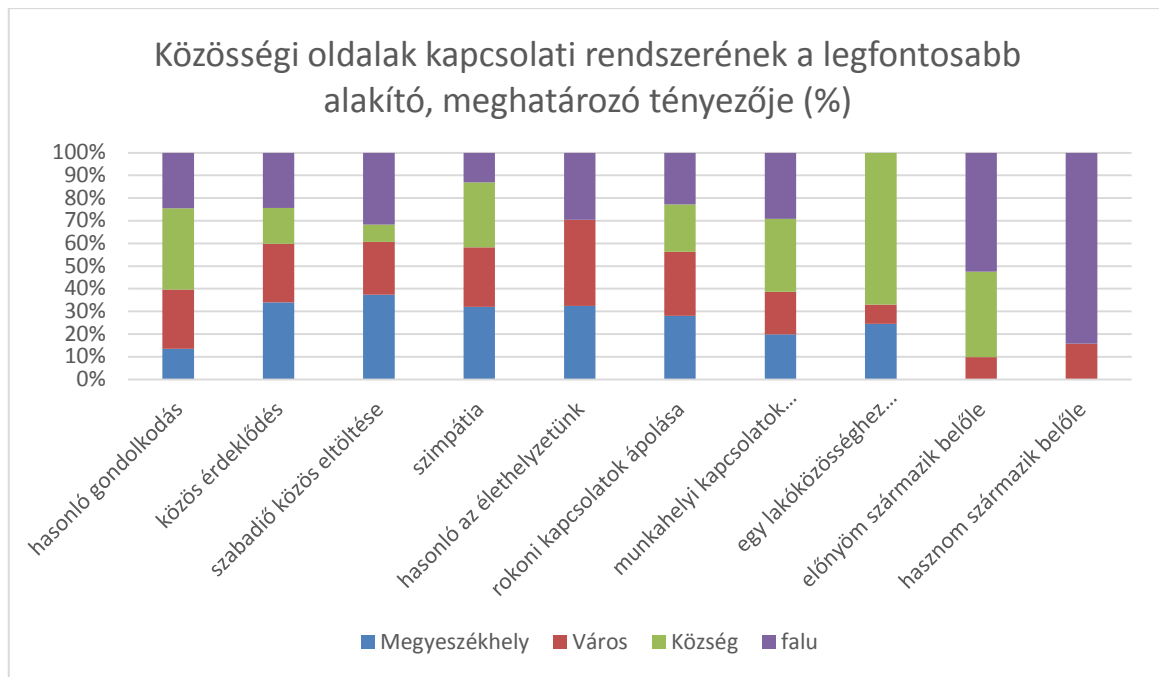
A fent megemlített funkciók, célok, más oldalról is vizsgálhatóak, például, hogy személyes kapcsolataink mely célok eléréséhez tudnak hozzásegíteni? Az alábbi ábrán jól látszik, hogy a baráti/rokonai kapcsolattartás szinte hasonló arányokat adott a különböző településszerkezetek között, illetve átlagosan a lakosok mintegy fele úgy véli, személyes kapcsolataik a barátságok, rokonai viszonyok ápolását, fenntartását segíti elő. Sokan, átlagosan 13,5% a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzéséhez látják a személyes kapcsolatok szükségességét. Közelíti ezt az arányt az ügyintézésrel való könnyebb boldogulás a személyes kapcsolatok révén, 12,4%-os értékkel. A községekben mondják azt, hogy a meglévő kapcsolataink által tudunk újabb kapcsolatokat kialakítani, falun ezt csak nagyon kevesen vallják. Az összes többi kategóriában kis százalékos megoszlásokat kaptunk, 2, 3, 4%-os értékeket. A szignifikancia küszöböt meghaladta a Chi-Square analízis értéke, tehát a preferenciák tekintetében nem a település típusok tehetők felelőssé. A kapcsolódó táblázat a 3. mellékletben megtekinthető.

77. sz. ábra: Lakóhely* Első helyen személyes kapcsolatai miben segítik

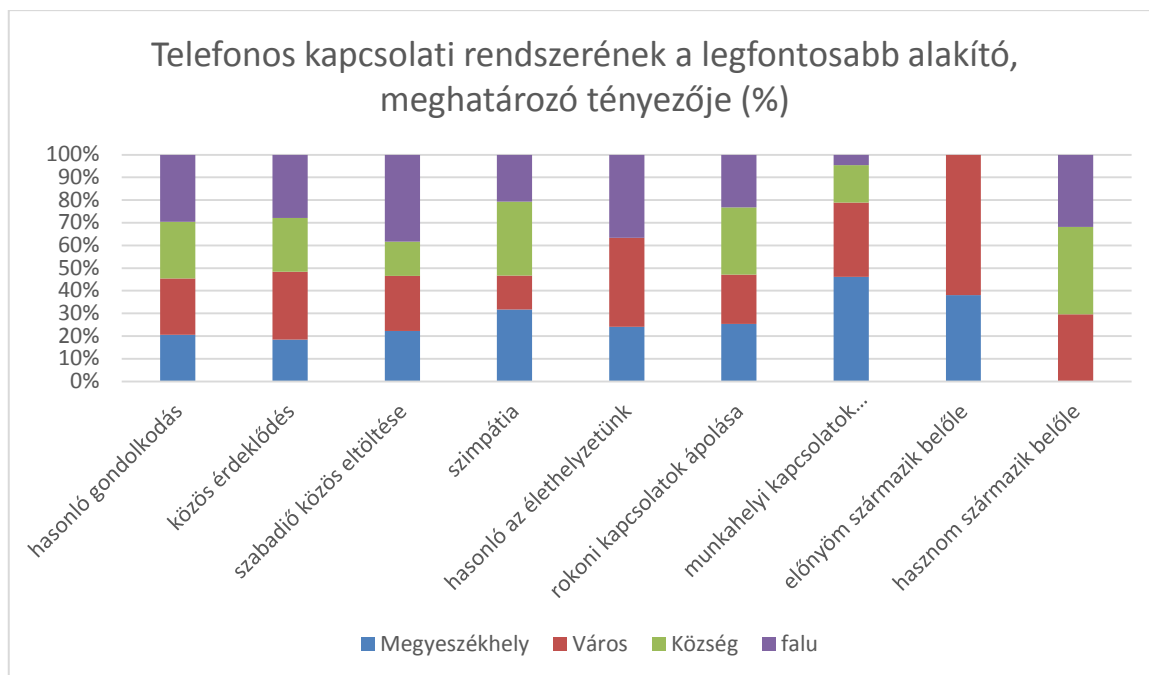
Milyen egyéb tényezők alakítják a közösségi oldalakat az elérhető funkciókon kívül? Milyen okok verbuválják egy online közösségbe a szereplőket? Hasonló gondolkodás, közös érdeklődési kör, rokonsági viszony, szimpátia? Ezekre a kérdésekre ad választ a következő ábra.

A megkérdezettek legnagyobb része a közös érdeklődést jelölte meg a közösségi oldalak legfőbb alakítójának. Főleg megyeszékhelyen gondolták így legtöbben viszonyítva a teljes megyeszékhely lakossághoz, majd a város, a falu, végül a község következett e tekintetben. A hasonló gondolkodás is alakítja az online teret, főként a községiek gondolják így 37,5%-os aránnyal, a városiak 27,3%-a véli befolyásoló tényezőnek, falun pedig 25,5% az a lakossági arány, mely a gondolkodásmód heterogén voltát „teszi felelőssé” a különböző online közösségek kialakulásának. A rokon kapcsolatok is fontos szempont, a szimpátia, illetve a szabadidő közös eltöltése hasonlóan mérsékelt, de fontos ok a csoport alakításában. A szignifikancia szint 5% alatti (0,067), tehát a különböző változók között van korreláció. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

78. sz. ábra: Lakóhely* Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezőjét

A következőkben azt vizsgáltuk meg, hogy milyen okokból tartanak telefonos kapcsolatot a megkérdezettek. A megyeszékhelyen lakók közül a rokoni kapcsolatok ápolására használják a legtöbben ezt a fajta fórumot (a megkérdezettek több, mint egyharmada). Ezen kívül sokaknál motiváló a hasonló gondolkodás ereje. Legkevésbé jelenik meg az, hogy a telefonbeszélgetéssel előnyre szeretne szert tenni, valamint a hasonló élethelyzet sem elég kapcsolat a hívó és a hívott között. A többi település típusnál is hasonló a megkérdezettek véleményének alakulása a telefonhasználatról. A legszembevetőbb különbség az az, hogy a munkahelyi kapcsolattartás miatt indított hívások kezdeményezése jóval magasabb a városokban, valamint a megyeszékhelyen, mint község és a falun élők körében. Az egyéni haszn elérésnek céljából kezdeményezett kihívások jóval kisebb arányt képviselnek minden településtípusnál. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezeket az összefüggéseket óvatosan kell kezelni, hiszen szignifikáns összefüggés a két változó között nem mutatkozott. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

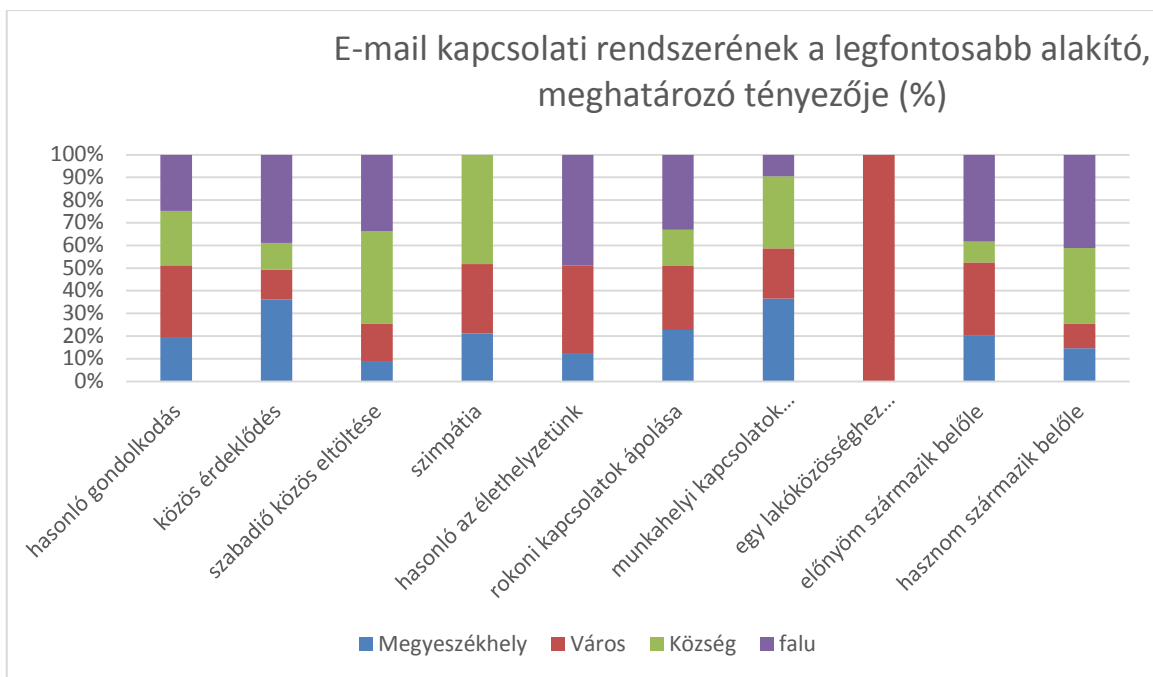
79. sz. ábra: *Életvitelszerű lakóhely * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője*

Nem túl erős, de szignifikáns kapcsolat van a lakóhely és az elektronikus levelezés használatának okai között. A megyeszékhelyen lakó megkérdezettek körében az e-mail történő kommunikáció legfőbb oka a munkához köthető, ezen a fórumon történik a munkahelyi kapcsolatok ápolása. A közös érdeklődés, és a hasonló gondolkodás okán folytatott elektronikus levelezés is nagy arányban jelent meg a kitöltők között (16-17%). A városban lakók esetében az e-mail használatának oka a hasonló gondolkodás, tehát leginkább azokkal kommunikálnak elektronikus levél formájában, akikkel könnyedén jutnak azonos véleményre. Továbbá magas százalékban jelent meg a munkahelyi, valamint a rokonok kapcsolatok ápolása is. A községben élők az e-mailt a munkahelyi kommunikációra használják leginkább, de szintén magas arányban jelent meg a hasonló gondolkodás oka is. A falusi lakóhelyű megkérdezettek többsége szintén a hasonló életszemléletet, valamint rokonokkal történő kapcsolattartást emelték ki legfőbb okként.

Érdeemes azt is megvizsgálni, hogy melyik tényező hogyan tér el a lakóhely típusától függően. Az elektronikus úton történő levelezés egyik oka lehet a hasonló gondolkodás, amely a városi lakóhelyűekkel rendelkezők körében a legjellemzőbb. A közös érdeklődésből történő e-mail kommunikáció a falun, valamint a megyeszékhelyen lakó megkérdezettek között a leggyakoribb okként.

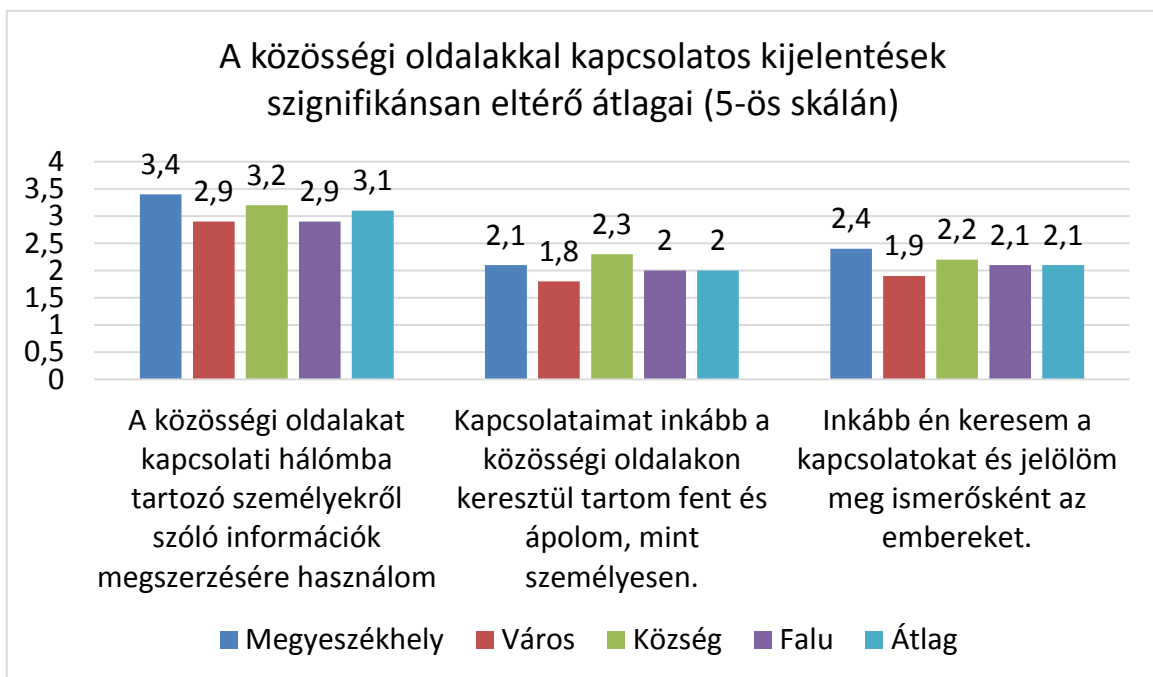
A közös érdeklődésből fakadó elektronikus levélváltás inkább jelenik meg a falu, valamint a megyeszékhelyű lakosok körében. A városlakók esetében ehhez népszerű fórumnak bizonyult a telefon.

Nagy különbség mutatkozik meg abban, hogy a szabadidő közös eltöltéséhez ki használja az e-mailt. Ebben a községben lakók magasán képviseltetik magukat (10,5%), így a megyeszékhelyen lakó megkérdezettek jóval alacsonyabb arányban használják erre ezt a fórumot (2,3%). A rokonokkal történő kapcsolattartás jellemzően e-mailen keresztül történik a falusi lakók között (21,7%), míg a megyeszékhelyen lakók esetében ez kisebb arány (14,9%). Ez utóbbi csoportnál a munkahelyi kapcsolattartáshoz is ez a fórum kerül előtérbe leginkább. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

80. sz. ábra: Életvitelszerű lakóhely * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Az ábrában található változók, valamint a lakóhely szignifikáns összefüggést mutat. A közösségi oldalakat leginkább a megyeszékhelyen lakó megkérdezettek használják arra, hogy az ismerőseikről gyűjtsenek információt. A községben élő megkérdezettek inkább tartják a közösségi oldalakon a kapcsolatot ismerőseikkel, mint személyesen. Ezt a városlakók értékelték a legalacsonyabbra. A megyeszékhelyen élők a kapcsolatfelvétel során kezdeményezőbbek, mint a városokban élő megkérdezettek.

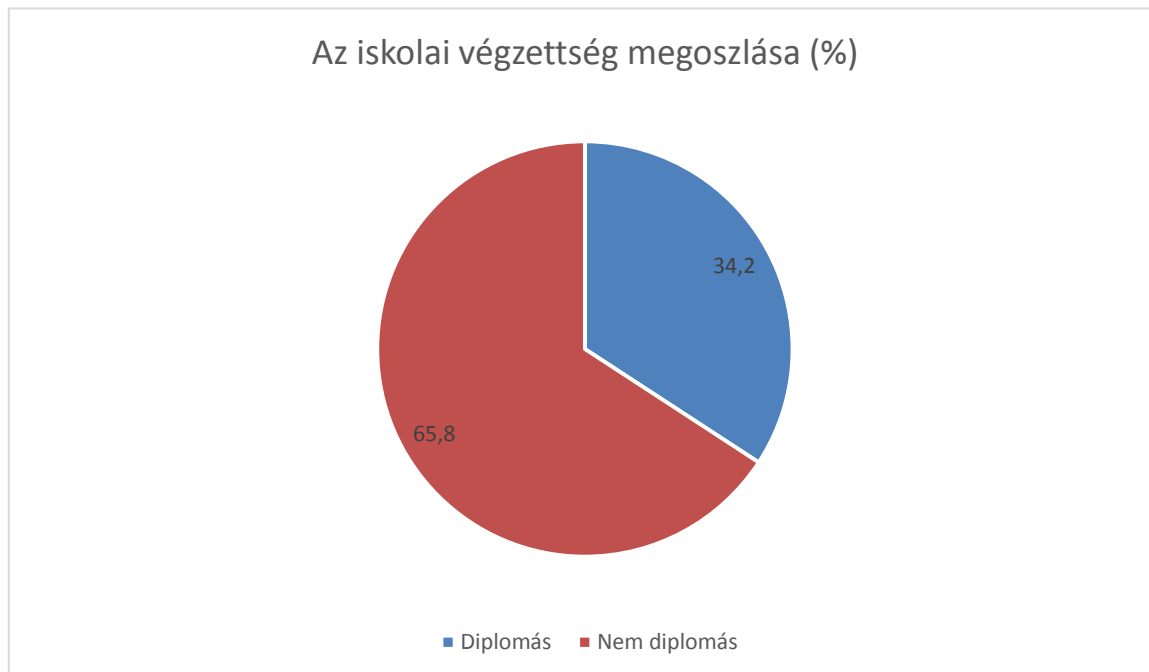

81. sz. ábra. Életvitelszerű lakóhely * közösségi oldalakkal kapcsolatos kijelentések szignifikánsan eltérő átlaga

Ebben a fejezetben azt vizsgáltuk meg, hogy a különböző iskolai végzettségű válaszadók milyen gyakorisággal használják a közösségi oldalakat, valamint kíváncsiak voltunk, hogy milyen különbségek fedezhetők fel a kapcsolati rendszerek „mechanizmusai” között e tekintetben.

A minta 500 főből állt, ebből 6 fő válasza hiányzott. A 494 válaszadó 65,8%-a maximum érettségivel rendelkezik, valamint 34,2% felsőfokú végzettsége.

82. sz. ábra: Alacsony vagy magas iskolai végzettség

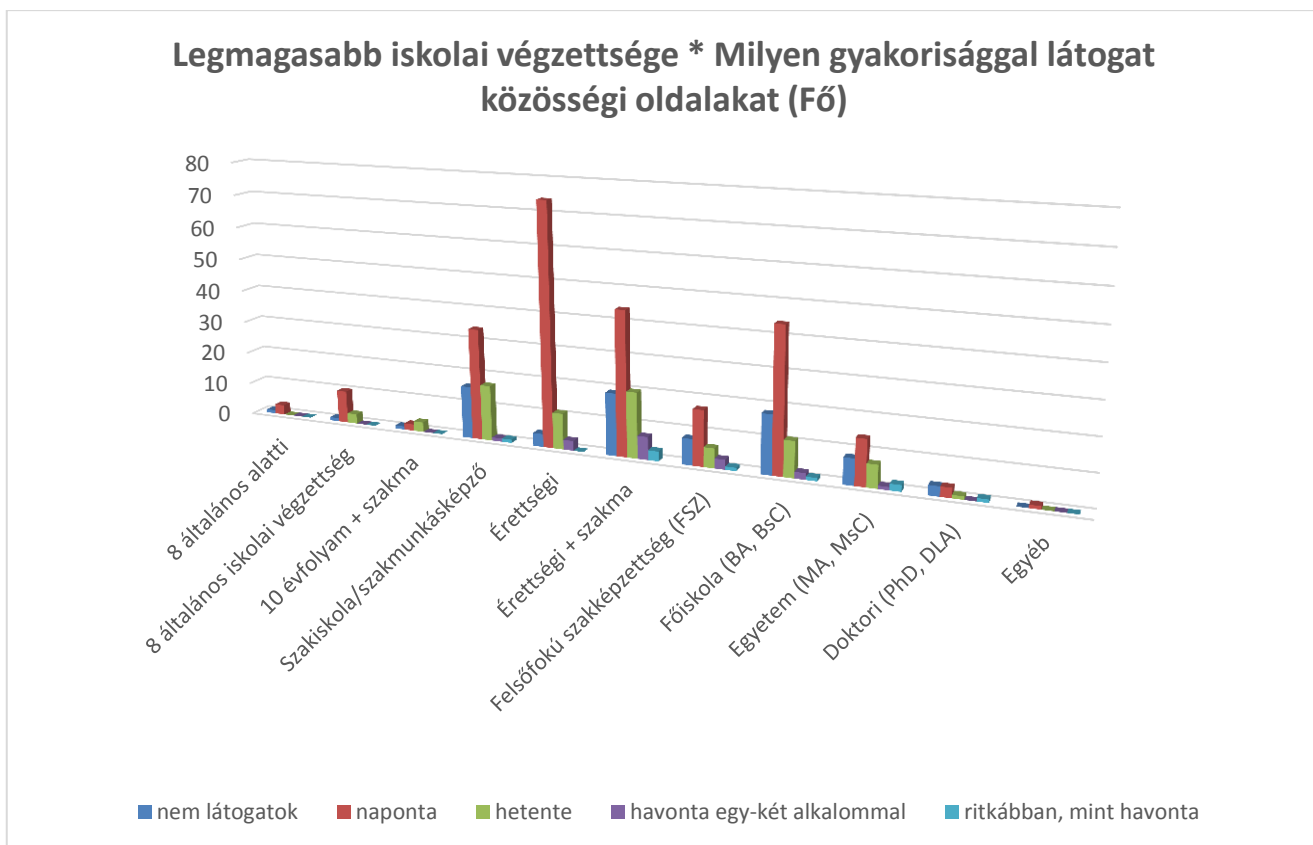
Összességében azt állapíthatjuk meg, hogy a válaszadók aktív közösségi oldal látogatók, hiszen a 431 válaszadóból 247 fő napi szinten használja ezt a fórumot. Ez minden iskolai végzettség tekintetében megállapítható, tehát az alapkívűtől (8 általános iskolai végzettség alatti) egészen a doktori fokozattal rendelkezőkig. Azt is megfigyelhetjük, hogy aki valamelyik közösségi oldalon regisztrált tag, az biztosan használja legalább heti rendszerességgel. Többen vannak azok, akik egyáltalán nem látogatnak ilyen oldalakat, mint azok, akik havonta vagy annál ritkábban lépnek be.

A 10 évfolyamot elvégzettek és valamilyen szakmával rendelkező vagy ez alatti iskolai végzettségűek közül naponta, de legalább hetente látogatnak el az oldalakra. Mindhárom csoport esetében senki nem látogatja az oldalt, vagy nem is rendelkezik profillal.

A szakiskolai, szakmunkás, érettségivel, valamint érettségivel és szakmával rendelkezők csoportjáról szintén ez állapítható meg, hiszen többen vannak azok, akik egyáltalán nem regisztráltak ezekre az oldalakra, mint azok, akik csak havi rendszerességgel látogatják őket.

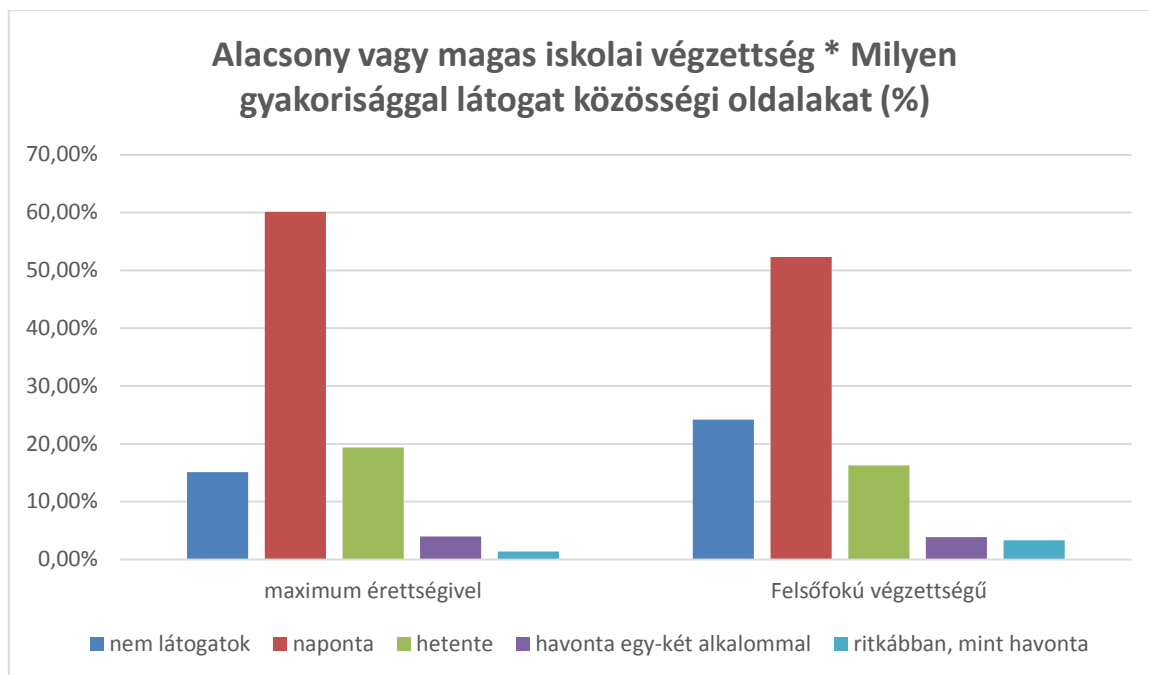
A diplomával, valamint doktori fokozattal rendelkezők esetében is kirajzolódik ugyanez a megállapítás, ezen belül is ezt rendkívül látványosan alátámasztja a főiskolai végzettségűek csoportja. A mintán belül 76 fő rendelkezik főiskolai végzettséggel, ebből 44 fő naponta, 11 fő hetente látogat valamilyen közösségi oldalt. Összesen 3 fő havi rendszerességgel, de 18 fő egyáltalán nem használja ezeket az oldalakat. Ez mindegyik iskolai végzettségű csoportról megállapítható.

Tehát azt látjuk, hogy aki regisztrálva van a közösségi oldalakon, az rendszeresen látogatja is azt. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

83. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

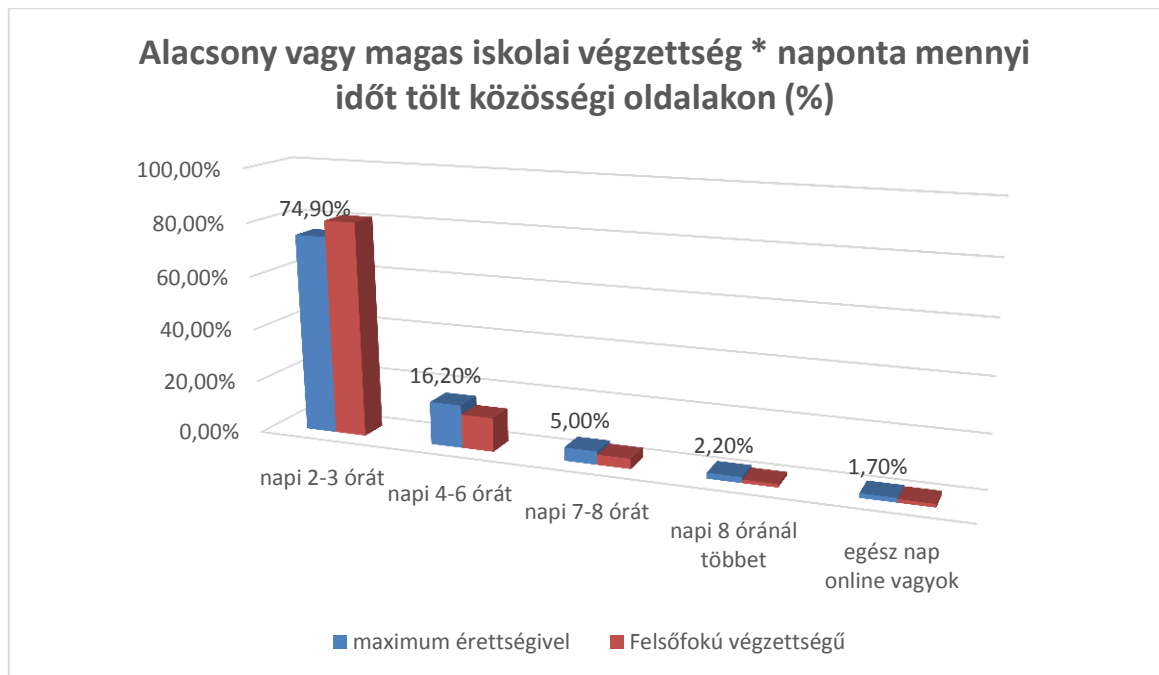
Ugyanezt a kérdést jobban megvizsgáltuk. Az iskolai végzettséget megalapozottan kettő nagy csoportba tudtuk sorolni: maximum érettségivel, és felsőfokú végzettséggel rendelkezők csoportja. Az arányokat tekintve azt láthatjuk, hogy az alacsonyabb iskolai végzettségűek, tehát maximum érettségivel rendelkezők nagyobb arányban látogatják ezeket az oldalakat (60,1%), míg a felsőfokú végzettségűek 52,33%-a. Az ábra jól mutatja, hogy aki regisztrálva van valamilyen közösségi oldalon, az használja is, hiszen sokkal többen vannak azok akiknek egyáltalán nem látogatják (24,2-15,1%), mint akik havi rendszerességgel (3,9-4,00%, 3,3-1,4%).

84. sz. ábra: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

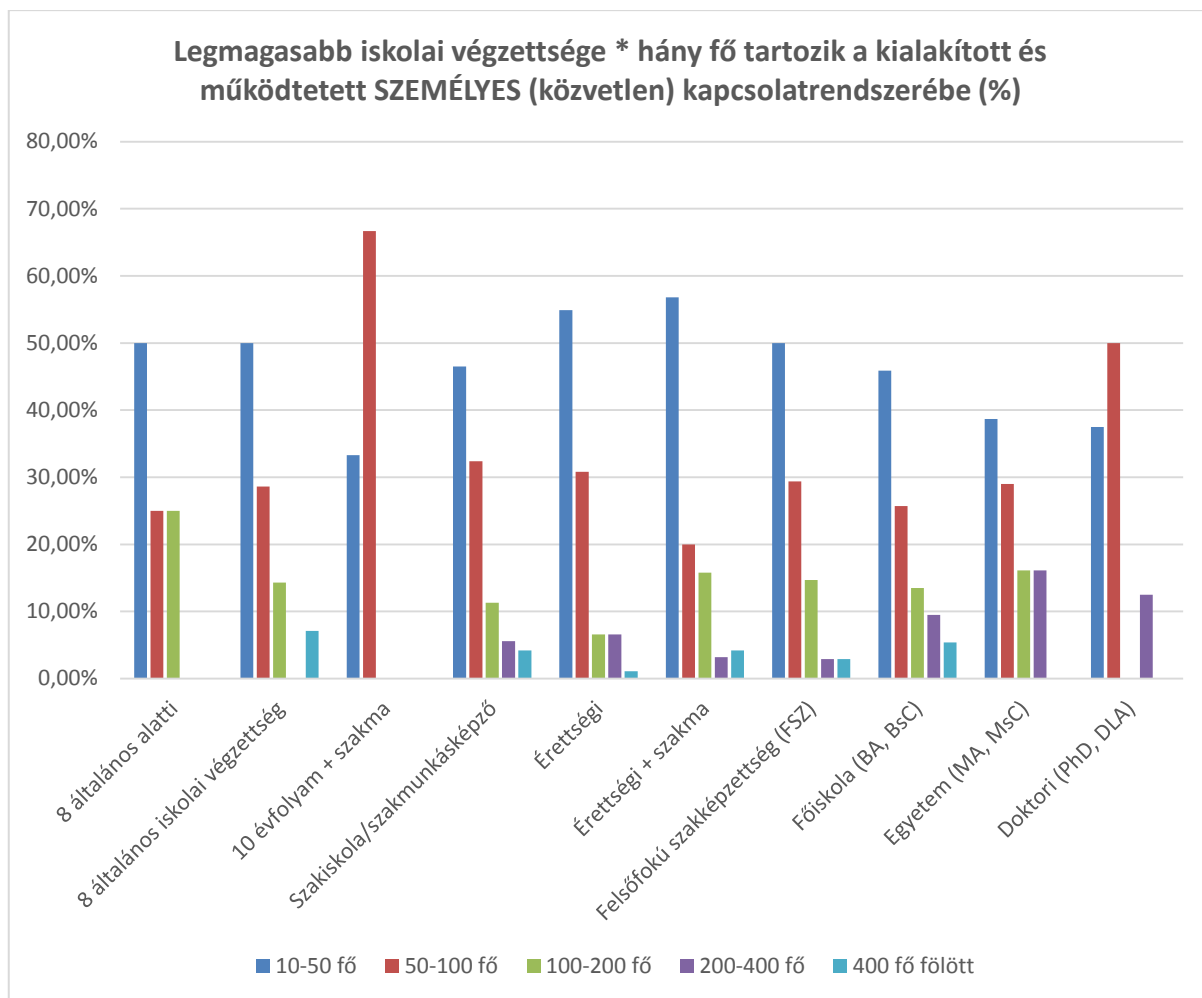
A következőkben azt vizsgálatuk meg, hogy az iskolai végzettség tekintetében hogyan változik a közösségi oldalon eltöltött idő mennyisége. Továbbra is megtartottuk a két nagy csoportot (maximum érettségivel, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkezők csoportját), és azt látjuk, hogy mindkettő esetében a napi 2-3 óra használat van a legnagyobb arányban (ez a döntő csoportátlag is mindkettő csoportnál), sőt ezen belül is a felsőfokú végzettségűek esetében még inkább megnőtt ez az arányszám (81%).

Az érettségivel, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettségűek esetében nagyobb arányban jelenik meg, hogy akár napi 4-6 órát is eltölt a közösségi oldalon (16,2%, míg a minimum felsőfokkal rendelkezők esetében ez a szám 12,7%). Szintén a maximum érettségizettek töltenek el többet akár 7-8 órát, vagy még ennél is többet ezeken az oldalakon. Tehát az alacsonyabb iskolai végzettségűek többet foglalkoznak a közösségi oldalakkal, többet használják azokat, mint az ennél magasabb iskolai végzettségűek. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

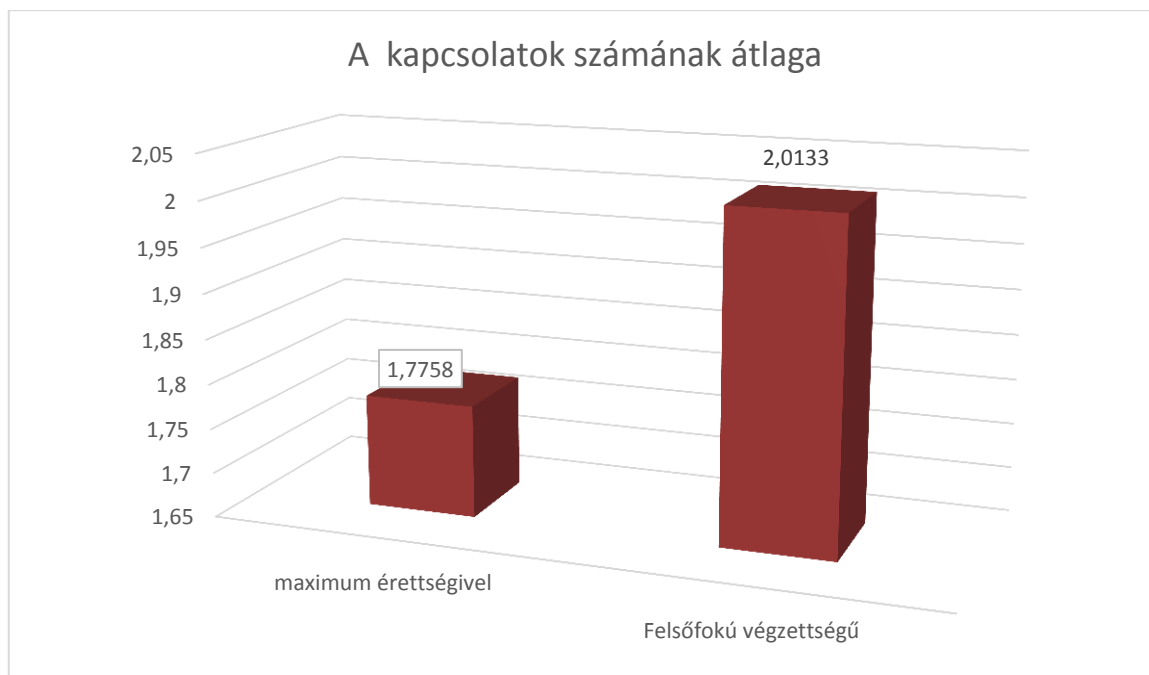
85. sz. ábra: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

A továbbiakban azt is elemeztük, hogy a végzettségek alapján (újra szétbontva részletelesen), melyik csoport mennyi személyes, közvetlen kapcsolattal rendelkezik. A általános alatti, a 8 általános iskolai, a szakiskolai, szakmunkás, az érettségivel, valamint érettségivel és szakmával, felsőfokú szakképzéssel, főiskolai és egyetemi diplomával rendelkezők esetében a személyes kapcsolatok száma 10 és 50 fő közé esik. Kettő csoport esetében ez máshogy alakul: a 10 évfolyamot végzettek, szakmával, és a doktori fokozattal rendelkezők esetében a személyesen ápoltságok száma valahol 50 és 100 fő között van. Ezek közül különösen nagy arányt képviselnek az említett két csoport közül az első, hiszen ott a kétharmadot is eléri a válaszadók aránya. A Doktori fokozattal rendelkezők fele rendelkezik több, mint 50, de kevesebb, mint 100 személyes kapcsolattal. Nagyon kis arányban jelent meg az, hogy 200-400 fő, vagy akár 400 főnél több személyesen ápoltság lenne bármelyik válaszadónak is (összesen 3,5%). Összesen a válaszadók közel fele (47,9%-a) rendelkezik 10 és 50 fő közötti közvetlen kapcsolattal. 28,3%-uk 50 és 100 fő közötti személlyel ápol személyes kapcsolatot. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

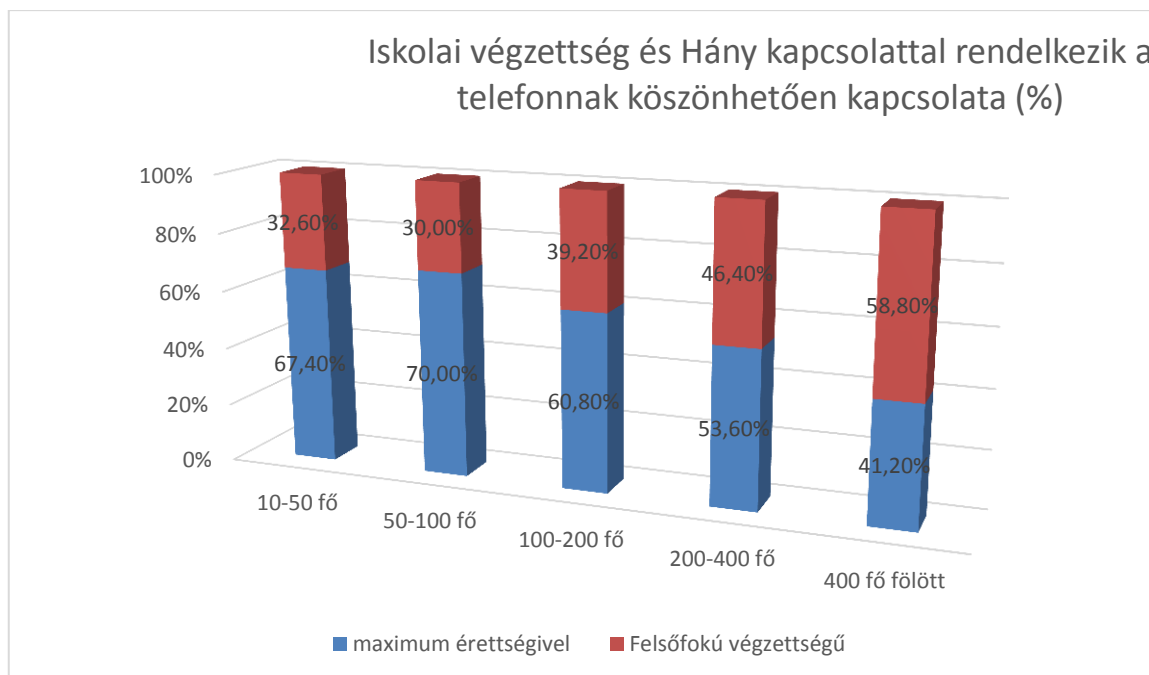
86. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége * hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

Az összevont, két nagy csoportra bontott iskolai végzettség tekintetében (maximum érettségi és felsőfokú végzettséget vizsgálva), ha átlagoljuk a kapcsolatok számát, akkor az szignifikáns összefüggést mutat, vagyis megállapíthatjuk, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők több személyes kapcsolatot alakítanak ki, és működtetnek (átlagos 2,01), mint az alacsonyabb, maximum érettségivel rendelkező válaszadók (átlagosan 1,77), ami módszertanilag is megalapozott eredmény. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

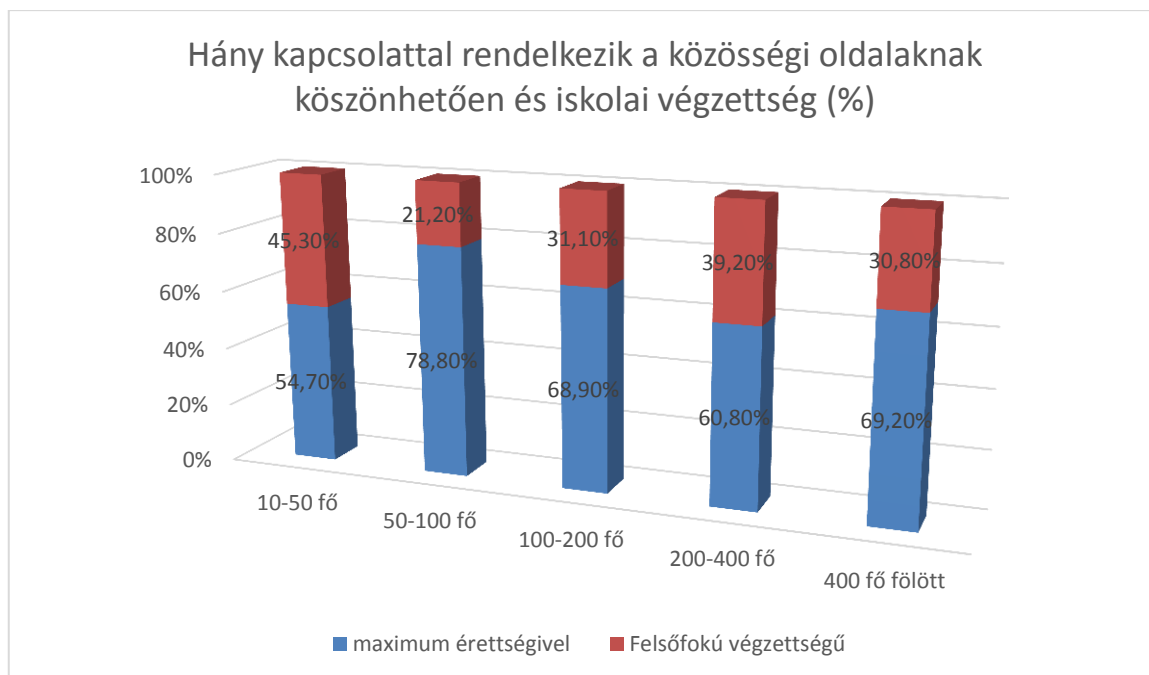
87. sz. ábra: kapcsolatok számának átlaga

Az ábrán az látható, hogy az iskolai végzettségek két nagycsoportra történő bontása alapján hogyan alakulnak a telefonon működtetett kapcsolatok száma. Ezt részletes iskolai végzettség szerint is megvizsgáltuk. Azt kaptuk eredményül, hogy az általános alatti, a 8 általános iskolai, a szakiskolai, szakmunkás, az érettségivel, valamint érettségivel és szakmával, felsőfokú szakképzettséggel, főiskolai és főiskolai diplomával rendelkezők esetében a telefonos kapcsolatok száma 10 és 50 fő közé esik. Három csoport esetében ez máshogy alakul: a 10 évfolyamot végzettek, szakmával, és az egyetemi diplomával rendelkezők esetében telefonos kapcsolatok száma valahol 50 és 100 fő között van. A doktori fokozattal rendelkező válaszadók 25%-a 10-50 fő, illetve 25%-a 50-100 közötti személlyel tartja a kapcsolatot telefonon. Ezek közül különösen nagy arányt képviselnek az említett két csoport közül az első, hiszen ott a kétharmadot is eléri a válaszadók aránya. A doktori fokozattal rendelkezőknél 25%-os arányban jelent meg az, hogy 200-400 fő, illetve 12,5%-uk akár 400 főnél több telefonon ápol kapcsolata lenne bármelyik válaszadónak is (összesen 3,9%). Összesen a válaszadók 41,2%-a rendelkezik 10 és 50 fő közötti közvetlen kapcsolattal. 30,1%-uk 50 és 100 fő közötti személlyel ápol telefonon kapcsolatot. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

88. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

Azt is megvizsgáltuk, hogy iskolai végzettség alapján mennyi kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalakon. Azt kaptuk eredményül, hogy az iskolai végzettség csökkenésével nő a kapcsolatok száma. A 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők egyharmadának 10-50 fő, másik harmadának 200-400 fő, és a fennmaradó harmadának 400 fő fölötti az ismerőseinek a száma a közösségi oldalakon. A 8 általános iskolai végzettségűek 38,5%-uk szintén 400 fő feletti kapcsolattal rendelkezik. A 10 évfolyamot végzettek és szakmával rendelkezők 40%-a, a szakiskolai, szakmunkás iskolát végzettek 25,9%-a, a felsőfokú szakképesítéssel rendelkezők 28,6%-a rendelkezik 10-50 fő kapcsolattal a közösségi oldalakon. Az érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők 41,9%-a, a főiskolai diplomások 30,5%-a, valamint a doktori fokozattal rendelkezők 80%-a rendelkezik minimum 400 ismerőssel ezeken az oldalakon. Az egyetemi diplomás válaszadók 34,6%-a 200-400 fő ismerőse van. Összességében viszont azt látjuk, hogy a felsőfokú végzettségűek 45,3%-a 10-50 kapcsolattal rendelkezik, ami folyamatosan csökken, így a 400 fő fölötti ismerősi körrel rendelkező felsőfokú végzettségűek aránya 30,8%. Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők esetében ez épp fordítva alakul: 10-50 fővel, 54,7%-uk, 400 fő fölött 69,2%-uk rendelkezik. A válaszadók közel egyharmada (29,9%-a) rendelkezik 400 fő feletti kapcsolattal a közösségi oldalakon. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

89. sz. ábra: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	68,205(a)	44	,011
Likelihood Ratio	75,360	44	,002
Linear-by-Linear Association	2,376	1	,123
N of Valid Cases	358		

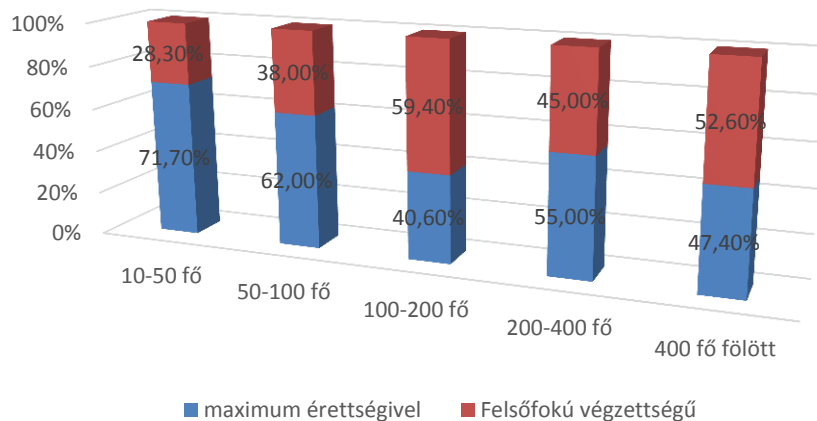
a 35 cells (58,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,15.

26. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

Továbbá azt is megvizsgáltuk, hogy iskolai végzettség alapján mennyi e-malen keresztül ápolott kapcsolattal rendelkezik. A 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők és a 10 év-folyamat végzetek és szakmával rendelkezők 100%-a 10-50 fő e-mail-es kapcsolattal rendelkezik. A 8 általános iskolai végzettségűek 53,8%-a szintén 10-50 fővel tartja e-mailen a kapcsolatot. A szakiskolai, szakmunkás iskolát végzetek 73,7%-a, érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők 59,3%-a, az érettségivel és szakmával rendelkezők 59%-a, a főiskolai és egyetemi diplomások 44,9%-a és 37,9%-a rendelkezik 10-50 fő kapcsolattal az elektronikus levelezőrendszerükben. A doktori fokozattal rendelkezők 57,1%-a 400-nál is több e-mail címet tárol az elektronikus levelezőrendszerében. A magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők esetében az e-mail rendszerében megtalálható kapcsolatok száma növekedés mutat, tehát 28,3%-uk rendelkezik 10 és 50 közötti kapcsolattal, míg több mint a fele (52,6%) 400-nál is többel. Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők esetében ez épp fordítva alakul: 10-50 fővel, 71,7%-uk, 10-50 fő közötti e-mail-es kapcsolattal rendelkezik, és csupán 47,4%-uknál haladja meg ez a szám a 400-at is. A válaszadók több, mint fele (57,3%-a) ápolja a kapcsolatot e-mailen keresztül 10-50 fővel. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően és iskolai végzettség kapcsolata (%)

90. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	95,800(a)	40	,000
Likelihood Ratio	69,580	40	,003
Linear-by-Linear Association	20,457	1	,000
N of Valid Cases	382		

a 39 cells (70,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

27. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

Módszertanilag érdemes megjegyezni, hogy az iskolai végzettség az alábbi változókkal mutat szignifikáns összefüggést: Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal (sig=0,007), Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalon (sig=0,020), Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat. (sig= 0,023), A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok. (Sig= 0,026), Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket. (sig=0,000).

Az iskolai végzettségek két nagycsoportjával (maximum érettségivel, és felsőfokú végzettséggel rendelkezők) lettek kiértékelve azoknak a kérdéseknek az átlaga (1-5-ig terjedő skálán), amelyek a válaszadók jellemzésére vonatkoznak. Mindkét csoport válaszadóira leginkább az a jellemző, hogy a kapcsolataikat a való életben ápolják (átlagosan 3,8-3,8-as értékeléssel). Ezen kívül a magasabb iskolai végzettségűekre inkább jellemző, hogy olyan közösségi oldalakhoz csatlakoznak, ahonnan tudja hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat (3,5), illetve hogy csak azokat jelölik vissza, akikkel rendszeresen kívánják tartani a kapcsolatot a későbbiekben is (3,4), és ezekről az emberekről információkat kíván szerezni (3,2), tehát válogatnak azok között, akik bejelölik őket (3,2).

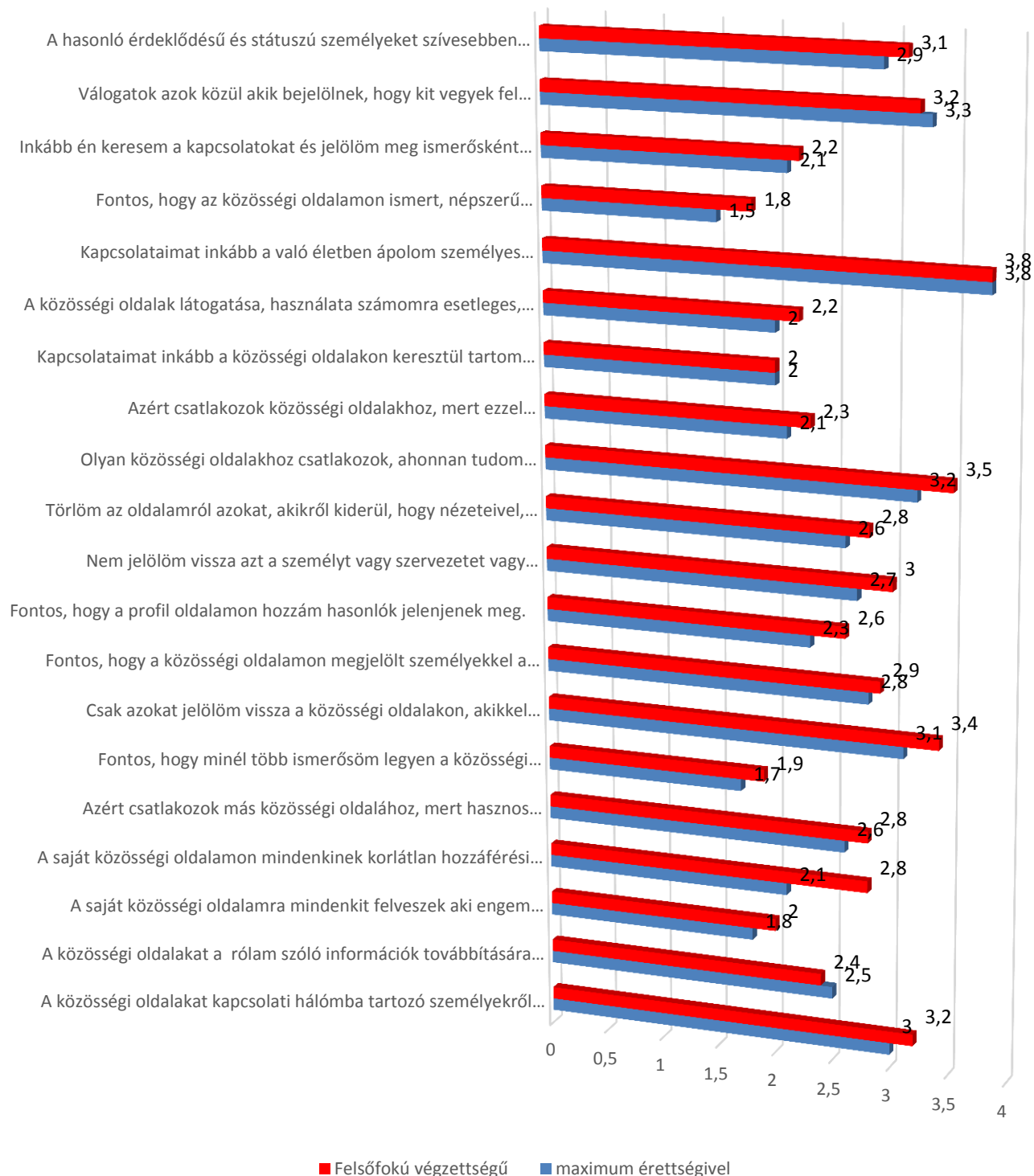
Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében a következő legmagasabb átlagot kapó állítás, hogy ők is válogatnak azok között, akik bejelölik őket ismerősnek (3,3). Ők is inkább csatlakoznak olyan közösségi oldalakhoz, ahonnan az ott lévő információkat, kapcsolata-

tokat tudják hasznosítani (3,2), illetve csak azokat jelölik vissza többnyire, akikkel rendszeresen szeretnének kapcsolatot tartani (3,1).

Mindkét iskolai végzettségű csoport esetében kijelenthetjük, hogy nem tartják fontosnak azt, hogy minél több ismerősük legyen a közösségi oldalon. (1,9 és 1,7 átlag), illetve kevésbé jellemző, hogy mindenkit visszaigazolnak, akik bejelölik őket (2 és 1,8). Nem tartják fontosnak, hogy a közösségi oldalukon szerepeljenek ismert, népszerű személyes (1,8 és 1,5).

Minden állítás esetében azt mondhatjuk, hogy a magasabb iskolai végzettségű esetében magasabb az átlag, tehát rájuk jobban jellemzőek az állítások. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Mennyire jellemző Önre, hogy...állítások eredménye az iskolai végzettség függvényében (Átlagok 5-ös skálán)

91. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *Állítások átlaga

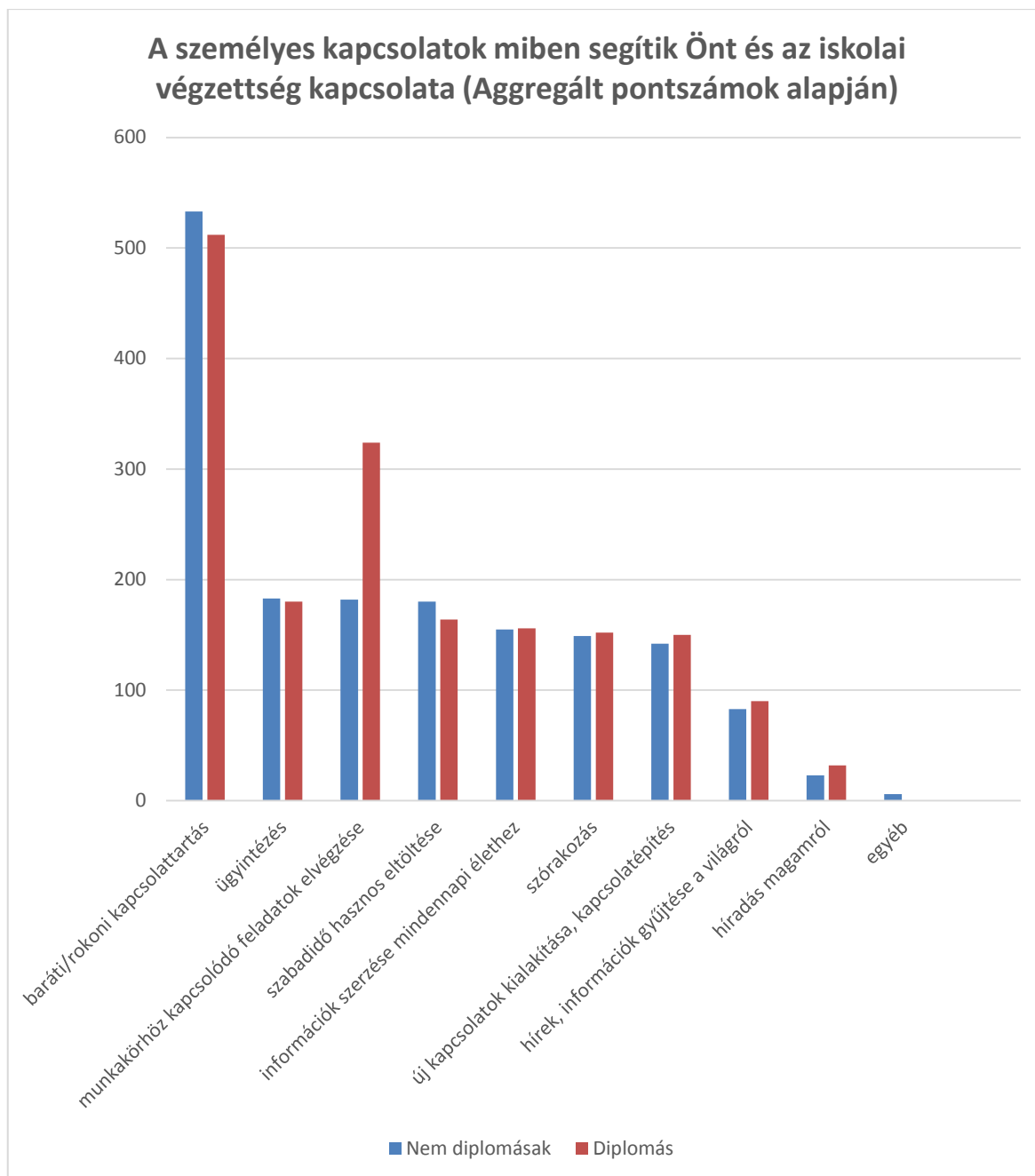
A válaszokból aggregált pontszámok alapján a közösségi oldalak használatát az alábbi okokkal lehet magyarázni az iskolai végzettségek tekintetében. A diplomával nem rendelkezők esetében magasan a baráti, rokoni kapcsolattartás szerepel a legtöbbször válaszként. A diplomások körében is ez kapta a legmagasabb pontszámot, de arányaiban ez jóval kevesebbszer fordult

elő, mint a diplomával nem rendelkezők körében. A diplomásoknál igen magas számban fordult elő a közösségi oldalak használatának okaként, hogy onnan szerezzenek információt a mindennapi élethez. A szórakozás, a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, ügyintézés, a világról történő információgyűjtés esetében a diplomások válaszában aggregált pontszáma magasabb, mint a diplomával nem rendelkezőké. Legkevésbé jelent meg a magukról történő híradás. A diplomával nem rendelkezők jóval többször jelölték meg azt a válaszlehetőséget, mely szerint a közösségi oldalak használatának egy oka az új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés (98), míg a diplomások 48 alkalommal. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

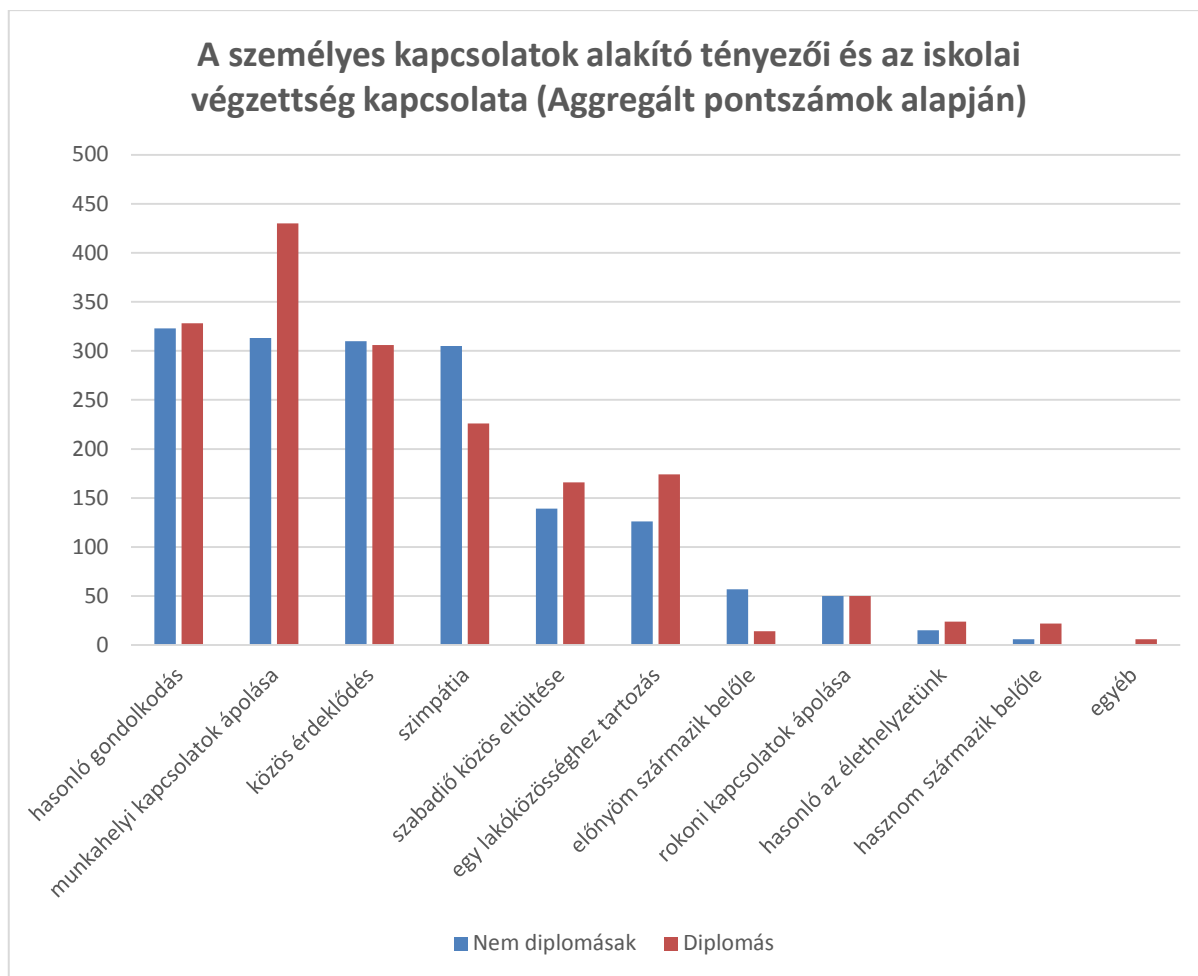
92. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *Közösségi oldal használat aggregált pontszámok alapján

Ugyanezzel a módszerrel vizsgáltuk meg azt a kérdést, hogy a válaszadókat miben segíthetik a személyes kapcsolatok. Mindkét iskolai végzettségű csoport esetében megállapítható, hogy a baráti, rokonai kapcsolatok ápolásához járulnak hozzá leginkább a személyes kapcsolatok. A ügyintézés egyformán alacsony válaszadói számmal szerepel. A diplomások magasabb gyakorisággal jelölték, hogy a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzéséhez is hozzájárulnak a közvetlen kapcsolatok, a diplomával rendelkezők esetében jóval kisebb számban jelent meg. A többi válaszlehetőség arányos egyformán szerepelt. A legkevésbé jelölt okok közé tartozik a magukról történő híradás. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

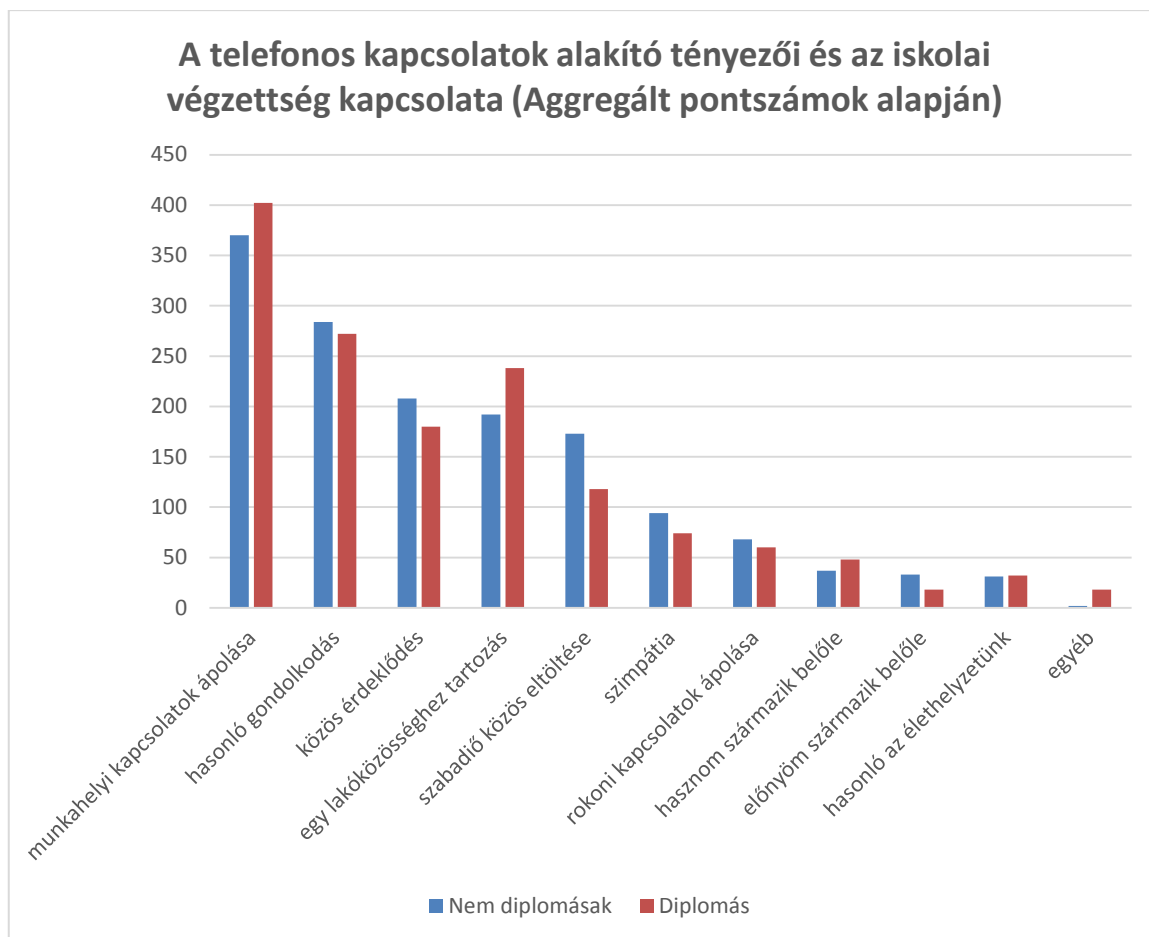
93. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *Személyes kapcsolatok miben segítik – aggregált pontszámok

Ezt a módszert továbbra is megtartva megvizsgáltuk a személyes kapcsolatok alakító tényezőit összefüggésben az iskolai végzettséggel. A diplomások esetében azonnal szembetűnően magas válaszadói számot feltételez a munkahelyi kapcsolatok ápolása, vagyis a közvetlen kapcsolataikat leginkább alakító tényező a munkahelyen keresendő. Ezzel szemben a diplomával nem rendelkezők esetében a hasonló gondolkodás válaszlehetőség szerepelt a leggyakrabban (hasonló számban a diplomásoknál is megjelent). Szintén hasonló értékeket képviselt a közös érdeklődés. A szimpátia, mint a személyes kapcsolatokat alakítható tényező a diplomával nem rendelkezők esetében jóval nagyobb arányban jelent meg, mint a diplomások esetében. A szabadidő közös eltöltése, valamint az egy lakóközösséghez tartozás válasz a diplomásoknál szerepelt többször. A nem diplomásoknál nagyobb számban jelent meg az a válasz, hogy azért ápolnak bizonyos személyes kapcsolatokat, mert esetlegese előnyük származik belőle, de ennek az aránya a többi válaszhoz képest jóval kisebb.

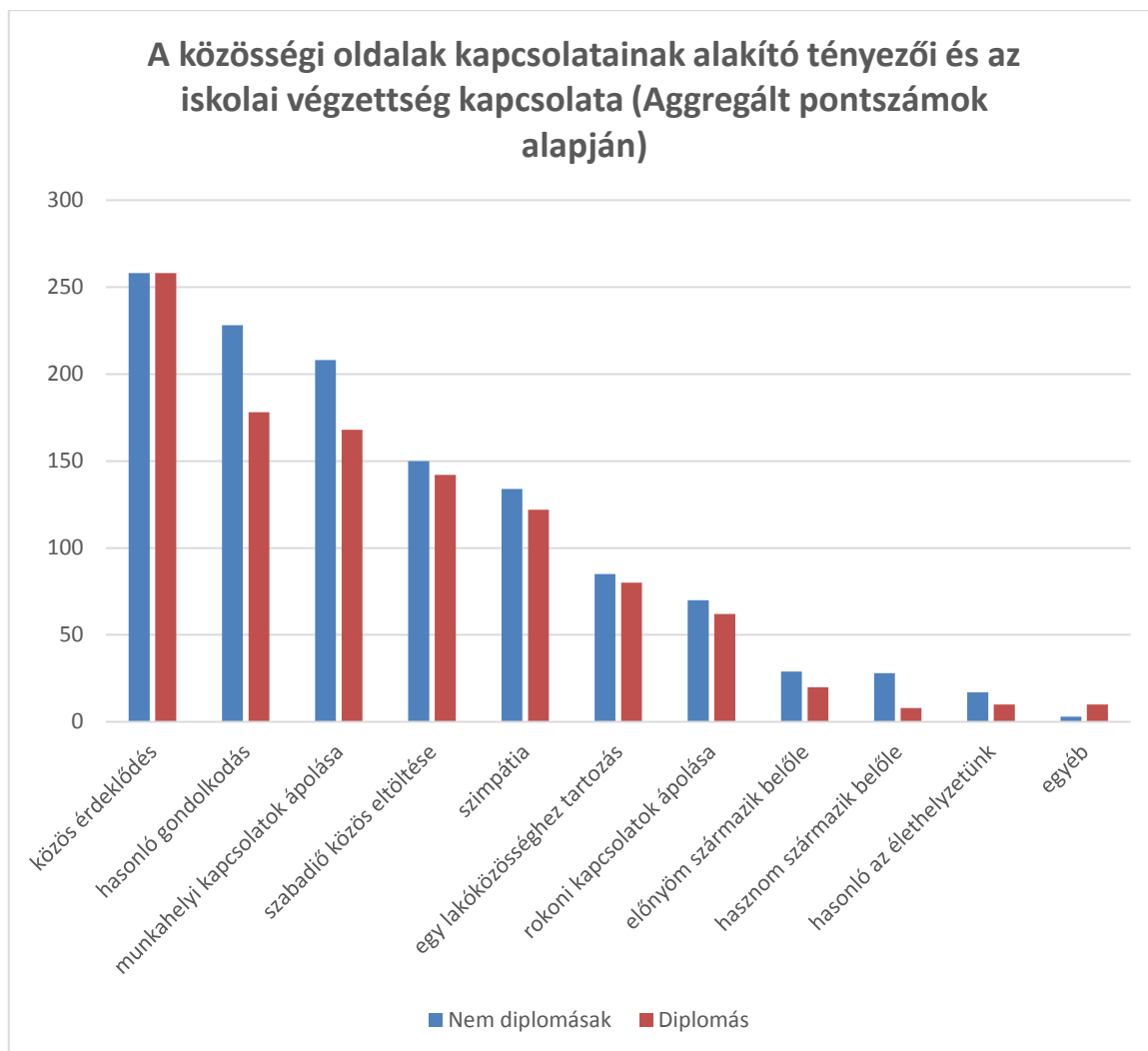
94. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *kapcsolatok alakító tényezői – aggregált pontszámok

Továbbra is aggregált pontszám módszerénél maradva megvizsgáltuk a telefonos kapcsolatok alakító tényezőit összefüggésben az iskolai végzettséggel. Mindkét iskolai végzettségű csoport esetében látható, hogy a legfontosabb tényező a munkahelyi kapcsolatok ápolása, kissé többször jelent meg ez a válasz a diplomások esetében. A hasonló gondolkodás, valamint a közös érdeklődés is hasonló arányban jelent meg. A diplomások többször jelölték meg az egy lakóközösséghez tartozás választát, vagyis a telefonos kapcsolattartás ezen célja a magasabb iskolai végzettségűek esetében többször jelent meg. A nem diplomások esetében a telefonos kapcsolattartás egyik lehetséges tényezőjeként gyakrabban jelent meg a szabadidő közös eltöltése. Legkisebb arányban szerepel a hasonló élethelyzet, mint lehetséges ok. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

95. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *telefonos kapcsolatok alakító tényezői – aggregált pontszámok

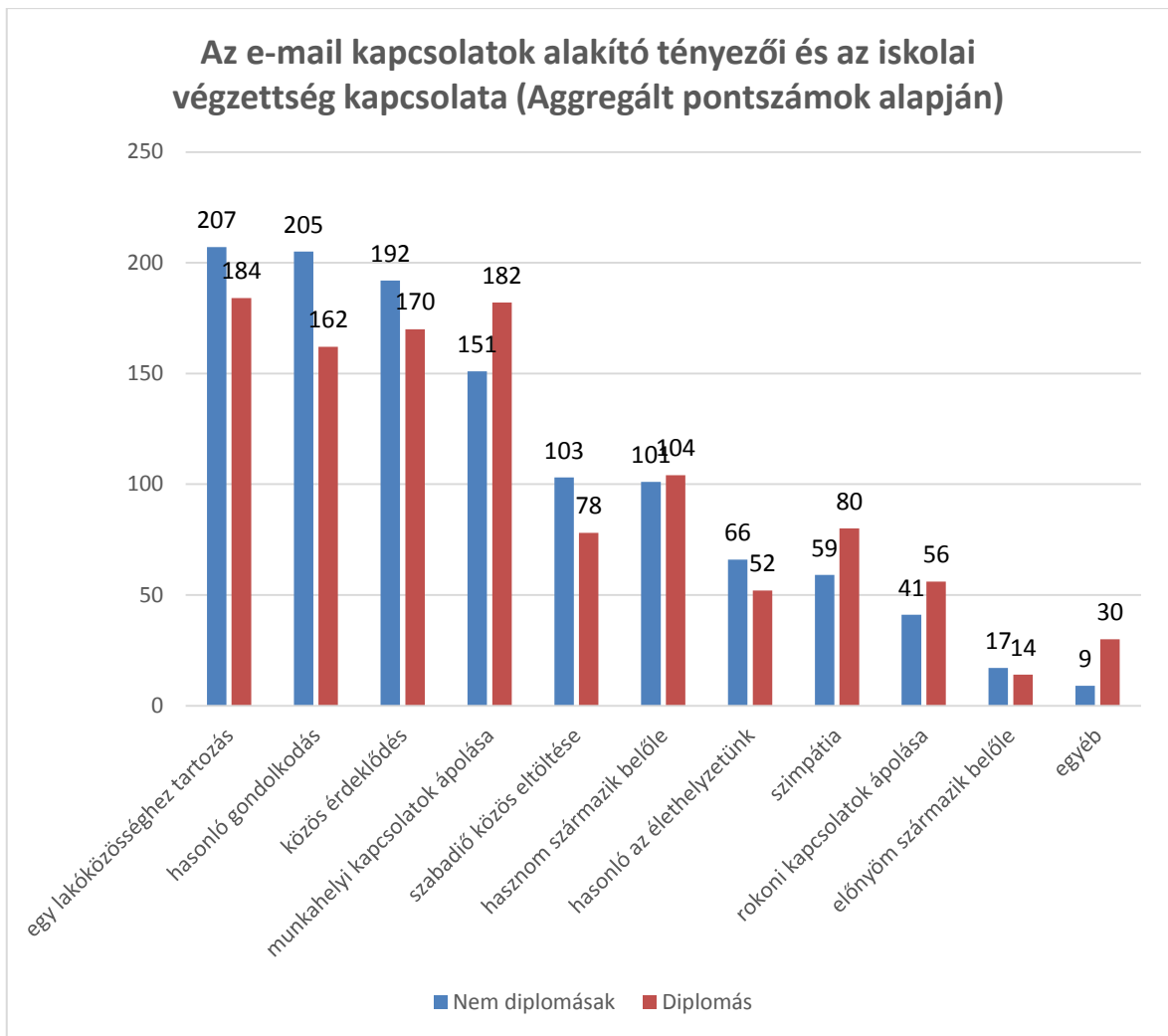
A közösségi oldalak kapcsolatainak alakító tényezőit is ez alapján a módszer alapján értékeltük ki. Mindkét iskolai végzettségű csoport esetében a legnagyobb arányban a közös érdeklődés jelent meg hasonló számokkal. A hasonló gondolkodás, mint a közösségi oldalak kapcsolatalakító tényezőjét többször jelölték a diplomával nem rendelkező válaszadók. A többi válasznál is hasonlóan a diplomával nem rendelkező válaszadók jelöltek többet. Mindkét esetben kevésbé jelent meg a hasonló élethelyzet, mint a közösségi oldalak egyik lehetséges alakító tényezője. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

96. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *közösségi oldalak kapcsolatainak alakító tényezői – aggregált pontszámok

Az elektronikus levelezés formájában történő kapcsolattartás egyik legmeghatározóbb oka minden iskolai végzettség esetében az lakóközösséghez tartozás. A diplomával nem rendelkezők esetében ez a válaszokból aggregált szám nem sokkal több, mint a munkahelyi kapcsolatok ápolására adott válaszok száma. A diplomával rendelkezők esetében a hasonló gondolkodás és a közös érdeklődés jelent meg hasonlóan magas számmal. Az e-mailben tartott kapcsolatok alakító tényezői között szintén magas számmal jelent meg a közös érdeklődés, mint válasz. Ez az opciót a diplomával nem rendelkezők többször jelölték, mint a diplomások. A munkahelyi kapcsolatokat is gyakrabban működtetik a diplomások elektronikus levelezés formájában, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek. A szabadidő közös eltöltése okán folytatott e-mailezés a diplomával nem rendelkezőknél nagyobb gyakorisággal jelent meg, mint a diplomások körében. Érdekes, hogy viszonylag sokszor jelölt válaszként jelent meg a hasznos szerzés okán folytatott elektronikus levelezés mindkét iskolai végzettségű csoport esetében. A szimpátia okán történő e-mail váltás a diplomásoknál többször szereplő válasz volt, mint a „nem diplomások” esetében, hasonlóan a rokonai kapcsolatok ápolásához. Az előny szerzés válaszelehetősége mindkét esetben kisebb számban szereplő válaszként jelent meg. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

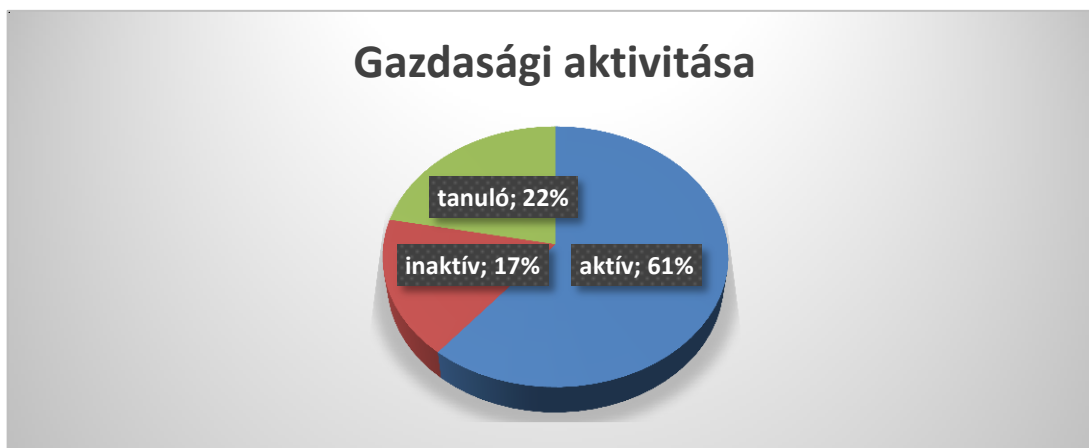

97. sz. ábra: Legmagasabb iskolai végzettsége *E-mail kapcsolatai alakító tényezői – aggregált pontszámok

Gazdasági aktivitás

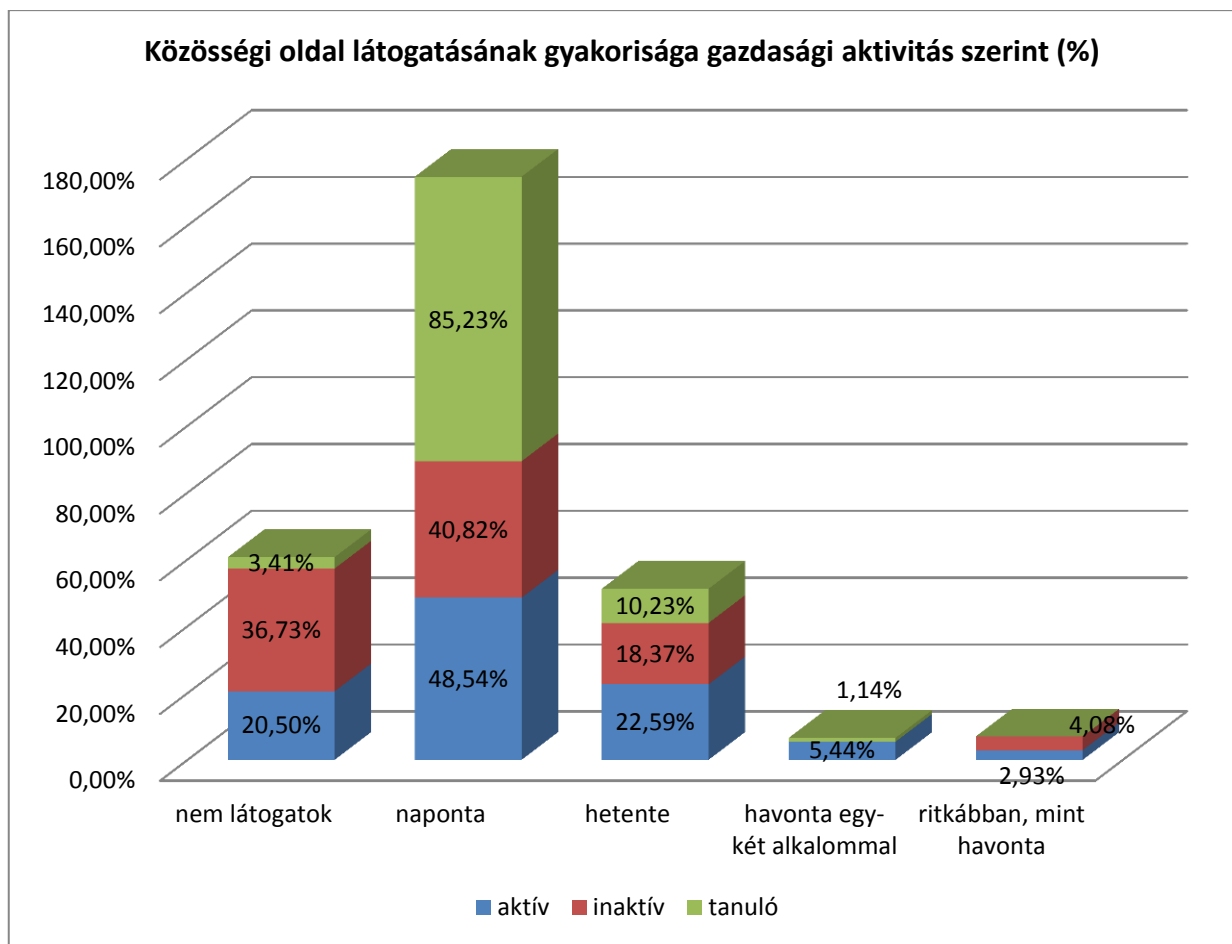
Az 500 főből 70 hiányzó válasz alapján a megkérdezetteket gazdasági aktivitásuk szerint három nagy csoportra bontottuk. A legnagyobb csoportot az aktívak alkotják 262 fővel (60,9%), majd a második legnagyobb csoportba a tanulók tartoznak 94 fővel (21,9%), és végül vannak az inaktívak 74 válaszadóval (17,2%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

98. sz. ábra: Gazdasági aktivitás

A következő ábra azt szemlélteti, hogy a megkérdezettek többsége, aki regisztrálva van valamilyen közösségi oldalra, az naponta látogatja. Ha megvizsgáljuk azt, hogy a gazdasági aktivitás tekintetében ez hogyan alakul, látjuk, hogy a napi szintű használók leginkább tanulói státuszban vannak, és fordítva is elemezhetjük: a tanulók 85,23%-a napi szinten nézi ezeket az oldalakat.

Az inaktív válaszadók 40,82%-a szintén naponta, 18,37%-a hetente, az aktív kitöltők 48,54%-a szintén naponta, 22,59%-a pedig heti szinten használja a közösségi oldalakat. Összességében megállapítható, hogy aki rendelkezik profillal ezeken az oldalakon, az leginkább napi szinten használja azt. Kevesebben vannak, akik havonta lépnek be, mint akik egyáltalán nem regisztráltak ilyen oldalra. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

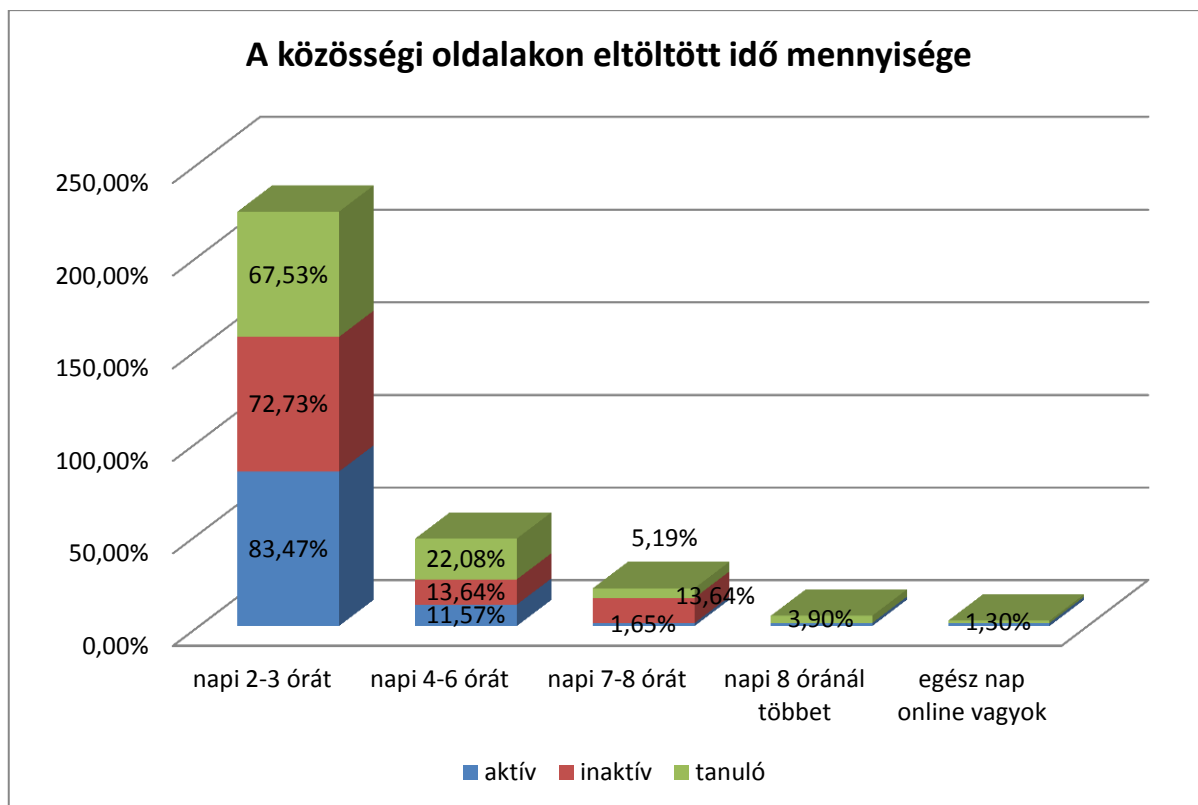

99. sz. ábra: A közösségi oldalak látogatásának gyakorisága a gazdasági aktivitás tekintetében

A következőkben megvizsgáltuk azt is, hogy a válaszadók átlagosan mennyi időt töltenek a közösségi oldalon. Az ábra jól prezentálja, hogy leginkább napi szinten 2-3 órát foglalkoznak az oldalhasználatával.

A tanuló státuszú válaszadók közül 67,53%, az inaktívak közül 72,73%, az aktívak közül pedig 83,47% tölt ennyi időt az oldalon. Jólal kisebb arányban, de megjelent az a válasz is, hogy napi 4-6 órát foglalkoznak a közösségi oldallal (itt a tanulói arány a legmagasabb 22,08%-kal).

Ennél is kisebb számban válaszolták azt, hogy akár napi 7-8 órát is eltöltenek a közösségi oldalon, vagy akár ennél is többet. Az aktívak 1,30%-a egész nap be van jelentkezve ezekre az oldalakra. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

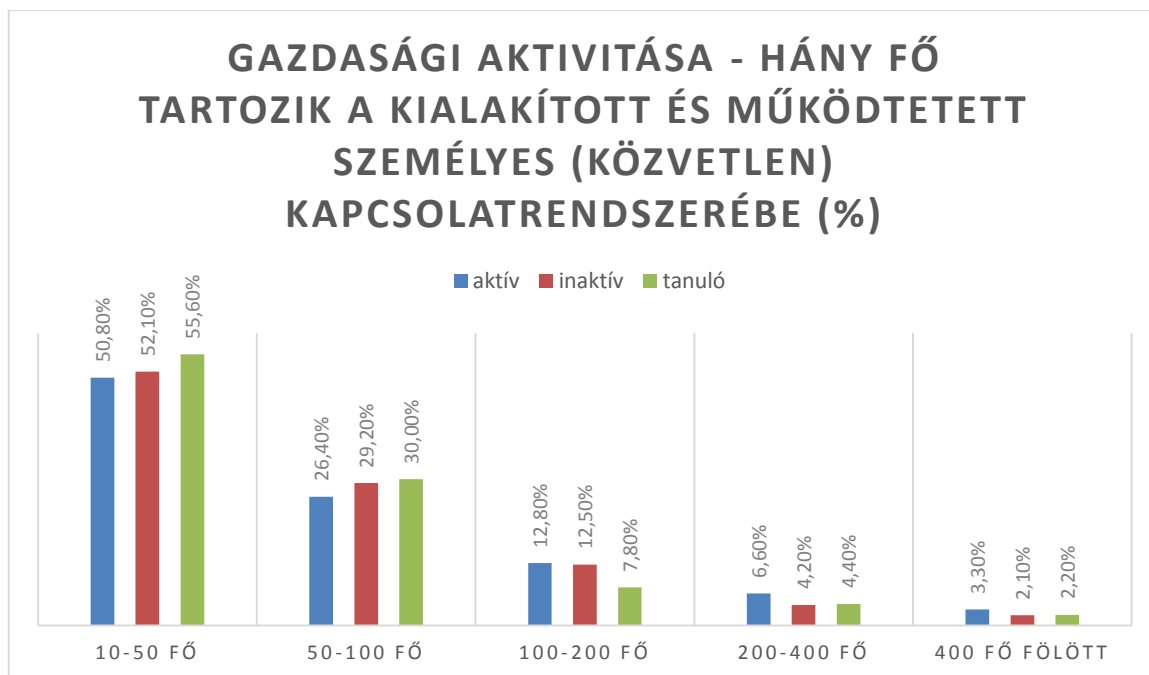

100. sz. ábra: A közösségi oldalakon töltött idő, napi lebontásban a gazdasági aktivitás tekintetében

Azt is megvizsgáltuk, hogy a válaszadók mennyi személyes, közvetlen kapcsolattal rendelkeznek gazdasági aktivitásuk szerint.

Azt látjuk, hogy hasonló arányban jelentek meg a válaszok a válaszlehetőségeknél. Mind a tanulók (55,60%), mind az aktívak (50,80%), mind az inaktívak (52,10%) fele 10 és 50 fő közötti személlyel ápol közvetlen kapcsolatot. Hasonló az arány (körülbelül egyharmad) az 50-100 fővel személyesen kapcsolatot ápolók között gazdasági aktivitás szerint.

Legkevésbé (2-3%) fordult elő az, hogy akár 400 fő fölötti személlyel is ápolnának közvetlen kapcsolatot (ez a szám az aktívak esetében volt a legmagasabb 3,30%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

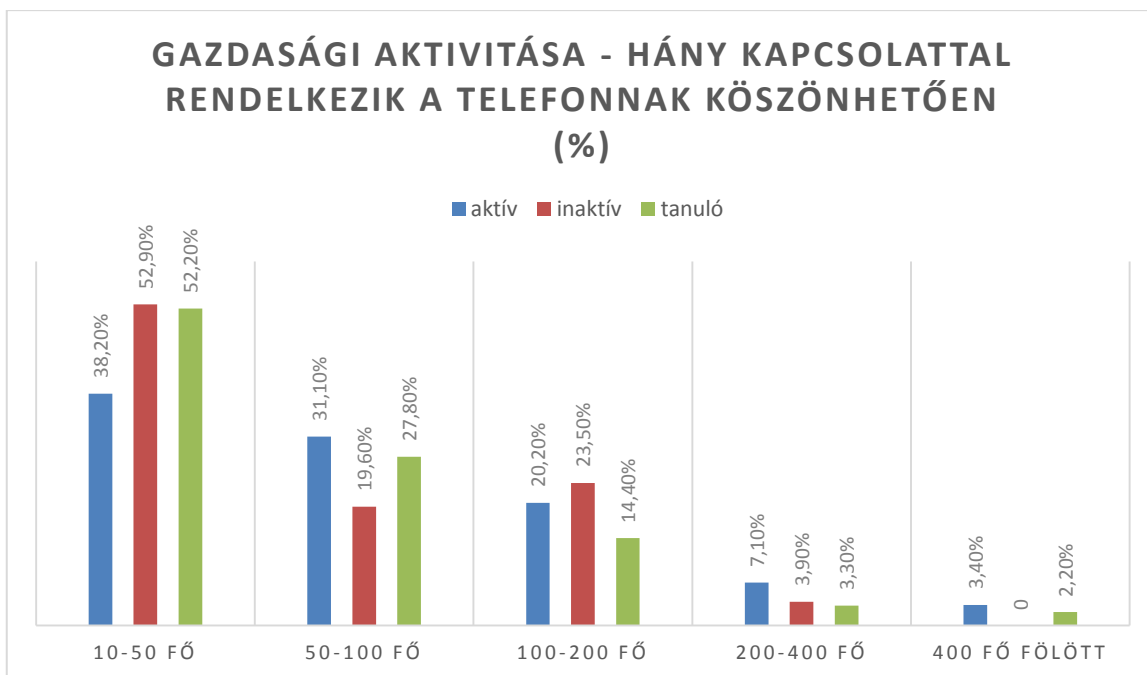
101. sz. ábra: A személyes kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

A telefonos kapcsolatok számára is kíváncsiak voltunk. Azt kijelenthetjük, hogy mindhárom gazdasági aktivitást mérő csoportban a telefonon tartott kapcsolatok száma valahol 10 és 50 között van, viszont az arányok már jól láthatóan eltérnek. Az inaktívok és a tanulók fele (52%) rendelkezik 10-50 telefonos kapcsolattal, viszont a gazdasági aktív válaszadó mindössze 38,20%-a válaszolta ugyanezt erre a kérdésre.

A személyes kapcsolatok számához mérten nagyobb arányban jelent meg az, hogy akár 50-100 közötti személlyel is tartanak telefonon a kapcsolatot. Ezt a választ az aktív kitöltők 31,10%-a jelölte, a tanulók 27,80%-a, míg az inaktív megkérdezettek 19,60%-a felelt igennel erre a kérdésre.

100 és 200 közötti telefonos kapcsolattal rendelkeznek az inaktívok 23,50%-a, és az aktívok egyötöde (20,20%), a tanulók kisebb arányban jelölték ezt a választ (14,40%).

200-400 fővel kevesebben tartják a kapcsolatot telefonon, de ezek közül is az aktívok aránya a legmagasabb (7,10%). 400 fő fölötti telefonos kapcsolattal nagyon kevesen rendelkeznek. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

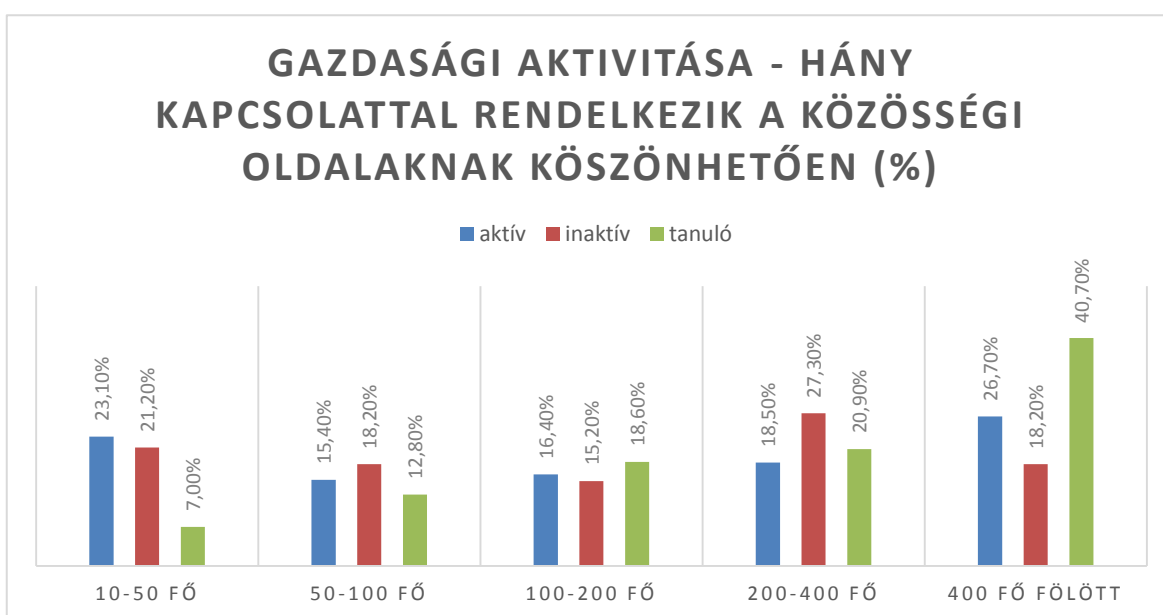
102. sz. ábra: A telefon használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

A közösségi oldalon lévő kapcsolatok számára is rákérdeztünk, ami szignifikáns összefüggést mutatott a gazdasági aktivitás alapján kialakított csoportokkal.

Azt az eredményt kaptuk, hogy a tanuló státuszú válaszadók többsége (40,70) 400-nál is több ismerőssel rendelkezik ezeken az oldalakon, míg az aktívak 26,70%-a jelölte ugyanezt a választ.

Szintén nagyobb eltérés mutatkozik abban, hogy milyen gazdasági aktivitású válaszadónak van 200-400 ismerőse a közösségi oldalakon. Ebben a kérdésben az inaktívak vannak a legnagyobb arányban (27,3%), ami az inaktívak esetében a legmagasabb szám.

Kevés válaszadónak van 100-200 fő között az ismerőseinek száma a közösségi oldalakon, ennél valamivel magasabb arányban látjuk az aktívak és inaktívak arányát a 10-50 fő kapcsolattal rendelkezők esetében. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

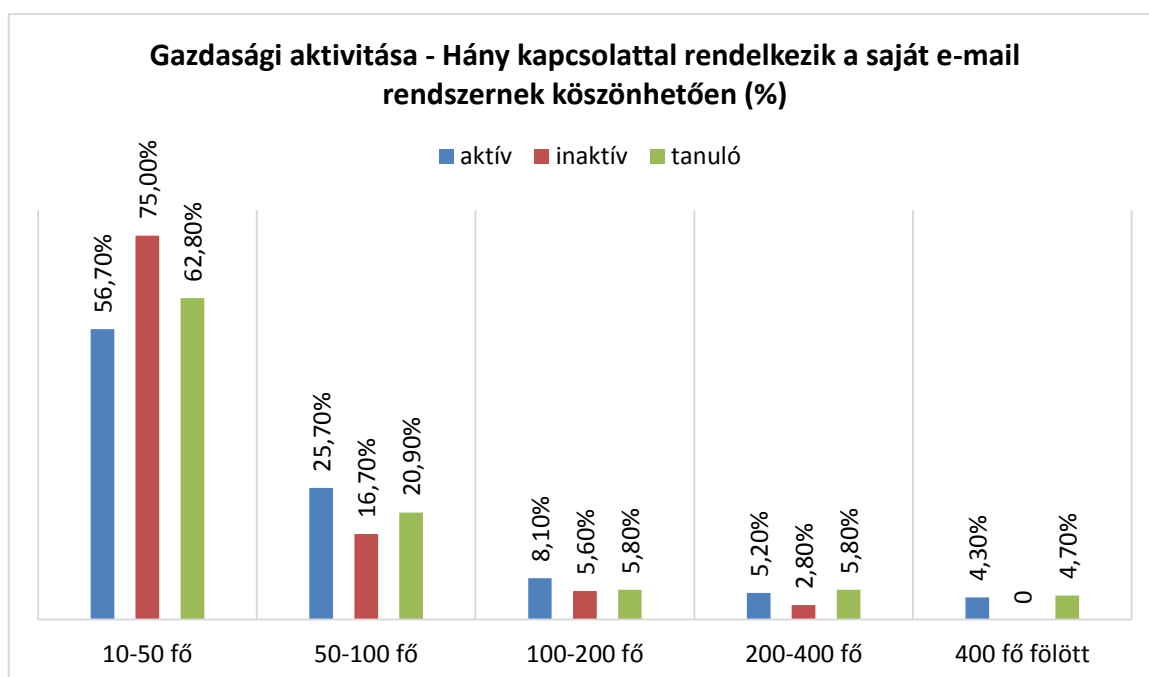
103. sz. ábra: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

Azt is megvizsgáltuk, hogy hány e-mailes kapcsolattal rendelkeznek a válaszadók gazdasági aktivitásuk szerint. Mindhárom csoport esetében egyértelműen az látható, hogy 10-50 személlyel tartanak fenn elektronikus levelezés formájában kapcsolatot.

Ezek közül is a legmagasabb az inaktívák aránya (az inaktívák 75%-a rendelkezik ennyi e-mailes kapcsolattal), ezt követi a tanulók 62,80%-a, majd az aktívák 56,7%-a. Sokkal kisebb arányban jelent meg összességében azon válaszadók csoportja, akik ennél több, 50-100 e-mailes kapcsolattal rendelkeznének.

Megjegyezhető, hogy az aktívák egynegyede (25,7%-a) tartja 50 és 100 fő közötti személlyel a kapcsolatot e-mailen. a másik két kategória esetében ez az arány kisebb, az inaktívák 16,7%-a, a tanulók 20,9%-a. A

100-nál is több személlyel folytatott elektronikus levelezés nagyon kis arányban jelent meg mindhárom csoport esetében, ezek közül is egyet emelnék ki, az aktívák 8,1%-a 100-200 fő közötti e-mailes kapcsolattal rendelkezik. a 400 fő feletti kapcsolatot az inaktívák közül senki nem jelölte. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

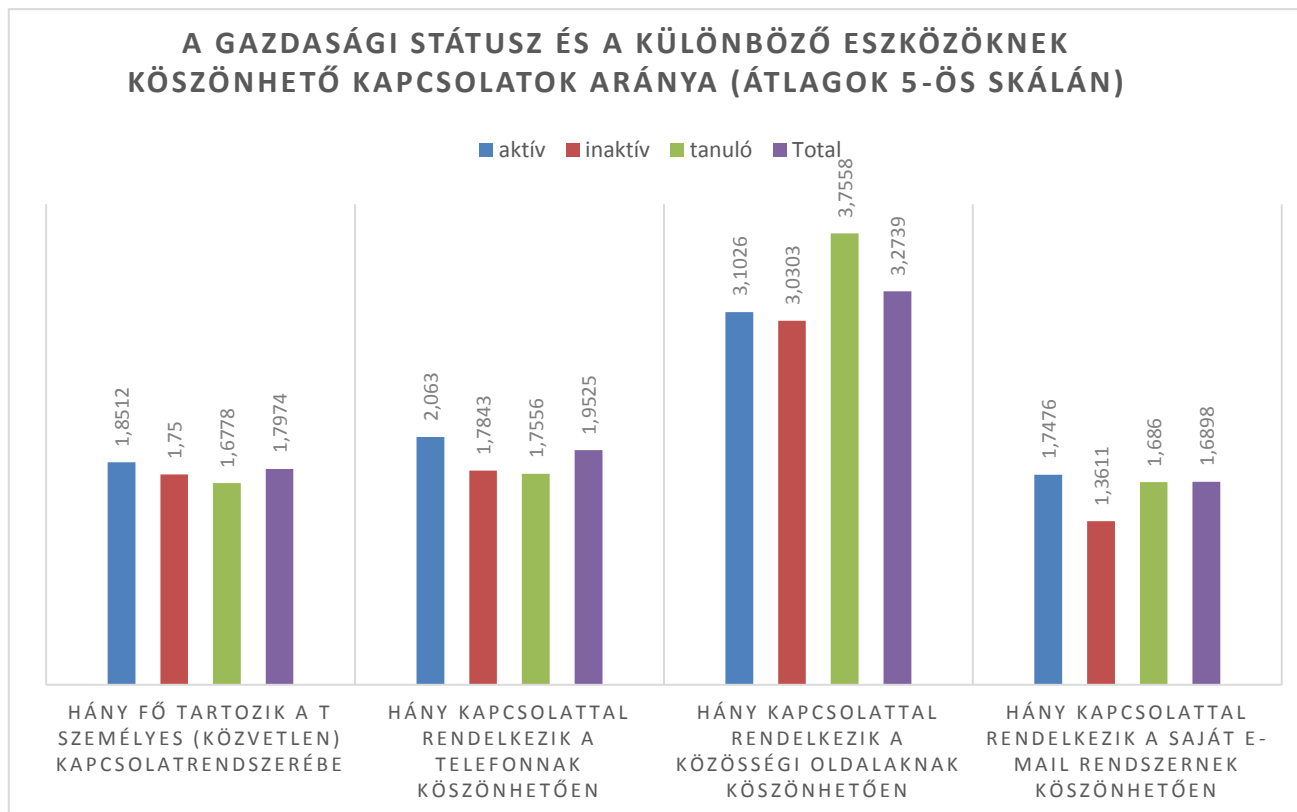
104. sz. ábra: Az email-ezés kapcsolati számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

A következő ábrán azt látjuk, hogy a gazdasági aktivitás szerint kialakított csoportokban hogyan alakulnak átlagosan a kapcsolatok egy 5-ös skálán. A telefonos kapcsolat, valamint a közösségi oldalon ápoltságok a gazdasági aktivitás tekintetében szignifikáns összefüggés mutatnak.

Azonnal szembejuthat, hogy minden kategória esetében a közösség oldalon rendelkeznek a legtöbb kapcsolattal, ezen belül is a tanulók rendelkeznek átlagosan több ismerőssel (3,7).

Az inaktívák és az aktívák közösségi oldalon fenntartott kapcsolata átlagosan az előbbi esetében 3,0, utóbbi esetében pedig 3,1. Az összes átlag 3,2. A legkevesebb kapcsolatot az elektronikus levelezéssel tartják fenn, ezen belül is az aktívák vezetnek a mezőnyt (1,7 fő), nagyon kis mértékben megelőzve a tanulókat (1,6 fő), majd valamivel kevesebb személlyel tartják ezúton a kapcsolatot az inaktív munkaerőpiaci státuszúak (1,3 fő). Viszonylag egyenlő számú kapcsolattal rendelkeznek a kategóriák válaszadó a személyesen ápoltságok számát illetően (1,6 és 1,8 között).

A telefonos kapcsolatok számát illetően is hasonló átlagokkal találkozhatunk, e tekintetben az aktívak rendelkeznek a legtöbb kapcsolattal (2,0), az inaktívak és a tanulók átlagos, telefonon ápoltságuk száma megegyezik (1,7). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

105. sz. ábra: A kapcsolattartó rendszerek alakulása gazdasági aktivitás szerint

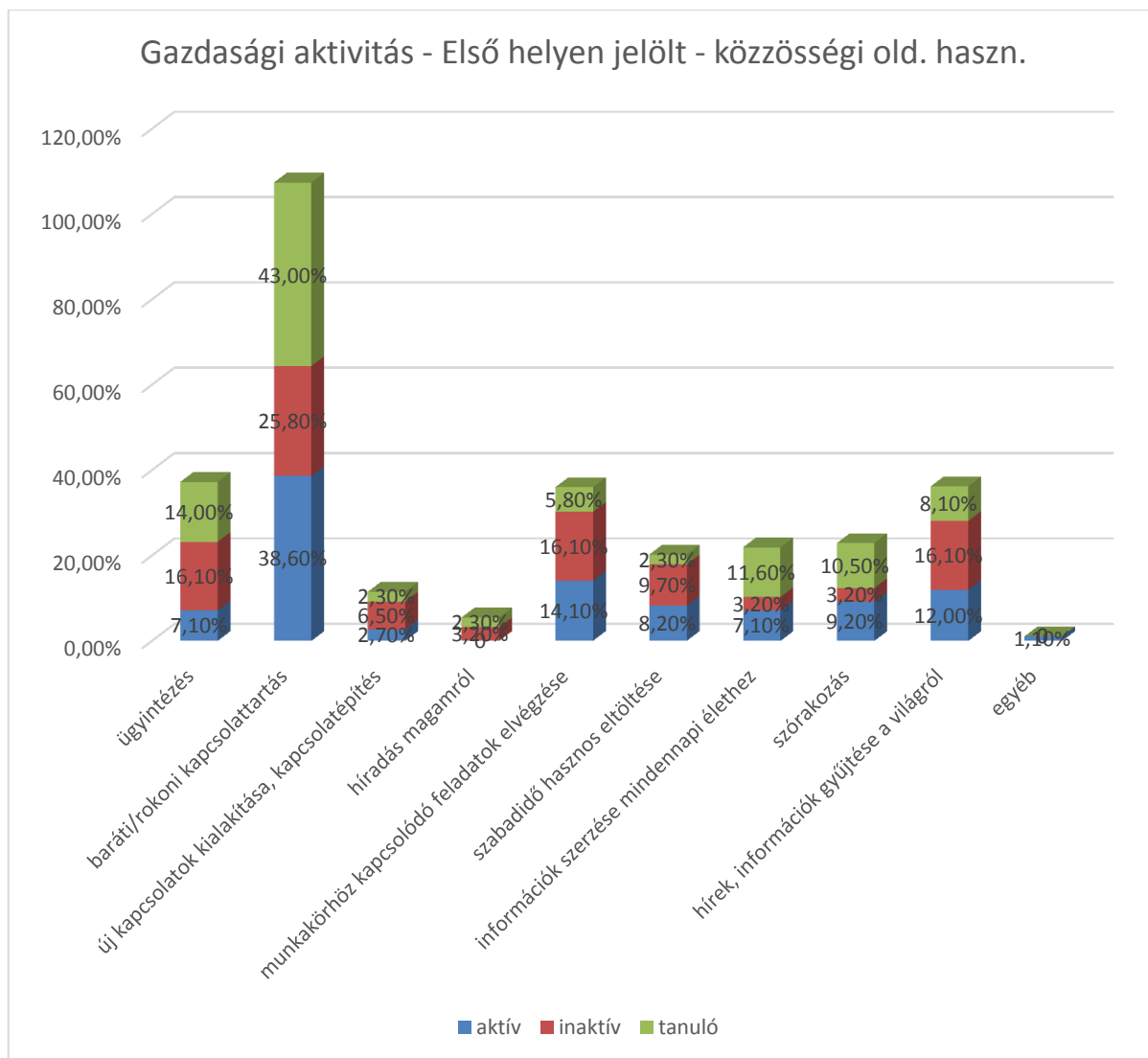
A következőkben azt vizsgáltuk meg, hogy mik az elsődleges okai annak, hogy közösségi oldalakat látogatnak a különböző gazdasági aktivitás alapján kategóriákba sorolt válaszadók. Mindhárom kategória esetén kijelenthetjük, hogy a közösségi oldalak látogatásának elsődleges célja a barátokkal, illetve rokonokkal történő kapcsolattartás.

Az aktív munkaerőpiaci státuszú válaszadók többsége azért használja a közösségi oldalakat, mert ott tartja a kapcsolatot barátaival, rokonaival (38,6%). A következő fontos ok a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése (14,1%): Nagyon kis mértékben jelent meg elsődlegesen az új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés oka.

A gazdaságilag inaktív válaszadók szintén a baráti, rokoni kapcsolattartást jelölték meg a közösségi oldalak használatának legfontosabb okaként (25,8%). Az ügyintézés, és a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése is nagyobb százalékban szerepelt a válaszok között (16,1). A magáról történő híradás és a szórakozás jelent meg a legkisebb arányban (3,2%).

A tanulói jogviszonnyal rendelkező megkérdezettek szintén a barátokkal, rokonokkal történő kapcsolattartás okán használják a leginkább a közösségi oldalakat (43%). A következő okként az ügyintézés szerepel (14%). A legkevésbé látogatják ezeket az oldalakat az új kapcsolatok kialakítása (2,3%), a magukról történő híradás (2,3%), valamint a szabadidő hasznos eltöltése (2,3%) okán. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

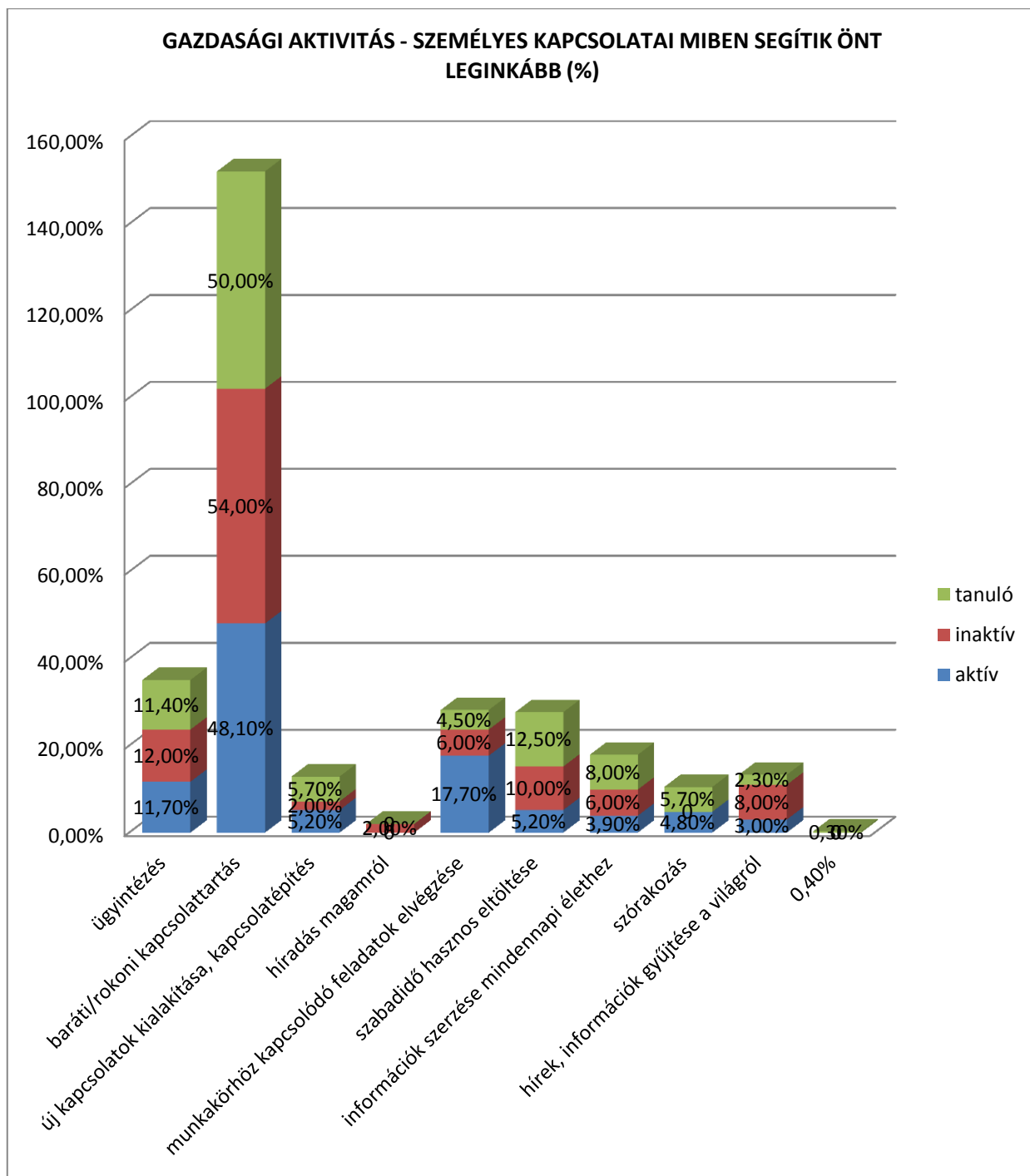
106. sz. ábra: Gazdasági aktivitás * Első helyen jelölt közösségi oldal használat

A következőkben megvizsgáltuk, hogy a személyes kapcsolatok miben segítik a válaszadókat leginkább. Ebben a kérdésben is a három gazdasági aktivitás szerint kialakított csoportot néztük. A legdominánsabban megjelenő válasz a baráti, rokon kapcsolattartás volt.

Az aktívak tekintetében személyesen leginkább a barátokkal, rokonokkal ápolják a kapcsolatot (48,1%). Ezt követi az ügyintézés céljából fenntartott személyes kapcsolatok (11,7%). Legkevésbé segítik a válaszadókat a világról gyűjtött információk, hírek szerzésében (3,0%).

Az inaktívak esetében a baráti, rokon kapcsolatok ápolása mellett (54%), kisebb arányban jelent meg az ügyintézés (12%), illetve a szabadidő hasznos eltöltése (10%).

A tanulói jogviszonnyal rendelkező megkérdezetteket a személyes kapcsolataik a baráti, rokon kapcsolatok ápolása (50%) mellett, a szabadidő hasznos eltöltéséhez is hozzájárulnak (12,5%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

107. sz. ábra: Gazdasági aktivitás * Személyes kapcsolatai miben segítik leginkább
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,103(a)	18	,021
Likelihood Ratio	33,022	18	,017
Linear-by-Linear Association	,054	1	,817
N of Valid Cases	369		

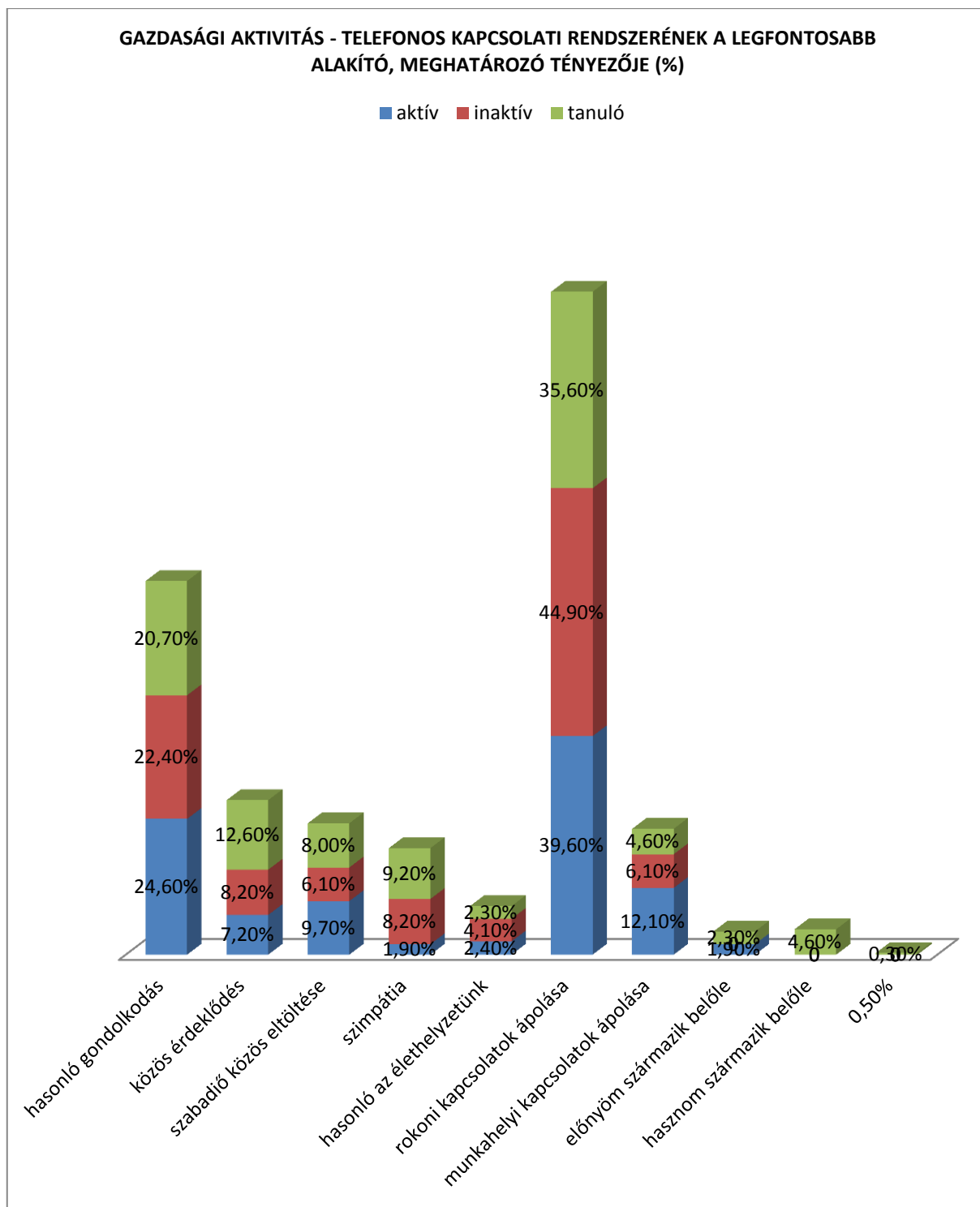
a 15 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

27. sz. táblázat: Gazdasági aktivitás * személyes kapcsolatai mibensegítik

Azt is megvizsgáltuk, hogy telefonon tartott kapcsolataiknak mi a legfontosabb oka. Mindhárom kategória esetében magasan megjelent a baráti, rokoni kapcsolattartás, tehát azt mondhatjuk, hogy a válaszadók a barátokkal, rokonokkal leginkább a közösségi oldalakon és telefonon tartják a kapcsolatot.

Ezen belül a gazdaságilag aktív válaszadók csoportja a barátok, rokonok mellett a hasonló gondolkodás céljából is tart fenn telefonon kapcsolatot (24,6%). Összességében a hasonló gondolkodás is nagy arányokat mutat a megkérdezetteknél. Legkevésbé a szimpátia okán indítanak hívásokat, valamint kevésbé használják a telefonokat valamilyen előnyhöz jutáshoz is.

A gazdaságilag inaktív csoport közel fele (44,9%) tartja a telefonon a kapcsolatot telefonbarátaival, rokonaival. A hasonló gondolkodás is meghatározza az ezen a fórumon ápoltságokat (22,4%). Legkisebb arány van (4,1%) a hasonló élethelyzet tényezője jelent meg. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

108. sz. ábra: Gazdasági aktivitás * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,487(a)	18	,033
Likelihood Ratio	30,996	18	,029
Linear-by-Linear Association	,010	1	,919

N of Valid Cases

343

a 16 cells (53,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,14.

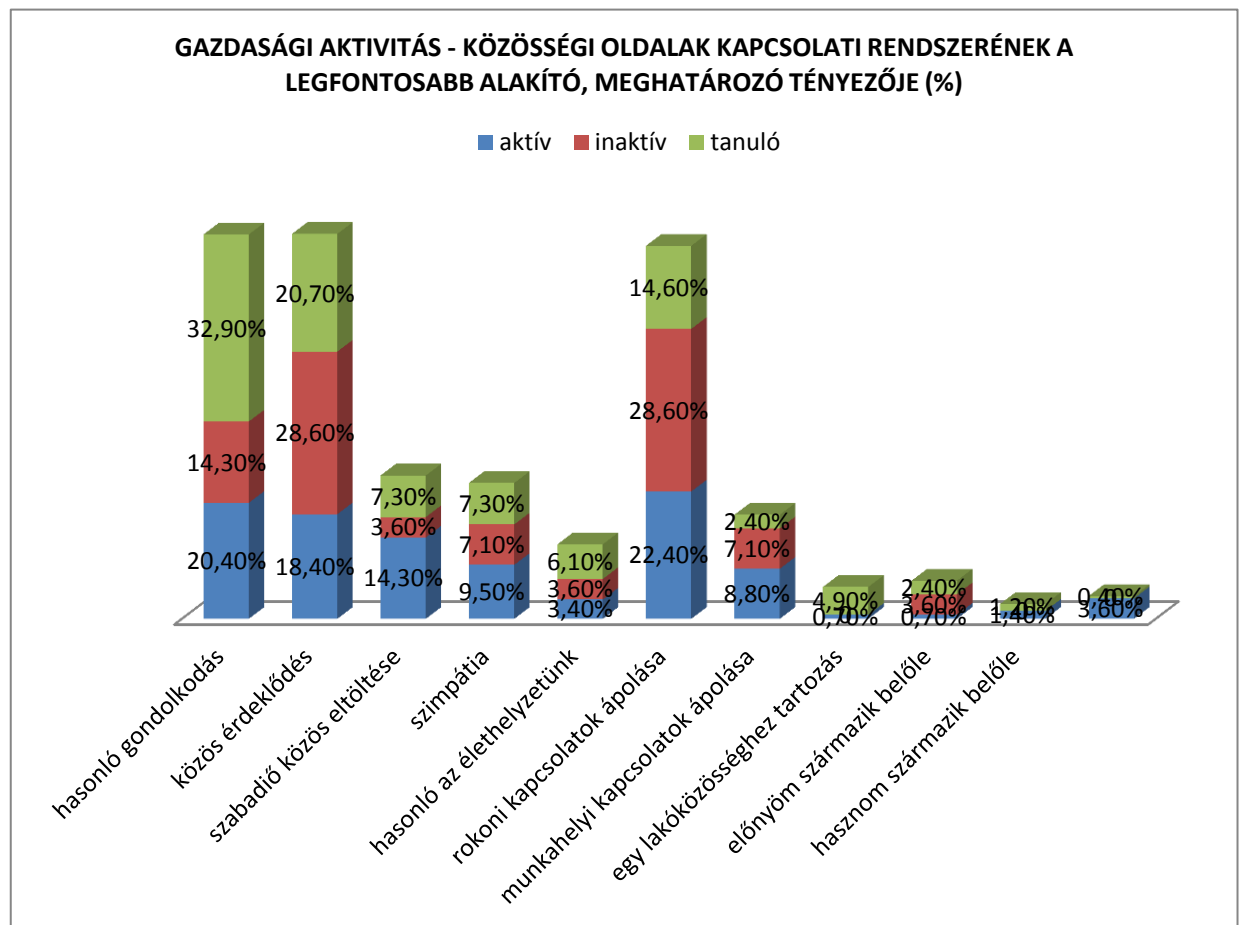
28. sz. táblázat: Gazdasági aktivitás * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Itt az látható, hogy gazdasági aktivitás szerint ki mire használja a közösségi oldalak kapcsolattartó rendszerét. Mindhárom csoport a közösségi oldalak által nyújtott levelező rendszert a legnagyobb százalékban (23,7 %) a hasonló gondolkodású emberekkel keresi a kapcsolatot, illetve nagy arányban (20,6 %) rokon kapcsolatok ápolására használják ezt a levelező rendszert. A legkevésbé (1,2 %) élnek azzal lehetőséggel, hogy haszon származzon belőle. Szignifikáns összefüggést találtunk.

Az inaktívok 28,6 %-a a rokon szálakat erősíti, valamint a közös érdeklődés miatt használják erre a levelező rendszert (28,6 %), legkevésbé (3,6 %) ápolnak olyan kapcsolatokat, ahol a szabadidő közös eltöltése köti össze a beszélgetést, illetve ugyanennyi százalékban használják arra, hogy előny származzon belőle. Szintén ugyanilyen kis arányban beszélgetnek hasonló élethelyzetű emberekkel.

Az aktívok 22,4%-a tartja így a rokonokkal a kapcsolatot, legkisebb százalékban (0,7 %) azért használják a közösségi oldalak chat rendszerét, mert egy lakóközösséghez tartoznak vagy előnyük származik belőle (0,7 %).

A tanulók majdnem egy harmada (32,9 %) hasonló gondolkodású társukkal ápolja ilyen formában a kapcsolatot. Ennél a csoportnál a hasznélvezés jelenik meg a legkevésbé százalékban (1,2 %). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

106. sz. ábra: Gazdasági aktivitás * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,678(a)	20	,037
Likelihood Ratio	29,945	20	,071
Linear-by-Linear Association	1,358	1	,244
N of Valid Cases	257		

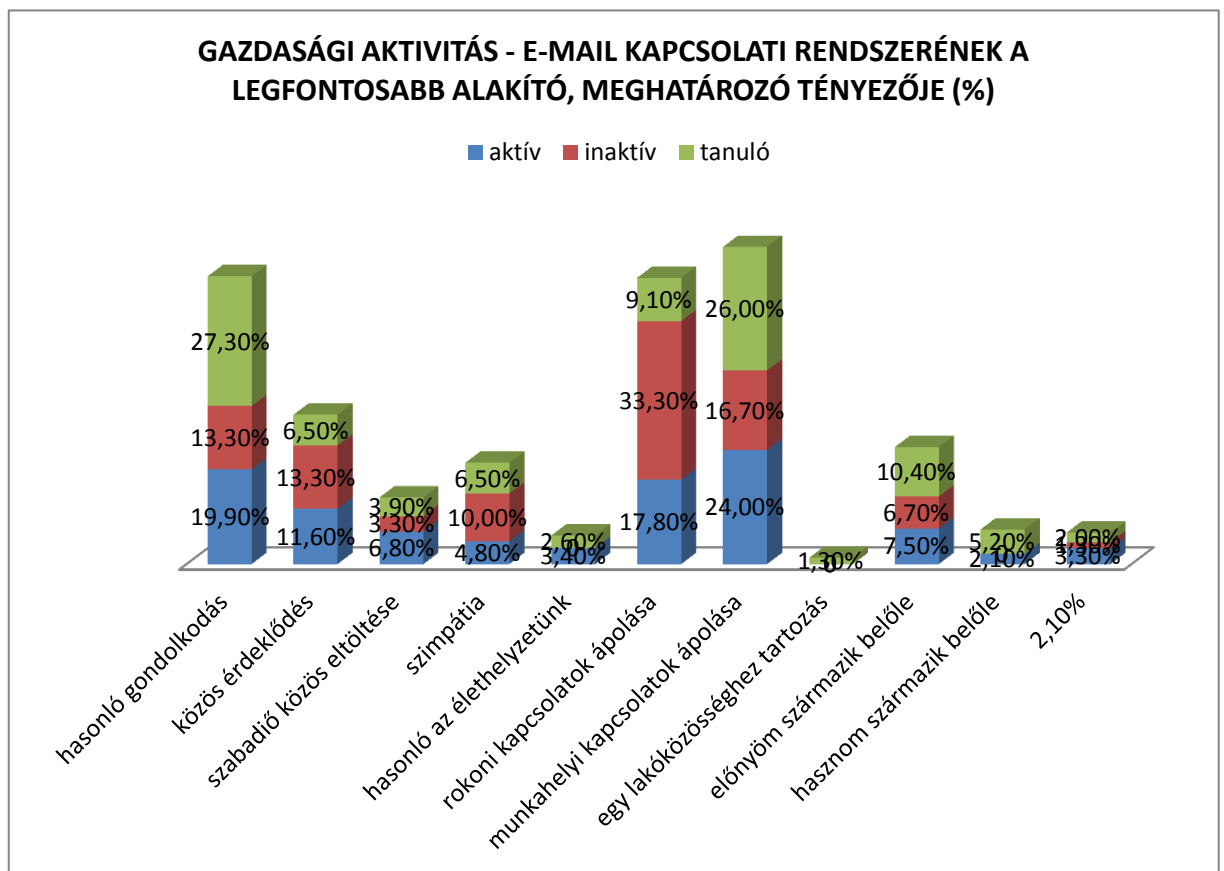
a 17 cells (51,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,11.

29. sz. táblázat: Gazdasági aktivitás * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Ez az ábra azt mutatja, hogy gazdasági aktivitás szerint melyek azok a tényezők, amelyek alakítják az email-es kapcsolatokat. Ezek szerint leolvasható, hogy összességében mindhárom csoport elsősorban (23,7 %) a munkahelyi kapcsolatok ápolására használja ki az elektronikus levélküldő rendszert. A változó szignifikáns összefüggést mutat.

Azonban az inaktív gazdasági státuszúak egy harmada (33,3%) a rokoni kapcsolattartás céljából küld email-eket. A csoporton belül a szabadidő közös eltöltésére használják a legkevesebbé (3,3 %). Az aktív gazdasági státuszban lévők egyértelműen (24,0%) a munkahelyi kapcsolatok fenntartására használják, míg a legkevesebbé (2,1%) azért, hogy haszon származzon belőle.

A tanulók leginkább (27,3%) a hasonló gondolkodású társukkal létesítenek elektronikus kapcsolatokat, a legkisebb százalékban (1,3 %) küldenek email-t egy lakóközösséghez tartozás céljából. Mindhárom csoportra jellemző, hogy legkevesebbet (2,8 %) a hasonló élethelyzetben lévőkkel tartják a kapcsolatot, illetve nem azért leveleznek, hogy hasznuk származzon belőle (2,8%). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

107. sz. ábra: Gazdasági aktivitás * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A kérdőív tartalmazott olyan állításokat is, amelyekről a válaszadóknak el kellett dönteniük, hogy mennyire jellemző rájuk (1-5 skálán; 1-nem jellemző, 5-jellemző).

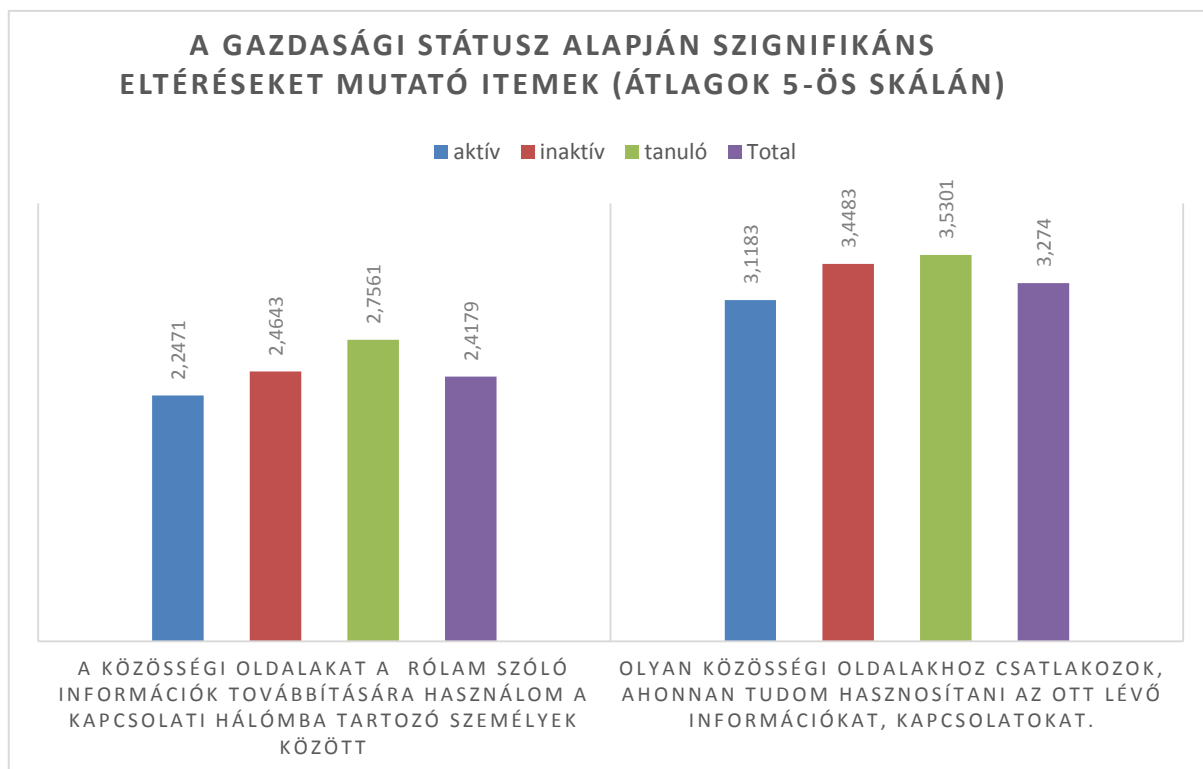
Statisztikai módszer segítségével megvizsgáltuk, hogy az egyes állításokra, hogy a különböző gazdasági aktivitású csoport által adott válaszok átlaga mennyire tér az az összes válaszadó átlagától. Ebben a tekintetben magas szórást mutatott az inaktívok esetén az, hogy mindenkinek teljes körű hozzáférést biztosít a közösségi oldalán (szórás: 1,52), valamint arra az állításra, mely szerint nem igazolják vissza ismerősnek azokat a személyesek, szervezetek, közösségeket, amelyek látszólag nagyon eltérnek a gondolkodásuktól, ez az aktívok esetében mutatott magas szórást (1,40). Szintén az aktívok átlaga esetében jellemző volt a magas szórás arra az állításra, mely szerint válogatnak azok között, akik bejelölték őket ismernek (megválogatják, hogy kit igazoljanak vissza).

Érdemesnek tartjuk megjegyezni, hogy mely állítások függenek össze szignifikánsan a gazdasági státusszal. Ezek a következők: A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között (0,004); Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat. (0,037).

Ezeket részletesebben is elemzi a következő ábra. A közösségi oldalak használatának egyik célja lehet, hogy a magukról szóló információkat közvetítsék az ismerőseik felé. Ezt átlagosan az összes válaszadó 2,4-re értékelte, vagyis inkább nem jellemzi őket.

Ezen belül a tanulói jogviszonnyal rendelkező megkérdezettek közepesen jellemzőnek vélik (2,7), ennél kevésbé jellemző az inaktívokra (2,4), valamint az aktívokra (2,2).

Említettük, hogy a gazdasági státusszal szignifikáns összefüggés mutatott az az állítás, mely szerint olyan közösségi oldalakhoz csatlakoznak, ahonnan tudják hasznosítani az ott lévő információkat kapcsolatokat. Ezt összességében jellemző a megkérdezettekre (3,2). Ez az állítás kissé jobban jellemzi a tanulókat (3,5), valamint az inaktívokat (3,4), viszont az átlag alá sorolódik az aktívok összesített átlagolt válasza (3,1). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

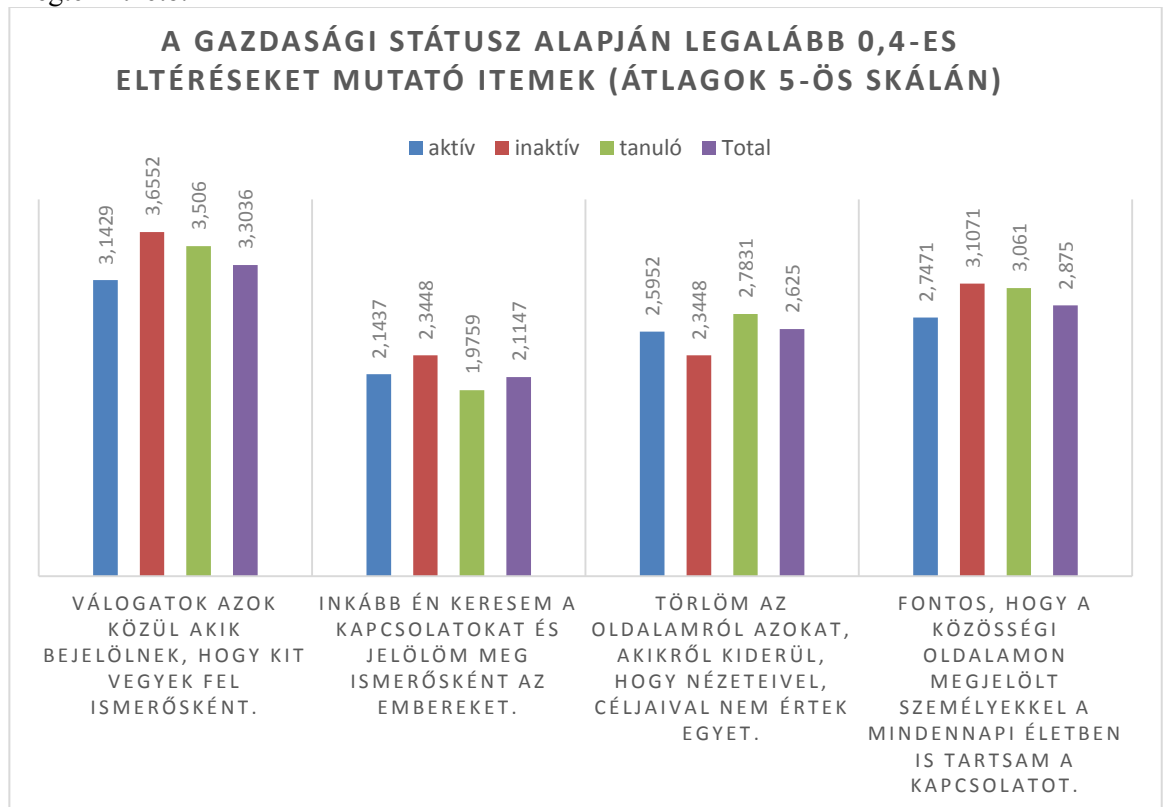
108. sz. ábra: Gazdasági státusz alapján szignifikáns eltéréseket mutató itemek, átlagok 5-ös skálán

Külön megvizsgáltuk azokat az állításokat is, amelyek nagyobb eltérést mutatnak a gazdasági aktivitás alapján kialakított kategóriák között. Elsőként megnéztük azt az állítást, mely szerint válogatnak azok közül, akik bejelölik őket, tehát hogy kit igazoljanak vissza. Ez a legnagyobb mértékben az inaktív válaszadókat jellemzi (3,6), majd a tanulókat (3,5), valamint az aktívakat (3,1). Összességében megállapítható, hogy ez az állítás inkább jellemző az összes kitöltőre.

A következő ilyen állítás arra vonatkozott, hogy inkább ők keresik a kapcsolatokat és jelölik meg ismerősnek a személyeket. Ez kevésbé jellemző a kitöltőket (2,1). Az erre adott válaszok alapján az inaktívakat jellemzi a leginkább (2,3), majd az aktívok átlaga következik (2,1), és kevésbé jellemzi a tanulókat (1,9).

A következő állítás alapján azt mondhatjuk, hogy a válaszadók nem feltétlenül törlik az ismerőseik közül azokat, akikről kiderült, hogy nézeteikkel, céljaikkal nem értenek egyet (2,6). Ezen belül is magasabb átlagot mutat a tanulók válasza (2,7), de az összes válasz átlaga alatt van az aktívok (2,5), és az inaktívok (2,3) válasza.

A következő állítás arra vonatkozott, hogy mennyire tartják fontosnak azt, hogy a közösségi oldalon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsák a kapcsolatot. Ez a válaszadók összes átlagolt válasza alapján inkább jellemző (2,8). Az inaktívok csoportjára a legjellemzőbb ez az állítás (3,1), de a tanulókra is igaznak mondható (3,0). Az összes átlaghoz közelebbi értéket mutat az aktívok válaszaiból számolt átlag (2,7). A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

109. sz. ábra: Gazdasági státusz alapján legalább 0,4-es eltéréseket mutató itemek, átlagok 5-ös skálán

JÖVEDELEM

A kérdőívben az egy háztartásban élők egy főre jutó havi nettó jövedelme alapján megfogalmazott kategóriák közül kellett választani a kitöltőknek. Ezeket az adatokat a KSH nyilvánossá tett adatai alapján állítottuk össze, mely alacsony, közepes és magas jövedelmi viszonyok szerint kategorizálhatják a kutatásba bevont személyeket, s így lehetővé teszik a különböző réteghelyzetű csoportok vizsgálatát is.

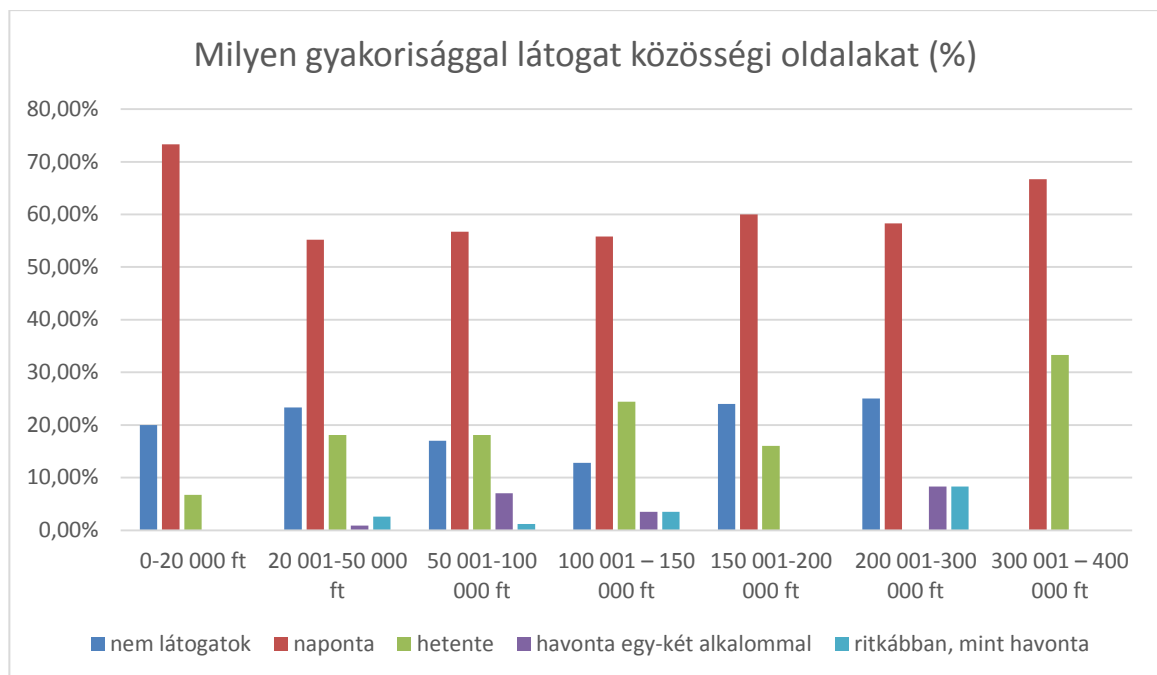
Ezek alapján a létrehozott egy főre jutó havi nettó jövedelmek az alábbiak szerint alakultak:

0-20000Ft, 20001-50000Ft, 50001-100000Ft, 100001-150000Ft, 150001-200000Ft, 200001-300000Ft, 300001-400000Ft, 400000Ft felett.

A különböző IKT eszközök segítségével létrejövő közösségek, kapcsolati hálózatok közül először a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolatokat vizsgáljuk meg s keresünk a jövedelmi viszonyok tekintetében összefüggéseket.

A fentiekben bemutatott eredményekből tudjuk, hogy a válaszadók a közösségi oldalakon keresztül rendelkeznek a legtöbb kapcsolattal. A kapcsolati háló kiterjedése befolyásolja az információ áramlást és a lehetőségek kihasználását is, ezért érdemes megnézni, hogy van-e eltérés a különböző jövedelmi viszonyokkal jellemezhető válaszadók közösségi oldalak használati szokását tekintve.

A lenti diagramon láthatjuk, hogy a közösségi oldalakat a kutatásba bevont személyek jellemzően napi gyakorisággal látogatnak. Nincs kiugró különbség a különböző jövedelemmel rendelkezők között a tekintetben, hogy milyen gyakorisággal látogatnak közösségi oldalakat, azaz ebben a tekintetben nem állapíthatunk meg egyenlőtlenítő tényezőt. Azt viszont megállapíthatjuk, hogy a nem látogatók közösségi oldalakat válasz csak a legmagasabb egy főre jutó jövedelemmel rendelkezők esetében nem jelent meg, ami elgondolkodtató. Lehet, hogy ezen jövedelemmel rendelkezőknek a munkatevékenységből adódó elfoglaltságuk nem engedi meg azt, hogy ne látogassanak közösségi oldalakat, hiszen ez a lehetőség biztosítja számukra a kapcsolati hálójukban lévő személyekkel történő kapcsolatok ápolását. De az is lehet, hogy ezen jövedelemmel rendelkezők már egyéb tevékenységek (munka) szervezését is ezen az IKT eszközön keresztül felkínálkozó közösségi kapcsolatokon keresztül intézik, szervezik. A naponta látogatók közösségi oldalakat válaszadóknál minimálisan, de kiemelkednek a legalacsonyabb jövedelműek. Ez az adat alátámasztja azt, hogy a jövedelmi viszony nem okoz különbséget a közösségi oldalak látogatási szokásait tekintve. Viszont ne felejtsük el azt az adatot sem, mely arról árulkodott, hogy mennyi válaszadó nem jelölte meg azt, hogy közösségi oldalakat látogat. Különbség tehát abban mutatkozik, hogy valaki vagy látogat közösségi oldalakat vagy nem. Amennyiben viszont ő a látogatók között van, használati szokást tekintve, látogatói gyakoriságot tekintve, már nem lesz különbség. Mivel a fentiekből már tudjuk, hogy a közösségi oldalak használatát inkább az jellemzi, hogy másokról információkat tudjanak meg a személyek s főleg a hasonlósági elv a mozgató rugója az itt kialakult kapcsolati hálónak, így mivel azonos arányban vannak a különböző jövedelmi viszonyokkal rendelkező személyek a közösségi oldalakat nem használó válaszadók között, ebben a tekintetben nem jelentkezik egyenlőtlenítő generáló hatás a kutatásba bevontak esetében. Azonban felvetődik a tudatos használat kérdése, azaz, mennyire jellemzi a válaszadókat az, hogy ezt a látogatási szokást mennyire jellemzi, az ott működtetett kapcsolati hálózatban rejlő lehetőségek tudatos használata. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

109. sz. ábra: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

A fenti gondolatokat támasztja alá, az összefüggéseket vizsgáló lenti táblázatunk is, mely mutatja, hogy nem mutatható ki szignifikáns összefüggés a jövedelmi viszony és a közösségi oldalak látogatási szokásai között, gyakoriságot tekintve.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asy mp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,297 ^a	28	,557
Likelihood Ratio	31,362	28	,301
Linear-by-Linear Association	,732	1	,392
N of Valid Cases	430		

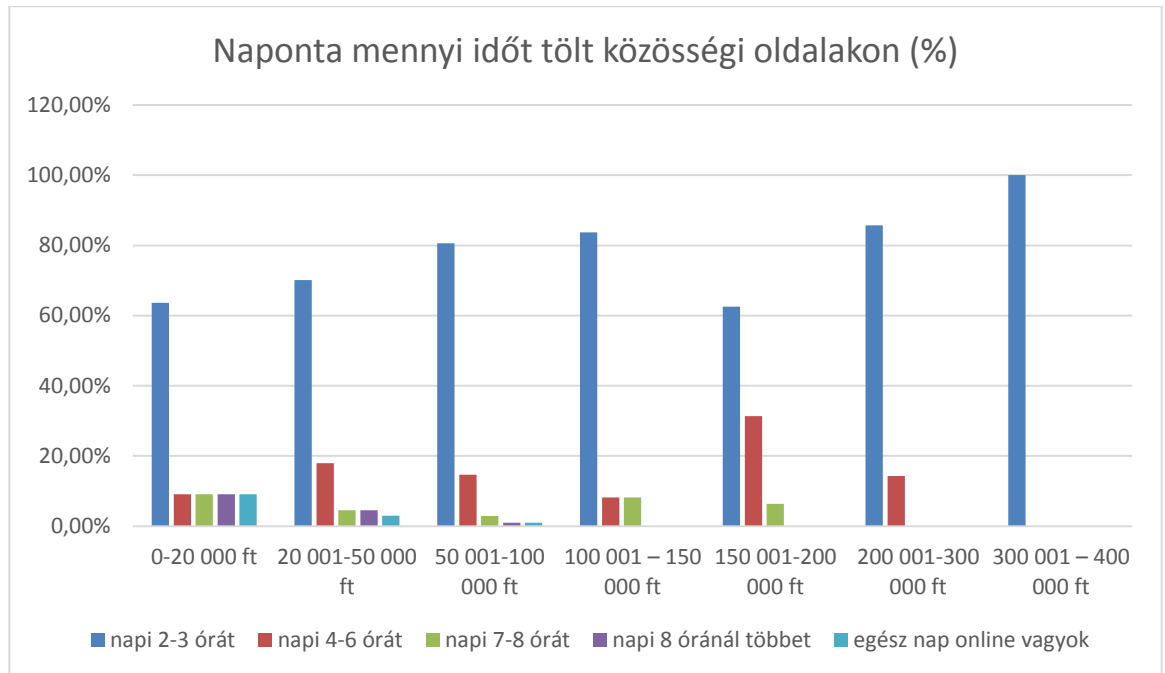
a. 27 cells (67,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

30. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

Adataink további elemzésekre adtak lehetőséget. Érdekes megvizsgálni a közösségi oldalak látogatási gyakorisága mellett, a közösségi oldalon eltöltött idő és a jövedelmi viszonyok összefüggését. Az alábbiakban ezt láthatjuk a diagramon.

Láthatjuk, hogy a válaszadókat az első válaszkategória jellemzi leginkább, azaz átlagosan napi 2-3 órát töltenek azzal az egyénnel, hogy közösségi oldalakat látogassanak. Azt is megállapíthatjuk, hogy a legmagasabb jövedelemmel rendelkezők esetében nem is találunk más választási lehetőséget, mely árulkodhat egy nagyon tudatos közösségi oldal használatról is, de az biztosan látszik, hogy az extrém magas – online vagyok egész nap – időt igénylő válasz nem jellemzi a közepes és annál magasabb jövedelemmel rendelkezőket. A legmagasabb az aránya az egész nap online vagyok válaszokat adóknak a legalacsonyabb jövedelműek esetében. Ennek az oka szintén több tényezőtől eredhet. Az egyik, hogy ezen jövedelemmel rendelkezők egyrészt a munkanélküli státusszal rendelkezők, s mivel a munka világa egy kapcsolati hálózati tagságot is jelent az egyénnek, ennek híján az ember más kapcsolatok segítségével elégíti ki a szociális, társas szükségleteit. Másik ok lehet a vizsgálati mintában szereplő tanulói arány, mely torzíthatja az adatainkat. A tanulók által képviselt fiatalok napi szokásai között már ott van a közösségi

oldalak használata, az önmegjelenítés s a digitális benszülöttek (Tari, 2012) online szervezik közösségeiket. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

110. sz. ábra: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,586(a)	28	,703
Likelihood Ratio	22,421	28	,761
Linear-by-Linear Association	,783	1	,376
N of Valid Cases	256		

a 31 cells (77,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.
 31. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

A fent bemutatott különbségek ellenére láthatjuk az összefüggést vizsgáló táblázat adataiból, hogy a jövedelmi viszonyok, valamint a közösségi oldalak látogatása s az ott töltött idő között nem találunk szignifikáns összefüggést. Ennek ellenére látjuk az eltéréseket a különböző jövedelmű válaszadók közösségi oldalakon történő tartózkodási szokásai között.

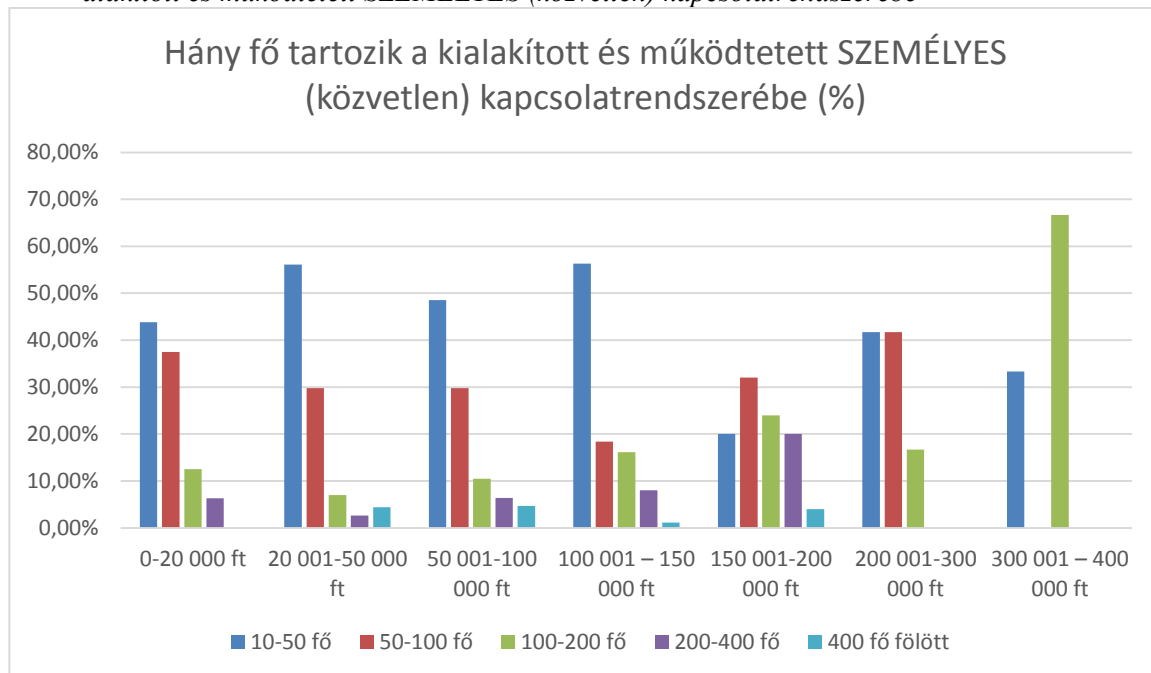
A közösségi oldalak által létrejövő közösségek, egy a vizsgált más IKT eszközök segítségével létrejövő közösségek között. Mielőtt azonban rátérnénk a következő ITK eszköz által létrejövő közösségi kapcsolat vizsgálatára, nézzük meg a személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolataink által létrejövő közösségek milyen jellegzetességekkel írhatóak le. Az elméleti áttekintőben írtak során láthattuk, hogy a hálózat kiterjedése, azaz a bekapcsolt személyek száma fontos adat, mely befolyásolja az információk terjedését s azt is mennyi erős és gyenge kapcsolattal rendelkezik a kapcsolati háló tagja.

A grafikonból kitűnik, hogy a 10-50 fő közötti kapcsolati háló kiterjedtséget jelentő válasz jellemző leginkább a válaszadókra, s ez nagyobb arányban jellemzőbb az alacsony jövedelműekre, mint a magas jövedelműekre. Azt is láthatjuk, hogy a 100-200 fő közötti kapcsolatot jelentő válasz egyre jellemzőbb, ahogyan haladunk az alacsony jövedelem szinttől a magasabb jövedelem szint felé. Az igen magas – 200-400fő – közötti kapcsolati szám a hazai viszonylat-

ban átlagos egy főre jutó jövedelemmel rendelkezőket jellemzi leginkább, s a magas jövedelműeknél a legmagasabb az aránya a 100-200 fővel rendelkező kapcsolati hálónak, melyet az egyének személyes, közvetlen találkozások segítségével tartanak fent. Ez az adat, megfelel az elmélet áttekintőben is idézett Dunbar számnak, azaz kutatásunk során a nemzetközi irodalomban is megfogalmazott kapcsolati hálózat szerveződési sajátosságait fedezhetjük fel. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe					
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	Total
Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)	0-20 000 ft	43,8%	37,5%	12,5%	6,3%		100,0%
	20 001-50 000 ft	56,1%	29,8%	7,0%	2,6%	4,4%	100,0%
	50 001-100 000 ft	48,5%	29,8%	10,5%	6,4%	4,7%	100,0%
	100 001 – 150 000 ft	56,3%	18,4%	16,1%	8,0%	1,1%	100,0%
	150 001-200 000 ft	20,0%	32,0%	24,0%	20,0%	4,0%	100,0%
	200 001-300 000 ft	41,7%	41,7%	16,7%			100,0%
	300 001 – 400 000 ft	33,3%		66,7%			100,0%
	99,00		100,0%				100,0%
Total		49,8%	28,4%	12,1%	6,3%	3,5%	100,0%

32. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

III. sz. ábra: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

A fenti grafikonból az is látszik, hogy a 150001-200000Ft közötti jövedelműek válaszait jellemezte leginkább az, hogy szinte azonos arányban jelentek meg az eltérő számú kapcsolati hálózatok. A leg egységesebb válaszok pedig a 300001-400000Ft jövedelemmel rendelkező válaszadókat jellemezte. Ezek után érdekes összefüggést találtunk, melyet a lenti táblázat is mutat. Míg a közösségi oldalak szerveződése során létrejövő kapcsolati hálózatnál a használati

gyakoriság és a jövedelem viszony esetében nem találtunk összefüggést, addig a személyes találkozásokkal járó kapcsolati hálózat kiterjedése és az egyének jövedelmi viszonyai között szoros összefüggést mutat a statisztikai számítás. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	46,292(a)	28	,016
Likelihood Ratio	44,832	28	,023
Linear-by-Linear Association	,291	1	,590
N of Valid Cases	430		

a 23 cells (57,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,07.

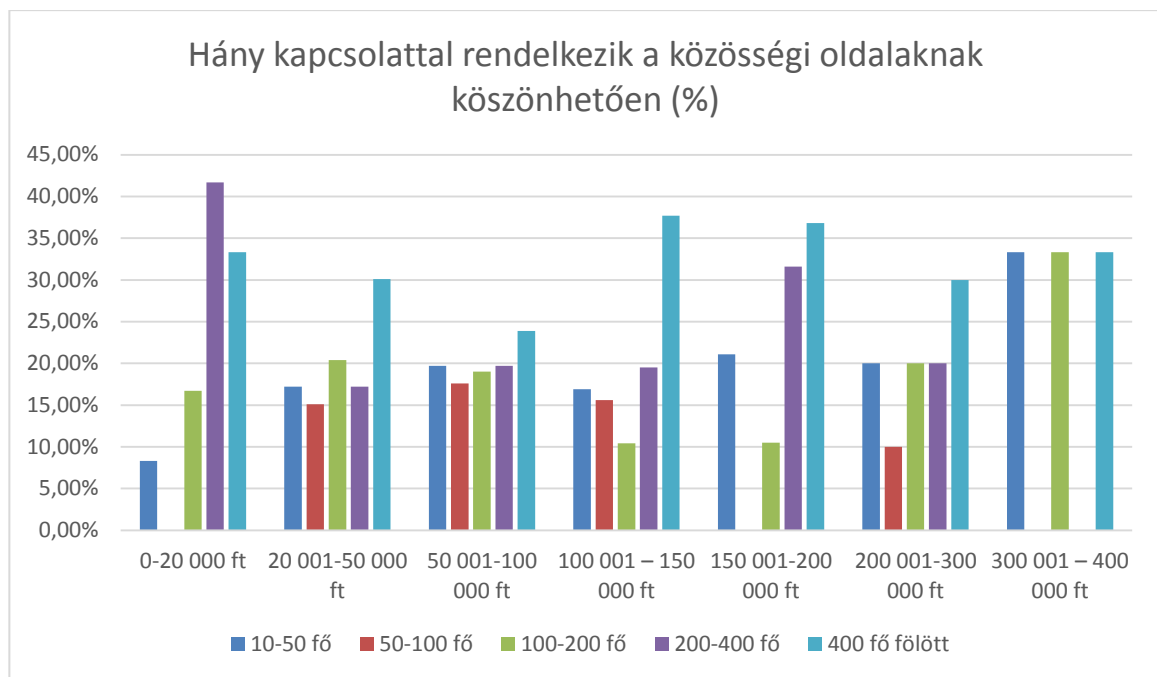
32. sz. táblázat: *Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe*

A Pearson féle Chi-négyzet próba alapján tehát szignifikáns összefüggés van a személyes találkozással járó kapcsolati rendszer és a jövedelmi viszony között. Ez azért lehet érdekes, mert az IKT eszközökön keresztül jóval több kapcsolattal rendelkeznek a mintában szereplő válaszadók mint a személyes, közvetlen kapcsolataiknak köszönhetően. Viszont a közösségi oldalaknak köszönhető kapcsolati hálózatnál a jövedelem viszony nincs összefüggésben a közösségi oldalak látogatási gyakoriságával, sem az ott eltöltött idővel, mely során az itt kialakult kapcsolati hálózat használata valósul meg. Ez azért érdekes, mert így lehetőség nyílna a különböző jövedelmi viszonyal rendelkező társadalmi réteghelyzetűeknek egy kapcsolati hálóba történő szerveződésére. Azonban itt eszünkbe kell jutni a fentebb bemutatott eredményeknek, ahol a homofília jelenségével leírható kapcsolati hálózat szerveződése jellemezte a válaszadókat, azaz a hasonlóság pedig megnehezíti az eltérő jövedelműek összekapcsolódását egy hálózatban s így a kapcsolati hálózaton keresztül megtörténő tőkekonverziós folyamat is nehezített.

Az imént láthattuk, hogy a személyes kapcsolati hálózat kiterjedése összefüggésben van a jövedelmi viszonyal. vajon ez jellemzi a közösségi oldalakon kialakuló kapcsolati hálózatot is? Ezt vizsgálhatjuk meg, az alábbi diagram segítségével.

Szembeötlő a közvetlen, találkozásokkal járó személyes kapcsolati hálózat kiterjedését jellemző adatokhoz képest, a közösségi oldalon sokkal több kapcsolattal rendelkeznek a válaszadók. Nagyobb arányban jellemzi a mintában szereplőket a 100-200 fős kiterjedésű és a 200-400 fős kiterjedésű kapcsolati hálózat, de ugyan ez jellemző a 400 fő fölötti kapcsolati hálózatra is. A lenti grafikon egy nagyon fontos megállapításra mindenképpen alkalmas. Nincs egyértelmű és letisztult eltérés a különböző jövedelmi viszonyal rendelkező személyek és az általuk bejelölt, közösségi oldalakon keresztül kialakított kapcsolati háló kiterjedése között. Szinte mindegyik válasz kategória megjelenik, mindegyik válaszadónál, ami több következtetésre is okot adhat, melyek egy másik kutatás során igazolhatóak. A válaszok szórtságából adódóan, úgy tűnik, ez az új IKT eszköz, s az általa kínált közösségi szerveződés jelen van minden társadalmi réteg esetében, akik képesek a hozzáférésre. Nincs meg még az a tudatos szerveződési sajátosság, mely jellemzi a közvetlen, személyes találkozásokkal járó kapcsolati hálózatot, mely adódhat az IKT eszköz újdonságából s abból is, hogy a nem személyes jelenléttel kapcsolatos hálózat szerveződése mögött egyelőre kevesebb tudatosság rejlik.

A közösségi oldalak megjelenésével kinyílt az emberek előtti lehetőség a kapcsolatok ápolására s arra, hogy régen elfeledett kapcsolatokat elevenítsenek fel. Nem is tudjuk felbecsülni annak a jelentőségét, mely abban a kapcsolati hálóban rejlik aminek az egyén a részévé válik. Nagyobb a kiterjedése, mint a közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati hálózatnak. Nem függ össze a jövedelmi viszonyal az, hogy kik kerülnek a közösségi hálózatba, ugyan akkor a hasznos használati index igen alacsony, azaz rengeteg lehetőség rejlik benne, ha a tudatos használat jellemzi majd a hálózatot alkotókat. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

112. sz. ábra: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,376(a)	28	,764
Likelihood Ratio	27,483	28	,492
Linear-by-Linear Association	1,410	1	,235
N of Valid Cases	357		

a 24 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,15.

33. sz táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

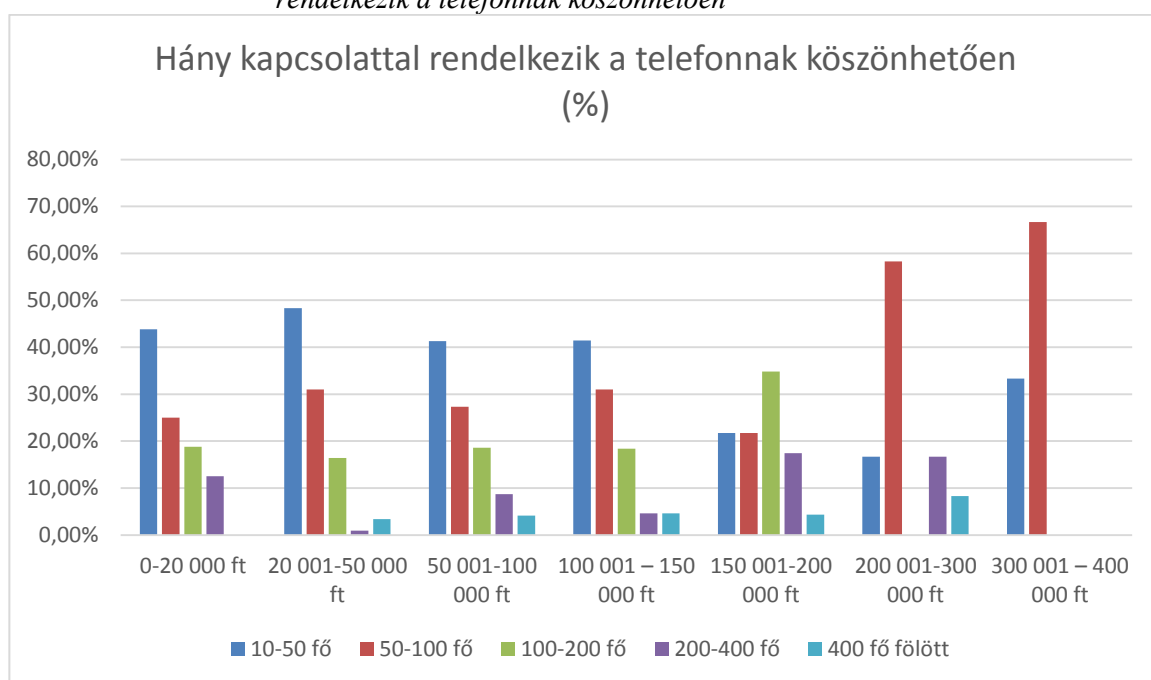
A Pearson féle Chi-négyzet próbával elvégzett összefüggés vizsgálat alátámasztja a fenti állításainkat, miszerint míg a közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati hálózatot jellemzi az, hogy alakítása során összefüggés van a jövedelmi viszony és a hálózat kiterjedése között, addig a közösségi oldalak esetében nem találunk összefüggést. Azaz a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálózat szervezése során nem jellemzi a válaszadókat az, hogy a jövedelmi viszony meghatározná azt, hogy kinek mekkora kiterjedésű kapcsolati hálózata jönne létre. Így esélye van bárkinek a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálóját az egyenlőtlenségek csökkentésére használni, azaz a kapcsolati tőkéjét más tőke típusra átkonvertálni. Azonban ehhez igen magas tudatossági szintnek kéne megjelenni a közösségi oldalak használata során. A hasznosság és érdek válaszok fentebb kifejtett eredményeit tekintve, ez viszont nem jellemzi a mintában szereplő válaszadókat.

Nézzük meg a telefonon keresztül létrejövő közösségek kapcsolati hálójának kiterjedését és annak jellemzőit. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

	Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően						Total
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Háztartás egy főre jutó jöve-	0-20 000 ft	43,8%	25,0%	18,8%	12,5%		100,0%
	20 001-50 000 ft	48,3%	31,0%	16,4%	,9%	3,4%	100,0%
	50 001-100 000	41,3%	27,3%	18,6%	8,7%	4,1%	100,0%

delme (be- csült érték)	ft						
100 001 – 150 000 ft		41,4%	31,0%	18,4%	4,6%	4,6%	100,0%
150 001-200 000 ft		21,7%	21,7%	34,8%	17,4%	4,3%	100,0%
200 001-300 000 ft		16,7%	58,3%		16,7%	8,3%	100,0%
300 001 – 400 000 ft		33,3%	66,7%				100,0%
99,00			50,0%	50,0%			100,0%
Total		41,3%	29,9%	18,3%	6,5%	3,9%	100,0%

34. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

113. sz. ábra: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

A fenti diagramon láthatjuk, hogy a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati háló kiterjedésére jellemző az, hogy az alacsonyabb jövedelműeknél nagyobb arányban van jelen a 10-50 főt takaró válasz. Az is jellemző, hogy a magasabb jövedelműek felé haladva tendenciózusan nő az 50-100 főt jelentő válaszok aránya, s kiemelkedő ez a kapcsolati szám a két legmagasabb jövedelmi kategóriával jellemezhető válaszadók esetében. Azt is láthatjuk, hogy az extrém magas kapcsolati számról árukladó válasz nagyon kis arányban jellemzi a mintát, ami azt is jelenti, hogy a közösségi oldalhoz képest a telefonon keresztül kisebb kiterjedésű kapcsolati háló jellemzi a kutatásba bevont személyeket. Tehát különbségek vannak jövedelmi viszonyok tekintetében a vizsgálati minta válaszadóinál abban a tekintetben, hogy mekkora kiterjedésű a kapcsolati hálójuk, melyet a telefonon keresztül alakítanak és tartanak fent, azonban, hogy ez szignifikáns összefüggést mutat vagy sem, azt statisztikai elemzéssel néztük meg. A lenti táblázatból láthatjuk, hogy nincs szignifikáns összefüggés a jövedelmi viszony és a telefonon létrejövő kapcsolati hálózat kiterjedése között. Mivel a hálózat kiterjedése csak az egyik, s nem az egyetlen sajátossága a kapcsolati hálózatnak, mely hozzájárul a terjesztéshez, így nincs ok a szomorkodásra. Viszont az mindenképpen elgondolkodtató, hogy látszik az elméletben is jelzett új közösségek szerveződése, létrejötte. Ezek a közösségek valóban más sajátosságokkal rendelkeznek, s minél többet tudunk róluk, annál nagyobb az esély annak, hogy a hálózat pontjai, az alkotó személyek tudatosan használhassák kapcsolati tőkéjüket, s lehetőségük legyen a tőkekonverzióra. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	36,005(a)	28	,142
Likelihood Ratio	40,574	28	,059
Linear-by-Linear Association	1,035	1	,309
N of Valid Cases	431		

a 24 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,08.

35. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

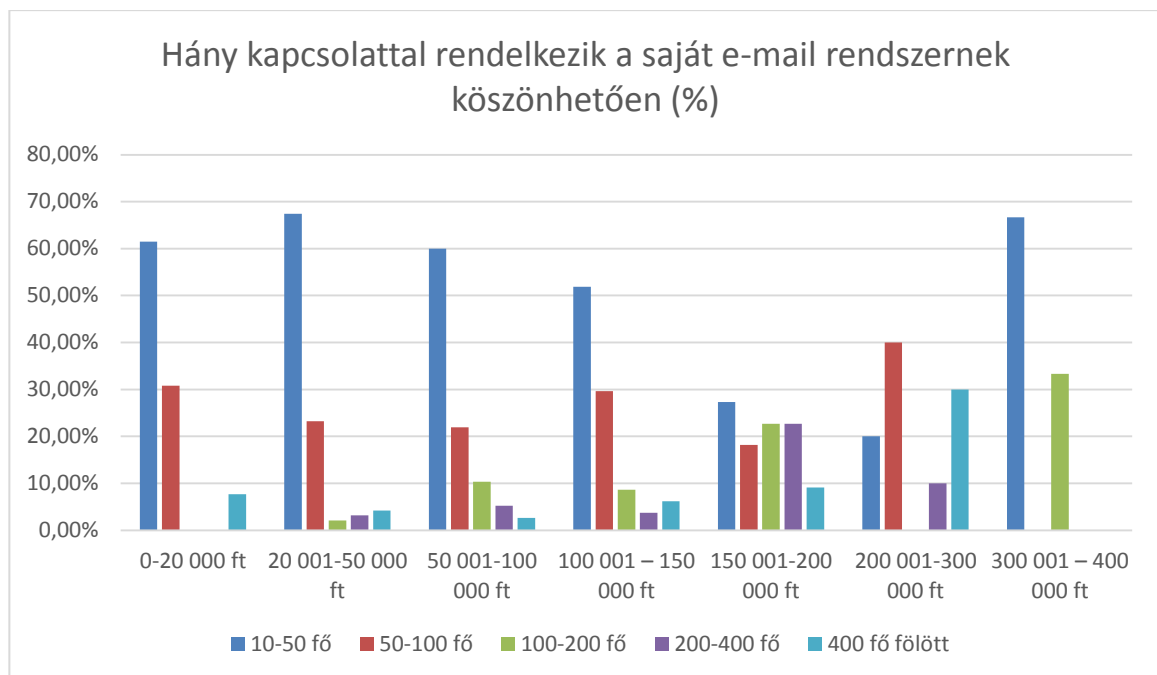
A telefon, a közösségi oldalon és a közvetlen találkozásokkal járó személyes kapcsolati rendszer és a jövedelmi viszonyok összefüggésének vizsgálata után egy újabb IKT eszköz, az **e-mail rendszer** elemzését és összefüggések keresését nézzük meg.

A fentiekben bemutattuk az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati háló alakító, meghatározó tényezőinek sajátosságait. Tudjuk, hogy a munkahelyi kapcsolatok fenntartása és a munkához kapcsolódó ügyintézés jobban jellemezte ezen rendszer segítségével létrejövő hálózatot, mint a közösségi oldalakon vagy a telefon segítségével létrejövő hálózatot. Azt is kifejtettük, hogy a haszonhoz és az érdekekhez kapcsolódó válaszok is, mint hálózat alakító tényezők, jobban jellemezték az e-mail rendszert mint a többi rendszert. Mivel a munka világa egy kiemelkedően fontos tényező a társadalmi egyenlőtlenségeket generáló rendszerek között, s az e-mail rendszer esetében a munkához kapcsolódó hálózati szerbező erők erőteljesebben jelentkeztek, így fontos megvizsgálni a válaszadókat ebből a szempontból is. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

		Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően					Total
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Háztartás	0-20 000 ft	61,5%	30,8%			7,7%	100,0%
egy főre	20 001-50 000 ft	67,4%	23,2%	2,1%	3,2%	4,2%	100,0%
jutó jövedelme (becsült érték)	50 001-100 000 ft	60,0%	21,9%	10,3%	5,2%	2,6%	100,0%
	100 001 – 150 000 ft	51,9%	29,6%	8,6%	3,7%	6,2%	100,0%
	150 001-200 000 ft	27,3%	18,2%	22,7%	22,7%	9,1%	100,0%
	200 001-300 000 ft	20,0%	40,0%		10,0%	30,0%	100,0%
	300 001 – 400 000 ft	66,7%		33,3%			100,0%
	99,00	50,0%		50,0%			100,0%
Total		57,2%	24,1%	8,4%	5,2%	5,0%	100,0%

36. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

114. sz. ábra: *Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően*

A fenti diagramból is látszik, hogy jelentős különbség rajzolódik ki a közösségi oldalon létrejövő hálózat és a jövedelmi viszonyok jellegzetességeihez képest és a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat és a jövedelmi viszonyok összefüggéseire képest is. Már a kapcsolati háló alakító meghatározó tényezőinek bemutatása során is látszódtak a különbségek. Az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati háló kiterjedésével kapcsolatban az alábbiakat állapíthatjuk meg a vizsgálati mintánk esetében. A jövedelmi viszonyokat jelző kategóriák mindegyikében kimagasló arányban jelenik meg a 10-50 fő közötti kapcsolati hálózatot alkotó személyek száma. Az 50-100 fős kapcsolati háló is jellemző a válaszadókra, de legnagyobb arányban ez a szám a magasabb egy főre jutó átlagjövedelműeknél – 200001- 300000Ft- a legjellemzőbb. A következő válaszkategória – 100-200fő- arányai is nőnek az egy főre jutó átlagjövedelem emelkedésével. Legnagyobb arányban a legmagasabb jövedelműeket jellemzi a 100-200 fő közötti kapcsolati hálót alkotó személyek száma. A 200-400 fő közötti személyekből álló kapcsolati hálózat is jellemző néhány jövedelmi kategóriával leírható válaszadóra, de a legmagasabb s jelentősnek mondható arány az szintén a magasabb jövedelműeknél jellemző. A közepes egy főre jutó átlagjövedelműeknél – 150001-200000Ft- láthatjuk, hogy az alacsony kapcsolati számot jelentő válaszoktól az extrém magas kapcsolati számot jelentő válaszok egyaránt előfordulnak, s közel azonos arányban. Ez hasonlít ahhoz, amit a közösségi oldalak esetében létrejövő kapcsolati hálózat és a jövedelmi viszonyok esetében megállapítottunk, azonban érzékelhető a különbség a jövedelmi viszonyokat jelző arányok és a kapcsolati háló kiterjedéséről áruklódó kapcsolati számok adatai között. Ezek az adatok abban az összefüggésben fontosak, miszerint tudjuk azt, hogy az e-mail rendszeren keresztül létrejövő kapcsolati hálózatot a válaszadók a munka világában való kapcsolatok fenntartására, működtetésére használják. Így megállapíthatjuk, hogy azok a személyek, akik kiterjedt e-mail kapcsolattal rendelkeznek nagyobb eséllyel terjesztenek a kapcsolati hálójukon keresztül olyan információkat, melyek segíthetik a tőkekonverziós esélyeiket. Azonban azt is látjuk, hogy ez a IKT eszköz és az általa kialakított közösségi hálózat, kapcsolati rendszer nem egyformán jellemzi a különböző jövedelmi viszonyokkal rendelkező válaszadókat. Az alacsonyabb jövedelműek kisebb kiterjedésű kapcsolati hálójával rendelkeznek, a magasabb jövedelműek pedig nagyobb kiterjedésű kapcsolati hálót tudhatnak magukénak az e-mail rendszerüknek köszönhetően. Ez egy egyenlőtlenséget generáló IKT eszköz, illetve másként is gondolkodhatunk ennek az eredménynek a kapcsán. Amennyiben e-mail rendszeren keresztül képesek lennének a különböző jövedelműek összekapcsolódni, és kapcsolati hálózatukat alakítani, akkor nagyobb esélyük lenne a kapcsolati tőkájukban rejlő lehetőségeket – információk, javak – tudatosan használni, átkonvertálni más tőke típusra.

A diagramban szereplő tendenciákat azonban itt is meg kellett vizsgálnunk az összefüggéseket igazoló statisztikai eljárásokkal. Amennyiben szignifikáns összefüggést találunk az e-mail rendszer segítségével kialakított kapcsolati hálózat kiterjedése és a kapcsolati hálót alakító, sajátos jövedelmi viszonyal rendelkező személyek között, akkor állja meg a fenti megállapításunk a helyét. A lenti táblázat ezt az összefüggést mutatja be. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	62,505(a)	28	,000
Likelihood Ratio	52,848	28	,003
Linear-by-Linear Association	,933	1	,334
N of Valid Cases	381		

a 25 cells (62,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,10.

37. sz. táblázat: *Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően*

A fenti táblázatból láthatjuk, hogy a Pearson féle együttható értéke kisebb mint 0.05, így kimondhatjuk, hogy szoros összefüggés mutatkozik a jövedelmi viszony és az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózat kiterjedése között. Ez azt is jelenti, hogy a magasabb jövedelműeket jobban jellemzi a kapcsolati hálózatuk nagyobb kiterjedése. Ez jobban segíti őket az e-mail kapcsolatokon keresztül történő információ, javak terjesztésében, s így nagyobb esélyük van a magasabb jövedelműeknek abban is, hogy e-mail rendszerükön keresztül létrejövő kapcsolati tőkéjüket átkonvertálják más tőkévé.

Az alábbiakban összefüggések vizsgálatával tekintjük át a válaszadók közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálózata mögött rejlő alakító tényezőket. Megnézzük, hogy milyen összefüggést találunk az alakító tényezők és a válaszadók jövedelmi viszonyai között. A 33-as kérdésben található 20 itemet, a fentebb már bemutatott kategória alapján vizsgáljuk.

1. A hasznos használati indexhez tartozó itemek.

Ezek az itemek arról adnak információt, hogy a válaszadók mire használják a közösségi oldalakat.

2. Online vs offline közösségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó itemek.

Ezek a kijelentések információt közölnek arról, hogy a válaszadók hogyan gondolkodnak a közösségi oldalakon kialakult közösségek és a személyes kapcsolatokkal járó közösségeik viszonyáról.

3. A közösségi hálózat szerveződéséhez kapcsolódó itemek.

Az ide tartozó kijelentések megmutatják, hogy a válaszadók, hogyan használják a közösségi oldalakat, azaz hogyan kapcsolódnak és válnak részesévé egy közösségi hálózatnak.

1. A hasznos használati indexhez kapcsolódó itemek eredményeinek bemutatása:

Ide tartozó kijelentések:

- A közösségi oldalakat kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom
- A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között
- Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal
- Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.
- Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.

A (x számú) mellékletben található táblázatban láthatjuk, hogy a különböző itemekhez tartozó válaszokat jövedelmi viszonyok alapján vizsgáltuk meg. A fentiekben már bemutattuk, hogy a közösségi oldalakat nem használók válasz egyetlen jövedelmi kategóriánál nem jelent

meg, az pedig a legmagasabb jövedelmi kategória volt, azaz ebben a jövedelmi kategóriába tartozó válaszadók mindegyike használ közösségi oldalakat, látogatja őket. Azonban azt is láthatjuk, hogy a hasznosságról szóló válaszlehetőség közül a „kapcsolati hálózatomat a közösségi oldalakon a hálózatomba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom” válasz esetében alacsonyabb átlagértéket láthatunk, mint a többi jövedelmi kategóriával jellemezhető válaszolóknál. Azaz, akik biztosan látogatnak közösségi oldalakat, azokat nem annyira az jellemzi, hogy a másokról származó információkat keressék a közösségi oldalon lévő kapcsolati hálójukban. Viszont, ha megnézzük a következő itemet és a hozzá kapcsolódó átlag értéket – Azért csatlakozok a közösségi oldalakhoz, mert hasznos információhoz juthatok ezáltal - , azt találjuk (3,6), hogy a hasznos információkhoz jutás leginkább a magasabb jövedelmi viszonyokkal leírható – 200001-300000Ft- válaszadókra volt jellemző. Általában minden jövedelmi kategória válaszadóra jellemző volt az, hogy olyan közösségi oldalhoz kapcsolódnak, ahonnan tudják hasznosítani az ott lévő információkat és kapcsolatokat, de a legmagasabb átlag érték itt is a magasabb jövedelmi kategóriával jellemezhetőekre volt dominánsan igaz, s az itt lévő szórás érték itt volt a legalacsonyabb. Tehát a magasabb jövedelműek egységesebbek voltak és jellemzőbb volt rájuk az a megállapítás, hogy a közösségi oldalakon kialakuló közösségi kapcsolataikból információhoz és új kapcsolatokhoz jutnak.

Tehát különbségeket, tendenciákat megállapíthatunk, de a szignifikancia vizsgálatok során egyetlen kijelentést sem lehetett bizonyítani statisztikai eljárásokkal, hogy összefüggést mutatna a jövedelmi viszonyokkal ebben a kategóriában.

2. Online vs offline közösségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó itemek bemutatása:

Ide tartozó kijelentések:

- Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.
- Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.
- Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.

Ebbe a kategóriába tartozó itemek az online és az offline közösségek átfedéseit, a kető közötti kapcsolatot hivatottak megmutatni. Az eredményeink elemzése során már láthatuk, hogy a személyes találkozásokkal járó kapcsolati rendszer és a jövedelmi viszonyok összefüggést mutatnak. A közösségi oldalak használatát jellemző kijelentések megítéléséből szintén ráláthatunk arra, hogy milyen viszonyban van az IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati hálózat szerveződése és a mögöttes motívumok a jövedelmi viszonyal, mint rétegző tényezővel. Minden jövedelmi kategóriához tartozó válaszadónál fontos az, hogy a közösségi oldalon kialakult kapcsolati hálójában lévő személyekkel a mindennapok során személyesen is tartsa a kapcsolatot. A (x) mellékletben található átlag értékekből azonban láthatjuk, hogy a magasabb jövedelmi kategóriával – 300001-400000Ft - rendelkező válaszadónál a legmagasabb az átlag érték, s a legkisebb a szórás. Azaz, ezen válaszadók a leg-egységesebbek a válaszaik során. Azonos arányban jellemző az átlagok alapján a vizsgálati mintában szereplők esetében az, hogy inkább a közösségi oldalakon keresztül tartják a kapcsolatot a közösségi oldalon kialakított közösséggel, mely átlagok inkább az offline közösségek preferálása felé billentik el a válaszokat. Azonban azt is láthatjuk az átlagok alapján, hogy a magas jövedelmi viszonyal rendelkezők utasítják el leginkább, azaz ők tartják magukra a legkevésbé jellemzőnek azt, hogy a közösségi oldalakon keresztül ápolják kapcsolataikat. Ez azt jelenti, hogy ők inkább az offline, azaz a személyes találkozásaik során alakítják és tartják fenn a közösségi kapcsolataikat. Ebben egységesebbek is, mint az alacsonyabb jövedelműek, hiszen itt a leg alacsonyabb a szórás értéke. Az is kitűnik a (x) számú mellékletből, hogy minden jövedelmi kategóriával rendelkező válaszadó csoportnál a személyes kapcsolatokon keresztül történő kapcsolati háló működtetés és az ezzel járó kapcsolat ápolás preferált az online kapcsolatápolással szemben. Azonban az átlag értékek itt is árulkodnak, s arról, hogy a magasabb jövedelműekre ez a megállapítás inkább jellemző s a legmagasabb átlagérték a legmagasabb jövedelmi kategória válaszadóikhoz kapcsolódik, mint ahogy a legalacsonyabb szórás érték is ide tartozik. Ebből egyértelműen látszik, hogy a

magasabb jövedelmű válaszadók csoportja egységesebb a válaszadásban, azaz jobban jellemzi őket az, hogy a közösségi oldalakon kialakított kapcsolati hálójuk ápolását a valós életben történő személyes találkozások segítségével valósítják meg. Láthattuk, hogy a személyes közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati háló kiterjedése összefüggést mutatott a jövedelmi viszonyokkal, így megállapíthatjuk, hogy a magas jövedelmi kategóriával jellemezhető válaszadók közösségi oldalon kialakított kapcsolati hálózata az offline életben is funkcionál, illetve jobban funkcionál, jellemzőbben funkcionál, mint az alacsonyabb jövedelműek esetében.

Összefüggések megállapítására használt statisztikai számítások, azonban nem mutatnak erre vonatkozóan szignifikáns összefüggéseket. Ettől függetlenül a tendenciák fontos információkat szolgáltatnak számunkra, melyet szociális intervenciók tervezése során érdemes figyelembe venni.

3. A közösségi hálózat szerveződéséhez kapcsolódó itemek bemutatása:

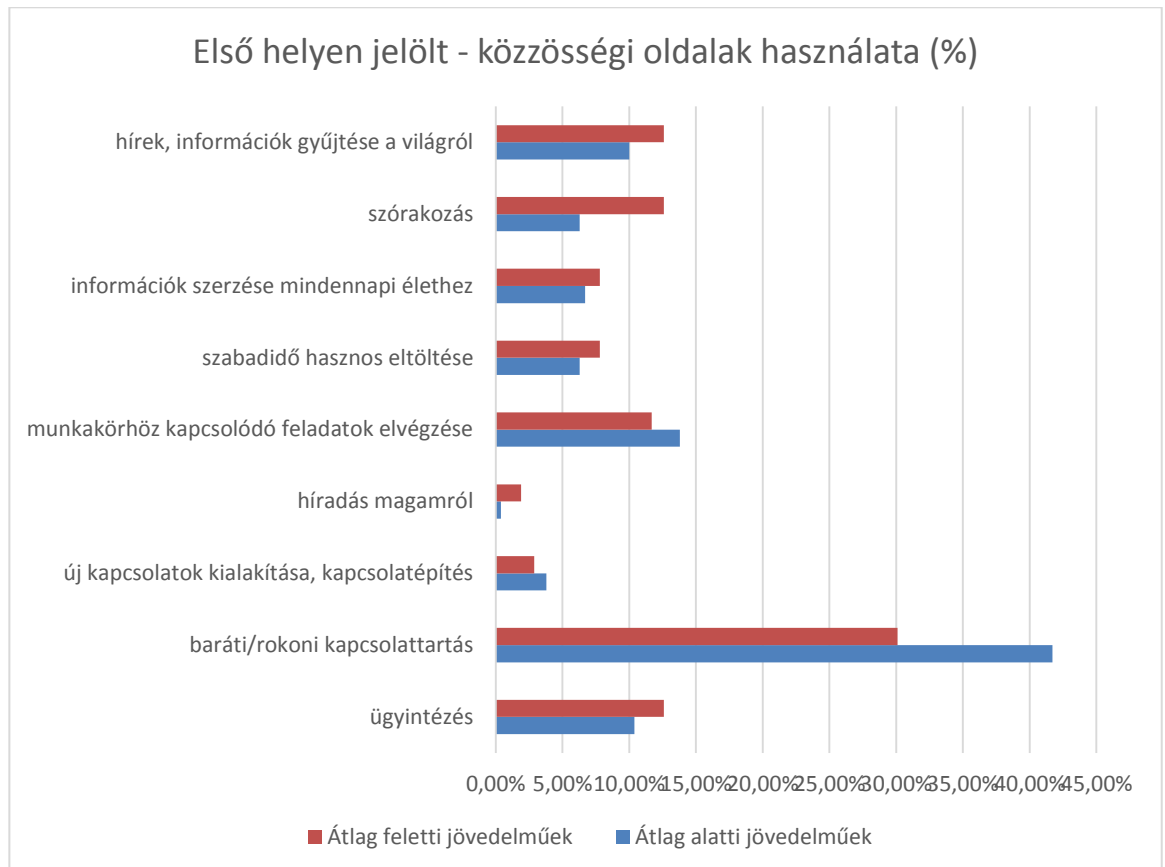
Ide tartozó kijelentések?

- A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl
- A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok
- Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.
- Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.
- Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.
- Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.
- Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.
- A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.
- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.
- Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.
- Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.
- A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.

Ehhez a kategóriához több kijelentés vizsgálatát is el kellett végezni. Nagyon fontos adat a tudatosság. Az átlag értékek alapján láthatjuk, hogy a válaszadókat egységesen nem jellemzi az, hogy véletlenszerű lenne a közösségi oldalak segítségével létrejövő kapcsolati rendszer kialakítása. Azonban azt is láthatjuk, hogy a legmagasabb jövedelmi viszonyal rendelkezők csoportját jellemzi leginkább a tudatosság s a válaszaik megítélésében a legalacsonyabb átlagérték mutatja, hogy nem véletlenszerűen jelölik a közösségi oldalakon az ismerősöket. Ehhez a jövedelem kategóriához tartozik a legkisebb szórás érték is, tehát ebben is a legegységesebb válaszadó csoport a legmagasabb jövedelműek. Ezt támasztja alá a saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl kijelentésre érkező megítélések számadatai is. Összességében nem jellemző ez a kijelentés a mintára, de az átlagértékek elemzése újabb tendenciákat mutat meg. Legalacsonyabb az átlag értéke ennek a kijelentésnek a legmagasabb jövedelmi viszonyal rendelkezőknél. Tehát őket jellemzi legkevésbé az, hogy bárkit felvennének a közösségi oldalukra, aki bejelöli őket ismerősként. A szintén alacsony szórás érték pedig itt is arról árulkodik, hogy ez a jövedelmi csoport a legegységesebb a válaszok tekintetében. Összefüggéseket keresve ezt a kijelentést is megvizsgáltuk statisztikai számítás segítségével s szignifikáns összefüggést találtunk. A Pearson féle Chi négyzet próba értéke $\text{sig} = 0,031$ értéket mutatott, azaz kisebb, mint 0.05 tehát összefüggés van. A jövedelmi viszony összefügg azzal, hogy az egyének hogyan gondolkodnak arról, hogy mindenkit felvesznek a közösségi oldalukra, aki őket bejelöli. Mivel ezzel a kijelentéssel kapcsolatban a legmagasabb jövedelműek voltak a leg elutasítóbbak, ezért azt mondhatjuk, hogy itt is az igazolódik, hogy a közösségi oldalak során kialakított kapcsolati háló szervezése során ők mutatják a legnagyobb tudatosságot, bár azt is megállapíthatjuk, hogy mindegyik jövedelmi kategóriához tartozó válaszadó csoport elutasította, illetve kevésbé jellemzőnek tartotta magára ezt a kapcsolati háló alakítást. Összességében igaz a kapcsolati hálózat szerveződésére a közösségi oldalak esetében a válaszadóinknál, hogy az alacsonyabb jövedelműeknél a népszerűségi kapcsolódás fontosabb, mint a magasabb jövedelműeknél. Inkább

válogatnak a visszajelölés során a magasabb jövedelműek mint az alacsonyabb jövedelműek. Tehát a tudatosan alakított kapcsolati háló közösségi oldalakon történő alakítása inkább jellemző a magasabb jövedelmű válaszadókra, mint az alacsonyabb jövedelműekre.

A fenti gondolatok alapján két kategóriát alkottunk, hogy eredményeinkkel kapcsolatban további következtetéseket tudjunk megfogalmazni. Átlag alatti és átlag feletti jövedelmi viszonyok alapján kezdtük el megvizsgálni a mintában szereplő válaszokat. A közösségi oldalak használatával kapcsolatban első helyen jelölt válaszok eredményét láthatjuk a lenti diagramon. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

115. sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek)
*Első helyen közösségi oldal használatának oka

Megállapíthatjuk, hogy az átlag alatti és az átlag feletti jövedelmi viszonyokkal rendelkező válaszadók válaszai eltéréseket mutatnak abban a tekintetben, hogy mire használják jellemzően a közösségi oldalakat. Jellemzőbb a magas jövedelműekre, hogy a hírek információk szerzésére a világról, szórakozás, információk szerzése a mindennapi élethez, szabadidő hasznos eltöltése, a híradás önmagáról, valamint az ügyintézés válaszok magasabb arányban jelennek meg, mint az alacsonyabb jövedelműeknél. Az átlag alatti jövedelemmel rendelkező válaszadóink viszont elsősorban a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzésére, új kapcsolatok kialakítására, kapcsolatépítésre, baráti, rokonai kapcsolattartásra nagyobb arányban használják a közösségi oldalakat. A baráti, rokonai kapcsolattartás, mindkét jövedelmi viszonytal leírható válaszadókat jellemzi, s azt is láthatjuk, hogy az első helyen megjelölt használati tényezők közül ez a legkiemelkedőbb. Így mindkét jövedelmi viszonytal jellemezhető válaszadó csoport bezárja magát abba a kis világba, melyet létrehoz a közösségi oldalakon keresztül. Érdekes eredmény az eddigiekhez képest, hogy az alacsonyabb jövedelműekre jellemzőbb az új kapcsolatok kialakítása, a kapcsolatépítés, mely segíthetné őket a kapcsolati tőkéjükön keresztül más tőke megszerzésében s a hozzájutásban, azonban két tényezőt ezzel kapcsolatban figyelembe kell vennünk. Egyrészt láthatjuk a diagramból, hogy mennyire alacsony arányban jellemzi a válaszadókat az új kapcsolatok kialakítása, a kapcsolatépítés s mennyire fontos a baráti rokonai kapcsolat-

tartás. Másrészt fentebb már szó volt arról, hogy a homofília jelensége mennyire jellemzi az átlag alatti jövedelemmel rendelkezők válaszait, ami megnehezíti a tőkekonverziós folyamat megvalósítását.

A különbségek tehát jól láthatóak s azt is megállapíthatjuk, hogy a jellemzőbb válaszok alapján az átlag feletti jövedelműek közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálójának szerveződése jobban magában hordozza a tőkekonverziós folyamat lehetőségét, mint az átlag alatti jövedelműek közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálózata. Azonban, hogy a közösségi oldalak kapcsolati hálójának szerveződése és a jövedelmi viszonyok között kimutatható-e összefüggés, azt statisztikai módszerrel vizsgáltuk meg. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

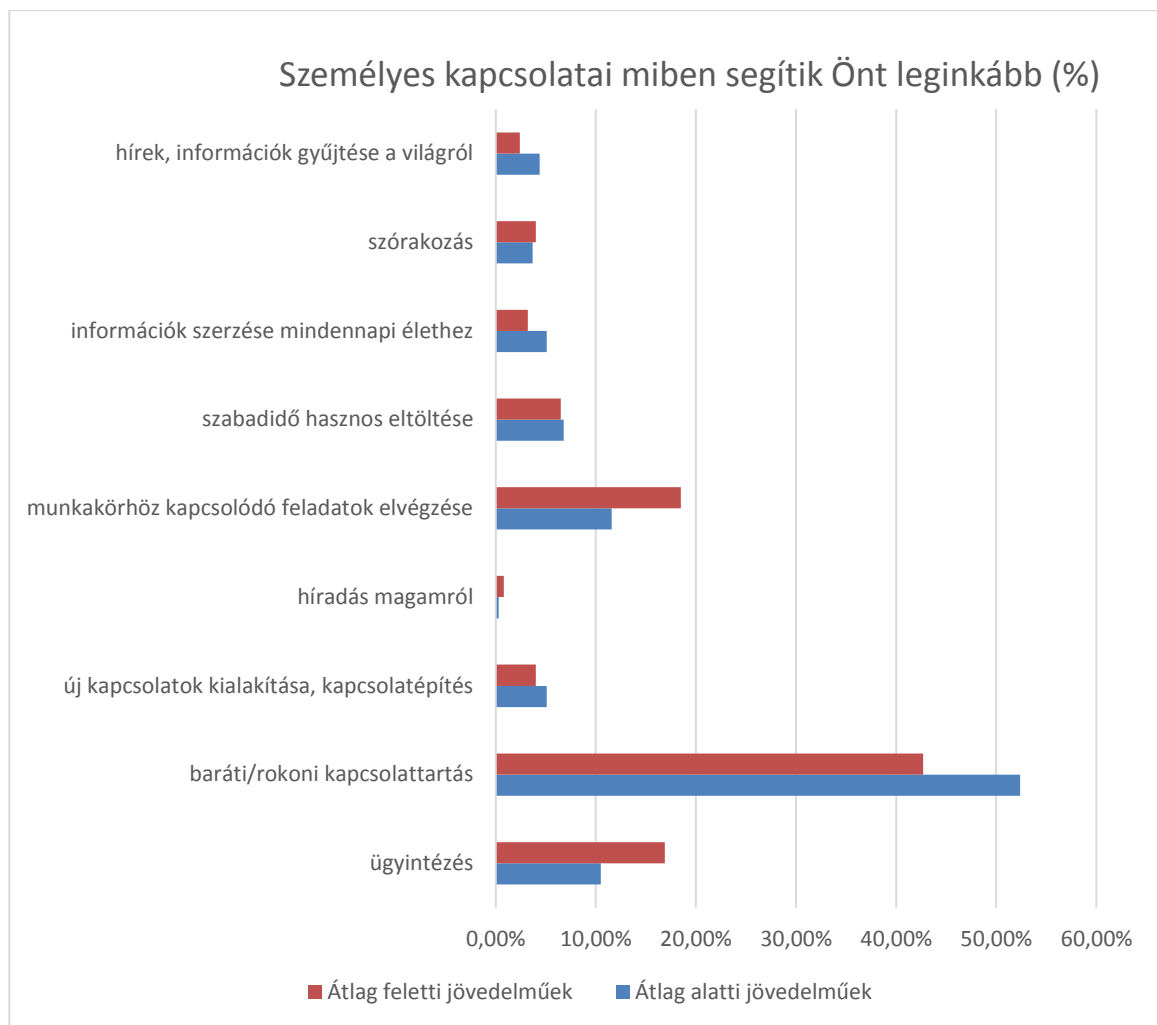
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,419(a)	9	,318
Likelihood Ratio	10,611	9	,303
Linear-by-Linear Association	2,827	1	,093
N of Valid Cases	343		

a 5 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,60.

38. sz. táblázat: *A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek)*
*Első helyen közösségi oldal használatának oka

A fenti táblázatból láthatjuk, hogy a Pearson féle Chi-négyzet próba nem mutat szignifikáns összefüggést a válaszadók jövedelmi viszonya és az általuk megjelölt, közösségi oldalak segítségével létrejövő kapcsolati hálózat használatát első helyen jellemző válaszlehetőségek között.

Amennyiben ezeket az adatokat összehasonlítjuk a személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati háló használatára vonatkozó válaszokkal érdekes eredményeket kapunk. Ezt mutatjuk be az alábbi diagramon.

116. sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) *
Személyes kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Egy tényezőnél jelentős eltérést találunk a közösségi oldalon keresztül létrejövő közösségi kapcsolati hálózat használata és a személyes, közvetlen találkozással járó kapcsolati hálózat használata között. A személyes találkozások során szerveződő kapcsolati hálózat használatánál jelölhető válaszok mindegyikénél inkább az átlag alatti jövedelműeket jellemzik a válaszok nagyobb arányban. Kivételt képez három válasz. Az egyik az ügyintézés valamint a szórakozás s ez így volt a közösségi oldalak válaszai során is, valamint a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, ami viszont fordítva jellemezte a közösségi oldal során létrejövő kapcsolati hálózat használatát az átlag alatti és átlag feletti jövedelműek esetében. A közvetlen találkozással járó kapcsolati hálózat szerveződése során az átlag feletti jövedelműeket inkább jellemzi az, hogy kapcsolati hálózatukat a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzésére használják s a közösségi oldalakat – ahogy fent is láthattuk – más funkciók alapján szervezik. Ezek alapján is elmondhatjuk, hogy az IKT eszköz segítségével létrejövő kapcsolati hálózat használatát teljesen más sajátosság jellemzi az átlag alatti jövedelmi viszonyal rendelkezők esetében, mint az átlag feletti jövedelműeknél. Statisztikai számítások azonban itt sem tártak fel szignifikáns összefüggéseket, ahogyan a lenti táblázat mutatja. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,220(a)	9	,201
Likelihood Ratio	12,097	9	,208
Linear-by-Linear	,008	1	,929

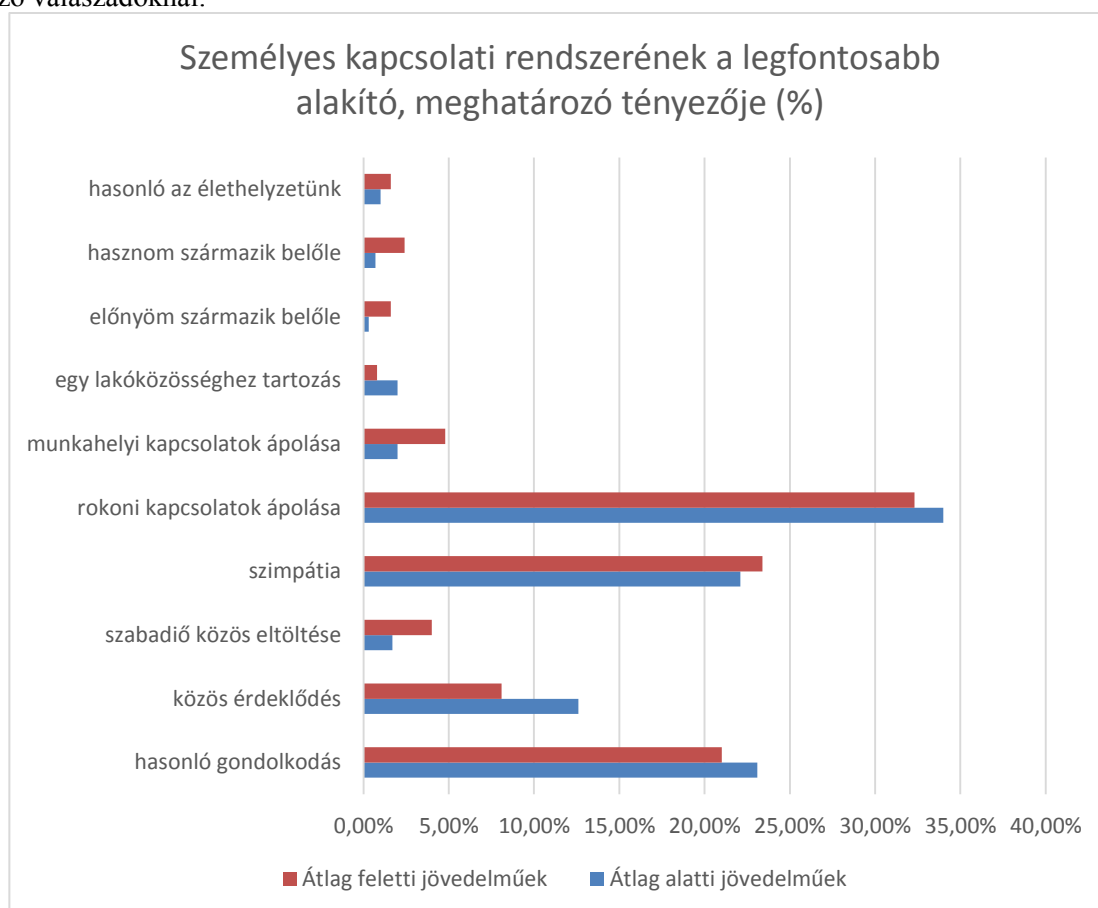
Association
N of Valid Cases

418

a 6 cells (30,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,30.

39. sz. táblázat: sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Személyes kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Azonban annak vizsgálata is sok érdekességet tárhat fel, ha megnézzük, hogy a személyes kapcsolati rendszernek milyen alakító tényezői vannak a különböző jövedelmi viszonyal rendelkező válaszadóknál.

117. sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Személyes kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti diagramból láthatjuk, hogy a homofília jelensége mögött rejlő válaszok – hasonló gondolkodás, közös érdeklődés, rokon kapcsolatok ápolása – nagyobb arányban jellemzi az átlag alatti jövedelmi kategóriába eső válaszadókat, mint az átlag felettieket. Azt is láthatjuk, hogy bár nagyon alacsony arányban jelennek meg a válaszok, de a haszn és az érdekhez kapcsolódó itemek választása inkább az átlag feletti jövedelműek esetében jelenik meg, mely a tőkekonverziós folyamat szempontjából nagyon fontos. Az is érdekesség, hogy a szabadidő hasznos eltöltése válasz is az átlag feletti jövedelműeket jellemzi, mint kapcsolati hálót alakító tényező. Mivel tudjuk, hogy a szabadidő eltöltése során az egyén nagyon sok hasznos információhoz juthat s kapcsolati hálóját „szövögetheti”, így újra különbségeket láthatunk nem csak az IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati háló szerveződése, de a közvetlen, személyes találkozásokkal járó kapcsolati háló szerveződése között is az átlag alatti és átlag feletti jövedelmi viszonyal rendelkező válaszadók között. Statisztikai számításokat végezve, viszont itt sem mutatható ki szignifikáns összefüggés, melyet a lenti táblázatban szereplő adatok is alátámasztanak. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

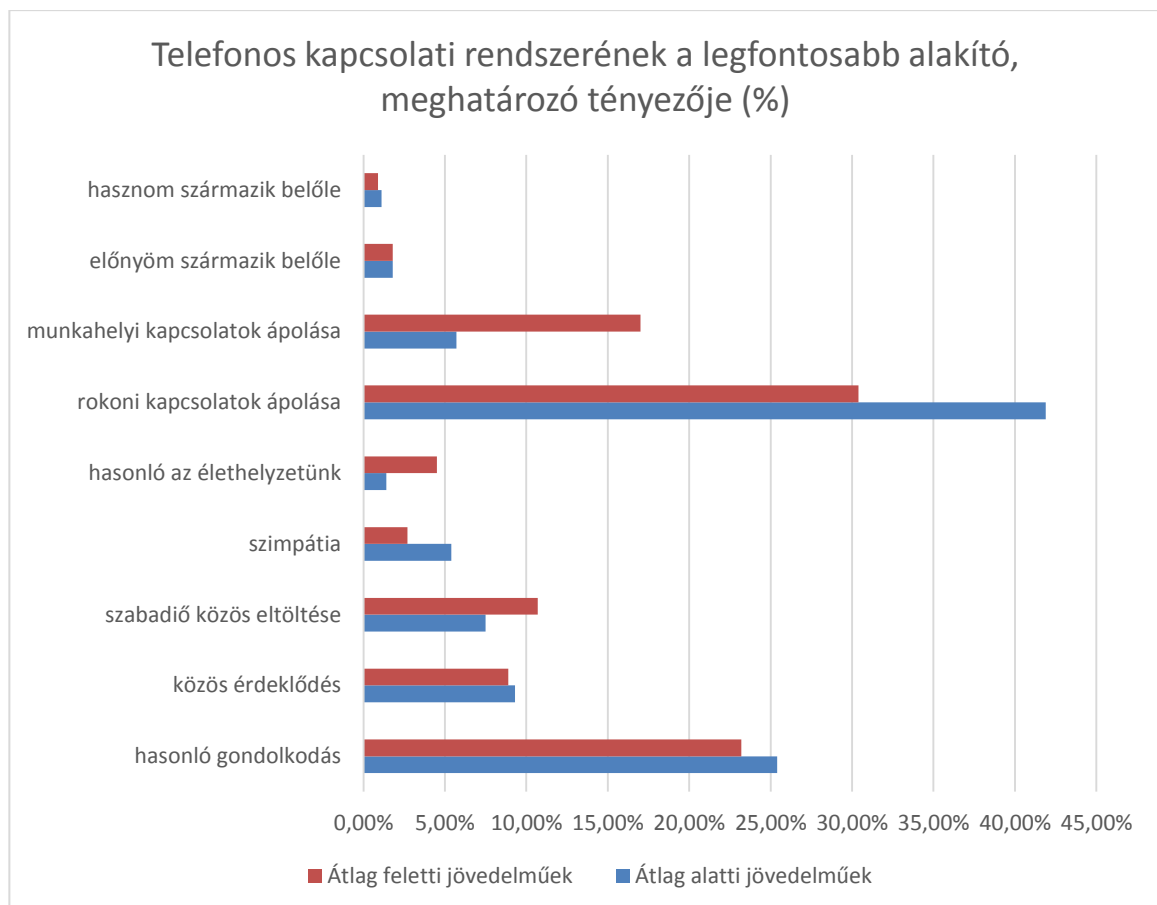
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,915(a)	10	,291
Likelihood Ratio	11,567	10	,315
Linear-by-Linear Association	1,755	1	,185
N of Valid Cases	418		

a 12 cells (54,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,30.

40. sz. táblázat: *A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Személyes kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője*

Az IKT eszközök közül láthattuk a közösségi oldalaknak köszönhetően létrejövő kapcsolati hálózatok sajátosságait. Láthattuk, hogyan szerveződnek a kapcsolatok a közösségi oldalakon keresztül s azt is, hogy a válaszadók mire használják az így létrejött kapcsolati hálózatukat. Eltérést találtunk az átlag alatti jövedelmi viszonyal leírható válaszadók és az átlag feletti jövedelmi viszonyal leírható válaszadók között abból a szempontból is, hogy hogyan szervezik hálózatukat s abban a tekintetben is, hogy mire használják leginkább a közösségi oldalak segítségével kialakított hálózatukat. Az eltérések mellett szignifikáns összefüggést nem találtunk a jövedelmi viszony és a közösségi oldalakon létrejövő hálózatok használata és fő alakító tényezői között. Azonban az eltérések is elgondolkodtatóak voltak kutatási célunk szempontjából, hiszen a különböző jövedelmi viszonyokkal leírható válaszadók kapcsolati hálózatának sajátosságai, eltérő tőkekonverziós lehetőségekről árulkodtak. Most nézzünk összefüggéseket egy másik IKT eszköz közösségi kapcsolatainak vizsgálatával, nézzük meg a telefont és az általa kialakult kapcsolati hálózat sajátosságait s annak összefüggéseit.

A **telefon** segítségével létrejövő kapcsolati hálózat alakító, meghatározó tényezőit láthatjuk a lenti diagramon. Kiugró az átlag alatti jövedelmi viszonyal rendelkező válaszadóknál a rokon kapcsolatok ápolása, mint a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat meghatározó alakító tényezője. Ezzel ellentétben nagy eltérést találunk az átlag feletti jövedelműeknél, ahol a munkahelyi kapcsolatok ápolása a kiemelkedő alakító, meghatározó tényezője a telefon segítségével kialakuló kapcsolati hálózatnak. A rokon kapcsolatok főleg az erős kapcsolatokat jelentik az egyén számára, míg a munkahelyi kapcsolatok lehetőségként magukban hordozzák a gyenge kapcsolatokat, melyek nagyon fontosak lesznek a kapcsolati hálóban rejlő informális lehetőségek kihasználásában, így a tőkekonverziós folyamatok megvalósításában is. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

118. sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Szignifikáns összefüggések keresése során elvégzett statisztikai számítások is összefüggést mutatnak ki, a a jövedelmi viszony és a telefonon keresztül kialakult kapcsolati hálózat alakító, meghatározó tényezői között. Azaz elmondhatjuk, hogy az átlag feletti jövedelmi viszonyal rendelkező válaszadók inkább használják kapcsolati hálójukat a munkahelyi kapcsolatok ápolására, mint az alacsonyabb jövedelmi viszonyal rendelkezők. Mivel a munkahelyi kapcsolatok magukban hordozzák a gyenge kapcsolatok lehetőségét, így a magasabb jövedelmi viszonyal rendelkezők, nagyobb eséllyel valósítják meg telefonos kapcsolati hálójukon keresztül a tőkekonverziós folyamatot, mint az alacsonyabb jövedelmi viszonyal rendelkezők.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,048(a)	9	,018
Likelihood Ratio	18,994	9	,025
Linear-by-Linear Association	,271	1	,603
N of Valid Cases	391		

a 7 cells (35,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,29.

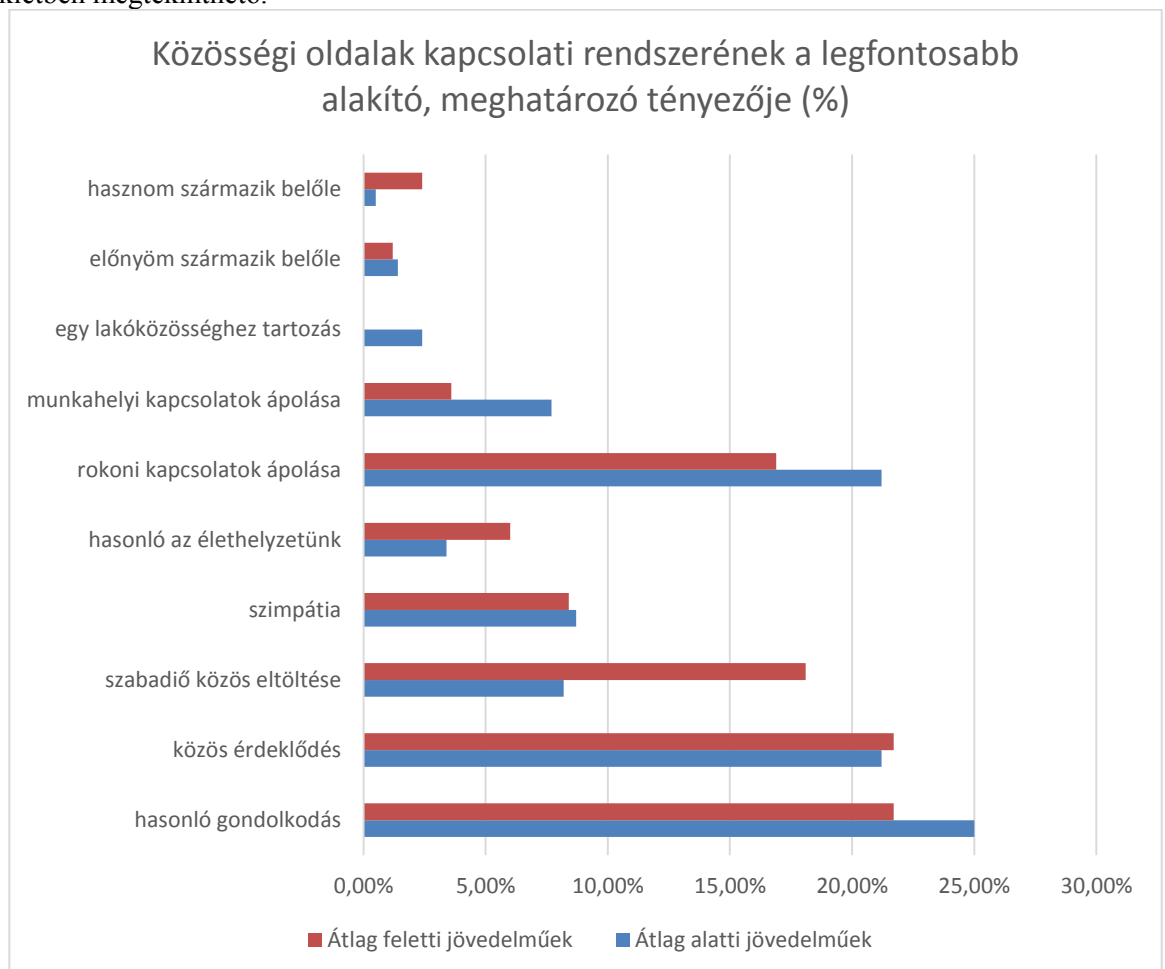
41. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A telefon talán a legrégebbi s a legelterjedtebb IKT eszköz melyet a vizsgálati mintában szereplő válaszadók mindegyike használ. Mivel a jövedelmi viszony és a telefon segítségével kialakított kapcsolati hálózat alakító tényezői között összefüggést találtunk s tudjuk azt, hogy ez az eszköz a legelterjedtebb, akár bizakodhatnánk is. Minél tudatosabban lesznek készek az egyének használni a telefonon keresztül kialakult kapcsolati hálózatukat, annál nagyobb eséllyel

egyenlíthetik ki esélyeiket. Ehhez azonban szükség lesz a tudatos szervező erő alkalmazására és a tudatos használat megtanulására.

Fentebb láthattuk, hogy mennyire eltérő a közösségi oldalak használata az átlag alatti és az átlag feletti jövedelmi viszonyokkal rendelkező válaszadók között. Most nézzük meg, mi jellemzi a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálózat szerveződését. A lenti diagramon láthatjuk, hogy egyértelmű tendenciákat nem fedezhetünk fel az átlag alatti és átlag feletti jövedelműek között. Ez jelentheti azt, hogy ennél az IKT eszköznél a válaszadók közel sem voltak annyira biztosak a válaszaikban mint a telefon esetében, de jelentheti azt is, hogy erről az eszköztől kevesebb válaszadónak volt élménye, tapasztalata, mert voltak akik nem is használják.

A haszon igen alacsony arányban jelenik meg ennél az eszköznél és az így létrejövő kapcsolati háló szerveződése mögött rejlő alakító tényező elhanyagolható, de látnunk kell, hogy akik bejelölték ezt a válaszlehetőséget, azok az átlag feletti jövedelemmel rendelkező válaszadók voltak. Az átlag feletti jövedelműeknél kiemelkedő válasz volt még a hasonló élethelyzet, a szabadidő közös eltöltése, és a közös érdeklődés is. Míg az alacsonyabb jövedelműeket, az átlag alatti jövedelemmel rendelkezőket inkább a hasonló gondolkodás, a rokoni kapcsolatok ápolása a szimpátia és a munkahelyi kapcsolatok ápolása válaszok jellemezték mint a kapcsolati háló jellegzetes alakító tényezői. Úgy tűnik, hogy a jövedelmi kategóriák alapján nem lesz különbség a válaszadónál a közösségi oldalon létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezői között, hiszen mindkét csoportnál a jellegzetesnek mutató tényezők a homofília jelenségét igazolják. Ez azt is jelenti, hogy a vizsgálatunkban szereplő személyeknél a közösségi oldalak nem jelentenek tőkekonverziós esélyeket. Hiába elterjedt eszközről van szó, hiába oly népszerűek a közösségi oldalak, s hiába töltenek ott annyi időt a válaszadók is, a tudatos használat hiányában az az óriási kapcsolati lehetőség, melyet ezek az oldalak jelentenek, nem képesek tőkekonverziós lehetőségek realizálásában segíteni a használókat. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

119.sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Itt is kerestünk szignifikáns összefüggéseket az átlag alatti és átlag feletti jövedelem és a közösségi oldalak kapcsolati hálójának alakító tényezői között, de ahogy a lenti táblázat mutatja, nem találtunk.

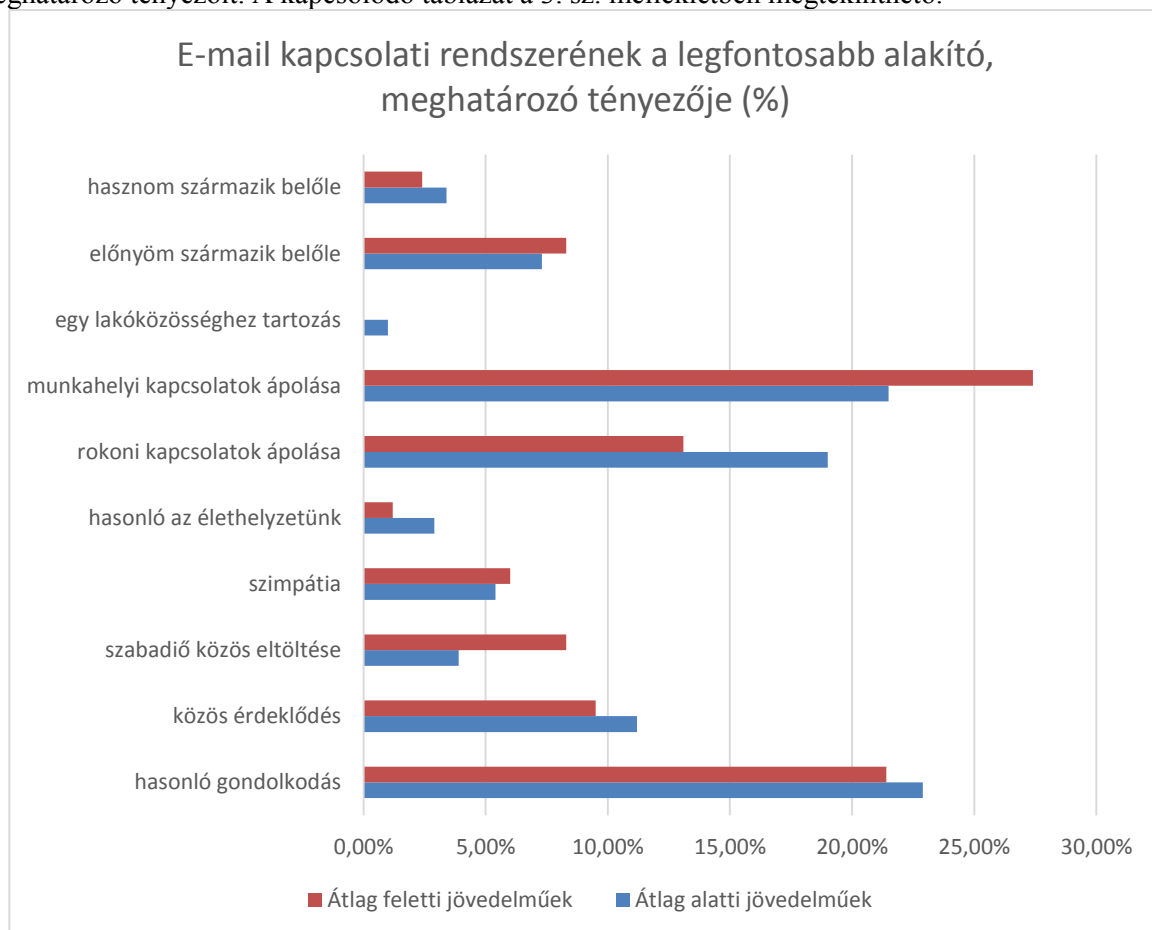
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,203(a)	10	,213
Likelihood Ratio	14,236	10	,163
Linear-by-Linear Association	,505	1	,478
N of Valid Cases	291		

a 9 cells (40,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,29.

42. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

Ezek után nézzük meg az **e-mail rendszer** segítségével létrejövő kapcsolati hálózat alakító, meghatározó tényezőit. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

120. sz. ábra: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A fenti diagramon láthatjuk, hogy a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat jellegzetességei jelennek meg, illetve a közösségi oldalhoz képest sokkal egységesebb képet láthatunk a két jövedelmi kategória képviselőinek válaszai között. Az átlag feletti jövedelmi kategóriába tartozókat az alábbi válaszok inkább jellemezték, s ezzel különbségeket is kirajzoltak.

Kiugró a munkahelyi kapcsolatok ápolás, a szabadidő közös eltöltése, az előnyöm származik belőle, és a szimpátia. Ezek egyrészt a kisvilág elmélethez kapcsolható válaszok, melyek nehezítik a tőkekonverziós folyamatokat, másrészt pedig a gyenge kapcsolatok lehetőségét is magukban hordozzák, melyek viszont hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén új kapcsolatokat, gyenge kapcsolatokat is kialakítson ezen eszköz segítségével, s ezzel növelje a tőkekonverzió esélyét. Az átlag alatti jövedelműek válaszait az alábbi alakító, meghatározó tényezők jellemezték leginkább: hasonló gondolkodás, közös érdeklődés, baráti, rokoni kapcsolatok ápolása. Láthatjuk, hogy ezek a válaszok bezárják a válaszadókat a hasonlósági elv alapján szerveződő kapcsolati hálózatukba. Ez bizonyos réteghelyzetű válaszadóknak előnyt jelent, de az alacsony, vagy átlag alatti válaszadóknál ez az egyenlőtlenségek további növekedését eredményezheti. Igaz, hogy az átlag alatti jövedelműeknél, ezzel ellentmondó válasz is megjelenik, s a hasznot hozó alakító tényező jobban jellemzi őket, de mivel ennek igen alacsony volt az aránya, nem tekinthető jelentős tényezőnek.

Összefüggéseket keresve itt is elvégeztünk statisztikai számításokat, de ahogyan az alábbi táblázatból is látszik, a kialakult tendenciák és különbségek ellenére, nem találtunk szignifikáns összefüggést az e-mail rendszeren keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító, meghatározó tényezői és a jövedelmi viszonyok között. A kapcsolódó táblázat a 3. sz. mellékletben megtekinthető.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,757(a)	10	,748
Likelihood Ratio	7,268	10	,700
Linear-by-Linear Association	,056	1	,813
N of Valid Cases	289		

a 9 cells (40,9%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,58.

43. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

A korrelációk

További összefüggések megállapítására nyílik lehetőségünk, ha megnézzük a 33. kérdés itemeinek korrelációs együtthatóit. A korrelációs együttható 0-1-ig terjedhet abszolút értékben. A 0,4 feletti érték erős összefüggés, erős együtt járást mutat. A 0,3 alatti értékkel jellemezhető kijelentéseket figyelmen kívül hagytuk, viszont az e fölötti értékkel rendelkező itemeket megvizsgáltuk s az alábbi eredményeket találtuk. Sárga színnel jeleztük azokat a kijelentéseket, melyek korrelációs együtthatói alapján szoros együtt járást mutattak. Ezek, újabb elemzéseket tettek lehetővé.

Együtt járó kijelentések:

A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között

– A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom

Korrelációs együttható: 0,532

A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között

– Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon. Korrelációs együttható:0,344

A saját közösségi oldalra mindenkit felveszek aki engem bejelöl

- A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok
Korrelációs együttható: 0 ,419

- Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon. Korrelációs együttható:0 ,484

- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek. Korrelációs együttható:0,342
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal
- Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon. Korrelációs együttható: 0 ,334
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon. –
- Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok. Korrelációs együttható: 0 ,421
- Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen. Korrelációs együttható: 0 ,330
- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek. Korrelációs együttható: 0 ,453
- Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket. Korrelációs együttható: 0 ,337
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.
- Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot. ,555
- Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként. ,330
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.
- Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg. Korrelációs együttható:0 ,385
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.
- A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként. Korrelációs együttható: 0,339
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.
- Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet. Korrelációs együttható: 0 ,393
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.
- Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok. Korrelációs együttható:0,322
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.
- Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen. Korrelációs együttható:0 ,444
- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek. Korrelációs együttható: 0 ,419
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.
- A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl. Korrelációs együttható:0,308
- Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom. Korrelációs együttható: - 0,422 (Negatív)
- Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek. Korrelációs együttható:0 ,389
- Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket. Korrelációs együttható:0,318

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,770
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1473,212
	df	190
	Sig.	,000

44. sz. táblázat: KMO – Bartlett's Test

Fentebb láthattuk a mely kijelentések mutattak szoros együtt járást. Ahhoz, hogy az eredményeink alkalmasak-e klaszterek létrehozására, s így további elemzések és eredmények megállapítására, ahhoz el kellett végezni a fenti táblázatban feltüntetett KMO Bartlett tesztet. A teszt eredménye alapján (KMO érték 0,770) megfelelő az adatsor a klaszterezés (Változók összevonása) lefuttatásához, melyet már a nagyobb számú korrelációs értékek is előre jeleztek. A faktor-analízis során a könyökszabály alkalmazása mellett 3 faktor létrejötte rajzolódott ki. Varimax módszerrel rendeztük az egyes állításokat, így jött létre a lenti táblázatban megjelenő eredmény. Az eltérő színű állítások a létrejövő három faktorhoz tartozást jelölik.

Factor Matrix(a)

	Factor		
	1	2	3
A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	,489	,066	-,554
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között	,567	,021	-,424
A saját közösségi oldalamba mindenkit felveszek aki engem bejelöl	,481	-,458	,012
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	,299	-,365	-,036
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	,478	-,011	,015
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	,655	-,233	,092
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	,101	,631	,180
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	,269	,540	,216

Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.	,415	,289	,102
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki lát- szólag nagyon eltérő.	,160	,276	-,110
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem érték egyet.	,270	,323	-,043
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	,331	,326	-,053
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozha- tok.	,608	,076	,157
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	,557	-,155	,201
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	,204	,051	,197
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	-,308	,258	-,076
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen le- gyenek.	,574	-,106	,317
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	,445	,014	,113
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	-,015	,588	-,160
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be isme- rősként.	,437	,311	,037

45. sz. táblázat: Faktorok

1-es faktor: A pirossal jelölt állításokat tartalmazó faktort "Halmazók"-nak neveztük el.

Ők azok, akik a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálózatukat a róluk szóló információk megjelenítésére használják, miközben másokról is fontos információt gyűjtenek be ott. Fontos számukra, hogy mindenkit felvegyenek az oldalukra s minél többen csatlakozzanak hozzájuk s így hasznos információkhoz jussanak. Lényeg a kapcsolatok halmozása a közösségi oldalon keresztül.

2-es faktor A Kékkel jelölt állításokat foglalja magába ez a faktor, melyet „Válogatók”-nak neveztünk el.

Ők azok, akik valamilyen kritérium alapján szervezik a kapcsolati hálójukat a közösségi oldalakon keresztül. Vagy hasonlóságot keresnek, vagy elutasítják a tőlük eltérő tulajdonsággal rendelkezőket. Továbbá az is fontos számukra, hogy a közösségi oldalon túl a mindennapi életben is tartsanak kapcsolatot azokkal, akikkel az online világban kapcsolatba kerülnek.

3-as faktor A fekete színnel jelölt állításokhoz kapcsolódik és „sodródók”-nak neveztük el.

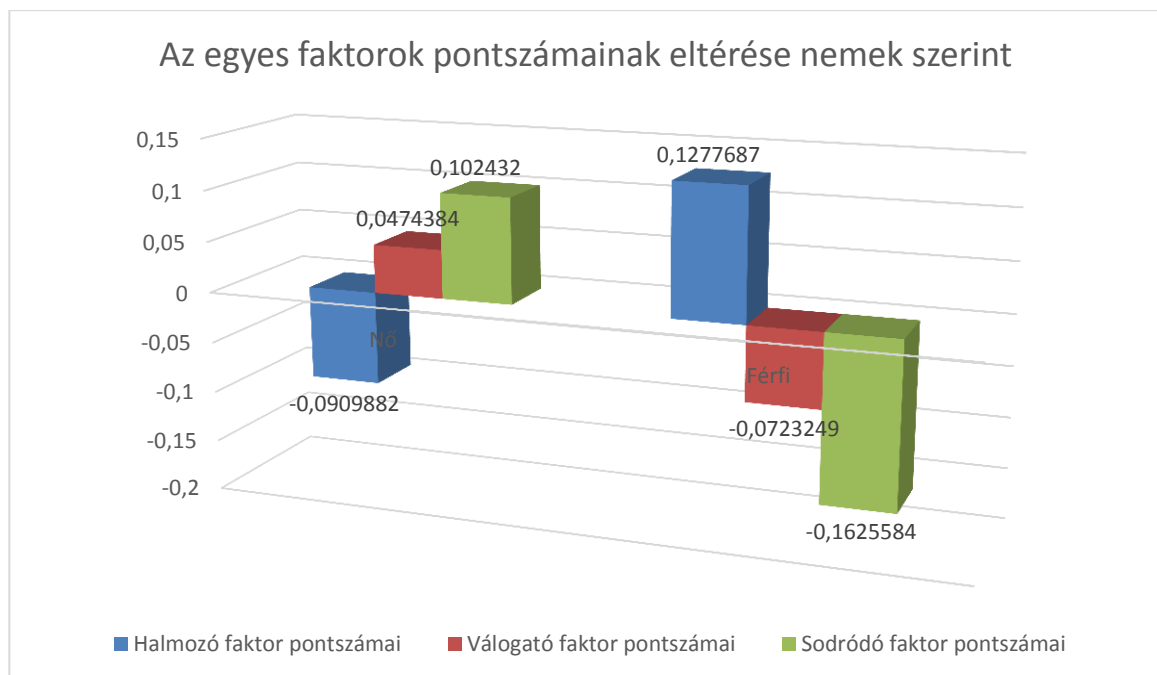
Ők azok, akik közösséget keresnek s nem feltétlenül választanak egy bizonyos szempont szerint személyeket a kapcsolati hálójukba. Válogatnak, ők csatlakoztatnak személyeket, de nem egyértelmű kritériumok, vagy nem egységes kritériumok alapján teszik ezt.

A faktoranalízis eredményeként létrejött faktorokat vessük össze az egyes magyarázó változókkal. Megnézzük, hogy az egyes magyarázó változók milyen kapcsolatban állnak a faktorpontszámokkal – azaz azok átlagaival. Az első táblázat és a hozzá kapcsolódó diagram a **nemek** tekintetében mutatja meg a faktorok alakulását.

Descriptives

		Mean	Std. Deviation
Halmozó faktor pontszámai	Nő	-,0909882	,91783419
	Férfi	,1277687	1,09696334
	99,00	1,8778244	.
	Total	,0043118	1,00292162
Válogató faktor pontszámai	Nő	,0474384	,97359821
	Férfi	-,0723249	1,03822397
	99,00	,8537523	.
	Total	,0014827	1,00000726
Sodródó faktor pontszámai	Nő	,1024320	1,06843230
	Férfi	-,1625584	,84722588
	99,00	1,7128166	.
	Total	,0001765	,99473484

46. sz. táblázat: Faktorok pontszámai nemenként

121. sz. ábra: *Faktorok pontszámai nemenként*

A diagramból láthatjuk, hogy a vizsgálati mintában szereplő nőket a sodródó faktor pontszámai jellemzik, míg a férfiakat a halmozó faktor pontszámai. A nők esetében még jellemző a válogató faktor is. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a férfiak törekednek arra, hogy minél több kapcsolattal rendelkezzenek a közösségi oldalaknak köszönhetően, míg a nők vagy sodródnak, vagy tudatosan válogatnak a kapcsolati hálójuk szervezése során, ha közösségi oldalakon szervezik azt. Az eredményeket statisztikai számítás segítségével is ellenőriztük s a lenti táblázatból látszik, hogy a halmozó faktor és a sodródó faktor szignifikáns összefüggést mutat. Ezek alapján megállapíthatjuk, hogy összefüggés van a nemek és a sodródó valamint a halmozó faktorok által mutatott jellegzetességek között.

A halmozó ($s=0,030$) és sodródó ($s=0,017$) szignifikáns

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmozó faktor pontszámai	Between Groups	7,010	2	3,505	3,544	,030
	Within Groups	296,757	300	,989		
	Total	303,767	302			
Válogató faktor pontszámai	Between Groups	1,774	2	,887	,887	,413
	Within Groups	300,230	300	1,001		
	Total	302,004	302			
Sodródó faktor pontszámai	Between Groups	8,062	2	4,031	4,159	,017
	Within Groups	290,766	300	,969		
	Total	298,828	302			

47. sz. táblázat: *Szignifikancia a faktorok mentén*

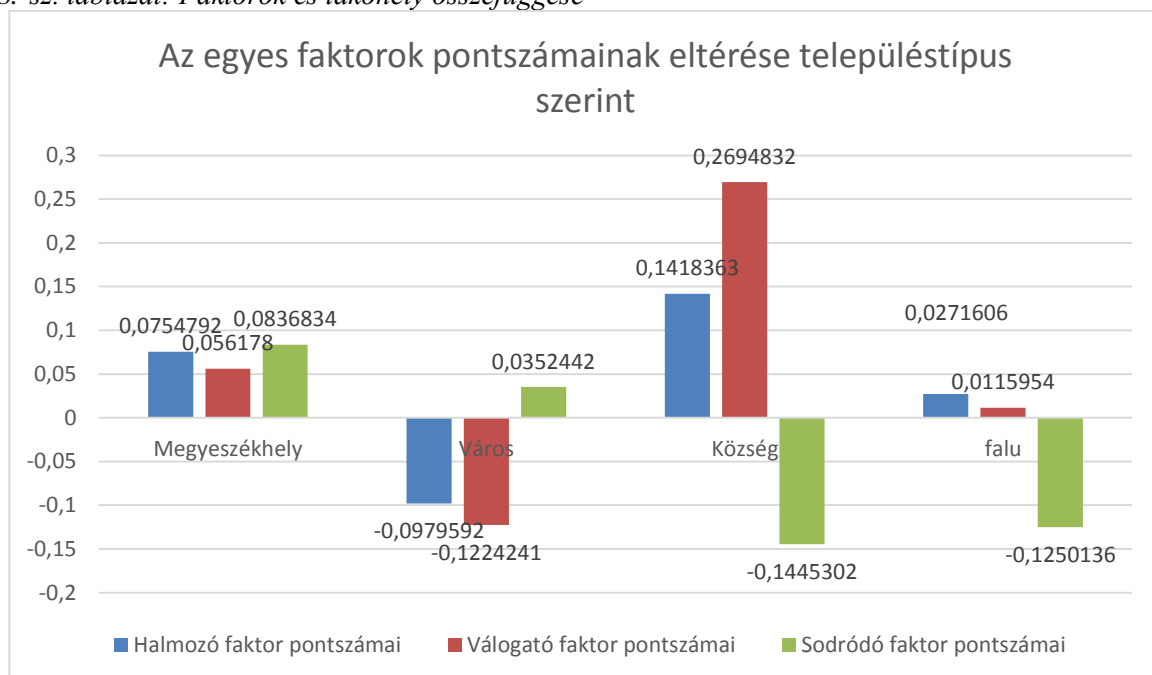
Új magyarázó változót vizsgáltunk ezek után, s megnéztük a **lakóhely** és a faktorok összefüggéseit. A lenti táblázat és a hozzá tartozó diagram ezeket az eredményeket mutatják.

Lakóhely

Descriptives

		Mean	Std. Deviation
Halmazó faktor pontszámai	Megyeszékhely	,0754792	1,00072233
	Város	-,0979592	,96215881
	Község	,1418363	1,00161828
	falú	,0271606	1,10413736
	Total	,0043118	1,00292162
Válogató faktor pontszámai	Megyeszékhely	,0561780	,95863916
	Város	-,1224241	1,01284922
	Község	,2694832	1,13896789
	falú	,0115954	,91283231
	Total	,0014827	1,00000726
Sodródó faktor pontszámai	Megyeszékhely	,0836834	,86358588
	Város	,0352442	,97427778
	Község	-,1445302	,96209336
	falú	-,1250136	1,25250908
	Total	,0001765	,99473484

48. sz. táblázat: Faktorok és lakóhely összefüggése

122. sz. ábra: Faktorok és lakóhely összefüggése

Láthatjuk, hogy a település típusok közül a megyeszékhely válaszadói a legkevésbé egységesek, azaz halmazó, válogató és sodródó faktorról jellemezhető válaszadók közel azonos arányban képviseltetik magukat. Szembeötlő a különbség a város és a község válaszadói között, hiszen amennyire nem jellemzi a városiakat a válogató és a halmazó faktor, ezzel szemben a község válaszadóinál elsősorban a válogató és a halmazó faktorról jellemezhető válaszok jelennek meg. Ez összefüggésbe hozható a hagyományos közösségek meglétével, mely még mindig jellemzőbb a kisebb településekre, mint az urbanizálódott városokra és az ott lakókra. Így a kisebb településeken még jobban válogatnak az egyének a közösségi kapcsolatok szerveződése során, mint a városban. Ennek azonban ellentmondani látszik a falut jellemző faktor, mely nem más, mint a halmazó.

Összefüggések igazolására újra szignifikancia számítást végeztünk, de ahogy a lenti táblázatból is látszik, nem találtunk szignifikáns összefüggést a faktorok és a település típus között. Ennek ellenére a különbségek látszanak.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmazó faktor pontszámai	Between Groups	2,480	3	,827	,820	,483
	Within Groups	301,288	299	1,008		
	Total	303,767	302			
Válogató faktor pontszámai	Between Groups	4,836	3	1,612	1,622	,184
	Within Groups	297,169	299	,994		
	Total	302,004	302			
Sodródó faktor pontszámai	Between Groups	2,370	3	,790	,797	,497
	Within Groups	296,458	299	,991		
	Total	298,828	302			

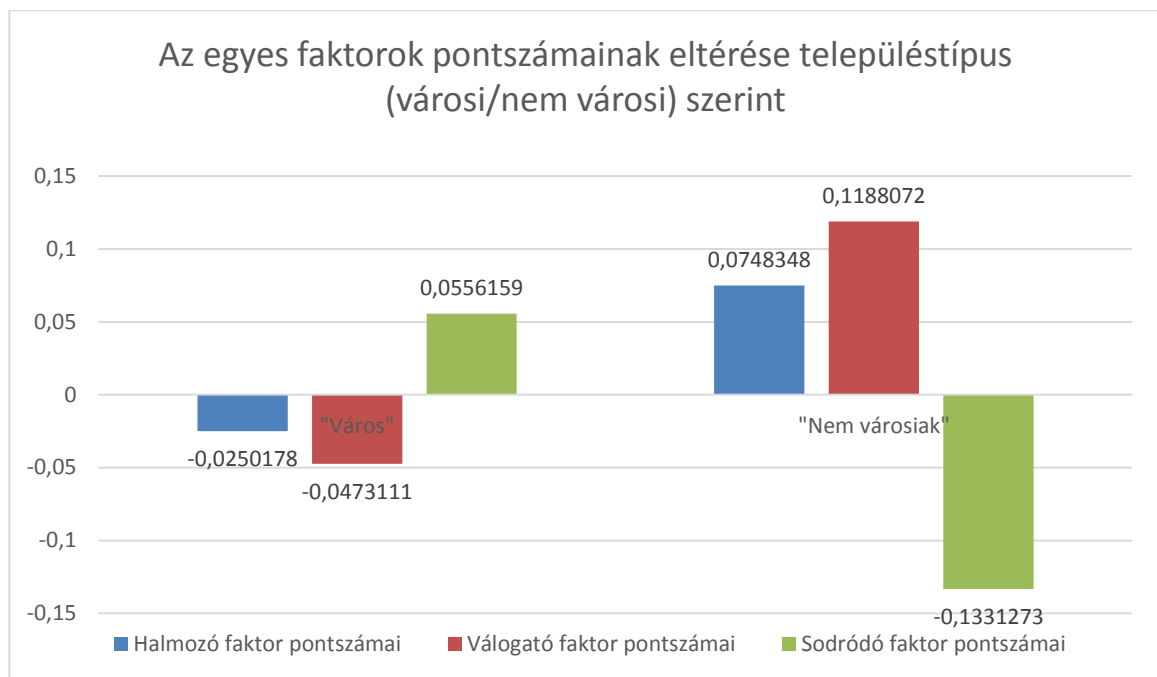
49. sz. táblázat: Szignifikancia vizsgálat

Újabb összefüggések után kutatva dichotómmá tettük a magyarázó változónkat, s városi és nem városi válaszadók alapján válogattuk le az adatainkat. A lenti táblázatban és a hozzá tartozó diagramon jól látható különbségek rajzolódnak ki. Láthatjuk, hogy a városi válaszadók-nál a sodródó faktor pontszámai dominálnak, azaz a városiak, mint ha kevésbé tudatosan használnák a közösségi oldalakat, így a létrejövő kapcsolati hálójuk szerveződése sem annyira tudatos. Ezzel ellentétben a nem városi válaszadóinkat a válogató faktor pontszámai és a halmazó faktor pontszámai jellemzik.

Descriptives

		Mean	Std. Deviation
Halmazó faktor pontszámai	"Város"	-,0250178	,97999838
	"Nem városiak"	,0748348	1,05838633
	Total	,0043118	1,00292162
Válogató faktor pontszámai	"Város"	-,0473111	,99206889
	"Nem városiak"	,1188072	1,01486147
	Total	,0014827	1,00000726
Sodródó faktor pontszámai	"Város"	,0556159	,92754041
	"Nem városiak"	-,1331273	1,13487291
	Total	,0001765	,99473484

50. sz. táblázat: Dichonom összefüggések

123. sz. ábra: A faktorok pontszámainak eltérése településtípusonként
Szignifikáns összefüggést itt sem találtunk, de a fenti adatok mindenképpen érdekesek.

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmazó faktor pontszámai	Between Groups	,627	1	,627	,622	,431
	Within Groups	303,141	301	1,007		
	Total	303,767	302			
Válogató faktor pontszámai	Between Groups	1,735	1	1,735	1,739	,188
	Within Groups	300,270	301	,998		
	Total	302,004	302			
Sodródó faktor pontszámai	Between Groups	2,239	1	2,239	2,273	,133
	Within Groups	296,589	301	,985		
	Total	298,828	302			

51. sz. táblázat: Szignifikancia vizsgálat

Nézzünk a faktorok mentén egy újabb magyarázó változót és a faktorok összefüggését, az **Iskolai végzettséget**.

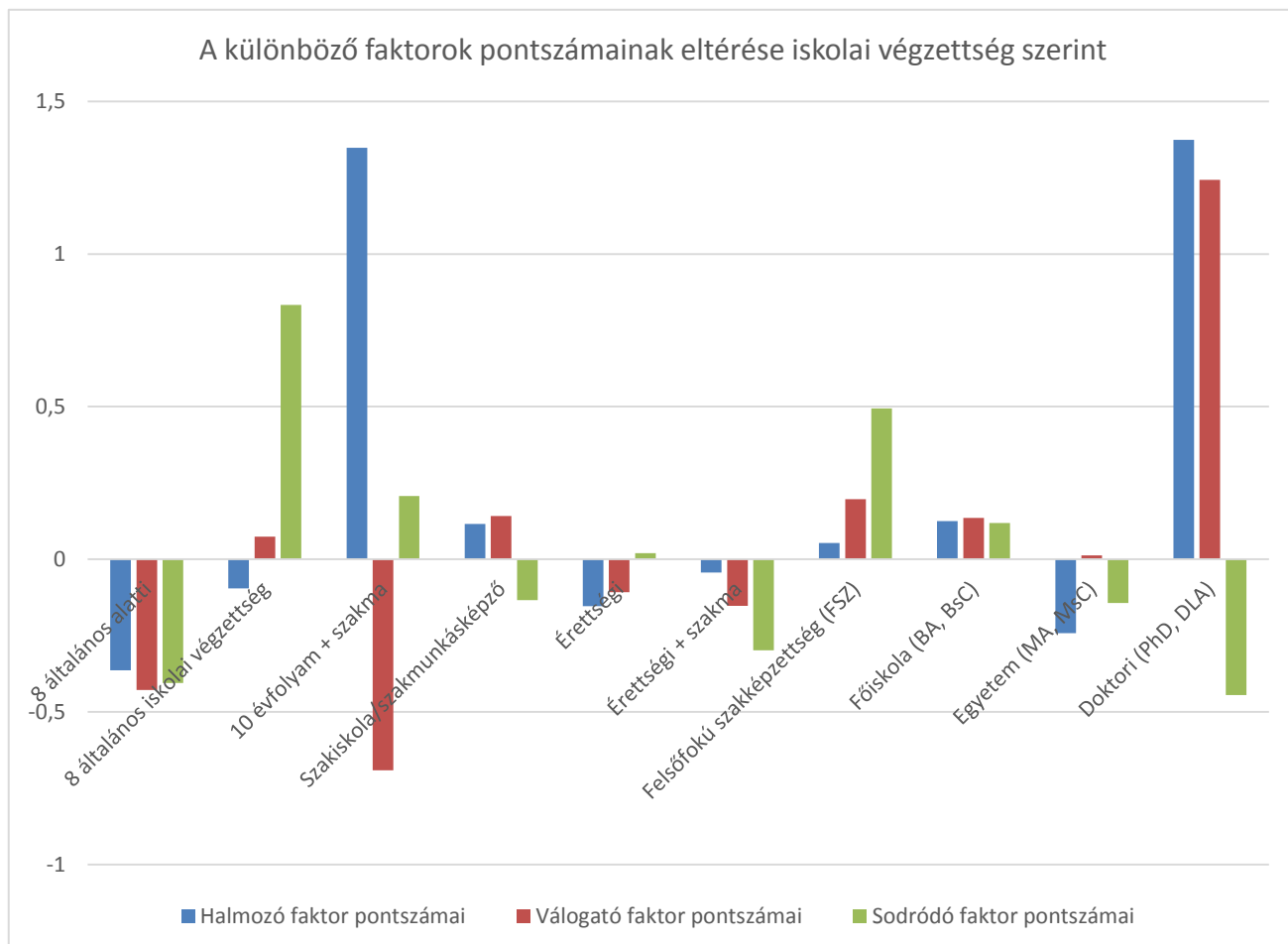
Descriptives

		Mean	Std. Deviation
Halmazó faktor pontszámai	8 általános alatti	-,3633632	,08262648
	8 általános iskolai végzettség	-,0952854	,95354358
	10 évfolyam + szakma	1,3481825	1,13186606
	Szakiskola/szakmunkásképző	,1159576	1,16782076

	Érettségi	-	,84784616
		,1535841	
	Érettségi + szakma	-	,93096663
		,0438181	
	Felsőfokú szakkép- zettség (FSZ)	,0526983	1,04640961
	Főiskola (BA, BsC)	,1245468	1,12079168
	Egyetem (MA, MsC)	-	,82433189
		,2417133	
	Doktori (PhD, DLA)	1,374406	,79274761
		7	
	Egyéb	-	.
		,5145055	
	99,00	1,057041	1,95940602
		3	
	Total	,0043118	1,00292162
Válogató fak- tor pontszámai	8 általános alatti	-	1,02286142
		,4284335	
	8 általános iskolai végzettség	,0743868	,56841041
	10 évfolyam + szak- ma	-	1,70799019
		,6916625	
	Szakisko- la/szakmunkásképző	,1418187	,91824068
	Érettségi	-	,98475368
		,1081310	
	Érettségi + szakma	-	,97134049
		,1529540	
	Felsőfokú szakkép- zettség (FSZ)	,1965259	1,20291490
	Főiskola (BA, BsC)	,1349207	1,05033958
	Egyetem (MA, MsC)	,0122101	,74349195
	Doktori (PhD, DLA)	1,242524	1,73983465
		5	
	Egyéb	-	.
		1,638305	
		5	
	99,00	,2080934	,67483385
	Total	,0014827	1,00000726
Sodródó faktor pontszámai	8 általános alatti	-	,18144765
		,4055578	
	8 általános iskolai végzettség	,8331773	1,00772389
	10 évfolyam + szak- ma	-	,50779911
		,2068587	
	Szakisko- la/szakmunkásképző	-	1,12466062
		,1343408	
	Érettségi	,0199540	,90836306
	Érettségi + szakma	-	1,02969812
		,2980810	
	Felsőfokú szakkép- zettség (FSZ)	,4943722	1,17661206
	Főiskola (BA, BsC)	,1183250	,85324802
	Egyetem (MA, MsC)	-	,73892728

Doktori (PhD, DLA)	,1436975	
	-	1,01572445
Egyéb	,4453434	
99,00	,0506021	.
Total	,1824387	,66998670
	,0001765	,99473484

52. sz. táblázat: Iskolai végzettség – Faktorok mentén

124. sz. ábra: Iskolai végzettség – Faktorok mentén

A fenti diagramon láthatjuk, hogy a 8 általános iskolai végzettség, valamint a 10 évfolyam plusz szakma végzettség, a felsőfokú szakképzés és a doktori végzettségek tekintetében eltérnek a faktorok pontszámai s jelentős különbségeket mutatnak. Sodródó faktor jellemzi a 8 általános végzettségűeket, de a felsőfokú szakképzéssel rendelkezőket is. Magas a halmozó faktor pontszáma a 10 évfolyamos plusz szakmai végzettségűek és a doktori végzettségűeknél is. A lenti táblázatból láthatjuk, hogy a halmozó és a sodródó faktor szignifikáns összefüggést mutat az iskolai végzettséggel.

Tehát a halmozó (sig= 0,038) és a sodródó (sig=0,011) függ.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmozó faktor pontszámái	Between Groups	20,455	11	1,860	1,910	,038
	Within Groups	283,312	291	,974		

Válogató faktor pontszámai	Total	303,767	302			
	Between Groups	15,882	11	1,444	1,468	,143
	Within Groups	286,123	291	,983		
Sodródó faktor pontszámai	Total	302,004	302			
	Between Groups	23,716	11	2,156	2,281	,011
	Within Groups	275,112	291	,945		
	Total	298,828	302			

53. sz. táblázat: Iskolai végzettség – szignifikancia vizsgálat

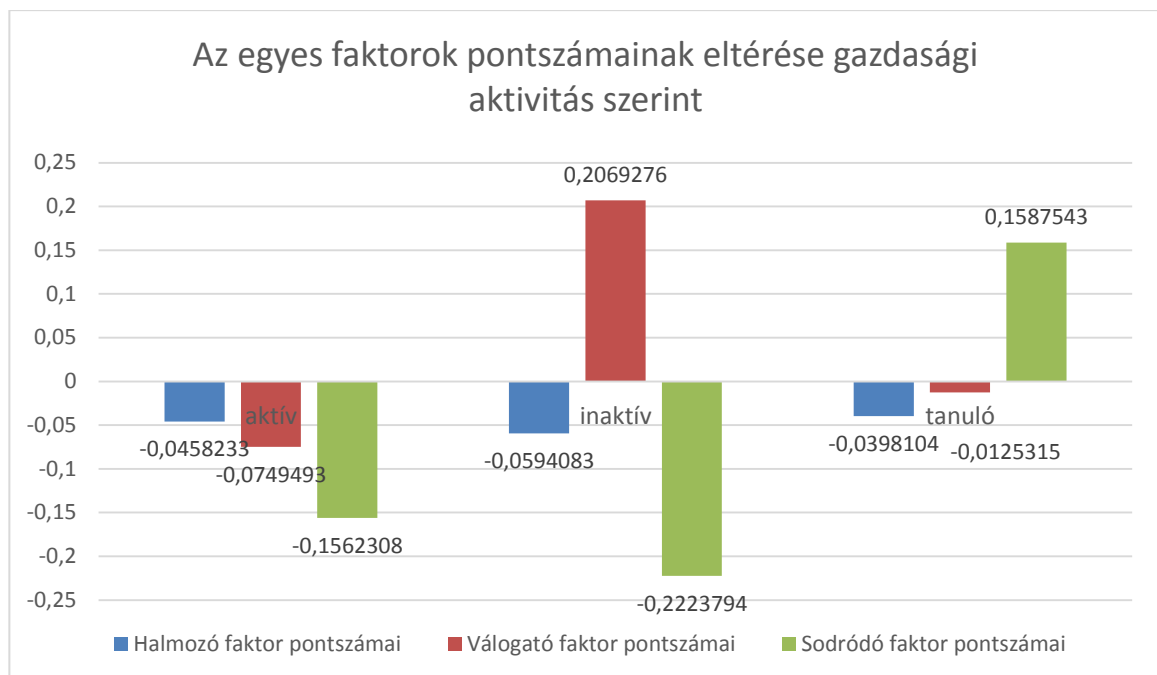
Az alábbiakban nézzük meg a gazdasági aktivitást és a faktorok összefüggését. A lenti diagramon látszik, hogy a tanulók esetében a sodródó faktor pontszáma kiemelkedő, azaz hiába tartózkodnak sokat a közösségi oldalakon, a kapcsolati hálójuk alakítását nem jellemzi a bizonyos szempont szerinti válogatás. Az inaktívok esetében viszont kiemelkedik a válogató faktor pontszáma, azaz, az inaktívokat inkább a válogatás faktorhoz tartozó kijelentések jellemzik. Azonban ezen kijelentések között inkább a hasonlósági elv alapján történő válogatás a jellemző, így hiába válogatnak az inaktívok, esélyegyenlőségük nem növekszik, tőkekonverziós lehetőségeik a hasonlósági elv alapján történő kapcsolati hálójuk miatt nem realizálódnak.

Descriptives

		Mean	Std. Deviation
Halmazó faktor pontszámai	aktív	-,0458233	1,01021800
	inaktív	-,0594083	,96771774
	tanuló	-,0398104	,92874129
	Total	-,0453373	,97832647
Válogató faktor pontszámai	aktív	-,0749493	,99230178
	inaktív	,2069276	,95118274
	tanuló	-,0125315	,93355184
	Total	-,0280967	,97070897
Sodródó faktor pontszámai	aktív	-,1562308	,95240144
	inaktív	-,2223794	,91644119
	tanuló	,1587543	,98427526
	Total	-,0669573	,96699205

54. sz. táblázat: Iskolai végzettség – Dichonom számítás mentén

125. sz. ábra: Egyes faktorok pontszámaink eltérése gazdasági aktivitás szerint

A fenti állításokat itt is statisztikai számítással próbáltuk igazolni, de ahogyan a lenti táblázat adataiból is látszik, nem találtunk szignifikáns összefüggéseket. Azaz a gazdasági aktivitás és a faktorok között nincs szoros összefüggés. Aktív, inaktív, tanuló státusz nem függ össze azzal, hogy az egyén halmozó, válogató vagy éppen sodródó sajátosságokkal leírható viselkedéssel van jelen a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálójában.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmozó faktor pontszámai	Between Groups	,008	2	,004	,004	,996
	Within Groups	250,759	260	,964		
	Total	250,766	262			
Válogató faktor pontszámai	Between Groups	1,800	2	,900	,955	,386
	Within Groups	245,076	260	,943		
	Total	246,876	262			
Sodródó faktor pontszámai	Between Groups	5,955	2	2,977	3,239	,041
	Within Groups	239,034	260	,919		
	Total	244,989	262			

55. sz. táblázat: Gazdasági aktivitás - Signifikancia

Az alábbiakban a jövedelmi viszonyokat, mint magyarázó változót vetettük össze a faktoranalízis során létrejövő faktorokkal. Dichotóm változót alakítottunk ki, így az átlag alatti jövedelműeket, és az átlag feletti jövedelműeket vetettük össze.

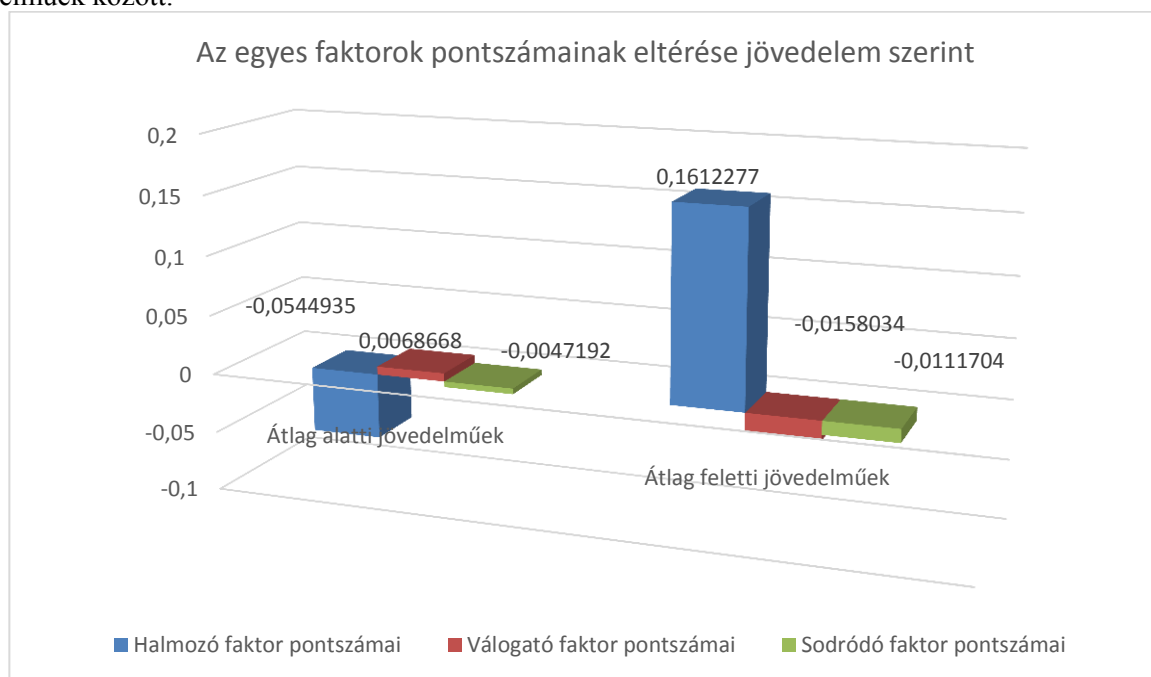
Descriptives

	Mean	Std. Deviation

Halmazó faktor pontszámái	Átlag alatti jövedelműek	-,0544935	1,01804333
	Átlag feletti jövedelműek	,1612277	,96395870
	Total	,0095038	1,00555411
Válogató faktor pontszámái	Átlag alatti jövedelműek	,0068668	,99048316
	Átlag feletti jövedelműek	-,0158034	1,04189908
	Total	,0001413	1,00430984
Sodródó faktor pontszámái	Átlag alatti jövedelműek	-,0047192	1,04788471
	Átlag feletti jövedelműek	-,0111704	,83918829
	Total	-,0066331	,98918661

56. sz. táblázat: Jövedelem mentén dichonómia számítás

A lenti diagramból látszik, hogy az átlag feletti jövedelműeket a halmazó faktor magasabb pontszáma jellemzi. Ez a jelenség eszünkbe kell, hogy juttassa az elméleti bevezetőben írt sajátosságot, miszerint a gazdagabb még gazdagabb lesz. Minél nagyobb a kiterjedése a kapcsolati hálónak, annál nagyobb az esély a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázására. Az átlag alatti jövedelműeknél a válogató faktor pontszáma a legmagasabb, ám a válogatás szempontját ismerve ez a helyzet tovább növeli a szakadékot az átlag alatti és az átlag feletti jövedelműek között.

125. sz. ábra: Az egyes faktorok pontszámainak eltérése jövedelem szerint

A lenti táblázatból láthatjuk, hogy nem találtunk szignifikáns összefüggést a faktorok és a jövedelmi viszony között, pedig a diagramon elég jelentős különbség rajzolódik ki.

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Halmazó faktor pontszámái	Between Groups	2,913	1	2,913	2,899	,090
	Within Groups	299,418	298	1,005		
	Total	302,331	299			
Válogató fak-	Between	,032	1	,032	,032	,859

tor pontszámai	Groups					
	Within Groups	301,551	298	1,012		
	Total	301,583	299			
Sodródó faktor pontszámai	Between Groups	,003	1	,003	,003	,959
	Within Groups	292,566	298	,982		
	Total	292,569	299			

57. sz. táblázat: Jövedelem mentén signifikancia vizsgálat

ÖSSZEGZÉS

Kutatásunk során megvizsgáltuk a különböző társadalmi csoportok IKT eszközökön keresztül létrejövő kapcsolati hálózatát. Arra voltunk kíváncsiak, hogy különböző magyarázó változók mentén – nem, kor, jövedelmi viszony, lakóhely, gazdasági aktivitás, iskolai végzettség – mutatnak-e eltérést a vizsgálati minta válaszadói. Tettük ezt azért, mert az IKT eszközöknek köszönhetően, ahogyan az elméleti áttekintésben is leírtuk különböző szerzők segítségével- új közösségek jönnek létre. A hagyományos közösségekkel nagyon sok társadalomkutató foglalkozott már, azonban az új infokommunikációs technológia megjelenésével és elterjedésével, új lehetőségek nyíltak meg az egyének előtt arra, hogy kapcsolati hálójukon keresztül különböző közösségekhez kapcsolódjanak. A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésében a fent említett és általunk használt magyarázó változók kiemelt jelentőséggel rendelkeznek. Mivel az IKT eszközöknek köszönhetően eltűnik az új közösségek esetében a lokalitás fogalma, fontos egyrészt megvizsgálnunk azt, hogy milyen sajátosságai vannak az újonnan kialakult közösségeknek. Másrészt érdemes feltárni azokat a különbségeket, melyek a magyarázó változó mentén kialakult rétegek között jelentkeznek az új eszközök segítségével létrejövő kapcsolati hálózat, közösségi kapcsolatok szerveződése során. Mivel a mobil telefon, a közösségi oldalak, az e-mail rendszer már a mindennapokhoz hozzátartozó eszközöknek bizonyulnak, a vizsgálatunk során feltárt sajátosságok tudatosításával, hozzájárulhatunk ezen eszközök még átgondoltabb használatához, s az ezeken keresztül létrejövő közösségi kapcsolatok által kínált lehetőségek – információ áramlás, kapcsolatok használata munkakeresés vagy más célból, segítség kérés és nyújtás a mindennapi élet helyzeteinek megoldásában stb...- tudatos kiaknázásához. Eredményeink összegzését a hipotéziseinkre történő reagálás bemutatásán keresztül végezzük el.

- H1 Feltételezzük, hogy a társadalom különböző csoportjai, eltérően alakítják ki kapcsolati hálózataikat az IKT eszközök segítségével.

Az elméleti áttekintésben bemutattuk, hogy a kapcsolati hálózat milyen egyenlőtlenségeket hordoz magába. A hálózatok egyik fontos sajátossága a kiterjedés. Az, hogy mennyi kapcsolattal rendelkeznek az egyének, befolyásolja azt, hogy milyen a hálózatuk terjedési, terjesztési sajátossága. A hálózat kiterjedése arra is hatással van, hogy mennyire képesek gyenge kapcsolatok kialakítására melyek szintén nagyon fontosak és előnyökhöz vagy éppen hátrányokhoz juttathatják a kapcsolati háló tagjait. Vizsgálati eredményeink azt mutatták, hogy legnagyobb kiterjedésű hálózatot a közösségi oldalak segítségével alakítanak ki az egyének, ugyan akkor ezt a hálózatot az erős kapcsolataik fenntartására – rokon kapcsolatok ápolása – használják. Jelentős kapcsolati hálóval rendelkeznek a telefonnak köszönhetően is, majd ezt követően az e-mail rendszer jön a rangsorban. A magyarázó változók mentén megvizsgálva a kutatásba bevontakat azt találtuk, hogy az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint az alacsonyabb jövedelműek – átlag alatti jövedelemmel rendelkezők – kapcsolati hálózatok szervezése során inkább a hasonlósági elvet preferálják és a haszon valamint az érdek nem jellemzi őket, ellenében a magasabb iskolai végzettségűekkel. Eltérést mutattak az IKT eszközök használatában

is. Az e-mail rendszer használata kevésbé jellemezte az alacsonyabb iskolai végzettségűeket, ők vagy telefonon keresztül alakítják kapcsolati hálózatukat, vagy inkább személyes találkozással ápolják kapcsolataikat. Ez azért volt fontos, mert az e-mail rendszer volt az egyik nagyon fontos csatorna a munka világa felé. A válaszadók közül a magasabb jövedelmi viszonyal rendelkezők és magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők jellemzőbb módon használták az e-mail rendszert, s tették ezt a munkahelyi kapcsolatok ápolása érdekében, valamint a munka elvégzéséhez kapcsolódóan. Mivel a munka egy mobilitást segítő tényező, az e-mail rendszer pedig egy csatorna ehhez a világhoz és lehetőséghez, láthatjuk, hogy a különbségek megmaradnak a különböző társadalmi csoportok között, ha ez az eszköz nem lesz hozzáférhető mindenki számára, illetve nem tanuljuk meg azt tudatosan használni.

- H2 A magasabb társadalmi státuszú csoportokat az IKT eszközökön keresztül történő tudatos kapcsolati háló alakítás jellemzi, míg az alacsonyabb társadalmi csoportokat nem ez jellemzi.

Az eredményeink érdekes következtetések levonására adtak lehetőséget. A vizsgálati mintára szinte egyöntetűen volt jellemző a homifília jelensége, azaz a hasonlósági elv alapján történő kapcsolati hálózat építés. A hasonló gondolkodás a hasonló érdeklődés nagyon fontos volt a válaszadónál, függetlenül a szocioökonómiai státuszuktól. Azonban az nem derült ki a kutatásból, hogy ezt tudatosan teszik, vagy ez a véletlen műve. Pontosabban fogalmazva a kutatási módszerünk – kérdőív – korlátokat állított elénk abban a tekintetben, hogy megtudjuk azt, hogy a válaszuadóink tudatában vannak –e annak a ténynek, hogy a kapcsolati hálózatukban csak hozzájuk hasonló embereket kapcsolnak be, amivel megnehezítik – alacsonyabb társadalmi státuszúak -, vagy megkönnyítik – magasabb társadalmi státuszúak – a tőkekonverziós lehetőségeiket. Tehát a kapcsolati háló szerveződésére rengeteg információt kaptunk, azonban arra, hogy az így létrejövő kapcsolati hálózat sajátosságaival – terjesztés lehetőségei - tisztába vannak-e a vizsgálati személyek, azt nem tudtuk meg. A tudatos kapcsolati háló szervezése a magasabb iskolai végzettségű, átlag feletti jövedelemmel rendelkező, inkább városban élő válaszadókat jellemezte, míg az alacsonyabb jövedelmű, 8 általános vagy az alatti iskolai végzettségű, nem városban élő válaszadókra ez kevésbé volt jellemző. Elgondolkodtató volt az az eredmény, miszerint a közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati hálózatot jellemezte az, hogy alakítása során összefüggés van a jövedelmi viszony és a hálózat kiterjedése között, addig a közösségi oldalak esetében nem találunk összefüggést. Azaz a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálózat szervezése során nem jellemzi a válaszadókat az, hogy a jövedelmi viszony meghatározná azt, hogy kinek mekkora kiterjedésű kapcsolati hálózata jönne létre. Így esélye van bárkinek a közösségi oldalakon keresztül létrejövő kapcsolati hálóját az egyenlőtlenségek csökkentésére használni, azaz a kapcsolati tőkéjét más tőke típusra átkonvertálni. Azonban ehhez igen magas tudatossági szintnek kéne megjelenni a közösségi oldalak használata során. A hasznosság és érdek válaszok azonban alacsony arányban jellemezték a jobb jövedelmi viszonyal rendelkezőket is, így közülük is alacsonyabb arányban beszélhetünk tudatos kapcsolati háló szervezésről, ami a hálózatban rejlő lehetőségek – terjesztés – alacsony szintű kihasználást eredményezi. Tehát a jövedelmi viszony tekintetében a magasabb jövedelműeknél látszanak tendenciák arra, hogy eltérés van a kapcsolati hálózatban lévő lehetőségek kiaknázására az alacsonyabb jövedelműekhez képest, de a tendenciák nem jártak együtt szignifikanciával.

- H3 A vizsgált IKT eszközök közül a közösségi oldalak segítségével létrejövő kapcsolati hálózat a legalkalmasabb arra, hogy a hálózat tagjai a hálózatban rejlő lehetőségeket tudatosan használják.

Láthattuk, hogy a közösségi oldalakon létrejövő kapcsolati hálózat első két helyen szereplő alakító tényező, a hasonlósági elv alapján szerveződő hálózatok mögöttes tényezői közé tartozik. Az ezt követő rokon kapcsolattartás pedig az erős kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázását teszi lehetővé. A tőkekonverzió szempontjából az óriási kapcsolati számmal rendelkező közösségi oldalak fantasztikus lehetőségeket biztosíthatnak a hálózat tagjai számára. Azonban a hálózat szerveződése mögött rejlő törvényszerűségek (hasonlósági elv, erős kapcsolatok ápolása, kiaknázása) nehéz helyzetbe hozzák a hálózat tagjait akkor, ha a kapcsolati tőkét más tőketípusra szeretnék átváltani. Akkor pedig még nehezebb a helyzet tőkekonverzió szempontjából, ha a személyes kapcsolati hálóban való lét nélkülözi a tudatosságot. Hatodik helyen találjuk a munkahelyi kapcsolatok ápolása válaszlehetőséget s ezt követi a hasonló élethelyzet. Ebből is

látszik, hogy a válaszadók nem tartják fontos hálózat alakító tényezőnek azt, hogy a hálózatukba hasonló élethelyzetű egyént csatornázzanak be. Viszont az első, azaz meghatározó tényezők között ott találjuk a hasonló érdeklődést és a hasonló gondolkodást. Ez a két tényező kérdés, hogy lehetővé teszi-e az emberek számára azt, hogy tőlük eltérő státuszú, szociokulturális sajátosságokkal rendelkező egyéneket kapcsoljanak be hálózatukba? Amennyiben a válasz igen, akkor a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődésében az IKT eszközök segítségével létrejövő közösségek közül a közösségi oldalak segíthetik a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését. Amennyiben az előző kérdés adott válasz nem lesz, akkor a közösségi oldalak segítségével létrejövő közösségek növelik a rétegek közötti egyenlőtlenséget.

Láthattuk, hogy a különböző kapcsolati hálózat szerveződését lehetővé tevő eszközök a válaszadók megítélése alapján eltérő alakító, meghatározó tényezőkkel jellemezhetőek.

A telefon esetében kiemelkedő kapcsolati háló alakító tényező a rokon kapcsolatok ápolása, a hasonló gondolkodás, a munkahelyi kapcsolatok ápolása valamint a szabadidő közös eltöltése. A rokon kapcsolatokban lévő információk, az erős kapcsolatok jellegzetességéből adódóan rendelkezésére állnak a hálózat minden tagja számára, így az ebben rejlő lehetőségeket nagyobb arányban használják ki a tagok. Mivel a hasonló gondolkodás a homofília elvének megfelelően az egyénhez hasonló személyek bekapcsolását eredményezi, s érvényesül a kisvilág elmélet, azaz amilyen erőforrások és javak áramlása jellemzi a hálózatot, az meghatározza a tagok lehetőségeit. Azonban a telefon esetében lehetőség nyílik a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázására, hiszen a kiemelkedő hálózati alakító tényezők között jelen van a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő közös eltöltése. Viszont ha ezzel párhuzamba állítjuk a „haszon és az előny” alakító tényezők adatait, akkor láthatjuk, hogy a hasznom származik belőle, vagy az előnyöm származik belőle válaszlehetőségekben megmutatkozó tudatosság nem jellemzi a válaszadókat a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezőit tekintve. Ez jelentheti azt is, hogy nem tudatosan kiaknázzák a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségeket, mely a telefontal kapcsolatos hálózatokban a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő eltöltése során realizálódhat. Azonban más eszközök használatánál (e-mail) ez a tudatosság, s az előny és haszon kiaknázása jellemzőbb a mintában szereplő válaszadónál.

Az e-mail rendszernek köszönhetően létrejövő közösségi hálózat esetében érdekes dolgot láthatunk. A már említett haszon és előny mögött rejlő tudatosság ennél az eszköznél jelenik meg az első helyen. Olyan, mint ha a tőkekonverziós folyamatok megvalósulása szempontjából ez az eszköz lenne a legalkalmasabb arra, hogy az egyén az így kialakított kapcsolati hálózatában lévő lehetőségeket kiaknázhassa.

Azt is láthattuk, hogy az IKT eszközöknek köszönhetően új közösségek jönnek létre, mely közösségek sajátosságai eltérnek a klasszikus szomszédsággal és lokalitással leírható közösségektől. Elutasított, vagy kevésbé preferált válaszlehetőségként jelentkezett minden vizsgált eszköz esetében az egy lakóközösséghez tartozást kifejező válasz, azaz egyik eszköz esetében sem számít a területi elhelyezkedés. Ezek az eszközök áthidalják a térbeli távolságokat, elektronikus kapcsolattal helyettesítik a személyes találkozással járó kapcsolatokat, miközben a hasonló gondolkodás és érdeklődés fontos marad. Ennek ellenőrzésére nem kell a személyes találkozás, az emberek valós információként kezelik a közösségi oldalakon megjelenő képekből levont információkat, csak úgy, mint ahogyan az e-mail-ben közölt információkat, érzéseket.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a vizsgálati mintát jellemzi az, hogy a telefon használata elterjedtebb, mint a másik két, kapcsolati háló kialakítását lehetővé tevő eszköz. Azonban azt is láthatjuk, hogy a három vizsgált eszköz segítségével kialakított kapcsolati háló eltérő alakító tényezők preferálásával jön létre. Ennek köszönhetően az így létrejövő közösségek eltérő lehetőséget biztosítanak a hálózat tagjai számára, hogy a benne rejlő lehetőségeket, információkat, javakat, erőforrásokat az egyén a saját javára kiaknázza. Óriási lehetőség adódik a közösségi oldalakon keresztül kialakított kapcsolati hálózatban, de az e-mail rendszer tudatos használata inkább segíthet az így kialakult kapcsolati hálózatban rejlő lehetőségek kiaknázásában.

- H4 A különböző IKT eszközök segítségével létrejövő kapcsolati háló nagyobb kiterjedése a magasabb társadalmi státuszúak esetében jellemző, és ők ezt a hálózatot tudatosan szervezik, használják, alakítják.

A kapcsolati háló kiterjedésére jellemző Dunbar számot mi is felfedeztük a vizsgálati minta válaszadóinál. Látszott az, hogy a legnagyobb kiterjedésű kapcsolati hálózat a közösségi oldalaknak köszönhetően jön létre s ebben viszonylag egységesnek mutatkozott a minta. Inkább a kapcsolati hálózat alakításában voltak eltérések, hiszen a mindenkit visszajelölök, aki engem bejelöl válaszok inkább a alacsonyabb iskolai végzettségűekre volt jellemző. Eltérés volt viszont a telefon és az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati hálózat kiterjedése között a közösségi oldalhoz képest. A telefonon keresztül létrejövő kapcsolati háló kiterjedésére jellemző az, hogy az alacsonyabb jövedelműeknél nagyobb arányban van jelen a 10-50 főt takaró válasz. Az is jellemző, hogy a magasabb jövedelműek felé haladva tendenciózusan nő az 50-100 főt jelentő válaszok aránya, s kiemelkedő ez a kapcsolati szám a két legmagasabb jövedelmi kategóriával jellemezhető válaszadók esetében. Azt is láthatjuk, hogy az extrém magas kapcsolati számról árulkodó válasz nagyon kis arányban jellemzi a mintát, ami azt is jelenti, hogy a közösségi oldalhoz képest a telefonon keresztül kisebb kiterjedésű kapcsolati háló jellemzi a kutatásba bevont személyeket. Tehát különbségek vannak jövedelmi viszonyok tekintetében a vizsgálati minta válaszadóinál abban a tekintetben, hogy mekkora kiterjedésű a kapcsolati hálójuk, melyet a telefonon keresztül alakítanak és tartanak fent, azonban szignifikáns összefüggést itt sem találtunk. Nincs szignifikáns összefüggés a jövedelmi viszony és a telefonon létrejövő kapcsolati hálózat kiterjedése között. Mivel a hálózat kiterjedése csak az egyik, s nem az egyetlen sajátossága a kapcsolati hálózatnak, mely hozzájárul a terjesztéshez, így nincs ok a szomorodásra. Viszont az mindenképpen elgondolkodtató, hogy látszik az elméletben is jelzett új közösségek szerveződése, létrejötte. Ezek a közösségek valóban más sajátosságokkal rendelkeznek, s minél többet tudunk róluk, annál nagyobb az esély annak, hogy a hálózat pontjai, az alkotó személyek tudatosan használhassák kapcsolati tőkéjüket, s lehetőségük legyen a tőkekonverzióra.

Az e-mail rendszer segítségével létrejövő kapcsolati háló kiterjedésével kapcsolatban az alábbiakat állapíthattuk meg a vizsgálati mintánk esetében. A jövedelmi viszonyokat jelző kategóriák mindegyikében kimagasló arányban jelenik meg a 10-50 fő közötti kapcsolati hálózatot alkotó személyek száma. Az 50-100 fős kapcsolati háló is jellemző a válaszadókra, de legnagyobb arányban ez a szám a magasabb egy főre jutó átlagjövedelműeknél – 200001- 300000Ft- a legjellemzőbb. A következő válaszkategória – 100-200fő- arányai is nőnek az egy főre jutó átlagjövedelem emelkedésével. Legnagyobb arányban a legmagasabb jövedelműeket jellemzi a 100-200 fő közötti kapcsolati hálót alkotó személyek száma. A 200-400 fő közötti személyekből álló kapcsolati hálózat is jellemző néhány jövedelmi kategóriával leírható válaszadóra, de a legmagasabb s jelentősnek mondható arány az szintén a magasabb jövedelműeknél jellemző. A közepes egy főre jutó átlagjövedelműeknél – 150001-200000Ft- láthatjuk, hogy az alacsony kapcsolati számot jelentő válaszoktól az extrém magas kapcsolati számot jelentő válaszok egyaránt előfordulnak, s közel azonos arányban. Ez hasonlít ahhoz, amit a közösségi oldalak esetében létrejövő kapcsolati hálózat és a jövedelmi viszonyok esetében megállapítottunk, azonban érzékelhető a különbség a jövedelmi viszonyokat jelző arányok és a kapcsolati háló kiterjedéséről árulkodó kapcsolati számok adatai között. Ezek az adatok abban az összefüggésben fontosak, miszerint tudjuk azt, hogy az e-mail rendszeren keresztül létrejövő kapcsolati hálózatot a válaszadók a munka világában való kapcsolatok fenntartására, működtetésére használják. Így megállapíthatjuk, hogy azok a személyek, akik kiterjedt e-mail kapcsolattal rendelkeznek nagyobb eséllyel terjesztenek a kapcsolati hálójukon keresztül olyan információkat, melyek segíthetik a tőkekonverziós esélyeiket. Azonban azt is látjuk, hogy ez a IKT eszköz és az általa kialakított közösségi hálózat, kapcsolati rendszer nem egyformán jellemzi a különböző jövedelmi viszonyokkal rendelkező válaszadókat. Az alacsonyabb jövedelműek kisebb kiterjedésű kapcsolati hálóval rendelkeznek, a magasabb jövedelműek pedig nagyobb kiterjedésű kapcsolati hálót tudhatnak magukénak az e-mail rendszerüknek köszönhetően. Ez egy egyenlőtlenséget generáló IKT eszköz, illetve másként is gondolkodhatunk ennek az eredménynek a kapcsán. Amennyiben e-mail rendszeren keresztül képesek lennének a különböző jövedelműek összekapcsolódni, és kapcsolati hálózatukat alakítani, akkor nagyobb esélyük lenne a kapcsolati tőkéjükben rejlő lehetőségeket – információk, javak – tudatosan használni, átkonvertálni más tőke típusra.

- H5 Az online kapcsolati háló szerveződését és az offline kapcsolati háló szerveződését eltérő sajátosságok jellemzik.

Először az offline, azaz személyes találkozásokkal járó kapcsolatok szervező erejét tekintjük át. A mintában szereplő válaszadók legtöbben választották (57,9%) a közös érdeklődés válaszlehetőségét. Ezek alapján az elméleti áttekintésben szereplő homofília jelensége alapvető szervező ereje a közvetlen, személyes kapcsolatokkal járó közösségi hálózat szerveződésének. Ezt a sajátosságot támasztja alá a második helyen szereplő válaszlehetőség is, hiszen a hasonló a gondolkodásunk válasz is szintén a homofília jelenséghez kapcsolható. A mintában szereplő válaszadók 56.1%-a választotta ezt a válaszlehetőséget a három legfontosabb tényezőnek a megadott lehetőségek közül. A rokonai kapcsolatok ápolása is fontos szerepet tölt be a válaszadók kapcsolati hálójának szerveződésében, hiszen a minta 49,5%-a jelölte meg a legfontosabbak között, így ez a válasz a harmadik legtöbben megjelölt válaszok helyére került. Ez a válaszlehetőség a kapcsolati háló funkcionalitásáról árulkodik. Szervező erő a hasonlóság, szimpátia, és szervező erő az is, hogy mire tudja használni, mi a funkciója az adott kapcsolati hálónak. Hálózatunk tagjai rokonaink, barátaink, így hálózatunk segítenek ezen kapcsolatok ápolásában is. Viszont az is informatív, hogy a válaszadók leginkább a hálózat tulajdonságait jelölték meg legnagyobb arányban szervezőerőként (közös érdeklődés, hasonló gondolkodás) s a funkcionalitáshoz kapcsolódó legtöbbit megjelölt válasz a harmadik helyre került. Olyan, mint ha az fontosabb lenne, hogy milyen tulajdonságok, sajátosságok alapján szervezik a válaszadók a személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolati hálójukat annál, mint, hogy milyen funkcióit tudják működtetni és kihasználni a létrejövő közösségi hálózatuknak. A szimpátia választ 42,6%-ban jelölték meg a válaszadók, mint a három legfontosabb személyes kapcsolatokkal járó hálózati szervező erőt. Ezek után egy újabb funkcionalitást jelző válaszlehetőség jelenik meg a százalékos arányokat mutató diagramban, hiszen a szabadidő közös eltöltését 34,7%-ban jelölték meg a válaszadók. Ezt követi a munkahelyi kapcsolatok ápolása 29,5%-os választási aránnyal s láthatjuk, hogy ez a válaszlehetőség is a kapcsolati háló funkcionalitásához kapcsolódik. Hiába van fontos szerepe az ember életében a munkának s tudjuk azt, hogy a kapcsolati háló hálópontjain fontos szerepet foglalnak el a munkatársak, a közvetlen találkozásokkal járó személyes kapcsolatok alakításánál és az így létrejövő kapcsolati háló szerveződésénél a munkahelyi kapcsolatok ápolása nem foglal el olyan fontos szerepet, mint a homonímia jelensége mögött rejlő okok. A következő kapcsolati háló szerveződés mögötti ok vagy sajátosság, a hasonló az élethelyzetünk válasz. Ezt az okot a közvetlen kapcsolatokkal járó hálózatok szerveződése mögötti válaszlehetőségek közül 11,7%-os arányban választották a válaszadók. Tehát nem az lesz a kapcsolati háló szerveződésének a legjellemzőbb indoka, hogy hasonló az élethelyzet, azonban ha megnézzük a fent bemutatott okokat és a százalékos arányokat, akkor láthatjuk, hogy a baráti, rokonai kapcsolatok ápolása, a hasonló gondolkodás, közös érdeklődés válaszok szintén egy kis világ kialakulását eredményezik. Ez nem jár feltétlenül azzal, hogy fontos legyen a hasonló élethelyzet, de a homonímia jelenségének köszönhetően, nem a választás motívuma, hanem a választás következménye lesz az, hogy a kapcsolati háló szerveződési sajátosságainak köszönhetően azonos élethelyzetűek kerülnek egy kapcsolati hálóba. Így létre jön a kis világ, melyre jellemző, hogy a hálózat pontjai, azaz a személyek, akik a hálózatot alkotják hasonló gondolkodásúak, hasonló érdeklődésűek és általában baráti, rokonai kapcsolatban állnak egymással. Vajon az esélyegyenlőség vagy a lehetőségekhez való hozzájutás a hasonlósági elv alapján szerveződő közösségi hálózatokban, az így létrejövő kisvilágokban eltéréseket okoznak? Az azonos réteghelyzetben élő egyének a hasonlósági elv alapján azonos réteghelyzetűek közül választva alakítják kapcsolati hálójukat. Így viszont a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődnek. A kapcsolati tőke bizonyos hálózatok struktúrájából és sajátosságaiból adódóan nem válthatóak át gazdasági tőkévé, vagy kulturális tőkévé. Az egyének be vannak zárva a saját maguk által létrehozott kapcsolati világba s a kapcsolati hálóra jellemző javakat, tőkéket képesek cirkuláltatni, konvertálni s bár nem a hasonló élethelyzet a szervező ereje ennek a hálózatnak, azonban mégis következményként az lesz, hogy a kapcsolati hálóban nagyon is hasonló élethelyzetű egyének kerülnek. A fentebb leírt gondolatokhoz kapcsolódik a következő válaszlehetőség százalékos aránya is. Az egy lakóközösséghez tartozás választ a három legfontosabb közvetlen találkozással járó személyes kapcsolatok hálózatát alakító tényezők közül a válaszadók 10,8%-os arányban jelölték meg. Ez válaszlehetőség és az ehhez kapcsolódó választási arány is alátámasztja az elméleti áttekintésben leírt ténytet, miszerint megváltozott közösségekről beszélhetünk az új, infokommunikációs eszközöknek köszönhetően. A közösségek leírására használt fogalmak között a lokali-

tás fogalma régen kiemelkedő volt. A lokalitás fogalma szűken értelmezve a szomszédságot jelentette. A szomszédság nem más, mint az egy lakóközösségben élők szerveződése. Viszont a válaszokból láthatjuk, hogy még a közvetlen találkozással járó, személyes kapcsolatokkal jellemezhető közösségi hálózat alakítása mögött sem húzódik meg az az ok, mely arról szól, hogy egy lakóközösséghez tartoznak a hálózat tagjai. Nem fontos már az egy lakóközösséghez tartozás, sokkal fontosabb a hasonlóság, hasonló gondolkodás, hasonló érdeklődés.

Mi jellemzi az online közösségek létrejöttét eredményező IKT eszközök közösségi szervező erejét? A különböző kapcsolati hálózat szerveződését lehetővé tevő eszközök a válaszadók megítélése alapján eltérő alakító, meghatározó tényezőkkel jellemezhetőek.

A telefon esetében kiemelkedő kapcsolati háló alakító tényező a rokon kapcsolatok ápolása, a hasonló gondolkodás, a munkahelyi kapcsolatok ápolása valamint a szabadidő közös eltöltése. A rokon kapcsolatokban lévő információk, az erős kapcsolatok jellegzetességéből adódóan rendelkezésére állnak a hálózat minden tagja számára, így az ebben rejlő lehetőségeket nagyobb arányban használják ki a tagok. Mivel a hasonló gondolkodás a homofília elvének megfelelően az egyénhez hasonló személyek bekapcsolását eredményezi, s érvényesül a kisvilág elmélet, azaz amilyen erőforrások és javak áramlása jellemzi a hálózatot, az meghatározza a tagok lehetőségeit. Azonban a telefon esetében lehetőség nyílik a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségek kiaknázására, hiszen a kiemelkedő hálózati alakító tényezők között jelen van a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő közös eltöltése. Viszont ha ezzel párhuzamba állítjuk a „haszon és az előny” alakító tényezők adatait, akkor láthatjuk, hogy a hasznom származik belőle, vagy az előnyöm származik belőle válaszlehetőségekben megmutatkozó tudatosság nem jellemzi a válaszadókat a telefonon keresztül létrejövő kapcsolati hálózat alakító tényezőit tekintve. Ez jelentheti azt is, hogy nem tudatosan kiaknázzák a gyenge kapcsolatokban rejlő lehetőségeket, mely a telefontal kapcsolatos hálózatokban a munkahelyi kapcsolatok ápolása és a szabadidő eltöltése során realizálódhat. Azonban más eszközök használóinál (e-mail) ez a tudatosság, s az előny és haszon kiaknázása jellemzőbb a mintában szereplő válaszadónál.

A közösségi oldalak esetében a másik két „eszközhöz” képest kiemelkedő kapcsolati háló alakító tényező a közös érdeklődés, a szimpátia és a hasonló élethelyzet. A közösségi oldalakon kialakuló közösségek tehát főleg az érdeklődés alapján szerveződnek, s mivel a profilképek lehetővé teszik a kapcsolati hálóba bekapcsolni kívánt személy vizuális ellenőrzését – hiszen a személyek különböző képeket tesznek közössé, melyet lájkolhatnak az emberek- a szimpátiának is kiemelkedő kapcsolati hálózat alakító szerepe van a másik két eszközhöz képest. A közösségi oldalak azt is lehetővé teszik, hogy sokkal jobban betekintést nyerjen az egyén a másik ember életébe. Láthatjuk, hol járt, kivel bulizott, mit vett fel egy eseményre és nagyon sokféle információval lehetünk gazdagabbak. Így nem csoda, hogy megjelenik közösségi hálózatalakító tényezőként a hasonló élethelyzet is, mely egyébként nagyon nem jellemzi a telefonon és az e-mail rendszeren keresztül kialakuló kapcsolati hálózatok motívumait.

Az e-mail rendszernek köszönhetően létrejövő közösségi hálózat esetében érdekes dolgot láthatunk. A már említett haszon és előny mögött rejlő tudatosság ennél az eszköznél jelenik meg az első helyen. Olyan, mint ha a tőkekonverziós folyamatok megvalósulása szempontjából ez az eszköz lenne a legalkalmasabb arra, hogy az egyén az így kialakított kapcsolati hálózatában lévő lehetőségeket kiaknázhassa.

Azt is láthattuk, hogy az IKT eszközöknek köszönhetően új közösségek jönnek létre, mely közösségek sajátosságai eltérnek a klasszikus szomszédsággal és lokalitással leírható közösségektől. Elutasított, vagy kevésbé preferált válaszlehetőségként jelentkezett minden vizsgált eszköz esetében az egy lakóközösséghez tartozást kifejező válasz, azaz egyik eszköz esetében sem számít a területi elhelyezkedés. Ezek az eszközök áthidalják a térbeli távolságokat, elektronikus kapcsolattal helyettesítik a személyes találkozással járó kapcsolatokat, miközben a hasonló gondolkodás és érdeklődés fontos marad. Ennek ellenőrzésére nem kell a személyes találkozás, az emberek valós információként kezelik a közösségi oldalakon megjelenő képekből levont információkat, csak úgy, mint ahogyan az e-mail-ben közölt információkat, érzéseket.

Egy tényezőnél jelentős eltérést találtunk a közösségi oldalon keresztül létrejövő közösségi kapcsolati hálózat használata és a személyes, közvetlen találkozással járó kapcsolati hálózat használata között. A személyes találkozások során szerveződő kapcsolati hálózat használatánál jelölhető válaszok mindegyikénél inkább az átlag alatti jövedelműeket jellemzik a válaszok

nagyobb arányban. Kivételt képez három válasz. Az egyik az ügyintézés valamint a szórakozás s ez így volt a közösségi oldalak válaszai során is, valamint a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése, ami viszont fordítva jellemezte a közösségi oldal során létrejövő kapcsolati háló használatát az átlag alatti és átlag feletti jövedelműek esetében. A közvetlen találkozókkal járó kapcsolati háló szerveződése során az átlag feletti jövedelműeket inkább jellemzi az, hogy kapcsolati hálójukat a munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzésére használják s a közösségi oldalakat – ahogy fent is láthattuk – más funkciók alapján szervezik. Ezek alapján is elmondhatjuk, hogy az IKT eszköz segítségével létrejövő kapcsolati hálózat használatát teljesen más sajátosság jellemzi az átlag alatti jövedelmi viszonyal rendelkezők esetében, mint az átlag feletti jövedelműeknél. Statisztikai számítások azonban itt sem tártak fel szignifikáns összefüggéseket.

A fentiekből láthatjuk, hogy nem az online és offline közösségek között találunk lényegi eltéréseket. Sokkal inkább alátámasztják a bemutatott adataink azt, hogy új közösségek jelennek meg, más szervező erők jelennek meg, melyek új közösségek létrejöttét eredményezik, s ezek hatással vannak a közösségi felfogásra is. Az is látszik, hogy minél tudatosabban képes az egyén az őt körülvevő közösséget, a kapcsolati hálóját értelmezni, megélni, annál nagyobb esélye van arra, hogy a benne rejlő lehetőségeket kiaknázza. Azonban erre jobban oda kell figyelnie, azaz tudatosabb közösségi felfogásra, érzékelésre van szüksége a jelen kor emberének, hogy ezt az átalakulóban lévő szerveződést, amit közösségnek hívunk, megértse, s úgy használja, ahogy az neki is és a hálózat tagjainak is előnyt jelent.

MELLÉKLET

1. sz.

Fontos fogalmak

Blog

Internetes naplót jelent. Ez a fajta közlés ad lehetőséget az önkifejezésre. Csak a blog írója tudja módosítani a tartalmat, bármiről írhat, amit nyilvánosságra kíván hozni. Az olvasók megjegyzéseket fűzhetnek a bejegyzésekhez.

Civil társadalom

Azok az önkéntes alapon működő szerveződések, amelyek az egyén és az állam köze beépülve a két pólus kiegyensúlyozott kapcsolatát szolgálják. Hálózati szemlélettel a társadalom azon kapcsolat-hálózatoként is meghatározható, amely az államtól függetlenül alakul ki, és működése kívül esik az államhatalom befolyási körén.

Cselekvőhálózat

Olyan emberi és nem-emberi összetevőkből, valamint közvetítőkből álló heterogén hálózat, melyben a technikai objektumok és a tágabb értelemben vett társadalmi- politikai kontextus folyamatos interakciók során, egymást kölcsönösen alakítva és konstituálva alakulnak ki és fejlődnek szocio-technikai entitásokká.

Diffúziós hálózat

Azon emberi hálózatok, amelyeken keresztül az innovációk elterjednek

Digitális megosztottság (digitális szakadék)

A „digitális megosztottság” kifejezés arra a szakadékra utal, ami az új IKT- eszközök, például az internet hatékony felhasználására képes, illetve nem képes csoportok között fennáll. Kezdetben a kifejezést azoknak a megkülönböztetésére alkalmazták, akiknek rendelkezésére állt a hardver (a személyi számítógép), illetve akiknek nem volt hozzáférésük ehhez az eszközhöz. Ahogy a technológiák fejlődtek és használatuk is minőségi változáson ment át, a megosztottság egyre inkább a felhasználók és a nem használók, majd később a felhasználók különféle típusai közötti különbségtételt jelentette egy adott társadalmi csoporton belül.

E-mail

Az interneten ezt fejlesztették ki először. Ez a legelterjedtebb és egyben legszemélyesebb gondolat, vélemény, hír stb. közlési műfaj. Az e-mailek nyelvhasználata közel sem olyan rendezett, szépen megfogalmazott, mint a hagyományos leveleké. Formájának megformálására sem fordítunk annyi figyelmet, mint a papírra írt levelek esetében, de ez annak is tulajdonítható, hogy az e-mail keveréke a levélírásnak, üzenet hagyásnak, telefonbeszélgetésnek, sms küldésnek és a képi továbbításnak. Jellemző rá az egyéni nyelvhasználat. Sok olyan kód megjelenik, ami a papíralapú levelezésnél nem volt, mint például a mosoly.

Fórum

A webes felületen egyfajta üzenőfalaként szolgál. A fórumot bárki olvashatja, de bejegyzést csak bejelentkezett (regisztrált) felhasználó írhat.

- Csevegőfórum: élő, valós idejű társalgást tesz lehetővé. Teljesen nyilvános, névtelen, nagyon ritka, hogy valaki a rendes nevét használva írjon. A csevegőfórum a legtöbb oldalú véleménycserélő műfaj. Erős csoportnyelviség jellemző. A beírók (chatezők) gyors üzenetváltásra törekednek, hogy a legrövidebbre csökkentsék a válaszolási időt. A gyorsaságnak van alárendelve a nyelvhasználat, a nyelvi, helyesírási szabályok gyakran mellőzve vannak. A közlendők rövidek, tömörök, szintén a gyors véleményközlés érdekében. A csevegőfórumon divatjelenségek is megfigyelhetők.

- Vitafórum: meghatározott témához lehet véleményt fűzni. Ez a lehetőség bárki számára adott, hiszen a vitafórum teljesen nyilvános. A megfigyelt (moderált) fórumon kis mértékű nyelvi ellenőrzés van jelen, ennek hiányában (a moderálatlanál) teljesen érvényesül az egyéni nyelvi lelemény. A vitafórumokon késleltetett idejű a véleménynyilvánítás.

Globalizáció

A globalizáció folyamata az országok, emberi közösségek kölcsönös függésének és egymásra hatásának világméretű növekedése, amely egyaránt formálja a gazdaság, a kultúra és a politika alrendszerét.

Hálózat

Minden olyan rendszer, amely egymástól elkülönülő, és gyenge vagy erősebb kapcsolatokkal összekötött elemekből áll, amik horizontálisan összekapcsolódnak. A társadalmat alkotó szereplők közötti kapcsolatok struktúrájában mutatkoznak meg.

Hálózati csomópont (node)

A legkisebb építőegysége a hálózati csomópont. A társas hálózatokban az egyéni cselekvőket hálózati csomópontoknak nevezzük, míg a számítógépes hálózatokban az egyes hálózathoz kapcsolódó eszközöket hívjuk így.

Hálózati gazdaság

Az információs társadalom gazdasági rendszere. A „hálózati” jelző arra utal, hogy a termékek és szolgáltatások létrehozása, maga az értékteremtés hálózatokban történik.

Hálózati társadalom

Olyan társadalmi forma, amely információ előállítására, feldolgozására valamint továbbítására épül, és működésének alapját a modern információs és kommunikációs technológiák hálózata biztosítja.

Hátrányos helyzet (depriváció)

A depriváció kifejezés szó szerint nélkülözést jelent, de ezt használják a hátrányos helyzet kifejezésére is, különösen akkor, ha ennek többféle kiváltó tényezője van, vagyis számos tényező kombinációjából következik. A hátrányos helyzet kialakulásában és fennmaradásában a gazdasági értelemben vett szegénység mellett közrejátszhatnak például a nem megfelelő lakáskörülmények, az elégtelen iskolázottság vagy a munkanélküliség is.

Honlap

Ez a legnyilvánosabb műfaj. A nyelvi és tartalmi ellenőrzést a közzétevő felhasználó és a nyilvánosság végzi. A honlapra az a jellemzőbb, hogy egyirányú, kétirányúságot nem igényel. Hivatkozások (hipertext szöveg) található rajta, ami azt a lehetőséget nyújtja a felhasználónak, hogy a hivatkozások nyomán eldöntheti, hogy mely szövegrészeket olvassa el. Tehát az olvasás többé már nem folyamatos (lineáris).

Információ

Latin eredetű kifejezés, összetett a jelentése, szoros kapcsolatban áll az ismerettel, ismeretek közzétételével, adattal, tudással, tanulással, kommunikációval, hírrel. Bizonyos esetekben valamilyen formában ezekkel azonosítható (ismeret, adat, tudás, hír), bizonyos esetekben pedig a felsoroltak tárgya (ismeretközlés, tanulás, kommunikáció). (Az adatok információvá alakítása igényel tudást és a közzététele kommunikációt.)

Információs társadalmi megközelítések

A társadalomtudományokban az 1960–70-es évek óta létező kutatási irányok, amelyek különbözőképpen magyarázzák az információs társadalom kialakulásának okát és főbb jellemzőit (technológiai, foglalkozásszerkezeti, gazdasági, térszerkezeti, médiakultúra-központú).

Információs társadalom tudománya

Az információs társadalom kérdéskörének szisztematikus tanulmányozására a '90-es években megszületett tudományterület és annak „lefordítása” felsőoktatási curriculumokra.

Információs társadalom

A társadalmi együttélés egy új módja, ahol az információ hálózatba szervezett tárolása, előállítása, áramlása stb. játssza a központi szerepet. (A fogalomnak számos további definíciója is ismert.)

Innováció

Új vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketingmódszer vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése az üzleti gyakorlatban, munkahelyi szervezetben vagy a külső kapcsolatokban.

Interaktív szolgáltatások

Az egyszerű tájékoztatáson túlmenően olyan szolgáltatások, letölthető űrlapok, keresőrendszerek, tematikus tájékoztatók, amelyek csak az ügyfél aktivitását igénylik, a szolgáltatást nyújtó szerv által előkészített dokumentumok alapján.

Interkonnektivitás

Olyan dinamikus rendszereken belül, mint a biológiai entitások, gazdasági rendszerek vagy társadalmak, az egymáshoz kapcsolódó alrendszerek változásai kölcsönösen hátast gyakorolnak.

rolnak egymásra, az információs és kommunikációs rendszerek fejlődése mindezeket kölcsönösen összekapcsolja.

Kibertér

A kibertér fogalmának megjelenése William Gibson 1984-ben megjelent Neurománc című könyvéhez kötődik. A kifejezés a számítógépes hálózatokat, és az azokon keresztül elérhető információs erőforrásokat jelenti. A kibertér kifejezést az 1990-es évek végén gyakran alkalmazták az internet szinonimájaként.

Levelezőlisták

Lehet nyilvános, aminek bárki a tagja lehet, illetve lehet zárt is. A zárt levelezőlistára jellemzők a csoportnyelvi jelenségek és különböző nyelvhasználati szokások. nem, életkor, etnikai hovatartozás, a megélhetési feltételek bizonytalansága, bizonytalan foglalkoztatási helyzet és a szociális biztonság hiánya.

Posztindusztriális társadalom

Az „információs társadalom” kifejezés elfogadottá válásáig leginkább elterjedt terminus, ami az új társadalmi-gazdaságimínőséget az ipari korszakban kialakult régi szerkezeteket felváltó mivoltával, nem pedig a „tartalmával” határozta meg.

Releváns társadalmi csoportok

Egy technológia alakulását a releváns társadalmi csoportok határozzák meg, melyeknek a tagjai lehetnek egyének, szervezetek és intézmények. Minden olyan csoport ideértendő, melyek számára a technológiával kapcsolatos problémák relevánsak.

Skálafüggetlen hálózat

Olyan hálózat, amelyben csekély számú sok kapcsolattal bíró központ mellett nagyszámú kevés kapcsolattal rendelkező hálózati csomópont található. A társas hálózatok többsége ebbe a kategóriába tartozik, és az interneten található honlapok egymásra mutató „linkjeinek” az elemzésekor is ilyen skálafüggetlen kapcsolathálóval találkozunk.

Személyes adatok védelme

Meghatározott természetes személyre vonatkozó adatok védelme, ami az érintett önrendelkezési jogát biztosítja a rá vonatkozó adatok felett. Az angolszász jogrendszerekben használt privacy kifejezés ennél tágabb kört ölel fel: a magánszféra védelmét jelenti a külvilággal szemben. Ezekben a jogrendszerekben többek közt az eutanázia és az abortusz is a privacy védelmi körébe tartozik. A kontinentális jogrendszerekben használt adatvédelem kifejezés részhalmaza a magánszféra védelmének.

Szociometria

J. L. Moreno vizsgálati módszere, melynek segítségével a közösségeken belüli rejtett rokonszenvi választások feltérképezésével bemutatja a hálózat felépítését. Jellemzően olyan kis-közösségek problémáinak feltárására alkalmazzák, mint amilyenek az iskolai osztályok, vagy munkahelyi részlegekben együtt dolgozó csoportok.

Társadalmi kirekesztés

Ez a kifejezés azoknak az egyéneknek a helyzetét írja le, akik nem aktív résztvevői társadalmuk életének. E társadalmi jelenség legfontosabb, egymással összefüggő tényezői a következők: alacsony jövedelem, kirekesztődés a munkapiacról (a szaktudás hiánya, alacsony iskolai végzettség, illetve rossz egészségi állapot miatt), nem kielégítő hozzáférés az oktatási és tanulási lehetőségekhez, rossz lakáskörülmények, csekély társadalmi tőke és a lakóhelyi környezet alacsony státusza, összefüggésben a „szegénységi körök” felerősödésével. Mindezek a tényezők igen gyakran megjelennek sok nyugati társadalomban.

Társadalmi tőke

A társadalmi hálózatokhoz köthető, melyekben az emberek mindennapi életével kapcsolatos interakciók, szimpátiák és baráti kötődések alakulnak ki. Olyan nem anyagi erőforrás, amely a hálózatokat alkotó szereplők közötti kapcsolatok eredményeként jön létre, és a társadalmi együttműködés különböző (család, szomszédság, település, nemzeti) közösségi szintjein végbemenő társadalmi és gazdasági folyamatokat befolyásolja.

Virtuális valóság

A virtuális valóság a számítógépek által szimulált valódi vagy kitalált környezet. A kifejezés egyaránt használható grafikus és szöveges alapú számítógépes világokra. A virtuális való-

ság szorosan összekapcsolódik a háromdimenziós számítógépes ábrázolás fejlődésével, a térbeli hatás eléréséhez gyakran különleges szoftvereket és hardvereket alkalmaznak.

Web 2.0

A „Web 2.0” kifejezés olyan második generációs internetes szolgáltatásokra utal, amelyek elsősorban az online közösségek aktivitására, pontosabban a felhasználók által előállított tartalmakra és azok megosztására épülnek (például blogok, wikik stb.).

2. sz.

Kérdőív sorszáma:

Tisztelt Asszonyom / Uram!

Az Eszterházy Károly Főiskola informatikai eszközök és internet használati szokások vizsgálatára vonatkozó kutatáshoz kéri segítségét a kérdőív kitöltésével.

Kérjük, hogy a kérdések pontos megválaszolásával segítse munkánkat.

A kérdőíveket név nélkül, bizalmasan kezeljük. Nyugodtan elmondhatja/leírhatja őszinte véleményét, szokásait.

Ha a válaszokkal kapcsolatban bármilyen problémája, kérdése akad, nyugodtan forduljon a kérdőívet kitöltető személyhez.

Lekérdezés ideje: ..... év .....hónap

nap

Lekérdezés helye: .....

5. **Neme:** 1. Nő 2. Férfi
6. **Születési éve:** .....
7. **Lakóhelye, ahol életvitelszerűen tartózkodik (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!):**
5. Megyeszékhely
  6. Város
  7. Község
  8. Falu
8. **Legmagasabb iskolai végzettsége: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
12. 8 általános alatti
  13. 8 általános iskolai végzettség
  14. 10 évfolyam + szakma
  15. Szakiskola/szaktanulmánytervező
  16. Érettségi
  17. Érettségi + szakma
  18. Felsőfokú szakképzés (FSZ)
  19. Főiskola (BA, BSc)
  20. Egyetem (MA, MSc)
  21. Doktori (PhD, DLA)
  22. Egyéb
6. **Gazdasági aktivitása: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)**
10. Alkalmazott
  11. Vállalkozó
  12. Alkalmi munkás
  13. Nyugdíj mellett dolgozik
  14. Gyesen vagy, gyeden van
  15. Munkanélküli
  16. Nyugdíjas
  17. Eltartott
  18. Tanuló/Hallgató (Folytassa a 7-es kérdéstől!)

22. Melyik foglalkozási területen, szakmacsoportban foglalkoztatott, vállalkozó, vagy honnan ment nyugdíjba, gyese? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

22. Egészségügyi	33. Nyomdaipar
23. Szociális	34. Közlekedés, építészet, technika
24. Oktatási	35. Környezetvédelem, vízgazdálkodás
25. Egyéb szolgáltatások	36. Közgazdaság
26. Gépészet	37. Ügyvitel
27. Elektronika	38. Kereskedelem, marketing, üzleti adminisztráció
28. Informatika	39. Vendéglátás, idegenforgalom
29. Vegyipar	40. Közlekedés-üzemvitel
30. Építészet	41. Mezőgazdaság
31. Könnyűipar	42. Élelmiszeripar
32. Faipar	

23. Családi állapota: (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

8. Nőtlen/hajadon
9. Házas
10. Özvegy
11. Elvált
12. Élettársi kapcsolat
13. Özvegy, élettársi kapcsolat
14. Elvált, élettársi kapcsolat

24. Ön tagja-e valamilyen nemzetiségi/etnikai kisebbségnek? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

3. Igen
4. Nem (Folytassa a 10. kérdéstől!)

25. Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

20. bolgár	30. szlovák
21. cigány (roma)	31. szlovén
22. görög	32. ukrán
23. horvát	33. arab
24. lengyel	34. kínai
25. német	35. orosz
26. örmény	36. vietnámi
27. román	37. egyéb: .....
28. ruszin	38. nem kíván válaszolni
29. szerb	

26. Milyen vallásúnak vallja magát? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

16. katolikus	24. hit gyülekezet
17. református	25. krisna-tudatú
18. evangélikus	26. jehova tanúi
19. baptista	27. egyéb: .....
20. unitárius	28. ateista/nem hiszek istenben
21. zsidó	29. nem tartozik vallási közösséghez, felekezethez
22. buddhista	30. nem kíván válaszolni
23. iszlám	

27. Becsülje meg háztartásában az egy főre jutó havi nettó jövedelmet! (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

9. 0-20 000 Ft
10. 20 001-50 000 Ft
11. 50 001-100 000 Ft
12. 100 001 – 150 000 Ft
13. 150 001-200 000 Ft
14. 200 001-300 000 Ft
15. 300 001 – 400 000 Ft
16. 400 000 Ft felett

28. Használja Ön az internetet? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

3. Igen (Kérjük folytassa a 14. kérdéstől!)
 4. Nem (Kérjük a továbbiakban a 13., 20., 21. kérdésekre válaszoljon!)

29. Az alábbiakban felsorolt okok közül, melyek azok, amelyek miatt nem használja az internetet? Ezt öt fokozatban jelölheti meg, ahol az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző. (Kérem karikázza be a megfelelőt!)

10.	nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre	1	2	3	4	5
11.	nem értek a technikai eszközökhöz (számítógép, mobiltelefon, stb.)	1	2	3	4	5
12.	nincs szükségem rá	1	2	3	4	5
13.	nem érdekel	1	2	3	4	5
14.	idegenkedem, félek a technika alkalmazásától	1	2	3	4	5
15.	nem tudom, hogyan kell használni az internetet	1	2	3	4	5
16.	félek, hogy kiszolgáltatom a személyes adataimat	1	2	3	4	5
17.	túl drágának tartom	1	2	3	4	5
18.	sok a fölösleges, zavaró információ	1	2	3	4	5

30. Mióta használja az internetet? (Kérem, húzza alá a megfelelő választ!)

6. 12 éves korom alatt elkezdtem használni
 7. Serdülő korom óta
 8. Fiatal felnőtt korom óta
 9. Felnőtt korom óta
 10. Idős korban kezdtem használni

31. Milyen info-kommunikációs eszközöket használ az alábbiak közül? (Kérem, húzza alá az Ön által használt eszköznek /eszközöknek a nevét!)

11. Mobiltelefon	16. Tablet/táblagép
12. Okos telefon	17. Számítógép
13. IPod	18. Notebook
14. Ipad	19. Navigációs eszköz (pl. GPS)
15. E-book olvasó	20. Egyéb: .....

32. Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat: (Kérem húzza alá a megfelelő választ!)

1. nem látogatok (Kérem, ugorjon a 27. kérdésre.)
 2. naponta
 3. hetente (Kérem, ugorjon a 26. kérdésre.)
 4. havonta egy-két alkalommal (Kérem, ugorjon a 26. kérdésre.)
 5. ritkábban, mint havonta (Kérem, ugorjon a 26. kérdésre.)

33. Jelölje be, hogy naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon: (Kérem húzza alá a megfelelő választ!)

1. napi 2-3 órát
 2. napi 4-6 óra
 3. napi 7-8 órát
 4. napi 8 óránál többet
 5. egész nap online vagyok

34. Kérjük, rangsora felállításával válaszoljon az alábbi kérdésre! Csak a 3 legfontosabb Önre jellemzőt válassz ki! 1-es számot kapjon, ami a leginkább, 3-as számot kapjon, ami legkevésbé jellemzi Önt.

Mire használja leginkább a közösségi oldalakat?

1.	hétköznapi életben ügyintézéshez segítség kérés	
2.	baráti / rokon kapcsolattartás	
3.	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	
4.	önmagam megjelenítése, híradás magamról	
5.	munkakörhöz kapcsolódó fele-	

6.	szabadidő hasznos eltöltése	
7.	információk szerzése a mindennapi élethez	
8.	szórakozás	
9.	hírek információk gyűjtése a világról	
10.	egyéb, éspedig	

	datok elvégzése	

	.....	

35. Kérjük, rangsora felállításával válaszoljon az alábbi kérdésre! Csak a 3 legfontosabb Önre jellemzőt válassza ki. 1-es számot kapjon, ami a leginkább, 3-ast ami kevésbé jellemzi Önt.

A mindennapi élete során kialakított személyes, közvetlen találkozásokkal járó kapcsolatai miben segítik Önt leginkább?

1.	hétköznapi életben ügyintézéshez segítségkérés	
2.	baráti / rokon kapcsolattartás	
3.	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	
4.	híradás magamról	
5.	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	

6.	szabadidő hasznos eltöltése	
7.	információk szerzése a mindennapi élethez	
8.	szórakozás	
9.	hírek információk gyűjtése a világról	
10.	egyéb, éspedig	

36. Becsülje meg – és húzza alá - , hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen találkozásokkal járó) kapcsolatrendszerébe!

1. 10-50
2. 50-100
3. 100-200
4. 200-400
5. 400 fölött

37. Válassza ki – és húzza alá - hogy SZEMÉLYES (közvetlen találkozásokkal járó) kapcsolati rendszerének az Ön megítélése szerint mi a 3 legfontosabb alakító, meghatározó tényezője!

1. hasonló a gondolkodásunk	7. egy lakóközösséghez tartozás
2. a közös érdeklődés	8. előnyöm származik belőle
3. a szabadidő közös eltöltése	9. hasznom származik belőle
4. szimpátia	10. hasonló az élethelyzetünk
5. rokon kapcsolatok ápolása	11. egyéb: .....
6. munkahelyi kapcsolatok ápolása	.....

38. Kérem, az előző kérdésben kiválasztott SZEMÉLYES (közvetlen találkozásokkal járó) kapcsolati rendszerének 3 tényezőjét rangsorolja! 1 helyre írja be, ami Ön számára a legfontosabb tényező.

1. ....
2. ....
3. ....

39. Kérem, jelölje X-el, hány kapcsolattal rendelkezik az alábbi táblázatban szereplő eszköznek/rendszereknek köszönhetően!

	Eszközök/rendszerek	10-50	50-100	100-200	200-400	400 fölött
1.	telefon					
2.	közösségi oldal (iwiw, facebook stb.)					
3.	saját e-mail rendszer					

40. Válassza ki az előző kérdésben megjelölt, eszközök/rendszerek által biztosított kapcsolatok 3 legfontosabb alakító tényezőjét és rangsorolja ezeket! 1-es számot kapjon, ami Ön számára a legfontosabb és 3-as számot ami legkevésbé fontos tényező.

	Kapcsolatot alakító tényezők	Telefon	Közösségi oldal és más elektronikus felület, ahol közösségekhez kapcsolódik	Saját e-mail rendszer
1.	hasonló a gondolkodásunk			
2.	a közös érdeklődés			
3.	a szabadidő közös eltöltése			
4.	szimpátia			
5.	hasonló az élethelyzetünk			
6.	rokoni kapcsolatok ápolása			
7.	munkahelyi kapcsolatok ápolása			
8.	egy lakóközösséghez tartozunk			
9.	előnyöm származik belőle			
10.	hasznom származik belőle			
11.	egyéb			

41. Ezt a kérdést NEM kell kitölteni, ha NEM HASZNÁL KÖZÖSSÉGI OLDALAKAT! Az alábbiakban felsorolt állításokról – melyek a közösségi oldalak használatára vonatkoznak - döntse el, hogy mennyire jellemző Önre, ha az: 1= egyáltalán nem jellemző, 5 = nagyon jellemző

	Tevékenység/ jellemző	1	2	3	4	5
1.	A közösségi oldalakat a kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom.					
2.	A közösségi oldalakat a kapcsolati hálómba tartozó személyek között a rólam szóló információk továbbítására használom.					
3.	A saját közösségi oldalamba mindenkit felveszek aki engem bejelöl.					
4.	A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok.					
5.	Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal.					
6.	Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.					
7.	Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.					
8.	Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.					
9.	Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.					

	Tevékenység/ jellemző	1	2	3	4	5
10.	Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.					
11.	Törlöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.					
12.	Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.					
13.	Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.					
14.	Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.					
15.	A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.					
16.	Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találko-					

	zásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.					
17.	Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.					
18.	Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.					
19.	Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.					
20.	A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.					

3. sz.

1. sz. táblázat: A válaszadók családi állapota

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Nőtlen/hajadon	136	27,2	27,5	27,5
	Házas	224	44,8	45,3	72,7
	Özvegy	37	7,4	7,5	80,2
	Elvált	33	6,6	6,7	86,9
	Élettársi kapcsolat	59	11,8	11,9	98,8
	Özvegy, élettársi kapcsolatban	1	,2	,2	99,0
	Elvált, élettársi kapcsolatban	4	,8	,8	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	495	99,0	100,0	
Missing	System	5	1,0		
Total		500	100,0		

2. sz. táblázat: Ön tagja-e valamilyen kisebbségnek?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	15	3,0	3,1	3,1
	Nem	473	94,6	96,5	99,6
	4,00	1	,2	,2	99,8
	99,00	1	,2	,2	100,0
	Total	490	98,0	100,0	
Missing	System	10	2,0		
Total		500	100,0		

3. sz. táblázat: Mely nemzetiséghez tartozónak vallja magát?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	cigány (roma)	11	2,2	8,6	8,6
	német	3	,6	2,3	10,9
	egyéb	1	,2	,8	11,7
	99,00	113	22,6	88,3	100,0
	Total	128	25,6	100,0	
Missing	System	372	74,4		
Total		500	100,0		

4. sz. táblázat: Milyen vallásúnak vallja magát?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	katolikus	278	55,6	56,9	56,9
	református	78	15,6	16,0	72,8
	evangélikus	12	2,4	2,5	75,3
	zsidó	2	,4	,4	75,7
	buddhista	2	,4	,4	76,1
	hit gyülekezete	2	,4	,4	76,5
	krisna-tudatú	1	,2	,2	76,7
	jehova tanúi	1	,2	,2	76,9

egyéb	10	2,0	2,0	78,9
ateista/nem hiszek Istenben	14	2,8	2,9	81,8
nem tartozik vallási felekezethez	62	12,4	12,7	94,5
nem kíván válaszolni	24	4,8	4,9	99,4
99,00	3	,6	,6	100,0
Total	489	97,8	100,0	
Missing System	11	2,2		
Total	500	100,0		

5. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-20 000 ft	20	4,0	4,1	4,1
20 001-50 000 ft	133	26,6	27,0	31,0
50 001-100 000 ft	204	40,8	41,4	72,4
100 001 – 150 000 ft	91	18,2	18,5	90,9
150 001-200 000 ft	26	5,2	5,3	96,1
200 001-300 000 ft	13	2,6	2,6	98,8
300 001 – 400 000 ft	3	,6	,6	99,4
99,00	3	,6	,6	100,0
Total	493	98,6	100,0	
Missing System	7	1,4		
Total	500	100,0		

6. sz. táblázat: Használja-e az Internetet?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Igen	413	82,6	83,8	83,8
Nem	79	15,8	16,0	99,8
99,00	1	,2	,2	100,0
Total	493	98,6	100,0	
Missing System	7	1,4		
Total	500	100,0		

7. sz. táblázat: Nincs pénzem számítógépre/internet előfizetésre

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyáltalán nem jellemző	43	8,6	55,8	55,8
-	9	1,8	11,7	67,5
-	7	1,4	9,1	76,6
-	5	1,0	6,5	83,1
nagyon jellemző	13	2,6	16,9	100,0
Total	77	15,4	100,0	
Missing System	423	84,6		
Total	500	100,0		

8. sz. táblázat: Nem ért a technikai eszközökhöz

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

	egyáltalán nem jellemző	17	3,4	22,4	22,4
	-	4	,8	5,3	27,6
Valid	-	5	1,0	6,6	34,2
	-	15	3,0	19,7	53,9
	nagyon jellemző	35	7,0	46,1	100,0
	Total	76	15,2	100,0	
Missing	System	424	84,8		
Total		500	100,0		

9. sz. táblázat: Nincs szüksége technikai eszközre

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	egyáltalán nem jellemző	17	3,4	23,0	23,0
	-	3	,6	4,1	27,0
Valid	-	6	1,2	8,1	35,1
	-	10	2,0	13,5	48,6
	nagyon jellemző	38	7,6	51,4	100,0
	Total	74	14,8	100,0	
Missing	System	426	85,2		
Total		500	100,0		

10. sz. táblázat: Nem érdeklik a technikai eszközök

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	egyáltalán nem jellemző	16	3,2	21,3	21,3
	-	11	2,2	14,7	36,0
Valid	-	10	2,0	13,3	49,3
	nagyon jellemző	38	7,6	50,7	100,0
	Total	75	15,0	100,0	
Missing	System	425	85,0		
Total		500	100,0		

11. sz. táblázat: Idegenkedik, fél a technika alkalmazásától

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	egyáltalán nem jellemző	25	5,0	32,9	32,9
	-	10	2,0	13,2	46,1
Valid	-	10	2,0	13,2	59,2
	-	16	3,2	21,1	80,3
	nagyon jellemző	15	3,0	19,7	100,0
	Total	76	15,2	100,0	
Missing	System	424	84,8		
Total		500	100,0		

12. sz. táblázat: Nem tudja használni az internetet

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyáltalán nem jellemző	18	3,6	23,7	23,7
	-	2	,4	2,6	26,3

-	4	,8	5,3	31,6
-	14	2,8	18,4	50,0
nagyon jellemző	38	7,6	50,0	100,0
Total	76	15,2	100,0	
Missing System	424	84,8		
Total	500	100,0		

13. sz. táblázat: Fél, hogy kiszolgáltatta a személyes adatait

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
egyáltalán nem jellemző	26	5,2	34,2	34,2
-	9	1,8	11,8	46,1
-	16	3,2	21,1	67,1
-	12	2,4	15,8	82,9
nagyon jellemző	13	2,6	17,1	100,0
Total	76	15,2	100,0	
Missing System	424	84,8		
Total	500	100,0		

14. sz. táblázat: Túl drágának tartja

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
egyáltalán nem jellemző	29	5,8	38,2	38,2
-	15	3,0	19,7	57,9
-	9	1,8	11,8	69,7
-	11	2,2	14,5	84,2
nagyon jellemző	12	2,4	15,8	100,0
Total	76	15,2	100,0	
Missing System	424	84,8		
Total	500	100,0		

15. sz. táblázat: Sok a fölösleges, zavaró információ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
egyáltalán nem jellemző	29	5,8	38,7	38,7
-	12	2,4	16,0	54,7
-	14	2,8	18,7	73,3
-	9	1,8	12,0	85,3
nagyon jellemző	11	2,2	14,7	100,0
Total	75	15,0	100,0	
Missing System	425	85,0		
Total	500	100,0		

16. sz. táblázat: Mióta használja az Internetet?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 12 éves korom alatt elkezdtem használni	56	11,2	13,5	13,5
Serdülő korom óta	112	22,4	26,9	40,4

	Fiatal felnőtt korom óta	68	13,6	16,3	56,7
	Felnőtt korom óta	169	33,8	40,6	97,4
	Idős koromban kezdtem használni	11	2,2	2,6	100,0
	Total	416	83,2	100,0	
Missing	System	84	16,8		
Total		500	100,0		

17. sz. táblázat: Van mobiltelefonja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	271	54,2	56,6	56,6
	Nem	208	41,6	43,4	100,0
	Total	479	95,8	100,0	
Missing	System	21	4,2		
Total		500	100,0		

18. sz. táblázat: Van okostelefonja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	201	40,2	42,0	42,0
	Nem	278	55,6	58,0	100,0
	Total	479	95,8	100,0	
Missing	System	21	4,2		
Total		500	100,0		

19. sz. táblázat: Van IPodja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	7	1,4	1,5	1,5
	Nem	472	94,4	98,5	100,0
	Total	479	95,8	100,0	
Missing	System	21	4,2		
Total		500	100,0		

20. sz. táblázat: Van iPadja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	18	3,6	3,8	3,8
	Nem	461	92,2	96,2	100,0
	Total	479	95,8	100,0	
Missing	System	21	4,2		
Total		500	100,0		

21. sz. táblázat: Van E-Bookja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Igen	15	3,0	3,1	3,1
	Nem	464	92,8	96,9	100,0
	Total	479	95,8	100,0	

Missing System	21	4,2	
Total	500	100,0	

22. sz. táblázat: Van Tabletje

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Igen	63	12,6	13,2	13,2
Valid Nem	416	83,2	86,8	100,0
Valid Total	479	95,8	100,0	
Missing System	21	4,2		
Total	500	100,0		

23. sz. táblázat: Van asztali számítógépe

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Igen	360	72,0	75,2	75,2
Valid Nem	119	23,8	24,8	100,0
Valid Total	479	95,8	100,0	
Missing System	21	4,2		
Total	500	100,0		

24. sz. táblázat: Van Notebookja/Laptopja

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Igen	166	33,2	34,7	34,7
Valid Nem	313	62,6	65,3	100,0
Valid Total	479	95,8	100,0	
Missing System	21	4,2		
Total	500	100,0		

25. sz. táblázat: Van navigációs eszköze

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Igen	89	17,8	18,6	18,6
Valid Nem	390	78,0	81,4	100,0
Valid Total	479	95,8	100,0	
Missing System	21	4,2		
Total	500	100,0		

26. sz. táblázat: Mennyire elégedett életével?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Teljes mértékben elégedett és boldog vagyok.	87	17,4	17,7	17,7
Valid Többnyire elégedettnek érzem magam.	306	61,2	62,3	80,0
Valid Nem vagyok túl elégedett az életemmel.	75	15,0	15,3	95,3
Valid Egyáltalán nem vagyok elégedett az életemmel.	19	3,8	3,9	99,2
Valid Egyéb	4	,8	,8	100,0

Total	491	98,2	100,0
Missing System	9	1,8	
Total	500	100,0	

27. sz. táblázat: Mennyire tartja jónak, biztonságosnak a világot, amelyben él?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	13	2,6	2,6	2,6
	156	31,2	31,7	34,3
	195	39,0	39,6	74,0
	101	20,2	20,5	94,5
	19	3,8	3,9	98,4
	8	1,6	1,6	100,0
Total	492	98,4	100,0	
Missing System	8	1,6		
Total	500	100,0		

28. sz. táblázat: Mióta használja az internetet?

N	Valid	416
	Missing	84

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	57	11,4	13,7	13,7
	111	22,2	26,7	40,4
	68	13,6	16,3	56,7
	169	33,8	40,6	97,4
	11	2,2	2,6	100,0
Total	416	83,2	100,0	
Missing System	84	16,8		
Total	500	100,0		

29. sz. táblázat: Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

sz. táblázat: Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ritkábban, mint havonta	9	1,8	2,1	2,1
	havonta egy-két alkalommal	17	3,4	3,9	5,9
	hetente	80	16,0	18,3	24,3
	nem látogatok naponta	81	16,2	18,5	42,8
	Total	250	50,0	57,2	100,0
Missing System		437	87,4	100,0	
Total		63	12,6		
		500	100,0		

30.

sz. táblázat: Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

sz. táblázat: Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egész nap online vagyok	4	,8	1,5	1,5
	napi 8 óránál többet	5	1,0	1,9	3,4
	napi 7-8 órát	12	2,4	4,6	8,0
	napi 4-6 órát	39	7,8	14,9	23,0
	napi 2-3 órát	201	40,2	77,0	100,0
	Total	261	52,2	100,0	
Missing System		239	47,8		
Total		500	100,0		

31.

sz. táblázat: Első helyen jelölt - közösségi oldal használat

sz. táblázat: Első helyen jelölt - közösségi oldal használat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyéb	2	,4	,6	,6
	híradás magamról	3	,6	,9	1,4
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	12	2,4	3,4	4,9
	szabadidő hasznos eltöltése	23	4,6	6,6	11,4
	információk szerzése mindennapi élethez	25	5,0	7,1	18,6
	szórakozás	28	5,6	8,0	26,6
	ügyintézés	38	7,6	10,9	37,4
	hírek, információk gyűjtése a világról	39	7,8	11,1	48,6
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	46	9,2	13,1	61,7
	baráti/rokoni kapcsolattartás	134	26,8	38,3	100,0
	Total	350	70,0	100,0	
Missing System		150	30,0		
Total		500	100,0		

32.

sz. táblázat: Második helyen jelölt - közösségi oldal használat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	híradás magamról	20	4,0	5,8	5,8
	hírek, információk gyűjtése a világról	22	4,4	6,3	12,1
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	27	5,4	7,8	19,9
	szabadidő hasznos eltöltése	29	5,8	8,4	28,2
	ügyintézés	31	6,2	8,9	37,2
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	39	7,8	11,2	48,4
	baráti/rokoni kapcsolattartás	49	9,8	14,1	62,5
	szórakozás	49	9,8	14,1	76,7
	információk szerzése mindennapi élethez	81	16,2	23,3	100,0
	Total	347	69,4	100,0	
Missing	System	153	30,6		
Total		500	100,0		

33.

sz. táblázat: Harmadik helyen jelölt - közösségi oldal használat

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	egyéb	2	,4	,6	,6
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	17	3,4	5,0	5,5
	híradás magamról	18	3,6	5,2	10,8
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	31	6,2	9,0	19,8
	információk szerzése mindennapi élethez	40	8,0	11,7	31,5
	ügyintézés	42	8,4	12,2	43,7
	szabadidő hasznos eltöltése	42	8,4	12,2	56,0
	baráti/rokoni kapcsolattartás	46	9,2	13,4	69,4
	szórakozás	47	9,4	13,7	83,1
	hírek, információk gyűjtése a világról	58	11,6	16,9	100,0
	Total	343	68,6	100,0	
Missing	System	157	31,4		
Total		500	100,0		

34. sz. táblázat Közösségi oldal felhasználása - összesítő

Mire használja a közösségi	Első helyen	Második he-	Harmadik he-	Összpontszám

oldalakat?	jelölt (Fő) X	lyen jelölt (Fő) Y	lyen jelölt (Fő) Z	W=3X+2Y+Z
egyéb	2	0	2	8
híradás magamról	3	20	18	67
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	12	27	31	121
szabadidő hasznos eltöltése	23	29	42	169
információk szerzése mindennapi élethez	25	81	40	277
szórakozás	28	49	47	229
ügyintézés	38	31	42	218
hírek, információk gyűjtése a világról	39	22	58	219
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	46	39	17	233
baráti/rokonai kapcsolattartás	134	49	46	546

35.

sz. táblázat: Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyéb	1	,2	,2	,2
híradás magamról	2	,4	,5	,7
szórakozás	16	3,2	3,7	4,4
hírek, információk gyűjtése a világról	16	3,2	3,7	8,2
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	20	4,0	4,7	12,9
információk szerzése mindennapi élethez	20	4,0	4,7	17,6
szabadidő hasznos eltöltése	30	6,0	7,0	24,6
ügyintézés	53	10,6	12,4	37,0
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	57	11,4	13,3	50,4
baráti/rokonai kapcsolattartás	212	42,4	49,6	100,0
Total	427	85,4	100,0	
Missing System	73	14,6		
Total	500	100,0		

36.

sz. táblázat: Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyéb	1	,2	,2	,2
híradás magamról	7	1,4	1,7	1,9
hírek, információk gyűjtése a világról	16	3,2	3,8	5,7

ügyintézés	35	7,0	8,3	13,9
szórakozás	52	10,4	12,3	26,2
szabadidő hasznos eltöltése	54	10,8	12,8	39,0
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	59	11,8	13,9	53,0
információk szerzése mindennapi élethez	60	12,0	14,2	67,1
baráti/rokoni kapcsolattartás	67	13,4	15,8	83,0
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	72	14,4	17,0	100,0
Total	423	84,6	100,0	
Missing System	77	15,4		
Total	500	100,0		

37. sz. táblázat: Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik leginkább

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid egyéb	1	,2	,2	,2
híradás magamról	20	4,0	4,7	4,9
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	30	6,0	7,1	12,0
baráti/rokoni kapcsolattartás	34	6,8	8,0	20,0
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	43	8,6	10,1	30,1
ügyintézés	44	8,8	10,4	40,5
hírek, információk gyűjtése a világról	48	9,6	11,3	51,8
információk szerzése mindennapi élethez	57	11,4	13,4	65,2
szabadidő hasznos eltöltése	71	14,2	16,7	81,9
szórakozás	77	15,4	18,1	100,0
Total	425	85,0	100,0	
Missing System	75	15,0		
Total	500	100,0		

38.táblázat: Személyes kapcsolatai miben segítik leginkább – összpontszámok alapján

Személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább?	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám W=3X+2Y+Z
egyéb	1	1	1	6
híradás magamról	2	7	20	40
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	20	59	43	221
szabadidő hasznos eltöltése	30	54	71	269

információk szerzése min- dennapi élethez	20	60	57	237
szórakozás	16	52	77	229
ügyintézés	53	35	44	273
hírek, információk gyűjtése a világról	16	16	48	128
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	57	72	30	345
baráti/rokoni kapcsolattartás	212	67	34	804

**39. sz. táblázat: Hány fő tartozik a kialakított és mű-
ködtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 10-50 fő	218	43,6	49,9	49,9
50-100 fő	124	24,8	28,4	78,3
100-200 fő	52	10,4	11,9	90,2
200-400 fő	28	5,6	6,4	96,6
400 fő fölött	15	3,0	3,4	100,0
Total	437	87,4	100,0	
Missing System	63	12,6		
Total	500	100,0		

**40. sz. táblázat: Kapcsolati rendszerének a leg-
fontosabb alakító, meghatározó tényezője**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hasonló gondolkodás	95	19,0	22,2	22,2
közös érdeklődés	50	10,0	11,7	34,0
szabadió közös eltöltése	10	2,0	2,3	36,3
szimpátia	97	19,4	22,7	59,0
rokoni kapcsolatok ápo- lása	141	28,2	33,0	92,0
munkahelyi kapcsolatok ápolása	13	2,6	3,0	95,1
egy lakóközösséghez tartozás	7	1,4	1,6	96,7
előnyöm származik be- lőle	3	,6	,7	97,4
hasznom származik be- lőle	5	1,0	1,2	98,6
hasonló az élethelyze- tünk	5	1,0	1,2	99,8
egyéb	1	,2	,2	100,0
Total	427	85,4	100,0	
Missing System	73	14,6		
Total	500	100,0		

41. sz. táblázat: Kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	70	14,0	16,5	16,5
	közös érdeklődés	119	23,8	28,1	44,6
	szabadió közös eltöltése	58	11,6	13,7	58,3
	szimpátia	49	9,8	11,6	69,8
	rokoni kapcsolatok ápolása	37	7,4	8,7	78,5
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	63	12,6	14,9	93,4
	egy lakóközösséghez tartozás	7	1,4	1,7	95,0
	előnyöm származik belőle	1	,2	,2	95,3
	hasznom származik belőle	4	,8	,9	96,2
	hasonló az élethelyzetünk	16	3,2	3,8	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
	Missing System	76	15,2		
	Total	500	100,0		

42. sz. táblázat: Kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	69	13,8	16,3	16,3
	közös érdeklődés	87	17,4	20,5	36,8
	szabadió közös eltöltése	82	16,4	19,3	56,1
	szimpátia	37	7,4	8,7	64,9
	rokoni kapcsolatok ápolása	32	6,4	7,5	72,4
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	50	10,0	11,8	84,2
	egy lakóközösséghez tartozás	29	5,8	6,8	91,0
	előnyöm származik belőle	6	1,2	1,4	92,5
	hasznom származik belőle	4	,8	,9	93,4
	hasonló az élethelyzetünk	28	5,6	6,6	100,0
	Total	424	84,8	100,0	
	Missing System	76	15,2		
	Total	500	100,0		

43.sz. táblázat: Személyes kapcsolatrendszer alakító tényezői összpontszámok alapján

Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első helyen jelölt	Második helyen jelölt	Harmadik helyen jelölt	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
	(Fő) X	(Fő) Y	(Fő) Z	

hasznó gondolkodás	95	70	69	494
közös érdeklődés	50	119	87	475
szabadidő közös eltöltése	10	58	82	228
szimpátia	97	49	37	426
rokoni kapcsolatok ápolása	141	37	32	529
munkahelyi kapcsolatok ápolása	13	63	50	215
egy lakóközösséghez tartozás	7	7	29	64
előnyöm származik belőle	3	1	6	17
hasznom származik belőle	5	4	4	27
hasznó az élethelyzetünk	5	16	28	75
egyéb	1	0	0	3

44. sz. táblázat: A telefonos kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – összpontszámok alapján

Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
hasonló gondolkodás	98	39	51	423
közös érdeklődés	36	71	49	299
szabadió közös eltöltése	34	32	72	238
szimpátia	20	24	28	136
hasonló az élethelyzetünk	9	24	23	98
rokoni kapcsolatok ápolása	155	39	36	579
munkahelyi kapcsolatok ápolása	35	88	37	318
egy lakóközösséghez tartozás	0	12	18	42
előnyöm származik belőle	7	13	14	61
hasznom származik belőle	4	12	11	47
egyéb	1	2	4	11

45. sz. táblázat: A közösségi oldalak kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése

Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
hasonló gondolkodás	71	32	43	320
közös érdeklődés	62	77	48	388
szabadió közös eltöltése	32	42	46	226
szimpátia	25	39	44	197
hasonló az élethelyzetünk	13	24	14	101
rokoni kapcsolatok ápolása	60	46	29	301
munkahelyi kapcsolatok ápolása	20	19	31	129
egy lakóközösséghez tartozás	5	7	10	39
előnyöm származik belőle	4	6	8	32
hasznom származik belőle	3	3	7	22
egyéb	1	2	1	8

46. sz. táblázat: E-mail kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	27	5,4	9,5	9,5
	közös érdeklődés	75	15,0	26,3	35,8
	szabadió közös eltöltése	28	5,6	9,8	45,6
	szimpátia	9	1,8	3,2	48,8
	hasonló az élethelyze- tünk	17	3,4	6,0	54,7
	rokoni kapcsolatok ápo- lása	35	7,0	12,3	67,0
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	33	6,6	11,6	78,6
	egy lakóközösséghez tartozás	5	1,0	1,8	80,4
	előnyöm származik be- lőle	35	7,0	12,3	92,6
	hasznom származik be- lőle	17	3,4	6,0	98,6
	egyéb	4	,8	1,4	100,0
	Total	285	57,0	100,0	
Missing	System	215	43,0		
Total		500	100,0		

47. sz. táblázat: E-mail kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	43	8,6	15,2	15,2
	közös érdeklődés	36	7,2	12,8	28,0
	szabadió közös eltöltése	43	8,6	15,2	43,3
	szimpátia	33	6,6	11,7	55,0
	hasonló az élethelyze- tünk	16	3,2	5,7	60,6
	rokoni kapcsolatok ápo- lása	24	4,8	8,5	69,1
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	29	5,8	10,3	79,4
	egy lakóközösséghez tartozás	9	1,8	3,2	82,6
	előnyöm származik be- lőle	17	3,4	6,0	88,7
	hasznom származik be- lőle	31	6,2	11,0	99,6
	egyéb	1	,2	,4	100,0
	Total	282	56,4	100,0	
Missing	System	218	43,6		
Total		500	100,0		

48. sz. táblázat: E-mail kapcsolati rendszerének legfontosabb alakító, meghatározó tényezője – összpontszámok alapján

Kapcsolati rendszerének a leg- fontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első he- lyen jelölt (Fő)	Második helyen jelölt (Fő)	Harmadik helyen jelölt (Fő)	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$

	X	Y	Z	
hasonló gondolkodás	66	27	43	295
közös érdeklődés	33	75	36	285
szabadió közös eltöltése	15	28	43	144
szimpátia	16	9	33	99
hasonló az élethelyzetünk	7	17	16	71
rokoni kapcsolatok ápolása	50	35	24	244
munkahelyi kapcsolatok ápolása	70	33	29	305
egy lakóközösséghez tartozás	2	5	9	25
előnyöm származik belőle	22	35	17	153
hasznom származik belőle	9	17	31	92
egyéb	5	4	1	24

49. sz. táblázat: A válaszadó neme * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat
Count

	Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total
	nem látogatok	naponta	hetente	havonta egy-két alkalommal	ritkábban, mint havonta	
A válaszadó neme						
Nő	44	149	49	9	5	256
Férfi	35	96	30	8	4	173
99,00	0	1	0	0	0	1
Total	79	246	79	17	9	430

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,969(a)	8	,982
Likelihood Ratio	2,328	8	,969
Linear-by-Linear Association	,036	1	,850
N of Valid Cases	430		

a 6 cells (40,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

50. sz. táblázat: A válaszadó neme * naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

	naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon					Total
	napi 2-3 órát	napi 4-6 órát	napi 7-8 órát	napi 8 óránál többet	egész nap online vagyok	

A válasz- adó neme	Nő	Count	118	26	5	4	1	154
		% within A válaszó neme	76,6%	16,9%	3,2%	2,6%	,6%	100,0%
	Férfi	Count	78	13	7	1	3	102
		% within A válaszó neme	76,5%	12,7%	6,9%	1,0%	2,9%	100,0%
	99,00	Count	1	0	0	0	0	1
		% within A válaszó neme	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	197	39	12	5	4	257
		% within A válaszó neme	76,7%	15,2%	4,7%	1,9%	1,6%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,612(a)	8	,691
Likelihood Ratio	5,844	8	,665
Linear-by-Linear Association	,161	1	,688
N of Valid Cases	257		

a 10 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

**51. sz. táblázat: A válaszadó neme *
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe**

			hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200- 400 fő	400 fő fölött	
A válasz- adó neme	Nő	Count	135	73	26	15	6	255
		% within A válaszó neme	52,9%	28,6%	10,2%	5,9%	2,4%	100,0%
	Férfi	Count	78	49	26	12	9	174
		% within A válaszó neme	44,8%	28,2%	14,9%	6,9%	5,2%	100,0%
	99,00	Count	0	0	0	1	0	1
		% within A válaszó neme	,0%	,0%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Total		Count	213	122	52	28	15	430

% within A válaszó neme	49,5%	28,4%	12,1%	6,5%	3,5%	100,0%

52.

sz. táblázat: A válaszadó neme *

hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

			Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
A válasz- adó neme	Nő	Count	116	81	47	7	6	257
		% within A válaszó neme	45,1%	31,5%	18,3%	2,7%	2,3%	100,0%
	Férfi	Count	62	49	31	21	10	173
		% within A válaszó neme	35,8%	28,3%	17,9%	12,1%	5,8%	100,0%
	99,00	Count	0	0	1	0	0	1
		% within A válaszó neme	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	178	130	79	28	16	431
		% within A válaszó neme	41,3%	30,2%	18,3%	6,5%	3,7%	100,0%

53. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

			Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
A válasz- adó neme	Nő	Count	116	81	47	7	6	257
		% within A válaszó neme	45,1%	31,5%	18,3%	2,7%	2,3%	100,0%
	Férfi	Count	62	49	31	21	10	173
		% within A válaszó neme	35,8%	28,3%	17,9%	12,1%	5,8%	100,0%
	99,00	Count	0	0	1	0	0	1
		% within A válaszó neme	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%
Total		Count	178	130	79	28	16	431
		% within A válaszó neme	41,3%	30,2%	18,3%	6,5%	3,7%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,403(a)	8	,002
Likelihood Ratio	23,132	8	,003
Linear-by-Linear Association	1,611	1	,204
N of Valid Cases	431		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

54. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása neme szerint

			Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
A válaszadó neme	Nő	Count	33	34	41	52	54	214
		% within A válaszadó neme	15,4%	15,9%	19,2%	24,3%	25,2%	100,0%
	Férfi	Count	32	17	20	21	53	143
		% within A válaszadó neme	22,4%	11,9%	14,0%	14,7%	37,1%	100,0%
99,00		Count	0	0	0	1	0	1
		% within A válaszadó neme	,0%	,0%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Total		Count	65	51	61	74	107	358
		% within A válaszadó neme	18,2%	14,2%	17,0%	20,7%	29,9%	100,0%

55. sz. táblázat: Az email-ezés kapcsolati számának alakulása nemek szerint

			Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
A válaszadó neme	Nő	Count	140	54	17	6	9	226
		% within A válaszadó neme	61,9%	23,9%	7,5%	2,7%	4,0%	100,0%
	Férfi	Count	80	36	15	13	10	154
		% within A válaszadó neme	51,9%	23,4%	9,7%	8,4%	6,5%	100,0%
99,00		Count	0	1	0	0	0	1
		% within A válaszadó	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%

	neme						
Total	Count	220	91	32	19	19	381
	% within A	57,7%	23,9%	8,4%	5,0%	5,0%	100,0%
	válaszadó						
	neme						

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,636(a)	8	,125
Likelihood Ratio	12,163	8	,144
Linear-by-Linear Association	,229	1	,632
N of Valid Cases	381		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

56. sz. táblázat: Nemek * kapcsolatrendszerek – átlag, szórás

		N	Átlag	Szórás
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe	Nő	255	1,7608	1,01254
	Férfi	174	1,9943	1,16051
	Total	430	1,8605	1,08349
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	Nő	257	1,8560	,96759
	Férfi	173	2,2370	1,22304
	Total	431	2,0116	1,09219
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	Nő	214	3,2804	1,39949
	Férfi	143	3,3217	1,59930
	Total	358	3,2989	1,47910
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	Nő	226	1,6283	1,01276
	Férfi	154	1,9416	1,24321
	Total	381	1,7559	1,11956

57. sz. táblázat: Szóráshomogenitás vizsgálat

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe	1,717(a)	1	427	,191

be				
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	16,696(b)	1	428	,000
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	9,383(c)	1	355	,002
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	7,555(d)	1	378	,006

58. sz. táblázat: Variáncianalízis

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatszerébe	Between Groups	10,226	2	5,113	4,425	,013
	Within Groups	493,402	427	1,156		
	Total	503,628	429			
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	Between Groups	15,986	2	7,993	6,884	,001
	Within Groups	496,956	428	1,161		
	Total	512,942	430			
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	Between Groups	,639	2	,320	,145	,865
	Within Groups	780,380	355	2,198		
	Total	781,020	357			
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	Between Groups	9,046	2	4,523	3,659	,027
	Within Groups	467,253	378	1,236		
	Total	476,299	380			

59. sz. táblázat: Szóráshomogenitásvizsgálat

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	,001	1	319	,981
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között	,058	1	319	,810

A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl	1,633	1	319	,202
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	,085	1	319	,771
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	,322	1	316	,571
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	,054	1	319	,817
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	,068	1	318	,794
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	,096	1	318	,757
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.	2,945	1	317	,087
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	3,088	1	317	,080
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.	,337	1	321	,562
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	,404	1	320	,526
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	5,550	1	319	,019
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	,862	1	320	,354
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztak.	,689	1	319	,407
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	1,256	1	320	,263
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	,034	1	319	,855
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	12,142	1	319	,001
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	,515	1	320	,473
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	1,211	1	320	,272

60. sz. táblázat: A megkérdezettek az alábbi szempontok alapján értékelték magukat 1-5-ig terjedő skálán aszerint, hogy mennyire jellemzőek rájuk az adott állítások

		N	Mean	Std. Deviation
A közösségi oldalakat kapcsolati hálómbe tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	Nő	193	3,1762	1,19898
	Férfi	128	3,0703	1,23711
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	3,1398	1,21608
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómbe tartozó személyek között	Nő	193	2,5492	1,20715
	Férfi	128	2,4688	1,20326
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	2,5248	1,21042
A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki en-	Nő	193	1,7979	1,11598

gem bejelöl	Férfi	128	2,0625	1,25961
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	1,9130	1,19130
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	Nő	193	2,0829	1,33984
	Férfi	128	2,1719	1,35222
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	2,1273	1,35087
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	Nő	190	2,7105	1,31149
	Férfi	128	2,6875	1,25961
	99,00	1	4,0000	.
	Total	319	2,7053	1,28892
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	Nő	193	1,8135	1,13488
	Férfi	128	1,7891	1,20139
	99,00	1	4,0000	.
	Total	322	1,8106	1,16470
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	Nő	194	3,2784	1,30557
	Férfi	126	3,1746	1,29664
	99,00	1	5,0000	.
	Total	321	3,2430	1,30270
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	Nő	193	3,0311	1,27845
	Férfi	127	2,7087	1,18931
	99,00	1	4,0000	.
	Total	321	2,9065	1,25149
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóknak jelenjenek meg.	Nő	192	2,5104	1,22790
	Férfi	127	2,4094	1,12232
	99,00	1	3,0000	.
	Total	320	2,4719	1,18473
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	Nő	193	2,9430	1,51102
	Férfi	126	2,7381	1,33972
	99,00	1	3,0000	.
	Total	320	2,8625	1,44486
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézetével, céljaival nem értek egyet.	Nő	196	2,7602	1,41009
	Férfi	127	2,5354	1,34987
	99,00	1	4,0000	.
	Total	324	2,6759	1,38878
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	Nő	195	3,4513	1,20627
	Férfi	127	3,1339	1,30544
	99,00	1	5,0000	.
	Total	323	3,3313	1,25549
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	Nő	194	2,2320	1,21851
	Férfi	127	2,1260	1,11264
	99,00	1	4,0000	.
	Total	322	2,1957	1,17962
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	Nő	195	1,9436	1,10383
	Férfi	127	2,1260	1,16150
	99,00	1	4,0000	.
	Total	323	2,0217	1,13232
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	Nő	194	2,0361	1,08868
	Férfi	127	2,2362	1,13709
	99,00	1	3,0000	.

Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	Total	322	2,1180	1,11002
	Nő	195	3,9026	1,09627
	Férfi	127	3,7402	1,14928
	99,00	1	5,0000	.
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	Total	323	3,8421	1,11866
	Nő	195	1,6410	1,00224
	Férfi	126	1,6270	,97762
	99,00	1	2,0000	.
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	Total	322	1,6366	,98980
	Nő	194	2,0412	,99655
	Férfi	127	2,2913	1,24792
	99,00	1	4,0000	.
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	Total	322	2,1460	1,11089
	Nő	195	3,3795	1,44293
	Férfi	127	3,2283	1,40965
	99,00	1	4,0000	.
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	Total	323	3,3220	1,42789
	Nő	195	2,9590	1,39156
	Férfi	127	3,0000	1,30931
	99,00	1	5,0000	.
	Total	323	2,9814	1,36036

61. sz. táblázat: Nők Első helyen jelölt - közösségi oldal használata

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid baráti/rokoni kapcsolat-tartás	83	28,7	40,3	40,3
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	36	12,5	17,5	57,8
hírek, információk gyűjtése a világról	24	8,3	11,7	69,4
szabadidő hasznos eltöltése	15	5,2	7,3	76,7
információk szerzése mindennapi élethez	15	5,2	7,3	84,0
ügyintézés	14	4,8	6,8	90,8
szórakozás	12	4,2	5,8	96,6
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	4	1,4	1,9	98,5
híradás magamról	2	,7	1,0	99,5
egyéb	1	,3	,5	100,0
Total	206	71,3	100,0	
Missing System	83	28,7		
Total	289	100,0		

62. sz. táblázat: Férfiak Első helyen jelölt - közösségi oldal használata

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	baráti/rokoni kapcsolat-tartás	47	23,4	34,1	34,1
	ügyintézés	24	11,9	17,4	51,4
	szórakozás	16	8,0	11,6	63,0
	hírek, információk gyűjtése a világról	14	7,0	10,1	73,2
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	10	5,0	7,2	80,4
	információk szerzése mindennapi élethez	9	4,5	6,5	87,0
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	8	4,0	5,8	92,8
	szabadidő hasznos eltöltése	8	4,0	5,8	98,6
	híradás magamról	1	,5	,7	99,3
	egyéb	1	,5	,7	100,0
	Total	138	68,7	100,0	
Missing	System	63	31,3		
Total		201	100,0		

63. sz. táblázat: Nők Második helyen jelölt - közösségi oldal használata

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	információk szerzése mindennapi élethez	51	17,6	24,8	24,8
	szórakozás	31	10,7	15,0	39,8
	baráti/rokoni kapcsolat-tartás	27	9,3	13,1	52,9
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	24	8,3	11,7	64,6
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	20	6,9	9,7	74,3
	ügyintézés	19	6,6	9,2	83,5
	szabadidő hasznos eltöltése	17	5,9	8,3	91,7
	híradás magamról	10	3,5	4,9	96,6
	hírek, információk gyűjtése a világról	7	2,4	3,4	100,0
	Total	206	71,3	100,0	
Missing	System	83	28,7		
Total		289	100,0		

64. sz. táblázat: Férfiak Második helyen jelölt - közösségi oldal használata

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	információk szerzése mindennapi élethez	29	14,4	21,5	21,5
	baráti/rokoni kapcsolat-tartás	22	10,9	16,3	37,8

	szórakozás	17	8,5	12,6	50,4
	hírek, információk gyűjtése a világról	15	7,5	11,1	61,5
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	14	7,0	10,4	71,9
	szabadidő hasznos eltöltése	12	6,0	8,9	80,7
	ügyintézés	11	5,5	8,1	88,9
	híradás magamról	9	4,5	6,7	95,6
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	6	3,0	4,4	100,0
	Total	135	67,2	100,0	
Missing	System	66	32,8		
Total		201	100,0		

65. sz. táblázat: Nők Harmadik helyen jelölt - közösségi oldal használata

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hírek, információk gyűjtése a világról	42	14,5	21,0	21,0
	baráti/rokoni kapcsolattartás	28	9,7	14,0	35,0
	szórakozás	26	9,0	13,0	48,0
	ügyintézés	23	8,0	11,5	59,5
	szabadidő hasznos eltöltése	23	8,0	11,5	71,0
	információk szerzése mindennapi élethez	23	8,0	11,5	82,5
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	15	5,2	7,5	90,0
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	10	3,5	5,0	95,0
	híradás magamról	8	2,8	4,0	99,0
	egyéb	2	,7	1,0	100,0
	Total	200	69,2	100,0	
Missing	System	89	30,8		
Total		289	100,0		

66. sz. táblázat: Férfiak Harmadik helyen jelölt - közösségi oldal használata

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	szórakozás	20	10,0	14,5	14,5
	szabadidő hasznos eltöltése	19	9,5	13,8	28,3
	ügyintézés	18	9,0	13,0	41,3
	baráti/rokoni kapcsolattartás	17	8,5	12,3	53,6

új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	16	8,0	11,6	65,2
információk szerzése mindennapi élethez	16	8,0	11,6	76,8
hírek, információk gyűjtése a világról	16	8,0	11,6	88,4
híradás magamról	10	5,0	7,2	95,7
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	6	3,0	4,3	100,0
Total	138	68,7	100,0	
Missing System	63	31,3		
Total	201	100,0		

67. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatának okai a nőknél – aggregált pontszámok

Mire használja a közösségi oldalakat?	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
ügyintézés	14	19	23	103
baráti/rokonai kapcsolattartás	83	27	28	331
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	4	20	15	67
híradás magamról	2	10	8	34
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	36	24	10	166
szabadidő hasznos eltöltése	15	17	23	102
információk szerzése mindennapi élethez	15	51	23	170
szórakozás	12	31	26	124
hírek, információk gyűjtése a világról	24	7	42	128
egyéb	1		2	5

68. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatának okai a férfiaknál – aggregált pontszámok

Mire használja a közösségi oldalakat?	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
ügyintézés	24	11	18	112
baráti/rokonai kapcsolattartás	47	22	17	202
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	8	6	16	52
híradás magamról	1	9	10	31

munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	10	14	6	64
szabadidő hasznos eltöltése	8	12	19	67
információk szerzése mindennapi élethez	9	29	16	101
szórakozás	16	17	20	102
hírek, információk gyűjtése a világról	14	15	16	88
egyéb	1	0	0	3

69. sz. táblázat: Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább nők

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ügyintézés	29	10,0	11,8	11,8
baráti/rokoni kapcsolattartás	120	41,5	48,8	60,6
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	11	3,8	4,5	65,0
híradás magamról	2	,7	,8	65,9
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	31	10,7	12,6	78,5
szabadidő hasznos eltöltése	17	5,9	6,9	85,4
információk szerzése mindennapi élethez	16	5,5	6,5	91,9
szórakozás	10	3,5	4,1	95,9
hírek, információk gyűjtése a világról	9	3,1	3,7	99,6
egyéb	1	,3	,4	100,0
Total	246	85,1	100,0	
Missing System	43	14,9		
Total	289	100,0		

70. sz. táblázat: Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik - Nők

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ügyintézés	20	6,9	8,2	8,2
baráti/rokoni kapcsolattartás	38	13,1	15,5	23,7
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	28	9,7	11,4	35,1
híradás magamról	3	1,0	1,2	36,3
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	47	16,3	19,2	55,5
szabadidő hasznos eltöltése	32	11,1	13,1	68,6

	információk szerzése mindennapi élethez	35	12,1	14,3	82,9
	szórakozás	30	10,4	12,2	95,1
	hírek, információk gyűjtése a világról	12	4,2	4,9	100,0
	Total	245	84,8	100,0	
Missing System		44	15,2		
Total		289	100,0		

71. sz. táblázat: Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik - Nők

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ügyintézés	24	8,3	9,8	9,8
baráti/rokon kapcsolat-tartás	21	7,3	8,6	18,4
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	24	8,3	9,8	28,3
híradás magamról	9	3,1	3,7	32,0
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	18	6,2	7,4	39,3
szabadidő hasznos eltöltése	37	12,8	15,2	54,5
információk szerzése mindennapi élethez	36	12,5	14,8	69,3
szórakozás	43	14,9	17,6	86,9
hírek, információk gyűjtése a világról	31	10,7	12,7	99,6
egyéb	1	,3	,4	100,0
Total	244	84,4	100,0	
Missing System	45	15,6		
Total	289	100,0		

72. sz. táblázat: Nők * Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? – aggregált pontszám alapján

Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? Férfiak.	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
ügyintézés	29	20	24	151
baráti/rokon kapcsolattartás	120	38	21	457
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	11	28	24	113
híradás magamról	2	3	9	21
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	31	47	18	205
szabadidő hasznos eltöltése	17	32	37	152
információk szerzése mindennapi élethez	16	35	36	154

szórakozás	10	30	43	133
hírek, információk gyűjtése a világról	9	12	31	82
egyéb	1	0	1	4

73. sz. táblázat: Férfiak * Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ügyintézés	24	11,9	13,9	13,9
	baráti/rokoni kapcsolattartás	86	42,8	49,7	63,6
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	9	4,5	5,2	68,8
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	26	12,9	15,0	83,8
	szabadidő hasznos eltöltése	12	6,0	6,9	90,8
	információk szerzése mindennapi élethez	3	1,5	1,7	92,5
	szórakozás	6	3,0	3,5	96,0
	hírek, információk gyűjtése a világról	7	3,5	4,0	100,0
	Total	173	86,1	100,0	
Missing	System	28	13,9		
Total		201	100,0		

74. sz. táblázat: Férfiak * Második helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ügyintézés	14	7,0	8,2	8,2
	baráti/rokoni kapcsolattartás	28	13,9	16,5	24,7
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	27	13,4	15,9	40,6
	híradás magamról	4	2,0	2,4	42,9
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	25	12,4	14,7	57,6
	szabadidő hasznos eltöltése	21	10,4	12,4	70,0
	információk szerzése mindennapi élethez	25	12,4	14,7	84,7
	szórakozás	21	10,4	12,4	97,1
	hírek, információk gyűjtése a világról	4	2,0	2,4	99,4
	egyéb	1	,5	,6	100,0
	Total	170	84,6	100,0	

Missing System	31	15,4	
Total	201	100,0	

75. sz. táblázat: Férfiak * Harmadik helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ügyintézés	20	10,0	11,5	11,5
baráti/rokoni kapcsolattartás	12	6,0	6,9	18,4
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	19	9,5	10,9	29,3
híradás magamról	10	5,0	5,7	35,1
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	12	6,0	6,9	42,0
szabadidő hasznos eltöltése	34	16,9	19,5	61,5
információk szerzése mindennapi élethez	19	9,5	10,9	72,4
szórakozás	31	15,4	17,8	90,2
hírek, információk gyűjtése a világról	17	8,5	9,8	100,0
Total	174	86,6	100,0	
Missing System	27	13,4		
Total	201	100,0		

76. sz. táblázat: Férfiak * Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? – aggregált pontszám alapján

Személyes kapcsolatai miben segítik Önt? Férfiak.	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám W=3X+2Y+Z
ügyintézés	24	14	20	120
baráti/rokoni kapcsolattartás	86	28	12	326
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	9	27	19	100
híradás magamról	26	4	10	96
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	12	25	12	98
szabadidő hasznos eltöltése	3	21	34	85
információk szerzése mindennapi élethez	6	25	19	87
szórakozás	7	21	31	94
hírek, információk gyűjtése a világról	24	4	17	97
egyéb	0	1	0	2

77. sz. táblázat: A nők kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	51	17,6	20,3	20,3
	közös érdeklődés	29	10,0	11,6	31,9
	szabadió közös eltöltése	4	1,4	1,6	33,5
	szimpátia	59	20,4	23,5	57,0
	rokoni kapcsolatok ápolása	91	31,5	36,3	93,2
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	6	2,1	2,4	95,6
	egy lakóközösséghez tartozás	3	1,0	1,2	96,8
	előnyöm származik belőle	2	,7	,8	97,6
	hasznom származik belőle	2	,7	,8	98,4
	hasonló az élethelyzetünk	3	1,0	1,2	99,6
	egyéb	1	,3	,4	100,0
	Total	251	86,9	100,0	
Missing	System	38	13,1		
Total		289	100,0		

78. sz. táblázat: A férfiak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	42	20,9	24,9	24,9
	közös érdeklődés	18	9,0	10,7	35,5
	szabadió közös eltöltése	6	3,0	3,6	39,1
	szimpátia	37	18,4	21,9	60,9
	rokoni kapcsolatok ápolása	49	24,4	29,0	89,9
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	7	3,5	4,1	94,1
	egy lakóközösséghez tartozás	4	2,0	2,4	96,4
	előnyöm származik belőle	1	,5	,6	97,0
	hasznom származik belőle	3	1,5	1,8	98,8
	hasonló az élethelyzetünk	2	1,0	1,2	100,0
	Total	169	84,1	100,0	
Missing	System	32	15,9		
Total		201	100,0		

79. sz. táblázat: A nők kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	46	15,9	18,5	18,5
	közös érdeklődés	65	22,5	26,2	44,8
	szabadió közös eltöltése	32	11,1	12,9	57,7
	szimpátia	32	11,1	12,9	70,6
	rokoni kapcsolatok ápolása	16	5,5	6,5	77,0
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	41	14,2	16,5	93,5
	egy lakóközösséghez tartozás	3	1,0	1,2	94,8
	hasznom származik belőle	3	1,0	1,2	96,0
	hasonló az élethelyzetünk	10	3,5	4,0	100,0
	Total	248	85,8	100,0	
Missing	System	41	14,2		
Total		289	100,0		

80. sz. táblázat: A férfiak kapcsolati rendszerének a második legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	24	11,9	14,2	14,2
	közös érdeklődés	53	26,4	31,4	45,6
	szabadió közös eltöltése	24	11,9	14,2	59,8
	szimpátia	15	7,5	8,9	68,6
	rokoni kapcsolatok ápolása	21	10,4	12,4	81,1
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	20	10,0	11,8	92,9
	egy lakóközösséghez tartozás	4	2,0	2,4	95,3
	előnyöm származik belőle	1	,5	,6	95,9
	hasznom származik belőle	1	,5	,6	96,4
	hasonló az élethelyzetünk	6	3,0	3,6	100,0
	Total	169	84,1	100,0	
Missing	System	32	15,9		
Total		201	100,0		

81. sz. táblázat: A nők kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	hasonló gondolkodás	43	14,9	17,3	17,3

közös érdeklődés	54	18,7	21,8	39,1
szabadidő közös eltöltése	45	15,6	18,1	57,3
szimpátia	24	8,3	9,7	66,9
rokoni kapcsolatok ápolása	15	5,2	6,0	73,0
munkahelyi kapcsolatok ápolása	28	9,7	11,3	84,3
egy lakóközösséghez tartozás	18	6,2	7,3	91,5
hasznom származik belőle	2	,7	,8	92,3
hasonló az élethelyzetünk	19	6,6	7,7	100,0
Total	248	85,8	100,0	
Missing System	41	14,2		
Total	289	100,0		

82. sz. táblázat: A férfiak kapcsolati rendszerének a harmadik legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid hasonló gondolkodás	25	12,4	14,8	14,8
közös érdeklődés	32	15,9	18,9	33,7
szabadidő közös eltöltése	35	17,4	20,7	54,4
szimpátia	12	6,0	7,1	61,5
rokoni kapcsolatok ápolása	17	8,5	10,1	71,6
munkahelyi kapcsolatok ápolása	21	10,4	12,4	84,0
egy lakóközösséghez tartozás	10	5,0	5,9	89,9
előnyöm származik belőle	6	3,0	3,6	93,5
hasznom származik belőle	2	1,0	1,2	94,7
hasonló az élethelyzetünk	9	4,5	5,3	100,0
Total	169	84,1	100,0	
Missing System	32	15,9		
Total	201	100,0		

83. sz. táblázat: A kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése nők esetén – aggregált pontszámok

Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám W=3X+2Y+Z
hasonló gondolkodás	51	46	43	288
közös érdeklődés	29	65	54	271

szabadidő közös eltöltése	4	32	45	121
szimpátia	59	32	24	265
rokoni kapcsolatok ápolása	91	16	15	320
munkahelyi kapcsolatok ápolása	6	41	28	128
egy lakóközösséghez tartozás	3	3	18	33
előnyöm származik belőle	2	0	0	6
hasznom származik belőle	2	3	2	14
hasonló az élethelyzetünk	3	10	19	48
egyéb	1	0	0	3

84. sz. táblázat: A kapcsolati rendszert alakító tényezők összesítése férfiak esetén

Kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	Első helyen jelölt (Fő) X	Második helyen jelölt (Fő) Y	Harmadik helyen jelölt (Fő) Z	Összpontszám $W=3X+2Y+Z$
hasonló gondolkodás	42	24	25	199
közös érdeklődés	18	53	32	192
szabadidő közös eltöltése	6	24	35	101
szimpátia	37	15	12	153
rokoni kapcsolatok ápolása	49	21	17	206
munkahelyi kapcsolatok ápolása	7	20	21	82
egy lakóközösséghez tartozás	4	4	10	30
előnyöm származik belőle	1	1	6	11
hasznom származik belőle	3	1	2	13
hasonló az élethelyzetünk	2	6	9	27
egyéb	0	0	0	0

85. sz. táblázat: Lakóhely * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

			Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total
			nem látogatók	naponta	hetente	havonta egy-két alkalommal	ritkábban, mint havonta	
Életvitel-	Megyeszék-	Count	11	74	22	5	2	114

Életvitelszerű lakóhely	lakóhely	Count	% within Életvitelszerű lakóhely	Count	% within Életvitelszerű lakóhely	Count	% within Életvitelszerű lakóhely	Count	% within Életvitelszerű lakóhely				
Város		31	9,6%	101	64,9%	31	19,3%	8	4,4%	7	1,8%	178	100,0%
	% within Életvitelszerű lakóhely												
Község		20	17,4%	30	56,7%	12	17,4%	1	4,5%	0	3,9%	63	100,0%
	% within Életvitelszerű lakóhely												
falu		18	31,7%	42	47,6%	13	19,0%	3	1,6%	0	,0%	76	100,0%
	% within Életvitelszerű lakóhely												
Total		80	23,7%	247	55,3%	78	17,1%	17	3,9%	9	,0%	431	100,0%
	% within Életvitelszerű lakóhely												

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,379(a)	12	,045
Likelihood Ratio	23,870	12	,021
Linear-by-Linear Association	6,320	1	,012
N of Valid Cases	431		

a 7 cells (35,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,32.

86.

mennyi időt tölt közösségi oldalakon

sz. táblázat: Lakóhely * Naponta

Életvitelszerű lakóhely	Megyeszékhely	Count	naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon					Total
			napi 2-3 órát	napi 4-6 órát	napi 7-8 órát	napi 8 óránál többet	egész nap online vagyok	
		63	10	3	0	1	77	
		% within Életvitelszerű lakóhely	81,8%	13,0%	3,9%	,0%	1,3%	100,0%

Város	Count	75	21	6	3	2	107
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	70,1 %	19,6 %	5,6 %	2,8%	1,9%	100,0 %
Község	Count	23	5	1	0	0	29
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	79,3 %	17,2 %	3,4 %	,0%	,0%	100,0 %
falu	Count	36	3	2	2	1	44
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	81,8 %	6,8%	4,5 %	4,5%	2,3%	100,0 %
Total	Count	197	39	12	5	4	257
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	76,7 %	15,2 %	4,7 %	1,9%	1,6%	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	9,882(a)	12	,626
Likelihood Ratio	12,333	12	,419
Linear-by-Linear Association	,233	1	,629
N of Valid Cases	257		

a 13 cells (65,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,45.

87. sz. táblázat: Lakóhely * Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen)

			hány fő tartozik a kialakított és mű- ködtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe					Total
			10-50 fő	50- 100 fő	100- 200 fő	200- 400 fő	400 fő- lött	
Életvitelsze- rű lakóhely	Megyeszék- hely	Count	54	36	10	11	4	115
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	47,0 %	31,3 %	8,7%	9,6 %	3,5%	100,0 %
Város		Count	95	49	22	9	4	179
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	53,1 %	27,4 %	12,3 %	5,0 %	2,2%	100,0 %
Község		Count	25	19	11	5	2	62
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	40,3 %	30,6 %	17,7 %	8,1 %	3,2%	100,0 %
falu		Count	40	18	9	3	5	75
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	53,3 %	24,0 %	12,0 %	4,0 %	6,7%	100,0 %
Total		Count	214	122	52	28	15	431

% within Életvitelsze- rű lakóhely	49,7 %	28,3 %	12,1 %	6,5 %	3,5%	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,872(a)	12	,456
Likelihood Ratio	11,439	12	,492
Linear-by-Linear Association	,061	1	,804
N of Valid Cases	431		

a 5 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,16.

88. sz. táblázat: Lakóhely * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

			Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Életvitelsze- rű lakóhely	Megyeszé- k- hely	Count	39	29	29	11	6	114
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	34,2 %	25,4 %	25,4 %	9,6 %	5,3%	100,0 %
	Város	Count	83	52	24	8	10	177
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	46,9 %	29,4 %	13,6 %	4,5 %	5,6%	100,0 %
	Község	Count	26	21	13	5	0	65
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	40,0 %	32,3 %	20,0 %	7,7 %	,0%	100,0 %
	falu	Count	30	28	13	4	1	76
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	39,5 %	36,8 %	17,1 %	5,3 %	1,3%	100,0 %
Total		Count	178	130	79	28	17	432
		% within Életvitelsze- rű lakóhely	41,2 %	30,1 %	18,3 %	6,5 %	3,9%	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,295(a)	12	,082
Likelihood Ratio	21,862	12	,039
Linear-by-Linear Association	3,964	1	,046
N of Valid Cases	432		

a 5 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,56.

89. sz. táblázat: Lakóhely * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

			Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Életvitelszerű lakóhely	Megyeszékhely	Count	17	13	16	23	35	104
		% within Életvitelszerű lakóhely	16,3 %	12,5 %	15,4 %	22,1 %	33,7 %	100,0 %
	Város	Count	31	23	22	30	43	149
		% within Életvitelszerű lakóhely	20,8 %	15,4 %	14,8 %	20,1 %	28,9 %	100,0 %
	Község	Count	10	7	10	8	12	47
		% within Életvitelszerű lakóhely	21,3 %	14,9 %	21,3 %	17,0 %	25,5 %	100,0 %
	falu	Count	6	9	13	13	17	58
		% within Életvitelszerű lakóhely	10,3 %	15,5 %	22,4 %	22,4 %	29,3 %	100,0 %
Total		Count	64	52	61	74	107	358
		% within Életvitelszerű lakóhely	17,9 %	14,5 %	17,0 %	20,7 %	29,9 %	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,881(a)	12	,865
Likelihood Ratio	7,089	12	,852
Linear-by-Linear Association	,057	1	,812
N of Valid Cases	358		

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,83.

90. sz. táblázat: Lakóhely * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

			Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően					Total
			10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Életvitelszerű lakóhely	Megyeszékhely	Count	47	31	14	9	8	109
		% within Életvitelszerű lakóhely	43,1 %	28,4 %	12,8 %	8,3 %	7,3%	100,0 %
	Város	Count	96	38	11	6	8	159

	% within Életvitelsze- rű lakóhely	60,4 %	23,9 %	6,9%	3,8 %	5,0%	100,0 %
Község	Count	33	12	3	2	0	50
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	66,0 %	24,0 %	6,0%	4,0 %	,0%	100,0 %
falu	Count	43	11	4	3	3	64
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	67,2 %	17,2 %	6,3%	4,7 %	4,7%	100,0 %
Total	Count	219	92	32	20	19	382
	% within Életvitelsze- rű lakóhely	57,3 %	24,1 %	8,4%	5,2 %	5,0%	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,103(a)	12	,113
Likelihood Ratio	20,324	12	,061
Linear-by-Linear Association	8,770	1	,003
N of Valid Cases	382		

a 5 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,49.

91.

sz. táblázat: La-

kóhely * Állítások mennyire jellemzik Önt (1-5 skála) – átlag, szórás

		Átlag	Szórás
A közösségi oldalakat kapcsolati hálóm- ba tartozó személyekről szóló in- formációk megszerzésére használom	Megyeszékhely	3,4040	1,06827
	Város	2,9774	1,25207
	Község	3,2432	1,14031
	falu	2,9815	1,35272
	Total	3,1393	1,21422
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálóm- ba tartozó személyek között	Megyeszékhely	2,6061	1,20219
	Város	2,5865	1,16858
	Község	2,1622	1,19055
	falu	2,4815	1,31380
	Total	2,5263	1,20883
A saját közösségi oldalamba mindenkit felveszek aki engem bejelöl	Megyeszékhely	1,9293	1,04249
	Város	1,8346	1,17538
	Község	2,0811	1,42163
	falu	1,9630	1,31699

	Total	1,9133	1,18946
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	Megyeszékhely	2,0909	1,21295
	Város	2,0451	1,33635
	Község	2,4054	1,51766
	falu	2,2037	1,49691
	Total	2,1269	1,34879
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	Megyeszékhely	2,6186	1,36506
	Város	2,7293	1,23170
	Község	2,7027	1,22168
	falu	2,8491	1,37835
	Total	2,7125	1,29328
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	Megyeszékhely	1,9091	1,21295
	Város	1,7218	1,05424
	Község	1,7297	1,17020
	falu	1,8889	1,32703
	Total	1,8080	1,16376
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	Megyeszékhely	3,2755	1,24999
	Város	3,2045	1,36331
	Község	3,2162	1,45555
	falu	3,3091	1,15266
	Total	3,2453	1,30135
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	Megyeszékhely	2,9184	1,18994
	Város	2,7273	1,26667
	Község	3,3243	1,20310
	falu	3,0182	1,29802
	Total	2,9037	1,25056
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzam hasonlókat jelenjenek meg.	Megyeszékhely	2,6020	1,19051
	Város	2,3409	1,19688
	Község	2,6486	1,29564
	falu	2,4444	1,04008
	Total	2,4735	1,18325
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	Megyeszékhely	2,8750	1,37840
	Város	2,9621	1,54527
	Község	2,6316	1,34408
	falu	2,7636	1,37388

	Total	2,8629	1,44262
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.	Megyeszékhely	2,7010	1,35527
	Város	2,6269	1,44405
	Község	2,7368	1,36924
	falu	2,7091	1,35637
	Total	2,6759	1,38878
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	Megyeszékhely	3,3333	1,12078
	Város	3,4296	1,27280
	Község	3,3947	1,42449
	falu	3,0182	1,29802
	Total	3,3272	1,25572
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	Megyeszékhely	2,2292	1,25219
	Város	2,1716	1,10723
	Község	2,2895	1,20602
	falu	2,1273	1,21799
	Total	2,1950	1,17784
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	Megyeszékhely	2,1649	1,11505
	Város	1,8433	1,03948
	Község	2,3421	1,32086
	falu	2,0000	1,18634
	Total	2,0247	1,13187
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	Megyeszékhely	2,2500	1,07606
	Város	2,0821	1,17011
	Község	2,2368	1,12548
	falu	1,8909	,97511
	Total	2,1176	1,10831
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	Megyeszékhely	3,8144	1,07364
	Város	3,9030	1,10276
	Község	3,8684	,96341
	falu	3,7091	1,32878
	Total	3,8395	1,11790
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	Megyeszékhely	1,6771	1,08088
	Város	1,5746	,92075
	Község	1,7895	1,16614
	falu	1,6000	,85201
	Total	1,6347	,98890
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	Megyeszékhely	2,4021	1,17845

	Város	1,9624	1,02548
	Község	2,2105	1,14273
	falu	2,1273	1,12307
	Total	2,1517	1,11395
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	Megyeszékhely	3,5258	1,33145
	Város	3,2782	1,45828
	Község	3,3684	1,40311
	falu	3,0536	1,50659
	Total	3,3241	1,42617
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	Megyeszékhely	2,8866	1,33757
	Város	2,9552	1,31998
	Község	3,2368	1,51451
	falu	3,0364	1,38729
	Total	2,9815	1,35826

92. sz. táblázat: Életvitelszerű lakóhely * Első helyen jelölt – közösségi oldal használatának oka

		Életvitelszerű lakóhely				Total
		Megyeszékhely	Város	Község	falu	
Első helyen jelölt - közösségi old. haszn.	ügyintézés	10,7%	15,8%	4,7%	3,7%	11,0%
	baráti/rokoni kapcsolattartás	29,1%	38,4%	37,2%	55,6%	38,2%
	új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	2,9%	2,7%	7,0%	3,7%	3,5%
	híradás magamról		1,4%		1,9%	,9%
	munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	14,6%	9,6%	25,6%	11,1%	13,3%
	szabadidő hasznos eltöltése	7,8%	7,5%	9,3%		6,6%
	információk szerzése mindennapi élethez	10,7%	4,8%	2,3%	9,3%	6,9%
	szórakozás hírek, információk gyűjtése a világról	10,7%	8,9%		7,4%	8,1%
		13,6%	9,6%	14,0%	7,4%	11,0%

egyéb		1,4%			,6%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	42,851(a)	27	,027
Likelihood Ratio	51,238	27	,003
Linear-by-Linear Association	4,005	1	,045
N of Valid Cases	346		

a 19 cells (47,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,25.

93. sz. táblázat: Életvitelszerű lakóhely * Első helyen jelölt – személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

	Életvitelszerű lakóhely				Total
	Megyeszékhely	Város	Község	falu	
Első helyen ügyintézés - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább	13,2%	12,3%	9,4%	13,9%	12,4%
baráti/rokoni kapcsolattartás	57,0%	47,4%	45,3%	47,2%	49,6%
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	3,5%	4,7%	10,9%	1,4%	4,8%
híradás magamról munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	12,3%	14,0%	14,1%	13,9%	13,5%
szabadidő hasznos eltöltése	4,4%	8,8%	4,7%	8,3%	6,9%
információk szerzése mindennapi élethez	4,4%	4,7%	3,1%	5,6%	4,5%
szórakozás hírek, információk gyűjtése a világról	2,6%	4,1%	4,7%	4,2%	3,8%
egyéb		,6%			,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,540(a)	27	,709
Likelihood Ratio	22,537	27	,710
Linear-by-Linear Association	2,957	1	,085
N of Valid Cases	421		

a 20 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,15.

94. sz. táblázat: Életvitelszerű lakóhely * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	Életvitelszerű lakóhely				Total
	Megyeszékhely	Város	Község	falu	
Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	14,0%	27,3%	37,5%	25,5%	24,2%
hasonló gondolkodás					
közös érdeklődés	26,7%	20,3%	12,5%	19,1%	21,2%
szabadi idő közös eltöltése	15,1%	9,4%	3,1%	12,8%	10,9%
szimpátia	10,5%	8,6%	9,4%	4,3%	8,5%
hasonló az élethelyzetünk	4,7%	5,5%		4,3%	4,4%
rokon kapcsolatok ápolása	20,9%	21,1%	15,6%	17,0%	19,8%
munkahelyi kapcsolatok ápolása	5,8%	5,5%	9,4%	8,5%	6,5%
egy lakóközösséghez tartozás	2,3%	,8%	6,3%		1,7%
előnyöm származik belőle		,8%	3,1%	4,3%	1,4%
hasznom származik belőle		,8%		4,3%	1,0%
egyéb			3,1%		,3%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	42,334(a)	30	,067
Likelihood Ratio	39,598	30	,113
Linear-by-Linear Association	,408	1	,523

N of Valid Cases | 293 |
 a 24 cells (54,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,11.

95. sz. táblázat: Életvitelszerű lakóhely * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Életvitelszerű lakóhely				Total
		Megyeszékhely	Város	Község	falu	
telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	20,8%	25,2%	25,4%	30,0%	24,9%
	közös érdeklődés	6,6%	10,7%	8,5%	10,0%	9,1%
	szabadidő közös eltöltése	7,5%	8,2%	5,1%	12,9%	8,4%
	szimpátia	6,6%	3,1%	6,8%	4,3%	4,8%
	hasonló az élethelyzetünk rokonai kapcsolatok ápolása	1,9%	3,1%		2,9%	2,3%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	40,6%	34,6%	47,5%	37,1%	38,6%
	előnyöm származik belőle	14,2%	10,1%	5,1%	1,4%	8,9%
	hasznom származik belőle	1,9%	3,1%			1,8%
	egyéb		1,3%	1,7%	1,4%	1,0%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	27,345(a)	27	,445
Likelihood Ratio	33,910	27	,169
Linear-by-Linear Association	4,635	1	,031
N of Valid Cases	394		

a 19 cells (47,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,15.

96. sz. táblázat: Életvitelszerű lakóhely * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		Életvitelszerű lakóhely				Total
		Megyeszékhely	Város	Község	falu	

E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	17,2%	27,7%	21,1%	21,7%	22,8%
	közös érdeklődés	16,1%	5,9%	5,3%	17,4%	10,7%
	szabadió közös eltöltése	2,3%	4,2%	10,5%	8,7%	5,2%
	szimpátia	4,6%	6,7%	10,5%		5,5%
	hasonló az élet helyzetünk	1,1%	3,4%		4,3%	2,4%
	rokoni kapcsolatok ápolása	14,9%	18,5%	10,5%	21,7%	16,9%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	33,3%	20,2%	28,9%	8,7%	23,4%
	egy lakóközösséghez tartozás		1,7%			,7%
	előnyöm származik belőle	5,7%	9,2%	2,6%	10,9%	7,6%
	hasznom származik belőle	2,3%	1,7%	5,3%	6,5%	3,1%
	egyéb	2,3%	,8%	5,3%		1,7%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	46,584(a)	30	,027
Likelihood Ratio	51,093	30	,010
Linear-by-Linear Association	,385	1	,535
N of Valid Cases	290		

a 26 cells (59,1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,26.

97. zettség

sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid maximum érettségivel	325	65,0	65,8	65,8
Felsőfokú végzettségű	169	33,8	34,2	100,0
Total	494	98,8	100,0	
Missing System	6	1,2		
Total	500	100,0		

98. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total
		nem látogatók	naponta	hetente	havonta egy-két alkalommal	ritkábban, mint havonta	
Legmagasabb iskolai végzettsége	8 általános alatti	1	3	0	0	0	4
	8 általános iskolai végzettség	1	10	3	0	0	14
	10 évfolyam + szakma	1	2	3	0	0	6
	Szakiskola/szakmunkásképző	16	34	17	1	1	69
	Érettségi	4	74	11	3	0	92
	Érettségi + szakma	19	44	20	7	3	93
	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	8	17	6	3	1	35
	Főiskola (BA, BsC)	18	44	11	2	1	76
	Egyetem (MA, MsC)	8	14	7	1	2	32
	Doktori (PhD, DLA)	3	3	1	0	1	8
	Egyéb	0	1	0	0	0	1
	99,00	0	1	0	0	0	1
Total		79	247	79	17	9	431

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	58,954(a)	44	,065
Likelihood Ratio	62,721	44	,033
Linear-by-Linear Association	,030	1	,862
N of Valid Cases	431		

a 41 cells (68,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

99. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total
		nem látogatók	naponta	hetente	havonta egy-két alkalommal	ritkábban, mint havonta	
Alacsony vagy maximum magas iskolai végzettség	maximum érettségivel	15,1%	60,1%	19,4%	4,0%	1,4%	100,0%
	Felsőfokú végzettségű	24,2%	52,3%	16,3%	3,9%	3,3%	100,0%
Total		18,3%	57,3%	18,3%	3,9%	2,1%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig.

			(2-sided)
Pearson Chi-Square	7,571(a)	4	,109
Likelihood Ratio	7,351	4	,118
Linear-by-Linear Association	,647	1	,421
N of Valid Cases	431		

a 1 cells (10,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,19.

100. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

		Alacsony vagy magas iskolai végzettség		Total
		maximum érettségi-vel	Felsőfokú végzettségű	
naponta	napi 2-3 órát	74,9%	81,0%	76,7%
mennyi	napi 4-6 órát	16,2%	12,7%	15,1%
időt tölt	napi 7-8 órát	5,0%	3,8%	4,7%
közösségi	napi 8 óránál	2,2%	1,3%	1,9%
oldalakon	többet			
	egész nap	1,7%	1,3%	1,6%
	online vagyok			
Total		100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,229(a)	4	,873
Likelihood Ratio	1,273	4	,866
Linear-by-Linear Association	,969	1	,325
N of Valid Cases	258		

a 5 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,22.

101. sz. táblázat: Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	10,508	11	,955	1,554	,113
Within Groups	151,244	246	,615		
Total	161,752	257			

102. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

		hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe					Total
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Legmagasabb	8 általános alatti iskolai	50,0 %	25,0 %	25,0 %			100,0 %

végzettsége	8 általános iskolai végzettség	50,0 %	28,6%	14,3 %		7,1%	100,0 %
	10 évfolyam + szakma	33,3 %	66,7%				100,0 %
	Szakiskola/szakmunkásképző	46,5 %	32,4%	11,3 %	5,6%	4,2%	100,0 %
	Érettségi	54,9 %	30,8%	6,6%	6,6%	1,1%	100,0 %
	Érettségi + szakma	56,8 %	20,0%	15,8 %	3,2%	4,2%	100,0 %
	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	50,0 %	29,4%	14,7 %	2,9%	2,9%	100,0 %
	Főiskola (BA, BsC)	45,9 %	25,7%	13,5 %	9,5%	5,4%	100,0 %
	Egyetem (MA, MsC)	38,7 %	29,0%	16,1 %	16,1 %		100,0 %
	Doktori (PhD, DLA)	37,5 %	50,0%		12,5 %		100,0 %
	Egyéb		100,0 %				100,0 %
	99,00				50,0 %	50,0 %	100,0 %
Total		49,7 %	28,3%	12,1 %	6,5%	3,5%	100,0 %

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	54,398(a)	44	,135
Likelihood Ratio	47,375	44	,337
Linear-by-Linear Association	14,020	1	,000
N of Valid Cases	431		

a 41 cells (68,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,03.

103. sz. táblázat: Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
maximum érettségivel	281	1,7758	1,03316	,06163	1,6545	1,8971	1,00	5,00
Felsőfokú végzettségű	150	2,0133	1,15849	,09459	1,8264	2,2002	1,00	5,00
Total	431	1,8585	1,08303	,05217	1,7559	1,9610	1,00	5,00

Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
1,492	1	429	,223

104. sz. táblázat: Hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	5,518	1	5,518	4,745	,030
Within Groups	498,849	429	1,163		
Total	504,367	430			

105. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

		Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően					Total
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Legmagasabb iskolai végzettsége	8 általános alatti	66,7%			33,3%		100,0%
	8 általános iskolai végzettség	71,4%	21,4%	7,1%			100,0%
	10 évfolyam + szakma	33,3%	66,7%				100,0%
	Szakiskola/szakmunkásképző	47,2%	34,7%	12,5%	2,8%	2,8%	100,0%
	Érettségi	40,7%	33,0%	17,6%	6,6%	2,2%	100,0%
	Érettségi + szakma	36,8%	30,5%	23,2%	6,3%	3,2%	100,0%
	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	52,8%	19,4%	16,7%	5,6%	5,6%	100,0%
	Főiskola (BA, BsC)	40,5%	25,7%	20,3%	9,5%	4,1%	100,0%
	Egyetem (MA, MsC)	16,7%	36,7%	30,0%	6,7%	10,0%	100,0%
	Doktori (PhD, DLA)	25,0%	25,0%	12,5%	25,0%	12,5%	100,0%
	Egyéb	100,0%					100,0%
	99,00	50,0%				50,0%	100,0%
Total		41,2%	30,1%	18,3%	6,5%	3,9%	100,0%

Crosstab

106. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően

		Alacsony vagy magas iskolai végzettség		Total
		maximum érettségivel	Felsőfokú végzettségű	
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak kö-	10-50 fő	67,4%	32,6%	100,0%
	50-100 fő	70,0%	30,0%	100,0%
	100-200 fő	60,8%	39,2%	100,0%

szönhetően	200-400 fő	53,6%	46,4%	100,0%
	400 fő fölött	41,2%	58,8%	100,0%
Total		65,0%	35,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	56,956(a)	44	,091
Likelihood Ratio	51,328	44	,208
Linear-by-Linear Association	5,125	1	,024
N of Valid Cases	432		

a 39 cells (65,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

107. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

	Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően					Total
	10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Legmagasabb iskolai végzettsége						
8 általános alatti	33,3 %			33,3 %	33,3%	100,0 %
8 általános iskolai végzettség	7,7%	30,8%	15,4 %	7,7%	38,5%	100,0 %
10 évfolyam + szakma	40,0 %		20,0 %	20,0 %	20,0%	100,0 %
Szakiskola/szakmunkásképző	25,9 %	24,1%	11,1 %	16,7 %	22,2%	100,0 %
Érettségi	4,7%	9,3%	20,9 %	23,3 %	41,9%	100,0 %
Érettségi + szakma	17,1 %	21,1%	19,7 %	17,1 %	25,0%	100,0 %
Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	28,6 %	10,7%	21,4 %	28,6 %	10,7%	100,0 %
Főiskola (BA, BsC)	23,7 %	11,9%	13,6 %	20,3 %	30,5%	100,0 %
Egyetem (MA, MsC)	23,1 %		19,2 %	34,6 %	23,1%	100,0 %
Doktori (PhD, DLA)	20,0 %				80,0%	100,0 %
Egyéb		100,0 %				100,0 %
99,00					100,0 %	100,0 %
Total	17,9 %	14,5%	17,0 %	20,7 %	29,9%	100,0 %

108. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

	Alacsony vagy magas iskolai végzettség	Total

		maximum érettségivel	Felsőfokú végzettségű	
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	10-50 fő	54,7%	45,3%	100,0%
	50-100 fő	78,8%	21,2%	100,0%
	100-200 fő	68,9%	31,1%	100,0%
	200-400 fő	60,8%	39,2%	100,0%
	400 fő fölött	69,2%	30,8%	100,0%
Total		66,2%	33,8%	100,0%

109. sz. táblázat: Legmagasabb iskolai végzettsége * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

		Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően					Total	
		10-50 fő	50- 100 fő	100- 200 fő	200- 400 fő	400 fő fölött		
Legmagasabb iskolai végzettsége	8 általános alatti	100,0 %					100,0 %	
	8 általános iskolai végzettség	53,8%	30,8 %	15,4 %			100,0 %	
	10 évfolyam + szakma	100,0 %					100,0 %	
	Szakiskola/szakmunkásképző	73,7%	19,3 %	1,8%	3,5%	1,8%	100,0 %	
	Érettségi	59,3%	23,3 %	7,0%	5,8%	4,7%	100,0 %	
	Érettségi + szakma	59,0%	26,5 %	4,8%	4,8%	4,8%	100,0 %	
	Felsőfokú szakképzettség (FSZ)	67,9%	17,9 %	10,7 %	3,6%		100,0 %	
	Főiskola (BA, BsC)	44,9%	29,0 %	14,5 %	5,8%	5,8%	100,0 %	
	Egyetem (MA, MsC)	37,9%	34,5 %	13,8 %	10,3 %	3,4%	100,0 %	
	Doktori (PhD, DLA)	14,3%		28,6 %		57,1 %	100,0 %	
	99,00				50,0 %	50,0 %	100,0 %	
	Total		57,3%	24,1 %	8,4%	5,2%	5,0%	100,0 %

110. sz. táblázat: Alacsony vagy magas iskolai végzettség * Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően

		Alacsony vagy magas iskolai végzettség		Total
		maximum érettségivel	Felsőfokú végzettségű	
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek	10-50 fő	71,7%	28,3%	100,0%
	50-100 fő	62,0%	38,0%	100,0%
	100-200 fő	40,6%	59,4%	100,0%

köszönhetően	200-400 fő	55,0%	45,0%	100,0%
	400 fő fölött	47,4%	52,6%	100,0%
Total		64,7%	35,3%	100,0%

111. sz. táblázat: A válaszadók gazdasági aktivitása

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
aktív	262	52,4	60,9	60,9
inaktív	74	14,8	17,2	78,1
tanuló	94	18,8	21,9	100,0
Total	430	86,0	100,0	
Missing				
System	70	14,0		
Total	500	100,0		

112. sz. táblázat: A közösségi oldalak látogatásának gyakorisága a gazdasági aktivitás tekintetében

		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total	
		nem látogatók	naponta	hetente	havonta egy-két alkalommal	ritkábban, mint havonta		
Gazdasági aktivitása	aktív	Count	49	116	54	13	7	239
		% within						
		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat	70,0%	55,0%	75,0%	92,9%	77,8%	63,6%
	inaktív	Count	18	20	9	0	2	49
		% within						
		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat	25,7%	9,5%	12,5%	,0%	22,2%	13,0%
	tanuló	Count	3	75	9	1	0	88
		% within						
		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat	4,3%	35,5%	12,5%	7,1%	,0%	23,4%
Total		Count	70	211	72	14	9	376
		% within						
		Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	51,236(a)	8	,000

Likelihood Ratio	58,278	8	,000
Linear-by-Linear Association	2,320	1	,128
N of Valid Cases	376		

a 4 cells (26,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,17.

113. sz. táblázat: A közösségi oldalakon töltött idő, napi lebontásban a gazdasági aktivitás tekintetében

		naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon					Total
		napi 2-3 órát	napi 4-6 órát	napi 7-8 órát	napi 8 óránál többet	egész nap online vagyok	
Gazdasági aktív aktivitása	Count	101	14	2	2	2	121
	% within naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon	59,8%	41,2%	22,2%	40,0%	66,7%	55,0%
inaktív	Count	16	3	3	0	0	22
	% within naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon	9,5%	8,8%	33,3%	,0%	,0%	10,0%
tanuló	Count	52	17	4	3	1	77
	% within naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon	30,8%	50,0%	44,4%	60,0%	33,3%	35,0%
Total	Count	169	34	9	5	3	220
	% within naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	13,885(a)	8	,085
Likelihood Ratio	13,041	8	,110
Linear-by-Linear Association	4,086	1	,043
N of Valid Cases	220		

a 10 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,30.

114. sz. táblázat: A személyes kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe	10-50 fő	50,8%	52,1%	55,6%	52,1%
	50-100 fő	26,4%	29,2%	30,0%	27,6%
	100-200 fő	12,8%	12,5%	7,8%	11,6%
	200-400 fő	6,6%	4,2%	4,4%	5,8%
	400 fő fölött	3,3%	2,1%	2,2%	2,9%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,276(a)	8	,916
Likelihood Ratio	3,459	8	,902
Linear-by-Linear Association	1,915	1	,166
N of Valid Cases	380		

a 3 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,39.

115. sz. táblázat: A telefon használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	10-50 fő	38,2%	52,9%	52,2%	43,5%
	50-100 fő	31,1%	19,6%	27,8%	28,8%
	100-200 fő	20,2%	23,5%	14,4%	19,3%
	200-400 fő	7,1%	3,9%	3,3%	5,8%
	400 fő fölött	3,4%		2,2%	2,6%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	11,635(a)	8	,168
Likelihood Ratio	13,261	8	,103
Linear-by-Linear Association	6,532	1	,011
N of Valid Cases	379		

a 3 cells (20,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,35.

116. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatával kialakított kapcsolatok számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi	10-50 fő	23,1%	21,2%	7,0%	18,5%
	50-100 fő	15,4%	18,2%	12,8%	15,0%

oldalaknak köszönhetően	100-200 fő	16,4%	15,2%	18,6%	16,9%
	200-400 fő	18,5%	27,3%	20,9%	20,1%
	400 fő fölött	26,7%	18,2%	40,7%	29,6%
	Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	16,015(a)	8	,042
Likelihood Ratio	17,573	8	,025
Linear-by-Linear Association	10,446	1	,001
N of Valid Cases	314		

a 1 cells (6,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,94.

117. sz. táblázat: Az email-ezés kapcsolati számának alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	10-50 fő	56,7%	75,0%	62,8%	60,2%
	50-100 fő	25,7%	16,7%	20,9%	23,5%
	100-200 fő	8,1%	5,6%	5,8%	7,2%
	200-400 fő	5,2%	2,8%	5,8%	5,1%
	400 fő fölött	4,3%		4,7%	3,9%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,905(a)	8	,658
Likelihood Ratio	7,392	8	,495
Linear-by-Linear Association	,547	1	,460
N of Valid Cases	332		

a 5 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,41.

118. sz. táblázat: A kapcsolattartó rendszerek alakulása gazdasági aktivitás szerint

	Átlag	Szórás
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe		
aktív	1,8512	1,08678
inaktív	1,7500	,97849

	tanuló	1,6778	,95785
	Total	1,7974	1,04439
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	aktív	2,0630	1,08316
	inaktív	1,7843	,94475
	tanuló	1,7556	,97510
	Total	1,9525	1,04798
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	aktív	3,1026	1,52631
	inaktív	3,0303	1,44665
	tanuló	3,7558	1,30100
	Total	3,2739	1,48523
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	aktív	1,7476	1,08849
	inaktív	1,3611	,72320
	tanuló	1,6860	1,11947
	Total	1,6898	1,06729

119. sz. táblázat: Varianciaanalízis

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZEMÉLYES (közvetlen) kapcsolattrendszerébe	Between Groups	2,097	2	1,049	,961	,383
	Within Groups	411,300	377	1,091		
	Total	413,397	379			
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	Between Groups	7,841	2	3,920	3,619	,028
	Within Groups	407,304	376	1,083		
	Total	415,145	378			
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	Between Groups	27,655	2	13,828	6,488	,002
	Within Groups	662,791	311	2,131		
	Total	690,446	313			
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	Between Groups	4,593	2	2,296	2,028	,133
	Within Groups	372,453	329	1,132		
	Total	377,045	331			

120. sz. táblázat: A közösségi oldalak használatának okai a gazdasági aktivitás tekintetében

	Gazdasági aktivitása			Total
	aktív	inaktív	tanuló	
Első helyen jelölt - közösségi old. haszn.	7,1%	16,1%	14,0%	10,0%
ügyintézés - baráti/rokon kapcsolat-tartás	38,6%	25,8%	43,0%	38,5%
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	2,7%	6,5%	2,3%	3,0%
híradás magamról		3,2%	2,3%	1,0%
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	14,1%	16,1%	5,8%	12,0%
szabadidő hasznos eltöltése	8,2%	9,7%	2,3%	6,6%
információk szerzése mindennapi élethez	7,1%	3,2%	11,6%	8,0%
szórakozás	9,2%	3,2%	10,5%	9,0%
hírek, információk gyűjtése a világról	12,0%	16,1%	8,1%	11,3%
egyéb	1,1%			,7%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,161(a)	18	,096
Likelihood Ratio	29,116	18	,047
Linear-by-Linear Association	2,307	1	,129
N of Valid Cases	301		

a 14 cells (46,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,21.

121. sz. táblázat: A személyes kapcsolatok alakító tényezői a gazdasági aktivitás tekintetében

	Gazdasági aktivitása			Total
	aktív	inaktív	tanuló	
Első helyen - személyes kapcsolatai	11,7%	12,0%	11,4%	11,7%
ügyintézés - baráti/rokon kapcsolat-tartás	48,1%	54,0%	50,0%	49,3%
miben segítik Önt leginkább	5,2%	2,0%	5,7%	4,9%
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés		2,0%		,3%
híradás magamról		2,0%		
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	17,7%	6,0%	4,5%	13,0%
szabadidő hasznos eltöltése	5,2%	10,0%	12,5%	7,6%
információk szerzése mindennapi élethez	3,9%	6,0%	8,0%	5,1%

szórakozás	4,8%		5,7%	4,3%
hírek, információk gyűjtése a világról	3,0%	8,0%	2,3%	3,5%
egyéb	,4%			,3%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

122. sz. táblázat: A telefonos kapcsolatrendszer alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	24,6%	22,4%	20,7%	23,3%
	közös érdeklődés	7,2%	8,2%	12,6%	8,7%
	szabadió közös eltöltése	9,7%	6,1%	8,0%	8,7%
	szimpátia	1,9%	8,2%	9,2%	4,7%
	hasonló az élethelyzetünk	2,4%	4,1%	2,3%	2,6%
	rokoni kapcsolatok ápolása	39,6%	44,9%	35,6%	39,4%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	12,1%	6,1%	4,6%	9,3%
	előnyöm származik belőle	1,9%		2,3%	1,7%
	hasznom származik belőle			4,6%	1,2%
	egyéb	,5%			,3%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

123. sz. táblázat: A közösségi oldalak kapcsolati rendszerének alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	20,4%	14,3%	32,9%	23,7%
	közös érdeklődés	18,4%	28,6%	20,7%	20,2%
	szabadió közös eltöltése	14,3%	3,6%	7,3%	10,9%
	szimpátia	9,5%	7,1%	7,3%	8,6%
	hasonló az élethelyzetünk	3,4%	3,6%	6,1%	4,3%
	rokoni kapcsolatok ápolása	22,4%	28,6%	14,6%	20,6%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	8,8%	7,1%	2,4%	6,6%
	egy lakóközösséghez tartozás	,7%		4,9%	1,9%
	előnyöm származik belőle	,7%	3,6%	2,4%	1,6%
	hasznom származik belőle	1,4%		1,2%	1,2%
	egyéb		3,6%		,4%
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

124. sz. táblázat: Az email-ezés kapcsolati rendszerének alakulása a gazdasági aktivitás tekintetében

		Gazdasági aktivitása			Total
		aktív	inaktív	tanuló	
E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	19,9%	13,3%	27,3%	21,3%
	közös érdeklődés	11,6%	13,3%	6,5%	10,3%
	szabadidő közös eltöltése	6,8%	3,3%	3,9%	5,5%
	szimpátia	4,8%	10,0%	6,5%	5,9%
	hasonló az élethelyzetünk	3,4%		2,6%	2,8%
	rokoni kapcsolatok ápolása	17,8%	33,3%	9,1%	17,0%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	24,0%	16,7%	26,0%	23,7%
	egy lakóközösséghez tartozás			1,3%	,4%
	előnyöm származik belőle	7,5%	6,7%	10,4%	8,3%
	hasznom származik belőle	2,1%		5,2%	2,8%
egyéb	2,1%	3,3%	1,3%	2,0%	
Total		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,775(a)	20	,353
Likelihood Ratio	22,864	20	,296
Linear-by-Linear Association	,097	1	,755
N of Valid Cases	253		

a 18 cells (54,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,12.

125. sz. táblázat: Állítások, mennyire jellemzik Önt – átlag, szórás

		Átlag	Szórás
A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	aktív	3,0176	1,28475
	inaktív	2,9286	,94000
	tanuló	3,1829	1,10138
	Total	3,0571	1,20198
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között (0,004)	aktív	2,2471	1,11372
	inaktív	2,4643	1,23175
	tanuló	2,7561	1,15000
	Total	2,4179	1,15487

A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl	aktív	1,9412	1,19023
	inaktív	1,8929	1,13331
	tanuló	1,7927	1,14113
	Total	1,8929	1,16826
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	aktív	2,1235	1,35088
	inaktív	2,3571	1,52058
	tanuló	2,0000	1,28620
	Total	2,1107	1,34879
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	aktív	2,6845	1,34093
	inaktív	2,4074	1,08342
	tanuló	2,7683	1,24026
	Total	2,6823	1,28825
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	aktív	1,7294	1,08664
	inaktív	1,7857	,95674
	tanuló	1,8415	1,27143
	Total	1,7679	1,12945
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	aktív	3,2000	1,27609
	inaktív	3,3571	1,36665
	tanuló	3,1585	1,20154
	Total	3,2036	1,26065
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	aktív	2,7471	1,22142
	inaktív	3,1071	1,19689
	tanuló	3,0610	1,11497
	Total	2,8750	1,19531
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.	aktív	2,2917	1,11255
	inaktív	2,4286	,95950
	tanuló	2,6098	1,19418
	Total	2,3993	1,12837
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	aktív	2,8606	1,40512
	inaktív	2,7586	1,61809
	tanuló	2,9398	1,42580
	Total	2,8736	1,43023
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.	aktív	2,5952	1,43205
	inaktív	2,3448	1,31681
	tanuló	2,7831	1,27880
	Total	2,6250	1,37779
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat. (0,037)	aktív	3,1183	1,31301

	inaktív	3,4483	1,12078
	tanuló	3,5301	1,16176
	Total	3,2740	1,26194
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	aktív	2,1012	1,14065
	inaktív	2,0000	1,08866
	tanuló	2,3253	1,19050
	Total	2,1577	1,15220
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	aktív	1,9345	1,05046
	inaktív	1,9655	1,17967
	tanuló	2,0482	1,16769
	Total	1,9714	1,09703
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	aktív	2,1071	1,15316
	inaktív	2,3793	,94165
	tanuló	2,0122	1,01220
	Total	2,1075	1,09409
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	aktív	3,8750	1,15394
	inaktív	3,7931	1,11417
	tanuló	3,8916	,96287
	Total	3,8714	1,09311
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	aktív	1,5476	,98983
	inaktív	1,6207	1,04928
	tanuló	1,7073	,88175
	Total	1,6022	,96492
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	aktív	2,1437	1,12622
	inaktív	2,3448	1,07822
	tanuló	1,9759	,97500
	Total	2,1147	1,08012
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	aktív	3,1429	1,46531
	inaktív	3,6552	1,26140
	tanuló	3,5060	1,34684
	Total	3,3036	1,42078
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	aktív	3,0000	1,33583
	inaktív	3,0690	1,22273
	tanuló	2,9036	1,33995
	Total	2,9786	1,32236

126. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat

	Milyen gyakorisággal látogat közösségi oldalakat					Total
	nem látogatok	naponta	hetente	havonta egy-két	ritkábban, mint ha-	

				alkalommal	vonta	
Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)	0-20 000 ft	20,0%	73,3%	6,7%		100,0%
	20 001-50 000 ft	23,3%	55,2%	18,1%	,9%	100,0%
	50 001-100 000 ft	17,0%	56,7%	18,1%	7,0%	100,0%
	100 001 – 150 000 ft	12,8%	55,8%	24,4%	3,5%	100,0%
	150 001-200 000 ft	24,0%	60,0%	16,0%		100,0%
	200 001-300 000 ft	25,0%	58,3%		8,3%	100,0%
	300 001 – 400 000 ft		66,7%	33,3%		100,0%
	99,00	50,0%	50,0%			100,0%
Total		18,6%	57,0%	18,4%	4,0%	100,0%

127. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon

	naponta mennyi időt tölt közösségi oldalakon					Total	
	napi 2-3 órát	napi 4-6 órát	napi 7-8 órát	napi 8 óránál többet	egész nap online vagyok		
Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)	0-20 000 ft	63,6%	9,1%	9,1%	9,1%	9,1%	100,0%
	20 001-50 000 ft	70,1%	17,9%	4,5%	4,5%	3,0%	100,0%
	50 001-100 000 ft	80,6%	14,6%	2,9%	1,0%	1,0%	100,0%
	100 001 – 150 000 ft	83,7%	8,2%	8,2%			100,0%
	150 001-200 000 ft	62,5%	31,3%	6,3%			100,0%
	200 001-300 000 ft	85,7%	14,3%				100,0%
	300 001 – 400 000 ft	100,0%					100,0%
	99,00	100,0%					100,0%

Total	77,0%	14,8%	4,7%	2,0%	1,6%	100,0%

128. sz. táblázat: Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) * Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően

		Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően					Total
		10-50 fő	50-100 fő	100-200 fő	200-400 fő	400 fő fölött	
Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték)	0-20 000 ft	8,3%		16,7%	41,7%	33,3%	100,0%
	20 001-50 000 ft	17,2%	15,1%	20,4%	17,2%	30,1%	100,0%
	50 001-100 000 ft	19,7%	17,6%	19,0%	19,7%	23,9%	100,0%
	100 001 – 150 000 ft	16,9%	15,6%	10,4%	19,5%	37,7%	100,0%
	150 001-200 000 ft	21,1%		10,5%	31,6%	36,8%	100,0%
	200 001-300 000 ft	20,0%	10,0%	20,0%	20,0%	30,0%	100,0%
	300 001 – 400 000 ft	33,3%		33,3%		33,3%	100,0%
	99,00					100,0%	100,0%
Total		18,2%	14,6%	17,1%	20,2%	30,0%	100,0%

129. sz. táblázat: Állítások mennyire jellemzik Önt * Háztartás egy főre jutó jövedelme (becsült érték) – átlag, szórás

		N	Átlag	Szórás
A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	0-20 000 ft	11	3,0909	1,30035
	20 001-50 000 ft	86	3,0698	1,28146
	50 001-100 000 ft	126	3,0397	1,29862
	100 001 – 150 000 ft	69	3,2464	1,02046
	150 001-200 000 ft	17	3,5294	1,00733
	200 001-300 000 ft	8	3,8750	,83452
	300 001 – 400 000 ft	3	2,6667	,57735
	99,00	1	3,0000	.
Total		321	3,1371	1,21188
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között	0-20 000 ft	11	2,4545	1,12815
	20 001-50 000 ft	86	2,7791	1,30520

	50 001-100 000 ft	126	2,3254	1,16502
	100 001 – 150 000 ft	69	2,3768	1,17700
	150 001-200 000 ft	17	3,0588	,74755
	200 001-300 000 ft	8	3,0000	1,19523
	300 001 – 400 000 ft	3	2,6667	1,15470
	99,00	1	3,0000	.
	Total	321	2,5234	1,20166
A saját közösségi oldalra mindenkit felvesszek aki engem bejelöl	0-20 000 ft	11	1,9091	1,37510
	20 001-50 000 ft	86	1,8837	1,25949
	50 001-100 000 ft	126	1,6984	1,06786
	100 001 – 150 000 ft	69	2,1159	1,18242
	150 001-200 000 ft	17	2,6471	1,22174
	200 001-300 000 ft	8	2,5000	1,41421
	300 001 – 400 000 ft	3	1,6667	1,15470
	99,00	1	1,0000	.
	Total	321	1,9128	1,19053
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	0-20 000 ft	11	2,0000	1,61245
	20 001-50 000 ft	86	2,1628	1,44597
	50 001-100 000 ft	126	2,0714	1,31562
	100 001 – 150 000 ft	69	2,1739	1,37152
	150 001-200 000 ft	17	2,4706	1,17886
	200 001-300 000 ft	8	2,1250	,99103
	300 001 – 400 000 ft	3	1,3333	,57735
	99,00	1	3,0000	.
	Total	321	2,1340	1,35005
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	0-20 000 ft	11	2,4545	1,63485
	20 001-50 000 ft	85	2,7294	1,24774
	50 001-100 000 ft	125	2,6480	1,32748
	100 001 – 150 000 ft	68	2,7353	1,28850
	150 001-200 000 ft	17	3,0588	1,24853
	200 001-300 000 ft	8	3,6250	,74402
	300 001 – 400 000 ft	3	1,6667	,57735
	99,00	1	3,0000	.
	Total	318	2,7201	1,29314
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	0-20 000 ft	11	2,0000	1,26491
	20 001-50 000 ft	86	1,8605	1,33868
	50 001-100 000 ft	126	1,6984	1,11190
	100 001 – 150 000 ft	69	1,7391	,99487
	150 001-200 000 ft	17	2,4706	1,12459
	200 001-300 000 ft	8	2,1250	1,24642
	300 001 – 400 000 ft	3	1,6667	1,15470
	99,00	1	2,0000	.

	Total	321	1,8131	1,16563
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	0-20 000 ft	11	3,4545	1,43970
	20 001-50 000 ft	86	3,2326	1,27117
	50 001-100 000 ft	124	3,2016	1,34334
	100 001 – 150 000 ft	70	3,2714	1,31790
	150 001-200 000 ft	17	3,4706	1,32842
	200 001-300 000 ft	8	2,8750	,64087
	300 001 – 400 000 ft	3	4,0000	1,00000
	99,00	1	2,0000	.
	Total	320	3,2438	1,29985
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a kapcsolatot.	0-20 000 ft	11	3,1818	1,40130
	20 001-50 000 ft	86	2,9767	1,22692
	50 001-100 000 ft	124	2,8952	1,29927
	100 001 – 150 000 ft	70	2,7286	1,28448
	150 001-200 000 ft	17	2,9412	,89935
	200 001-300 000 ft	8	2,8750	1,12599
	300 001 – 400 000 ft	3	3,0000	1,00000
	99,00	1	4,0000	.
	Total	320	2,8969	1,24895
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzáam hasonlóknak jelenjenek meg.	0-20 000 ft	11	2,5455	1,29334
	20 001-50 000 ft	85	2,7294	1,15870
	50 001-100 000 ft	125	2,2560	1,12812
	100 001 – 150 000 ft	69	2,3913	1,22735
	150 001-200 000 ft	17	2,8824	1,16632
	200 001-300 000 ft	8	2,8750	1,24642
	300 001 – 400 000 ft	3	2,6667	1,52753
	99,00	1	4,0000	.
	Total	319	2,4796	1,18377
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	0-20 000 ft	11	2,8182	1,25045
	20 001-50 000 ft	85	2,8588	1,48927
	50 001-100 000 ft	128	2,8672	1,47082
	100 001 – 150 000 ft	66	2,8030	1,38364
	150 001-200 000 ft	17	2,8235	1,46779

	200 001-300 000 ft	8	2,8750	,83452
	300 001 – 400 000 ft	3	2,3333	2,30940
	99,00	1	5,0000	.
	Total	319	2,8495	1,43713
Törlöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljai-val nem értek egyet.	0-20 000 ft	11	2,8182	1,40130
	20 001-50 000 ft	86	2,7674	1,32554
	50 001-100 000 ft	128	2,6484	1,47733
	100 001 – 150 000 ft	68	2,7059	1,32776
	150 001-200 000 ft	17	2,4706	1,32842
	200 001-300 000 ft	8	1,8750	,99103
	300 001 – 400 000 ft	3	3,0000	2,00000
	99,00	1	3,0000	.
	Total	322	2,6739	1,38389
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	0-20 000 ft	11	3,5455	1,12815
	20 001-50 000 ft	86	3,2209	1,32311
	50 001-100 000 ft	127	3,3386	1,32270
	100 001 – 150 000 ft	69	3,3478	1,19836
	150 001-200 000 ft	17	3,3529	1,05719
	200 001-300 000 ft	8	3,5000	,92582
	300 001 – 400 000 ft	3	3,3333	,57735
	99,00	1	4,0000	.
	Total	322	3,3230	1,25603
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	0-20 000 ft	11	2,2727	1,19087
	20 001-50 000 ft	86	2,2558	1,18009
	50 001-100 000 ft	127	2,1496	1,22201
	100 001 – 150 000 ft	68	2,0588	1,06340
	150 001-200 000 ft	17	2,4118	1,12132
	200 001-300 000 ft	8	2,6250	1,40789
	300 001 – 400 000 ft	3	2,0000	1,00000
	99,00	1	3,0000	.
	Total	321	2,1900	1,16915
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	0-20 000 ft	11	2,0000	1,26491
	20 001-50 000 ft	86	2,1279	1,19604
	50 001-100 000 ft	127	1,8819	1,13119
	100 001 – 150 000 ft	69	2,0870	1,05355
	150 001-200 000 ft	17	2,2353	1,03256
	200 001-300 000 ft	8	2,6250	1,18773
	300 001 – 400 000 ft	3	1,3333	,57735

	99,00	1	3,0000	.
	Total	322	2,0311	1,13248
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozók vagy csatlakoztatok.	0-20 000 ft	11	2,0909	,83121
	20 001-50 000 ft	85	2,1176	1,10639
	50 001-100 000 ft	127	2,0551	1,13604
	100 001 – 150 000 ft	69	2,1159	1,15728
	150 001-200 000 ft	17	2,2353	,90342
	200 001-300 000 ft	8	2,8750	1,12599
	300 001 – 400 000 ft	3	2,0000	1,00000
	99,00	1	3,0000	.
	Total	321	2,1184	1,10891
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	0-20 000 ft	11	4,2727	,90453
	20 001-50 000 ft	85	3,9059	1,11935
	50 001-100 000 ft	127	3,8740	1,17509
	100 001 – 150 000 ft	70	3,7429	1,08595
	150 001-200 000 ft	17	3,5294	,94324
	200 001-300 000 ft	8	3,0000	,75593
	300 001 – 400 000 ft	3	4,6667	,57735
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	3,8385	1,11852
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	0-20 000 ft	11	1,4545	,82020
	20 001-50 000 ft	86	1,7326	1,03383
	50 001-100 000 ft	126	1,5238	,96095
	100 001 – 150 000 ft	69	1,6377	,90702
	150 001-200 000 ft	17	2,0588	1,14404
	200 001-300 000 ft	8	1,6250	,91613
	300 001 – 400 000 ft	3	1,0000	,00000
	99,00	1	1,0000	.
	Total	321	1,6262	,97330
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	0-20 000 ft	11	1,9091	,83121
	20 001-50 000 ft	86	2,0814	1,08698
	50 001-100 000 ft	126	2,2063	1,18873
	100 001 – 150 000 ft	69	2,2029	1,05133
	150 001-200 000 ft	17	2,3529	1,27187
	200 001-300 000 ft	8	2,1250	,99103
	300 001 – 400 000 ft	3	1,6667	,57735
	99,00	1	1,0000	.

	Total	321	2,1589	1,11369
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	0-20 000 ft	11	3,6364	1,20605
	20 001-50 000 ft	86	3,3605	1,42179
	50 001-100 000 ft	127	3,3465	1,46047
	100 001 – 150 000 ft	70	3,1286	1,46378
	150 001-200 000 ft	17	3,1176	1,53632
	200 001-300 000 ft	7	3,5714	,53452
	300 001 – 400 000 ft	3	4,3333	,57735
	99,00	1	5,0000	.
	Total	322	3,3199	1,42743
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	0-20 000 ft	11	3,0909	1,30035
	20 001-50 000 ft	86	2,9419	1,42544
	50 001-100 000 ft	127	2,9764	1,42241
	100 001 – 150 000 ft	69	2,9855	1,27755
	150 001-200 000 ft	17	3,1765	1,28624
	200 001-300 000 ft	8	3,1250	,99103
	300 001 – 400 000 ft	3	3,3333	,57735
	99,00	1	2,0000	.
	Total	322	2,9876	1,35797

130. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) *Első helyen közösségi oldal használatának oka

	A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
	Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
Első helyen jelölt - közösségi old. haszn.	10,4%	12,6%	11,1%
baráti/rokoni kapcsolattartás	41,7%	30,1%	38,2%
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	3,8%	2,9%	3,5%
híradás magamról	,4%	1,9%	,9%
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	13,8%	11,7%	13,1%
szabadidő hasznos eltöltése	6,3%	7,8%	6,7%

információk szerzése mindennapi élethez	6,7%	7,8%	7,0%
szórakozás	6,3%	12,6%	8,2%
hírek, információk gyűjtése a világról	10,0%	12,6%	10,8%
egyéb	,8%		,6%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

131. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) *Első helyen jelölte személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább

	A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
	Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
Első helyen - személyes kapcsolatai miben segítik Önt leginkább	10,5%	16,9%	12,4%
ügyintézés			
baráti/rokoni kapcsolattartás	52,4%	42,7%	49,5%
új kapcsolatok kialakítása, kapcsolatépítés	5,1%	4,0%	4,8%
híradás magamról	,3%	,8%	,5%
munkakörhöz kapcsolódó feladatok elvégzése	11,6%	18,5%	13,6%
szabadidő hasznos eltöltése	6,8%	6,5%	6,7%
információk szerzése mindennapi élethez	5,1%	3,2%	4,5%
szórakozás	3,7%	4,0%	3,8%
hírek, információk gyűjtése a világról	4,4%	2,4%	3,8%
egyéb		,8%	,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

132. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Személyes kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
	Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	23,1%	21,0%	22,5%
hasonló gondolkodás			
közös érdeklődés	12,6%	8,1%	11,2%
szabadió közös eltöltése	1,7%	4,0%	2,4%
szimpátia	22,1%	23,4%	22,5%
rokoni kapcsolatok ápolása	34,0%	32,3%	33,5%
munkahelyi kapcsolatok ápolása	2,0%	4,8%	2,9%
egy lakóközösséghez tartozás	2,0%	,8%	1,7%
előnyöm származik belőle	,3%	1,6%	,7%
hasznom származik belőle	,7%	2,4%	1,2%
hasonló az élet-helyzetünk	1,0%	1,6%	1,2%
egyéb	,3%		,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

133. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
	Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
telefonos kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	25,4%	23,2%	24,8%
hasonló gondolkodás			
közös érdeklődés	9,3%	8,9%	9,2%

szabadió közös eltöltése	7,5%	10,7%	8,4%
szimpátia	5,4%	2,7%	4,6%
hasonló az élet-helyzetünk	1,4%	4,5%	2,3%
rokoni kapcsolatok ápolása	41,9%	30,4%	38,6%
munkahelyi kapcsolatok ápolása	5,7%	17,0%	9,0%
előnyöm származik belőle	1,8%	1,8%	1,8%
hasznom származik belőle	1,1%	,9%	1,0%
egyéb	,4%		,3%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

134. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

	A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
	Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
Közösségi oldalak kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	25,0%	21,7%	24,1%
hasonló gondolkodás			
közös érdeklődés	21,2%	21,7%	21,3%
szabadió közös eltöltése	8,2%	18,1%	11,0%
szimpátia	8,7%	8,4%	8,6%
hasonló az élet-helyzetünk	3,4%	6,0%	4,1%
rokoni kapcsolatok ápolása	21,2%	16,9%	19,9%
munkahelyi kapcsolatok ápolása	7,7%	3,6%	6,5%
egy lakóközösséghez tartozás	2,4%		1,7%

	előnyöm származik belőle	1,4%	1,2%	1,4%
	hasznom származik belőle	,5%	2,4%	1,0%
	egyéb	,5%		,3%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

135. sz. táblázat: A háztartás egy főre jutó jövedelme (Átlag alatti/feletti jövedelműek) * E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője

		A háztartás egy főre jutó jövedelme		Total
		Átlag alatti jövedelműek	Átlag feletti jövedelműek	
E-mail kapcsolati rendszerének a legfontosabb alakító, meghatározó tényezője	hasonló gondolkodás	22,9%	21,4%	22,5%
	közös érdeklődés	11,2%	9,5%	10,7%
	szabadió közös eltöltése	3,9%	8,3%	5,2%
	szimpátia	5,4%	6,0%	5,5%
	hasonló az élet-helyzetünk	2,9%	1,2%	2,4%
	rokoni kapcsolatok ápolása	19,0%	13,1%	17,3%
	munkahelyi kapcsolatok ápolása	21,5%	27,4%	23,2%
	egy lakóközösséghez tartozás	1,0%		,7%
	előnyöm származik belőle	7,3%	8,3%	7,6%
	hasznom származik belőle	3,4%	2,4%	3,1%
	egyéb	1,5%	2,4%	1,7%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

136. sz. táblázat: Állítások, amelyek jellemzik Önt * Átlag alatti/feletti jövedelműek – átlag, szórás

	Átlag	Szórás

A közösségi oldalakat kapcsolati hálómba tartozó személyekről szóló információk megszerzésére használom	Átlag alatti jövedelműek	3,0538	1,28637
	Átlag feletti jövedelműek	3,3299	1,00749
	Total	3,1375	1,21375
A közösségi oldalakat a rólam szóló információk továbbítására használom a kapcsolati hálómba tartozó személyek között	Átlag alatti jövedelműek	2,5067	1,23343
	Átlag feletti jövedelműek	2,5567	1,13623
	Total	2,5219	1,20324
A saját közösségi oldalamra mindenkit felveszek aki engem bejelöl	Átlag alatti jövedelműek	1,7803	1,15905
	Átlag feletti jövedelműek	2,2268	1,21196
	Total	1,9156	1,19130
A saját közösségi oldalamon mindenkinek korlátlan hozzáférési lehetőséget biztosítok	Átlag alatti jövedelműek	2,1031	1,37649
	Átlag feletti jövedelműek	2,1959	1,29614
	Total	2,1313	1,35129
Azért csatlakozok más közösségi oldalához, mert hasznos információkhoz juthatok ezáltal	Átlag alatti jövedelműek	2,6697	1,30886
	Átlag feletti jövedelműek	2,8333	1,26213
	Total	2,7192	1,29509
Fontos, hogy minél több ismerősöm legyen a közösségi oldalamon.	Átlag alatti jövedelműek	1,7758	1,20955
	Átlag feletti jövedelműek	1,8969	1,06541
	Total	1,8125	1,16741
Csak azokat jelölöm vissza a közösségi oldalakon, akikkel rendszeres kapcsolatot szeretnék tartani.	Átlag alatti jövedelműek	3,2262	1,31545
	Átlag feletti jövedelműek	3,2959	1,26987
	Total	3,2476	1,30002
Fontos, hogy a közösségi oldalamon megjelölt személyekkel a mindennapi életben is tartsam a	Átlag alatti jövedelműek	2,9412	1,27250

kapcsolatot.	Átlag feletti jövedelműek	2,7857	1,19492
	Total	2,8934	1,24937
Fontos, hogy a profil oldalamon hozzám hasonlóak jelenjenek meg.	Átlag alatti jövedelműek	2,4525	1,16532
	Átlag feletti jövedelműek	2,5258	1,22553
	Total	2,4748	1,18255
Nem jelölöm vissza azt a személyt vagy szervezetet vagy közösséget, aki látszólag nagyon eltérő.	Átlag alatti jövedelműek	2,8616	1,46209
	Átlag feletti jövedelműek	2,7979	1,37238
	Total	2,8428	1,43430
Törölöm az oldalamról azokat, akikről kiderül, hogy nézeteivel, céljaival nem értek egyet.	Átlag alatti jövedelműek	2,7022	1,41271
	Átlag feletti jövedelműek	2,6042	1,32569
	Total	2,6729	1,38593
Olyan közösségi oldalakhoz csatlakozok, ahonnan tudom hasznosítani az ott lévő információkat, kapcsolatokat.	Átlag alatti jövedelműek	3,3036	1,31114
	Átlag feletti jövedelműek	3,3608	1,12903
	Total	3,3209	1,25742
Azért csatlakozok közösségi oldalakhoz, mert ezzel közösségekhez tartozhatok.	Átlag alatti jövedelműek	2,1964	1,20044
	Átlag feletti jövedelműek	2,1667	1,10183
	Total	2,1875	1,17009
Kapcsolataimat inkább a közösségi oldalakon keresztül tartom fent és ápolom, mint személyesen.	Átlag alatti jövedelműek	1,9821	1,16359
	Átlag feletti jövedelműek	2,1340	1,05701
	Total	2,0280	1,13295
A közösségi oldalak látogatása, használata számomra esetleges, nem tudatosan csatlakozok vagy csatlakoztatok.	Átlag alatti jövedelműek	2,0807	1,10801
	Átlag feletti jövedelműek	2,1959	1,11467
	Total	2,1156	1,10955
Kapcsolataimat inkább a való életben ápolom személyes találkozásokkal, s nem a közösségi oldalakon keresztül alakítom.	Átlag alatti jövedelműek	3,9058	1,14101

	Átlag feletti jövedelműek	3,6735	1,05298
	Total	3,8349	1,11838
Fontos, hogy az közösségi oldalamon ismert, népszerű személyek is jelen legyenek.	Átlag alatti jövedelműek	1,6009	,98521
	Átlag feletti jövedelműek	1,6907	,95045
	Total	1,6281	,97419
Inkább én keresem a kapcsolatokat és jelölöm meg ismerősként az embereket.	Átlag alatti jövedelműek	2,1435	1,13385
	Átlag feletti jövedelműek	2,2062	1,06983
	Total	2,1625	1,11354
Válogatok azok közül akik bejelölnek, hogy kit vegyek fel ismerősként.	Átlag alatti jövedelműek	3,3661	1,42995
	Átlag feletti jövedelműek	3,1959	1,41891
	Total	3,3146	1,42656
A hasonló érdeklődésű és státuszú személyeket szívesebben jelölöm be ismerősként.	Átlag alatti jövedelműek	2,9688	1,41228
	Átlag feletti jövedelműek	3,0412	1,23252
	Total	2,9907	1,35897

137.

sz. táblázat: Korrelációvizsgálat

	Ház- tartás egy főre jutó jöve- delme (be- csült érték)	Milyen gyakori- sággal látogat közössé- gi olda- lakat	Hány kapcso- lattal rendel- kezik a telefon- nak kö- szönhető en	Hány kapcso- lattal rendel- kezik a közössé- gi olda- laknak köszön- hetően	Hány kapcso- lattal rendel- kezik a saját e- mail rend- szernek köszön- hetően	hány fő tarto- zik a kialakí- tott és működ- tetett SZE- MÉLYES (közvetlen) kapcsolat- rendszerébe	
Háztartás egy főre jutó jövedelme (be-csült érték)	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	1	-,041	,049	,063	,050	,026
			,393	,309	,236	,335	,590
	N	493	430	431	357	381	430

Milyen gyakran látogat közösségi oldalakat	Pearson Correlation	-,041	1	,026	-,206(**)	-,083	-,049
	Sig. (2-tailed)	,393		,598	,000	,105	,310
	N	430	437	427	359	385	427
Hány kapcsolattal rendelkezik a telefonnak köszönhetően	Pearson Correlation	,049	,026	1	,274(**)	,427(**)	,372(**)
	Sig. (2-tailed)	,309	,598		,000	,000	,000
	N	431	427	438	362	388	429
Hány kapcsolattal rendelkezik a közösségi oldalaknak köszönhetően	Pearson Correlation	,063	-,206(**)	,274(**)	1	,338(**)	,190(**)
	Sig. (2-tailed)	,236	,000	,000		,000	,000
	N	357	359	362	363	357	359
Hány kapcsolattal rendelkezik a saját e-mail rendszernek köszönhetően	Pearson Correlation	,050	-,083	,427(**)	,338(**)	1	,301(**)
	Sig. (2-tailed)	,335	,105	,000	,000		,000
	N	381	385	388	357	388	384
hány fő tartozik a kialakított és működtetett SZE-MÉLYES (közvetlen) kapcsolatrendszerébe	Pearson Correlation	,026	-,049	,372(**)	,190(**)	,301(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,590	,310	,000	,000	,000	
	N	430	427	429	359	384	437

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Bibliográfia

- Barabási Albert-László – Oltvai Zoltán N. (2004): Network Biology: Understanding the Cells's Functional Organization. *Nature Reviews Genetics*. 5, 101–113.
- Barabási-Albert László (2003): Behálózva. A hálózatok új tudománya. Hogyan kapcsolódik minden egymáshoz, és mit jelent ez a tudományban, az üzleti és a mindennapi életben. Budapest, Magyar Könyvklub p. 7-9, 16-19, 38-40, 49-50, 80-83, 126-127
- Barkóczi Balázs (2009): Mindeneken tool... Közösségi hálózatok és politikai tematizáció az interneten. Budapest, Generáció 2020.
- Báthory Zoltán – Falus Iván (1997): *Pedagógiai Lexikon* II. köt., Budapest, Keraban p. 312–314.
- Bell, Daniel (2001 [1976]): Az információs társadalom társas keretrendszere, *Információs társadalom* 1 (1)
- Bollobás Béla (1985): *Random Graphs*. Academic, London
- Bourdieu, Pierre. (1997): Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke In Angelusz Róbert (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Válogatott tanulmányok, Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 156–177.
- Brown, Lester R. (1981): *Building a Sustainable Society*, Norton, New York
- Caporeal, L. R. - Brewer M. B. (1995): Hierarchical evolutionary theory: The is an alternative, and it's not creationism, *Psychological Inquiry*, 6, p. 31-34
- Castells, Manuel (2005): *A hálózati társadalom kialakulása*. Budapest, Gondolat—Infonia.
- Cole, Jeffrey – Robinson, John (2002): Internet Use And Sociability in the UCLA (in: *IT&Society*, Volume 1, Issue 1, Summer 202-218.)
- Coleman, James S. (1996 [1990]): Társadalmi tőke In Lengyel György–Szántó Zoltán (szerk.): *A gazdasági élet szociológiája*, Budapest: BKE, 99–129.
- Coleman, James S. (1998): A társadalmi tőke az emberi tőke termelésében In Lengyel György–Szántó Zoltán (szerk.): *Tőkefajták: A társadalmi és a kulturális erőforrások szociológiája*. Budapest: Aula Kiadó, 11–43.
- Covert, J. Burke, M. (2005): Leadership and decision-making. In: Amichai-Hamburger (ed): *The Social Net. Human behavior in cyberspace*. Oxford University Press, New York.
- Csányi Vilmos (2003): *Az emberi természet. humánológia*. Budapest, Vince Kiadó.
- Dunbár, R. (1996): Grooming grossip, and the evolution of language. Harvard University Press.
- Durkheim, Emile (1986): *A társadalmi munkamegosztásról*. Budapest, MTA Szociológiai Kut. Int.
- Fritjof Capra (2007): *Az élet szövedéke* Avicor Kft p. 51
- Fuchs, Christian 2003: *The Internet as a Self-Organizing Socio-Technological System*. Human Strategies in Complexity Research Paper.
- Fuchs, Christian 2008: *hitemet and Society*. Social Theory in the Information Age. Routledge Research in Information Technology and Society Series, Number 8. New York, Routledge.
- Fukuyama, Francis (1997, 2000): *Bizalom*. Budapest, Európa
- Füzessi Károly (2008): *Internet Napló*
- Gergely Attila (Kézirat, év nélkül): A települési közösség vizsgálatának elméleti keretei az amerikai szociológiában p.9, 15, 20, 21, 23, 24, 57, 63
- Giddens, Anthony (1984): *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Berkeley, University of California Press.
- Giddens, Anthony (2000) *Runaway World*. London Routledge.
- Granovetter, Mark (1991 [1988]): A gyenge kötések ereje. A hálózatelmélet felülvizsgálata. In Angelusz Róbert–Tardos Róbert (szerk.): *Társadalmak rejtett hálózata*. Budapest: Magyar Közvéleménykutató Intézet.
- Hanifan, Lyda J. (1916): The Rural School Community Center (in: *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 67: 130-138.)
- Harkai Nóra (2006): *Közösség és közösségi munka*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete.

- Heller Ágnes (1970): A mindennapi élet. Budapest, Akadémiai Kiadó p.59, 62, 65, 56, 63
- Henderson, Paul - Thomas N. David (1987): Skills in Neighbourhood Work National Institute Social Services Library No. 39. London, Allen and Unwin, Boston and Sidney
- Hobbes, Thomas (1651): Leviathan. Budapest, Helikon
- Hofkirchner, Wolfgang (1998): Emergence and the logic of explanation. Acta Polytechnica Scandinavica, Mathematics, Computing and Management in Engineering Series, 91: 23- 30.
- Human, Behavior (1976): The COMMUNITY. By Editors of TimeLife Books, ed. W.K. Goolrick, Canada p. 176
- Katz, Jon (2003): Lurking the Lurkers. <http://slashdot.org/features/98/12/28/1745252.shtml>
- Katz, Jon (1997): The Digital Citizen Wired, 1997/12
- Kling, Rob (1999): What is Social Informatics and Why Does it Matter? *D-LibMagazine*, V. évfolyam, 1. szám. <http://www.dlib.org/dlib/january99/kling/01kltng.html>
- Kollányi Bence – Molnár Szilárd – Székely Levente (2007): Társadalmi hálózatok, hálózati társadalom Budapest,
- Kollányi Bence (2009): Társadalomkép Christian Fuckh Internet és társadalom című könyvében. http://epa.oszk.hu/01900/01963/00029/pdf/infotars_2009_09_02_092-101.pdf újra letöltve 2014. augusztus 19. p. 5
- Kraut, Robert – Patterson, Michael – Lundmark, Vicki – Kiesler, Sara – Mukhopadhyay, Tridas – Scherlis, William (1998): Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? (in: *American Psychologist*, 53, (9), 1017-1032.)
- Kraut, Robert – Rainie, Lee – Shklovski, Irina (2004): The Internet and Social Participation: Contrasting Cross-Sectional and Longitudinal Analyses (in: *Journal of Computer-Mediated Communication* 10 (1))
- Leonhard Euler (1736): *Mechanica, sive motus scientia analytica; expasita* (St Petersburg, in 2 vols. quarto)
- Levine, Peter (2005): Az internet es a civil társadalom (in: *Információs Társadalom*, V. évf. 1. szám, 41-60. p. 54
- Luhmann, Nikolas (2006): Bevezetés a rendszerelméletbe. Társadalomtudományi Könyvtár sorozat. Budapest, Gondolat Kiadó.
- McKenna, K. Y. A., Seidman, L. (2005): You, me, and we: interpersonal processes in electronic groups. In: Amichai-Hamburger (ed): *The Social Net. Human behavior in cyberspace*. Oxford University Press, New York.
- Mérei Ferenc (2006): Közösségek rejtett hálózata. Szociometriai értelmezés. Budapest, Osiris Kiadó p. 34.
- Minar, D. W. – Geer, S. (1969): *The Concept of Community*, Chicago, Aldine Neighbourhood Initiatives Foundation's Report. Telford, Horsehay House.
- Molnár Szilárd – Kollányi Bence – Székely Levente (2007): Az információs társadalom szerk.: Pintér Róbert Társadalmi hálózatok, hálózati társadalom p. 64-81
- Molnár Szilárd (2003/3): Társadalmi tőke és információs társadalom. *Szociológiai Szemle* p. 112-121
- Némedi Dénes (2006): [A civil társadalom és a társadalomtudományok. Megjegyzések Burawoy közszociológiai programjához](#) Replika . 54-55. (97-103.)
- Nicholas A. Christakis – James H. Fowler (2010): *Kapcsolatok Hálójában. Mire képesek a közösségi hálózatok és hogyan alakítják a sorsukat*. Budapest, Typotex. p. 274, 296-297, 304, 333
- Nie, Norman H. – Hillygus, D. Sunshine – Erbring, Lutz (2003): Internet Use, Interpersonal Relations and Sociability: A Time Diary Study (in: Wellman and Haythornthwaite (eds.): *The Internet in Everyday Life*, Blackwell Publishers, Oxford
- Nie, Norman H. – Hillygus, D. Sunshine (2002): The Impact of Internet Use on Sociability: Time-Diary Findings (in: *IT & Society* 1(1):1-20. p. 29-30
- Paolillo, J. (1999): The Virtual Speech Community: Social Network and Language Variation on IRC. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 4, 4.

- Papadakis, M. (2003): Data on Family and the Internet: What Do We Know and How Do We Know It? 121-40. In: J. Turow and A. Kavanaugh, eds., *The Wired Homestead*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Parsons, Talcott (1960): *The Principle Structure of Community: A Sociological View In: Structure and Process in Modern Societies* (Glencoe, Ill.: Free Press, 1960) p. 153
- Plant, Raymond (1974): *Community and ideology* London/Boston, Routledge and Kegan Paul, p. 17, 38, 40
- Postmes, T., Spears, R., Sakhel, K., de Groot, D. (2001): Social Influence in Computer-Mediated Communication: The Effects of Anonymity on Group Behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27 (10). 1243–1254.
- Putnam, R. D. (1993a): *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (1993b): The Prosperous Community: Social Capital and Public Life, *The American Prospect*, 13 (Spring): 35–42.
- Putnam, R. D. (1995): Bowling Alone: America's Declining Social Capital, *Journal of Democracy*, 6 (1): 64–78.
- Putnam, R.D. (2000): *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
- Putnam, R. D. (2002): Bowling together, *The American Prospect*, February 2002.
- Rheingold, H. (1993): *The Virtual Community* (online) p.5
- Rorty, Richard (1994): Esetlegesség, ironia és szolidaritás. Pécs, 1994, Jelenkor. p. 14, 217
- Rousseau J. J. (1767): *A treatise on the social contract*. Beckett and DeHondt, London
- Sallai Éva (1996): *Tanulható-e a pedagógus mesterség?*, VE Egyetemi Kiadó, Veszprém.
- Scherer, J. (1972): *Contemporary Community: Illusion or Reality?* London, Tavistock.
- Seligman, Adam B. (1997): *A civil társadalom eszméje*. Budapest, Kávé Kiadó. p. 62
- Shih, Clara (2011): *A Facebook kora. Piackutatás, értékesítés és újítás az internetes közösségi hálózatok segítségével*. Budapest, Kiskapu.
- Simmel, G (1973): A nagyváros és a szellemi élet. In: *Városshociológia*, (Szerk.: Szelényi Iván) Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó
- Somlai Péter (1983): Gondolatok egy közösség-elmélet viszontagságos történetéről. In Tönnies F.: *Közösség és társadalom*. Utószó. Budapest, Gondolat.
- Stanley Milgram (1967): „The Small World Problem”, *Psychology Today*, Vol. 2, 60-67
- Szécsi Gábor (2013): *Nyelv, média, közösség* Budapest, Gondolat
- Szelényi Iván (1973): Bevezető tanulmány a „Városshociológia” kötethez. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó p.15, 16
- Tönnies, Ferdinand (1983): *Közösség és társadalom* Budapest, Gondolat Kiadó, p. 329
- Ujhelyi Adrienn (2007): Digitális generáció. *Alkalmazott Pszichológia*. (9) 1. 150-160.
- Utasi Ágnes (2000): *Középosztály. Kapcsolatok*. Budapest, Új Mandátum. p. 64
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona (2001): *Közösségfejlesztés*. Budapest, NKA és Közösségfejlesztők Egyesülete
- Varsányi Erika (1999): *Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből*. (szerk.) Budapest, Balassi Kiadó
- Vercseg Ilona (1993): *Közösség: Eszme és valóság* Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete p 15.
- Vercseg Ilona (1993): *A szomszédság, mint a közösségi cselekvés színtere*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete (Parola Füzetek)
- Vercseg Ilona (1993): *Közösség – Eszme és valóság*. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete (Parola Füzetek)
- Wellman, Barry – Guila, (1999): *Net Surfers Dont Ride Alone: Virtual Communities as Communities* (in: Smith, M. A. – Kollock, P. (eds.): *Communities in Cyberspace*, Routledge London <http://www.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/netsurfers/netsurfers.pdf> Újra letöltve 2014. július 13.)

Wellman, Barry – Haase, Anabel Quan – Witte, James – Hampton, Keith (2002): Növeli, csökkenti vagy kiegészíti az Internet a társadalmi tőkét? (in: Információs Társadalom, II. évf. 1. szám, 5-26. p. 18)

Wellman, Barry (1988): The Community Question Re-evaluated. In M. P. Smith (ed.): Power, Community and the city. Comparative Urban Research Vol.1. New Brunswick, Transaction Books. 81–107. p.

5.2 A személyiség és a tanulás a WEB világában

Résztevők

Kutatási felelős Pléh Csaba, e tanár

Közreműködők

Kardos Péter, New School for Social Research, New York, NY

Később University of Massachusetts, Amherst, USA

Rác Anna, EKF

Soltész Péter, EKF

Unoka Zsolt SE.

Kiegészülve később csatlakozókkal: Czobor Pál, SE

Berán Eszter, PPKE

Soltész-Várhelyi Klára, PPKE

Faragó Boglárka EKF.

Összefoglaló

A modern hálózatkutatásnak két mintája van: az egyik az átfogó hálózatokból, a másik az Egot körülvevő hálókból indul ki. Az Ego körül induló kutatások során Dunbar munkáira alapozva vizsgáltuk az Ént körülvevő különböző szélességű hálózatokat, ezek megjelenését a valós és a virtuális kapcsolatokban. Az evolúciós modellek itt is az egyetemes korlátokat emelik ki, s azt, hogy ezek az Egot mintegy koncentrikus burkokként körülvevő intimitási köröket alkotnak. Ugyanakkor a korlátok mellett jól megfigyelhető variabilitást is tapasztalunk. Van akinek kevés, van akinek sok barátja van, van aki sokat barátnózik, van aki keveset. Minket elsősorban ezek a finom beállítások érdekeltek. Saját kutatásainkat egy módszertani vizsgálattal alapoztuk meg, mely során azt találtuk, hogy a dunbari belső körök mérete robosztus, nem változik számottevően az alkalmazott névgenerátorok apró megfogalmazásbeli különbségeitől, a távolabbi kapcsolatok egy részéről azonban hajlamosak megfeledkezni a személyek, amennyiben csak az emlékeztükre támaszkodhatnak ismerőseik felsorolásakor. (Rác Anna). A hálózatok variabilitásának személyiség meghatározói főként az extroverzió kapcsolat moduláló szerepére mutattak rá, a kognitív kutatások pedig az emlékezeti perspektívaváltás s a hálózatok variabilitásának összefüggését tárják fel. Saját eredményeink szerint a kapcsolatok összefüggenek az empátias készséggel (Kardos Péter) a hangulatot és a mentális jóllétet is befolyásolják (Soltész Péter). Saját adataink szerint nem csupán a személyiségvonások és a kapcsolatszám függ össze, hanem összefüggés van a kapcsolati minőségek, a kötődési minták és a kapcsolat erősség között (Berán Eszter, Kardos Péter, Unoka Zsolt). Ezeket a felismeréseket egészítettük ki a mai IKT használatra vonatkozó reprezentatív felmérés (Rác Anna és Soltész-Várhelyi Klára) adataival, valamint az IKT eszközök személyes fontosság érzetének elemzésével (Kardos Péter).

Tevékenységek felsorolása és a megvalósítás ütemezése

2012 november 1 -2014 október 31

(az eredeti terv)

Két részfeladat jelölése: I. Személyiség és hálózat kapcsolata

II Kapcsolatok Webes feltárása reprezentatív minta

Időzítés	Feladat	Minta	Egyéb munka
2012 nov 1-dec. 31	I. kérdőív (hálózat és személyiség vizsgálat) összeállítása		elméleti tanulmány a kapcsolatokról
2013. jan.	I. adatfelvétele	Néhány száz	ESCOP konfe-

1-2013 feb 28.	II. módszer véglegesítése. Adatfelvétel szervezés	egri főiskolás	rencia jelentkezés szimpoziummal
2013 március 1 – ápr. 30	II. adatfelvétele I. feldolgozás	1200 személy, háttér szerint stratifikálva	
2013 május 1 – június 30	I feldolgozása		
2013 július 1 szeptember 30	cikkírás I alapján		
2013 október 1 december 31	II. feldolgozása		Kutatási út Dunbarnál 1 hét, 3 fő
2014 jan 1- 2014. ápr. 30	I es II adatértelemezés	Dunbar meghívása 2014 ,minikonferencia	
2014 máj 1-okt. 31	Angol s magyar cikkek		

Elméleti bevezető

A mai hálózatkutatást két hagyomány uralja. A makroszkopikus kutatás „fentről indul” arra kíváncsi, hogy hasonlóan a szervezeten belüli, vagy a nagy társadalmi hálózatokhoz, megértse, hogy milyen statisztikai jellemzői vannak a hálózatoknak, miközben sok milliárd telefonbeszélgetést, kölcsönös hivatkozást vagy egyéb kapcsolatfelvételt elemez (Barabási2003, 2006, Derényi és mtsai., 2006, Kertész, 2006, Csermely, 2005). Ez a törekvés a kapcsolatok elemzése során az „idő pénz”, vagyis az „idő az erőforrás odafordítást jellemzi” elvét követve használati statisztikákból következtet a kapcsolat fontosságára. A kontaktusokban kiemelt jelentőségű átkapcsolókat (hubs) tár fel. Ezeknek az átkapcsolóknak nagy szerepük van az információ terjedésében. Számos fontos felfedezés született arról, hogy milyen skála-független jellemzői vannak a kapcsolati hálózatoknak. A kapcsolatszám nem normális eloszlást követ, vannak akiknek sok kapcsolat jutott, s vannak, akinek igen kevés. Ugyanakkor kiderült, hogy a Granovetter (1973) féle sejtés a gyenge kapcsolat jelentőségéről érvényes a számtalan emberi kapcsolatra, beleértve a telefonálási mintázatokat is.

A makro hálózatkutatás hátránya, hogy mivel személytelenített adatokat használ, nem foglalkozik a kapcsolatok minőségével. Nem érdeklí például, hogy valakivel azért beszélek sokat mert a főnököm, vagy azért, mert a barátnőm. A szociológiai, közepes méretű vagy hatókörű hálózatkutatás ennél kifinomultabb az emberi kapcsolatok tartalmára nézve. Felteszi, hogy a kapcsolatok működnek csatornaként is (diffúziós hálók). Ezt felismerték már az 1950-es évek klasszikus közlési háló kutatásaiban is, amikor a csillag, az egy központú, és a lineáris elrendezésekben vizsgálták az információ terjedést, s ennek hatását a csoportok hatékonyságára és a hangulatára. Ugyanakkor a társadalmi hálózatok kötelékként is működnek, s szociális erőforrásokat képviselnek (kitől kérhetek segítséget, pénzt, tanácsot stb.). Az 1. Táblázat a társadalmi hálózati működés típusait foglalja össze. Az alapvető megoszlás a strukturális és az epizodikus kapcsolatok között található. A szervezett pedagógia e tekintetben szerep alapú kapcsolatokra épül, melyek interakciós információátadásokat eredményeznek. Ugyanakkor ezeknek a szerve-

zeti hálózati kereteknek a tartós eredményeként a résztvevők között sajátos affektív viszonyok és kognitív kapcsolatok jönnek létre.

1 táblázat: Hálózat típusok Borgatti és Halgin (2011) rendszerezésében

Allapot alapú kapcsolatok	Esemény alapú kapcsolatok
Rokonság (bátyám)	Interakciók (emailt írok, tanácsot adok, tanítok, tanulok)
Szerep alapú (főnök, barát)	Tranzakciók (eladom neki, elkérem, kiosztom)
Kognitív (ismerős)	
Affektív (szeretem)	

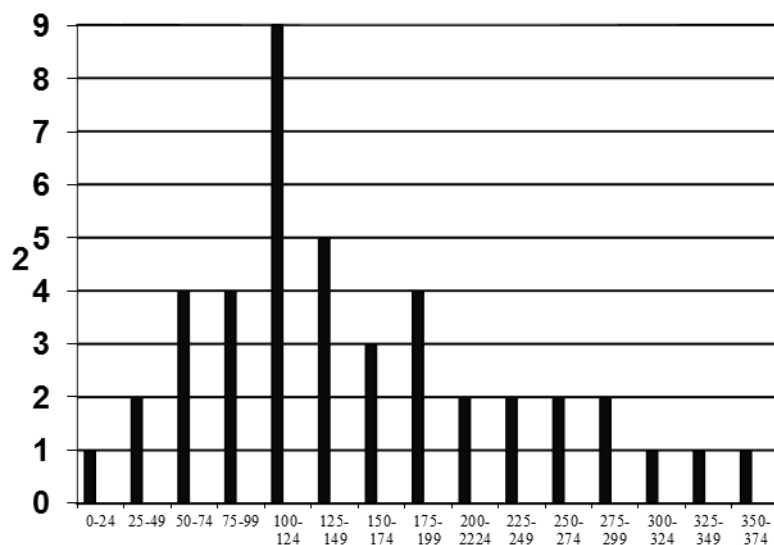
A hálózat kutatás harmadik az Énhez kapcsolódó szintjén a pszichológust az érdekli, hogy van-e mindennek valamilyen jelentősége az egyén mentális működéseire, önképére s hatékonyságára nézve, illetve mi határozza meg az egyéni változatokat. A pszichológusok az Ego-ból indulnak ki, akárcsak Moreno szociometriai mérései. Az Én számára a többiek tudások forrásai és erőforrások lesznek, akikkel kapcsolatunkat érzelmi elköteleződések és érzelmi korlátok jellemzik. Az emberek kapcsolata, mint Moreno (1936), Magyarországon pedig Mérei Ferenc (1971) bemutatták, jellegzetes érzelmi töltettel bír s érzelmi beruházást jelent. Granovetter (1983) is rámutatott azonban, ez sosem került át az átfogó szociológiai hálózat kutatás világába, éppen azért, mert az Ego körüli igen erős érzelmi beruházást magába foglaló kicsiny hálózatokkal foglalkozott. Senki sem gondolta, hogy a „Kivel szeretnél sátrazni?” kérdéstől el lehet jutni a társadalom egészét átfogó hálózatokhoz, de akár már csak egy nagyvállalat szerkezetéhez is. A magyar szakirodalomban Pléh (1998) és Hain (2005) tekintette át, hogy milyen kapcsolat van a szociometriai és a csoport kutatási hagyomány és a mai hálózat kutatás között.

A mai Én-központú hálózat kutatás technikai újítása a szociometriához képest, hogy míg a szociometria korlátozott halmazból választ kapcsolatokat és jellemzi őket (például egy iskolai osztályból választunk kiránduló-társakat, egy munkahelyről választunk csónakázó társakat), addig a mai hálózat kutatás kiindulópontként nem korlátozza a beválaszthatók körét, hanem nyitott lehetőségként kezeli, hogy kivel kerülünk kapcsolatba. A szociometria hangsúlya a csoportok jellemzése, például egy vezérelvű vagy egy klikkekre szétosztott iskolai osztály megkülönböztetése, az új Ego-szintű hálózat kutatásé az egyének jellemzése, annak feltárása, hogy kinek van sok kapcsolata, kinek van kevés, s ez mi mindennek függvénye.

A Dunbar-szám stabilitása és finomhangolása

Az új Én-központú hálózat kutatás kiinduló fogalmait Robin Dunbar (1998, 2010) brit antropológus felismerései teremtették meg. Dunbar főemlősöknél kimutatta, hogy az új agykérgi területek (neocortex) növekedésével szabályszerűen nő az együtt élő állatok csoportnagysága. Ennek az az oka, hogy a főemlősök egyedek individuumként léteznek egymás számára, s a nagy agykéreg biztosítja, hogy sok egyedet ismerjek fel, s jussnak eszembe szokásaik s egyéni jellemzőik (pl. együttműködő, verekedős) is. Dunbar (1992, 1993, 1998, 2006) szerint a hominid fejlődési vonalban az új agykéreg méretének növekedésével az emberre kivetítve ez 130-150 fős, eredendően együtt élő csoportok jöttek létre. Ilyen csoportok lennének az ősi társadalmakban, a faluközösségekben, de még a modern hadsereg szervezetekben is az önállóan mozgó és döntésképes egységek (a századok).

Ez a nevezetes Dunbar szám, melyet természetesen számos vita kísért (lásd a *Dunbar's number* Wikipedia szócikket). Felmerült az is (Wellman, 2012), hogy a mai technológiai körülmények között megnőne ez a szám. Nemcsak látszólag lenne több kapcsolatunk a társas médiumok révén, hanem valóban is. Dunbar (2010) maga elég szkeptikus e hatásokat illetően. Dunbar és Schultz (2010) újabb értelmezésében a korlát a társakhoz való kötődésből lenne levezethető. Hill és Dunbar (2003) adatai szerint, ez az eredetileg összehasonlító anatómiai és összehasonlító antropológiai megfontolásokból kialakított Dunbar-szám a mai világban is érvényes – vagyis a technológiai fejlődés révén sem nőtt meg a minket körülvevő társas háló. Az egót körülvevő maximális csoportméret modusa 120 körüli, mint az 1. Ábra mutatja, Hill és Dunbar (2003) kikérdezései adatai alapján.

1. ábra: Maximális személyi háló a mai világban Hill és Dunbar (2003) adatai

Dunbar a hálózatméret tekintetében biológiai korlátokról beszél. Ugyanakkor mint számos biológiai paraméterükben, itt is nagy a variabilitás. normális eloszlást mutat a maximális személyi háló méretmegoszlása. Látható, hogy az eloszlás módusza 100-125 főre tehető, nagyjából megfelelve az elméletileg elvártnak. Vannak azonban jóval nagyobb és jóval kisebb hálózatot mozgósító személyek. Az egyik kutatási kérdés a mi munkáinkban is éppen az, hogy mi határozza meg ezt a variabilitást.

Az embereket ugyanakkor nemcsak a maximálisan mozgósítható hálózat veszi körül, hanem különböző szorosságú hálózatok koncentrikus világa. Dunbar munkacsoportja ezeknek a 2. Táblázatban látható rétegeit különíti el.

2. Táblázat A különböző emberi kapcsolati hálók Hill és Dunbar (2003) adatai szerint

Támogató	Szimpátia	Banda	Nagy csoport
3,8 ±2,29	11,3 ±6,19	37,7 ±16,8	147,8 ±45,8

A belső sávra vonatkozó korlát Dunbar szerint az időbefektetés és az erőforrás-kezelés optimalizációjával kapcsolatos. Az intenzív kapcsolatok ápolásához sok időre van szükségünk. A legbelső, a támogatók csoportjában a napi kommunikáció, a legkülső világban évi kommunikáció a jellemző. Roberts és Dunbar (2011) az utolsó interakció óta eltelt napokat elemezve kimutatták, hogy a kapcsolat szubjektívan megítélt érzelmi közelsége a kapcsolatsűrűséggel lineáris viszonyban van.

„A nagy hálózat nem egyszerűen a kisebb hálózat felnagyított változata. Bizonyos fokig vám-rév hatás van a hálózatban szereplő mások és az egyes kapcsolatok érzelmi intenzitása között. A kisebb hálózatokban nagyobb az érzelmi közelség” (Roberts, Dunbar és mtsai., 2009, 143.o). A költség/haszon optimalizációja eredményezi azt, hogy a támogató csoport 8 fős méretű, míg a szimpátia csoport 15-30 fős méretű. Sutcliffe, Dunbar, Binder és Arrow (2012) érvelése szerint az érzelmi támogatás költsége korlátozza a támogató csoport, míg a szövetségek haszna a szimpátia csoport méretét.

Stiller és Dunbar (2007) szerint a belső támogató csoport mérete elsősorban annak a függvénye, hogy mennyire vagyunk képesek sokféle perspektívát fejben tartani. A tágabb csoport viszont inkább emlékezet-függő. Legintenzívebb barátainknál nagy érzelmi beruházásra van szükség, míg a kicsit tágabb körben arra, hogy számon tudjuk tartani őket, mint egy , mint egy kapcsolati könyvelésben.

Az Ego körüli hálózat méretének két fontos idegrendszeri korrelátuma van. Bickart és munkatársai 2011-ben azt mutatták ki, hogy a csoportméret és az érzelmi folyamatok, valamint az érzelmi reakciók szabályozásában központi szerepű kéregalatti amigdala mag mérete közt 0,44-es korreláció figyelhető meg. Dunbar (2012) és munkatársai pedig az elülső homloklebeny (orbitfrontális kéreg), a kognitív feladatok (szándékértelmezési teljesítmény) és a kapcsolati hálók viszonyát többdimenziós elemzéssel vizsgálták. Kiderült, hogy az orbitfrontális kéreg a kifinomult szándéktulajdonításon (mások érzéseinek és gondolatainak követésén) keresztül kapcsolódik össze a hálózat méretével. Az Ént körülvevő hálózat méretének egyik meghatározója az érzelmi beruházás mértéke, a másik pedig a sokszereplős helyzetekben a különböző szereplőknek tulajdonított gondolati világ sokrétűsége.

A mai IKT hatásainak pszichológiai vizsgálata

Az utóbbi fél évszázadban, a számítógépek hatására kétségtelenül megváltozott az ember önképe. Az információ-feldolgozó kép metaforája átalakította azt, ahogyan magunkról beszélünk és gondolkodunk. Mindannyiunk által láthatóan, megváltozott hétköznapi életünk. Ma már például nem szótárakkal, hanem szövegszerkesztők segítségével küzdünk meg a helyesírással, sokan már a szorzással is, s gépünk memóriájában keressük meg korábbi cikkeinket, s nem az íróasztalfiókban, és még sorolhatnám. Természetesen megváltozott a tudományos pszichológia is. Broadbent (1958) klasszikus munkássága óta például bevett szokás információ-feldolgozásról beszélni az emberre vonatkoztatva, instrumentálisan és metaforikusan is, különböző reprezentációs formátumú, terjedelmű és idői lejáratú emlékezeti tárat, s köztük zajló átkódolásokat feltételezve.

Az utóbbi 15 év hálózati rendszerei azután sok szempontból tovább alakították saját magunkról kialakított elképzeléseinket. Magunkat is elkezdtek pontokként tekinteni egy hálóban. Kapcsolataink elemzésében a klasszikus pszichológia csoportfogalma mellett, sokkal erőteljesebb lesz a hálózati emberről való beszédmód. Úgy gondoljuk, hogy vannak jellegzetes átkapcsoló csomópont emberek, vannak beszűkült és kitágult kapcsolati hálózatok és így tovább. Mind a társas mind a technológiai behálózottságok átalakítják hétköznapi életünket is. Gondoljuk csak végig, hogy hogyan foglalunk vasúti jegyet, hogyan keressük meg, hogy mikor élt Balassi Bálint, vagy szervezünk baráti összejövetelt a rendelkezésre álló hálózati források segítségével. Az új hálózati lehetőségek megváltoztatják a pszichológiai kutatást is. Számos klasszikus kérdés (például a személyiség hatása az emberi kapcsolatok minőségére és kiterjedtségére, a betegségek hatása a kapcsolati folyamatokra) az új technológiai eszközök segítségével újra tematizálódnak, illetve sokkal könnyebben válnak vizsgálhatóvá.

A 2. táblázat mutatja ezeket az átalakulásokat, különböző absztrakciós szinteken.

2. táblázat

Három felfogás a gépek szerepéről (Pléh, 1998a nyomán)

KONCEPCIÓ	DETERMINÁCIÓ IRÁNYA	PÉLDA
Metaforikus	A számítógép átalakítja metaforáinkat	Idegrendszer és elme, mint komputer. Pontok vagyunk egy hálózatban.
Gépi determinista	A számítógép átalakítja életünket A komputer magát a gondolkodást képviseli	CT, számlák, helyfoglalás, erős mesterséges intelligencia,
Instrumentális	A gép és a hálózat új kutatási eszközöket teremt	Használati statisztikák Kísérletek a WEB-en

Az újítás azonban csupán felhasználja, de nem függeszti fel meglévő architektúránkat. Ez igaz mind megismerési, mind érzelmi, mind időgazdasági értelemben. E tekintetben az új

kommunikációs és információs technikák (IKT) és az emberi elme viszonyáról három különböző architektúráis felfogás alakult ki. Mint azt annakidején Hirschfeld és Gelman (1994) megfogalmazták, az egyik felfogás szerint architektúránk konzervatívak, az új eszközök semmit nem alakítanak ki, az emberi megismerés alapvetően moduláris szerveződésű. A radikális kulturalista felfogás szerint viszont, a kulturális közlési módok megváltoztatása alapvetően megváltoztatják architektúránkat is. Egyszerű példát véve: a színek elnevezése megváltoztatná a színlátást, a nyomtatás megjelenése megváltoztatná az emlékezetet. A harmadik, a kompromisszumos felfogás szerint vannak alapvetően adott architektúránk, például a színfelismerés, a tárgyfelismerés rendszere. Amikor azonban a Self szintjén ezek belépnek egy központi feldolgozórendszerbe, akkor a külső kulturális hatások érvényesülnek a gondolkodásban. A szavak például nem a színészlelést alakítják át, hanem azt, ahogyan a színekről gondolkodunk, ahogy színekről beszélünk, és ahogyan megjegyezzük őket.

Ennek a három átfogó felfogásnak felel meg a mai IKT emberi következményeinek értelmezése is (Pléh, 2011). A társas konstrukcionista optimisták szerint, az új technológiák alapvetően megváltoztatják gondolkodásunkat. Pozitív értelemben posztmodernnek, nyitottabbak, bizonytalanabbak, labilisabbak és érzékenyebbek leszünk. A társadalmi pesszimisták szerint viszont, az új technológiák gondokat okoznak, mert a feltételezett emberi természetnek ellentmondanak. A biológiai optimisták szerint vannak változások, de a változások közepette az eleve meglévő biológiai paramétereinket használjuk fel újra és újra. Ezek a változások úgy illeszkednek az ember meglévő neurobiológiai, evolválts rendszerébe, ahogyan például az írás is beilleszkedett. Hasonló módon, ahogy az írásrendszerek – Dehaene és Cohen (2007) kifejezésével – újra verbuválják a finom vizuális feldolgozás rendszereit, az eredendő biológiai keretek ismét uralkodni fognak és megjelennek az új tudáshordozóknál is.

Hasonlóképpen, egészében tekintve a biológiailag meglévő mozzanatok keretében alakítjuk ki az új emberi architektúrákat ma is. WEB alapú kapcsolataink is a meglévő eszközeinket (p. az érzelmi befektetést) mozgósítják, s alapvető korlátaik azonosak. Amikor a WEB-et használjuk tanulásra, szintén már meglévő eszközeinket (emlékezeti rendszerek, olvasás stb.) mozgósítjuk új módon.

A pszichológiát is megváltoztatják, számos tekintetben inspirálják az új IKT eszközök. Megjelennek olyan kutatási módszerek, amelyek az IKT eszközöket a 2. Táblázat instrumentális sorának megfelelően új kutatási eszközként alkalmazzák klasszikus kérdések (pl. a szövegfelismerés meghatározói, személyiség típusok) vizsgálatára. Másrészt megjelennek azok a törekvések is, amelyek az új technológiákkal kapcsolatos általános lelkesedés, vagy éppenséggel a társadalmi aggodalom (Carr, 2008, Greenfield, 2009) keretében a pszichológiai eszközeivel kísérlik meg azt vizsgálni, hogy milyen (radikális vagy korlátozott) megismerési és személyiségdinamikai átalakító hatása is van ezeknek az új eszközöknek. Jelen írás nem tekinti át ezt az egész területet. A 4. Táblázat ad ugyanakkor egy áttekintő térképet arról, ahogyan mi látjuk a terepet (l. még Bargh és McKenna, 2004), kiemelve az általunk is kutatott területeket. A továbbiakban ezeket a területeket és hozzájuk kapcsolódó saját kutatási eredményeinket mutatjuk be részletesebben. A társas hálók vizsgálata az egyik olyan kutatási terület a pszichológiában, ahol az IKT megjelenése mind az instrumentális (például módszertani) mind pedig a gépi determinista felfogás értelmében (például a közösségi oldalak kapcsolatszervező ereje) fontossá vált. Először bemutatjuk a hálózat kutatás fontosabb tradícióit, majd pedig azt, hogy miként hatott rájuk az IKT.

3. Táblázat A mai IKT megjelenése a pszichológiai kutatásokban

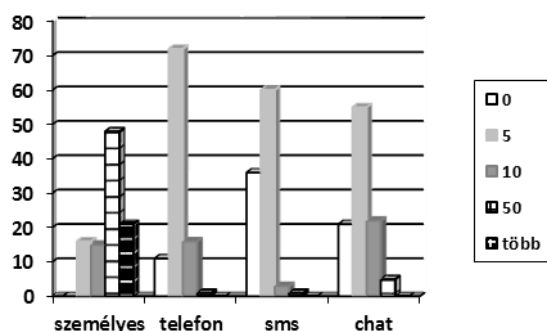
Félkövérrrel emeljük ki, amivel mi is foglalkozunk az 5.2. és az 5.3 beszámolóban.

Terület	Instrumentális	Gépi determinista
Kísérleti pszichológia	WEBes kísérletek. Észlelés, emlékezet, gondolkodás, nyelv	Táv emlékezet és keresés megváltoztatja az emlékezetet
Neveléslélektan	WEBes olvasás s tanulás vizsgálatok	Távoktatás megváltoztatja a tudást

Személyiséglélektan	WEBes kérdőívek	Új virtuális personák Személyiségbecslés a WEB használatból
Szociálpszichológia	Személyi hálózatok vizsgálata	A szociális közegek hatá- sa az emberre Új infoterjedés és közvé- lemény
Klinikai pszichológia	Hálózatok és patológia	Új függőségek Ifjúsági fejlődési zavarok
Ergonómia	Munkavégzés idői dinamikája	Hálózati és képernyős munka új készségei
Szervezetpszichológia	Szervezeti viszonyok feltárása IKTval	Az IKT virtualizálja a szervezetet s a döntést

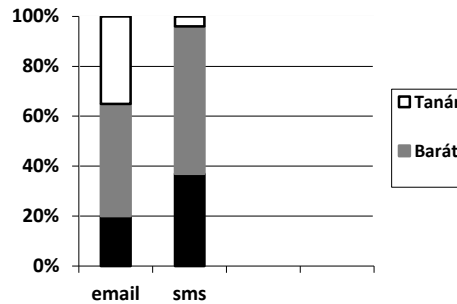
A kapcsolattartási technikák adaptív használata

Az egyik alapvető kutatási kérdés az Én-központú hálózatok mai vizsgálatában, hogy vajon a különböző IKT eszközök mennyire befolyásolják a hálózatok méretét, illetve azt, hogy milyen személyekkel milyen eszközöket használunk. Egri kutatócsoportunk irányításával Nagy Ágnes és Kiss Luca néhány gimnazisták száz középiskolással végzett WEB alapú exploratív vizsgálatai jól mutatják, hogy az eszközhasználatban a fiatal nemzedék hajlékony és adaptív (2. és 3. ábra).

4. ábra Középiskolások kapcsolatszám a az előző nap során

Mint a 4. ábra mutatja, a középiskolások igen gyakran használják a technológiai eszközöket, de ez nem jelenti náluk a személyes kapcsolat háttérbe szorítását, ugyanakkor, mint az 5. ábrán látható, ezeket igen adaptívan alkalmazzák. Az e-mail például sokkal inkább a tanár-diák kapcsolat kommunikációs eszköze számunkra, míg a barátok világában ez elhanyagolható szerepet játszik.

5. ábra Két kommunikációs eszköz adaptív alkalmazása eltérő partnerekkel

Ez az adaptív használat ugyanazt a mintát mutatja, mint másfél évtizeddel ezelőtt, még csupán a klasszikus mobiltelefon, az internet és a számítógép használat keretében kimutattuk egyetemistáknál. Az egyetemisták igen adaptívan éltek az akkor rendelkezésre álló IKT eljárásokkal. Világosan megítélték ezek viszonylagos előnyeit, nem voltak mereven az eszközre tapadva (Krajcsi, Kovács és Pléh, 2001, Pléh, Krajcsi és Kovács, 2003).

Az Én-központú háló meghatározói: A személyiség és a hangulat szerepe

Beszámolónk innentől a projekt keretében végzett saját empirikus munkáinkat mutatja be. Először a I. Személyiség és hálózat kapcsolata fő témához kapcsolódó intenzív kutatás eredményeit mutatjuk be, a módszertantól haladva a tartalmi eredmények irányába.

5.2.1. Az Én körüli hálózatok felmérésével kapcsolatos módszertani megfontolások

Kinek hány barátja is van?

A mai IKT körülményei között a pszichológia klasszikus kérdése, amit a szociometria idején kontaktometriai problémának nevezünk (Fonyó, 1970, új módon vált vizsgálhatóvá. Ma *névgenerációs eljárást* használunk. A kapcsolatok pusztá szám becslése helyett konkrét neveket kérünk a személyektől. Többnyire informatikával segített módon egy személy különböző sávba tartozó kapcsolatait sorolhatjuk fel. Munkacsoportunkban a kapcsolatszám vizsgálatának módszereit Rác Anna dolgozta ki, a sok technikai és elméleti vita áttekintéséből kiindulva (Rác, 2014). Egy számítógéppel segített alkalmazás során többek közt arra volt kíváncsi, hogy hány olyan személy jut eszünkbe, akivel rendszeres kapcsolatot tartunk. A támogató csoport és a szimpátia csoport méretét becsültettük a nevek megadatásával. A személyek segítő kérdésre (*Kivel tölt sok időt*) sorolták fel fontos kapcsolataikat. Mindkettőben a spontán felidézést követte a mobiltelefon segítő alkalmazása.

Célok Vizsgálatunkban arra voltunk kíváncsiak, hogy a személyek mindennapjait meghatározó, gyakori kapcsolatok (dunbari belső két kör, összesen körülbelül 15-20 fő) feltérképezéséhez használt kérdések (úgynevezett névgenerátorok) megfogalmazása hogyan befolyásolja a kapcsolati háló nagyságát és összetételét.

Módszerek A kutatásban 93 önkéntes egyetemi hallgató vett részt (átlagéletkoruk 23,5 év, 89% nő). A résztvevőket két csoportra osztottuk. A csoportba 45 fő, a B csoportba 48 fő került, a csoportok átlagéletkor és nemi arány alapján statisztikailag nem különböztek egymástól. Az A csoport egyetlen névgenerátor kérdést kapott.

Sorolja fel azokat, akikkel az elmúlt hónapban kapcsolatot kezdeményezett!

A B csoport tagjai viszont három névgenerátor kérdést kaptak.

NG1: fontos kapcsolatok

Sorolja fel azokat, akikhez súlyos személyes probléma esetén tanácsért vagy vigasztalásért fordulhat!

NG2: rendszeres kapcsolatok

Sorolja fel azokat, akikkel legalább havonta találkozik és akikkel személyes kapcsolata van!

NG3: negatív kapcsolatok

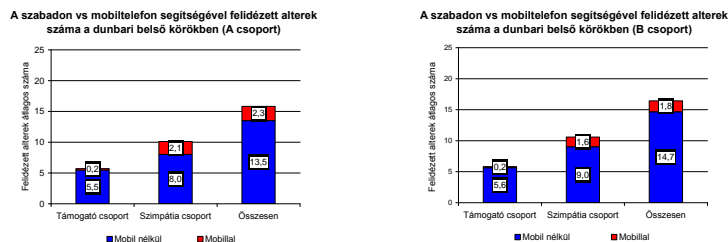
Amennyiben korábban kimaradtak, sorolja fel azokat, akikkel legalább havonta találkozik és akikkel személyes, de konfliktusos vagy érzelmileg megterhelő kapcsolata van!

Mind az A, mind a B csoportban szabad felidézéssel kellett ismerőseiket felsorolni. Ezután mindkét csoport tagjai átnézhatték mobiltelefonjukban szereplő névlistát és szükség szerint kiegészíthették korábbi névlistájukat.

A mobiltelefonkönyve segítségével egészítse ki az előző listát!

Eredmények

A két csoport által szabad felidézés alapján felsorolt ismerősök száma (tehát az Én-központú hálók nagysága) statisztikailag nem különbözött egymástól (A csoportban 13,5 fő, a B csoportban 14,6 fő), továbbá a hálók összetételében (rokonok, barátok, iskolatársak aránya), szerkezetében (dunbári belső két kör mérete), illetve a személyek és ismerősök közötti kapcsolat minőségében (érzelmi közelség, konfliktusok gyakorisága) sem volt a csoportok között különbség. A megkérdezettek az A csoportban átlagosan 12%-kal, a B csoportban átlagosan 17%-kal több ismerőst soroltak fel, ha megengedték számukra memória mankó (mobiltelefon névlistájának) használatát (6. ábra

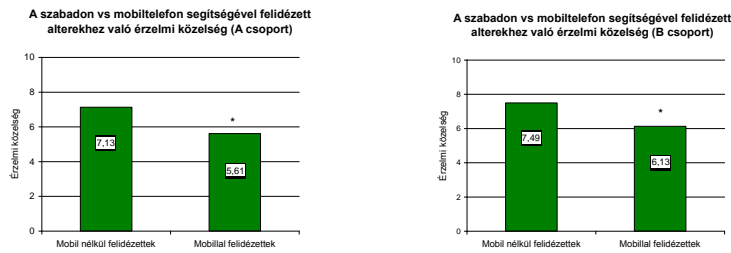

6. ábra A Mobiltelefon emlékezeti mankóként enyhén növeli a felidézett kapcsolatokat

Ugyanakkor a telefon segítségével felidézett ismerősök érzelmileg távolabb álltak a személytől (10-es fokú érzelmi közelség skálán átlagosan 5,6 pontot kaptak ezek az ismerősök az A csoportban és 6,1 pontot a B csoportban), mint a szabadon felidézett ismerősök (10-es skálán átlagosan 7,1 pontot kaptak az A csoportban és 7,5 pontot a B csoportban. 7. ábra). Továbbá elmondható, hogy kísérletben résztvevők emlékezetből szinte az összes, legbenső (támogató)

csoportha tartozó ismerősüket fel tudták idézni, a mobiltelefon abban segített, hogy a szimpátia csoportba tartozó, első körben elfelejtett ismerősök eszközbe jussanak.

7. ábra A mobil telefon segítségével felidézett személyek érzelmileh távolabb állnak

Következtetések

Eredményeink alapján a dunbari belső körök mérete robusztus, nem változik számottevően az alkalmazott névgenerátorok megfogalmazásbeli különbségeitől. Amennyiben nem kizárólag a legszorosabb 3-5 kapcsolatra, hanem a személyt a mindennapokban körülvevő 15-20 fős hálóra vagyunk kíváncsiak, érdemes megengedni számukra memória mankó használatát az Én központú háló minél teljesebb feltérképezése érdekében.

5.2.2. Szociális háló és kapcsolatminőség: kötődés és kapcsolati modell és az Én-központú szociális háló

Ezekben a vizsgálatokban két kérdésből indultunk ki: mi a rokonok és a barátok szerepe fiatalok kapcsolati hálóiban, s milyen meghatározó ereje van a személyiségnek. Ezek vizsgálatára a kapcsolati kérdőív (névgenerátor) mellett a kapcsolatok típusát (rokon, barát, munkatárs stb.) és minőségét is kérdőívvel vizsgáltuk.

A vizsgálat célja

- Én központú kapcsolati háló esetén a kapcsolatminőség kognitív jellemzői hogyan függenek össze a kapcsolati háló szerkezeti felépítésével?
- Konkrétan két, a kapcsolati háló szerkezetét potenciálisan meghatározó érzelmi és kognitív működést vizsgáltunk: a kötődés biztonságosságát és a kapcsolati modell szerepét elemeztük a kapcsolati háló két belső körének összefüggésében.
- A kapcsolatminőség további jellemzőit vizsgálunk még a háló szerkezetével összefüggésben:
  - konfliktusosság
  - stabilitás
  - megbízhatóság
  - rosszindulat feltételezése a másiktól
  - világnézeti hasonlóság
  - mennyire fontos a másik számára a v.sz.

Hipotézisek

- Támogató és szimpátia csoport összetételében eltérő
- Feltételeztük hogy a támogató vagy szimpátia csoport tagság összefüggésben van az ego-alter kötődési biztonssággal és a kapcsolati modellel.
- **Közeli családtagok és barátok összevetése** a támogató csoporton belül:

Támogató csoporton belül eltérés van a családtagok és barátok iránti kötődési biztonsságban és kapcsolati típusban

- Támogató és szimpátia csoport eltér konfliktusosság, stabilitás, bizalom, rosszindulat feltételezése, fontosság szempontjából.

Módszerek

Vizsgálati személyek

100 önkéntes, egyetemi hallgatókon keresztül elért személy

- Férfi/nő: 19%-81%
- Átlagos életkor: 24,01 év,
- SD: 7,584,
- min.: 18, max.:67

Kor szerinti eloszlás

- 18—25 éves: 81%
- 26-45 éves: 14%
- 45-67 éves: 5%

Alterek száma

1725

Iskolai végzettség

- Általános iskola: 3%
- Középiskola: 62%,
- Egyetem v. postgraduális: 35%

Partner

- Van partnere: 60%
- Nincs partnere: 40%

Lakhely

- Budapest: 74%
- Város:20%
- Falu: 6%

Vizsgálati eszközök

- Kapcsolati hálóra vonatkozó kérdések: névgenerátor és további kérdések
- Alter-ego kötődés Bartholomew & Horowitz (1991) kötődési stílusok alapján – biztonságos, belebonyolódó, félelemteli, elutasító – 7 pontos skálán mérve
- Kapcsolati model alterekre vonatkozóan (Fiske, 1991) – közösségi megosztás, tekintély rangsorolás, kiegyensúlyozás és piaci árszabás -- 7 pontos skálán mérve

Vizsgálat menete

A vizsgálatban online kérdőívet használtunk.

Első névgenerátor (Dunbari instrukció a belső 2 kör feltrására)

Kérjük, sorolja fel az összes olyan személyt (legyen az partnere, családtagja, rokona, barátja, munkatársa, iskolatársa, szomszédja, egyéb ismerőse), akivel legalább havi rendszerességgel kapcsolatba kerülnek egymással (akár személyesen, telefonon, email-en, vagy egyéb módon) és van valamilyen személyes kapcsolat Önök között (töltenek együtt szabadidőt, és/vagy beszélnek egymással személyes témákról).

Ha nem szeretné, nem kell a személyek valódi nevét megadnia, de kérjük olyan jelölést használjon, ami alapján később is könnyen felismeri, kiről van szó!

Második névgenerátor (kötődési személyekre való külön rákérdezés)

Az előző oldalon azt kértük, hogy sorolja fel azokat az ismerőseit, akikkel havi rendszerességgel találkozik. *Most a találkozás rendszeressége már nem számít.* Amennyiben a korábbi listából kimaradtak, kérjük sorolja fel azokat az Ön számára fontos személyeket, akikhez erős

érzelmeik fűzik - függetlenül attól, hogy ez az érzelem pozitív, negatív, vagy vegyes vagy hogy kerülnek-e rendszeresen kapcsolatba.

Kérjük a következő személyeket mindenképpen vegye fel a listába, ha eddig kimaradtak (feltéve, hogy léteznek ezek a személyek az Ön életében). partnere, édesanyja (vagy nevelőanyja), édesapja (vagy nevelőapja), testvérei, legjobb barátai.

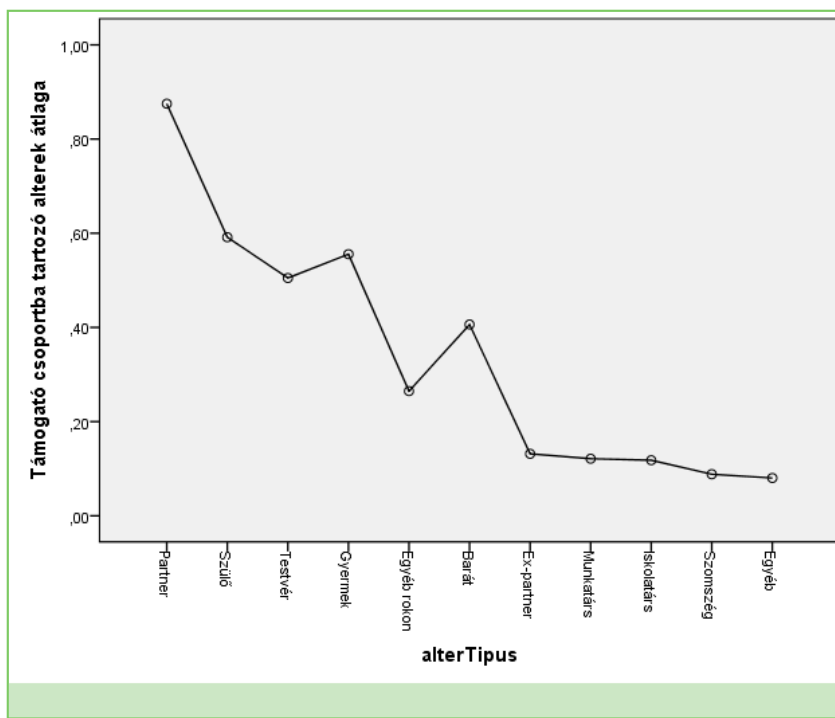
Rokonok és barátok

Dunbar csoportja rámutatott arra, hogy az érzelmi közelség tekintetében rokonok és ismerősök között egyenetlenebb megoszlásról van szó. Rokonoknál az érzelmi közelség, a közeli kapcsolatok egyenetlen megoszlást mutatnak. Vannak olyan rokonok, akik fontosak számunkra és vannak, akik nem. Barátoknál azonban ez nem így van. Ismerősök közt jóval gyakoribb, hogy az érzelmeik semlegesek számunkra, s egy balra ferde eloszlást kapunk.

A baráti és a rokoni hálózat kiegyenlíti egymást: akinek több aktív rokon van a személyes hálózatában, annak kisebb a baráti köre. Valójában az aktív családi kör mintegy korlátozza a tágabb kört. A rokonoknál sokkal több a kisebb és a nagyon magas érzelmi intenzitású, míg az ismerősök normális eloszlást mutatnak (Roberts, Dunbar és mtsai., 2009).

Az 5.2. vizsgálatban társadalmi szerepkapcsolatok szerint is vizsgáltuk a támogató és szimpátia-csoport megoszlását. A barátok jóval nagyobb arányban kerülnek a szimpátia-csoportba, míg a partnerek, a szülők és a testvérek alapvetően a támogató csoportba tartoznak. A támogató csoportba tartozó személyek, a szülők, a testvérek és partnerek igen gyakran érzelmileg rendkívül közelinek bizonyulnak, míg a munkatársak, egyéb baráti kapcsolatok sokkal kevésbé, mint a 8. ábra mutatja.

Ezek a válaszadók mind fiatal egyetemisták voltak. Természetesen a működő hálózatok, különösen a barátok tekintetében az életkornak is nagy hatása van. Wrzus és munkatársai (2013) számos vizsgálat meta-elemzése kapcsán kimutatják, hogy 20 éves korig növekszik, majd később csökken a hálózat, különösen, ami a barátokat illeti. Mindebbe még zavaróan közrejátszanak az élet drámai eseményei, a serdülés, a házasság, a gyerek, a válás, a halálesetek és így tovább.

8. ábra A támogató csoportba tartozó alterek átlaga kapcsolati típusokként

A személyiség és a hálózatok variabilitása

Mint minden biológiailag stabilnak tekintett tulajdonságnál (gondoljunk az emlékezet egyéni különbségeire), a hálózatmérettel kapcsolatban is fontos kérdés, hogy milyen személyiségjegyekkel függ az össze. Milyen szerepe lehet a kapcsolatméretben a személyiségnek? Az ego körüli csoportméret variabilitásnak összekapcsolása a személyiséggel kézenfekvő. A nyitottabb és társaságkedvelőbb embereknek várhatóan több barátjuk van. Caldwell és Burger (1997) kimutatták, hogy az extravertió szociális támogatáskeresést indukál, s ennek révén vezet több kapcsolathoz, Roberts és Dunbar (2011) részletes vizsgálatai pedig igazolták, hogy az extroverzió valóban alacsony, de megbízható kapcsolatban van a csoportmérettel ($R = 0.24$). Pollet, Roberts és Dunbar (2011b) az extroverzió alacsony de szignifikáns korrelációját mutatták ki a támaszcsoport (0.218), a szimpátia csoport (0.221) és a külső csoport méretével is (0.203). Ugyanakkor az extrovertáltak nem voltak érzelmileg közelebb a csoporttagokhoz. Számos mozzanat utal arra is, hogy a hálók és a személyi kapcsolatok talán a hasonlósági profilkon keresztül érvényesülnek: az extrovertáltak érzelmileg kevésbé beruházó személyek társaságát keresik. Finomítja a képet az életkor is. Megváltozik a kép, ha nem csupán egyetemistákat vizsgálunk. Az életkor hatása közvetíti az extroverzió és a csoportméret közötti kapcsolatot.

Correa, Hinsley és de Zúñiga (2010) egy országos amerikai mintán azt találta, hogy az extrovertáltak nagyobb használói a szociális közegeknek (facebook stb.), különösen a fiatalok között, a legrendszeresebb használók pedig az érzelmileg kiegyensúlyozatlan férfiak. Az idősebbeknél viszont az új iránti nyitottság volt fontos tényező a társas médiák alkalmazásában. "Menet közbeni" gépi fordítást kért az adatbázisaink kiválasztott tartalmaira. Ez a funkció csak az Ön kényelmét szolgálja, és semmiképpen sem célja az emberi fordítás helyettesítése.

A fordításokkal kapcsolatban sem a ProQuest, sem a licencadói nem vállalnak képviselőt, sem garanciát. A fordítások generálása automatikus, olyan, amilyen ("AS IS"), olyan, amilyen lehet ("AS AVAILABLE"), és nem marad meg a rendszereinkben. A PROQUEST ÉS LICENCADÓI HATÁROZOTTAN ELHÁRÍTANAK MINDENFÉLE ÉS MINDEN HATÁROZOTT ÉS BURKOLT GARANCIÁT, BELEÉRTVE TÖBBEK KÖZÖTT MINDENFÉLE GARANCIÁT A RENDELKEZÉSRE ÁLLÁSRA, PONTOSSÁGRA, IDŐSZERŰSÉGRE, TELJESSÉGRE, SZABÁLYOSSÁGRA, FORGALMAZHATÓSÁGRA ÉS BIZONYOS CÉLRA VALÓ ALKALMASSÁGRA VONATKOZÓAN. Arra, hogy használja a fordításokat, vonatkozik az elektronikus terméklicenc-megállapodásának (Electronic Products License Agreement) minden használati korlátozása, és a fordítási funkció használatával elfogadja, hogy elenged bármilyen és minden követelést a ProQuest és licencadói iránt a fordítási funkció használatával és abból származó mindenféle kimenetellel kapcsolatban. A fordításokat az

LEC működteti.

A fordításokat az LEC működteti.

Ong és mtsai (2011) szintén felvetik ezt a kérdést, s kiemelik, hogy bár az extrovertáltak nagyobb társas IKT használók, az introvertáltak számára viszont az IKT az intimebb lehetőségek forrása.

Gosling és mtsai (2011) mindezt összekapcsolta a társas technológiák használatával. Egyetemistáknál azt találták, hogy az extroverzió 0.40-es korrelációt mutat az önbeszámoló szerinti Facebook barátok számával, s számos nézegetési mintával is szignifikánsan korrelál

(mások oldalainak nézegetése, saját oldal szerkesztése stb.). Vagyis egészében az arcukat menedzselés s mások iránti érdeklődés egyaránt összefügg az extroverzióval. Szoros az összefüggés az objektív Facebook adatokkal. Az extroverzió a barátok számával (0.52), a hálózatok számával (0.48), a posztok számával (0.48) egyaránt szignifikáns korrelációt mutatott

Hamburger és Ben-Artzi (2000) kíváncsiak voltak arra is, hogy milyen kapcsolat van a különböző technológiai hálózati eszközök használata és a személyiség között. Azt találták, hogy az extrovertált férfiak inkább szórakozásra használják az internetet, az introvertált nőkre általában jellemző, hogy nem szeretik a kérdezős site-okat, a neurotikus nők viszont sokkal többet kérdeznek. A nyugodt férfiakra pedig a szociális használat a jellemző. Tehát nem egydimenziós megfelelés van a személyiség dimenziói és a hálózatok között, hanem egy finom, a nemmel is összefüggő, összekapcsolódó beállítás.

Kapcsolat minőség és kapcsolat erősség. A kötődés döntő szerepe

Saját vizsgálatainkban nem dimenziális személyiségváltozókat használtunk csupán. Arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen viszony van a kapcsolat minősége és a kapcsolat erőssége között. Nem azt néztük, hogy a nagy személyiségdimenziók mennyire határozzák meg a kapcsolatszámot, hanem azt, hogy az én kapcsolatomat egyes konkrét ismerőseimmel mennyire határozza meg a kapcsolat múltja. Két elméleti keretnek megfelelő kérdéseket tettünk fel minden a névgenerátorokban szereplő kapcsolatra: a kötődés típusára voltunk kíváncsiak az adott személlyel illetve a kapcsolat egyenlőségi vagy funkcióm megosztási elveire Fiske értelmében.

A **kötődési gondolatmenet** lényegét vázoljuk először. személyközi kapcsolat kognitív alapjai

A kötődési belső munkamodell (Bowlby, 1969) csecsemőkorban alapozódik meg, viszonyt tükröz a gondozóval.

- Két dimenzió mentén:
- **Elérhetőség:** számíthatok-e rá amikor kellene?
- **Érzékenység:** mennyire érzékenyen reagál a szükségleteimre?
- Érzelmi alapú, érzelmszabályozással van összefüggésben

A belsővé tett kötődési munkamodellek olyan társas kognitív reprezentációk, melyek a személy korai társas élményei során alakulnak ki (Bowlby, 1979) és felnőttkorban meghatározzák azt, hogy a személy mennyire engedi közel magához a másikat, mennyire hiszi el, hogy a másik közel engedi magához, illetve mennyire fél attól, hogy a másik cserben hagyja. A biztonságosan kötődők kölcsönösen közelinek élik meg a fontos kapcsolataikat és nem félnek attól, hogy cserben hagyja őket a másik. A bizonytalanul kötődők közül a félelemteli nem engedi közel a másikat, mert fél, hogy az megbántaná; az aggodalmaskodó szeretne közelkerülni a másikkhoz, de azt érzi, hogy a másikkal ő nem fontos; az elutasító érzelmileg távolságot tart és a távolságtartást várja el a másiktól is (Bartholomew, Horowitz, 1991). A kötődési modellek első sorban a szoros érzelmi kapcsolatokban aktiválódnak.

A 4. táblázat mutatja az e dimenziók alapján kialakított kötődési típusokat. Vizsgálatunk érdekessége az, hogy e típusokat nem az Ego jellemzésére, hanem minden egyes Ego-Alter kapcsolat jellemzésére felhasználtuk. Vagyis feltesszük, hogy valaki nem általában biztonságosan vagy félelemkerülően kötődő, hanem egy adott személlyel meglévő kapcsolatában ilyen vagy olyan.

4. táblázat Kötődési típusok (Bowlby, 1969; Hazan & Shaver, 1987; Bartholomew & Horowitz, 1992)

	Szorongás	Elkerülés	Jellemzők
Biztonságos	↓	↓	- koordinált érzelmszabályozó stratégiák - konstruktív, probléma centrikus megoldások (Shaver & Mikulincer, 2002)
Belebonyoló -dó	↑	↓	- a szorongás kezelésében túlzott támaszkodás a társas környezetre - fokozott függéshez vezet (Kobak & Sceery, 1988)
Félelemteli/ Elkerülő	↑	↑	- félelem az intimitástól - törekvés az érzelmi távolság fenntartására (Hazan és Shaver, 1987)
Elutasító/ Elkerülő	↓	↑	- nincs szükség érzelmi megerősítésre az énkép fenntartásához - eleve magas az önbecsülés - a magas önbecsülés fenntartása: leértékeli mások fontosságát, kizárja és tagadja saját magával kapcsolatos negatív érzéseket (Barthelomew & Horowitz, 1992)

Kapcsolati modellek

A Kapcsolati modellek elméletét Alan Page Fiske (1992) dolgozta ki. A kapcsolati modell a társas kapcsolati helyzet szerkezetére vonatkozó séma, melynek funkciója viselkedés szinten a kapcsolati viselkedés társas szabályozása, kognitív szinten a kapcsolat jellegének megértését, morális értékelését segíti elő.

1. közösségi megosztás: A közösség tagjai összetartozónak érzik magukat, segítenek egymásnak, és megosztják egymással amijük van. Nem mérícskéljük, hogy ki mennyit tesz bele a kapcsolatba. Ilyen például egy családi háztartás (x nevű ismerősömmel úgy érezzük, összetartozunk. Segítünk egymásnak, megosztjuk egymással, amink van. Nem mérícskéljük, hogy ki mennyit tesz bele a kapcsolatba.).
2. tekintély-rangsorolás: a résztvevők egy lineáris hierarchiában alá-fölé rendelt szerepeket töltenek be. Az alárendelt engedelmes, alkalmazkodik, a fölé rendelt irányít, védelmezi az alárendeltet (x nevű ismerősömmel való kapcsolatunkban jellemzően az egyikünk a kezdeményező, a döntéshozó, míg a másik inkább követi őt. A döntéshozó több figyelmet kap és többet megengedhet magának a kapcsolatban, ugyanakkor ő az, aki védelmet és törődést nyújt a másoknak.).
3. kiegyensúlyozás: a résztvevők arra törekednek hogy egyenlő mértékben járuljanak hozzá a kapcsolathoz, amikor megbomlik az egyensúly, törekednek annak visszaállítására (x nevű ismerősömmel való kapcsolatunkra jellemző, hogy egyenrangúak vagyunk a kapcsolatban. Segítünk egymásnak, ugyanakkor figyelünk arra, hogy mindkettőnk hasonló mértékben járuljon hozzá a kapcsolathoz, rosszul érezzük magunkat, ha megbillen köztünk az egyensúly.).
4. piaci árazás: társadalmilag elfogadott piaci érték alapján értékelik a kapcsolat során végzett tevékenységeket: pl. a vízszelző nyújtotta segítség pénzben kifejezett ára (x nevű ismerősömmel való kapcsolatunk alapja a közös érdek. A befektetett energiánkkal, időnkkel, pénzünkkel arányos kompenzációt várunk el a másiktól.). Egy társas helyzetben a megfelelően kiválasztott kapcsolati modell szerint kell viselkedni, a megfelelő modelltől való eltérés problémákat okoz. Például Évánál csöpög a csap, és megkér valakit, hogy szerelje meg neki. Ha apukáját kéri meg és a közösségi megosztás modelljét alkalmazza és a szerelést megköszöni ez

teljesen rendben lehet, ha viszont a piaci árazás modellt alkalmazza és szerelési díjat akar apjának fizetni, abból sértődés lehet, illetve ha a kiegyensúlyozás modelljét alkalmazva mindig ügyn arra, hogy minden kis apjától kért szívességeket hasonló mértékű szívességekkel viszonozza, ezzel jelzi apja számára, hogy már nem tartoznak olyan szorosan egy háztartásba, ahol érvényes lenne a közösségi megosztás, ahol nem méricskélik, hogy a közösség javaihoz, felmerülő teendőihez ki mennyire járul hozzá.

A négy kapcsolati modellt eltérő gyakorisággal és differenciáltan használjuk a szociális hálónk különféle rétegeibe és kapcsolattípusba tartozó személyekkel.

Fiske modelljét az 5. táblázat foglalja össze. Ismét arra voltunk kíváncsiak, hogy az egyes Ego-Alter kapcsolatban hogyan érvényesülnek ezek az egyenlőségi illetve 'kizsákmányoló' viszonyok.

5. táblázat: Fiske (1991, 1992) kapcsolati modelljének dimenziói

Kapcsolati modell	Jellemzők	Példák
Közösségi megosztás → nominális skála	A résztvevők egyenlőnek és ekvivalensnek tekintik egymást a közösség ügyeihez történő hozzájárulás szempontjából.	• Anyagi források közös használata • Szerelmek együttléte • Közös áldozathozatal egy céljóllet érdekében
Tekintély-rangsorolás → ordinális skála	A résztvevők egy lineáris hierarchiában alá-fölé rendelt szerepeket töltenek be. Az alárendelt engedelmes, alkalmazkodik, a fölé rendelt irányít, kontrollál.	• Rangsor a hadseregben • Egyházon belüli rangok • Munkahelyi viszonyok • Hagyományos társadalomban a családfő szerepe
Kiegyensúlyozás → intervallum skála	A résztvevők arra törekednek hogy egyenlő mértékben járuljanak hozzá a kapcsolathoz, amikor megbomlik az egyensúly, törekednek annak visszaállítására.	• Szemet szemért elv • Egy személy egy szavazat elv • Munkával egyenértékű osztozás • Felváltva használni vmt
Piaci árazás → arány skála	A kapcsolat társadalmilag elfogadott arányokon és árakon alapul, pl. Árak, bérék, kamatok, költség-nyereség arány.	• Ingatlan v. Részvények értéke • Elrendezett házasságban az értékek • Használati jogosultság

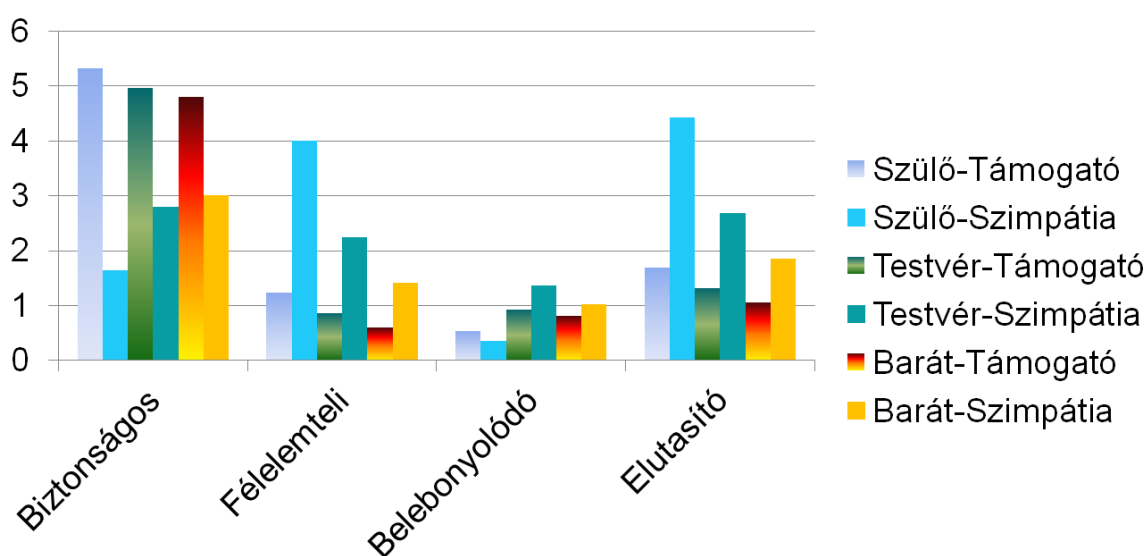
Saját eredményeinket a kötődéssel s kapcsolati modellel összefüggésben a 6. táblázat foglalja össze. Látható, hogy a szoros kapcsolatokra (támogató csoport) a biztonságos kötődés jellemző, s kisebb erővel, de független tényezőként a közösségi megosztás.

6. táblázat A támogató csoport tagok Ego viszonyának jellemzői a szimpátia csoporttal összevetve

Változó	Estimate	Std. Hiba	T-érték
Intercept	-.168	.031	-5.470**
Biztonságos kötődés	.058	.008	6.985**
Félelemteli kötődés	-.021	.008	-2.758**

Közösségi megosztás	.067	.008	8.346**

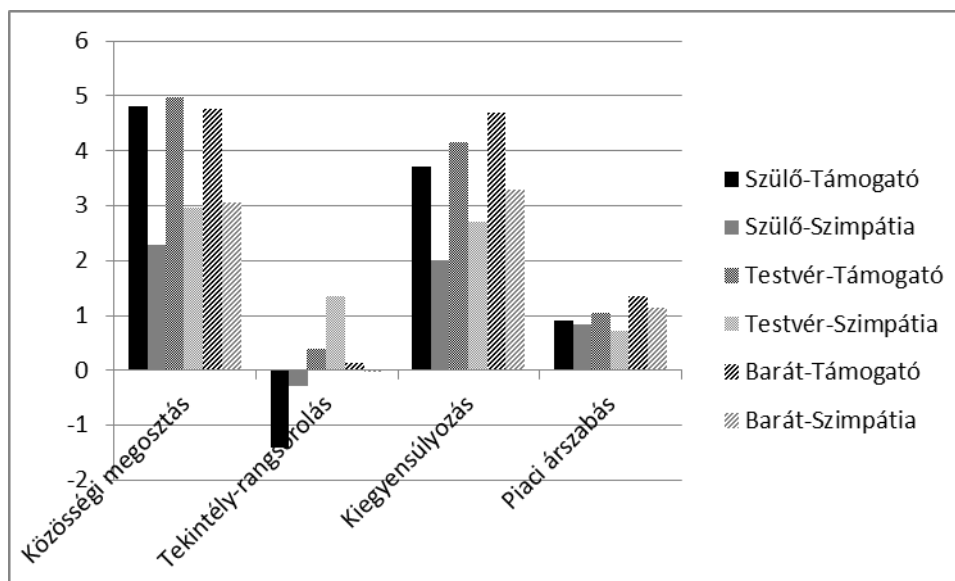
Mint a 9. ábra mutatja, a támogató csoportba tartozó különböző kapcsolattípusokra (szülő –testvér – barát) jellemzőbb a biztonságos kötődés és a szimpátia csoportokba tartozó kapcsolatokra jellemzőbb a esetén egyaránt, illetve csoportokra szimpátia- és támogató csoportra vonatkozóan azt találjuk, hogy a kapcsolat a biztonságos kötődésnél a legerősebb. Kivéve a szülőket. A szülőkkel a kapcsolat elutasító és félelemteli kötődésnél is szoros, egyedül az ambivalens kötődésnél (belebonyolódó típus) gyengül.

9.ábra Kötődési minták támogató és szimpátia csoportban kapcsolattípusok szerint

Megvizsgáltuk a kapcsolatokat Fiske modellje szerint is. A tekintély-rangsorolás családon belül jellemző a szülők a tekintélyszemélyek, illetve a vizsgálati alanyok testvérükkel szemben. A barátságokra nem jellemző a tekintély-rangsorolás. A piaci árszabás kevésbé meghatározó a szoros kapcsolatokban (10. ábra).

10. ábra A kapcsolati modell hatásai különböző emberi viszonyoknál

A függőleges tengely azt jelzi mennyire jellemző az adott ego-alter viszonyra a kapcsolati modell. A tekintély-rangsorolás esetében a pozitív érték azt jelzi, hogy a vizsgálati alany, a negatív érték pedig azt, hogy a másik a tekintély személy.

Külön elemzéseket is végeztünk a családtagokra és a barátokra. A 7. táblázat a családtagokat mutatja, mindkét viszony jellemzőre (kötődés, Fiske modell), a 8. táblázat pedig ugyanezt a barátokra. A két táblázatot összevetve, mind a barátokra, mind a rokonokra jellemző fiataloknál a biztonságos kötődés, s a közösségi megosztás. Ugyanakkor barátoknál már megjelenik a kiegyensúlyozó kapcsolat keresése.

7. táblázat Támogató csoportba tartozó családtagok jellemzői: szülő, testvér, gyermek

Vizsgált változó	Estimate	Standard Hiba	T-érték
Közösségi megosztás	-0.09	0.02	5.72**
Tekintély rangsorolás	-0.01	0.00	-2.13*
Biztonságos	0.05	0.01	3.20**
Félelem teli	-0.04	0.01	-3.07**
Elutasító	-0.03	0.01	-2.99**

8. táblázat Támogatócsoportba tartozó barátok jellemzői

Vizsgált változó	Estimate	Standard Hiba	T-érték
Közösségi megosztás	0.06	0.01	4.35**
Kiegyensúlyozás	0.03	0.01	2.7**

Következtetések

Lényegében tehát arról van szó, hogy a kapcsolati közelséggel nő a kötődési biztonság és a közösségi megosztó kapcsolat.

- Biztonságos kötődés >> Félelemteli kötődés
- Közösségi megosztás >> Egyenlőség összemérés

Vagyis mindezt összefoglalva úgy tűnik, hogy az Ego-t körülvevő hálók minőségi jellemzőiben az egyén és a másik közötti kötődés, támasz és a kapcsolattartás gyakorisága fontos meghatározó tényező.

1. A legbelső, támogató csoportra jellemző, a közösségi megosztás és a biztonságos kötődés, valamint itt nem jellemző a félelem teli kötődés, félelem az intimitástól, vagy törekvés az érzelmi távolság fenntartására.
2. A legbelső kör számos dimenzióban eltér a szimpátia csoporttól: stabilabb, nagyobb a bizalom, és fontosabbnak érzik magukat a személyek, ugyanakkor kevesebb a konfliktus és kevésbé tételeznek fel rossz szándékot a másiktól.
3. A belső csoportban nagy számban található közvetlen családtagok és barátok.
4. Ezek eltérnek egymástól abban, hogy miként viszonyulunk hozzájuk.
5. Mindegyikre jellemző ugyan a biztonságos kötődés, és közösségi megosztás, de a családtagokra emellett a tekintélyi rangsor, vagyis egyfajta hierarchikus viszonyulás jellemző -- míg a barátokra inkább a kölcsönösségen alapuló viszony, a kiegyensúlyozás.

5.2.3. Az empátia szerepe az én-központú hálózatban

Kardos Péter, Unok Zsolt, Soltész Péter, Pléh Csaba

Elméleti háttér

A humán társas viselkedés egyik alapja az empátikus képesség, az empátikus képességek hiánya kapcsolati problémákhoz vezet. Az empátia egyre inkább központi szerepet játszik az antiszociális viselkedés mind egyéni mind csoport szinten való megértésében (Castano, 2012). Egy átfogó értelmezés szerint az empátia nem más, mint az a képesség, hogy mások érzelmi állapotát felismerjük, szándékait megértsük és mindezekre érzelmekkel reagáljunk (Castano, 2012; Davis, 1983; Hoffman, 1982). Az empátia a másokkal való törődés alapja, az összetartó erő, ami lehetővé teszi a társas életet (Hoffmann, 2000). Ezért az empátia a kapcsolatépítés és kapcsolattartás központi eleme. Korábbi kutatások alapján feltételezhetjük, hogy az empátikus képességek befolyásolják a társas hálók szerveződését, ezt a viszonyt eddig szisztematikus kutatás nem tárta fel. Jelen kutatással az a célunk, hogy feltárjuk az empátikus képességek és a személyes hálózatok közötti viszonyt. Az ego köré szerveződő társas hálózat az empátikus képességeknek nemcsak következménye, hanem egyfajta megnyilvánulása, leképeződése. Emellett az empátiát nem csak a hagyományos módon, személyiség jegyként fogjuk mérni, hanem a résztvevők minden egyes ismerősével kapcsolatban külön is értékelni fogjuk az empátikus hozzáállást, empátikus megnyilvánulást. Feltételezzük, hogy az empátikus képességeknek a szociális hálózatban való eloszlása és ennek az eloszlásnak az átlagos mintázattól való eltérése is megnyilvánul kapcsolati problémákban, mentális jóllétben.

Az empátikus képességek és a társas háló szerveződésének viszonyának feltárása nem csak elméleti de klinikai jelentőséggel is bír. Ugyanis az empátikus képességek hiánya vagy gyengesége társas problémákkal, szociális zavarokkal járhat együtt. Az empátikus képességek, a

társas háló, és társas funkcionálás zavarainak együttes vizsgálata hozzájárulhat a közöttük lévő ok-okozati kapcsolatok feltárásához.

Célok

A kutatás célja egészséges személyek körében vizsgálni, hogy miként függ össze az egyéni empatisz képeség az egyéni szociális hálózat jellemzőivel, szerveződésével.

Az egyén azon képesége, hogy mások érzelmeit és gondolatait megértse, hogy mások szemszögéből is lássa a világot, befolyásolhatja az egyén köré szerveződő szociális hálózat méretét, a találkozások gyakoriságát, a hálózat összetételét, szerveződését, a kapcsolatok minőségét. Ezért az empatisz képeségek hiánya vagy gyengesége társas problémákkal, szociális zavarokkal járhat együtt.

Kutatási Módszerek

80 résztvevő (összesen 900 hálózati kapcsolattal) töltötte ki a személyiség kérdőívet.

- A kérdőív mérte a résztvevők diszpozicionális (vagyis egyén szintű) empatisz képeségeit a 21 kérdéses Interpersonal Reactivity Index (Davis, 1983) segítségével. A kérdőív felméri:
  1. mennyire képesek az emberek átvenni mások nézőpontját (perspektíva átvétel)
  2. mennyire éreznek együtt másokkal baj esetén (empatisz együttérzés)
  3. mennyire képesek segíteni másokon baj esetén (empatisz stressz)
- A résztvevők ezután kitöltöttek egy névgenerátort, vagyis felsorolták ismerőseiket akikkel rendszeres kapcsolatot tartanak.
- Minden egyes felsorolt ismerőssel (alter) kapcsolatban a résztvevők egy külön kérdőívet töltöttek ki. Alap demográfiai jellemzők mellett az empátia kérdőív struktúráját követve megválaszolták hogy az adott ismerőssel kapcsolatban miként használják empatisz képeségeiket:
  1. mennyire képesek az adott alter nézőpontjából szemlélni a világot (perspektíva átvétel)
  2. mennyire éreznek együtt az adott alterrel baj esetén (empatisz együttérzés)
  3. mennyire képesek segíteni az adott alteren baj esetén (empatisz stressz)

Eredmények

Egyén szintű empatisz képeségek és a társas háló nagysága

A személy szintű empatisz képeségek szelektíven és pozitívan jósolják be a társas háló nagyságát.

A perspektíva átvétel gyengén, $r = .19$, $p = .08$.

Az együttérzés a legerősebben, $r = .36$, $p = .001$.

Az empatisz stressz nem jósolja be a hálózati kapcsolatok számát.

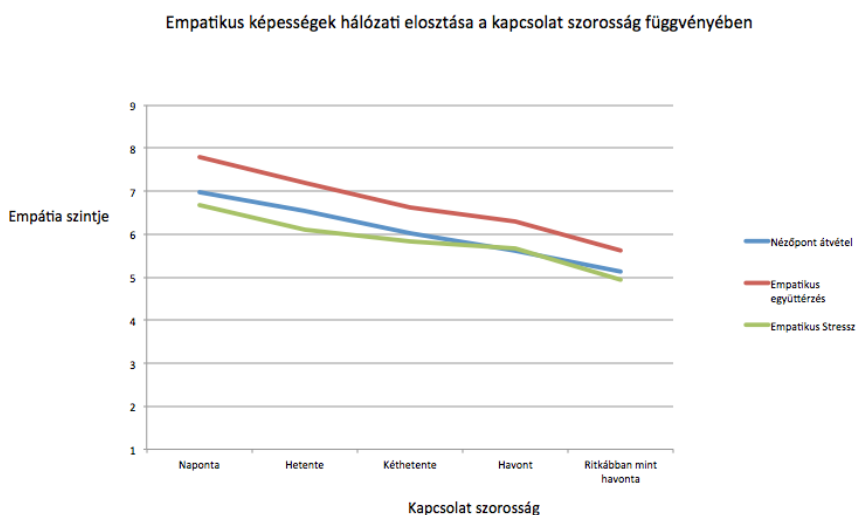
Az egyén szintű és a hálózatban elosztott empatisz képeségek viszonya

Az egyén szintű empatisz képeség az alter szinten mért empatisz képeségeket specifikusan és szelektíven bejósolta. Az alter szintű perspektíva átvételt csak az egyén szintű perspektíva átvétel jósolta be szignifikánsan és pozitívan, $R^2 = .13$. Az alter szintű együttérzést csak az egyén szintű együttérzés jósolta be szignifikánsan és pozitívan, $R^2 = .22$.

Az alter szintű empatisz stresszt csak az egyén szintű empatisz stressz jósolta be szignifikánsan és pozitívan, $R^2 = .22$. Az eredmények validálják a társas hálóra alkalmazott empátia kérdőívünket, ami a hálózatban elosztott empátiát méri.

Hogyan osztjuk el az empátikus képességeinket a társas hálózatban?

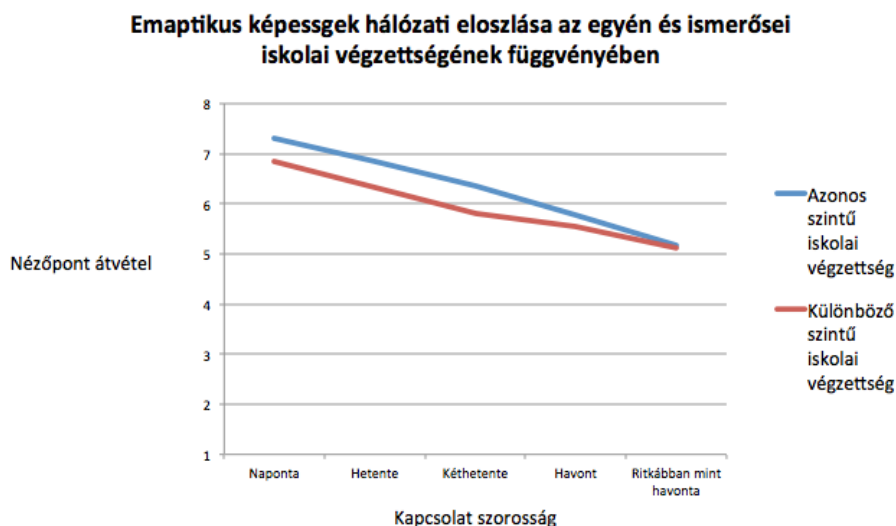
A kapcsolat erőssége szignifikánsan bejósolja hogy mennyi empátikus képességet fordítunk, egy-egy ismerősünkre. Mint a 11. ábra mutatja, minél közelebbi az ismerős, annál több empátia jellemző a kapcsolatra.

11. ábra A kapcsolat szorosságával növekszik az empátikus jelleg

Az empátikus képességek hálózati elosztásának jellemzői

Azonos (vs. különböző) szintű iskolai végzettség az egyén és ismerőse között nagyobb empátikus megértéssel jár, mint a 1. ábra mutatja. .

11. ábra: Empátikus kapcsolat megnő az azonos iskolai végzettséggel

2. Azonos politikai nézetű ismerősöknél magasabb az empátikus perspektíva átvétel.
3. Magasabb empátikus együttérzés a vér szerinti rokonoknál mint a többi ismerősöknél.

4. Magasabb empatiság együttérzés és empatiság perspektíva átvétel azon ismerősök felé akiknek ugyanaz a vallási meggyőződése mint az egyénnek.

Az empatiság képességek hálózati elosztása és az egyéni jóllét

Annak aránya hogy miként osztjuk el empatiság képességeinket a közeli és kevésbé közeli ismerősök között, az egyéni jóllét legerősebb prediktora. Minél több empátiát tanúsítunk a kevésbé közeli ismerősök felé a közeliéhez képest, annál jobb hangulatúak vagyunk.

Következtetések

Az empatiság képességek az egyéni társas hálózat fontos meghatározói. Az empatiság képességeknek nem csak az abszolút nagyságát, hanem a hálózatban való eloszlását is fontos megismerni. A kapcsolatok szorossága bejósolja hogy mennyire vagyunk empatiság az egyes ismerőseinkkel. Ismerőseink politikai nézetei, vallási hovatartozása és iskolai végzettsége is befolyásolja mennyire vagyunk velük empatiság. A jóllét összefüggése a hálózati kapcsolatok első köreivel és annak minőségi mutatóival

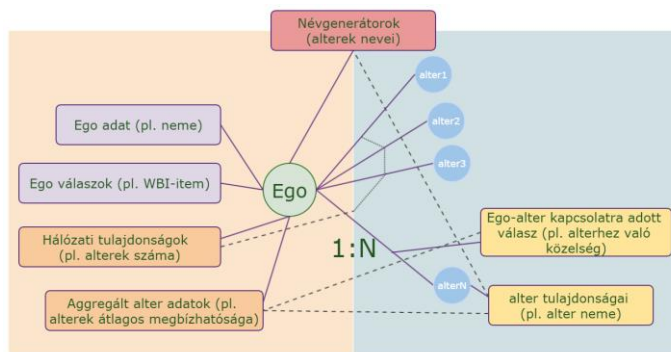
5.2.4 A kapcsolatok összefüggése a jólléttel és hangulattal

Soltész Péter, Berán Eszter, Rácz Anna, Unoka Zsolt, Kardos Péter, Pléh Csaba

A jólléttel kapcsolatban a laikus pszichológia egyrészt a személyt körülvevő hálózatot, mint oki („a társas lényt a környezete határozza meg”), másrészt okozati eredményként kezeli („ha magaddal rendben vagy mások is szívesen vannak veled”), azonban nincs okunk feltételezni, hogy nem cirkuláris kapcsolatban vannak. A kötődési kutatások és ismeretek egyértelműen hangsúlyozzák a személyes kapcsolat fontosságát. (pl. Bowlby, 1969; Ainsworth és Mtsai, 1978; Griffin és Bartholomew, 1994). A pozitív pszichológia, mint a jóllétre egyértelműen fókuszáló diszciplína általánosságban a kapcsolati hálóra, mint erőforrásra tekint (pl. Myers & Diener, 1997), legismertebb populáris, de tudományos alapokon nyugvó pszichológia könyvekben (pl. Seligman, 2002: Autentikus életöröm; Ljubomirsky, 2008: Hogyan legyünk boldogok), sok a hálózat minőségét és nagyságát célzó „boldogság-gyakorlat” van. A kapcsolatból fakadó előnyöket vizsgáló kutatás (Burt, 1987) szerint a fontos dolgok megbeszélésére elérhető személyek száma és a well-being pozitív kapcsolatot mutatott, egy neurobiológiai indíttatású kutatás szerint, amely a szociális érintés jelentőségét hangsúlyozza a jólléttel kapcsolatban, arra az egyszerű összefüggésre mutat rá, hogy nagyobb kapcsolati hálóval, nagyobb esély az érintésre (Walker, McGlone, 2013). Megint egy másik az támogatás mértékét vizsgáló kutatás (Wolf és munkatársai, 2013) arra mutat rá, hogy az igényelt támogatás mértéke negatív összefüggést mutatott a jólléttel, a támogatás egyensúlya pedig pozitív összefüggést mutat. A nem megfelelő támogatás rontotta a jóllétet, a fiatal felnőttek ezenfelül erre érzékenyebbek. Azonban empirikus kutatások. Szociális-hálók vizsgálatával (Zhua és munkatársai, 2013) A személyiség és szubjektív jóllét közötti magyarázati útmodellt építettek, amelyben a közelség, a hálózat mérete, az új kapcsolatok aránya, és az elérhetőség a szociális támogatáson keresztül 0,52 korrelációt mutattak.

Módszereinkben több a kutatás során felvett adatbázis adatain zajlottak. A 3 adatbázisban közös volt, hogy – különböző módszerekkel ugyan, de a személy szociális háló reprezentációját, pontosabban annak dunbari két legelső körét felmérték (Dunbar, 2010), az alterekhez (megjelt ismerősökhöz) fűződő viszony pontos specifikálásával.

A különböző adatbázisokban azonban, vagy az ismerősök listájának lekérdezési módja, vagy a kapcsolatot specifikáló kérdések, esetleg a személytől kért leíró kérdések különböztek, vagy ezekből több tétel. A 12. ábra mutatja az itt felhasznált adatbázisok szerkezetét.

12. ábra A jóllét elemzésében felhasznált adatbázisok

Vizsgálataink azonban elsősorban a fiatalokra koncentráltak, nagyrészt egyetemista, vagy azokkal egykorú nem egyetemista mintára. Az alterek szintjén keletkező adatok, minthogy egy személyhez több adat tartozik, ebben a vizsgálatban aggregálva lettek, így például az aggregált bizalom változó azt mutatja, hogy átlagosan mennyire bíz meg a személy felsorolt ismerőseiben. A jóllét mérésére a WBI-5 kérdőívet használtuk, amely a WHO (World Health Organisation) jóllét indexe (9. táblázat. Ezt a mérőeszközt 1982-ben a WHO a cukorbetegség terápiás eljárásainak kutatására az életminőség mérésére dolgozta ki. Az eredetileg 28 tételes kérdőívet 22, majd 10, végül 5 tételre redukálták (Bech, 1996). Ez utóbbi verzió magyar adaptációját Susánszky, Konkoly és munkatársai készítették (2006) a HUNGAROSTUDY keretében.

Kérjük, karikázza be azt a válaszlehetőséget, mely legjobban leírja, *hogyan érezte magát az elmúlt 2 hét során*.

<i>Az elmúlt két hét során érezte-e magát</i>	egyáltalán nem jellemző	alig jellemző	jellemző	teljesen jellemző
1. ... vidámnak és jókedvűnek?	0	1	2	3
2. ... nyugodtnak és ellazultnak?	0	1	2	3
3. ... aktívnek és élénknek?	0	1	2	3
4. ... ébredéskor frissnek és élénknek?	0	1	2	3
5. A napjai tele voltak számára érdekes dolgokkal?	0	1	2	3

9. táblázat A jóllét (wellbeing) mérésre használt kérdőív

Az ebből nyert információk alapján a teljes mintán a jóllét átlagos mértéke nőknél 7,4 (SD=3,8), férfiaknál 8,2 (SD=3,7), a teljes mintára pedig 7,8 (SD=3,8) volt, míg a kutatásunkat érintő egyes korcsoport átlag 8,5 (SD=3,4). Továbbá iskolázottság szerint a mintánkat nagyrészt kitevő egyetemista, főiskolás populáció almintájára az átlag 8,8 (SD=3,4). A magyar adaptáció a főkomponens elemzést végrehajtva a várakozásoknak megfelelően egy jelentős komponenset tudott kiemelni, amely a minta 62,1%-át magyarázta. A jóllét mutató cronbach-alfa értéke 0,85-nek mutatkozott, teszt-reteszt korrelációja viszonylag alacsony 0,65 volt (5 napra).

A JÓLLÉT MEGHATÁROZÓI A ADATBÁZIS: MEDIKUSOK

Az elsőként vizsgált adathalmaz egy a SE diákok körében felvett adatbázison 94 főt tartalmazott, a 84 nő átlagéletkora 24,47, míg a férfiaké 25,73 év volt, a wbi-5 értékek a nőknél 8,77 (SD=2,7), míg férfiaknál 8,09 (SD=3,86), amelyek jelentősen nem különböznek a bemért adatoktól. Különbség mutatkozik viszont abból a szempontból, hogy mintánkban a beméréssel ellentétben a nők wbi-5 értéke volt magasabb a férfiakénál (igaz az iskolázott almintán nem ált rendelkezésre nem szerinti felbontás a bemérés publikációjában), ez a különbség azonban a kis férfi-minta miatt nem volt szignifikáns. Saját mintánkon a főkomponens elemzés 51,9%-ot emelt ki, a Cronbach-alfa értéke 0,76 volt.

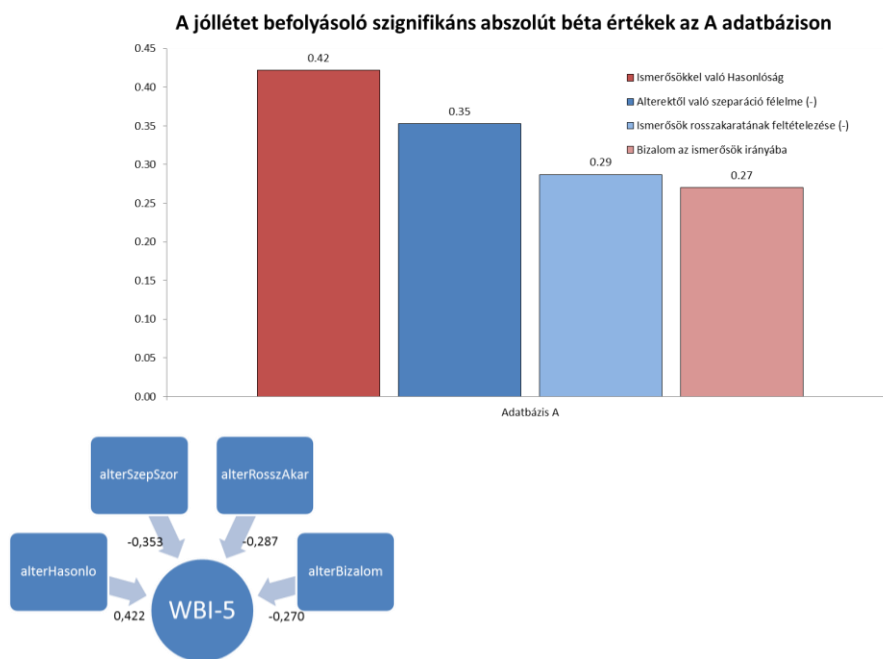
Az Én központú hálózat összegzett mutatói és a jóllét

Célunk annak meghatározása volt, hogy a személy jóllét értékét az ego (én) szempontjából leíró kapcsolati mutatók milyen mértékben határozzák meg. Ennek érdekében regressziós elemzéseket végeztünk, hogy megtaláljuk egyrészt a meghatározó változókat, illetve azok meghatározó erősségéről és irányáról is információt nyerjünk. Másodsorban az is célunk volt, hogy az így kinyert változókat értelmezhetőbb tágabban leíró csoportokba is rendezhessük, amely céljából főkomponens elemzést végeztünk. Átfogó hipotézisünk tehát, hogy az ént körülvevő hálózat reprezentációja és az egyén megélt jólléte között kapcsolat van. Mivel alig több, mint 100 változó állt rendelkezésünkre egy kis minta sok változó problémával kerültünk szembe, amely 10 változó vizsgálatára korlátozott volna minket. Azonban feltételeztük és be is bizonyítottuk, hogy a sok „prediktor” változó valójában erősen összefügg. Az általunk kiválasztott 16 változó főkomponens elemzése 4 komponensre bontotta az adathalmazt, amelyek 69,2%-ban magyarázták az eredeti változókat.

Adataink alapján a következő változókat/változócsoportokat használtuk fel:

- Belső háló nagysága (Dunbari 1-2).
- Közelség
- Bizalom
- Szeretet
- Hasonlóság (általánosan megélt és életkori)
- Rosszat-akarás (-)
- Altertől való szeparáció megélése

Az eredeti 16 változó felhasználásával lépésenkénti (stepwise) változóbeléptetési regressziót alkalmazva 4 változó meghatározó erejét tudtuk feltárni. A modell korrigált magyarázóereje $R^2=36,9\%$, amely figyelembe véve, hogy maga a WBI-5 teszt-reteszt magyarázati ereje 42,3% ($0,65^2$), nagyon jó eredménynek tekinthető. Természetesen feltételeznünk kell azt is, hogy maga a kapcsolataink megítélése is a jóllét állapot jellegével együtt mozog, mint hangulataink függvénye, ugyanakkor a 4 változó 36,9%-os meghatározó jellege erős meghatározottságra utal, a meghatározottság irányának definiálása nélkül. A legerősebb meghatározó az Ismerősökkel való hasonlóság $B=0,422^{***}$ ($p<0,001$), ami növeli a jóllét érzését, majd a Szeparációs szorongás $B=-0,353^{***}$ ($p<0,001$), ami csökkenti a jóllét érzést, ezek után az Ismerősök rossz-akaratainak feltételezése $b=-0,287^{**}$ ($p=0,003$), ami csökkenti a jóllétet, végül a Bizalom az ismerősök irányába $b=0,270^*$ ($p=0,021$), ami értelemszerűen növeli a jóllét benyomását (13. ábra).

13. ábra A jóllétet meghatározó tényezők a medikus mintában. Nyers adatok

A 4 meghatározó változó értékét a következő kérdésekkel kérdeztük le a vizsgálati személyektől:

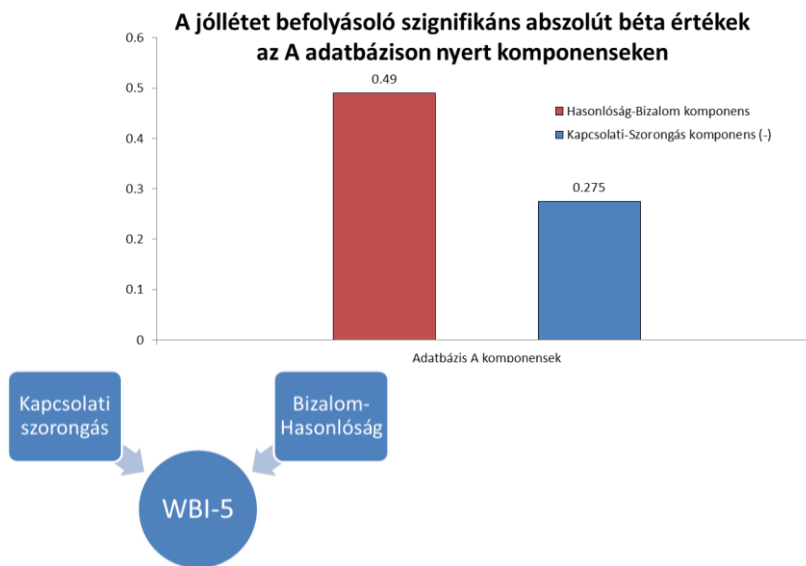
1. alterRosszAkar: „Mennyire tartja valószínűnek, hogy *Margit* nevű ismerőse szándékosan rosszat akarna Önnek, vagy bajba keverné, kihasználná, ha őt ez előnyhöz juttatja?”
2. alterBizalom: „Milyen mértékben érzi azt, hogy megbízhat *Zénó* nevű ismerőse szavaiban és ígéreteiben?”
3. alterHasonlo: „Mennyire látják hasonlóan a világot *Helga* nevű ismerősével?”
4. alterSzepszor: „Mennyire fél attól, hogy *Péter* nevű ismerőse elhagyja Önt, vagy megszakítja Önnel a kapcsolatot?”

A korábbi főkomponens elemzés 4 komponensbe tömörítette változóinkat. Nem tudjuk, hogy a bemutatott 4 változó független-e egymástól, vagy ellenkezőleg valójában kevesebb független és jól értelmezhető komponensre bontható. Ennek felmérésére főkomponens elemzést végeztünk. A főkomponens elemzés 2 komponenset emelt ki, amelyek jól értelmezhetően csoportosították változóinkat, s a jelentősebb komponens jóval több magyarázóerővel bírt. Az első komponens a Hasonlóság-Bizalom komponens, amely a 4 változó 57,7%-át magyarázta, majd a Kapcsolati-Szorongás komponens, amely további 24,1%-ot magyarázott a változókból. Utóbbi szinte egyedül a szeparációs szorongásnak felel meg, előző viszont jelentősen tartalmazta a szeparációs szorongást is, tehát egy hierarchiában magasabb mögöttes struktúraként képzelhetjük el.

Amennyiben ezeknek a komponenseknek a jóllét mutatóval való korrelatív kapcsolatát vizsgáljuk a Hasonlóság-Bizalom komponens 0,494***, míg a Kapcsolati-Szorongás -0,281**, vagyis közepesen erős és gyenge kapcsolatot mutatnak. Míg egymással az ortogonális főkomponens elemzés következtében 0 korrelációt mutatnak.

Az így kapott független komponensekkel újabb változó-beléptetésű regressziót alkalmaztunk, amely szignifikáns modellt eredményezett (korrigált $R^2=30,8\%$), melyben mindkét komponens szignifikáns meghatározó szerepet kapott, míg a Hasonlóság-Bizalom standardizált együtthatója $b=0,491***$ ($p<0.001$), a Kapcsolati-Szorongásé $b=-0,275**$ ($p=0.001$) (14. ábra).

14. ábra A jóllétet meghatározó tényezők a medikus minta regressziós modelljében

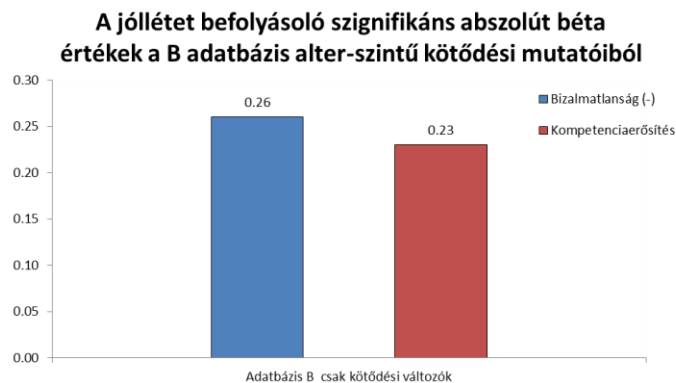
A jóllét meghatározói B adatbázis. Fiatal nők

Eredményeinket kiegészítendő, egy másik, alapvetően fiatalokat tartalmazó, de hólabdaszerűen felvett adatbázison végeztünk elemzéseket. Összesen 137 fő szerepelt ebben az adatbázisban, amely elsősorban nők adatait tartalmazta. A 109 nő átlagéletkora 24,94 év (SD=7,89), míg a 28 férfi 28,21 év (SD=12,43). Jóllét mutatóik ugyancsak a WBI-5-el mért értékek, a nők esetében 8,67 (SD=2,68), míg a férfiak esetében 7,70 (SD=3,67) értékűek, amely ugyancsak a magyarországi bemért adatokhoz képest nem szignifikáns, de fordított viszonyulású a nemek tekintetében. Átfogó hipotézisünk, hogy az ént körülvevő hálózat tulajdonságai és a személy kötődési mintázatai valamint az egyén megélt jólléte között kapcsolat van. Ebben a kutatásban az előzőtől eltérően több a személyre vonatkozó (ego) szinten mért változót is az elemzésbe vontunk, amely a személy kötődési stílusára utal, vagy annak előzményeként értelmezhető. Továbbá felvettük a személy alterekkel való kapcsolattartási módjaira és gyakoriságra utaló változókat is.

- Alterekkel kapcsolatos kötődési mutatók (aggregált formái)
  - ABCD kötődés
  - fiske-i mintázatok (Fiske, 1991)
  - Egyéb mutatók
- Alterekkel való kommunikációs mutatók (pl. személyes kapcsolat gyakorisága)
- Alterekkel kapcsolatos egyéb mutatók
- Személy kötődési mutatói (Aggodalmaskodó, Elkerülő)
- Személy kötődéséhez kapcsolható mutatók (pl. szülői kapcsolatok melegsége)

Az összes változó elemzése előtt a változócsoportok önálló magyarázati erejét vizsgáltuk. Elsőként az egymással magasan korreláló kötődési mutatók (11 változó) önálló hatására voltunk kíváncsiak. Regressziós modellel dolgozva manuális változóbeléptetést alkalmazva az előző vizsgálatnál sokkal kisebb magyarázóerőt találtunk (korrigált $R^2=15,1\%$). Két változó jelentős hozzájárulását mutatja a szignifikáns modell:

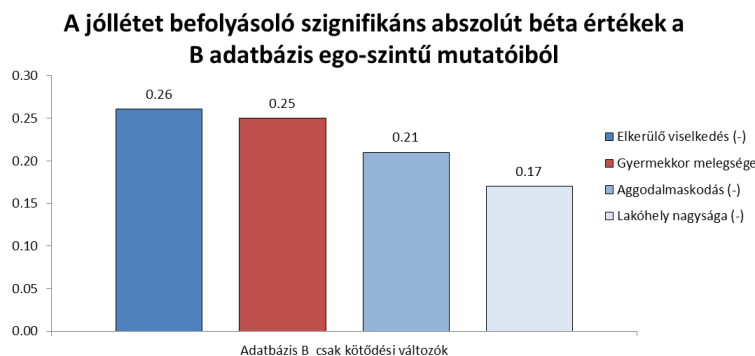
1. bizalmatlanság: „*Szilveszter* nevű ismerősömet nehezen engedem közel magamhoz. Nem érzem, hogy feltétlenül megbízhatnék benne, vagy számíthatnék rá. Félek, ha közel engedném, megbántana.”
2. kompetenciaerősítés: „*András* társaságában úgy érezhetem, hogy értelmes, ügyes és kompetens vagyok.” A 15. ábra mutatja ezeket az eredményeket.

15. ábra A jóllét összefüggése a kötődéssel

A bizalmatlanság változó standardizált együtthatója $b = -0,259^{**}$ ($p = 0,003$), míg a kompetenciaerősítés változóé $b = 0,233^{**}$ ($p = 0,008$). A kötődés és jóllét kapcsolatát tehát ezek a változók írják le.

Második elemzéseként az egora vonatkoztatott változók önálló hatását/összefüggését vizsgáltuk a jóllétre/jólléttel. Kézi r változóbeléptetést alkalmazva közepes magyarázóerejű szignifikáns modellt kaptunk (korrigált $R^2 = 25,3\%$). Meghatározó erővel bírtak az elkerülő viselkedés $b = -0,261^{**}$ ($p = 0,001$), a gyermekkor melegsége $b = 0,247^{**}$ ($p = 0,002$), az aggodalmaskodó viselkedés $b = -0,214^{**}$ ($p = 0,006$) és a lakóhely nagysága $b = -0,165^*$ ($p = 0,028$) (16. ábra).

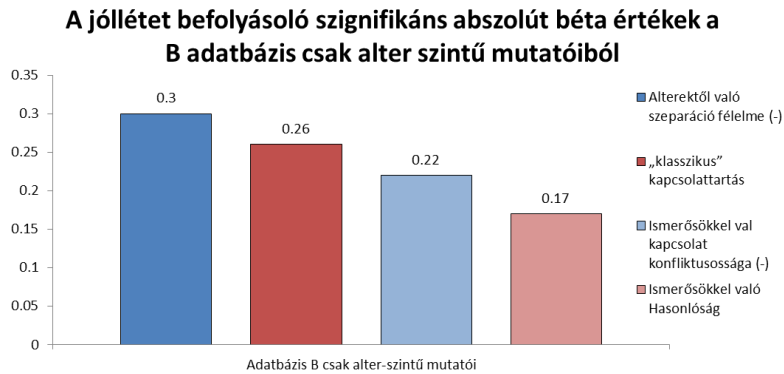

16. ábra A közéleti viselkedés és a meleg gyermekkor a jóllét fontos meghatározói

Egy harmadik elemzésben a csak ismerősi rendszerre alapuló (alter) adatok meghatározó erejét vizsgáltuk az előző elemzéshez hasonlóan, azonban ahhoz, hogy ezt meghatározzuk a 8 kapcsolattartási mutatót összevontuk, hogy a regressziós elemzés validitását növeljük. Mivel egy korábbi kutatásból ismertük ezen változók erős belső összefüggéseit, főkomponens elemzést végeztünk a különböző kapcsolattartási formák változóin (8 változó). Ennek eredményeképpen 3 jelentős komponens emelkedett ki, amelyeket a klasszikus, régimódi és e-kapcsolattartás nevekkel láttunk el. A „klasszikus” komponens (36,7%) erős meghatározói a személyes, telefonos, sms alapú kapcsolattartás, a „régimódi”-é (17,2%) a levél/képeslap, email, egyéb formák, míg az „e-kapcsolattartás” komponensé (15,3%) a közösségi oldalon keresztüli és csetelés általi kapcsolattartási formákban mutatott gyakoriságok. A három komponens a kapcsolattartási változók 69,3%-át magyarázta.

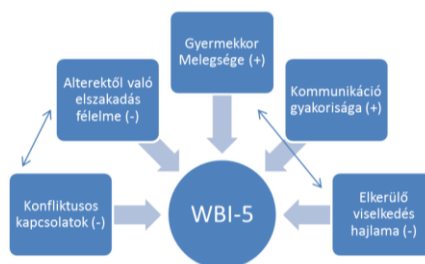
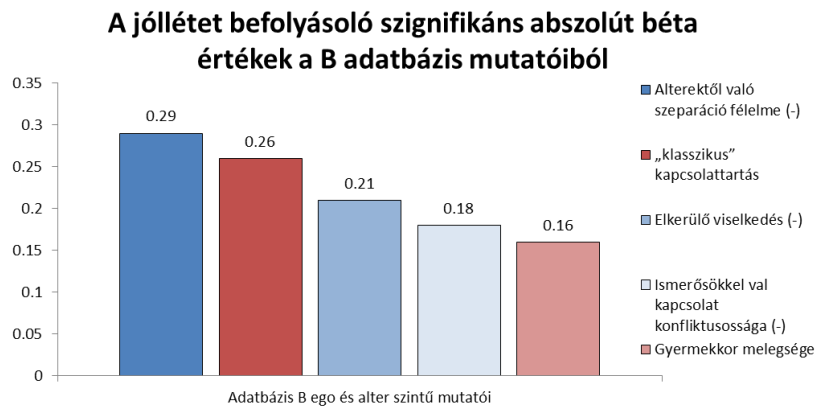
Ezek után az így kialakult alter adatokon stepwise módszerrel regressziót alkalmaztunk, amely szignifikáns modellt eredményezett az A adatbázishoz hasonló magyarázóerővel (korrigált $R^2 = 33,2\%$). A magyarázó változók is hasonlóak voltak, leszámítva a kommunikáció gyakoriságát prezentáló mutatót. A korábbi modellben is megjelenő szeparációs szorongás mutató

volt a legjelentősebb meghatározó: $b=-0,304^{***}$ ($p<0,001$), majd a klasszikus-kommunikáció komponens: $b=0,261^{***}$ ($p<0,001$), ezek után az ismerősi kapcsolatok konfliktusossága: $b=-0,22^{**}$ ($p=0,005$), végül az A adatbázison is mutatózó hasonlóság mutató: $b=0,165^*$ ($p=0,034$) (17. ábra)

17. ábra A közelítő viselkedés és a kapcsolattartás a jóllét legfontosabb meghatározói a másik személy felől

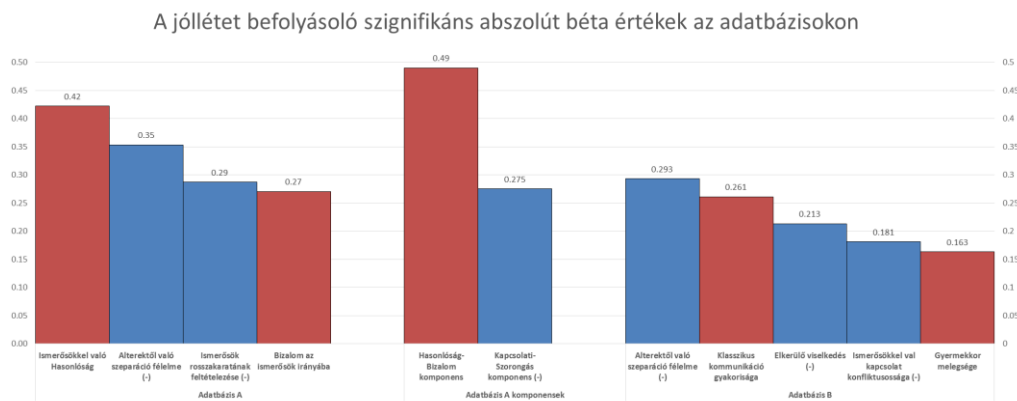
Ezt követően az elemzések eredményeit mind figyelembevevő teljes regressziós elemzést végeztük el (tehát kombináltuk a korábbi elemzésekben résztvevő, jelentősnek ígérkező mutatókat). Ennek eredményeképpen a szignifikáns modell az A adatbázisban tapasztaltakhoz hasonló mértékű magyarázóerőt mutatott (korrigált $R^2=38,9\%$). A meghatározó változók a következők voltak: szeparációs szorongás mutató volt továbbra is a legjelentősebb meghatározó: $b=-0,293^{***}$ ($p<0,001$), majd a klasszikus-kommunikáció komponens: $b=0,261^{***}$ ($p<0,001$), ezek után az elkerülő viselkedés $b=-0,213^{**}$ ($p=0,004$), majd az ismerősi kapcsolatok konfliktusossága: $b=-0,181^*$ ($p=0,017$), végül a gyermekkor melegsége $b=0,163^*$ ($p=0,029$) (18. ábra).

18. ábra A közelítő viselkedés és a kapcsolattartás a jóllét legfontosabb meghatározói a teljes modellben is

AZ EREDMÉNYEK ÉRTELMEZÉSE

A két adatbázison végzett statisztikai vizsgálatok azt mutatják, hogy a Jóllét varianciájának nagy része, mintegy 40%-a megmagyarázható a személy kötődési mutatóival, illetve arra vonatkozó információval, hogy a kötődéshez kapcsolható érzelmeket, viszonyulásokat, hogyan éli meg a személy kapcsolatain keresztül. A két teljesen független adatbázisban bár részben különböző kérdéseket tettünk fel, hasonló eredményekre jutottunk. Az egyik legmeghatározóbb tényező az attól való félelem, hogy a személyek, akik közeli kapcsolatainkat jelentik elhagynak bennünket. Ez értelemszerűen negatívan befolyásolja jóllétünket. Ugyanakkor arra a kérdésre nem tudunk választ adni adataink alapján, hogy ez a félelem valós-e, inkább azt tudjuk mondani, hogy az eredményre a személy kapcsolatairól kialakított percepcióját vizsgálva jutottunk, amely tartalmazza a személy kapcsolatainak valós alapjait, azonban a személyre ható sémarendszereket is, amelyek a valós kapcsolati viszonyait esetleg torzíthatják. A 19. ábra az összes elemzés összehasonlítását mutatja.

19. ábra Az összes elemzés szignifikáns B értékei

Az A adatbázison egy másik jelentős meghatározót találunk, amely a kapcsolatok minőségével kapcsolatban közismert pozitív kapcsolatot ápol a hasonlóság. A közmondással (Az ellentétek vonzzák egymást.) ellentétben illetve azt kiegészítve azt mondhatjuk, hogy a jóllétünkhöz hozzájárul az, ha hozzánk hasonló emberek vesznek körül minket, hiszen jobban megértenek minket, amely kevesebb konfliktushoz vezet hosszú távon. A B adatbázisban ennek megfelelően jelenik meg egy ehhez kapcsolható meghatározó, amely az ismerősökkel való kapcsolat konfliktusossága, amely nyilvánvalóan a hasonlósággal ellentétesen befolyásolja jóllétünket. A két adatbázisban tehát, ugyanazt a látens jelenséget olykor más mutató képviseli, ami természetes, mivel a változók között keverednek az attitűd, a viselkedéses, az érzelmi, és a tudatelméleti (másik tulajdonságaira következtető) változók, az pedig, hogy egyik adatbázisba egy közös működésre utaló, míg másik adatbázisban egy ennek következményeire reflektáló változó szerepe mutatkozik meg már az adatok véletlenszerűségén is múlhat egy multikolineáris közegben.

Az A adatbázison továbbá a komponens-elemzés során az is kiderült, hogy a bizalom és hasonlóság közelálló mutatók, amely pont az előző gondolatmenetből következően érthető meg, nyilvánvalóan könnyebb abban a személyben megbízni, aki hozzám hasonló, sőt ennek az összefüggésnek vélhetően evolúciós gyökerei vannak. A bizalom és az attól való félelem, hogy

szeretteink rosszat akarnak nekünk az A adatbázison tapasztaltak alapján azonban külön-külön is hozzájárul jóllétünkhöz, a bizalom hiányánál még rosszabb, ha attól is tartanunk kell, hogy közeli hozzátartozóink kihasználják relatív kiszolgáltatott helyzetünket.

A B adatbázisban megjelenik a klasszikus módokon fenntartott kommunikációs gyakoriság jelentősége, a gyakori kapcsolattartás közeli ismerőseinkkel javítja jóllétünket a várakozásnak megfelelően, attól függetlenül, hogy alapvető kötődési viszonyulásunk elkerülő-e, tehát az alapvetően elkerülő kötődési mintázat negatívan befolyásolja jóllétünket, de az, hogy ilyen tendenciáinktól függetlenül, vagy annak nyomására valójában (illetve reprezentált valóságunkban) milyen gyakran tartjuk a kapcsolatot szeretteinkkel inkább meghatározó pozitív érzéseinkre.

Még akkor is, ha az elkerülő viselkedés nem jellemző ránk negatívan befolyásolhat, ha a gyermekkor melegsége alacsony volt, ezen Bowlby és Ainsworth munkássága után nehéz meglepődni, ugyanakkor mégis elgondolkodtató, hogy a B adatbázis magyarázó tényezői tulajdonképpen, mint független meghatározók is mind kapcsolatba hozhatók az elkerülő viselkedéssel. A gyermekkor melegsége, mint alapvető ok (amennyiben hajlandók vagyunk gyermekkorunk érzéseinek retrospektív átírásától eltekinteni) vezet Griffin & Bartholomew (1994) kibővített kötődési modellje szerint az elkerülő viselkedéshez, amely a számunkra fontos személyektől való szeparáció során átélt distressz túlélésére alakul ki. Amennyiben ez sikertelen a személy a kibővített kötődési modell szerint szorongó marad, attól fél, hogy szerettei elhagyják, amely nyilvánvalóan konfliktusokhoz is vezet gyakorta. Csakúgy, mint az elkerülő viselkedés is egy akár biztosan kötődő partnerrel, a konfliktust azonban nem feltétlenül a közeli ismerős kötődési mintázataival való problémái, hanem akár a kapcsolat gyakoriságára vonatkozó érzései határozzák meg. Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a B adatbázis minden változója, bár külön-külön függetlenül hozzájárulnak a jóllét kialakulásához, mégis felfűzhetőek a kötődés különböző intraperszonális, interperszonális érzelmi, és viselkedéses szintjeihez.

Ami meglepő ugyanakkor, hogy közeli ismerőseink mennyisége nem meghatározó, még akkor is, ha a laikus pszichológia erre előzőleg figyelmeztetett. Sem a Dunbari I. (támogató), sem a Dunbari II. (szimpátia) kör mérete nem befolyásolja jóllétünket az elemzéseink alapján. Ugyanakkor ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy önmagában a jólléttel nem korrelálna ismerőseink száma, csupán azt, hogy a fentebb bemutatott meghatározó változók jobban magyarázzák a jóllétben mutatkozó varianciát. Mivel sok kérdést tettünk fel a kapcsolati rendszerekről, és a személy kapcsolati viszonyulásainak pszichológiai tényezőiről vélhetően nagyon sok hasonló dologra kérdeztünk rá, amely különböző szinteken, bár nem vagyunk tudatában, ugyan arra a jövedelmet befolyásoló hatótényezőre kérdez rá.

A jóllét tehát erősen összefügg kapcsolati hálózatunk reprezentációjában mutatkozó minőségi jellemzőkkel, illetve kötődési mintázataink különböző megnyilvánulási szintjeivel.

Limitációk és kitekintés

Adatbázisaink két limitációval rendelkeznek, mindkettő a minta reprezentativitásához kapcsolható, egyrészt elsősorban női adatokat tartalmaznak, másrészt főleg fiatal, főiskolásokot illetve egyetemistákat, így a bemutatott eredmények elsősorban fiatal, magasan iskolai végzettségű nőkre igaz. Ezen hibák kiküszöbölésére a továbbiakban érdemesnek tartjuk több jól definiált csoporton végzett kutatás folytatását. Ez sokkal előnyösebb, mint az általános populáció felmérése, mivel választ kaphatunk arra a kérdésre, hogy a jóllét meghatározói vajon különböznek-e korcsoportok, nemek és speciális csoportok között (pl. pszichiátriai betegek).

Másrészt adataink kizárólag a személyek reprezentációit tartalmazzák, fontos lenne, hogy a kapcsolatról objektívabb adatokat is nyerjünk, így összehasonlítva a reprezentációt és a valóságot, illetve az ént körülvevő hálózat valós hatását a jóllétre.

5.2.5. A mobil telefon társas szimbolikus jelentésének és a telefon elérhetőségének hatása a kirekesztettség érzésre

Kardos Péter, Pléh Csaba, Unoka Zsolt és Soltész Péter

Elméleti háttér

A mobil telefon életünk szerves része (Podolak, 2011; Oksman & Rautianen, 2003). Elterjedtsége miatt egyre többen kutatják a mobil telefon használat lehetséges egészségügyi kockázatait, túlzott használatának pszichopatológias összefüggéseit (Takao és munkatársai, 2009, Bianchi és munkatársai, 2005), és viselkedéses következményeit például közlekedés biztonságra és tanulásra. Számos kutatás elemzi a mobil hozzáférés következményeit a tudás kezelésére, a tanulásra, a társas megbízhatóságra (l. a Nyíri, 2001, 2003, 2007 szerkesztette köteteket). Néhány felmérés szerint a mobil telefon nem csak fontos, hanem nélkülözhetetlen részévé vált mindennapjainknak: ha nincs nálunk vagy lemerül, idegesek leszünk, hiánya szorongást okoz.

Jelen vizsgálat célja, hogy jobban megértsük, miért ragaszkodunk annyira mobil telefonjainkhoz, és miért okoz problémát, ha nincs velünk. A mobil telefonok mindennapi fontossága, és a róluk szóló kutatások nagy száma ellenére, eddig, nincs kielégítő magyarázat erre a kérdésre. Néhány vizsgálat alapján arra lehet következtetni, hogy a mobil telefonok jelenléte a valahova tartozás érzését keltik. Ezek a kutatások kvalitatív eszközöket használtak (Walsh és munkatársai, 2009). Kvantitatív és kísérleti módszerekkel eddig nem vizsgálták, hogy miért okoz a funkciójának elvesztésén túl is negatív reakciókat a mobil telefon hiánya. Azt gondoljuk, hogy a válasz a mobil telefonok társas kapcsolatokat, személyes szociális hálókat szimbolizáló szerepében keresendő. Ezért azt vizsgáljuk, hogy miként befolyásolja a mobil telefon jelenléte, közelsége, vagy épp gondolata a társas kapcsolatokra vonatkozó képzeletünket és az ezzel összefüggő viselkedési, gondolati mintákat.

Feltételezzük, hogy a mobil telefonok – és a kapcsolattartási funkciójukban hasonló elektronikus eszközök, pl okos telefon, tablet, - szerepe túlmutat azon, amit használati tárgyként nyújtanak. Ezek az eszközök a kapcsolattartási funkciójuk és ezen funkciójuk által létrehozott és fenntartott kapcsolatrendszer szimbólumai is egyben. Használója számára emiatt nem csak a kapcsolattartás eszköze vagy épp egy fontos személyes tárgy. Ezek az eszközök a használó számára a személyes kapcsolati hálót jelentik, azt testesítik meg fizikailag. Hiánya azért okozhat szorongást, mert ismerőseinktől érezzük magunkat elzárva. Pusztán jelenléte ismerőseinket és velük való kapcsolatunkat szimbolizálja. A mobil telefon jelenléte miatt közelebb érezzük magunkat ismerőseinkhez.

A mobil eszközök jelenthetik a kapcsolat teremtést, vagyis magát a társas interakciót. Ebben az értelemben társas képességeinket szimbolizálják. De jelenthetik a kapcsolatainkat is, vagyis az Én köré rendeződött kapcsolati hálót. Amennyiben a kapcsolat-teremtést és interakciót szimbolizálják a mobil eszközök, akkor lehetséges, hogy úgy tekintünk rájuk, mint társas képességeinknek a mesterséges, de sajátként kezelt meghosszabítására. Mint egy szemüveg vagy művégtag. Informatikai szolgáltatással kapcsolatban megfigyeltek már hasonló jelenséget. A Google kereső képességeit például sokszor magunknak tulajdonítjuk, internalizáljuk. Emiatt amikor lehetőségünk van Google-t használni, akkor okosabbnak gondoljuk magunkat, magasabbra értékeljük kognitív képességeinket (Sparrow, Liu és Wegner, 2011, Ward és Wegner, 2013). Egy mobil eszköz, vagy egy társas kapcsolattartásra szolgáló program, mint a facebook, a társas képességeinkbe vetett hitet erősítheti hasonló módon. Emiatt lehetséges, hogy a mobil eszköz jelenléte vagy hiánya befolyásolja, hogy milyen mértékben gondolja magát valaki szociálisnak, megközelíthetőnek, extrovertálnak. Amennyiben a mobil telefon a személyes kapcsolati hálót jelenti, akkor viszont jelenléte a kapcsolati hálóba való beágyazottságot szimbolizálja. A képzetet, hogy az ismerőseim mindig velem vannak. Elég a telefonkönyvet megnyitni és látom, hogy sok barátom van. Ebben az esetben a mobil telefon közelsége vagy hiánya befolyásolhatja a magányosság érzését, az elfogadottság és kirekesztettség érzését, a becstelt társas háló nagyságát, a valahova tartozni vágyás mértékét, az önértékelést. Nem egyedülálló, hogy egy használati tárgy az általa elérhető dolgok szimbólumaként önmagában is befolyásolja a viselkedést. A pénz, bár eredeti funkciója a csere, a modern társadalmakban a lehetőséget, a hatalmat jelenti. A

pénz (érme vagy bankjegy) pusztán látványa ezért magabiztosabbá teszi az embert, növeli az önértékelését (Vohs és munkatársai, 2006; 2008). A mobil telefon csak két évtizede van jelen, de lehetséges, hogy a személyes kapcsolati hálót szimbolizálva befolyásolja a viselkedést.

A mobil telefon jelenléte vagy hiánya által kiváltott viselkedési és mentális reakciók okainak megértése elengedhetetlen a mobil telefont és más társas hálózati eszközökkel összefüggő viselkedési zavarok jobb megértéséhez és kezeléséhez.

Célok

A kutatás célja, hogy jobban megismerjük a mobil telefonok mindennapi szimbolikus jelentését, és ezáltal pontosabban megértsük a mobil telefon hiánya által kiváltott negatív viselkedési és érzelmi reakciók okait. Feltételezzük, hogy a mobil telefonok a személyes kapcsolati háló szimbólumaivá váltak. Hiányuk ezért a társas kapcsolatainktól való elzártság érzését keltik, jelenlétük pedig ezt a társas kirekesztettség érzést enyhítik. Mindennapi szerepe, fontossága, és a főként fiatalok körében egyre gyakoribb mobil telefontal kapcsolatos problémák megértése miatt fontos, hogy tudományos eszközökkel vizsgáljuk a mobil telefonok használatának pszichológiáját. A mobil telefon jelenléte, vagy hiánya által kiváltott viselkedési és mentális reakciók okainak megértése elengedhetetlen a mobil telefontal és más társas hálózati eszközökkel összefüggő viselkedési zavarok jobb megértéséhez, kezeléséhez.

Hipotézisek

1. A mobil telefon fizikai jelenléte vagy gondolati felidézése a kapcsolati hálózathoz köthető asszociációkat aktivál.
2. A mobil telefon hiánya, nélkülözése szorongást idéz elő, amely hasonló a társas kirekesztettségéből fakadó szorongáshoz.

Módszerek

A Semmelweis Egyetem 154 hallgatója vett részt önkéntesen a kísérletben. A résztvevőket egyik felénél aktiváltuk a mobil telefonjuk gondolatát (telefonjukról kérdezve). A résztvevők másik felénél (kontroll csoport) egy másik személyes tárgyukkal (pénztárcájukkal) kapcsolatban kérdeztük a résztvevőket. Ezután az összes résztvevő kitöltötte a kutatócsoport által kialakított feladatlapot, ami a szociális hálózathoz köthető kognitív asszociációk előfeszítettségét mérte önkitöltő rejtvény formában. A rejtvény 25 szókiegészítő feladatot tartalmazott. Mindegyik szóból két betű hiányzott, a résztvevőknek kellett értelmes szóvá alakítani a betűsorokat két betű beírásával. A 25 szóból 5 szó kiegészíthető volt úgy is, hogy a jelentése társas kapcsolathoz köthető volt és úgy is hogy a jelentése nem köthető a társas hálózathoz (pl. CSAL __ : CSALÁD vagy CSALÁN). Ezek voltak a kritikus szavak.

A résztvevők ezután kitöltötték a társas igény kielégülés kérdőívet, és a visszautasítás érzékenység kérdőívet.

Egy részlet a rejtvényből alább:

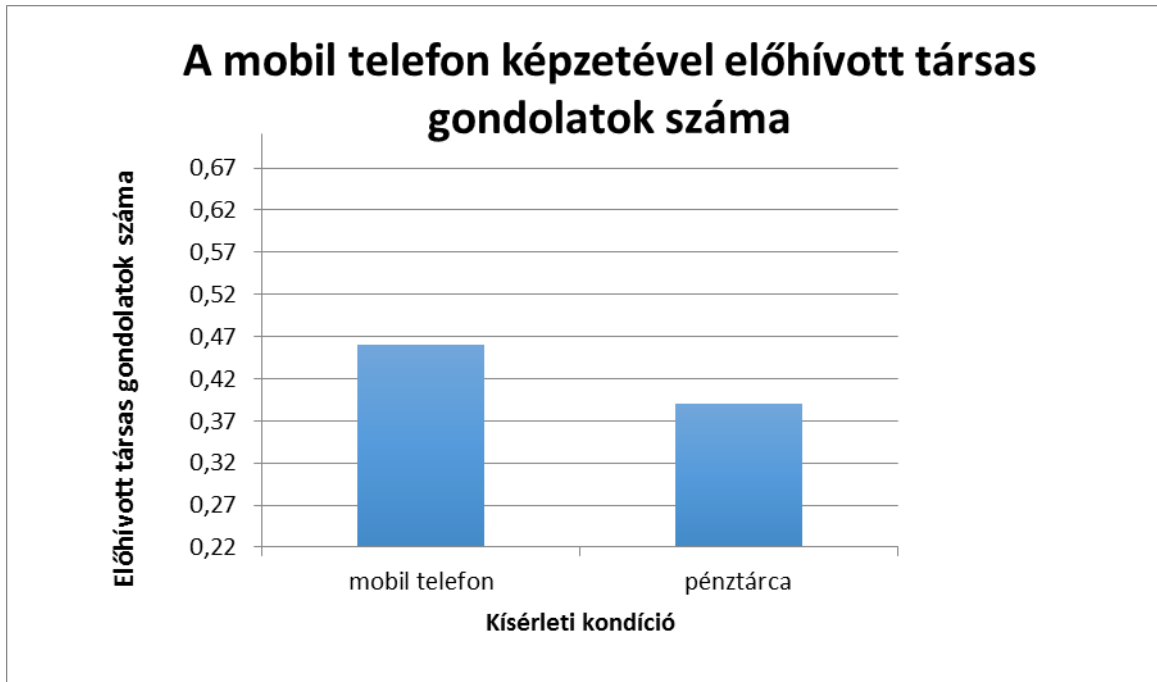
Ü __ __ G
__ __ TOR
CSAL __ __
B __ K __ R
__ O __ ÁR
SZER __ __
__ __ RÁT
__ __ TYA
__ ALÁS __
SZ __ __ NY
BET __ __

Eredmények

15 résztvevő nem rakta el a mobil telefonját a kísérlet legelején, az ő adataik ezért nem szerepelnek az analízisben.

Összeszámoltuk, hogy az öt lehetségesből hány olyan szót találtak a résztvevők, amelyek jelentése a társas hálózathoz köthető. Ez a szám volt a függő változó. Az első hipotézisünket az adatok alátámasztották: Akik a mobil telefonjukra gondoltak, több társas kapcsolathoz köthető szót találtak a rejtvényben ($M = .46$) mint azok akik a pénztárcájukra gondoltak ($M = .39$), $F(1, 137) = 4.40, p = .038$ (20. ábra)

Továbbá, akik a mobil telefonjukra gondoltak kevésbé féltek a társas kirekesztéstől ($M = 4.47$) mint azok, akik a pénztárcájukra gondoltak ($M = 4.82$), $F(1, 137) = 5.21, p = .024$. A mobil telefon kondícióban lévők emellett kevésbé tartottak a társas elutasítástól ($M = 10.58$) mint a pénztárca kondícióban lévők ($M = 12.95$), bár ez a különbség csak trendet mutatott és nem volt szignifikáns, $F(1, 137) = 2.19, p = .141$.

20. ábra A mobil telefon elvétele társas gondolatokat hív elő.

Konklúzió

A kutatás segítségével jobban megismertük a mobil telefon köré szerveződő és társas hálózathoz köthető jelentésvilágot. A mobil telefon valóban szimbolizálja a használója számára annak társas kapcsolatait. A telefon gondolata aktiválta a társas kapcsolati gondolatokat és csökkentette a társas elutasítástól való félelmet.

5.2.6. Reprezentatív vizsgálat a társas kapcsolattartás eszközeiről

Rácz Anna, Soltész-Várhelyi Klára, Soltész Péter, Unoka Zsolt, Faragó Boglárka, Pléh Csaba

Vizsgálati háttér és anyag

„A magyar felnőtt lakosság személyes és hivatalos kapcsolattartási formái és eszközei” címmel kérdőívet dolgoztunk ki, mely 2014. szeptemberében 1000 fős, országos, lakossági, reprezentatív mintán került felvételre a TÁRKI Zrt. "Omnibusz'14/09" kutatásának keretein belül.

A kérdésblokk összeállításakor a következő kérdésekre kerestük a választ:

- a technikai eszközökkel való ellátottság hogyan alakul különböző életkori, társadalmi csoportokban?
- milyen kommunikációs csatornákat használnak a személyek különböző típusú kapcsolataikban? (pl. szülő, testvér, barátal való kommunikációban)?
- hogyan alakul különböző életkori, társadalmi csoportokban azon szoros kapcsolatok száma, akikkel a személy fontos ügyeit megbeszéli, illetve a technikai eszközökkel való ellátottság kapcsolatban van-e a szoros kapcsolati háló méretére?

Az adatok szerkezete s példák a kapcsolati kérdésekre

1. Demográfiai adatok., Nem, kor, foglalkozás, lakhely, iskolázottság.
2. Közlési eszközök birtoklása.

Mobil telefon, számítógép, email, facebook.

3. A közlési kérdőív

Az emberek különböző módokon osztják meg egymással a jó és a rossz híreket, személyes örömeiket, problémáikat. Van, amit személyesen, van, amit telefonon, van amit SMS-ben, vagy emailen, és van, amit közösségi oldalakon (pl. Facebookon) beszélünk meg egymással. A következő kérdések erre vonatkoznak.

1. Kérem, hogy a válaszlap segítségével mondja meg, hogy milyen gyakran tartja a kapcsolatot a szüleivel a következő csatornákon?
- 2.

	Naponta	Hetente többször	Hetente egyszer	Havonta többször	Havonta egyszer	Ennél ritkábban	Soha	N	T
a. Személyesen?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
b. Telefonon (mobil, vagy vezetékes)?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
c. Internet alapú (nem kell külön fizetni érte) telefonon (pl. Skype, Viber)?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
d. SMS-ben?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
e. Email-en?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
f. Cseten (pl. Gmail-chat, Whatsapp)?	7	6	5	4	3	2	1	9	X
g. Közösségi oldalon keresztül (pl. Facebook)?	7	6	5	4	3	2	1	9	X

3.

Ugyanezt a kérdést megismételtük különböző rokonokra, munkatársakra, szomszédokra s hasonlókra.

Ezután ügyintézési és konfliktus kezelési kérdések következtek.

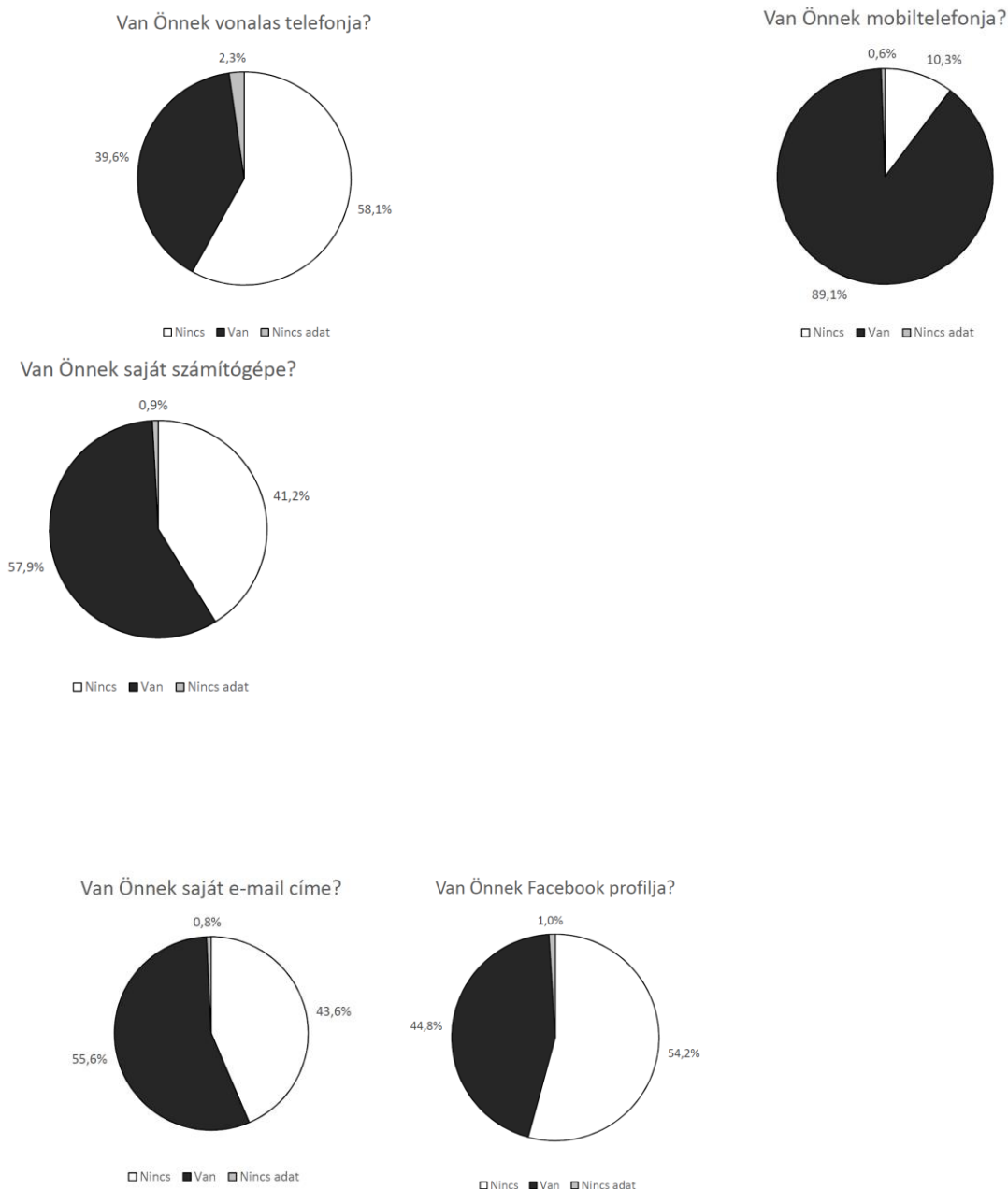
4. Kérem, gondoljon azokra a helyzetet, amikor egyedül nem boldogul a hivatalos ügyintézővel (például önkormányzati engedélyek, hitelek, szerződések stb.) és segítséget kér valakitől. Hogyan teszi ezt?
5. Kérem, hogy a válaszlap segítségével mondja meg, hogy milyen gyakran teszi ezt személyesen? És telefonon? emailen stb.
6. Kérem, gondoljon azokra a helyzetekre, amikor anyagi problémái vannak (például nem tud elmenni egy tervezett utazásra, nem tudja kifizetni a számláit vagy törlesztő-részletet) és meg akarja ezt beszélni valakivel. Hogyan teszi ezt?
7. Kérem, gondoljon azokra a helyzetekre, amikor összetűzésbe kerül egy közeli családtagjával (például házastársával vagy szüleivel) és meg szeretné beszélni valakivel. Hogyan teszi ezt?
8. Kérem, képzeljen el, hogy most jött az orvostól, az orvos szerint súlyos beteg és operálni kell. Gondoljon azokra a helyzetekre, amikor Ön meg akarja osztani valakivel a rossz hírt. Hogyan teszi ezt?
9. Kérem, gondoljon azokra a helyzetekre, amikor valamilyen jó hírt kap (például szakmai eredmény, iskolai siker). Meg akarja osztani valakivel az örömét. Hogyan teszi ezt?
- 10.
11. Ezt követték a kapcsolati személyekre vonatkozó kérdések
- 12.
13. A legtöbb ember egy-egy fontos dolgot időnként megbeszél másokkal. Kérem, hogy gondoljon az elmúlt fél évre és azokra az emberekre, akikkel a fontosabb dolgait, problémáit, sérelmeit, és panaszait megbeszélte?
14. Ki közülük Önnek a legfontosabb? És a második legfontosabb? Harmadik? Negyedik? Ötödik?

MIUTÁN FELSOROLTA ŐKET: Feltennék néhány, rájuk vonatkozó kérdést!
Kije Önnek az adott személy? Házastárs, barát, testvér stb.

Eredmények

A közlési eszközök demográfiai meghatározottsága

A 21. ábra mutatja a közlési eszközök előfordulását a teljes mintában.

21. ábra A közlési eszközök előfordulása

Látszik a vonalas telefon háttérbe szorulása, a mobiltelefon s a számítógép használat országos elterjedtsége. Érdekesebbek a demográfiai eltérések.

Eredményeink alapján azt, hogy valakinek van-e vonalas telefonja a személy neme, kora, iskolázottsága és a lakótelepülésének jellege befolyásolja. Nőknek, az idősebb személyeknek, és a Budapesten élőknek gyakrabban van vonalas telefonjuk. Ezzel szemben mobiltelefon birtoklásban férfiak és nők között nincs különbség, valamint a vonalas telefontal ellentétben mobilja

a fiataloknak van gyakrabban. A település nagyságának növekedésével növekszik a mobilhasználat aránya, de itt a nem megyeszékhelyen lakók lemaradása figyelhető meg, míg a megyeszékhelyek és Budapest között nincs különbség.

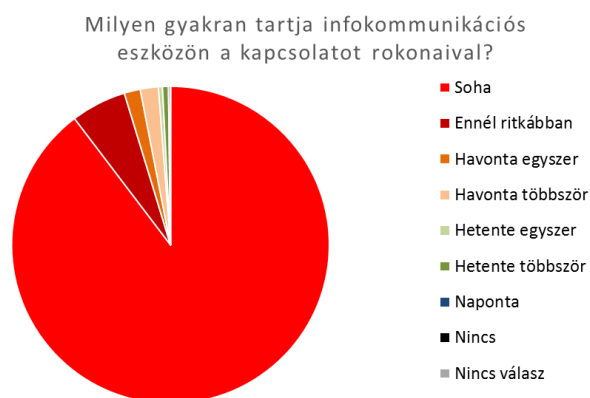
A számítógép használatot az előzőekhez hasonlóan befolyásolja a kor (az idősebbek ritkábban használják), és a lakótelepülés jellege (a nem megyeszékhelyen lakók kevésbé használják, mint a megyeszékhelyen vagy Budapesten élők), valamint befolyásolja az iskolázottság is. Két nagyobb emelkedést találtunk a számítógép használat mértékében: a nyolc általánost követő bármilyen további képzésben részesülőknek és az érettségivel rendelkezőknek van szignifikánsan nagyobb mértékben számítógépe.

A saját e-mail cím használatát befolyásolja a kor, az iskolázottság és a lakótelepülés jellege. Az előzőekhez hasonlóan az idősebbek, a nem megyeszékhelyen lakók kevésbé használnak e-mailt, valamint a számítógéppel való rendelkezéshez hasonlóan iskolázottság tekintetében a nyolc általánostól való továbbtanulás valamint az érettségi határán nő meg szignifikánsan az e-mail használat.

Végül Facebook profilja a nőknek, a fiatalabbaknak és a megyeszékhelyen vagy Budapesten élőknek van gyakrabban, érdekes viszont, hogy az iskolázottság növekedésével megfigyelhető növekvő Facebook használat főiskola és egyetem esetén megállni, sőt megfordulni látszik.

A közlési eszközök demográfiai használata különböző kapcsolatokban

A rokonokkal (szülőkkel, gyerekkel, testvérrel és partnerrel) való kapcsolattartásról elmondható, hogy szinte csak személyesen vagy telefonon történik, bármely más infokommunikációs eszköz használata elhanyagolható. Nagyon ritkán vagy soha nem tartjuk a kapcsolatot sms-ben, interneten, e-mailben, chaten vagy Facebookon. Általánosan elmondható az is, hogy a nők gyakrabban tartják a kapcsolatot bármely kommunikációs fórumon keresztül, valamint az idősek a telefon kivételével kevésbé használják az infokommunikációs eszközöket (22. ábra).

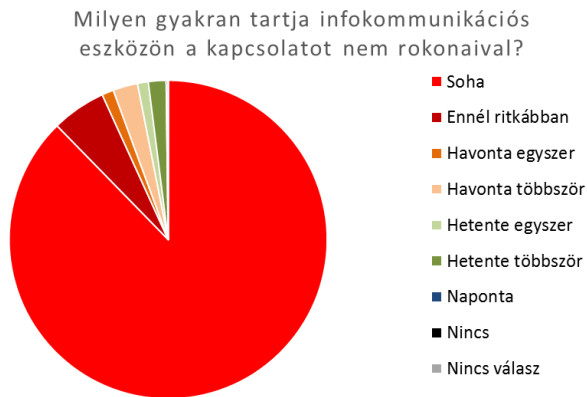
22. ábra Kapcsolattartás rokonokkal

A szülőkkel és gyerekekkel személyesen a nők gyakrabban, az idősebbek ritkábban tartják a kapcsolatot. Telefonon a nők, fiatalabbak a nagyobb településen élők valamint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők tartják gyakrabban a kapcsolatot. Az sms-ben, interneten, e-

mailen, chaten és Facebookon való kapcsolattartásra általános igaz, hogy ritkán használjuk szülőkkkel vagy gyerekekkel való kapcsolattartásra valamint a kor negatív, a település mérete és az iskolázottság pozitív kapcsolatban áll az infokommunikációs eszközön történő kapcsolattartás mértékével.

A partnerrel való személyes kapcsolattartásban nem találtunk különbséget nem, kor, lakóhely valamint iskolázottság tekintetében sem. A telefont azonban a fiatalabbak, a nagyobb településen élők és az iskolázottabbak gyakrabban használják. A további infokommunikációs eszköz használatára igaz, hogy idősek kevésbé, a nagyobb településen élők és az iskolázottabbak gyakrabban használják partnerükkel való kapcsolattartásra.

Érdekes, hogy az előbbieken bemutatott tendenciák nem változnak akkor sem, ha a rokonok helyett baráti, munkatársi, iskolatársi, szomszédsági kapcsolatokat vizsgálunk (23. ábra). Továbbra is igaz, hogy a nők gyakrabban az idősebbek ritkábban tartják a kapcsolatot személyesen. Valamint az infokommunikációs eszközök használatának gyakorisága nem nő jelentős mértékben a nem rokon kapcsolattartás esetében sem. Általánosan igaz ezen eszközök használatára, hogy a barátokkal, munka- valamint iskolatársakkal és szomszédokkal való kommunikációban kicsi a szerepük, de a nők, a fiatalabbak, a nagyobb településen élők (kiemelkedően a Budapesten élők), valamint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők gyakrabban használják őket.

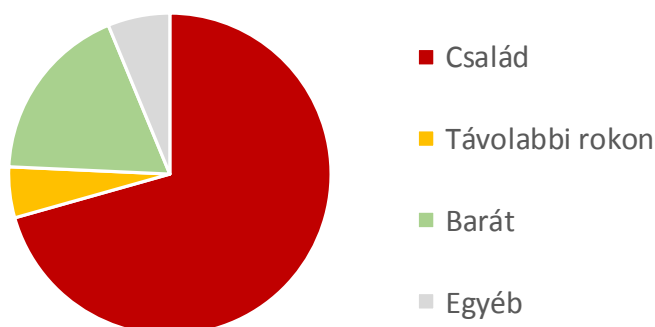
23. ábra Kapcsolattartás nem rokonokkal

A kapcsolati háló

A személyek kapcsolati hálójának nagyságát az általa megemlített fontos személyek számával mértük. A személyek kapcsolati hálójának nagyságát 13%-ban tudtuk bejósolni a demográfiai mutatókból. A háló nagyságát befolyásolja a személy technikai eszközökkel való ellátottsága és a település nagysága, míg a nem, kor és az anyagi helyzet nem tudott a varianciából további részt megmagyarázni. Mind a technikai eszközökkel való ellátottság, mind a település nagysága gyenge pozitív kapcsolatban van a kapcsolati háló nagyságával, tehát minél nagyobb településen él a személy, és minél jobban el van látva infokommunikációs technikai eszközökkel, annál több számára fontos személyt említ.

A legfontosabb személyek 70,62%-ban a családból, 5,11%-ban távolabbi rokonok közül, 18,04%-ban barátok közül és 6,23%-ban munka-, iskolatársak és szomszédok közül kerülnek ki (24. ábra). Ha a fontos személyeket felbontjuk első, második, harmadik, negyedik és ötödik legfontosabbra, akkor a fontos személyek közül a legfontosabbtól a legkevésbé fontos felé haladva a családtagok aránya lecsökken (84,8%-ról 20%-ra). Megnövekszik azonban a rokonok (1,82%-ról 17,65%-ra), a barátok (10,33%-ról 40%-ra) és az egyéb kapcsolatok (3,04%-ról 22,35%-ra) aránya.

Legfontosabb személy jellege

24. Ábra Milyenek a fontos személyek?

Önértékelő összefoglalás

A kutatás során legfontosabb céljainkat sikerült megvalósítanunk.

1. Meghonosítottuk s módszertanilag is finomítottuk az Én-központú hálózatok kutatási módszereit. Olyan számítógép vezérelte WEB alapú eljárásokat alakítottunk ki, melyek idehaza szakmai referenciává fognak válni s kutató csoportunk szívesen terjeszti a módszereket.
2. Új eredményeket kaptunk az Én-központú hálózatok személyiség meghatározóiról. A kötődés, a kapcsolati stílus, a hangulat és az empátia összefüggésein túl fontos, nemzetközileg is úttörő eredményünk, hogy nem dimenzionális változókat, hanem az Ego és Alterek közti egyedi kapcsolatokat mutattuk ki prediktorként.
3. Reprezentatív láttelel készítetünk a magyar népesség 2014-es kommunikációs eszközhasználatáról. Ez további részletes kutatások referencia pontja lehet. Fiataloknál tisztáztuk az új eszközök jelképes társas fontosságát, s az eszközök s felületek adaptív használatát.
4. Az Eszterházy Károly Főiskolát pozicionáltuk, mint a hazai hálózatkutatás egyik fontos műhelyét.
5. Kapcsolatot alakítottunk ki a sokoldalú hálózatkutatás legfontosabb laboratóriumaival, a CEU Barabási Albert László s az Oxfordi Egyetem Robin Dunbar vezette munkacsoportjával.

Irodalom

Department of Psychology, Bar-Ilan University, 52900 Ramat-Gan, Israel
Available online 24 July 2000

- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E., Wall, S. (1978). *Patterns of Attachment*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Barabási Albert-László (2003). *Behálózva – a hálózatok új tudománya*. Budapest: Nyitott Könyvműhely
- Barabási Albert-László (2006). A hálózatok tudománya: a társadalomtól a webig. *Magyar Tudomány*, 167, 1298-1308
- Bargh, J. A., & McKenna, K. Y. A. (2004). The Internet and social life. *Annual Review of Psychology*, 55, 573-590.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a fourcategory model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.

- Batson, C. D., Chang, J., Orr, R., & Rowland, J. (2002). Empathy, attitudes, and action: Can feeling for a member of a stigmatized group motivate one to help the group? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28, 1656-1666.
- Batson, C.D. (2011). *Altruism in Humans*. New York: Oxford University Press.
- Bianchi, A., & Phillips, J.G. (2005). Psychological Predictors of Problem Mobile Phone Use. *Cyber Psychology & Behavior*, 8, 1, 39-51.
- Bickart, K.C., Wriqth, C.I., Dautff, R.J., Dickerson, B.C. és Barrett, L.F. (2010). Amygdala volume and social network size in humans. *Nature Neuroscience*, 14, 163-164
- Borgatti, S.P. és Halgin, D.S. (2011). On Network Theory. *Organization Science*. 22, 1168-1181
- Borgatti, S.P., Mehra, A., Brass, D. and Labianca, G. (2009). Network Analysis in the Social Sciences *Science*, 323, 892-895.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss, Vol. 1: Attachment. London: Hogarth.
- Bowlby, J. (1979). The making and breaking of affectional bonds. London: Tavistock Publications.
- Brashears, M. E. (2013). Humans use Compression Heuristics to Improve the Recall of Social Networks. *Scientific Reports* 3: 1513–0151.
- Broadbent, D. (1958). *Perception and Communication*. London: Pergamon Press
- Burt, R.S. (1997) A Note on Strangers, Friends and Happiness. *Social Networks*, 1987, 9(4), pp. 311-32.
- Byrne, D. (1971). *The attraction paradigm*. New York: Academic Press.
- Caldwell, D.F és Burger, J.M. (1997). Personality and social influence strategies in the workplace. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 23, 1003-1012.
- Caldwell, D.F. és O'Reilly, C. A. (1985) Personality characteristics and self-monitoring. *Psychological Reports*, 57, 103-110.
- Carr, N (2010). The shallows. What the internet is doing to our brains. New York: Norton
- Castano, E. (2012). Antisocial behavior in individuals and groups: An empathy-focused approach. In Kay Deaux and Mark Snyder (Eds.) *Handbook of Personality and Social Psychology* (pp. 419-445). New York and Oxford: Oxford University Press.
- Clark, A. és Chalmers. D. (1999). The Extended Mind. *Analysis*, 58(1), 10-23.
- Cognitive Sciences, 16, 101-102
- Correa, T., Hinsley, A. W. és de Zúñiga, H. G. (2010). Who interacts on the web?: The intersection of users' personality and social media use. *Computers in Human Behavior*, 26, 247-253
- Cross, R. & Parker, A. (2004). *The Hidden Power of Social Networks*. Harvard Business School Press, Boston, MA.
- Csermely Péter (2005). *A rejtett hálózatok ereje*. Budapest: Vince
- Davis, M. H. (1983). Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44, 113-126.
- Dehaene, S. és Cohen, L. (2007). Cultural recycling of cortical maps. *Neuron*, 56, 384–398.
- Derényi Imre, Farkas Illés, Palla Gergely és Vicsek Tamás (2006). Csoporthasulások szociológiai, technológiai és biológiai hálózatokban. *Magyar Tudomány*, 167, 1319-1326
- DeStefano, D. és Lefevre, J. (2007). Cognitive load in hypertext reading: A review. *Computers in Human Behavior*, 23, 1616-1641
- Dunbar, R. (1992). Neocortex size as a constraint on group size in primates. *Journal of Human Evolution*, 22(6), 469–493.
- Dunbar, R. (1993). Coevolution of neocortical size, group size and language in humans. *Behavioral and Brain Sciences*, 16, 681-735
- Dunbar, R. (1998). *Grooming, gossip, and the evolution of language*. Cambridge, mass.: Harvard University Press
- Dunbar, R. (2003): Are there cognitive constraints on an E. World? In: Nyíri K. (szerk.2003): *Mobile communication. Essays on cognition and community*. Bécs: Passagen Verlag, 57-69
- Dunbar, R. (2010). How Many Friends Does One Person Need?: Dunbar's Number and Other Evolutionary Quirks. London: Faber & Faber
- Dunbar, R. (2012). The social brain meets neuroimaging. *Trends in*
- Dunbar, R. és Schultz, S. (2010). Bondedness and sociality *Behaviour*, 147, 775-
- Dunbar's number. http://en.wikipedia.org/wiki/Dunbar's_number
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Miller, P. A., Fultz, J., Mathy, R. M., Shell, R. and Reno, R. R. (1989). The relations of sympathy and personal distress to prosocial behavior: A multimethod study. *Journal of Personality and Social Psychology* 5, 55-66.
- Ekman, P. (1992). An argument for basic emotions. *Cognition and Emotion*, 6, 169-200.
- Fischer, A. H., & Manstead, A. S. R. (2008). Social functions of emotion. In M. Lewis, J. Haviland, & L. Feldman Barrett (Eds.), *Handbook of emotion* (3rd edn., pp. 456-468). New York: Guilford.

- Fiske, A. (1991). *Structures of Social Life: The Four Elementary Forms of Human Relations*. New York: Free Press (Macmillan).
- Fiske, A. (1992). The four elementary types of sociality. *Psychological Review*, 69, 689-723
- Fonyó I. (1970). Társaskapcsolatok elemzése kontaktometriai módszerrel. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 25, 422-437
- Frijda, N. H., Kuipers, P., & ter Schure, E. (1989). Relations among emotion, appraisal, and emotional action readiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 212-228.
- Gosling, R., Augustine, A.A., Vazine, S, Holtzman, N. és Gaddis, S. (2011). Manifestations of Personality in Online Social Networks. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 483-488
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *Amer J Sociology*, 78, 1360-1380
- Granovetter, M. (1983). The Strength of Weak Ties: A Network Theory Revisited. *Sociological Theory 1*: 201-23
- Greenfield, S. (2009): *Identitás a XXI. században*. HVG Könyvek, Budapest
- Griffin, D. W., Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol 67(3), Sep 1994, 430-445.
- Hain Ferenc (2005). Interdiszciplináris csizma a szociálpszichológia asztalán? - A hálózat-gondolat a pszichológiában és a szociálpszichológiában. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 60, 507-526.
- Hamburger, Y.A. és Ben-Artzi, E. (2000). 'The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the Internet. *Computers in Human Behavior*, 16, 441-449
- Hefner, J., & Eisenberg, D. (2009). Social support and mental health among college students. *American Journal of Orthopsychiatry*, 79(4), 491-499.
- Hill, R. – Dunbar, R. (2003). Social network size in humans. *Human Nature*, 14, 53-72.
- Hirschfeld, L. A. & Gelman, S. A. (1994, szerk.). *Mapping the Mind. Domain Specificity in Cognition and Culture*. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Hoffman, M. L. (1982). Development of prosocial motivation: Empathy and guilt. In N. Eisenberg-Berg (Ed.), *Development of Prosocial Behavior* (pp. 281-313). New York: Academic Press.
- Hoffman, M. L. (2000). Empathy and moral development: Implications for caring and justice. New York: Cambridge University Press.
- Hogg, M. A., & Abrams, D. (1988). Social identifications: A social psychology of intergroup relations and group process. London: Routledge.
- <http://www.geekosystem.com/cell-phone-attachment/> (2013. March. 12).
- Kanai, R., Bahrami, B., Roylance, R. és Rees, G. (2011) : Online social network size is reflected in human brain structure. *Proc Royal Society Section B.*, 278, 1-17
- Kertész János (2006). Súlyozott hálózatok: A tőzsdétől a mobiltelefonjáig. *Magyar Tudomány*, 167, 1313-1318
- Kim, H. K., & P. C. McKenry. (1998). Social Networks and Support: A Comparison of African Americans, Asian Americans, Caucasians, and Hispanics. *Journal of Comparative Family Studies*, 29, 313-334.
- Krajcsi, A., Kovács, K. és Pléh, Cs. (2001). Internethasználók kommunikációs szokásai. In: Nyíri, K. (szerk.): *A 21. századi kommunikáció új útjai*. Budapest: MTA Filozófiai Kutatóintézete, 93-110
- Levy, J. A. & Pescosolido, B. A. (2002). *Social Networks and Health*. London: Elsevier
- Lewis, P.A., Rezaie, R., Brown, R, Roberts, N. és Dunbar, R.I.M. (2011). Ventromedial prefrontal volume predicts understanding others and social network size. *Neuroimage*, 57, 1624-1629
- Lyubomirsky, S. (2008). The how of happiness: A scientific approach to getting the life you want. New York: Penguin Press.
- Mérei Ferenc (1971/2006). *Közösségek rejtett hálózata*. Budapest: Osiris
- Moreno, J.L. (1936/1951). *Who shall survive?* Second edition. New York: Beacon Elektronikusán: <http://www.asgpp.org/docs/WSS/WSS.html>
- Myers, D. G., Diener, E. (1997). The new scientific pursuit of happiness. *Harvard Mental Health Letter*, 4 (2), 4-7.
- Näsi M és Koivusilta, L. (2013). Internet and everyday life: the perceived implications of internet use on memory and ability to concentrate. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*. 16, 88-93.
- Nyíri, K. (szerk., 2001): *A 21. századi kommunikáció új útjai*. Budapest: MTA Filozófiai Kutatóintézete
- Nyíri K. (szerk.2003): Mobile communication. Essays on cognition and community. Bécs: Passagen Verlag, 57-69
- Nyíri, K. (szerk., 2007): Mobiltársadalomkutatás: Paradigmák – perspektívák Budapest: MTA / T-Mobile

- Nyíri J. Kristóf és Szécsi Gábor (szerk., 1998). *Szóbeliség és írásbeliség*. Budapest: Áron
- Ong, E.Y. L., Ang, R. P., Ho, J. C. M., Lim, J. C. Y. és Goh, D. (2011) Narcissism, extroversion and adolescents' self-presentation on Facebook. *Personality and Individual Differences*, 50, 180-185.
- Pléh, Cs. (1998a). Számítógép és személyiség. *Replika*, 30, 77-100
- Pléh Cs., (1998b). Pókok a hálóban. A hálózati gondolkodás és a mai pszichológia. *Jel-kép*, 4. 93-100.
- Pléh Cs., (2003). *A természet és a lélek*. Budapest: Osiris
<http://www.tankonyvtar.hu/pszichologia/termeszet-lelek-pleh-080904>
- Pléh Cs., (2008a). *A lélek és a lélektan örömei*. Budapest: Gondolat
- Pléh Cs., (2008b). *A pszichológia örök témái*. Budapest: Typotex
- Pléh Cs., (2011). A webvilág kognitív következményei, avagy fényesít vagy butít az internet? *Korunk*, 28, No. 8, 9-19. http://korunk.org/letoltlapok/Z_ZMKorunk2011augusztus.pdf
- Pléh Cs., (2012). Hálózatok a kognitív kutatásban. *Psychiatria Hungarica*, 27, No.3, 46-56
- Pléh Cs., Krajcsi, A. és Kovács, K. (2003). Webhasználat, kommunikációs mintázatok, magány és társaság. *Magyar Tudomány*, 109, 12513-1517
- Podolak, E. (2011. Aug 8.). Study probes the depths of cell phone attachment, proves we may have a problem. *Geekosystem*, August, 8. Retrieved from:
- Pollet, T. V. – Roberts, S. G. – Dunbar, R. (2011a). Use of social network sites and instant messaging does not lead to increased offline social network size, or to emotionally closer relationships with offline network members. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 253–258.
- Pollet, T. V., Roberts, S. G. B. & Dunbar, R. I. M. (2011b). Extraverts have larger social network layers but do not feel emotionally closer to individuals at any layer. *Journal of Individual Differences*. 32, 161-169.
- Prentice, D., Miller, D., & Lightdale, J. (1994). Asymmetries in attachments to groups and to their members: Distinguishing between common- identity and common-bond groups. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 484-493.
- Preston, S. D., & de Waal, F. B. M. (2002). Empathy: Its ultimate and proximate bases. *Behavioral and Brain Sciences*, 25(1), 1-71.
- Rácz, A. (2014). Egóközpontú kapcsolati hálók mérési módszerei. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 69, 567-593
- Rapaport, D. (1959). The Structure of Psychoanalytic Theory: A Systematizing Attempt. In: Koch, S. (ed.). *Psychology. A study of a Science. Vol.3*, New York: MacGraw Hill, 55-183
- Rifkin, J. (2010). *The Empathic Civilization: The Race to Global Consciousness In a World In Crisis*. Jeremy P. Tarcher.
- Roberts, S.G.B. és Dunbar, R.I.M. Pollet, T.v. és Kuppens, T.(2009). Exploring variations in active network size: Constraints ego characteristics. *Social Networks*, 31, 138-146
- Roberts, S.G.B. és Dunbar, R.I.M. (2011). Communication in social networks: effects of kinship, network size, and emotional closeness. *Personal Relationships*, 18, 439-452
- Ruiter, J., Weston, G. és Lyon, S.M. (2011). Dunbar's Number: Group Size and Brain Physiology in Humans Reexamined. *American Anthropologist*, 113, 557–568
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment*. New York: Free Press.
- Sparrow, B., Liu, J. és Wegner, D. (2011). Google Effects on Memory: Cognitive Consequences of Having Information at Our Fingertips. *Science*, 333. No. 6043, 776-778
- Stiller, J. – Dunbar, R. (2007). Perspective-taking and memory capacity predict social network size. *Social Networks*, 29, 93–102.
- Susánszky É., Konkoly Thege B., Stauder A., Kopp M. (2006). A WHO-jóllét kérdőív rövidített (WBI-5) magyar változatának validálása a Hungarostudy 2002 országos lakossági egészségfelmérés alapján. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 7 (3):247-255.
- Sutcliffe, A., Dunbar, R., Binder, J. & Arrow, H. (2012). Relationships and the social brain: integrating psychological and evolutionary perspectives. *Brit. J. Psychol.* 103: 149-168.
- Tajfel, H. & Turner, J. C. (1979). An Integrative Theory of Intergroup Conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.). *The Social Psychology of Intergroup Relations*. Monterey, CA: Brooks-Cole
- Takao, M., Takahasi, S., & Kitamura, M. (2009). Addictive Personality and Problematic Mobile Phone Use. *Cyber Psychology & Behavior*, 12, 5, 501-507.
- Tooby, J. & Cosmides, L. (1990). The past explains the present: Emotional adaptations and the structure of ancestral environments. *Ethology and Sociobiology*, 11, 375-424.
- Vohs, K. D., Mead, N. L., & Goode, M. R. (2006). The psychological consequences of money. *Science*, 314, 1154–1156.

- Vohs, K. D., Mead, N. L., & Goode, M. R. (2008). Merely Activating the Concept of Money Changes Personal and Interpersonal Behavior. *Current Directions in Psychological Science*, 17, 3, 208-212.
- Vollm BA, Taylor AN, Richardson P, Corcoran R, Stirling J, McKie S, Deakin JFW, Elliott R. (2006) Neuronal correlates of theory of mind and empathy: a functional magnetic resonance imaging study in a nonverbal task. *Neuroimage*, 29, 90–98.
- 4-19.
- Walker, S.C., McGlone, F.P. (2013). The social brain: Neurobiological basis of affiliative behaviours and psychological well-being. *Neuropeptides*, Volume 47, Issue 6, Pages 379–393
- Walsh, S. P., White, K. M., & Young, R. M. (2009). The Phone Connection: A Qualitative Exploration of How Belongingness and Social Identification Relate to Mobile Phone Use Amongst Australian Youth. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 19, 225–240.
- Ward, A. & Wegner, D. (2013, January) The third half of your brain: Google effects on cognitive self-esteem. Conference presentation at the 14th Annual Meeting of the Society for Personality and Social Psychology, New Orleans, LA.
- Wellman, B. (2001). Computer Networks as Social Networks. *Science*. 293, 2031-2034.
- Wellman, B. (2012). Is Dunbar's number up? *British Journal of Psychology* 103,174–176; vitája 176–2
- Wolff, J. K., Schmiedek, F., Brose, A., Lindenberger, U. (2013). Physical and emotional well-being and the balance of needed and received emotional support: Age differences in a daily diary study. *Social Science and Medicine*, 91, 67-75.
- Wrzus, C, Hänel, M., Wagner, J. és Neyer, F. (2013) Social network changes and life events across the life span: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 139-80
- Zhong, B, Hardin M. és Sun, T. (2011). Less effortful thinking leads to more social networking? The association between the use of social networks sites and personality traits. *Computers in Human Behavior*, 27, 1265-1271
- Zhua, X., Woo, S.E., Porter, C., Brzezinski, M. (2013). Pathways to happiness: From personality to social networks and perceived support. *Social Networks* 35 (2013) 382–393

Megjelent közlemények a kutatásból

- Pléh, Cs. (2013). A pszichológia és a pedagógia *iskolakultúra* 23:(5/6) pp. 76-81.
- Pléh, Cs. (2014). A nevelés biológiai és pszichológiai alapjairól. In Benedek, A. és Gonhofer, E. (szerk): *Tanulmányok a neveléstudományok köréből*, MTA Pedagógiai Bizottsága, pp.11-28
- Pléh, Cs. (2014) Az ént körülvevő hálózatok meghatározói.: Kognitív, evolúciós és szociálpszichológiai mozzanatok. In: Bárdos Jenő, Kis-Tóth Lajos, Racsó Réka (szerk.) *Új kutatások a neveléstudományokban 2013: Változó életformák, régi és új tanulási környezetek*. Eger: EKF Líceum Kiadó, 2014. pp. 193-205.
- Pléh, Cs. Rácz, A. Soltész, P., Kardos, P., Berán, E. . és Unoka, Zs. (2014). Lélek a web világában: kapcsolatok és tanulás az új IKT közegében. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 69, 679-705
- Rácz, A. (2014). Egóközpontú kapcsolati hálók mérési módszerei. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 69, 567-593

A kutatás támogatta egyéb közlemények

Könyvek

- Pléh, Cs. (2013). A megismeréstudomány alapjai: Az embertől a gépig és vissza. Budapest: Typotex, 2013. 320 p.
- Pléh, Cs. Lila Guriova, Laszlo Ropolyi (2013, szerk.) *New perspectives on the history of cognitive science.* 227 p. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2013
- Pléh, Cs. (szerk.) Általános Nyelvészeti Tanulmányok xxv: A kognitív szempont a nyelv pszichológiájában. 442 p. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Pléh, Cs. Lukács Ágnes (2014, szerk.) *Pszicholingvisztika 1-2: Magyar pszicholingvisztikai kézikönyv*. 1484 p. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Pléh, Cs. Csibra Gergely, Richerson Peter (2014, szerk.) *Naturalistic approaches to culture*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2014. 260 p.

Cikkek

- Pléh, Cs. Thuma Orsolya (2013) . A moduláris és a tudás alapú kognitív nyelvfeldolgozás vitái In: Pléh Csaba (szerk.) Általános Nyelvészeti Tanulmányok xxv: A kognitív szempont a nyelv pszichológiájában.
- Pléh, Cs. (2013). A társas tudás megjelenése a grammatikában. In: Kugler Nóra, Laczkó Krisztina, Tátrai Szilárd (szerk.) A megismerés és az értelmezés konstrukciói: Tanulmányok Tolcsvai Nagy Gábor tiszteletére. 340 p. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2013. pp. 137-143.
- Pléh, Cs. (2013). A magyarázat és a megértés a szellemtudományos pszichológiában - egy évszázad elteltével. *Magyar Filozófiai Szemle* 57:(2) pp. 29-39.
- Pléh, Cs. (2014) Language evolved in two stages. *Evolutionary Psychology* 12:(5) pp. 979-982. (2014)

Tervezett közlemények

A hálózati kutatás anyagából bevezető könyv megjelenését tervezzük 2015-ben. Jelenleg tárgyalunk kiadókkal. Sokat segítene a megjelentetésben egy esetleges támogatás.

Alább adjuk a könyv szinopszist.

Hány barátod is van tényleg ?

Könyvterv

A könyv célja az, hogy a hazai, magyar közegben bemutassa a mai társas hálózatkutatás legfrissebb eredményeit, s a jövőben felhasználók és kutatók számára módszereket adjon. Kötetünk 3 év közös szakirodalmi munkáján, és önálló fejlesztésein alapul. Közönségünk első-sorban a társas hálózat kutatásával foglalkozó pszichológusok és szociológusok világa. Számunkra új eredményeket mutatunk be s új eljárásokat kínálunk. Kifejtésében és olvashatóságában a könyv ugyanakkor egyetemisták és ez érdeklődő értelmiségi világ egésze számára hozzáférhető.

Időzítés

2014. november 30 részletes tartalom
nov-dec. kiadó keresés
2015. március 30 fejezetek
2015. június 30 szakmai szerkesztés
2015. dec 20 kiadói szerkesztés
2016. április megjelenés a Könyvfesztiválra
Szerkesztők:
Unoka Zsolt és Pléh Csaba
Lektor Barabási Albert László

Szinopszis

1. Karinthytól Dunbarig: A hálózatkutatás története
Pléh Csaba 15 oldal
  2. Az Én hálózatai a biológiában. Dunbar és barátai
Pléh Csaba 20 oldal
  3. Tényleg hány barátod van? Az Én-központú hálózatkutatás módszerei.
Rácz Anna, 35 oldal
  4. Rokonok, barátok, szeretők az Én körül
Berán Eszter, Unoka Zsolt 35 oldal
  5. Na és ha zárkóztam vagy? A személyiség és a hálózatok
Berán Eszter, Pléh Csaba 30 oldal
  6. Kihez kötődünk a sok ember közül?
Berán Eszter, Unoka Zsolt, 40 oldal
  7. Azért vagyok boldog mert sok a barátom? Vagy fordítva?
Soltész Péter 30 oldal
  8. Egyének, főnökök és csoportok. Hálózatok és csoportok az iskola és munka világában.
Kardos Péter Rácz Anna Pléh Csaba 25 oldal
  9. Engem senki sem szeret. A hálózatok torzulása személyiség zavar és a betegség esetén
Unoka Zsolt, Berán Eszter, Bérdi Márk (?)
30 oldal
  10. Mi van ha elveszik a kütyüm?
Kardos Péter 30 oldal
  11. Az ember körei és a kütyüi. Áttekintés
20 oldal
- Összesen: 280 oldal

Konferencia részvétel és szervezés

Négy szimpóziumot, mini-konferenciát illetve konferencia szekciót szerveztünk kutatási eredményeink bemutatására. Lyonban 2013 tavaszán, a 2012-es győri Magyar Pszichiátriai Kongresszuson, Egri ONK rendezvényen, a Magyar Pszichológiai Társaság Marosvásárhelyi Kongresszusán, a 2014-es egri Agria Media rendezvényen.

1. *A Collegium de Lyonban 2013 júniusában tartott workshop* elsődleges célja saját kutatásaink bemutatása volt Alan Fiskenek, s kapcsolatlétesítés az ő kutatócsoportjával, melynek módszereit mi is alkalmazzuk. Alább bemutatjuk a programot. Az 1 és 2 prezentáció innen származik.

DETERMINANTS OF PERSONAL NETWORKS
Workshop at Collegium der Lyon, June 12-12, 2013

Program

Wednesday (June 12):

morning session:

Csaba Pléh : Motivation of network research	10-10:20
Anna Rácz : Results of our name generator experiment	10:20- 11
Eszter Berán : Attachment, relations and networks	11-12

afternoon session:

Péter Soltész : Data issues and looking for parameters	14-15
Markus Vodosek : Relational model and experience sampling With much discussion	15-17

Thursday (June 13):

morning session:

Alan Fiske : The relational model and networks	9-10
Péter Soltész Plans for an experience sampling study These should involve all the technical preparations and the like	10:30- 12

afternoon session:

Discussion of the technicalities and sampling issues in the experience sampling studies	14-17

Friday (June 14):

morning session:

Zsolt Unoka , Anna Rácz : Plans of a longitudinal clinical study	9-11
Péter Kardos : Mobile phone study plan	11-12
2. A Magyar Pszichiátriai Társaság 2013. januári győri konferenciáján szimpoziumot szerveztünk egy pszichopatológiai csoport, a border-line személyiségzavar hálózati elemzéséről . Az alábbiakban bemutatjuk a prog- ramot, szakmai bevezetőnket a 3-as prezentáció mutatja be.	

2014 január 24 Borderline személyiségzavar és szociális háló

Üléselnök: Unoka Zsolt

Az egocentrikus hálózatok kutatásának új szempontjai

Unoka Zsolt, Kardos Péter, Soltész Péter, Rácz Anna, Pléh Csaba

A Szégyen Élmény Skála adaptációja közvetlen szuicid kísérleten
átesett, valamint pszichoterápiás osztályon kezelt pszichiátriai betegek
körében

Vizin Gabriella, Bérdi Márk, Hekli Judit Anna, Hutter Marianna, Strényer
Zsuzsanna, Unoka Zsolt

Az öngyilkossági kísérlet okai és az öngyilkossági szándék komolysága
önmérgezőes szuicid kísérleten átesett nők körében

Bérdi Márk, Zacher Gábor, Bálint Barbara, Orosz Andrea, Pálfy Réka,
Petrik Emese, Unoka Zsolt

Az öngyilkossági kísérlet időpontja és a menstruációs fázis összefüggése
borderline és nem borderline nők körében

Ember Katalin, Bérdi Márk, Kreif Kinga, Torzsa Tímea, Unoka Zsolt

3. 2013. ősszel a XIII. Országos Neveléstudományi Konferencián Egerben szimpóziumot szerveztünk november 8-án *Az ént körülvevő hálózatok meghatározói s szerepük* témában. Bemutatjuk a programot. A prezentációkat lásd 4 és 5 szám alatt.

Az ént körülvevő hálózatok meghatározói s szerepük

Elnök:

PLÉH CSABA Eszterházy Károly Főiskola, Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar *Opponens:* CSEPELI GYÖRGY Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

A hálózat kutatás kognitív, evolúciós és szociálpszichológiai mozzanatai

PLÉH CSABA Eszterházy Károly Főiskola, Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Csak az érzelmileg kevésbé fontos ismerősök felidézését segíti a külső memória mankó?

RÁCZ ANNA Eszterházy Károly Főiskola
UNOKA ZSOLT Semmelweis Egyetem, Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika; Eszterházy Károly Főiskola
SOLTÉSZ PÉTER Eszterházy Károly Főiskola
PLÉH CSABA Eszterházy Károly Főiskola

A kapcsolatok minőségeinek a szociális hálózat szerveződésére tett hatásai

UNOKA ZSOLT Semmelweis Egyetem, Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika

Közeli ismerőseinkhez való viszonyunk meghatározója-e jóllétünknek?

SOLTÉSZ PÉTER Eszterházy Károly Főiskola

4. A Magyar Pszichológiai Társaság Marosvásárhelyen tartott XXIII. országos nagygyűlésén szimpóziumot tartottunk a hálózat kutatásról 2014. május 24-én. Az előadások egy részét 7 és 8 prezentáció mutatja be, 6 pedig Pléh Csaba plenáris előadását.
5. Az Agria Media 2014-n Pléh Csaba plenáris előadást tartott (9). Az Oxfordi Egyetem és a CEU kutatócsoportjával pedig intenzív workshopot szerveztünk *Determinants of Ego centered networks* címen. A programot alább mutatjuk. A workshop angol nyelven folyt.

Szimpózium előadások (A/213)

Elnök: Peter Kardos

Unoka Zsolt: Személyiség, pszichopatológia és az egyén körüli háló

Racz Anna: Az egyén körüli háló mérésének módszertani kérdései

Kardos Peter: Empátia az egyén körüli hálóban

Diszkusszió: a hálózat kutatás különféle hagyományainak viszonya (A/213)

Elnök: Pleh Csaba

A makro és én-központú hálózat kutatás viszonya: stratégiai különbségek és összefüggések.

Diszkusszió: a hálózat kutatás különféle hagyományainak viszonya (A/213)

Elnök: Manchin Róbert

Az érzelmi, kognitív és motivációs tényezők szerepe az egyén központú hálózatok kialakulásában.

Emberi és állati kötődés modellek viszonya

- Biológiai korlátok és variabilitás az emberi hálózatokban

Egyéb szereplések

A 2 év során mintegy tucatnyi tudományos és továbbképző előadást tartottunk. Fiatalokat tájékoztattunk a kreativitás és a hálózat kutatás kapcsolatáról (11,12). Pszichiáter kollégáknak tartottunk módszertani bemutatót (10), s egri kollégáknak mutattuk be továbbképzésen eredményeinket (13).

5.3 A hálózatok és a pszichopatológia

Összefoglaló

Tevékenységek felsorolása és ütemezése 24 hónapra

2012 november 1 -2014 október 31

Operatív felelős: Unoka Zsolt

Két részfeladat jelölése: I. Kapcsolati mozzanatok feltárása a meglévő klinikai mintákban
II. Hálózat és pszichopatológia részletes vizsgálat

Időzítés	Feladat	Minta	Egyéb munka
2012. nov 1- dec. 31	III. anyag többváltozós leíró feldolgozása IV. elővizsgálat suicid mintán	500 beteg diagnosztikailag stratifikálva	MPT konferencia jelentkezés 2 előadás
2013. jan. 1- 2013. feb 28.	I. értelmezett feldolgozása II. módszer véglegesítése		
2013. március 1 – június 30	II. adatfelvétele I. alapján angol s magyar cikk	100 körüli beteg s 100 kontroll anyagai	egri workshop előszervezése
2013. július 1 – szeptember 30	I. feldolgozása értelmezéssel		egri workshop
2013. okt 1. – 2013. dec. 31	cikkírás I alapján , angolul, magyarul II. leíró feldolgozása		Kutatási út Dunbarnál 1 hét, 3 fő
2014. jan. 1- április 30	II. feldolgozása értelmezéssel		nemzetközi pszichiátriai konferencia absztraktok
2014 május 1- aug. 31	5.2 és 5.3 összevetése		
2014. szept. 1- október 31	cikkírás II., illetve 5.2—5.3 alapján, angolul, magyarul		Dunbar meghívása 2014 minikonferencia

Elméleti bevezető

A mentális zavarok súlyosságának egyik globális mutatója a társas funkcionálás szintje. A társas funkcionálás zavarai nem csak következményei, hanem kockázati tényezők is a mentális zavarok kialakulásának, lefolyásuk súlyosságának, és krónikussá válásuknak, a megfelelő társas támogatás viszont protektív faktornak bizonyult (APA, 2004; Hefner és Eisenberg, 2009). A társas funkcionálás és a társas támogatás olyan átfogó fogalmak, melyeket több alapvetőbb komponensből kiindulva ragadunk meg. A szociális hálózatok leírásából következtethetünk az egyének másokhoz fűződő kapcsolatainak a minőségére, felépítésére az által, hogy leírjuk a hálózat méretét (pl., kapcsolatainak száma), a találkozások gyakoriságát, a hálózat összetételét, szerveződését, stb. A hálózatok tükrözhetik az érzelmi támogatás és az anyagi források hozzáférhetőségét.

Az ego körüli szociális hálózatok felmérése a társas funkcionálásról a mentális zavarok egy alapvető dimenziójáról nagyon fontos és differenciált információkat hordozhat. Vizsgálatainkban az ego körüli szociális hálózat jellegzetességei és a mentális zavarok közötti összefüggést keressük. Másrészt megkíséreljük a hálózati elemzést kiterjeszteni nagy betegmintákról rendelkezésre álló személyiségvizsgálati anyagok elemzésére.

Korábbi vizsgálatokban jellegzetes különbségeket találtak az egészséges személyek és a különböző mentális zavarban szenvedő személyek szociális hálózatainak jellemzői között (Hefner és Eisenberg, 2009; Kendler et al., 2005), ugyanakkor nem vizsgálták a hálózatok finomhangolását. A mentális zavarok szociális hálózat szerveződésre tett hatásaira vonatkozó ismeretek ezen zavarok tünetdimenzióinak a társas élet szerveződésében játszott szerepéről és evolúciós jelentőségéről is fontos információkat szolgáltatnának.

A személyiségzavarok központi tünetdimenziója a kapcsolati élet zavara, ami a munkahelyek gyakori váltogatásában, rossz munkateljesítményben, instabil, vagy felszínes párkapcsolatokban, társas izolációban, öngyilkossági kísérletekben nyilvánul meg (Skodol és mtsai., 2002). A kapcsolati élet zavarainak felmérése elsősorban a páciensek szubjektív önbeszámolóira, kapcsolataik globális értékelésére alapult, ezt javította vizsgálatunk minőségileg. Három korábbi kutatásban vizsgálták a személyiség zavar vonások és a szociális hálózatok kapcsolatát. Tyrer et al. (1994) a sürgősségi pszichiátriai osztályra felvételt nyert betegek körében vizsgálták beszámolók alapján a társas kapcsolataikat, és azt találták, hogy a személyiségzavarban szenvedőknek kevesebb társas kapcsolatuk volt, mint a többi betegnek. Clifton és munkatársai (2007) borderline személyiségzavarban (BPD) szenvedő betegek ego-körüli hálózatait hasonlítottak össze személyiség zavarban nem szenvedő betegekével és azt találták, hogy a BPD-ben szenvedő betegek a hálózat nem megfelelő személyeitől kértek támogatást. Egy másik vizsgálatban katonák körében mérték fel a személyiségzavar vonásokat önkitöltő kérdőívvel (840 fő) és a vizsgálati személyek hálózaton belüli pozícióját. A hálózaton belüli centralitás és konnektivitás foka és a narcisztikus és hisztrionikus személyiségzavarok között pozitív, és az elkerülő, a szkizoid és a szkizotíp személyiségzavarok között negatív kapcsolatot találtak. Az öngyilkossági kísérletet elkövetőknél megfigyelték, hogy a társas támogatás lecsökkenése vagy hiánya jelentős kockázati tényező (Wilcox és mtsai, 2010).

A szociális hálózatok leírásából következtethetünk az egyének másokhoz fűződő kapcsolatainak a minőségére, felépítésére az által, hogy leírjuk a hálózat méretét (pl., kapcsolatainak száma), a találkozások gyakoriságát, a hálózat összetételét, szerveződését, stb. A hálózatok tükrözhetik az érzelmi támogatás és az anyagi források hozzáférhetőségét. Az ego körüli szociális hálózatok felmérése a társas funkcionálásról a mentális zavarok egy alapvető dimenziójáról nagyon fontos és differenciált információkat hordozhat.

Négy egymást kiegészítő szakmai kérdést vizsgáltunk:

- a kapcsolati háló betegekénél
- kapcsolatok longitudinális alakulása betegcsoportoknál
- a személymegítélés társas dimenziói betegcsoportoknál
- nagy betegcsoportról vizsgálati adatainak hálózati elemzése

5.3.1. Én-központú háló mérete és kapcsolati maladaptív reprezentációk szuicid kísérletet elkövetett nőknél

A társas funkcionálás zavarai nem csak következményei, hanem kockázati tényezői is a mentális zavarok kialakulásának, lefolyásuk súlyosságának, szuicid szándék felléptének, a megfelelő társas támogatás viszont protektív faktornak bizonyult (APA, 2004; Hefner és Eisenberg,

2009). A társas funkcionálás és a társas támogatás olyan átfogó fogalmak, melyeket több alapvetőbb komponensből kiindulva ragadunk meg. A szociális hálózatok leírásából következtethetünk az egyének másokhoz fűződő kapcsolatainak a minőségére, felépítésére az által, hogy leírjuk a hálózat méretét (pl., kapcsolatainak száma), a találkozások gyakoriságát, a hálózat összetételét, szerveződését. A hálózatok tükrözik az érzelmi támogatás és az anyagi források hozzáférhetőségét.

A szociális háló rétegzettségét Dunbari szociális agy hipotézise alapján alakítottuk ki. Dunbar szerint az ego körüli szociális háló négy nagyobb rétegre bontható: Nagycsoport: a 150 fő; Banda: 50 fő; Szimpátia: körülbelül 15 fő; Támogató csoport: 5 főből álló réteg (Dunbar, 1993; Hill, Dunbar, 2003; Roberts, Dunbar et al., 2009). A nagy csoporttól az intim csoportig az adott rétegbe tartozó személyekkel fenntartott kapcsolat az egyén részéről növekvő áldozatot (időt, figyelmet, önzetlenséget, kölcsönösséget) követel, azonban a befektetett energiával arányosan az adott kapcsolat ápolásával járó előny is növekszik (Roberts, Dunbar et al., 2009). Dunbar vizsgálatai szerint a hálózat belső köreiben megfigyelt 5-15 fő alacsony számát a magyarázza, hogy a szoros kapcsolatok fenntartásához szükséges áldozatok időt és befektetett kognitív-emotionális terheket igényelnek, melyeknek fizikai és neurobiológiai korlátai is vannak. Az érzelmileg megterhelő helyzetekben leginkább protektív erővel bír a legbelső két réteg mennyisége és minősége. A szuicid magatartás esetén ismert, hogy a belső kör hirtelen lecsökkenése súlyos érzelmi megrázkódtatással jár és növeli a szuicid kísérlet kockázatát. A szuicid kísérletek hátterében álló mentális zavarok esetében a társas funkcionálás szintje fontos jellemző.

A megélt szociális háló méretét és minőségét befolyásolhatják a társas kapcsolatok jellegére vonatkozó kognitív reprezentációk. A pszichopatológia kognitív modellje szerint a mentális zavarok kialakulásában és/vagy fenntartásában jelentős szerepet játszanak a diszfunkcionális kapcsolati sémák, internalizált munkamodellek, korai maladaptív sémák (Beck és Emery, 1999; Bowlby, 1969, 1979. Internalizált munkamodell önmagunk és a másik viszonyáról a korai kapcsolatok során alkotott viszonylag stabil kép, amely befolyásolja a későbbi kapcsolatok megélését.

A biztonságos kötődésű személyeknek nagyobb a szociális hálójuk, úgy érzik, hogy több támogatást kapnak (Florian, Mikulincer, & Bucholtz, 1995), és ha stressz éri őket, akkor fokozottabban támogatást keresnek, és elégedettebbek a kapott támogatottsággal (Collins & Feeney, 2004), mint a bizonytalanul kötődők, akiknek kisebb a szociális hálójuk (Anders & Tucker, 2000), kevesebb az általuk észlelt támogatás és kevésbé elégedettek a kapott támogatással (Collins & Feeney, 2004). A diszfunkcionális kötődési minták klinikai jelenségek megragadására kidolgozott koncepciója a korai maladaptív séma, melynek főbb jellemzői az alábbiak: gyermek- és serdülőkorban alakulnak ki, a személy szükségletei szempontjából hátrányos helyzethez való alkalmazkodás eredményeképpen, jelentős mértékben torzítják a személy önmagáról, másokról alkotott képét, és mások róla alkotott véleményére vonatkozó elképzeléseit, és az emlékeket, az érzelmeket, a kogníciókat az adott sémának megfelelő téma szerint emelik ki a tapasztalatból és jelentős mértékben diszfunkcionálisak (Young, Klosko, Weishaar, 2003).

Több kutatás eredményei utalnak arra, hogy az öngyilkosság kockázata szoros kapcsolatban áll a korai maladaptív sémák jelenlétével különösen a Társas izoláció/elidegenedés, Csökkentértékűség/szégyen és a Kudarcra ítéltég sémákkal. Az említett első két séma a kapcsolati háló megélését torzíthatja azáltal, hogy mikor valaki a számára rendelkezésre álló közeli kapcsolataira gondol, akkor az elutasítottsággal és megszegyenítettséggel kapcsolatos élményei kerülnek előtérbe, ezáltal nehezebb aktiválnia pozitív kapcsolati élményeket. Feltételeztük, hogy a korai maladaptív sémák kapcsolatban állnak a megélt hálózat méretével és minőségével.

Az ego körüli szociális hálózatok felmérése a társas funkcionálásról a mentális zavarok egy alapvető dimenziójáról nagyon fontos és differenciált információkat hordozhat. Vizsgálatainkban az ego körüli szociális hálózat jellegzetességei és a szuicid kísérlet közötti összefüggést kerestük.

A szociális háló Dunbar által meghatározott két belső körébe tartozó személyek különösen fontos szerepet játszanak a lelki egyensúly fenntartásában. A támogató és szimpátia körbe tartozó alterek kis száma, illetve támogatásuk hiánya, fokozott kockázatot jelenthet az öngyilkosságot fontolgatók számára. A szociális háló kialakításában és a kialakított háló megítélésében az egyén is fontos szerepet játszik. Diszfunkcionális kapcsolati reprezentációi korlátozhatják új kapcsolatok kialakításában és a meglévő kapcsolatainak fenntartásában. Első hipotézisünk szerint a szuicidiumot elkövetett betegek szociális hálójának két belső köre kisebb, és a belső körökbe tartozó személyek támogatására kevésbé tudnak számítani. Második hipotézisünk szerint, a korai maladaptív sémák negatívan befolyásolják a háló méretét és az alterek elérhetőségét.

Módszerek

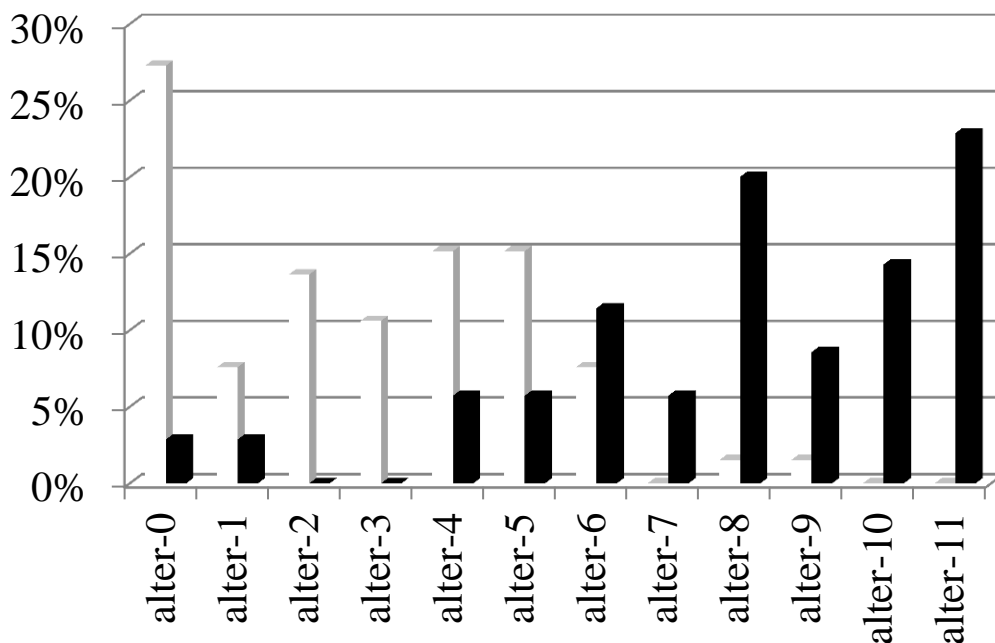
Minta: 67 a szocioökonómiai státus szempontjából illesztett egészséges nőt és a Péterfy Sándor U. Kórház Toxikológiai és Sürgősségi Baleseti Osztályára szállított 109 önmérgezéses öngyilkossági kísérleten átesett nőt (átlag=44 év, szórás=14,8 év) a kórházba kerülést követő 24 órán belül interjú és kérdőíves módszerrel vizsgáltunk meg.

Módszerek: SCID-II borderline modul segítségével állapítottuk meg a diagnózist. Szociális háló két belső körét Dunbar módszerével mértük fel: Kérjük, sorolja fel az összes embert, akikkel az elmúlt 1 hónapban a kapcsolatot Ön kezdeményezte! A kapcsolat rokona, szerelme volt-e? Mennyire valószínű, hogy komoly nehézség esetén gyakorlati tanácsért, érzelmi támogatásért fordulna hozzá? A korai maladaptív sémákat Young Sémakérdőívével mértük (YSQ).

Eredmények

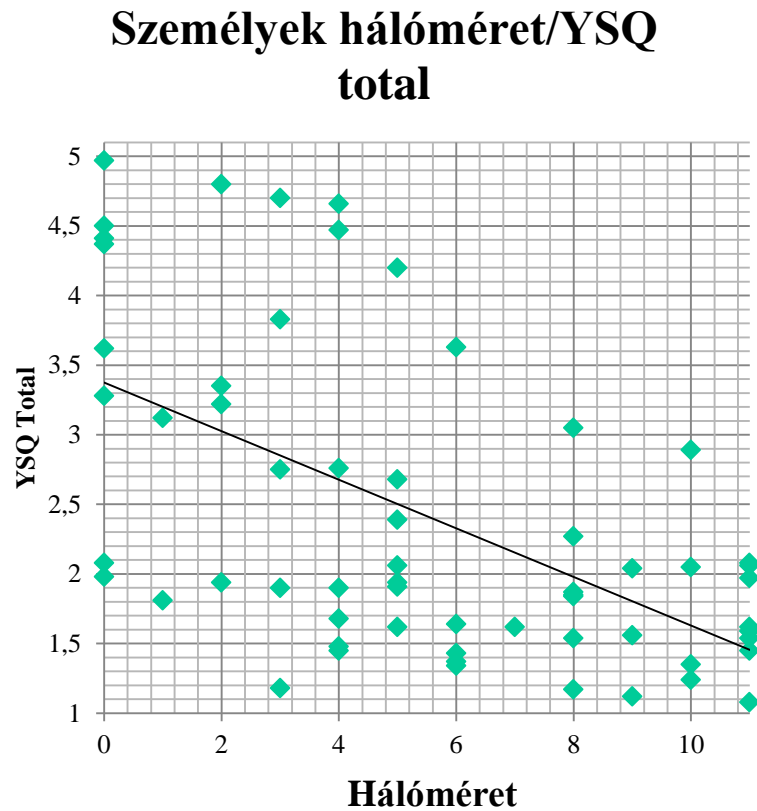
A betegek hálózata szignifikánsan kisebb ($p < 0.01$; beteg: $M: 3,54$, $SD: 3,08$; kontrol: $M: 7,94$, $SD: 2,85$) volt, és kevésbé támaszkodhatnak az alterekre ($p < 0.01$ beteg: $M: 2,11$, $SD: 0,65$; kontrol: $M: 2,54$, $SD: 0,34$). A szuicid mintán belül a borderline személyiségzavarban szenvedők kevésbé érezték úgy, hogy rokonaikra támaszkodhatnának a bajban.

Az 1. ábra mutatja a kapcsolatok megoszlását a két csoportban.

1. ábra A különböző alter-számmal bíró egyének százalékos eloszlása az egészséges (fekete) és a szuicid kísérleten (fehér) átesett személyek mintájában

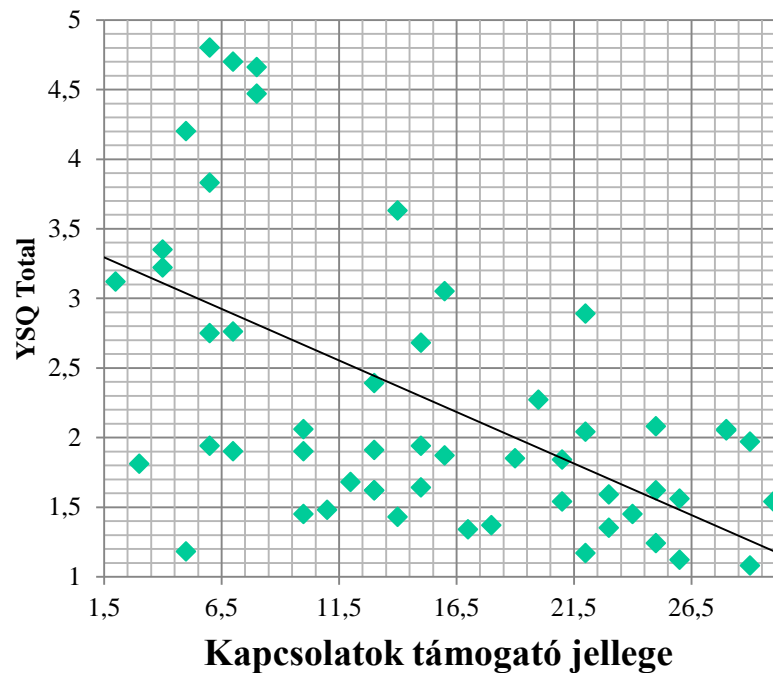
A hálóméret a maladaptív sémákkal negatív korrelációt mutat (2. ábra). Nagyobb háló mellett kevesebb a rosszul alkalmazkodó séma.

2. ábra A hálóméret és a korai maladaptív sémák összértékének összefüggése

A kapcsolatok minőségi elemzése is összefügg a rosszul alkalmazkodó sémákkal (3. ábra). Minél támogatóbbak a kapcsolatok, annál alacsonyabb a rosszul alkalmazkodó sémák aránya.

Kapcsolatok támogató jellege/YSQ total

3. ábra Az ego-alter kapcsolatok támogató jellegének az összefüggése a korai maladaptív sémák összértékével.

Következtetések

Szucid kísérletet elkövetett személyeknél csökkent az elmúlt egy hónapban aktívan működtetett kapcsolatok száma, s alacsonyabb azok támogató jellege. A korai maladaptív sémák, a másik személyről alkotott negatív kognitív reprezentációk esetén a vizsgálati személyek kevesebb aktívan működtetett kapcsolatot tudott felidézni, és a felidézett kapcsolatok minősége is negatívabb volt. A terápiás beavatkozásoknak a támogató kapcsolatok kialakítását és a korai maladaptív sémák kezelését érintenie kell az öngyilkossági kísérletek későbbi kockázatának csökkentése céljából.

5.3.2. Zárt hálózaton belüli társas megítélés változásai 4 hetes pszichoterápiás csoporton belül

A pszichiátriai betegek társas észlelésének és társas kapcsolatainak vizsgálatára az ego-háló kutatásokon kívül, pilóta jelleggel, egy teljes hálós kutatást is végeztünk a SOTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikán. Arra voltunk kíváncsiak, hogy egy 4 hetes pszichiátriai kezelés alatt a kognitív terápiás kiscsoportokban résztvevő betegek hogyan ítélik meg egymást, mennyire tartják rokonszenvesnek társaikat, mit gondolnak arról, hogy mások mennyire kedvelik őket, ezen affektív értékelések mennyire kölcsönösek (két személy rokonszenvi értékelése egymásról mennyire hasonló egymáshoz), illetve a személyek mennyire pontosan képesek felmérni azt, hogy mások hogyan látják őket. Az ego hálós kutatásokkal szemben itt tehát nem csupán arról kapunk információt, hogy egy adott személy hogyan ítéli meg a saját kapcsolatait, hanem annak is utána tudunk járni, hogy mások hogyan látják őt.

Minta és vizsgálati elrendezés

Összesen négy kognitív terápiás kiscsoport tagjainak egymás közti kapcsolatait vizsgáltuk 4 héten át. A csoportok létszáma induláskor: 10 fő, 11 fő, 9 fő és 7 fő volt, mely számok a 4. hét végére a következőképp módosultak: 9 fő, 10 fő, 8 fő, 8 fő.

A csoportokban 28% férfi és 72% nő vett részt. A csoportok pszichiátriai kórképek szempontjából vegyesek voltak: szorongásos zavarok (11 fő), major depresszió (6 fő), bipoláris depresszió (6 fő), evészavar (4 fő), alkohol vagy drog abúzus (4 fő), borderline személyiségzavar (11 fő), narcisztikus személyiségzavar (2 fő), hisztrionikus személyiségzavar (1 fő), szkizotíp személyiségzavar (1 fő), egyéb betegségek (pl Parkinson kór, epilepszia) (6 fő). A komorbiditás miatt (egy személyre egynél több kórkép jellemző) a kórképek száma meghaladja a vizsgálatban résztvevők számát.

A csoporttagok egy általunk összeállított, úgynevezett "személyközi kapcsolatok kérdőív"-et töltöttek ki hetente 1 alkalommal, a 4 hetes terápia alatt összesen 4 alkalommal.

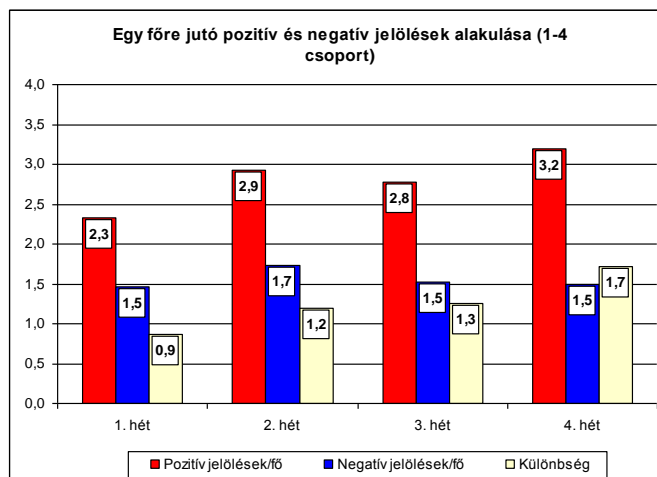
Mérőeszköz

A "személyközi kapcsolatok kérdőív"-ben a csoporttagok minden héten 1 alkalommal (összesen 4 héten át) megjelölték, hogy mely csoporttagokhoz érzik legközelebb és legtávolabb magukat (bármennyi nevet megjelölhettek mindkét esetben), továbbá mindenki mást értékelt egy 5 fokozatú rokonszenv skálán, illetve azt is megpróbálták a tagok megbecsülni, hogy mások mennyire tartják őket rokonszenvesnek (itt már a személyek metapercepcióra vonatkozó kérdés).

Azzal, hogy zárt csoportokat vizsgáltunk, ahol a csoportok tagjai egymást értékelték, lehetővé vált az értékelések kölcsönösségének vizsgálata és a metapercepció pontosságának vizsgálata is.

Eredmények és következtetések

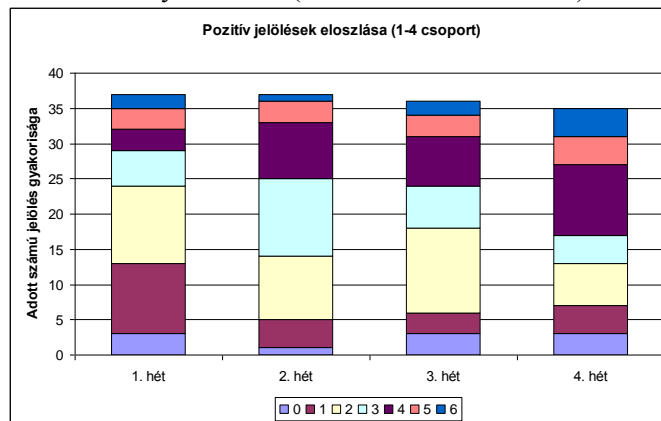
A 4. ábra azt illusztrálja, hogy a csoportokon belül hány személy kapott 1,2 stb számú pozitív jelölést másoktól és ez hogyan változott a terápia során. Az eredmények azt mutatják, hogy a terápia első hetében csak kevesen kaptak 4,5 vagy 6 pozitív jelölést a csoportban.

4. Ábra a pozitív jelelölések a terápia során növekszenek

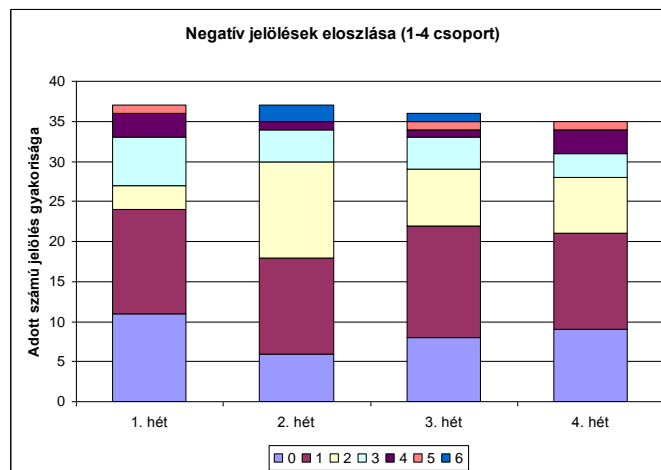
Megnéztük a pozitív jelelölések eloszlását is, vagyis azt, hogy vannak-e a csoportokban szociometriai értelemben vett sztárok. A jelelölések sűrűsödését az 5. ábra mutatja. (kevés "köz-

kedvelt" személy volt a csoportban, összesen 8 fő a 37 résztvevőből), míg a terápia végére megnőtt a sokak által kedvelt személyek száma (18 fő a 35 résztvevőből).

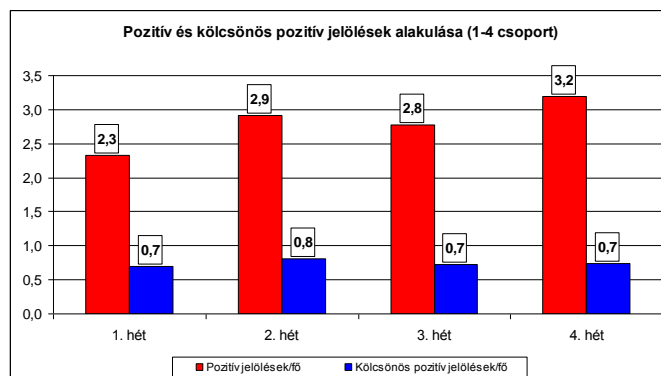
5. ábra: Az egyedi jelölések a terápia során csökkennek s a kiemelkedő népszerűség enyhén növekszik

Az ellenszenvet, a negatív jelölések is érdekesen alakulnak. A negatív jelölések eloszlása a 6. ábráról olvasható le. Azok száma ugyanakkor nem változott (4 fő maradt) a terápia során, akik nagy számú - 4,5 vagy 6 - negatív jelölést kaptak (akiktól a többiek "távol" érezték magukat).

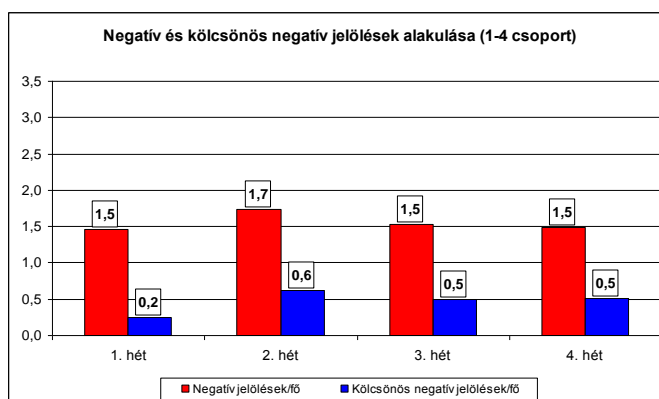

6. ábra A negatív jelölések alakulása

Míg az 1 főre jutó pozitív jelölések átlagos száma nőtt a 4 hét alatt, a kölcsönös pozitív jelölések aránya (7. ábra) nem változott (kölcsönösnek tekintettük a pozitív jelölést akkor, ha két csoporttag egymást kölcsönösen bejelölte mint hozzá közel álló személyt).

7. ábra Kölcsönösen pozitív jelölések

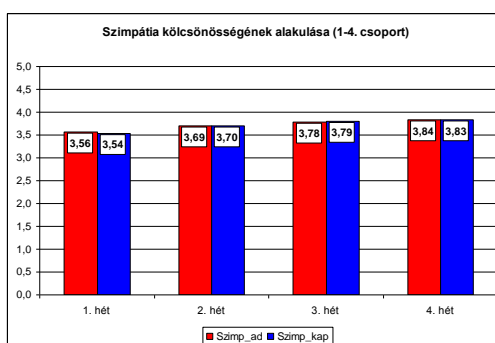

8. ábra Kölcsönösen negatív jelölések

Az 1 főre jutó negatív jelölések átlagos száma nem változott a terápia során (a tagok minden adatfelvételi időpontban átlagosan körülbelül 1,5 főt jelöltek meg olyan személyként, akiktől távol érzik magukat), és a kölcsönös negatív jelölések száma (8. ábra) is lényegében változatlan maradt.

A kölcsönösség nagyobb fokú volt a negatív mint a pozitív jelölésekben (a 4. hét végén a pozitív kapcsolatok 22%-a, míg a negatívak 33%-a volt kölcsönös). Ehhez hozzájárulhat az, hogy a személyek könnyebben jelöltek meg másokat (több személyt jelöltek meg) a pozitív mint a negatív kategóriában.

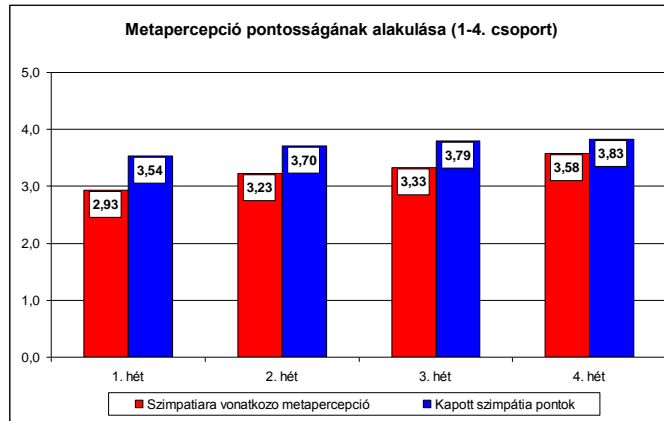
A 9. ábra azt mutatja, hogy a személyek szimpátia értékelései kölcsönösök voltak átlagosan (átlagosan a csoporttagok egy 5-ös skálán ugyanannyira találták a többieket rokonszenvesnek, amennyire a többiek őket rokonszenvesnek ítélték).

9. ábra A kölcsönös vonzalom alakulása

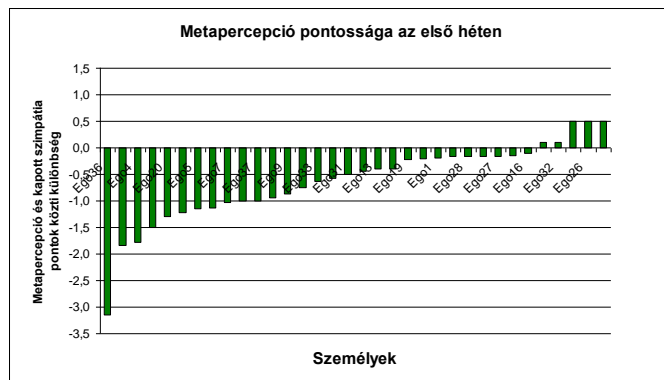
A betegeknek rossz véleménye van saját magukról, de az 4. hét végére csökken (10. ábra). A személyek a terápia során végig kevésbé gondolták rokonszenvesnek magukat (szimpátiára vonatkozó metapercepció), mint amennyire mások rokonszenvesnek ítélték őket (kapott szimpátia pontok), a metapercepció azonban pontosabb lett a 4. hét végére (csökkent a két értékelés közti különbség).

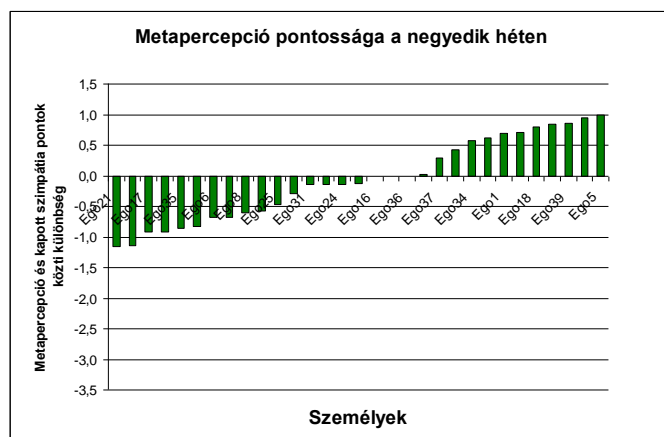

10. ábra A terápia javítva az nép megfelelését mások megítélésének

A 11. és 12. ábra a kezdeti és a terápia végi metapercepiót veti össze.

11. ábra Önészlelés pontossága a kezdetnél

12. ábra A terápia végére javul az önészlelés pontossága

A 11. és 12. ábra azt mutatja meg, hogy egyéni szinten hogyan alakult a rokonszenvre vonatkozó metapercepció pontossága a terápia során (az első és utolsó héten).

Az első héten a személyek többsége kevésbé gondolta magát szimpatikusnak, mint ami reális lett volna (ezt mutatja, hogy a személyek többségénél negatív a saját rokonszenvedésükre vonatkozó metapercepció és a kapott szimpátia pontok különbsége). A 4. hét végére a metapercepció pontosabbá válik, a különbség-értékek kisebb tartományban szóródnak és csökken azok száma, akik alábecsülik a saját rokonszenvedésüket.

Elővizsgálatunk számos módszertani ajánlást tesz lehetővé terápiás csoportok diamikájának nyomonkövetésére.

5.3.3. Arckép ingeranyag kidolgozása: érzékenység a megbízhatóság, dominancia és nem megítélésében

Az emberek gyorsan és könnyen alkotnak ítéleteket olyan vonásokról, mint a megbízhatóság, és dominancia az arcvonásokra alapozva, és ezek a benyomások befolyásolják a társas helyzetekben hozott döntéseiket.

Valódi és mesterséges arcokkal végzett vizsgálatok szerint az ítéletek magasan korrelálnak a különböző személyek között. A megbízhatóság percepciójának vizsgálatára kifejlesztett ingeranyagban megbízható-megbízhatatlan, domináns-szubmisszív, női és férfi arcokat alkalmaztunk. Az ingeranyag különböző dimenzióinak kidolgozása közben a következő megfontolások vezettek. Egyrészt szerettük volna tanulmányozni monoton módon változó arc ingereken a lineáris, versus kategorikus észlelési hatásokat. Másrészt egy olyan vonás dimenziót kerestünk, amely **orthogonális** a megbízhatóságra és **lineárisan változik**.

1. Férfi-nő arcvonás dimenzió: azért választottuk, mert az arcon megjelenő nemet kategorikusan észleljük, tehát a nemi megítéléseknek a monoton változó arcokra vonatkozóan a nemek között nem-lineáris hatásuk van, S alakú görbét eredményezve (Campanella et al., 2001).

2. Domináns-szubmisszív arcvonás dimenzió: azért választottuk, mert

a) ezen dimenzió mentén megjelenő lineáris változásokat lineárisan észleljük,

b) a specifikus arcvonás dimenziók, mint a megbízhatóság és a dominancia orthogonális az arcok társas megítélésének két dimenziós terében

3. Az arcok neme befolyásolja mind a megbízhatóság, mind a dominancia megítélését.

Célkitűzések

A kutatás célja az volt, hogy kialakítsunk egy jól kontrollált, kevésbé mesterséges ingeranyagot a megbízhatóság percepciójának vizsgálatára, mely azután beteganyagban is alkalmazható..

Hipotézisek

1) A megbízhatóság és dominancia mentén változó arcok értékelése lineárisan változik, követve az inger változását.

2) A női-férfi dimenzió mentén változó arcok értékelése nem-lineáris kapcsolatban lesz az inger változásával, kapcsolódva az arcon megjelenő nem kategorikus perceptuális mechanizmusához.

5.3.7.3. Módszerek

Vizsgálati személyek

71 női egyetemi hallgató vett részt a vizsgálatban normál, vagy korrigált normál látással résztantárgy kreditért.

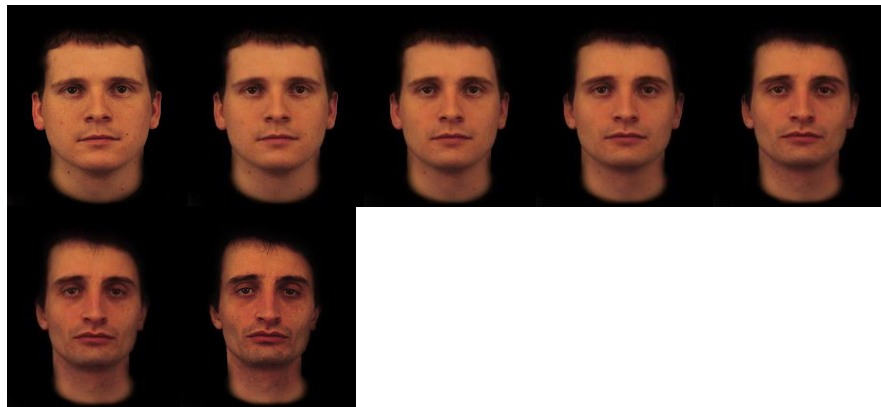
Ingeranyag

Semleges arcokat használtunk a Karolinska Rendezett Érzelmi Arcok csomagból (Karolinska Directed Emotional Faces set) (Lundqvist, Flykt, & Ohman, 1998, 13. ábra). Változatokat alakítottunk ki 3 magasan megbízható és 3 magasan megbízhatatlan női és férfi arc kö-

zött úgy, hogy enyhe átmenetet mutasson a megbízhatóság dimenzióban. A képek a használt eredeti arcok következő arányaihoz illeszkedtek: 100%/0%, 83.4%/16.6%, 66.7%/33.3%, 50%/50%, 33.3%/66.7%, 16.6%/83.4% and 0%/100% .

13. ábra Magasan megbízható   magasan megbízhatatlan

14. ábra A megbízhatóság morfolt változatai

100% / 0%	83,4% / 16,6%	66,7% / 33,3%	50% / 50%
33,3% / 66,7%	16,6% / 83,4%	0% / 100%	

Kontroll ingerként két másik dimenzió mentén alkottunk változatokat, mint a dominancia (a domináns-szubmisszív dimenzió mentén változó arcok) és nem (a női és férfi dimenzió mentén változó arcok).

A vizsgálat menete

A személyek egy online kérdőívet töltöttek ki. Értékelték az arcokat megbízhatóság, dominancia és nem alapján.

Eredmények

Megbízhatóság

A személyes ítéletek közötti átlagos korreláció és a maradék arcok közötti átlag 77,7 volt.

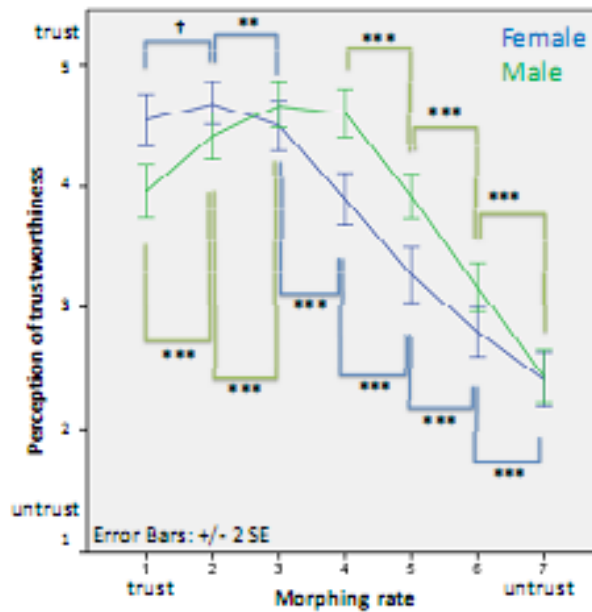
A megbízhatóság percepciója

A változás értékelése és a megbízhatóság percepciója között nem lineáris kapcsolat van (15. ábra) A magas arányú megbízhatósággal jellemezhető változó arcokat hasonlóan észlelték,

vagy még megbízhatóbbnak, mint az eredetileg megbízható arcot. A jelenség még kifejezettebb volt férfi arcok esetében.

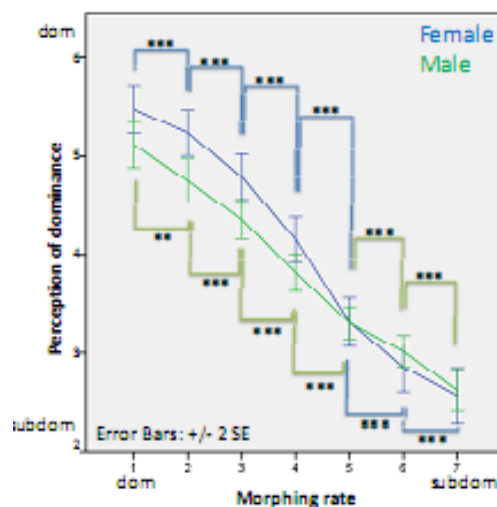
A női változó arcokat (melyek kis arányban tartalmaztak megbízhatatlan arcot) ugyanolyan megbízhatónak észlelték, mint az eredetileg megbízható arcot $M1=4,54$ and $M2=4,69$ $t(70)=-1,948$ $p>0,05$.

A férfi változó arcokat (melyek kis arányban tartalmaztak megbízhatatlan arcot) szignifikánsan megbízhatóbbnak észlelték az eredetileg megbízható arcnál $M1=3,96$ $M2=4,41$, $M3=4,41$ $t(70)=-6,096$ $p<0,05$ és $t(70)=-5,096$ $p<0,05$.

15. ábra A megbízhatóság megítélési mind a női (kék), mind a férfi (zöld) arcoknál nem lineárisan függ az átalakítástól

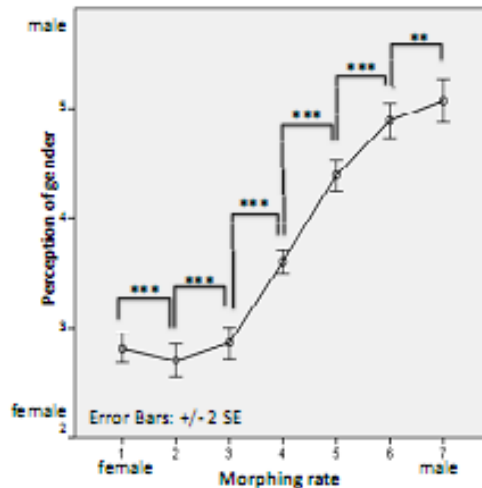
A dominancia és a nem percepciója

16. ábra A dominancia (női – kék vonal -, és férfi – zöld vonal) arcoknál lineáris függvénye a morfolásnak

Lineáris kapcsolatot találtunk a vonás percepciója és a változás értékelése között a dominancia dimenziójában: a domináns arc nagyobb aránya a változó arcban együtt járt azzal, hogy a személyek dominánsabbnak észlelték az arcot.

Nem lineáris kapcsolatot találtunk a nem és a változás értékelése között (17. ábra). Ez az S alakú görbe gyakran megjelenik olyan vizsgálatokban, melyekben kategorikus ingert használnak, mint a nem.

17. ábra A nem megítélése S alakú görbét mutat, a két végen biztosan nő illetve férfi az arc

Diszkusszió és konklúzió

A hipotéziseinknek megfelelően a monoton változó dominancia arcvonás dimenziót a személyek lineárisan, míg a nemi arcvonás dimenziót nem lineárisan észlelték. Ez azt jelentheti, hogy a nemi arc percepció kategorikusan megalapozott, akárcsak például a beszédhangok észlelése. Valami vagy p vagy t , de kicsi közöttük az átmeneti sáv nincs közöttük (liberman és mtsai, 1957).

Ellentétben a hipotézisünkkel, a megbízhatóság arcvonás dimenziójának értékelése nem lineáris formát mutat. Két lehetséges okot feltételezünk a megbízhatóság görbe nem elvárt formájának hátterében:

- a nem elvárt forma kapcsolódhat a vonzósághoz, mely dimenzió korrelál a megbízhatósággal. Mivel a vonzóság az arcok változásával nő, ez eredményezhet növekedést a megbízhatóságban.

- az arcok változása redukálja a kiemelkedő arcvonásokat, ez általánosabbá teszi az arcokat, tehát ismerősebbé, ezáltal megbízhatóbbá.

A magasan megbízható és magasan megbízhatatlan női és férfi arcok között változó fényképek megbízhatósági hatást eredményeznek, melynek feltárása további kutatásokat igényel.

5.3.4 Megbízhatóság megítélése arcról borderline személyiségzavarban

Az emberek gyorsan és könnyen alkotnak ítéleteket olyan vonásokról, mint a megbízhatóság, dominancia arcvonásokra alapozva, és ezek a benyomások befolyásolják a társas helyzetekben hozott döntéseiket.

Valódi, és mesterséges arcokkal végzett vizsgálatok szerint az ítéletek magasan korrelálnak a különböző személyek között. A borderline személyiségzavarban (BPD) szenvedő páciensek jellemzője a szegényes interperszonális működés és a bizalmatlanság (Unoka, et al., 2014).

A borderline személyiségzavarban szenvedő páciensek hajlamosak alulértékelni az arcokhoz társított megbízhatóságot (Fertuck et al., 2013). A vizsgálatban, melyben BPD páciensek észlelését vizsgáltuk a személyiségvonások arcon megmutatkozó jelzéseinek enyhe eltéréseire vonatkozóan megbízható-nem megbízható, illetve domináns-szubmisszív női és férfi arcokat használtunk. Az ingeranyagunk különböző dimenzióinak használata révén a következő megfontolások vezettek. Egyrészt szerettük volna tanulmányozni monoton módon változó arc ingereken a lineáris, versus kategorikus észlelési hatásokat. Másrésztől egy olyan vonás dimenziót kerestünk, amely *ortogonális* a megbízhatóságra és *linárisan változik*.

1. Férfi-nő arcvonás dimenzió: azért választottuk, mert az arcon megjelenő nemet kategorikusan észleljük, tehát a nemi megítéléseknek a monoton változó arcokra vonatkozóan a nemek között nem-lineáris hatásuk van, S alakú görbét eredményezve (Campanella et al., 2001).

2. Domináns-szubmisszív arcvonás dimenzió: azért választottuk, mert a) ezen dimenzió mentén megjelenő lineáris változásokat lineárisan észleljük, b) a specifikus arcvonás dimenziók, mint a megbízhatóság és a dominancia orthogonális az arcok társas megítélésének két dimenziós terében

3. Az arcok neme befolyásolja mind a megbízhatóság, mind a dominancia megítélését.

A mások szándékairól való megbízhatatlan és szubmisszív kognitív reprezentációk torzítják a személyiségvonások arci jelzéseinek kognitív feldolgozását.

Célkitűzések

Az első célunk az volt, hogy megvizsgáljuk, a BPD páciensek képesek-e észlelni és felmérni az eltéréseket az arcvonásokban a megbízhatósággal, dominanciával és nemmel kapcsolatban.

A második célunk az volt, hogy megvizsgáljuk, hogy a BPD páciensek bizalmatlansága és szubmisszív személyiségvonásai befolyásolják-e a megbízhatóság és dominancia arcvonás dimenzióinak értékelését.

Módszerek

Vizsgálati személyek

30 Borderline személyiségzavaros és 30 egészséges kontroll (nők, átlagéletkor: 36.3, SD:13.3) személyt illesztettünk életkor és iskolázottság alapján. A személyeket a SCID-I és a SCID-II segítségével diagnosztizáltuk.

Kérdőívek

Bizalom Skála (Yamagishi, 1994), Bizalmatlanság-Abúzus alskála (Unoka, et al, 2004), SCID-II Paranoid Személyiségzavar alskála, Szubmisszív Viselkedés Skála (Allan & Gilbert, 1997).

Ingeranyag

Semleges arcokat használtunk a Karolinska Rendezett Érzelmi Arcok csomagból (Karolinska Directed Emotional Faces set) (Lundqvist, Flykt, & Ohman, 1998), melyekből az 5.3.3. részben ismertetett módon készítettünk változatokat.

A vizsgálat menete

A vizsgálati személyek először értékelték az arcokat, majd kitöltötték a kérdőíveket.

Eredmények

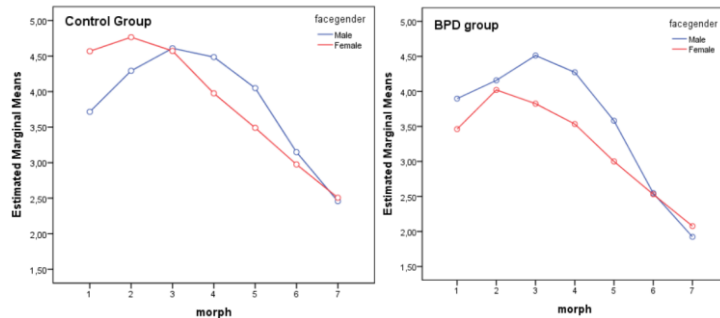
A GLM használatával elemeztük a kapcsolatot a változás értékelésének hatásai, az inger neme és a csoport között az észlelt megbízhatóság és dominancia tekintetében. Greenhouse-Geisser korrelációt alkalmaztunk.

Nemek megítélése

Szignifikáns kapcsolat volt a változás értékelése és az észlelt nem között $F(94.285,142.519)=67.035$ $p<.001$. Partial $\eta^2=.568$. (18. ábra).

Nem volt szignifikáns különbség a BPD és a kontroll csoport között $F(1,51)=1.310$ $p=.258$ Partial $\eta^2=.025$. Nem volt szignifikáns kapcsolat a csoport és a változás értékelése között $F(1.987,101.329)=2.970$ $p=.056$ Partial $\eta^2=.055$. A nem S alakú görbét mutatott.

Nem volt szignifikáns kapcsolat a csoportok és az arcok neme között $F(1,51)=4.018$ $p=.060$ Partial $\eta^2=.073$, valamint a csoportok és a változás értékelése között $F(2.231,51)=.258$ $p=.796$ Partial $\eta^2=.005$.

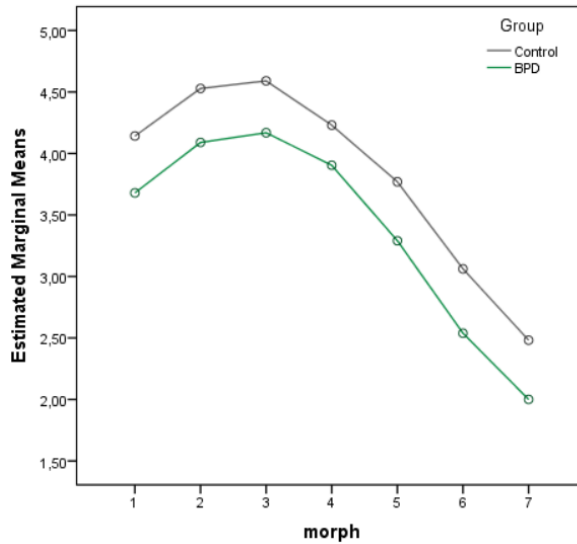
18. ábra A nemek morfolásának hatása a két csoportban hasonló

Megbízhatóság

A változás értékelése és az észlelt megbízhatóság között szignifikáns kapcsolatot találtunk $F(2.231,113.778)=172.397$ $p<.001$ Partial $\eta^2=.772$. A változáshoz kapcsolódóan azt találtuk, hogy a vonzó megjelenés kapcsolatban volt a megbízhatósággal mind a BPD, mind a kontroll csoportban, vagyis a változó arcok növelték a vonzó megítélést, tehát azokat az arcokat, melyek nagyobb arányban közelítettek a megbízható arc felé a személyek vonzóbbnak ítélték, ezáltal megbízhatóbbnak találták, mint az eredetileg megbízható arcot (19. ábra).

Nem volt szignifikáns hatása a változó arcok nemének $F(1,51)=3.44$ $p=.069$ Partial $\eta^2=.063$.

Szignifikáns különbség mutatkozott a BPD és a kontroll csoport között $F(1,51)=6.675$ $p=.013$ Partial $\eta^2=.116$. A BPD páciensek általánosan kevésbé megbízhatónak ítélték meg az arcokat.

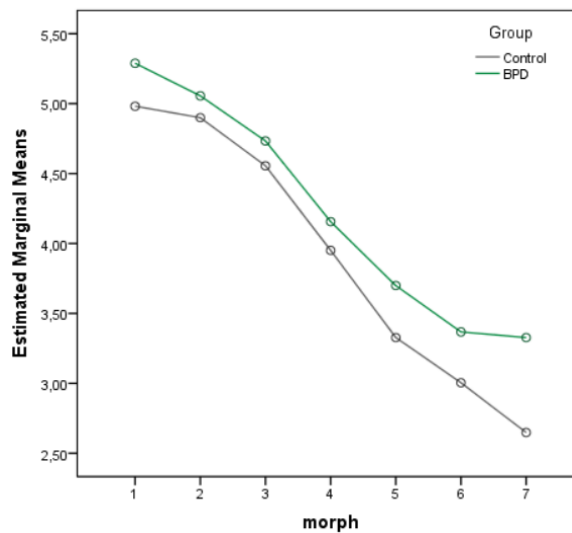
19. ábra A megbízhatóság megítélése a két csoportban

Dominancia

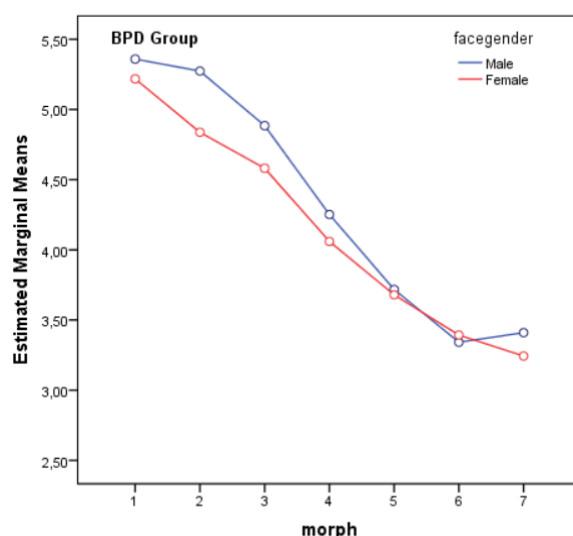
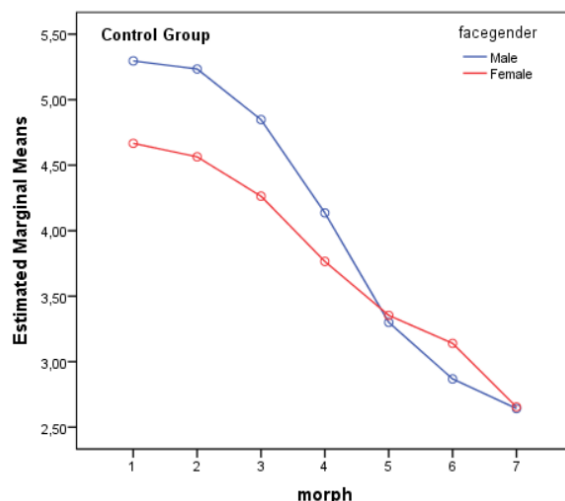
A változás értékelése és a dominancia között szignifikáns kapcsolat volt $F(1,871,95.398)=106.434$ $p<.001$ Partial $\eta^2=.676$. A változó arcok nemének nem volt szignifikáns hatása $F(1,51)=3.732$ $p=.059$ Partial $\eta^2=.068$ (20.ábra).

Nem találtunk szignifikáns különbséget a BPD és a kontroll csoport között $F(1,51)=3.463$ $p=.069$ Partial $\eta^2=.064$.

Nem volt szignifikáns kapcsolat a csoport és az arcok neve között $F(1,51)=.180$ $p=.673$ Partial $\eta^2=.004$, valamint a csoport és a változás értékelése között $F(2,231,51)=1.132$ $p=.343$ Partial $\eta^2=.022$.

20. ábra Hatások a dominancia megítélésére, összevonva (felül), s az arcok kélt nem szerint

Kérdőívek

Pearson korrelációt alkalmazva a BPD csoportban szignifikáns korrelációt találtunk az észlelt megbízhatóság átlaga és a SCID-II PD-skála ($r=.501$ $p=.021$ $n=21$), a Megbízhatatlanság-Abúzus alskála ($r=-.501$ $p=.021$ $n=21$) és a Bizalom Skála között ($r=.514$ $p=.017$ $n=21$).

Szignifikáns korrelációt találtunk a női arcok észlelt dominanciájának átlaga és a Szubmisszív Viselkedés Skála között ($r=.467$ $p=.033$ $n=21$). A BPD páciensek, akik a Szubmisszív Viselkedés Skálán magasabb pontszámot értek el, a női arcokat dominánsabbnak észlelték.

Diszkusszió és következtetések

A BPD páciensek perceptuálisan képesek detektálni a megbízhatóság, dominancia és nem arcvonásainak enyhe jelzéseit. A BPD páciensek az arcokat általában kevésbé megbízhatónak ítélték.

A megbízhatóság arcvonás dimenziója nem-lineáris formát mutat, ami kapcsolódhat az arcok változásának vonzóságra gyakorolt hatásához. Ez a dimenzió a megbízhatósággal korre-

lált, és mivel a vonzóság növekedett a változással, ez a megbízhatóságban is növekedést eredményezett.

A BPD páciensek, így az egészséges kontrollszemélyek is képesek voltak detektálni az arcok dominanciáját.

A nem meghatározásában nem volt különbség a BPD páciensek és az egészséges kontrollszemélyek között. A nem S alakú görbét mutatott, amely illeszkedik a hipotézisünkhöz, mely szerint a nem kategorikus és ez továbbá megerősíti, hogy az eredmények nem az általános patológia következményei.

Emellett a perceptuális információ kognitív feldolgozását befolyásolhatja a személyek bizalmatlansága és szubmisszív kognitív reprezentációi.

5.3.5. Hálózatelemzési módszerek a személyiségzavar tünetek kapcsolatainak feltárására

Elméleti háttér

A hálózatelemzés új elméleti megközelítést nyújt a személyiség elemzésére. A hálózatelemzési módszerek segítségével új módokon lehet elemezni a személyiség zavarok mérése során keletkezett adatokat, és ez az új elemzési módszer újfajta elméleti megközelítéseket kínál a személyiség működésének megértésére. Jelen vizsgálatunkban a személyiségzavarok klinikai diagnosztikai interjúval azonosított tünetei közötti kapcsolatot vizsgáljuk hálózatelemzési módszerekkel. Ez a megközelítés új lehetőségeket nyújt a személyiség működésének megértésére, mivel a tünetelemzés elhagyja a hagyományosan a faktorelemzés módszereiből kiinduló, látens változókat feltételező személyiségelméletet és e helyett a tünetek közötti kapcsolatokat vizsgálja. A mentális zavarok és azon belül a személyiségzavarok vizsgálatának központi elméleti problémája, hogy a mentális zavarok diagnosztikai rendszerét kidolgozó elméletalkotók átvették azt az orvostudományban jól működő diagnosztikai feltevést, hogy a szervezetben megfigyelhető tünetek rámutatnak egy betegségre, és a diagnózis célja a tünetek mögött rejlő betegség azonosítása és annak kezelése. Például a cukorbetegségben megfigyelhető viszketés, neuropátia, látásromlás, gombás fertőzések mind a magas vércukorszinttel hozhatóak kapcsolatba, melynek velejárója az inzulin alacsony szintje, amely a hasnyálmirigy bizonyos sejtjeinek működészavarával hozható kapcsolatba. Ha a vércukorszintet megfelelően szabályozzuk az inzulin és a cukor megfelelő arányú bevitelével, akkor a fenti tünetek megszűnnek, vagy nem romlanak tovább. Olyan mentális zavarok esetén, mint a depresszió vagy a személyiségzavarok ez a kutatási program a szindromatológiai diagnózis fogalmában nyilvánult meg. A diagnosztikai elméletalkotás és kutatás célja a mentális zavarokban megfigyelhető tünetek szindrómákba (tünetegyüttesekbe) való csoportosítása, mely cél mögött az a feltételezés áll, hogy a szindrómák betegségekre mutatnak és ezen szindrómaként azonosított tünetegyüttesek fennállásakor van esély arra, hogy pszichiátriai betegségeket megtaláljuk a megfelelő genetikai, fiziológiai, képalkotó módszerekkel. Az eddigi vizsgálatok kudarca felveti annak lehetőségét, hogy a tünetegyüttesek mögött feltételezett betegségek nem léteznek úgy, mint ahogy az agytumor létezik a homályos látás, a fejfájás és a szédülés tünetei mögött. Az agytumor már akkor is létezik, ha nincs még egyetlen tünet sem a fentiekből, viszont kérdés, hogy lehet-e tünetmentes depresszióról vagy személyiségzavarról beszélni. További kérdés, hogy a tünetek valóban szindrómákba rendeződnek és a rendező elv valóban egy mögöttes ok, vagy a tünetek egymással vannak oksági viszonyban. Ezen kérdések elemzését teszi lehetővé a tünetek közötti kapcsolat hálózatelemzési elemzésének módszere, amely nem feltételez a tünetek együttes előfordulása mögött egy látens okot, amire rámutatnak például a depresszió, vagy a borderline személyiségzavar tünetei.

A hálózat absztrakt modell, amely csúcsokból és a csúcsokat összekötő vonalakkól, ívekből, élekből áll. A csúcsok valamilyen entitást képvisel, a csúcsokat összekötő vonalak pedig az entitások közötti kapcsolatokat. Ezzel a modellel leírhatóak társas kapcsolatok, technológiai és biológiai struktúrák, és információs hálózatok. A gondolatok, érzések, viselkedések közötti viszonyok hálózatos leírását alkalmazzák a személyiség és a pszichopatológia modellezé-

sére is. Ebben a keretben a személyiség vonásokat a tünetek által alkotott hálózatokként fogják fel (Borsboom et al, 2011; Cramer et al., 2010).

A személyiségzavar tünetek kapcsolati hálózatának gráfok általi ábrázolásában a hálózat csúcspontjai az egyes személyiségzavar tünetek, az egyes csúcspontok közötti éleket a tünetek közötti korrelációs együtthatóval adhatjuk meg. A hálózatmodellben szereplő élek lehetnek irányítottak (ív) vagy iránymentesek. Az irányított hálózatban a csúcsok közötti kapcsolatok aszimmetrikusak, nincs közöttük visszacsatolási hurok (pl. ha A befolyásolja B-t, akkor B nem befolyásolhatja A-t). Az iránymentes gráfokban a csúcsok közötti kapcsolatok szimmetrikusak. Ezt akkor érdemes alkalmazni, ha feltételezzük, hogy a hálózat csúcsai közötti kapcsolatok kölcsönösök, és ha a feltáró elemzés célja vizuálisan megjeleníteni a csúcsok közötti kiemelkedő kapcsolatokat. A személyiségzavar tünetek elemzésére az iránymentes gráf modell alkalmazása sokkal megfelelőbb. A hálózati modell szerint a személyiségen belül az egyes tünetek strukturális kovarianciája az egyes tünetek közötti lokális interakcióknak is köszönhető. A személyiség egy ökoszisztémához hasonlít, amelyben a bizonyos jellemzők és viselkedések stimulálják egymást, míg mások gátlólag hatnak egymásra. Ezen feltevésből kiindulva, a személyiség adatok elemzésének a változók közötti legfontosabb kapcsolatokat reprezentáló hálózat alkotás a megfelelő módja, és nem a látens változók struktúrájának a priori ráerőltetése az adatokra. A hálózatelemzéssel a személyiség ökoszisztémájának a szerkezetéhez jutunk el.

A személyiségzavar tüneteket súlyozott mátrix formájában is megjeleníthetjük. A hálózat szerkezete függ az egyes tünetek közötti kapcsolatoktól. A súlyozatlan hálózat csak az élek jelenlétére vagy hiányára utal, míg a súlyozott hálózat még a kapcsolatok nagyságára vonatkozó információt is tartalmazza. A személyiségzavar tünetek vizsgálatában fontos tudni a kapcsolatuk mértékét is, így a súlyozott hálózati elemzés a megfelelő vizsgálatukban. A súlyozott hálózatot súlyozott mátrixban is ábrázolhatjuk, melyben minden oszlop és minden sor a hálózat egy-egy csúcsának, azaz egy személyiségzavar tünetnek felel meg. A mátrix egy oszlopának és egy sorának a metszetében levő cella képviseli a csúcsok közötti éleket, és az ebben lévő érték a két csúcs közötti kapcsolat erejét, ami lehet nulla, ha nincs közöttük kapcsolat, vagy a nullától pozitív, vagy negatív irányba eltérő érték.

A személyiségzavarok vizsgálatában az egyes tünetek közötti kapcsolatok feltárása elősegítheti a tünetek kölcsönös egymásra hatásának megértését, illetve a személyiségzavar tünetek lokális interakcióinak feltárása további információkat nyújthat a személyiségzavar tünetek szerződéséről.

Célkitűzés

Személyiségzavarok DSM-IV definíciójára épült félig-strukturált klinikai diagnosztikai interjú (SCID-II) segítségével megvizsgált páciensek személyiségzavar tünetei közötti interakciók hálózati elemzési módszerekkel végzett feltárása.

Módszerek

Minta

A Semmelweis Egyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikájának Pszichoterápiás osztályán kezelt személyiségzavarokban szenvedő 530 személy (79% nő, átlagéletkor 34,23 év SD:8,39).

Vizsgálati eszközök

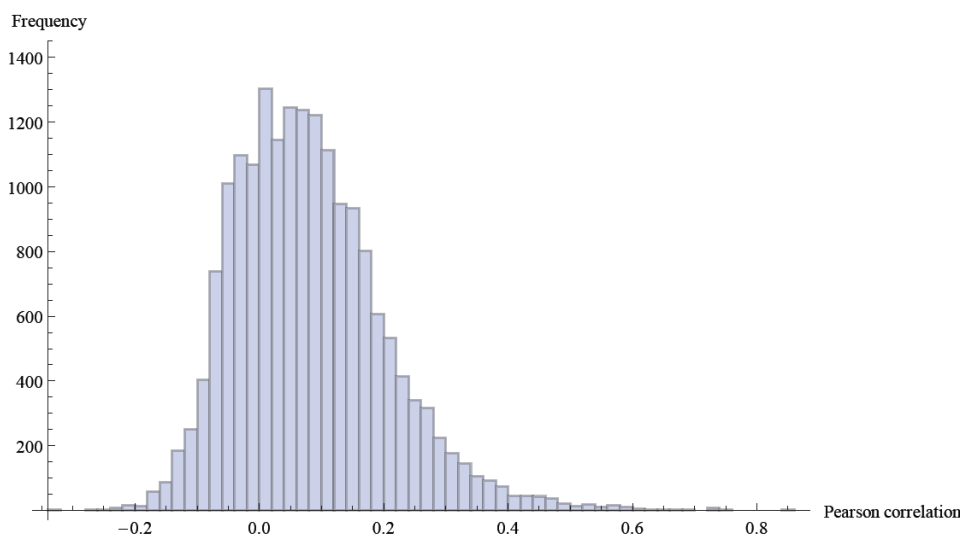
A diagnózist SCID-II interjúval végezték pszichiáterek és klinikai szakpszichológusok. SCID-II interjú segítségével 135 tünet súlyosságát azonosítjuk egy háromfokú skálán: 1) nem áll fenn, 2) mint vonás fennáll, de nem korlátozza a funkcionálást, 3) fennáll és korlátozza a funkcionálást. A tünetek 12 DSM-IV által meghatározott személyiségzavar mérése céljából lettek összeválogatva: elkerülő, dependens, kényszeres, passzív-aggresszív, depresszív, paranoid, szkizotíp, szkizoid, histrionikus, nárcisztikus, borderline, antiszociális személyiségzavar.

Statisztikai módszerek

A 135 személyiségzavar tünet páronkénti korreláció elemzése, majd ezek gyakoriságeloszlása (21. ábra). A 22. ábra: a hálózat ábrázolásának módszere: „spring-electrical layout”, az a lényege, hogy az élek erősségét átkódoljuk a csúcsok közötti rugó „keménységére”, és ráadásul még minden csúcs minden csúcsot taszít „elektrosztatikusan”, azért hogy ne álljon az egész össze egy nagy csomóba. A klaszter-elemzésre a „Clique percolation method”-ot alkalmaztuk.

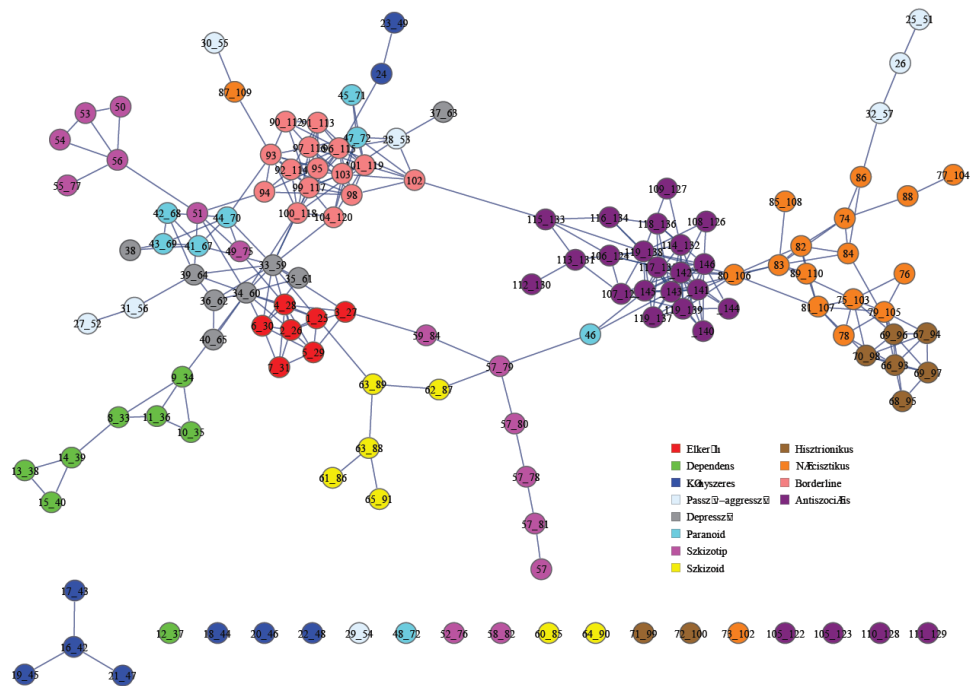
Eredmények

135 tünet páronkénti korrelációjának gyakoriságeloszlását mutatja a 21. ábrán lévő hisztogram. A hisztogram eredményei alapján úgy konstruáltunk hálózatot, hogy két személyiségzavar tünet, azaz csúcs között akkor van kapcsolat, ha a köztük lévő korreláció elér egy küszöbértéket, egyébként nincs. Ezt a küszöbértéket 0.275 (a korrelációk szórása)-nak választottuk. Ez az érték az ábrázolás szempontjából lényeges. Azért ezt választottuk, mert így már elég sok kapcsolat van, de nem túlságosan sok.

21. ábra 135 személyiségzavar tünet páronkénti korrelációjának gyakoriság eloszlása

Ezt a hálózatot ábrázolja a 22. ábra, még hozzá úgy, hogy a hálózatban egymáshoz (a korreláció mértékének megfelelően) közelebb lévő csúcsok az ábrán is közel vannak egymáshoz; emellett a színezés mutatja, hogy melyik csúcs melyik személyiségzavarhoz tartozó kérdésnek felel meg.

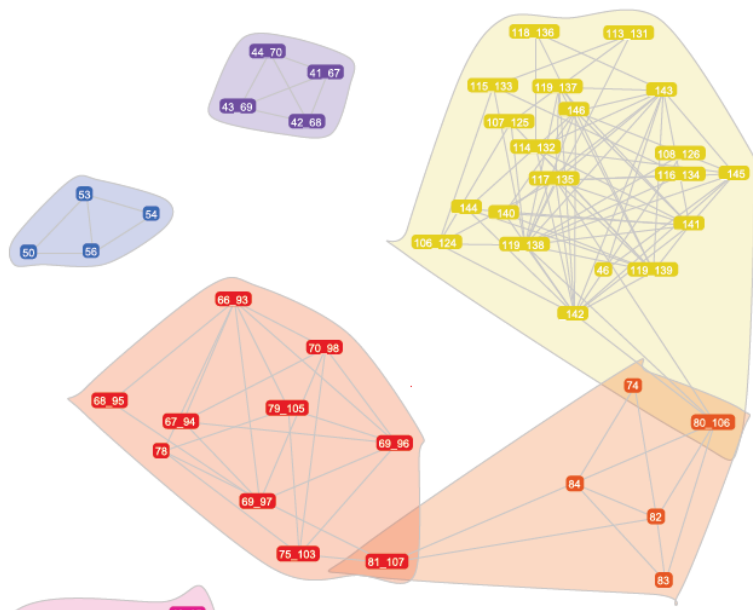

22. ábra A személyiségzavar tünetek közti korrelációk hálózatos ábrázolása

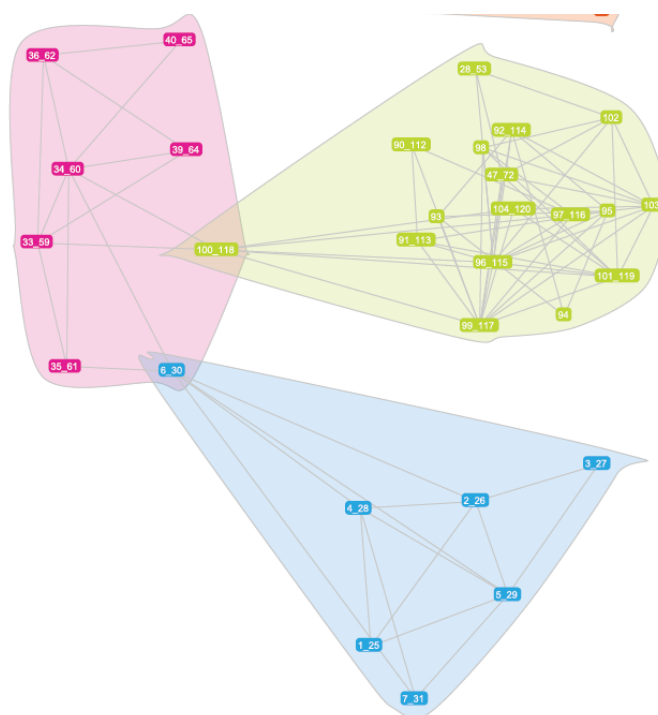
A 22. ábrán látszik, hogy az egy személyiségzavarhoz tartozó kérdések jellemzően elég jól egy csoportban tömörülnek, tehát a személyiségzavar tünetek eredeti szindrómákba való csoportosítása részben egyezik a hálózati csoportosulásokkal, azonban sikerült olyan tüneteket azonosítani, amelyek nem a DSM-IV által kijelölt tünetekkel csoportosulnak. Vannak tünetek, amelyek az általunk választott küszöbértéknél nem kapcsolódnak a többi tünethez. Bizonyos személyiségzavarok, például a passzív-agresszív, paranoid, elkerülő személyiségzavar, tünetei alig korrelálnak egymással, és a tünetei (világoskék színű csúcsok) az ábrán elszórtan helyezkednek el, és tünetei a borderline a depresszív és az antiszociális tünetekkel állnak szoros kapcsolatban. Bizonyos személyiségzavar tünetek a DSM-IV által meghatározott szindróma tünetével csoportosulnak, azonban néhány tünetük még sincs korrelációban a zavarhoz tartozó többi kérdéssel.

A DSM-IV definíció által definiált tünetcsoportok a hálózati elemzéssel a nárcisztikus, antiszociális, hisztrionikus, borderline, depresszív személyiségzavar esetén vannak szorosabb kapcsolatban egymással. A nárcisztikus személyiségzavarhoz rendelt tünetek egyrészt a hisztrionikus másrészt az antiszociális személyiségzavar tüneteivel vannak kapcsolatban. A borderline személyiségzavarhoz rendelt tünetekhez más személyiségzavarok tünete is szorosan kapcsolódnak.

A személyiségzavar tünetek klaszterekbe rendezése nyolc klasztert különített el, melyek között átfedő tüneteket is sikerült azonosítani. A 23. a ábrán bemutatott klaszterek: szkitotíp (sötétkék), paranoid (lila), antiszociális (sárga), nárcisztikus (narancssárga), hisztrionikus (piros). A különleges bánásmód iránti igény a hisztrionikus és a nárcisztikus személyiségzavart egyaránt jellemző tünet. A szabályok feletti állás és a magát túl nagyra tartás a nárcisztikus és az antiszociális személyiségzavarra vonatkozó tünetekkel egyaránt szoros kapcsolatot mutat. A 23. b ábrán bemutatott klaszterek borderline (zöld), depresszív (rózsaszín), elkerülő (kék). A gyakori dühkitörések a depresszív és a borderline személyiségzavar tüneteivel egyaránt szoros kapcsolatban van. Az a vélekedés, hogy nem olyan jó, nem olyan okos mint a többi ember a depresszív és elkerülő személyiségzavar tüneteivel egyaránt kapcsolatban van.

23.a ábra A személyiségzavar tünetek klaszterei átfedő tünetekkel

23.b. ábra A személyiségzavar tünetek klaszterei átfedő tünetekkel

Diszkusszió

A hálózatelemzési módszerek a személyiségzavar tünetek elemzésének új módszere, mely az egyes tünetek közötti kapcsolati hálót tárja fel. Hálózatelemzési módszerrel a személyiségzavar tünetek DSM-IV általi csoportosításához hasonló kapcsolatokat tártunk fel a szkizotíp,

paranoid, antiszociális, nárcisztikus, hisztrionikus, borderline, depresszív, elkerülő. A dependens, a kényszeres, a passzív agresszív és a szkizoid személyiségzavar tünetei a többi személyiségzavar tüneteihez kapcsolódtak elszórva, viszont egymással nem alkottak szoros kapcsolatot.

A hálózatelemzési módszerekkel tovább lehet finomítani a személyiségzavarok megértését, az azonosításukra kialakított tünet-együttesek bizonyos szindrómák esetében viszonylag jól működnek, mások esetében nem.

A vizsgálat korlátai közé tartozik, hogy a küszöbérték kiválasztását önkényesen döntöttük el. A döntést azonban csak az ábrázolhatóság kedvéért hoztuk. A küszöbérték kiválasztásának problémáját különféle validáló módszerek kidolgozásával lehet majd a későbbiekben megoldani.

Önértékelő összefoglalás

A kutatás során legfontosabb céljainkat sikerült megvalósítanunk.

Meghonosítottuk s módszertanilag is finomítottuk az Én-központú hálózatok kutatási módszereinek alkalmazását pszichiátriai betegeknél. Olyan eljárásokat alakítottunk ki, amelyek kiterjeszthetők lesznek más klinikai populációkra és a preventív mentálhigiéné területére is.

Új eredményeket kaptunk az Én-központú hálózatok átalakulásáról szuicid veszélyeztettségben illetve borderline személyiségzavarban. A kötődési rendszer patológiás zavarai megjelennek a kapcsolati mutatókban.

Eljárásokat dolgoztunk ki az arc morfológia használatára a bizalom megítélésére. Ennek relevanciáját bemutattuk borderline zavarokban.

Módszertani fejlesztést végeztünk tartós pszichoterápiás folyamatban a kapcsolati hálóknak nyomom követésére. Ez az eljárás képes követni az önértékelés változásait a terápia során. Széles körben terjeszthető eljárásá válik reményeink szerint.

Megkezdjük a sokváltozós klinikai adatbázisok hálózat módszereket alkalmazó feltárását. A hálózat módszer ígéretesnek bizonyul nem triviális mintázatok s szimptomatológiai átfedések feltárására.

Irodalom

- Anders, S. és Tucker, J. S. (2000) Adult attachment style, interpersonal communication competence, and social support. *Personal Relationships*, 7, 379–389
- APA 2004: American Psychiatric Association (2001). A DSM-IV-TR diagnosztikai kritériumai. Budapest: Animula Kiadó.
- Beck, A. és Emery, G. (1999). *Anxiety Disorders and Phobias: A Cognitive Perspective*. New York: Basic Books
- Borsboom, D. Cramewr, A. Schmittmann, V., Epskamp, S. and Waldorp, L. (2011) The Small World of Psychopathology *PLOS*, 6, 1-11
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss, Vol. 1: Attachment*. London: Hogarth.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. London: Tavistock Publications.
- Campanella, S, Chrysochoos, A. és Bruyer, R. (2001) Categorical perception of facial gender information: Behavioural evidence and the face-space metaphor. *Visual Cognition*, 8, 237-262
- Clifton, A. Pilkonis, P.A. és McCarty, P.A.. (2007): Social networks in borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorders*, 21 pp. 434–441.

- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment shape perceptions of social support: Evidence from experimental and observational studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, *87*, 363-383.
- Cramer AOJ, Waldorp LJ, van der Maas HLJ, Borsboom D (2010). Comorbidity: A Network Perspective. *Behavioral and Brain Sciences*, *33* 137-150.
- Dunbar, R. (1993). Coevolution of neocortical size, group size and language in humans. *Behavioral and Brain Sciences*, *16*, 681-735
- Dunbar, R. és Schultz, S. (2010). Bondedness and sociality *Behaviour*, *147*, 775-792
- Florian, V., Mikulincer, M., & Bucholtz, I. (1995). Effects of adult attachment style on the perception and search for social support. *The Journal of Psychology*, *129*, 665-676
- Hefner, J. és Eisenberg, D. (2009): Social support and mental health among college students. *American Journal of Orthopsychiatry*, *79*, pp. 491–499.
- Hill, R. – Dunbar, R. (2003). Social network size in humans. *Human Nature*, *14*, 53–72.
- Kendler, K.S. Myers, J. és Prescott, C. (2005): Sex differences in the relationship between social support and risk for major depression: a longitudinal study of opposite-sex twin pairs. *American Journal of Psychiatry*, *162*, pp. 250–256
- Liberman, A. M.—Harris, K. S.—Hoffman, H. S.—Griffith, B. C. (1957): The discrimination of speech sound within and across phoneme boundaries, *Journal of Experimental Psychology* *54*, 358—368.
- Lundqvist, D., Flykt, A., & Öhman, A. (1998). *The Karolinska Directed Emotional Faces*. Stockholm: Karolinska Institutet
- Roberts, S.G.B. és Dunbar, R.I.M. Pollet, T.v. és Kuppens, T.(2009). Exploring variations in active network size: Constraints ego characteristics. *Social Networks*, *31*, 138-146
- Roberts, S.G.B. és Dunbar, R.I.M. (2011). Communication in social networks: effects of kinship, network size, and emotional closeness. *Personal Relationships*, *18*, 439-452
- Skodol,A.E., Gunderson, J.G., McGlashan, T.H., Dyck, I.R., Stout, R.L., Bender, D.S., et al., (2002): Functional impairment in patients with schizotypal, borderline, avoidant, or obsessive-compulsive personality disorder. *American Journal of Psychiatry*. *159*, 276–283.
- Tyrer, P. , S. Merson, S. Onyett, és T. Johnson. (1994): The effect of personality disorder on clinical outcome, social networks and adjustment: a controlled clinical trial of psychiatric emergencies. *Psychological Medicine*, *24* , pp. 731–740
- Unoka Z, Fogd D, Fuzy M, Csukly G (2011). Misreading the facial signs: Specific impairments and error patterns in recognition of facial emotions with negative valence in borderline personality disorder. *Psychiatry Research* *189*: (3) pp. 419-425.
- Wilcox, H.C. Arria, A.M.K.M. Caldeira, K.B. Vincent, G.M. Pinchevsky, K.E. O’Grady (2010): Prevalence and predictors of persistent suicide ideation, plans, and attempts during college. *Journal of Affective Disorders*, *127*, pp. 287–294
- Young, J., Klosko, J. és Weishaar, M. (2003). *Schema Therapy A Practitioner's Guide*. New York: Guilford Press